29 Srpna zemřel můj

Dobrý Otec.

V roku 1871 [illegible]

Anton B[illegible]

KWĚTY.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

Wedenjm a nákladem

JANA HOST. POSPJŠILA,

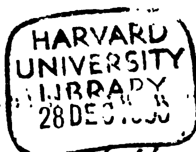
činného auda českého národnjho Museum čestného kurátora kommandity zaopatřugjcjho ustawu prwnjho we Wjdni, hospodářského dozorce na panstwj Hradeckém.

Druhý ročnj běh.

1835.

Ferd. Havlánek

W Praze a w Hradci Králowé.

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
28 DEC

Čjslo 1ní.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjslo 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech wezdy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půltetnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

KWĚTY.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

1ho ledna] [1835.

Buď wůle twá! — —
Slabjť gsme; ty rač dáti setrwánj,
Ty w pádu kroky naše podchycug.
F. L. Čelakowský.

Zpěw Čechů při nowém roce.

Wšem nám buď blaho přáno!
Co hor a dolůw Labe s Hanau wáže,
Co gich pogjmá Tater skalné páže,
Po wšechněch sworně wywoláno:
Wšem blaho přáno!
Rok w hrobu ležj — i prchly žalosti,
S nowým se i nowý žiwot uhosti!
Duch po něm pálá — gen rámě natáhni
A směle, bratře, w poklad geho sáhni:
Wšem nám buď blaho přáno!

Wšem nám buď gméno přáno!
Z končin nesau se národůw powěsti,
Z končin w končiny musj se zanesti,
Z hrdel lidských k nebi woláno:
Buď gméno dáno!
Gaké to twáře w mrákotném wěkůw praudě,
Wážné i milostné, gako při saudě
Nad swěty pána? — Našich otců twáře,
A na syny zdárné padá gich záře:
Wšem nám buď gméno přáno!

Wšem nám buď slowo přáno!
Diwoká směsice zwuků walj se
Zkwětlau Ewropau — kde noha stawj se,
Wšemi usty o práwo dbáno:
Buď slowo přáno!
Bratřj našinci! Pilné otců plémě,
S chutj o záwod — krásnať twoge země —
Řeč máš, ducha máš — swět w obdiwu žasne,
Pogaw posléze žaloby twé hlasné:
Wšem nám buď slowo přáno!

Wšem nám buď blaho přáno!
Z chrámu, kde pastwec wlastnj owci pálj,
Z hágů, kde zpěw známý bohy chwálj,
Wěčně býwá zemi žehnáno:
Wšem blaho přáno!
Otuž se, koho zdřjmánj sesláblo,
Zpomeň se, práwo twoge neocháblo;
Geště hlas náš w řadě lidstwa platjwá,
I gméno naše obor swěta ctjwá:
Wšem nám buď blaho přáno!

L. K.

Slečna Lichnická.

I.

Kauzla, čáry — gisté máry.

Staročeské přjslowj.

Nu, nadýmey se, nadýmey! — Ge to železo z ďáblowa kopce — nadýmey se, měchýři!

Takto popoháněl kowář Horina pomahače swého, zkřiweného kluka. I stál kluk celý upocen u začazeného měchu, wssj silau trhage dlauhým, dřewěným tahadlem. A měch se bez ustánj pozdwihowal a opět spadáwal, a we wyhni to skučelo, gako we skalách skuhránj ubohé Meluzjny, a z planaucjho uhlj široko daleko ljtaly giskry. Horina, w gedné ruce dlauhé klesstě s nowau, žhawau podkowau, a w druhé těžké kladiwo, přistaupil ke kowadlině, a w okamžiku začalo se náramné bussenj rozléhati utichlau kraginau. Byloť nedaleko do půlnoci.

Kowárna Horinowa stála okolo roku 1310 na půl cestě mezi městysem Ronowem, a hradem Lichnicj; od obau tedy asi na čtwrt hodiny zdálená. Praděd Horinůw byl gi wystawěl, a dědictwjm přecházela od otce na syny, samé kowáře. Lid wůkolnj gi nazýwal „černau kowárnau." Ne sice hlawně pro sspinawost gegjch stěn, to gegj wěčně černé raucho: alebrž pro gakausi wnitřnj, důležitěgssj přjčinu. — Roznássela se totiž dosti stará i hlučná powěst, že se přiznáwagj magitelowé „černé kowárny" k tagnému řádu černokněžjků. Za času dussewnjch mrákot gesti wjra takowá mezi lidem — a byť i pocházela z nedůstatečných pramenů — neysilněgssj pohnutkau, učiniti dle starého přjslowj z komára welblauda. Rodina lichnických kowářů nebyla arci prosta wssj winy tohoto lidského poroku; a gestli gi tentýž ginák k nelibosti byl, to gediné gi tessiti mohlo, že gi wůbec počjtali k **dobrým** černokněžjkům.

Byloť pak toto sjdlo znamenité powěsti gen sprosté, njzké stawenj, pod chatrnau, mnoholetau střechau. Na gednom konci, ssjřkau celého stawenj, táhla se djlna. Před welikým wchodem přistaweno stálo ssiroké přjstřessj pro posezenj kowářů po přestalé práci, aneb pro uschowánj čekagjcjch konj před sluncem a metelicj. Z kowárny chodilo se nazad w gedinau, nehrubě pěknau sednici, a ta i s wedlegssj tmawau komorau působila celý druhý oddjl Horinowy magetnosti.

Swětla nebeská nebyla gesstě otewřela očj swých. Hawranj noc ležela po celém wůkolj. Ani na deset kroků zdálený bylby w temnostech nerozeznal kowárnu; že w nj ale silným plamenem hořelo, byla negenom ze dálky celá zewněgssj podoba djlny, ale z blizka i nacházegjcj-se w nj osoby dobře k rozeznánj. W čerweně zažlautlé zářj bylo tu widěti z wenku, před wchodem, státi ginocha postawy rytjřské, opjragjcjho se o stěnu, s rukama na prsau založenýma, a w hlubokých myssénkách tak potopeného, že geg ani rány bussjcjho kladiwa k wyplynutj newylákaly. Na druhé straně pod přjstřessjm, na kamenné láwce, seděl starec, wěrný zbrognoš, a ten se častěgi pohledem žalostným obracel po ginochowi. W ruce geho ležely opratě dwau silných konj, pokogně tu stogjcjch a čekagjcjch při známém zwuku kowadliny. U wnitř djlny rázně sebau hýbala sukowitá postawa Horinowa, a podle nj mjhala se zhůru dolů osobička pilně tahagjcjho pomahače. A wssak i gakkoliw rozmanité a půwabné bylo podjwánj na tyto čtyry osoby, na spanilost panicowu, na trud zbrognossůw, na silu kowářowu a na tu směssnau mrsstnost geho pomahače: zdálo se předce, že gesstě wětssj rozmanitost a půwabnost slaučena se tu nacházj w **gediné** osobě, sedjcj na njzké stoličce, w sazowitém kautě, zrowna u wyhně. Byla to Milusse, kowářowa matka, stoletá baba, w tmawozeleném, přepodiwném rausse, na klině chowagjcj welikého, černého kocaura. Pokogně se djlu synowu djwagjcj nedbala, že z kowadliny žhawé trusky okolo nj ljtaly.

Cizinci nebylo možno, pohlednauti poneyprw na Milussi, a nepodati se při pohledu tom gakési bezégmenné hrůze. Protiwné hnusnosti neměla sice ani postawa, ani twářnost ženy stoleté; ale na této gedným okamžikem spočjwala ledowá studenost, gakoby celá byla zhotowena z wosku, druhým ssklebil se na nj gedowatý ausměch, třetjm honila se po nj starému wěku přirozená přjwětiwost, a čtwrtým opět hrála gako pětileté děcko. Obličeg gegj podobal se plátnu, na němžto maljř, cwiče se w zobrazowánj lidských wássnj, w každém okamžiku ginau a ginau wywozuge podobu.

Až dosawáde nebylo mezi těmito pěti osobami howoru žádného — wygimage kowářowy napomjnky, kteréž ale gak mile přestáwaly, giž opět genom rány kladiwa zwučely. Nynj wssak, když Horina gakoby poslednj sebraw silu, náramným uděřenjm djlo dokončil, wzchopila se stoletá matka, a kocaura opatrně na zemi spustiwssi, ke kowadlině přistaupila, a wzawssi hotowé čtyry podkowy, cosi mumlagjc, w newelké, wodau naplněné kadečce ge smáčeti se gala. A woda w nádobě, budto že horkým železem, aneb slowy babskými pobauřena, náramně sikati a strjkati začala, méně

wjce, gak Milusse silněgi nebo gemněgi mumlala, nebo podkowy potápěla a wytahowala. Toho wsseho si wssak ani kowář, ani pomahač geho newssimnul. Onen čelo si zástěrau otjrage, k ginochu přistaupil; tento z plného zbánu žjžeň zahánět.

Nu, gá gsem hotow, pane rytjři, wece Horina. Djlo se mi nad obyčeg dobře dařilo. Tussjm, že spokogen budete, pane ženichu!

Spokogen? opáčil ginoch, z myssllének se poněkud probera. Spokogen — a djlo gesstě nepočato — gesstě tak daleko od cjle!

O gá bych neyradssi, abyste se k němu ani nepaussttěl, pane rytjři! ozwal se starý zbrognoš. To mi wěrte, pane rytjři, že ge to hřjssná spoléhawost w božj dobrotu.

Na Lichnici práwě hlásnjk wytrubowal gedenáctau hodinu. Zwukowé dlauhého rohu umjrawě zazwáněli hornatau kraginau. — Newyslownau gemnostj zabolelo srdce ginocha. „Budu-li zegtra poslauchati ostražitého Wssebora?“ — Dusse geho zalétala za táhlými hlasy. — S gedenáctým stála podle něho Milusse.

Bude-li wám libo, panáčku — ozwala se ssepławá gegj slowa — hotowa gsem, dračj krwj wás umýti a w gesstěrjm potu wykaupati.

Smrtedlné rány, pane rytjři! zwolal poděssený zbrognoš. Pane rytjři, zacpeyte ussi — nedeyte přjstupu těm bohaprázdným námluwám. Nechte slečny, nechte gjzdy, čarowánj —

Gak se ljbj, zasseplala opět babice, na odchod se otáčegjc. Nutiti nesmjm k sstěstj žádného. Ale pomodljm se za wás, panáčku, a zegtra wám na hrob pěknau kytici zasadjm.

Sečkey, matko — a ty, daremný tlachale, umlkni! rozhněwal se ginoch, gemuž bylo, gakoby s powěstnau černokněžkau i blaho geho odcházelo. Na spasenj dusse gsem se zawázak, uwesti Eližbětu w lože manželské; nemáš hrdá djwka posměch sobě učiniti z mužské slabosti. A gest-li s pýchau — ďábelskau tau dcerau we spolku — wstaupjm gá we spolek s tebau, a byť byť byla ďáblice sama!

Tmawočerweně zahořely mu ljce, a oko zagiskřilo se wássniwým plamenem. Gakoby zchwacugjcjm praudem obkljčeného wábilo geg to k babizně. Předesslá geho nemluwná zasmussilost byla zmizela — bugará odwážliwost gim zahráwala. Rychlým krokem, ruku na meč položiw, bral se za ženau, kteráž geg, neustále mumlagjcj, dßknau uwáděla do tmawé sednice. Kocaur weselými skoky hnal se za nimi, otjrage se časem o rytjře, gakoby o starého známého.

Nebudu gá tady lenossiti! zkřiknul wěrný zbrognoš, a otáčege opratě okolo slaupu, na němž spočjwalo přjstřessj, hotowil se na cestu za pánem. Gdi si, kam gdi — starý Hanuš půgde wssude za Getřichem z Králowic.

Tenkráte nepůgde, odwece lhostegně Horina, a zawolaw na kluka pomahače, aby nachytil zbánek z dubowého saudku, nutil horliwého ssediwce k dalssjmu posezenj.

Nestaw mi swé hnáty na cestu! rozlobil se starec. Rozčjsnu ge, že ge wssemi swými mastěmi neslepjš.

Nechey česánj, zasmál se sukowitý kowář. Či-li myssljš, že nemám také mrsstnau prawici? Nechey wády, staraussi — a pogď, zawdey si.

Zawdey ty si z čertowy studánky — mně se z cesty ale uhni, kauzedlnické kladiwo!

Nenapjney, pane Hanussi! — zkřiknul gesstě Horina, leč rozhorlený zbrognoš mečem giž giž dotjrage, hnal geg do djlny. I uchwátil zde kowář na spěch dlauhý kus železného prutu, a tauto tjžj dwacjtiliberní začal co tenkau ljskowkau tak silně a mrsstně před sebau a opět Hanussowi nad hlawau točiti, že se musel starec gen o wlastnj neporussenj starati, neřkuli, aby byl mohl po kowářowi mečem máchnauti. Kluk pomahač nawrátiw se s plným zbánkem, skákal okolo podiwných saubognjků gako dowádiwá opice, sstlebě zuby a wolage: Heisa, kdo koho — komu wjc! A znowa rozpálený Hanuš mrsstil po něm ocelj, wida že s kowářem ničeho neswede, kterýž s njm gen gakoby s rozsskádleným děckem zahráwal. A wssak i mrsstný kluk se meči Hanussowu ssťastně uhnul, a takž byl ubohý zbrognoš netasil zbraň pro nic giného, nežli aby se bez nj, wssecek rozpálený, uondaný, opět ke konjm obrátil. I učinil to, na gazyku rozkausaw tagné zaklenj.

Ginák zatjm wedlo se mladému geho weliteli, Getřichowi z Králowic. Kročiw za Milussj z kowárny do sednice, po gednau se kolkolem obkljčena uwiděl čirau tmau. Černokněžka uwedla geg asi do prostřed bytu swého, a pak se ho pustiwssi — slowa i kroky zatagiwssi, za hodnau chwjli ho zde w tuhém očekáwánj státi nechala. Posléze opět zasseptala stoletá gegj usta. Gsi-li tu, Lidumilo? tázala se gakési neznámé ginochu bytosti — a z neyzadněgssjho djlu welké sednice, ba gakoby z mnohem wětssj dálky i weyssky, nežli sednice obnássela, odpowěděl přeljbostný hlásek, gako wánj wečerujho wětýrku: Gsem tady; co gest wůle twá? —

Nezpytatelné tussenj zmocnilo se ginocha! — Bylať to slowa ženská, dotýkagjcj se utrob geho gako hlas gediné na celém oboru swěta, po njž taužila dusse geho.

Stůg mi při ruce na každý rozkaz! promluwila opět Milusse k neznámé podstatě, i gala se potom ginocha tázati: Gste-li až dosawad pewného aumyslu, oddati se pro sstastné skončenj zeytřegssi gjzdy w radu a pomoc mau?

Oddáwám se na žiwot a na smrt, zněla pewně ginochowa odpowěd. Obgetj Elizbětino wytknul gsem sobě za cjl panického sstěstj.

Tichý, gako bezděky wyklauzlý powzdech zanesl se w tom k geho sluchu z mjsta, kdež byl Milussi odpowjdal ženský hlas. Mocněgi počalo w něm srdce bauřiti.

Blahostj dusse swé dokládám se, konati podle slow twých! odpowěděl rozgařený Getřich, a prawici gako w obyčegi k potwrzenj wztáhl w čirau tmu. A prawice giná, malá a gemná, wřelá prawice ženská, poněkud se třesaucj, wložila se w prawici geho. Gako blesk progelo toto dotknutj žilami ginochowými. Takto nemohla se dotknauti stoletá Milusse. Přitáhnauti chtěl k sobě neznámau tu přigjmatelku slibu swého, ale w tom cjtil, že se pod njm rozewjrá podlaha, a on pustiw překwapenjm ženskau prawici, z tmy že padá we tmu gesstě tmawěgssj.

(Budaucně dále.)

Pjseň.

Žádný giž nekwete keř,
  Trávy w lukách wykosené,
Wjtr sehnal listj z dřew,
  Strniště čnj nagežené;
    Leč kdy slunce swjtj, hřege,
      Wždycky se garo usmjwá,
      A když se panj usmjwá,
    Kwetau milosti naděge.

Giž slawjka libý zpěw
  Neznj w hágjkůw záslunj,
Ani wlažný wětřjček
  Neroznášj sladkých wůnj;
    Leč kdy slunce swjtj a t. d.

Ač wečer powstáwá mha,
  A u prostřed deštné bauře
Pošmurná panuge tma,
  A nehodu widět z kaňe;
    Leč kdy slunce swjtj a t. d.

Ač i swět zplawěl i zbled,
  Ač se nezelená w poljch,
Ač i sněžek w noci spad,
  Ač nenj skřiwánka w roljch;
    Leč kdy slunce swjtj a t. d.

Zima wodu měnj w led,
  Ptáček w nj, rybka nešustne,
I uwadne každý plod,
  I země zmražená usne!
    I slunce mjň swjtj, hřege,
      I garo se neusmjwá,
      Leč když se panj usmjwá,
    Milost rozkwete w naděge.

A. z Rostišewa.

Synowská láska.

19/9 52

Giž se do honu sserilo, a pasáčkowé, synowé churawé Wlasteny, gesstě nebyli přihnali, gak obyčegně, z pastwy stáda skrownaučká. Často wycházela starostliwá matka na humna, podjwat se, gestli se giž neubjragj domů synowé pastewci. Ale ani synáčků ani nečetného stáda nespatřili zrakowé gegj, nespatřili ničeho, než růžowých čerwánků, ničeho nežli rozssjřugjcjho se saumraku, a na polednj straně, we dálce, strassliwých mračen, černých gako černá půlnoc. Až když po dewáté na humna wyssla a po dewáté do sseré dálky upjrala materské zraky, opustila gi přjlissná starost, neboť se bljžili se stády synowé pastewci. Proč neženete tak dlauho? prawila gim, gakých gsem přestála strachů; či wás potkalo nesstěstj? — Giž bychom byli dáwno přihnali, odpowjdal Miloslaw, ale plawka si zarazila do nohy trn, a nemohla postačit ostatnjmu stádu; také gsme se na pastwissti zabrali dnes dále, nežli obyčegně, pásli gsme až u modrého potůčku.

Nynj počjtali, gestli celé přihnali stádo, počjtali krawičky a owečky, a hle! ani gedna nechyběla kra-

wička, ani gedna owečka. Když ale počítali kozičky, pohřessili gednu, totiž kozičku bjlau, kterau byla nedáwno teprwa matka draze kaupila a která dáwala na podogenj na prst neplnau djžku. Byla to gediná kozička dogná, a churawá Wlastena pjwala wečer i ráno gegj teplé mléko, kteréž mjrnilo churawost gegj a dodáwalo gi sjly a zdrawj. Kozj teplé mléko pjwali i djtky, neb měla Wlastena wjce djtek, a mezi nimi gich postonáwalo několik. I hledali synowé pastewcí po dworečku, anebo gestliže by byla do některého chljwečku w saumraku nezalezla; ale nikde nenalezli ani po dworečku, ani we chljwečku bjlé kozičky. A protož bědowala a naříkala churawá matka, a djtky naříkaly s nj, naříkaly pro kozičku, kterau měly gedinau dognau, a kteréž mléko, hned gak se nadogilo, pjwala matka, aby se pozdrawila, a kteréž pjwaly i churawé djtky.

Kde nynj nalezneme kozičku, kozičku bjlau? Giž ge tma, a odpůlnoci se walj bauře! žalowali wespolek wssickni. A když takto žalowali hodnau chwjli a rukama lomili, řekl upřjmný syn Milosslaw: Co platno bědowánj? Pogdme a hledeyme kozičku dognau, zasslechneme snad gegj tesklíwý mekot a nagdeme gi i po tmě. Pogdme, nic se těžkého mračna, nic se rychlého bleskotu nebogme. Kozj mléko gest matčin ljk, bez něho by churawěla wjce, ažby snad klesla we tmawý hrob; bez něho by se nesjlili nassi churawj bratřj a postonáwagjcj sestry. Pogdme, a hledeyme kozičku bjlau, hledeyme gi hned, aby se nám nezataulala přes noc.

Takto napomjnal zdárný syn Milosslaw, a i hned se hotowil s bratry pastewci hledati kozičku bjlau, která na podogenj dáwala na prst neplnau djžku, a kteréž teplé mléko wečer i ráno pjwala churawá matka a postonáwagjcj djtky. A chudobná matka, ač bědowala pro kozičku, předc chtěla zbraňowati ochotným synům, gjti hledat ztracenau kozičku, neboť byla giž čirá tma, a na půlnoci se giž ozýwalo z hluboka strassné hřjmánj. Synowé pastewci ale, genž wěděli, že matce nelze pro chudobu kaupiti kozičku ginau, kozičku dognau, gegjmžto teplým mlékemby se léčila churawá matka a postonáwagjcj bratřj a sestry, uchláchołili starostliwau matku, a ssli hledat ztracenau kozičku bjlau. Wssady se poptáwali, ale žádný gim newěděl powědjti o gegich ztrátě — až konečně muž, který přicházel z hor, kde byli synowé pastewci pásli stáda. Za řekau na třetj stráni, řekl gim, gsem zasslechl mečenj kozj, a bylbych se byl po koze ohljdl, neboť gsem se hnedle domnjwal, že se odtrhla od stáda wassého; ale blj̈žjcj se bauře zdwognásobnila mi k domowu kroky.

Pospěssme tedy tam! zwolali bratřj, a hnali se přjmo k řece, přes njžto wedl dřewěný most. Sotwa ale byli polowic cesty k dřewěnému mostu urazili, zasslechli hučenj rozgitřených wln, brzo zasslechli i hlasy lidské, wolagjcj: Strhal se Kaprow! — Byl-tě pak Kaprow rybnjk gako malé gezero, který se lowjwal za tři leta gednau. I byl-tě giž práwě nadržen třetj rok, a přenáramná woda protrhla mocné hráze a hnala se ljtě do zwodněné řeky, a w okamžiku byli břehowé přikryti walicj se wodau. Wětrowé skučeli, a gimi hnané wlny odrážely se od chalaupek, wystawěných po řece bydljcjmi rybáky. A práwě, když bratřj pastewci k dřewěnému mostu se přihnali, přihnaly se k němu i rozwzteklené wlny, a nežli gesstě který z bratrů postawil na prwnj mostnici pospjchagjcj nohu, kácel se s praskotem dřewěný most, a poddal se zuřiwým wlnám. I museli bratřj pastewci obrátiti kroky, a broditi se až přes kotnjky wodau, nemohaucj se wtěsnati mezi njzké břehy, a poděssené ubjhali bystrému praudu.

Co si počneme nynj! bědowali wespolek pastewci. Přes řeku nám nelze, a kozička se nám do rána zataulá anebo poděssena bleskem a hromem, spadne w diwokém běhu s trnowité stráně, anebo se powalj se přjkré skály. Ach, kde wezmeme potom ubožátka pro churawau matku aučinkugjcjho léku, kozjho mléka? I gal se tu mluwiti Milosslaw a řekl bratřjm pastewcům: Nasse gest wina, že se zataulala bjlá kozička, a že se nedostáwá churawé matce a postonáwagjcjm bratřjm a sestrám sjljcjho léku; nasse wina by byla, kdyby churawost do hrobu nám strhla matku, a kdyžby giž hrobowé nassi mnohowěkau byli porostli trawau, gesstě by se o nás powjdalo, co o nezdárných synech. Newáheyme tedy, a pogdme, pogdme, a na odpor nepřátelským wlnám plawme přes rozwodněnau řeku, anebo pogdme pro lod k neybližssjmu rybáku; blesk nám bude pochodnj za černé noci. — A běželi wssickni k neybližssjmu rybáku, aby ge přewezl na druhau stranu. Rybák ale nechtěl přewesti bratry na druhau stranu, neboť se bál zmjtagjcjch se wln a bljzké bauře, neb giž poprcháwalo, a brzo po zablesknutj rachotil hrom. Na to ale nedbal Milosslaw, a brodil se k přewrácené wlnami lodce, neboť byl zahořel synowskau láskau, a newiděl záhubunosné nebezpečenstwj. Někteřj bratřj pastewci užasli nad geho ochotnostj, ginj mu nadáwali nemaudrých odwážliwců, neboť nikdo gesstě z bratrů pastewců nebyl zacházel s lopatkau ni weslem. Wjtr gakoby na wzdor ze wssech stran hučel sjlněgi, ze wssech stran se hnala strasslíwá mračna, hnala se z cizjch da-

lekých kragin, křjž a křjžem se blýſkalo, a zloſtně se ozýwal w nepřátelſkých mračnách bučjcj hrom. A tu se potýkal nowý plawec, paſtwec Miloſlaw, ſamogediný na loďce s rozwzteklenau řekau, nedbage na wlny, ſem tam loď metagjcj a do nj pljſkagjcj, nedbage na ligawec, nedbage na protiwný zraku bleſkot, nedbage na ſtraſſné bauřenj; neboť necjtil, nežli láſku k churawé matce, newiděl, než nebezpečenſtwj, w gaké by kleſnauti mohla churawá matka bez léku, který gj dáwala wečer i ráno kozička bjlá; neſlyſſel, nežli hlas ſynowſké láſky a powinnoſti: „Churawé matce dey léku, dey léku poſtonáwagjcjm bratrům a ſeſtrám!" Ale někteřj z wlaſtnjch bratrů nepoznáwali ſynowſkau geho láſku, nepoznáwali aneb nechtěli poznati přičinliwoſt bratrowu, ano geſſtě láli ochotnoſti geho, láli geho horaucj láſce k churawé, chudobné matce! Upřjmnj ale bratřj ſtáli pod ſſirým nebem, blizko zwodněného potoku, a z gegich prſau se winuly wraucj modlitby ku wěčným bohům, hogným odplatitelům ſynowſké láſky. A po každé, když zapudil bleſk čirau tmu, hleděli ſtaroſtliwě po milém bratru, s wlnami rekowně se potýkagjcjm Miloſlawowi. A když se giž po dewáté zableſklo, a upřjmnj bratřj po dewáté po bratrowi ſtaroſtliwě obraceli zraky; wykřikli žaloſtně wſſickni, neb widěli bratra, an se kácj do mokrého hrobu, připraweného proti nepřátelſkými wlnami. Byl-tě totiž hnán wzteklým praudem až na mjſto, kde ſtáwal dřewěný moſt, a wlny mrſſtily lodj, wodami na polo giž ſkoro naplněnau, do pozůſtalého kůlu, a Miloſlaw se přewážil, a přewážiw se kleſnul wlnám w záhubné obgetj. Ale bohowé bděli nad ſynowſkau láſkau, a nenechali utonauti wěrného ſyna w nepřátelſkých wlnách. A když se po gedenácté zableſklo, a upřjmnj bratřj po gedenácté otáčeli zraky po bratru, uzřeli geg broditi se po břehu ku ceſtě, kteráž wedla k paſtwiſſti, na němžto páſali ſtáda, a na němžto se gim byla ztratila kozička bjlá. Wlny, genžto pohrobiti chtěly horliwého Miloſlawa, donáſſely geg nynj ſamy na břeh, ſamy mu bezděky pomáhaly k žádanému cjli. I pleſalit upřjmnj bratřj. A Miloſlaw ſebraw wſſecku ſjlu, poſpjchal hledat kozičku bjlau, která dáwala na podogenj na prſt neplnau djžku, a gegjžto teplé mléko pjwala wečer i ráno churawá matka, a pjwaly poſtonáwagjcj djtky. Bleſk mu byl pochodnj, kterauž uhaſnauti nemohl ligawec žádný — a tak mu nynj nápomocen byl i bleſk, který ho dřjwe odſtraſſiti chtěl od hledánj ztracené kozičky. Giž byl přiſſel až za třetj ſtráni, ale kozičku až doſawáde ani neuzřel, ani neuſlyſſel mečenj gegj. Kde gſi, kozičko, kozičko bjlá! wolal žaloſtně, a gen paterá ozwěna mu odpowjdala „kozičko bjlá!" Zatjm wſſak umdljwal ligawec prudký, a bleſkot nebyl tak čaſtý, a po zableſknutj se ozýwal pozdě mumlagjcj hrom. Miloſlawu ale giž zyma probjhala audy; nebok byl už přeběhal křjž na křjž paſtwiſſtě a okolnj ſtráně i wſſeliké pahorky, a promoklý ſſat ho ſtudil po celém těle. Předce ale neuſtal hledati kozičku bjlau, neb plápolala w ſrdci geho ſynowſká láſka a dodáwala mu ſjly a ohně. Poſpjchal, gak možno, geſſtě dále, poſpjchal do audolj, gež z obau ſtran lemugj přjkré ſkály a u proſtřed hrčj potůček bodrý. A když giž hodnau chwjli audoljm kráčel, na kozičku wolal a chwjlkami naslauchal, zaſlechl hlas, po kterém dychtil, zaſlechl mečenj kozj, teſkliwé ale a temné. I obrátil hned kroky ſwoge po wjtaném hlaſe; nebyly wſſak kroky geho giſté, neboť byla tma, a bleſk giž neoſwěcowal temnoſti nočnj. Brzo ale uběhl wſſecken poſſmaurný oblak, na obloze se třpytily tiſjce a tiſjce hwězd, a wycházegjcj měſjc začal ſtřjbrným leſkem oſwěcowati audolj tiché. A Miloſlaw ſpatřil na ſkalině, přes njžto se giná přehýbala ſtraſſně ſtrmjcj ſkála — ležeti ztracenau kozičku, wymrſſtil se radoſtně k nj a zwolal: Proč gſi se nám zataulala, kozičko bjlá? Pogď, zde ge nebezpečno! Přjkrá ſkála nad tebau wiſj a hrozj tobě zkázau.

Nemohla ale umdlená kozička na nohau ſtáti, a paſtwec Miloſlaw gi muſel do náručj ſewřjti, a néſti domů, k oſtatnjmu ſtádu. Ale nebylo mu protiwné toto břjmě, neboť neſl ztracenau kozičku, kozičku bjlau, která dáwala na podogenj na prſt neplnau djžku, a gegjžto teplé mléko pjwala churawá matka, a pjwaly poſtonáwagjcj djtky. A když k řece přiſſel, počalo swjtati, a upřjmnj bratřj mu byli giž přigeli naproti s loďkau, neb se giž newzteklal wjtr, a nebauřil zwodněnau řeku. Radoſtně uwjtali bratra a kozičku bjlau, a radoſtně plauli na druhau ſtranu, a radoſtně brali se k domowu s kozičkau bjlau. I obgala churawá matka, chudobná Wlaſtena, upřjmného ſyna, a ſlzy radoſti gj polily ſtrachem pobledlé ljce. Synu, řekla potom, wěčnj bohowé odplatj tobě! Ať se pobauřj proti tobě wſſeliký žiwel, bohowé nedopuſtj, aby zachwáceny byly auklady nepřátelſkými ctnoſti twoge, mezi kterými se ſkwj gako záře ſlunečnj ſynowſká láſka. A pjwala potom opět churawá matka wečer i ráno teplé mléko, pjwaly ge poſtonáwagjcj djtky, a brzo hnáwali bratřj paſtewci wjce koziček dogných na paſtwu, a ſjlila se churawá matka, a ſjlily se poſtonáwagjcj djtky.

W. Filjpek.

W i d ě n j.

Tmawý wečer ležj nad Prahau — tmawý, gako weliká tančjrna s uhasjnagjcjmi swjčkami. Gindy spočjwá ticho, aspoň naljčené, tau dobau po domech i mezi domy. Proč medle dnes ulice hlukem naplněné? Proč ta strakatina lidu hemžjcjho se zhůru dolů? Co to znamená? S t a r c i r o k u z w o n j u m j r á č k e m, a m l a d é m u l e t u c h y s t a g j k o l é b k u. Pohřeb a křtiny gedným wečerem. To gesti přjlissná tjže na ubohé lidstwo, musjš se ono sjliti kwasem a tanečkem. Šťastné pigáctwj, gežto w stawu gsi býti učitelem o důležitostech umjragjcjho a rodjcjho se leta!

S Pánem Bohem, s t a r ý roku! gá nemám, čjm bych se tobě ke cti opjgel. Což mi také do tebe? Ty gsi utekl s radostmi — musjmť n o w é leto přiwjtati, aby nepřineslo žalosti.

N o w é l e t o! o ty znamenitá kapitolo w knize lidských přjběhů! Gak mnohý by zůstal mlčky za kamny! S tebau ale wybjhagj haufowé maudrých i nemaudrých s křikem do swěta.

Podjwejme se tuto na dwa panáčky. Bledé gsau to postawy, genom z očj, gako ze žhawého uhlj, giskry prskagj. Gméno gich gest werssůtworce a rymotepec. Znáte ge? Osedlawsse si konjka, odwážliwými skoky ženau se ku bráně milosti swých čtenářů. W ruce welké trauby magj a zwukem ohlussugjcjm slibugj swětu djla, která trpěliwosti čtenářské na žhawé uhlj ustelau. Před nimi tancugj řady přepodiwně swázaných slabik pjseň weyskagjce: Deyte chleba, deyte gjst! O pěkné řemeslo! O spasitelný weydělku! Gména Lumjr a Zábog wygdau z paměti lidské: pak se wasse gména skwjti budau gako dennice, a wssak — *nota bene* — ani o hodinu dřjwe.

Tane mi na mysli to množstwj nowoločnjch, na krásném papjru tisstěných dárků, skwostnau obálkau ossetřených, drahými rytinkami osslechtěných, bohužel, že ne českých, almanachů a kalendáříků! — Nemůže to býti předce wěc tak přetěžká, omočiti péro w té studánce spisowatelské. Ach, gak rád bych se i gá w nj omočil, kdybych wěděl, že se neskaupám! Sedjm tu; rád bych i nerad; chutě mám i strachu. A wssak gá to wyčjhám! Pisste si, genžto gste po celý rok ani paty z domu newytáhli, o podiwných roku starého ssibřinkách; zkussenému slussj rozpráwěti o minulosti; gá si počkám na hodinu — strassidel, snad že ze mne něco wystrassj. Gakožto neobratný gesstě na swětě plném chytrosti we studeném pokogjku čekám na osudnau mjtku, kteráž poslednj ranau na cimbálek starému panu roku obléci rozkáže dětské kalhotky. Na očjch mám breyle wssetečnosti, před sebau čarodějnau nádobu skaumánj, to gest: wečernj můg nápog, čistau wodu w žegdljkowé sklenici; sedjm u stolku. Netrpěliwost mě popichuge. Gedenáctá hučj z bljzké wěže. Okolo mne ticho — we mně genom žiwo! Hodina se bljžj; wssech pět smyslů napomjnám k pozoru, oko w žegdljkowau sklenici napjnám — třesu se a potjm — přjroda se giž giž chystá k djlu, strhnauti raussku z roku budaucjho. Srdce nepokogně tluče, aužj se prsa, duch taužj rozwrhnauti mřjže — čtwrt na dwanáct — krew walně žily probjhá, bljžj se čekaný okamžik, bljžj se dlauhawým, mučiwým krokem hrozná hodina, mjtka stjhá mjtku — půl dwanácté — oko horaucně hledj w žegdljkowau sklenici, ucho naslauchá, a hle — giž po třetj ljbá čtwrkowé kladiwko železné rty cimbálku, — netrpěliwost moge dostupuge neywyššjho stupně — a ai! tu gesti žádaná chwjle! Oko mé takořka zaryto w žegljkowau sklenici — a woda w nj počne se wlniti a wařiti, a roztáčeti se w přepodiwných kolečkách; swětlo wůkol zmizj — genom na každém kolečku stogj welkau plamennau pjsmenau psáno: „Chytřegssj chtěli překwapiti přjrodu w djlně, a předce newyskaumali gegj tagemstwj! Kamž ty, čerwe! hodláš? Kam se odwážliwče, opowažugeš?“ I zablesklo se mi před očima, a widělo mi se w tom, gakoby wklauzl starý rok do moře wěčnosti. Studené kapky stály na čele mém gako na hrobowém kameně, ale gá předce pewně hleděl w žegdljkowau sklenici, a djky mé odwážliwosti a wytrwalosti! — w podiwné směsice začaly se události budaucjho roku w sklenici gewiti! Hrůzná mjchanice osudů, slepé náhody a lidské winy zrcadlily se we wodnj planině, a hlawnj gich smysl, gakž mi gest bylo w rozgařenj tom poznati, byl as na tato slowa prorocká: „Budaucj rok se weselým masopustem začne, a truchliwým adwentem skončj; w zymě bude studeno, a budau se nositi bláto uwjtawé kabáty, w letě pak bude teplo, a odjwati se bude pokolenj mužské nankynowými nohawicemi; po slunci přicházjwati bude déšť, a po dessti slunce, a wždy, když bude déle prsseti aneb zymnj slunko pobleskem studenau raussku nassj planety rozhřege, bude welmi blátiwo. Na popelečnj středu bude possmaurno, zlásstě při oněch, kteřj po weselkách masopustnjch newyspalým gesstě okem ztenčenau nohowitost prohljžeti se gmau. — Na gaře rolnjk celau swau naděgi matce přjrodě swěřj — w postě nebudau žádné wdawky. W letě nastane parno, a kdokoli po-

cestuge w kožichu, potiti se bude; obilíčka zažlautnau i klesnau pod srpem ženců; budau žně! Stodoly se naplněgj, kdekoli do nich co dáti bude — potom přitáhne mraziwý podzimek. Panny, gežto letos ženicha neulowj, w sladké naděgi swobodné zůstanau, a čekati musj s wdawkami až na rok budaucj. Mnohý kalendář selže, mnohý mudrc prohlaupj, mnohý bude mluwiti prawdu: wssak nebude gich tuto, kdož by mu uwěřili; a gak drawý zub wěčně žeraucjho času 365 dnj zase shltne, bude každý, kdo žiw zůstane, o rok, o celý rok starssjm. Mnohý bude chudssjm, mnohý bohatssjm; nauze a bjda bude choditi s mossnau ode dweřj ke dweřjm — bohatstwj bude se krmiti za plnými stoly — a wssak, hrůzo! gaký to pohled? gaká to podoba? — — Smrt! Smrt! — Nemohl gsem déle kaukati w čaroděgnau sklenici.

Wen, wen mě to hnalo ze sednice, z domu, na ulici, pod nebeský prostoru, na čerstwé rannj powětřj. Plným hrdlem gsem ge skal. A sotwa že na oblauce nebeském poslednj uhasla lampa: gižgiž hrčely opět kočáry po twrdé dlažbě; boháč a nuzák, mudrc a blb, tlustý a sswihlý w pilném spěchu semotam křjžili město. Co to? Donássegj sobě ti dobřj dobrého gitra? — Gednoho gitra? Chyba láwky! S celým dobrým rokem nosj se po známých i neznámých. Wždyť pak znáte tu pjseň: „Zpjwá se známau notau." K zpěwu mnoho sstěstj wespolek!" *F. Hagniš.*

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Geden z neystarssjch a neyznamenitěgssjch hřbitowů se nacházj w městě Pise we Wlassjch. Na počátku třináctého stoletj byl založen, a z wětssjho djlu se na něm země nacházj z Jerusalema přiwežená, kteraužto byli zakladatelowé 9 střewjců weyssky zde nasypali. Znamenité gsau gednotliwých rodin krypty, kterých se tu na 600 počjtá z obau stran wystawených.

W Čechách se počjtá ročně zhotoweného plátna na 1,018,300 kusů, a cena geho se wssjm k přjprawě patřjcjm wydánjm asi 9,648,000 zlatých střjbra obnássj. Z toho se w Čechách spotřebuge 800,000 kusů, w ceně 4,200,000 zlatých st. a ze země se wywážj 518,300 kusů, w ceně 5,448,000 zl. stř. tak, že po odraženj wssech potřebných wydánj, gakowá gsau cla, mzda za wywáženj a obchodnj daně, čistého přjgmu pro Čechy gest: 6,275,000 zlatých stř.

Před několika lety byl w zátoce Clewské chycen morský pes, čili tuleň. I zkrotl w kuchyni gistého pána, gehožto dům ležel blízko břehu. Wyrostlý progewowal welkau wěrnost k domu, a geho obywatelům; hrál s djtkami, gako kočka, a na poručenj pánowo chodil za njm, gak domácj pes. Denně gako na pastwu do wody docházege wždycky dobrau rybu domů přinássel. Neywětssj pak geho potěssenj bylo, w letě na slunci, a w zimě u welkého ohně ležeti, nebo wlezti po wytopenj do welkých kamen, které w Irsku obyčegné gsau. Čtyry leta to dobré zwjře takto strawilo. Tu připadla nemoc na pánůw dobytek, proti kteréž žádný prostředek nespomahal. I wzalté magitel w takowéto nauzi autočissté swoge k gakési ženě, o njžto se powjdalo, že umj čarowat. Tato čarodégnice gistila, že nemoc z toho pocházj, že nečisté zwjře w domě chowá, a dokud toto w něm bude, že žádný prostředek nespomůže. Lehkowěrný muž dal tuleně k ostrowu Clare na pramici zawesti, a tam do wody hoditi, daufage, že se zwjře wjce newrátj. Loďka přigela zpět, rodina se odebrala ku spanj — a ráno ležel tuleň na swém starém mjstě w peci. I odewzal ho nynj magitel rybářowi, který se zawázal geg djwe do wody newhoditi, až několik hodin odtud zdálen bude. Stalo se, uplynul den a noc; druhý wečer giž končil, a děwečka práwě zhasjnala na noc oheň, když zaslechla něco na domownj dwéře sskrábati. W mjněnj, že to domácj pes, otewřela; a kdo to byl? morský pes. Unawen dlauhau cestau kňučel radostj, že se zase doma nacházj, a zrowna do pece lehnuw, twrdě usnul. Oznámilo se to čarodégnici; poněwadž ale tuleně zabjti, obywatelé tamněgssj za neprawost magj, radila žena, aby se mu oči wypjchaly, a tak aby napotom do moře whozen byl. Pán dosti ukrutný radu wyplnil; gesstě we spanj zbaweno bywssj ubohé wěrné zwjře očj, do moře uwrženo gest. Trwalo to zase týden, nemoc dobytčj se zhorssila, a čarodégnice newěděla giž giné pomoci. W noci ale strhla se hrozná bauře, a mezi hučenjm rozezleného wětru zaslechli domácj i také kňučenj před domem; každý wssak se wygiti obáwal. An se pak ráno dwéře otewřely, ležel tuleň před prahem; ležel ale mrtew — hlad byl wěrné zwjře umořil. *Hš.*

Neywětssj hrnec w Europě nacházj se u Boleslawi (w Slezku) před branau Waldawskau, zhotowený od tamněgssjho hrnčjře, gménem Joppe. On gest 7 střewjců wysoký, 8 loket ssiroký, a pogme 30 mjrek hráchu. *Hš.*

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

K W Ě T Y.

8. ledna (Přjloha Ini.) 1835.

Přjdawek k odpowědi w Musegnjm Časopise str. 452 tištěné.

Litugi welice, že pan Fr. L. Čelakowský w tak strašnau nemoc, kteréž gmenowati nechci, upadl, a litugi geště wjce, že přjležitost šjřenj se té nemoci negen geho Wčela ale i Musegnj Časopis posiluge. Umjstil totiž pan redaktor Musegnjka w poslednjm swazku (4tý sw. 1834) str. 445 geho literuj půtku, zděljw mně gi s tjm doloženjm, že to a to wynechá. Odpowědělo se tedy na to. Wšak hle, gakož wytištěno widjme, wynechal zcela giné: a tu se arci odpowěd, též zobtjnaná, s tjm srownáwati nemůže. Tak k. p. gako s nebe spadlau odpowědj býti musj: „Překladatel gest gen milownjk w spisowatelstwj, a co dělá, dělá gen z pauhé lásky k mateřčině; gediná tato odpowěd gest geho newolná, gemu nechutná a donucená práce.“ Zde panem redaktorem wynecháno w půtce w průpowědi: „aby opět literatura česká knjžkau, ač wlastně gakaukoliw, byla rozhogněna a řemeslo nestálo,“ poslednj tři slowa, na něž wlastně ta odpowěd byla, a sice takto: „Překladatel nenj řemeslnjk, ale gen milownjk w spisowatelstwj a t. d.“ kterauž pan redaktor, gak wýše uwedeno, překrautil. „Musilbych gá (prawj pan Čel.) Tomášem a nebo dudkem býti.“ Kteréžto předposlednj dwě slowa pan red. opět wynechal, ačby na tom aspoň čtenářstwo Wčely a Kwětůw nepochybowalo, neboť se w blátě a kalužjch wáleti zwykl. Gak welmi panu Fr. L. Čelakowskému na mé cti a spisowatelském slawném gménu, gak tam prawj, záležeti musj, widj to giž každý z té, w Musegnjku tištěné, půtky. Mělbych mu za to ruku poljbiti, a učinilbych to, kdyby w té strašné nemoci nebyl, a dudkem tak přjliš nesmrděl. Tak ale s Kollárem zwolati přinucen gsem: „O že gedno předce smutně hrozj!“ ($\frac{161}{22}$) — Wzácnj čtenářowé rozsaudj sami: šereda-li móge nepodnášené přeloženj? aneb šereda-li prostrým wtipem pana Fr. L. Čelakowského složené a panem redaktorem w Musegnjku umjstěné zamilowané psanjčko? aneb konečně, šereda-li ten, kdo prostosrdečné Krakowiáky zšerediti chtěl? Ale kdo může za nemoc, která člowěka dráždj a popauzj? Wždyť wjme, že toho nečinil tehdáž, když gsem mu sebrané slowanské národnj pjsně a přjslowj česká dal, bylť wděčen a přátelsky se ke mně měl. A to gest gen přjčina, že se z něho tak směšný Wrtipata udělal, a že gest wýborná hlawa, tjm wjce se ho warowati třeba. Opuštěna gest w nadzmjněné půtce, ač newolně, geště gedna průpowěd a sice: „Takowého překladu, gakowý nám tento se podal, dowede každý začátečnjk, a snadno tau měrau 200 Krakowiáků přeložj — stans pede in uno.“ A hle mistr, aneb aspoň dekretnjk, slawného řemesla spisowatelského stoge na obau (dowtip se p. Čel. nohách), aneb snad dokonce na diktatorské stolici sedě, neuměl přeložiti gediného polského slowa „u b o g i.“ Tu máme ty ruské slíwky w českém wýznamu! To český pozor? ruský i polský pozor! ruský i polský — ozor! opětuge Ozwěna.

W. H.

Odpowěd na recensi přjrodopisu w čjsle 45, 46 a 47mém lonských Kwětů českých.

Poněwadž si p. A. nikoli saukromnj, ale z dobrých přjčin weřegnau cestu k mému poučenj wywolil; nemohu ginák nežli weřegně také swau dáti odpowěd, a progewiti swé djky za laskawé, gaké gsem si gen přáti mohl, posaužení. Gest mi napřed ljto p. čtenářů, že mágj opět ňégaké třety a ne kwěty si zaplatiti, gako se to w předešlých čjslech; samými hádkami marnými naplněných stalo. Ale gest to, bohužel! u nás gako kletba, že se ginák smeyšlegjcj wedle sebe snesti nemohau, záwistně pořáde se pronásledugj a se tepau, žádagjce

swéhlawě, aby wše podle gegich rozúmku chodilo. Nemyslil gsem si, žeby také p. A. do nečisté kasty recensentů (gak Jean Paul Richter ge nazýwá) se wedral; ale stalo se, že sotwa „Krátký Přjrodopis" wyšel, on rychle do něho se wřepil, a to polnj kwjtko, wzaw drobnohled rozebral tak, že na něm kusa dobrého listu nezůstalo, a wida, že to nenj tymián ani tulipán, a do žádné třjdy se nehodj, zahodil, a tak řjkage pošlapal ge, gakoby i ta sprostá kopřiwa něgakého užitku neměla. Toť gest ale ten neylepšj způsob, chcemeli s mnohými protiwnostmi zápasjcj naši literatuře pomoci, a wydawatele k nákladu powzbuditi; gen blázen wšechnu práci, čas i penjz wynaložj, aby negenom newděku, ale i hany a potupy došel!

Tak se stáwá i křiwda p. nakladateli na krátký přjrodopis, p. K. owi, který krom Prahy a Král. Hradce nazwjce mým nabjzenjm neywjce pro českau literaturu obětuge, a činj, aspoň, co může. Gakým tedy práwem smj p. A., neznage okolčnosti, žádati wjce, a geg kárati pro tak malicherné wěci, gakož ge německý přjpis a gméno rytce na obrázků? Kdo si tak málo znatného podpisu wšimne? Což to celku škodj? Gest to gen swéwolné teyránj! — P. K. zřjdiw si nedáwno kamenotiskárnu a nemage rytce, dal obrázek, co se u přjrodopisu od Raffa wynachazj, od Němců zhotowiti, a ti se tak podepsali; gest to wina geho? Německé wydánj lipské má obrazy, ale pan wydawatel nemohl tolik nynj nakládati, a učinj to snad, až bude wstawu tolik obětowati!

Důležitěgšj wada gsau owšem chyby w tisku; ale která kniha, který spisek gich nemá? I nelze tomu wyhowěti, kdežto sázečowé i oprawowatelé negsau w češtině zběhli, a wjce německy wyučeni. A gaká pak wýčitka, že to šwabiznau tištěno! Gá gsem také, wyznáwám se, přjtel pjsma latinského; ale mládež naše, gak to ze zkušenosti wjm, nezná hrubě latinské pjsmo, a nemá w něm zběhlosti; ba ani študugjcj ani wyštudowawšj, gakože celé wychowánj gest německé, neumj geště w češtině latinskau literau čjsti, sotwa tu německau. Posawáde se také wšecko geště šwabiznau tiskne, až na několik spisů pro učené odhodlaných, kde latinka přjměřeněgšj; ale nač a proč gi měl mjti práwě ten spisek, negsa pro učené? My sprosťáci musjme se geště několik let šwabiznau bawiti, nežli do latinky zcela přegdeme, a tau musj začjti docela ginj. Hlawnj ale přjčina, že se přjrodopis latinkau netiskl, byla ta, že p. K. tolik a dosti aličného pjsma lat. neměl! Či měl také na to swé gměnj obětowati? — Kdo zná přjčinu, proč p. A. na ten spisek se tak obořil, nebude se diwiti. — Gá gsem přjčinau, že gsem, gakož se mi to na konci geho laskawé kritiky dáwá k srozuměnj, k němu nepřišel, a gemu se nepokořil. Onby mi byl přjrodopis oprawil — tušjm ale tak, žeby mu za to p. nakladatel málo powděčen byl, přinucen gsa, celý slownjk wyswětlugjcjch slow na zad přitisknauti, aby se spisu rozumělo. — Pod ochranau pana A. býlby wšak předce wynikl, bylby se neonjžil a neztupil, což wše nikoliw maně, gak se předstjrá, ale dobře promyšleným planem stalo se, a mně by nemusel byl p. A. zasaditi několik ran, abych se tak brzo nezpamatowal. Wšak i laskawau rukau hnedle na gjzwy přiložil flastr; (fortem eandem et mitem sensi manum!) ale bylo w něm hořčice, a ta mne rozdráždila tak, že gsem se ozwati musel. Dobře ale tak! „Ne wýše kopyta!" mohloby se mi řjci, a také se mi to wyčjtá:

Předně, že gsem diletant (ochotnjk); to gsem w této wědě, gako naše celá literatura ge diletantstwj, a wůbec se wj, že negsem učitel přjrodopisu. I pustil gsem se na požádánj gen proto do gakéhos přeloženj, že gsme nic podobného neměli; aby tedy z nauze něco aspoň bylo, kdežto gsem widěl, že tak zběhlý w té wěci p. A. gen hmizem se objrá, a užitečněgšj přjrodopis celý nám neposkytuge. Hanba dost, že koryféowé gen křičj, a učence psáti nechagj! Ať pjše sám, to bude neylepšj kritika na spisy wšech takých diletantů. Kéžto gen nebylo tak umdléwagjcj, gako geho pogednáwánj we Swětozoru; nebo na takowé pége náš lid Jeremiády! Gá se domnjwal, že ta knižka, co w němčině kolikerého wydánj se dočkala, třebá neměla neynowěgšj náhledy, předce pro sprostšj obecenstwo nebude tak špatná; i meylj se p. A. welice, gestliže A. W. za skladatele powažuge, toť gen štempl čili znak tiskarský dole stogjcjho nakladatele (Gižjho Wiganda); i bylo také z tolika neščjstných spisků cizogazyčných těžko woliti, kdežto i p. Rámiš w oznámenj swém uznáwá, že posawáde žádný pro mládež dosti nenj přjměřený; diwnoli tedy, že i ten to zcela nenj?! Wšak i aučel toho spisku byl, gakž to názew udáwá, gen krátký přehled přjrodnin; ale p. A., aby měl co wyteykati, brzo ten pro učené brzo ten pro djtky, naschwál podkládá, stawě ten spisek co pátý toho druhu, kdežto slowenský nikdo tu nezná, třetj w rukopisu, a čtwrtý p. F. giž pozděgi wyšel, tak že tento krátký přehled wěru byl toho druhu prwnj a nesnadný, poněwadž mi pražské rukopisy nestály k službě, a ty spisy, co máme, pro mnohá gména gedné wěci, sami se matau, a nic určeného

nawrubně dosti nenj; a wšak práwě ty wýznamy, které gsem z Kroka, Rostlinářo a zbjrky slownjků wzal a uwedl, práwě ty mi p. A. co špatné hanj, ač ge dřjwe sám schwaluge; on arci od té doby utwořil nowé, a ty gá nemám, a když on pjše: cipla, čiwy a čuwy, gá pjši gen sprostě pulsownj žjla, snad i srozumitelněgi tlučnice, a t. d.; ale toť hrozná chyba! Když uwádjm kraginská (provincialismy) gako: wrtohlaw pták, prašiwka, prašiwá žába, on ropucha, nebo piha, on pihalice, a giná, gest mu to neznámé, gako mne geho močnj mláďátka čili močátka, a giná. Každá řeč má slowa, genž wjce wýznamů magj, také naše, gakž i sám p. A. uwádj mečjk, proč ne také giná? a máli giž tři wýznamy, co škodj čtwrtý? — Pročby se neměli škořápnjci nazýwati zwjřata skořápinau pokrytá? Třeba měkcyše? Mnohým wěcem p. A. ani rozuměti nechtěl a naschwál ge zkrucowal, ba i opakowal, gako to o tuku Worwanjm. Proč to smj Němec řjci, sprostý lid to poważuge za Unrath? Dosti zřetelně se prawj, že Ochechule mjsto zadnic má ocas giž, gako každá ryba obyčegná; že Krak nenj had, každý z geho popsánj nahljdne; ba nesmj se ani řjci Češi, gak sám lid řjká, nemysle při tom na žádné chuděry! — Takowé malichernosti wyčjtá gen swéwolný tupič. Že se lecktere chybné pogmenowánj stalo, byla wina tedy sama směsice gmen dosawáde dosti nerozlaučená a neurčitá, i to že gsem ze Ssawectwa od P. Presla, nač mne p. A. odkazuge, použiti nemohl, poněwádž krátký přjrodopis, an co wedlegšj wěc dlauho a pomalu se tiskl, giž dáwno hotow byl; ale wše to nenj tak škodno, tušjm, gak to p. A. maluge, a pochybugi, žeby na tom spása naše záležela; gaká škoda k. p. budeli sprostáček wěřiti, že nebožtjk tur gest nyněgšj zubr (tur)? budeli tam čjsti, že slon, o kterém se giž nesmj řjci, že gest weliká obluda, gak Welebloud, že spáwá we třtině; chyba láwky! to lež, on spj w rákosj! Tótě hrozný zmatek! I to prase p. A. neušlo, ač to w zádu w omylech naprawenu! Mohlbych na wše něco zas odpowědjti, ale naplnilbych wjce než 3 čjsla! Škoda Kwětů! —

Předce ale geště něco řjci musjm na třetj weyčitku, že gsem někde podobná slowančině slowa ze obyčegného užjwánj, gako: mulich, něco z dialektů, gako: udop, kostan, a t. d. nebo dle swého zdánj etymologicky do záworek připogil, nikoliw ale překrautil, o čemžbych prosil, aby on toho byl nedělal, a we smjch neobracel. Ocher giž p. Šafářjk wywáděl z hořjm, horám, gako naše Oharka neb Ohře (řeka); nemuselo se ukazowati na psa ohaře; smerkl neb smrkl; neználi strom smrk! a w užjwánj wůbec: smrklo se?! Gen p. A., mohl na neřád mysliti. Odwětwj: tík, tyk, tuk, a giné gako τυπτω a τυχω, tango i tetigi patřj pod toku, tágu; a řeka Tigris slowe u Arménů tig-tok, proč ne i tygř, sautok čjnjcj zwjře? Gá neodděloval per-kament, může spjše na prkne se mysliti, nežli na kámen; ani orušatý! kde se i co chyba wlaudilo; oran-utan gsem psal, bez g na konci, poněwádž se to gen pjše pro wygádřenj nosowého zwuku pjsmeny n. Takowá přirownánj měl by dělati p. spytatel sám a nemuselby wždy nowá a často nesrozumitedlná slowa teprwa wymeyšleti; uwiděliby, že ani Řek ani Řjman mnohým z ciziny wzatým slowům nerozuměli, a nebo ge dosti chatrně wykládali, a z těch že mnohá gsau čistě slowanská, gako vinca pervinca (wind.) z čehož my barwjnek utwořili, tak verbena s malau proměnau wrbina; wšak, račte odpustiti, že zase na swého konjka zasedám; každý má swého: p. A. hlaubá se we hmizu, gá w řeči; on hledá kořinky, gá kořeny slow; gemu se widj wše přirozené, mne zase slowanské, nebo, gako Anacharsis prawj w Řecku, že mu tam skyticky znj, tak mně zase wšudy wšecko skoro slowanské. Giž ta wlastnost slowančiny, že se dá k takowým wykladům ohnauti, ukazuge na starobylau půwodnost, a práwo to, giné řeči obgasňowati; Němec by to rád učinil, kdyby mohl! P. A. má tedy swůg způsob, který gá snášjm, a gá také swůg, a prosjm o strpenj. A skorobych se přirownal, (na způsob Lessinga, podle swé neoddolatelné tauhy ale musjm řjci: Lesnjka, bylť Slowan) mleynu wětrnjmu; gá melu, kdy co mám, we swé době a přjhodným wětrem, stoge o samotě snášjm to, když přiletj komáři a mušky a mezi lopatkami si pohráwagj; gestli žeby ale swéwolnjci chtěli zastawiti křjdlo, musj si to sami přičjtati, když něgaký štilec dostanau, anebo dokonce uchwáceni na druhau stranu se překotj! Gestliže bych, gakož hogným odbjránjm, což snad i laskawé oné recensi děkowati musjm, tomu se podobá, to neštěstj měl, druhého se dočkati wydánj; tedy krom použitj dobromyslných opraw p. A. předce tomu neodděláin, abych tam něco z etymologie nepřidal! — Ale papjr dochásj, musjm skončiti a zkrátka chyby tě knihy wyznati. Ona: 1. Nenj pro učené: nemá proto latinská ale německá slowa gen k wyswětlowánj, a gest sprostě a dle možnosti srozumitelně psaná. Ona proto také 2. nemá učenau saustawu, ale předce gakési rozdě-

Nahyda Černikowa.

W Rusjch, w městečku Nikitině, w kragi kateřinoslawském, bydlil za panowánj Kateřiny druhé celnjk Černikow. Wěrně zastáwage auřad swůg, i mage dosti na tom, co geho slaulo, žiw byl s manželkau swau i s dcerau blaženě, ba blaženěgi než mnohý boháč, magjcj wsseho důstatek a hognost. Nahyda (tak řjkali dcerussce) byla oddána wssj wůlj rodičům swým, a pohledu gegich stačilo, aby gim byla pomysslenj konala. Často obegmauc ge okolo krku s pohnutau myslj prawila: Ö byste wěděli, gak wás milugi, dobrý otče a dobrá matinko! Wěru, nechci wám než toliko radost působiti!

Oprawdu, nebe giž na zemi máme! řjkáwal Černikow manželce. A gakau teprwa naděgi zbuzuge přemilé to djtě, gežto nám Bůh popřál! Djky mu, bez počtu dárci wsseho dobra!

Tak muž ten sslechetný. trávil blahá leta při neyswědomitěgssjm zprawowánj úřadu swého, a w požjwánj domácjho žiwota. Ke wssem lidem měl se tak poctiwě a wljdně, že ho daleko ssiroko neginač, nežli „počestným mužem z Nikitina" nazýwali. A wssak měl předce nepřjtele, genž geho zkázu obmeyssel. Byl to kupec z Chersonu, kterýž hledě obchodu, podtagi cizj zbožj do země přiwážel. Chtěge dogjti aučele swého, penězi porussowal celnj auřednjky, a takowým podwodem zjskal za několik roků tolik, že se stal boháčem.

Teď, když se dostal Černikow do Nikitina za wýběrčjho na celnu, i u něho se pokusil o to, co geg za geho předchůdců nesklamalo nikdy. Podáwal mu totiž penjze. Černikowa to zarazilo. — Pane, řekl hodný ten muž, myslete si to oprawdu, anebo mne toliko zkaussegte: proti powinnosti nikdy gednati nebudu. Nepodáweyte mi čeho wjce, coby wám nečest udělalo, mně pak swědomj posskwrnilo! Kupec, takowými slowy zaražen, neřekl než „bude wám toho ljto!" a w studu obrátil se ke dweřjm.

I zameyssel kupec od té doby mstu. — Ať zakusj, mluwjwal k sobě, co gest, bohatého kupce odbýti, gakož on, nikitinský celnjk! mně učinil. Pauze mrzkau doháněn zisstnostj k wyhledánj prostředkůw, gakby i pro budaucnost zbožj wkradmo do země zawážel, myslel konečně dosáhnauti aučele swého pomluwenjm a zkázau newinného. Poslalť knjžeti Potemkinu, mnohomohaucjmu u cjsařowny darem rozličné zbožj, a přiložil list, we kterém wýběrčjho Černikowa, ossemetnjk udal, gakoby cosi podezřelého byl mluwil proti zemské wládě. Potemkin podal dopis cjsařowně.

Sedě gednoho dne Černikow s chotj swau a s dcerau u domácjho stolu, u prostřed dobrých přátel, uslyssj ssramot zbraně před okny swého obydlj. Práwě wstal od stolu, aby se ssel podjwat, kdoby tu byl, když podporučka s několika wogáky do pokoge wkročiw, gemu oznamuge, že ho má z rozkazu wyššjho do wězenj odwesti. Panj ubohá slyssjc slowa takowá omdlela, děwčátko plačjc křičelo, genom Černikow, gakkoli byla prwnjm pohledem ozbrogencůw poražena mysl geho, brzo se sebral, i hleděl manželku opět poznenáhla se spamatowawssi těssiti. — Upokogiž se, choti milá, prawil, nenj to, než něgaký omyl! Gá aspoň na sebe newjm žádné winy. Bohu to powědomo, a cjsařowna gistě se dozwj o mé newinnosti. Nawrátjmť se brzo zase k tobě a k swému djtěti. — Ne, nikoli! dj ona, sebrawssi wsseckn silu; i gá woljm býti, kde budeš ty! Na to se chytila geho rámě; plačjcj děwčátko držélo se pewně matčina ssatu, a takto kráčela trpjcj newinnost w žalosti a slzách do wězenj. Dlauho se Černikow sháněl we swědomj swém po přjčině uwězněnj, až mu napadlo, žeby kupec býti mohl geho půwodcem. Zpomněl sobě i na ona slowa: „Bude wám toho ljto," aniž pochybowal wjce o té smutné prawdě, že gsau lidé, w nichžto cit lidský a člowěcká láska gestli ne dokonce nebydlj, aspoň hluboce dřjmá. Nynj mu lehčegi bylo okolo srdce. On upokogil swau ženu, an gi wyprawowal kausek, gaký mu zisstnost kupcowa pro geho auřad chtěla udělati, i powěděl, že nepochybně on to gest, genž toliko na pomstu o gegich zabawenj se přičinil. Dobrý muž taužil gediné po dnu, we kterémby saudci newinnost swau wygewil. A wssak strast, kterauž on, geho chot i djtě posud snássely, měla býti genom začátkem gegich sauženj, konec geho dlauho gesstě neměl přigjti!

Rozsudná hodina odbila, a Černikow byl zawolán. — Gste na neurčitý čas do Siberie wypowězen, promluwil k němu sudj. Slussnau wznessenostj a myslj pokognau proslowil Černikow: Dowolte, pane, abych se na přjčinu swého wypowězenj otázal. Chci se zodpowjdati, neboť žádného prowiněnj negsem sobě powědom. — Negsem wassjm saudcem, prawil onen, a rozkaz cjsařowny neudáwá přjčinu wypowězenj. Mám ljtost nad osudem wassjm tjm wjce, gessto wám řjci musjm, že už zegtra gest wám odebrati se.

Bylať to i pro muže neystatečněgssjho smrtedlná rána. Černikow ale wrátiw se w mužném setrwánj ke swým, prawil k manželce, která se byla zatjm potěssitelnau myssénkau na božj otcowské a maudré řj-

zenj posilnila: Neodňali mi tebe a djtě mé! — Co Bůh činj, dobře činj! odwece panj. Děg se gak děg!

Takowau stálost nehledal Černikow u pohlawj ženského. — Milaussku, mluwil dále, tiskna swé řádné žeyě ruku, srdce nasse dobře se shodla. Wůle božj gest i wůle má. Slyš! gsem wyobcowán do Siberie. Proč, newjm; leč to wjm, že newinný gsem, — Gá nebudu nikde nesstastnau, budu-li genom u tebe! djna to panj odhodlaně. Štěstj twého družka, chci býti družkau i twého nesstěstj!

Nahydu, ač teprw osmiletau, rozmlauwánj rodičů welmi a hlůbace pohnulo. — Matinko, řekla skormaučeně, gste dnes opět truchliwá? — Ne přjliš, odpowj matka laskawě. Zegtra se dáme na cestu; ty zůstaneš s námi. Přitom položila ruku na hlawu Nahydinu, a djtko gi uchytiwssi poljbilo gi, s odpowědj spokogeno gsauc.

Černikow, dostaw powolenj, domácj swé záležitosti před swým gesstě odchodem uspořádati, použil k tomu málo těch hodin, genž mu zbyly. A poněwadž ho každý milowal a ctil, obdržel i laskawě ho poraučegjcj listy na mjstodržjcjho krage, kamž wypowězen byl. Kybitka*) se naložila. Ráno nastalo, a otec, matka i dcera stály už na odchodu. Bylo to w den 18ho září r. 1791. Obywatelé městečka gesstě gim srdečně dobré gitro i wssecko dobré a sstastnau cestu přegjce, w slzách až za bránu ge wyprowázeli.

Bylo giž zima, a čjm dále Nikitina, tjm wjce přibýwalo gegj krutosti. Lidé, mezi něž ge cesta přiwedla, měli se k nim brzo autrpně, brzo na ně s opowrženjm hleděli. Komu wssak důwěra w Boha osudu krutost snássetí pomáhá, ten gi lehčegi snássetí umj. Gestli ge poněkud potkaly nehody swjragjcj gegich srdce, zotawil ge zas pohled na gegich zdárnau dcerussku. Tisse, trpěliwě a přitom bodře chowala se Nahyda na obtjžné pauti.

Desátá byla uplynula neděle, an ubozj wyobcowanci do Tobolska přissli, hlawnjho města siberského. Černikow odewzdal pjsemná poraučenj cjsařskému náměstku, a byl přjwětiwě od něho přigmut. Náměstek autrpnost mage, těssil nesstastného; dal mu wykázati chatrč a kus země bljže hlawnjho města, i dowolil, že sobě staw swůg, gakž mu gen možno, snesitelným učiniti směl. Dokud půda, giž měl zdělávati, užitek nenesla, podělowali geg i rodinu geho na každý týden chlebem, wařiwem, gako gsau luskowiny a brambory, a na neděli masem. Pokrmů těch udělowalo se gim sice poskrownu, ale Černikow zachowaw sobě maudrým hospodařenjm w Nikitině něco peněz na hotowě, mohl na ten čas dobře nedůstatku se wyhnauti.

Nowé hospodářstwj bylo brzo w pořádku. — Černikowi se nynj nařjdilo, aby kromě wzdělávánj swého pole za 8 měsjců, a to každý měsjc, 12 hranostagů, 6 sobolů a 36 lissek náměstenstwu odwáděl. Ostatnj čtyry měsjce byli odhodláni k prácí polnj. Na prwnjch ssest měsjců oswobodil ho lidumilowný náměstek odewsseho odwodu, i powolil mu, žeby směl kořist hranostagi a sobolj, pakliby důstatečná newypadla, penězi dosadit, aneb w giném zase měsjci nahradit, když by se mu lépe powedla. — Zagisté u každého sslechetného wážnost zasluhuge muž, který i hognosti oplýwage, trpjcjho nezanedbá, a ruku ochotně a přjwětiwě wztáhne, aby toho pozwedl, kdo nesstěstjm klesl. Hoden, aby přjběh popsaný čestné geho gméno zachowal. Slaul Wathssiky.

Na začátku si Černikow nepřipowjdal z lowu mnoho; neboť cesta nepowědomá i chumelenice dosti často zmařily geho naděgi, a bylo mu kolikráte nutno, wssj silau se namáhati, gen aby se sstastně záwěgemi, welikými gako pahorky, probral, a w žádnau propast nepadl. Choť geho mezi tjm doma přinessla ze zamrzlé řeky wodu, aneb držjwj z lesa; wařila a chystala proň pokrmy, kterými by se po nawrácenj domů posilnil, i obstarávala wssecko ostatnj ženské djlo. Wzdělánj swé dcery pokládala k neyhlawněgssjm péčjm. Gaká to radost pro otce unaweného a zimau zkřehlého, an mu wracugjcjmu se z lowu Nahyda kus před chýsskau naproti přissla, ruku geho srdečně k ustům tisskla, i wyprawowala, čemu za ten den od matky se byla přiučila!

Brzo si Černikow zjskal lásku a důwěru celého okolj. Z wečera ho častěgi sausedé geho nawsstěwili, gsauce gako on wypowězeni ze swé otčiny, a ukráceli sobě wečernj chwjle tjm, že gemu swé dennj přjhody wyprawowali. Nazwjce k němu i pro utěchu ssli.

Mezi těmi sausedy byl gakýs mladý muž, gménem Lupanský. Mladické přenáhlenj ho uwedlo do wyhnanstwj. On dossel neysrdečněgssj spoluautrpnosti u Černikowa, a poněwadž srdce dobrá snadno se shodnau, a sobě porozumj, tedy se i Lupanský přiwinul brzo tak mocně k rodině té, že autlé geho srdce nikde tolik ulehčenj, potěchy a upokogenj nenalezalo, gako po boku gegim. On a Černikow byli gako nerozdjlnj bratřj spolu žiwi, chodili spolu na low, a oswogili

*) Kybitka gest wozeyček dřewěnými obručemi dopoli přikrytý, lehký a rychlý, w Rusjch zhusta užjwaný.

střechu! wolal Zděnek — a patero oděnců wrhne sebau z ořů — ssestému kladau w ruce patero opratj, a silnými ranami rozletj se dwéře u djlny. Gjmi hrne se Zděnek a Hanuš s ochotnými oděnci, pochodeň magi w ruce, a giná wětssi pochodeň, planaucj střecha, gim z wenku oknama ostatnjho swětla dodáwá. Otewřenk gesti wchod z djlny do sednice, i ze sednice w komoru: a wssak wssude prázdno, wssude prosto lidských bytnostj. Genom nábytek swědčj, že byly gsau tyto stěny wystawěny k gegich potřebě.

Krowy se trhagj! wolali zpěwáci, genž byli na wenku zůstali, a hledagjcj museli se z kowárny wraceti. Gako hladowá, nenasitelná potwora sežjral plamen zdetlelý krow, a w několika okamženjch stála celá černá kowárna, gakoby hranice narownané lauče w gednom plápolu. Daleko ssiroko wztahowala se plamenná geho ramena; náramné horko dýchalo kolem nastáwagjcjho spálenisstěte: a wssak slzy ubohého Hanusse wysussiti nemohlo.

Brzo zase we dálce zazněla pjseň zpěwáků swatowáclawských — zazněla zwukem temným a wážným, gakowým se dobřj přátelé k hrobu prowázjwagj.

(Budaucně dále.)

Radosti masopustu pražského.

(Listy osob ženských.)

Swět ge weliký, a to gest maudré. Kdyby gen o zagečj stopu menssj byl, strach by bylo, kam by se ty wssechny marnosti wtěsnaly, genžto se na přepodiwných klisnách a karách — na berljch a chůdách — w přepodiwných ssatech, na hlawě čepici se třapcem a zwonečkem, po tom nassem swětě taulagj.

Swět ge maudrý, a to gest weliké! Kdyby gen o zagečj myssénku hlaupěgssj byl, strach by bylo, kdeby ta sila zastaralých obyčegů brlohy nalezla, genžto se gako fausatj, a proto i ctihodnj mentorowé wssemi třjdami pokolenj lidského probjragj, „poďte za námi!“ wolagjce.

A gesti wěru! na tom welikém a maudrém swětě tolik marnostj a obyčegů, wlastnj swau cenau ani za mák neplatných, že se rozum člowěčj — dokad zápachem swěta bláznowstwj páchagjcjho sám nezapáchne — s otewřenými usty a zraky nadjwiti nemůže, gak gest gim bylo we spolku rozumného tworstwa měssťanského práwa nabyti. Nechci sice tjmto masopustu se dotýkati, ačkoli gsem hned po nápisu rozwázal na swět a geho zákony; předce bych ale rád řekl, gemu ke cti a swému wtipu k sláwě, že i masopust ge — — masopust.

Zeptegte se holek, genžto si sotwa střewjček zawázati dowedau, zeptegte se prwnj swatost milugjcjch krčmářů, zeptegte se lékařů a hrobnjků, zeptegte se — wssickni wám gedným hlasem, s gasnau twářj zwolagjce, odpowědj: Masopust — ach — ach to ge Masopust! — I magj také přjčinu takto zwolati. Masopust gest žiwot gegich žiwota, žiwel gegich roboty, základ gegich zámyslů. Zdráw buď Masopust!

Gesti už také na oslawu tohoto swětowládce tolik napsáno a narýmowáno, žeby mnau ani poklady hor přjbramských nehnuly, napsati o něm gesstě genom slowjčka, kdybych to byl nemusel učiniti gako hlas wolagjcjho na paussti před několika listy o wěci té už napsanými. — Podáwám tyto listy nassim českým čtenářkám, které masopust a radosti geho gesstě nepoznaly, ačkoli se po něm snad dosti bolestně natraužj; podáwám ge, aby se do nich podjwaly, gako do zrcadélka. Posměwáčkowé si arci ssepthagj, že se takowýmto způsobem tyto listy ani druhého, ani třetjho wydánj nedočkagj; ale tento způsob ge způsob můg, a každý má způsoby swoge, w nichžto si rád libuge, byť mu byli i se sskodau. Kterýž tatjček w lásce k mazánku swému zabořený nemrawy děcka widjwá?

Proč byly gsau tyto listy psány? — gest pohádka k rozhodnutj nelehká. Geden pjsse pro chléb, druhý pro čest, třetj giným, čtwrtý a posléze wssickni sobě pro potěssenj. Z listů samých čtenářky neylépe poznagj, za gakau přjčinau se gich sestry péra chápaly. Gá té wěci nechtěl na dno se dostati, gakož nerádno w každé studánce až do dna sahati, gsa tomu giž dosti powděčen, že ge mohu na swětlo wydati.

Proč ge na swětlo wydáwám? Snad abych sám sebe na swětle okázal? Zpomjnegte na ginau přjčinu; i na ginau, nežli ge psobenj dlauhé chwjle a omrzenj čtenářů; zpomjnegte a uhodněte — a odkryto gest moge tagemstwj!

Gak se mi, tážete se gesstě, tyto listy do rukau dostaly? Eihle, gak zchytralé! Který spisowatel, a byť se byl powalowal w žabjch bažinách, aneb se za kamzjky honil po wysokých skalách, přiznal se wám, za kterau ohradau byl swé žiwé obrazy nasbjral? Negsemť tuto sice řádu spisowatelského; gelikož ale každý spisowatel i řádu wydawatelskému připočtěn býwá, gak mile djtko swé ssirému swětu odhodlá, mohu sobě i gá co wydawatel osobiti práwa spisowatelského, a na wzdor wassj schytralosti pilně zatagiti, kde gsem tyto ženské plody načesal. Načesané gsau; gestli ne po wssech stranách přičesané, za to nemohu. Museli bych wládnauti přjliš welkým, a přjliš ostrým kartáčem, mage přičesáwati, kde co gežatého proti srsti hlazeného nalezám. O to ať se stará, komu chuť zbýwá, otlačiti si ruce těžkým kartáčem; gá swoge musjm hebké zachowati, gelikož mám na to hrdě dbáti, že gsem

wydawatel listů osob ženských.

List 1.

Madlenka, pražská kuchinská, mamičce swogi, owdowělé zwonikowé w Prostákowicjch.

Milá Mamičko!

Daufám, že wás těchto pár řádečků při dobrém zdrawj wynatrefj; co se mne dotegče, gá gsem chwála Bohu

zdráwa — to gest, gá bych byla zdráwa, kdyby mne něco nebolelo. Ach milá mamičko! To ge zlá wěc, to bolenj; a tjm horssj, poněwadž neznám ani rady ani pomoci. Kdyby to byla nastuzenina, obraženina, nebo zapálenina — i wem si to kozel! na to wssecko gste mne naučila dělati nástinky, že to zagde, gakby siklo. To moge bolenj gest ale kompozice ze wssech neduhů. Co tu mám přikládati, abych si neuškodila? Wjte-li wy, mamičko, o něgakém prasstředku, a nechž si to ge kaupel nebo nakuřowánj, poraďte swé ubohé děwečce, milá mamičko! Nasse panská — ano i sama nasse gemnost panj nákladnice prawj, že gsem zamilowaná! Ach, umučené rány, co z toho wypadne? Ach, nehněwegte se, mamičko, na swau už dosti nessťastnau děwečku. Swěřjm se wám upřjmně, gak se mi to stalo.

Na třetjch schodech nad námi zůstáwá u gablečnice — wjte, u té, co na rohu sedá, když se k nassemu domu zatáčj? — u té zůstáwá kreyčowský towaryš. Ach, to ge towaryš! Gá bych ho mistrem udělala nad wssemi towaryssemi.

O hlawu gest wětssj nežli gá; audy má hebaunké, twáře bělaunké — a nohy! — ach mamičko! ty nohy mě teprwa dotrhly! Ačkoli trochu tenké gsau, ale k tanci gako usaustružené. A tanec, ach to wjte dáwno, tanec ge můg žiwot. Už nebožtjk tatjček řjkáwal: Ta holka se tancem potrhá — a tatjček měl dobře. Darmo nelezl každého dne na wysokau zwonici; panbůh geg byl i z wysoka rozumem obdařil. Ano, mne to potrhá — gestli nepomůžete.

Bylo to tu neděli před sw. Kateřinau. Gemnost panj nás dowolila k muzice. Slechala gste někdy o Sstwanici, mamičko? Pomyslete si náš potok asi padesátkrát ssirssj, a w tom potoce weliký kus země, kolem do kola stromy a haussttjm obrostlé, a mezi stromy pěkný dům a sál — a to máte Sstwanici. Proč tomu wlastně Sstwanice řjkagj, to newjm. Tussjm ale, že ge to pauhé sstwánj na ty prazské hochy, že se tu sstwau za děwečkami. — Na té Sstwanici byla tedy muzika.

(Muzika!! — Spanilé čtenářky a tanečnice prosjm, aby si prozatjm tuto muziku hezky žiwě w duchu představily — aby se prozatjm w duchu na wlnkách nějaké haupawé zakolébaly, anebo na křjdlách utjkawé rozhrály, zkrátka: aby si čas ukrátily podle ljbosti, nežli se gim bude moci čtwrtým čjslem Kwětů opět zdlaužiti. Gestli to proklatý způsob časopisů, že nedočkawost čtenářů tak nelitostně na skřipce natahugj — wssak gá tomu způsobu neřekl! Budiž, nemohu tedy také řjci: Přestaniž! — Tenkráte nám to giž něgak spraw ta muzika! —)

Co to ge?

Z gara nosjm strakatau sukničku,
W létě mjwám zelenau hlawičku,
Na podzim sežlautnu a zašustjm,
W zimě konečně w peci zachrustjm;
Někdy ale přewysoce
Skwjm se w celém roce,
A chwátagjcjm pautnjkům
Oznamugi božj dům.

***

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

W gistém německém spisu nalezli gsme následugjcj místo: We skřjni zawřen gsa, wonj tabák gako ostatnj byliny, teprw odeň wyláká z něho libokrásný onen zápach; tak se i prawá důstognost člowěka tehdáž teprw zgewj, kdy plápoly žiwota sjlu geho zkaussj! —

Samowražda w Paříži za nassich dnů welmi zobecněla. Zagisté zdá se, že se w gistých časech nakažliwau stáwá. Za Ptolomegowců žil w Alexandrii gakýsi stoický mudrc, genž samowraždu tak slawně zastáwal, že si mnozj z posluchačů geho sami smrt zawdali. Sydenham powjdá, že se w čerwnu 1697, w městě Mansfeldu, množstwj samowražd událo, aniž by kdo gisté něgaké přjčiny podiwnosti té byl znal. To též událo se 1811 w Sstutgartě, 1813 we wallisské wsi St. Pierre-Montjeau. R. 1793 počjtalo se we Versalii (Versailles) 1300 (?) samowražd, počet to, na obywatelstwo toho města ku podiwu weliký.

W Sommerowu popisu krage boleslawského dočetli gsme se, že Michalowic z Dubu, kterýž r. 1256 na lewém břehu Gizery položenau Mladau Boleslaw, od krále Přemysla Otokara II. w léno byl obdržel, na prawém břehu téže řeky, o mjli cesty k půlnoci, wystawěl zámek, Michalowice nazwaný, genž teď rozkotán gest. Potomkowé toho Michalowice spogili prý, gak powěst nese, hrad ten se zámkem boleslawským podzemnjm průchodem, gehožto část na lewém břehu až do Gizery posud trwá. Tomuli tedy tak, měli Čechowé giž w onom čase Tunnel, gjmž w nassich časech Anglie podiwenj swěta wymáhá. — Rozmanitosti lwowské, podáwagjce tutéž zprávu, přidáwagj gesstě: Nebude newhod, připomenauti o starobylegssjm gesstě u nás zwyku uměnj, stawěti mosty podwodnj. W Přemyslu gest prý taká průchod pod Sanem ze zámku králowského až na druhý břeh řeky, genž dotud, nápodobně gako Tunnel Boleslawský, a k řece otewřen, nyněgssjm prý ale giž zasut gest. Půwod Tunnelu toho sahá podle obecnjho powědánj až na rok 1070; owssem ale celá wěc ta gesstě důwodně ossetřena nenj.

Anglický lékař Dr. Forster z Kantabrigu, kterýž se teď w Augsspurku zdržuge, spozorowal, když w Neapoli byl, že neylitěgssj soptěnj Wezuwa, gakož i Etny a giných podobných wrchů skoro wždy za nowého měsjce anebo auplňku se udáwagj, což by podle domněnj geho působenj luny (měsjce) na nassj zem dowozowalo. Týž Dr. Forster pozorowal také, že wychowánj sopek morem, owssem ne w blízku, ale we wzdálenosti zprowázeno býwá, okolnost to, o kteréž se domeyssljl, že gi we swé historii moru dokázal.

Turecký bassa neděkuge těm, kdož geg na ulici pozdrawj, sám, alebrž držj si k tomu zwlásstnjho obřadnjka, kterýž se Salamagassi gmenuge, a za bassem při geho wycházkách se bera, wprawo a wlewo se klonj lidem, genžto bassowi uctu swau skládagj. Obyčegně klade prawici na prsa, pozdrawj Mahometany slowem »Marabhac« a křesťanům přáwá dobrého dne.

Proroctwj. Ačkoli se, a to slussně, proroctwjm málo wjry přikládá, gsau předce některá, genž se náhodau wyplnila. — Kateřině Medičegské bylo prorokowáno, že Saint-Germain umjrati gi spatřj. Gakkoli se králowna tato chránila, k městu Saint-Germain přiblížiti se, umřela u přjtomnosti ku smrti gi připrawugjcjho duchownjho, genž se Saint-Germain nazýwal. — Gindřicha IV., krále anglického, gemuž prorokowáno bylo, že w Geruzalemě umře, zmocnila se nagednau w opatstwj westminsterském gakásš nemoc, a on umřel w pokogi, kterýž Geruzalem gmenowali. — Konjrnjku gakéhos uherského knjžete bylo předpowězeno, že geg kůň o žiwot připrawj. Ačkoli od té doby na kůň wjce nesedl, ano i z daleka každému koni se wyhýbal, padl mu předce pozděgi sstjt na hlawu tak nerázně, že mrtew upadl. Na sstjtu tom byl kůň wymalowán s nápisem »u černého konjčka.« — Známo gest, že nesstastnému Pošastawskému cikánka prorokowala, že strakau (řeka Elster) smrti dogde. B.

Náčelnjk malého kmene diwochů w sewernj Americe, stupuge každého gitra před swau chýši, pozdrawuge slunce wycházegjcj, a předepisuge mu prstem cestu kterauž toho dne konati má.

W roku 1771 umřel w Arothbogy w Skotsku muž, gménem Wiljm Ssanaly, stářj 178 let. W Koverószu w Uhřjch umřel 1724 rolnjk gménem Petr Czortan, kterž po třistoletj pod wladau 10 cysařů dosáhl stářj 185 let.

Cukr negen že chuti lahodj, gesti také zážiwná strawa, a zachowáwá mnohé wěci po dlauhý čas čerstwé. Dr. Slare wyprawuge o něgakém Malory, kterýž mnoho cukru gjdal, že we 80. roce swého wěku nowé zuby dostal, a 100 let žiw byl, až ku poslednj chwjli dokonale zdráw gsa. I znamenitý Franklin wychwaluge cukr, a geho užitečné wlastnosti; on sám geg často požjwal, a wěku 84ti let dosáhl. Ks.

We Swegdjch gsau zákonowé opilstwj se týkagjcj welmi přjsnj. Napadneli se kdo, i třeba we wlastnjm bytu že opilý gest, platj poneyprw 3, po druhé 6 a po třetj 12 dolarů za trest, a ztratj na wždycky práwo, woliti anebo býti wolenu. Po čtwrté opilý wystawj se w přjsstj neděli ke kostelnjm dweřům. Přebereli ale také po páté, dá se beze wssech okolků do kážnice čili do zwlásstnjho naprawugjcjho ustawu, a přidržuge se po ssest neděl k ustawičné práci. — Popadneli se ožralec na ulici neb na giném mjstě wekegném, zdwognásobnj se mu prwé gmenowaný trest; ukáželi se wssak dokonce w kostele, zostřj se trest gesstě wjce. Přemlauwáli kdo giného k opilstwj, musj platit; přemluwilli mladssjho, platj gesstě wjc. Auřednjk hned po prwnjm opitj ztratj auřad swůg. Podnapilost ani při poklesku a přečiněnj za žádnau wýmluwu neplatj; a kdo w opilstwj umře, nepochowá se na poswátném mjstě. Wssem hospodským gest přjsně zakázáno, lihowé nápoge mladjkům, ženským, služebnjkům a wogákům prodáwati. Polowičku předepsaných pokut dostane, kdo opilého udá, druhá polowička se chudým rozdá. Nemáli přestupce čjm platit, pracj pokutu zaprawj. Tyto zákony se každý rok čtau na kazatelnicjch, a každý hospodský musj tisstěný exemplář tohoto nakjzenj na stěně w hostinci přilepený mjt.

Na moluckých ostrowech bydlj prey w gesskynjch trpastjci, kteřj tak dlauhé ussi magj, že se, když spáti chtěgj, na gedno gako na peřinu položj, a druhým se přikrygj.

Před dwěma lety dosáhl slepý muž w Pařjži neobyčegným způsobem žádaného zraku. Každého wečera totiž, po 8 dnj, wetřel si do očj ssňupec tabáku, a dewátý den giž widěl. Wyprawowalo se to lékaři Duchatelier-owi, auhlawnjmu nepřjteli tabáku, a wychwalowala se mu wlastnost této byliny. Myslite, že tjm něco dokázáno? řekl Duchatelier. Nic nenj dokázáno, nežli že se cpáti má tabák do očj a ne do nosu.

Nikde snad negsau křepelky tak tučné, gako we wýchodnj Indii; mnohá, když postřelená dolů spadne, gako kus másla se rozpleskne. —j—

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 3tj.

Časopis tento wychází u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjslo 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

15ho ledna] **[1835.**

Ešče Slowáci žigú, i budú žiť wždicki ze Sláwú:
Bar i po dňes hrozni wždi čiňá gim Súsedi Nářisk.

Gan Hollý.

Pomněnky ze Slowenska.

1.

„Slyš, o máti! slyš swé robě,
Slyš můg w baufné době hlas,
A wyrwi mne wražně zlobě;
Slyš, o máti! — djtě spas.“

„„Stiš se, djtě, stiš se milé,
Brzo přegde baufe wztěk;
Krag náš w nowý w nowé sjle
Oděge se zas oblek.““

„Ach, o máti! gen we wýši
Tam na lewo upni zrak;
Wiz, gak wěterné we řjši
Blesk se w černý ztápj mrak!“

„„Mlč mé djtě, mlč blahowé!
Wiz, gak w Tatrách giž swjtá;
Wiz, gak swětlo w záři nowé
Nad Slowenskem rozkwjtá.

Hleď we mraky, — i tam gasné
Prauhy uzřjš semo tam;
A než tento den dohasne,
Zaskwj gasný božj chrám.

Duchem se wznes, a naděgj
W srdci pewně gen se kog!
A než twé dny dopršegj,
Uzřjš swětlo a pokog.““

2.

Giž wečernj stjn wše krege
A k modlitbám zwe lid zwon:
Než údoljm wábným spěge,
Šumně lkáge, bystrý Hron.

Giž w saumračnau, tichau dobu
Nastal zpěwů žalných čas,
A gak z temných, tichých hrobů
Dogemný se wine hlas.

„Ai, o Hrone, bystrý Hrone!
Proč tak smutně, hořce lkáš?
Snad w twém lůnu něco tone,
Co miluješ, co rád máš?“

„„Ne w mém lůně — po mém břehu
W tuhé bjdě lid klesá,
I žel geho mně w mém běhu,
I proniká nebesa!““

„Stiš se, Hrone, bystrý Hrone,
Národ twůg ten neutone;
I proň zkwetau zlaté časy,
Žel w bodré se změnj hlasy!“

Wácl. Sw. Štulc.

Diwjšek.

Mágowé slunce zaniklo za wrchy labenské, a na čerwené kryté wěži kostela sebranského zarachotil swátečnj zwon gednozwukým wýrazem, gako když se obořj zamysslený mudrák po dlauhém dotjránj zwasſagjcjch nedouků — zarachotil a umlkl; zarachotil pak opět, a — zarachotil wjc a wjce, gako rachotiwá rozgitřená babička na bezbožnau a ússtěpawau mládež nyněgssjho swěta; konečně wssak co mužný řečnjk wážným austjm rozesjlal welebné zwuky do naslauchagjcj prostory, neboť hlásal on wesskerému okolj zegtřegssj swátek, wyročnj to památku swatojanskau. Dáwno giž byl panský owčák zárodek běloraunných swých poddaných do prostranného kabinetu uzawřel, dáwno giž mocnářský slauha swým čtwernohým diplomatům sebranického obroku nasypal, a domoprawná hospodinka dáwno giž byla z plné utroby swých přežwykugjcjch assistentů mljčnau sstáwu do prázdné utrobičky okrauhlé djžky wycedila: an zatjm wýmluwný onen mosazný swatojanský hlasatel ustawičně gesstě plécè napárowal, a gicen swůg gednak k počestné osadě Třiteři, ginák k poctiwé obci Kalissti otwjral, potřásage farau i palaukami tisjcerobranných Sebranic. Nepotřásal wssak Sebranicemi gedině řechotawý zwon, ale pod tjm zwonem byla dussička, a ta dussička seděla w těle, a to tělo stálo pod zwonem, na tom pak zwonu wisel prowaz, kterýžto prowaz držela silná ruka onoho těla, w němž ta dussička, co pod zwonem seděla, stála; — a ta dussička potřásala prowazem, prowaz potřásal zwonem, a zwon potřásal Sebranicemi: a ta dussička byla Diwjsskowa, a Diwjssek byl tau dussičkau.

Nebyl-tě pak Diwjssek gen dussičkau, ale Diwjssek byl dussičkau chytrau, neboť on dobře wěděl, proč předně potřásá prowazem, a proč za druhé potřásá prowaz zwonem, a za třetj proč potřásá zwon Sebranicemi. Chasa wssak, co před farau i hospodau za wečera předswátečnjho si howěla, wěděla sice také, že Diwjssek burácj na zwon, ale newěděla, p r o č burácj Diwjssek na zwon, a to wěděl Diwjssek dobře. I shlukla se obogj tato chasa, a spogila se w gednu gedinau chasu; neboť sebranická hospoda nenj hospoda od fary wzdálená, ale gest hospoda fary bljzká. A tu bylo přemjtáno, namjtáno a odmjtáno, gelikož na wrchu ležjcj sskoly w Sebranicjch gsau sskoly wysoké, a chasa tuto si howjcj býwala kdysi přisedjcj wysoké sskoly sebranické — to gest, sskoly pěti sáhů a několika pěstj wysoké. Ale: přigdau časy — a ty negsau daleko od nás — že budau letopisowé hlásati powěst nepowěstných Sebranic, a synkowé sebraničtj že o záwod hádati se budau s obreylenau chasau nastáwagjcjho swěta; neboť synkowé tito nowý započali wěk — wěk to sebranický, a přjsstj potomkowé diwiti se budau zlatému tomu času, kdyžto w rauchu mezulánowém pozdrawený opět Rozum na sebranickém beyčku wtáhne do učazených měst a posluchárен, kde osáborowaný Nerozum za sserého dne zapalowal raudjačky dusskowého wtipičku; pak opět nastanau saudy a hádky, ale hádky, gakowé wodjwala neobreylená chasa při potřásánj chytrého Diwjsska. Namjtáno tu, hádáno a dotazowáno, aniž upěno pod břemenem počárkowaných foliantů, rukopisů a nohopisů, ani protjráno zakalená breylátka, a nadzdwihowáno potlačená pačesátka, neb odfrkáwáno do ssátečků, napusstěných dialektickau kyselinau; tu nestáwalo žádných potahů, přjtahů a nátahů, a gakkoli se wssickni ti dokazowacj tahowé nazjwagj: tu bylo wsse prázdno materiálnjch a formalnjch, tu byl zdrawý rozum, gelikož njm toliko se hádáwá chasa sebranická, když za wečera předswátečnjho ztrmáceným audům před hospodau howj; an zatjm prostoznějgjcj zwon saustrastné zwuky swé w dobrosrdečný howor weský misj; neboť wyprawugj nábožnj kmetowé, že zwonowé mluwjwagj gazykem swých osadnjků, a žalugj pod wečer sprawedliwému twůrci odpadlost nesmyslných wnuků, když kolebawým haupánjm unaweni gednorázně dozwukugj, otcowským gakýmsi hlasem kragany swé napomjnagjce..

* * * *

Byl-tě to krásný wečer, geden oněch wečerů, gemuž we welkých městech „wýborný, ducha a dussi pogjmagjcj, srdce zotawugjcj, pléce otwjragjcj, milost dýchagjcj, a — Bůh wj, co dělagjcj!" spjlagj"; byl to wečer tichý a krásný gako Sloman; — tichý u swém zelu, krásný we swém potu. Ale Diwjssek, tento statný zwonůwládce, tento rekowný hřjmatel swátečnj, Diwjssek — onen mocný krotitel rozbaukené řjsse zwuků, Diwjssek — we swém staročeském raussе, u prostřed sseredočerných stěn nztěkem žiwlů rozwiklané zwonice, w horkém moři praudem se walicjho potu, před rozssklebeným gjcnem rozsápané obludy mosazné, Diwjssek — u prostřed nebes a země — byl krásněgssj a tissj wssech krásných a tichých wečerů. Pewně, gako bohatýr Ostrolenský na welebném Uralu, stál-tě on sám a sám na zwonici sebranické, u tichém smyslu nad lichau sláwau hrdých possetilců pohřjžen, prowazem pánowitě potřásage, gakoby pyssně ona powěstná slowa si wolal:

„Žiwé wolám,
Mrtwé strassjm,
Hromy plassjm,
Blesku odolám!“

Po wssech statcých, po wssech chalupách rozlíhal se drhot wěchtů a ssustot kossťat; patero koryt, přetékagjcých gindy zdrawodatnau wodau, nestačilo napágeti žjžniwé konwe weských holčin, kteréž gako čiperné kolčawinky kamenitau pěssinkau sebranického náwrssj poskakugice, skalnatau stopu swau slzami uplakaných konwic kropily. Takowé děwy newjdalo ani názemj řecké, ani pozemj diwadelnj; takowé děwy gen rodjwá matka Slowanka, a — to česté Sebranicko — a ta láska, ta pjle a zdrawost! — takowau plodj toliko woda weská, woda česká. — Tu nekropily slzinky milostných Wilek, tu zaljwali wodnjkowé s konwemi ohromněgssjmi ohromného koryta sebranického. Geho láska byla kossatý dub, gehož kořenowé obgjmali minulost s budaucnostj, a gehož wětwe stjnily faru i hospodu tisjcerobranných Sebranic. Tentýž pak kossatý dub rostl wýš a wýsse, a láska Diwjsskowa rostla wjc a wjce, a hučkwala z porauchané zwonice po wssech aužlabjch, když taužjcj srdéčko poklepáwalo láskyplnau útrobau skljčeného Diwjsska: a w tom lasskawém klepotu a tlukotu musilo i železné srdce poklepáwati slabinami kowowého prowoláwače, neboť Diwjssek byl láska a — zwonjk. A dnes — práwě dnes musilo ubohé srdce sjlau storukého kowáře otkásati lásku tak silnau — lásku Diwjsskowu; ano práwě dnes bylo železnému to slawiteli bez ustánj potáčeti se okolo zrzawé osy swé, a lásku Diwjsskowu roznásseti po wssech stránjch, po wssech aužlabjch až tam — až tam — kde lásky nebylo.

Diwjssek! Diwjssek, znělo po wesskeré náwsj; Diwjssek si dnes přityl! — pozdwihna hlasu swého, prowolal howorný krčmář; a wesskerá chasa gako gedným aussjm uwjtala hlučným chechtánjm důwtipný nápadek; a giž to znělo po wssech stránjch, po wssech aužlabjch: „ten si přityl!“ — a giž se opět chechtalo a wolalo: „ten si přityl!“ —

(Pokračowánj.)

Nahyda Černikowa.

(Skončenj.)

Nagednau pak ge z auzkosti wytrhl pohled wzdáleného města. Bylo to město Jenisejsk. Černikowa s manželkau a djtětem welmi wljdně přigal gistý kupec, a přátelsky ge uhostil. Dobřj ti lidé byli na neywyš umdlenj, a potřebowali zotawenj. Powolilo se gim čtrnácte dnů k odpočinutj a sesjlenj. Nahyda brzo zjskala sobě známost a důwěru kupcowých dcer. W nowě gako zrozená mezi nimi gsauc, těssila se i s rodičemi z nowého žiwota, a každého dne gim nowau působila radost. Než gak rychle uplynula doba, určena k odpočinutj! Musilit se rozlaučiti s dobrotiwým hospodářem swým, a opět na sanjch nastaupiti cestu.

Tři neděle trwala gesstě paut gegich, a za celý ten čas neuzřeli nežli gedinau toliko wes. Přitom se prudký wjtr strhl, který sněhem tak násilně w hromadu metal, že nebyli okamženj gistj, aby w propast nepadli. Ani wozkowé nemohli tagiti úzkost. Ztratilit w chumelenici wsseckn dráhy stopu, takže celé putowatelstwo nad žiwotem a smrtj wězelo, pokud se neutjssila osmidennj bauře. Spatřiwsse konečně řeku Jeniseji, zcela unawenj na tom se usnesli, že na břehu ass za dwa dny pod ssirým nebem sobě oddechnau. I wykopali gámu do sněhu, rozdělali oheň, uwařili gjdlo, a otřáwsse brali se po dwau dnech opět dále. A wssak pořád gesstě nedáwaly se stopy lidské widěti. Potrawa stačowala cestownjkům sotwa na několik dnů, a myssljenka wssech nebyla nynj nežli ta, že takměř giž u konce pauti hladem snad umrau. Než ale byli gesstě spjži swau do posledka strávili, pozorowali wozkowé, že uhnanj psi ussima strjhagj. Giž nezahynem! zwolali oni, zastawili, a psi začali sstěkati. Černikow zaslechl i sstěkot giných psů ze zdálj. Radost wssech a plesánj těžko popsati. Sami psi, gakkoli wychudlj, saně bystřegi teď táhli. Za půl hodiny uzřeli městečko Mangasea.

Tady ge opatřila wrchnost obydljm, dokud se chatrče k přebýwánj gegich nedaleko břehu Jeniseje newystawěly. Celá ta kragina nenj než paussť, a tak gest bahnitá, že ani zrnka obilj tam neroste. Osadnjkům powinnostj gest služba wogenská, při čemž se gim dáwá od cjsaře wýžiwa. Mauku a giné potřeby k žiwotu přiwážegj w letě po wodě z Jenisejska, a wsseckо zbožj platj se kůžemi diwokých zwjřat. Kolkolem widěti toliko hory a lesy. Zima gest přjliš krutá, a leto býwá málo kdy delssj dwau měsjců. — A w kragině té musil Černikow se usjdliti, on, kterýž pro swau sprawedliwost sladssjho zasluhowal osudu, nežli tisjce giných na swětě. A wssak čas, nawykagjcj člowěka i na strasti neyhrozněgssj, působil také na něho. Mlčky a zkormutliw kráčel s chotj swau a s dcerau nynj giž dwanáctiletau w nowě wystawěnau chatrč. Nezaufegme, prawil, často dogde člowěk aukele swého drj-

we trnjm, nežli růžemi. Žiwtě Bůh náš! Přigměme rádi, čeho nám otcowská geho ruka podáwá.

Matka s Nahydau nakaupiwsse rozličného nářadj, uspořádaly nowé hospodárstwj. Den na to Černikowa nawsstjwili geho spolunesstastnjci. Swau přjwětiwostj dodáwal gim mysli a důwěry, že po každé od něho s potěchau se wraceli do swých chatrčj.

Na začátku leta měli wssickni wyobcowanci lowenjm ryb se zanásseti. Slussj wěděti, že toliko welké ryby se odwáděti musj, menssj patřegj wyhostěncům; nebok ryb w řekách tamněgssjch gesti takowé množstwj, že hrubě ceny nemagj. A tak se Černikow často přibral domů s welkau tjží ryb, které panj geho gednak hned k gjdlu ustrogila, gednak sussila nebo udila, a na zimu zachowáwala. Takto ale dostáwal, gakož i druhowé geho, určité potrawy a půl rublu peněz na každý týden. W zimě zas gim bylo uloženo, medwědy, wlky a černé lissky honiti. Na medwědj a wlčj honbu sslo se wezdy w úplných společnostech gednau za měsjc. Tu wzali s sebau potrawy na osm dnj, k tomu psy, saně, prkna, piky, motyky a lopaty, a zarazili chysse, we kterých potrawu složit, a w noci odpočjwat mohli. Manželka Černikowa i dcera neprály leč požehnánj a sstastný náwrat manželi swému a otci, a sto i wjce starostj množily tauhu gegich, aby ho zase spatřily. Bohem chráněn wrátil se pokaždé zdráw i wesel domů. Toliko cjtil po čtyrech letech, které tam byl přečkal, že mu sjly geho tělesné drahně ubylo. Přitom se mu zdálo, že dcera geho poněkud truchliwau a newrlau se okazowala. Milé djtě, wece k nj gednau, newrlost staw twůg nezlepssj, anjž mne aneb matku twau dále o krok přiwede. Nač twůg zármutek tichý? — Otče, odslowila slzawě, i w pustinách těch často slýchám mluwit o sprawedliwosti nowého cjsaře nasseho. Chci do Petrowa se wydati, padnauti mu k nohaum, a prositi geg o sprawedlnost k wám, otče! Deyte, o deyte mi genom gjti! Djtě mé, prawil otec, ty gsi mému srdci ze wsseho na swětě neydražssj. Pomysli gedno, gaká to strastná a nebezpečná cesta! — Otče, gala se mluwiti dále Náhyda, za wás i za matku swau mileráda wssecko podstaupjm. Obtjžnost daleké cesty mne neodstrassj. Ale že musjm tak dlauho býti nesstastnau djwkau, gako otec můg nesstastným wyhnancem, to gest, co mne leká a bolj, mne, kterážto roditele swé tak srdečně milugi. Tato gesti myssléka, genž neustále trápj dussi mau. Která pak snažnost mohla by se odpornau státi dobrému djtěti, když gde o blaho rodičů geho! Tu se dala do hořkého pláče, až w slzách tonula. Nech gi, milý muži, nech gi, ať gde! řekla wzlikagjc matka. Černikow zamyslil se, a potom prawil: Ano, půgdeš do Petrowa; wždyť pak tě bude ctnost prowázeti, a náboženstwj těssiti. Za několik dnj skončj se některým z wyhostěnců čas pokuty gegich, a oni se powedau zpátky do Petrowa. Poprosjm wogwodu, aby dowolil i tobě tu cestu konati. Odssed na to z chatrče, wrátil se opět za několik hodin, a přinesl dceři zpráwu, že wogwoda geho wyslyssel prosbu.

Matka nynj dceru swau, gak gen možná bylo, wyprawila na cestu. Doba laučenj se zblizila. Slzy lily se potokem dobrým těm dussjm. Žádný z nich pro wzlikánj ani slowa promluwiti nemohl. Hned otce, hned matku dcerusska wraucně obgala, potom pak, an giž nebylo zbyti, wstaupiwssi odhodlaná do wozýku, ubjrala se s myslj, která genom wsse dobré gi připowjdala, pustau Siberij. U kupce w Jenisejsku byla gako doma. Od něho, od panj i ode dcer gegich dostala penjze na cestu. Po třech dnech se s nimi rozlaučila. W Tobolsku se dozwěděla, že pocestná společnost gegi se usnesla na tom, aby tam sobě odpočinula. Nechať, pomyslila sobě Nahyda, a přála sobě křjdla, aby gen mohla brzo se octnauti w sjdelnjm městě. Nespala celau noc, a na uswitě sama se na cestu wydala. Žádná powětrnost, ani ta neybauřliwěgssj, nedonutila gi, aby den sobě pohowěla. Nohy měla už celé zraněné, a bez welkého utrpenj nemohla ani sslápnauti. Gen dále! prawila wssak mnohdy sama k sobě; roditelé twogj pocjtili často wětssjch těžkostj, sslo-li o dceru gegich. Nebylabys hodna, slauti Nahydau otce swého, kdybys okamženj gedno messkala k oswobozenj geho! A tak konala cestu za tisjc mil dlauhau, až se přibrala po osmi měsjcjch do hlawnjho města Petrowa.

Nynj ale teprw zakaussela následky obtjžné swé cesty. Stanula w hospodě, a wkročiwssi do swětnice, klesla na neyblizssj stolici, i prosila o posilněnj. Občerstwená wyprawowala hospodskému záměr putowánj swého, a prosjc dopowěděla, že nezná dusse w celém městě, kdoby gi byl radau. Hospodský, dobrý člowěk, schwálil gi kněžnu Trubeckau, sestru polnjho wůdce Romancowa, gakožto dobročinnau panj, která žádnému od sebe bez potěchy gjti nedáwá. Giž ráno na druhý den sebranau wssj swau sjlau dokulhala se Nahyda bolawýma nohama ku kněžně. Prostě a důwěrně wyprawowala Nahyda přjběh o wyobcowánj swého otce, a skončila swau rozprawu tak litostiwě, že i kněžna slzy nad nj cedila. Dobroděgná panj přislibila

pomoc, a wzawšši djwku s sebau, gela hned k cjs. radě Kosodawlesu. Kosodawlef ohledaw při Černikowu, nenalezl leč kupcůw listv psaný knjžeti Potemkinu, a cjsařowny odsudek na wyhnanstwj. Nahyda opakowala udalost, která přjčinu zawdala k wyhostěnj otce gegiho, a odhalila newinnost pomluwenjm zlehčenau. Wěc ta se donesla k cjsařowi, a Alexandr rozkázal, aby Černikow na mjstě byl na swobodu propuštěn.

Nad tau zpráwau Nahyda newěděla co radostj dělati. Cjsař, gehož ušlechtilému srdci hrdinné to dánj se w oběť a neslychaná láska dětinská nad mjru se ljbily, dal hodnau tu děwu zawolati. Kněžna gi wzala s sebau ke dworu. Gako kwjtek garnj stála djwenka před Alexandrem w prostotě a newinnosti swé. Když za hodnau chwjli a welmi přjwětiwě s nj porozmluwil, sklonila se twářj tak gemnau a radostnau, že on kněžně takto powěděl: Pochybugi, abych byl kdy s tak dobrosrdečnau mluwil osobau. Z celého oblicege gegiho rozpráwj srdce bez klamu. On i každý, kdož okolo něho byl, obdarowal gi štědře dukáty.

Druhého dne obdržela Nahyda rozkaz cjsařský na wrchnj úřad poštownj, aby gi co neyrychlegi od gedné pošty k druhé wézti dal. Náměstkowi w Tobolsku bylo nařjzeno, aby newinného Černikowa hned z mjsta geho wyhnanstwj zawolal a do Petrowa wypravil. Na aučet cjsařský měl ho se 4000 rublů na cestu opatřiti. Sotwa že wrchnj poštownj auřad onen rozkaz byl obdržel, stál giž uchystaný pro Nahydu wůz před gegjmi dweřmi. Plna radostného užasu nad tak rychlau změnau wěcj padla nynj dobroditelkyni swé k nohám, poděkowala se gi pohnutým srdcem, wsedla do wozu a gela s utěšenau myslj z města. Za půl třetjho měsjce octla se zdrawá opět u rodičů swých. Rozkoš gegich, an dobré a gediné djtě swé zase w nárůčj drželi, gegich radostný užas nad nenadálým sprostěnjm gegich, wraucj, srdečné djky za sprawedliwého cjsaře i za dobrotiwau kněžnu, wznášegjcj se k nebi, byly neobsáhlé.

Wogwoda manžaseaský sotwa že otewřel cjsařůw rozkaz, giž i powolal Černikowa, panj geho i deeru do domu swého, pozwal ge ke stolu, a pečowal w okamženj o pohodlnau gegich cestu. I mjstodržjcj tobolský nedal gim za několik dnj odegiti ze swého domu, a nakládal s nimi co neypřjwětiwěgi.

Černikow se přibral konečně do Petrowa. Byw zawolán k cjsařowi, musil gemu celý swůg přjběh wyprawowati, a poněwadž swědectwj, která sobě Alexandr stranu geho dal přinesti, wěrnost a poctiwost dokazowala, gakau on w Nikitině byl zachowal, dosadil geg na wýnosněgšj úřad, učiniw ho neywyššjm zpráwcem cla u Dněpru. Kupec ošemetný mezi tjm umřew zůstawil wšeobecnau na sebe hanu a potupu. Černikow ale žige posud, a Nahyda geho stala se chotj Lupanského, který snad dosawad wede znamenitý a kwetaucj obchod w hlawnjm ruském městě Moskwě.

Blaho ať tobě, hodná ty rodino, kwete až do časů neyzdáleněgšjch! **M. Backora.**

Slečna Lichnická.

(Pokračowánj).

II.

Besedey na konjka — nespadneš. Dobrá rada.

Na hradnj baště ozýwala se pronikawým zwukem trubka hlásnjkowa, a po městyšti tanž mjrau se rozléhaly rány zwonowé. Poděšeni zchápali se obywatelé ličničtj a ronowštj z pokogného spanj; lekawé „hořj, hořj!" wyhnalo ge z tichého lůžka. Sotwa gim ale powědjno, že „černá kowárna" w plamenu stogj, an giž ani kroku k hašenj dále neučiniwše, mrzutě se opět ukládali do wychladlých peřin.

Dábelské to šprymy genom! prawili někteřj. — Horina hnjzdo swé wyklizj! dokládali druzj — a: Dasaby giž gednau kowáře odnesl, aby poctiwj lidé byli bez pokušenj! hubowali ginj.

Na neywyš ale newjtaný byl náhle powstalý powyk dwěma osobám na bohaté Lichnici. Gedna z nich, silná, wysoká postawa mužská, ubjhala, w plášti zahalena, z komnat ženských na pawlan, z něhož tu widěti bylo do pěkné zahrady. Za njm letěla tichým krokem štjhlá postawa ženská w lehaunkém nočnjm oděwu, a na pawlaně pogawši muže gesstě gedenkráte w horaucj obgetj, a k rozehřátým ňádrám geg přiwinuwši, široký plášt mu z beder segmula. Lehčegi bylo takto nočnjmu hostu z pawlanu, po malém, prowazowém žebřjku, sklauznauti w širau zahradu. Postawa ženská pak shodiwši plášt za njm, gessto tu we tmách nočnjch stál newelmi slušně ustrogen, pozorně zašeptala: Měg se na pozoru! a přičinliwě upjnala za njm zraky, án zmizel mezi stromowjm. Na to kwapně žebřjk prowazowý opět wytáhnuwši, složila geg, a obrátila se na obchod. Tu před nj, mezi dweřmi, hořjcj lampu w ruce, stála djwka služebná.

Co tu hledáš! wygela na ni žena s pawlanu přicházegjcj hlasem i wýrazem tak pronikawým, že se lampa w rukau polekané djwky třásti začala.

Kdo ti dowolil wcházeti do mé ložnice? dotjrala na nj dále. Wycházjš na zwědy? Widěla gsi koho?

Strasslivý sen wás polekal, milostiwá slečno! gala se djwka odpowjdati, spamatowawssi se přirozenau ducha přjtomnosti po tak nenadálém rozkřiknutj se welitelky. Celý hrad ge pobauřen — a nemeylim-li se, wolagj, že hořj.

Ať si wolagj! Gá se tebe tážj, gak gsi přissla do mé ložnice?

Dwéře nebyly zawřeny, když mě péče o wás k njm přiwedla! Neweděla gsem, že gest proti wůli wassj, wcházeti do komnaty.

O, gen se wywinug, podwodnice, gižto gsem z autrpnosti pod střechu přigala. Mluw a wyzney, koho gsi zde hledala — koho gsi zde widěla?

Gako že tamto za čeruými oblaky gasné božj oko na kroky nasse hledj — nehledala gsem, newiděla gsem žádného!

Nuže, tedy mi přisahey při gasnosti tohož oka — přisahey mi tuto při ranách ukřižowaného, že gsau prawdiwá slowa twá! — Tak zwolala djwčj welitelka, a diwoce uchwátiwssi služku za ruku, wlekla gi takořka ložnicj k malému klekadlu, na němžto, uměle z lipowého dřewa wyřezán, ukřižowaný spasitel pněl. Střjbrná lampička, a wssak gižgiž na zhasnutj, stála před křjžem; giná skwostná swětlosska, temnau zářj rozléwagic, haupala se na trogjm pěkném řetjzku, w prostřed stropu zawěssenćm. Zde před klekadlem trhla pobauřená welitelkyně služkau tak násilně, že djwka sklesnuwssi na kolena, okamžikem s gakausi hrůzau na tu před nj powyssenau postawu pohljžela.

Přisahey! zwolala slečna gesstě gednau, a ruka gegj po bybce spěchala, ležjcj na stolku. A djwka bez dalssjho zdrahánj se a strachu prawici pozwednuwssi, hotowila se rozkazu učiniti zadost. Hněwiwě upjrala na ni oko slečna. W prsau gegich stjhaly se nedůwěra s powěrau, a wiklaly wjrau, gakowau měla pro přjsahu zakládati w djwku. Tato pak, obezřetnostj nad staw swůg dařena, pochybnost welitelky dobře pozorowala. Na kwap se wzchopiwssi, odhodlaně před slečnu se postawila.

A kdo wám za to ručj, gala se mluwiti, že nebude přjsaha moge křiwá, a gá že, gestli gsem něco proti wassj i swé wůli spatřila, nebudu před swětem na wás dokazowati? Wězte si přjčinu, ljčiti se před njm pýchau a nenáwistj k pokolenj mužůw — aneb oprawdu ostýchawost před obgetjm ginocha milence choweyte: na mně nenaleznete, nežli schwalugjcj sudjtelku a wěrnau služebnici.

Obdiwenjm stála slečna bez pohnutj; tak směle, tak nezahaleně nebyla s nj žádná žena mluwila, co byla matka na wěky zamhauřila oči.

Gá mám oprawdiwau přjčinu, mluwila služka dále, mjti muže wěčně w nenáwisti: nebo, to mi wěřte, slečno! nižádný z nich hoden něnj srdce ženského.

Ljbezná to byla pjseň uchu slečninu, gakkoliw srdce gegj prosto nezůstalo mraziwého strnutj. Zhrozilať se nacházeti w djwce, hluboko pod sebau stogjcj, onu sjlu skutečně, po gakowéž sama před swětem bychtila nadarmo. Nemohlať aučet sobě dáti z pohnutj, w gakowém se k djwce wábena cjtila, po týden teprw na hradě pobýwagjcj: nemohlať mu ale také odolati, a takořka bezděky djwku za ruku chopiwssi, křečowitě gi stjsknula. — Zmáhagjcj se přede dweřmi pokřikowánj čeledě zabránilo ale wssemu dalssjmu promluwenj.

A wssak byli hlasowé tito gen gakoby už poslednj ozwěnau powyku, který se byl po hradě ztrhl mezi mužj. — Ticho panowalo opět mezi hradbami, gen krokegowé, anebo temné pjsně semotam přecházegjcjch strážnjků a gednotliwé zahafunutj ostražitých psů russily ten gednotwárný poklid.

Widěl-li pak's ho? tázal se dwacjtiletý Wáwra, potkaw se na hljdce s mrzutým Bozděchem.

Koho? zabrumlá po spanj taužjcj zbrognoš.

Ohniwého draka — mrzutino! — Koho giného než pana Wiljma. Gá gsem si ho dobře wssimnul; přissel nám rownau cestau mezi pochodně — a co se mu pod ssirokým pláštěm bělalo, o krk bych se založil, že to geho čerwený aksamitowý kabát nebyl.

Ce tobě něco do toho? obořj se Bozděch, we službě panů Lichnických už sestaralý. Hleď si raděg swých záplatowaných rukáwů, a ne ssatů, gakých páni na noc obleci sobě obljbj.

Nu, nu! aby tě mými slowy kus neubylo! odpowěděl srdečný Wáwra, a silným swým osstěpem do země bodage, dále se ubjral. — To rád wěřjm panu Wiljmowi! rozpráwěl sám s sebau. Takowého nawsstěwowánj bych gá byl také milownjk — a gaký milownjk. Proč bych neupil, kde zbánek přetýká?

A zatáčege se za basstu, s gakýmsi potutelným úsměchem začal zpjwati známau tenkráte pjseň:

Čerwené třessně z cizjch sadů
Ach, což wy gste sladké —

Zpjwal-tě hlasem temným, až nebylo dálkau zwuku slysseti. —

Tmy prchaly, a s prwnjm uswitem, kterýžto se wywinowal z dalekých hor, prchala také tichost z hradeb lichnických. Po náhradj, po chodbách i w komnatách potkáwalo se čeledi w počtu přehogném. Wssickni spěchali do určené práce. Patrnoť bylo, že se děgj na hradě přjprawy ke dni znamenitému.

Slunce se usmálo růžowými ljcemi — we skwělau zářj wystaupily nynj Lichnice, a po prawém a lewém boku zazelenaly se gj na dalekotáhlých wrssinách husté bory. Slaulať Lichnice za časů tehdegssjch hradem welkým a bohatým. Basstÿ gegj pyssně hleděly do rowin, které se pod nimi rozprostjraly až za starobylau Čáslawu. Hleděly po wůkolj hrdě, gako z nich pohljžela panownice, slečna Elizběta — Elizběta srdce kamenného, gakž gi nazýwala národnj powěst. Gednak spanilostj swau, gednak i bohatstwjm byla známá slečna lichnická kragům přemnohým; nejhlučněgi ale mluwjwalo se o nj pro nadobyčegnau gegj pýchu a neskłonitelné zanewřenj na pohlawj mužské. Nadarmo byli na nj prosbau i wýhrůžkami doléhali přátelé a swateb chtiwj ženichowé; Elizběta až dosawáde pohrdala wssemi.

Ty sobě ženicha woliti musjš! rozhorlil se posléze ssediwý strejc, Kolda ze Kbele, ty oceliwau mysli oblomiti musjš. Neobdařila tě nebesa zpráwně zrostlým tělem, aniž naplnila krabici hogným bohatstwjm, abys doby swoge tráwila gako gezewci w lesjch nassich, genžto o samotě zažjwagi z tuku swého. Žena osladiti má žiwot mužowi, protož gi sladkau stwořilo nebe.

A w djwce baukila se dusse při těchto slowech welikým hněwem, a chtěla w hněwu tam odporně odpowědjti přepečliwému strejci. Ale na znamenj starcowo wstaupilo na sjň ssestero panicü, kmenů to rodů nejsslechetněgssjch, kteřj se wespolek ucházeli o milost Elizbětinu.

Zwol, nemilostiwá tetinko! zwolal Kolda dále — tuť na wybranau máš lásky hodných ženichů. Tu gest pan Hynek Postupický —

O prosjm wás, milý strejče, gala se roznjcená djwka odmlauwati, ussetřete sobě slow, a mně poslauchánj. Známť gá giž pány wespolek. Oni prawj, že o milost mau dbagj, a předce každý spokogiti se hodlá, byť i saudruh ruku mau obdržel? To wěru! wraucj láska gest! A wssak ať se gim dostane — celé ssestero ať třeba oblažj. Zwoljm sobě ženicha; leč gako gá se wassi domluwě poddáwám, poddati se musj také wýmince, kdožkoli zaslaužiti hodlá Elizbětu Lichnickau.

Mluwte, slečno! zwolali gedným hlasem ženichowé. We gménu wessterého bohatýrstwa poddáwáme se wassi wýmince!

Slibugete mi to? — — Slibugeme! —

(Budaucně dále.)

Potůček.

Ai potůčku rozwodněný,
Kam twá woda spěšj?
Ach, nechte mne rybky lowit,
Dokud mne to těšj.

Ach, nechte mne rybky lowit,
Dokud woda roste;
Segdau sněhy, oschnau hory,
Zawře srdce prosté.

Segdau sněhy, oschnau hory,
Woda lauky zmyge;
Wzegdau gasna, zkwetau háge,
Prosté srdce zayge.

Wzegdau gasna, zkwetau háge,
Woda poopadne;
Přigdau parna, zprahnau drny,
Znylé srdce swadne.

Přigdau parna, zprahnau drny,
Woda w běhu stane;
Wzegdau páry, dogde wjno;
Swadlé srdce splane.

Wzegdau páry, dogde wjno,
Mrazjk wodu stáhne;
Wzdugj bauře, spadá listj,
Splálé srdce zprahne.

Wzdugj bauře, spadá listj,
Led, snjh s wodau splyne;
A wše střeštj, a wše skesne,
Zprahlé srdce zhyne.

Ach, nechte mne rybky lowit,
Dokud mne to těšj,
Ai potůčku rozwodněný,
Kam twá woda spěšj?

W. Hanka.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Gistý mladý chlapec, Josef Pugliesi z Palerma, dáwá w redutowně diwadla mediolánského dela Scala weřegné důkazy nadobyčegné schopnosti swé, gakaužto gsa teprw půl dewáta roku stár, rozlussťuge neytěžšší úkoly matematické, a to s takowau rychlostj a gistotau, že wssecka ponětj přewyssuge. Obecenstwo četně se k prowozowánjm geho shromážďugjcj s wytrženjm podiwuge se geho nadobyčegným darům matematickým.

P. Petit, lékař amienský, učinil dne 16. srpna 1834 zkaussku s pod wodau plugjcjm, sebau wynalezeným korábem, k čemuž se weliký počet diwákůw na břeh morský sessel. K wečeru okolo ssesti hodin ponořil se p. Petit s korábkem pod wodu, slibiw býti pod wodau do třj čtwrtj na sedmau. Když ale minula hodina, a umělec se neukazowal, pospjssili k geho pomoci; wssecka wssak pomoc byla nadarmo. Koráb mage těžký náklad, padl na dno, a nemožná bylo wydobýti geg. Odwážliwj norci (potápěči) pustili se ale předce pod wodu, wyrazili dwéře a wstaupili do korábu; p. Petit nebyl wssak wjce žiw. Nesstastný ten zůstawil tři děti a zhola žádné gměnj.

W Londýně, w gisté hracké společnosti, wyzwali se representanti stawu obchodnjho s representanty modnjho swěta o záwod na několik partij billiaru, gednu po 5000 lib. sterl. (50,000 zl. stř.) nepočjtagjc gednotliwých sázek. Z počátku wyhráwal staw obchodnj, pozděgi ale zwjtězil předce swět modnj.

Polský hwězdoslowec (astronom) p. Boguslawski činj pozorna w nowinách wratislawských, gak welmi nedůwodné gest, připisowati staw roku $\frac{1834}{1835}$ wlasatici (kometu) Helleyowě, magjcj ukázati se na konci r. 1835. W čerwenci minulého roku nalezala se o 125 milionů mil podál slunce na protěgssj straně, a tedy byla od nassj země o 145 milionů mil wzdálena; od té doby nepřiblížila se wjce nežli o 30 milionů mil, a mimo to byl w tom čase ohon (ocas) gegj od země odwrácen. Kdykoli se wlasatice ta ukázala, nebyla nikdy přjčinau zwlásstnjch změn w powětřj, ba ani ne r. 1759, ačkoli tehdáž pokud možná neybližegi při zemi byla. Konečně zdá se býti wlasatice tato tělem tak lehkým, že tjže geho welikosti naprosto nenj přiměřena. Ani pak gest podobno prawdě, žeby oběžnice (planety) na oběh gegj patrně působiti mohly, gakož i ona na ně nic posud nepůsobila.

Nedáwno skočila w Pařjži, w ulici St. Jacques, djwka, giž milenec byl opustil, ze zaufalstwj z pátého poschodj. Gakáž ale obzwlásstnj sstastná náhoda! Nepadla na dlažbu, leč na pracugjcjho dole mezkáře, tak že se w ničem neurazila. Mezkář, dozwěděw se o přjčině zaufánj gegjho a mage ochráněnj gegj za dobré znamenj, prohlásil se, že si gi wezme, pakli ruku geho přigme; djwka přigala oběť tuto, a brzo na to slawili sausedé swatek gegich. Mezkář může na sebe obrátiti francauzské přjslowj, že mu žena spadla gako cihla na hlawu.

Dennjk birminghamský udáwá, že stroge (masslny) zastupowaly r. 1782 práci 10 milionů lidj; r. 1827: 200 milionů lidj; a r. 1833: 400 milionů lidj. Wřeteno, kteréž se před užjwánjm strogů 50kráte za minutu otočilo, otočj se teď 800kráte w tom samém čase.

Z Němec a Ir wysslo toho roku neyméně 100,000 osob do Ameriky.

Když lord Mannsfeld r. 1771 w Anglicanech saudnj okresek swůg obgjžděl, přiwedli před něho stařenu, obwiněnau, že čarownicj gest. Wytýkáno gj, že po hlawě, nohy wzhůru, po poli běhala. Lord zpozorowal, že lid welmi pobauřen byl; z wyučenj geho a z wyswětlenj mu nesslussnosti podobné žaloby byloby mohlo zlé rozkwassenj powstáti. Uchopil se tedy giného prostředku, a hrozliwě promluwil k ženě: Máš-li pak čest, býti rozenau Anglicankau? — Gsem nj, Milorde! odpowěděla. — To sstěstj twoge, řekl zlostně; w Anglicanech swobodno každému činiti, čeho práwa nezakazugj, a nenjť zákonu, bránjcjho choditi po hlawě. Odegdi, gsi na swobodě! Ano, mogi pánowé! — doložil obrátiw se k žalobnjkům, kdyby nám náhodau napadlo po hlawě choditi, choďme.

Na hrobě Kasspara Hausera nalezá se následugjcj nápis: Tu spočjwá Kasspar Hauser, pohádka wěku swého. Narozenj geho bylo neznámé, a smrt tagemstwjm.

Američané tak swědomitě slawj swátky, že w Nowém Jorku po čas služeb božjch wssecky ulice řetězy uzamčeny gsau. Kdo w Konektikutu nedělnjho času cestu koná, musj se stawiti před policij, gjti do kostela, wyslechnauti tam napomenutj a zaprawiti peněžnau pokutu. Kdo we Filadelfii na náměstj klege, býwá na něgaký čas zawězen.

Národ Kawarawadorůw w Indii twrdj, že od osla pocházj. Článkowé tohoto pokolenj zacházegj s osly gako s bratry; bránegj ge wssude, a pohánegj ty před saud, genž gim tuze weliká břemena nakládagj, ge bigj aneb ginák zlé gim činj. W čas desstě popřegj oslům přjstřessj u sebe, pány gegich ale nepřigmau k sobě, negsauli wysokého urozenj.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

KWĚTY.

15. ledna (Přjloha Ildá.) 1835.

Liternj zpráwa.

Přjrodopis co kratochwilnjk školnj pro mládež dospělegšj českoslowanskau od J. N. J. Filcýka. W Praze w knjžecý arcybisk. knihtiskárně u Jozefi Feterlowé řjzenjm Wáclawa Špinky 1834.

Mezi potěšitedlné úkazy našich dnů dlužno zagisté i to počjsti, že mládeži našj se počjná otwjrati přjstup k neyznamenitěgšj škole žiwota a wědomostj wšestranně užitečných, ač nedjm newyhnutedlně potřebných, — ku chrámu přjrody. Nemáme zagisté lepšjho prostředku autlá srdce djtek ku prawdě a dobru snadným a přjgemným způsobem wésti, a tjm prwnj a pewný základ k ušlechtěnj gich položiti, než ten gest, seznámiti ge s přjrodau. A zdali nenj i mysl djtek prostá, předsudky nepogatá, náružiwostmi a zlými obyčegi nepokalená, neyschopněgšj, tauto kráčeti cestau k cjli wytčenému?

Tudy netřeba djtěti řjci: „toto se musjš naučit, abys to odřjkáwati mohlo"; tu netřeba, gakož mnozj nepowolanj wychowatelowé hlaupě činj, wyhrožowánjm trestu djtko nutiti, aby celé hodiny u stolku mezi čtyrmi stěnami sedělo a wěc gemu často nepochopitedlnau slowo k slowu w paměť wtisklo. Tady ku potěšenj malých w šjré pole na procházku se wygde, a djtko samo přigde žádosti našj wstřjc, přinese kwjtko, obdiwuge geho krásu a žádá bljže seznati gméno a wlastnosti geho. Tu se wyskytne žiwočich, a djtě radostj plesagjc, že neznámau sobě posud bytnost hbytě se pohybowati spatřuge, činj tu samu otázku. Posledně když se naučilo i na wěci nepatrné pozor mjti, ptá se také na mrtwý a bezezwláštnj ozdoby zde ležjcj kámen, na neobyčegně barwenau zem, na wodu a g. n. Tu má wychowatel neypřjležitěgšj dobu, wyučowati mládež sobě swěřenau. Přinesloli mu djtě bylinu, udá se gméno, powj se, gakých wlastnostj do sebe má, k čemu se dle těch wlastnostj upotřebiti dá, a přirowná se k giným podobným neb nepodobným bylinám, a o nich wyprawj se to samé. Spatřiloli djtě žiwočicha, učinj se totéž; přidá pak se třebas, zdali škodný neb užitečný gest, zdaž se ho wystřjhati třeba čili nic. *) Gewjli žiwočich we swém počjnánj-ař dobrau gakausi wlastnost, dlužno neywjce na nj obrátiti zřetel swůg, wychwáliti gi, a ukázati gakýchže blahých následků má; mládež autlá, geště nepokažená sama se dowtjpj, že podobně sobě počjnati má. Přinesloli djtě něgaký kámen, powj se mu upotřebenj geho; řekne se, že podobné wěci wlastnj též řjši působj, genž nerosty obsahuge, že tam i giná těla patřj, gež by bylo snad tam nepřipočetlo, k. p. woda, sůl a g. w. Nabude tak wychowatel tisjcerých přjležitostj, přjgemným a snadným způsobem šlechtiti srdce a wybrušowati z ponenáhla rozum učence swého, aniž mu třeba swobodné dětské mysli nátisky činiti donucowánjm k učenj, ano djtko samo o poučenj žádá, což se tjm lépe podařj, ználi wychowatel dobrý způsob wzbuzowati zwědawost. Toho pak při dobrém náwodu (methodus) ne těžko dosáhne. Powězme častěgi něco nowého, žiwot učenci giž známý wyswětlugjcjho, k. p. u bylin gednau, gak se ze lnu plátno na šatstwo a z toho zase papjr dělá; gak dělánj papjru wynalezeno, a na čemž drjwe u těch neb oněch národů psáwáno; po druhé kterak z rozličných stromů prkna a z těch dále wšeliké djtěti známé truhlárské, bednárské a giné práce se zhotowugj; u žiwočichů wezměme k. p. owci neb zagjce a poučme u oné, ze kterých částek a gak sukno se dělá neb kljh, u tohoto, že geho srst ku zhotowowánj klobauků se upotřebuge; u nerostů podobným pokročme způsobem. — Posléze pak snadný od přjrodopisu přechod k poznánj sebe samého, k člowěkoslowj mjnjm.

Wyswětleme dále djtěti, že ono samo, a ostatnj gemu podobná stwořenj též k gedné řjši přjrody, k žiwočišstwu totiž přináležegj, že wšak se mnohými wlastnostmi od wšech ostatnjch žiwočichů ljšj, že ne wšickni lidé, ač w celku k sobě podobnj, tak dočista wyhljžegj, gako ti, genž ge obkličugj; že gsau lidé giných docela

*) Dáwáli se ale wýstraha, staň se to se wšj opatrnostj, aby snad djtě nemandrau báznj toho pokolenj žiwočichů pogato nebylo, cožby arci wšelikých smutných následků mjti mohlo.

mrawů, giné barwy ; lesowé a t. d. čjmž se nám wyskytne přjležitost přegjti z ponenáhla od člowékoslowj k zeměpisu, pak i k děgepisu i k ostatnjm wědám. A zdali máme lepšjho způsobu wštjpiti mládeži poznánj Boha, nežli ze skutků geho, t. g. z přjrody? převrácený zagisté gest způsob, začjnati djtkám, w autlém gich wěku zcela na přirozeném lpěgjcjm, w hlawu cpáti ponětj nadpřirozená, a wystawowati zásadu mrawnj (princip morálnj) dřjwe, než se seznámili s přjrodau. Gesti to samé, gako bychom chtěli na autlý, dwau neb třjletý planý stromeček, štěpowati celý peň a korunu kwětaucj stromu giž aurodu nesaucjho. Přjrodau tedy kladme prwnj wzdělanosti základ, a bude základ přirozený, tudy i pewný.

Wšak, řekne mnohý, k čemu tolik slow proto šjřiti, že nám několikero spisů o přjrodě w materském gazyku podáno? Wždyť gest to gedno, at gsau podány w gakém koli gazyku, gen když známost přjrody rozšjřugj; wychowatel gich může použiti dle swé libostj k cjli swému; naučjli se gen sám přjrodu znáti, může austně w tom neb onom gazyku učenci swému přednášeti. Ne tak, brachu milý! — Ani pro učitele, ani pro učence gedno to nenj, byłali kniha ta sepsána w giném gazyku než gest materský gazyk učence. Máli wychowatel něgakau wědu přednášeti w gazyku giném, než we kterém se gj sám byl naučil, stane se přes tu chwjli nesrozumitedlným, neb mu neustále zápasiti bude s překážkami, gež mu řeč, w které přednášj, nenj-li gj mocen dosti, w cestu klásti musj. We wědě, w které se to každau chwjli o gméno gedná, wěc to hlawnj, aby wychowatel se gj byl w tom gazyku naučil, w kterém gi přednášeti má. Kdo to newěřj, at to gen zkusj. — Pro učence to docela nenj gedno. Byl-li přjrodopis w giném gazyku sepsán, než ge gazyk materský, gest mu dočista neplatný; gest to to samé, gako bys mu byl dal ořech, gehož škořápku rozlausknauti w stawu nenj, ba o němž ani newj, zwláště-li mu to neřekneš, že cos k požitj w něm uzawřeno gest. Či má se teprw té řeči učiti? — Pro Bůh! k čemu to uchylowánj se od cesty přirozené? — K čemu to daremné drahého času mařenj? — K čemu těch oklik, kdežto gednjm rázem u cjle býti můžeš? —

Máli tedy přjrodopis pro naši mládež psaný užitek wydati, gaký od něho očekáwati práwo každý má, gazykem materským psán býti musj. A to gest ta přjčina pro njž sem swrchu řekl, že mezi potěšitedlné úkazy našich dnů lze počjsti, že mládeži našj se počjná otwjrati přjstup ku chrámu přjrody.

Neydřjwe náš zaslaužilý, p. Prof. Šjr, brzo pak na to horliwý P. Filcýk učitel wzornj, takowými-to spisy nás podařili.*

Že i P. Šjr i P. Filcýk z dobrého ohledu a z lásky ku mládeži wlastenské, bež zištnosti (na njž u nás arci geště ne hrubě pomysliti lze) djla swá podnikli, to zagisté wděčně uznáwáme, a mégtež oba upřjmné djky naše.

Umjnili pak gsme sobě, pronesti usudek o druhém z nadgmenowaných spisů, totiž o „Přjrodopisu pro mládež dospělegšj československau od Jana Nep. J. Filcýka.“

(*Budaucně ostatek.*)

Nowě wyšel:

Králodworský rukopis,

(k němuž přidány gsau: „Pjseň krále Wáclawa I.“ — „Pjseň pod Wyšehradem.“ — „Sněm“ — a „Libuše“ i některých pjsnj přeloženj polské a krainské) 3tj wydánj. Nákladem Wácl. Hanky, u něhož k dostánj gest za 24 kr., u kněhkupců ale za 36 kr. na stříbře.

Čistým tiskem a pěkným papjrem třetj toto wydánj nad prwněgšj daleko wyniká, gakož i kapesnj geho format nemalé přjhodnosti má. Že p. wydawatel i některá přeloženj — zwláště pak také ostatnj neystaršj památky zlatého wěku zpěwů českých připogil, gen k pochwale slaužiti může.

W tisku se nacházj:

Cwičenj we zbrani gednotliwých wogáků, řad a zdělků cjs. král. pěchoty. W češtinu přeložil T. Burián, poručjk cjs. král. pluku pěšjho Arciknjžete Rainera čjsla 11.

Druhé gesti to djlo, kteréž tento pilný a horliwý (we stawu swém zagisté welmi pořjdku se nalezagjcj) wlastenec na gazyk materský přeložil, aby se kraganům tak četně we cjs. k. wogsku rozptýleným zawděčil. — Na konci lonského roku wyšelť geho:

Služebný předpis pro sprostého wogáka, swobodnjka a bubenjka cjs. král. pěchoty, pak částky ručnice pěchoty, a o měřenj a trefenj.

Pražský dennjk.

(dne 12. ledna.)

Dennjky měli by w dramě žiwota lidského zastáwati neyprwněgšj osobu. Gá alespoň wjm

z wlastnj mogi zkušenosti a ze zkušené gich wlastnosti, že mlčenliwěgšj býwagj než lichý přjtel, a upřjmněgšj než falešná milenka. A gakáž to pro ubohé lidské stwořenj wýhoda, gežto ubožátko nigakž o samotě na swětě tomto státi nemůže! — Deonjk newyžwatlá, eokoliw tjsnj nebo rozšiřuge ňádra moge, ledabych to byl, gakož nynj zhusta obyčeg spisowatelský, sám na swětlo wypravil.

Letošnjho masopustu budeme se moci hodně nabažiti. Dlauhý ge dosti — tedy se gen o weselost stareyme, a neb aspoň přjležitostj se uchopme, gakowých nám cizj spekulacj k weselosti poskytuge. Mezi neynowěgšj těchto přjležitostj počjtáme reduty, které diwadelnj ředitel p. Stöger w staw. diwadle strogiti hodlá. Budaucj neděli držená bude prwnj. — —

W ty dny — gakž fama powjdá — hráti se nebude. Co počnau hry české? A co my? — —

Těšjm se na ty některé nedělnj odpůldne. Doma si hezky po sausedsku okolo teplých kamen zasedneme, a přežwykowati budeme wesely a rozmanity žiwot náš, gako pohádku o červené karkulce. —

Co letos geště nowých her uwidjme, nazwjce kusy nowé (to gest: na diwadle českém) budau. Takto se beneficiantowé s dobrau potážj. —

We prospěch p. Brinke prowozowati se bude dne 2. unora powěstná, u Němců takořka wšude s plesem přigatá fraška „Lumpacivagabundus" přeloženjm pilného p. Stěpánka. Gsmeť welice žádostiwi, gaké obliby tento cizj „troglist darebáků" mezi námi docházeti bude. Přjčinliwému p. beneficiantu přegeme z gruntu srdce plnau kasu a plinau weyřečnost. —

Druhý djl této frašky widěli gsme dne 9. b. m. poneyprw prowozowanu we prospěch obljbeného komika při zdeyšjm německém diwadle. Mnohoť dá se i o wěci malé řjci, leč tu mi práwě nic lepšjho nenapadá, než ono:

— der schrecklichste der Schrecken

Das ist der — Possenfabrikant in seinem Wahn! Whodně p. spisowateli na smysl, gakož i na zwrácené gusto některých našinců přiozdobil ozdobné to djlo — ginák-li se nemeyljm — zdeyšj skladatel pjsničky o tom smjchu hodném „Pěkně prosj m. — Či že né? — Zdráwa budiž ruka na podobnau robotu! —

YOJ.

Rozličnosti.

We Lwowě u Petra Pillera wyšel druhý djl Wallensteina, Šillerowy dramatické básně, překladem J. N. Kamińskiego, pod titulem: Dwa Pikkolominowé. Část prwnj pod titulem Obós (tábor) Wallensztajna wyšla r. 1832. Třetj pod titulem Smierć Wallensztajna w krátce nastaupj.

Knihárna Kaczyńských w Poznániu gest plodem občanských ctnostj hraběte Eduarda Kaczyńského. Ctihodný muž ten, chtěge we hlawnjm městě kraginy, we které se narodil, zůstawiti památku po sobě, umjnil gest založiti ústaw, prospěšný wšem stawům i wěkům. K aučelu tomu obdržel od města obšjrné mjsto, wystawěl na něm nádhernau budowu, a umjstil w nj zbjrku swých knih, welikau pracj a nákladem po mnoho let shledanau a okolo 17,000 swazkůw obnášegjcj. Knihárnu tu i s budowau darowal na wěčné časy městu Poznani, s tau wýminkau ale, že se ani stawenj toho k něčemu ginému použiti aniž pak knihárna z města toho ginam přendati nesmj. Kdyby se ginák učinilo, má oboge i se základnjmi gistinami hned zase rodině Kaczyńských wráceno býti. Na zwětšowánj zbjrky té a na wydržowánj třech úřednjků při nj odhodlal ctihodný zakladatel knihárny 20,000 tolarůw, půgčených w prwnj hypothece na statcjch Plešewu we welkokujžetstwj poznaňském, a 12,000 zl. p., uložených we spořitelnici waršawské. Poslednj summa teprw r. 1850 se základem knihárny spogena bude. Giné dosti znamenité důchody knihárny té gdau z nágmu několika přjbytků, nalezagjcjch-se we stawenj knihárnjm. Nade gistinami a knihárnau bdj kuratorium, složené ze dwau osob z rodu Kaczyńských, z gubernatora poznaňského a z purkmistra města Poznani. Otewřena byla knihárna ta poneyprw 5. dubna 1829. Knih obsahuge giž přes 20,000 děl rozmanitých, z nichž 1/3 historické a z těch opět 1/6 historie polské se týkagjcj obsahuge. Otewřena gest od hodiny 5té do 8mé odpolednj.

W Rize započalo se towaryšstwj z ohledu na děge i starožitnosti ruských kragin po moři baltském, které k dosaženj cjle toho neyprwněgi zamýšlj založiti knihárnu a pak Museum; ustanowilo shromažďowati se za měsjc, gednau ale za rok auplně se segjti. Chce wydáwati časopis, magjcj obsahowati ročnjky toho towaryš-

stwa, rozprawy wědecké, listiny a giné pamětnjky starožitnosti.

Anglických spisowatelkyň počjtá se teď 119.

Auplná zbjrka zákonů ruského carstwj wyšla 1. dubna 1830 w 45. djlech w 48. swazcjch w 4; obnášjť 6000 archů a 30600 gednotliwých zákonů. Nesmjrná tato zbjrka práwnjch zřjdel Ruska byla wšak toliko přjprawnau pracj. Z nj se teprw gednotliwé **s w o d y** (**c o d i c e s**) wybraly, wyswětlily, spořádaly a pak saustawně přednesly. Tak wyšel r. 1832 swod civilnjch zákonů w 15 swazcjch w 8 (100 Rubl. b.) w 1499 kapitolách a 42,148 článcjch. Práce ta 7 komissjm swěřena.

Diwadelnj zpráwy.

1.

S potěšenjm uchopugi se péra Wám w známost uwesti, že náš drahocenný dramaturg p. prof. Klicpera dle učiněného powzbuzenj Wčely české pro pražské diwadlo připrawenau činohru Uhljřka (wzdělanau dle powjdky „Krásné Uhljřky,“) zde gako na zkaušku prowozowati dal zdejšjmi milownjky českého diwadla dne 14. prosince r. t. Prowozowánj, gakož i tato z wybornějšjch činoher p. Klicperowých weliké pochwaly u obecenstwa, tenkrát neyčetněgi shromážděného, dosáhly, že i odpornjci literatury našj počjnagj uznáwati, že Čechowé negen weselo- ale také činoher zdařilých magj, a to gest, čeho se zde chtělo dokázati. Že zde krásně činohra tato wywedena gest byla, za to ručj gméno newyrownané našj panj Klicperowé, genž k užasnutj tuto rekyni Uhljřku mistrně prowodila (ukončenj prwnjho i druhého gednánj, shledánj se se swým Swatoplukem, gakož i sceny zšjlenosti). Rowněž gako w Laupeži počjnala sobě gegj dcerunka Marie w osobě Pawljka, genž swau naivnostj, ostražitostj a hbitostj za wzor slaužiti může w těchto charakterech. Z přirozené lásky a náklonosti k mateřčině našj přegala ušlechtilá panna Dalemila Pospjšilowa úkol Růženy, a prwnjm tjmto swým wystaupenjm krásnau naděgi na budaucnost zbudila. Obljbený patheticky hrdina Plukownjk wěrně Klaře po boku stál a welmi zanjmanau hrau obecenstwo takořka okauzliti wěděl, taktéž wrchnjkowa osoba potěšenjm widěna byla gest; podobně potleskem dařeni byli: Owjsek imprimis, Kraus a Kamenský mimo giné.

2.

Giž před rokem bylo wzácnému čtenářstwu Kwětů oznámeno, gakým prospěchem w městě Žebráce diwadlo se prowozuge a gaký aučel geho gest, i nebudemu, trwám, laskawému newhod dozwěděti se, oč se tamnj ochotnjci letos pokusili, a gak si w předsewzetj swém počjnali.

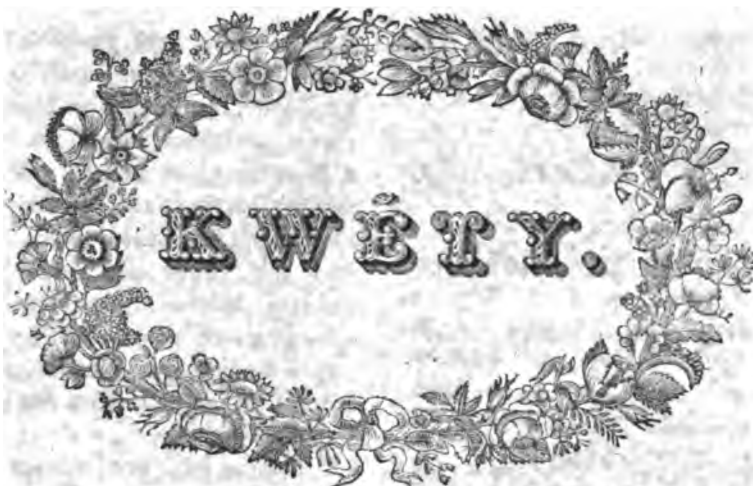
Obyčegně, wstupugjce do diwadla, wenkowané po weselosti bažegj. Předce wšak Čecha, ač podle powahy swé rád se sice zasměge a proto i rád weselohru nawštěwuge, wážný a tkliwý kus wjce dogjmá; pročež i tu samau smutnohru a dramu častěgi nawštiwj než weselohru, po gednau se gj nabažiw.

I zawděčj se zagisté kraganům swým a pochwaly gich dogdau ochotnjci na wenku, podáwagjce na gewiště po střjdě weselohry a dramy. Přeswědčenj toho nabyl gsem letos na diwadle Žebráckém. Dáwány byly druhého půlleta po sobě čtyry Klicperowské kusy: „Jan za chrta dán,“ „Lhář a geho rod,“ „Laupež“ a konečně poslednj neděli lonského roku „Uhljřka.“ Diwadlo bylo wždy přeplněno, a kus s neywětšj rozčilenostj přigat.

Zaslaužili wšak herci pochwaly nabyté, neboť nám krom některých maličkostj kusy ty tak zdárně na odiw postawili, že wjce žádati nebylo, než abychom weliké diwadlo se wšemi potřebnostmi opatřené před sebau měli. Nebo, kdoby mohl, uwiděw w Laupeži panj Pokornau co Elišbětu — pannu Nýnu Pistoriusowau co Johanu a co Uhljřku w činohře téhož gména, gim schopnostj newšednjch w uměnj dramatickém odepřjti? kdoby newzdal panu Logkowi pochwalu patře gak mistrně na Moranu a Sanhu hrá? Lépe zagisté nikde dáwán starý Prawdomluwa, kteréhe nám pan Pokorný zobrazil. A pana Worla, Štiku, Špalka, Taburka a Wytáčků gakož i ušlechtilých pauen Hněwkowské a Liškowé hra přirozená wždycky každého nemálo potěšj. Konečně ale s pochwalau zmjnka státi se musj o Kar. Karafiatowé, děwčátku schopnostmi newšednjmi obdařeném, genž ku podiwu weškerého obecenstwa nelehkau pro tak něžný wěk osobu Gindřicha tak žiwě nám představila, že lepšj obraz ani při čtenj pogmauti nelze. Ostatně nic giného nezbýwá, než přáti, aby oni horliwj ochotnjci w počjnánj swém spoluobčany swé důstogně bawiti neochábli, a w giných wětšjch městách následownjků nalezli, poznáwagjcjch mezi ginými prospěchy diwadla i ten, že zobrazená nectnost a následkowé gegj welmi na člowěka působj. Slza nad klatbau Jwanowičowau z oka mužského wynořená ku wděčnosti k rodičům nabádá wjce, než kterékoli giné napomjnánj. *H.*

Čjslo 4té.

Časopis tento wychází u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjslo 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

22ho ledna] [1835.

— mysl weselau
Sám pán Bůh miluge;
A kdo rád nezpjwá,
Ať Čechem neslnge.

Jar. Kamenický.

P j s n ě.

1. Náwrat.

Letj, letj slawjček
Přes dolanský trávnjček;
Za trávnjčkem sedne,
Krásnau pannu zhledne,
Sedj Hana pod gabloněm
A žalostj bledne.

„Proč pak oči sklopugeš
Srdce darmo sužugeš?
Wzdey se holka plesu!
Z polabinských lesů
Twému mladému srdénku
Potěšenj nesu.“

„„Ach! gak se mám radowat,
Mysel obweselowat?
Máti krege kwjtj,
Milý má umřjti,
Bratra nemám, sestry nemám —
S kým se potěšiti?““

„Neplač, děwo spanilá,
Twůg milý mne posjlá,
Zdráw že z wogny gede,
Wranjka si wede,
By obgasnil weselostj
Wěrné twáře bledé.“

Odletuge slawjček,
Řechce, řechce wranjček;
W němém usmjwánj
Hoch se k holce sklánj,
Bledé twářinky se rděgj
W horkém celowánj.

2. Žádost.

Na té panské stráni
Buk se s bukem swjrá,
Mladé, autloboké,
Děwče modrooké
Bukwice tam sbjrá.

Kéž-bych gá byl ptáčkem
Slaďaunkého hlásku;
Přes tu sinau řjčku
Letěl-bych k lesjčku,
Zapěl gj swau lásku.

Kéž-bych byl kwětinkau,
Njž se Lidka ljčj;
Wlaudil-bych se tiše,
Wonný zápach dyše,
W ňádra holubjčj.

Kéž-bych byl wětérkem
S křjdly čipernými;
Wanul-bych k mé milé,
Zahráwal-bych čile
S wlásky hedbáwnými.

S wlásky hedbáwnými,
Wjnkem wázanými;
A pak zljbal čjlko,
Zljbal celé tjlko
Usty horliwými.

Eugen Kar. Tupý.

Powěsti a zwyky na Krkonošjch.

Patriae primum nobis mens, mos, disciplina nota esse debet. — *Cic. de Orat.*

1. Bog s kohautem.

Za cestowánj po Krkonošjch nawštiwil gsem i přitele swého, u něhož gsem hodlal několik dnů se pozdržeti. Cjsařské poswjcenj bylo tehdáž prawě za dweřmi; pročež mne můg přitel pozorna učinil na nedělnj odpoledne, kdežto se, gakož obyčegně, i letos k obweselenj zdegšjch obywatelů bog s kohautem prowozowati měl. Bog s kohautem? opětowal gsem sám u sebe; zde na české půdě? — a každau hodinau zrůstala zwědawost moge. Tanulik mi na mysli znamenité kohautj boge šedých wěků, i uměl gsem se dobře upamatowati, kterak stařj národowé na kohautj zmužilosti se rádi obweselowali, ano i kterako gedenkráte bog takowý k wjtězstwj poslaužil: žeby ale zwyk tento až do údolj krkonošského byl zablaudil, a tuť se až podnes udržel, bylo mi wěcj nowau, a gakož nowota wůbec i mnoho půwabnosti do sebe mjwá, i tatéž hra utěšené chwjle mi připowjdala. A gakož při pomeyšlenj na wěc gesstě neznámau myšlénky podiwné honj se za předpodiwnými, takž také i tuto mně chtělo se uzdáti, že snad gsau obywatelé Krkonošů potomci starých Řeků, aneb aspoň z gednoho s njmi kmene že pocházegj. Očekáwaná neděle se přiblјžila. Odpoledne o třj hodinách přihotowená byla weškerá wes k nastáwagicјm radowánkám. Odewšad widěl gsem hrnauti se mladý, bugarý wěk na blјzký palauk, a wšak i stařeny a dědkowé nechyběli mezi diwáky, an gsem byl sám na palauk přišel. Bylať to široká rowina, kolkolem njzkými pahorky obehnaná; u prostřed zaděláno stálo zábradlj, ohražugjc kolem do kola k bogi mjsto. Okolo zábradlj stáli wesničané w pěkném uspořádánj. Bogiště bylo gesstě prázdné, pročež se shromážděnj wespolek weselilo, howorem, smjchem — gak se gen dělati dalo. Wšechněm se tu, gak se mi zdálo, dnešta dobře dařilo; hezké, růžowé twáře gabrných wesničanek byly se wygasnily, gako modrogasné nebe nad gich hlawámi. Z hochů weselá mysl genom srššela. Oko moge taulalo se po tomto mladém swětě, a milerádo prodlelo na djwčinách, genžto zde w bjlém, červeném i modrém oděwu swátečnjm wyšňořeny na kohautj bog čekaly, a s rownau chutj se gemu djwati, gako se do něho i spustiti sobě traufaly. Neywjce šatů červených gsem uwiděl, gakožto barwy zde po horách oblјbené. Djwky byly buď prostowlasé, buď měly šátek kolem hlawy zatočený, takže geho dwa konce na ramena dolů wyseli, silné, co pancjře, šněrowačky, krátké suknice, a rukáwy wyhrnuté. Gonáci měli kazagky naywjce z manšestru, gakož i westy téhož druhu, krátké koženky a wysoké boty.

Upřjmnost, prostosrdečnost, wljdnost a usměch, gežto se tu na wšech twářjch gewily — při pomyšlenj na kohautj bog mne w obraznosti do Arkadie zanesly, a gá, kdybych Theokritem byl, až podnes bych nepsal než idylly.

Tu nagednau obrátili se zrakowé wšech na stranu, a kolem zaznělo radostné: „Giž přicházj!" Obrátiw se, spatřil gsem četný i hlučný zástup, an se pozdálj z té strany blјžil. W čele průwodu toho wykračowali, ši muzikanti, a před njmi aneb natahowal gich wůdce dlauhé nohy dle taktu, aneb směšné posuňky prowáděl, rozháněge se holj, a otáčege se na wše strany. Po tomto archimimu a holi geho obraceli se oči hudebnjků, gimžto předstakowatel ten znamenj dáwal k hranj a k přestáwce. Ginj hrali na skřjpawé hausle, ginj pjskali na pronikawé pjšťaly, ginj traubili na hučjcj lesnj trauby, a ginj opět bubnowali a cinkali, a diwnými nástrogi takowého hřmotu působili, že se daleko a široko po okolnjch lesjch rozléhal. Tak prý ať traubili trubačowé při triumfu Scipia Afrikána! — zašeptal mi s učeným úsměchem tamněgšj pan kantor. Za muzikanty wykračowal ši hrdě mladjk w černých koženkách, wysokých botách, červené westě, wysoké, chlupaté čepici a širokých rukáwech až po rámě wyhrnutých; drže w silných rukau starého, srdnatého kohauta, kwjtjm a pentličkami ozdobeného. Za tjmto giný mladjk we swátečnjm oděwu přicházel, drže zhůru dlauhý cep, gakoby řjmskau fascis,*) welikým wěncem okrášlený. Za njm kráčel řad weselých mladjků, a posléze mladj a stařj obogjho pohlawj prowázeli průwod.

Gak mile se k bogišti přiblјžili, rozhrnul archimimus čili ten arcikomediant zástup diwáků kolem

*) Fascis byla swazeček prutů, z něhož horem wykaukala sekera, a gegž na znamenj důstognosti w Řjmě před wrchnjmi osobami nošjwali.

zábradlj tu stogjcjm, sestawil ge do kadu, a otewřel konečně zábradlj. Muzikanti, gonák s kohautem, a druhý s cepem, plni hrdinské zmužilosti na bogiště wstaupili. Srdnatý hoch kohauta postawil na zemi, při čemž mu páni muzikanti skočnau zahrali, a na nohu mu dlauhý prowázek přiwázal, gehož druhý konec na koljk, u prostřed gewisstě zaražený, upewnil. Druhý synek položil gakoby se wssj možnau ssetrnostj a uctau cep swůg na trávnjk, a oba se nato rychlau nohau — z bogiště odebrali. Zábradlj se opět zawřelo, a neohrožený kohaut si po hrdinsku wykračowal kroky odměřenými, gakoby mužným pohledem wesskeré množstwj diwáků wyzwati chtěl na bog.

W nepokogném očekáwánj, co se djti bude, darmo gsem se ohljžel po soku, giném kohautu; neboť powždy gsem býwal toho mjněnj, že se bog aspoň mezi dwěma státi musj, nemá-li to býti wnitřnj bog, což tuto ale — do takowéhoto soka — nedalo se nadjti. A wssak nedlauho gsem w negistotě wáznul. Neboť w tom okamženj ozwaly se znowu hlučnj nástrogowé hudebnjků, od gonáka dwěma grossi pobjdnutých; gonákowi se oči zawázaly, onen dlauhý cep do rukau dal, a dwa geho spolutowaryssi dowedli geg na bogiště, kdežto geg třikráte kolem do kola powodiwsse, o samotě pak státi nechali. Zwědawě pohljželi diwáci za zábradlj, howor a smjch se mezi nimi tissil. Mne samého trápila nedočkawost zwěděti se, gaký to as konec wezme. Slýcháwal gsem o sspanělských bogjch s býky, kdežto se proti ubohému zwjřeti se zbranj — s noži a pikami — wycházj: žeby se ale s cepem, se zawázanýma očima do boge wycházelo, to mi se nebylo gesstě w neynepokogněgssj noci uzdálo. Byl-tě owssem cep w krworodných dobách husitských wjtězoslawná zbraň předkůw nassich, kteráž se až w baltickém moři zkaupala: ale statnj předkowé nassi nebogowali předce se zawázanýma očima — widěli i wěděli, do čeho kdy mlátili! — A wssak gonákowo w bogi počjnánj přetrhlo mau filosofickau nitku, tak že mi nebylo kdy rozumowati, nýbrž genom se djwati.

Hrdina se zawázanýma očima nagednau se zastawil při wsseobecné tichosti, pozorně naslauchage, ndaliž kroky soka swého uslyssj, a takto, kde geho stanowisko, wyzpytuge. A giž giž w té sladké důmjnce, sok neohrožený před njm stogj, pádnau tau zbranj w zemi uděřil, že ubohý kohaut na protěgssj straně leknutjm až poskočil. Bauchnutj cepu dalo znamenj ku tleskánj a radostnému smjchu. I gonák hrdina nutil se k chechtu, strhnuw si s očj ssátek. Giný synek wystaupil w tom samém obkadu na bogiště, a wssak ta samá nepřjgemná přjhoda geg potkala, co prwnjho. A tak se dělo i mnohým ostatnjm, ačkoli ne gednau cep okolo kohauta gen gen zasukl. Předce wssak ani geden druhému ani gednau neusskodil, nýbrž oba se powždy as tak mjrně podle sebe brali, gako Bělská kometa podle nassi země.

Konečně wssak, gak se zdálo, upřjmněgi se do toho pustili. Přissel-tě i na djwčiny kad, genžto podobně se zawázanýma očima, a s tjm samým cepem kohautu se přibližowaly. Ale giž prwnj bogownici potkal osud, gakowý se byl na gonáky wywalil, ačkoli se nynj s takowau opatrnostj očj nezawazowaly. Mezi giným dostal se konečně bogowný ten cep do rukau krásotinky, tussjm, že rychtářowic dcery. I také gj, hezké zdrobnatelce, zawázali, ač welmi gen wolně, krásné, černé oči, dowedli gi na bogiště, a podali tu zlopowěstnau zbraň. Pozorně snažila se kolem tancugjcjmu soku se přiblјžiti; pozorně se za njm laudila, co mstitelná Nemesis; cep zasukl — a weselé pokřikowánj ozwalo se kolem zábradlj, a tleskánj a hudba powstala, že se ko daleko rozléhati počalo. Bog byl skončen — neohrožený bogownjk překonán — zwjtězitelka stála mezi zábradlјm; načež gá pohled swůg z růžowých twářj uzarděle děwy tam obrátiw, kam se byla gegj trestagjcj ruka sklonila, spatřil gsem soka w poslednjm taženj se třepetagjcjho ležeti na trávnatém palauce. Po tomto hrdinském skutku králownu dnessnj slawnosti korunowali, a we wjtězoslawě, nesauce před nj přemoženého soka, domů doprowázeli. Okolnj háge gesstě weselegi opětowali zwuky pisstal a trub a weselé prowoláwánj za nimi gdaucjch diwáků. Skončen byl bog s kohautem, — ale památku geho napotom gesstě po několik dnů tancem a radowánkami slawili. —

Brzo nato rozlaučil gsem se s přjtelem, a cesta moge wedla mne podle gewisstě boge s kohautem. Zábradlj bylo zmizelo, a genom kolјk, u prostřed zaražený, oznamowal mjsto hrdinského skutku. Takto boguge mnohý mladjk na gewissti žiwota lidského s osudem bezbranným; mudrowal gsem sám u sebe. Mnohý se chybj cjle, a musj zlé následky swého gednánj néstі; gedinká rána, a owoce mnoholetého namáhánj gest to tam. Mnohý naproti tomu, miláček okoličnostj, pustj zbraň, a brána k sstěstj se mu otwjrá, swět ho powyssuge. — I musel gsem gesstě gednau při rozlaučenj, poslednjkráte to, ohlednauti se na osamělé audolj, spokogené w sobě chowagjcj obywately. Gesstě geden pohled, — a audolj se skrylo, zacloněno pahorkem.

I teď gesstě zpomjnáwám na bog s kohautem w krkonosském audolj; a kdykoliw básně nesmrtedlného Schillera do rukau beru, prawjm i gá s njm, arci že s giným citem: I gá byl w Arkadii! —

Kwětoslaw.

Diwjšek.

(Pokračowánj.)

Ale Diwjssek si nepřityl; on za lásku nemohl — — a tuť to zahučelo opět — gesstě gednau — a dwakráte — a gednau — a bylo ticho gako w ...čku Diwjsskowu, an upoceného walásska mosazného po...diw, co autrpný hospodářjček prowázkem k slaupu upnul, poraučege swěřence pod ochranu dobrých duchů; neboť on byl zwonjk dobrý, a znal zwony swé, a zwonowé geho znali gsau geg. Nemluwil — ale dychage těžce, přemjtal mnoho, a lásku swau přes sedmnáctero dřewěných stupníčků s wýsosti nadsebranické s sebau wlekl, a mlčel a trpěl, a — zawřel bránu, ubjrage se s břemenem swým po wykládaném stropě ložnice mrtwých. S tak zkormauceným srdcem nesljzal ani Sirakusánský Dionysek se stolice králowské, s gakowým sljzal skljčený Diwjssek se zwonice sebranické!

Tři a třidcetkráte giž mohútná prawice geho rozgitřila železné srdce k oslawě swatojanského wečera; tři a třidcetkráte giž se byly nádherné lipy na palauku kostelnjm do swátečnjho whodily ssatu, aby nemusily studem shljžeti na wystrogenau osadu, ana zbožným citem swatojanskau památku s obřady gárnjho uwjtánj od starodáwna počjnala; tři a třidcetkráte se giž zubenské wrchy červenými gahodami byly osypali od té chwjle, co Diwjssek prwnjkráte wystaupil na poswátné podnožj wznesseného aukadu swého. Tenkráte gesstě hledáwaly bystré zraky geho tam mezi myriádami nezkalených swětel nebeských tagemné rádky přjsstjch osudů: nynj wssak wpadlá očka geho se skláněla k temnotě zemské, gakoby zde byla nalezla, čeho tam se dopjditi bludně okaussela. Přjmé geho temeno se giž pod garmem padesátiletých oharečků klátilo, a brázdowité twářičky w kaupeljch potowických zesnědiwěly; neboť padesátiletý pot nenj pot tanečnj: ale gest pot Diwjsskůw; a ten ssediwý copáneček s tau wykládanau obrubečkau také, i ta charpowá kazagčička s těmi staročeskými knoflíčky, i ty mozolowé ručičky, a to zarděné srdéčko také. A wssak ani padesátero wáhawých roků nebylo s to, tupau radlicj wypleniti nehynaucj kořeny půwodnj geho krásy a sláwy. Stál-tě on pewně w kalném praudu possmaurných časů, kochaný copáneček swůg a patriarchálskau kazagčičku wjtězoslawně nad usspiněnau hladinau zdwihage, a wesskeré náplawy wodičkowých odrozeňátek welebným kýmsi ausměsskem snássege, gako snássjwá kalokrewná galowička gekot malicherných žižal.

* * *

Gaký to powyk! gako nehonetnost! zwolal by obreylený heysek, roztáhna swalowitý pazoch pětihrotý, a zakrautiw klapky přeučeného gjcnu: ale gednodružná chasa nedbagjc na pazoch, nedbagjc na gjcen, nýbrž z celé dusse swé a ze wssj sily swé se zachechtagjc, gedným sekotem přetrhla hluboký howor, a powstanauc z bezhlawých borů, genž dle starodáwného obyčege na palauku kostelnjm se prowalowali, bljžjcjho se Diwjsska uwjtala, an lásku swau po palaukowé cestě do swého chatrného přjbytečku s sebau wlekl. „Diwjssek! „Diwjssek!" a chechtat, a sikok, a chechtot; „ten si přityl!" bylo slysseti w zadnj třjdě téže powstalé chasy, a přednj powstalá chasa kausala pisky, a zadnj powstalá třjda ssklebila zuby: ale Diwjssek si nepřityl, a — mlčel, a břemeno swé w zarděném srdéčku sklopenýma očičkama dále nesl, mysle si w duchu: „Dogdek i na wás řádeček, a sezwonjm i wás blázjnečky do hrobečku — do rowečku nasseho!" — neboť on byl zwonjk, a znal zwony i lidi swé, nebýw znán od lidu swého. Geho pak přjbytečk byl wůkol známý, a geho sláwa nebyla dnessnj, alebrž se spausstěla přes čtwero pokolenj, a čjtáwala na sta slawných dnů. Gen čtwero shrbených starečků a pátero bezzubých babiček geg co čiperného klaučka pamatowalo, an tenkráte giž co horliwý kostelnjček zwonečkem nemilostně klátjwal, a mnohého dědečka ukládati pomáháwal; až konečně matička Štěstěna geg sedmnáctero dřewěných stupníčků nad sebranickau weyssku powýssila, a mjsto pronikawého děťátka usedlého mu swěřila walásska. A tak se naplnilo proroctwj nebožtjka geho tatjčka, a tak se naplnila kadečka wesskeré geho tauhy a naděge. — On byl w rági! — zwonice byla geho milenkau, a zwon byl synáčkem geho; a weliká geho láska obgjmala gen milenku swau a synáčka swého.

Ale časowé hynau a nowj plynau; tomuto kynau a opět hynau.

(Pokračowánj).

Drazj wlastenci!

Tjmto wám podáwám, w těchto wálečných ſ......lů dobách, giſtě důležitau drobnůſtku, wyňatau z „Drobných ſpiſů Benjamina Franklina" wýmarſkého wydánj, w druhém djlku na deſáté ſtraně ſe nalezagicj, k wolnému použitj:

Noha hezká a škaredá.

Gſau lidé powahy dwogj na tomto ſwětě, kteréžto, gſaucj rowného ſobě zdrawj, mohowitoſti a giných žiwota přjgemnoſtj, gednak ſſťaſtné, gednak bjdné nalezáme. Hlawnj přjčina toho geſt wětſſjm djlem, že každý z giného ohledu na wſſe patřj, a tjm také wſſe gináč na powahu geho půſobj. —

W gakémkoli pádu přjgemnoſti a nepřjgemnoſti doſtihnauti možné: w každé ſpolečnoſti, na každé weſelce lidé ſobě wjce méně oblibné nagdeš; každá hoſtina gjdla i nápoge poſkytne djlem chutného, djlem nechutného; ponebj kterékoli má ſtřjdawé powětřj; ba každá wláda má dobré a chybné zákony, dobré a chybné gich řjzenj; báſeň každá a kterýkoli ſpis důwtipný chowá kraſoty i wady, gakož i w gednékaždé twáři lidſké gſau wábně a wadné, ſſlechetné a neſſlechetné wlaſtnoſti k ſpatřenj. Lidé ſſťaſtné powahy weſelau myſlj popatřj na přjgemnau ſtranu wěci, we ſpolečnoſti na zábawné rozpráwky, na kráſné powětřj a t. d., a tak žigj w radoſti w ſamoſtwořeném rági. Lidé powahy neſſťaſtné mluwj a myſlj genom na opak. I protož býwagj mrzutj, kalj weſeloſt ſpolečnoſti ſwými námitkami, pohorſſj oſobně mnohých lidj, a tak ſe wſſem zoſſkliwj. A kdyby těchto powah přjroda přjčinau byla, geſſtě mnohem wjce by k politowánj byli. Ale protože tato náchylnoſt, giné kárati a wſſude urážky nalezati, nepochybně náſledek giných přjčin geſt, ſponenáhla wſſak we zwyk ſe uwádj, pakli ſe o žaloſtných náſledcjch této náwyknoſti nepřeſwědčj; daufám, že gim tato nepatrná ſlowa užitečná budau a k odwykánj tohoto ſſeredného zwyku pobjdnau, zwyku, ač wětſſjm djlem genom na obraznoſti záležegjcjho, předce wſſak možně na celý žiwot ančinného, plodjcjho patrnau newrloſt, neſpokogenoſt a neſſtěſtj. Lidem této powahy, každému protiwným a nelibým, nepronkáže wjce žádný krom proſtonahau zdwořiloſt a wážnoſt, ba někdy ſotwa tu. A takž padnau w promrzeloſt, někdy také w rozepře a wády. Snažj-li ſe doſtihnauti wětſſj důſtognoſti neb zlepſſiti ſobě ſtaw ſwůg; žádného přánj k dařenj w ſnahách gegich ge neſprowázj, žádný ni dobrým ſlowem ni ſkutkem nápomocen gim nebýwá. Přihodj-li ſe gim neſſtěſtj, připadnau-li ſaudu: nenaleznau ochránce žádného, žádného přjmluwnjka, ba někdy ge w nenáwiſt uweſti a winnu gegich zwětſſiti uſilugj. Pak-li ale lidé tohoto druhu zwyku takowého ſe neodřeknau a w libeznoſti libeznoſt, w přjgemnoſti přjgemnoſt nenagdau: neylépe učinj, an ſe co možná, každý gich towaryſſſtwj waruge, které wždy mrzuté a pro giné plno zlých náſledků býwá. Můg přjtel byl maudrý a w této wěci welmi prozřetedlný, on wſſeho užſſjho ſpolčenj s člowěkem těchto powah ſe wyſtřjhal. Měl on, by těch promrzelých lidj poznal, barometr a thermometr zwláſſtnj, totiž:— nohy ſwé, z kterýchžto gedna ozdobná, druhá ale přjhodau w mládi zohyzděná byla. Djwal-li ſe někdo při prwnj s njm ſchůzce wjce na nohu ſſkaredau, než na hezkau, byl mu podezřelý. Mluwil-li ale pauze o ſſkaredé, ani zmjnku o hezké nečině, wſſeho dalſſjho ſpolčenj s njm ſe odřekl.

Arci že nekaždý takowý dwognohý náſtrog má, předce ale mjrnau pozornoſtj ſnadno ukazy této powahy tupliwé, wady ſtjhagicj ſe dopatřj, a totéž předſewzetj mjti může, ſpolčenj takowého nakaženého warowati ſe.

Gá tedy radjm wſſem tupliwým, kárawým, promrzelým, newljdným a neſſťaſtným lidem, pak-li giným milj, od nich ctěnj, ſami ale ſſťaſtnj býti chtěgj, aby nikdy wjce nepozorowali pauze nohu ſſkaredau.

* * *

Takto dj wýtečný Franklin, a wěru powáženj hodná ſlowa! A wſſak powáženj hodna geſt též nynj panugjcj lechtawoſt ſpiſowatelů, kterauž to přetěžko léčiti. Každý zagiſtě ale přiſtaupj uſudku Bernem proneſſenému: „Než gedno geſt zawrženliwé mjněnj, gežto giné napořad zawrhuge a žádné, mimo ſobě podobné, netrpj. Čaſopiſu by každé mjněnj mělo býti přjſtupno, gak bludné, tak za bludné gmjno; neb nezobecniti takowé, bylo by tak nerozumné, gako wylaučenj o gedowatých roſtlinách a drawých zwjřatech poučenj z přjrodopiſu." S—

Slečna Lichnická.

(Pokračowánj.)

Na wýchodě, proti hlawnj bráně wyſokého hradu, ſkalina ſe wypjnala z hluboké ſluge, kteráž gakoby přjrodau ſchwálně wykopaný přjkop ſe zatáčela kolem

paty wrchu, na němž byli předkowé, pečliwi o pewné bydlo, wystawěli Lichnici. Skalina tato spogena byla sice s náwrssjm, gežto se w prawo i lewo podle wrchu hradnjho rozprostjralo gako dwě weliké peruté; wstaupiti wssak na gegi temeno nebylo možno, leda pracně lezaucjm přes hrbole, ostrá skaliska a trhawé trnčj. A předce na druhý den, na domluwu pana Koldy, hned za prwnjho rannjho zábřesku hemžilo se mužských postaw na wrcholku skaliny, a gako w neyhlučněgssjm lomu ozýwaly se kljny a dláta pracugjcjch dělnjků, gimžto bylo urownáwati temeno skaliny, pnaucj se z hluboké sluge. A lid z okolj přicházel podjwat se tak podiwnému djlu, a rozličné i podiwné o něm začjnal rozprawky. Obywatelé hradu gedni druhých se tázali na příčinu tak marného, gak se podobalo, počjnánj: leč gedni druhých tázali se nadarmo, a chtěl-li kdo aneb z wlastnj maudrosti přjčiny té dowtjpiti se, aneb činiti, gakoby wěděl o důležitém tagemstwj: pauhau báchorku giným za prawdu prodáwal.

K čemu to nenadálé rozrýwánj skály, kterau snad ani deset stoletj nehnulo? tázal se pán ze Kbele welitelky na bohaté Lichnici. Hledáš-li tam gesstě wětssjch pokladů? Čili srdce twoge w ledwinách kamenných uschowáno, a nynj ge wydobýti dáwáš?

Wyčkey času, milý streyče! odwece Elizběta s hrdým ausměsskem. Hodlámť gá wás přelibezně překwapiti, a za polowici lesů mých nedala bych weselj, gakéž mi bude z radostného auzasu wassého wycházeti, až wám zámysl swůg dám na gewo.

A když se byli pracowitj dělnjci po celý týden na skalině namáhali, a když bylo hrbolaté tymě ulámáno, a kamenj z něho swaleno w hlubokau slugi, a trnj kolem wypleněno: obgewila se rowina na wrssku skaliny, welká coby se pět mužůw wedle sebe postawilo, a uhlazená gako nowý mlat. Stogicjmu na wrssku strach bylo, aby geg záwrat nezchwátil we hlubokau mezeru pod skalinau příkrau. A pozwána byla gest swatby žádostiwá sslechta na bohatau Lichnici, a shromážděna hogným počtem s dobrými přátely na weliké sjni, z njžto se wycházelo na welký pawlan, práwě w tu stranu, kdež bylo přes hradby a hlawnj bránu widěti na srownanau skalinu.

Pan Hynek Postupický, dala se tu slečna do řeči, přislíbil i s přáteli swými we gménu celého rytjrstwa, podrobiti se wýmince mogi, gessto se uwolugi, zwoliti ze zboru wasseho manžela, kterýžby wykonal, co wůle moge uložj.

Uložte! Uložte! wolali ginossi s planaucjm po drahé kořisti okem, a mečowé gich zazwučeli udeřenjm statné prawice. — Gakoby lehýnký mráček přeletěl ausměch přes djwčinu twář, zostra upřelo se na okamžik oko gegj na celé shromážděnj, a odhodlaná, krokem rychlým wkročila panna ze sjně na pawlan.

Nuže tedy, ženichowé! zwolala hlasem wysokým, a slowa se kwapně praudila, a ljce temně zahořela. Ruka gegj napřažená ukazowala na protěgssj skalinu.— Kdo se z wás pánů, na koni sedě, třikráte kolem otočj na wrssku této skaliny, ruku i bohatstwj odměnau dostane Elizběty Lichnické.

Z gasného nebe byl klikatý blesk udeřil w zástup ženichů a gich dobrých přátel. Neočekáwaněgi nemohla nijádná slowa zazwučeti z ust djwčiných.

Blahowá! rozhorlil se se starý streyc. Pomysli, co počjnáš!

Pánowé ať pomyslj, co nynj počjti, zakřikne geg Elizběta. Gá giž pomyslila i rozmyslila, co hodného uložiti statečnosti gegich. Newhodno-li gim, doložila, aussklebně se uklonic, pokaussetí se o bohatau newěstu, brána hradu mého gest po celý den otewřena — pomodljmť se za gich sstastný náwrat k domowu.

Šumný howor zahýbal zborem ženichů. Z prudka prolewala se gim krew žilami.

Staň se! zaznělo pewným wýrazem odhodlanosti ze rtů popudliwých ginochů, ačkoliw krwe chladněgssj zanewřewsse na ženskau possetilost, hrad opaussteli s politowánjm přátel nemaudrých.

A takž tedy neussel autrpnosti také Getřich z Michalowic, neyhorliwěgssi nápadnjk slečny kamenného srdce. Rodem a gměnjm owssemť že ginoch práwa měl dobrého, se wssj upřjmnostj ucházeti se o milost Elizbětinu, a nadán spanilostj ducha i těla daufati směl dobrého prospěchu u srdce ženského. Mysl geho byla tichá, ba na stáří ginošské řjkage až nad mjru wážná; dusse geho wssak podobala se autlinkému prautj, lehko sebau pohybugicjmu i při neymenssjm wětru, anebo spjsse tiché gezernj hladině, hluboko w utrobu swau pogimagicj, cokoliw na hladinu padne. Zwlásstnjho ale nástinu byla powaha geho nabyla wychowánjm w autlém pacholetstwj. Swěřen gsa i dětinskau náklonnostj oddán starému oděnci, kterýž byl za let mužných prossel zemi zaslíbenau w bogi pro swatá mjsta, a otrokem se nadychal w palčiwém Egyptě, s tlukaucjm srdcem poslauchawal podiwné přjhody, kteréž byl oděnec bud sám wytrpěl, aneb o nichž byl rozmanitých powěstj nasbjral. Tuť byla řeč o diwech, o kauzlách, o tagnostech matky přjrody, o poslussnosti duchů, a o wssem,

cokoliw tehdegssj wěk s mlékem wkořeňowal w srdce lidské. A tak powstala we zrůstagjcjm Getřichowi nesklonitelná gakási tauha po něčem, co nebylo swěta tohoto, a tauha tato rostla s ginochem, nechávagjc dussi geho prázdnau rozkossj wezdegssjch, a mysl geho upjnagjc po wěcech neznámých a neobyčegných.

Dědičný pán na Čerwených Janowjčkách strogil dceři swé hlučnau weselku. Mezi swatebnjmi hostmi nacházeli se také Getřich z Michalowic a slečna Lichnická. Gediného gen zhlednutj bylo potřebj, a smyslowé počjnali w ginochu bauřiti, a srdce utjkalo před radau rozumu. W Elizbětě, zdálo se ginochowi, byla se mu zgewila bytost, kteráž mu gediná wyswětliti mohla až dosawádnj žiwota pohádku. Ale s lhostegným usměchem poslauchala ona prosby geho. I rozmnožil se od té doby počet marných Elizbětiných ctitelů.

Uloha k dosaženj ruky djwčj byla určena, a Getřich byl neyprwněgssj, z gehož ust se ozwalo: Staň se! — Den k gizdě určený přicházel. Newyslowná auzkost zmocnila se ginocha. Byltě se w zápalu neyhorliwěgi prohlásil, že newěstu dobude; a wssak délkau několika dnj teprwa žiwěgi se mu na oči stawěla nebezpečnost ulohy. Bylkť odwáženj-se na žiwobytj a na smrt, otočiti se na koni sedě třikráte na newelkém kamenu, k němuž giž i přjstupu obtjžného bylo, a pod njmž hlaubka otwjrala gicen. I tanulyť ginochowi na mysli powjdačky starého oděnce, a čjm déle se dusse geho s njmi objrala, tjm žiwěgi, tjm prawdiwěgi stawěly se mu na oči, aniž wjce pochybowati nemohl, že by se nenacházely na zemi gakési wěci nadpřirozené, gichžto zaswěcený w tagnostech powžiti může k swému aneb giných prospěchu.

U wečer přede dnem, kterýž byla Elizběta k wykonánj aukolu stanowila, zastawil Getřich před Horinowau kowárnau. Skočiw s koně, a za ruku pogaw kowáře, genžto si giž byl k otázce pospjssil: Co by se statečnému pánowi ljbilo? — bral se s njm w kowárnu.

Prawj se, žes maudrý muž, gal se tuto k němu mluwiti — dobře mi rozuměg, Horino! Wjmť, že můžeš pomoci!

Pozorně skrjhal kowář ussima, ani oka ze sswarného ginocha nespustiw.

Newjš-li nic o podkowách, mluwil tento dále, genžto koně udržj na wrcholku neywyšsjch skalin?

Horina se za ussima sskrábal. — Zepteyme se na to staré mámy, pane rytjři, proslowil konečně, a wstaupil s hostem do sednice. Mezi černými, lesknaucjmi se stěnami, u malého kahance seděla stoletá Milusse. Podle nj stála — anebo spjsse wznássela se nad podlahau gako beztělesná postawa djwčj. Nebylo možno podjwati se na tu hebkost a něžnost lepotwárných audů — na tu gemnost, z gaké se celé to zgewenj-se ducha nadwětrného w těle pozemském na odiw stawělo: nebylo možno, podjwati se na ni, a nepřipadnauti myssllénkau na podobu angelůw. Zkřiknuwssi, powěstné babě na prsa wrhnula se djwka, an s Horinau Getřich do sednice wkročil.

(Dokončenj budaucně.)

Jenjček.

Čech užjwá zhusta zdrobnělosti i w mluwě i we zpěwu; Malorus ale geště hustěgi, gak z následugjcj pjsničky, která z času polského panowánj nad Ukrainau se býti zdá, widěti.

Odešel Jenjček
Do stagenečky
Konjčenka sedlati;
Konjčenka sedlá,
S tichaunka si mluwj,
Slzami se umýwá.
Přišla zde k němu
Matinka geho:
Čeho Jenjčku pláčeš?
O gak mně matko,
Moge matinko
Mladému neplakati?
Sám gá to newjm
I nenhodnu,
I neřeknau lidé:
Gaký mi osud bude.
Siwá zezulenko!
Neljtey raněnko
Na garau pšeničenku;
Neb tam na tebe
Siwý sokol zasedne:
Zhljdne tě očinkama,
Pogme tě křjdlénkama,
Zanese w temné lesjčky
Mezi černé wětwjčky;
Tam budeš kukati,
Nikomu neslýchati.
Krásná Marinenko!
Newycházeg raněnko
Na nowé podsjněnko;
Neb tam na tebe
Sám král zasedne,
Zhlédne tě očinkama,
Wezme tě ručinkama
Na cizj straněnku,
K cizj matince:
Tam budeš plakati,
Nikomu žalowati!

W. H.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Sakkah, muž, který w Konstantinopoli pro anglického wyslance wodu donássj, tuto obyčegně ze staré a hluboké studně, od města poněkud zdálené, nabjral. Gednoho dne spatřil na zemi wedle studně ležeti bezhlawé tělo, které celé obnaženo hrozně ránami zosskliweno gesstě krwácelo. Polekán wrátil se do města, a w krátkém čase se tato zpráwa po celém městě rozssjřila, že každý k studni pospjchal, aby se na tak ukrutně zpáchanau wraždu podjwal. Aukadem se důkladně i lstně wyssetřowalo, zločince wypátrati, wssak nic nespomohlo. Takto řeč o tom négaký čas trwala, až konečně w zapomenutj přissla. — Uplynulo několik dnůw, a bylo určeno, na tom samém mjstě k obweselenj hry, totiž střjlenj do terče, prowozowati. Množstwj obywatelů města se k těmto hrám wynasslo, a kdokoli parnem upocen neb weselostj uhřát žjžnil, ochladil se wodau z této studně. Tu najednau zbor nabjragjcjch wodu strhl hrozný křik; wessken lid se hnal ku mjstu, odkud hluk pocházel, a mezi njm též lichwář z města, gménem Cara Musal Alimet, který si násilně cestu skrze lid proklestil. Sotwa wssak se zwědawě k mjstu přibljžil, spatřil k swému užasu giž zdaleka, kterak na okowě wisj hlawa zawražděného, odťnutá od těla ostatnjho. Giž giž se třásl, strachem bledl, a hle, tu hlawa ze železa spadla, a z pahorku, na kterém studně wystawěna byla, se walila k geho nohaum, kdež oblj čegem wzhůru proti němu se postawila, gakoby uleknutého z té wraždy winiti chtěla. Skutečný wražedlnjk se i na celém těle strachem chwěl, a wyznal skoro polomrtwý, co byl prowinil. Zabitý byl kupec z Aleppy, gmjn Surat Oglani, genž do Konstantinopole přissel, aby klenoty, které byl karawanám wýchodnjm odkaupil, rozprodal. Wražedlnjk od geho přjtele w psanj byl snažně prossen, podotknutého kupce za čas geho pozdrženj se w hlawnjm městě wzjti do bytu. J přigal ho welmi hostinsky; dozwěděw se wssak o geho nesmjrném bohatstwj, které u sebe nosil, lakomostj nabádán tuto wraždu spáchal, a hlawu zabitého, aby prozrazen nebyl, do studnice w nočnj době uwrhl. Ponewadž na swém wyznánj setrwal, byl odweden k saudu, a ztrátau swého žiwota zaplatil zločin, ku kteréhož prozrazenj nesmjrná důwěra geho gistoty zwlásstě působila. *H—š.*

Geden z těch neybohatssjch řemeslnjků petrohradských gesti kolář Jochems, rozený Berljňan. Počjtá nynj gměnj swého přes 40 milionů, ačkoliw byl asi před 40ti lety gakož chudý uzdárský towaryš po moři gsem připlaul, nemage ani, čjm by na korábě přewozného zaplatil. Nynj stogj we službě geho přes 300 dělnjků. — Wůbec nacházj se w Petrohradě welmi mnoho bohatých řemeslnjků, kteřj tu, arci že genom když bohatstwjm oplýwagj, w obecenském žiwotě na giném stupni stáwagj nežli u nás. Nic to diwného, že nedáwno ruské knjže dceru krejčowu za manželku pogal, a na staw knjžecj powýssil.

Neywětssj až posud známá harmonika dodělána byla gest lonského roku w Praze, p. Augustem Růžičkau. Obnássegjc 45 zwonků, z nichžto neywětssj 16 palců w průměru počjtá, od hlubokého fis dosahuge až k d s třemi čárkami.

W drážďanské zbrognici chowá se až podnes wycpaný hřebec polského krále, Augusta druhého. Hřjwy geho byly 9 střewjců, a žjně 25 stř. dlauhé. Kůň ten byl w Sasjch wychowán, a w Lipsku geg w r. 1706 za penjze ukazowali. Kaupil geg napotom král, a při slawnostech na něm gezdjwal, při čemž mu pažata hřjwy, a ocas sstolbowé (Stallmeister) nossiwali. ***

Že pes, lew a t. d. po umrtj pána swého kwjlenj a truchlenj se oddáwá, hognými, gakož paměti hodnými přjběhy dokázáno gest, žeby ale také holuby podobného citu schopni byli, gesti až posud wěc nehrubě slýchaná. A předce tomu tak; sámté gsem očitým swědkem následugjcj udalosti byl: W Lomnici nad Popelkau žil pjsař, kterémuž Giřjč řjkali. Ten byl tak weliký milownjk holubů, že gich negen wždy přes dwacet párů sám žiwil, nýbrž i pro ně nádherný, u wnitř pěkně malowaný, mnohými sedadly měkkými opatřený holubnjk wystawěti dal, a u nich tam kolik hodin denně tráwil. Čemu ale nechtěl osud!? Giřjč do nemoci těžké upadna, po čtrnáctinedělnjm poleženj na wěčnost se odebral.

Dne 19ho ledna 1832, když mrtwol w rakwi spočjwagjcj z pokogjka wynessen a k průwodu připrawowán byl, tu gakoby na holuby zawolál, wsseckny se slétli, nad rakwj smutně poletugjce. Nebylo ale gesstě na tom dosti, neboť i za rakwy s průwodem na hřbitow letěli, a usadiwsse se na nowém hrobě, celý den tu tráwili, smutek swůg k nemalému podiwenj diwáků obgewugjce.

Přibjk.

Oprawenj.

W č. předesslém str. 22 řádek 19. w prawo po slowě: formalnjch má býti „záplat.“ Tamtéž řádek 42. mjsto „smyslu“ má býti „smjchu.“

Str. 23. řádek 15. w lewo po slowjch „woda čestá“ má býti: „A Diwjssek se swau láskau!“

Str. 28 řádek 29. w prawo po slowjch „kdyby nám náhodau napadlo“ přidati „po hlawě choditi, choďme.“

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 5té.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjslo 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnářstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

29ho ledna]

Kauzlem neysilněgšjm ducha wáže
Milá, srdcem wěrným ctěná wlast.

[1835.

Radosti žiwota.

O gak prchá radost s swými twary!
Sotwa k pautnjkům se přibočj,
Giž zas frašně od nich odskočj,
Placho zmizj gako rannj páry.

Wčera swedly guna gegj čáry,
Dnes naň smrt se osočj;
Djwce z gitra ples čněl ze očj,
Wečer mrtwau obgjmagj máry.

Pročež chutě! Uchopiž se ruče,
Slastnau co ti rozkoš zplozuge,
Po čem neywraucněgi srdce tluče.

Přjtel Baccha — nuž ať k sklence spjchá,
Kdo ge mlad, ať wěrně miluge,
Aby pozdě nehonil snad bycha.

W. J. Picek.

Ž e l.

Hoi, kdybych byl orlem, k slunci bych poljtnul;
W zlatogasné zoři bych se z gitra kaupal,
Ode hwězdy k hwězdě wesele bych staupal,
A w moři nebeském blažený procitnul!

Kdybych byl potůčkem, wlastj bych se winul;
Zem a nebe spogiw w obrazu hladiny,
Perle bych wynášel z podzemnj dědiny,
A pak w bezdném lůžku oceánu hynul!

Kdybych byl slawjčkem, gak bych gá si zpjwal!
Noc a hág a hwězdy by mne poslauchaly,
Až by gitřnj plesy nad borami wstaly,
Až by mne i pjseň w hági hrob zakrýwal.

Duch wšak můg gest orlem do slunce letjcjm,
Srdce mé potůčkem, — o samotě plyne,
Až neznané w hoři bolestně zahyne; —
Zpěw gen můg žaluge, že nenj slawičjm!

K. Sabinský.

Obrazy ze spanj mého.*)

— napisste a sepisste třeba, co se Wám bylo we snách uzdálo; neb gest někdy blaze, přeblaze, kochati se we snách.

Wácl. Sitjpek.

Byla to noc černá, noc zamračená, která nás s nebožtíkem lonským rokem rozlaučila. Hustá tma držjmala nad utrmáceným swětem, tma, kteráž bez welkého lhanj za druhé, poopravené wydánj egyptských temnostj powažowána býti mohla. Wssecko se bylo giž dáwno před oblíčegem této neyzasmussilegssj sestry přjwětiwého dne w lože uklidilo, lichotiwý spánek sklonil swé makowité žezlo, rozmanitj snowé počali se laudити we stany lidské, a w krátkém čase držjmala w auwale wyssehradském unawená Praha. I gegj sswitořiwý Frantissek, ukoneyssen staraü Wltawau, ani nedychal; každý mohl slowy básnjka nasseho zwolati:

Nočnj stjn wsse wůkol kryge,
A na nebi chmura, mrak;
Wssecko spj a nic nežige,
Slunce zhaslo — wyhas zrak.

Genom na ty, kteřj plesem starý rok skončiti, a plesem nowý přiwjtati za dobré byli uznali, a na mne bez naděge čekala postel. Gedenáctá giž odbila, a moge ubohé gá potilo se gesstě u psacjho stolku, ačkoli naň ze wssech čtyr uhlů swětničky mogj zima swé ledowé drápy natahowala. Na stolku leželo půl archu čistého gesstě papjru, z něhož na druhý den streyc můg čjsti měl, co proň po celý rok potěssitedlného w srdci nosjm. Tři trapné hodiny gsem giž galowým namáhánjm stráwil, ale ani gedinkého citu gsem ze srdce na papjr dostati nemohl. Chwjle utjkaly gako o záwod, nowý rok byl giž na krku, a hodina, w kterau přánj hotowo býti mělo, blížila se krokem obrowským. Sedmkrát — gestli že ne gesstě wjcekráte, swoláwal gsem wssecky bohy a bohyně na pomoc, a wssak nadarmo; ochotněgi gsem počal ssňupati, a wssak opět nadarmo; ani w pikśle gsem nenalezl, čeho gsem nadarmo žádal na obywatelích Olympu.

A když gsem si takto zbůhdarma notně hlawu natrmácel, ano i mozolů na mozku nadělal, pomyslil gsem si: Co nynj Frantjku? Swět nepřemaljš, mokr newypiges a osud nepřemůžeš. Ci, co meble učinjš? A giž giž gsem chtěl oplakáwati krásnau naděgi, která wlussem mým rozkwetši a uznalosti mého streyce dozráti měla, an se mi tu nenadále urodj na mysli kapitálnj myssléňka! Máš nauzi o hylowé city, prawj něco we mně, zagdi k sausedům, tiž magj těch citů až přiliš, a gesstě k tomu tisstěných. — Pomysliti a učiniti bylo gedno. Odwrátiw od sebe do swědomj mně hřimagjcj hlas —

Nechte cizjch, záhraničných letů,
Doma máte roli bohatau —

přjslowjm: „Nauze přeláme i železo," chopjm se gedné podle mne spočjwagjcj pokladnice takowýchto citů, a hbitě gi odewřu, abych za tepla některé k nowému roku giž odhodlané z těch brandeburských robátek do českého kabátku wepravil, gež bych s dobrým swědomjm a směljm čelem gakožto křesťan wlastenec za ryzj čessátko směl wydati. Nemoha se wssak dostj brzo něčeho pohodlného dokjsti, čtu horliwěgi dál a dál, zalehám do toho hlaub a hlaub, až gsem zablaudil — kam? hádeyte! — Až gsem se octnul w řjssi snů!

Ai, gaké se mi to dělaly před očima kola! Co gsem byl widěl, od hlawy až k patě zewrub na wrub popisowati, nežádeyte na mně žádný. Seč péro z brku husjho a mé ubohé gá býti může, o to se pokusjm.

Nade mnau se maurowatilo nebe, pode mnau se černala země, a mezi nebem a zemj chystal se starý rok k oklepánj koleček. We welikých hodinách saustawy swětů počala bjti dwanáctá: udeřila gedna! a gako kdyby ukal, klesla celá přjroda w hluboké ticho, rozdělili se mrakowé černj, a bledý měsjc wystrčil hlawu, gakoby se dozwěděti chtěl, co se w přjrodě děge; udeřila druhá, a měsjc zahalil twář swau, gakoby déle patřiti nemohl na truchlý konec přjtele swého; udeřila třetj, a giž se chystal ubohý wyslaužence k odchodu. Temně bily ostatnj hodiny. Udeřila dwanáctá, hrůzně zwěstugic končinám konec žiwota wezdegssjho čtyrastidcátého syna nasseho stoletj. Gesstě hučela poslednj rána, a giž nastalo truchliwé tažení. Sichrawj wětrowé počali se od wýchodu k západu honiti, kteřj hučjwsse odcházegicjmu starci temné hrany, černé mraky na swá křjdla naložili, twořjce nebožtjku obrowský přjkrow. — Nynj se mne bude gistě každý Prokůpkowými slowy tázati: A co wy gste dělal, wzácný pane Tadyássi? a gá odpowjm gako wzácný p. Tadyáš: Pokogně gsem spal, a djwal gsem se, co se bude djti dále. — Smutně táhl starý rok, zpjwage si zagjkawě: „Laučenj, laučenj, gak gest to těžká wěc!" — Inu, sseltě z Čech; a kdož pak ráď opausstj blahostnau kolébku „národu bohu-

*) Pro mnohé starssj přjspěwky opozdjno. Red.

milého?" — Gik dozágisté ne. — Mne cizj moc wedla dále, a w okamženj byl gsem také pogat w průwodu. Wyšt se mne chopil mraziwý wětřjk, a bez poplatu zanesl mne nepřeměřitedlnau prostorau, kudy táhl průwod. J nebylo nynj giné pomoci, chtěg nebo nechtěg musil gsem se držeti společnosti. Letěli gsme gako šjpka, letěli gsme temnostj, že gsme geden druhého ani hrubě newiděli. W malé chwjlce počalo se ale gasniti, a zpozorowali gsme, an cosi podle nás z té strany spěchá, w kterau gsme my letěli; a když se lépe za tjm podjwám, byl to nowý, ten welewjtaný rok. J teď musjš gedenkráte zwědawosti swé žjžeň uhasiti, řekl gsem k sobě, a djwal se mu pilně do zbožj, weze-li s sebau tu šaštenckau kometu, gegjžto podobizna giž od několika let kněhkupecké okenice krássj, neboli trochu deště, aby se ubozj mlynáři samým suchem nedostali do bláta. Newiděl gsem ale ničeho. — Proletěwše asi dewatero swětel, octnuli gsme se w kragině zcela neznámé, kdež i o půl noci gasný den býwá. Kdyby to bylo gen trochu lauce podobné bylo, byl bych se zadussil, že gsme se na zelenau lauku dostali. Spamatowaw se, spatřil gsem swé diwy. Nepřehledná planina prostjrala se přede mnau; na lewé straně ležely na hromadách staré měsjce, ti wyslauženci králowny noci; podle nich ztracené hwězdy, naděge básnjků a mučedlnjků lásky; spotřebowané duhy a ohony komet, které gesstě měly přigjti na swět pro kratochwil wšechněm nepowěrečným babičkám. Na prawé straně sedělo na odpočinutj roků, co gich wěčnost od stwořenj swěta až na nasse časy zplodila; seděli tisse, promeyšlegjce činy swé. Nad nimi wál čas, wše ožjragjcj, ani swého wlastnjho druha nessetřjcj. Wpředu pak seděl činný aud Merotowy řjše; alespoň geho růžky nic wyššjho neprozrazowaly. Ten pak měl kolem sebe hromady foliantů in folio, a sessjwal gakausi knjžku; knjžku, do njžto — gak gsem pozděgi poznal — gména zaznamenáwal wšechněch, které sobě wyhlédl na brzký saud. Podle něho seděla smrt, bledá, autlých leydek; nosejček gi bylo sotwa widěti. W suché prawici držela kladiwo, a naklepáwala kosu, tu nesstastnau kosu! Naklepáwala a časem pohljžela na řad přesejpagjcjch se hodinek.

Až potud mi bylo gako w Gjřjkowu widěnj. Procul ab Jove, procul a fulmine, pomyslim sobě, a caufage od toho hořkého hosta, hledal gsem swého přjtele na pauti. On giž seděl we zboru bratřj swých, a kolem něho se hemžilo wšetečné množstwj. J přichýlim se k němu a uslyssel gsem, gak ho samými otázkami chtěli takořka utlačiti. Tu se přižene gedna, mužem welikého stářj, a křičj naň z daleka: Bratřjčku, bratřjčku, gak se wede Praze?

A onen odpowěděl řka: Stogj gesstě na plačtiwém břehu, gest gi gako w Praze — blaze. A opět wolal giný: Bratřjčku, bratřjčku! co dělá Wltawa?

A onen opět odpowěděl: Wltawinka schne a stárne. — Gaké pak tam zpjwá česká mládež pjsničky? — Rozpustilému Pepjkowi a baubelaté Anbulince pobrala přátele: „Horo, horo, wysoká gsi." Ostatně bručj ossák o maudrosti, zagjc o zmužilosti, pes na řetězi o welikých reybech, a hladowá pjgawice o ssetřenj krwe. — A gakž pak se wede české literatuře? — Jnu, dosychagj starj dubowé, ale nowé semě zrůstá. Bratřj! to gsau hossi! zatlesteyte na ně od paty až k hlawě, a ozwe se wám gen český Čech a wlastenecký wlastenec.

W tom wystrčil kdosi hlawu, znamenanau počtem 1777. Ahá, to gest ten hořký host, co za 40 zl. korec žita prodáwal, pomyslil gsem si, očekáwage, gak asi on latinkau začne. A on žakal: Přjtelinku, gestli pak gesstě dáwagj řeznjci klobásy, pekaři calty a mlynáři kapra hominibus majorum gentium k nowému roku? — Ba nic. — Gak? ty krásné obyčege giž zahynuly? — Ba owssem. Pominau wěci, které genom geden konec mjwagj, gakž pak by nepominuly obyčege, genžto si zahráwagj s wěcmi dwau konců? —

A nynj se přibljžil rok zasmussilý, zraků swých ani pozdwihnauti nechtěge, gako zlosyn, gegž pjchá těžké swědomj. Milosrdná ruka pomjgegjcnosti smazala mu známku neprawostj geho. Což pak si o mně, zabručel, powjdagj Čechowé? — O tobě? smjš-li se gesstě ptáti? — Abys gesstě gednau přissel do Čech, že ti kalendář na wrub obrátj. J zuřwal-té hrůzně, až smrt i společnjk gegj sebau trhli, a ohljdnuwsse se, zhlédli mě i společnjka mého, a smrt zachuhňala: Nowý rok! i počala pilněgi kosu oklepáwati, a společnjk gegj zabrumlal: Masopust! a přissjwal ku knjžce gesstě několik archů. W tom se strhl w hlubině pod námi nesmjrný sramot, a diwocj hlasowé wystaupali z propasti. Na swětě giž wstáwagj, wece tentýž amoroso kostliwé panj, a přissaupl si sedadlo k okénku, z něhož bylo do nassého swěta widěti. J gá gsem neleňowal to samé učiniti, a strčiw hlawu do okénka wedlegssjho, patřil gsem w diwadlo swěta, kdežto se práwě gitrem prwnj gednánj počjnalo. Per amorem! to byla mjchanice! Snaiðrowa a Patrčkowa gsau mjchanicky proti té. Čeládka se laučila se starau službau, domácj páni horlili na nágemnjky, nágemnjci krčili ramenama, a slowo „čimže" progjždělo oblohy, až mne po každé u

srdce pjchlo; děwčátka se ljčily, aby tjm spjsse dokázaly, že minulý rok gen podle nich letě, na twářinky gegich nesedal, a že ony toliko času, w němž wssecko stárne, podrobeny negsau; kregčj dossjwali kabáty, a krčmáři chystali kapsáře. — J podjwám se hlaub, a hle! děwčátko hezké, newinné co andjlek, winaucj se krokaunce k matince, přálo gi zdrawj a dlauhý žiwot. Widělk gsem dobře, gak se gi perlila slzinka z modrého očka. J poljbila matinka dceru swau, a prawila gi něco; a djwčinka se zarděla, a modrá gegj očka hleděla tak newinně, gakoby newěděla, že pod nimi na liliowých twářinkách růžinky se čerwenagj. A otewrau se dwéře, a w pokog wkročj panáček gako na strunkách; i zbledne djwka, a w mladaunkých ňádrách zatagj se bolné ach! Byl-tě to newiňátka kopuletý nápadnjk, gemuž teprwa nynj, an mu hlawa z wlasů wylezla, pod zralau lebkau zralá se wypracowala mysslénka o ženitbě. O kéž bych se byl w tu dobu dole octnul, abych tomu přezralému ženjlkowi byl zazpjwal:

Dey si pokog starey, dey si pokog;
Sedni na pekelec —

J nemoha déle na truchlohru takowau patřiti, obrátil gsem zraky swé ginam, a hle, sswitorný zek točil se práwě před panj tchynj s plnými usty winssů. J byltě tak znamenitý prawdy-tepec, že gsme se mu wssickni podiwiti museli, a pjsař amoroso na památku slowa i myssléuky geho do knjžky swé, hned na prwnj stránku, zaznamenal. J stálo tam takto:

Myssléuky:	Slowa:
O má čáko, wetchá máti,	O mé blaho, drahá máti,
Bůh rač oslyssct twůg hlas!	Žehnat račiž nebe wás;
Brzo rač tě zawolati,	Wssecko dobré rač wám dáti,
Na mau duchu, giž ge čas.	Co kdy potkati má nás.
Bude-li mé přánj wyslyssenó,	Bude-li mé přánj wyslyssenó,
Dluhu mému bude ulehčeno.	Bude srdci mému ulehčeno.

Pěkný pan zek! Přegi takowého wssechněm matičkám, gežto dcerussky swé ne prowdáwagj, ale prodáwagj. A otáčege očj od diwadla toho, spatřil gsem tři ginochy, w gegichžto sslechetných ňádrách gedno pro ctnost bigjcj srdce se ozýwalo, srdce dobré, náležjcj wlasti; a ti tři ginossi klečjce bděli na modlitbách wraucjch. A w tom se zgewj angel w blesku modrém, obličege gasného, a patřj w mrákotu zemskau, odkud k nadwětrné ř̌jssi ginochowé řjdjegj zraky. J slyssel modlitby gegich, neboť byly modlitby slow neljčených a srdcj nábožných. — J zmizel angel, a zatmělo se wůkol. Mrazjwý wjtr progjžděl opět prostoru ssedau, a w mrákotě temné ktyptila se slowa z hwězdiček, slowa truchliwá:

Ach! gen země gest má!

J zarmautil se duch můg; a chtěge ginam se ohlednauti, pogednau se uchopena cjtjm, a letjm opět dolů, nerad, ach nerad! Kdož pak by rád opustil tak neobyčegné diwadlo, kdežto se zdarma djwati může? Nebylo wssak pomoci, a musil gsem letěti, kam mne wětrowé nesli. Nade mnau opět wycházel měsjček, a widěti bylo běhy obrowských těles w podiwně spletených kruhách; i letěl gsem bez prodlenj, až gsem se dostal ke kruhu, na němžto gezdilo dwanácte znamenj, po kterých, dle swědectwj nassich kalendářů, slunce putuge. Tak krásně wypadala ta znamenj, že gsem se odwážil, gich gediných přáti swým kraganům k nowému roku. Umlkněte wětrowé, prchněte mrákoty, okaž se slunéčko a oswěť cestičku slowům mým, aby nezablaudila w pusté močáry!

Mladým žinkám k potěssenj
Přegi zdrawé blj ž ence;
Panna, hodna poljbenj,
Zdárného měg mládence.
Býka genom pro řeznjka,
Bedliwému slauhowi;
Raka w sstěstj za konjka
Rohatému peyskowi.
Lwa mé wlasti, kde se lwowé
Rodili a roděgj:
Wáhy saudcům, kteřj bez wah
Wážili a wážegj.
Hognost wody ať dá wodař
Poctiwému mlynáři:
Štjra genom pro kalendář,
Prawdozwěstu — hwězdáři.
Kozorožce, byť se stranil
W horách, ranám střelcowým;
Střelce djwkám, kteréž ranil
W srdce ssjpem Milkowým.
Ryby lowci nesskastnému
Od wečera do rána:
Fanfárkowi trkawému
Na nos pro znak — berana:

Tu se mnau něco zatřese, gá sebau trhnu — prchal sen, a přede mnau stogj posel, čekage na list p. strěycowi. J dobré gitro, panáčku! Wyt gste spal, gakoby wás do wody byl hodil, bez pochyby gesstě památka

po starém roku? — Místo písemního winsse museltk gsem strejčkowi austní poslati. — Řekněte, že mu přegi — cokoli mu giní přáti budau. Bylo to owssem krátké, ale z brusu nowé přání, a bylo předc wíce, nežli nic! W blahé naděgi na strejcowu uznalost počal gsem nowý rok žiti wesele, dejž nebe, abych ho také wesele ukončil! Fr. Jar. R.

Diwjšek.

(Pokračowání.)

Nebyl-tě sice Diwjssek powětrnau stkinau, ani mlejnským kolem, o němž psáno stogí, že se točjwalo kdysi pod Křiwkowau stránj, nynj wssak slaužilo za žebřinu němé drůbeři; neb on znal kolege časů a čjtáwal pilně letopisy Giřjkowých widěnj; ale přissli gsau z dalekých a diwných končin časowé diwnj, o nichž Giřjkowo widěnj žádných nepodáwalo proroctwj, a Diwjssek se w čjsle zmátl, a — klesl. Barusska, ta sebranická družka byla sice gen nepatrné robátko, když Diwjssek dobrého gj tatjčka do hrobečku sezwáněl: a wssak widjwal on Barusku často, a často se gj diwjwal, když skalnatau pěssinkau okolo geho okének s uplakanými konwemi hopkowala, a řjkáwal často: „Hle, hle! Barusska!" a neřjkáwal nikdy wjce, ale — Giřjkowo widěnj — to geg mátlo. — Barusska také widjwala Diwjsska často; a gakž geg neměla widjwati, když chalaupka gegj wedle chalupečky geho, a okénečka geho proti okénkům gegjm stáwala? A wssak smáwala se Barusska, když Diwjsska widjwala; neboť se smáwaly ostatnj děwussky sebranické také, když pletený copáneček nad geho kazagčjčkau okolo nich se klátjwal.

A hle! Diwjssek se dnes — poneyprwé dnes na Barussku sausedku usmáti stregil: a proto mlčel, a proto lásku swau po kostelnjm palaučku s sebau wlekl.

Giž co malý klučina pokolenj ženskému se wyhýbal; neb tenkráte giž čerpáwal řádečky Giřjkowých widěnj, a slýcháwal wyprawowati tatjčka swého o krásném rági a pramatičce Ewičce, slýcháwal též pjsničku: „Wždycky gsem ti řjkáwala" i „Kdybys měla má panenko stodolu" — a pak tu krásnau: „Neradjm žádnému, kamarádu" — a když se byl posléze powznesl na sedmnáctý stupniček wysosti nadsebranické: tuť newidjwal než kochánka swého, tuť neslýcháwal než mosazný geho hlásek, a necjtjwal než welikánskau swau sláwu a wznessenost nadsebranickau. Ale wyssly gsau roku tohoto newjdané posud wěci a necjtjwanj posud citowé do předkomořj geho srdéčka, kde si byla mosazná láska rozbila baudy a krámy, a kde se hemžilo hegno odbjragjcjch a předplacugjcjch dussiček. I uchopiwsse citowé tito wisjcj tam bičjsskata, počali gsau rozháněti odbjragjcj a předplacugjcj hegno, a rozbořiwsse baudy a krámy mosazné lásky, wystawěli gsau rodičce swé Barussce krámeček, a ten gsau ozdobili zarděnými laskawci. Poněwadž wssak Barusska sausedka lásku Jenjčkowu byla přiwábila, poněwadž sauseď Diwjssek o lásce Jenjčkowě drjwe newěda, Barussce swé ani slowem gesstě se o krámečku byl nezmjnil, a poněwadž láska Barussčina a Jenjčkowa po zegtřegssjm kázanj před wesskerau osadau sebranickau ohlássena býti, srdéčko Diwjsskowo zarmautiti, a wystrogený tam krámeček porauchati měla: proto musila silau storukého kowáře předně potřásati dussička prowazem, proto musil za druhé potřásati prowaz zwonem, a proto za třetj musil potřásati zwon Sebranicemi: proto bylo Diwjsskowi mlčeti, a lásku swau přes sedmnáctero dřewěných stupničků s sebau wléci, a trpěti, a — proto dnes gesstě na Berussku swau se usmáti; neboť on čjtáwal letopisy Giřjkowých widěnj, a wěděl, že usmánj laskawého ženicha posledujm gest autokem skljčeného srdéčka.

* * *

Eihle Diwjssek! stogjť on u přjbytečku swého, a zacházj, gakoby se giž dnes wjce užaslému wečeru obgewiti neměl. A maličko gen widěti wykládaný copáneček, a giž gen widěti masslíčku, a maličko newiděti ani masslíčku, ani copáneček, ani — Diwjsska: ale wygdeť on opět, a wygde krásněgi a slawněgi nežbyl zassel.

* * *

Sausedka Barusska zacházegjcjho sauseda widěti nemohla, gelikož wečernj saumrak pokrýwal ukolébané Sebranice; a byťby i nebyl wečernj saumrak pokrýwal Sebranice: nebylo gj předce Diwjsska widěti, neb ona byla wystaupila na sebranickau židlici, a odtud byla powystaupila na udrhnutau tabuli, aby dewatero pozlátkem a čerwenau hlinkau wynikagjcjch, na skle se wygjmagjcjch, na přjčném trámečku „tři kusy wysoko" se wypjnagjcjch, welkých a menssjch obrazů mágowjm obložila. Tak neděláwala Barusska samotna, tak děláwal i nebožtjk gegj tatjček, i celé nábožné Sebransko; tak děláwal druhdy i horliwý Dj-

wissek, ačkoli geho sedmerá kusá wysoká obrazowná pod břemenem čerstwého mágowj upěti musiwala. A zle se wodjwáwalo nessťastné oné lipě, kterau si mohútná geho ručička za kořist swé wysoké obrazowně byla wywolila! A zle se ohýbaly a praskaly haluze a klonjky ubohé lipy, neb w tom tak krutém okamženj nestáwalo w srdéčku geho žádného milosrdenstwj, žádného smilowánj. On neustal dřjwe, až ohromnau náruč newčasných obětj mágowých swým pestrým obrázkům byl uchwátil, a pak — pak nebylo obrázku, aby se mu několik čerstwých haluzek bylo nedostálo; pak i ty dřewěné hodinky, co u geho skrowné postýlky we dne w noci poklepáwaly, nebyly odmrssťeny; ano pak i to widěnj Gikjkowo, genž nad postýlkau wisywalo, podjl swůg s obrázky wsselikými děliti musilo; neb on byl tatjček dobrý, a milowal stegně děťátka swá. Ale nastali gsau časowé diwnj, a nadarmo se dnes skupenj zaprássených obrázků po wyročnj swé kořisti shánělo, darmo giž dáwno dosslé hodinky po zeleném krowečku tauzily, a Gikjkowo widěnj nessetrně pod postýlkau se powalowalo: měl-tě Diwissek hlawičku i srdéčko lásskau tak obtěžkané, že mu nebylo ani pomysliti, aní wygiti na lup mágowý, a že se w něm otáčelo wesskero článků H—ého widěnj.

Barusska! opakowal hlasitě; Bedrusska! a w ofrdj se kraužilo Berusska! — dussička hrkala a hučela a se swjgela: až konečně wysoká geho wznessenost nadsebranická gako kraucené bičisstě hlawau mu progela; a giž skočil a gako sebranický Archymedek wolal: „Mám to! mám to!" a giž bylo w srdéčku ticho, a gen hlawička gesstě hučela, a hubička se k láskyplnému usmánj strogila. „Kdo na děwče se usměge, ten k ženichu hned dospěge." Tak bylo zaznamenáno na sedmnácté stránce pod werssjkem dewátým Gikjkowa widěnj; a hned bylo sháněno se po widěnj Gikjkowu. Když wssak nebylo wiseti gemu nad postýlkau, tuk bylo hledáti ge pod postýlkau, a bylot ge tam nalezunuti a wytáhnauti a náhlednauti na stránku sedmnáctau pod werssjkem dewátým, kde zaznamenáno bylo slowy těmito: „Kdo na děwče se usměge, ten k ženichu hned dospěge," a bylo se Diwisskowi radowati, a wołati: „mám to! mám to!" a strogiti se k láskyplnému usmánj na sausedku swau Barussku. Stálo-tě wssak na téže stránce ginými gesstě slowy znamenáno takto: „Chceš-li mžikem lásku msti, nesmjš gesstě swadlým býti!" a Diwissek chtěl mžikem lásku msti, ale — swadlý — ssu, swadlým práwě w skutku a w prawdě nebyl; mohlk wssak se swadlým zdáti: a to geg mrzelo, nebot ten zpropadený copáneček byl gediný russitel dobrého geho gména u sausedky swé, a bystrá geho dussička wěděla dobře, že se smáwaly ostatnj děwussky sebranické také, když se wykládaný copáneček nad geho kazagčičkau klátjwal. I zasseptala wtipnä tato dussička Diwisskowi cosi, a — giž byl russitel dobrého gména, copáneček, bez slitowánj rozochlowán, giž stál na dlauhé lawici korytowau wodičkau naplněný hrnéček, a hned na to se otewřela wysoká geho zelená truhla, a Diwissek, wytáhna po nebožtjku gesstě tatjčku weliký kus meydlička, počal zdjmati mozolowé ručičky, a drhnauti nadsebranickým potem ussissmané twářičky, které když do sytosti byl nadrhl a naždjmal, ssirokau plachetkau otřel, a nawlažená pačesátka zaubkowitým hřebjnkem uhladil. Pak natáhna čisté punčossky, obléknul po tatjčku s přeskama střewjčky, žluté item geleničky, a swátečnj kazagčičku, a: giž se otwjragj nízaunké dwjřka, a Diwissek we wssj swé kráse a sláwě kráčj po tichém nádwořj; a neohlíjžege se na pomluwu a gekot bučjcjch holobrádků wegde slawněgi a krásněgi, než byl zassel

(w kussé přisstjm.)

Slečna Lichnická.

(Pokračowánj.)

Mám s tebau co promluwiti, matko! dj kowář k staré Milussi, anaž s djwkau se mazljc, na kljně gi heyčkala, gakoby malé děcko. I wstalať baba stoletá, a twáře djwce pohladiwssi, uklonila se před mladým rytjřem. A obrátila se opět k djwce, řkaucj: Nebog se, berussko! nepobudeš tady s wlkem — a s Horinau wessla do wedlegssj komory. — Mlčky stál-tě až dosawáde Getřich Michalowický. Zrakowé geho upjrali se nynj na posskawu djwčj, a upjrali se na ni s oblibau. Gako na neyautlegssj garnj paupě růžowé bylo djwati se na kowářowu dcerussku. Studem panenským hořely ljce gegj, a praudowé plamene toho rozléwali se i po pěkně sslennaté ssigi, a po těch gemně se wlnjcjch ňádrách. S okem sklopeným, duchem zataegeným, sladké gakési trnutj cjtjc po celém těle, stála před ssparaným ginochem, gakoby w pokoře čekala děwečka, až k nj promluwj milostiwý pán.

Gestli mé nemeylj swětlo lahwice, gal se nynj rytjř přitazenau sobě příjemnostj mluwiti wěděl gsem

giž aneb tebe, aneb djwku, gegižto matka rowně gako twoge byla spanilost.

Byloť nebe milostiwé, že wás w Janowičkách k mé spáse poslalo, zasseptala djwka tak gemně, že se slowa gegí podobala wanutu wečernjho wětérku, haupagicjho se po růžowém keři.

Při tanci na lukách? ptal se rychle Getřich, o krok se přiblj̃žiw.

Bylať gsem práwě u kmotry, an se tam slečnina weselka slawila. Doma mne nerádi pustj do kola — myslilať kmotra, že mi rozkoš udělá, když mě s sebau mezi tanečnice wezme.

Maudře alespoň učinila, nenechawssi doma celého zboru ozdobu.

Gakoby ohniwý ssip progela žertem laskawým pronessená slowa srdce djwčino. Oči se gi zalily — a dwě weliké perle upadly gi z krásné kasy.

Blaze bylo by pro mne, zasseptala w sladkém pláči, abych nebyla směla co dcera z „černé kowárny“ ani w Janowičkách k wečegnému weselj, anebo aby byl splassený kůň dřjwe rozsslápnul srdce moge, nežli gste wy, pane rytjři, odwážliwau rukau uchwátil uzdu, a mě giž we mdlobách ležjcj pod kopytem uchránil před smrtj.

Ai, což pak na garo twé připadla takowá nehoda, ptá se autrpně Getřich, že bys odlewy nacházela spjsse w hrobowých tmách, nežli na gasných cestách žiwota?

A gakž takto ginoch mluwil pohnutý neobyčegnau citliwostj prosté djwky, položil rámě okolo tjlka gegjho, a druhau rukau gi lehaunce za bradu pogaw, sklopenau hlawu gi pozdwihnauti chtěl. A wssak djwka s hlasitým sstkánjm ruku geho uchopiwssi, horaucjma rtoma gi ljbala, a rychle se na to z obgetj rytjřowa wysmeknuwssi, před diwjcjm se ginochem za matkau spěchala.

I počjnaly se o přjhodě této na horké ginochowě mysli twořiti podiwné obrazy; leč brzo ge opět překazil náwrat Milusse a Horiny. — Shodliť se na to wespolek, gakby se bylo na zegtřj o sstastnau gjzdu neylépe starati. —

Zasmussilé wstáwalo gitro z mlhowité kolébky po shořenj černé kowárny. Slunce nemohlo ani plamennými střelami proniknauti hustossedým geho záwogem, a kde se gednotliwý uswit prodral, byla gen gakoby krwawá prauha, gakoby prorocké náwěsstj krwawého dne. — Zwědawě wystrkowali okolnj obywatelé hlawy z oken, gakau asi dnes pohodu nebe popřege nad slawnosti lichnickau, gednak se mrzjce, an se gitro nesmálo; gednak i hněw božj w tom pozorugjce, an ukrýwala zlomyslné na Lichnici počjnánj neprohledlá mlha.

Konečně ale, strhawssi se na wýchodě, spadala hustá zákrywa po audoljch a rowinách, a poblesk owé slunečnj w úplné záři kinuli se po horách, a oswěcowali bohatau Lichnici. Oswěcowali na předhradj hausem shromážděné zbrognosse, a kolem hradu, kolem zlé skaliny shluklé diwáky. Byloť pak na předhradj připrawjno lessenj, a pokryto drahými čalauny pro hosty, kteřj by se sessli na podjwanau odwážliwé gjzdy. Nesídlo wssak na něm žiwé dusse, než Elizběty srdce kamenného a dwau wěrně oddaných služek. Na prwnjm stupni stál muž hrdé wysoké postawy, we skwostném oděwu, a na něho toliko — ač ač potagmu — padaly přjwětiwěgssj pohledy ze zraků slečniných, než gakowé zabjhaly we zbor bohatýrů, sesslých se popatřit, kdoby se possetilec oddal na wyplněnj určeného aukolu. Mezi nimi lál Kolda ze Kbele na twrdohlawau tetu. — A slysseti se dal dusot koňský, a na bugné brůně, w lehkém, ale auhledném oděwu, hlawu toliko mage přikrytau oceliwým helmem, obgewil se diwákům statný gezdec. Mohutnými skoky letěl po dráze do wrchu se pnaucj, až na předhradj zarazil.

Stogíte-li na swém, Elizběto Lichnická, počal tu slowem zwučným, podati tomu toliko z rytjrstwa ruku swau, kdo se třikráte otočj, na koni sedě, na wrcholku uhlazené skaliny?

Wůli slečninu gsem giž oznámil, odpowj hlasatel; slečna trwá na swém aumyslu.

Wás, pánowé, beru za swědky slibu slečnina! zwolal opět gezdec, obrátiw se ke zboru shromážděných bohatýrů; a koně napotom otočiw, mohutnými opět skoky z hradnjho wrchu letěl w auwal, genžto dělil newěstino sjdlo a reydisstě naděgj puzeného ženicha.

Pro spasenj dusse, pane rytjři! ozwal se tu hlas mezi haufem zbrognossů. Pane Getřichu z Michalowic — slyssíte starého Hanusse!

A wykřjkl se ssediwec, a prsa i chřtán dosti nadýmage, i nohy roztahuge hnal se za gezdcem. A mezi rytjřstwem strhnul se ssumot a pokřik, a neymladssj z nich, mládenec panenské podoby, wymrsstiw se na kůň, gichž tu několik opodál se drželo: Bratře, bratře! wolal a za njm se chtěl pustiti. Leč patrno bylo, že nižádné hnánj za gezdcem wjce neprospěge, a protož se utissil — a s njm se utissilo wesskeré množstwj. — We dálce gen bylo slysseti wolánj wěrného Hanusse.

A na hoře, na skalině, mezi hustým smrkowjm

obgewil se nynj Getřich na koni poněkud uhnaném. I zastawil rytjř, aby zwjře sobě oddechlo, a djwal se diwým okem na předhradj, a kolem na četnau zwědawost. Ticho bylo kolem — těsné gakési ticho, kteréž nedalo djwati se počjnánj rytjřowu, gako weselým hrám dowádiwých ssassků. Nynj se kůň i gezdec opět hnuli — a hlasité wzdychnutj přeletělo zástupy diwáků. Krokem obtjžným postupowal odwážliwý Getřich po hřbetě skaliny, brzo pádoliny obgjždège, brzo přes hrbole brůnu k skoku napjnage. Konečně se octnul u samého reydisstě — a wssak tu zahořela dusse geho hněwem. Bylot ukladně s odwážliwým gezdcem konáno. Ze hřbetu skaliny nebylo lze ginák dostati se na kámen uhlazený, k zatočenj se ustanowený, leč poslednjm, nad mjru odwážliwým skokem. Šklebila se před njm nepřjstupná konjm rokle.

Wraťte se, pane rytjři! Nespolehegte se w kauzla! wolalo to z lesů hlasem wěrného Hanusse; a wssak ginoch sslechetný nesměl se pro hanbu nawrátit, a zahořew poslednj, zaufanliwau zmužilostj, a požehnaw se znamenjm křjže, sepial koně k náramnému skoku, a bleskem zagisskřily podkowy na kamenném reydissti. Ale hrůza wgela w bugné zwjře nad welikau hlubinau — a počalo frkati a spjnati se. Ale Getřich umělau i silnau wládnu rukau, giž se byl i při tom spjnánj gednau otočil — a hřmotné, radostné pokřikowánj lidstwa obrážělo se o bljzký wrch. Toliko na zadnjch nohau stála brůna, přednjma diwoce w powětřj pracugjc — dlauhé hřjwy gegi wlály wětrem gako praporec; a chřjpě hltawě chňapaly po wětru. Giž i podruhé zatočjno — a giž i potřetj se zatáčj i we strachu poslussné zwjře, a wssak w uhlazený kámen nezachytá se pewně podkowa, smekne se zwjře a přewahu dostawssi, překotem letj i s pánem s wysoké skály.

Strassliwý gek diwáků pronikl hradem i lesem, a na hřbetě skaliny widěti uchwáceného zbrognosse, an klesá, gakoby pádem swým uchwátiti mohl drahého pána. Bezžiwotná socha z bjlého mramoru stála Eližběta Lichnická na pawlaně, oběma rukama se křečowitě chytagjc zábradlj. Wysoký, studený pot na čele gj wywstáwá, služky gj musegj k podpoře přispěti, aby po stupnjch nesklesla we mdloby.

(Pokračowánj nasstaupj.)

Hádanka.

We třech djlech swěta, páni!
Dwaunohý gsem domowem;
Často mne gen budka chránj,
A tu čtweronohý gsem;
Chci-li býti bez běhánj,
W zahradnj ulehnu zem.
Wšenábožným smj mne zwáti,
Kdo mne za člowěka má;
We wěrného mne obrátj,
Kdy mi gméno „zwjře“ dá;
Chce-li mne kdo lépe znáti —
Nadutá gsem rostlina.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Abbé Jamet představil pařjžské akademii hluchoněmého, u něhož wyučowánjm swým dowedl, že mluwiti umj. Některj členowé akademičtj tázali se ha pomocj učitele geho na leccos, načež gim odpowěděl. Gest ale w témných geho zwucjch něco těžkého a nuceného, čjm se sluch urážj.

W Berljně wytiskli 1833 odu na archu, genž 24 stř. délky a 6 stř. sjřky měl. Bylať zhotowena k padesátileté jubilacj doktora Hufelanda, a tisstěna neywětssimi w kněhtiskárně pjsmenami.

Pozoru a paměti hodno gesti umělé djlo p. Langweila, aukednjka při zdeyssj c. k. bibliotéce, plastické totiž představenj měst prazských, o němžto podiwu hodnau wytrwalostj a pilnostj giž po 9 let pracuge. Gesti to přewelmi wěrné zobrazenj nassého hlawnjho města, zrobené se papjru lepeného takowau přičinliwostj a spolu i schopnostj, že nižádné okénko a žádný kauteček nenagdeš, který bys tuto wyobrazen neshledal. Na mjru počjtán tu geden palec za 6²/₃ wjd. sáhu. — Zhotoweno gest giž staré a židowské městó, gakož i djl malé strany, a Pražané umělecké to djlo giž po třikráte, co na odiw wystaweno bylo, zaslaužilau pochwalau poctili. Gesti se co nadjti, že nemenssjho uznánj pilný p. Langweil i w cizině nagde, až se s djlem hotowým na cesty wydá.

Cukrářem chci býti, prawil gakýsi chlapec tázán gsa, gaký staw woliti bude; a proč? — Abych rodičům swým stářj osladil.

Gakýsi bezbožný člowěk, gsa těžce nemocen, stěžowal si u přjtomnosti swého lékaře, že trpj pekelné bolesti. Giž nynj? tázal se lékař.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

KWĚTY.

29. ledna (Přjloha IIItj.) 1835.

Liternj zpráwa.

(*Filcýkůw Přjrodopis. — Ostatek.*)

P. F. snažil se řečj nazwjce dobrau o přjrodninách mládeži powědjti to, co neywjce w žiwotě obecném potřebného a tedy spolu co neyzábawněgšjho gest.

Pohřešugeme wšak předce mnoho, co newyhnutedlně potřebné bylo.

α) Počjná p. F. spis swůg úwodem, ale gakým? Wystawiw w prwnjm řádku wýměr gakýs přjrodopisu a rozwrhnuw přjrodniny we tři řjše, prwnj pak w šestero třjd, přikročj hned k ssawcům. Proč tu žádná předmluwa? Nerádi beřeme wědecký spis do rukau, nepoučuge-li nás spisowatel dřjwe o způsobu, gakým by se spisu geho neylépe použilo. Čili má se pan F. za dosti ohražena tjm, že spis ten pro mládež určen, a že mládež předmluwy nemiluge? Wšak sám názew ukazuge, že odhodlán gest pro mládež dospělegšj, té pak také prospěšná by byla předmluwa, udáwagjcj náwod, kterak duševnjho tohoto pokrmu upotřebiti má, by dobře a náležitě geg zažila. I předmluwa tak okořeniti se dá, že ani mládeži dlauhochwilná nenj. Tušjm ale, a to ne bez důwodu, že má spis ten býti i pro učitele wenkowské, pro wychowatele a školnj pomocnjky; ti býwagj obyčegně w přjrodopisu méně zběhlj, a byťby i byli, nezná každý neylepšj způsob, přjgemně a dosti zábawně geg mládeži wštjpiti, tudy ale na spisowatelowi gest, na ruku gim dáti, gak sobě w důležité této wěci počjnati magj.

β) Přehledneme-li p. F. přjrodopis, w oči nám bige wšj saustawy nedostatek. Wjm, že p. F. hned také zwolá, saustawa že ne tak pro mládež, gako pro dospělé se hodj. Prawdu má, myslj-li, že žádám, aby to byl prowedl od řádu skrz pořadý, čeledě, rody, druhy až na gednotnjky. Ale mezi takowauto saustawau a auplným nepořádkem weliká geště mezera. Do té měl p. F. wkročiti, a mnohem užitečněgšjm byl by se byl stal spis geho. Pan prof. Šjr lépe w tom se poradil. Pan F. podáwage nám dosti chutné libowiny, kostru podporugjcj dáti opomjnul, bez které libowina w gednu hromadu a směsici spadne. Rozwrženj we tré řjšj a nic wjce, gest tuze wšeobecné; i djtěcj rozum w každé gednotliwé řjši něgakého wodidla sobě žádá, sám uznáwage, že krtek a welblaud (str. 38 a 39) welmi se od sebe lišj. Dále sestawuge p. F. plyskawici swiňuchu (Delphinus Phocaena) s opicj (str. 62), žirafu s netopýrem (str. 69); w nerostopisu po křjdě přigde oblázek a hned zase mramor (str. 166 a 167), an mramor w celku nic giného nenj, nežli ztwrdlá, trochu rozdjlně barwená aneb prauhowaná křjda. Saudněgšj pak spisowatel obé byl by uwedl u pogednánj článku důležitého o wápně. Žiwočišstwo má sice geště něgaké pooddělenj (w šestero třjd), rostlinstwo ale a kopaninstwo (nerostowé) dočista žádné.

γ) Pohřešili gsme i připogenj německých wýznamů. Ačkoli p. F. wšjm prawem německé názwoslowj babiloniznem nazýwá, předce gest to wěcj pro nás w okolčnostech našich welmi potřebnau. We spisech wědeckých, pauze pro učené zhotowených, latinská nomenklatura sama by bez německé prošla, nikoli ale w takowých pro méně zběhlé w přjrodopisu odhodlaných. Těm spjše deset německých wýznamů powědomo, než geden latinský.

δ) W rostlinstwu welkau nám p. F. prokázal službu, pogednaw o bylinách, genž u kupců se prodáwagj, k. p. pepř, zázwor, kwět a g. w.; s nelibostj ale spatřugeme, že wynechal rostliny domácj gedowaté, ku př. rulik (Atropa, die Tollkirsche), durman (Datura, der Stechapfel), houby gedowaté a g. w.; zahradnj k. p. mrkew, kapustu a g. w.; a rostliny k řemeslům potřebné. Ráda bude sice mládež čjtati a slyšeti o čagownjku, o hřebjčku, o skořičnjku, ale nemilé gj bude, nedozwěděti se ničehož o bylinách we swém okolj wydaných.

Ale, řekne mi p. F., tjm kniha nad mjru wzroste. U dobré knihy na to nelze welký ohled bráti, ačby p. F., chtěl-li by na to patřiti, snadno sobě pomoci mohl, kdyby byl ze žiwočichů mnohého wynechal, genž se ani u nás nenacházj, aniž nám škodlný ani užitečný nenj.

ε) Wděk by nám bylo wšeobecné, byť gen krátké pogednánj o rostlinstwu, o hlaťopisu (Krystallographie).

Toho p. F. opominauti neměl. Mládež odrostlegšj, seznámiwši se s tau neb onau přjrody řjšj, ráda wšeobecné náhledy o nj sobě twořj, a to, co se znáti naučila, wespolek přirownáwá; k tomu by gj byl pan F. wšeobecným tjmto pogednánjm cestu okázati mohl. A wždyť se dá o čemkoli slohem prostým a na způsob přjgemný psáti! — Anglický spis „Penny Magazin" wýborné toho důkazy dáwá.

ζ) Powděčni gsme zwláště pogednánj o člowěku obšjrněgšjmu a saudněgi psanému. Rádi gé widjme na konci spisu, když mládeži, s ostatnjmi přjrodninami giž bljže seznámené a přemeyšleti trochu nawyklé, nauka tato se přednášj. Bodeyž by gen bylo psáno slohem lehčjm! To nemalá pro wěc dobrau překážka, a gest se wšjm práwem obáwati, že newydá užitek takowý, gaký by bylo wydati mohlo. Ohradil se sice p. spisow. na konci tjm, že to pro učitely gen připogil, —ale i těm bude twar zewnitřnj auskaljm, tak že snad někte-rý netrpěliwostj se překonati dá. Proč bychom nechtěli, gakož u giných národů to spatřugeme, i tauto pomůckau, co možná, čjtatelům přicházeti westřjc? —

η) Wada nemalá přjrodopisu našeho gest i ta, že žádný katalog ku konci nenalezáme, gegž tjm potřebněgšjm uznáwáme, čjm wětšj w gednotliwých řjšjch nepořádek nalezáme. Katalog ten negen český, ale i německý býti by musel. Chce-li čtenář toho neb onoho žiwočicha neb něgakau bylinu neb nerost některý w knize té hledati, dlužno mu přehlédati celé buď žiwočišstwo, buď rostlinstwo, buď kopaninstwo. Totě welmi nepřjhodno!

Wyswětlenj neznámých slow též mnohý čtenář bolestně pohřešowati bude.

ι) Ku konci p. F. připogeno XXVI obrazů. Zwláštnj to ozdoba každé přjrodopisné knihy, wnitřnj gegj cenu welmi zwětšugjcj. Welice z toho panu F. powděčni gsme, a wyznati musjme, že to neywětšj geho záslahu o naši mládež u wydánj knihy této. Kyž by také se stegnau pilnostj p. G. Machek ge byl zhotowil! — Obraz prwnj gest dobrý, a blaze by se bylo stalo, kdyby i ostatnj tak se byli podařili. Ssawectwo ale čjm dále, tjm gest horšj, a ostatnjch třjd žiwočichowé ne mnohem gsau lepšj nežli poslednj ssawců. Ubohý ostrowid docela w mrzáckém stawu wyobrazen. Snad že w mládj na křiwici (rhachitis, Gliederkrankheit) stonal. W rostlinstwu neywětšj djl bylin dobře wyobrazen; tu wšak opominauti nelze, že na stránce 148 mluwj p. F. o oliwě odwoláwage se na Obraz XVIII č. 12 co na wzor; nahledneme-li tam, darmo bádáme po oliwě; spatřugeme ale strom docela giný, palmowitý: olegnicí wiolewonnau (Elais guienensis). To-tě hrubá chyba, hrubšj než se snad panu F. zdáti bude.

Chyby tisku gednotně wyčjsti nechceme, gen bychom přáli, aby na konci též wytčeny byly, neboť toho mnohé welmi zasluhugj. Zdali pak také na str. 164 Indigo succotrina, mjsto Indigo tinctoria za omyl tisku mjti lze? —

Ostatně ale gsme spokogeni s pracj páně Fiicykowau, a chwáljme dobrau wůli geho, že se snažil odpomoci potřebě důležité pro wychowatele naše. Co zde poswědčjno, nebudiž kladeno za hanu, nýbrž gen za přátelské pokynutj, gak by se spisu tomu ještě wětšj cena dáti mohla. Radjme pak také, aby budaucně p. F., wolj-li spis něgaký za wzor swé práce, gakož se tuto stalo, an sobě zwolil Funkes Naturgeschichte und Technologie für Lehrer und Schulen, Wien und Prag 1800, takowý gen sobě wybral, který k neylepšjm toho druhu patřj; aby gich wjce sobě zgednal, dobře wšecky propracowal, a pak klaudně a saudně wolil. Za našich časů předce naši bljzcj i wzdálenj sausedé dosti takowýchto spisů a laciné magj; chce-li tedy a umj-li kdo těch neylepšjch použiti, s welkým to bude i geho i obecenstwa prospěchem. *H.*

Neynowěgšj nowinka.

Co nowého? — Poslechněte gen pánowé, a posmeknauce klobauky, řekněte w duchu: Phoebe fave! novus ingreditur tua templa poëta. A wšak řekněte slowa ta dwakráte w duchu, neboť dwa panáčkowé se škrábagj na parnas spisowatelský, nesauce na bedrách swých gediný wespolek dramatický parkosek. A gaký to parkosek! Co swět swětem stogj, nebylo žádnému lidskému uchu slyšeti cos podobného; neboť komedie ta gest složena ze dwau gednánj, a každý z oněch towaryšů pracował na gednom, aniž wěděl geden, co pracuge druhý: diwno wšak, wěru, že oba se k gednomu pilјři doškrábali, totiž: potupiti a zhanobiti český gazyk. Názwu až potud nenese foliantek žádného, ačkoli snad i ten časem swým se wyrobiti dá; obsah wšak geho gest tak nowý, tak půwodnj, a málem bych řekl geniálnj, že mi nelze ginak, než postawiti geg dle Poličského hodnowěrného údánj doslowně takto:

„Gakýsi zpráwce Womáčka a representant N. „gsau Češi, a rádi-by mluwili německy; a wšak „prý sobě přitom tak počjnagj, gako když někdo „půl leta w Němcjch byw, co neumj na německo, „řekne po česku. Pak dceruška zpráwčjho, Bě„tuška, která si měla toho representanta wzjti, „uteče s gednjm ginochem českým, a dostane ho „za manžela" — a konec (!)

Tleskeyte pánowé! toť gest geniálnj! Poněwadž wšak capartiček sám k tisku giž připrawen, a towaryšj sami k prowozenj geg ohlásili: činjm weškeré čtenárstwo na dwoglistek ten pozorno, a přegi wele-geniálnjm pánům zdařilého prowedenj slowy Hypokratowými:

Quae medicamenta non sanant, ferrum sanat, quae ferrum non sanat, ignis sanat.

D. Kopecký.

Nowosti z literatury polské.

Podle listu, gehož obsah podán gest w prwnjm čjsle Rozmanitostj lwowských, r. 1835 budau w Krakowě následugjcj časopisy wycházeti:

1. Pomniki historyi i literatury polskiéj we swazcjch třjarchowých, na čas docela newázaných. Redaktorem časopisu dotčeného gest Michal Wisznowski, kterýž minulého roku Bakona: Metoda tłumaczenia natury přeložil a wydal. — Časopis tento má w sobě obsahowati wšecko, co by se na děginy národu a literatury polské až do r. 1764 wztahowalo: gakož gsau dennjky znamenitých osob, žiwotopisy slawných Poláků, kroniky staré, listy králůw polských, důležité listiny a wšecko, co na zachowánj památek národnjch se wztahuge. Kéž by i u nás kr. společnost nauk na to zřetel swůg bedliwý obrátila a wěci tak důležité se ugala! 2) Gazeta krakowská. 3) Rozmaitości. 4) Kuryjer krakowski (gehož redaktorem p. Tessarczyk gmenowán). 5) Temis, časopis, gakož název ukazuge, práwům poswěcený. 6) Pamiętnik farmaceutyczny. 7) Kwartalnik naukowy, gehož obsah redaktor p. Helcel w ohlášenj, o něm minulého listopadu učiněném, na 3 hlawnj části rozdělil, z nichž

prwnj: Půwodnj naukowá pogednánj w oboru libomudrctwj, práw, děgůw, bádanj starobylostj a historie literatury;

druhá: Posudky a rozbory znamenitěgšjch děl wěd wýše uwedených se týkagjcjch, gak we wlasti tak w cizině obzláště ale u národů slowanských, wydáwaných; a

třetj: Náwěštj a oznámenj liternj o dotčených předmětech obsahowati bude.

Tento poslednj časopis wždycky w prwnjch dnech ledna, dubna, července a řjgna wycházeti, wýše méně 12 archů obnášeti bude.

P. dopisowatel w Rozm. lwowských dokládá, že se nynj Krakowané z prokwjtánj literatury polské we swobodném městě swém těšiti magj; myť wšak dodáwáme, že i wznik literatury (a tjm samým i oswěty) gaký kterákoliw haluza národů slowanských beře, srdce druhých kmenů radostj a potěšenjm naplňowati musj, poněwadž takto národ swůg z temnostj ku wzdělanosti a prawé blaženosti, swrchowanému aučelu člowěčenstwu, kráčeti widjme.

Bůh žehneyž a posilni mužů šlechetných šlechetná počjnánj, aby z práce gich žádancj prospěch, oswěta národu, wynikla!!

Rozličnosti.

Potud myslilo se, že Arabowé newzdělávali básnictwj dramatické, poněwadž žádné arabské drama se nezualo. Teď gest domněnka ta giž na konci, poněwadž Juan Gos, orientalista španělský, wynaleznul w knihárně eskurialské dwě dramy arabské, a weřegně oznámil, že Saracené ne nešťastně wětew tuto básnictwj wzdělávali.

Mezi neynowěgšjmi básnjky portugalskými wyznamenáwá se zwláště Antonio Feliciano de Castilho. Posud wydal: A Primavera, Colleçᴐo de Poematos (Wesna, sbjrku drobných básnj) Lisbona, 1822. Cartas de Echo e Narciso. (Listy Ozwěny a Narcysa). Koimbra. 1825. Amor e Melancolia, ofa novissima Heloisa. (Milost i tauha.) K. 1828. Djla geho gsau slawná netoliko wýtečným duchem, genž z nich wyswitá, ale i za přjčinau smutných osudů spisowatele. On gest od narozenj slepý, wystudowal wýborně práwa a dosáhl hodnosti bakalarské. Když wydal „Listy Ozwěny i Narcysa," obdržel list bezegmenný, we kte-

rém se toliko následugjcj lakonická otázka nalezala: Kdybyste Wašnosti nalezli hledanau Ozwěnu, počjnali byste si tak gako Narcys? Gak se pozdēgi progewilo, pocházel list tento od gisté dámy, z čehož powstalo dlauhé dopisowánj mezi nj a básnjkem, kteráž mimo napsanau ģeště ginau se skončila básnj: „Láska i tauha," neboť dáma zachowáwala stálé inkognito.

Sbjrku národnjch pjsnj srbských Wuka Štefanowiče přefrancauštila panj Voiartowa, a wydala we dwau swazcjch w Pařjži, pod titulem: Chants populaires des Serviens.

Diwadelnj zpráwa z Plzně.

Wčera gsme zde opět po dlauhém čase gednau českým diwadlem obweseleni byli. Prowozeny tu totiž od společnosti Suwarské „Berannské koláče" a Klicperowo „Trapulky do bulky, neb 26 před saudem" prof. Sedláčkem w troghru uwedené s proslowem od téhož podaným. Dům byl mimo nadánj plný; howor český zněl ze wšech stran, a když pan Bök, herec společnosti Suwarské, wraucjm duchem wlastenským zagjmagjcj proslowo gak zřetelně, tak citliwě přednesl, zazněl hřmotný, srdečný plesk weškerého hluboce pohnutého obecenstwa, zwláště když pan Bök, wywolán gsa, na poděkowánj slowa proslowu opakowal:

„K českým srdcjm česky mluwit, bude nám wždy neymilegšj,
Waši lásku sobě zjskat, gest nám aučel neyswategšj."

Oba kausky s potěšenjm i pochwalau přigaty, w gegichž prowozenj se zwláště pan Šmiedt mladšj a řečený pan Bök dobrau českau weyřečnostj a žiwostj hry wyznamenali, tak že upřjmně přegeme, aby se častěgi w gazyku českém slyšeti dali, čjmžby se také druhým, w češtině méně zběhlým spoluhercům gegich wjce cwičenj i chuti dodalo.

Z toho patrno, že w Plzni geště neutuchl duch wlastenský, nýbrž láska k řeči materské že i zde se dnem rozmáhá, an před tjm hry české nehrubě nawštěwowány býwaly, a prwnj okus tento proto tak dlauho se opozdil. Z podařenj geho nadēgi máme, že nás společnost Suwarská častěgi a také wětšjmi kusy českými potěšj. *Prof. Smetana.*

Prolog.

Wám wšem, kdož se za českau řeč nestydjte,
W gegichž srdci hořj wraucj láska k wlasti,
Kteřj we hrách českých národ český ctjte,
Slušno gest, zde neyprw wřelé djky klásti.
Nechť gest skrowné, nebo hogné waše nawštjwenj,
Kde gest welká k wlasti láska, nikde malý počet nenj;
Prawým Čechům nikdy špatně gazyk český neznj,
Čech gest wšudy sobě rowen, w Praze, nebo w Plzni.
Když hry české nawštěwugem, tú se nesnjžjme,
Ale gazyk k nám se snjžj, sprostý oděw přigme.
Gest to prwnj český pokus, který wám zde podáwáme,
Bude-li se tento ljbit, pozděg wznešeněgšj dáme;
Čas gest, by též český gazyk w diwadle se libě wznášel,
By zde přišel w oblјbenj, by zde slušné chwály našel;
Aby Plzeň dokázala, že gest posawáde česká,
A že podařená báseň česká, též gest hezká;
A že, kdo chce we hrách českých wyraženj mjti,
Netřeba mu do Prahy až do diwadla gjti.
Česká zem gest naše matka, my gsme gegj wěrné djtky,
Tedy wšudy k gegj poctě chceme rozsjwati kwjtky,
A když na německých půdách mnoho kwjtků nasbjráme,
Také někdy matince swé wěneček na hlawu dáme.
Patřte wůkol, co zde stogj, wšecko ruka česká kladla,
Tedy slušno, by též český gazyk wešel do diwadla.
Waše chrámy, wěže, školy, radnice a domy skwělé,
Malby, památky a sochy, ozdoby a město celé,
Český důwtip prozrazugj, bystrost české mohutnosti,
Wše, co slawné, nese známku čisté české národnosti;
Čech, by deset řečj uměl, Čech mu z oka hledj,
Krásně stogj potomkům, co milowali dědi.
Tehdáž, když se Plzňané swau udatnostj skwěli,
Českými se hlaholy k hrdinstwj pobjzeli,
Když gim gegich krásné dcerky wěnce pocty wily,
W českých zpěwjch hrdiny swé wjtaly a ctily.
Waši slawnj předkowé Wám památek dost zanechali,
Mezi nimi také gazyk, gegž w swém srdci nosjwali;
Český gazyk gim byl swatý — wy gste gegich dědicowé,
Tedy předky w hrobě ctjte, když gste wěrnj wlastencowé,
A když gako slawná Praha w českých hrách si oblјbjte,
A když česky hráti budem, wždy nás hogně nawštiwjte.
K českým srdcjm česky mluwit, bude nám wždy neymilegšj,
Waši lásku sobě zjskat, gest nám aučel neyswětěgšj;
A když Plzeň důkaz dá, že českau býti nepřestáwá,
K nebesům se bude wznášet — Gegj powěst — Gegj sláwa.

Čjslo 6té.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjslo 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech wždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

KWĚTY.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

5ho unora] [1835.

Neohte cizjch, hleďte wlastnjch zbožj,
I nám dal Bůh um i ramen,
Až ge tedy každý wynaložj.
J. Kollár.

Sirotkowé.

1.

Ticho a temno wečer zawjwá,
Umřel giž z wjžky željcj hlas.
Po hrobech ký to pláč se ozýwá? —
Kwjlj to duchowé we nočnj čas?

Lkagj to djtky a stonagj temně,
Autlými prstéčky hrabagj hrob;
Hluboko matka, twrdá gest země,
Hrůzno gest ticho wečernjch dob.

„Matinko! matinko! proč gsi šla spáti,
Ach, proč tak hluboko we tmawau zem?
Na naše žely wje nechceš dbáti,
Děsno nám nocj, smutno nám dnem."

Gděte giž spáti, gděte robátka,
Noc se giž bljžj, strašná gest noc!
Twrdě tu držjmá we hrobě matka,
Nezbudj pláče — ni slzj gi moc.

„Bolest ge, bolest w našem srdéčku,
Nebude konce našjm slzám;
Matinko, wezmi nás do hrobečku,
Dobře u tebe tam bude nám!"

2.

Půlnoc — dwanáctá hodina duchů —
Usnuly djtky na lůžku swém;
Bljžj se kroky, co wánj zduchu,
Matka to w rauchu we hrobowém.

Či w hrobě láska matky umjrá?
Ne djtky! žige láska i tam;
Chladný hrob bránu swau otewjrá,
Milá přicházj matinka k wám.

Spěgj pokogně, twář se usmjwá,
K matince milé přenes ge sen;
Blaho gim, kdy duch we snu prodljwá,
Než k nowým želům zbudj ge den.

Smiluge matka se nad swými roby,
Wtiskne gim studené poljbenj;
Ach giž se laučj — wolagj hroby,
Prwnj zawznjwá kůropěnj.

Slunce se bljžj — ráno zawjwá;
Budj zas djtky k žalosti den?
Nikdy! — Duch s matkau wěčně přebýwá,
Spěgj děťátka hrobowý sen.

F. B. Trojan.

Tři doby ze žiwota Erazyma Witelliusa.

W tom bjdném a děrawém kabátě, gegž gedwa zapnauti může pás někdy čerwený, w té ossumělé čepici, w těch ssirokých sskornjch, začerwenalých stářjm i wykřiwených dlauhým potřebowánjm, s tau nezpůsobnau lautnau w ruce, obstaupeno prostáctwem i městskau luzau, — gakéžto chlapisko ulice krakowské probjhá? Mimo toto bjdné wzezřenj gest geho postawa ussechtilá i plná spanilosti, twář swěžj a gakss diwně půwabná; oči lesknau se žiwostj i důwtipem, na ustech korálowých milý hrage usměch, a pjsničky, plny zdařilých žertjkůw, i slowa žertowná sypau se neustále z nich. Gestiž to Erazym*), Krakowčjk přezděný, nebo mluwj se, že w Krakowě se narodil; onť ubohý w prawdě neychudssj sirotek; předce ale wesel i ssťasten. Newjš o gistotě ani, gaké že měl rodiče; to pauze mu známo gest, že od dětinstwj swého se žiwj chlebem milosrdnosti. Nikdo o wychowánj geho nepečowal, nikdo geg něčemu neučil; leč on sám w prwnjch letech odkryw w sobě nadobyčegnau k hudbě náklonnost, wzal lautnu i břinkal, až i z gegich strun wděčných zwukůw wywáděti dowedl. Stjsněn gsa potřebnostj, ačkoli nikdy mistra neměl, dospěl giž předce k gisté dokonalosti w uměnj tomto. Sprostáctwo slyssj geg rádo, a on přebjhage ulice krakowské, obklopený městskými chlapci, chodj z hospody do hospody, tu hrage, tam zpjwá, wssudy pak žertuge; pjsně, skoky a smjchy wěrně mu towaryssj. Zde kragjc chleba, onde kus seyra, tam časem i penjz dostane, což potřebám geho dostačj. Dny mu plynau čile i wesele beze starosti, beze wssech pro budaucnost žádostj, každodenně pod ginau střechu spáti se klade, a mysle na nowé pjsně, chutě usne, opět pak ku žertům i plesům ochotně z twrdého lože wstáwá. —

W těch bohatých a skwostných ssatech, w tom zlatém řetězi, na kterém wisj křjž z drahých kamenů, w biskupské infuli, s knihau w ruce, u přjtomnosti cjsaře Maximiliana, u prostřed neyznámenitěgssjho w swětě shromážděnj wládařůw, panugjcjch knjžat, w čele učených i řjmské cjrkwe, gaký to muž wážný gedno z neypředněgssjch mjst zaugjmá? — W sinjch augsburských sessel se sněm spolku německého, sessel se u wážném celku, gednage o wyswobozenj celého křesťanstwa z náhle wzrůstagjcj Mosleminůw moci. Hlawa cjrkwe Lew X. i sestárlý Zigmund I., král polský, chtjce wyzwati i ponuknauti wssechněch pánů křesťanských k společnému pobogowánj nepřátel, wložili gednohlasně na toho muže chlubné i wážné wyřjzenj. Tedyť on w tom znamenitém kole; oči wssech nedočkawě gsau na něho upřeny. Konečně powstane a obracege se ku straně cjsařowě, směle k němu i sněmugjcjm stawům mluwiti počne. Obzwlásstnj pěknost spanilé twáři, přjgemnost postawy, ljbeznost hlasu, wýraz zwlásstnj každému slowu daný, moc i žiwot, gak citů, tak i mysli zdobj neméně, gako sama sslechetnost wyřjzenj, mluwu geho. Zde z nj zlomek.*)

„Nuznj na swět přicházjme: kolébka o nassj slabosti swědčj. Žigeme w ustawičné strasti a bázni. Wadneme, usycháme, mizjme w okamženj, podobni gsauce pomjgegjcjmu kwětu. Ten náležitě wěk swůg přežil, kdož protráwiw chwalitebně pozemský swůg běh, zůstawuge po sobě přewážných pracj i uměnj nesmrtedlnau památku, zmizna z očj nassjch, trwá a kwete w mysli i srdci neskončených pokolenj. Smrt slawná zdobj i wěnčj žiwot. To bylo oněch starých heslo, kteréž ge wzbuzowalo cele se poswětiti wlasti na oběť. Ale čemuž odlehlých uwáděti přjkladů? Ty sám wládaři neyjasněgssj, ozdobený spanilostj úmyslu, častokráte gsi w důwěrných rozmluwách, progat nyněgssjm křesťanstwa osudem, opáčil: sladssj smrt potkati by mne nemohla, gako kdyby mi popřáno bylo, očj zamknauti na bogissti wjtězném, posetém barbarskými mrtwolami! Čas giž, čas zagisté zde, bychom po tolika pospolném přemeyssljenj a rokowánj, roznjtili konečně bohatýrský zápal, sslechetné city wynořili předsewzetjm mužným, předzwjdané nesstěstj odwrátili, přelomili a rozdrobili zbranj."

Pokawad mluwil, srdce přjtomných naskrze pohnuto, negedny oči slzami pláčem se zrosily; když skončil, ssum pochwalný dal se slysseti. Ale kdož gest ten muž znamenitý, ten wýborný krasořečnjk? Gestiž to Erazym, nynj giž nikoli Krakowčjkem, alebrž Witelliusem gmenowán. — Když před lety chodil po ulicjch i hospodách krakowských břinkage na lautnu a zpjwage k tomu pjsničky swé, potkal ho gednoho času dwořenjn králewice Alexandra, na ten čas welekněžete litewské-

*) Erazym, přjgmjm Ciolek, Witelliusem zwaný, narodil se w w druhé polowici 15. wěku za Kazimjra IV., přežil panowánj synůw geho; Jana Albrechta i Alexandra, umřel w 16 letech po wstaupenj na trůn Zigmunda I. w roce 1522.

*) Ta řeč w latinském gazyku mluwená tisstěna w Augsburku, připisowala se Erazymowi Rotterodamskému, gednomu z neyznamenitěgssjch onoho wěku učených: omyl ten nemálo dodáwá sláwy Erazymowi z Krakowa.

ho, i zalibilo se mu hranj i zpěw chlapcůw, wjce wssak půwabná geho postawa a wtipné na wssecky otázky odpowědi; wzal geg tedy k sobě a opatřil mu přjstup k swému knjžeti. Králowic zamilowal si mladého Erazima, a wida w něm mnoho schopnosti a důwtipu, dal geg na cwičenj we wědách. Započal gich běh mládenec w slawné na onen čas akademii králowské, a přirozené schopnosti usilowně a nikdy nezmenssenau přičinliwostj rozwjgege, w několika letech, za rektorstwj Ondřege z Labissina, hodnost bakalárskau obdržel, a we čtyrech letech potom za Jakuba z Gostyni doktorstwj dosáhl. We wssem o Erazima pečugicj králowic ustanowiw geg k duchownjmu stawu, wyslal geg na to do Wlach. Tam na kněžstwj poswěcen prospjwal mnohem wjce we wědách a krasořečnictwj. Zdržowal se wlastně w Bononii, když dobrodinec geho po smrti Jana Albrechta na trůn polský powýssen byw, sslechtictwjm geg obdařil a k nawrácenj se do wlasti nabizel. Erazim z nepowědomých přjčin „Ciolkem"*) a latinsky „Vitellinsem" nazwaný, zjskaw sobě lásku u Alexandra, stal se sprostředkowánjm slawného kancléře Tomického kanownjkem krakowským, a postupuge wždy weyš, nedlauho i biskupem plockým, konečně pak i poslem řjmským. Po smrti Alexandra prodlaužil nástupce geho, geden z neywětssjch králů polských, Zigmund I., rowně gako bratr gsa na Erazima laskaw, úřadowánj geho w Řjmě, a gednomyslně se Lwem X. gmenowal geg „poslem na sněm řjšský". Erazim, slawný u domácjch i u cizjch wysokau učenostj, důwtipem i wýmluwnostj, zbohatnuw nesmjrně dary králů polských, i welké mage důstogenstwj a auřady, zagisté wrchol pozemského sstěstj dosáhl. —

Leč na kohož to Zigmund I. tak zazlený? Čj gest to nehodné srdce, genž zapomenuwssi, že w Polssté bjti počalo, dobra wlastnjho, dobra giných kragů na ugmu swědomj swého i wlasti wyhledáwá? Ke komužto kancléř Tomický **) pjsse w tato slowa: „Chtěge Wasse milost býti mi wděčným, činy swé nedáwey na wážky; neboť prawdiwá přjzeň ctnostj, nikoliw užitkem se neměřj. Kdybych gá takže chtěl počjtati a klásti na wáhy moge zásluhy, newjm, kteréby druhé přewážily a kdoby z nás dlužnjkem zůstal?" Proti komuž ten ssumot w sněmugjcjch kole? Gakéhožto neetného syna wlasti poslowé zemanssti dali pokárati, žádagjce od krále, by mu auřad i důstogenstwj odgal? Gaký to muž w lesknaucjch se zlatem pokogjch, u prostřed četných dworenjnů, obklopený wssjm, cokoli peysse wymysliti lze? Bledý, celý spadlý, se zamračeným čelem, s temným zármutkem na twáři wadnaucj, ustawičným hořem w nocjch bezesných a bezradostných dnech trápen? Ach, gestiť to Erazim! — O, gak málo lidj má sjly důstatečné k udrženj se bez záwratu w náhlém powýssenj a sstěstj! Tak i Erazim; byl-tě owssem w něm důwtip i schopnost, scházelo mu ale mužnosti a ctnoty, nimiž w dosáhlém sstěstj se udržeti měl. Hrdý, chtiwý wždy bohatstwj a úřadů, nemoha nadjti se od králů polských ničeho wjce nad to, co giž od nich byl dostal, na stranu cizjch celau swau přenesl horliwost, slawněgssjho od tamtud očekáwage losu. Křiwě ssly, se sskodau Polska, wssecky w Řjmě gemu swěřené zpráwy, a neymenssj wýhoda se mu draho zaplatiti musila. Neschopen sslechetného wděčnosti citu k otčině swé, kteráž ho z chatry powznesla; k dobrodincům swým, genž ho na tak wysoký stupeň wynesti dopomohli, nechowal žádného přátelstwj, žádné powinnosti. Nemilowal ani Polsko, ani Poláky, nikdy se nawrátiti do rodinného krage nechtěl; a gakkoli měl dwůr četný a skwostný, gednoho toliko chowal při sobě kragana, ostatně sami otáčeli geg ginozemci. Hrdost, nenasycená chtiwost bohatstwj a důstogenstwj, zklamaná naděge, státi se kardinálem i obdržeti znamenitého od cjsaře biskupstwj, o žiwot geg připrawila. Tak padne muž, gehož činy se na ctnosti nezakládagj. J. Pr—a.

Diwjšek.

[Ukončenj.]

Wssecko wůkol ticho — gakoby zubowitý kápeček wesskeré mládeži byl podkal hlas, a gen opodál z nepatrných kautečků slyssetj sstěkot ostřjhaných psjků a gekot někde bzučjcjch nedopýrů; leč Diwjsskowi bylo mnoho přemeyssletj, a tudyž neslyssetj ani sstěkot psjků, ani gekot nedopýrů, ani ničeho, což by ginému přetrhnauti mohlo osnowu napředených pásmiček. On kráčel dále s twářj mládeneckau a rozchlowaným copánkem, nasstemowané, láskyplné usmánj čjm dále, tjm wjce ukrýwage, by ge napotom w čas auzkosti a trápenj gak blanický zbor wypustiti, a prawdu desátého Sjřjkowa werssjku wyskaumati mohl. Stál-tě pak čas auzkosti w zápětj, a čjm bljžegi Barusskina přibytečku,

*) Petr Tomický, kancléř korunný a pozděgssj biskup krakowský † 1535 co horliwý a prawý Maecenas.

**) Byla giž w ten čas w Polssté znamenitá toho znaků (erbu) rodina, od njž Poniatowsstj pocházegj.

tým blížegi srdéčka geho; nebo byla giž tuhá tma, a Diwjssek nikdy gesstě byl nekráčjwal cestau lidu namluweného a zpjwagjcjho: „Gá mám zezuličku, můg zlatey Honzjčku, gá mám zezuličku mám;“ ale Jenjček byl giž kráčjwal cestau lidu namluweného a zpjwagicjho: „Gá mám zezulinku mám,“ a byl giž slýchawal ukončugjcj dále Barussku: „Přigď ke mně, můg milý, gestli se ti ljbj.“ Poněwadž pak se mu bylo ljbiti, bylok mu i přigjti k Barussce swé, a práwě se podle nj na lawičku drnowau usaditi, když Diwjssek s usspulenýma ustoma do branky wkročil, a stkjlege lásku sljbjcjma očičkama po drnowé lawičce, zkameněl, a rozsspulliw ustka, uskočil, gakoby leknutj swým nasmoleným bičisstětem mu pohladilo paty. Stál-tě tu za brankau, gako před zwonicj osika, neslysse newiděl, newida necjtil, necjtě nečichal, a nečichage nehmatal, a před njm ležela rozsypaná kadečka wssj naděge a lásky, a za njm ležel rozkotaný wersstk Girjkowa widěnj desátý. — Ubožátko! tu stogjš a newjš, gak nad tebau ljtostj kwjljm, a gak i mé srdce krwácj, protože twé srdéčko krwáceti musj. Ale „bez cjtů kolowé,“ newděčnj lidé widauce tebe postawena w auzkostech a bjdách, smégj se hluboké bolesti twé. A wssak dobře gsi prawil, nebožtjku geho tatjčku! když wezma synáčka swého na ramena swá, zwolals: Tys dobrý gedináček můg, ale dobrota twá bude někdy k posměchu slaužiti obreylenému zástupu zlomyslné mládeže! Patři gen tamto k pootewřené brance, a uwidjš geg ztrápeného, zkljčeného auzkostmi, an tu gesstě stoge, mozolowé swé ručičky k zemi sklánj, a newidj tebe zplákjcjho nad synáčkem swým!

Barussko! Barussko! kdybyst alespoň w tuto gesstě chwjli patřiti mohla na udrhnutau twář a rozochlowaný copánek sauseda swého! ale wssecky tyto wěci ukryty gsau před očima twýma, a tobě gen milowati gest Jenjčka swého, a důwěrně rozmlauwati s Jenjčkem swým: Diwjsskowi wssak gest státi samotnému za opusstěnau brankau, kde nenj naděge, kde nenj autrpné dussičky, genžby s njm důwěrně pohowořiwssi s njm se potěssila; neboť geho dussička gest zarmaucená hrozně.

Po tolikeru přestálých láznj, po tolikeru wydobytých mozolech, po tolikeru wyzwoněných slawností, a sezwoněných děděčků stogjc tam gako socha na palauku kostelnjm, a gen po chwjlčičce teprw natáhna sklomené ručičky, otočj ztrnulau hlawičku swau, aby nahledl autrpnau sstěrbinau do čarodegné kukaňky wesstereho zármutku a nyněgssjch auzkostj. Darmo wssak namáhánj, darmo wsse pokukowánj! — tam bylo temno, a žádná giskra nechtěla zapadnauti do traudnjka weselegssj naděge, gelikož se byl Jenjček pewně usadil na bok swé milenky Barussky, a ssjdjcjmu sausedu každým pokuknutjm obraučku po obraučce z porauchané kadečky geho tauhy ubjral, až se i poslednj dýnko gako pakež usedlým Jenjčkem bylo propadlo, a Diwjssek wssj naděgi k nowému kadečky sebitj wýhost dage, rakownickau to natáhnauti uzawřel.

A wssak geden gesstě pohled, gedno gesstě pokuknutj ani welké geho hoře na nezabránj!

Hle! giž opět před sstěrbinau stoge do dworečku nahljžj, a widj gi tam sedjcj, a slyssj gi howořjcj: t ona pak nepoznala čas nawsstjwenj swého. Přigdau wssak doby do žiwota gegjho, žeby ráda poznala čas ten — leč zle, Barussko, zle! Diwjssek nestogj déle před autrpnau sstěrbinau, a nedjwá se déle do tmawého nádwořj: ale ubjrá se zarmaucenau twářj do podlegssjho swého přjbytečku, ohromnau láskau swau po wlastnjm dworečku pleykwage; až posléze otewře branku překypěného srdéčka, a — nastane sičenj a skenj, tlučenj a hučenj, že ubohý krámeček z gednoho kautečka do druhého, z přednjho wýklenku do zadnjho pohazowán, a hemžjcjmi se tady, opět předplácugjcjmi dussičkami nemilostně potahowán tachotil. I wystaupiwsse dussičky tyto na lenossek krámečku toho, a wylezauce potom na ramjnka dolněgssjch dussiček, dostaly gsau se na makowičku geho, trhaly gsau krowěček a potřásaly gsau njm, až bylo zkljčenému Diwjsskowi mrzeti se, a na krowečku sedjcj dussičky shaněti; neb on byl nadarmo rozochlowal kochaný copánek swůg. Ale nepřátelé byli gsau geg oklamali, byli gsau k smrti až zarmautili, a po tolikeru wyzwoněných slawností a sezwoněných děděčků gako slaup postawili za branku, kde nebylo naděge, nebylo autrpné dussičky!

Ač obrátil očka swá kam obrátil, wssady geg stjhalo posmjwánj, wssady gsau geg stjhala bičisstata něm ých posměwáčků: tam ten wyprázdněný hrnjček, tu ta usspiněná plachetka, tam ten zanessený hřebjnek, tu to ossaupané meydlíčko, tam ta porauchaná truhlička, tu ta pocrkaná lawička, a wssecko to nerozumné harabardj, co se od prwssjho gesstě poswjcenj bylo tady powalowalo, wssecko to gakoby se posmjwalo, brzo tam, brzo tu, brzo w prawo, brzo w lewo se ozýwalo, a „Kyž! kyž!“ sičelo, až ubohému Diwjsskowi ohlussená ussátka zaléhala, a přeplněná hlawička stobrněla. Když wssak udrhnutá geho ručička místo hebaunkého gindy copánečka huňatau wlasatici byla na-

makala: tuž studem a žalostj w něm srdéčko prasstělo, dussička se gežila, rozůmek se zagjkal, až bylo auzko a strassne.

Odpusť mu giž nebožtjku geho tatjčku! a promiň gedináčku swému welikau tak hanbu, giž byl uwalil na požehnánj twé, kochánka copánka; neb on byl dobrý twůg synáček, a wážjwal sobě požehnánj twého: ale nepřátelé byli gsau geg oslepili, byli gsau geg omámili a swedli. Slyš geho lkánj, slyš geho pokánj! Půl nepřátelského stoletj nadarmo naparowalo ostré pařáty a sspičatý zobec swůg na tak drahau kořist, až geg konečně wlastnj geho kragané olaupili, ossidili, zhanobili: a na odměnu gako slaup postawili za dwjrka, kde nebylo naděge, nebylo autrpné dussičky!

* * *

Dobrau noc! — Diwissek zdřjmá, a widj gi opět we wssj kráse a sláwě, a widj geg zase; nestogj wssak wjce gako nuzné žebrátko za pootewřenau brankau, nekauká-tě autrpnau sstěrbinau do tmawého nádwořj; ale wznássj se u prostřed nj, gakoby gi wjtal, a nad nj se radowal: neb on zdřjmá a widj gi — zwonici swau, a widj geg — waláſska swého. Gen gediný hlásek, gen gedno slowjčko — a uzdrawena bude zarmaucená dussička geho! Leč marné wsse čekánj. A hle! uwidj wissjcj tam prowázek, na němž wodjwal rozgjkřeného swěřence, a radostně wztahuge ručičku swau, a hmatá a držj geg; a tahá a čeká na gediný gen angelský hlásek, a tahá geg — copánek swůg. I wyskočiw ze sna, diwj se ručičce swé, a djwá se na uchwáceného buřiče; a zhrozj se geg, a zhrozj se mjsto copánka — huňaté wlasatice!

Kam! kam pádjte zuřiwé wzteklice s dobrým Diwisskem, že ho w sprosté i postýlce rmautjte; bez toho gste dussičku geho zarmautily hrozně!

Ale on neklesl geſſtě, on gen zaklopýtal, a po lehaunku z postýlky wstáwá, a gako wygewen k zelené truhličce kráčj, aniž se geg kdo táže, kam gde a coby hledal? — Wjť on dobře, proč wytahuge z hlubokostj zelené truhličky hromičnau swjčku, a proč se rownau cestau ubjrá do kautečka, ohraženého dwěma stěnama a gedněmi kaminkami, kde odpočjwal od wěků dáwných poraucharný traudnjček a rezawé křesiwo a sebranické sirky; neboť on tauzj po swětýlku, a geho dussička také. Giž wssak netauzj po swětýlku, gelikož před njm stoge, rozcuchowaný copánek hladj a splétá, aby ukryl před dennj zářj hanbu kochánka swého. Pak uklizj posměwawé to harabúrdj djlem do truhelnj přehrádky, djlem do kautečka za kaminka; a giž wztahuge ručičku swau k rozsspulené hubičce, sljnj paleček, sljnj sausednj geho prstjček, a krmj swětýlko — až se zatmělo před njm.

Dobrau noc, Diwissku, po druhé a posledně! — Tisse! on spj! — — — — — — — —

I dobré gitro, Diwissku! Rosička giž scházj, a slunéčko stogj nad polickým hágečkem.

Sotwa se tam bylo gak náležj usadilo, stál-tě wystrogený Diwissek s upleteným copánkem na rozwiklané zwonici, potřásage palaukami kisjcerobranných Sebranic a swoláwage wystrogenau též osadu na swátečnj kázanj: a bylo mu tam wolno a klidno, gako býwáwá wywýssenym kočárowým panákům, když pánowitě sspilhagj na pěchotu zemskau. Gen gak zahučely pjsskaly z natlačeného chrámu, klečel giž u prostřed kostelnj dlažby, a powstana poslauchal, až geg poněkud wytrhlo záwěrečné: „W staw swatého manželstwj wstaupiti mjnj“ — Dále neposlauchage, s dussičkau swau cosi hwořil, a uzpomena se na rozcuchowaný copánek, ručičku prawau na srdéčko wložil, lewau pak copánek pohladiw a wjtězně sobě oddechna promluwil w duchu: Blázinkowé — dogdeť i na wás řádeček!

A tak učiniw přissti neděli opět, rowně i přisstj na přisstj učinil.

„Čiň co čiň, dohljžey konci!“ řjkáwáwal nebožtjk tatjček, a hodný geho synáček myslјwal s tatjčkem stegně; proto wesele wždy wystupowal po sedmnácteru dřewěných stupnjčků k waláſsku swému, a mnohdykráte, když kochaný copánek hladjwal, se zarděl a swětské marnosti diwil. Geho pak sláwa rostla ode dne ke dni, a čjtáwala na sta gesstě slawných dnů; neboť on se wssem holobradým a obreyleným usstěpáčkům, kteřj w osobě geho diwnau gakausi motaninu očekáwali, srdečně zasmál, a prowázkem pánowitě hanpage w duchu sobě pomyslil:

Blázinkowé, dogdeť i na wás řádeček, a sezwonjmť i wás do hrodečku — do rowečku nasseho!

Dalibor Kopecký.

Hádanka.

Pjsmeny tři tworj moge tělo;
Za zbraň slaužjm žiwočichu w lese,
Že se přede mnau gen každý třese,
Bych mu nerozpoltil oblé čelo.
Čti mne zpět a dobře připrawen,
Činjm, že gsi brzce zotawen;
Menssjm těla twého muku
A odrážjm smrti ruku.

W. J. Picek.

K básnjkům.

Pěgte, pěgte, pěwci milj, dokud wřelá geště krew,
Dokud žjřj srdce waše, dokud z ust sám plyne zpěw.

Mužně w struny se záberte, dokud garnj wáhj čas,
Za wše hory, za wše lesy, ař se wznášj harfy hlas.

Gen ař srdečné ge pěnj, gen ař prawdiwý ge cit,
Snadno k srdci cesta nagde, neb tam gestiř geho byt.

Či-li struny waše prasklé, želem harfa proniká?
Či-li srdce waše puklé, zaufaliwě přetýká?

O, nechř gako wlny morské struny diwoce šumj,
Genom pěgte hoře waše — nešťastný wám rozumj!

K. Sabinský.

Radosti masopustu pražského.

[Pokračowánj.]

(To byla dlauhá muzika! — Nic neškodj. Máme₍ž₎ sjlu krátkých wěcj na swětě, gakož gest pýcha na hrobě cizjm, a mlhowité učenj, ducha lidského zawádějcj w bludné močáry; mámeť nemilosrdenstwj boháčů a hrdost possetilců; mámeť i pro žaludek giný nadělaných mozolů a po wolném božjm powětřj zdychagjcjch nebužiwců: mámeť i množstwj giných, dnes nebo zjtra konce swého docházegjcjch wěcj, že ge směle krátkými nazwati můžeme, gakkoliw se i u trwánj swém dosti dlauhými, t. g. omrzelými býti zdagj. My ale i pýchu i mlhy, mozole i zdychánj zaženeme hodně dlauhau muzikau! Swobodně, do wssech uhlů swěta ať se nesau ljbeznj gegj zwukowé, nesstastné plnjce naděgj, sstastné pak zbuzugjce k sauhlasu! — Nynj prozatjm obraťme se opět k muzice, o njž dáwá mamičce swogi zprávu panna Madlenka.)

— Nasse gemnost panj byla panskau dowolila s amantem k té muzice, a poněwadž gá této nassj panské časem něgaké stehýnko neb krček pro gegjho amanta w kuchyni w poljwce nechawám, wyprosila ona mě z wděčnosti u gemnost panj také na tu Sstwanici.

Ach, milá mamičko, pamatugete se gesstě, gak nebožtjk tatjček hubowáwal; když mu někdo dokládati chtěl, žeby na swětě žádných znamenj nebylo? Mjwalť on prawdu. Nowý prowaz se mu zrowna w ruce přetrhl, a on hnedle wěděl, že nepoleze wjce na zwonicj w Prostákowicjch. Gsau-tě znamenj, na sobě toho mám důkaz nowý. Žiwau mocj nemohla gsem do nowých střewjců. „Nechoď k muzice!" řjkalo mi něco potagmo. — „Pogď, pogď" řjkala ke mně panská, a „Gdi, gdi!" řjkala moge zwědawost! — Ssla gsem tedy předce!

Ach, to ge tančjrna na té Sstwanici! A gakž gsau ti lidé na wenku nesstastnj, že takowých tančjren nemagj, a gakž politowánj hodni, že takowé muziky nemagj. Z počátku měla gsem genom co koukati. Panská se s amantem giž w kole točila, točilo se gich s nj asi padesát; gá ale až dosawáde po stěnách, po swjcnech, po muzikantech se djwala — a seděla. Ale z těch stěn, z těch swjcnů a muzikantů wgelo cosi do mne, co mě začalo wespod nohau ssimrati a lektati, až se mi chtělo do tance. Ale až dosawáde gsem seděla. A holky s horssj twářj, nežli má gest, nasukowaly tu swau twář wůkol mne, a mě počalo cosi okolo srdce boleti — proto že se mi chtělo do tance. Tu mi zawznj za zády hlásek — ach, mamičko! — ta třetj ohlásska nemůže tak sladce znjt, gako zněl onen hlásek. Gá se ohljdnu, a za mnau, se sepiatýma rukama, stogj náš — kregčowský towaryš. — Nechtěla byste se mnau na reydowačku, panno Madlenko? — tak mne poprosil, a to „na reydowačku" wám tak medowě zasseptal, že mě až bodlo u srdce.

Ach, kdož by gesstě déle zapjral, že negsau na swětě znamenj? Zmatená gak ze sesle wyskočjm, zamotagj se mi nohy mezi nohy u sesle, a tak mu padnu do rukau; a nežli gsem se mohla opět zpamatowati, točila gsem se s njm giž po sále — a sál se točil se mnau. O to byla točenice!

Nikdy gsem newěděla, proč wlastně pro tmawau noc gasný měsjc ustwořen gest. Maudřeť ustwořen. Gá bych se byla několikráte sklauzla, kdyby nebyl měsjček swjtil, když gsme se ze Sstwanice wracely. Tuť se už celý swět se mnau točil, a nebylo zagisté diwu, když gsem se k panu Johanesowi trochu přiwinula. — Od té doby gsme se wečer i ráno pozdrawowali, ano když gsme se náhodau na schodech potkali, i něgaké půl hodinky gsme spolu porozpráwěli. On se mě medowým hláskem ptáwal: Gak se wede, panno Madlenko? — a gá gsem zapeýřená odpowjdala: Dobře se wede, pane Johanes! — a to w tu chwjli nebyla lež; neboť mi bylo gakési wolno a těsno okolo srdce, kdykoliw na mne promluwil — a to wolno a těsno bylo tak medowé gako geho slowa.

Tak přessel adwent, tak utekly wánoce, a wssecko se dařilo, gen že gsem časem poljwku přesolila, a že se mi pečeně připálila. Nynčko přissel nowý rok. Hned ráno o sedmi hodinách přinesla mi domácj pana Johanesa gakýsi bělaunký papjr, složený gako psanjčko. Gá, co to? — Ona že pěkné poraučenj od pana Johanýska, a potutelně se usmála. I otewru ten papjr gako psanjčko — a pro žiwé rány! gak gsem se ulekla! Krásný obrázeček — neb gak tomu zde řjkagj, billetka se zlatým lemowánjm ležela w něm. A mezi tjm lemowánjm wyhljželo to gako zelená pawučina, a na té byl u prostřed wěneček ze samých růžiček; nad wěnečkem hořela dwě srdéčka, pod wěnečkem držely se dwě ruce, a w tom wěnečku hubičkowaly se dwě hrdličky. Ach, milá mamičko, wjte-li, co to wyznamenáwá? — Ty dwě srdéčka gsau, gakoby řekl: Widjš, moge srdce hořj pro tebe, nech twoge hořeti pro mne. Ty dwě ruce gsau, gakoby řekl: Kdybysi mne newedla, sklauzl bych se — tu mně wedme se. A ty dwě hrdličky? Ach, mamičko, mamičko! Radostj mi slze po twářjch kapagj, když si wzpomenu, že by

se ze mne gedna, a z pana Johanesa druhá udělati mohla. Gediná ſſkoda na té billietce byla, že měla okolo sebe gesstě slowa, a ta že byla německá. Gá bych tomu byla i bez těch slow rozuměla — německy beztoho neumjm. Mně wůbec přjpadá gakoby nic prawda nebylo, co na mne kdo německého promluwj. K tomu ke wssemu wypadaly ta slowa tak zatočená a zamotaná, že se mi ze samého kaukánj hlawa gako na motáku motati začala, gessto se mi srdce bez toho giž gako na wětrnjm mlejnku točilo. Pan Johanes ale zle nemyslil, a protož gsem mu také to moge motánj a točenj za zlé pokládati nemohla. Ach, gá mu to wyložila za dobré! A předce gsem od té doby hrubě ani oka naň pozwednauti nemohla, gest-li že se někdy mimogdaucj u kuchyně zastawil, an gsem práwě zápraſſku mjchala. On se od té doby gesstě ljbezněgi ptáwal: Gak se máte, panno Madlenko? — mnau wssak to ptanj tak wždycky trhlo a tak mě pomátlo, že gsem mu gednau wařečku z omáčky mjsto ruky podala, kterauž on tak hbitě popadl a stisknul, že si ubožátko celau dlaň popálil. Chybila-li pak gsem, an gsem mu potom na tu nesſťastnau spáleninu mastičku přikládala, a gelikož nemohl na čas do djla chodit, neylepssj kausky z panských pekáčů schowáwala?

Tak se přiblјžil m a s o p u s t. Ach, mamičko, to ge welké, mnohoplatné slowa w Praze. Nasse čtyrycetiletá gemnost panj o deset let zmladla, a čtrnáctiletá gegj dceruſſka o pět let sestárla — ona, aby gesstě tanečnjka — tato aby už milownjka dostala. O ničem se tu nemluwj, než „kde gste wčera tancowali?" a „co oblečete na zegtřegssj bál?" — Nasse panská — ta sſťastná osoba gest půwodem wsseho mého nesſtěstj! — Ona byla giž pětkráte u muziky! Déle gsem nemohla gegj sspičky wydržeti, že mne můg kreyčjřek gesstě neprowedl. — Můg kreyčjřek? — Co pak ge můg? — A wssak gá gsem gj chtěla dokázati, žeby mohl býti můg.

Nepůgdete na bál, pane Johanes? — tázala gsem se ho w tu středu před čtwrtau masopustnj nedělj. — Nemůžete si ani pomysliti, milá mamičko, gak mi při té otázce horko bylo, ale panské na zdor byla bych i do pece wlezla, o njžto mi tatjček wyprawowal, že se w nj gednau tři mládenci měli upeci.

* * *

(Gá se ubohé kuchařce nediwjm. Že nauze i železo přeláme, ge prastaré a praprawdiwé přjslowj; a gestli že z nauze celj hausowé pod bičem nemilosrdného pána krčjwjch se otroků posléze i lewici sobě utjnagj, gen aby prawicj a ukowanými na nich řetězi pánowi hlawu rozráželi: nic se Madlence nediwjm, že se pana Johanesa ptala, půgde-li k muzice. Člowěk ge člowěk — a že každému něgakého práwa pod nebesi dáno, tu wjru mu nezwrátj z prsau nižádný, neboť pewněgi zrůstá každým dnem oswjceného stoletj. A kuchařka Madlenka gest také člowěk — gelikož nežigeme za času francauzského mudrce, genž gasně dokazowal, že nenj ženská, co ženská, člowěkem, alebrž gen pauze ž e n s k a u — pročby tedy ona dle člowěčjho práwa, při stegném srdce a ducha nadánj, rowněž gako panská neměla mjti amànta? Měla snad snássetí gegj ausstěpky, že gi byla přečjtala zamotaný nápis okolo billietky? — Madlenka se neprosila o takowý nápis; bylať ona dobré kuřátko, dosti magjcj na srozumitelné, domácj česstině. Gá se gj nediwjm, že se pana Johanesa tázala, půgde-li k muzice.) —

[Pokračowánj nastaupj.]

S r d e č n o s t.

Co ti negde od srdce, žádným tu nehýbá, žádnému se neljbj; w učených-li okowech tesknĕ twoge chodj ctnost: nenj lidem přjgemná. Nucena-liť radost twá, z dusse-li se neprýsstj: nenj prawau radostj. Gsi-li wljdným ze dluhů: newljdnáť gest wljdnost twá. Twoge ctnost gdi z rozumu do wnitřnosti srdce, by se zdála rozenau, prostau wsseho uměnj.

S l ů w k o w y c h o w a t e l ů m.

Udusil se oheň, že nemohl wypuknauti. Ztratil Wáňa rozum, že ho progewiti nesměl; ztratil Wáňa srdce, že ge nesměl ukázati.

B a r t o ň.

Bartoň wýborné měl srdce, wraucně lidi milowal; gednu toliko měl nectnost, rád že skaumal cizjch wad; ostře hleděl na powahu každého i na skutky, na wssecky zlé kusy giných žádostně se doptáwal. W krátkém čase tolik zlého o lidech se dozwěděl, že gich milowati přestal, srdce od nich odwrátil.

N e w ě s t a.

Libumila má krásný wtip, překrásné má uměnj. Diwj se gi každý ginoch, žádný si gi wzjti nechce. Krásné srdce Božena, překrásné má srdéčko: klanj se gi každý ginoch, žádný si gi wzjti nechce. Ludisse má krásnau twář, krásnau těla postawu: miluge gi každý ginoch, žádný si gi wzjti nechce. Johanka má krásný wtip, krásné srdce, krásnau twář: k nj se ginochowé ženau, každý gi chce za newěstu.

D u k á t.

Tento dukát malý gest, ale mnoho způsobil, mnoho wěcj welikých. Zablesstil se poneyprw: smutné srdce potěssil. Zablesstil se po druhé: děwu při cti zachowal; zablesstil se po třetj: swatokrádce naprawil; zablesstil se po čtwrté: zkazil křiwau přjsahu; zablesstil se po páté: sprawedlnost wymohl. Nynj pak se přewrhl, neprawostj dopausstěl. Zablesstil se poneyprw: sewřel srdce radostné; zablesstil se po druhé: srazil děwy newinnost; zablesstil se po třetj: swatokrádce rozpálil; zablesstil se po čtwrté: křiwau zplodil přjsahu; zablesstil se po páté: sprawedlnost potlačil.

D. Z....k.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Při korunowacj krále Wáclawa r. 1297 dáwalo se na králowský aučet 191,000 cizjch konj obroku.

Němec Rasmann, zemřelý r. 1831, byl žiwý obraz básnjka, gakž geg Kozebue we swém »chudém básnjku« wypodobnil. Ačkoli nezřjdka w trpké nauzi, bez wěcj k žiwobytj newyhnutelně potřebných, nemohl se předce rozhodnauti, aby se byl o něgaký auřad ucházel. W malé, sprosté sedničce, uprostřed skotačiwých djtek, při braussenj swých werssů bylo mu neywolněgi.

Nápis herce Luxa we Frankobrodu nad M.

Hic jacet lux in tenebris.

(Zde ležj swětlo w temnostech).

Někteřj Řekowé w Cárohradě sobě dowolili, kdesi weřegně se powynássetí, že giž negsau poddanj wysoké porte, nýbrž swého wlastnjho krále. Za to obdrželi ale notný weyprask. Wyslanec řecký, weda sobě stjžnost stranu takowého s Řeky nakládánj, obdržel hrubiánskau odpowěd, a podotčeným Řekům dostalo se mjsto náhrady nowého bitj. Gest mnoho žertowného w této zpráwě.

W Chomautowě, w žateckém kragi, w Čechách, giž záhy Němci wyhostili gazyk český z města toho a geho okolj, a připomjnáme sobě gesstě odtud wzniklé staré přjslowj Čechů: »Wssude lidé, w Chomautowě Němci.« Gak tedy za panowánj cjsaře Rudolfa II. na sněmu pražském bylo uzawřjno, aby představenj každého českého města též w české řeči zběhli byli — (českým městem tehdáž gesstě slaulo každé město wně českého králowstwj ležjcj) — obeslali chomautowsstj, u nichž se wždy wssecko gen německy na radnici rozsuzowalo, na cjsaře wýslownau prosbu, aby wygjmáni byli od zachowánj toho sněmownjho přjkazu; byli ale se swau žádostj odpisem cjsařským, w české řeči daným, odmrssténi.

Roku 1366 wydáno nařjzenj wysokým sskolám pařjžským, aby sstudenti před učitely ne na lawicjch, alebrž na zemi sedali, chtěge tjm zapuditi od mládeže pýchu. Bylot za tau přjčinau sstudentům gen na trochu slámy sedati dowoleno; ulice, kdežto se sláma k podobné potřebě kupowáwala, až po dnes „rue de fouare" — slaměná ulice — slowe. — Les extremes se touchent! — Gakýžto rozdjl mezi tjm a časem neynowěgssjm — mezi sedánjm na slámě a mezi dupánjm, hwjzdánjm, oken rozbjgenjm a „pereat" křičenjm?! — Gaký? — Znamenj otázky. W. R.

Na ostrowě Ceyloně zapřahagj nynj do pluhu slony. Gediný slon zastane službu dwadceti wolů, a kupuge se za deset i patnácte liber sterlinků.

Cjsařské diwadlo w Moskwě, wystawěno leta 1824, počítá se mezi neywětssj w Ewropě. Obsahugeť 190 lóžj w pateru pořadj a dwagj galerii. Na pozemj stogj 600 zawřených sedadel. Hrage se w něm w gazyku národnjm.

Wypočjtáno gest, že se w Ewropě wjce než 110 milionů wěder wjna urodj. Na Francii počjtagj 47 mil.; a na rakauské mocnářstwj 36 mil.

Josef Hlaussek ze Smidar, kr. bydž., mlynář, z přirozeného nadánj, bez wsseho se učenj, dělánjm hauslj se obiral. Roku 1831 zaslal třetj a čtwrté hausle, kteréž byl zrobil, na weřegný odjw mezi wyrobky české průmyslnosti. Bylyť pěkného i auhledného stroge a čistého zwuku.

Neyznamenitěgssjho automata za časů nowěgssjch zhotowil r. 1833 w Boulogne-sur-Meru hodinář Stevenard. Na malé, pěkně wyřezané stoličce sedj turek asi ssest palců wysoký. Před njm stogj stolek bronzowý, a podle něho opět menssj stolek, na němžto třj koflijky a dutý bubjnek ležj. — Na začátku hrage wnitřnj ústrogj owerturu, a sotwa že hudba skončj, wstane automat, a třikráte se diwákům pokloniw, chopj se dwau koflijků a známau onu hru se třemi kuličkami počne, kteréž posléze wssechny pod geden koflijk připrawj. Na to koflijky odložj, a třikráte na bubjnek udeřj. Načež se tento pozwedna malinkau tanečnici wypustj, která při nowé hudbě tanec prowádj. Turek mezi tjm neustále hlawau keywá i giným pohybowánjm pochwalu swau na gewo dáwá. — Bubjnek se opět spustj — a automat se třetjho koflijku chopj, pod nimž střjbrné wagjčko okáže. Nowý diw překwapj diwáka. Z wegcete wyleze strakatý ptáčjnek, radostj nad sprostěnjm z wazby třepetá křjdélkama, tře si zobáček, a cwrliká pjsničku. Na to geg turek opět přikrege — wegce i ptáček zmizj — a postawiw koflijk na stranu i opět se ukloniw, na stoličku si zase usedne. — Giná owertura dokončj diwadlo. — Na zhotowenj uměleckého djla tohoto ztráwil Stevenard pět let, a prodal ge potom za 800000 franků.

Král Awy (Birmanůw) zowe se: Králem králůw, řjditelem časů ročnjch, bratrem slunce a králem 24 desstnjkůw.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 7mé.

Časopis tento wychází u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjslo 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech wežd geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

12ho unora] [1835.

Nedbeyte nic nowotjcjch křiků,
Nechte cizjch, hagte wlastnjch zwyků,
Bez nich nemá národ statný zniku.
J. Kollár.

Prstýnek.

Šla lesjčkem šwarná děwa,
Plakala,
A ztracený swůg prstýnek
Hledala.

Přiletěl k nj z lesa černa
Holaubek,
Přiletěl, a posadil se
Na daubek.

„Proč pak pláčeš, děwo krásná?
Potěš se!
Snad že gsi tu zablaudila
W tom lese?“

„Ach, prstýnek gsem ztratila,
Kde, newjm;
Nagdi mi ho, gá se tobě
Odměnjm.“

Letěl holub na zelený
Trávjnek,
Hledal celý den, až našel
Prstýnek.

Nes ho djwce — leč ona se
Zasmála,
Řkauc, že giný prsten zase
Dostala.

I zaletěl siwý holub
Mnoho mil,
A prstýnek si na krček
Zawěsil.

„Budu ljtat po wši wlasti,
Sem a tam;
A kde nagdu neywěrněgšj,
Té ho dám.“

Poslechněte ale zrádné
Panny dál:
Ten prstýnek geště žádné
On nedal.

Trojan.

Marnost swěta.

Nechte mne zpjwati,
Dokud kwetau leta;
Wšak až gá stár budu,
Nechám gá sám swěta.

Wšak až gá stár budu
Zagdu w pusté krage,
A budu zpytowat,
Gak wše w swětě zrage.

A budu zpytowat
I s hwězdami nebe,
Abych moh' poznati
We twerstwu sám sebe.

Abych moh' poznati
I zimu i parno,
A potom zwolati:
Zde ge wšecko marno!

A potom zwolati,
Až mi dogdau leta:
Hospodin pomilug!
Znes mne z toho swěta.

W. H.

Powěsti a zwyky na Krkonošjch.

2. Swatojanské ohně.

Zagisté nic se tak dlauho w rodinách neudržj, gako oblibené zwyky a obyčege. Gak syn otce gednati widjwá, i také sám gedná, budže z náklonnosti dětinské, budže toho mjněnj gest, že ginák gednati nelze. Swé pak náhledy a usudky dětem swým zachowá, a takto se náwyky, přecházegjcj z dědů na wnuky, stáwagj obyčegem, od něhož nerádi se laučjme. Wždyť pak njm takořka památku předků swých slawjme, we wážnosti magjce, čeho sj wážili oni. — A wssak, gakož u gednotliwých rodin dědičnj, abych řekl, gsau mrawowé, rowněž u celých národů spatřugeme, že z pokolenj na pokolenj přecházegj zwykowé. Osady, kraginy a pronárody zachowáwagj slawnosti na památku znamenitých udalostj a wýtečných osob i tenkráte, když už po samých osobách i udalostech dáwno ani neymenssj nebýwá památky. Tak býwalo u národů ssedé dáwnowěkosti; tak to nalezáme u národů doby neynowěgssj.

I u národů slowanských nemalý počet podobných památek a slawnostj se shledáwá. Slawjť národowé tito až podnes w rozlehlých wlastech swých rozmanité památky. Počátek gich možno gen w časech pradáwných wypátrati, gelikož byl prwněgssj žiwot slowanský u wssech swých poměrách přewelikė rozmanitosti.

Mezi obyčegi, genžto se až podnes po audoljch krkonošských udržely, nezagjmagj mjsta neyzadněgssjho swatojanské ohně. Udržela ť se sice také zhusta po kragjch takowáto památka, leč tu se naywjce wečer před sw. Filipem a Jakubem počjná. W okolj krkonošském u wečer před sw. Janem křtitelem po náwrssjch ohně páljwagj, tancem i zpěwem schůzky swé osslawugjce, ba i skákánjm přes dohořugjcj ohně dosslawugjce. Zwyk tento pocházj, gak se zdá, z časů pohanských, kdežto snad bohu Swětowidu na počátku gara anebo w létě za aurodu bohům polnjm obětě páljwali. Na Krkonossjch zwyk tento wssude téměř domowem gest.

Po poledni dne 23. čerwna, chodj hossi po domech, o staré, ometené pometla žádagjce, a wsseligaké ssprýmy při tom prowáděgjce. Mnohý klučjk na dlauhý čas před sw. Janem pilně pase po pometlách, a děwečky negednau se diwj, a hledagj kossťat, gež byli chlapci už dobře schowali. A když takto způsobem rozličným dosti kossťat nashromáždili, shluknau se za saumraku na určitém mjstě, neyraděgi na neybližssjm wrchu, z lesa snosj rosstj a džjwj, a wsse pak zapálj. Gak mile se plamen wzhůru wznese, napálj gedenkaždý i swoge pometlo, gež byl dřjwe gesstě smulau napustil, aby tjm déle a lépe hořelo, a rozhaupaw ge, do powětřj ge wyhazuge. Zatjm se byla na kraginu snesla twawá noc, a pozdálj stogjcjm diwákům se nynj dosti zagjmawé diwadlo obgewj. Brzo letem rowným, brzo klikatým, brzo ssjpem wzhůru, brzo ssaurem dolů ljtagj, a potkáwagj se ohniwé kotauče, gednák i gako bludná swětýlka, gednák gako čistjcj se hwězdy wypadagjce. Newjm, kdo by z wenkowanů tak ráď se tomu dowáděnj weselé mládeže nedjwal, gako se obywatelé welkých měst skwostnému ohniwému strogi djwagj. Wždyť pak giž ta mysslénka: „I gá gsem se někdy po tom wrchu s planaucjm pometlem honjwal —“ welké lahodnosti do sebe mjwá.

Trwagjť tyto radowánky několik hodin do nócí, a ne zřjdka wracegj se paličowé nasmolených kossťat s popálenými kabáty, s puchýři na rukau i po twářjch, oharky domu přinássegjce, kteréž gim maminky a babičky pilně odgjmagj, a proti čárám gakýmsť uschowáwagj.

Před několika lety hodil gsem se práwě k gednomu ohni swatojanskému. Mnohými po městečku přjprawami, gežto se děly před nastáwagjcjm wečerem, množila se moge zwědawost, gelikož w okolj mém podobné slawnosti weselých klučjků gsem newidjwal. Ai, gakého to bylo ssukánj, gakého po náměstj shjhánj a po domech reyděnj, gakého umlauwánj a hassteřenj! Člowěk by se byl měl nadjti, že do hossjků něgaká wesskeren swět obgjmagjcj myssléuka wgela, gakých gim ometená — wyprossená i uzmutá — kossťata starostj nadělala. A sotwa že se bylo slunce za hory ukrylo, počali se mladj i starj po ulicjch haufem wyskytowati. Weselá hudba zněla na náměstj a shromažďowala kolem sebe, řjkagjc, celé městečko. Zazwučela weselá k pochodu — a mladá chasa weyskagjc, s pometly na ramenau, dala se do skoku, a wážným krokem za nj hnulo se wesskeré množstwj sesslých se matiček a dcerussek, i otcowé nechyběli s menssjmi zárodky. Kráčeliť polabským audoljm k blizkému za městečkem pahorku. Gakž bych gá byl směl doma zůstati? — Wen, wen, mezi plesagjcj lid! Wen — a čerstwěgi, nežli se ozýwaly rány tureckého bubnu, nutjce zástupy k pokrokům hezky pozwolným. Brzo zde mezi buclatými djwčinami, brzo mezi kluky a gich kossťaty, řjtil gsem ze strany na stranu, až gsem se mimo nadánj, ač ač dosti giž utrmácený, octnul u prostřed přjkrého náwrssj. A

cihle! tu gsem obrátil zraky na wesskeré množstwj, genžto se za mnau teprwa sskrábalo nahoru. Nebylo bez obliby, podjwati se na přepodiwnau strakatinu! Mnozj gakoby ohon a křjdla zástupu, wzadu a po stranách zůstáwagjce, chaulostiwost anebo nesmělost ukrýwali, předstjragjce, že to wssecko w dálce mnohem krásněgi wyhljžj. Ginj wssak předce otužilegssj a zmužilegssj drali se na kamenitý pahorek, nedbagjce že gim anebo pod nohama kamenj uklauzá, anebo od předněgssjch s wrchu se na ně walj, ano i gakési rohatě s mnohými se potkáwá. Mně připadl na mysl Brennus, gak leze na tarpegskau skálu, an gsem na ty hemžjcj se u wečernjch mrákotách zástupy pohljžel. Byloby ale maudřegi bylo, aby mi byla bagka o zagjci a želwě připadla; neboť semotam se nareydiw, brzo gsem takowému lezenj nezwyklý seslábl, a za ostatnjmi, zdlauhawěgi lezaucjmi se opozdil. A wssak i také gá gsem posléze hrdinský ten čin dowedl, a stál na temeně pahorku. A přede mnau stál strom gakýsi, a kolem něho i na něm stála hromada gedlowjho, a kolem té hromady a na nj stály swazky suchého rosstj. A takž tu stála přepodiwná hranice, a gá před nj a se mnau na sta diwáků. A muzikanty bylo widěti okolo stromu a té hranice, a muž tu gakýsi wypjnal se s hořjcj pochodnj — a w tom se uhodilo na turecký buben, až gsem si bolestj ussi zacpáwal, a muž ten, gakoby obětnjk wywolený celým národem, zapálil swazky suchého rosstj — a mezi tjm, co se dwa trubači na dlauhých trubicech nadýmali, až nám blanky w ussjch pukaly, chytalo se gedlowj a oheň se ssjřil. Kolkolem ozýwalo se hlasité „A — a!" — a když se i wrssek stromu zňal, nastalo radostné pokřikowánj. — Nynj w gednom plamenu stála celá ta welká hranice — bylať to prwnj, kterau gsem widěl w takowém plápolu, a gakási auzkost a bolest zmocnila se pogednau prsau mých. Gaký to obraz stawěl se mi před oči! K hlasitému chechtu gsem se nutiti musel, gen abych udussil — wzdechy a pláč! —

Chasnjci se byli zatjm přihnali s kosstaty, a odwážliwě strkali ge w prasskagjcj hromadu, ano i hořjcj kusy z nj utrhnauti se osmělowali, takž asi, gako někdy odwážliwec Prometheus z božského byl kradl plamene!

Nynj teprwa počala se weselost mezi zástupy ssjřiti; kolo diwákůw se roztahowalo, a w něm ljtala horaucj pometla wzhůru do powětřj, a padagjce nezřjdka po cizjch zádech se swezla. Ginj chlapci opět a opět skákali přes oheň, ba i skrze oheň, a ginj opět podiwné prowáděli posuňky a reydy.

A wssak hranice počjnala rozpadowati se — i hasnauti. Diwadlo i wesskeré radowánky bljžily se ke konci. Znowa zawzněla hlučná muzika na rozlaučenau, a kdož si byl mezi dowáděnjm opodál zaběhnul, napnutým krokem wracel se do kola. Tu si opět pometláři ruce podali, a tancugjce kolem zbytků hranice, zpjwali pjsně gakési na uctu ohně a swětla. Potom znowu uchwátili ohořelá pometla, ano i wůkol stogjcj za dobré znamenj si to wykládali, gestli že gedinký genom uhel při odcházenj ulowili, kterýž mohli při nawrácenj se domů zakopati pod prahem.

Spokogeni a rozčileni nad radostným wečerem brali se diwáci k domowu. Gakéhož tu gesstě po cestě wyprawowánj a popisowánj — gakého opakowánj! Každý wsse neylépe byl widěl, každý něco byl zakusil. — Černá noc pokrýwala audolj krkonošské. Bera se dolů s pahorku, obrátil gsem oči do wzdálených audolj polabských, na obrowskau Černau horu, na nebetyčnau Sněžku a na řad ostatnjch wrchů a náwrssj, na gichžto temenách bylo gesstě množstwj ohňů widěti. Dosti dobře nazýwali ge druhowé mogi hwězdami krkonošskými.

Gedenáctá odbila na staré rádnici, an gsem přes náměstj kráčel k domowu. Kwětoslaw.

Studánka Čislawowa.

Za parného poledne seděli dowádiwj ženci pod starau, rozložitau ljpau, u studánky, gjž řjkali studánka Čislawowa. Ukrýwaliť se tu před palčiwým sluncem, a spolu přitom po sprostu obědwali. Každý z nich wěděl co powjdati, a každý obweselowal sebe i giných dle možnosti.

U prostřed sswitořiwých ženců seděla hezká djwka s čackým gonákem, Libinka s Bozděchem, i seděla neybljže Čislawowy studánky. W ruce držela zbánek a podáwala wůkol sedjcjm žencům wody. Ale nepodáwala gi zadarmo; neboť kdo se chtěl napjti, musel uhodnauti hádanku něgakau, gakož gest na přjklad: „Nemá to nohy, ale čtyry rohy a plyne po wodách" — anebo sám něco giným k uhodnutj uložit. A takž se hádalo i hádalo, a smálo a weselost byla po celém zboru. A když se giž skoro každý napil, chtělo se také Bozděchowi pjti. A rozweselený powstal gonák, a pohledna laskawě na Libinku, prawil: Dlauhos nám giž, milá Libinko, ukládala hádanky; teď ale gá tobě uložjm gednu, a neuhodneš-li tu hádanku mau, musjš

auřad swůg složiti, a gá geg nastaupjm. — Tuk powstal ze wssech stran weselý smjch a radostné rukama tleskánj; a wssickni wolali: Ano, ano! teď bude Libinka hádati. J těssili se wssickni, gaký to žert mjti budau, neuhodne-li hezká djwka hádanku.

Powěz ty mi gen swau hádanku, milý Bozděchu, řekla Libinka, ani se hrubě nerozmeyssleggic; a nerozlausknu-li tu twogi maudrost, ař se mi stane, gak prawjš. — A Bozděch začal takto:

Hluboko w zemi počátek mám,
Twář moge se na slunce djwá;
A čjm wjce mi ubjráno býwá,
Tjm wětssj hognosti wydám.

Tak Libinko, a teď hádey, prawil dále. Dey si wssak pozor. Gest to hádanka pěkná, a od mého otce pocházj. Gednau za wečera garnjho mi gi uložil, an gsme seděli pod kwětaucj gabloni.

A Libinka wrtěla hlawinkau, prstjček položila na usta, a rozmeysslela se i hádala, a opět hádala, a kolem se už chechtaly dowádiwé znečky. A když nemohla uhodnauti za hodnau chwjli, osskrábal gj žertowně Bozděch mrkwičku, a zmocnil se gegjho zbánu k nemalému weselj shromážděných zenců. Libinko, prawil, ty gsi nerozlausckla maudrost mogi; poddey se giž wolně w osud swůg. — Wyswětli nám djwe tu zlau hádanku, řekla djwka, gakoby se chtěla trochu hněwati. Studánka to gest, zwolal rozweselený žnec, z njžtos ty sama tu dosti už wody nabrala. A přihnuw na to zbánek k ustům, doložil: Zdráwa buď nasse hádačka! — A slawena budiž památka muže, kterýž nám studánku wymohl! ozwal se opodál sedjcj stareček, genžto se byl až dosawáde s potěssenjm djwal na weselé si počjnánj mládeže. Zpomjnalť si přitom na swá mladá leta, neboť sám také tehdáž weselé kausky prowáděl. — Nemámeť toliko prokázaných dobrodinj užjwati, prawil dále, nýbrž i pamatowati při nich na dobrodince, a mjti geg w uctiwosti. Wděčně máme přigjmati dary, a wssak i také wážiti si dárce. A kdykoli z této studánky pigeme, wždycky se také upamatugme na Čislawa, njmž nám byla gest dobrá tato a zdrawá woda darowána. — A když takto mluwil stareček, wsseckо pilně posslauchalo, neboť byla zkussenost a maudrost geho ctěna w celém okolj.

Ráda bych wssak předce wěděla, ozwala se nynj Libinka, gežto giž gakoby se byla přestala hněwati, že pozbyla aukadu — ráda bych wěděla, proč tuto nassi studánku Čislawowau nazýwáme. Matinka moge wyprawuge o nj ginák, tatjček ginák powjdáwal — a takž newjm až dosawáde prawau toho gména přjčinu. Což abysi ty nám, dobrý dědečku, wyprawowal tu pěknau powjdku, neboť ty gsi neystarssj z bělowlasých starečků, a tyť neylépe zachowal gsi powěst prawdiwau.

J nu, wece usměwawě stareček, chtěgj-li také drnzj posslauchati, powjm ti o prawé toho gména přjčině, abych ti poněkud ztrátu twého zbánečku nahradil. Slýcháwal gsem gi od stoletého děda mého, a tomu gi powjdáwal otec, za gehožto mladých let se přjhoda udála. Chcete-li tedy posslauchati —

Rádi, rádi! zwolali ženci, hossi i holky, a obsedli w radostném hluku usmjwagjcjho se dědausska. — Wám gen aby něco napowěděl, hned sedjte pohromadě. Co ale bude řjkati práce? — Potom si pospjssjme! ozwali se wssickni plesem gediným. — A stareček se gal wyprawowati přjběh, gak geg byl sleychával od stoletého děda.

Za pacholetských let mého praděda zůstáwal tamto pod wrchem, gemuž Bytow řjkáme, pastýř, a gméno geho bylo Čislaw. Pamatug si to, Libinko, pastýř ten se Čislaw gmenowal. — A on pásáwal stádo swoge w audolj, a žiw byl se wssemi saused y welmi pokogně. Pod Bytowem byl sobě wystawěl chalaupku, a podle chalaupky stál skrowný chljw, neboť nebylo welmi weliké množstwj owecek a koz, kteréž den uzawjral. Ale w chalaupce bydlela s njm spokogenost, a rok po roce posjlali bohowé požehnánj do chljwečku, neboť byl Čislaw gich neywraucněgssj ctitel. Onť nossjwal hogné žertwy (obětě) Wolosowi, bohu dobytka, a protož mu také tento hogně žehnáwal. J stal-tě se Čislaw neybohatssjm w celé kragině pastýřem, a musel-tě po čase pomeyssleti na zwětssenj swého chljwu, ačkoliw sám netaužil po wětssj chalaupce, neboť w té skrowné staré až dosawáde spokogenost s njm bydlila. J wyssel si gednoho dne, aby přjhodné na to stawenj kmeny wyhlédal, a chodě w kragině, spatřil wysoký strom. A gakkoliw stromu toho silnj kořenowé ze země kaukali, a wssj prstě prázdni, před horkem a mrazem sspatně uchráněni byli: tělo předce zdráwo wypjnalo týmě swoge k oblakům, a na kmenech ssumělo husté, zelené listj. Široko daleko byl libezný chládek pod rozkáhlými ratolestmi. S radostj pohljžel Čislaw na silný ten dub, a shledaw geg tu o samotě, na mjstě dosti nepřjhodném státi, předewzal sobě, na druhý den geg stáceti a použiti silné, dobré dřewo na stawbu. — Byl-tě wssak, milé djtky, dub ten starožitný domowem gedné Wjly, což arci zbožný Čislaw neowěděl: Magj ale Wjly — gakož wjte, wlastnost takowau, že když

sobě někaký strom za obydlj wywolj, s njm i rostau a se silegj, a když on stárne, i s njm zároweň stárnau a se spadagj. A gestli že strom pogde, musegj také Wjly ze swěta, a odsauzeny býwagj na čas dlauhý přebýwati w temnostech, až ge opět wůle bohů neymocněgssjch na swětlo propustj, kdež rády plesy prowáděgj.

I tož si mohau tedy silný, mnohá leta trwagjcj strom za obydlj wywoliti, ozwala se nato Libinka; a pak geg mohau ssetřiti a opatrowati, aby mnoho, mnoho set let wytrwal.

Myslíš-li, moge dceruško, odpowěděl stareček, že z toho Wjly, rowněž gako ty, panenko, rozumu nemagj? Slabý, lehko scházegjcj strůmek si owssem newywolj, a wssak ostřjhati geg a opatrowati žádné zwlásstnj mocj nemagj. Wládneť nad nimi, gako nade wssjm stwořenjm, ruka bohů mocněgssjch. — I znamenalať tedy Wjla, gaké gj nebezpečenstwj nastáwá, i předewzala si, pastýře Čislawa přiwesti na giný aumysl, nežli gesstě byl začal sekeru w silný dub. A když přissel pastýř Čislaw na druhý den s ostrau sekerau, uslyssel hlas wolagjcj: Čislawe ustaň! A když se pastýř pln podiwenj začal ohljžeti, a pozorowati, odkud by neznámý gemu hlas přicházel, dala se opět slysseti slowa: Nechtěg, pastýři bohumilowný, podsekáwati strom tento; zničjš-li žiwot geho, zničjš i blaho moge. A zbožný Čislaw hned se domyslil, že to gsau slowa Wjly, gežto byla dub ten zwolila za pozemské obydlj, a protož i hned sekeru odhodiw, z weliké pokoře zwolal: Odpusť, Wjlo dobrá, že gsem newědomý chtěl zkaziti sjdlo twoge. Naprawjm aumysl zlý, a ssetřiti budu stromu co oka swého.

I ssel-tě napotom a nakopaw prstě, obsypal kořeny, čauhagjcj ze země, a bedliwě ossetřowal strom, aby mu neuskodila ruka člowěčj a zub zwjřecj. A powděčná Wjla mu za to wždy přispjwala prospěssnau radau, spolu opatrugjc stádo geho, gežto se nynj wůčihledě rozmnožowalo. Brzo wssak dossel za swau zbožnost gesstě wětssj odplaty. Neboť událo se, že času gednoho w kragi nassem panowalo sucho náramné; potoky a studně wyschaly, a nauze o wodu byla weliká. Za horami, za lesy, kde se která studánka prevssila, bylo přichozjch na mnoho mil; a přicházeli s okowy a konwemi, a nabjrali ze studánek, až bylo widěti suché dno. A lid si stěyskal žjžnj a dobytek řwal žjžnj, a hrůza byla po celém kragi, aniž kdo uměl pomocj. I wzchopil se pastwec Čislaw, a kráčel k rozložitému dubu, a hluboce se pokloniw, třikráte zwolal: Wjlo mocná, Wjlo dobrá! Nenj tebe tagno, gaký nedostatek tjžj kraginu nassi, a gakau bjdu trpj krag náš! Prosjm tě, rozpomeň se nad námi, a pro malau službičku, gestli gsem tobě kdy někakau prokázal, sessli nám wody, abychom nezahynuli žjžnj. Přinesu tobě neykrásněgssjho beránka na oběť.

A když se takto byl uklonil zbožný Čislaw, zassuměla husté lupenj, a hlas ljbezný ozwal se z toho ssumotu: Kráčey za chalaupku swogi třikráte třidcet kroků, ber se k wýchodu, kopey na mjstě tom, a nalezneš studánku, kteráž poskytne celému okolj wody hognost. — Plný radostné naděge chwátal i hned Čislaw na wykázané mjsto, bral se za chalaupku třikráte třidcet kroků, a kopal a nassel gak mu sljbeno bylo, hogně wody poskytugjcj studánku. I zaplesalo nad blahoděgným darem celé okolj a snássela dary na oběť dobré Wjle. Čislaw pak obětowal neykrásněgssjho beránka, a na památku wsadil zde tuto ljpu, a lid nazwal studánku studánkau Čislawowau, neboť gen zbožnému pastýři měl co děkowati, že nezahynul krutau žjžnj.

A takž nám tedy dobřj bohowé, dokončil stareček, každý dobrý skutek odměnj. I čiňmež tedy dobře, a dobré odplaty dogdeme.

Djky dobré Wjle, djky zbožnému Čislawowi! zwolali nynj prostosrdečnj ženci, a chopiwsse se ostrých srpů, w plesném hluku, se zpěwy, hrnuli se na pole.

J. F. Činowský.

Kateřina I.

Gakož se w děginách nassj wlasti dočjtáme, že Oldřich, knjže české, Boženu, djwku sprostau z rodu sedlského si zamilowal, a srdce i ruku gj oddaw, na wýwodský stolec powýssil: tak i za nowěgssjho času ruský cjsař Petr Weliký, wěhlasnau Kateřinu, sprostau, tak nazwanau djwku z Marienburgu za swau choti přigaw, gi cjsařownau a wládkynj celého ruského národu učinil.

Byla-tě Kateřina w Marienburce, městě někdy, nynj wesnici na pomezj litewském a polském, r. 1686 narozena. Rodičowé gegi, ze swé nesstastné wlasti wssehubjcjm morem bywsse zahnáni, w tomto městě nalezli swůg hrob, a mladau Kateřinu s gegjm bratrem beze wssj podpory zůstawili dussjm autrpným, genžby se gich z lásky křesťanské ugmauti chtěly. I neopustili ge dobročinnj lidé, a mladssjho bratra wzal geden sedlák

k sobě; Kateřinu ale přigal do swého domu městský kazatel, genž wssak za krátký čas do té samé nemoci, která ubohým sirotkům rodiče byla odňala, upadna, tisiců morem uchwácených we hrob následowal. Zůstalať nyni mladá, osiřelá djwka w neywětssj nauzi a bjdě, neznagjc rodičů, neznagjc swé wlasti, neznagjc nikoho, sobě sama odewzdána. W takowém stawu gi nassel neywyšssj dozorce cjrkwe luteránské, genž do Marienburgu nesskastným zhaubného moru obětem ku pomoci spěchage, prwnj swé kroky do domu zemřelého kazatele byl zamjřil. Gak mile ho Kateřina spatřila, s pláčem a nářkem mu běžela w náruč, a za raucho geg uchopiwssi, otcem ho nazýwagjc, neydůtkliwěgi ho prosila o sausto chleba, an neykrutěgssj hlad gegj wnitřnosti hlodá.

Dobrotiwý tento kněz, gménem Glück, lidumilým srdcem se ugal tohoto sirotka, umjniw sobě, an se nadarmo po gegjch rodičjch, o nichž ona sama nic newěděla, dotazowal, otcowského mjsta u nj zastaupiti. Poněwadž ale za úřadnj záležitostj gesstě na dalekau cestu se odebrati musil, odewzdal gi péči swé choti, genž se wychowánj a wzdělánj ubohé opusstěné materskau ugala láskau.

Wýtečná tato panj sama dwě dcery měla, skoro w gednom s Kateřinau stářj; wssecky tři nyni stegnau láskau, stegnau pečliwostj a horliwostj wychowáwala, a spanile se dařilo gegj materské snaženj. Brzo se počaly wywinowati Kateřininy tělesné a dusswnj schopnosti, a co zkwětlá růže, ozdobena wssj panenskau krásau i ctnostj, dospěla nynj k ssestnáctému roku swého stářj.

Ted wssak ctihodnau panj cosi znepokogowalo, tagné obáwánj se wzniklo w gegjm srdci, an gegj neystarssj syn na rozwinuté půwaby mladé swé přjtelkyně pozornýma zrakoma pohlédal, a i w Kateřině gakýsi temný cit, ne pauze sesterská láska, buditi se počal. Pečliwj rodičowé, chtjce gegich mladá srdce uchrániti, myslili tedy na to, předmět obapolné náklonnosti odstraniti. Bylť na ten čas gistý sswédský bogownjk w Marienburce leženjm, genž Kateřinu uzřew, tak si gi zamilowal, že milerád k tomu nawrženj swolil, gi sobě za manželku pogmauti; načež w krátce swatba slawena gest. Než giž třetj den po swatbě musil mladý manžel k wogsku krále sswedského, Karla XII., se odebrati do Polska, kamž byl práwě tenkrát onen Augusta w srdce geho zemi pronásledowal. Po odchodu swého manžela Kateřina opět w péči a ochranu swých dobrodinců odewzdána býti se widěla. Byl-li tento bogownjk zabit, aneb kam se poděl, žádných dostatečných zpráw se dopjditi nelze bylo.

Znowu opusstěná Kateřina nacházela se gesstě w domě sslechetných swých ochranců w Marienburce, když polnj marssálek ruský Šeremetěw město oblehl. Posádka welmi slabá po krátkém odporu, nemohauc se déle udržeti, konečně se wjtězi poddala. Měssťané, by sobě wjtěze milost zjskali, neopomenuli k němu důstogné wyprawiti wyslanstwj, k gakémužto auřadu ctihodný pastor Glück wywolen gest. Než generál ruský, ačkoli wyslance s celau geho rodinau s welikau přigal uctiwostj, předce s městem ne ginák, než gako autokem dobytým nakládal, a beze wssech okolků i mladau Kateřinu, welmi mnoho wděků a půwabů, co do postawy a celé zewnitřnosti do sebe magjcj, sobě přiwlastnil.

Tak nenadále od rodiny, giž za swogi wlastnj powažowala, odlaučena, pocjtila nad tim Kateřina náramnau žalost; strassno bylo gi pomysliti, že nynj co otrokyně k cizjmu se dostane národu, gehož mrawy a powahy gi cele nepowědomy gsau. Bylať dosti otewřeného a ostrého rozumu, by byla hned na prwnj pohled nezpozorowala, že toliko tělesné gegj wnady nowého pána gegjho byly překonaly, protož se mu wždy wjc a wjce zaljbiti snažjc, wssecken swůg um wynaložila, hraběte Šeremetěwa připautati k sobě. W ten práwě čas Menčikow, wýtečnými wlohami a zwlásstnj cárowau přjznj od sprostého cukrářského učedlnjka až k důstognosti knjžete se wyssina, obdržel mjsto generála w Litewsku, a Šeremetěw na ručest se musil odebrati do Polska, sotwa že tolik mu zbýwalo času, neypotřebněgssj wěci sobě spořádati. Wssecko giné, i swau milau Kateřinu, zde zůstawiti musil, giž Menčikowi, okolnostmi přinucen gsa, na požádánj dobrowolně byl přepustil. Gak mile Kateřina nowého zočila pána, srownawssi ho se starým welmi si ho, an mladssj a sličněgssj byl, zaljbila. I wěděláť mladá otrokyně s welkau chytrostj a ostrowtipnostj, gak každého geho rozmaru k swému použiti dobrému, až konečně takowau nad njm sobě oswogila moc, že s geho srdcem co welitelkyně neohmezeně wládnauti se widěla. Žilitě oba milownjci spolu w neydokonalegssj swornosti, an gednau cjsař Petr Notteburgem, kde oni bydleli, cestuge, u swého miláčka Menčikowa pohostinnu byl. Kateřina u stolu s ginými spoluotroky posluhugjc, od cjsaře, gehož zřjdka prwnj pohled zklamal, nad mjru pochwálena byla. Snažně se wyptáwal, odkud rodem gest, gak se gmenuge, a gakým způsobem do geho se dostala rukau; leč generál toliko kýwánjm odpowj-

dal hlawau, což gako geho žalost, tak i hlubokau geho poddanost oswědčowalo.

Po odchodu cjsařowě Menčikow swé Kateřince takowau laskawost a náklonnost progewowal, že to brzo celé geho wogsko znamenalo. W požjwánj sladké přjtomnosti pohřjžen, na minulost byl zapomněl, a budaucnost ho gesstě neznepokogila. W náruč swé milenky přicházjwal pro wssecké rozkazy, gež wogsku dáwati měl; a paután gegjmi wděky, nepředzwjdal swého pána brzký náwrat, gehož práwě on sám přjčinau byl, an byly cjsaři žaloby na něho přednesseny, ne bez důstatečných důwodů. Cjsař chladně ho přigaw, neywětssj přjsnostj gim nakládal, ba prawj se, že ho i bil. Menčikow se bránil lžj, a cjsaře opět oklamal; a když tento oslepen, udobřiti se dal, laupeže swé a tagné přestupky s wětssj smělostj prowáděl. — Mocnář, nehodlage se dlauho w Litwě pozdržeti, bytem byl w gednom domě priwátnjm bljže obydlj Menčikowa, gehož každodenně nawsstěwowal, a s njm obyčegně i obědwal. Leč Menčikow žarliwostj pogat, Kateřinu w tagnosti drže, u geho přjtomnosti gi nikdy k obsluhowánj nepřipustil, a poněwadž cjsař schwálně o nj žádné nečinil zmjnky, giž se domnjwal, že docela na ni byl zapomněl. Po několika dnech ale při wečeři tázal se po přjčině, za njž giž tak dlauho Kateřinu byl nespatřil? Tato otázka byla rozkazem. Kateřina, bywssi w tu chwjli přiwolána, zgewila se co milostenka nowými ozdobena půwaby, genž smysly mocnáře okauzlily. Gegj twářnost wssak prozrazowala takowau rozpačitost, že nowý milownjk nad tjm užasl; hledy cjsařowy zwětssily gegi zmatek. Učinil na ni, též ne bez rozpaků, několik žertowných otázek, gež Kateřina se wssj slussnostj a hlubokau uctiwostj wtipně zodpowjdala. Na to se dal se swými ministry, aby gegich pozornost od toho odwrátil, do rozmluwy o rozličných státnjch záležitostech, a zamysliw se hluboce umlkl, až ku konci wečeře nowá a pro Menčikowa welmi žalostná nastala scéna. Byl-tě tehdáž w Rusjch ten obyčeg před gjdlem a též i po gjdle, pjti sklenku likéru, gegž hostům po řadě otrokyně podáwala; cjsař, an Kateřinu s taljřem a se sklenicemi k sobě přicházeti widěl, od stolu wstana wzal swau sklenici, a žhaucjm zrakem na ni pohlédage prawil k nj: Widjmť dobře, Kateřino! nerozumjme si; než domeyssljm se, že se bljže seznáme. Wezmu gi s sebau, promluwil dále důwěrným hlasem k generálowi, a pogma těmi slowy Kateřinu za ruku, do swého gewedl pokoge. Od té doby se neodlaučil wjce cjsař od Kateřiny; teprwa třetjho dne k Menčikowi promluwil: Slyš, Kateřinu ti wjce nedám zpět, ljbjš se mi nad mjru; musjš mi gi ustaupiti.

Menčikow hluboce se pokloniw, w žalosti chtěl odegjti, an cjsař onjm hlasem, gegž často přigal, by celau důstognost mocnáře obgewil, zpět ho zawolal, k němu řka: Gistě gsi nepomyslil, že ta djwka čeho obléknauti nemá; possli gi tedy hned nějaké ssactwo, ona gak náležj musj wyprawena býti. Menčikow swého pána předobře znage, wssecko ženské nářadj Kateřinino na rukest složiti dal, k čemuž gesstě skřjnku s dyamanty a ginými klenoty naplněnau samowolně připogil, a dwěma otroky, dřjwe djwčjmi služebnjky, odnesti, a gim tak dlauho u nj, dokud se gi ljbiti bude, zůstati kázal.

Nebyla práwě Kateřina, když otroci ty skřjně přinesli, we swém pokogjku; přigdauc tedy, nemálo užasla, an nagednau tolik drahého ssactwa byla spatřila. J běžela w okamžiku k cjsaři, pogmauc ho za ruku, s přirozenau swau důwěrnostj, genž se mu u milé newolnice tak ljbila, prawila: Dosti často a dosti dlauho gsem byla we wassjch pokogjch, teď můžete také gednau do mého přigjti, gessto wám chci něco welmi wzácného ukázati. Těmi slowy táhla swého mileného pána, skoro proti geho wůli, s sebau, pronásledugjc wážněgssjm hlasem: Wsse, co widjm, gest znamenjm, že mi bude u wás zůstati, gak dlauho se wám ljbiti budu. A že tomu tak, gest také dlužno, byste wssecky wzácnosti a sperky widěl, gežto wám s sebau přinássjm. Na mjstě zotewjrawssi skřjně, usměwawě zwolala: Eyhle, totoť gest bohactwj newolnice Menčikowy. Teď wzala skřjnku, giž si byla dřjwe nepowssimla, do rukau, a otewřewssi gi, užasem pogata prawila: To gest omyl, to zagisté nenj pro mne, to ani neznám.

[Ostatek budaucně.]

Hádanka.

Mne zrodily wěky dáwné,
Zem můg prach nedostala;
Gméno mé ze wlasti slawné,
Wlast wšak mnau pohrdala.
Přidáš-li *a* k mému gménu,
Ai tu spatřjš welkau změnu;
Pozbudu wšj maudrosti,
Wšeho umu i rozumu,
Gsem obrazem hlauposti. *B. T.*

(Hádanka w čjsle 2hém: Makowice.
— — 3tém: Turek, a
— — 4tém: Kol, lék.)

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Z Plzně dne 6. února 1835.

Neobyčegná, truchliwá příhoda dnes potkala město naše. Okolo třetj hodiny w noci zrhla se náramná bauře s wichřicj a krupobitjm; tlakoměr byl padl kwapně z 27″ 6‴ až na 26″ 8‴ 5; we čtwrt na čtwrtau se dwakráte silně zablesklo, hrom uděřil do wěže hlawnjho chrámu zdegssjho a zapálil, ačkoli hromoswodem opatřena byla. Ku čtwrté hodině wypukl plamen pod neywyšssj báni ze wnitřnosti gegj, w hroznokrásném slaupu wždy dolegi se rozssiřuge, až celau ssirowládnau ozdobu tuto města Plzně až na základy pohltil. Giž také menssj strannj kryt chrámowý hořel, i welký chytati počal, z čehož náramné nebezpečenstwj městu celému hrozilo, které gen welikým namáhánjm měssťanstwa i wogska zdegssjho sstastně odwráceno gest. Welice željme ztráty této pěkné, hrdé, 52 sáhy wysoké wěže, zwlássté pak krásných welikých, nad obyčeg libozwučných zwonů, gakož i wýborných hodin wěžowých; tesklíwě zjrá oko k černým sfutinám, které dnes u prostřed welikého náměstj we zbauřené nebe strmj, tam, kde wčera gesstě zlatoskwaucj kříž na týlu hrdossjgného welikána plzeňského u welebné wýšce se wznássel. J. Smetana.

Spisowatelowé gsau swětla, ano! — ale welmi rozdjlná. Gsautě gako

a) Slunce; chowagj oživugjcj swětlo w sobě, ze sebe paprsky wypausstěgj, a dráhu swau gasně oswěcugj. Byť i zanikali, čjm dále se ubjragj: — sluncem pobudau wždycky.

b) Oběžnice bez wlastnjho swětla. Točj se okolo slunce — ale záře gegich předce něco ljbezného do sebe mjwá. Zamilowanj se rádi na wečernici djwagj.

c) Ocasnice. Přicházegj, podiwenj působj, ulekagj, hrozj zwrátiti swět; nedeyte se ale žádný přestrassiti. Nechagjť swět swětem, — odegdau opět, aniž kdo zwj, co wlastně chtěli.

d) Ohniwé ukazy. Wssechněch oči se po nich otáčegj. Wznássegjť se na nebesjch — a rozplesknau se. Nečistá hmota, genž po nich zbyde, neylepssjm gest důkazem gich obsahu.

e) Ohniwé stroge. Gsau pro weselj, a žádagj poplatku za podiwanau — to gest: honorar, — Kdo tu neywjce wyzjská? Přečasto gen podnikatel — knihkupec.

f) Bludičky, zplozené z gedowatých par, zmjtagj sebau, wábj, zawádj. Nechte ge wznássetí se nad močáry!

Když cjsař Karel, dobré paměti otec národu českého, gednoho dne w radě seděl, přissli k němu mnoho nuzných, stěžugjcjch sobě na weliké laupežnictwo, gežto se w zemi české páchalo. Cjsař slysse plačtiwé žaloby, kázal se gich, kde a w čem by se laupeže páchaly? — a když mu ge pilně popsali, kázal bez messkánj haufy wogenské rozeslati, sskůdce polapati a sskodu wynahraditi. Nemoha wssak tuto lotrowskau peleš gedným tahem a gedným rázem přetrhnauti, častokráte sám na kůň sedna, několik set lidu oděného pogma, gezdil po wsech, městečkách a hradech, osobně takowé laupežnjky wyhledáwage, a kdekoliw ge polapil, powěsiti ge kázal, gich hrady a obydlj pak bez milosti páliti a pleniti. J bylo mu také oznámeno, že se w kragi králowéhradeckém mnohé dějj laupeže, netoliko od pěssjch, ale i od gizdných. J powolal cjsař tedy několik mužů statečněgssjch, sám swau osobau wyprawil se na ty zbauðce, až přigel k hradu Zampachu. Tu gemu oznámeno, že zlodějowé, pána hradu wyhnawsse, zde se byli uhnjzdili a sami hrad osadili. Cjsař geg kázal oblehnauti a pilně dobýwati. Laupežnjcj widauce, že nemožno gim ubrániti se, wolali, že se chtěgj poddati. J byli zgjmáni, 18 gich pospolu do wězenj wsazeno, a na zegtřj ráno hned tu wssecky na dřjwj okolo hradu zwěsseni. Mezi těmito laupežnjky nalezal se také geden welmi statečný rytjř, gménem Jan Pancjř, kteréhož nedáwno cjsař na rytjřstwj byl pasowal. J pohleděw naň cjsař, promluwil: Což se tobě lépe ljbilo zlodějstwj nežli rytjřstwj? A obrátiw se ke swým, řekl: Tento gest nedáwno ode mne na rytjřstwj pasowán, pročež mu chci gesstě poctiwost učiniti. To wyřkna, kázal geg nedaleko hradu odwesti a tam před swýma očima oběsiti, promluwiw tato slowa: Bude to w budaucjch časech powjdáno, že gest gednomu rytjři cjsař gednoho roku dwogj poctiwost učinil; gednu, že mu zlatau halži na ssjgi wložil, a druhau, že konopnau haužew na hrdle magjcjmu průwod učinil až k ssibenici. — Až po dnes gesstě nacházj se na wrchnostenském kanceláři statku Zampachského obraz, kterýž nám přjběh tento od l. 1376 na paměť uwádj. Představuge muže, w rytjřském brněnj oblečeného, čestným zlatým řetězem ozdobeného, spolu i prowázek na krku magjcjho. Přibjk.

Oprawenj.

W čjsle 5tém, na poslednj str. řád. 9. z důly w prawo, místo „zásstinilau," čti: „zastauženau pochwalau." A w ř. 15. místo „de papiru," oprav: „z papjru."

W čjsle 6tém na prwnj stránce, w nápisu, místo „um i ramen," čti: „um i ramena."

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

KWĚTY.

12. února [Přjloha IVtá.] 1835.

Liternj zpráwy.

Uwod theoreticko-praktický k wyučowánj w počjtánj z hlawy, gakož základ k počjtánj s ciframi. Pomůcka pro ty, kteřj se zaměstknáwagj s wyučowánjm mládeže w počátcjch arithmetiky. Sepsal Giřj Zindl, učitel na c. k. normálnj hlawnj škole w Praze, zčeštil Norb. Waněk, auřednjk c. k. biblioteky a gub. transl. český. W Praze, 1835. U Tomáše Thabora w býwalém klášteře sw. Anny, čjslo 948. Cena 30 kr. stř.

Kommkoliw bylo popřáno p. Zindla u wyučowánj počtům gen několik hodin poslechnauti, u toho zagisté každé pochwalné slowo na uwedený spis zcela na zbyt bude, an dostatečně přeswědčen gest, že přednášenj gmenowaného p. učitele tiskem s ginými zdělené wýbornau a žádanau pomocj bude wšem, genž se wyučowánjm w počtech zanášegj nebo zanášeti chtj. Těm a takowým tedy nic giného powědjno nebuď, nežli že djlo to dohotoweno, a w pražských kněhkupectwjch dostati ho gest, a že se gim spis ten tak dobře ljbiti bude, gako se gim ljbilo austnj přednášenj p. Zindla.

Kdo wšak pana spisatele z austnjho učenj geho nezná, tomu srdečně radjme, aby tjm wjce si pospjšil, použiti podané sobě přjležitosti, a tak i sobě i žákům w práci ulehčil. Nagdeť zde množstwj welmi přjhodných přjkladů, kterými se djtky wýborně k počtům pro žiwot připrawugj. Zkrátka, o této knize wšjm prawem řjci se může, že přede wšemi ginými druhu toho zasluhuge, aby nižádnému učitelowi, buď on weřegný buď saukromý, neznámá nezůstala. Nechci řjci, aby gi každý pilně čjtal, an nepochybugi, že, kdokoliw pozorně gen začne, gistě i dřjwe nepřestane, až s celým djlem náležitě hotow bude.

Wás, páni, kteřj gste byli posluchači pana Zindla, buď co školnj žáci, buď co čekatelé učitelstwj, Wás za swědectwj beru, že pauhau toliko prawdu powjdám. Přitom pak i srdečně Wás žádám, abyste wšem swým známým poradili, by se co neydřjwe se gmenowaným spisem seznámiti hleděli. Abych pak aspoň přjklad dal, gak se tamto učj, uwedu zde wyswětlowánj počtu třech. Učitel napjše na desku (tabuli) dwě čárky a táže se: „Kolik tady stogj čárek?“ Děti giž w předešlé hodině se naučily, že gsau to dwě čárky, a protož odpowědj: „Dwě čárky.“ Uč. připjše k nim ještě gednu, a táže se: „Kolik čárek gsem připsal k těm dwěma čárkám? D. „Gednu.“ Uč. „Dobře; dwě čárky a geště čárka gsau tři čárky. Kolik tedy gest čárek na desce?“ D. „Tři čárky.“ Uč. „Kolik čárek gsem musel napsati geště ke dwěma čárkám, aby zde byly tři čárky?“ D. „Geště gednu čárku.“ Uč. „Kolik tedy gest gedna a dwě?“ D. „Gedna a dwě gsau tři.“ Wypodobnj se tři: II a I, nebo I a I a I. Pak dále: „Co gest wjce, dwě a gedna II a I, nebo gedna a dwě I a II, nebo gedna a gedna a gedna (I a I a I)?“ D. „To gest wše gedno.“ Uč. „Když chceme mjti tři, kolikrát musjme wzjti po gedné?“ D. „Třikrát po gedné.“ Uč. „Kolikráte po gedné gsau tedy tři?“ D. „Třikrát po gedné. Uč. „Co gest tedy wjce, gednau (nagednau) tři, nebo třikrát po gedné?“ D. „To gest stegné.“ Uč. „Když smažeme od těchto třech čárek gednu, kolik gich ostane geště?“ D. „Ostanau dwě.“ Uč. „Když smažeme geště gednu?“ D. „Gedna.“ Uč. „Kolik gsem gich giž smazal?“ D. „Dwě.“ Uč. „Proč dwě?“ D. „Proto, že gste smazali dwakrát po gedné.“ Uč. „Kolik gich mohu geště smazati?“ D. „Geště gednu.“ Uč. smaže poslednj čáru, a táže se: „Kolikrát gsem smazal po gedné, aby byly wšecky smazány?“ D. „Třikrát po gedné.“ Uč. „Kdyby tady wšecky byly zase, kolikbych gich mohl smazati nagednau, aby byly wšecky smazány?“ D. „Tři nagednau.“ Uč. „Co gest tedy wjce, tři nagednau, nebo třikráte po gedné?“ D. „To gest stegné.“ a t. d. Na tom buď dosti, aby měl aspoň gakýsi obraz o takowém učenj ten, kdo pana Zindla we škole nepoznal. Tak prowedeno gest počjtánj we wšech způsobech, totiž w tolikowánj (numeracj), sečjtánj (addicj), odčjtánj (subtrakcj), násobenj (multiplikowánj)*) a dělenj (diwisj) a sice přjklady co neyprospěšněgšjmi. I nenjť co pochybowati, že učitelstwo české se wšj wděčnostj přigme knihu tuto, zwláště když pomyslj, že p. Z. ačkoli sám w češtině zběhlý nenj, předce dřjwe česky swau práci nám podáwá panem Waňkem, dáwage tjm na gewo,

že uznáwá potřebu, aby se w Čechách po česku učilo. Tak též p. Waňkowi wšj wděčnostj gsme powinni, že geho prostřednictwjm a neustálau pilnostj tato pěkná práce se nám dostala.

Za důležité mám, abych toto poznamenal: Bude snad se mnohému zdáti, že prwnj otázka na str. 11 požaduge, aby geště něgaká předcházela, an tato začjná slowem (kolik), které se má začátečnjkům teprw wyložiti. Na to budiž odpowěděno, že pan Zindel zřjdil knihu tak, gak se pro dospělegšj, totiž pro takowé děti žádá, které otázce kolik aspoň poněkud giž rozumègj, a tudy gen obgasněnj potřebugj. Gestliže pak by někdo po začátku geště začátečnègšjm tak tuze taužil, tomu budiž tohle podáno.

Učitel napjše několik čárek na desku, a táže se: „Co gsem zde napsal?" Djtky. „Čárky." Uč. „Dobře djtky, to gsau čárky; ale na tom nenj dost, když wjme, že gsau to čárky, tuhle" napjše dále od prwnjch giné čárky, a sice tolik, aby patrné bylo, že gest gich na gednom mjstě wjce nežli na druhém, „tuhle gsau také čárky, a kde gest gich wětšj hromada," ukazuge, „tady? nebo tady? Dobře, tady gest gich wjce. Teď ale musjme geště něco wěděti. Kdyby se nás někdo ptal, „kolik gest gich tady a kolik tady," ukazuge, „musjme wěděti, co mu máme řjci. Deyte pozor, djtky, kdo to z wás newj, ten se to tady we škole brzo naučj. Podjweyte se," napjše ginam gedinau čárku, „co gsem to zde napsal?" D. „Čárku." Uč. „Dobře, čárku; ta ge zde sama nebo gedna. Dáteli k nj geště čárku," připjše sám, „co budete mjti?" Gestliže děti dobře neodpowědj, řekne učitel sám: „Budete mjti čárku a čárku," ukazuge. „Deyte ale pozor, když ge tak čárka a čárka, a ty gsau wedle sebe, to se řjká, že gsau dwě čárky. Co gest to, čárka a čárka?" D. „Čárka a čárka gsau dwě čárky. Uč. „Nynj se wás ptám: Kolik gest tady čárek?" D. „Dwě čárky." Uč. „Proč gsau zde dwě čárky?" D. „Proto, že gest tam čárka a zase čárka." Uč. „Dobře, djtky, teď giž wjte, co gest dwě čárky; wjteli pak co gest to dwě knihy?" Dále pak bych pokračowal gak w knize udáno, ale gméno wěci wynechávati bych neradil, až děti aspoň do dewjti počjtati umègj. Gest to dětem i z té strany prospěšné, že se w řeči cwičj. K. p. Oko a oko gsau dwě oči; ucho a ucho gsau dwě uši; ruka a ruka gsau dwě ruce; prst a prst gsau dwa prsty; a t. d. Tak též teprw tady by se mohlo řjci: Každá wěc pro sebe gest gedna nebo gednotka, dwě wěci nebo gednotky gest dwogka a t. d. až deset gednotek gest desjtka a t. d.

*) Že se tato w některých názwech od p. Waňka uchylugi, buď takto wymluweno: Negsem sice proti tomu, aby se někdy někde cizé slowo, zwláště, kdy ge giž známo, podrželo: ale přálbych, aby se každý učitel slowům cizjm, wěci gen obtěžugjcjm, pilně wyhýbal, a co možná domácjch čili wlastnjch se držel. Nemůžeš owšem každý učitel slowa si kauti, ale každý ponawrhnutých zkaušeti, a uznaných uwáděti. Nechme tedy giž numeracj, addicj a t. d. a powězme djtkám po slowansku, co to gest.

Ať mi nikdo nenamjtá, že gsau to slowa wůbec známá. Owšemť, že známá, učitelowé umègj ge wyslowowati, a děti se také naučj, ge po nich řjkati; ale kolika učitelům ge známo, co wlastně slowa numerowati, addowati a t. d. w sobě zawjragj? A byť i wšickni učitelowé latinsky uměli, což českým djtkám do toho? Proč pak schwalně gasnau prawdu zatemňowati? Můžemeli pak djtěti za zlé mjti, když se w takowé směsici zaplete, a k. p. řekne: „Multiplikowati gest negaký počet na tolik stegných djlů rozděliti, kolik gednotek druhý počet obsahuge;" nebo kratčegi: „Multiplikowati gest tolik co děliti?" Budiž mi tedy dowoleno ponawrhnauti, co za lepšj mám, a pijčinu udati, proč tak ponawrhugi. Bude snad neylépe učiněno, když wýznam ponawržených slow bljže se urč̌j čili wyměřj, aby se gim dobře porozumělo. Buďte tedy wýměry (definicj) tyto:

Tolikowati (numerowati) gest určité množstwj wécj známkau určitau a obyčegnau, buď gen wyslowenau (určitým gmenem) nebo napsanau (totiž čjslem, cifrau) na otázku kolik udati (udáwati), a od každého giného množstwj rozeznati (rozeznáwati). Kdo tedy wj, že gedna a gedna gsau dwě, že dwě gest dwakrát tolik co gedna, že dwě gest o gednu wjce než gedna, ten giž wj začátek tolikowánj (numeracj). Kdo pak wyslowený počet čjsly wyznamenati umj, ten umj tolikowati w čjslech nebo čjslowati (numerowati w cifrách).

Sečjtati (sečjtáwati, sečjsti, addowati) gest dwa nebo wjce daných počtů w geden uwésti, kterýby byl daným rowen. Dané počty w sečjtánj se gmenugj sečjtatebné, počet pak nalezený saučet (auhrn, auhrnek, summa). Sečjtánj, addicj.

Odčjtati (subtrahowati) gest rozdjl hledati mezi dwěma danými počty, totiž oč gest geden wětšj nebo menšj nežli druhý. Počet, který se odčjtá (odrážj, odbjrá), se gmenuge odčjtatebný; druhý, od něhož se

odčjtá; že se zmenšuge, menšitebný; počet pak wyšší rozdjl čili zbytek. Odčjtánj, subtrakcj.

Násobiti (multiplikowati) gest něgaký určitý počet tolikrát na sebe dáti, kolik gednotek giný určitý počet obsahuge. Každý počet se dá zdwognásobiti a t. d. až nekonečně znásobiti. Dané počty se zde gmenugj činitelowé (faktorowé), a z nich může ten neb onen býti anebo násobičem (multiplikatorem) anebo násobitebným (multiplikandem). Co z násobenj (multiplikacj) wygde, gmenuge se znásobina (produkt).

Děliti (diwidowati) gest něgaký určitý počet na tolik stegných djlů rozwesti, kolik gednotek giný určitý počet obsahuge. Počet, který se má na djly rozwesti, gmenuge se dělitebný (diwidend); který ukazuge, na kolik djlů se rozwesti má, dělič (diwisor), a který z těchto dwau wygde, kolikátnjk (quotient), protože ukazuge, kolikátý djl dělitebného na každau gednotku děličowu přigde.

Toto zde nenj dáno, aby snad se tomu djtky učili, nobrž aby učitelowé poznali, proč takowých slow nawrhugi. Ostatně učitel nežádey přjliš časně přjsných wýměrů (definicj) od djtek, nobrž raděgi dobrými otázkami djtě na to weď, aby samo wěc poznalo. Budiž zde přjkladem toto: Učitel chtě dobrý pogem dáti o tečce (punktu) wezmi křjdu, a takto k nim promluw: „Djtky, co to mám tady w ruce?“ D. „Křjdu.“ Uč. „Co mohu křídau dělati?“ D. „Psáti.“ Uč. napjše čáru. „Co gsem tuhle napsal?“ D. „Čáru.“ Uč. „Dobře, to ge čára. Ale podjweyte se, teď se tknu křídau desky“ (účinj to), „a to tady nenj čára, ale tka nebo tečka. Proč tomu budeme řjkati tka nebo tečka?“ D. „Protože gste se křídau desky tkli (dotkli).“ Uč. „Dobře, to ge tka nebo tečka, a také se gj řjká punkt nebo puntjk, protože Latinjci gi gmenowali punktum.

Budiž dobrau myslj přigato, co dobrau wůlj podáno gest. *Franta.*

Rozličnosti.

Spisů Juliána i Julie Ad. Kamińských wyšel djlu druhého swazek prwnj a obsahugjcj „Smiészka“ swazek II.

Z Krakowa P. Hipolit Terlecki, doktor w lékarstwj ohlásil předplacenj na djlo pod nápisem: Rady zachowania się niewiast czasu brzemienności, porodu, połogu, tudzież o pielęgnowaniu niemowląt i wyborze mamki. Užitečné to djlo wygde z počátku r. 1835. —

Z Krakowa. Krakowská společnost nauk odbyla letošnjho roku wýročnj posezenj swoge na den uwedenj Konstituce, dané od GM. Protektorůw swobodnému městu tomu. Při tom četl p. Karel Mecherzyński rozprawu: „o filosofickém pogmutj historie literatury polské“ a pan Jan Kanty Steczkowski dokončil posezenj to rozprawau: „o wlasaticech wůbec a zwláště o wlasatici Hallege.“

Z Krakowa. Literatura rusinská začjná se hýbati, těšme se! Znowa gedno nářečj slowanské odkopáwá swůg hrob, a chce do skutečného žiwobytj nawrátiti se. Staré duchowenstwo stawj se naproti tomu, aby Rusjni užjwali abecedy polské, a lecgak se o to pokaušj, aby se nic netlačilo, co tuto myšlénku podpjrá. — Dne 18. listop. pochowán byl w Stanisławowě Mauric Gosławský. Mladý ten básnjk zůstawil po sobě mimo drobněgšj, we třech knihách wytlačené poesie dwě básně čili radšj fantasie w rukopisu pod názwem Odstęca (stržek, renegat) a Banko.

Literatura boheslownj polská rozmnožila se prwnjm swazkem řečj potřebných Ludwjka Trynkowského (Wilno, 1834) a nowými kázněmi nedělnjmi Kajetana Gawińského (Wroclaw, Warsz. i Wil. 1834).

Z Poznani. Wyšel prospekt na djlo: Aupluě hospodárstwj weské, theoretické i praktické, péčj towaryšstwa hospodárského; wydané od F. Kirchhofra, dohljžitele hospodárského, a zpolštěné od W. J. Z. — Djlo to, ze čtyřech swazků skládati se magjcj, wygde w 16 swazečkách a bude obsahowati wenkowské hospodárstwj w neydrobněgšjch geho částkách.

E. S. Bojanowski wydá dramatickau báseň L. Byrona: Manfred.

We Waršawě wyšlo: Sztuka podobania się mężowi, na wzor djla Ewg. Pradle. Ke Zbioru teatru warszawskiego“ přirostly tři nowé kusy: *a*) Dla czego? wesel. w 1 gedn. z Franc. od Halperta. *b*) Dawne grzéchy, wesel. w 1 gedn. z Franc. od Kassyanowicze. *c*) Druhý rok, czyli któż winny? wesel. w 1 gedn. z Franc.

We Wilně wydal se sw. 2hý spisu: Wizerunki i roztrząsania naukowe. Obsahuget: o uměnj dramatickém, prwnj čtenj Šlegla; o německém básnjku Zach. Wernera; rozmanitosti.

Z Wilny. Jozef Kraszewski, kterýž naposledy r. 1833 Poslednj rok panowánj Zikmunda III. a Sw. Michalský kostel wydal, wydal znowa powčst fantastickau we dwau djlech pod názwem: Pan Karel.

Kwět z Homérowy Iliady.

Dawem se zbjhala láge.

Gák se hromadně sype wčel hemžjcj se čeládka
Ze sloge wyhlobené, za wčelkau wčelka rogj se,
Na spodobu hroznu, když do krage wesna zawjtá;
Na kwěty rozwinuté semo gedna, druhá tamo létá:
Tak čeleď Argjwů od loďstwa a od stanowištj
Hlaučila we sbornjch se řadách po celém mezihornjm
Okřjdlj k howoru. Wřela tam w gich spolku gekotná
Zewsowa poslanice, Wřawa, do sboru sehlukugjcj.
Rozhaučil se howoř. Wzdychala w zpodu láge sedjcj
Země; i byl hluk náramný, žeť i okřikugjcjch
Dewět hlasatelů spokogit ge nemohlo, by gednau
Poulewjce geku, zbožilých hlasu šetřili králů.
Stěžkem ulehli konečně lidé, wše zagawše sedadla.

* * *

Prostořeký gen Terzjtes krokotal wždy co hawran,
Člowěk šaškowitý, wěda hogně pletich nemotorných.
S králi samými se rád plaše a proti řádu wadjwal,
A wždy na ně zcjtal, z čeho by smjch strhla si chatra.
Ze wšech k Ilionu přišlých muž neyškareděgšj.
Rozdrooký byl a koberawý, a lopatky křiwotné
K utrobě ztočené zpředu i z zadu hrb mu wytiskly.
Wrch hlawy byl chocholat, řidkým prokwjtage peyřjm.
Mjwalť neywětšj na Achillesa zlost a Odyssa,
Ge wždy tupjwage. Než tehdáž Agamemnonu králi
Proskuluge mnoho wysljpal, že wšickni Achaištj
Naň pro také rozpusty měli hněw a zášti srdečnau.
Křjkal ale wždy předce a takť Agamemnona pljsnil:
„Atreiowče, načež stěžugeš si, gakáť hněte nauze?
Máš stanowiště plné oružj, máš we stanu nazbyt
Kobět, z ostatnjho braku zwolených a kalegšjch,
Gež zprwa obdržugeš, kdy gaké městiště se plénj.
Na zlatě-li strádáš, na dařjch neseš ugmu-li směnných,
Gež-by otec trojský za synáčka gatého přinášel,
Neb za wězně, kerého lapil bych gá nebo druh můg?
Geště nedostáwá-li se ženky, by gi stranau odwed,
Sám pro sebe w stanowišti držel, ljbezně gi pěstil?
Neslušnoť, by wládyka lid do neřesti zawáděl.
O Danaidky a ne Danaé, měkkegši, powrhle!
Ztočme koráby, domů weslugme, a geg zde zanechme
We Trojansku dary zhlcowat; gedinau by to poznal,
Zdaž my ho zastáwáme, čilližť on sám wše dowádj.
Gešto nynj učinil nectné překořizně Achillu,
Hodněgšjmu muži, wzaw dar geho, sám ho požjwá.
Ačť i Achilles nestatečen ge a mysli ocháblé,
Sic-by byl, Atreiowče! smrtj swůg zaplatil úkor."
Tak lál Tersjtes Agamemnonu, wéwodě lidstwa.
An na to rychle předeň božský postaupil Odysseys,
A zraky naň zablyskna, řečj zahrákl ho přjsnau:
„Tersjto tlachawý, křiklaune daremně-howorný!
Tlachně přiwjrey, a porokowat sám králi neroď se.
Neb hubeněgšjho wěru člowěka nad tebe neznám.
We wšelikém zde wogi trojské pod město přišedšjm.
Gména tedy králů we swá neber usta bezectná,
Rúhoty wychrluge proti nim, wyhljdage náwrat.
Geště newj žádný, gak skončj naše se djla,
Zdaž los padne blahý, zda se zle wrátjme Achaištj.
Což ty pak otlaukáš o uši, zlolagce malatný!
Atreowu haněnj Agamemnonu, wéwodě lidstwa,
Žeť ho mnohými dary ctjwá knjžatstwo Achaiské?
Ay kladu tobě nynj wýpowěd, a tak wěru sedne:
Geště-li tě kdy dopadnu, gako zde, blencugecjho,
Ať na Odysséowě nenj hlawa wjce na šjgi,
Otcem Telemacha mne nižádný wjce nenazwi,
Pakli tebe přichwatna z milého newyswleku raucha,
Z pláště a sukně, kteráž ti stydké články odjwá,
Kuknagecjho nedám-li bolestným ze sboru chlostem
Wyprowodit, po saméže koráby hanebně wymrskat."
Dj tak, a přikládal na lopatky mu berlu a na hřbet.
On swjgel se; z očj, co pupenci mu tekly slzičky.
Prauha mu naskočila zsinalá po lopatce a chrbtu.
Gak mu přilehlo zlaté berliště, zalek se a sednul;
Blaudsky hleděl a zagjdage bol, oči sobě utjral.
Ač roztauženi, sladce se mu přismáli Achaištj,
A kdosi takto wece, bljzkému k sausedu patře:
„O bohowé, což wýborně wše zařjdil Odysseys,
Prospěšných půwodce porad i strůgce porážky.
Než wěc u wogště welewděčnau přjtomně dokázal,
Že překazil zmařilému zlolagstwj gazykotepci.
Gistě že mysli drzost nebude kdy potomně ho drážditi,
By slowy nezbednými neważně na krále wygjžděl.

Wlček.

Čjsło 8mé.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjslo 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

19ho unora] Gsauce wysokého ducha Čechowé, a prudké krwe. *Müller.* **[1835.**

Koho bych ráda?

[*K deklamacj pro ženské.*]

Koho že bych ráda? — Diwná otázka!
Ptáka bawj let a rybu praudy,
Hocha mič a holku těšj pomláska,
Za blahem swým wšecko leze z baudy;
Panna — nu, wždyť každý wj, co ráda.

Muže chce! — A to gj nenj k pohaně;
Neboť muž — gak sami páni swědčj —
Skwj se nad ni wšemi ctnostmi wybraně,
Hodenť tedy trochu ženských péčj;
I gá neřku, že ge nemám ráda.

A wšak na wzdor toho ctnostj wýboru,
Pane! gakých mezi muži smetj!
A byť rozum nebyl ženským w podporu,
Smutně by se dělo pěkné pleti;
Posléz by ge měla wšecky ráda.

Zwatlá šwihák s bičjkem a ostruhau
O tančjrně, o konjch a dýmce;
A kdy za njm s pláčky sirotkowé gdau,
Zahwjzdá si, aneb cuchá ljmce:
Toho, nedey Bůh! bych měla ráda!

Když wšak ginoch plamenného pohledu
Sladkým slowem srdce rozebjrá,
A gá s njm se nad hwězdami prowedu,
Kde se w žiwot láska s láskau swirá:
Tenkrát wzdychnu: Tebe už bych ráda.

Hleďte pána, gak se diwem rozkřiká,
Že nań z čepce mého růže kýwá!
Když wšak slunko rannj raucho obljká,
Gako sprostým před obrázkem — zjwá!
Prospi se! — snůn dopřegi tě ráda.

Prawá krása, kdekoli se obgewj,
Musj hocha pautati co kauzla,
Buď to w sadě, před malbau neb u děwy —
Gen když gá mu do srdéčka sklauzla;
Ať si chwálj krásu — tjm wjc ho mám ráda.

W diwadle, když z hrobu wstáwá Julie,
A wšech srdce žalem nad nj puká:
Šwihák sklenku cukrowiny wypige,
Slzám mým se směge — druha ťuká;
Toho necitu bych měla ráda?!

Nezgewug se muž co ženských slzj sklad,
Wšak i suché nebuď, wrbj prautj;
Gsi-li ženským prosbám rychle na obrat,
Milýs přjtel na té zemské pauti;
Powolného každá máme ráda.

Kdo mi bědugе, že umře ocelj,
Cukruge a u nohau se wine,
Ba i strachu dělá, že se zastřelj,
Gestli že ho milost moge mine;
Gen se zastřel! — tebe bych gá ráda!

Když wšak ginoch ostýchawě přikročj,
A gen w twáři srdce žádost plane,
Slowa wjznau — zrakowé se zamočj,
Ruka ruku tiskne — a z ust wane:
Milugi! — Ach, toho gá bych ráda!

Kateřina I.

[Skončenj.]

Mezi těmi drahými wěcmi nacházel se také geden prsten, genž asi 20000 rublů stál. S welikým podiwenjm podjwala se cjsaři w obličeg, snažně se tázagic: Gest to od mého starého aneb od nowého pána? Pak-li to od starého, wyznati musjm, že welmi skwostně newolnici propausstj. Přitom wssak pogal mutný wděčnosti cit gegi srdce, tisse se zamyslila, slze polily gegi twáře — dlauhau trwala chwili w hlubokém mlčenj. Až konečně na cjsaře hledem něžné wraucnosti pohlednauc zwolala: Neprawjte ničehož? Mluwte; čekámk na wassi odpowěd. Petr gsa u wytrženj nad překwapenjm a obdiwem swé milenky, pozorowal gi zrakoma rozčilenau wássnj žhaucjma, ani slowa nemoha promluwiti. Kteréž mlčenj Kateřině několik okamžiků poskytlo k přemeysslenj a prohlednutj těchto diamantů; potom k cjsařowi neustále obrácená přewzala mluwu: Gestli to dar předesslého mého pána, nenj mi třeba, dlauho se rozmeyssleti; wrátjm mu opět wssecko zpátky, nechagic si genom tento malý prsten na památku geho ke mně wljdnosti a dobroty; pocházegi-li ale ty wěci od dobročinnosti mého nowého pána, též ho poprosjm, nazpět ge wzjti, gessto si nežádám pokladu od něho, nýbrž něčeho mnohem wzácněgssjho.

I neprohlédl až posud Petr schytralost a obratnost té ženy, giž, by gi poněkud upokogil, ugisstowal, že drahé tyto kameny Menčikowým gsau darem, kteréž gi na rozlaučenau a na památku byl poslal, připogiw s wljdnostj, že se mu tato pozornost welmi ljbj, a slussné za to poděkowánj že sám na sebe wezme. Na to zdánliwé uznánj generálowy sslechetné mysli následowal rozkaz, skřjnku tu s drahotami přigmauti.

Při tomto wýstupu byli negen otroci, co tyto wěci byli přinesli, nýbrž i geden kapitán, gehož cjsař k sobě byl obeslal, přjtomni, kteřj tuto rozmluwu dále wyprawiwsse, něžné a wraucj spogenj cjsaře se swau newolnici brzo wůbec uwedli w známost. Nebylo to malé podiwenj, an Petra posud ani ženské wnady, ani autlé swazky lásky kdy byly pautaly. Kateřině bylak zanechána ta změna, onak to byla, giž se podařilo, z diwokého, hrubého muže milostného knjžete přetwořiti, a celau geho powahu gemněgssj a laskawěgssj učiniti. On ale ukryl před okem swěta tagemstwj swé blažené lásky, ačkoliw geho milenka powždy bydlila bljž geho pokogiku; měli ale tu prozřetelnost, že nikdy, ani w neydůwěrněgssjm howoru gméno gegj neprogewil.

Když mu nynj bylo do Moskwy se odebrati, nařjdil gednomu kapitánu swé tělesné stráže, Kateřinu w neywětssj tichosti a mlčeliwosti za njm tam přiwezti. Znal-tě ten důstognjk dobře cenu swé swěřenky z toho, že přjsný obdržel rozkaz, aby s nj na cestě s neyuctiwěgssj slussnostj nakládal. I měl s sebau list gedné panj, u njž bytem býti měla, k odewzdánj s poručenjm, by cjsaři každodenně zpráwy o wynacházenj se geho milé djwky přinássela. Chytrá Kateřina žila w té temnotě tři leta w odlehlé končině Moskwy u gisté panj, kdež gi cjsař každý den, neb aspoň každau noc nawsstěwowal w takowé tagnosti, že toliko geden granátnjk geho sáně řjdiw, geg doprowázjwal.

Nicméně tato tagnost Kateřině i cjsařowi brzo k welké byla obtjžnosti; nedělage tedy z toho wjce žádného tagemstwj, w gistém čase i auřednjky powoláwal do pokoge swé milenky, kdež se s nimi howorem o neydůležitěgssjch zemských záležitostech bawil, a když u nj newssednj důmyslnost, wtip a obratnost u řjzenj a wywedenj důležitých wěcj zpozorowal, také we swé radě wždy o gegj prostosrdečné a nepogaté mjněnj se potázal. Byl-tě wěru té djwce rozum neobyčegný, a ostrowtip zřjdka se nalezagjcj; u neytěžssjch a neyzawitěgssjch wěcj gi ohybný a mnohostranný gegj wtip k wywedenj a k wywinutj gich poskytnul hogných prostředků, na něž ani neyučeněgssj a neyzkusseněgssj ministři cjsařowi by byli nikdy nepřipadli. Widěla se býti Kateřina strážnau bohynj cjsařowau; wěděla wssecky geho záměry; wssecka welká geho podnikánj gegimu byla skaumánj a za dobré uznánj předložena.

Nowá nynj okoličnost rozmnožila o mnoho gegj mocnost; stalať se totiž matkau princezny Anny, potomněgssj wéwodkyně holssteinsko-gottorpské, a pozděgi princezny Alžběty, cjsařowny ruské. An tento dwognásobný swazek gi cjsařowi gesstě milegssj učinil, osmělila se Kateřina, předobře geho slabosti znagic, dosnowati záměr, gak by gi bylo možno, prawidelnau geho státi se chotj. Okoličnosti a poměry cjsařowy zdály se býti k tomu welmi prospěssny; nesgednocenost a swáry panowaly w cjsarské rodině, kterýž oheň Kateřina wěděla gak potagmu rozněcowati. Cjsařowna Eudoxia swému choti Petrowi byla porodila syna Alexeje Petrowiče, nimiž Petr welmi přjsně nakládal; až konečně choti swau zapudiw, gi do klásstera zawřel, načež w krátce i syn geho umřel.

W tom čase Petr k bogi proti Turkům se chystal, k čemuž nábožnými se připrawowal obřady. Uzawřeltě giž zagisté, s Kateřinau potagmu se dát oddati.

Než gedna gesstě překážka byla mu w cestě, an Kateřina w řjmské katolické cjrkwi narozena a w luteránské wychowána byla, gichž ale obau se odřeknuwssi, znowu křtěna, w cjrkew řeckau přigata, a w tichosti s cjsařem zasnaubena byla 17. března roku 1712; gesstě ten samý den se cjsař s nj odebral k wogsku, a táhl do boge proti Turkům.

Nowé zasnaubenj cjsařowo nezůstalo dlauho tagno, giž we čtyrech měsjcjch bylo předmětem wsseobecné rozmluwy. Wálečná wýprawa proti Turkům prudkostj a neprozřetelnostj welmi nessťastně by se byla powedla, kdyby chytrost a opatrnost Kateřinina cjsaře a celé wogsko geho z této zkázyplné nesnáze byla newyswobodila s prospěssnau radau k přjměřj, kteréž, ač draho wykaupeno, k spáse ruského wogska uzawřjno bylo. Wděčně uznal wsseken národ toto wlasti prokázané dobrodinj, wssecka srdce se gi otwjrala, z ust do ust se pronássela gegj chwála. Tato uctiwost, tento wsseobecný zápal pro Kateřinu, roznjtilo gesstě wjce srdce cjsařowo, genž co muž opatrný těchto okoličnostj dobře uměl použjti, swé wolenj prohlásiti, a ge wůbec za dobré uznané spatřiti. Chytrá Kateřina z počátku se stawěla, gakoby na odpor byla tomu prohlássenj, gež předce z celého si žádala srdce, dobře wědauc, že zdánliwá tato nezisstnost dobrodince gegiho gesstě wjce roznjtj, což gegj očekáwánj nikoli nezklamalo. Aby gegj a znamenité přjhody na Prutě, kde ona se co geho angelem strážným progewila, památku zwěčnil, založil cjsař ke cti choti swé řád swaté Kateřiny, a gi za prwnj geho welemistrini ustanowil.

Doprowázela nynj Kateřina swého manžela na wssech cestách, gež po Ewropě konal, a neopustila ho ani u wogska, i bogůw nesnáze s njm snássegjc. Welikau k choti swé wděčnostj pogat, uzawřel tedy Petr, zdjliti s nj wládu weliké swé řjsse; wywolaw gi za panownici wssech Rusů, wýroknjm wssecky swé poddané pobjdl rozkazem, gi wěrnosti přjsahu složiti, a i po geho smrti gi za samowládkyni celé řjsse uznati. Korunowánj w Moskwě s neywětssj bylo wykonáno skwostnostj; sám cjsař swému angeli strážci, gakž gi nazýwal, korunu na hlawu posadil, a před nj řjšské gablko i žezlo nesti kázal; na to gi do swého nowého uwedl města Petrohradu, kdež rozkosse, plesy a skwostnosti oněm w Moskwě w ničemž neustupowaly.

I possťěstilo se Petrowi náhodau, wypátrati Kateřinina bratra, genž pod gménem Karla Skorowského u gistého mimořádnjho wyslance krále polského na ruském dwoře za podkonjho slaužil. Byl-tě wyslanec gednau swědkem rozepře mezi njm a několika opilých geho spoludruhů. Podkonj několikráte hlasitě se zaklinal, že gedinkým toliko slowem by lehko to tak daleko přiwesti mohl, že odpornjci geho hrubiánstwj brzo by pykali, an přjbuzné má dosti mocné, by ge notně potrestali. Ministr nad tjm se zastawiw, na geho gméno a předesslý staw se wyptáwal, kdež se mu prawilo, že gest nessťastný Polák, kteréhožto otec, byw litewským zemanem, k geho a sestry geho nessťěstj za gegich dětinstwj byl umřel; sestru swau že dáwno byl ztratil, newěda kam by se byla poděla. Tauto odpowědj podiwné w ministru se zbudilo důmněnj; pozorowaw bedliwěgi tahy geho twářnosti, zagisté w nich gakausi tagnau podobnost s tahy obličege Kateřinina znamenati se domnjwal. Ostatně byly, ač hrubé pleti, předce tak wýrazné a čacké, že maljř darmo by se snažil, celek této krásné twářnosti pogmauti, a dosti podobně opět wydati. Podiwné toto shodnutj ministra welmi dogalo; i dowolil si směssnau o tom powjdku přjteli swému na ruském dwoře zaslati, kteráž se až do rukau cjsařowých dostala. Gisto gest, že Petr po přečtenj listu znamjnko do swé tobolky si udělaw, hned i k tehdeyssjmu náměstnjku ostrowa Rigy s tjm rozkazem poslal, onoho Karla Skorowského wynagiti, a dobře opatřena ku dworu připrawiti. A když pak s gistotau se byl dozwěděl, že on skutečně bratr swé choti gest, zač geg byl měl, dal si ho předwolati. Tento nezhroziw se magestatnosti cjsarské, wssecky otázky na wzdor swé rozpačitosti welmi určitě a wtipně zodpowjdal; načež ho cjsař, aby žádného w něm podezřenj nezbudil, opustil, wele mu na druhý den w tu samu hodinu opět se ohlásiti.

Druhý den byla Kateřina přjtomna, když Skorowský předwolán byl. Cjsař, stawě se, gakoby se na předmět předessle rozmluwy wjce nemohl upamatowati, ty samé opakowal otázky, z nichž Kateřina, bedliwě poslauchagjc, ani slowjčka byla neztratila. Každé slowo Skorowského zdálo se, že srdce gegj proniklo; a když cjsař, zmnožiw gesstě pozornost gegj, saucitným k nj promluwil hlasem: Poslauchey Kateřino! — dey pak dobrý pozor! — Nerozumjš z těchto řečj ničeho? — docela ničeho? — Tu začerwenawssi se zagikawě cosi pronesla.

Tedy — pokračowal žiwěgi cjsař — když ty z toho ničeho nerozumjš, rozumjm to gá lépe, slowem: tento člowěk gest bratrem twým; rychle, prawil k němu dále, polib gi raucho a ruku — gestiť twoge cjsařowna, a pak gi obegmi — gestiť twoge sestra. Při

těchto slowjch lekutjm a užaslém pozbywsse smyslů, padla Kateřina do mdloby. —

Když se zpamatowala, Petr, chtě gi upokogiti, gemným hlasem promluwil k nj: Nu, což gest to tak welké nesstěstj? newidjm nic zwlásstnjho při této wěci! Gest to můg sswagr, a to gest wsseckо! Nu, gestli hodný chlapjk, a má-li dobrau hlawu, může se z něho něco welkého státi; dopjdili gsme se konečně wěci, která mne welmi mnoho wysetřowánj a času stála. Nynj pogď, Katekino, odegdeme pryč! Cjsařowna wstawssi, Petra o dowolenj žádala, bratra swého směti obegmauti, prosse geg, aby bratru a sestře swé přjzně a milosti neodwrátil.

Wykázal cjsař Skorowskému pěkný dům k obýwánj, s gistým platem, a žádné giné práce mu neuložil, nežli o swé dobré chowánj snažnau miti péči. Bylo mu weleno, w gistých se držeti mezech a w tichu swého požjwáti sstěstj. —

Milowal-tě cjsař Kateřinu stegnau láskau až do swé smrti, gjž si byl nesstrnostj způsobil w 52tém roce wěku swého; po gehožto úmrtj ona za cjsařownu a samowládkynj wssech Rusů uznána i weřegně wywolena byla. Čtyrycet dnj chodila dle tamněgssjho obyčege Kateřina každé gitro a každý wečer k mrtwole weřegně wystawené, a tam wzdychala a plakala, i obgimagic geg, ge swými slzy rosila.

Způsobila welmi skwostný pohřeb, gegž na wzdor ukrutné zimy doprowázela pěssky půl mjle cesty až ku kostelu, kdež pochowán gest.

Panowánj Kateřinino nebylo dlauhé, ale rowně tak gemné, gako Petrowo přjsné. Celá gegj bytost cosi zwlásstnjho a neobyčegného do sebe měla; neywětssj milostnost, spanilost a wssecky wássně a náklonnosti pohlawj mužského. Pod Petrowým a gegim žezlem dosáhlo Rusko takowého stupně lesku a wýtečnosti, že se po bok národů wzdělaných ewropeyských směle postawiti mohlo.

Wěřila Kateřina přjliš mnoho na sny, magic ge za předcházegjcj znamenj welikých událostj přjsstjch. Tři měsjce před swau smrtj měla sen; zdálo se gi, gakoby seděla na neywyšsjm mjstě weliké tabule se wssemi ministry a knjžaty swé země. Petr, gegj manžel oděn lehkým leskem w řjmském oděwu, přicházel k nj s wýrazem welebnosti a radosti we twáři, a obegma gi, do wýssky wyzwedl, z kteréžto u swých nohau spatřila swé dcery, Annu a Alžbětu, obklјčeny lidmi rozličných národů a podob, genž u neywětssjm rozezlenj krwawý počjnali zápas. Tento sen zgewiwssi Kateřina swému dworu, předpowjdala, brzce že w Kurlandě nuňe, a po gegj smrti řjsse gegj welkými že zachwácena bude bauřemi. Toto předzwjdánj se wyplnilo 1727 w 41tém roce gegjho wěku, a málo přispělo k zničenj u Rusů, tenkrát gesstě welmi powěrečných, obyčegného wykládánj snů.

J. B. Trojan.

Powěsti a zwyky na Krkonošjch.

1. Gesstěr.

Před časy stály po Krkonossjch husté lesy, z nichžto nynj genom pozůstatky nalezáme. Diwoká, ljtá zwěř probjhala tmawá audolj swobodně a bezpečně, a genom neohrožený, po dobrodružstwj žádaucj lowec odwážil se tam někdy na ljtau zwěř, ne zřjdka s nebezpečenstwjm žiwota. Mnohý odwážliwec zlomil zde za mladých let ossjp w potýkánj se s medwědem, w bogi s kancem, a mnohý hrdinský skutek oslawowali nadssenj zpěwci. Dobrodružstwj takowé přecházelo z ust do ust mezi kragany, ano i někdy až k nemožnosti zpotwořené dostáwalo se až za hory krkonošské, za hranice české k obywatelům Sudetů a Karpatů i dále.

Mnohá powěst z dáwných časů se až na doby nasse w audolj krkonošském udržela, kterau i tamněgssj obywatelé za dlauhých wečerů u domácjho ohniště wyprawugj. Upamatowánj, co se před dáwnými lety w kragině domácj bylo událo, gest gim potěssitedlné: gako obywatelům Islandska popisowánj dobrodružstwj na cestách po kraginách gižných. Gakož tito při nawrácenj se z cest swých do swé wlasti wyprawowánjm o pamětnostech a znamenitostech gihu, a o přjhodách wlastnjch na cestowánj tomto, dlauhé, zasmussilé noci studeného sewеru sobě wespolek ukracugj: wyprawugj sobě i obywatelé Krkonossů, když se wenku sněžj, a Meluzjna před okny naříká, u kamen teplých sedjce, nikoliw o cizjch hrdinách a gich udatných skutcjch, alebrž o zmužilosti swých předkůw; což tjm zagjmawěgssj gim, poněwadž býwá gewisstě obyčegně gegich dědina.

Za dlauhý čas pobýwal gsem w osamělých osadách krkonošských. Wysoké wrchy mne téměř od weškerého swěta oddělowaly. Zaměstnánj moge zde bylo arci gednotwárné, ale proto předce přebýwánj zde ne nemilé. W té samé dědině žila rodina — sslechetná rodina, gakž daleko gsem gi seznal. Sotwa přessel gedinký wečer, který bych nebyl we společnosti těchto dobrých lidj ztráwil. Sotwa že se slunce za hory sklonilo, wycházjwal gsem ze čtwero němých stěn přes ná-

městj k swým známým. W důwěrném obcowánj obgal nás swazek přátelský, a gesstě nynj, když nás dlauhá leta a prostora ssiroká od sebe dělj, na uplynulé doby sladké zpomjnám.

Gednoho studeného wečera, w měsýci prosinci, nastaupil gsem, co obyčegně, swau cestu k nizké chatrči, w njž spokogená ta rodina přebýwala. Luna se stádem střjbrných hwězdiček se třpytila na zmrzlém sněhu, a studený wjtr wál audolým. Wstaupil gsem, a byl gsem wljdně přigat. Na ohnissku gesstě dautnalo uhlj, a slabé swětlo oswěcowalo swětnici. Stará babička seděla, gakž gegj obyčeg býwal, nedaleko ohniska u přeslice, a otec s dětmi za stolem. Matka se zabýwala s domácj pracj, pokládagic wařečky, misy, hrnce na gegich ode dáwna wykázané místo. Přjchod můg nezpůsobil žádného nepořádku, genom že děti mně wstupugicjmu we sljc přicházely.

A dobře že gdete, zwolal malý, čilý klauček. Pogdte a pomozte nám prositi babičku, aby nám powjdala negakau pohádku. Widte, že budete také poslauchat? — I musel gsem se arci za djtky přimlauwiti, a mluwná babička nedala se dlauho prositi. Nu tedy, dj ona, gestli chcete, abych wám něco wyprawowala, přisedněte bljže. My se posadili kolem nj, wsse se utisslo, a ona, neustáwagic od přádla, s wysokého trůnu počala takto: Co chcete, abych wám wyprawowala? — Chcete-li slysseti o muži, gegž swětýlka umačkali, když se gednau pozdě w noci přes pole bral k domowu? — aneb chcete-li raděgi, bych wám powjdala o žhawém muži? aneb slysseli byste raděgi o tom gesstěru, co zde gedenkráte w nassj kragině reydil? — aneb o pernjkowé chalaupce, kdežto geden weliký libožraut přebýwal, který dwě malé děti sežrati chtěl, genž byly k chalaupce této zablaudily? —

Aha! a gak žena geho Aninku a Honzička do ohniwé pece hoditi chtěla; ale chytrý Honzjček gak gi samu, když mu ukazowala, gak se na lopatu posadit má, sám po lopatě do pece strčil, a tomu libožrautu gak hlawu ukal; prawily děti. I wsak gste nám, babičko, už wyprawowala; powjdeyte nám raděgi dnes něco o tom gesstěru. Gaký pak to byl gesstěr?

Hned se to dozwjte, odpowěděla babička. Dnes tedy o gesstěru, poněwadž gste o pernjkowé chalaupce giž slysseli. — A přitom si kužel urownala, čerwený bresslen dole na wřeteně upewnila, nit dobře otočila, swé seschlé prsty w hrnjčku smočila, gegž měla na přeslici přiwázaný k usserenj slin, dobře se usadila, a hlasitěgssjmi slowy počala takto:

Před mnoha, mnoha lety, když gsme ani wy, ani gá gesstě na swětě nebyli, nebyla w nassj kragině, než samá pustina; audolj nasse byly plné hustých, tmawých borů, a w nich se zdržowala drawá zwěř. Tenkráte bylo nebezpečno, po Krkonossjch se procházeti; nikdo se neosmělil, samoten do lesů na dřjwj gjti, takže tu mjsta byla, kamž po celý rok lidská noha ani nepřissla. Snjh, ani po kopcjch, ani hrubě w audolj po celý rok neroztál, a zřjdka, genom za parných letnjch dnů stalo se, že Aupa, ledu prosta, swobodně mohla běh swůg konati. Aby se wssak lidé, kteřj podle Krkonossů bydleli, k lidem tam za Černau horau a Zlatohlawowau zahrádkau dostali, a tudy aby sobě pohodlnau i gistau cestu proklestili, wysekali lesem ssiroký a swětlý průchod. Tjm způsobem se mohli owssem lehčegi za hory dostati; ale brzo nato přissla z cizjch kragin laupežnická rota do nassj kraginy, kterážto opět laupežj cestu na wůkolj nebezpečnau činila. Žádný pautnjk neobstál, neboť laupežnjků byl znamenitý počet. A ti dlauho tropili swé ohawnosti w nassj kragině. Byl tu wssak také žiw bohatý pán, gemuž řjkali Trut, a ten se dlauho s bolestným srdcem djwal těm laupežům, až posléze swolaw celau kraginu, na ně táhl, zaplassil ge a pobil. A kázal potom lesy wysekáwati a dědinu stawěti, kteréž napotom gemu ke cti přezděli Trutnow — totiž náš Trutnow. A počet osadnjků se množil, neboť kragina nebyla giž tak nebezpečná, na březjch Aupy powstáwalo gedno obydlj po druhém.

Ale ten gesstěr — ten gesstěr, skočila holčička bábě do řeči. Kdy pak ten přigde? Či-li nepřigde? —

Měgte genom strpenj, milé djtky! prawila babička, wssecko uslyssjte. Musým wám dřjwe powěditi, gak se to zwjře w nassj kragině chowalo. — Nedaleko Aupy byl hřbitow, kdež obywatelé nowězaložené dědiny mrtwé swé přátele pochowáwali. Giž po negaký čas pozorowali, že mnohý hrob, zlásstě nowý, rozhrabán byl; a nad čjm se gesstě wjce pozastawili, že mrtwá těla z hrobů zmizela. Toť ge nemálo rmautilo, neboť to byly pozůstatky drahých osob, aniž se wědělo, kam se byly poděly. I pátralo se po stopě, ale nadarmo. Mnozj byli toho mjněnj, že to snad nepřátelé zemřelého byli učinili, ginj opět domeyssleli se, že snad mezi zemřelými zásstj gakési panuge, že se perau a pokoge si nepřegj; ginj to zase ginak wykládali, žádný ale neuhodl prawau přjčinu. I wyprawil se pan Trut se swými služebnjky, aby wyhledáwal nepřjtele umrlých. A táhli celým audolým, celým lesem, až se dostal k černým skalinám. A tu wám uslysseli krkawčj křik,

i ssli po nĕm, odkudž by přicházel. Zwĕdawĕ wystaupili na skálu, a leknutjm zůstali gako z kamene, hledjce dolů do hlubiny skalné, w njž přenesmjrného gesstĕra spatřili.

A nic gim neudĕlal? nespolknul ge? tázali se dĕti, tlačjce se bljže k babičce.

Nic, oni se tam také dlauho nezdrželi; nebo to byla potwora neobyčegné welikosti, tĕlo gegj se aužilo w náramný ocas, a po obau stranách wisely gi ssiroké tlápy a ssiroké masaté křjdla; hlawa byla ssiroká skoro gako břicho; oči mĕla na dwĕ pĕstĕ ssiroké, a z nich se gen giskřilo. Zwjře to z hlubiny nahoru pohljdalo, a nehýbalo se.

Přitom ale, když dole w hlubinĕ před gesstĕrowau geskynj člowĕčj lebky a hnáty spatřili, russitele hrobowého pokoge poznali. Neprodléwagjce wrátili se domů, aby zwĕstowali, co byli widĕli, a připrawili se na záhubu sseredné potwory. Aby pak stezku ke skalám neztratili, utjnali wĕtwe se stromů, až z lesa wyssli.

Celá dĕdina se pobaukila. Gedenkaždý chtĕl gesstĕra widĕti, a se na nĕm pomstiti. S rozličnau zbranj, s osstĕpy a sekerami spĕchali na neznámau potworu, chtjce wssi mocj giti s nj do boge. Zase přissli do hausstiny a k wysokým skalám. Z daleka záslechli už krkawčj křik; a přicházegjce bljže, spatřili heyna krkawců, brzo dolů, brzo nahoru mezi skalami se wznássegjcjch. I postawili se udatnjci do nĕkolik řadů, osstĕpy před sebe nastrkugjce, a tisse se takto bljžili ku skalnjmu hradu, krom že leda klopeytnutj o kámen aneb o kořen po lese se odrážel. Tu nagednau na ssiroké skalinĕ obyzdu zahljdnau a wssecky se hrůzau a leknutjm zastawj. Také potwora ge byla zpozorowala, a zagiskřjc očima, giž by se byla na nĕ shrnula, a kdo wj, kolik by gich byla nezadáwila, an se gim zbraň w rukau gen třásla. W tom tu ale wystaupil pan Trut, a postawiw se proti potwoře, sekerau swau po nj hodil, až bolestj zaskučela. A ona se wzchopila a tlamu roztáhnauc po nĕm skočila. Pan Trut gi ale chytře sstjt swůg nadhodil, a wytrhna meč, gak se byla ztyčila, celé břicho gi rozřjznul. Strasslivé skoky dĕlagic, hodila sebau do skalin, a brzo zmizela.

Nynj tu opĕt wssickni stáli, aniž wĕdĕli, co se bude dále s gesstĕrem djti. A stáli tak dlauho — nepřjtel se ale neukazowal. Genom krkawci nahoru dolů ljtali. A tu opĕt wystaupil pan Trut, a pogaw s sebau muže, kteřj hotowi byli, žiwot swůg dáti za oswobozenj domácj krag iny, umluwil se s nimi, že se pustj za gesstĕrem do skalin. Ostatnj mĕli gim na dané znamenj, co možná, k pomoci přispĕti. A tak wstupowali nahoru na skály, a kdokoli se za nimi djwal, žehnal ge. Giž byli w polau na skále, a gesstĕ se potwora neukazowala; giž byli nahoře, a — zbledlj stáli, hledjce dolů mezi skály, kdež opĕt w hluboké slugi mezi člowĕčjmi lebkami a hnáty gesstĕra w krwi se wáleti spatřili. A wssak sframotem podĕssena hnula se potwora, a zwolným, tĕžkým pohybowánjm do swé geskynĕ se wtáhla, a tak gich očjm se ukryla. Geskynĕ pak se nacházela w té hluboké slugi, kamž bylo tĕžko přistaupiti s bezpečjm žiwota.

Nynj zawolal pan Trut na ostatnj lid, a wssickni wylezli za njm na skálu, odkud se mohli podjwati do hlubiny, kdež ubozj hromadu kostj přátel swých spatřili. I radili se wespolek, coby bylo dĕlati. Nĕkteřj se domeyssleli, žeby neylépe bylo čekati, až zwjře zase wyleze, pak žeby se mohlo kamenjm zabjti; ginj radili, aby se radĕgi domů sslo, že se beztoho slunce za málo hodin za hory ukryge; žádný nemohl wssak wypočjsti, kdy asi gesstĕr opĕt se ukáže, nebok žádný nemohl udati, gak hluboce ranĕn byl. Uznali wssak za dobré, aby tu aspoň nĕkolik ohrožených mužů na stráži zůstalo — a k tomu se uwolili prwnj den čtyřj gonáci, druhý den opĕt čtyřj gonáci — a ti se dnem i nocj střjdali nad slugi, pilnĕ pozorugjce, coby se w nj dĕlo. Když ale uběhl sedmý den, a gesstĕ ničeho nebylo k spatřenj, sessla se opĕt celá dĕdina, a přinesli gehnĕ, smůlu a oheň, ginj snássel i kamenj. A wssickni se postawili do kola nad propastj, přiwalili nesmjrné kusy skal na krag, drželi smolowé wĕnce pohotowĕ, a na čtwerohranném prknĕ pausstĕli po prowazjch gehňátko dolů do té propasti.

A sotwa že se gehňátko na zem dostalo, giž giž gesstĕr zwolna se táhl z geskynĕ, a hladowý se bljžil k pochautce. Ale w tom počali naň kwapnĕ zapálené smolowé wĕnce házeti, a kusy skal wáleti; z hlubiny, co z pekelné propasti, wystupowal kauř a smrad, a silné zařwánj bylo slyssetí. A když se kauř zponenáhla ztratil, ležel tu gesstĕr bez sebe mezi kamenjm. Hrdinowé sstaupili se skal dolů, a shledali, že zcela mrtew gest; i dodali sobĕ srdce, a wytáhli ho po prowazech wen. — Po té přinesli tři trámy, potworu na nĕ wložili, a u weselém pokřikowánj nesli gi domů. Pozdĕgi tomu gesstĕru kůži stáhli, a na památku pro pozdĕgssi časy dlauho wycpanau chowali.

A kam pak se potom podĕla? otázalo se wňaučĕ powjdawé babičky.

Ta přissla gesstĕ dalecko do swĕta. Gednau w Čechách panowal knjže, gménem Oldřich. A na tom knjžeti pánu požadowali Trutnowsstj práwo gakési; a

chtjce geg sobě nakloniti, tu wycpánau kůži mu darowali. Tussjm, že to bylo w Brně, roku 1024, dne 1ho kwětna, kdežto se pan Oldřich práwě na sněmu nacházel. Oldřich prosbu gegich wyslyssel, a poručil, aby se kůže ta na památku na radnj wěži uschowala, kdež pak dlauho potom gesstě gi přjchozjm ukazowali. —

Babička dokončila, musela wssak gesstě mnohau otázku strany gesstěra dětem zodpowjdati. Uhlj na ohnisku zatjm zdautnalo, a gá gsem se rozlaučil se společnostj, poděkowaw se babičce za pohádku. Na cestě domů přemjtal gsem na mysli, zdali snad prawdiwá udalost powěsti té za základ neslaužj? Nebylo-li to snad zwjře z cizjch, obywatelům Krkonossů tehdáž neznámých kragin, na kteréž oni neuwyklým pohledem s hrůzau patřili, a z něhož powěst posléze gesstěra utwořila? — Dostaw pozděgi Libussin saud do ruky, nemálo gsem se podiwil, nalezna, že básnjk tuto samu, aneb gi podobnau pěge udalost. Četl gsem tam takto:

Káže kněžna wypprawiti posly,
pro Jaroslawa z Libice bjlé,
tam, kdežto gsau daubrawiny krásné,
Litobora z Dobroslawska chlumce,
tam, kdežto Orlici Labe pige,
Ratibora od hor Krkonossj,
tam, kdežto Trut pohubil saň ljtau.*)

Kwitoslaw.

Oběť Liborjna.

[Prawdiwé powjdko.]

Nedaleko břehu hlnboké Dunage stál w romantickém údolj starobylý zámek hraběte Polerud a geho spanilé choti Milády. Audolj toto utěssené nazýwali kolkolem sjdljcj obywatelé rágem rozkossným, který kdo kdy nawsstiwil, wždy s gasnau twářj opausstěl. Krásné zahrady, ssiroko rozlehlé, krássily zámek, geho(ž)to třpytjcj se báň hrdě přes stoleté stromy do wzdálj hleděla. Gekotné potůčky ljbezně se hadily mezi stromowjm kossatým, s ginými se spogugjce a rychlorychlým tokem spěchagjce do rozwlněné Dunage, tak že kdo náhodau přiweden byl w tu obdiw twořjcj kraginu, s ugasem rozgjmal rozkoš zde plodjcj přjrodu.

Polerud, zkussený pán gak zemského tak wogenského řjzenj, gemužto giž dlauhý wěk gasnau až posud twář byl rozworal, žil slastně w náručj choti milostné; gegich obapolnau nezkalenau milost blažila domácnost w starowěkých zdjch, a gegich dennj potěchau byl plod milosti, totiž: milostná Teresie a garý Wladimjr.

Sličná Teresie giž z mládj na pokynutj swé matky k něžným pracjm gatá, we wssj pilnosti a ochotnosti doplňowala kalich spokogenosti gegj, což blažilo srdce ussl(e)chtilé matky, která gi, nadegi stářj swého, tjm milostněgi tlačjwala k prsaum, a sladce gi, spanilost newinnau, ljbagic, řjkáwala: Dcero! dcero! ty gsi mi k wezdegssj radosti nebem poslána.

Wida Polerud, že spanilý Wladimjr co růže garnj rozkwjtá, péči o to měl, by duch geho nadchnut byl uměnjm, kterým by w budaucnosti hogně prospjwati mohl. J roznjtila se giskra tauhy w srdci otcowském po wýborném průwodčjm, we wssech předmětech zběhlém, genž by wedl syna geho po cestě ctnosti a chránil geg před strassným přjwalem prostopássnosti swětské, ačkoli i sám neopominul kwjtek gemu nepdražssj každodenně starostliwě pěstiti.

Gedenkráte w zorném gitru, procházege se kolem zámku, zočil ginocha twáři spanilé, zwedawě oči na stawenj hrdé upjragjcjho. J gal se ho hlasem přjwětiwým tázati: Koho hledáte, cizinče? Nenadálau otázkau překwapený ginoch nemohl swé rozprchlé smysly w tom okamžiku k způsobné odpowědi sebrati, wida před sebau muže oka bystrého státi, genž dále prawil: Nečerwenegte se, mládenče; hledáte-li koho w tomto zámku aneb we wůkolj geho, mohu wám radau poslaužiti.

Rychle sebraw se pomatený ginoch, odwece hraběti: Odpusťte, neznámý pane! Gsemť Čech a procházjm mnohé země, chtěge mrawy a způsoby národů zhljdnauti, a známosti si shromážditi; byltě gsem po mnohá leta pěstaunem synů swého dobrodince.

Tuť mu wskočil Polerud do řeči, řka: A což giž negste pěstaunem gegich?

Práwě tento rok, odwece ginoch, dosáhli cjle swého, a — aniž třeba gim wjce pěstauna.

Wasse gméno?

Liborjn Wolessnawský!

[Budaucně dále.]

*) Podal gsem zde tři kausky ze swé zbjrky, gako na ukázku, a to tohe miněnj, gestli se ginák milým kraganům zaljbj, někdy snad zbjrku powěstj a obyčegůw po Krkonossjch, gakož i po některých giných kraginách českých i morawských na swětlo wydati.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Za času, když cjsařské wogsko francauzské we Španělsku wedlo wálku, odeslán byl pluk do wsi Arguano za Burgosem, kteráž mezi lesy, skalinami a diwokými potoky ležj na paussti. Obywatelowé byli chatrče swoge opustili, a wogáci nenalezli ničeho, leč pod ssirým nebem hromady spálených snopů, chlebů, roztlučené sudy, a posléze mladau ženu s djtětem u prsau, ana seděla podle staré, nedužiwé matky. — Proč ty gediná gsi zde zůstala? tázal se gi wůdce. Pyssně a newrle, že měla Frankowi odpowjdati, wece žena: Abych osseřila nemocnau, gessto nemohla s ostatnjmi odegjti. — Proč ale odessli ostatnj? — Proto že wěděli, že byste ge pobili. — Ale proč pokazili wssecku potrawu? — Aby se wám nedostalo, co nemohli ukrýti. — Radostné powykowánj wogáků přetrhlo dálssj rozpráwku. Přinásseliť uzeninu, chleba, a plné měchy wjna, gegž byli nalezli we sklepě, do něhož byly dwéře slamau přikryty, na njž nemocná žena ležela. — Gest manžel twůg také mezi uprchlými? tázal se opět wůdce. — Ten gesti tamto nahoře, powzdychla wdowa, k nebi pohlížegjc. Padlť pro wěc sprawedliwau — pro Boha swého a krále. — Máš gesstě bratry? — Nemám, než toto ubohé djtě — a přitom bolestně přiwinula sirotka ubledlého k prsaum. — Nadégi se, řekl důstognjk, na něhož wogáci o rozdělenj nalezené potrawy dolehali — že tyto wěci gesstě nepokažené gsau? — Zagisté, odpowěděla Španělka kysele, neboť nebyly odhodlané pro wás. — Tedy nám zawdey! — O Bože! kolikrát gen chcete!! — I pila, a wogáci weyskali. — A wssak i twé děcko napog; gesti bledé — wjno ge posilnj. — Tuť se nádoba matce w rukau třásla, an gi držela při ustech djtěte. Nemluwně se napilo, wogáci pak bez rozpaku wyprázdnili nádoby a strávili maso. — Brzo wssak počalo se djtě to swjgeti, křičelo a zmodralo; nadarmo snažila se matka podobných bolestj ukrýti. Smrtedlně poděssen zkřiknul důstognjk: Zlořečená ženo, ty gsi nás otráwila?! — Ano, otráwila gsem, wece žena s hrozným ausměchem, i s djtětem klesnauc na zemi. Wěděla ť gsem, že i smrtelné moge lože prohledáte — a protož gsem wjno ukryla. Nesčjslnými ránami zbodanau a posekanau uwrhli ženu hrdinskau do blizké řeky — a dwamecitma franků zachwátila sprawedliwá pomsta.

Roku 1833 widěti bylo gednoho dne před policeynjm saudem pařjžským tyto wýstupy. — Předně okázala se wdowa Aniétka, welká, hubená a žlutá kostnice. Znáty gegj zdály se, že při každém pohnutj chřastj. Podpjragjcj se o dwě berle, hlasem chraplawým, a temným gako půlnočnjho strassidla hubowala na městského drába, že se opowážil zabawiti gi, an se objrala swau žiwnostj. Sudj: Wždyť žebrala! Čili gmenuge žebrotu swau žiwnostj. Wdowa (oběma rukama růženec pilně probjhagjc). A což pak giného mohl by nasstnec we stáři počjti? Sudj: Ona by lehko gesstě giné djlo dostala. Ostatně nenj bez wssj pomoci. Nalezloť se u nj upsánj, kteréž gj ročně 400 franků wynássj. Wdowa: I což pak může člowěk se 400 bjdných franků w Pařjži začjti? — Hlas gadrný mezi diwáky: To činj 20 sous na den, gá bych se tjm spokogil! — Žebračka s ročnjm přjgmem 400 franků byla odsauzena k 8dennjmu wězenj. — Nynj předstaupil malý, ale zdrawý gesstě stařeček, weselý na wzdor swým 87 rokům. Usmjwalť se na saudce, gako by se s njm o bodrost swau rozděliti chtěl. Byloť wěru libezno každému, podjwati se na srdečného starého Lemoine. Za neobyčegné denní doby byl gest gat pod ssirým nebem, a nalezen u něho lowecký bodák, w kapse dwě bambitky a hodný počet drobných peněz. Když mu sudj wytýkal, že to wsse nemalau podezřelost naň uwaluge, odpowěděl stareček bez neymenssjho rozpaku: To wssecko wám pěkně wyswětljm. Widjte, mne starého chytila se myssljnka mladých lidj. Chtěl gsem se totiž opět gednau podjwati do swé otčiny, a sice pěssky bez wsseho průwodu, neboť nerad koho obtěžugi. A protož mi se také nechtělo od swých djtek požadowati peněz na cestu. Myslilť gsem, že mi dobrotiwost mimo gdaucjch wypomůže. A co se zbraně moge dotýče; člowěk newj, co se mu na weřegné silnici přihodit může — něco mjti musjm, coby mé starého bránilo. Tu tedy widjte, milj pánowé, že tu welké podezřelosti nenj, he, he, he! — Odsaudiliť weselého starečka na 24 hodin do wězenj. — Třetj osoba byla ohromný welikán, prawý Herkules mezi žebráky. Slaužil dřjwe u wogska, na těle má plno znamenj, že několikráte na řetěze a kulku odsauzen byl — což i wssecko, gak se wygádřil sám, ctj wydržel. Nazýwalť se Baron. — Sudj: Proč gste odessel z domowa? Baron (hřmotným hlasem): Protože mě dlauhá chwjle trápila. Sudj. Žebral gste. Baron. Chtělo se mi gjst. Sudj. Nenj dowoleno žebrati. Baron. Wjm; co wjce? Sudj. Zákony trestagj, kdo bez dowolenj z wykázaného domowa odcházj. Baron. Wjm; co wjce. Sudj. Máte známého w Pařjži? Baron. Před časy gsem gich tu mjwal — nynj — dobrau noc pánowé! Sudj. Kde gste bydlel? Baron. Kde se mi nahodilo. Sudj. Kdo wás wyžiwowal? Baron. Žebral gsem; bylo-li co gjst — dobře; pakli nebylo, postil gsem se. Žiwobytj gest krátké, co na tom, gestli trpjme? Tjm dřjwe wssemu konec. — Musel Baron na 6 měsjců do žaláře.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 9té.

2hý r. běh.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjslo 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

26ho unora] [1835.

„Dechem lásky a swětla
Země s nebem žiwa gest.
P. J. Šafařjk.

Tažné ptactwo.

Dle šwédského originalu J. Stagnelia. *)

Hle, tamto se ptactwo w cizinu ubjrá,
Wzdychagjc gauthiodský opauštj břeh,
W zpěwu žel laučjcjch wětrem se prodjrá.
„Ach, kam asi dojjtnem, z drahých kragů těch?“
Tak zbor k Bohu zpjwage k nebi pozjrá.

„Bolestně ten skandský krag opustjme,
O, gak blaze žjti, a weselo tam,
Kde w ljpě kwětaucj hnjzda si stawjme,
Kde balšamowý wětýrek wolně wěge nám;
K břehu neznámému nynj wšak poletjme!“

„Kadeřmi zlatými, w růžowém wěnci,
Kde w hági půlnoc panuge bledá;
Tam nelze lkáti bljzkému milenci,
W blahosti tam ljbě snjti se dá,
Až se z gitra zbudj ze snů lesa rozenci.“

„Milostně se strom klenutý k zemi schwjwal,
Rosnými perlami růže posil.
Giž růže uwadla — kde list dubu šumjwal,
Diwoký wicher zhaubně we wětwe zawil,
Kwětem sněhobjlým pahory pokrýwal.“

„Proč w sewern déle geště přebýwáme?
Krátj se tu den giž, a slunce se tmj.
Opusťme hrobénku, nadarmo zde lkáme,
K wznešenému dal nám letu Bůh perutj;
Ai, krásné w bauři moře tě wjtáme!“

Tak pěge ptactwo w čerstwém letánj,
Po krátku dojjtne w pěkněgšj swět,
Kde wysokém na gilmu upoňka se sklánj,
Wine se potůček skrz myrthowý kwět,
Kde w chladjcjm hági weselé zpjwánj!

W twé-li žalosti slunce se zakrýwá,
W bauři si nezaufey, citliwá ty duše má!
Za mořem ptákům břeh dědiny kýwá,
Za hrobem ge stáně — to dědina twá,
Kdež gitro u wěčném garu se usmjwá.

Karel Sabinský.

*) C. J. Stagnelii samlade Skriften III. (Flittfoglarne).

Žertjk z mého žiwota.

Laskawý čtenář z nápisu pozná, čeho se do těchto řádků nadjti smj. Žiwot můg gest nepatrný, neslowútný; žertjk nenj žert — a pročež také nepatrný, neslowútný. — Žertjk z mého žiwota tedy také ani o mák patrněgssj a slowútněgssj. —

Dobře se gesstě na přeuteſſenau dobu pamatugi, když mi po sedmkráte wázaného nadělili. Bylo to gmenowitě na den sw. Jzidora, když mi nebožka babička — dey; gi Bůh lehké odpočinutj! — od staré cikánky planetu wykládati dala. Bylať to srdečná, dobrá žena — totiž moge babička — neboť mi častokráte přehaussli ořjssků podstrčila, aby děděnek newěděl.

J to si gesstě dobře pamatugi, že mi cikánka welmi důkladně wyložila, že na Lwu rozený gsem, a že člowěk na této planetě zrozený, bez falsse bývá, a že zwlásstnjho sstěstj — u holek mjwá s tau paměti hodnau wlastnostj, že se i sám nikdy gako gich nepřjtel neukazuge. Gestliže prwněgssj wěc prawdiwá gest, to ať giný rozhodne; co se ale wěci druhé dotýče, gestiť to wěc zpropadená; pewně wěřjm, že cikánka mluwila prawdu. — Gak bych to ale také neměl za prawdu mjti, an každého dne slyssjm, že se holky z celého městečka na mne wyptáwagj? Co že dělám, kam že chodjm, a s kým neb s čjm se wyrážjm?

Kupcowic malá Tonička, krásné, modrooké sswitorné děwčátko, dalo se mi wčera welmi přátelsky poraučeti — gá newjm proč? — Pradlena, předesslau sobotu prádlo mi odewzdáwagic, swěřila mi pod pečetj mlčenliwosti, že gi byla Barunka polesného prawila, že člowěk — k popukánj gsem, a dobrosrdečnost že mi z očj kauká. A to gi wyprawugic, tak prý si z hluboka wzdychla, gako prý by gi byl centnýř na srdce upadl. Onehdy gsem byl w Skokanowě na bále. To wám bylo sseptánj! „Kdo pak gest asi ten panáček we breylich a tom zeleném kabátě? Zdali=li pak také pro mne přigde?“ Takowých otázek slyssel gsem na swé wlastnj ussi mezi tanečnicemi.

A co se mé lásky k ženskému pohlawj týče — toť gest giž dáwno gako s čárami. Někdy se už domnjwám, že gi sám bůžek lásky na mne za trest posjlá. Loňského roku, gsa gesstě za powolánjm swým w domě p. Chwaliwara, naučil gsem se, práwě když se piwoňky rozwjgeti začjnaly, děwčátko znáti, s njmžto gsem, nežli gesstě opadaly, přeblažené hodiny zažil.

Gak mnohý čtenář polituge mne a řekne: Wssak se ti láska gednau ssereduě odměnj! Ale já mám strážcu, mage strážného ducha, gakéhož prey i Sokrates mjwal, a který geg napomjnáwal, co by činiti a co nečiniti měl. Mne tento duch strážný chránjwá před chybami, gakých se zamilowanj dopausstjwagj. Sokrates gmenowal ducha swého τὸ δαιμόνιον, gá ale gazyku řeckému nerozumjm, a budu swého, dobře po česku, strážcem lásky gmenowati. J mám za to, že gsem geg ne nadarmo takto nazwal. On mi swé sstědré rady nikdy neodepře, přeswědčen gsa, že s člowěkem gedná, genž dle módy přistřižen nenj. — J žádal gsem také dne 14. unora b. r. strážce swého o radu proti horjcj lásce k Nanynce. Dřjwe ale, nežli tagnau rozmluwu nassi wygewjm, musjm řjci, na gaký způsob geg předwoláwám čili citugi. Že přitom zwlásstnjch obyčegů a obřadů pozorowati musjm, samo sebau se rozumj. Mámtě s duchem co gednati, který se, gako weliký pán, držiw hodně dlauho prosyti nechá, nežli co učinj. Když w kalendáři planeta Pána wyobrazena bývá, umyge si obličeg a ruce wodau, w njž se byly kořjnky swařily o dwanácté z půlnoci na sstědrý den na hřbitowě wyhrabané. Magjť do sebe tu sjlu, že od pokussenj nočnjch duchů chránj. Po umytj, kteréž dle ženského způsobu welmi dlauho trwá, nesmjm na holku gižť ani pomyslitti, žádná zamilowaná psanjčka psáti, žádné maso gjsti, žádné piwo pjti, zkrátka, nesmjm ničeho činiti, co by čarodějnictwj na odpor stálo. Téhož dne musjm, z postele wstáwage, prawau nohau napřed wstaupnauti, botu na prawau nohu napřed obauti a t. d. W půl nocí, kteraužto we w tuhém bděnj stráwiti musjm, uzawjrám okna i dwéře, a popjssi obé rozličnými kolečkami, hwězdičkami a křjžky. Tato znamenj rozplassugi wssecky chtiwé duchy, kteřj by snad rozmluwu nassi poslauchati chtěli, rowněž gako mušj noha saman můru odhánj. Gsauť také duchowé, kteřj ženskému pohlawj w klewetiwém a poslauchawém uměnj docela ničeho neodewzdagj, a před nimiž se gako před gedowatými gazyky pomlauwaček warowati musjme.

We prostřed swětnice udělám křjdau tak weliké kolo, že stůl a stolice w něm pohodlně státi mohau. Obé přikregi černým suknem, na němž rozličné čarodějnické podobizny wyssjwany gsau. — Na stole stogj dwa swjcny, čarodějnickau bylinau na tři dni před tjm umyté. Swjčky we swjcnech musegj woskowé, a to sice z wosku takowého býti, gegž byly wčeličky z tulipánů sebraly. Wčeličky pak musegj z mladého roge býti, a žádná z nich nesmj dřjwe dobytek posstjpati. Mezi swjcnama ležj kniha z pergamenu, kterýžto pergamen z kožj takowých oslů připrawen býti musj, gichž=

to usſſi o něco kratſſj býwagj, nežli oslů obřezaných, kteřj chodj bez čepic.

Z této knihy četl gſem s wrchu řečeného dne aſſ půl hodiny, načež ſilným hlaſem třikrát gſem zwolal: Abracadabra, pane duchu ſtrážný! pane duchu ſtrážný! pane ſtrážce láſky! — A tu powſtalo rachocenj a praſkánj, gakoby ſe na paſece ſto drwoſſtěpů potilo, a brány pekelné otwjrati ſe chtěly, a duch wyſtaupil w čerwenawém pláſſtjku. I otázal ſe, řka: Gaká geſt žádoſt twoge, ſynáčku?

Gá. Moge — mo — pane — pane duchu, ſtrážce láſky, gá mám owſſem negakau žádoſt.

Duch. Ale gakau žádoſt?

Gá. Negakau žádoſt.

Duch. Ale gak wyhljžj ta žádoſt? — geſt čerwená, modrá, černá neb zelená? —

Gá. To ſám newjm, ale mně ſe zdá, že ge teplá, poněwadž mě pálj.

Duch. Kde tě pálj?

Gá. Zde, zde, (a přitom gſem mu tak auhledně na lewé žebra ukázal, gak gſem to gen kdy u neyleprſſjho herce widjwal, když wzdychage: Srdce, ach ſrdce mé! — do žeber ſe tlaukl.)

Duch. Pálj to ſilně?

Gá. Gako žhawé uhlj!

Duch. Což pak ten oheň způſobilo?

Gá. Newjm; geſtliže ſe ale nemeylјm, děwče.

Duch. Co pak gſi děwčeti udělal, že ti tak ſilně zatopilo?

Gá. Nic. Gá ſe genom naň podjwal, podjwal opět, a mluwil gſem s njm, a mluwil gſem opět a — nagednau gſem cjtil, že mne něco na lewé ſtraně prſau hryže, gakobych žaludkowau tynkturu byl užjwal. Pozděgi mě rozpálilo gakés horko, gežto uhaſiti mi ničjm nebylo lze. Pil gſem kozj mléko, ano i několik lahwic kyſelky, ale nadarmo; čjm wjce gſem haſil, tjm wjce to pálilo, a pálj až poſud.

Duch. Ničeho ſe nebog, upoſlechni gen mé rady.

Gá. Ano, upoſlechnu; tak wěrně, gako že ſe w pátek poſtjwám.

Duch. Nemyſli na děwu, oheň hořeti přeſtane.

Gá. Ach gemine! — To nemohu, raděgi wolјm ſhořeti, nežli toho učiniti. Což pak newjte, miloſtiwý pane duchu, giného proſtředku, gedině tak ukrutného?

Duch. Gakže? gſi ty také takowý mladý heyſek, gehož každá záſtěrka podpálj? — Gak pak ſe gmenuge děwa, genž ti byla kotrbu tak roztopila?

Gá. W ſproſté řeči gmenuge ſe křticjm gmenem a přjgmenjm panna Nanynka Náprſtkowa, we wyſoké, wzdělané ale Fräulein Nina, a geſſtě we wyſſſj Demoiselle Nanette de Naprestéc.

Duch. U wſſech wſſudy! Zbláznil gſi ſe? Gakž ti to mohlo gen we ſnu napadnauti, zamilowati ſe do takowého diwotwora! Pohledni gen na ſwé boty, což newidjš, gak ti z nich geſſtě ſláma kauká?! — Zamilowati ſe do ſlečny! — a nota bene! gak geſt ſtará ta twoge ſlečna? —

Gá. (zapýřiw ſe odpowěděl gſem.) Teprwa něco přes 14 — aneb okolo 15.

Duch. Lákal-li tě ďas, zlopowěſtný holobrádku, že gſi ſe do tak mladého děwčete zamilowal?

Gá. Práwě, pane duchu, že mladá geſt; což bych s holkau dělal, kteráž do let přiſſla, w nichžto ſe děwčátka několik let zdržjwagj? Až do 18ho roku ubjhagj leta děwčátkům gako woda, i oznamugj ge rády každému. Nato pak ubjhagj opět gako woda, ale gako zmrzlá — a takž aſſ po ſſeſt let na otázku: Gak račte býti ſtará? gedna a ta ſamá odpowěď náſleduge: oſmnáct. Gá obáwage ſe této odpowědi, zamilowal gſem ſe do mladičkého děwčátka. Oſtatně muſjm také upřjmně wyznati, že ſe těm podobati nechci, kteřj na trh chodj. — Lidé tito klewetj po ceſtě, přetřepáwagj a pomlauwagj ſauſedy, ſmějj ſe, až přigdau do měſta. Tu chtěgj kupowat. Sotwa ale, že ſe rozpomenau, co by wſſecko rádi, gdau do baudy, prohljžegj zbožj, wezmau to i ono do ruky, prohljžegjce ze wſſech ſtran. To ſe gim lépe ljbj, než giné, a giné geſſtě ljp. Tážj ſe po ceně, i powj ſe gim; oni wſſak poſſkrabau ſe za uſſima a k giné baudě ſe obrátj. Zde dělagj, gako u prwnj a gdau opět k třetj, čtwrté a t. d. Slunce zagde, počjná ſe ſſeřiti. Tu ſe rozpomenau, že něco kupowati magj, a až poſud geſſtě nic nekaupili. We ſpěchu běžj tedy k prwnj baudě, wyhledagj zde něco na kwap, i kaupj. Spěchagj domů, té naděge gſauce, že něco kráſného byli kaupili. Sotwa gſau ale doma, rozwinau kaupené zbožj, rozſwjtj gednu i dwě ſwjčky, a widěgj — že gſau oſſjzeni. Takowým lidem, pane duchu, bych nerád ſe podobal!

Au gſem ſe ale byl takto rozhorlil, duch zmizel, ſtraſſliwě ſe na mne oſſkljbna; ſnad proto, že gſem řekl, co wlaſtně on mně řjci měl. Wida, také duchowé gſau záwiſtiwj!! —

I ſpal gſem po krátkém wytrženj geſſtě dlauho hezky ljbezně, až mne koſtelnjk, ráno klekánj zwoniw, opět do ſkutečného ſwěta přiwedl. — Až potud, rozmilj čtenářowé, gde žertjk z mého žiwota. Přibjk.

Oběť Liborjna.

[Pokračowánj.]

Tázagicjmu se hraběti otewřel, ačkoli s bolestným citem, knihu žiwota swého, list od listu rozebjrage; načež ho uchopiw hrabě za ruku, do zámku uwedl a choti swé představil. Sotwa mezi zděmi zámeckými český ginoch se nacházel, přiwábil ljbeznostj swau wsechněch obywatelů přjzeň, zwlásstě wěhlasného hraběte, kterýž mu i posléze přednesl, zdali by na něgaký čas pěstaunstwj nad geho Wladimjrem přigmauti nechtěl? J přigal tě wděčně službu nenadálau, w njžto neymilegssj zábawu, ano i po delssj čas giž powolánj swoge nalezal. Pečliwým a neunaweným předsewzetjm zasednul k úřadu nowému, a strahowitě newinnost sobě swěřenau wzdalowal od mrzkosti swětské, tak že nežli se rok s rokem sessel, mladý hrabě w uměnj nemálo prospjwal, nad čjm owssem srdce roditelů radostně zaplesalo. Za to přjzeň welitelů, gakož i gegich rozenců a poddaných Liborjna obohatila. A wssak i giný poklad nalezl tu w srdci geho schránku. Láska, kauzelnice tato nezmožitelná, na niž gindy newssjmawým okem pohljžel, w geho ňadrách wládu swau rozkládati počala. W citném geho srdci rozňal se oheň milosti ke kwětaucj Teresii, kterauž též w mnohých wěcech cwičil, a něžná djwka, magjc, rowněž gako Liborjn, poneyprwé w žiwotě swém přjležitost, seznámiti se s ginochem takým, také geg náwiděla, ačkoli dosti pilně citu swého ukrýwala. Wssak mimo wyučowánj nebylo gim lze spolu rozmlauwati saukromně. Wznássela se mezi nima mlha neprohlednutelná, gižto nesmělostj a newinnostj zoweme, a gižto nedůwěřowali sobě proniknauti. Když se geg na něco ptáwala, pomateně odpowjdal; a když za rannjho gitra usta geho lepau djwku pozdrawila, zarděla se djwka co plachá srnka; gen ljbezné usmánj gemu poděkowalo, a wssak i toto pauhé usmánj nad Liborjnem wznássegjcj se chmury pokaždy rozehnalo.

Po skončené práci chodjwal hraběcj pěstaun do zahrady, aby poněkud swá pobaukaná ňádra utjssil, a přjrodau a čarokrásnými gegjmi dary se potěssil. Seděl takto gednau na kameně, knihu w ruce, an se k němu z nenadánj Teresie s komornau hodila. J zalekl se ginoch, uzřew hraběnku před sebau státi, až mu kniha z ruky wypadla, a sotwa byl by se s njmi do řeči dal, kdyby komorná uzel howoru byla nerozwázala. Zchytralá djwka počala o krásném dnu, o ljbeznosti zahrady — o wěcech dosti wssednjch rozmlauwati, až Liborjna w horliwau rozprawku přiwedla. Pozorowalať ona plamen milosti, genž w obau tagně se milugjcjch plál — i zůstawila ge pocitům gegich, wlastnjho při tom hledjc prospěchu. — W dlauhém mlčenj trwali podlé sebe ginoch a djwka, a bylby snad gesstě déle praud howořenj utjsněn zůstal, kdyby sama Teresie gakausi ženskému pohlawj přirozenau ohrozenostj nebyla obapolnau rozpačitost ljbezným hlasem přetrhla.

Dosti gsem přeswědčena, dj, o nassjch utěssených hágech, a w žiwém popisu wassem gesstě přjgemněgi se před oči stawj; a wssak wasse krásná česká země, zdá se mi, že gesstě ljbeznegssj gest? — J počal ginoch gazykem wýmluwným rozkossnau wlast, gegj znamenitá mjsta, gegj drahé ostatky, gegj utěssené sady a rozmanité procházky popisowati, a patrně mohl na gegj twáři čjsti, že geg ráda poslauchá — radssj nežli panského popisowatele. Slowa geho smělegi — neohroženě po mnohých rozpráwkách počala plynauti; počala o milosti, která gsauci člowěku za berlu pautnickau dána, do řjsse wezdegssjho blaha neywyššjho geg wodjwá. Teresie, ten podhwězdný angel, powědoma rodu swého i panenské hodnosti, bála se dalssjho ginochowa progewenj, a pročež gako s welikau zwědawostj tázala se na domow a přjběhy geho.

Gak gste mohl, dobrý Liborjne, swau drahau wlast, swé přjbuzenstwo opustiti, gežto snad pro wás slzy wylewá?

We welkém zápasu odwece Liborjn: Ne tolik přjbuzenstwa čjtám, coby mi tuto knihu ze země zdwihnulo. A wssak když takto nademnau uzawřela wůle Páně, obdařila mne ginau stranau. Dobrodinců gsem nalezl, na něžto denně zpomjnám. Byl gsem osm let stár, když matka a otec w krátkém čase po sobě zemřeli, mne a sestru co osiřence zůstawiwsse. O drahá hraběnko! kdybych zdwogil wýmluwnost swau, abych žiwě wyobrazil osud swůg, newyslowjm ani nástin trudu, kterýž swjral autlá moge ňadra. W chyžce, tam, kde Zbánský wrch swé týmě wypjná, kwjlel gsem s milenau sestrau nad drahými rodičemi. Nad Kaunowem, kde kostelíček u prostřed lesa stogj, brali gsme se w dům božj, zasjlagjce k trůnu Neywyššjho hlasité prosby o wezdegssj podporu, gsauce zbaweni wssj naděge, wssj podpory a pokligu. J seslala mocná ruka Páně dobroditele; hrabě se nás ugal co wlastnjch rozenců. Dal mě pečliwě cwičiti, že gsem se mu pilnostj stal užitečným i potřebným. Sestra moge nacházela i pro dobré srdce swoge, i lepotwárnau pleť owssem ctitelů, a wssak i proto záwistnic mezi wlastnjm pohlawjm. Čilost ducha

gegího wábila i ginochy z krwe sslechetné, ačkoli sama w chyži rolnické žádala sobě trawiti žiwot; neboť srdce gegí bylo prosto rozkossí swětských, čisté, gako mágowý wětýrek, a přjwětiwá twář gegí, co slunečná, w čerwánku zacházegjcj žár. Ale gako hladowý wlk, genž nebyl sedm dnj do swých drápů kořist dostal, rozssklebila proti nj zrancj swůg hryz bohaprázdná žárliwost, kteraužto giž od wzniku člowěčenstwa peklo kogjwá. Sedjm gedenkráte w pokogjku, práwě když na zámecké wěži gedenáctá hodina hučela, potápjm se myssléankami w budaucnosti. Tu w podlegssjm pokogjku mé nezapomenutelné sestry slyssjm upěnliwý, wssecky žjly probjhagjcj hlas: Nebeský Otče! bratře Liborjne! Gako když hromowý třesk z čistého gasna nenadále cestugjcjho polekà, zůstanu na okamžik nepohnutelný státi; studený pot se mi wyrazil po celém těle. A wssak hnán gesstě silněgssjm popudem, bratrskau totiž láskau, wběhnu k sestře do pokogjku. A hle! w čem se potápěgj zraky moge? Zahljdnu gesstě, an mužská osoba z okna do hlubokých přjkopů smělým skokem se wrže — sestra pak, milená sestra, ana se topj w krwi. J zdwihnu gi, ljbám, wolám, chtěge gi do žiwota uwesti, wssak nadarmo! — Wypustila ducha mezi nadhwězdné cheruby. W skoku zawolaw na čeleď, letjm do přjkopů, zdabych hanebného wraha nezastihnul, a newydal sprawedliwému saudu. Wssak hle! we wlastnjm sluhowi, bez něhož gsem ani sausto chleba do úst newzal, nalezl gsem wraha swé mjruplné sestry, genž chraplawým hlasem wyznal, že k tomu pekelnému činu od Kokrdowské slečny uplacen gest. K pomstě gsem pádil za wrahem, ale nesstastný pád z okna předessel giž saudu swětskému. Smrt, wězjc mu na gazyku, wedla geg k saudu nadzemskému. Ledwa že wyřknul: Odpusťte ohawnému wrahu, gehož Bůh sauditi bude, — rozžehnal se se swětem záwistiwým. Bledý měsjc pohledl na geho wyzáblau twář, gakoby mně zgewiti chtěl, že podobný osud i na mne čeká. Z tichého sna wytrhnuwsse se pláčem mým, lomili obywatelé w zámku rukama se mnau. — Od té doby zacházela hwězda spokogenosti mé, wssude se mi ubohá sestra před očima wznássela, tak že gsem konečně, nemoha ginák ulewiti bolu swému, s kraginau se rozžehnal, kdežto mi byla uplynula léta mladosti, wzaw propusstěnj od swého, nebem mi daného druhého otce. Pustil gsem se do swěta cizjho. Dalssj moge přjhody, ačkoli dosti rozmanité, předce sotwa tolik paměti hodného magj, aby wás, milostiwá hraběnko, zagjmaly. Neykrásněgssj doba moge nastala, když mě konečně ruka newiditelná w tento ráj přiwedla. Zde se počal můg nowý žiwot, a rozkwetl by co neyspanilegssj růže, kdybych dussi nalezl, kteráž by se mnau wssechnu slasť i strasť zdělila. O, gakž by se nade mnau alespoň ustrnula Teresie, kdyby powážiti mohla, že milosti swau mogi zasslau hwězdu opět přiwolá!

Praudem citů a slow uchwácen, byl se chopil djwčj ruky, a gemným stisknutjm položil gi nynj na swé srdce. Se sladkobolným powzdechem sljzu wyroniwssi, přichýlila se slabá děwa k Liborjnowi, zrakowé gegich potkali se, přiwábeni gedným a tjm samým kauzlem, rtowé dotekli se — a w tichém, ač nebeském pomlčenj sklonila djwka hlawu na prsa ginochowa. Takto ge zastihla gesstě komorná. J museli se opět rozlaučiti. Po odchodu Teresie wrhnul se Liborjn opět na trawnaté sedadlo, a opět mezi libostinné krowj zacházege, w sladkém pocitu gemnau dussi potápěl. Žehnal hodinu, kdež byl wessel do země uherské, a wssak i bolestně pohljžel na njzký swůg staw.

* * *

Při stole byli oba smělegssj, neb srdce gegich poněkud pobratřena byla, a rodiče, nacházegjce mezi nimi genom newinné se gewjcj náklonnost, ani tjm neymenssjm nekalili gim onu slasť. Pátý rok nastaupil dráhu swau, co nezměnitelným předsewzetjm zastáwal powinnosti swé Liborjn, mage za often čilau Teresii. Tu začala psanj z hlawnjho města docházeti, týkagjce se mladého Wladimjra, neb se byli dozwěděli o geho wzdělanosti, a chtěli geg w úřad zaswětiti, w kterémž geho otec nesmrtelné zásluhy sobě získal. Dosti se wymlauwala laskawost otcowská na geho mladý wěk, wssak dobromyslný přjtel Polerudůw wywábil geg konečně z náručj pečliwých roditelů. S mnohým napomenutjm rozlaučiw se se swými drahými rodičemi, s milowanau sestrau, w trudu nastaupil cestu garý Wladimjr, gsa doprowázen pečliwým pěstaunem, genž mu byl wssecky krásné ctnosti žiwými barwami wyobraziw, nenahraditelnau gegich cenu do autlého srdce wsstjpil. Odewzdaw geg do bezpečných rukau, pamětliwa geg učinil na powinnosti, dle kterých bude-li se řjditi, lásky a prawé náklonnosti sobě získá. Potom s bolestným srdcem cestu zpět nastaupil.

[Budaucně dále.]

Wraucj list.

Utichl hrom, genž kolem domowa burácel; ztissili se praudowé krwe, genž hučeli polem. Uhasli plamenowé po kragjch.

A powěssj neſuňj wjce střely a smrtonosné zlatau nebetj kopyto konské. Matka opět může beze strachu porodtti syna, usslech-tilá djwčina milowati ginocha. Pramenowé slzj oschli na twáři sirotkůw; ijbě zase na zem slunéčko hledj; kde zářili mečowé, pluh zatýwá zlatá zrnička; — radost panuge po wlasti, mjru hubitelům meč zdrcen gest.

Nadarmo wssak směge se na mne milostně domácj slunce i nadarmo měsjc blesk swůg wylewá w noci tiché; hubinku nadarmo sladkau weissťá djwenka wnadná. Nadarmo slawjček sype do dusse nebeské city; spanilé kwětinky ze swých ňader nadarmo ljbezně wěgj. — Před okem mým opona diwadel smutných rozhaluge se a swjzá dussi umjra-gjcj! —

Když bljzký i daleký nepřjtel usilowal zemi nassi na wěky wymazati z počtu trůnůw; když gi Karytan i Bra-nibor zlostně laupil; když ze Samarkanda se hrnuli wrahowé ljtj, a domácj katisnjk když zůřil strasslivě w utrobách ge-gich, Skandinaw pak gi drancowal ohněm a mečem — ni tenkráte nebyl domow náš w nebezpečj, co nynj! — Tenkráte zůstala gesstě sjla bratrská! Snadno bylo nepřjteli posta-witi se w oči, an gi hromy burácel ze sna; snadno i pohubit plenitelů, co hladowých zrautů! — Tenkráte mohl si Čech hrdě wýskati w smutjcjm hluku: Čeho se báti? — Negsem-li Čechie syn? — Slawných potomek otců? ! — Mohlť wzdorně w půdu zaswěcenau zasaditi patu.

Tenkráte nebyli otcowé tak bljzko na prahu smrti, gako napotom, an se nepřjtel gizliwý wkrádal pod střechy a sskodu obmeysslel lstiwě! —

Giž-li gsi na pokog usedl, strážný náš duchu, že sobě newssjmáš, gak w záhubu klesagi synowé otců? O probuď ge, probuď! aby poznali čerwa nemrawnosti, genž ge podwodně medem usmrcuge; aby poznali, gak se w titěr-stwj cizincŭ pachtj k wěčné hanbě! — Pomrhánj mra-wy domácjmi wede ge násilně tam, kde tolika krwj za-chowané gméno otců, a kde Čech na wěky zmizj, kde se mu houžewné sebewlástwj, genž dusj bližnjho lásku, nade hla-wau co meč k záhubě třese! —

Kam wssak mne horliwost zawedla, že chci burcowati ze sna? Neznj-li budjcj hlas giž ode břehu malného Dunage, od skwaucjho se trůnu Rudolfowiče, otce přemilostného? Ne-probudj-li hlas nábožnosti, národe můg! na wěky weta! — Zmizjš, gakož národowé zmizeli, genžto se skwěli tam, kde sobě nynj bony tropjwagj wichrowé s wlnami Atlanta, genžto zmizeli ne přjrody wztěkem, alebrž winau, lenostj wlastnj! —

Schowey se, slunéčko! a zhasni w temnosti wěčné, abys nikomu newyzradilo, že gsme synowé přeslawných otců, gimž-to gsi swjtjwalo w strasslivém bawu pro wlast a krále! — Zamlkni, měsjčku! a zhasni w temno wěčné, abys u kurbanu

newiděl mohútnost Přemyslowých wnuků, genž ani w kolé-bkách neznagj wjce statného Plichtu! —

Umlkni slawjčku! wždyť prozpěwugeš pjseň, kterauž gsi blažjwal otce, an se statnj po sadech procházeli otcowé, wyslekuuwsse krwawé pancjře: pjseň ljbého trjsstě zawěa-sstj, gestli bys koho okauzliti chtěl! — Ussetři hubinky, mi-lostná děwo, negsi welebné Libusse dcera, páchneť z tebe Fran-cie lehkost! — Milostné kwětinky! zamkněte pachotná ňadra, k čemu mrháte ljbeznost pro Čecha zcizilý nos?

Ach, kéž bychom synowé slawných otců zauplna po-znali cenu i mohútnost nassi, a zápolice s národy welikými, usilowně spěchali k neywyžssjmu, gedinému cjli wsechněch nás, gessto gsme se gen délkau času w rozdjlné kmeny roz-dělili z gediného žiwota. Či-li snad nad námi zanewřel krutěgssj osud?

Nikdy-li se wjce nemáme wlastnj králau skwjti? — Na wždy-li gazyk, tento kljč oswěty, nábožensiwj a blaha, gediný poklad národu, powržen we prach, w domowě otročiti bude gen z pauhé zanedbalosti? — Proto-li haufy nepřátel slawnj předkowé ztlaukli; a Břetislaw si dobyl českého Achilla gméno; proto-li Soběslaw i mocného Lotara krwawě zkáral, a Ewropu ochránil Jaroslaw českými meči? — Proto-li, když Albion, králowec černý, u Kresy železné pluky plamen-nými počal hubiti hromy, Gallie hrdé zbrogence w autěku chromila Jana slepého králowská slowa? —

Hoi! což bleskło se přegasně tam we strassliwé chmuře? Gaký obžiwugjcj blesk to s wýsosti plyne?

Zlatý wůz se wytácj z růžowého mraku, zapřaženi u něho spanilj Chlumecká gelenowé; w liliowém hawu sedj w něm bohyně sličná, utkaném u pramenů labských, kameno-blesky Turnowa ozdobně wisj kolem, waryto zwučné ležj gj w ruce, ukuto w Gjlowém dole, ostrunéno kowem kutnohor-ských wrchů libozwučjcjm; zlatoperných hegno se nad nj ba-žantů Čáslawska wznássj; sladinký zwuk se lege tisse z hlaubi wjřjcjch hwězd, co hlasy pod trůnem Swětowelitele. Přjroda umlkne! Nynj zastawuge wůz, a nad hrobkami dáwnowě-kými zastawuge se oko bohyně, a usta gegi promluwj hla-sem, gako když padlému praotci nassemu anděl wykaupenj hlásal z wěčné smrti. Takto pronássj slowa welebné prawdy a utěchy plná:

Popilte sem přstaunowé, sem wy dussj spanilých hleditelowé! Wy z hlučných měst, wznessenostj a zlatem se skwaucjch; i wy z tmawých chyssj, i wy, gež genom drobty wděčného krmj. Usseknutoť srdce lidu gizliwým hadem; naka-žen hyne smrtjcjm morem! Na wás nynj založeno, má-li ná-rod zkwesti obnowenau a newjdanau ctnostj a sjlau! Z le-

nosti chrápotů wyrwete se mužně; mwenč wykřeste z duše swé wsseliký mamon; obleknete se w powinnosti swaté, kruný; horliwě pomněte, že zde nenj čas k hleděnj břicha, nýbrž k snássenj wedra a mrazu, hladu a žjžně, dokawad nenj národ usslechtilau nakrmen ctnostj; — že nenj kdy spočjwati w rozkossném lůžku, dokawad se národ ukonejssuge zhaubnými bludy; že nenj čas, zlatem nadjwati waky, dokawad národ žebrotau se wláčj! Pitwosti neunawitedlné a maudrosti gasné wrhněte na sebe zbraň, a pepilte k zápasu s neprawostj! Zadawte gesstěra chlipnosti, an se podwodně plíží, aby autlické dusse udýchal w smrtedlný sen, z něhož by nikdy newstaly wjce! Nenárodnosti zadawte prassiwce strassného, kterýžto křjdlem newssjmawosti udussuge, co sláwa gest Čecha! Zaplasste sůwu nenábožnosti, genž w temnosti slepé opowážliwě bijská: Nenj wěčnosti a Boha! — Zaplasste ježhuli sebemilenstwj, hledjcj gen prospěchu swého, a byť prasskaly swěty! — Zahubte žábu lakoty, zahubte zahálku, a kterak se ginak gmenugj ta hubjcj hegna! — Weďte swěřené dussinky cestau, desnau sice, a wssak gedině wjřjcj k wěčnému sjdlu. Připrawte neporussené srdce od žwatlagjcjho nemluwněte u prsu matky, k ssediwému mdlému, co se u brány wěčnosti třese; ode wznessence, gemuž se zástuhy na prsau třpytj, k chudasowi, co trudně z hljny zemčata ryge; od učence, genž obsáhne rozumem wesskeré swěty, k sprostáčkowi, co sotwa zpočte na ruce prsty — připrawte ge, aby gim gediné wznessené pomyssleni ducha zagalo: že Bůh a wlast býti má cjlem člowěčenstwa. A když takto powinnosti neohroženě slaužiti budete, byť wám i nepřjtel zasil do wzdělané půdy kaukol, byť newznalost a bjda platila snaženj wasse — zkwete dům wáš w newjdané kráse a sláwě, mjr a blaženost w něm swé nebeské rozbige sjdlo; nad hwězdami zasswjtj se zásluha wasse! —

Nynj milostně usmjwá se bohyně slična, žehnagic zemi, wolewá wůkol spanilé blesky, a mizj w nebeské wýsosti; zawjrá se za nj mrak, wraubený růžj a zlatem; w utrudněnau dussi mau lege se baukjcj rozkoš, gako když wedrem zemdlené kwěty občerstwugjcj banče s žiwjcj rosau ge sna k žiwotu budj.

Hleďme do přisstj kwapjcjch let okem nezakaleným. Ei! giž se wracegj doby do wlasti zlatého wěku. Pahorek tamto růžowý — na něm gasně se skwjcj chrám, spanile ostaupen horliwau ku wlasti láskau; Čechů lew z oltáře milostně hledj. Mocnými perutěmi panownické lásky ostřehuge ho orel gasných Rudolfowičů! Ze wssech wůkolj zwuk znj bratrské lásky, a wzdělanosti zápal se wznássj k nebesům, a blahé diwj se národowé po wesskeré zemi! M. Filorad.

Powjdky.

Když se Dionys, král sicilský, mudrce Aristippa, z Atén k němu nawracugjcjho se, tázal, kterak se tak brzo se Sokratesem rozlaučiti mohl, odpowěděl: Že mi bylo maudrosti třeba, ssel gsem za Sokratesem, a že mi peněz třeba, gdu za tebau.

Když Ludwjk čtrnáctý, král francauzský, gednoho času wýborného hausslisu we hře oprawowati počal, řekl tento: Uchoweyž nás milostiwé nebe, aby Wasse králowská Milost lépe rozuměla hausljm, než gá!

Kdosi se honosil we hlučném towaryšstwu, že by celé kolik wypjti mohl, a předce že se neopige. I dj mu na to mudřec Aristyp: Pijeli, toť umjš tolik, co mezek můg!

Aug. z Kotzebue na gednom mjstě prawj: Nezpůsob lidský takowý gest, že byť se celá země na hromadu sesypala, stáli a otewřenými ústy se djwati mohau; dotkne-li se wssak někdo hromádečky gegich, o! tu hned křiku strassného nebýwá konce.

Themistoklesa se gednau tázali, zdali by pro dceru swau raděgi bohatého samotrusa, neb sslechetného chudince wywoliti žádal, a on odpowěděl: Wždy raděgi bez peněz muže, nežli bez muže peněz! —

Kdosi, nesa ukrytý kossjk, a co by nesl, tázán gsa, odpowěděl: Nesu, co proto ukryto, aby to nikdo newěděl.

d' Alembert, francauzský mudřec, gedenkráte propowěděl: Stezka spisowatelstwj ge tak úzaunká, že se na nj nikterak wyhnauti možná, leč geden druhého porazj.

Filip, powěstný král Macedonů, upadna gednau na zemi, a podobu swau we prachu wytisknutau wida, zwolal: Ei, gak malého mjstečka člowěku třeba, gemuž celý swět těsný se zdá! A když syn geho diwokého koně zkrotil, gehož nikdo zkrotiti nemohl, řekl gemu král: Giného synu, králowstwj wyhledey sobě, mé gest pro tebe malé.

Gistý schytralec prawil: Kdo w těžkých a nesnadných připadnostech giště k cjli přigjti chce, musj prowazujků následowati — před sebau krautit a za sebe kráčet.

Epiktet, známý mudřec hetenský, řjkáwal: Swět ge diwadlo, a neylepssj herec ten, kdož neypřirozeněgi hrage. Mudrc nebýwá osobau předni. Nikdy na tom nezáležj, kdo na krále, neb na žebráka hrage, ale na tom, kdo krále neb žebráka neylépe předstawj.

Alfons, maudrý Aragonů král, řjkáwal: Mrtwj raddowé mogi (knihy) wždy lépe nežli žiwj mně poradj, neb bez bázně a pochlebenstwj gewj mi prawdu.

Kdosi se honosil welmi, že umj wýborně plowati. A když toho giž bylo mnoho, řekl gemu Themistokles: Přestaniž se gednau wychlaubati tjm, co každá žába lépe dowede! —

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

W neapolitánské zemi, nedaleko města, genž sluge Civita Vecchia, gest powěstná hadj gesskyně (Grotta dei Serpi), ze které sjrowité páry wystupugj, za kteraužto přjčinau také četně churawými nawsstěwowána býwá. Hadj gesskynj se nazjwá proto, poněwadž se w nj mnoho hadů zdržuge, kterým se také gindy ona léčjcj mocnost připisowáwala, kteráž wlastně sjrowitým párám náležj. Četné tyto a progjmagjcj sjrowité páry přiwedau churawého do gemného potu po celém těle. Aby ale lépe aučinkowati mohly, gest w obyčegi, položiti nemocného beze wsseho oděwu na zemi; pot se počne pomalu wyrážeti, množj se wjc a wjc, tak že njm tělo slábne, až se konečně churawého libé spanj zmocnj, z kterého ne zřjdka s radostným pocitem nabytého zdrawj procitne.

Tak nazwaný Codex argenteus, genž se w Upsale nacházj, čtwero ewangelium w gazyku mosogotickém obsahuge. Zhotowenať ge kniha tato Ulfilau, biskupem Gothů, leta 360, a psána pjsmem střjbrným na modročerweném, pěkně uhlazeném pergameně, nynj owssem giž při tak welikém stářj na mnoha mjstech prožraném. Ginak ale i pjsmo i listy dosti zachowané gsau. Kniha tato měla podiwné přjhody. Na počátku se nacházela w gednom benediktinském klássteře we Westfalsku, aniž se wj, gak se tam byla dostala; potom se dostala do Kolina nad Reynem, odtamtud do Prahy, a při dobytj města Königsmarkem w 30leté wálce do Stockholmu. Brzy opět s Njzozemcem Bossinem do Amsterodamu přissla, až gi kancléř de la Gardie, dowěděw se o smrti Bossinowě, u weřegné prodagi za 400 dolarů kaupil, a wysokým sskolám upsalským darowal.

Rozdjl mezi zamilowaným a hladowým gest, gak Saphir prawj, že u hladowého musj žaludek dobré srdce, a u zamilowaného musj srdce dobrý žaludek mjti.

K domácjmu požehnánj patřj čtwero: dobrotiwý Bůh, zdrawé tělo, ctnostná manželka a blažená smrt.

Roku 1833 bylo widěti w Pařjži zbjrku wssechněch nástrogů, gimiž w Algiru trestagj, počnauce od prowazu, gjmž otrokyně za lehká prowiněnj pokutowány býwagj, až k ostrému meči, gegž při stjnánj užjwagj. — To bylo owssem zwlásstnj museum, a podobného cosi člowěk genom w Pařjži uhljdá.

Neyznamenitěgssj zbjrky lebek w Angličanech gsau tyto: Společnost londýnská asi 300 člowěčjch lebek má; zbjrka zemřelého Dra. Spurzheima asi 8 nebo 900 obnássj; p. Deville sebral gich 1000 z ptáků a rozličných giných zwjřat, a p. Child má asi 300 otisků w sádře, představugjcjch lebky mužů, genž se byli gakýmkoli způsobem znamenitými stali.

Počátek pražské městské obrany w časech starých se hledati musj. Giž w roce 1421, 1507 a 1590 stawěli se Pražané pod wlastnjmi wůdci k obraně města. Král Wladislaw kázal městské oděnce pražské qua militares powažowati, a cjsař Ferdinand III. ustanowil po šwédském obleženj, aby tehdegssjch dwanácte městských setnin pod zpráwau swých důstognjků pozůstali, korauhwe, bubny a trauby i oděnj podrželi, a ležjcjm w Praze cjs. wogskem poctjwáni byli.

Wděčnost má čtyry stupně. Na prwnjm stupni se opomine obdržená dobrodinj dostatečnými skutky oplacowati; na druhém se zapomjná na dobrodinj; na třetjm se splácj dobroditeli zlým; na čtwrtém se obracj dobrodinj ke sskodě dobroditelů.

Turecká přjslowj: Malý kámen může welkau baulu udělati. Nemaudrý přjtel ge wjc sskodný, než chytrý nepřjtel. Ať se wolá: med! med! gak chce, huba se tjm předce neosladj. Kdo přjtele bez chyby hledá, nenagde žádného. Myslil, že kaupil slawjka, a kaupil wránu. Těžko ge, wlka za ussi lapit. Kdoby chtěl pokogně žjt, musilby slepým, hluchým a němým býti. Wssecko, co chceš dáti, mussiš u sebe mjti. Kapičkau medu se wjc much nalapá, nežli wědrem octa. Kdo chudému dá, Bohu dá. Blažen nosj srdce na gazyku, chytrý gazyk w srdci. Dobré wjno a hezké ženssiny gsau dwa ljbezné gedy. Lepssj gest wegce dnes, než slepice zegtra. Čiň dobře a hoď to do moře; třeba i ryby tomu nerozuměly, rozumj tomu Bůh. Kdo se Boha bogj, netřeba se mu lidj bát. Třeba i nepřjtel twůg nebyl wětssj, než mrawenec; mysli si ho předce, gakoby slonem byl. Žena ge budto ssťěstj anebo zkáza domu. I ten, který wssecko wj, často podweden býwá. Kdo pro wssecko pláče, brzo gasnost očj ztratj. Rozmlauwánjm se wjc naučjš, nežli čtenjm. Přjtel má wětssj cenu, než přjbuzný. Kdo na konjku nagmutém gezdj, negezdj často. Neweř bělotě geho turbanu, megdlo bylo na dluh. Smrt gest černý welblaud, který před každými dwerkmi klekne. Nawsstiwjšli slepého, zawři oči. Krew se nesmyge krwj, ale wodau. Srdce gest děcko, kteréž daufá, co žádá.

W lékárnách se spotřebuge mnoho růžj. W berljnské lékárně se neyméně ročně 1500 centnéřů čerstwých růžowých listj spotřebuge. —j—

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Kwěty.

26. unora [Přjloha Vtá.] 1835.

Wýňatky z Puškinowy básně

„Boris Godunow."

Nemálo neštěstj na člowěčenstwo wůbec uwalily giž od wěku newole a swáry we knjžecjch rodinách. Když zemřelého panownjka synowé proti sobě powstali, nestáltě w bogi gen bratr proti bratru, ale na dwé se rozděliw stál národ proti sobě. Že se neštěstj gako záhubiwé moře na ně prowalilo, dá se lehko mysliti; a že mdloba ano i mnohosetletá slabota, častěgi-li takowýto osud národ potkáwal, následowala, gesti přirozený záwěrek. Že wšak ruskému národu mimo meč a kruté wálky, geště giné hrůzy, o kterých každý skoro národ, gak blaho geho ničily, něco promluwiti může, geště i giná, druhým národům méně, Čechům wšak docela neznámá způsoba zničugjcjho osudu se okázala, budeš owšem historie znateli známo; pro obecněgšj wědomost ale, se hlawnjm zřetelem na myšlénku, která z toho děge wyplýwá, budiž i w těchto listech něco o tom podotknuto. Gesti to z neypodiwněgšjch a neyřidšjch událostj, co ruský národ negednau potkalo a neštěstjm pokrylo, a Lže-cáry, Lže-Dimitrii, Samozwanci čili podwodnjky, kteřj se nazwjce za zawražděného cára měli, wywádeno bywalo. Gednu z oněch událostj podal nám znamenitý básnjk ruský, Alexandr Puškin, we swé dramatizowané básni „Boris Godunow;" wyňatky z této básně, s krátkými z děgepisu doplňky, magj za aučel, gasněgi myšlénku, která z toho děge wyswitá, představiti před oči.

Po smrti cára Teodora Iwanowiče, genž sedmého unora roku 1598 zemřel, měl Teodor Nikitič Romanow na ruský trůn dosednauti. Že wšak churaw gsa, panowati nemohl, postaupil wládu prozatjm swatu swému, Boritu Godunowi. Tento, za předešlých časů welmi nenáwiděný, nynj ale skoro wšeobecnau národu lásku magjcj Boris Godunow byl po smrti Teodorowě za ruského cára wywolen. Boris netaužil mocněgi po giném gako po koruně, a předce mu takořka wnucena býti musela; tak mistrně se chowal we swých okolnostech, a tolik moci měl nade swými wášněmi.

Knjže Šuiský.

Národ geště postěžj si, popláče,
Boris geště pomračj se nemnoho,
Gako pigák před sklenicj wjna,
A konečně po libosti swogj
Přigmaut žezlo ponjženě přigde.

Knjže Worotynský.

Ani patriarch, ni dumnj bojaré
Pohnauti njm dosawáde nemohli.
Neslyšj on ani slzné domluwy,
Ni gich proseb, ani nářku Moskwy,
Ani hlasu welikého sboru.

Konečně předce wládu nastaupil; byloť sice krátké, wšeobecně wšak uwáženo, pro Rusko wýhodné a slawné řjzenj geho. Wzdělánj národu byla Borisowa gako cára Iwana neydůležitěgšj péče; on se snažil o rozšjřenj wědomostj, oživil obchod, a dobyl swému národu u ginozemců wětšj wážnosti. Mnohá wyslanstwj, která z giných zemj k ruskému dworu, a odtud do giných zemj za wlády tohoto cára poslána byla, gsau toho welezřegmým důkazem, že Rusko wždy znatněgšjm se činilo. Aby ruské meze proti Tatarům chránil, wystawil roku 1599 we stepách na řece Donci pewnost, gménem Borisow. Smolensk byl na geho rozkaz hradbami obehnán. Roku 1600 přišli slawnj wyslancowé od polského krále, Sigmunda III. na cárský dwůr, aby dobré srozuměnj mezi Ruskem a Polskem na dlauhé časy utwrdili. Došliť snadno swé žádosti u takého knjžete, genž se wogny nikoli z bázliwosti a zženilosti warowal, ale welikého knjžete tu důstegnau myšlénku měl, že se nikdy, mimo w neywětšj potřebě, zbraně chopiti nemáme. I bylť pokog mezi Ruskem a Polskem na dwacet let umluwen. — Boris milowal krásu, což mnohá, weliká stawenj, která geho náhledům a chuti ke cti slaužj, dokazugj. Ukázal se též za celé swé wlády welikým přjtelem sprawedliwosti we wšech připadnostech, mimo týkagjcj se wlastnjch geho okolnostj; pečowal o zachowánj zákonů, wážil si zásluh a odměňowal ge; byl welikomyslný, obzwláště geho štědrost neměla mezj, giž nikdy zřegměgi neokázal, gako

roku 1601—1603, we kterýchžto létech na Rusku drahota přišla a brzo přestrašliwý hlad zplodila. Půl millionu lidj kleslo we hrob. W tomto neštěstj ukázal se Boris otcem swého národu. Wšech prostředků, s něž byl, rychle použil, aby zmjrnil tuto zhaubu. Dokad mu penjze stačily, rozdáwal denně wjce než 30,000 tolarů, a ty, co při wšj geho péči předce zemřeli, dal pohřbiti na swé autraty, a wůbec to činil, co od neylepšjho panownjka lze gen žádati. Kdo wšak uwěřj, že w tomto muži podlé naznačené skwělosti také černost trůnila gako tmawá noc! Geho wláda nebyla wšak bez wady, a můžeme geg stegným práwem gako Markowi Aurelowi, i Tiberowi postawiti na bok; takowá řjdká směsice zlých i dobrých wlastnostj byla w něm. Geho gednánj, neygistěgšj swědkowé, lidského smýšlenj, dokazugj, že w geho powaze takowá řjdká směs panowati musela. Tento muž, aneb gak se Šuiský Worotynskému wygádřil:

Wčeregšj, hle, otrok, Tatar, Maljuty
Zeť, zeť katůw, i sám w duši katem,
Wezme cára korunu i barmy! *)

tento muž, wida že nemocný Teodor dlauho na žiwě nebude, dal geho mladšjho bratra, zdrawého Dimitria, a dědice ruského trůnu w městě Ugliči ukrutným způsobem zawražditi, a aby mu žádný wjce w cestě nebyl, nedlauho potom i churawého Teodora gedem žiwota zbawiti.

Šuiský.

— — Řeknu, že nadarmo
Lila se krew Cárewiče mladého;
Takli tomu, Dimitrij moh by žjt.

Worotynský.

Úžasný to zločin! Prawda-li, že
Cárewiče zhubil Boris?

Šuiský.

A kdože?
Kdo porušil Čepčugowa neprawě?
A kdo poslal oba Bitagowských
S Kačalowým? I gá w Uglič poslán byl
Wyšetřiti na mjstě ten skutek;
A hle, na čerstwé sem přišel stopy;
Celé město bylo swědkem zločinu,
Wšickni měšťané w to poswědčili;
A wrátiw se, moh sem gednjm slowem
Obgewiti ukrytého zločince.

Nicméně předce seděl Boris na ruském stolci šest let. Konečně wšak ani dobrota, giž Boris wětšjmu djlu swých podanných prokázal, ani přenahlená ostrota, kteráuž proti rozličným wzácným a mocným rodinám zůřil, nebyly s to udržeti geg na ruském stolci. Na onu se brzo zapomnělo, a záhuba, která z wenku i z nitra proti neprawosti táhne, ukázala se i zde w strašné způsobě.

Boris (wegde).

Dostihl gsem moci neywyššj;
Šestý giž rok pokogně gá panugi,
Štěstj wšak w mé nenj duši.
Darmo černokněži přiřjkagj
Mně dni dlauhé, to dni wlády pokogné,
Mne ni wláda, aniž žiwot weselj;
Předzwjdám gé nebes hrom a trápenj.
Pryč ge štěstj mé. Gá národ zamýšlel
W spokognosti, w sláwě uchlácholit,
Nakloniti ho štědrotami lásky,
Ale odložil gsem marnau péči:
Žiwá wláda chatře nenáwistna;
Umègj gen mrtwé milowati.
Nerozumni gsme, kdy lidu potlesk,
Neb křik gerý hýbá srdcem našjm.
Hlad poslalo nebe na zem naši,
Národ zawyl, w mukách giž giž hyna;
Gá sem otewřel gim sklady, zlato
Sypal mezi ně a našel práce:
Oni-tě mě, běsi, proklinali!
Zhaubný oheň gegich domy zničil,
Gá sem wystawil gim nowá obydlj,
Oni mi zas oheň namjtali.
Hle, saud chatry: hledey lásku gegj!
Mnil sem u swých naleznauti otlady,
Gá mnil dceru oblažiti swatbau,
A smrt gako baura ugde s ženichem.
A ta řeč gich zlostně opět nařekla
Winnjkem tohoto wdowstwa dceřina
Mne, mne, bože! nešťastného otce!
Umři kdokoli, gá wšechněch tagný wrah:
Teodora přiwolal sem časnau smrt,
Otráwil sem swogi sestru Cárici,
Tichau tuto geptišku ... to wšecko gá!
Ach, ach! cjtjm, že nic nemůže nás
W postřed swětských péčj upokogit;
Nic, nic — gediné-to a snad swědomj —
Ano, zdrawé! ono wjtězoslawj
Nad zlobami, nade černau klewetau.
Gest-li ale gediná weň škwrna,
Gediná gen náhodau se wtraušila,

*) Malý plášť při korunowánj ruských Cárů.

Tehdy běda: gako ranau morowau
Duše hyne, gdá se w srdce lige,
Gako kladiwkem to tluče w ušjch,
A wše hořkost plodj, kolem hlawa gde,
A krwawj pacholata w očjch,
A milo běžet, wšak hrozno, nikudy!
Bjdný ten, w kom swědomj ge nečisté.
(odegde).

Tento byl staw geho duše, a zewnitřnj okolnosti nebyly wjce přjzniwěgšj; nebot geho trůn počal se klátiti přepodiwnau a paměti hodnau rewolucj, kterau zosnowal Lže-Dimitrij čili Samozwanec, a wlastnjm gménem Řehoř Otrepiew, a která pro Rusko tolik záhuby měla, že opět do té mdloby a slabosti upadlo, ze které se od časů Iwana I. bylo wzchopilo.

Každý měl posawáde smrt cárewiče Dimitria za neomylnau prawdu, a hle negednau zgewil se roku 1601 tento Řehoř Otrepiew, genž se za onoho Dimitria wydáwal, prawě, že obzwláštnj božskau prozřetelnostj úkladným léčkám wraha Borisa ušel a na geho mjstě giný zawražděn byl. Tento powěstný dobrodruh, chytrá a odwážliwá hlawa, který se we swém stawu s tau schopnostj otáčel gako někdy w Angličanech Simnen a Warbeck, byw řeholnjkem, zdržowal se w nuzných klášteřjch, aniže byl k tomu někým štwán nebo zřjzen; sám přišel pauhau ctižádostj na tu myšlénku představiti osobu zawražděného Dimitria, a tjm se na wysoký sláwy stupeň wznesti. Giž 1601 přigal gméno Dimitria a hledek w Rusku mnoho přjzniwců si zjednati.

[*Budaucně dále.*]

Liternj zprávy.

1.

Wěnec

ze zpěwů wlastenských, uwitý a obětowaný djwkám wlastenským. S průwodem fortepiana.

Gakkoli i ukazowé w literatuře našj až dosawáde toho druhu a té wlastnosti negsau, aby pozornost saussedůw i národů wzdálenăgšjch zbuzowali, a tjm wěčně wkořeněné předsudky o nemohutnosti našj zničowali: předce djla u nás wycházegj na swětlo, kteráž potřebám ducha i srdce tak dobře wyhowěti se snažj, žeby gen zaumyslný zatwrzelec o lhostegnosti anebo marném namáhánj mluwiti směl. Neypěkněgšj tato djla (wygjmage některé práce našich básnjků) arci na wětšj částce wědmi se objragj, týkagjcjmi se oswjcenj rozumu, a we třjdu spisů wědeckých náležegj, gakož na př. neynowěgšj gsau: p. Jungmannůw slownjk, sláwa naše; Weliký Zeměpis Balbiho, djla pp. Preslů, Palackého, Šafařjka, Ant. Jungmanna, Marka, Sedláčka i g.; a wšak i k zušlechtěnj srdce zde onde pěkné semeno se nacházj, kteréž gestli že se wždy dobře neugmulo, a žádaného owoce newydalo, ne na semenu, ale na wůli oněch záleželo, pro něž bylo sázeno. Zkaumati, zdaliby prwnj čili druhá wětew literatury w národu, k národnosti se teprwa zbuzugjcjmu, s wětšj pilnostj pěstowati se měla, welmi daleko by nás zawedlo, i odkládáme slowa o wěci této welmi důležité na dobu ginau. Zde toliko podotkneme, že snad giž nenj odděleni žádného na weliké sadě liternjm, kdežby se byla ruka česká nepokusila aspoň z cizjch sadů wraubiti zušlechtěná očka.

I na hudbu od několika let w literatuře našj pomeyšleno, a p. Waňkowe pogednánj o warhanách, uwedenj k hudbě, p. Filejkowa basejjškola, a p. J. T. k tisku přihotowený generalnj bas dobřj gsau počátkowé. W giných potřebách wypomáhagj od rozličných komponistů wydané pjsně, w giných opět wjcehlasné zpěwy — (zwláště z časů neynowěgšjch Wašákowy čtwerohlasné) a oč se práwě nynj opět mužowé na slowo wzatj pokaušegj, ať samo náwěštj powj, gakéž byli gsau o tomto pěkném, času našemu přiměřeném počjnánj wydali, gimžto se w zápas dali s národy mohutněgšjmi — a gjmž, gak se podobá, i statně podlé nich obstogj. Prawj takto:

Ze wšech stran docházely nás stjžnosti, že welmi málo pjsnj máme, kterými by se wlastenské djwky a zpěwu milownj kragané naši poobweseliti mohli. Tyto stjžnosti gsau owšem prawdiwé, a wšak odstraněný gich přjčiň těžké. Wydáwánj pjsnj s melodiemi rytými žádá weliké wýlohy, a poněwadž odbyt s nákladem w stegném průměru nebýwá, wydawatelé i německých pjsnj — magjcj mnohem wjce odbjratelů nežli my, skoro wždy škodowati musegj. Tato škoda

má i w tom swůg základnj kámen, že i mnozj prawj milownjci zpěwu pjsně wydané nekupugj, ale wypůgčugj se, a pak opisowati dáwagj. Nezbýwalo nám tedy nic giného, než na to pomysliti, gak bychom pjsně české za penjz co neylaciněgšj, ano za tak laciný wydáwali, až by i gich opisowánj pauhé wjce wýloh stálo.

Arcibiskupská knihtiskárna umjnila sobě každý měsjc, a sice wždy dne poslednjho geden arch wydati. W každém archu budau dwě i tři pjsně, a mezi těmi dle možnosti wždy gedna půwodně složená. Přeložených pjsnj — které gen z neynowěgšjch a neyobljbeněgšjch zpěwoher se wybjrati budau — máme giž hognost pohromadě; co se wšak půwodně složených dotýče, wděčni budeme wzácným našim kraganům, pakli nás kterými poctiti sobě obljbj. Ostatně na to hleděti budeme, aby zpěwy pro ženské i pro mužské hlasy w této sbjrce se střjdaly. Prwnj arch giž wyšel, a wšeliké wydawatelů přjpowědi zadost učinil.

Předplacenj na celý ročnjk, dwanácte archů obsahugjcj, přigjmá se w arcibisk. knihtiskárně, a sice:
na tiskacjm papjře po 2 zl. 24 kr. w. č.
na pošt. psacjm neboli weljnském 3 zl. 30 kr. w. č.
Páni předplatitelé na rok celý obdržj na konci roku slušnau obálku zdarma.

Abychom wšak odbjránj wšemožně usnadnili, usnesli gsme se na tom, že i gednotliwé archy, a sice: každý arch na tiskacjm papjře po 15 kr. w. č., a na poštowském psacjm neboli weljnském pap. po 20 kr. w. č. se prodáwati budau, aby si tak každý co neylewněgi i ty třebas pjsně zgednati mohl, které se komu práwě ljbj.

Že toto wydáwánj ze wšech neylaciněgšj gest, každý přiswědčj, powážjli, že za opisowánj osmi stran not w Praze 24 i 30 kr. w. č. se platjwá. Tak lewnau cenu wšak gen w té naděgi ustanowiti w stawu gsme, že se nám hogných odbjratelů, zwláště w kragi, dostane.

Prwnj arch pro měsjc leden giž gest k dostánj, a obsahuge mimo titul a přjpis, gednu pjseň ze Škraupowy opery: Oldřich a Božena, a druhau z Heroldowy: Zampa.

Nám zagisté nic giného nezbýwá, nežli přidati, že gak z tohoto prwnjho swazečku wyswitá, nowý tento Wěnec, cokoliw do auhledného wydánj a wýborného uspořádánj, každému podobnému spisu záhraničnému po boku se bude moci postawiti. Deyž genom zpěwný našich djwek duch, aby hodně zhusta před nimi na fortepianu se nacházel. Wámť gest uwitý Wěnec, njm se musjte, panny, krásiti. Že přiměřen bude chuti i wnadám wašjm, za to wám ručj známá krásochuť wydawatelů.

2.

Popsánj král. hlawnjho města Prahy

pro cizince i domácj od Karla Lad. Zapa. W Praze, nákladem W. Špinky.

Djlo toto sice teprwa tu ty dny na swětlo wygde, a wšak my sobě za powinnost welmi milau klademe, giž před wygitjm učiniti kragany na spis ten pozornými. Gesti to práce mladého muže, kterýž po wěk swůg co neypilněgi polohopisem se objrá, wšemi k němu patřjcjmi wědami se obohatiw. Naděgeme se, že nám we swé prwotince gádro dobré poskytne, gelikož ne genom ze studně wlastnjho ducha, ale giž i z dobrých, cizjch pramenů čerpati mohl; naděgeme se wšak také, že netoliko bljzkým geho přátelům, ale i wzdáleněgšjm kraganům nowý tento plod literatury národnj wjtán bude. O Praze gesti to prwnj spis toho druhu, ačkoliw se nám popsánj menšjch mjst králowstwj českého giž bylo poskytlo, a Praha, staroslawná hlawa naše, hodna toho zagisté, aby poznána byla i od cizinců i domácjch. Mimo to krášliti budau knihu obrázky a plány; a cokoliw na české našj typografii požadowati smjme, pan Špinka, gakož obyčegně, učinj. Gemu přegeme hogného odbytu — a p. spisowateli dalšj chuti k djlu nowému.

Powjdá se, že giž budaucj týden p. Ebertůw „Čestmjr“ na zdegšjm diwadle prowozowati se bude. Žádostiwi gsme, gakž asi péro německé dowedlo zobraziti dobu pradáwnowěkosti české.

Panj Šimkowa, od mnoha let herečka z óchoty při českých hrách na staw. diwadle, uchystanau má hru k prospěchu swému: Blázinec w Dijonu. Přeloženj ge p. Štěpánkowo.

Čjslo 10té.

2hý r. běh.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjslo 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

5ho března] [1835.

Orodug tam w onně sláwě wěčné
Za Sláwie sláwu na zemi.
J. Kollár.

Mé slzy.

Temné noci hwězdy gasné,
Kam gdau waše nočnj pauti?
A wy mraky, šedé mraky,
W které konce gest wám plauti?
Kdy můg zrak za wámi spěge
W nedosáhlé wzdálenosti:
Tu se z oka slza lege —
Gest to slza taužebnosti.

Kdy dětinstwj známá mjsta
Zpět mne wedau w ragské doby;
Tam, kde blaho gsem obgjmal —
Nynj patřjm pusté hroby;
Kdy zpomjnám na sny blahé,
Gež powáli wětry krutj:
Tu se linau slzy drahé —
Gsau to slzy wzpomenutj.

Kdy u středu tworstwa stogjm —
Každé kwjtko wraucně ljbám,
I ku červu w zemi prachu
Přátelskau se láskau shýbám,
A, bych twé měl, nebe, rámě,
Swěta obgjmal bych pásky:
Přjrody tu w swatém chrámě
Pláči slzy — slzy lásky.

Než kdy luhem geseň wane,
Milá kwjtj wše potjrá;
Tuť i w chladné žitj hledjm,
Kde, co krásné gest, umjrá.
A co duch tak hrdě snjwá,
Mařj se we skutečnosti:
Tuť mé oko slzau splýwá,
Leč to slza gest — žalosti!

F. B. Trojan.

Wečer.

Slunce hasne — den umjrá,
I we náruč tmám klesá;
W záři oko taužně zjrá,
Hasne, hasne, den umjrá,
W noc halj se nebesa.

W les tichý mne w této době
Krok — ne wůle — sem zanes';
Ticho wůkol, gakby w hrobě,
Ticho wládne w této době;
Mjr nad swěty se roznes'.

Mjr nad swěty, ne nade mnau,
W srdci mém gen nářky znj;
Za mnau widjm i přede mnau
Raušku smutku, žele temnau
Nade pásmem zemských dnj.

Slunce zašlo, slunce wzegde,
A s njm nowý wzegde den;
Leč smutek můg těn nepřegde,
Nad njm slunce mi newzegde,
Až u tichý zasnu sen.

Ztiš se duše — tiše! tiše!
Usni, usni w tichý sen;
Snem se wzneseš w blažné řjše,
Kde ne žel, kde radost dýše:
Snem ti wzegde blahý den!!

W. Štulc.

Pautnjk.

Nowela.

I.

Tu mnjwám na mladosti ráge.

Jwan Kozlow.

Uplynulo giž pět let, co gsem Prahu newiděl. Byl krásný, garnj den, když duté zněnj wzdálených zwonů blížícjho se ku slawnému městu zpět wedlo w blahé sny blaženěgšj minulosti, giž gsem byl w spolku wěrných i milých druhů strávil. Newýslowné gewilo se taužení w srdci mém, an se mi prwnj paprslek, lesknaucj se na báni hradu w očjch zablesknul. Dlauhau cestau umdlen, posadil gsem se na trawnatý pahorek blíže silnice, smutným se ohlížege okem po známé kragině, w njž mnohý strůmek, mnohé osamělé mjstečko mne upamatowalo na ztracený můg rág. — Zdálo se mi, gakoby klonjcj se wětwe i s wětérkem mi šeptaly o nj, o mé gediné, která se mnau za časů blaženěgšjch zde w chladném stjnu se procházjwala. — Pět dlauhých let, gal gsem se mluwiti k sobě, pět tomu giž let, a gesstě nezaléčeny rány, gesstě neuleweno bolesti mé! — Dlauho-li mne budeš oblétati, hrůzný sne? dlauho-li gesstě darmo budu po pokogi tauziti?

Wěčně, šeptaly kwjtky okolnj; wěčně, šumělo listj blízkým hágem; ba wěčně, ozwalo se w srdci mém.

J zwedna oči zaslzené k modré obloze, tam gsem stjhal cjle swého, až obrazowé z minulosti, co wstali z hrobu duchowé, mau dussi pogali.

Kdykoli dáwno zasslý sen — sen žiwota neb lásky — zase před oči wystaupj, co Najáda z mlhawého gezera, a milostně k sobě nás wábj, slzy otjrá, i pot čela chladj, a my přenessenj gsauce w bágeplný krag zlatého wěku, pod bledau lunau opět se shledáme s minulostj swau: tu nám hyne den i slunce, a duch náš oblažen, potápj se w tichém saumraku upamatowánj. —

A dlauho gsem tak seděl; neb když weselý hlas posstowské trubky, genž se na silnici ozwal, ze sna mne wytrhna, přeludy zahnal, blížilo se giž k wečeru, a růžowá záře rozprostřela průzračný záwog swůg nad kraginau, a přjwětiwý Hesper z gižné wystaupil děbiny, gako hwězda lásky wečerem se rozswjtj, doprowázegic k hrobu umjragjcj náš den.

Wstana, odebjral gsem se do města, gehožto wěže a střechy přjchozjho co starj známj witaly.

Bylo wssak žiwo na silnici, neb se blížila paut sw. Jana Nepomuckého, ku kteréžto slawnosti se pobožný lid ze wssech kragů scházeti počjnal, a poněwadž se giž k wečeru chýlilo, spěchal každý, aby gesstě za dne Prahy dossel. Nedaleko brány uzřel gsem pautnjka, an na powrssj stoge, pilně mimogdaucjch pozorowal, gakoby někoho očekáwaného mezi nimi hledal. Byl to muž weliké postawy a wýrazného oblićege; celý geho pohled wzdáleného gewil cizince.

Giž třetj den nás gedna ku Praze wedla cesta, a ačkoliw přjležitosti k howoru nedal, předce mne na sebe pozorna učinil swau zwlásstnostj. Širokým klobaukem, wysokau w ruce berlj a mnisským skoro oděwem znamenitě se lissil od wenkowanů českých, podobage se wjce pautnjku střednjho, nežli nassého wěku, gakýchžto gen we W. Skottowých románech nalezáme.

Neobyčegně mne dogal giž tehdáž, když gsem zpozorowal, že, dohoniw mne, neustále následowal kroků mých. Blíže gsem si ho wssjmal, a hle, často gsem spatřil, že zamysslen státi zůstal, a wpadlé oči geho spočjwaly na mně. Bylo mi, gako bych ho byl giž někdy widěl, gakoby osud můg s njm něgak slaučen byl; — gakým wssak způsobem, uhodnauti nebylo mi lze. Často gsem se k němu přiblížiti chtěl, on ale pozoruge toho, děkowal kloněnjm hlawy na pozdrawenj mé, a nepromluwiw slowa, k zemi hledě, wážným krokem dále putowal. — Na hospodě nebyl noclehem, nýbrž w prwnjm i druhém gitru mého s njm segiti se, když gsem před slunce wýchodem z krčmy wystaupil, wždy w blízkém auwalu ležjcjho gsem nalezl, odkudž brzy mne dohoniw, nemluwě po boku mém kráčel.

Dnes wssak mimo silnice hledage mjsta k odpočinutj, zbawil gsem se saudružstwj geho. Teprw nynj, u brány čekage a mne spatře, zase do města mne následowal.

Tesklé gakési myssléunky křjžily se w duchu mém, a nepokogná dusse má w pautnjkowě pozornosti tagné přjčiny hledala. J chtěl gsem se geg zcela straniti. Giž se tmělo, když gsem dostaupil města. — Temná se mi před očima roztrhla opona, celý dětinstwj i mladosti wěk se mi w obrazu gednom wygewil, a bylo mi, gako ze snů dlauhých procitnulému. — Dal gsem se stranau auzkau ulicj ku staréму městu. W mnohém okénku se giž swjtilo, a bylo mi zřjti, gak w okresu obywatelů pražských tichá panuge domácnost. A wsse, co gsem spatřil, gesstě bylo gako gindy — což gen se mnau se tak patrná stala změna? — Dále gdaucjmu přisslo mi na mysl, že w každé té sjni neyméně geden člowěk žige, w gehož srdci se blaho ráge a trýzeň pekelná pogj — a bylo mi lehčegi, neboť zdálo se mi, že samoten negsem; a předce! — Brzo gsem přissel do ....é ulice, kde ..n.a přebýwala.

Bledá luna tiše po obloze planula, gako stříbrná loď na gezeru nočním; nesčíslné hwězdy obstupowaly gi co králownu swau, a důwěrně hleděly na temnau zemi z wěčněgasných kragů. — Bylo ticho na nebi i na zemi, neb umdlený lid giž se kochal we snách, a žel i radost práwa swého mocnému postaupily spánku.

Gen lakomec snad nespí, gen bjdnjkowi nelze odpočjwat, gen nesstastnému se nezawjrá oko! — W temném stjnu stály domy, swětla giž byla uhasla, gá genom gesstě k býwalému okénku gegimu wzhůru gsem hleděl. Giž gj zde nenj! giž nás nespogj noc tichá; snad na wěky ne! — a „na wěky ne!" — ozwal se ohlas, čili duchowé nočnj? — Arci že nám bolest zawane z prsau raněných, gako hlasy zanessených nápěwů w ussjch doznj; když ale wlažné gich zpomenutj zase zbudj w srdci dřjmagjcj colinu, tu strne srdce nasse, a we swé tjsni wzdechnutj slabé obětuge prchlé blaženosti; bylo-li to wssak blaho lásky, — klesne slza na žertwu odřeknutj. I moge slzy kanuly! — Desátá hodina odbila, strhl se diwý wicher; hodiny celého města odpowjdaly sobě, i hlasy strážnjků po hradbách, i hučenj Wltawy rozléhalo se wětrem. Giž gest po wssem! — wzdechl gsem sobě, a gako zaufanliwce hoře wnitřnj z tohoto mjsta mne hnalo. — Zde onde gesstě hořela swjtilna — gá samoten po ulici kráčel; samoten? — ohlédna se, spatřil gsem pautnjka, opodál mne následugjcjho.

Gda rychlegi, přissel gsem k známému domu, z něhožto hlasy weselých zpěwců mne potěssily. Wkročiw do sjně, zaslechl gsem poslednj slowa pjsně z „Němé z Portici:"

> Guž čas, guž čas;
> Smrt a wjtězstwj očekáwá nás!

an se rozléhala po tmawém dwoře.

[Budaucně dále.]

Slečna Lichnická.

III.

Smutně byl skončil Getřich Králowický *) swau odwážliwau gizdu o newěstu, o kamennau Elišbětu. Černá hlubina pod přjkrau skalau byla ginocha pohltila. — Leknutj a hrůza byly we zboru bohatýrském, shromážděném tu na podjwanau, na okamžik zadrhly wssechen wýraz žalosti a hněwu. Na to pak i žalost i hněw rozdjlným způsobem začala mezi njm wypukowati.

Wzhůru, zwolal pan Hanuš Postupický, ginoch planaucj — wzhůru, a gizdau sstastněgssj odwažme se o newěstu, a dostawsse djwku hrdau w moc, krutau gj pomstu přistrogme!

Wzhůru! zkřikl giný. Wypowězme slečně kamenné bog; i zkusme, zdali zdě gegj podobné gsau twrdosti gako gegj srdce.

Požeňme gi na saud, ozwal se wráskowitý Boreš z Pukéře. Ať na nj zbor sslechetných rytjřů wložj zaslauženau pokutu.

A tak se přerozdjlně, gednák podlé stářj, gednák podlé smeysslenj rozdjlného gewily bohatýrů usudky. I potkáwali se dosti odporně, a gedinj dwa mužj stáli mezi četným zborem, o něžto gako o pewné skály diwoké wlny se odrážiwsse, rozbauřené saudy dále plynuly tokem gediným a tichým. Mužowé ti byli: pan Kolda ze Kbele, a Zděnek z Králowic; a bylo-li na straně strcycowě gakéhos podezřenj strannosti, rozplassila ge nestrannost bratra po nesstastném Getřichu. I celý zbor swatowáclawský shodnul se posléz w saudu obau mužů wěhlasných.

Nehoden budiž gména otce swého, nehoden spolku sslechetného, nehoden božjho swětla, kdokoliw počne dalssj obcowánj s Elizbětau Lichnickau, zwanau kamenného srdce, i kdokoli wkročj pod střechu gegj, aby požádal občerstwenj nebo nocleha. Žiwot gegj ať seschne, gméno gegj ať zahyne — plod gegj budiž nepoctiwý mezi bohatýry českými.

Takto wyřkli zpěwáci swatowáclawsstj kletbu nad Lichnicj a gegj welitelkau, a do wssech uhlů rozptýlil se zbor pánů, sesslých se k radostnému weselj. Tesklíwé ticho rozložilo se kolem hradu. We hradě nedůwěřowala si čeleď, hlasitě progewiti ni litost ni hanu, a wenku rozcházeli se haufowé diwáků w hrůze gakéssi a teskliwém očekáwánj.

Na druhý den, časně ráno, když branný most spustil, a neyprwněgssj se přibral k prwnj hradnj bráně, poděsil ho weliký list, trogj dýkau na slaupu upewněný, u kteréhož slaupu zbrognossj oře uwazowáwali, pakli že se rytjř mimogedaucj w hradě genom na plnau čjssj zastawil. Podoba na brůně gedaucjho knjžete, po lewé i prawé magjc angela s plamenným mečem, nacházela se swrchu na listě, a pod nj psáno bylo welikým pjsmem:

Wiljm, hrabě z Liebenthalu, sauložnjk slečny Elizběty Lidmily, propadl weřegnému saudu. I welj se mu do třech dnů nebýti w mezech králowstwj nassého českého, aneb se postawiti do času toho na saudu w Praze. Prowaz, meč, dýka i ged budiž mu po přesslých třj dnech na záhubu z kterékoli ruky.

Wytrk pak pan Wiljm Němec, s Albrechtem do Čech přišlý, když se bylo tomuto panu cjsaři kutnohorského stříbra zachtělo. Pomáhalť se zástupy rakauskými dobýwati bohatého města, až ge byli Hornjci, zaufanliwě nasypawsse do potoka gedu, přinutili k náwratu w krage domácj. Také Wiljma z Liebenthalu byla zachwátila kowkopů pomsta, ačkoliw ne tau krutostj, gakowau mnohý z bratřj geho časný před Horau a kolem Sedlic nalezl hrob. W náramných bolestech wezli geg za zástupy, až na sausednj Lichnici dorazili, kdežto wyléčenu býti požádal. Zástupy odtáhli — Wiljm samogediný zůstal na českém hradě, nemage při sobě leda dwau wlastnjch oděnců.

Ta wysoká postawa, ty silné, pěkně twořené audy — to weliké, tmawé oko — ta wýrazná mluwa — tyto wnady mužské poneyprw na Elizbětu působily mocně, gelikož po nich gakási raussla utrpenj a bolesti se rozprostjrala, za nižto hrdá mysl slečnina práwě něco zagjmawěgssjho nacházela, nežli byla až dosawáde na mužjch domácjch shledala. Wssak i duch Elizbětin, i krása tělesná i weliké bohatstwj, cizince nedužiwého pogmuly. Zdrawj se nawracelo w geho audy, a wssak s njm nepřicházela i chuť k nastaupenj cesty k domowu, a slečna mu na odchod nezpomjnala. Geho pýcha a gegj nádhernost — srdce obapolně wraucj uzawřela swazek, kterýž arci djwka až dosawáde ráda by byla ukryla, nechtjc obgewiti swětu slabost, gakž nazýwala pud neysilněgssj srdce ženského; a pan Wiljm, nemage mimo starožitný rod a pochodjcj z něho hrdost, co by byl přinesl na oběť, rád se w tagné milkowánj uwolil, náhradu nacházege we snách o krásněgssj budaucnosti, kdežto, co pán a magitel welikých statků, swětu před oči postawiti se daufal.

W záwog hustý, neprohledný gako černá půlnoc, zakrýwali smeysslenj swoge, zhledy swoge a slowa swoge; ale gakož i noc neyčerněgssj matkau býwá zrady, i záwog hustý trhati se počjnal.

Zmizela barwa z twářj obau, dech se w nich tagil, an gim doručen list zboru sw. Wáclawa. Hněw a ljtost, pomsta i hanbenj baušila na brány gich srdcj. Wiljm skřjpal zubama, w rukau Elizbětiných se list gen třásl.

Hodláš se dostawiti? gala se konečně negistým slowem Elizběta tázati. Pogedeš do Prahy?

Myslíš snad, že by strach zabraňowal krokům mým? Či-li se oprawdu domnjwáš, spanilá něwěsto, že bych práwem byl propadl weřegnému saudu? — Takto se ozwal tagný milenec, a slowa geho zněla názwukem odwážliwosti a trpké wejčitky. We twáři geho se silný rozněcowal plápol.

Maudřegi, mluwil dále, byla byste arci učinila, slečno, kdybyste byla budto weřegně po boku mém, co po boku milencowu wystaupila swětu na oči, anebo slowem nemilostným, nenaděgným ukázala mi cestu přes pomezj české.

Ano, toby se i bylo stalo, pane rytjři, kdybych se byla mohla nadjti, že takowáto slowa ze rtů wassjch uslyssjm! Gesti to wasse pewnost, wasse zmužilost hrdinská? Či-li se oprawdu bogjte, že Elizběta Lichnická dosti mocných němá prostředků, postawiti se čjnům ssjleného zboru na odpor?

Leda byste mi před oltářem ruku podala.

O gen wem z té temné skreysse, do nižto gste až dosawáde zalézal. Ruka moge — panstwj moge — to gesti cjl, po němžto mjřj nenasytně wasse tauženj. Gméno moge, čest moge — a milost moge — ai, kdož by na ty dbal! O zlá hodino, kdežto gsem zapomenauti mohla, že neykrásněgssj kytka mužských ctností genom zjstnost, newěru a zradu obnássj!

Takto baušila djwka hrdá, raněná wypuklau milence nessetrnosti, a zahořewssi hněwem sprawedliwým, zabrániti nemohla welikým, horkým slzám, aby se gi newyprandily po planaucjch ljcech. A wssak spanilá byla — wznessená w tomto hněwu bolestném djwka milugjcj, spanilegssj a wznessenegssj, než kdy se tauhau rozňatá winula k srdci rytjřowu. A rytjř ucjtil mocnost těchto kanzlů, a powstalá w něm kyselost utonula w ljbeznosti lásky, an se djwka obrátila, aby z komnaty odessla.

Elizběto! kanzelnice — můg angeli! zwolal Wiljm, a rychle gi w náruč pochytiw, k srdci gi winul, slabě se zdráhagjcj. — Odpusť mému nesmyslu! Hněw twůg gesti smrt moge, laskawé oko twoge žiwot můg.

I držel' gi rukama pewnýma sewřenu, a rtowé geho dosáhli rtů djwčjch, a zraků gegich i twáře i krásné ssjgi, a poljbenj wraucj gako blesky desstily na lepotwárné tyto články djwky milostné. Zpauzenj gegj splynulo posléze w poddánj se ljbostné, a w brzkém smjřenj slawili milenci nowé wjtězstwj lásky. — Pohněwati se i opět udobřiti nebylo nic nowého mezi milenci ducha hrdého.

I haupala se slečna Elizběta srdce kamenného panu Němci Wiljmowi na kljně, a oba pilně rokowali, gakby se bylo neymaudřegi následkům listu swatowáclawských zpěwáků wyhnauti.

Třetj den po nessťastné příhodě klonil se ku konci.

Odwážliwě se skwaucj baßty lichnické hořely plamenem slunce zapadagicjho za třjhřbeté hory kaňkowské. Ticho spočjwalo po celém okolj, gakoby se přjroda k welikému skutku chystala. Genom po náhradj na bohaté Lichnici zněla weselá hudba; zněla z hlasitých pjšťal, trub a hauslj, zněla k obweselenj čeledě: a wšak hudci stáli takořka sami na welikém náhradj, zwukowé hlasitých nástrogů zalétali přes hradby w hustý les, a umjragjce tam zaznjwali gako pjseň pohřebnj, a čeleď s bogácným pohledem laudala se kolem hudců, a nemohla se ni roztancowati, ni rozweseliti. A we wýklenku wysokého okna stála Elizběta, i hněwala se, že nadarmo strogj plesy, aby zahnala bázeň z hradu, gežto se byla do něho přistěhowala s listem swatowáclawských zpěwáků. —

Po negwyšššjch toliko wrcholech táhly se prauhy, gakoby kolem wznessených čel růžowé, zlatem protkáwané pásky. W dolinách se honili giž stjnowé, a w saumraku wečernjm chystala se kragina k nočnjmu odpočinutj. Ticho bylo wůkol, ticho slawné, we slawném přjrody chrámu. Gen ohlas koňského dusotu rozléhal se rowinau, po njžto se gelo od Čáslawě k Malinu. Byli to třj gezdcowé. Prwnj z nich, silné tělo w drahém brněnj rytjřském, sedě na hřmotné ryzce, hlawu mage k prsaum sklopenau, w hlubokých zdál se býti potopen myšlénkách. Ani slowa nemluwil, a když se mimogdaucj na druhé dwa, taktéž w hlubokém mlčenj za njm gedaucj zbrognošše podjwal, lehko mohl na myšlénku připadnauti, že to za wečernjch temnostj z hrobů wzešlj stjnowé gsau, kdyby nebyl prwnj čas po čase známau tehdáž pjseň začjnal, w kterauž i temným hlasy druzj dwa přizwukowali.

Takto gedauce we tmách wečernjch, dorazili na mjsto, kdežto se cesty čtweré scházely. Koně začali frkati, oznamugjce, že cjtj giných na blizku. A w skutku, sotwa že se o několik kroků temnotau hustau probrali, shledali gezdcowé, od Čáslawy gedaucj, že na cestě křjžowé, na wšech čtwero ramenách po dwau stogj gezdci neznámj.

Obrať koně swého w lewo, Wiljme Liebenthalský! ozwe se gezdec na cestě stoge, kterau se gelo k sedleckému klášteru, a ostatnj hnuli se z mjsta swého, konj swých w tutéž obracugjce stranu, a rytjřowi, z Lichnice přjchozjmu, cestu zastupugjce.

Kdož wám dal práwo, wyměřowati kroků mých? táže se rázně Liebenthalský. Wygeli gste pod pláštěm nočnjch temnostj na krwawau laupež?

Zbor swatého Wáclawa wolá!! — zwolalo wšech osm gezdců hlasem sgednoceným, rázně zwučjcjm. Podobalii se hlasowé gich hlasům angelůw, zowaucjch hřjšnjka k saudu.

Prosjm wás, pane rytjři! promluwil zbrognoš k Wiljmowi, blizko k uchu se mu nakloniw, — nezdráhegte se šlapati w šlápěge těch trkawých beranů. Kdybychom i každý z nás gednoho na prawau, a opět gednoho na lewau wzali, zbydau gesstě dwa, kteřj nám zadky protrkagj.

Zbor swatého Wáclawa wolá!! — zwolalo gesstě gednau wšech osm gezdců hlasem sgednoceným, wysokým. A i hned začali pjseň nápěwu slawného, a zwukowé gegj zalétali daleko po zesnulé kragině, gednák přetrhowáni gsauce koňským dusotem, gelikož wšech gedenácte gezdců se nynj gednau cestau bralo podlé potoka k sedleckému klášteru.

Štěkánj welikých psů začalo se rozléhati okolo roztáhlých zdj klášternjch, když se gezdcowé k nákladnému stawenj sedleckých cisterciaků přibližowali. A wšak gezdec zpředu na širokohřbetém wranjku se haupagjcj, prsty na rty wložiw, třikráte silně zahwizdnul, načež i ostražitá zwjřata na powědomé znamenj utichla, časem leda toliko temné wydáwagjce kňučenj. W klášteře, zdálo se, že giž na hosty čekali; neboť gezdcowé ani na bránu nezaklepawše, ani nezwolawše, průchod otewřený nalezli. Dutě zaznjwala kamenná chodba, když se po nj tolikero koňských kopyt pohybowalo. Na welikém, čtwerohranném dwoře slízalo se s konj, a dwa silnj oděncowé meč odepiawše rytjři, odwáděli geg w stawenj, zbrognošše geho zůstawiwše péči gezdcům ostatnjm.

We tmách hustých, že ani ruku před očima widěti nebylo, po křiwolakých chodbách kráčel Wiljm se swými průwodci. A wšak tito zdáli se tu býti welmi powědomi; neboť wedauce rytjře za ruku, bez zastawenj dwéře otwjrali a zawjrali, nikde nezawadjce. Žádný z nich ani slowa nemluwil. — Konečně dwéře otewřeli, gimižto gim wešřjc praud swětla se wywalil. Wstaupili w sakristii, a nj, prostředkem w tuhé tichosti tu sedjcjch mladššjch bratrů klášternjch, w ozářený, tichý chrám.

Duše Wiljmowa ztrnula podjwánjm na toto welikánské stawenj, gehožto wzdáleněgšj obrowské podoby genom w pološwětle se mihaly, gakkoliw na blizko, kolem žasnaucjho diwáka, ze sta swjcnů a swjtelnic záře gasná se rozléwala. Po obau stranách před welikým oltářem sedělo dwacet řeholnjků; seděli tu w pěkném bjlém klášternjm rauše, nemluwjce, ani sebau

nehýbagjce. U prostřed nich, proti oltáři, kolem stolu modře a bjle potaženého, sedělo dewět ginochů w oděwu rytjřském, stegném, modré a bjlé barwy. Na gich plecech mjsto meče lautny wisely. Na stole pak ležela dýka, gediná zbraň w celém zboru. J podobalo se wesskeré shromážděnj přátelskému spjsse segiti se weselomyslných saudruhů, hotowjcjch se nynj k ljbeznému a mjruplnému rokowánj, nežli zboru mrawokárnému, kterýž se neostýchal, rytjře poháněti k saudu. Ani přjsnost ani zasmussilost nebylo widěti na těch rozličných twářjch; a spjsse se na nich ona lhostegnost gewila, která při obřadech, často giž konaných, samowolně i we twář i w slowa lidská wplyne. Gedinau wýmjnkau zdála se býti osoba, stranau gako giž za oltářem sedjcj, a w tmawý, ssiroký pláss zahalená. Ta gediná okem planaucjm brzo řady řeholnjků, brzo sedjcj kolem stolu ginochy probjhala, i opět k sakristii se otáčegic, nynj na Wiljma pozor swůg obrátila, kteréhož byli oděnci až na stupně dowedli, po nichžto se gako na malý předsjnec před weliký oltář přicházelo, a kdežto shromážděnj seděli saudcowé. Leč ta gediná podoba wážněgssj nebyla dosti důrazná, aby celý ten libý dogem byla zničila, gakowý se z pohledu na wesskeré shromážděnj w srdci přistupugjcjho rytjře byl urodil. Na cestě z hradu lichnického, po sgetj se s oděnci na křjžowé cestě, a při chůzi tmawými chodbami klássternjmi byli mu na mysli obživli obrazowé tagných sněmů sprawedlnosti, gacj za časů tehdegssjch po německých geho wlastech hrůzným způsobem wládu swau rozkládati začjnali. A wssak tuto ani w podzemnjm, strasslivém klenutj, ani mezi meči a sudlicemi, ani mezi zakuklenci se neshledaw, djlem polowic tjže z prsau odhodiw, smělosti nabyl, gakowá se owssem s prudkau geho přirozenostj dobře srownáwala.

Rychlými, takořka smělými — odwážliwými skoky po stupnjch přeběhna, s zpřjmeným týlem, s prsy napnutými a hlawau pozdwiženau se naproti ginochům podlé stolu postawil.

[Budaucně dále.]

*) Omylem na některých mjstech „Slečny Lichnické“ gmenowán Getřich a bratr Zděnek „z Michalowic“ mjsto z Králowic, neb Králowický — což laskawě opraviti prosjme.

Oběť Liborjna.

[Pokračowánj.]

Bylt Liborjn schowance swého, milého Wladimjra, do hlawnjho města wyprowázel, a nawrátiw se na zámek hraběcj, se srdcem skormauceným wstaupil mezi sslechetnau rodinu Polerudowu. Obáwal se, že se bude nynj muset rozlaučiti s pozemským rágem swým. A wssak — gak zaplesal w srdci láskau přeplněném, an starý, sslechetný hrabě, podaw mu ruku na přiwjtanau, takto k němu promluwil: Syna wám sice giného k pěstowánj odewzdati nemůžeme; leč gestli wám záleženo na wděčném srdci otcowském, a ginde-li nemáte kdeby wás upřjmněgi přiwinuli k srdci: u nás pobudte, u nás — dá-li wám toho duch mladistwý — třebas i sestárněte!

K pozwánj tomu přidala i hraběnka slowa laskawá, powzbuzugjcj; ano i Teresie neopominula gemnými slowy zaslibiti na otcowském hradě radostného přebýwánj. — Gakž by byl mohl ginoch srdce planaucjho odporowati, ačkoliw by mu rozum byl měl raditi: Použi přjležitosti a deg zámku wýhost? Radostj a wděkem se mu oči zalily, a ruku hraběnčinu i hraběte — i zardjwagjcj se Teresie — na třesaucj se usta tiskna, zwolal: Nebe nemohlo mi krásněgssjho stanowiti cjle, gako že mně mezi wámi popřálo býti domowem!

J zůstal na hradě Liborjn, a uchopil se zprávy statků hraběcjch tak neobyčegnau pilnostj, že negen Polerud sám powděčen se ukazowal pro ginochowo wěhlasné sprawowánj: alebrž i poddanj geg k nebesům wynásseli, dobrotě a obezřetnosti geho dobrořečjce.

* * *

Nastala wálka s Turkem. W kragjch domácjch hotowili se zástupowé k bogi krwawému. J w okolj hradu Polerudowa zaznjwaly bogowné pjsně. Wssecko hořelo tauženostj, potkati se s nepřjtelem domácjch mrawů a wjry, s russitelem domácjho blaha. J w ňádra Liborjnowa padla giskra udatenstwj, a dusse geho zanjtila se po swatém bogi. Duch geho wznássel se na perutjch negkrásněgssj a neylahodněgssj naděge po hrůzyplném bogissti w chrám budaucjho sstěstj. Widěl se w tuhém zápasu s urputným nepřjtelem, widěl se wjtěziti nad zbory plenitelů wlasti, widěl se wystaupati stupeň po stupni k sláwě a powěsti, a widěl se prowázena poctau krále a požehnánjm kraganů nawraceti se do hradu Polerudowa — i w náruč spanilé Teresie, co w náruč drahé newěsty.

W takowémto ducha pobauřenj procházel se po zahradě, až i na mjsto přissel, kdež byl poneyprwé k Teresii o milosti swé promluwil.

Gako tenkráte on, seděla nynj ona w hlubokých myssIenkách na kameně.

Tereſie! zkřikl ginoch, gegž to kauzlem newy-ſlownym k miloſtné djwce pohánělo, a krokem ſpěſſným ſe před nj zaſtawil. Uleknutá wzchopila ſe djwka. Bylok, gakoby ſe byla ze ſna probudila, a nynj, naleznuwſſi drahý ukaz, o němž ſe gi bylo zdálo, před ſebau w žiwé giſtotě, ramena rozpiala k wraucjmu objetj.

Ano, zaſlaužjm a wydobudu tebe, angeli! zwolal ginoch roznjcený, djwku k přſaum přiwinůw. Napoſledy gako nehodnému ſluhowi ſpočjwáš mi na ſrdci. Wrzoř muſj ſwět uznati, že geſt hoden ſproſtý čeſký ginoch Liborjn ſſlechetné hraběnky Polerudowy.

Zděſila ſe i zapleſala djwka nad naděgj milencowau, a gakkoliw bázeň do nj wſtaupila o drahého ginocha, předce mu pro wlaſtnj tauhu zbraňowati nemohla, aby ſe w záhubný bog nepauſſtěl.

Okamženj to bylo geg ſeſililo gako muže. S odhodlaným ſrdcem, a s wážným ſlowem před hraběte předſtaupiw, o ſwém předſewzetj mu powěděl. J nemohlk hrabě ſſlechetný ginák, leda aumyſl ginochůw pochwáliti, ačkoliw geg nerád od ſebe propauſſtěl. Ale wyšſſj wolala powinnoſt — a Liborjn ſe hotowil k odgezdu.

Temným záwogem geſſtě zakryté držmaly kraginy, a gitro geſſtě ani nepranněgſſjmi růžemi ceſtu ſi ſtláti nezačjnalo, když ſe pod huſtými, wonnými ljpami ſeſſli — Liborjn a Tereſie. Nemluwili mnoho — a wſſak rozuměli ſi. Rtowé gegich potkáwali ſe, a k čemu ſlow nenalezali, wraucjm poljbenjm gewili. Gasná dennice hořela nad nimi.

Zachowáš mi wěrnoſt, Tereſie? tázal ſe ginoch. Pobude-li miloſt twoge tak wěčně, gako leſk této kráſné hwězdy?

O, gakých důkazů chceš mé nelyčené miloſti? Kdyby možná bylo, boſau nohau bych tebe doprowázela, a když byſi mdlobau kleſal, ſwými ſlzami chtěla bych tě do žiwota opět uweſti.

Budiž tedy ſtálá w ſlibu ſwém, on mne bude ſiliti w neſnázjch; pomnjm na tebe, a rekowně zwjtězjm nad hrozjcj ſmrtj.

Polnj trauba wolala geg z milenčina náručj. S Bohem, Tereſie! — s Bohem, Liborjne! — byla poſlednj gich ſlowa; ginoch letěl k hotowému zboru, a djwka ſpěchala k rodičům.

Oſedlaný oř hrabal na dwoře newrle do čtwerhranných kamenů, ſſwarný ginoch ſe naň wymrſſtil, a pohledna geſſtě na přátely, cwálem ſe ſwým plukem uháněl.

Snowé geho neſſali ſe ſny marnými, naděge geho kráſně počala zkwjtati. Statečnoſtj, odwážliwoſtj a wěhlaſnoſtj ſwau brzo pozornoſt celého pluku na ſe obrátil. A wſſak wůle wěčná byla nad njm uzawřela ginače. Padl w zagetj, a doſti podiwným způſobem zachowaw žiwot, za otroka ſe doſtal bohatému Moſlemjnowi.

Nynj naſtala doba neytrudchliwěgſſj pro Liborjna; předce wſſak naděge, gediná utěcha geho, newzdálila ſe od něho. Poručil do rukau řjzenj wyšſſjho newljdný ſwůg oſud, a lěhage a wſtáwage z chatrného lůžka, o wyſwobozenj hlaſité proſby k nebeſům zaſſlal. Giž druhý rok hlawu ſwau na wěčné odpočinutj ſklánčl, co Liborjnowo tělo ani den biče nelitoſtného pána ſproſſtěno nebylo; rány geho ſotwa že ſe zacelily, už i nowé podlé nich ſe otwjraly.

W potu twáři wykonáwal uloženau práci. Slunce na neywyšſſjm ſtupni ſtogjc, neſneſitelným wedrem ſeſilálo pobleſky na weſſkerau zemi. Liborjn, praudem potu na wſſech audech zeſlablý, unawen upuſtil motyku z ruky, zwolage: Tereſie! hwězdo má zlatoſkwaucj! kéžby gen tato gedna krůpěg twau ſněhobjlau ruku zmáčela, pocjtila byſſ mé těžké neſnáze!

Hořké ſlzy linuly ſe mu po opálených ljcjch; we mdlobách ſebau wrhna pod blizký ſtrom, měl za to, že poſlednj hodina geho naſtáwá.

[Budaucně ſkončenj.]

Slepice a kohaut.

Gednau na slepičjm zboru,
(Sgelo se i giných zwjřat k němu,
Zwědět, gak se na něm radj,
A gak hádá, křičj, klege, wadj)
Powstala gest tuhá hádka,
A z té dosti hrubá swádka.
Gedna učená tam slepice
Gečela co rozwodněná řečice,
Že se kdákati má: Kako kako dák!
Giná zase hrubau řečj
Wšecko wyhjzela k sečí,
Kdo nekdáče: Koko, koko, dák!
Dlauho mrzutě to poslauchage,
Poslèz do toho se dage,
Prawj kohaut, zboru přednosta:
Byl gste křikem roztrhly si břich,
Že sebe pak gestě wětšj způsobily smjch —
Nebude to ewident!
Gen když sestersky se poradjte,
Společně a tiše rozwážjte,
Wážně promluwjte,
Důkaz dáte, že té wěci rozumjte! *Silorad.*

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Gistý lékař w Kopenhagenu zpozorowal, že komárowé proti bolestem reumatickým dobré služby konagj. Kdo podobnau bolestj trápen býwá, nechť prý nedužiwý aud obnažj a po několik dnj komárům popjchati nechá. Brzoť ucjtj gakésy zapálenj, po kterémžto i odlehčenj i uzdrawenj nastaupj.

W Londýně nacházj se od nedáwných časů pod zpráwau a wedenjm p. Warbutona, Hume a giných o rozmnoženj wědomostj a zlepssenj tělesného i dussewnjho stawu sprostých lidj welmi zaslaužilých mužů ustaw, do něhožto se welmi mnoho dobrého pro budaucnost nadjti lze. Má ustaw totiž aučel, založiti kněhownu pro řemeslnjky, a této třjdě obywatelů na půgčku knihy poskytowati. Tjm se gi podá přjležitost, že hodiny, prosté djla, užitečnau zábawau stráwj, gessto gich gindy ke zkáze rozumu i srdce swého užjwá. Mimo to se i djtkám sprosté rodiny a učedlnjkům dobré knihy podagj, gimižto se ků wzdělánj ducha směřuge.

Loňského roku zřjdili w Bruselu stříkačku s párnjm strogem, kteráž sjlau 20 konj za hodinu 3172 wjd. wěder wody 154 střewjce wysoko wyhazuge.

W Jrellesu, w Belgię, wynassel gakýs Montigny ručnici nowého způsobu, z njžto u přjtomnosti mnohých důstognjků za tři minuty 21krát wystřelil. Rána se pozadu nabjgj. Z obyčegných ručnic tři ginj střelci za ten samý čas gen 14krát wystřelili.

Gistý mladý Angličan zhotowil z papjru loď a gel na nj se spoludruhem swým beze wssého aurazu wjc než půl hodiny w neywětssj rychlosti po řece Rýnu. Tato loď wážj 30 liber, a proto gi může geden toliko muž bez welkého namáhánj z mjsta na mjsto přenesti. Tussjm ale, žeby papjrowá tato loď celý den nesměla předce wlnky probjrat.

W roku 1833 bylo widět w Angličanech a gmenowitě w Keighleyu přepodiwnau gjzdu. Na woze s dwěma kolama sedělo tré osob, a dřewěný kůň byl zapřažen. Za 9 minut se ugela anglická mjle (20 minut.) Tento strog se pohybuge pauhau opratj, která w hubě koňowy upewněna gest. Čjm wětssj tjže, tjm čerstwěgi běžj wůz.

Podiwná w přjrodě přjpadnost byla gistě silná bauře 18. března 1833 w okolj německobrodském, humpoleckém a ledečském; podiwu hodný byl gistě ku konci ledna 1834 nalezený hřjbek w okolj beraunském; podiwno gistě bylo, zhljžeti na sotwa wyljhnutého dlaska, který při poráženj dřjwj w starém dubě w hnjzdě nalezen byl w lesjch swětelských, w kragi čáslawském, dne 16. ledna letos. W.

We Francauzjch, w městě nazwaném Morlaix, byla slawena swatba, u kteréžto 1250 hostů přjtomných bylo. Tato hodná hromádka hostů pogedla 2000 liber chleba, 6 wolů a několik telat, a wypila mimo několika sudů wjna, 4 bečky (?) piwa a hodně kořalky. 250 osob se zanássélo pauze připrawowánjm pokrmů. F.

W Čjnsku se pige wůbec mjsto wody čag, a to prý z té přjčiny, že tam obzwlássté w nižssjch kraginách woda bez přjprawy ani k pitj nenj. Proto také celý den nádoba s wodau nad ohněm gest, aby se rychle mohl připrawiti čag. Ostatně gsau Čjnowé welmi střjdmj. Několik přehaussljj reyže dostačuge odrostlému člowěku na celý den za pokrm. Chudý Čjn také skoro krom reyže giné potrawy nemá.

Průplaw saganský (w Asii, w řjssi anamské), magjcj 5 mil délky, 12 střewjců hlaubky a 80 stř. ssjřky, byl za 6 neděl wykopán. 26,000 dělnjků pracowalo we dne w noci; 7000 gich přissio z nich za ten čas přitom o žiwot.

Zwjřata, gak mnohými potwrzeno gest, mohau déle, než člowěk, bez pokrmu wydržeti. Tak máme přjklad, že pes, nepozornostj zawřen, 40 dnj nic negedl, krom že plátno z modracj rozsskubal a spolykal.

Dr. Ssaw wyprawuge o dwau hadech, genž pět let we skleněné nádobě bezewssj strawy žiwi byli.

Řetězowé mosty, se zdá, že Čjnowé wynassli; neb giž po dlauhé časy spogugj tam takowéto mostowé skály mezi sebau.

Kolik let by bylo zapotřebj, zdwognásobniti počet obywatelů w rozličných zemjch? Moreau de Jonnes udáwá takto: W Kakausjch 44; w ewropegském Rusku 48; w Polsku 50; w Dánsku 50; w britanské řjssi 52; we Sswegdjch, we Sswegcarjch a w Portugalu 56; we Sspaněljch 62; w Jtalii 68; w ewropegských Turcjch a w Řecku 70; w Njzozemj 84; w německé řjssi 120 a we Francauzjch 124.

W portugalské prowincii, nazwané Embro Minho y Duero gest wrch Stella, na němžto se weliké gezero spatřuge, gehožto hlaubky se gesstě nikdo nedopjdil, tak že se zdá, gakoby celý wrch wodau naplněn byl. Mnoho pramenů se prýssj na páře této hory s welikau bystrostj.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 11tá.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjslo 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnářstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

12ho března] [1835.

Gá gsem chud, a předci tobě, knjže,
Nezáwidjm, buď gak bohaté;
Wolnost mau žádný člowěk newjže.
Fr. Čelakowský.

Znělky.

[*1829 na břehu dunagském.*]

I.

Složte korunky swé w hrobek tmawý,
Wonné kwěty sladkých kořenů;
Zmizeg páro wřelých pramenů,
Z nichž mdloba nowé pjwá zdrawj.

Proč si wpljtáš, Aeskulape lhawý,
Do kadeřj skwaucjch kamenů?
Rozlj wody, uhas plamenů,
Rozbj schránky, změň i staw i mrawy.

Giným kauzlem gá se z řjše stjnů
Mžikem octnul w gasné kragině,
A stan rozbil w kwětorauchém kljnu.

Po swětle se duše rozdychtila,
An gi ona sláwská bohyně —
Rtoma na rty Čechům zaswětila.

II.

Často z gara duch si s twory bráwal,
Van Dykem co ze sna powstali;
Giné-li ho tauhy obgaly,
Nechaw barwy, ku harfě se bráwal.

A tak dlauho gako we tmách stáwal,
Kdež se paunj snowé mjhali,
Až i honbau — an mu prchali —
Zchwátiw křjdla, w tuhé mdlobě spáwal.

O, gak lehko zblaudj w lesknému swětu
Ginoch po oswětě žádaucj,
Gestli nemá, kdo mu řjdj letu!

Djky, žes mě, bohyně má, gala
Před zblauzenjm w lokty horaucj,
A zpěw český za wůdce mi dala!

ý

Slečna Lichnická.

[Pokračowání.]

Jaké gest požadowání wašše, milí pánowé? jal se tu slowy ráznými tázati, až to po tichém, wysokém chrámu hlasitě zazwučelo. — Na to za něgakau chwíli zas tuhé mlčení nastaupilo, až pak ginoch u prostřed dewíti saudců sedící mírným hlasem odpowěděl:

Nawstupugeš-li ty sám s požadowáním w poswátný tento zbor — u konce gsme se wšším dalšším wygednáwáním. Wyřknut giž nad tebau zboru sgednoceného saud — a podle toho bude se tobě chowati.

Zdá mi se, milí pánowé, že sobě welmi snadnau činíte práci, wynášeti saudy nad rytířem, kterýž mimo to ani w počet bohatýrů česských nepatří. Kdož wám práwa udělil, mladíci, scházeti se potagmo, a zatracowati muže počestné?

Před obličegem Boha wšewědaucího sessel se zbor zpěwců swatowáclawských, sešla se s ním řehole nábožná mužů zkušených, aby zamezili neprawostem, počínagícím sežírati zdrawé audy kragů wlastenských. S twáří odhalenau, čelem odkrytým činíme tu práwo Bohem dané — a to-li Wiljmowi z Liebenthalu méně platí, nežli práwo, udělené mocí swětskau — čti a nereptey!

A po slowech těch powstal saudce, Wiljmowi neyblíže sedící, a weliký list pergamenowý před ním rozwinul.

Wiljm Liebenthalský nedowede sice, tuším, čísti gazykem naším otcowským, řekl přitom, tento podpis ale slowe: Wáclaw druhý — pečeť tato gest pečeť králowská — a obsah listu gesti milost, sauditi nad žiwotem a nad smrtí.

Zhaucíma zrakoma těkal Wiljm za prstem saudcowým, gakž mu tento gednotliwé částky obgasňowal. Nade mnau saudí giný pán! zkřiknul posléze. Ani saudu wašeho, ani saudu krále Wáclawa rytíř německý neuzná.

Rytíř německý prowinil se mezi námi — na práwu krále Wáclawa, i mírně gemu odměřino pokuty, an geg za pomezí wypowídáme, abychom ubránili dalším přestupkům.

Gaký gest přestupek můg?!

I pokynul saudce, a přiwedena gest služebná díwka slečny Lichnické. — Nawštěwowal rytíř Wiljm z Liebenthalu slečnu Elišbětu Lichnickau času nočního? — tázal se gí saudce.

Tělo Páně přigala gsem k potwrzení swé žaloby, odwece díwka hlasem nebogáčným. Nezapomněl pán zagisté na noc, když hořela černá kowárna.

A přiweden opět Wáwra, zbrognoš z hradu lichnického. — Slyšel gsi rozmluwu rytíře Wiljma a slečny Elišběty, gako dwau se milugících? — tázal se geg saudce.

Gestli ginák wěc gest zamilowaných — swatau přísahu na to wykonám, že gsem obau negednau widěl w zahradě lichnické, kdež negsau laubí tak přehusté, abych byl pana Wiljma i slečnu kamenného srdce nepoznal. — Takto odpowídal zbrognoš. Hněwem i haubau roznícen, pěnícími se usty, zakřiknul ho obžalowaný, zapomínage na poswátné místo.

Pacholku! Mrzká nádobo lsti a auklady! Ty se opowažugeš, čelo proti čelu, žalowati na pána? A wy počestní rytířowé, wyhlášení saudcowé swatowáclawští, takowýž máte mezi sebau pořádek, že slowo newěrného sluhy, slowo pomatené díwky swědčiti může proti rytíři? Z rodu stegného ať se mi žalobník dostawí — směle se mu do očí podíwám!

Tedy se podíwey! — zazněl na to hlas rázný, ale libozwučný, pocházející ze zadu od welkého oltáře, a postawa až dosawáde tam tiše sedící wzchopila se, a krokem rychlým wstaupila před Liebenthalského. Široký pláš se gí na prsau rozhrnul, a w plné záři kolem hořících swětel stál před ním — král Wáclaw.

Připomeňte sobě kwas na Hoře Kutné, w domě našeho milého Rudharda! začal slowem přísným. Tenkráte wám nebylo s potěšením, pane Wiljme z Liebenthalu, že wás král Wáclaw přepadl. Milost králowská šetřila až do dneška pověst Elišběty — gak se prawilo, srdce kamenného — nyní wám ale radí, učiniti takléž, a rychlým odgezdem ochrániti čest gména swého i gegího. W sítě gste se zapletli, z níž se wám nikdy nelze k cíli dostati; nebo dokud gá wládnu w česských kraginách — na to se wám tuto před boží twáří žiwotem swým dokládám! — nebude nikdo lichnické slečny ženichem, leč by wěrně od ní stanowený úkol wykonal. — Po schůzce gest, milí pánowé! mluwil dále, k zboru shromážděnému se obrátiw. Děkugi wám we gménu ctnosti a blaha lidského, nábožní otcowé, že gste ochotně přiwolili, swědky býti nestranného wýroku. — Obžalowanému staň se podlé saudu sprawedliwého!

Nábožná píseň zawzněla w chrámě, roznášegíc se délkau a wegškau nádherného stawení. Na to hlasowé opět umlkali, okna se zatemňowala, a hluboké

půlnočnj ticho rozlehlo se opět po weſſkerém ſtawenj kláſſternjm, gakož leželo na wůkolnj kragině. A opět gelo podlé potoku, w tu ſtranu k městu Čáſlawě, gedenácte gezdců. Koně, napogeni a nakrmeni gſauce, bugně ſi odfrkowali, a wſſak gezdcowé ſe weſpolek tiſſe chowali. Gelo k oſm oděnců̊w zboru ſwatowáclawſkého, wyprowázegjcjch Wiljma Liebenthalſkého a geho dwa zbrognoſſe za pomezj králowſtwj čeſkého.

IV.

Láſka kwět — zlatý ſwět.

Po celé kragině mezi nyněgſſj Přelaucj a Bohdáněem táhl ſe huſtý, ſtarowěký les. Byla tu mjſta, kam lidſká noha geſſtě nedoniklá. Gen na pokragj této wěčné huſtiny ſtály nhlirſké chatrče, nuzné a ſſpinawé gako gich obywatelé. Gediná, a ſice dáwno ſtawená ukrýwala ſe w hlubokém leſe. Zdálo ſe, gakoby naſchwál byla w temném tom hauſſtj poſtawena, nebo k nebylo ze žádné ſtrany ſchodného k nj přiſtupu, ani té neymenſſj dělané ſtezičky, a kdokoli w nj přebýwal, dobře muſel býti leſu powědom.

W této chatrči, na měkém, mechowém lůžku, přes něž ſe bylo čiſté proſtěradlo a hebká poduſſka proſtřela, ležel ginoch. Ukrytý byl zahřjwagjcj peřinau, a hlawu měl otočenau welikým ſſátkem. Tak ležel, ani ſebau nehýbage. Přepadlá twář, wpadlé oko, bledá uſta a po celém oblićegi patrné známky ſilného porauchánj těžkau nemoc oswědčowaly. U nohau, na nizké ſtoličce, ſeděla djwka, pozorliwým, ano teſkliwým okem ſtihagic každé ginochowo dechnutj. Na ſpanilé gegi twáři ſtřjdala ſe autrpnoſt, naděge a boleſt.

Matinko, matinko! giž ſe pohybuge! zwolala nagednau polotageným hlaſem; a praud horké krwe ſe gi rozlil po twáři, nahoru až do kráſného čela a dolů až na panenſká ňádra. — Což pak gſem to nepowjdala? odpowěděl ženſký hlas u okna, maſſtěným papjrem zalepeného. Dnes, a práwě nynj, máme pátý den a pátau hodinu. Dáwey dobrý pozor.

A po těch ſlowech ſe zchopila ſtařena, ſedjcj podlé okna, i brala ſe ze dweřj wen. A weliký černý kocaur ſkočil za nj, a w patách za nj proklauznul z temné ſednice.

Ginoch na mechowém lůžku otewřel oči. Gakoby dwě naděgné hwězdy ſe byly zgewily na obloze gegjho ſſtěſtj, zapleſala djwka u nohau geho ſedjcj. Wſtala, a přiſtaupila k němu, plna ſladké gakéſi boleſti. — Dlauho, gako člowěk w kragi docela neznámém, upjral ginoch ſlabé zraky ſwé na ſpanilau djwčj poſtawu, a na celé ſwé chudobné a nepowědomé wůkolj.

Kde gſem? byla prwnj geho temná ſlowa. A kdo gſi ty, poſtawo ſpanilá?

W rukau upřjmných přátel, odwece djwka takowau ljbeznoſtj, že ſe ginoch, pln ſladkého podiwu, geſſtě lépe k nj obrátil. Buďte bez ſtaroſti, a geſtli že ſlaboſt nějakau na ſobě cjtjte — matinka mi dala, abyſte ſe poſilnil. — A mezi tjm z malého hrnečku nakapawſſi na čiſtau, dřewěnau lžjci gakéſi ljbě zapáchagjcj tekutiny, ginochowi, an ſe ani hnutjm, ani pohledem nezdráhal, do uſt gi wlila. Gemný oheň pronikuul žjly geho. Bylo mu, gakoby ſproſſtěn wſſech tělesných okowů, wſſeho ſſkličugjcjho neduhu, na perutěch lehaunkého wětérku ſe wznáſſel k oblakům, kdež mu ſe gewiti počaly nadwětrné kráſněgſſj poſtawy — a mezi nimi neykráſněgſſj podoba oſtřehugjcj djwky. Slabaunké uſmánj, gakoby gaſný ſlunečnj pableſk po ſmutné podzimnj obloze, přeljtlo po twáři geho, oči ſe mu zawřely, a poſilňugjcj ſen zaſtřel ſmyſly geho. S rukama ſepiatýma, na prſau ſloženýma, s očima blahoſtj zaſſzenýma ſtála tu před njm djwka; rtowé gegj ſſeptali nábožnau modlitbu.

Stará žena, wykročiwſſi z chatrče, byſtrým okem otáčeti ſe začala mezi wyſokými, čerwenokorými gedlemi, a brzo i žádaného předmětu poſtihla. Byl to ſilný, wyſoký muž, kterýž několik genom krocegů̊w opodál ſtoge, napnutým do dálky zrakem leſnj huſtinu probjhal. Zdálo ſe, gakoby někoho welmi tauzebně očekáwal. W tom ſebau trhnuk, a hlawu nahnul, gakoby z dálky ſe bljžjcj krocege dobře pogmauti chtěl. A také ſe nezmeylil. Silně zahauknuw, hned na to, ſotwa že ſe byk ohlas wlaſtnjho zkřiknutj utiſſil, hlas odpowjdagjcj zaſlechnul.

Dobře, že přicházegj, ozwala ſe za njm ſtará žena, a hned na to huſtým křowjm ſe prodjrala lidſká poſtawa, čili ſpjſſe poſtawa, kteráž gakoby na mezech mezi člowěkem a zwjřetem, w temnoſtech leſnjch, při ſkláněgjcjm ſe dnu, diwé gakés ſſelmě ſe podobala. Za njmi naſtupowal ginoch, pomáhage huſtinau oſobě ženſké; oba zoſtřili kroků, gak mile ſpatřili chatrč a před nj čekagjcjho muže a ženu.

Upřjmné, ačkoli krátké wjtánj bylo na obau ſtranách. Nepodobný kluk objmal černého kocaura. Otázka ſtjhala otázku, odpowěd kwapila za odpowědj.

Plný hrnéček neygarněgſſj roſy byla bych oželela, kdybych ſe byla mohla podjwati, když pana rytjře w hlubině hledali, promluwila mezi giným letitá žena.

Diwenj to bylo, odpowěděl mladjk, i klenj a křižowánj. Štěstj, že se tam gesstě starý zbrognoš nacházel, chtěge pánu posleduj poctu učiniti. Ten to celému okolj s hořkým pláčem dokazowal, že si rohatý přissel pro nesstastného rytjře, an se byl zawesti dal černokněžnjkem Horinau.

Co dělá Ludka? tázala se přjchozj djwka, a mezi tjm, co gi stará odpowjdala, poslauchal starý, gaké mu mladjk zpráwy přinássel. —

Wstaupili do chatrče. W tichém užasu zastawili se na prahu sednice — čarowný se gim obgewil před očima obraz. Slunce se potápělo w zlaté wečernj kaupeli, z njž lesknaucj se prauhy pronikaly hustau lesinau. Otewřenými dweřmi sprosté chatrče plynuly w dřewěnau, tmawostěnnau sednici. W této záři, gakoby w blesku pochodjcjm z kragin ragských, klečela djwka u lože nemocného ginocha. Bylať, gakoby angel strážný klečel podlé milého swěřence. Modlila se, nepozorugjc w prwnjm okamženj přjchozjch, až gi kocaur, w podiwných skokách se okolo nj otáčege, z praudu wřelých citů wytrhl. Wzchopila se, a spatřiwssi na prahu swé pokrewné, na prstech, krokem lehaunkým, spěchala gim w austrety, djwce přisslé se wrhnauc okolo krku, a hned nato opět k ostatnjm prosebně ruce wztahugjc, aby spjcjho neprobudili hlasitým mluwenjm. Mužowé ale i se starau wessli do wedlegssj přjhrady, genž djlem za ložnici, djlem za sspjžnici slaužila, a tam se u zbánu nahořklého piwa a bochnjku samožitného chleba do horliwého pustili howoru.

Gá gsem ti to, matko, neschwalowal, ozwal se mrzutě starssj z mužů, a gakoby této swé mrzutosti ulehčiti hodlal, hodně hluboko do bochnjku zagel. Gá gsem tě warowal. Zwadne-li mi Ludmila — tu ti to před Wáwrau powjdám — do smrti s tebau ani kůrky neschraustám.

Ge-li možná? odsekla na to stará matka, a blyskawé swé oči naň gakési gedowatě upřela. — Bylo pomlčenj w komoře, a gen že klapot nože anebo zweyklánj zdrawých zubů se dáwalo slyssetí.

Zdůrného mám synáčka, zpustila pak opět stařena. Gá se mu starám, aby se rod geho na rytjrské lože dostal — a on —! I nu, gsi-li maudřegssj, pane Horino, nežli — s pánem Bohem! gá naleznu také ginde kůrky, i zubů, které gi se mnau schraustagj.

[Budaucně dále.]

Pautnjk.

[Pokračowánj.]

II.

Du hast mir wie mit himmlischem Gefieder
Am heißen Tag die Stirne sanft gekühlt;
Du schenktest mir der Erde beste Gaben,
Und jedes Glück will ich von dir nur haben.

Göthe.

Zpěwci utichli, když gsem do sednice wessel; wssak i gá gsem se poněkud zarazil, neb Jenjk, Surow, Horek a Wáclaw, býwalj mogi spolužáci gesstě s pěti mně neznámými mladjky, seděli za stolem. Nemalá řada lahwic a sklenic stála na stole, a gediná hořjcj swjčka slabě oswěcowala sserau krčmu. I usadil gsem se w stjnu, abych méně pozorowán byl, a horliwého gich howoru tjm pilněgi hleděti mohl.

Nynj si něco powjdeyme, gal se Jenjk řečniti, zpěwu gsme giž dnes učinili zadost.

Dobře, Jenjku, odwece Surow, — teď gest na tobě, pane Horku, abysi nám, gakožto powěstný nowinář, něco powěděl. Co pak dělagj Turci?

Horek. Dey mi pokog i s Turky; dnes newjm ničeho; s tau čtwrtau lahwicj gsem wssecko zapomněl.

Wáclaw. Byla prý zase hodná rwačka mezi Turky a Rumelioty, při njžto se tito statně drželi. —

Jenjk. Ai žigi wlastenci hellenssti! — Klassická gich dědina temnau byla obložena chmurau. — Těssme se z nowého gitra.

Wáclaw. I wždyť gest se co nadjti, že s dewatenáctým stoletjm wssudy se obgagj oswěty záře, aby na wěky oněmělo uleknuté hegno obskurantů a filistrů.

Surow. Myslis to i u nás? Toho my se nedočkáme! Dosti na tom, gestli že se zamlčj nepowolanj básnjci.

Wáclaw. Gak to myslis? — Mně se zdá, že gich nazbyt nemáme?

Surow. Werssů dost; ale poezie ukrytá!

Jenjk. Což se ti zcela nelibj plody nassj pěkné literatury?

Surow. Ne wssecko. Nassi básnjci teď nic giného nekugj, nežli pjsně pro sprostý lid; poezie wssak nemagj do sebe wjce, než k ukowánj wersse zapotřebj gest.

Jenjk. Podey mi ruku, bratře, gá smeyssljm s tebau! Půgde-li to tak pořáde, budau si cizinci z nasseho nowého básnictwj tropiti posměch.

Wáclaw. Inu, wssak wygde-li nám posléz přede nĕgaké slunce, ty bludičky se wssecky ukrygj.

Surow. Gak pak, Jenjčku, abysi zase pjseň zazpjwal, kterau gsi ondy na nasse pjsničkářstwj improwisowal?

Wáclaw. Ano, zazpjwey! a gá ti dám lahwici piwa, když mnĕ gi opjsses.

Jenjk. Tok gest chudá odmĕna!

Wáclaw. I co ti napadá? Nassi spisowatelé nedostanau ani tolik honoráru.

Jenjk. Tedy poslauchegte:

Běžj potok po lučinách,
Potok čerstwý, nezkalený;
Procházj se tudy básnjk
W učenosti zabalený.
Potok w úwalu swém pĕge,
Přirozenĕ w bĕhu zwučj;
To se ljbj básnjkowi:
Chce tak zpjwat a — zabučj!

Wáclaw. Bráwo, Jenjku! Z tebe by byl hodný improwisator!

Surow. To by bylo u nás owssem nĕco neslýchaného!

Horek. O, kyž by se gen Jaroslaw nawrátil, snad by nasse básnictwj nowau twářnost dostalo.

Jenjk. Jaroslaw? Prawdu máš! On byl básnjk rozený, a dobrodruh, gakowého gsem ginde nepoznal.

Horek. Kde ted' asi wězj? Ty, Jenjku, gsi s njm bydlel, a býwali gste nerozdjlnj přátelé. Což pak si nedopisugete?

Jenjk. Gediný list gsem od nĕho obdržel; wssak gsau tomu giž tři léta, a od toho času ani slowa. — Owĕ psanj ho dossla až odnĕkud z Uher, a ležj u mne neodewřena. — Bůh sám wj, kam se podĕl.

Surow. Tybys nám mohl gednau přečjst, co psal.

Jenjk. Proč ne? — Gá geho list wždy u sebe nosjm, co drahau památku; učinjm to hned, libo-li wám, pánowé?

Čti, čti, zwolali wssickni ochotnĕ, a gá w stjnu za stolem sedĕ, sotwa gsem se tisse udržel.

Horek. Nežli wssak Jenjk čjsti počne, musjm wám wyprawowat, gak se s njm před odchodem geho dĕlo. Zde, co sedáwá Jenjk, býwalo geho mjsto. Zde gsme kolikráte půlnoc w howoru přečkali. Bude tomu asi pĕt let, an se s djwkau wyššjho stawu seznámil. Byla to romantická láska, gakých náš prosaický wĕk málo gesstĕ poznal. I newssednĕ se to pak skončilo. Rodiče sličné Berty pozorowali lásku mladého básnjka k dceři swé, a odwezli bĕdugjcj Heloisu ukwapně do Uher. Nemohu wám wsechny okolnosti wyprawowat, gen to gesstĕ, že zaufanliwý Jaroslaw, opustiw Prahu, do dĕdiny swé se odebral, odkud se napotom do dalekého swĕta pustil.

Jenjk. Bratřj, kdybyste wĕdĕli, gaký tomu člowĕku byl osud giž od dĕtinstwj sauzen, přidali byste snad fatalismu wjry. — Nelze mi opominauti, že se s Prahau po básnicku laučil, a žely swé w elegických zpĕwjch wyřknul.

Horek. I což, on byl také geden z malkontentů — á la Byron.

Surow. I tedy giž radĕgi čti, Jenjčku!

A Jenjk počal čjsti:

Drahý přjteli!

Slunce mé giž zasslo! — Gesstĕ gednau gsem se osmĕlil, w twář geho pohlednauti, a to bylo poslednj wjdenj oka mého, neb od té doby gest mrtwé, a zřj swĕt gen w holé geho tĕlesnosti! O, tenkráte bylo gasno, když w rozgjmánj dusse má útĕchy nalezala, když nemarná láska opanowala srdce mé; ale nynj se sluncem mým i obžiwugjcj záře srdce zhasla, a noc panuge w žiwotĕ mém... Krwawý požár ausmĕchem mne upomjná na zhynulé swĕtlo, a tĕssitelné rozgjmánj stalo se wampyrem, krwj mau se žiwjcjm! — Wiz, s gakým citem Prahu gsem opustil; ty gsi mi rozumĕl, gako ona mnĕ rozumĕla, gen ty i nynj mnĕ porozumjš! — Chtĕl gsem se wrátiti do dĕdiny swé, a srdce a lásku swau tam doprowoditi k hrobu, kde mne prwnj uwjtalo gitro. Wssak prostota wenkowská nenj s to, duchu i srdci mému učiniti zadost. Opustil gsem domow swůg, a gal gsem se giti, kde swjtj hwĕzda má! — Patřil gsem na ssedé Tatry, a procházege se po luzjch slowenských, často gsem zpomjnal na drahau Prahu. Šťastnĕ gsem dossel mjsta, kde Berta — Berta gindy má, — s manželem swým bydlj. Obýwá smutný byt, smutnĕgssj osudem swým, neboť, gak gsem doslechl, gest nesstastná. Pokrag lesa stogj sstaroblý hrad, dwanáct chatrčj nedaleko w audolj, podál bahnaté gezero, wĕčnau mlhau pokryté, wůkol pusté skály; to gest krag, w kterém žige Berta. Slunce práwĕ wystupowalo z hor, když gsem se ku hradu blјžil. — Otewřelo se okno, a bledá ženssina w bjlém odĕwu k wýchodu hledĕla, s sepiatýma rukama se modljc.

Přjteli, kdybys byl zločincem bezsrdečným, modljcj se angel by tĕ musel pohnauti; a ona byla angelem mým, a snad se modlila za mne! — Hlasitý aussklebek posmjwagjcjho se mužského wytrhl Bertu;

byll to geji mnž, kteréhožto hrubost něžnosti geji špatně si wážiti zná. — Kdybychbyl Rembrandtem nebo Brenghlem, abych mohl wyobraziti modlicjho se angela a ausměšného podlé něho ďábla, swět by se musel zhroziti obrazu mého — zde bych si byl wzal látku. —

Až do wečera gsem přebýwal na blizku, a když w záři wečernj planuly stály wůkolnj, zaslechl gsem zpěw a zwuky kytary. Ani Boieldieu, ani Spontini a Cherubini negali tak srdce mé, gako zpěw a hra geji. Zněl mi hlas ten, gako žalugicj nápěw wešškeré přjrody, gako poslednj wzdechy laučjcjho se slunce od země; i wznášely se zwuky kraginau, a třesaucjm listem ššuměly hágem a tratily se w dálce, až umjragjce w skalinách pustých gesstě gednau se ozwaly. Brzy wšak dohrála, a gá napsaw krátký list, donesl gsem ho na hrad, a očekáwage přjležitosti, dal gsem gj ho doručiti. Rychle nato opustiw kraginu, taulám se nynj sem tam po swětě, a přeswědčugi se, že země welikau gest larwau, gegiž prawý obličeg wyskaumati nelze. — Také zkusiti hodlám, zda wlny mořské mne ochladj. — Bude-li toma osud můg chtjti, opět se segdeme na zemi, snad w drahé wlasti; pakli se nesegdeme, dobrau nve, Jenjku! zašslo slunce přjtele twého

[Budaucně dále.] Jaroslawa.

Oběť Liborjna.

[Skončenj.]

Zblizka se procházegjcj uherský wyslanec zaslechna Liborjnowo upěnj, neopomenul swé kroky k němu zaměřiti. Ai, gak ztrnul wlidný zeman nad obrazem žiwého trápenj!

I zwolal hlasem přjwětiwým: Utrápený ginochu! gaký žel srdce twé tak welice swjrá? Wytrhlt se ginoch ze swého sna celý ustrašený, mysle, že dohližitel s bičem nad njm stogj; sebraw se ale, odwece zemanowi: O pane! nežádeyte, abych swými utěšenými a truchliwými přjběhy nowé rány do srdce si bodal! — A wšak proto předce nikeho před mužem neznámým netagil. Zaraduget se trpjcj, když nachází srdce saucitné, a gazyk geho se otwjrá k mnohým slowům.

I rozwinul celé klubko swého newlidného osudu tak, že autrpnostj hnut, tiskna mu ruku mozolowatau, slibil wlidný wyslanec, že se oň brzo postará. A dřjw gesstě, nežli slunce za daleké hory zaniklo, snat mu byl otrocký oděw, a on k radostnému překwapenj na swobodu dán. Slušný šat, kůň a penjze gsau mu doručeny — a před taužicjm geho duchem ležela otewřena cesta do uherských kragů — do zámku hraběte Polerudo.

* * *

W utěšených myšlénkách představowal sobě radostný ples zámecký nad přjchodem swým, i cjtil milostné objetj Teresie swé, neboť geji slib chowal stále w paměti, an ho silil w strastech nesmjrných. Tak se blížil k zámku, kdež geho štěstj kwětlo. O, gacj krásnj obrazowé wznášeli se s twářj se usmjwagecj před očima geho!

Měl gesstě asi tři hodiny do swého ráge zemského, a černá noc giž swé tmawé perutě nad wešškerau zemj rozprostjrala. Hwězdy nebeské třpytily se na klenutj nebeském, gen zde onde mrakem gsauce zastřeny. Bledý měsjc swjtil gasně, wlidně geg nabjzege, cestu dále konati. Chladnj wětérkowé zahráwali po ztrápené geho twáři, a wešškerá přjroda zdála se wjtati wyswobozence. I nedbal na nočnj dobu, nedočkawě spěchal — spěchalť do chrámu rozkoše. Okna zámecká byla gasně oswětlena, i widěl mjhati se osoby kolem oken — ačkoli geji postawu zočiti nemohl. W tom zazněla wesela hudba. A wšak ginocha libezné ty zwuky progaly gako ostré šjpy. — Oni zde plesagi! zwolal. Radowali se snad, an gsem gá klesal pod břemenem otroctwj? — Hřmotně zatlaukl na bránu, šediwý kmet otewřel, a Liborjn wgel na zapoceném koni cwálem do dwora.

Probůh, mrtwj z hrobů wstáwagi! zwolal uděšený starec, w pozdnjm hostu poznaw dáwno oželeného Liborjna.

Cože skuhráš, diwý starče? tázal se s báziwým tušenjm Liborjn, wrhna sebau s koně.

Ach, to bude gednau ranau žalosti a radosti! běduwal opět šediwec. Wjte-li pak, drahý pane, že dnes swatbu hraběnky Teresie slawjme?

Gako žhawý blesk gednau ranau rozdrcenge nejsilněgšj sosnu, zničila náhlá slowa starcowa naděgi Liborjnowu. Swatbu hraběnky Teresie? zkřikl hlasem pronikawým, a twáře geho zbledly, usta zmodraly — uprchl dech z prsau — i počal se ginoch potáceti, až se blizkého slaupu zachytil. Poděšený přiskočil mu starec na pomoc.

Probůh, nabuďte mysli, drahý pane! prosil pečliwý sluha. Wzchopte se, gá wás doprowodjm nahoru — tamto gdau práwě se swětlem! — A wšak Liborjn křečowitě geg za ruku uchopiw, nedal se mu hnauti z mjsta. Gako těžká hora ležela bolest na prsau geho, i pracowalť násilně, aby se sprostil té ungwu-

gjcj tjže. Tok stzi byl prwnj prûwal, gimžto si ulewila tjseň geho.

To gesti tedy cjl mého daufánj — to wyplněnj mých neykrásněgssjch snû! — O nebesa, proč gste mi nedala padnauti ukrutnosti neznabohûw, a muka neyhroznĕgssj seslala na mne opět, an se mi počal zelenati blahosti strom! — O gen hragte — gen se weselte a potápěgte w rozkossech! Což wám nepamětliwcûm do toho, že blaha mého chrám se w rumy rozpadá!?

Hořce toto zwolaw, a žalostně k oswětleným oknûm pohledĕw, po známém dwoře gal se do zahrady spěchati. Starý wrátný poručiw koně pacholkûm, pustil se za ubohým, newinně zklamaným ginochem, i nalezl geg na kameně sedjcjho, na tom mjstě, kdež byl poprwé zgewil se Teresii o swé milosti, a kdež byl při odchodu přigal slib wěrnosti.

Wzchopte se, drahý pane, gal se ho tu starec těssiti, genž druhdy dûwěry a náklonnosti geho, gako otec mjwal — zmužte se, a oddaným okem pohledněte tamto ku hwězdám, nad nimiž bydlj, co wssem nám wyměřuge cesty wezdegssjm žiwotem. Z rodiny hraběcj nenese žádný winu wasseho nesstěstj; to wyšssi moc učinila, gežto nás newědomé k cjli od wěčnosti určitému bowádj. — Sotwa že gste odessel, zmizela weselost mladé nassj hraběnky. Pečliwj rodiče doléhali na ni otázkami, co gi schážj; až i upřjmná dcera, nemohauc déle utagiti srdce swého tagemstwj, o milosti wassj se gim swěřila. Čelo hraběte se zamračilo — to si mûžete, pane, pomysliti — a wssak láska otcowská i naděge, že se statný, w dûstognostech powýssený z boge wrátjte, swjtězila nad hrdostj sslechtickau. J přislibil, wás přigmauti za syna. Tussjm, že wám tenkráte psali, wzácný pane?

Mlčky pokywnul Liborjn hlawau, oči mage neustále k zemi upřeny.

Gasno bylo zase na twářjch spanilé hraběnky, wyprawowal dále starec, až přissla zpráwa o wassem zagetj. Ach, milý, drahý pane! Kdybych gen wěděl, kde slow nabrati, abych wám nářek wessterého domu zobrazil! A co ubohá Teresie! Čjm krásněgssjm snûm se oddáwala při prwnĕgssjch zpráwách o wassem statném počjnánj, tjm hroznĕgssj byla gi nyněgssj nowina, kteráž blahost gegj hrozila uwrhnauti w časný hrob. Psaly se za wassjm pluikem, posly se wyslali za wámi, náhrada se dáwala: nadarmo, nebylo lze dostati o wás náwěsstj, až přissel muž na zámek, kterýž zpráwu o wassem zahynutj přinesl.

Podwod! auskok! zwolal ginoch, rychle se zchopiw z kamene. A Teresie mu uwěřila?

My mu wssickni uwěřili, odwece starec, krče ramenama. Popisowal wás i staw wáš tak žiwě, že gsme mu newěřiti nemohli, gelikož udáwal, že s wámi byl w stegném zagetj. Byl-li nástrog podwodu — to saudiž Bûh! — Brzo na to hlásili se ženichowé. Rodičowé ge rádi widěli, a ačkoli dceru nedonucowali, předce na pohledu gich pozorowala Teresie, že gim bolestno wzácných mládencû odbýwati. Ussel gesstě rok a den — než sobě hraběnka na rozmysslenau wymjnila — až swolila mužowi sslechetnému ruku podati.

S pobauřeným srdcem přebjhal nesstastný Liborjn kolem wyprawugjcjho sluhy. Byltě náramný bog w dussi geho. Giž byl přestal starec powjdati, an ginoch přecházeti gesstě neustal. Nagednau se před njm zastawj. — A myslite-li, že bude hraběnka sstastna? — Starec pokrčil ramenama. Činj wûli rodičû, řekl, a požehnánj božj gi nemine. — To také myslim, doložil Liborjn s welikau hořkostj. — Kaž mi koně mého wywesti, řekl dále, a starý sluha podiwenjm sepial nad njm ruce. — Neotáley a poslechni! mluwil ginoch dále, a mimo wûli se mu weliká slza z očj wyprandila. Nechci býti dobrodincûm na překážku, aniž gako hrûzu rodjcj duch wstaupiti hodlám před Teresii. Ať mě magi za mrtwého, a z blaha swého se radugj! — — Odegel.

Patnácte let na to přissel znamenitý wogenský dûstognjk na zámek hraběte Poleruda. Šlechetný geho držitel nadán byl welikau dûstognostj při zemské wládě, za letnj ročnj částky toliko se zdržuge na otcowském zámku swém, w utěssené kragině. J prowáděl magitel wzácného hosta po krásné zahradě, až mjsta dostaupili, zdobeného pěkným kamenným slaupem, na němž zlatým pjsmem napsáno:

Oběť Liborjna.

Gesti kámen tento na památku ginochowi sslechetnému postawen od nebožtjka otce mého, kterýž nemálo přispěl k blahé spokogenosti rodiny nassj. J gemu zagisté odplatila nebesa sslechetné odřeknutj se. — Takto wyprawowal hrabě hostu swému, nepozoruge, že tento stranau se obracj, utřjti slzu. — W málo okamženjch leželi si na srdci — Liborjn a Wladimjr.

Frant. X. Simenec.

Omjrněnj.

W čjsle 51tém lonských Kwětů českých pod názwem: „Přiwjtánj strasslivé, radostné ale propusstěnj" — čteme na stránce o Bartolomějské noci, w kteréžto w Pařjži a ginde po králowstwj pokogně bydljcjch protestantů tau neylitěgssj ukrutnostj množstwj zawražděno bylo..... „A tito tak nesslechetně zawražděnj, byli poctiwj, bohabognj a sprawedliwj lidé; ale wrahowé, neboli wlastněgi půwodowé gegich newinné smrti byli hanebnj zrádcowé a nesslechetnjci přeohawnj."

K omjrněnj těchto katoljky urážliwých slow budiž tuto powědjno, kterak w této wěci se wygádřil Lord Ficwilliam we swém třetjm listu o následcjch reformacj anglické, řka: „Byla-li pohnůtka k reformacj anglické hanebná, byli gsau prostředkowé mnohem ohyzdněgssj; a gako mi udánj oné pohnutky bolestné gest, tak bych také si přál, kdyby možno bylo, z nassich letopisů každau památku těchto mnohých hanebnostj wymazati, gimiž tito prostředkowé se označili; gako: nespravedlnost, utiskowánj, laupež, wražda a rauhánj se Bohu. To gsau ta prawidla, kterých neuprositelný, krwežjzniwý ukrutnjk, půwodce neb zakladatel nassj wjry, použil, aby swau neywyšssj wládu w této nowé cjrkwi založil; onino pak, kteřj we wjře swých otcůw setrwati, a cjrkwi katolické wěrni zůstati chtěli, kteraužto ctjti on sám ge dřjwe učil, gakožto odbognjci utrpzněnj padli za oběť ukrutnosti geho. Když katoljkům krwawau lázeň pařjžskau — onu Bartolomějskau noc — za Karla IXho předstjráme, odpowjdagj nám s bolestj, že předkowé gegich, na neywyšš trýzněnj, k tomu donuceni byli, chtěli-li se ubrániti nepřátelům swým, na wyhlazenj gich náboženstwj a řjzenj pracugjcjm. Zdažby katoljci také, a mnohem spjsse nemohli předhazowati protestantům gegich mstiwau nesnášelivost, násilnau ukrutnost a hrozné pronásledowánj? Hrůza nás proniká, čtaucj ukrutnosti, obsažené w radě francauzské. Obogj spiknutj w Amboisu a Meaux, pět po sobě wypuklých wálek sausedských, zrádná wzdánj se pewnostj, zawražděnj kněžů, mnichů a geptissek; ano i swětssj, při uctách božjch, při slawném průwodu neb precessj w ulicjch pařjžských, panierských, rhodezských a walencjských, zuřiwě rozsekáni, gsau neodolatedlnj důkazowé krwawé ukrutnosti, kterau Hugonoté (kalwinisté) w čas pokoge i wálky proti katoljkům zuřili. Takowéto obwiňowánj netraufám si wywraceti, protože, bohužel! přjliš tuze skutečnými udalostmi potwrzeno, a wssecko, cokoli se bud w Angličanech anebo ginde stalo, gednosworně to doswědčuge. Doba reformacj nebyla nám heslem pokoge a sstěstj, ale dle swědectwj neyhorliwěgssjch protestantských spisowatelů, gako Strype, Cambena, Dugdale, ano i Luthera samého a wygádřenj se Gindřicha VIIIho ku swé radě, neposředečnj následkowé reformacj byli gsau wsseobecná zkáza mrawů, a konečné zahynutj sprawedlnosti....." Wssak dosti toho; chtěli gsme gen omjrniti tamněgssj obwiňowánj katoljkůw, a dokázati, že ani tak přeohawnj nesslechetnjci, aniž pak protestanté tak docela poctiwj, sprawedliwj a pokogně bydljcj nebyli.

J. Myslimjr.

* * *

Časopis náš otewřen gest hlasům pro et contra — o tom gsme se negednau giž prohlásili. Toto pak Omjrněnj tjm spjše gsme přigali, abychom nerádi, aby nás někdo práwem winiti směl, že prawé straně na ugmu, lewau podporugeme, aneb: že w bludech blaudjce, bludy roztrušugeme. Celé to omjrněnj byloby wšak zagisté w péře p. zasjlatele zůstalo, kdyby byl powážiti chtěl, kdo ta urážliwá slowa (w powjdce) pronesl. Mauřenjn bjlé nikdy nechwálj, a černé bjlému se neljbj. — Ostatně gesti Bartolomějská noc w skutku historické factum, a zdali Lord Ficwilliam wšude stegnau wjru mjwá, historické factum nenj. — Že gsme počátek i konec Omjrněnj ale wynechali, stalo se tušjm nám wšem k prospěchu. Smutno bylo by wěru mezi námi, kdyby to s tollerancj tak wyhljželo, gak se nám tam předstjrá!

Sine ira et studio! *Redaktor.*

Ozwánj.

W čjsle 22tém německého časopisu *„Berliner Figaro"* wyprawuge *Oettinger* o rwačkách a swáru (!), gakých prý se mezi kapelnjm mistrem, p. *Triebensem*, mezi prwnjm zpěwcem stawowského diwadla p. *Pöckem*, a mezi wýtečnými audy orchestru bylo přihodilo.

I gsmeť přinuceni wůbec pronesti, že zpráwa ta pauhá lež gest; dokládagjce spolu, kterak bychom snažně přáli, aby se onen Oettinger wzdělanostj a wážnostj honositi mohl, gakowau se tito páni wůbec, i mezi sebau honosj! —

Alois Jan Gelen,
c. k. aurednjk.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Kwěty.

12. břežna [Přjloha VItá.] 1835.

Wyňatky z Puškinowy básně.

„Boris Godunow."

[*Pokračowánj.*]

Noc. Kobka klášterská.

Otec Pimen a Řehoř Otrepiew spjcj.

Pimen (pjše kroniku.)

Geště gednu, poslednj-to powěst,
A mé letopisy ukončeny;
Wyplněn dluh, welený od Boha
Mně hřjšnému. Ne nadarmo mnohých let
Swědkem Hospodin mě ustanowil,
A též knihám rozuměti naučil. — —

Řehoř (probudj se.)

Wše to že sen! Možno-li? Giž třikráte!
Proklatý sen! Eihle před kahánkem
Starec sedj, pjše — a znáti dřjmotau,
Celau že noc nezamhauřil očj. — —
— — — — O čem on as pjše? —
Na čele ni wysokém, ni na očjch
Nelze čjsti geho skryté myšlénky;
Stálé pohled geho něžný, hrdý,
Gako saudce w saudech sešedělý
Pokogně zřj na prawé i winné,
Dobru i zlu poslauchage rowne,
Neznage ni žalosti, ni hněwu.

Pimen.

Prosnul gsi, můg bratře?

Řehoř.

Požehney mě,
Čestný otče!

Pimen.

Žehneyž hospodin tě
I dnes, i w čas budaucj, i na wěky.

Řehoř.

Ty gsi stále psal, a snem se nekogil,
A můg pokog běsné pořád mámenj
Rušilo, a wrah mě hrozno mučil;
Snilo mi se, přjkré že mě schody
Wedly tamo na wěž; se wýsosti
Zdála se mně Moskwa gako mrawenjk;
W dole se lid na prostrani hemžil,
A se smjchem na mě ukazowal;
A to stydno mně a strašno zdálo se —
A padage střemhlaw, w tom gsem prosnul.
A třikrát mně zdál se tenže sen.
Nediwno-li?

Pimen.

Mladá krew si hrage;
Zmáhey sebe modlitbau a postem
A twé lehkých widěnj sny budau
Wyplněny. — — —

Řehoř.

Hle, gak wesele gsi ztráwil mladost!
Bogowal gsi pod baštami Korani.
A se Šuiským wognu Litwy odrazil;
A dwůr i rozkoše widěl Janowy!
Přešťastný gsi! gá wšak od mladosti let
Po kobkách se wleku, bjdný mnišek!
Pročež i gá netěšjm se bogem,
Nehodugi za cárowým stolem?
Dočkalbych se, gak ty, starosti let,
Bych se od marnostj swětských odlaučil,
A učinil swaté mnišstwu sliby,
A se zawřel do tichého bytu.

Pimen.

Nežel, že gsi záhy swětem hřjšným
Powrhl, že málo pokušenj
Poslal tobě Neywyššj; wěř, bratře,
Zdaleka nás gjmá sláwa, rozkoš,
A ta ženských potutelná milost.
Dlauho gsem žil, potěšil se mnohým:
Wšak z té doby teprw o blahosti wjm,
Kdy mě w kobky klášterа Bůh uwedl.
Pomni, synu, na weliké Cáry:
Kdo gich wyššj? Gediný Bůh. Kdo smj gim
Naproti být? Nikdo. A což? Často
Zlatá koruna zdá se gim těžká,
A oni gi měnjwali na kápi. — —

Řehoř.

Giž dáwno, čestný otče.

Chtěl gsem tebe tázati se o smrti
Dimitria cárewiče. W ten čas,
Prawj, byl gsi také w Ugliči.

Pimen.

Ach, wjm!
Přiwed mě Bůh, bych zlý skutek widěl,
Krwawý hřjch. Tenkrát w dálný Uglič
Byl gsem poslán skrze gakés pokánj.
Přigdu w noci. Na ráno, w čas omše,
Slyšjm zwonit; udeřili k hluku;
Křik, šum. Běžj na dwůr cárice. Gá
Spěchám také, a již tamo wesnárod
Patřjm, a hle! zabit ležj cárewič.
Cárice máť beze smyslů nad njm,
Pěstaunkyně w zaufalosti pláče,
A hle, národ w diwokosti wleče
Bezbožnau tu kognau, co geg zradila...
Zgewj se w tom mezi nimi diwý,
Zlostj bledý Juda — Biťagowský.
„Hle, hle zločinec!“ křik powstal wůbecný,
A w tom giž ho nebylo. Tu národ
W patách za třemi se wrhl wrahy;
Lapili gsau okrywšj se zločince,
A přiwedli před teplý trup mládence.
A diw — mrtwý nagednau se zatřepal.
„Pokagte se!“ národ zahřměl na ně,
A we strachu pod toporem zločinci
Káli se — a gmenowali Borisa.

Řehoř.

Kolik as let zabitý měl cárewič?

Pimen.

Sedm as let; nynj by mu bylo,
(Tomu prošlo deset giž let...ne, ne, wjc!
Dwanácte let) on by byl twůg sauwěký
A panowal; ho, Bůh saudil ginače.
Tauto smutnau powěstj swé skončugi
Letopisy; od těch časů málo gsem
Wnikal w činy swětské. Ty, můg bratře,
Dal gsi pjsmem swětlo swému rozumu,
Tobě swogi práci zanecháwám.
W čase prostém zanešenj duchownjch
Popisug si, nemudruge šálebně,
Wše to, čemu swědkem budeš w žiwotě,
Wognu, pokog, též i zpráwu wládařů,
A ty bohumilých swaté zázraky;
Proroctwj a znamenj wše nebeská —
A mně čas, čas abych si giž oddechnul,
A kahánek zahasil ... No zwonj
Se giž na gitřnj ... Požehneyž Bůh
Swegich dětj! Pedey mně hůl, Řehoři! (odegde)

Řehoř.

O Borise! wše se chwěge před tebau,
Nikdo nesmj tobě ani připomnjti
O osudu nešťastného mládence —
A paustewnjk zatjm w temné kobce
Tady na tě strašnau pjše žalobu,
I wěř, neugdeš ty saudu swěta,
Gakože ni ugdeš Boha saudu!

Potom hleděl Řehoř, gak gsme se nahoře giž zmjnili, w Rusku mnoho přjzniwců si zjskati. Když se to ale nedařilo, odebral se do Polska ke knjžeti Wišněweckému, gegž docela si naklonil, a tjm základ k swému štěstj položil. Wišněwecký rozšiřowal tuto s Řehořem udalost wšady, seznámil geg s celau swogj rodinau, a zwláště se swým tchánem, weywodau Sendomirským, Giřjm Mniškem, a přemnohých mu přjzeň dobyl. Wogwoda Mnišek tak si geg zamilowal, že mu druhau swogi dceru za manželku dáti přisljbil.

[*Budaucně ostatek.*]

Slowo upřjmné.

Bdjcj probuzugte dřjmawé,
Teplj chladné, žiwj wše, co hnige.
Kollár.

„Podáwey se přjkrau ctnosti cestau, proto že máš; a nechť wede se gakkoli na twé pauti, wždy předce měrau nižádnau nedowol si, i gen pomysliti na které pro časnost a wěčnost občerstwenj, ctnost-li swau nechceš poškwrniti“ odtušila, gak wůbec wědomo, gedna z neyslowůtněgšjch škol filosofických na otázku: „člowěk-liby swogi ctnost wesměs nepoškwrňowal, kdy sebe i ginými myšlénkami, mimo onu powinnosti, určuge k gednánj?“ Leč wj i zná to každý člowěk oswjceněgšj, žeť požádawek ten přepiatý, žeť ku přirozenj a složenj člowěčjmu owšem a wšeligak nepřjpadný, a gediné pro twory, stanulé na podnešeněgšjm dokonalosti stupni, gest přjhodný; wj i zná on dobře, že člowěk odhodlá se tjm snáze na konánj gednotliwé některé ctnosti, čjm ona gest lásky hodněgšj, a že gemu býti se widj tjm láskyhodněgšj, čjm hogněgi z nj řinau se přjgemnj následkowé. Tito zagisté člowěka lákati a přiwoditi musegj ke ctnosti; i gak mnohý, celé snad swěta djly owocem swým blažjcj čin ctnosti na wždy bylby pozůstal w lůnu nicosti swé, kdyby pomyšlenj na ljbezné pro činitele wýplywky geg bylo ne bylo spro-

wodilo na swětlo skutečnosti a žiwota! Z toho ze wšeho ale plyne, že člowěk wšeliký negen při swém sobě počjnánj ke přjgemným ctnosti následkům prohlédati smj, alebrž i swému bližnjmu, kdy se o wěc ctnosti gedná, na ně poukázati smj i má. — Za tjmto uwážením na wysost maudré a chwalitebné býti mi se widělo gednánj Mělnjčanů, Králowéhradčanů i giných, genž prawidlem nadřečeným se řjdjce, k lepšjmu prospěchu a snažšjmu prokwětu blahočinného swého ustawu pro chudé přizwali gsau na pomoc Thalii českau. Djky, dwognásobné Wám djky, šlechetnj Wy djla toho podnikatelé a podporowatelé! Ne genom člowěčenstwo wůbec, nobrž i wlastimilowné kragany zwláště sawazugete sobě. Pokračugte gen směle dráhau nastaupenau; On pak, genž w člowěčenstwu národ, ba národek každý umjstil na bezmezném tomto gewišti wšehomjra, On sám řiď a zprawug kroky waše! A wšak radost, linaucj se mi z pramene tohoto, walně podkalena gest pomyslem, že rodné moge město, Turnow, ač má k podobným skutkům lidomilým za okolnostmi přjležitost tu neyžádaucněgšj a tudyž i wětšj powinnost, z drahného giž času w nechwalném trwá prázněnj. Byloť to w skutku nemalé, wšj ucty a pochwaly hodné pomyšlenj, okrásiti Turnow wlastnjm, stálým, wšelikým přjslušenstwem hogně nadaným a opatřeným diwadlem národnjm. Než, seč nebylaby láska, láska k wlasti a otčině! Onať i tady překonala ramenem neunawným wšecky obtjžnosti a nesnáze, přjčjcj se šlechetnému onomu zámyslu. Neypředněgšj i neywýtečněgšj z Turnowanů za čest a a chlaubu kladli gsau toho sobě, hleděti na službu Thalie české; uznalost obecenstwa sladkau byla gim odměnau. A wšak duch neswornosti w nedlauhém na to čase pošlapal sličné, blahonosně zhůru se pnaucj kwjtek na půdě národnj, že napotom gen čas po čase ozwala se Thalia, by posléz oněměla nacele tam, kamž s hlukem a plesem newyprawným, s nádherau a skwostnostj nemalau byla gest uwedena. Gak wysokého stupně dospělo diwadlo Turnowské, a čehož by od něho dalo nadjti se pro budaucnost, každý lehko (ať pomlčjm o wšech giných owšem nesnadných kusech diwadelnjch druhu wšelikerého, tam prowozowaných) usaudj z toho, že tu s prospěchem neylepšjm po třikráte dána zpěwohra: Drátenjk, k gegjžto představenj prwnjmu, ač powětrnost deštěnjm swým netuze lákala k herně, wzdor tomu wšemu diwáci i z oddáleněgšjho okolj Turnowského sebrali gsau se. Turnowané! probertež se giž gednau ze sna swého; sentě truchlá podoba smrti. Sneste se wespolek Wy čelněgšj a způsobněgšj k welikému aučelu, k službám staroslawné Thalie, z drahného času giž také welectěné a wážené bohyně českoslowanské. Obeřte sobě náčelnjka powahy mjrné a stálé, pamětliwi gsauce toho, že každé společnosti, třebas sebe menšj, má-liž pewně státi a blahoděgně prokwjtati, základnjm slaupem býti musj swornost i rodná matka gegj, podřjzená poslušnost. Gak wděčni budau Wám za to Waši nuznj a bjdnj, genž z ustawu chudého, Wámi šlechetnomyslně zaraženého, pak gistě wezmau dwognásob. Každý raděgi na ten cjl položj čtyry groše čtyrykrát za měsjc w ruku něžnau Thalie, nežli gednau w pokladnici dřewěnau neb železnau sběrače Wašeho. Zawážete tak sobě i wlast, obecnau naši matku, a neypozdněgšj gegj syny wěrné, i spůsobjte a dowedete konečně toho, že s oblibau materského gazyka w městě zakořenj se obliba čtenj wlastenských knih, spisů a časopisů.

Že Wás, kragané mogi, aspoň gednoho neb druhého z Wás dogde ohlas těchto mých od srdce prawených slůwek, nepochybugi, wěda, že i u Wás po celém městě a wšech ulicjch wesměs a dohromady teď tam tuze oblјbené, w Praze rostaucj Kwěty, gimž wštjpiti obmyslil gá wraucj tuto na Wás prosbu a tužbu, odbjragj se (cum grano salis) w gednom exempláři! Wáš kragan

F. Turnowský.

Liternj náwěštj.

Známo činjme wšem milownjkům národnj literatury a wáženému českému čtenárstwu wůbec, že tjmto rokem 1835. wycházeti počne cestau předplatnj:

Bibliotéka zábawného čtenj,

obsahugjcj powjdky, nowely a romány, djlem půwodnj, djlem z cizjch gazyků přeložené.

Nenjť nikoho tagno, že gakkoli wzbuzená od nedáwna naše literatura práwem giž honositi se může mnohými a přewýbornými pracemi učených a horliwých mužů, zwláště z oboru přjsněgšjch wěd a uměnj; gakkoli rok do roka zdařenými ducha plody pilných wlastenských spisowatelů hogně se množj a bohatj: nicméně spisů takowých, kteréby rozumnau zábawu s užitkem spogugjce, rozšiřowaly mezi wětšj částkau lidu wzdělanost a oswjcenj, wštěpowaly w srdce mrawnost, wzbuzowaly chuť k gazyku mateřskému a rozněcowaly lásku

k milé wlasti, až posawáde nehrubě se nám dostáwalo. A gest to část literatury nikolí nepatrná, ano zwláštnj hodna pozornosti, neboť spisy zábawné z neyčetněgšjho se radugjce čtenárstwa, neywětšj na národ magj působenj, což nám historie každé literatury ukazuge; pročež také shledáme, že u giných národů počtem swým giného druhu knihy daleko přewyšugj a gako hlawnj tělo literatury činj. Dobré zábawné spisy magj tu wýhodu do sebe, že mluwjce mladým srdcjm lidským, a wšeliké okolnosti našeho žiwota, od dětské k rodičům lásky až k powinnostem starcowým, od občana sebe menšjho až k mužům, kteřj weliké aneb neywětšj působenj magj na spráwu země, a wšecky ty rozmanité udalosti, we kterých osud, láska, náružiwost a wůbec ducha lidského mocnosti působj, i toho wšeho dobré i zlé následky w žiwých barwách takořka před oči gim kladauce, snáze ge mohau wésti na cestu k dokonalosti, nežli knihy wjce učeného obsahu, gelikož tyto pro dospělegšj a staršj toliko čtenárstwo ustanoweny gsauce, základu potřebugj takowého, gaký z části položen býwá dobrými zábawnými spisy. A mimo to gest powaha člowěka wůbec takowá, že neyraděgi hrawě se učj, a neydéle onu prawdu w paměti chowá, která mu w neypěkněgšjm rauše podána byla. Každý tedy zábawný spis uložiti má sobě za úkol, ony prawdy a zkušenosti ze žiwota, genž prostě wyřknuty snadby gen ztěžka průchod k lidskému duchu nacházely, podáwati we twářnosti přjgemné a hodnau zahalené rauškau, a takto přispjwati k ušlechtěnj rozumu a srdce. Že newšecky zábawné spisy takowému aučelu slaužj, wědomo gest, o špatných ale spisech slow daremně šjřiti nechceme. Takli tomu, diwuliž, že od každého wlastence nedostatek takowýchto spisů těžce se nese, a že denně nařjkati naň slyšjme?

Toto na mysli uwážiwše, a o zwelebowánj národnj literatury, gako o rozšiřowánj wyššjho mezi národem wzdělánj rowně pečliwi gsauce, umjnili gsme si, nadzmjněný nedostatek alespoň poněkud nahraditi wydáwánjm Bibliotéky zábawného čtenj. Cokoliw wýborného od obljbených spisowatelů ruských, polských, anglických, španělských, německých a g. w nowěgšjm čase wygde, to co neyrychlegi we zdařeném a naskrze srozumitedlném překladu podáme, aniž zapomenauce na překlady staršjch a wýtečných spisů, pokud geště méně gsau známy. Zwláštnj ale zřetel obrátjme na to, abychom co neyčastěgi i dobrými půwodnjmi pracemi čtenárstwo naše potěšili a uspokogili.

Této bibliotéky wygde každoročně asi 8 swazků 6tiarchowých na pěkném, bjlém papjře, nowým, auhledným tiskem w ceně 20 kr. stř. Prwnj swazek, obsahugjcj drobné powjdky z Bulwera, Washingtona Irwinga a g. wygde neydéle do poslednjho dubna, a běře se předplacenj w Praze, w njžepsané knihtiskárně a u knihk. Pospjšila, Neureutra a Eggenbergra. Kdo wšak by na wenku laskawě propůgčiti se chtěl ke sbjránj předplatitelů, nádawkem dostane 7mý exemplář, a gméno geho, gakož i každého předplatce, přitištěno bude ku knize. Předplacenj trwá do wygitj každého gednotliwého swazku, načež krámská cena nastaupj.

Pročež žádáme wšech wenkowských p. p. sběratelů, by nám neydéle do 10. máge počet swých předplatců oznámiti ráčili. Druhý swazek, genž sobě brzo za prwnjm přispjšj, obsahowati bude půwodnj román z wlastenské historie obljbeného a čtenárstwu našemu dobře známého spisowatele. Každý budaucj swazek zwláště se ohlásj s udánjm obsahu. Činjce uctiwé pozwánj k předplacenj na prwnj swazek, ugišťugeme wšech milownjků ducha obweselugjcjho čtenj, že wšecku práci wynaložjme, bychom wážné čtenárstwo weždy gak gádrným obsahem, tak i zewnitřnj ozdobnostj uspokogili.

Ješto ale takowé naše podniknutj žádné stálosti mjti by nemohlo, kdybychom i od slowutných p. p. spisowatelů hogně podporowáni nebyli, známo činjme wšem, kteřjbykoli buď překlady, a wšak gen neywýborněgšjch a co možná neynowěgšjch spisů, buď půwodnjmi pracemi k bibliotéce našj přispjwati chtěli, že za každý překlad, který se přigme, $^5/_6$ čistého užitku, genž po zaprawených autratách wybude, pogišťugeme; $^1/_6$ uložj se gakožto cena za práci půwodnj, tak aby skladatel netoliko celý užitek podržel, alebrž nad to slušné odměny došel.

Nehledjce při takowém podniknutj nižádného zisku, naděgeme se strany gak odběratelstwa tak i spisowatelů náležité podpory.

Knížecj arcibiskupská knihtiskárna w Praze.

S wětšjm potěšenjm gsme giž dáwný čas neuwjtali spisu, gako této nám přisljbené „bibliotéky zábawného čtenj.“ — Připowjdá se nám nj mnoho pěkného, a pakli se k cjli wytknutému genom přiblјžj — dejž Bůh, aby geg dosáhla!

Gá bych ráda čtla — gá bych četl; ale co? — Negednau po takowýchto námitkách gsem rozpačitě w katalogu našich knihkupců se přebjral, a gestli že gsem posléz na artikul připadl, o němžto gsem sobě auplné wjtězstwj nad usměchem odporných slečinek nebo panáčků připowjdal: oni knihu odkládagjce, potrhli noseyčkem.

Beze wšech žertů! Překladů z gazyků mnohých máme dosti hezkau řadu; a wšak neywětšj gich i takořka neypěkněgšj částka buď pro obsah a podobu swau, buď pro spanilau, poruštilau a popolštilau češtinu genom pro dwa, pro tři čtenáře se hodj. Cokoli w druhu tomto za poslednjch dwacet roků přeloženo, nedosáhlo oblјbenosti, z gakowé se Negedlého „Numa Pompilius“ radowal. — Wjteli, pánowé, w čem to wězj?

Negsme tušјm na omylu, očekáwagjce, že přislјbená „bibliotéka záb. čtenj“ zřetel bráti bude na weškeré naše čtenárstwo, a slibugjc giž w druhém djlku román půwodnj, že nás takowým častěgi překwapj. Básnictwj ge srdce každého národu, a powěsti — nebo romány, powjdky a nowely a

Gak se ty špiritusy

Nynj wšecky gmenugj —

gsau hlawnj geho krewnj žjly. To gsau raury, gimiž w národě se rozdychuge žiwot.—

Páni wydawatelowé! — S chutj do djla! — Páni čtenářowé! — S chutj do kaupi! —

Čjslo 12té.

Časopis tento wychází u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjslo 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

19ho března] [1835.

Bogowati budu
Wěrně, stále,
Žiwotem swým hágit
Wlast a krále.

J. Kamenický.

P j s e ň
českého národu.

Bože, wyslyš prosby wraucj,
Krále Ferdinanda chraň!
Zachowey Ho, Wšemohaucj,
Žezlo žehney Mu i zbraň.
Zkwjtey, zrůstey Geho řjše
K spáse swého národu,
Štěstj nes Ho stále wýše,
A znič každau nehodu.

Dey, ať pokoge swatého
Sjmě se wždy rozmáhá,
Láska otce králowského
Nás co djtky obsáhá:
Ač my nehledáme wálky,
Rádi dáme pro Něg krew,
A nepřjtele do dálky
Wžene gistě český lew.

Dey, ať wšecky Geho země
Sworný duch wždy obgjmá,
Uměnj ať zkwjtá gemně,
Dobro nikdy nedřjmá;
Ať sprawedlnost na trůnu —
Habsburgů dědičnau ctnost —
Národ má bezpečně w lůnu,
S nj i stálau blaženost.

Bože, wyslyš prosby wraucj,
Krále Ferdinanda chraň!
Zachowey Ho, Wšemohaucj,
Žezlo žehney Mu i zbraň.
Řiď Ty Geho kralowánj,
Ty, který gsi králů král;
Přeg Mu swého požehnánj —
Tak's i nám ge wšechněm přál.

Dr. Chmelenský.

Pautnjk.

[Pokračowánj.]

Nuže, co tomu řjkáte, prawil Jenjk, byl-li pak náš Jaroslaw zamilowaný?

Horek. Až přes mjru. Ubohý Jaroslaw, ten si pro málo na procházku wyssel. Tok by z nás žádný neučinil, aby si pro ztracenau milenku zaufal, a nestále se po swětě taulal.

Jenjk. Za to ale také žádný z wás nemá tolik poezij do sebe, co by potřebowal k ukowánj básně; čili myslite, že básnický charakter gen tenkráte se wygewuge, když dussinka u tworenj swětů ideálnjch se nacházj? Básnjka žiwot musj být poezie, a wssednj filister ani powahy genialnj nepozná, aniž gi kdy porozumj; Jaroslaw pak ge rozený dobrodruh.

Horek. To může být; ale zdá se mi, že ta přepiatá romantika nassich dnů, ku které náš Jaroslaw se přiznáwá, wznessené objektiwnosti klassického wěku se newyrowná.

Surow. Aniž bych uwěřil, že se wznese nad naiwnost prostonárodnjho básnictwj.

Jenjk. Milý přjteli, to sspatně znáš stoletj nyněgssj; holá plastika minulých wěků nestačj citu nassemu; obrazy gesstě negsau poezie, a mezi Wirgilem a Byronem ge takowý rozdjl, gako mezi tehdeyssj a nyněgssj oswětau. Komuž Viktor Hugo nenj klassický? Kdo se neklanj geniusowi Byrona? Zagisté toliko ten, který mu nerozumj. Gakcž se Thomson nemůže srownáwati s Moorem, a Krasický s Mickiewičem, takž také wesskeré staré sskoly se nehodj k nassemu oswjcenj.

Wáclaw. Platj to w Čechách také?

Surow. Nechte hádky, pánowé; ať žige Jaroslaw a dobrodružstwj!

Wssickni. Ať žige!

J pod zemj! zwolal Jenjk, a chopil se sklenice. Mezi wámi, prawil gsem gá, a wstana, přibljžil gsem se k nim. Jaroslawe! wykřikl Jenjk, a w obegmutj polibil čelo mé. Wssickni ostatnj mne též obgjmali, a radostné bylo shledánj nasse.

Dnes se odtud nehneme, zwolal Surow, až nám slunéčko do sklenic zaswjtj!

Wytrhl gsem wás, páni, z horliwého rozmlauwánj o pěkném předmětu.

Horek. Hle, ty gsi nás poslauchal a tobě neylépe rozhodnauti lze, co dle wlastnj zkussenosti o těchto pánech smeyssljš.

Gá. To každý sám sobě rozhodne; co mně bylo básnictwj, to mohu gen cjtit; nechť wssak struna lyry gako kwětaucj růže u wzdechu garnjm zachwjwá, aneb zmužilých Zábogů hlasné prowázj zpěwy, gen když zwuk gegj wěge od srdce k srdci, stane se poezie bohynj nassj, a oblažj žiwot náš.

Jenjk. Aneb oplakáwá mrtwau zemi!

Surow. Nechť ge to takowé anebo takowé, wždy se mi ale smutným zdá býti řemeslem; protož toho teď nechme, a Jaroslaw ať nám raděgi wyprawuge přjhody swé, pokud se mu ljbj.

Gá. Až gindy, přjteli; dnes giž gsem unawen. Jenjku, s tebau půgdu noclehowat, a oněch listů — Tu se zatlauklo silně na wrata. Kdo to? zwolali wssickni.

Ticho, prawil Horek, giž se odbila půlnoc, tok stráž!

Surow. Na spjsse to bude něgaký wzdálený pautnjk; gest mu zima na ulici, snad si chce s námi zazpjwat. — Zawrzly wrata, otewřely se dweře, a onen wssude kroků mých následugjcj pautnjk wstaupil do sjně. Bystrým na mne pohledna okem, rukau mi kynul, a požádal mne, abych mu důležitého se mnau howoru powolil. Nezdá se mi půlnoc přjhodným k tomu býti časem, prawil gsem; čili by z gitra giž bylo pozdě? — Ano, odpowěděl pautnjk, a zasmussilý obličeg geho wygasnil se, — z gitra by bylo giž pozdě, aniž snad wám obtjžno bude, konati dle nařjzenj tohoto. — Těmi slowy mi podáwal list — byltě psán Bertau. Rychle gsem mu ho wytrhl, a silněgi tlauklo srdce mé, a widitelně bledly twáře moge, když gsem ho četl. O, smutný, ukrutný osude! Proč ten newinný cherub w garmu utlačen gest? Ostatnj zatjm druhowé zwědawě obstaupili mne, a pautnjk se založenýma rukama i nezatageným ausměchem w obljčegi pozorowal bolest mau. Bratře, zasseptal mi Surow, bude-li zapotřebj ramen a kygů, zpomeň si na nás.

Pautnjk. Gest mi odegjti; gest-li se wám ljbj — Ljbj, odpowěděl gsem, giž gdu; a chystal gsem se k odchodu. Wssickni se diwili nočnjmu rozmlauwánj, a starostliwý Surow w předsjni mne napomjnal: Nepaussťěg se s njm daleko, prawil ke mně, ten chlap se mi zdá býti, gako hladowý lidoged, obljčeg má gako medwěd, a oči se mu gisťřj co dračj zaubky. — Byli gsme z domu, a wrata se za námi hřmotně zawřely. Pustau tmau byla obestřena Praha. Měsjc se byl giž skryl, i hwězdy gedna po druhé zhasjnaly swětýlka swá, a gako bludičky zacházely do mlhawých oblak. Gá kráčel za pautnj-

kem, a gednotwárná ozwěna kroků nassjch pronikala ticho nočnj. Nuže, ted mluwte, co mně činiti gest, prawil gsem. Zastawiw se, temným hlasem pautnjk mluwiti počal:

Ginochu, ty-li znáš muže Berty?

Gá. Newjm, zda-li bych ho gesstě poznal.

Pautnjk. On gest w Praze!

Gá. On — w Praze?

Pautnjk. A Berta tě očekáwá na swých statcjch.

Gá. Berta mne očekáwá? Nesstastná Berta, snad-li ode mne čeká utěchy? — Kdo wssak gsi, cizinče, smjm-li se w tebe důwěřowati?

Pautnjk. Ona se důwěřowala we mne, ty čiň dle wůle swé. Kdo gsem, na tom ti nic nezáležj; že wssak gsem přjtelem twým, o tom tě přeswědčil Berty list. I wěz, mně záležj na twém se s nj shledánj; než, Berty muž nesmj dlauho žjti, málo mu gesstě zbýwá dnů do skončenj, protož hleď, aby k twému se prospěchu stalo, co budaucnost w sobě chowá. — Tu wezmi několik listů, a dodey ge rodičům Bertiným; wssak na pozoru se měg, by gegj muž gich nezočil. Budau-li se tě tázati, od koho gsi ge obdržel, rci: Od neznámého pautnjka. Wssak časně ráno tam gdi, sice by bylo pozdě. W poledne tě očekáwám s odpowědj na hradě pražském. Čiň, gak gsem kázal a důwěřug se i budaucně we mne, ginochu, a stane se wsse k twému sstěstj!

Na tato slowa se ode mne obrátil, a odessel. — Gakási hrůza pogala mne na blízku tohoto muže, genž přede mnau stál, co wysoká socha mnisská s gisskřjcjma se očima. Giž byl odessel, a gá gesstě co ohromen, hleděl gsem na prázdné mjsto. Tu ke mně přistaupil Jenjk, genž za námi opodál ssel, a mne očekáwal. Co ti chtěl ten muž? prawil, a wytrhl mne. — Bohu djka, že gsi zde, odpowěděl gsem; mně ge tak auzko, gako by ten cizinec welikau strastj mne byl obtjžil. Doprowázege pak Jenjka, wyprawowal gsem mu přjhody swé.

III.

Nocu pod lunú, za nimi luto
dnem pod sluncem za nimi luto
i opiety temnu nocu i po noci šedým jutrem.

Rukopis králodworský.

Zacházela noc, a blahodějná zoře zarděla se nad kraginau, gak by spanilá djwka, ze snu procitnulá, milowanému gitru k poljbenj růžowá usta swá podáwala; i mlha se kratila, a sněhobjlé kwěty mágowé na zeleném luze wznesseného Petřjna kolébaly se, a kapky rosnj se třpytily w rannj zářj, co giskry brillantowé, i celá kragina se usmjwala, a radostně wjtala očekáwané slunce.

Gá wssak zarmaucený z okna hledě, a plesánj wesskeré pozoruge přjrody, minulost gsem srownáwal s přjtomnostj, a sebe, a Bertu a wlast oplakáwal. Jenjk gesstě spal, a blaze mu! — Mně také bylo gindy spáti, a ragské sny obwinuly srdce mé wjnkem růžowým, gehožto kwěty zakrýwaly oči mé, a kamkoliw gsem hlednul, tam se skwělo garo a růže; nynj wssak žádný Morfeus nezawjrá oko mé, a sny a obrazy diwěgssj, nežli Hofmannowské stwůry zahánj pokljd ze srdce a mysli mé. — Listy, u Jenjka chowané, množily bolest mau, neb mne přeswědčily, že Berta nespokogená se stawem swým, i osamotnělá truchlj w cizině wzdálené nad osudem swým, a mne, gako i gá gi, zapomenauti nemůže.

Giž se bljžila hodina, w kterau za slussné gsem uznal, k rodičům Bertiným s listem mně swěřeným dogiti. W tichosti gsem se přichystal k odchodu, a gesstě neodbila hodina dewátá, giž gsem u domu rodičů Bertiných stál. — Směle gsem wcházel do domu, směleji, nežli gsem si byl důwěřowal, a přeswědčiw se, že žádný přjtomen nenj, wkročil gsem w sjň.

Otec Bertin byl muž hrdý a pyssný; mnoho si zakládal na bohatstwj swém, i žil co prawý Filister. Wedlé panj swé u snjdaně sedě, ledwa mne přiwjtal, a co moge by žádost byla, se tázal. Newážné přigmutj to mne urazilo; i poznal gsem newzdělaného ducha sprostého boháče, aniž wssak se nepokořiw necenné důstognosti, listy gsem mu doručil. Panj geho si mne hrubě newssjmala, a gá gsem poznal rozdjl mezi milostnau wzdálenau Bertau a hrdau gegj matkau. —

Otec listy čta widitelně blednul, až posléze rychle wstana, služebnjky swé swolal a wsseliké důležité rozkazy gim dáwal. Gednomu co neyrychlegi na kůň sednauti, a za baronem geti kázal, aby ho dohonil a do Prahy ho zpět uwedl. Do poledne ať wssecko k odchodu přichystáno gest, prawil k druhému, a pak za prokázanau službu mi krátce děkowal, řka, o odpowěd sám že se postará. Choť geho zatjm četla list, a we mdlobách sklesla w náruč služky swé.

[Budaucně skončenj.]

Slečna Lichnická.

[Pokračowánj.]

Nu, nu, panj matko! abysi nepřekřypěla! nadhodil Horina, starau hledě uchlách°oliti. Domnjwáš-li se, že ty twoge lázně a mastě tolik zmohau, gá se nebudu mračiti, dostane-li se holka za rytjřský stůl.

Dostane, dostane! mumlala Marusse, hlawau kýwagjc a kocaurowi srst uhlazugjc. — Horina pak se obrátil k Wáwrowi.

A co dělagj zpěwáci?

Diwjm se, že tě až dosawáde newyčuchali, odpowěděl Wáwra. Nedělagj sice powyku, že se tělo Getřichowo pod Lichnicj nenasslo; o kabát bych se ale založil, že po něm — a přitom i po tobě — zwlásstě pak ale po matince sljděgj.

Wjtr přes nassi střechu netáhne, usssklebila se stoletá baba; ať si sljděgj. Zde nás nenagdau, leda by ssli sbjrat kapradj.

Teď nás mohau nawsstjwit, odtussil starý kowář. Za Getřicha se uschowáme, gako za železnau zeď.

A takto howořili, brzo hlasitěgi, brzo temněgi, gakž ge práwě předmět rozhorlil, až ge nočnj haukánj sow upamatowalo, že čas gest, uložiti se na odpočinutj. — Také Ludmila, na prsau sestřiných, w blahém spočjwala spánku. Milostnj snowé zagjmali ducha gegjho, a poneyprw po dlauhém čase rozkwjtalo gj na twářjch usmánj, an se probudiwssi, rychle gesstě gednau celý děg dnessnjho sněnj w duchu přeběhla.

Otec, mladý Wáwra i stará babice byli se giž dřjwe z druhého kauta takořka wykradli, mužsstj za přjčinau potrawy, Marusse po kořjnkách za rannjho wětru se pustiwsse. I byla djwka milotwárná rychle oděna, a otewřewssi, čili wysadiwssi malé okénko, nechala čerstwé powětřj temnau přjhradau táhnauti. Hleděla wen. Posilňugjcj zápach lesnjch bylin a stromů plynul gj na lehkých perutěch rannjho wzduchu naproti, i učinil, že spěssněgi začalo srdce gegj tlauci. Bylok nábožné pohnutj w mysli gegj, sladké pohnutj, i spolu bolestně tjsnjcj, až se rozplynulo we dwau welikých slzách, třpytjcjch se co rosnj kapky na pěkných řasách. Bylať ruce sepiala, a odřjkawssi rannj modlitbu, po prstech, gakoby stjn, wtáhla se do sednice, kdež až dosawáde dřjmal raněný ginoch. Leč gako se stáwá, že se rázem ze sna protrhugeme, gak mile se gistá hodina, ano i očekáwaná osoba přiblјžj, procitnul i nynj ginoch, ačkoliw nebylo přjchodu djwčjho slysseti. Welké, ale dobroděgné krůpěge potu stály mu na čele, oživugjcj teplo praudilo žilami geho, ano i slabý zásvit ruměnců bylo mu widěti na twářjch. Oko geho, mnohem gasněgssi nežli wčera, upřelo se utěssené na djwčj podobu. Gasno proniklo mysl geho, i paměť mu oswěcowalo. W okamžiku tom stála před njm celá geho minulost — a wssak stála před njm předce gakoby za tenkau rausskau — wssecka se mu zdála býti pauhým snem. Gediná toliko postawa w této mlhawé tkanině podobala se podstatě trwagjcj, přessle z minulých dob w krásněgssi přjtomnost, a postawa ta léčila mu rány, gakékoli mu způsobila trpkost dnů předesslých. Bylať to postawa Lidmily.

Bůh tě pozdraw, djwko spanilomyslná, wece ginoch, a kolik sjly w sobě cjtil, že sebau pohnauti, ano i djwce ruku podati mohl. Gsi-li ty gediná mogj pěstaunkau?

A djwka zarděná wložila třesaucj se ruku swau w ruku ginochowu, řkauc: I otec, i otcowa matka byli gsau pěstowali wás, pane rytjři, an gste nesstastně dokonal gjzdu o Lichnickau slečnu.

Poslednj slowa gi nesnadně z ust wyklauzla, a to tjm wjce, an gi byl rytjř, ruku gi gemně tiskna, až úzko k sobě přitáhnul, a nynj pohřjžen w krásách gegjch, ani oka z nj nespausstěl. Stálať tu před njm w tmawé plátěné sukničce, kteráž nebyla dosti dlauhá, aby nepautlegssi nožku byla přikryla; od beder pak gi widěti bylo w pěkné čisté kossilce, auzce přiléhagjcj kolem bjlé ssjge, a wssak wolné okolo plného ramene, a wisuté až k wábjcjmu loktu. Červený ssátek otočen byl okolo krku, i po ňádrách okolo tjlka, a wzadu zawázán. Stálať tu gako djwka wenkowská po domácku, ana se nenadá, žeby gi už zastjhlo oko wywoleného.

Gestli se nemeyljm, gsi Horinowa dcera? táže se gj na to rytjř hlasem nad mjru wljdným a přjgemným.

Wasse služka, wzácný pane! zwolala djwka, a hlawu na rychlo skloniwssi, a oběma rukama prawici geho pochytiwssi, horaucjmi usty ljbati gi počala.

S podiwenjm wyminowal ginoch prawici swau, i staloť se, že poněkud zchopil se na měkém lůžku, a ruka geho že padla djwce okolo tjlka, a ona že gesstě úžegi přilnula se k němu. Obau twáře dotekly se — i rtowé gegjch potkali se a ohniwé poljbenj — tato giskra čisté milosti! — proniklo gako čarodějný zápal gich žilami.

Pomatená wytrhla se mu Ludmila, a čelo i twář, i oči a ňádra si ukrýwagjc, letěla do wedlegssi přj-

hradu, a blahostj plačjc wrhla se na prsa sestře, kteráž gesstě po wěrogissi cestě umdlena spočjwala w rannjm spánku.

V.

Nestaw hlawu proti saudu — zhyneš w praudu.

Musegi se weseliti, musegi tancowati — gá tomu chci — gá to poraučjm! — Takto zwolala Elizběta Lichnická, druhdy kamenného srdce nazwaná. Nynj gi tak nenazýwal žádný, leda by si byl chtěl žerty tropiti. Zmizelať powěst o gegjm panictwj, zmizela wážnost, gakowau k nj druhdy chowalo wesskeré wůkolj.

Gako nakažliwá rána byla se roznesla kletba zpěwáků swátowáclawských, a tjžila celau kraginu, i wesskeré w nj obýwagicj srdce. Lid z neybližssjch dědin nedůwěřowal si zraků pozdwihnauti k basstám bohaté Lichnice, a gestliže cizj pautnjk kroky k hradu zaměřil, warowala geg desaterá usta: Nechodiž, pautnjče, na Lichnici; spočjwáť na nj kletba zpěwáků.

I neussla proměna takowá slečně, a srdce gegj zahořelo gednák hněwem, gednák žalostj — až i tauha po mjstě sjdlo swé w něm zwolila. Bylať se s Wiljmem té naděge rozlaučila, že geg očisstěna před saudem králowským brzy opět obegme, ačkoli se ani hrdost gegj ubrániti nemohla bázliwého tussenj, když gj na mysl připadla přjsnost krále Wáclawa.

Dnowé uprchali — a milenec se newracel. Uprchali opět, aniž hradu lichnického byla ta neymenssj zpráwa dossla o Wiljmu Liebenthalském a geho dalssjm osudu. Srdce Elizbětino se zmjtalo. Bylať sobě až dosawáde před swětem smjch wedla z djwčj milosti, ačkoliw gj potagmo dosti weliké i hogné přinássela oběti; swět gi wssak nynj potrestal, že počjnala cjtiti ztrátu milence, aniž prudké, gakáž od přirozenj byla, před swětem bolest a hněw swůg utagiti se powedlo.

Ať gest weselo po hradě! kázala sluhům, a hudci byli gsau přiwedeni, a lid okolnj takořka přinucen, dostawiti se na hody. I přissli owssem; a wssak mjsto weselých hodownjků stáli tu němé zbory s hlawau k zemi swěssenau.

Musegi se weseliti — musegi tancowati — gá tomu chci — gá to poraučjm! takto se rozhorlila ubohá slečna: a wssak nohám se předce nechtělo do tance, gelikož we wssech ussjch zněla zpěwáků: Běda! a po zdech tu se gim zdálo, že tekau praudy Oldřichowy krwe. Kdo byl pána Králowického znal, byl geg milowal — a památku geho slawili, i kteřj geg byli neznali.

Slawilať, anebo spjsse měla po něm památku i slečna Lichnická, a sice: zlé swědomj. Gakoby obluda z wnitřnosti pekel poslaná sskádlila gi podoba geho; zaháněla gi od stolu a wytrhowala ze spanj. Newěděla hrdá djwka o giné pomoci, a netaužila po giné ulewě, leda po náručj Wiljmowě a horaucjch geho ustech. —

Černá byla noc; černá a tesskliwá. Tesskliwěgssj tjm wjce, an se těžká mračna, giž giž na spadnutj, po obloze wálela, stwořenj pak lidské pod nimi gen w bázliwém očekáwánj trwalo, co záhubného to blesskuplné lůno na přjstřessj geho, aneb na sady a role wychrlj. Temno a ticho bylo w celém okolj; genom okna slečny Lichnické gewila tmawau nocj chwátagjcjm, že gesstě nenalezla odpočinutj nádherná welitelkyně. Ozářená skwěla se gako dwě weliké oči nočnjho přjzraku, sedjcjho na wysoké hoře, a hladowě hledjcjho w tichau a zbožnau kraginu. — Leželať sice Elizběta giž na měkém lůžku, ale práwě dnes gi bylo, gakoby noc neydelssj a neytrapliwěgssj měla přečkati. Myslilať na Wiljma, a bugná gegj krew hořela. I hořelo zahřáté pod nj lůžko. Sen se byl nad nj gesstě nesmilowal; bez utěchy, bez pokoge překládala se z mjsta na mjsto. — Potutelně pohljželi dwě djwky na sebe a na ubohau welitelkyni, kteráž gim byla kázala ponocowati w komnatě gegj. Tu nagednau se wssechněm zdálo, gakoby hlas něgaký se ozýwal wenku pod ssirým, tmawým nebem, před hradnj branau; a gakoby hlas ten wolal: Otewři, Elizběto Lichnická! — I ulekly se wssecky, a Elizběta na kwap se wzchopiwssi, k oknu spěchala, aby lépe pogala ohlas nenadálého wolánj, a přeswědčila se, zdali gi nemeylj rozohněná mysl. A wssak wolánj to opakowalo se, a úzkostné tussenj wstaupilo w srdce slečnino.

Ať se podjwá hradnj, kdo w tak neobyčegné době hostinského práwa u mě hledá, anebo gménem mým nočnjho russj poklidu! poraučela djwkám, a tyto pospjssily si, rozkaz welitelky roznesti dále.

Cizj rolnjk táže se po wassj milosti, přinássely djwky zpráwu. Toliko wám prý swěřiti má poselstwj swoge. A že prý uwěřjte slowům geho, když se podjwáte na tento prsten. — A Elizběta kwapně sáhla po drahém kraužku, a wssecka gegj krew rázem se srazila leknutjm k srdci, a opět rázem se gi rozlila po twáři a celém těle, neboť poznala, že to prsten Wiljmůw, gemuž geg byla w blažené darowala hodině.

Ať přigde — ať přigde! zwolala nynj. Dáwno čekaný gesti to posel, buďsi přicházegjcj se zpráwau

ljbeznau gako pěnj angelůw, budsi strasslivau gako chechtot pekelný.

Takto zwolala, a hned na to wkročil do ložnice muž, gehož chatrný oděw i zarostlá twář sprostého sice gewila rolnjka, ačkoliw zmužilá postawa a smělý pohled spjsse mužowi přislussel w bitwách otuhlému. — Poselstwj moge toliko slečny Lichnické se týká, začal nynj hlasem hřmotným, nehrubě se ohljžege, že mluwj k autlým ussjm ženským — a protož bych rád, abych s wámi o samotě mohl promluwiti.

Gakkoliw se Elizběta ztrnutj gakémusi ubrániti nemohla, připomenauc sobě na mysli, že má s mužem neznámým — a gak se podobalo, surowým, w komnatě zůstati samotna, do njž nebyla — mimo gedné — žádná noha mužská wkročila, co tu gako panice pokala spáwati: předce gj přirozená hrdost i neohroženost nedowolily, před neznámým progewiti bázeň, a pyšně hlawu wztýčiwssi, djwkám odstaupiti kázala. Rolnjk za njmi záworu zastrčil.

Ty gsi tu welmi powědom! zwolala Elizběta poněkud popuzena. Aneb tě pán twůg dobře s mjstem seznámil, aneb sám welikau mjru smělosti máš.

Posjlá mne muž, gehož prý tyto stěny dobře znagj, a gemuž by k necti slaužilo, kdyby bázliwce byl poslal. Pozdrawenj — a gesstě snad něco wjce — přináššjm od Wiljma z Liebenthalu.

To gsem po prsteně poznala. Kde gest? Co počjná? Proč tak dlauhý čas nedáwá o sobě zpráwy?

Proto žeby byl pomalu mluwiti zapomněl. Škaredě se zasmaussila geho hwězda. Dowezen byl za české pomezj od zbrognossů zboru wáclawského — gehož aby Bůh w potřebách zatra — —

Takto se nagednau posel rozkřiknul, opět ale gakoby se zpamatowal, zaraziw, mjrněgi pokračowal dále. — Přikazowali mu, prawil, aby se neosmělowal přecházeti meznjk české koruny. Smálk se w duchu gegich wýhrůžkám, neboť dusse prahla po prameně, z něhož w Čechách nowý geho žiwot byl se wypraudil; ale sjlau a množstwjm překonán musel se přjsahau zawázati, že gednati bude podle wyřknutého saudu.

A Wiljm přjsahal?

Co záležj na slowech! usmál se posel. Třetj den gjž opět stál na pomezj se zborem wěrných pacholků. Noc mu slaužila za zástěnu, za njžto se přibrati chtěl opět k Lichnici.

A proč se nepřibral?

Zrakowé prokletých i temnostmi proniknau! Obklopili geg náhle opět sluhowé zpěwáků — a genom nočnjm tmám měl co děkowati, že samogediný prchl Wiljm, an byl wěrné swoge pod wražedlné meče uwedl. Blaudil gako saman pustinau, neboť hwězda, kteráž mu swjtati měla dráhau pozemskau, na wzdálené stála obloze, a nadarmo po nj ramena rozpjnal.

A kdež nynj se zdržuge? táže se Elizběta se srdcem klopotným, a celá gegj dusse saucitem a tauhau hořela.

Nedbal na wýhrůžky ssjlenců, mluwj posel dále, a slowa geho wždy wětssjho wýrazu a ohně nabýwagj. Nedbal na dýku a ged, gimiž mu třesstěnci hrozili — neboť gaký měl tráwiti žiwot bez nj, genžto gest dussj geho bytnosti? Sám a sám, an mu posly se strachem se nawraceli, k nepoznánj přestrogen, we tmách nočnjch, po lessjch se přibral k Lichnici, a ptá se nynj Elizběty, co má k očekáwánj.

A při těch slowech ztrhnul nalepené obočj a wausy, shodil newlastnj wlasy, a w chatrném oděwu poznala Elizběta — Wiljma Liebenthalského. Bolest byla w twářjch geho, a tauha mu z očj swjtala. Stálk tu s rozpiatýma rukama, i klesla djwka překwapená w geho objetj. [Budaucně skončenj.]

Člowěk sprawedliwý.

I často gsem na mysli rozwažowal, gakých by asi wlastnostj měli mjti lidé, o nichžto se gednák gako o lidech poctiwých, gednák gako o posstetilcjch rozpráwj. A w takowémto mysli pohnutj wzal gsem autočisstě k muži, o němžto se dobrá powěst roznássela mezi přátely, a na němžto nepřátelé wady nenacházeli, aby nad njm pronásseli saudu. I řku k němu: Powězte mi, prosjm, pane! gakowých ctnostj býti má wlastenec? A muž ten se usmál, pohleděw na mne, gakoby prohljžel, zdaliž ussi k poslauchánj a oči k pozorowánj mám, a gal se napotom mluwiti takto:

Člowěk býti má bystrého sluchu, aby slyssel, že k němu prawj Bůh: Tys dítě domu, kterýž gá k oslawenj přiwesti gsem přislibil, a protož gsem tebe nadal dary hognými, abys gich užjwal we prospěch domu swého, nikoliw ale, abys wycházel s nimi na weřegné cesty, a wtjral se pod střechu cizj. O takowých se mluwiti bude: Newděčnjci gsau, nepamětliwj matek swých, kteréž ge s bolestmi porodily sobě k podpoře.

Člowěk býti má ostrého zraku, aby i we tmách cestu nacházel, po kteréž by wedl zástupy bratřj a sester k wysokým hradbám, za nežto nám ukryli gsau pochodeň oswjcenosti, a w pustinách aby stezičku nacházel, wedaucj wesskerý národ k prameni blaha a weselj.

Člowěk býti má obratného gazyka, aby zwolal na syny domu swého, když se cizj lupič wkrádá w neostražená obydlj, i aby zahlásal o mrawech a skutcjch praotců, a wnukowé aby roztrhali tenata, w gakéž ge zatočiti strogj se předpotnj kepkljři.

Člowěk býti má citedlného srdce, aby pogal stýskánj bratrů, i aby setjral slzy sesterské. Neboť srdce wlastencowo býti má weřegný poklad, nikoliw zištně uschowaný statečék; a srdce wlastencowo býti má wšechněm otewřená brána, nikoliw auzkostně zatarasená brloha wlastnjho prospěchu. A wyprawowati budau wěkowé o srdci wlastencowu, a slzy radosti pokanau po twářjch lidských. Srdce wlastencowo gesti památnjk, kterýž nezničj ani zloba člowěčj, ani zloba časůw.

Člowěk býti má neohrozené mysli, aby se bez bázně postawil proti auskokům. A kdož tebe za podnoží klásti bude swému smjchu: okaž mu neohrozenau myslj domu swého wznešenost. Bůh w tebe wštjpil zdrawý rozum: neohroženě geg zachowey; Bůh w tebe wetknul swobodnau wůli: neohroženě gi zachowey; Bůh w tebe wložil wřelé srdce: neohroženě ge zachowey. Mysl neohrozená gesti wlastencowa koruna.

Člowěk býti má ochotného ramene, aby prospěla stráž geho nad poklady domu, kteréž nazýwáme wjru, gazyk a mrawy otcowské, i aby nadarmo nebyla péče geho o kwět a owoce před nášiljm cizinců. Gesti meč okrasa mužowa, když mu nepřjtel podsekal pokoge palmu, a wlastenec —

— býti má člowěkem sprawedliwým, doložjm gá, očekáwage, zdali gsem i dobře doložil. A muž onen podaw mi prawici opětowal: Člowěkem sprawedliwým býti má — i přiznal saudu swého k saudu mému.

Tagemstwj.

Od sewern wicher wěge, žalostiwě nocj pláče,
Spěchá dále, wěčně dále; kam se shánj, kdož to wj?

Z gižných kragů gjh se snášj, w slabém wzdechu tanžjcjho,
Kwjtky ljbá, šepce wzdychá; proč si wzdychá, kdož to wj?

W tichém hági slawjk pěge, gest to pěnj mutné lkánj?
Gest pobožné horowánj? — Kdo těm hlasům rozumj?

Srdce lidské w hoři kypj, w swé bolesti silně tluče,
Tluče wěčně neslyšáno — ach, kdo srdci rozumj?

Karel Sabinský.

Giskry.

Zkušenost podobá se neuprositelné djwčině. Leta přegdau než ona se tobě naklonj; a pakli se zcela k tobě přilne, sestárli gste oba, a geden druhému k prospěchu negste. —

Roznemohl-li se wzácný pán, spěchá peřliwost lichotná neb zgednaná, prostjragjc slámu po dlážděnj ulice neybližšj, aby tjžná noha nosiče, dupot koňů a rachocenj kol newytrhlo nemocného ze spanj. On gest tomu rád, že pokogně sobě swět počjná. Lid wšak gako kdy gindy práce swé koná, každý gde swau cestau radosti neb žalosti; wozy niméně čerstwě rachotj. Žádný tjm nezjská nežli zloděg; neb w nočnj době prost wšeho pozorného počjnánj, wrhne se směle na oběť swau. — Tak myšlénky a mluwa swau cestau gako kdy gindy gdau gen tichaunkým pokrokem přes měkké stlánj, kterým se cesta obecného mjněnj obkládá, aby chaulostliwj lidé šetřeni byli. —

Kaule z děl a pušek gsau zákasto kaule, zaneřáděný swět čistjcj. —

Která filosofie gest prawá? Prawá filosofie gest gen ta, kteráž, aby prawá zůstala, nemá třeba chyby filosofie giné wytýkati. — Mnohý učený podobá se kasiru penězoměnce: máť on kljč k penězům, penjze ale gemu nepatřj. —

B....

Z mé zbjrky

771 sort giřinek, kaŕelnjch (cwerglowitých) a pohaninowých, kaulokwětých, a nowých prostředně welkých dahlij

(Georginen, Zwerg- u. Anemonefl.; kugelblüthige u. neue mittelhohe Dahlien)

opět letos neynowěgšj a neykrásněgšj k dostánj gsau. Auplné gich poznamenánj se na každý dopis — poštowních útrat prostý — aneb austnj požádánj, u nižepsaného, gakož i u p. Host. Pospjšila a w Kalvowském kněhkupectwj w Praze, pak i na wenku w kněhkupectwj králowéhradeckém, litoměřickém, plzenském a budějowickém — zdarma wydáwá. Směle i beze wšeho přepjnánj řjci mohu, že mi we Francii a Řjši německé i ginde welmi málo zbjrek powědomých gest, genž rowně pěkných kwětin druhu toho pěstugj, docela žádné pak neznám, genžby se množstwjm způsobů a u stegné kráse (na wzdor welkých wýloh z ohledu cizjny) tak lewnau cenau mogj zbjrce wyrownaly. Semena 66ti barew se lonského roku welmi málo, a toliko toho neykrásněgšjho zbjralo; sto zrn za 10 kr. stř. Wykljčené hobule (gekeimte Knollen) začátkem dubna až do konce kwětna se wydáwagj. Listy a penjze přes Holice aneb Chrudim budu franco očekáwati.

W Dašicjch u Pardubic w kragi chrudimském, dne 20. února 1835.

Josef J. Turek,
farář a spoluaud zahrad. spolku
we Frauendorfu.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

W Japanu ge samowražda dowolena, i zákon sám udáwá, gakým způsobem se wykonati má. Obzwlásstě powažuge sslechta samowraždu za slawnau, čestnau smrt. Wětssj zločincowé, gakowj gsau n. p. wražednjci, žháři (paliči) a zlodégowé, býwagj na hrdle trestáni. Zawinili co takowého sslechtic, a gesli k smrti odsauzen, žádá toliko o tu milost, aby neumřel rukau katowau, nýbrž rukau wlastnj. Dostaneslí powolenj, obleče neyskwostněgssj oděw, swolá celau swogi rodinu, rozžehná se s nj, obnažj si břicho a rozřjzne si ge křjžem. Tjm učinj zase dost za swé prowiněnj. Tento způsob, sobě žiwot wzjti, gest w Japanu tak obyčegný, že každý z wyšssjch stawů wssecko wždy při sobě má, aby tuto oběť zákonně wykonati mohl. Často slowo nebo nepatrná wáda gest dostatečnau přjčinau, za kterau si mnohý břicho rozřjzne. Geslí slysseti o takowéto samowraždě, nediwj se tomu žádný, leda že se po přjčině zeptá. Wzácnégssj rodiny dáwagj djtky swé w tomto způsobu cwičiti, aby, kdyby potřeba kázala, obratně a auhledně zobecnělému zwyku zadost učinily, a slawně i ctihodně žiwot skonaly. Takowéto wychowánj giž w mladém wěku w nich roznjtj neohroženost před smrtj; syn neohrožené, ba i s welikomyslnau hrdostj upjná zraky na otce, gak si hrdinsky rozřizuge odhalené břicho. — Na přjklad, gaké malicherností často přjčinau býwagj samowraždy, uwedeme následugjcj událost. Gednau se potkali na schodech dwa dwořenjnowé Seussunowi.*) Prwnj z těchto dwořenjnů nesl prázdnau nádobu dolů, druhý ale mjsu, určenau pro cjsařskau tabuli, nahoru. Náhodau do se wrazily gegich ssawle. Dolů gdaucj se tjm rozhorlil, a za urážku si to pokládal. Nahoru gdaucj se ale počal wymlauwati a řekl, že to nenj tak weliké nesstěstj, že gen dwě ssawle o sebe zawadily, a že gesti snad gedna gako druhá. Gedna gako druhá? zwolal uražený. Dokáži ti, že to nenj prawda. Při těchto slowech wytasil ssawli a rozřiznul si břicho. Druhý ani slowa neřekl, běžel nahoru, a postawiw mjsu na cjsařskau tabuli, připádil skoro bez dechu ke skonáwagjcjmu na schodech. Kdyby nebylo knjžecj služby, řekl, nebylbych tak dlauho showjwal. Moge ssawle ge tak dobrá, gako twoge. To powěděw, tjm samým způsobem si wzal žiwot. — A takowéto samowraždy se negen u wyšssjch stawů, nýbrž i u sprostého lidu stáwagj. W tak malé wážnosti ge w Japanu žiwot!

—j—

*) Seussun gest swětský a také wlastnj panownjk japanský; druhý se gmenuge Dairi, nepanuge wlastně a ge spokogen tjm, že geg nazýwagj cjsařem, a že geho osobu za swatau magj, což se i on také sám domnjwá.

W Brestu se zastřelil nedáwno wogenský desátnjk. Na wečer před tjm hodil diwadelnj zpěwačce ljstek, w němž stálo, že se o žiwot připrawj, gestli s nj nebude moci se segjti. Nepochybně že zpěwačka na tak horaucj lásku nedbala, a ubohého milownjka zaufalstwj w nárůč giti nechala. Kam ta láska nepřiwádj! Takowých milownjků ge ale, tussjm, pořjdka we swětě.

W Pařjži gsau nynj také hospody a kafirny, které po ulicjch gezdj. W dolegssjm oddělenj se gjdla a nápoge připrawugj a ohřjwagj, a w hořegssjm se prodáwagj. Dokawad odbyt magj, stogegj s hostincem na gednom mjstě, pak gedau opět dále, a traubenjm dagj znamenj hladowým a žjžniwým, kam se byly přestěhowaly. Naposledy budau gesstě hospody a kafirny do domu gezdit, aniž bude třeba hostům se tam trmáceti. Za sspatného powětřj by to nesskodilo.

Na řediteli wlaské opery chtěl w Londýně magitel přjhodného mjsta 11,000 liber sterl. (asi 120,000 zl.) činže. Ředitel s njm tak dlauho smlauwal, až přissio na 8,000 lib. sterl. Angličané se nesmjrně na wlaské opery těssegj, a to snad dodalo podnikateli chuti k takowéto činži.

Když w Pařjži zpěwohra: Černostřelec (Freischütz) poneyprw prowozowána byla, ani za mák se nejjbila; pjskánj a sičenj se hřmotem nawrlost a nespokogenost nad zpěwem progewowalo se wssech stran giž mezi hrau, obzwlásstě ale po skončené hře. Při druhém prowozowánj se giž gen zde onde nespokogenost na gewo dáwala, a po třetj bylo giž hlučně tlesskáno. Od toho času se giž prowozowala asi 200krát a pokaždé si nesmjrnau chwálu obecenstwa zjskala. Hudba ge trochu předělána a tamnégssjmu wkusu wjce přiměřena.

—j—

Gakýs Angličan, gménem Harwood, má dwě dcery po prwnj manželce, z nichžto se neystarssj za wdowce Johna Coshika wdala. Tento John Coshika má dceru po prwnj manželce a tu pogal za manželku starý Harwood a má s nj syna. Druhá žena pana Johna Coshika může tedy wssjm práwem řjci: Můg otec gest můg syn, a gá gsem matka mogj matky.

W Morawě, na janowickém panstwj se porazila silná gedle, a w gegjm zdrawém kmenu se nalezla třilibernj kaule z děla zarostlá.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 13té.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjslo 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

26ho března] [1835.

Kdožby nemilowal kraginy, kde mile
Rozednilo se mu w duši mrákotné;
Kde poznal sebe, poznal milé swé!

Fr. Turinský.

B o g o w n j k.

Na kopečku w hustém lese
Stogj tichá kaplička,
Chodjwá tam Anička,
Hořký smutek pro mne nese.
Nese nynj skoro rok,
Nese pro falešný krok.

Spolu gsme tam chodjwali
W letě skoro každý den,
A gak bylo možná gen,
Upřjmně se milowali;
Chodil geště kdesi tam,
A gá poznal, co gest klam.

Zaklel gsem, a zaplakal gsem,
Na bok připal šawličku,
A na wraném konjčku
Do boge hned pospjchal gsem,
Abych pro wlast wylil krew,
Zkrotil bolest, zkrotil hněw.

Z okeněčka wykaukala,
Když slyšela Anička
Klusat mého konjčka,
A žalostně zaplakala.
Zawýskal gsem: Slzy leg,
Giného si hocha měg!

Brzy budeš sama chodit
Do hustého lesýčka;
Smutna bude kaplička,
Když tě nebude tam wodit,
Kdo tě nad wše milowal,
Za ženku by rád byl wzal.

S Bohem tedy, s Bohem holky,
Buďte w lásce stálegšj,
A hochům swým wěrněgšj!
Která nenechá zlé spolky,
Té se hoře dostane,
Starau pannau zůstane.

Heisa! pode mnau si hrage
Bugně wraný konjček,
Krkonošký wětřjček
Na hlawě mi peřjm wlage.
S Bohem chwátám do boge,
Wlasti zjskat pokoge.

Na laupežnického ptáka
My se nynj točjme,
Brzy si s njm skočjme
Smrtelného reydowáka.
Mjsto pjšťal, kulj hwizd
Wyplašj ho z geho hnizd.

Na kopečku w hustém lese
Stogj pěkná kaplička,
Chodjwá tam Anička,
Hořký smutek pro mne nese;
Gen si nes a zpomjney,
A za mne se modljwey!

M. Silorad.

Slečna Lichnická.

[Skonceni.]

Elizběto! wykupitelko z trápenj! zwolal Wiljm, prudce djwku k srdci přiwinuw. Powěz, čeho se smj nadjti duše má?! — Wšeho se naděg, čeho slibiti může láska má! odtušj Elizběta, a diwau tauhau k dáwno čekanému muži přilnula. — Nuže, tedy pogď se mnau! — Kam? Co ti napadá? — Kam láska wolá, kde gistota bydlj. Prchni se mnau do Rakaus. — Nezapomjney, že s Elizbětau Lichnickau rozpráwjš! — S djwkau rozpráwjm, kteráž mi se celau dušj zadati slibila, a na njžto gedině záležj, abych s nj ušel nátiskům šjlencůw gako — s manželkau.

S podiwenjm wytrhla se mu Elizběta z náručj, a staumawě naň upřela zraky. — Gak to myšljš, Wiljme? gala se tázati; a milenec počal horaucjmi slowy ljčiti obtjžnosti, gakowých gim nastaweno gest na wečegné cestě k oltáři, i počal prositi a domlauwati, aby ge kwapným krokem obešli, a zastřeni sedmau swátostj, aby se wysmáli wýhrůžkám neprawě saudjcjho swěta. I počala djwka kloniti se k prosbám milencowým: láska a hrdost w nj swáděly krutý bog, gednák gi k oltáři pudje, gednák odháněgjc.

Neotálej, Elizběto! dokawad dnešnj noc neskončj panowánj swé. Přeger nám černé gegj raucho, i zakryge kroky naše; a nežli nad horami kolem Lichnice prwnj slunečnj zábřesk zahořj, státi budeme pewně wedle sebe! — A nečekage na dalšj swolenj, polozmatenau djwku za ruku pogal, a wzaw lampu se stolu, s omámenau newěstau spěchal z komnaty. Dobře powědom hradu, brzo staunul přede dweřmi, za nimiž doplněna býti měla mjra geho žádosti. — Otec Hostiwjt geště nespj, wece tu k Elizbětě; hořjť na stole geho dosawáde kahanec — i bude mjti knihu a kropeničku při ruce, aby wykonal obřad. — A s těmi slowy wstaupil s Elizbětau do komnaty, genž byla přibytkem welebného otce, hradnjho starce. I seděl wážný Hostiwjt, sedmdesátiletý šedivec, u welké knihy, na kteréž byl druhdy mezi klášterujmi zděmi po deset podletj psáwal, a potápěl ducha swého w doby minulé, o nichž w nj bylo powědjno slowy žiwými.

Odlož knihu, otče welebný! wece k němu Wiljm, a pospěš wyplniti welitelku žádost. Očekáwáš, abyš nad nj a nade mnau wyřknul požehnánj, co nad nowými manžely. — Kdyby wybraněgšj byl šat wáš, pane rytjři Liebenthalský, odpowj wážně starec — nebo tušjm, že na omylu negsem, an wás i w tomto oděwu rolnickém poznáwám — saudil bych, že od weselého kwasu přicházjte, a wjnem na smyslech pomaten, že sobě posměch trepjte ze starého muže. — Nech marných slow, welebnjče! a rychle wykoney powinnost swau! —

Tu wykonám! wztyčil se poněkud rozhorlený šedivec. Wjm, že mi ukládá, wystřjhati se popanzenj k hřjchu, a protož wás opaušťjm! — I obrátil se, gakoby chtěl odegjti, ale rytjř rozwětřený náhlým skokem se k němu dostawiw, a dýku z ňader wytrhna, zahřměl: Zůstaň, šedivče! anebo se zloby mé obáwey! — A wšak Hostiwjt neohroženě, celau twáři se k němu obrátiw, silným hlasem geg odbýwal: Hřjchu se obáwám a zatracenj twého, zaslepenče! Newjš, w gaký se uwrhugeš praud, a zároweň zachwacugeš djwku. Upust ode mne, a nechey mě odegjti w pokogi! —

Tedy odegdi! zařwal Liebenthalský, a rukau křečowitau slabého šedivce za prsa uchwátiw, dýku po něm napřáhnul. A wšak pozadu geg pochytila Elizběta, a w náramném zmatku brzo na rozhorleného milence, brzo na welebného otce dotjragjc, množila gen wšechněch nesnáze.

Gá nesmjm přiwoliti w žádost wašj! doktádal se starec. Ruku i usta moge wjže wyšj moc: zákaz sedleckého opata a krále Wáclawa!

Strašliwě se Wiljm zasmál. — Ha, ha, ha! Tedy se pánowé nadáli, že se láska moge o podobný krokeg pokusj!? Nemám tedy praudem plauti, ač stogjm na břehu, a okem wysjleným, srdce zprahlého, do něho se djwám? A wšak ať neplesagj nad snadným wjtězstwjm! Musjm swého nebe wydobyti, a kdybych cestu do něho měl swau wlastnj krwj poznamenati!

Byloť strašliwo i ljtostno, podjwati se na zbaukeného muže. We twáři geho se se smrtelnau bledostj a opět planaucjm zarděnjm zaufalstwj a bolest střjdaly. Žily geho byly naběhlé, a w rukau to njm trhalo. Hnultě prawicj, a dýka se mu zablesktla nad hlawau. I zdálo se, gakoby bod gegj na cestě zpátečné hledal srdce za cjl swůg, a w náramném leknutj wrhla se mu Elizběta na prsa, ruce gegj zápasily s geho rukama. Ostrý ocel progel gi leporostlé rámě, a čerwený praud wystřiknul na bjlý, nočnj oděw. Dýku wypustiti — s hlasitým pláčem zařwati — klesagjcj děwu w lokte zachytnauti a třesaucjma se rukama krew zastawowati — wše mu se událo wykonati gedným okamžikem. Elizběta, leknutjm wjce nežli bolestj, sklesla na dubowau židli, i nechala sebau wolně wládnauti, an gi Wiljm, šátek si z krku strhnuw, ránu zawazowal, co zatjm

uleknutý Hostiwjt we skřjni po léčiwém balzamu se shánël. Nebyla wssak rána, gakž nynj stařec shledal, nic než protrhnutj powrchnj kůže a malé proříznutj masa nad loktem, bez wsseho nebezpečenstwj. Bez starosti gj ruku zawázal, ana se zatjm opět auplně zpamatowala. Gediný Wiljm, we swém rozgitřenj wsschněch smyslů, dosawád před nj klečel, nohy obgjmage a bědnge. Děcko bylo se stalo ze statného muže, nemohauci se w hořekowánj swém utissiti. Podobalk se hřjssnjkowi kagjcjmu se za zlolagjcj přestupky, a kagjcnost geho nebyla nucená, nýbrž z neyhlubssj dusse wystaupagjcj. Nemohlak se bez pohnutj celého srdce Elizběta na něho podjwati. Nesmjrná musela býti wássen mužowa, kteráž ho báznj, aby swětici swau nerozhněwal, w takowau ljtost uwrhla.

Odpusk mi, utěcho moge! bědowal rytjř — nemohau se bez poblesku twé milosti rozkládati žiwota mého kořeny! Neodwracug twářj swých ode mne, aby nebkaudila dusse moge we tmách! — A Elizběta neodwrátila ani twáři, ani srdce od muže, pro gehož náramnau, a wssak mužnau bolest se w nj rozněcowala nowým dechem láska i autrpnost. Rychle se wzchopila, a uchopiwssi Wiljma za ruku, zároweň s njm postawila se před Hostiwjta. Stála tu w auplné swé hrdosti, ne gakoby prosebnice před dobrodegem, alebrž co welitelka před sluhau. A předce slowa gegi zněla tak wljdně a dogjmawě, že taliko neohroženosti we službách wěrně sestárlého zpowědlnjka se podařiti mohlo, neposlechnauti hlasu, wábjcjho k zrussenj geho powinnosti. Bylak se w okamženj tom celau ženskau důstognostj odhodlala, náležeti zúplna mužowi, w gehož prsau byla roznála tak zhaubný i blahodárný plamen, a předsewzetj to dodáwalo gegjm slowům i důrazu i ljbeznosti.

A wssak Hostiwjt pokrčel ramenama — a nemohl býti slečně po wůli. Mlčky odwrátila se djwka od něho, a uchopjc se lampy, Wiljmem na stůl postawené, druhau rukau milence za sebau táhla, řkaucj: Pogď se mnau, manželi — i bez slowa a požehnánj auzkostliwého starce! Nikdy wjce neopustjm tebe! — Tuto před oblječegem ukřižowaného zawazugi se tobě wěrnau býti w žalostech i radostech — polož ruku zároweň se mnau na znamenj křjže — a takž ať mě ruka wěčného mstitele zachwátj, nesplnjm-li tobě slib tento, dokawad se nad námi požehnané ruce newznesau. — Oba stáli, ruku w ruce, před hrubým křjžem, na stěně wisjcjm, a w raněný bok spasitelůw kladli ruce. Zhawý blesk a silné hromu zaťwánj stalo se swědkem gich smělé přjsahy.

Uprchla hodina — a otwjrati se začala brána lichnická. Pod ochranau nočnjch temnostj a shlukugjcj se bauře brali se z bohatého hradu welitelka geho, Elizběta, milenec gegj, pan Wiljm z Liebenthalu, s dwěma neywěrněgssjma z domácj čeledě, a s neyzmužilegssj i neyoddaněgssj djwkau služebnau. — Cjl této nočnj cesty byly rakauské hranice, a za nimi neyprwněgssj chrám, kdežto milencowé slib swůg opětowati chtěli, a neyblizssj rytjrský statek, kterýž by byli mohli kaupiti. Přjhodněgssj doby k autěku, a wyáznutj z tenat zpěwáků swatowáclawských, nemohli se dočkati, gako dnessnj noci. Gakoby wessterá kragina byla weliký, tmawý hrob, nebylo w nj o žiwotě ani památky. Wlažným dechem gediný wjtr se gim cestau opjral, a gednotliwé, těžké kapky ge pozdrawowaly. Za horami z hluboka hřjmalo.

Žádný ani slowa nemluwil; ba i koně, gakoby wěděli, že kolem ostrooká zrada čjhá, potichu se pohybowali nočnj temnostj. Geli takto asi hodinu. Dlauhý les před nimi rozprostjral hustau swogi sjř.

Až nás genom wětwowité gedle zastjnj, začal nynj Wiljm howor s patrnau radostj, odlaucj se od nás wssecky starosti. Ať si pak slidj swatowáclawci po hustinách po zaběhlých gelenjch a srnkách. — Elizběta wssak neodpowjdala. Bylak w nj ochladla rozpěněná krew, a gakési tussenj — a mohlo by se snad řjci, že hlas wessterého swěta řjzenj se w nj ozýwal, předpowjdage, že nedogede s milencem k oltáři. A sotwa že chtěla starost swau panu Wiljmowi progewiti, zawzněla kolem nich i nad nimi, gelikož geli hlubokau křowinatau roklj, pjseň swatowáclawská. I progali zwukowé tohoto zpěwu dussi Wiljmowu, gako slowa saudcowa, hlásagjcjho zločincowi smrt. Znalk ge, an mu byli pokaždé zazněli, kdykoliw se mu nepřátelsky byl wessřjc postawil zbor zpěwáků.

Ztraceni gsme! zwolal ztrnulý rytjř, a dalssj slowa umřela mu na rtech. A nežli Elizbětě možno bylo zeptati se na přjčinu geho leknutj, shlukaul se okolo nich zbor gezdců, oddělugjcjch gednotliwé nočnj pautnjky od sebe. Ženské bědowaly, mužsstj klnauce po meči sahali — a wssak čeleď giž i w tom zhodaná z koně se kácela, s Wiljmem pak uchwáceným a ruce nazad swázané magjcjm, uháněli dwa gezdcowé ku předu.

Račte koně swého obrátiti k Lichnici, gal se geden z cizjch gezdců mluwiti k Elizbětě, sám wssak už i koně za uzdu uchwátiw, w nadřečenau stranu geg otočil. Ale nynj se k djwce přirozená hrdost a neohroženost

wrátila. — Kdo smj zastawowati kroků mých? zwolala skoro mužskau odhodlanostj, na sedle se hněwiwě wztyčiwssi. Kdo smj odlučowati Elizbětu Lichnickau od muže, gemuž se zaslibila srdcem?

Nedělegte řečj, wzácná Elizběto Lichnická, odwece gezdec lhostegný. My wám na to odpowědjti neumjme, wykonáwagjce toliko, co nám poručeno býwá. Co se wasseho muže dotýče, gakž gste ho sama pogmenowati sobě oblibila — budte, slečno! bez starostj; budete-li gesstě zegtra mjti k němu chuti — s pánem Bohem! — my wám zbraňowati nebudem!

Za nimi těssil giný gezdec služku slečninu, gakž mu wážná služba děwče těssiti dowolowala. — Nebrankey, holubinko, prawil, neplač, hrdličko! Nežli nás tito buráci nad nassj hlawau až do kossile postřjkagj, ležeti budeš opět w teplé postýlce, a swářeti se ti bude diwotworných bezinek, abyss to leknutj wypotila.

A wssak dřjwe gesstě, nežli před nimi hradby lichnické z temnostj wystaupily, hučel giž dešť husthmi potoky z těžkých oblaků. S polomrtwými ženskými dogeli gezdcowé zpěwákůw k Lichnici, a uleknuté čeledi welitelku i služku k dalssjmu ossetřenj odewzdali. Se samy dešť dále zanesl. —

Byltě to dáwno čekaný, blahodějný dešť. Gakoby po občerstwugjcj lázni probudilo se přjssti gitro. Nowý žiwot pohybowal se, kdežto wčera gen umdlelost se prowalowala. Gediná smrt sslebila se na utěssenau, obžiwlau kraginu. J byla to smrt hrozná!

Podle toho samého slaupu, na němžto byl hlásnjk na bohaté Lichnici kletbu swatowáclawského saudu nad Wiljmem nalezl — prawě podle toho slaupu nalezl na druhý den po nesstastném ugetj z hradu tentýž hlásnjk pana Wiljma, na slaupu pak opět nowý list. J bylat na něm psána slowa: „Moej králowskau wyplnil zbor sw. Wáclawa saud nad Wiljmem Liebenthalským.“ — A pan Liebenthalský ležel bez hlawy podle slaupu, a hlawa oražena w potoku krwe podle trupu.

VI.

Lásku mjg co žiwota neypěknĕgssj částku.

Hlasitě se ozýwalo ptactwo po bohdaneckých lesjnách, radugjc se z krásného, letnjho dne. Parnj paprslkowé slunečnj pronikali i hustěgssjmi křowinami, a žiwěgi i gasněgi bylo kolem osamělé chyše bywalého kowáře Horiny. Ale tentýž žiwot nepocházel toliko od obywatelů lesnjch, lepozpěwných opeřenců, nýbrž i z gednánj a ust lidských. W těsném kole před chyssj, pod ssirokými wětwemi wysokých gedel, pod ssirým nebem, sedělo dewatero zpěwců swatowáclawských, a ze třech stran kolem chatrného stawenj stáli gich oděnci a w zastáwánj auřadu wěrnj sluhowé. W kole stál Horina, rázně se před saudci zastáwage.

Suďte se, milj pánowé, s Getřichem Králowickým, řekl, že mu slepá wássen hledati kázala prostředků, k gakowým se zaslepenost lidská utjká. Gá mu učinil dobrodinj, že gsem wyslechl žádost geho, a matka moge blaze s njm gednala, že tělo geho učinila swými lázněmi schopno k budaucjmu léčenj. Rád bych se podjwal, coby nynj z něho bylo, kdybychom se my ho negeli ugali, a podzemnjm průchodem s njm nebyli prchli, an gste nám w djle překážeti chtěli. Otcowé moji dobře učinili, že se gako synowé o dwogj průchod z djry swé starali. Hnil by nynj pan Getřich červům za pokrm, kdežto nynj po zwěři se honj zdráw a pln weselj.

Ty gsi wssak čarodějnými prostředky rozňal w Getřichowi z Králowic nehodnau rodu geho lásku k swému djtěti! nawrhnul mu nynj saudce.

Suďte se o to s pánem Bohem, milj pánowé, odtussil kowář. Dal on mladjkowi citedlné srdce, a djtěti mému spanilost těla i ljbeznost ducha darowal. J zeptegte se pana rytjře sami, zda-li bych lépe byl učinil, kdybych byl pod skalinau lichnickau we slugi nechjhal, a tělo geho pod těžkým koněm rozmačkati nechal, nežli že gsem s polomrtwým kagnými roklemi ussel, a dobrými mastičkami potlučené hnáty wyléčil, i s djtětem se obweseliti dowolil.

Dalssj slowa mu překazil ssumot mezi oděnci kolem chyše powstalý. Starce mezi nimi nadarmo ginj zdržowali, aby se tisse chowal a z mjsta nehýbal; a wssak on silau ginošskau se gim wytrhna, komusi w austrety se dral, an z lesa přicházel, a gakž widěti bylo, z lowu se nawracel. Byl to ginoch statný, zdrawého wzezřenj, meč po boku, kopj w rukau a srnku na ramenau. — O můg drahý pane rytjři, zwolal stařec, an se byl k němu doprawil, ruce mu ljbati a radostnými slzami smáčeti počal; můg drahý pane rytjři — ach gá sstastná, ssediwá hlawa — moge staré, wěrné oči — ach, gakž ty se radugj, že wás opět nalezly. — Ty-lis to, Hanussi? zwolal Getřich s nemalým podiwem. Kde gsi se w této samotě wzal? Kdo tobě cestu ukázal? — Kdož gsau mužowé —?

A wssak dřjwe, nežli se doptati mohl, zawzněla pjseň sw. Wáclawa. Zahořelt ginoch, a rychlegssjm krokem spěchal ku chyssi. Starý Hanuš nemohlk se dosti na zdrawém a celém pánu wynadjwati. Ostatnjch

mužů oko spočjwalo wssak spjsse na druhé osobě, genžto se byla s Getřichem z lesů přibrala. Bylať to djwka spanilá, garý žiwot wyswjtal gi z růžowých twářj a z ljbezného kolem malinowých austek usmánj; byla to něžná Horinowic Ludmila, před nedáwnau dobau autlinké paupátko, nynj ale podobu magic sesjlené, zrostlé lilie. Láska dechem čaroděgným rozhřála kořeny žiwota gegjho, i rozkljčil se žiwot trognásobnj silau. Poněkud bázliwě držela se Getřicha, w prawici nesauc geho lučisstě, an se krokem čerstwým k chyssi rozehnal, uslyssew zwuky zpěwu známého. A práwě, když byli zpěwci dokončili prwnj oddělenj, wkročil mezi ně giž ozelený saudruh.

Wjtegte mi, bratřj, pod zelenau střechau, zwolal, kolem se žiwě ohljdna. Wjtegte mi k přátelskému shledánj! A wssak twáře wasse negsau obraz pokoge, a oko hospodáře mého — gehož brzo i sladssjm gménem budu gmenowati — ohniwě se po wás otáčj. Co máte mezi sebau? Mluwte, ať mysli nesrozuměnjm pobaukené utjssjm.

Mluw ty dřjwe sám, a očisti se, Getřichu Králowický, gal se bratr geho Zdeněk řečniti. W hřjssných kauzlech prý si hledal autočisstě, án gsi se strogil k gjzdě na skalině lichnické? — Zaslepena byla mysl moge, odpowěděl Getřich neohroženě, a wssak litowal gsem giž w duchu swého přestupku, a za pokánj w kapli na otcowském hradě oltář zwelebjm. A wssak hřessil gsem toliko aumyslem, a spasitelným hospodáře mého podwodem. Matky geho sprawedliwé uměnj, gakož i geho wlastnj péče a starost této djwky přiwedly mne we staw nyněgssj, kdežto Boha chwáljm, že mi dal poznati neykrásněgssjch zemských rozkossj. Gá djwku tuto za manželku obljbil.

Řekl tak, a Ludmilu, anaž se bázliwým tussenjm třásla, k srdci přiwinul. — Hodnau chwjli na sebe saudcowé pohljželi mlčečky.

A ty-lis wywolil býti kowářem, anebo po lesjch uhlj páliti, Getřichu Králowický? ozwal se konečně Zdeněk. Zdali se domnjwáš, žeby zbor náš připustil, aby wětew sstěpu sslechetného — Ustaň, bratře, zakřikl geg milenec Ludmilin, a nepodpalug hněwu swého, aby se můg zárowen nerozňal! Oprawdu-li myslis, že krew z lože rytjřského počestněgssj bywá, nežli z kowářského, požádám Wáclawa, aby slowem swým učinil djwku mogi hodnu rytjřského sauložj. — O pane, pane! zwolala wyděssená Ludmila a mocně se Getřichowi z náručj wywinauc, k nohaum se mu uwrhla. Nedopausstěg, aby djwka sprostá byla auskaljm, o nějto by se rozrazila přjzeň twoge a přátel twých! Což na blahu a žiwotě kowářowy dcery záležj? Buďiž sstastný, pane můg! — gá žiwot snadněgi propláči, nežli tybys geg s přátely prowálčil.

Takto zwolala djwka, gjžto byla upřjmná láska sjly dodala, miláčka se odřeknauti, aby uchránila mjr geho, a s očima uslzenýma, s hořkým pláčem wrhla se otci zamračenému na prsa.

O pogď, otče, pogď — zagdi s djtkem swým w osamělau pusstinu. Pánowé nám odpustj a nechagj nás odegjti w pokogi! — A wssak na odgjtj nebylo tu swolenj milencowo; neboť s odwážným wzhledem pokročiw, i djwku opět za ruku pogaw, zkřiknul: A pánowé wám odpustj, i když tu pobudete w pokogi. Žiwot můg byl žiwot ztracený, i pochowaná byla moge památka. Komu přislussj, znowa zrozenému na paměť uwáděti bywalé záwazky? Wylaučjm se raděgi ze spolku rytjřského, a mečem dobrodružným nowých hodnostj ginde dobudu. Božj bylo wedenj, gežto mi zblaudilému tuto djwku w cestu uwedlo. Na saud králowský se odwoláwám, gináč-li mujte, že práwu nade mnau popustiti nesmjm. Naděgi se, že mne chowá gesstě Wáclaw w paměti.

VII.

Za hřjssnau pýchau se honj smrt!
Stará prawda.

Ale gakž i bolestné bylo rozlaučenj, když Getřich Ludmilu opausstěl, přihotowiw se na cestu do Prahy: pauhý stjn to byl onoho trápenj, w gakowéž Elizběta Lichnická po nesstastné noci upadla. Černj a hnusnj obrazowé strassili ducha gegjho, a djwka, gindy hrdá, nynj odlewu nalezti usilugic, počala se gewiti ukrutnau. Na nj se mstili činowé gegi, a weřegný saud. Bez přátel na welikém hradě, obklopena zakaupenými dussemi, nenalezala utěchy, a gakowau gj welebný Hostiwjt podáwal, zpěčowala se zděssená mysl přigmauti. Stěny skwostných komnat opětowaly gegj nařjkánj a zlořečenj — den i noc plnily se gegim zaufalstwjm.

Wzhůru! Zegtra budau gjzdu držeti o Lichnickau slečnu! Připrawte kwasy — wjtaný přigede ženich! — A když se osmělila čeleď pochybowati, rozsápala se djwka — čeleď ale báznj činila dle slowa welitelkyně. I připrawena byla opět skwostná pawlač na předhradj, gako při gjzdě pana Getřicha, i shromáždili se po zdáleči zástupowé lidu, neboť podiwná powěst o nowé gjzdě brzo se byla roznesla. A Elizběta, druhdy kamenného srdce, wysspěrkowaná u prostřed služek swých wyssla druhého dne na pawlač, i wjtala kolem rytjře,

gakoby tu w skutku stáli, a gedowatým auſměchem sli-
bowala podati ruku, kdokoli z nich ſſťastně aukol do-
koná. I laskawě kynula ſſátkem, neboť widěla, gak
drahý Wiljm na kůň sedá, a w srdci plesala, an se
ponegprw a podruhé ſſťastně otáčj. Nagednau ale strhne
náramný křik, a w smrtelných auzkostech počne naň
wolati: Braň se, muži srdce mého! Getřich Králo-
wický sype se na tebe! I widěla, gak giž giž tento
pohrobený ženich na milence ſſťastného se tiskne, až
pod njm klesati počjná kůň: a rozwětřená chce mu
Elizběta k pomoci skočiti, a náhlým skokem wrhne se-
bau z pawlače, dřjwe nežli tomu služky zabrániti mohly.

Mrtwau odnesli zſſjlenau slečnu do hradu.

* * *

Čtyry neděle na to nesli na krásných nosítkách do tohotéž hradu nowau geho magitelku, slečnu Ludmilu Horinowau, kteréž byl král Wáclaw slawnau swatbu wystrogil, hradem lichnickým gakožto wěnem gi obdařiw, a co žiwa geg užjwati dowoliw. A wſſak ne blesk powýſſenosti, k njžto gi byla náhoda powznesla, nýbrž radostj se lesknaucj oko Getřichowo z Králowic bylo sluncem, kteréž nowý žiwot w gegich žilách rozněcowalo. Nebydleli manželé na neſſťastné Lichnici, aniž na hrad hrubě dogjžděli; přestalit na milosti králowské, a po smrti hrad zase na pokrewnj rod Elizbětin připadl.

Powěstná skalina, arci že w giné podobě, až do dneſſka se u zřjcené Lichnice ukazuge. Tyl Hornjk.

Pautnjk.

[Pokračowánj.]

Neznagjc přjčinu takowého obau rodičů chowánj, leknutjm gsem ztrnul, domnjwage se, že snad Berta u welikém nebezpečenstwj postawená, rodičům swým o něm pjſſe, ačkoli mně se s njm swěřiti nemohla nebo nechtěla. Nemožno mi bylo, w tom okamženj něco gistého se dozwěděti. Bertin otec byl už odeſſel, a matku obstaupily služky i služebnjci domácj, semotam i poběhávagjce, a nezastawugjce kroků, powinnosti swé rychle wykonáwali. Neſluſſné se mi zdálo, déle zde prodléwatj. I měl gsem se k odchodu. Weraucjmu se ze dweřj, přiſſel mi naproti starý služebnjk, genž od dětinstwj swého w domě přebýwal a we službě Bertina otce ſeſſediwěl. On býwal tagemnjkem Bertiným, a znage srdce gegj, wždy autrpnost mjwal s neſſťastnau djwkau.

Probůh! wy zde, pane Jaroslawe? zwolal Petr, a ruku mau gal a k srdci tiskuul. — Býwalo zde weselegi, nenj-li prawda, mladý pane; ale ty časy odeſſly, a co slečinka z domu gest, mrzutost a neswornost k nám se přistěhowaly.

Gá. Ty gsi se tak welice změnil, Petře, že bych tě byl ledwa poznal. Teď mi ale powěz, kde ge baron L...

Petr. Ten kde že gest? — wy to newjte? Wždyť se mluwj w domě, že za přjčinau něgakého poselstwj waſſeho můg pán za njm posjlá, by se nawrátil.

Gá. Giž tedy odegel?

Petr. Dnes časně ráno, geſſtě před slunce wýchodem.

Gá. O Bertě mi nemůžeš žádné zprávy dáti?

Petr. Můg Bože! ta ubohá, kdo wj, gestli geſſtě žige! — Pan baron prý s nj negedná gako muž, ale gako tyran! I geho weſſkeřj služebnjci prý gsau tak nelidſſtj a hrubj, gako on gest. Gá nemohu pochopit, gak to mohla spanilá mysl i něžné srdce gegj tak dlauho snesti! — Nynj wſſak odpusťte, gá musjm k pánowi.

Gá. Pogedeš s njm? O mluw, kam pogedete?

Petr. Gistotu newjm, ale domnjwám se, že si snad slečinku Bertu přiwezeme do Prahy.

Gá. Bertu? — Nežli wſſak gsem dále počal mluwiti, Petr giž odskočil a howor náš přetrhl. — Do poledne geſſtě bylo dlauho, protož gsem si umjnil, w pozorowánj strawiti zbytečný čas, a prozatjm wzneſſenau resignacj hořeplné moge srdce těſſiti. Gasná obloha a přjwětiwé powětřj byly přiwábily mnohých i wzdálených pautnjků do Prahy, že hlawněgſſj ulice wenkowany řjkage přeplněny byly. Zanjmalo mne pozorowánj mjchaného lidu wſſelikého druhu, powahy i obyčegůw. Tu geden prohljžel domy, a diwil se těm „welkým chalupám"; tamto několik mladých wesničanek kupowalo sklenné granáty, olowěné dolary a plechowé pozlucené dukáty, gakožto wenkowský luxus w čas pauti aneb poswjcenj; opět zase giné na obrázky koukaly. Po staroměstském náměstj musel gsem se náſilím tlačiti, neboť tam stálo množstwj lidu, čekagjcjch, až bude zwoniti rádnická smrt. Zastawil gsem se poněkud, a poslauchal gsem podiwné řeči některých; tu nesrozumitedlná tlachanina z chebského okolj i giných bab urazila ucho mé, i s wzdychnutjm gsem se odebjral dále. — Mezi sprostým lidem wſſak se podiwně liſſili pražſſtj seladonowé a slečinky, gako páwowé mezi husami, na djle oděwem, na djle wſſak i ho-

worem, nebok gsem zaslechl dosti mandrosti na ulici (die Weisheit auf der Gasse, nazýwá Jean Paul městskau wzdělanost); lehce gsem také podle řeči maloměšťáčka a wesnického písáka poznal, a neysměšněgssj zde wynikala ona galanterie polowzdělanců proti nenucené přirozenosti českého národu. — Tak gsem se prodral až na hrad, kdežto na wekegném prostranstwj wesnikané pod ssirým nebem drželi swau dwaugrossowau table d' hote. Blížila se dwanáctá hodina, i gal gsem se giti zatjm do chrámu sw. Wjta, kdežto gsem očekáwat měl pautnjka.

Podiwný mne pogal cit, když gsem do chrámu wstaupil. Doznjwaly zwuky warhan a žalostiwě se zdwihaly wzhůru ku klenutj wysokému, gakby proraziti chtěly starožitné stěny, i k obloze nebeské se wynássetí. Hrdé slaupy gotického stawenj upomjnaly mne na dáwnowěké časy, a bjlý náhrobek králůw českých pamatowal mne na býwalý národ a wlast českau. Slunečnj záře wysokým se prodjrala oknem, a růžobarewné swětlo swé rozsjwala po chrámě, w gehožto pohledu mně powěstný Notre Dame, i romantické chrámu toho udalosti na mysl připadly. — Zwoněnj polednj mezi slaupy se zanásselo a přjtomný lid se ztrácel, až posléze skoro samoten gsem byl w kostele. Pautnjk nepřicházel dlauho, a gá, zapomenuw se, na slaup podepřený tak gsem se zamyslil, že gsem giž podlé mne stogjcjho nezpozorowal. Zdráw buď, promluwil ke mně, učinil gsi, čeho gsem od tebe žádal? — Učinil, odpowěděl gsem, a wssak mne následky toho překwapily.

Pautnjk. Teprw snad překwapj. — Co wssak Bertin muž —

Gá. Dnes opustil Prahu. Giž před slunce wýchodem odegel. — Tu widitelně ztrnul pautnjk, wpadlá, bledá geho twář se rděla, a oči se giskřily. Netagený hněw dosti se wygádřil w celém chowánj geho, a třesauci se ruku na srdce wložiw, nesrozumitedlná ssептal slowa. Opět gsem oklamán, prawil pak, opět ho nezastihla ruka má! — Ha, wy poswěcené stěny, swědectwj deyte z obnowené kletby mé! Nechci dřjwe pod střechau spáti, nechci spatřiti dědinu swau, až pomsta, krutá pomsta, ochladj hněw můg! — Mladjku, blaho twé gest w mé moci, následug mne, a bude to i ku prospěchu twému. — Těmito slowy mne za ruku wzal a wycházegicjmu se mnau z chrámu wyprawowal gsem krátce, gak se w domě rodičů Bertiných w přjtomnosti mé bylo dělo. Na powrssj, genž blize zřjceniny ssedowěké Daliborky a pamětihodného Lobkowického domu, nad Prahau, w temenu pěkných zahrad se wznássj, a k tak nazwaným starým zámeckým schodům wede, pozastawili gsme se a pozorowali překrásný okres slawné Prahy, genžto gako rozložené panorama před očima w slunci polednjm se skwěla. Temné hučenj střjbropěnné Wltawy, powzdálj se metagjcj zástupowé lidstwa, kwětaucj pražské wůkolj před námi, nad námi pak gasná obloha, genž co swětlomodrá opona se táhla po ssirém nebi: gakausi ráznost básnickau do sebe měly, a tak na nás působily, že gsme se oba zamlčeli, hlubokým pozorowánjm se zaměstnáwagjce. Nenj-li to krásný pohled? — prawil gsem posléze gá, česká gesti to kragina! — A tam ten wrch, tázal se on a k wýchodu ukázal, — gak se ten gmenuge? To gest Žižkow, odpowěděl gsem, a slza horká mi kanula z očj, býwal znamenitý, wssak gen gméno mu zůstalo! — O, má wlast gest také krásná! rozhorlil se pautnjk, krásněgssj nežli Wltawa gest hladina aegeiská! Wssak Hellas má, ó Hellas má, gak gsi ode mne wzdálena! — I po krátkém mlčenj se mnau se opět umluwil, abych geg k wečeru na gistém mjstě očekáwal. I některé důležité wěci mi swěřil; zasmussilau geho twář polily slzy, a po krátkém howoru opustil mne po opakowaném přjkazu, abych se gistě u wečer wynalezti dal. —

Docházelo polednj a nastáwal přjgemný wečer; i bylo mně giti na hrad na určité mjsto, a očekáwati pautnjka. Stoge pak na wrchu, pozorowal gsem, gak w saumraku se ukrýwaly dálky, a z lože Wltawina hustá wystupowala mlha, břehy obwinugjc ssedým záwogem. Od půlnočnj strany černé mračna gako wlny morské oblohau protahowaly se, a zastiňowaly swětla nebeská. Chladný wjcher kraginau se proháněl, a w dalekosti se křjžily požáry blesku. Lidé k domowu spěchali, a cizinci hleděli dosáhnauti bezpečného mjsta. I zahalil mrak obzor pražský, a hučeli wětrowé, i diwoce we wltawské wlny zabjrali se, an tyto zbauřené pěnily se wztekem, a zpurně a hřmotně wálely se dále. Gakoby zbuzený hlas Meluziny, diwé wětry ulice pronikaly, i hlasy gegich prodjraly temnotu nočnj, a kořauhwe na wěžjch hwjzdaly, i zde onde břinkotem ljtaly okna, a takto strassliwá se blížila noc.

Praha pode mnau co w černau raussku schowaná se nacházela. Wždy wjce a wjce se blýskalo, až posléze hromowé rány nepřestáwaly, a kragina w záři blesku gako w ohni planula. Diwoce hučel potok gelenjm příkopem, a zřjceniny starobylé Daliborky wzdychaly a ssuměly, gakby duchowé tamto zhlazených byli wywstali z hrobů swých, a oblétowali zacházegjcj hrobku swau.

Přiblížil se ke mně muž, zaobalený w plášť, genž powiewal wětrem; bylť to očekáwaný pautník. Ginochu, prawil ke mně, daleká nás očekáwá cesta, rychle se mnau pogď, a nežli nowé gitro uwjtá tento kraj, uzřj nás pomezj wlasti twé.

Gá. A kam tak na kwap odebrati se mjnjš?

Pautník. Můžeš-li se ptáti, an miluješ? Četl gsi listy, a zapomněl gsi, že tě očekáwá Berta? — Ostýcháš-li se nynj se mnau giti, zůstaň, bázliwče; nikdy gsi nemilowal! —

Gá. Gak to myslíš, cizinče? Geště gsem ti přjčinu nedal k takowému mne posuzowánj, a pochybuješ-li o lásce mé, nechť čin doswědčj, o čem déle mluwiti nelze. Tobě snad odcizen podobný cit, protož ti těžko rozuměti srdci mému.

Pautník. Gá že neznám lásku? že neznám blahé gegj city, a wšemohaucnost gegj? O, i mne owjwal wlažný gegj dech, i wykwětaly růže na dráze mé, i gá w ragské gegj bytnosti gsem zaplesal; a wšak zrušilo se štěstj moge, a běda rušiteli geho! Zahřmělo silně, a zablesklo se nad hlawami našimi. Wěř, prawil pautník dále, a pamatug na slowa má a na tuto noc; on neugde pomstě mogj, a kdybych za njm po kragjch weškeré země sa sháněti měl; hlawa má odpočjwat nesmj pod bezpečnau střechau, až ho zastihne krutá moge pomsta! Hle, a we wyzdwižené ruce pautníkowě zablesknula se dýka, hrůzný přidagic kletbě ráz, a wětrem wyrwaný kámen klesl z blízké wěže Daliborky, i s hřmotem se odrážel ode zdj, a walil se do hlubokého příkopu, gakby swědectwj dáwaly spustlé zřjceniny o kletbě pautníkowě. Nebylo mi dlauho hádati, že pronásledowaný nikdo giný nenj, nežli Bertin muž. Neosmělil gsem se wšak, zeptati se na přjčinu, za kterau se pautník stal geho protiwníkem. — Nuže, mladjku, prawil ke mně, nemožno geště déle prodléwati, odcházj čas, a cjl náš gest wzdálený! Chceš-li se mnau giti, tedy wzhůru, pod wrchem nás očekáwagj koně. S těmito slowy mne za ruku wzal, a gako omámeného dolů wedl do města.

[Pokračowánj.]

Rozličnosti.

Na předhoří dobré naděge gest oblíbená kratochwjle, honiti za gasné noci psjky dikobrazy (Stachelschweine) gichžto maso mnozj z tamněgšjch obywatelů si welmi oblibugj.

Cestugjcj má prý čtyry kapsy mjt. Gednu na zdrawj, druhau na penjze, třetj na dobrau společnost a čtwrtau na trpěliwost.

Lord Mulgrave uměl dwogjm docela rozličným hlasem mluwiti, gemným totiž a hrubým. Gednau prý spadnul do gámy a wolal gemným hlasem o pomoc. Sedlák na blízku gsa a o pomoc wolánj uslyšew, chwátal mu k pomoci. Když na něg lord ale hrubým hlasem o pomoc zahřměl, řekl sedlák: »Když gste dwa w gámě, můžete geden druhému pomocie — a odešel.

We Francauzjch pomlauwá zřjdka spisowatel spisowatele, leda když osobnj nepřátelstwj mezi nimi panuge; w Angličanech wychwaluge zřjdka spisowatel spisowatele, leda když osobnj přátelé gsau.

Když Karel čtwrtý roku 1354 do wlaské země cestowal, ozbrogil měšťan geden pražský, gménem Jodokus Rotlow, 120 rytjřůw wlastnjm nákladem, a daw gim dwanácte wozů potrawy s sebau, krále do wlaské země, k těla geho bezpečj, prowodiwi poručil, kdežto ge tak dlauho wydržel, gak dlauho Karel tam pobýwal.

Geště i také roku 1670 nesmjrné bohatstwj w Praze se nalezalo, tak že šwédšti zbrognoši, dobywše Malau stranu, o dukáty se nedělili, aby ge byli spočjtali, ale na klobauky ge měřili. W. A.

Roku 1661 přišly prwnj anglické nowiny na swětlo; w roku 1782 se počjtalo w britické řjši 61 a w roku 1833 369 časopisů.

Syn gakéhosi kupce w Londýně žádal o ruku dcery gistého sládka. Tento geg wšak odbyl těmito slowy: Milý panáčku! kterak se můžete pokaušeti o dceru mau, kdežto geště kusu chleba nemáte? Takowáto odpowěd mrzela kupce, který brzy na to celau rodinu sládkowu ku stolu pozwal. Po skončené hostině byl přinesen pecen chleba neobyčegné welikosti, gemuž se wšickni hosté nad mjru diwili. Wstana tu kupec ze židle, promluwil w slowa tato: Totoť gest chléb, gegž gá synu swému podáwám. J dowěkugi se, že s pecnem tjmto po celý wěk swůg dobře wygde, a že se žádná dcerka ostýchati nemusj, gemu ku stawu manželskému ruky podati. To domluwiw rozkrogil pecen, z něhož se w bankowkách 100,000 lib. šterlinků wywalilo. W několika nedělich slawila se swatba.

Tiskem a nákladem Jana H. Pospjšila.

KWĚTY.

26. března [Příloha VIIma.] 1835.

Wyňatky z Puškinowy básně

„Boris Godunow."

(*Skončenj.*)

Zámek wogewody Mniška w Sambořе.

(Řada oswjcených komnat. Hudba.)

Mnišek.

Genom s mogj howořj on Marinau,
S gedinau gen Marinau se zagjmá.
Zda gsi myslil, zney se, Wišněwecký,
Že má dcera někdy bude caricj?

Wišněwecký.

W skutku diw! — I zda ty myslil, Mnišku,
Že můg sluha na trůn wzegde Moskowský?

Mnišek.

Gaká ge wšak, řekni, moge Marina?
Genom gsem k nj promlawil: Nu, hlediž!
Dimitria nepauštěg!... A wizme
Wšecko skončeno, giž ge w sjtěch gegjch.
(Hudba hrage Polskau. Samozwanec (Řehoř)
(gde s Marinau w prwnjm páru.)

Marina (ticho k Dimitriu.)

Ku wečeru, w gedenácte hodin,
W ljpowj, gsem ráno u studénky.

Noc. Sad. Studně.

Samozwanec wegde.

Eihle studně; ona semo přigde.
Zdá se, že gsem nezrodil se bázliwým;
Před sebau gsem na bljzku smrt widěl;
Přede smrtj nebála se duše.
Otroctwj mně giž giž wěčné hrozilo,
Na mne hon — a w duchu gsem se nestrašil,
A drzostj wywáznul gsem z otroctwj.
Co wšak nynj těsnj moge dychánj? — —

Marina wegde.

Carewic!

Samozwanec.

Ona!.. wšecka krew se we mně stawila.

Marina

Dimitrij! wy?

Sam. Čarowný a sladký hlas!
(gde k nj) Ty-lis poslez? Tebe-li gá widjm
Semnau samu w stjnu tiché noci?
O gak dlauho ždal gsem we tmě nočnj!

Marina.

Mjgj hodiny, a drahý ge mně čas —
Tady gsem ti naznačila shledánj
Ne proto, bych slyšela řeč něžnau
Milownjka. Netřeba slow. Wěřjm,
Že miluješ; no slyš: rozhodla gsem se
S twým osudem bauřliwým a newěrným
Spogit i swůg osud. — —

Dobyw si lásku wogewody Mniška, došel Otrepiew wážnostj geho a mnoha giných polských šlechticů důwěry celého Polska, genž myslilo, že Otrepiew ge prawý Dimitrij. Geho štěstj tak rostlo, že w krátkém čase asi pět tisjců mužů k bogi pohotowě měl; konečně byl mnoha Rusy, obzláště knjžetem Kurbským, genž we wyhnanstwj žil, žádán, aby ze Samboru proti Rusku táhl. Na cestě přirazilo k němu 2000 Kozáků, a dne 26. řjgna roku 1604 přišli na pomezj ruské.

Wtrhna do Rus, dobyl neydřjwe zámek a město Moroměsk, potom Černikow, a po osmi dnech táhl k Nowohrádku. Boris to slyše, poslal 500 mysliwců proti němu; přišlo k bogi; Demetrius ztratil padesáte mužů a udatnost wogska. W tom ale, když Poláci domů se giž ubjrati chtěli, přišla zpráwa, že se město Putiwl Demetriu poddalo, čjmž se opět wšecko změnilo, a tjm wjce, an gestě giné přjzniwé docházely zpráwy. Nowohrádek se posawáde newzdal, a k tomu přišlo za několik dnj 60,000 mužů obleženým na pomoc. Ač to strašná sjla byla, předce uzawřel Demetrius na ně udeřiti, a w skutku úplného dobyl wjtězstwj; 4000 Rusů padlo, a druhého dne wogsko Demetriowo na 12,000 se usilnilo. Poláci wšak na poručenj krále swého domů se nawrátiti museli; třetjho ale dne 400 Poláků přišlo zpět, a na nowo mu slaužilo. Nynj wšak blížila se hlawnj bitwa. Asi 14,000 mužů Dimitriowých stálo naproti 130,000 Rusů; Dimitria wogsko začalo malomyslněti. Demetrius ale s mečem w rukau dodáwage

chuti, sám napřed udeřil na nepřjtele, a k nemu wálj ho přinutiw, bylby gistě úplného dobyl wjtězstwj, kdyby se částka kozáků Borisem byla porušiti nedala. Tjm ztratil 5000, táhl nazpět, obrátil se na Rylsk. Nedlauho potom ale 5000 kozáků, genž byli k Demetriu w Putiwli přirazili, potlauklo awantgardu ruského wogska, a naplnilo celau armádu takowým strachem, že wšickni utjkali. Za nimi hnala se posádka z Rylsku, zabila tři tisjce a mnoho gich zagala.

Ukrutenstwjm ano i třemi mnichy chtěl Boris obywately ztracených měst odtrhnauti od Demetria; wšecko ale nadarmo.

Strhla se bitwa mezi Iwanem Godunowem, bratrem Borisowým, a Basmanem, hagitelem města Krom; mnoho tisjc padlo, Godunow byl zagat, brány města se otewřely a wogsko Demetriu wzdalo.

Ačkoli Basman brzo zpozorowal, že gest oklamán, neboť bylo gest k němu poselstwj wyprawено, že se Dimitrij se 40000 mužů blјžj, přece wšak Samozwanci wěrnost přisahal, Boris Godunow, slyše co se děge, upadl do nemoci a rychle zemřel; prawj se, že se otráwil.

Cárské paleaty.

Cár (k Bojarům).

Odegděte wšickni — zanecheyte
Genom Feodora se mnau. (Bojaré odegdau)
Umjrám;
Obegmem se; buď zdráw synu: Nynj ty
Počneš panowati... Bože, Bože!
I hned přigdu před tebe, a duši
Swau gsem nikdy neočistil pokánjm.
Cjtjm wšak, můg synu, tys mi dražšj
Duševnjho spasenj... tak i buď!
Zrodil gsem se poddaným, i umřjti
Poddaným by též mi náleželo;
Dostih' gsem wšak moci neywyššj — čjm?
Nestrachug se. Dosti: tys že newinen.
Ty panowat budeš nynj po práwu,
A gá za wše sám se bohům zodpowjm. (umře.)

Když nato Demetrius se wšj silau swogj na Moskwu táhl, wyšli mu Feodor Iwanowič Mstislawský a Iwanowič Šuiský se wzácnými dary naproti, a prohlásili geg za prawého wládce.

Přigdauc do Moskwy, řekli lidu, že Demetrius prawdiwý dědic ruského trůnu gest, načež se mu wšecko wzdalo.

Rodina Borisa, genž se byl aukladnau wraždau na trůn cárský wznesl, byla až na Ksenii docela wyhubena.

Kreml. Dům Borisůw. Stráž u wchodu.

Žebrák. Deyte milostinu pro Ježjše!

Stráž. Gdi pryč, neweleno howořiti se zawřenými.

Feodor. (syn Borisůw we wězenj.) Gdi, starče, bjdněgšj gsem tebe, tys na swobodě.

(Ksenia, sestra Feodorowa, přigde k oknu.)

Geden z národu. Bratr a sestra! ubohé děti, gak ptáčkowé w kleci.

Druhý. Máme koho litowati? Prokleté plémě!

Prwnj. Otec byl zločinec, ale děti newinny.

Druhý. Gablko se od gabloně daleko newalj.

Ksenia. Bratřjčku! bratřjčku! zdá se, že k nám Bojaré gdau.

Feod. To gest Goličin, Mosalský. Druhé neznám.

Ksenia. Ach, bratře, srdce umjrá. (Goličin, Mosalský, Molčanow a Šerefedinow; za nimi tři střelci.)

Národ. Rozstupte se, rozstupte se; Bojaré gdau. (wegdau w dům.)

Geden z národu. Proč oni přišli?

Druhý. A gistě přiwesti ku přjsaze Feodora Godunowa.

Třetj. W skutku? Slyšjš, gaký w domě šum! Hluk! perau se!

Národ. Slyšjš? Kwičenj! to ge ženský hlas. Wegdem! Dwéře zawřeny — křiky umlkly — šum trwá.

(Otwjragj se dwéře. Mosalský se ukáže.)

Mosalský. Národe! Maria Godunowa i syn Feodor otráwili se gedem. Widěli gsme gegich mrtwoly. (Národ w úžase mlčj.) Což wy mlčjte? křičte: Zdráw buď cár Dimitrij Iwanowič! — — —

Posléze byli i wšickni Borisowi přátelé rozdrážděnau luzau ukrutně zawražděni, a Demetrius usadil se dne 30. čerwna 1605 w Moskwě, a na začátku čerwence byl dle ruských obyčegů korunowán.

Takowýmto způsobem Boris, ruský cár, který se byl aukladnau wraždau ku wládě až wznesl, klesl i s celau rodinau w strašnau zhaubu, a podwodnjk, ačkoliw i on swému osudu neušel, zaňal geho prestol.

Slawomjr Tomjček.

Odpowěd na recensj

domácjch Nauk Hesiodowých

w čjsle 9tém České Wčely 1835.

— — zpěwák na zpěwce záwidj.
Hesiod.

„Překladatel malého spisku (Nauk Hesiodowých) zasluhowal by welikých djků našich, kdybychom řjci

mohli, že obohatj gjm česku literaturu.“ — Recensent ale naproti tomu negen šetrného od překladatele uznánj, ale i slušné od čtenářstwa bylby došel pochwaly, kdyby mjsto několik nesmyslných řádků rozumný a důrazný byl pronesl usudek; kdyby, sadu po sadě rozebjrage, a překlad s originalem srownáwage, byl ukázal, kde překladatel „Nauk“ básnjka swého nedostihl, kde proti metrice, aneb kde proti grammatice pochybil. Takowým způsobem byl-by sice wjdně, ale prospěšně p. překladatele poučil. — Než ale kterak to od něho se žádati může? Neboť, wykročiw p. R. z okresu schopnosti swé a newěda, co tropj, zaběhl do rjše, gako řecké krage, sobě docela neznámé a cizj, počjnage w nj řáditi tak, gako tam u Aisopa op, wběhlý do djlny obraznické. Pokládage se ginému cestu ukázati, sám we tmách šámá, aniž wj, kudy z konopj. Arciť že nedýchal tak těžce pod břemenem sjlu swau přewyšugjcjm gako překladatel, nebo do mozku gednau wsazený* wšewědectwj duch mocně mu rozdymowal pljce; nicméně pamět geg opustila, a mjsto usudku wyšly myšlénky na gewo asi ty, kterýmiž se člowěk, za celý den u saudku sedě, objrá.

Wysoce si wážili Řekowé Nauk Hesiodowých, mezi gnomology neypřednější tomu Muž miláčku mjsto dáwagjce, a na mědi wyrytau chowagjce tu báseň na Helikonu. To činili bez pochyby pro tak krásná naučenj mrawnj, kteréž w sobě obsahuge; gakož gedno z nich na straně 13té gest přewýtečné:

„Tento přenegleepšj, kdož sám wšemu wyrozumjwá.“

Bez pochyby, že p. R. tuto chwálu sobě přiwlastniti chtěl, a potomby arci na překladatele doložená tam hana doleněla. [Wiz na té samé str. následugjcj werše.] Ale wizme, gestli se neobratj! — Rozumný, důwodný posudek každý k swému poučenj wděčně přigme; ale obauzenj, okřikowánj, hana a diktatorské zamjtánj bez nahlédnutj do originalu, a komentářů klassika, bez ukázánj na prawidla dobrého slohu a překladu — to-li má býti kritika!?

Co má znamenati otázka při mléku koz odsušugjcjch? — Nechciť mnjt, žeby p. R. tak mělkau známost řeči měl, aby newěděl, co znamená obyčegné: koze odsušila. Že nenahledna do originalu, kdežto stogj σβεννυμενάων, kritikářský bič napráhl, zřegmě wyswitá. Mohl p. překladatel položiti arci odstawených, kdyby byl z němčiny překládal, ale že raděgi z pramenů samých, nežli z rour, často rzj potažených čerpá, přidržel se textu samého, a bez pochyby wýkladu Filipa Melanchtona, kterýžto [wiz „Enarrat. Hesiod.“] dj: „Poterit et haec infima loci esse sententia: utere, dum potes; nam deficiunt caprae sub autumnum (odsušugj se geseni, o čemž i potom řeč gest), quia admittuntur ad conceptum.“ A negde-li tato zdrawá řeč do konceptu p. R., tedy ať mu k naučenj, že koza odsusj čili nedogj (lacte deficit), gestli se nedogjwá (nisi mulgeatur), poslaužj Virgil těmato wersema:

„Quam magis exhausto spumaverit ubere mulctra,
Laeta magis pressis manarint ubera mammis.“

Přeložil bych to do češtiny, ale nenj před rukama wzoru. — Quoad „oteřená“ — nezná-li p. wypisowatel Nauk Hesiod., že tyto „Nauky“ půwodně ne měšťákowi, ani recensentům, nýbrž rolnjkowi psány gsau, aby k pořádnému a prospěšnému pracj swých konánj měl nawedenj? A kterak se sedlákem mluwjme, chceme-li, by nám porozuměl? I tak gak on mluwj, w těch tropjch, kterých on užjwá. Dobře to wěděl Hesiod, nezwolil slohu welebného, gako Homér, ani lahodného, gako Theokrit, ale prostřednjho, prostého. [Wiz Quinctilian libr. X.] A na tomto mjstě naučenj dáwage, aby rolnjk nagal sluhu bezbydlného, kterýž by neměl we swém sám obydlj prácí (protože podle Xenofonta nelze i mnoho wěcj i dobře konati) a služebnici bezdětnau, položil „ὑπόπορτις,“ kteréž wýslowně znamená oteřená. Ale darmo bych se snažil, dwa wykřikajky, které p. R., gako na poli zwjtězilý hrdina dwa dřewce, na papjru zarazil, porážeti mnohými důwody, ukazuge, že překladatel, má-li nám podati klassika tak, abychom originál třeba oželeti mohli, každý odstjn textu půwodnjho musj přewesti. Tak na přjklad Bionowo: „ἄνθεα δ' ἐξ ὀδύνης ἐρυθαίνεται“ neúplně přeloženo panem W. „barwa měnj kwjtj,“ nýbrž barwa ta dojjčiti se má. Mohl dobře položiti p. překladatel omlazená nebo giné slowce, kteréž by též bylo poetické a do werše se hodilo; ale proč se nehanj Hesiod, kterýž také, mohu položiti „ἐπι-“ neb πολύ-τεκνος a g., nicméně užil slowa „ὑπόπορτις,“ genž w celé literatuře řecké w tom smyslu gen tady se nalezá? Anebo, což p. R. lehčegi pochopj, proč slawený Voss překládá: „Nicht taugt die umkälberte Lohnmagd?“ — — Stranu toho, že p. R. tak smělý usudek wywádj, od Nauk Hesiod. na překlad Homéra uzawjrage, (ačkoliw w obogjm pádu mu přiswědčiti nemůžeme) nelze ginák než geg politowati. Gak mědlé by to s njm stálo, kdybychom z této recensj na celau geho učenost uzawjrati chtěli?? Což pak sláwu swau w potupě giných upewniti mjnj? anebo tak temný pogem o sudbě má, žeby newěděl, že ne utrhánjm, ani

topůrkem, ale nsedlau mysli, rozumným powážením saudy se wynášegj? — Gak tu, bratřj, co dobrého se daufati dá!? Ne pilné wčely, které z rozličných bylin sladký ssagjce med, we wšeobecný geg kladau ani, ale pichlawé wosy, ano sršně rodj půda naše, které, sotwa že owoce dozráwá, se wyřjtj, a s celau chutj do ušlechtilého plodu tak hluboce se zažerau, že mimo šlupky ničehož nezůstane. Geden proti druhému napněte kopj! geden proti druhému užjweyte swárliwého wtipu swého! Tu zkwete literatura naše! tu sworné lásky na oltáři wlasti zahořj plamen! Což to ta odměna snažného muže, genž, newáže času sedmi drahých let, prwnj přeskočil tu rýhu, na kterau se — pokud mně známo — sedm giných, ano ukázalých rozběhlo, a w rozběhu s užasem na obrubě ustrnulo?! genž, řka, setřel hanu cizozemců, a trhagjcjch se od nás bratrů, kterauž nám o uši tlaukli: „Ani Homera nemáte!?“ A byť i překlady geho zde i onde nějaké wady měly — zdali slunce beze šplih?

Že R. pana W. panu překlad. za wzor stawj — zásluhy geho mu neupjrám, a w překladech latinských, mu též p. překladatel Hesioda s celým národem owšem slušnau čest wzdáti musj; ale w řeckých klassicjch si, geg za wzor wzjti nemůže, poněwadž kromě 3 listů z Biona nic od něho nemáme. Aniž bych sám přeložil „φιλαμα τ. μ. Κ. αφησει“ „ljbati geg nezapomněla nikdá“ nýbrž: na poljbenj geho nezapomene. Pročež netřeba se odwoláwati na giné; ať raděgi p. R. sám za wzor se nám postawj a dosti malého klassika k ponaučenj přeložj! Pro zostřenj wtipu ljbj-li se, může nám wyswětliti wýznam slow w tom schwáleném za wzor Adonidu w. 82. „εὐστερος φαρετρα,“ kterýmž p. W. také o zem dal. Nenj to alespoň to pauzdro, které p. R. we Wčele na ramenau nosj, aniž on sám gest ten magnus Apollo, z gehožto

„Rozhněwaného beder mornjch by se šjpů řinkot ozýwal!“ *)

A. W.

Liternj náwěštj.

U Jana H. Pospjšila

nacházj se w tisku sbjrka přeložených powjdek, a sice neyčjtaněgšjho, oblibeného spisowatele německého. Prwnj djlek giž dosti brzo swětla českého uhljdá, a obsahowati bude: Djra w rukáwě a deunjk pastora z Wiltshiru. Powjdky welmi utěšené. Přeloženj p. Wáwrowo, z gehož péra i překlad Kotzebuowa „Epigrammu“ pošel, kterýžto se letošnj zimu na zdegšjm diwadle prowozowal — přeloženj, gak prawjm, gest nenucené, čisté, srozumitedlné. Wydánj bude auhledné, na pěkném papjru, i okrášleno rytinkau. Original, ačkoli ne z časů neynowěgšjch, předce u nás, a to zwláště na wenku, tak známý nenj gako byli gsau H. Klauren, Van der Velde, gež oba daleko předčj, protož gesti se co nadjti, že se tato sbjrka powjdek přjgemným stane dárkem našj krásné pleti i sworným ginochům, i gich otcům a matičkám.

Nowě wyšlé knihy:

Kázanj postnj od J. Čeňka z Wartemberku, dokt. wšlibomudrctwj, děkana welesl. kap. Salcburské, wyslaužilého rektora na tamnjch wysok. školách, direktora fakulty theolog., tamnjho konsystornjho rady, čestného kanownjka w Hradcy Králowé, bývalého tamtéž cýs. král. wrchnjho dozorce nad školami národnjmi, městského děkana a t. d. Trj ročnj běhy. 8. str. 240. W Praze a Hradcy Králowé. 1835. Pjsmem a nákladem J. H. Pospišila. Cena 40 kr. stř.

Křjž Ježjše Krista w šesteru postnjch kázanjch s připogenými tolikera řečmi o slawnostech od Šebestiána Šediwého, kaplana kollegial. a farnjho chrámu sw. Apollináře w Praze. 8. Str. 164. W Praze a Hradci Králowé, 1835. Cena 30 kr. stř.

Cwičenj we zbrani gednotliwých wogáků, řad a zdělků cjs. král. pěchoty. W češtinu přeložil T. Burian, poručjk cjs. král. pluku pěšjho Arciknjžete Rainera čjsla 11. Str. 103. W Praze 1835. Tiskem Jana Host. Pospjšila.

Ludwjk, malý wystěhowanec. Powjdka pro mládež od K. Schmieda, zčeštěná od W. Filjpka. W Praze 1835. Nákladem M. Neurentra. Str. 101. Cena 12 kr. stř.

Přeloženj gest lehaunké, plynné, a wšechněm překladům tohož oblibeného u nás spisowatele na bok se postawiti může. Wydánj ge slušné, hezkau literau.

Antonjn a Marie, aneb Osud upřjmného bratra a sestry. Powjdka od K. Schmieda. Přeloženjm T. Kubelky. Str. 149. Cena 12 kr. stř. — (Gesti to druhý djlek weškerých spisů Schmiedowých, kteréž wydáwá knéhtiskárna arcibiskupská, wedenjm a nákladem W. Špinky.)

*) W tomto hexametru gest o gednu nohu wjce, wšak za to we wzoru bude kdesi gistě o gednu méně.

Čjslo 14té.

2hý r. běh.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto sě we čtrnácti dnech wždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

2ho dubna] Kde geden gazyk, tu geho sláwa. *Dalemil Mezeřický.* [1835.

Truchlozpěw

při

úmrtj neygasněgšjho Zeměpána

Františka I,

cjsaře rakauského.

Bože, owěnčiž sám krále,
Františka mileného,
Wěncem sláwy neskonalé
Za chwalné činy geho:
Ať užjwá neustále
S tebau bytu ragského;
Bože, owěnčiž sám krále,
Františka mileného!

Nad zeměmi kwetaucjmi
Mjru žezlem králowal,
Šlechetnostj, mrawy ctnými
Wjc než mocj panowal,
Mezi swými poddanými
Blaho wždy rozšiřowal;
Bože, owěnčiž sám krále,
Františka mileného!

Ctnostmi trůn ozdoben mjti
Neunawně se staral;
Národy si podrobiti
K zbrani zhaubné nesahal;
Pokogem „swé" oblažiti,
O to wždy se namahal;
Bože, owěnčiž sám krále,
Františka mileného!

Swobody nám dobyl pewné,
Zhauby Franků zbawil nás,
Začež djky wřelé, gemné
Plyňtež zesnulému zas.
Ať i potomkům gsau zgewné
Činy slawné w pozdnj čas;
Bože, owěnčiž sám krále,
Františka mileného!

Wiljmek.

Znajra.

Afrikánská nowela.*)

U prostřed bugně prokwetagjcj oásy,**) gegižto wnada bljzkým mořem wětššjho gesstě stupně nabýwá, ležj tuniské městečko Nébel, obraubeno takořka hágemi a zahradami půwabnými. Od Tunisu wede do něho cesta přes pjsčité náwrssj, na němžto cestowatel překwapen býwá obrazem náhle před njm rozprostřené slíčné kraginy. Čerstwj wětérkowé wanau pomorančowými lesjky, wanau přes weliké rowiny, gež gasmjn a růže odjwá, a donássegj pautnjkům, na náwrssj u wytrženj se zastawugjcjm, přelibé zápachy a wůně. Obgewj-li se gesstě k tomu náhodau na dalekém obzoru lodnj korauhew, a letj-li koráb, rozebjrage do honu tichaunké wlnky, k pewnému břehu: tuk i neyhoraucněgssj očekáwánj přeblahé spokognosti pocjtj. — Nébel, kteréžto město z pozdálj přjgemně zrakům lahodj, nepodwede pautnjkowo očekáwánj ani potom, když se s njm na bljzku seznámj; neboť kdokoliwěk se tam byl pozdržel, nerad městečko opausstj. Působjt krása a půwabnost této země co neygemněgi na mrawy obywatelůw; — anebo snad některgssj obywatelowé, starj Maurowé z Grenady, zde símě rozsili, z kteréhož wykwetlo zaljbenj na kwětinách a weselj? — Grenada mocná nenj giž wjce w paměti obywatelůw tohoto městečka, nýbrž gen gesstě Grenada krásná, Grenada slíčná. Z gegich starých zwyků gim ničeho nepozůstalo, než náklonnosti k požjwánj, cokoliw krásného, slíčného a lahodjcjho se nalezá. Nenosj wjce těžkau zbraň, owěncugj se ale kwjtjm; nessermugj wjce krásotinkám ke cti, howořjwagj ale gesstě u gegich nohau o wřelé lásce; a ženšstiny nébelské gsau gminy za neyspanilegssj a neyohniwěgssj w celé řjssi tuniské. Na tisjce zahrad gest okolo městečka, a mimo to se gesstě u každého domu spatřugj zahrádky s pestrými a wonně zapáchagjcjmi kwětinami. Panický nikdy z domu newycházegj, aby wonnau kytičku nenesly w ruce; mužsstj okrásslugj gasmjnem turban, a wssady se darem kwjtj podáwá.

Krog ženšstin nébelských se srownáwá s gich gemnými mrawy, aniž se gim přjsně neobmezuge krásotinkám přirozená chtiwost, zaljbiti se mužům; co pak se wkusu týká, odporný nenj. W Tunisu si libugj ženské, oblékati mnoho wyssjwaných ssatů, tak že ani podoby, ani twáře gich k spatřenj nebýwá, poněwadž se zrakům hmotau zlata a střjbra prodrati nelze. U wnitř této kraginy nosegj arabské ženy gednoduchau sukničku s krátkýma rukáwama, po stranách wykasanau a dole až k nohaum dosahugjcj. Ale ženšstiny nébelské se zaobalugj w oděw ssiroký, wlněný a bjlý gako snjh, který se skoro až země dotýká a přelibezně na gich lepotwárné audy přiléhá. Geden cjp tohoto oděwu nesau w ruce, aby gjm obličeg dle libosti brzo zahalily, brzo opět obgewily, což se obyčegně s neyssetrněgssj něžnostj a upeypawostj stáwá. Wždycky chodj bosy; poněwadž ale silnice okolo města i w městě welmi drobňaunkým pjskem posypány gsau, nespatřj se nikdy ani té neymenssj sskwrny na gegich přebělaunkých nožkách.

O wnadách a krůse tohoto městečka slyssel Leopold, mladý Francauz, který se práwě w Tunisu zdržowal, a protož newáhal, do Nébelu gjti, a tam několik dnj stráwiti. Bytem byl u Sidyho Ahmeda, muže z rodiny dáwnowěké w tuniské řjssi, gehožto žiwot byl přjgemný a blažený, tak že si sám ani lepssjho nepřál. Léta byla sice změnila twář geho, ale nezhyzdila gi. Wausy mu zbělely, a to bylo takořka wssecko, seč bylo stářj býwalo. S mužskau silau a pozůstatkem wznessené krásy pogila se wznessenost a přjwětiwost starce. Geho dům byl tak spořádán, že bylo lze udělati sobě pogem o mrawech wlastnjch této země, o směsici tureckých a arabských zwyků, o nádherné skwostnosti nowého a sprostnosti starého wěku. W hořegssjm podnebj, w komnatách nádherně ozdobených, widěti bylo přečetného nákladj zlatem wykládaného, hognost hedbáwj, sametu a mramoru; množstwj služebnjků, mameluků, černochů mužského i ženského pohlawj, žen a mladých alssirek (otrokyň) hemžilo se tu skoro neustále, gakož přjslussné komonstwo. U země pak, w prostranné kobce, ustawičně stála četná stáda owec, gimiž se, gakož i kupami Beduinů, kteřj na zemi sedjce očekáwali pána, musel winauti, kdož ke schodům, wedaucjm do hořegssjch pokogů, chtěl dogjti.

W poledne se uzawřel Sidy Ahmed do swého haremu, kdežto deset mladých děwčat chowal. Hedbáwné záclony se tu spustily, tak že gen některj paprskowé slunečnj pestře barewnými okny do komnaty se wlauditi mohli. Hudba a tanec zabawowaly starce gesstě několik okamženj, až konečně umdlen oči zamhauřil, načež ticho w celém haremu až do wečera trwalo.

*) Wyňata z časopisu zábranicného, která se wlastně čte w knize wloni, w Pařjži wyssl: **Tunis, Nouvelles africaines, par I. L. Lugan.**

**) Oásy gsau takořka ostrowy w pjskowém mořj; gsau totiž aurodná mjsta w pusstinách pjskowých.

K wečeru se posadil přede dwéře domu swého, dal pokropiti ulici wodau, howořil důwěrně se swým lidem anebo s okolo gdaucjmi, wyslechal žádosti Beduinůw, a zábawau mu bylo, krmiti přiwedené owce.

Tak trávil Sidy Ahmed pokogně dny žiwota swého po domácku, a proto byl také muž mjrný a w obcowánj s ginými přjwětiwý. Celá geho twář gewila dobrosrdečnost a neobelhala nikdy. Leopold si ho hned prwnjho dne přebýwánj swého w Nébelu zamilowal welmi, a také si starcowu lásku získal. Gakož host mohl dle libosti w celém domě swého pohodlj užíwati, kromě že nesměl wegjti w harem, kamž kromě pána a mladaunkého mameluka i gednoho černocha, nesměl wkročiti žádný. Sidy Ahmed rád howořil; obzwláštně po obědě sháněl se po hostu Leopoldowi, aby se s njm w tak nazwané francké řeči, gakž wlastau nazýwal, we kratochwilný howor pustil. Ačkoli se nedržel welmi přjsně zákonu Mahomedowa, předce nepjwal při gjdle čerweného wjna, po gjdle si ale rád přihnul, a to sice hodně španělského, gak zlato žlutého, poněwadž prý, gak sám řjkáwal, srdce netjsnj. Srdcek owssem netjsnilo, ale dodalo swého ohně starcowě krwi, a gemným ruměncem geho ljce zbarwilo. Leopold se na geho krásnau postawu, na geho dětinnau, předce ale tak wznessenau twář nemohl dosti wynadjwati. Konečně wstal stříbrowausý kmet a bystrým krokem ssel do haremu. Smutně za njm hleděl Leopold, a odebral se na pomořj, aby se zotawil čerstwým powětřjm.

W domě Sidyho Ahmeda se seznámil Leopold s mladým moslemjnem, který se Sidy Ali gmenowal. Byltě mladjk gemného a dobrosrdečného rázu, a proto se také tito dwa mladjci brzo spřátelili. Wětssj část dne strávili pospolu a často si wygeli na konjch do přjgemného okolj. Mladý Francauz wyhledáwal staré nápisy, Ali geg wždy doprowázjwal, ačkoliw obzwlásstnjho podjlu na takowýchto nálezjch nemjwal. Když se Leopold při takowýchto přjležitostech radowal, radowal se i geho přjtel Ali, ačkoli newěděl, co přjčinau takowé radosti gest, an mu powědomo nebylo, že tato země někdy Kartagůům a Řjmanům patřjwala, neb mu toliko o křesťanech a moslemjnech bylo gest wyprawowáno.

Když Leopold celau kraginu giž prohledal, cjtil i w Nébelu, co byl w Tunisu tak často bolestně cjtjwal; že nic w stawu nebylo, upokogiti tauhu, která se nepowědomým zwukem ozýwala w geho srdci. Owssemť by se mohlo mysliti, že w Nébeli, kdežto ženské tak wnadné gsau, a tak wábiwě se usmjwagj, taužjcjmu toliko wolenj něgaké starosti dělá: to ale platj toliko o moslemjnu, ne ale o křesťanowi; neboť by w Nébelu, gakož i Tunisu nessťastná djwka, která by lásku newěřjcjho přigala, beze wssj milosti do pytle wstrčena a do moře uwržena byla. Často ubohý Leopold, chtěge ulehčiti srdci swému, přjteli Alimu řjkáwal: Nébel gest krásná země pro tebe, ne ale pro mne! Ali, který mu budto nerozuměl aneb rozuměti nechtěl, odpowjdal: Slunce, moře a stromy gsau pro každého, a gak se domeysslim, gsau snad také tak krásné, gako we twé zemi francauzské.

Poslechni mne gen, řekl na to Leopold; když gsem do Tunisu přissel, podiwenjm gsem užasnul nade wssjm, co gsem spatřil. Bohatstwj, mně docela cizj kroge, rozličný pronárod, překrásné messity, gemné mrawy, průmysl a láska k práci, kterau gsem tam nalezl, kde gsem gen surowost a lenost očekáwal, to wssecko mne tak náramně překwapilo, gako mne to srdečně těssilo. Práwě připadly wasse swátky; celé město bylo korauhwemi korábnjmi a ginými okrasami nádherně ozdobeno, a hemžilo se swátečně oděným, weselým lidem. Powětrnost byla krásná, a gá gsem se probjhal rád samoten mezi Araby, černochy a Maury, po ulicjch se tlačjcjmi. Tunis se mi obgewilo zcela w oné mnohotwárné, pestře se lesknaucj barwě, gak gsem si wýchodnj kraginy předstawowáwal. Krásná pleť, giž tento čas powoleno bylo, u weřegnost wegjti, mne wssady potkáwala, na ulicjch, w zahradách, i mimo ohrady městské. Gednoho dne gsem následowaal celau řadu žen branau solimanskau. A na tisjce gsem gich widěl za městem na silnici, na welikém hřbitowě, na patě i na wrcholi auhledného náwrssj. Widěl gsem, že nawsstěwowaly hroby přjbuzných a náhrobec, w kterémžto od Tunisčanů welmi ctěný swatý odpočjwá. Bylo widěti na nich, skoro po celý rok takořka gako w žaláři žiwot tráwjcjch, s gak nesmjrnau radostj se oddaly sladaunké swobodě, které se gim tohoto dne dostalo. Služkami toliko byly doprowázeny, a ani gediného moslemjna nebylo mezi nimi. City, genž mé wřelé srdce pogimaly, an gsem se u prostřed nich nacházel, mně ani popsati nelze. Wzdáleny od města a prosty žárliwých zraků pánů swých, neostýchaly se, zbawiti twář wyssperkowané raussky. O gak spanilé, gak sličné gsem tu spatřil obličege! Byly sice poněkud ubledlé, přemilostné zraky gim ale garé žiwosti dodáwaly. Mnohá na mne pohledla, a pohlednutj to nebylo lhostegné, bylo ho-

raucj, plno milosti a wýmluwnosti. A když gsem nynj tyto bugaré, tanžebné zraky, tato něžně pootewřená usta spatřil, z nichžto wanul dech dobrosti a lásky, počal gsem poznáwati, proč moslemjnowé ženy swé tak starostliwě ukrýwagj, a u weřegnost gim giti nedowolugj. Cokoliw gsem uwiděl, na mne negen nowotau, ale i krásau a půwabnostj působilo. Neywětšj zaljbenj gsem ale měl na hřbitowě z tisjcerých překrásných hrobek, kdežto i chudému se dostane auhledného lůžka, neboť se neplemenj na geho hrobě kopřiwy a giná diwoká tráwa; geg pokrýwá, gako hrob boháčůw, hrobowý kámen. Tu se procházely mezi hroby s nakloněnými hlawami ženy tuniské.

Moge obrazotwornost se potápěla w rozkossech, kterých nynj podáwalo Tunis w hognosti. Brzo ale, dřjwe nežli gsem se nadál, pocjtil gsem, že se mi něčeho nedostáwá, gakož obyčegně býwá po nestřjdmém požjwánj. Swátky se byly giž skončily; často gesstě gsem chodjwal za bránu sollimanskau, ale ničeho gsem nespatřil, po čem taužilo srdce, ničeho, než plamenné slunce, a běławý prach, gegž chůzj působili welblaudi. Náwrssj bylo pusté a opusstěné, a na hrobech sedělo gen několik chudých, plačjcjch žen. Mogi tauze nepozůstalo ničeho, leč krásné noci, kdežto gsem moslemjnky gako stjny na tarasých se obgewowati a mizeti widěl, a tjm gsem gesstě bolestněgi cjtil srdce swého horaucj tauhu. Byl gsem samoten, opusstěn, toliko zpomjnky na mogi wlast žily se mnau, a gako sscdiwému kmetu byla mi gen minulost poněkud blahau. Pochopugeš nynj, proč se mi we twé wlasti, ačkoli krásné, nelibj? — Ali mu stisknul s úsměchem ruku a řekl: Až se do swé wlasti nawrátjš, musjš křesťankám trápenj swé požalowati, a gim řjci, že toho přjčinau byla wěrnost, kterau gsi gim neposskwrněnu zachowati chtěl.

[Budaucně dále.]

Pautnjk.

[Pokračowánj.]

Dole w Brusce, odkud mezi dwěma skalinama wzhůru wede cesta z města ku bráně, na lewé straně hospoda stogj, kdežto z wětssiho djlu sedlsstj wozkowé se pozastawugj. U otewřených wrat připřaženj stáli koně u lehkého, plátnem krytého wozu. Wětrowé nepřestáwali burácet, plachtami diwoce zahráwagjce; i spustil se déšť, gakby oblaky se byly protrhly a rozkacené nebe w gezero proměniti chtělo třesaucj se zemi. Tjm weselegi wssak se zdálo býti w krčmě. Byl slyssetí hluk a zpěw wenkowanů, gichžto nemálo se tam sesslo, i čjm diwěgssj baurenj, čjm temněgssj noc po wlasti, tjm utěsseněgssj Čechům bezpečnost w krčmě. — We mně wssak giné myssénky a city se strjdaly. Skoro bez wůle ssel gsem za pautnjkem až k domu, když ale pak wozku z krčmy wywedl a s námi geti mu kázal, zarazil gsem se.

Pautnjk. Teď rychle pogedeme, bauře nás nezastrassj.

Gá. Ale kam, prosjm wás, beze wssj přjprawy mám s wámi geti?

Tedy zůstaň zde, odpowěděl mrzutě pautnjk, i hodil se do wozu a wzdychl: Ubohá Berto!

Stůg, wykřikl gsem na odgjžděgjcjho wozku, — za tjmto gménem pogedu we krag swěta! A w okamženj seděl gsem po boku pautnjkowu.

Wozka zapráskl a koně ugjžděli, gakby se o zápas hnali s powětřjm, a weliké krůpěge se sypaly hřmotně a hustě na plachty, a bleskowé se křjžili, a hromowé se walili wssemi swěty, až země i nebesa chwěly se, a koně chwátali gako we zboru diwokých lowců.

Pautnjk wedlé mne ani nepromluwil, buď byl brzy usnul, buď w myssénky se zabral, což mi wssak nemilé nebylo; neboť mnoho i mně k přemýssenj zbýwalo, a mnohé otázky sám sobě gsem zodpowjdati měl. Kdyby se mne byl někdo tázal: kam gedu a proč? — nebyl bych w stawu býwal, důstatečnau mu dáti zpráwu. Ale dosti na tom, gel gsem z dobré, aneb nedobré wůle, a dobrodružstwj uwyklý, w budaucnost gsem hleděl, daufage, že z cestowánj mého Casanoviada nebude. Bez toho gsem giž dáwno byl pokognému žiwotu odwykl, i pomyslil gsem si, že Orlando wětssj pro Armidu swau wykonáwal činy. Gako we snách gsem se zamyslil do minulých časů, kdežto bezpečně u wečer doma sedage; čjtal gsem klassické spisy romantiků nassich, a přáwal gsem sobě dobrodružský wěk. — Ti gsau často romantičnostj swau nepokogného ducha mého k utěssenému ukolébali spánku. Gaké to blahé býwaly časy, když gesstě co chlapec, w tichosti nočnj w idealech gsem se kochal s weleslawným Klaurenem; tu přede mnau stáwala djwka twářj růžowých a těla liliowého, a mluwjwala ke mně hlasem slawičjm, a gako dwě dussinky na mne hledjwaly gegj milostné očinka, a z každého wykukowalo několik tisjc zlatých; i když gsem ssel spáti, obraz gegj mne neopustil, a gá

objjmal postel swau, a ljbal gsem lůžko swé, a wzdychal gsem: ach, Klaurene! ach, Walli! ach, Mimili! —

Tu se mně wšsak wýgew proměnil; wešskerý stál přede mnau swět co pustá, mrtwá kragina, gá gediný gsem blaudil, hledage cosi newiditelného, newyslowného, až pak umdlen klesl gsem w chladný prach, a nechtěl gsem déle žiti, a slzy mé mokřily a obžiwowaly kwjtky. I hle, tu se blizké kwjtky i wůkolnj stromy chechtati počaly a posmjwaly se želi mému, i kamkoli gsem pak utjkal, tam chechtot a ausměch polétowal za mnau, a zaufalstwj by po krátku bylo se stalo wjtězem. I wysoká přede mnau hrdě se wypjnala skála, a gá wzhůru gsem lezl s kamene na kámen, a čjm wýše gsem kročil, tjm wyšší nade mnau zrůstala skála, tjm hlauběgi pode mnau klesal swět; a beztwárnost nade mnau, a hlnboce pode mnau gen co černé chaos se mjhala země, a žádný kámen, kterého bych se byl držel, a žádné mjsto, na které bych staupil; a přemáhal mě záwrat, i hynuli mi smyslowé. Tu spanilá w kwětu mne nagednau obegmula djwka, a ruka má se w gegj počala třásti, a hleděl gsem gi w obličeg, kdežto se dwě gasné hwězdy na obnaženém třpytiwém nebi, a city wešskerých srdcj a myšlénky wešskerých duchů se zdály w nich býti spogeny. Milostně promluwila ke mně: Co hledáš, cizinče, na mrtwém swětě? — Wraucj, wznešený žiwot, prawil gsem gá; ach, a gesstě něco newyslowitelně krásného, wyřknauti wšak to nemohu! — Na hřbitowě hledáš-li žiwot? Hleď, ty wrchy gsau hroby pochowaných swětů, a zde žiwota nenj! I zaufáš si, že se ti posmjwagi zemské twory? oni nerozumj srdci twému! Ale pogď se mnau, gá tě uwedu do ráge! — I otewřelo se nebe, a přiblížilo se slunce k zemi, a tratilo barwu swau, a plamen žhaucj hasl, a podobalo se prachu, gako wše, co se k zemi přiblížj. O, tam nezřjm ideal swůg! zwolal gsem, — a zmizelo slunce. I přiblížily se hwězdy, a tratily záře swé, a podobaly se prachu; ach, ani hwězdy nechowagj tauhy mé obraz w lůně swém, a tedy nikde, nikde nezjgeš, ideale swětů? Zem gesti chladná, a slunce a hwězdy gsau prach! — I usmjwala se djwka, a oči mně zakryla rukau swau, a z ducha mého wystupowal swět krásný, wěčný; a w swětě tom žiwé si pohráwaly kwjtky, a gasněgšj tam se třpytily hwězdy, a listj stromů gak šumělo, ozýwaly se nápěwy wešskerého přirozenj, i na pahorku seděla Berta, a w ruce držela wěnec myrtowý a smutně hleděla na mne. — Ach, to gest můg swět! zwolal gsem gá, a djwka obnažila oko mé, a pustá zase přede mnau stála zem. Či-li gsi, djwko, z wlasti nebeské? O Mignon! Ne, prawila djwka, gá gsem obrazotwornost; zůstaň mně wěrným, a ten swět gest twůg! Wěčně, zwolal gsem gá, a zmizela djwka, a hynuly swěty, a procitnul gsem ze snů libých k truchliwé prawdě. —

Pošmaurný byl den, když gsem plátno odkryl a neznámau uwjtal kraginu. Gesstě nepřestáwalo pršet, a potoky hučely, a lauky a doliny gako weliké gezero se táhly. Z hornjch lesů hlukotem se walila woda k rybnjkům, a hnala se wšemi struhami k blizkému mleynu, odkud zacházela do roklj. Koně mdlobau už sotwa nás utáhli. Powětřj bylo čerstwé, ale cesta mi byla dlauhá, a mnohem delšj chwjle. I pozorowal gsem kraginu a déšť, i wedlé mne spjcjho pautnjka. Newjm, do které třjdy by mě Yorik (Sterne) mezi pocestnými byl uwedl, kdyby mne byl potkal a znal, a Gindřich Heine, kdyby byl takowau přiležitostj a w takowé společnosti cestowal, sotwa by byl tak rozmanité obrazy pocestné byl napsal.

Takto obyčegně nám ucházeli dnowé a noci, a pautnjk málo kdy co promluwil, gen když gsme se pozastawili a koně střjdali; po krátkém odpočinutj wozku k bystré gizdě zbuzowal, a hnali gsme se co možná neyčerstwěgi k wýchodu.

Změnilo se powětřj. Mágowé wzdechy prowjwaly háge a lučiny maďarské, když gsme se blížili k domowu Berty. Chmura se byla giž ztratila, a swětlá modřina se rozložila nad zemj, a usmjwala se na krag, gako newinné oko milenky tauzebně na milence zirá, a obžiwowaly lesy a pole, a kwětiny ljbeznau wydáwaly wůni, a gasnost i skwělost kragů poskytowala utěchy bolestnému srdci. Za hory se ubjralo slunce; tak wjtězně — tak krásně w giné přecházelo swěty, gako duše neposskwrněná w nebeské se wywinuge krage.

Wygjžděli gsme z auzlabiny na pahorek, a giž gsem spatřil Bertin hrad, we wečernj záři planaucj. Tu pozastawiti kázal pautnjk, a rozkazy dáwal wozkowi, kterýžto zpět se obrátiw, odgjžděl.

Tamto, prawil pak ke mně pautnjk, kde zahradau stěna se bělá, u zadnjho totiž wchodu do hradu se segdeme, až pozorowati budeš, že wšecko giž spj. Těmito slowy se obrátil, odešel a zanechal mne myšlénkám. Srdce moge silně tlauklo, a oko mé nepokogně stjhalo kraginu, zda by se s nj někde nepotkalo. Nepozorowán blížil gsem se ku hradu, a obcházeti začal zahradu, a libozwuky harfy se wznášely z hustiny gaře, a smutné adagio žalugjc umjralo wětrem, a zas

bystré allegro prodjralo kraginu, gakby struny s wichrem o zápas buráčely, a bolestně se wypjnaly hlasy k oblakům, a tratily se we wýšši, a zase něžným, mjrným zwukem se draly k srdci. Tu wšak ženský hlas prowázel harfu, a zaslechl gsem zpěw Bertin:

Na gezeru, na hlubokém,
Labuť žalostně přebýwá;
W temnost hledj smutným okem,
Poslednj si pjseň zpjwá.

Žaluge, že šedé mračna
Garnj slunéčko zatáhly;
Žaluge, že chladné wětry
Kwěty milostné poprahly.

Mutně kraginau se snášj
Poslednj labutj pěnj;
Než wšak měsjc wystaupil z háge,
Klesla w hlaubku — wjc gj nenj.

Wlny nočnj, wlny temné,
Proč wy žádný cit nemáte?
W lůně wašem srdce gemné,
Srdce labutj chowáte.

U gezera ginoch blaudj,
Hory, doliny probjhá;
W ruce harfu, w srdci bolest,
Žel se kraginau rozljhá!

A na břehu, dub kde stogj,
Hustý list wětrem šumjwá,
Tam pod dubem bledá djwka
W stjnu libém odpočjwá.

Nešlzj zawřené oči,
Aniž lkagj usta wjce;
Měkké wlásky oblétagj
Sihem liliowé ljce.

I tam ginoch w hoři sedá,
W truchliwé strun rokotánj,
W duté harfy zněnj, mjsj
Žalostiwé bědowánj.

A na hrobě mrtwé djwky
Zaufanliwý on přebýwá,
I swé žely, wěčné žely
K smutným zwukům harfy zpjwá!

Dozněla harfa, i umlkl zpěw. Bljžila se zatjm noc, a z wůkolnjch hor i lesů wystupowaly mlhy, a kragina se temnila. Osamotnělý cizinec čekal gsem na budaucnost a negistý osud. Ucházel čas, a když temnota pustá obložila zemi, a wše utichlo w kragi, přiblížil se pautnjk a za ruku mě gal.

Až potud gsem tě doprowodil, prawil ke mně, brzo se rozlaučjme, a giné nás k cjli powedau dráhy. Ge̊ště gedna, poslednj cesta očekáwá nás, nemeškeyme; pak sotwa se wjce segdeme.

Zadnjm průchodem mne wedl do hradu. Temnau chodbau a auzkými schody gsme šli wzhůru, až posléze pautnjk ztjcha otewřel nepatrné dwjřka a do sjně mne uwedl.

Měsjc gasně swjtil welikým oknem, a tu na lůžku snila Berta wedlé muže swého. Bylo ticho, a oblíčeg gegj w zářj luny milostně i bolestně se usmjwal, co zatjm w oblíčegi gegjho muže protiwné se značily tahy. — Pautnjk ztrnul, když ho spatřil. Blјžil se k němu a lewau rukau popadl spjcjho za chřtán a stiskl ho, až mu zmodraly ljce, a probuzen brániti se chtěl a sjpal a winul se co hádě. A procitnulá Berta wykřikla, ale w tom okamženj zařwal i pautnjk co bučjcj lew: Kde gest Albjna, zrádce, mluw! — Tam! — sjpal onen, a zablesknula se dýka w ruce pautnjkowě, a zarazila se w prsa uleknutého muže; zastřikla krew na wše stěny, a na mne, chránjcjho Bertu, napřažené dýky se hroziwšj, a wážným krokem odcházel pautnjk.—

(Pokračowánj.)

Petrohrad a národnj hry ruské.

Hlawa nowá ruského cjsařstwj zagisté neyprawidelněgšj, nekkuli neykrásněgšj město gest w celé Ewropě. Podjwánj na dlauhé, rowné ulice a na pěkná, weyškau i podobau málo se dělјcj stawenj wglmi zagjmawé, ano wznešené gest; ze wšech djlů wyswjtá, že takořka celé město gedinym praudem powstalo, a že tentýž weliký duch, taráž mocná ruka weškerau tu stawbu řjdila. Petrohrad má zwláštnj ráz i podobu welikých měst, wšeliká pohodlj wekegného i domácjho žiwota w sobě uzawjragjc. Po wšechněch ulicjch nalezagj se okolo domů pěkné stezky pro pěšjho, z obau stran gsauce pro wětšj gistotu chodjcjch černými meznjky opatřeny, aby se nebylo wozů co obáwati.

Newa, tento wznešený welikán mezi řekami, rozděluge město na dwa djly, celý wnitřek ale we dwaceti

wodowodech probjhá. Za řekau, oddělena od neykrásněgssjch města částek, stogj pewnost, kdežto we hlubokých, podzemnjch wězenjch zločincowé zawřeni gsau. Mimo wězenj wssak se tu nacházegj také kasárny, cjs. mince a zbrognice, a starý wyslaužilec tu neopomine přjchozjch cizinců i do kostela uwesti, kdežto widěti gest hůl marssálka Davousta, kteraužto mimo několik roztrhaných korauhwj Rusowé r. 1812 kdesi w osamělém woze nalezli. Z pewnosti netřeba než přes rameno Něwy přeplauti, a přigde se k birže, kteráž dle wzoru pařjžské založena gsauc, gesstě mnohem přjhodněgssj položenj má. Neboť před průčeljm rozprostjrá se znamenitý přjstaw, kdežto se do roka kjkage wessheré obchodnické loďstwo sewernjho moře stawuge. Z tohoť lehko sauditi, k gakému prospěchu to obchodu slaužj, gelikož si tu kupec a zbožj tak na blizku gsau.

Za biržau, podlé řeky, stogj dům, kdežto se přjrodnický kabinet nacházj, a kdežto kromě giných paměťnostj také haydúka, koně a psa Petra I. wycpány ukazugj, gakož i za sklem kossili, w kteréž panownjk tento na křestu byl. Totoť gsau arci nepatrnosti, a wssak i řecký kostel, kasanský, katolický chrám, mikulásský palác, admiralita — stawenj ohromné! — mramorowý a čerwený palác, welké ruské diwadlo, a gakkoliw se stawenj gmenugj, co w nás po ulicjch podiwenj wzbuzugj: wssecka stawenj tato nepogmau zagisté ducha tak, gako sprostá dřewěná chyže a loď, stogjcj takéž na břehu hluboké Něwy. Oboge wlastnjma rukama cjsař Petr zhotowil! Loď, aby na bažinách neypřjležitégssjho mjsta pro swé nowé město nalezl; z chyže, aby z nj pokroky swého twořenj a počjnánj pozorowal. S takau to uctau musj se zanjriti dusse, an při pohledu na tyto památky pomeyssljš na twůrce, genž byl wssechny wůkol wěci z ničeho kjkage obrowsky wywedl!

Wlete bywagj řeka i kanály nesčjslným množstwjm lodiček pokryty, na gichžto měkých sedadlech aneb umdlený, aneb kdožby se rád do kjsse obraznosti zataulal, ljbě si pohowj; w zimě ale gesti umrzlá hladina pěkným reydisstém neˇčetných sanj. W lednu přehljžjwá cjsař na Něwě wogsko w počtu 40000 mužů, a o weliké noci widěti gest na nj gakoby kauzlem powstalau wes, plnau dřewěných bud, gegiž pohled nám weselé počjnánj našich neyročnjch trhů na mysl uwádj. Snadno by se řjci mohlo, že zde nebezpečenstwj podlé weselj spočjwá, gako mezi kwjtjm; ale tlaussťka ledu ani neybázliwěgssjmu strachowati se nedá. Zde prowádégj sedláci národnj tance, zde keyklířowé kausky swoge prowozugj, gakoby se nacházeli na pewné zemi. — Na konci března led pukati se začjnáwá, čehož temné ráchocenj a prasskot pod celau ledpj hladinau znamenjm bywá. Brzy na to hrnau se kry, často i na ssest střewjců tlusté, a rozdrobeny wplynau do moře. Po ledě pak hned se břehy newské pěknými i podiwu hodnými mosty lodnjmi spogugj, gelikož most kamenný přes Něwu wystawěti nelze.

Cokoliw ale do polohy, pohledu a mrawu, nemůže se Petrohrad nazýwati městem ruským. Wzdálenost geho takořka hlawnj přjčinau gest přepodiwné směsice obywatelstwa, kteréž pozůstáwá z částek neyrozdjlnégssjch, a na němžto se rázné známky rozličných národů dosti patrně gewj. Naswjce nowě powstalá, we prospěch dworu zapletená sslechta představuge zde ruský národ, neboť bojarowé starého kmene až dosawáde se w Moskwě zdržugj, wlastnjm tom hlawnjm sjdle weliké kjsse. Připočtessli se k této sslechtě sila newolnjků, gež ona we službě chowá, nižssj aukednictwo a dwě třetiny wogska: zgewj se wessherý počet ruského národnjho obywatelstwa petrohradského. Německá osada gest sice počtem dosti hogná, neoplýwá wssak welikým bohatstwjm; k nj se počjtá množstwj kreyčů, ssewců, knihařů, zlatnjků a giných řemeslnjků. Angličané se tu z wětssjho djlu ke kupectwj přiznáwagj, a mezi Francauzi takořka samj uměici se nacházegj, gakož hudebnjci, zpěwáci, maljřowé a ginj učenj. — Finnowé wssak, prwnj a wlastnj magitelowé země, wzdálili se z města na dwě i tři hodiny, a žiwot wedau dle staré, národnj obwyklosti, zachowáwagice i gazyk swůg, a we swých wesnicjch o nowé přjchozj mnoho se nestaragj.

Prwnj, co se cizincům w Petrohradě podiwno býti widjwá, zagisté gest znamenitá rozdjlnost w oděwu. Cizokragané, wzácné osoby priwátnj, gakož i russtj kupci wyšssj třjdy, nasskrze podlé kroge francauzského se ssatj. Sila mladých sslechticů, slaužjcjch w cjsařské gardě, neustále nosj zelený ssat a pěkjm ozdobený, třjrohý klobauk. Obchodnjci odjwagj se modrým, přeloženým, až na kotnjky dosahugjcjm kabátem powrchnjm, a wlasy magj na ruský způsob staronárodnj, to gest dlauhé, husté, a kolem hlawy rowně přistřihnuté. Newolnjci pak až dosawáde w oděwu národnjm slowanském si libugj; magj totiž kaftan z lehkého sukna, čerwenau, modrau aneb zelenau páskau přepásaný, ssiroké plátěné nohawice, až pod kolena wysoké boty, barewnau kossili bez limce, a dle ročnj částky aneb klobauk se ssirokau střechau, anebo teplau čepici z kožessiny na dlauhowlasých hlawách.

(Pokračowánj.)

Giskry.

Citliwůstkář přikiňuge city swé tak dlauho, až pěnu wyrazj, pak mnj překypěcj srdce citupiné mjti, wssak nic nemá, než načechranau pěnu. —

Časy nasse wědám přjzniwé negsau; my s utjránjm gsme tak zaneprázdněni, že nám sotwa ke kaukánj času zbyde. — Co chudáček nasse dusse trpj, gak se trápj we swém bytu, než wygde, to k popsánj nenj. Wadiwěgssjho, nessťastněgssjho manželstwj nenj nad ono mezi dussj a tělem, a předce gest nerozwodné. Žádného pospolného gměnj mezi nimi, krom zlého. Ona za to trpjwá, co tento prowinil, on trestán býwá za přestup onyno. — Woda gest w gedné nádobě, ale newýlewná, kteraužto zkaženau a zkalenau gen roztlučenjm nádoby wyliti možno: woda gest dusse. — Katůw meč roztřepj nádobu dobrau, obsahu nakaženého, a tak gest pořádná neprawost nasse sprawedlnost! Poklesků člowěka zbawiti nemožno, wssak wěděti by se mělo, co činjme. Smrt budiž přestupnjku, žádné ale proti němu rauhánj. —

Pes newj, že následuge pána; on, zdá se, že dle wolnosti swé činj. Tak se děge s člowěkem. Co pudem, náklonnostj, wássnj a swým prawidlem nazýwá, to gest geho pánem, kterého následuge a kterého poslauchá. —

Tagemstwj lidské a brabantské kragky upletáwagj se pod zemj; neb přeautlé tkánj by se na powětřj porauchalo. A k čemu tolik ruk, tolik wýloh po tak mnoha dnů? K utwořenj rausský! Užitek? Sličnost pozbyde, co sseredost nabyde! — Wětru wánjm se rausska pozdwihne, a gedinké okamženj zwrtne klamánj týhodné. — Gaké to ponaučenj z toho wyplýwá? Spřeďte wáš len na plátna pro lid, to pro každé powětřj se hodj, a odjwá i měssťana i knjže.

Historie literatury gest literatury wzrůst. Mnohých národů literatura giž dorostla, nynj pauze w ssjřku přibýwá; poněwadž den ke dni tělněgssj se stáwá, přiliš potrawy zažjwá, a žádné při tom pohybowánj k snadněgssjmu tráwenj nečinj: gest se co obáwati, aby někdy w sedadle mrtwicj raněna nebyla, a tak následowně toho tuku gen čerwům byla nenashromáždila.

Lidé, w družném spolku k howořenj popuzeni, magj lehce paměť za wtip, a znowu dánj za zplozenj. —

Když bauře na poli twého žiwota žně zničj, zrnka z klasů wymletá obyčegně nowé osenj, tuto čáku na žeň dnuhau, ač skrownau, tobě poskytnau. B.

Rozličnosti.

Na hawaiských (čili sandwichských) ostrowech gest přepodiwný a welmi směssný krog, což gmenowitě o městě, Hono Ruru nazwaném, platj. Tamněgssj obywatelé si libugj, odjwati se, aspoň poněkud, po ewropegsku. Tu si wykračuge nadutě chlapjk weliký gako hora s wyssňokeným klobaukem na hlawě, a gest ostatně dle starého tamněgssjho kroge skoro celý nahý; tu se wyskytne giný s čerweným frakem, se zlatými knoflíky; giný opět nemá kromě kalhot na sobě ničeho; gessté giný kráčj, mage weliké gezdecké boty nebo punčochy a lehaunké tanečnj střewjce; ostatek geho tělo nenj přikryto hrubě; ba mnohý ge nawlečen w generálský oděw bez kalhot, a má zawěssenau ssawli. I nu, gaký krog, tak se strog.

Whiston, mechanikus w sewernj Americe, wynalezl nowý strog, který se na pewné zemi gako párnj wůz a na wodě gako párnj loď potřebowati může. Má pět kol. Čtyry gako kola u obyčegného wozu, a na nich se pohybuge strog po zemi. Přigede-li se k wodě, zawrau čili upewnj se nadřečené čtyry kola, a tu dogde služba na páté prostřednj kolo, kteréž na způsob mleynských kol, s lopatkami totiž, zhotoweno gest, a gehožto přičiněnjm strog lehaunce po wodě běžj. Přjslowj: Tys páté kolo u wozu, gest tedy co tam!

W lesjch a bažinatých dolinách na ostrowě Ceylonu gest weliké množstwj pigawic obzwlásstnjho způsobu, obzwlásstě když prssj, černé se wyskytugjcjch a těmito kragjnami cestugjcjmu welké nesnáze působjcjch. Gsau malaunké, a tmawě zelenými mrwy takořka pokropené. Nelezau ani gako čerwy, ani gako nasse pigawice, ustawičně ale skáčj; podeprau se totiž na hlawičku a nesmjrnau bystrostj ostatnjm tělem ku předu mrssťj. — Tjmto způsobem se pohybugj tak rychle, že se člowěk ani nenaděge a giž ge na oděwu má. Napadnau-li mjstečko, kteréby ssatem zahaleno nebylo, dagj se hltawě do ssánj krwe; ba i lehkým oděwem, gakowý se tam, w teplé kragině, nosjwá, se na kůži dostanau, tak že ani nelze za desstiwého powětřj bez krwe prolitj oněmi mjsty progjti, kde se tito nemilosrdnj krwosjawci zdržugj. Běda onomu, kterýby tam slabotau klesnul a usnul; smrť by to zaplatil, gako se stalo mnohým njzozemským podhapilým wogákům. —j—

Tiskem a nákladem Jana H. Pospjssila.

Čjslo 15té.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech wždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

9ho dubna] Blažen, kdo žige, kde swých předků plémě. *Jul. Urs. Niemcewicz.* **[1835.**

K w j t e k.

Bylo krásné gitro garnj, růžotwárné zoře hled
W zlatém gezeru potápěl wzdálný, obgasněný swět,
A co stříbropěnné wlnky kwjtky se pohýbaly,
Kudy wlažné wětrů wzdechy kraginau zawjwaly.

Bylo gasno i w mém srdci, temný mne opustil sen,
Diwoké přeludy zašly, radostně gsem wjtal den,
Daufage, že w bludném zdánj gen co widinu gsem zhljd,
Kwjtek newyslowné krásy, w prawdě se mi bude skwjt.

Zašlo garo, zašlo leto, geseň má giž přicházj,
Oko mege wůkol zjrá, kwjtek wšak nenacházj;
A we wlasti když ho nenj, dál se paustjm w cizinu,
Zda w giném ho kragi nagdu, k srdci swému přiwinu.

Zřel gsem hory sněhobjlé, w chladnau půlnoc gsem se dral,
Kde sewernj hwězda swjtj, hlučně chwěge morský wal,
Když na skále se odrážj; tam, kde chmurnau pustinau
Wicher diwoce burácj — tauhu gsem zanášel swau.

Ale darmo mé hledánj, ne w sewern žige kwět;
Protož w ony gižné krage tauženj mne táhne zpět,
Tam, kde w stjnu Libanonu wonné garo zaswjtá,
Tam i můg snad drahý kwjtek w celé kráse wykwjtá.

Octnul gsem se w gižné zemi; oko widinu stjhá,
Kde po moři gondolérů zwučný hlas se rozljhá;
Kde se audolj we garu wěčném čerstwě zelená,
W blahé wlasti libých zpěwů snad se ztjšj tauhá má! —

Smutně wšak w kragi planaucjm, na tichém břehu sedám,
Po čem srdce taužj, darmo w kraužných wlnách hledám;
W nich se slunce skrylo, hwězdy třpytěgj se hladinau,
Ale kwjtek můg nepatřjm; žel se wznášj kraginau!

„Rcete, wlnky, pěnné wlnky, kde můg kwjtek přebýwá?“
„Za wodami, w blahé dálce!“ šumný hlas se ozýwá.
Tam má widina že žige? Mužně tedy staupjm w loď,
S Bohem země, wlasti milá, obraz twůg mne doprowoď!

A ty wětry, bugné wětry, kam mne asi zaženau?
A ty wlny, zda mne nesau we wlast gegj blaženau?
Hle, zas nowá noc nastáwá, — wzteklé moře se pěnj,
Žeňte, diwé wlny, žeňte plawce taužebného k nj!

Karel Sabinský.

Znajra.

[Pokračowánj.]

Od tohoto času, co Leopold se swým přjtelem takto rozmlauwal, poddal se cele těžkomyslnosti, a geho gindy rozmaru plný pohled trapná zasmussilost pogala. Samoten se rád nynj procházjwal po břehu mořském, a potkal-li někdy s milenkau milence, přissel tjm smutněgssj, tjm mrzutěgssj domů. Nagednau zmizela ale wssecka tato těžkomyslnost, geho pohled se wygasnil, a geho rty se opět pochwjwaly libým úsměchem. Ali zpozorowal tuto změnu brzo; snadno bylo, uhodnauti přjčinu. Ženský twor musel přjčinau tak kwapné změny býti — a takž tomu i w skutku bylo. We snách mé garé mladosti, řekl Leopold gednoho dne přjteli swému, gsem si utwořil čarownau zemi, hodnau, aby přjbytkem byla krásy, giž mi ragskými barwami wykreslila obrazotwornost moge. Tato země gesti Něbel, a také onu krásu gsem zde nalezl; gest to angel, gest to cherub! Co gest celý ostatnj swět proti Něbelu a této djwce!

Gednau se ubjral Leopold za krásného gitra, gak obyčegně, ku pomořj, a zaměřil stromowjm indických fjků, genž pěkný marabut (hrobku) Sidyho Musy obklopugj. Tu zarazil kroky, a chtěge si we stjnu třj palmowých stromů, gichž gméno gest „třj bratřj," odpočinauti, zaslechnul za sebau wrznauti dwéře. Ohledna se, spatřil nizaunký, za hustými stromy skoro docela ukrytý domek, z něhožto wycházela djwka s nezahalenau twářj, s obnaženými lokty a nohama bosýma. Wlasy měla hedbáwným, zlatě protkáwaným wjnkem na zad swázané, a oděna byla toliko gednoduchau tunikau, která gi sotwa na koljnka dosahowala. Směle šla okolo něho, wessla do marabutu a brzo se opět wrátila, držjc w každé ruce hedbáwnau korauhew, kteréž obě přede dweřmi swatyně postawila. Byl totiž pátek, swátečnj den moslemjnůw, kteréhožto dne se messity (chrámy), brány městské a marabuty korauhwemi ozdobugj. Leopold podiwenjm užasnul, a gako omámený nepohnutelně na mjstě zůstal. Rád by byl s krásnau moslemjnkau promluwil, nemohl wssak gazykem wládnauti. Když se ale giž djwka domů wraceti chtěla, dodal si zmužilosti a wolal za nj: Spanilá djwko, mám žjzeň; nechtěla-byss mně podati wody k napitj? — Giné ti nemohu dáti, kromě wody blahoslaweného, odpowěděla djwka gemným, poněkud nesmělým, třesaucjm se hlasem, a wrátila se do marabutu. U dweřj nabrala do nádoby, což Leopold ani nepozorowal, a podala mu oné wody, kterau hostinnj Maurowé pro okologdaucj před domownj dwéře postawugj, a kterauž pocestnj někdy také w marabutech nalezagj.

S blaženým pocitem wzal Leopold nádobu z rukau mladaunké djwky, a mohl nynj pohodlně patřiti na očka, čjlko, a na každý tah této angelské twáře. Nemálo se podiwil důwěry plné neostýchawosti spanilé moslemjnky, která se bezpochyby na blizku swatyně a pod ochranau swatého bezpečnau býti mnila, a tato myssléнka geg uctiwostj naplnila. Ani se k nj přiblјžiti, ani ruky gegj se dotknauti neosmělil; když se ale giž k odchodu měla, promluwil k nj třesaucjma se rtoma: Twoge země gest čarokrásná, wsse, co w nj gest, se musj ljbiti; ničeho gsem ale gesstě nespatřil, co by se s tebau srownati dalo. Wssady se mi podáwaly darem pestré kytky, ale wssecky bych ge milerád dal za gedinký nepatrný kwjtek z rukau twých. — Při těchto slowech hleděl tauzebně po jasmjnowé kytince, která se do půl kola winula gegjmi wlásky, nežnč se dotýkagic autlaunké twářinky. Djwka se začerwenala, sklopila zraky, a odcházegjc řekla: Slowa křesťanů zněgj sladce, nenj nám wssak dowoleno, gich poslauchati. Sotwa že se wssak několika kroky k obydlj swému přiblјžila, spadla také giž na zemi nadřečená kytička. Leopold se wrhnul po nj, djwka, takowýmto kwapem poděssená, wykřikla, a prchla gako poplassené ptáče. Na prahu se gesstě gednau po Leopoldowi ohljdla a zmizela. Hodnau chwjli zůstal Leopold u wytrženj státi, a když opět k sobě přissel, bylo mu, gakoby se we snách byl kochal a we widěnj tuto spanilau djwku byl spatřil. W myssléнkách pohřjžen se ubjral k městu, wssecky gednotliwé okolnosti tohoto dobrodružstwj si na paměť uwáděge a neustále přemeysslege, kdo asi ona mladá, spanilá djwka gest, kteráž pod ochranau swatého, a oddána geho službě tak osaměle žige.

Druhého dne wzal na se Leopold maurický oděw, a ssel z wečera k marabutu Sidyho Musy. Giž se byl hodnau chwjli stromowjm procházel, když zaslechnul zwuky lautny, an doprowázegj zpěw oné spanilé djwky. Bylo to přemilostné překwapenj, kteréž i hned Leopoldowo srdce rozgařilo tauhau horaucj, spatřiti usta, z nichžto se zanjmawý hlásek tak přeljbezně wine. Po tichaunku se posádil za křowj, a rozhrnuw pozorně wětwičky a ljstj, uzřel spanilau moslemjnku, u wečernjm sseru, s lautnau a s podloženýma nohama, seděti na prahu malého domku. Na počátku nebyl gegj zpěw nic, než gemné rozplýwánj rozgitřené dusse; brzo se ale sesjlil gegj hlas, a ona počala pěti romanci, w

nižto z Grenady wracugjcj se maurický rytjř na zkázu města i na witězstwj křesťanů nad moslemjny žaluge.

Poslednj zwuky žalozpěwu práwě w gemném weċernjm powětřj dohlaholily, an se na gasné obloze obgewil měsjc, a swým střjbrným, hustinau se winaucjm swětlem djwčj twář obgewil, gegjžto slzawé oko upřeno bylo na půlměsjc, který se na marabutu plamenně třpytil.

W tom okamženj bylo slyšeti ozýwati se kroky; djwka se ohljdnauc, rázem se wzchopila. Ze stromowj wykročil muž wysokého wzrůstu. Geho chod byl wážný a wznešený, a z geho welikého, čerwenĕ se třpytjcjho turbanu se mohlo poznati, že gest z oněch moslemjnů, kteřj do Mekky*) byli konali paut. Bůh tě přigmiž pod ochranu swau, Znajro, promluwil welebným hlasem. — Gsem twoge poslušné djtě, odpowěděla djwka, sklánĕgjc hlawy swé na Maurowo srdce, který žehnage wztáhnul ruku nad djtě swé. Ačkoli Leopold pochopowal, že to djwčin otec, předce se duše geho znepokogowala přjtomnostj geho, neboť welebnost, kterau gewila Maurowa twář, a cosi neobyčegného, co na něm zpozorowati se domyslel, naplnilo ubohého strachem před budaucnostj. Gsem unawen, mluwil otec dále; obstaralas swětlošku (lampu) w marabutu, a naplnilas nádobu wodau pro pocestné? — Gestě ne, otče. — Učiň tedy, co twá powinnost.

Znajra wešla do domu, w okamženj se ale opět wrátila s nádobau w ruce a šla do marabutu. Leopoldowy zraky gi následowaly, a okauzleny byly ragskau podobau djwky, gemně ozářené ubledlau lunau. W hlubokém pohnutj wstal a očekáwal gi u dweřj poswátného mjsta. Po malé chwjlce wyšla Znajra, w Leopoldowi se zatagil dech, a geho gazyk pozbyl wšj wlády. Zrakowé gegi se ale setkali se zrakoma geho, Znajra zarazila užasnutjm kroky, poděšeně wykřikla: On gest to! a chtěla odběhnauti. Kwapně gi chopil Leopold za ruku a zadržel gi. Tys mne poznala, spanilá Znajro, wykinulo se mu z úst; on gest to, gsi prawila; ó rci, šla ti slowa, rtům wyklauzlá, ze srdce? Wládnul twým gazykem strach anebo nĕgaký giný autlegšj cit? Buď gak buď, nic giného nebudau předce tato slowa nikdy wyznamenáwati, než: on to byl, kterýby tisjckráte swůg žiwot pro mne dal, který neskončenau láskau ke mně hořj, a pro mne na ostatnj celý swět zapomjná. Při těchto horaucjch slowech tisknul ruku třesaucj se djwce, genž tu se sklopenýma očima a kwapně se pohybugicjm srdcem stála. Bylaby geg snad něžným pohledem anebo přjwětiwým slowem oblažila, w tom okamženj bylo ale z blj̈zkého minaretu (wěže) slyšeti, an se wečernjm tichem rozléhá wolagicj hlas: Bůh gest weliký, Bůh gest milosrdný, obraťte se k Bohu! — Křesťane, promluwila nynj Znajra wážně, slyšiš-li onen hlas na wýsostj? Upomjná mne, pamatowati na Boha a hodinu k modlenj.

To powěděwši, wywinula swogi ruku z geho, a wklauzla do domu. Leopold by byl rád onen welebně slawný hlas zažehnal, genž mu gestě w ušjch zwučel; pogala ho wšak bezděky ucty plná pokora, když nynj ona poswátná slowa ze wšech minaretů zawznjwala. We sladké sny pohřjžen naslauchal we wzdálj se ozýwagjcjm hlasům, an se tu nagednau i Znajra na domownj wěžičce obgewila, hlawu k nebi pozdwihla, a gemným slawičjm hláskem pronesla slowa: Bůh gest weliký, Bůh gest milosrdný, obraťte se k Bohu! Podobala se angelu, kterýž, nebeskau gasnostj ozářen, práwě s nebes sstaupil, a opět se wzhůru powznesti chtěl. Leopold klesnul, gestli že přemožen láskau anebo prawým, nábožným citem — on klesnul na kolena swá, gakoby wyznawačem islamu byl. —

Tyto přjhody wyprawowal Leopold přjteli Alimu s tak horaucjmi slowy, že z nich Ali poznati mohl, gak hluboce gest raněno geho srdce. Smutně naň pohleděw, řekl: Wěř mně, Leopolde, že tě gako bratra milugi, a práwě proto tě zapřjsahám, wypusť z mysli tuto djwku. Gegj otec pocházj rodem ze starého kmene Maurů grenadských; gesti syn onoho swatého, genž tam w marabutu pohřben odpočjwá, i gesti sám také u weliké wážnostj. Když před několika roky strašliwá bauře nad našjm městem záhubně zuřila, wyšli wšickni nábožnj mužj nébelšstj na minarety, a posjlali k nebesům wraucj prosby o pomoc; ale tjm zuřiwěgi burácela bauře. Také Hazzuz wstaupil na swogi wěžku, a sotwa že z Mekky přinešený turban rozwinul, giž přestal ligawec, mračna se rozptýlila, a rozwinutý turban se třpytil we poblescjch slunečnjch. Tento turban nosj, gaks widěl, gestě až podnes, když rowinau putuge, neboť každých osm dnj z Nébelu gde do Hametu, zapřjsahá wlny a mračna, i wyprosj požehnánj s nebes na tuto zemi. Beduini, zočiwše geg, opauštěgj stanů swých, aby se dotknauti mohli úsy oděwu geho. Uposlechni tedy mé rady, uposlechni rady přjtele, kterýž ti celým srdcem a celau dušj naklopěn gest, a zapomeň na djwku.

[Budaucně skončenj.]

*) Mekka gest znamenité město w Arabii (w Asii), čítagjcj asi 60,000 obywatelů. Zde se narodil powěstný Mahomet, půwodce islamstwj neb mahometstwj, náboženstwj, nazwaného od arabského slowa islam, což poddanost Bohu znamená, které wzniklo w Arabii okolo léta 611 podlé nasseho let počjtánj. Židowstwj a křestanstwj tehdáž u Arabů welice prospjwalo, a poněwadž pokolenj, z něhož Mahomet pocházel, se wychlaubalo, že od Israela a Abrahama swůg půwod bere, (nebot se prý zde usadil Ismael, když se swogj matkau Hagarau před žehrawau Sárau prchnauti musel), widěl Mahomet se býti přinucena, částku wjry ze židowské, částku ze křestanské přigmauti. Uznal knihy starého i nowého zákona, a wydáwal se za powolaného od Boha, aby prawau poctu geho znowa na zemi kázal. Základnj články islamu gsau tyto: 1) očisstowánj; 2) modlitba; 3) půst w měsjci Ramazanu, w němž za dne přjsně wsselikå potrawa se zapowjdá, po kterémž pak slawnost beyramská následuge, kdež wěřjcjm zase dowoleno, tento půst gjdlem si wynahraditi; 4) zákonnj almužna, kteráž rozdjlná gsauc ode dárků okamžitých, w tom záležj, že se chudým každého léta čtyřidcátý djl mowitého statku poskytuge; konečně 5) putowánj do Mekky, kamž každý swobodný a zdrawý moslemjn co žiw aspoň gednau powinen gest putowati. Pátek gest u moslemjnů zaswěcený den. Wedlé přjkladu starých Arabů a podlé obrazu Ismaele zachowáwagj obřjzku. Islam zapowjdá požjwánj wjna; dowoluge wssak čtyry ženy nagednau za manželky pogjti, a nadto i otrokyni do wůle užjwati. Swaté pjsmo se u nich nazýwá Koran, po arabsku: čtenj, a wykladatelé pjsma se gmenugj Alemowé, t. g. učenj. Wesměs počjtagj moslemjnowé čas od doby, co Mahomet ze swé otčiny da Mediny se byl utekl, totiž od r. 622 po K. n.; to gest gegich hlawnj doba, giž Hedžiru t. g. po arabsku: autěk — gmenugj.

Alois Sennefelder,

wynálezce kamenotisku.

K pamětihodným mužům nasseho wěku, gegichžto sláwa potrwá w ustech i neywzdáleněgssjch potomků, náležj neomylně Alois Sennefelder, wynálezce kamenotisku. Geho nálezem objrá se nynj už na tisjce ruk, mnohá rodina se skoro pauze gjm wyžiwuge, ba mnohému se gjm i nemalého gměnj dostáwá. Gjm se wždy wjc a wjce potřebám w obchodu wyhowuge, a umělecká djla gjm dosahugj wznesseněgssjho stupně.

Powážjme-li pokroky, gakých toto uměnj od prwnjch nedokonalých pokusů Sennefeldrowých (1793) až do dnessnjho dne udělalo, musjme podiwenjm užasnauti, a na myssljenku připadnauti, že gesstě snad nassjm potomkům ponecháno bude, rozhodnauti: gestli Guttenbergowo wynalezenj kněhtlačitelstwj (1438), anebo Sennefeldrowo wynalezenj kamenotisku we swých následcjch znamenitěgssj gest.

Alois Sennefelder umřel w Mnichowě 26. unora 1834, když nowé swé uměnj giž negen welmi zdokonalil, ale i u weřegnost uwedl; nebot wydal w Mnichowě auplný ponaučugjcj spis o kamenotisku, gehožto ceně a dokonalosti každý přjtel a ctitel uměnj se obdiwowati musj.

My Čechowé nemáme giž dokonce na Sennefeldra, na geho weliké zásluhy a na geho nedáwné odebránj se z tohoto swěta zapomenauti; nebot gest tento umělec náš, Čech gest, w Praze narozen roku 1771. Geho otec, Petr Sennefelder, znamenitý herec, odebral se z Prahy do Mnichowa, a takž přissel geho gesstě mladý syn s njm do baworského hlawnjho města, kdežto swé neyprwněgssj pokusy počal.

Nauze — půwodkyně wynálezu tak mnoha užitečných wěcj — přiwedla nasseho Sennefeldra na sstastnau myssljenku: o kamenotisk se pokusiti. Otec mu umřel r. 1791 a žádného gměnj mu nezanechal. Aby dle otcowa přánj práwa studowal, chuti neměl, a protossel také, zbawen nynj wssj podpory, k diwadlu. Tam mu ale sstěstj nekwetlo, a ubohý Sennefelder i geho matka museli zápasiti s nauzj a bjdau. Po skončené dwauleté diwadelnj dráze pokusil se o zlepssenj swého stawu spisowatelstwjm, napsal malau činohru „die Mädchenkenner," a poněwadž tjmto pokusem 50 zl. zjskal, sepsal druhau, kteráby mu byla 100 zl. wynesla, kdyby byla před lipským trhem dotisstěna byla. To ho pohnulo, přemeyssleti, gestli by se nemohlo lehčegi a laciněgi než dosawáde tisknauti, a mnohými wlastnjmi pokusy se dostal k znamenitému nálezu: Kellheimskau plosku wápenečnau potřjti pokostem woskowým (Wachstinte), do něho pjsmo obrácené wrýti, wryté kyselinau dusikowau wyleptati (mit Scheidewasser zu ätzen) a otisknauti. Sennefeldrowi se wedlo gako Guttenbergowi, kterýž, nemage wlastnjho gměnj, bez pomoci cizj nemohl swé nowé uměnj prowozowati, a mjsto co by byl wážen býti měl, pronásledowánj wytrpěti musil; Sennefelder předce wssak neumdlel na neschodné dráze, wedaucj ho k slawnému cjli; trpěliwě snássel nauzi a pronásledowánj, a mnohým nesnázjm při swém podnikánj se podrobil. 200 zl. by bylo na začátku dostačowalo, zaopatřiti si tis (pres), kaménné desky, barwu, malé nádobj a papjr; ale žádný mu nechtěl býti k podpoře. Práwě měl gaký s dělostřelec, který z wogny chtěl, za se postawiti muže, uwolil se 200 zl. dáti tomu, kterýby za něho slaužit chtěl. Sennefelder daufal, že až se wogenskému cwičenj naučj, na dowolenau pusstěn bude, a potom že se bude moci swému uměnj dle libosti oddati; že bude moci tisknauti a opět z wogny se wykaupiti, až něco peněz

sezene. Ale ani toho předsewzetj wywesti nemohl, poněwadž dle tehdegšjch bawořských zákonů, žádný cizozemec k wogsku přigjti nemohl.

Kausek makulatury se sspatně wytisstěnými notami přiwedl Sennefeldra na myšlénku, dáti se dle swého způsobu do tisstěnj not. Nemesstage powjdal to dwornjmu hudebnjku, p. Gleisnerowi, kterého giž dáwno znal, předložil zdařilý pokus na ukázku, kterýž se i Gleisnerowi tak zalibil, že se odhodlal, na wlastnj autraty od Sennefeldra dáti zřjdit na noty tiskárnu. Dwanáct Gleisnerem složených pjsnj s průwodem klawjru byl prwnj wýrobek tohoto tisu na noty (1796), který se tak wýborně podařil, že wolenec (Kurfürst) sám k dalssjmu tomuto podnikánj 100 zl. darowal, a že tyto i ostatnj tjm způsobem tisstěné muzikálie welmi na odbyt ssly. Sennefeldrůw staw se nynj zlepssil, neboť měl s Gleisnerem wssecko na polowičku, cokoliw byla tato kamenotiskárna wynesla. Sennefelder dal swogi dobrosrdečnost a wděčnost tjm patrně na gewo, že se od Gleisnera, gehožto podporau se swým uměnjm u weřegnost wstaupil, při wssech potomnjch wětssjch podnikánjch nikdy cele neoddělil, a přitom ani na matku, ani bratry Theobalda a Giřjho nezapomněl.

Poněwadž Sennefelder, gemužto se pro láci mnoho tisknauti dáwalo, swé nowé uměnj wždy zdokonalowati a mnohotwárněgssjm učiniti chtěl: často se mu mnohé ponaprawowánj nepowedlo, gemu i Gleisnerowi na ugmu gsauc. Obrowská wytrwanliwost a horaucj láska k uměnj mu ale nedaly ochabnauti w podnikánj swém; a tjm způsobem se ne tak geho mohowitost množila, gako se den po dni uměnj geho sslechtilo, a práce spanilegssj twárnosti nabýwaly. Také se mu powedlo, **obrazy** kamenotiskem zhotowiti, kteréž owssem na počátku gen nepatrné byly, pozděgi ale neykrásněgssjm a nywzneššeněgssjm uměleckým pracjm na bok směle se postawiti mohly. Brzo na to dostal se mu za společnjka p. Andreé, zprávce welké cjnotiskárny a muzikálnjho obchodu w Ofenbachu. P. Andreé měl znamenité gměnj, a proto se oba nynj snažili, obssjrné kamenotiskárny, z částky patentem potwrzené, w Ofenbachu, w Mnichowě, we Wjdni, w Londýně a w Pařjži založiti.

Roku 1809 byl za **dozorce králowské bawořské litografie**, s ročnjm přjgmem 1500 zlatých dosazen, když se byl giž dřjwe kamenotiskem i na mapách pokusil. Tento auřad podržel až do smrti. Ačkoli nynj bez starosti žiwot tráwiti mohl, neopominul předce, neustále w předesslé přičinliwosti pokračowati, a o gesstě wětssj zlepssenj swého uměnj se starati, zwlásstě, an mu powoleno bylo, kromě králowské, také swogi wlastnj tiskárnu obstaráwati. Roku 1810 pogal Sennefelder dceru k. wrchnjho auditora Verschе za manželku. — Nynj počal pracowati na swém litografickém spisu. Nebyla to uloha snadná, wsse, co se tohoto uměnj týkalo, dokonale podařeným wzorným listem, gak si byl předsewzal, obgasňowati. Tyto těžkosti, smrt geho přemilé choti při porodu synáčka a geho skoro dwauletá nemoc byly přjčinau, že se skončenj tohoto wýborného spisu až na rok 1818 opozdilo. — Opět se oženil, a wzal si synowkyni hudebnjho ředitele a rytjře z Winteru, která gedinému synu po prwnj manželce upřjmnau se stala matkau.

Když wýborné práce, které se nynj we Wjdni, w Mnichowě, w Londýně, w Pařjži a giných městech kamenotiskem zhotowugj, pozorugeme, obdiwowat musjme pokroky a rozssjřenj se tohoto uměnj. Sennefelder sám powažuge **přetisk** za neyhlawněgssj swého nálezu. Přitom potřeba gen na papjr napsati neb wykresliti chemickým inkaustem, tisem to na kámen neb něgaký kow přenesti, a w krátkosti se toho četných otisků nadělá. — A tak mnoho dokázalo toto uměnj asi we 40 letech! S co bude moci býti kamenotisk, a gaký stupeň dokonalosti dosáhne, až tak dlauho wzděláwati se bude, gako knihtlačitelstwj? — Gak prawdiwá gsau slowa, která napsal G. M. nyněgssj bawořský král, dřjwe gesstě, než byl panowánj nastaupil, w Sennefelderowě djlně k otisknutj ke kamenotisku náležegjcj tekutinau: **Kamenotisk gest geden z neyznamenitěgssjch wynálezků osmnáctého stoletj.**

Wěčně zaznamenáno bude gméno tohoto muže w knize nesmrtelnosti, a geho sláwa se rozssjřj po wessteré zemi, kde wědy a krásné uměnj rozkwjtagj. A tento muž gest **náš kragan**, Sennefeldra zplodila **země česká**, **Čechie** gest geho wlastj, **Praha** se honositi může Sennefeldrem, wynálezcem kamenotisku, a záwiděti gi budau tohoto umělce mnohá města. Čechie, drahá nasse wlast, počjtá giž mnoho slawných mužů, mnoho gich porodila a wypěstowala cizozemcům: dala k. p. Řjmu welikého maljře, **Antonjna Rafaela Mengse**, dala mu oblibeného komponistu **Josefa Misliwečka**, Wjdni dala powěstného dwornjho kapelmistra **Floriána Gasmana**, dala gi welikého hausliſtu **Josefa Slawjka**, dala Londýnu gednoho z neyznamenitěgssjch rytců na mědi,

Wáclawa Holára. Gesstě mnoho by se mohlo wypočjsti umělců, mnoho gesstě spisowatelů slawných, kteréž magi cizozemci z Čech, bylo by ale přjliš obssjrné, wssech gich podotknauti. Chlaubně wssak můžeme opakowati, že Sennefelder zwětssil ctihodně počet nassich umělců, že rozený Čech gest wynálezcem kamenotisku.

Pautnjk.

[Pokračowánj.]

IV.

Fer correr miglior acqua, alza le vele
Omni la navicella del mio ingegno,
Che lascia dietro a se mar si crudele.

Dante div. Com.

Parno popoledni gasného letnjho dne donutilo mne k odpočinutj. W prawo, pokrag háge, winula se stezka mezi chrastj a mladé stromowj. We stjnu chladjcjho laubj usadil gsem se, na blizku čerstwého potoka, pohljžege na rowinu, do dálky se táhnaucj, až mi na obzoru k oblakům strmjcj hory tyrolské pohled zamezily. Přeskwostné zahrady střjdaly se s lukami, mezi nimiž pomerančowé háge prozlautaly, z nichžto zde onde wystaupaly přjwětiwé letohrádky. W gasnosti slunečnj potoky se lesknuly, a wzdálená gezera pod wrchy planula, gakby praudowé láwy, z hor se walicj, kraginu zatápěli. Bylo weselo na prostoře italské, a zpjwánj djwek i pisskaly pastýřůw a zwonky pocházegjcjho stáda hluboce se draly w srdce mé, gakby zwuky z minulých mne wjtaly wěků. Oko mé blaudilo po dalekosti, a dusse má se občerstwila z pohledu na krásné kraginy, genž se předemnau skwěly gako rozložená koltra s malbau Claude Lorainskau. Na západu, wedlé rozssjřeného gezera, starobylý se nacházel klásster, gehožto dlauhé pořadj oken se třpytilo co řada žhaucjch hwězd. Z newysoké wjžky hlas zwonku tak zádumčiwě pronikal kraginu, gakby dussi umjragjcjho k oblakům doprowázel. Powětřj bylo tak gemné, wzdechy lučin a hágů tak ljbezné, a zwonků zněnj tak pobožné, že gesstě nynj w upamatowánj na onu krásnau chwjli blaženě se kochámám, a s powzdechem: Et in Arcadia ego! zwolámám. —

Až potud gsem následowal pautnjka, zde wssak mizely sledy geho, a kohokoliw gsem se tázal, žádný o něm newěděl. Byltě giž od auřadu wekegně wypsán, i stjhaly geg osoby práwnj. Ubezpečen, že se gesstě newyzradil, w této kragině gsem ho nagadnauti daufal. Tu za mnau ssuměl hág, a z hlubokého auwozu na skwělé brůně se diwoce hnal muž w selském oděwu, a ugjžděl ku klássteru tak bystře, gakby letěl na peruti wětrů. —

Poznal gsem w gezdci přestrogeného pautnjka, kterýžto, nepozorugjc mne, bystrými skoky ku klássteru se blj̄žil. Brzo gsem gezdce w dálce ani nespatřil, gen gjzdau pozdwjžený prach znamenal stopy geho, a nežli dozněly zwuky klássternjho zwonku, ani i této po něm památky k spatřenj nebylo. Bez pochyby wessel do klásstera, protož i gá sebraw se, tamto gsem se ubjral. Gesstě před slunce západem stál gsem u wchodu klássternjho. Dwéře byly uzawřeny; bylo wssak slysseti kroky po chodbách, a malý zwoneček swolávál mnichy do hóry odpolednj. Domnjwage se, že snad kostel otewřen gest, zassel gsem podál ku chrámu; wssak i tento byl zawřený. Zaslechl gsem ale modlenj a zpěw nábožných mnichů, genž w chrámě tak elegicky zaznjwal, gak by zpěwci gasný den ukolébáwali w temnau noc. Zatjm ale zasslo slunce, i wracela se stáda k domowu. Mnissi w kostele utichli, a zaslechl gsem kroky wracugjcjch se z chrámu po chodbách. I osmělil gsem se a zazwonil gsem u wchodu, žádage o přjstup do wnitř a o posslu. Hostinsstj mnissi temnými, dlauhými chodbami uwedli mne na obecnau sjň. U prostřed wisela z hrubého klenu weliká swjtilna, dwanácti hořjcjmi swjčkami oswěcugjc welikau sjň. Kolkolem u zdi seděli mnissi za welikým stolem u wečeře. Geden z mladssjch hlasně předčjtal zlomky ze žiwotů Swatých, an posluchači při tom wečeřjce, pilně na mluwce hleděli. W tichosti gsem se usadil na určené mjsto ku zwlásstnjmu hostinskému stolu, na kterémžto čtyry swjce gasnau wydáwaly swětlost.

Hlawu mage we dlaň podepřenu, se zawřenýma očima wstřjc mi seděl pautnjk w selském oděwu, aniž mne nepozorugjc, ani se nepohybugjc; gen ústa pohybowaly se, a zasmussilý obličeg geho důkazem byl, že neposlauchage čtenáře, w hluboké se zabral myssllénky. Wjno i pokrm nedotknuté před njm stály, a častý, ljtostný wzdech gewil wnitřnj nepokog a bolest cizincowu. Když wssak mnich dočetl ulohu swau, přetrhlo se ticho a hlučný howor mnichů obžiwowal sjň. Pautnjk nepohnutě seděti zůstal. Někteřj z mnichů pozorni učiněni na mne, přistaupili k stolu mému, a uwedli mne k předstawenému, kterýžto přjwětiwě uwjtaw mne, w rozmluwu se mnau se pustil, až hlas zwonku čas k rozegitj se oznamowal. Utichli mnissi a wykonáwali

modlitby swé, a pautník wstal a s podiwenjm se ohljžel, gakby z temných snů procitnulý pochopiti nemohl okolnost swau; když wssak oko geho dosáhlo mne, tu se zasmussil obličeg geho wjce, a zarděla se bledá geho twář.

Giž odcházeli mnissi, a tratili se ze sjně, an geden z nich se stolu sebraw swjce, k loži nás uwesti chtěl. Přistaupil gsem k pautnjku sseptage mu: „Očekáwey mne we swém pokogjku." Swazek klíčů w gedné, dwě swjce w druhé ruce, wůdce náš před námi kráčel a wssecky dwéře za námi uzawjral. Kroky nasse a řechtot klíčů i zámků po pustých se rozléhaly chodbách. We stranném oddělenj klásstera nám mnich otewřel dwě sjně wedle sebe, postawil do každé na stůl gednu swjci, přál nám dobrau noc, a ginau stranau, zase za sebau zawřew, odessel. —

Dosti mně zbýwalo času ku pozorowánj sjně, w kterau mne mnich uwedl. Dubowý, umělecky a skwostně pracowaný stůl dle wkusu řezby z dáwných časů pocházeti se zdál. Několik obrazů z wlaské sskoly krássilo bjlau stěnu, z nichžto geden zawražděnj mladátek, dle Quida Reni předstawowal. Obrátil gsem se od hrůzného pohledu, wzpomjnage si na wýgewy, gichžto gsem byl swědkem. — I otewřel gsem okno a hleděl gsem kraginau k wzdálenému pohořj. Za krásným dnem překrásná přicházela noc. Miriady hwězd na temněmodré obloze brillantowau třpytilo se gasnostj, a žhaucj Syrius mezi nimi gižným dohořowal plamenem swým na obloze, a měsjc se wznássel nad horami co ohniwá kaule, i stříbrná geho záře w třesaucjch lesknula se gezerách wzdálených. —

W klásstere wsse utichlo, i použil gsem doby nočnj a gal gsem se giti k pautnjkowi. Tento u okna na zeď podepřený stál, a žalostiwě k obloze hleděl, a w oku geho se třpytila slza, gegjžto pohled pohnul srdcem mým, neboť slzy w oku mužském kauzelnau magj moc. Zdráw buď w cizině, zwolal gsem, wkroče w sjň.

Pautnjk. Co žádáš ode mne? Čili i ty pronásleduges mne? Gdi, wyzraď wraha, — ale saud wyšssj očistj winu mau! Hleď, zde gest ona dýka! — Takto prawiw dýku wytrhl z pásu, a hluboce gi do stolu zarazil, až se zatřáslo nářadj w sjni.

Gá. Neylsiš se w osobě mogj, gestli že myslis, že tě stjhám pro [redacted] Že gsem za tebau se pustil, giné mne nutily přjčiny.

Pautnjk. Mám se w tebe důwěřowati? Rci, mladjku, přisahey u neyswětěgssjho tobě, u lásky k wlasti a swobodě, že negsi poslán, abys mě wyhledal; neboť ty gediný mne osobně znáš w celé kragině!

Gá. Zde slowo a ruka má! Wzdáleno ode mne takowé gest smeysslenj! Powěz mi wssak, z gaké přjčiny Bertina muže gsi zawraždil; — wěř, ne zwědawost mne za tebau wedla; byla wssak to wůle znemocnělé Berty, k gegjmužto upokogenj tebe následowal gsem.

Pautnjk. Ano, tak zrady se nedopustjš! — Odpusť, mladjku, nedůwěře mé; naučil gsem se člowěčenstwo znáti ze strany newěry geho, a přestal gsem w ně wěřiti a milowati ge. Klesslý rod w červicjm okresu země plazj se, a nepochopugjc let wznessených orlů, welikost činů i smeyssleni přepiatostj nazýwá; kde ale k nizké sspatnosti přjležitost se ukáže, tam lstj hadj se přiwine a záwogem způsobnosti zakrýwá černé srdce! — Hleď, mladjku, čin můg byl zlý, ukrutným ho nazýwá lid, a zákony pronásledugj mne; činy wssak padlého mau pomstau tak ukrutné, tak bjdné byly, že zákonu nenj k potrestánj gich. A hleď, an byl bohatý, nazýwali geg hodným, a krew geho pomstu žádá od zaslepených práwnjků!

Gá. Měl bys se ale chrániti, neboť stjhán gsi ze wssech stran, i sledy twé wyzrazeny gsau.

Pautnjk. Myslјš, že nepřegdu pomezj této řjsse? Wyzrazeny gsau sledy mé? Ha! Kdo ge wyzradil? — Proto dnes mne pronásledowali gezdci, že gsem se gim sotwa uchránil. Protož i ty w této gsi se wyskytl kragině; ale wěz, nepowede se ti záměr twůg! Bjdnjče, pro wyhozený na wyzrazenj moge penjz, mého žiwota se dotýkáš! Gesstě se nětěš! Nezradjš mne wjce! — Tu pod oknem byl slysseti ssumot. Pautnjk přiskočil k oknu, a hle, obložen byl klásster wogáky, an hřmotně zazwonili a přjstup žádali. —

Ha! gesstě se chceš wymlauwati? wykřikl pautnjk a ku stolu se hnal, a dýky tam zaražené se chopil. Gá wssak rychlegi skočil po nj, a wytrhl gsem gi ze stolu. Probůh, co počjnáš? Gá gsem newinen! zwolal gsem; on ale násilau mně dýku wyrwati se snažil, až posléze kwapně gsem gi hodil z okna, a břinkotem sslo i dýka letěly dolů.

Pautnjk se zarazil. — Pressel sjň, gakby přemyssel, přikročil pak ke mně, řka: Gá gsem tobě neubljžil, mladjku! Nessťastnau milenku twau gsem wyswobodil z rukau ďábelských, a tobě krásnau prokleslil k budaucnosti dráhu! Proč gsi mi takto učinil?

Gá. Bůh budiž swědkem, že newinen gsem!

Pautnjk. Možnoli uwěřiti? — Hleď, tento prsten ode mne wezmi; co s njm činiti tobě, geden z

mnichů při odchodu twém ráno ti powj. Nynj ale gdi, aby nás nezastihly u sebe.

Když gsem do ložnice wkročil, zasslechl gsem silné kroky po chodbách, a blížicj se ke dweřim; pohledna pak z okna, mnoho ozbrogených gsem spatřil. Tu se otewřely dwéře, a několik wogáků i mnichů kročilo w sjň.

Sotwa gsem několik mně daných otázek důstognjkowi zodpowjdal, přiblížil se k němu pautnjk, řka: Muž, gehož hledáte, gsem gá. — Ano, zwolal geden z wogáků, tok gest, genžto nám dnes w hági se ztratil, an gsme se za njm hnali.

Obrátil se důstognjk k pautnjkowi, srownáwage ho s popsánjm osoby pautnjkowy, genž rozloženo w ruce držel.

Půgdete s námi, prawil napotom k němu, a wymlauwage se u mne, při odchodu wogákům pautnjkowi ruce prowazem swázati kázal, čemu wssak pautnjk připustiti nechtěl. Pane, prawil rozhorlený, gá wám neugdu; ale byk bych i přes tento práh žiw newyssel, tu potupu nesnesu! Na prosbu mau a zwlásstě gednoho z mnichů, ustaupil důstognjk od přjkazu swého, a swobodně kráčel pautnjk mezi odcházegjcjmi wogáky a mnichy. Rozléhaly se kroky gegich w chodbách, až posléze w klássteře bylo ticho; i pohledna z okna, uzřel gsem, gak wogáci, pautnjka mezi sebau wedauce, ze wrat wycházeli. Geden z mnichů ho wyprowázel až z klásstera, a gak se zdálo, důležitě s njm howořil. Rozlaučili se pak, a mnich wcházege do klásstera, železné za sebau uzawřel wrata, i wogáci s mnichem se tratili w dálce, až gich k spatřenj nebylo. Na klássternj wěži uhodila gedna, a uzawjrage okna, za stůl gsem se usadil, a prsten, pautnjkem mně doručený, gsem prohljžel.

[Pokračowánj budaucně.]

Rozličnosti.

W Pařjži gest prý muž a sice muž slepý, který wěrně podobizny maluge. Gednau rukau omakáwá obličeg, a druhau reysuge, a gak se prawj, tak obratně a prawidelně, že přjtomnj podiwenjm žasnau. — Byloby to arci něco wjc než neobyčegného a paměti přehodného, gestli sáma něgakau kodu nepřitraubila, anebo, poněwadž cesta z Pařjže k nám daleká gest, gestli tato wssednj zpráwa něgakého přjdawku milostiwým dopisowatelem na cestu nedostala.

Defterdar Bey, onen egyptský ukrutnjk, wždy gest několika ozbrogenými Mameluky neb otroky prowázen, když se mu zaljbj, na procházku wygeti. Každý z těchto otroků w opasku má schowaných 1000 cechin, aby w pádu autěku, — gakž se z ohledu nepřátelstwj proti Mahumedu Alimu obáwá — tento ukrutnjk wždy penězmi zaopatřen byl. — Když proti Syrům do pole táhl, uteklo se sest mladých otroků geho do táboru Ibrahimowa ze strachu před geho ukrutenstwjm, kteréhož nesčjslné přjklady každodenně widjwali. Byli wssak prozrazeni a nazpět přiwedeni. Před stolicj wládaře gim bylo weleno, u přjtomnosti geho, s mečem w ruce tak dlauho se potýkati, až gich pět padne. Sjestému, gakožto wjtězi, přisljbil swobodu a tisjc cechin. Otroci poslechnauti museli, a tři a tři se proti sobě postawili. W ssermowánj od mládj cwičeni, welmi udatně se bránili; neb při té nemožnosti, zachowati swůg žiwot, každý se snažil wjtězem býti. Zaufanliwost gim dodáwala sjly, těla gich hroznými pokryty byly ranami; Defterdar Bey wssak lhostegně, ba i s potěssenjm na ně patřil. Po dlauhém konečně potýkánj pět mrtwol leželo před njm, sestý autrpně stál gako wjtěz nad nesstastnými saudruhy, očekáwage přisljbené milosti. W tom okamženj wssak na pokynutj ukrutnjka geden z černých otroků, genž s wytaseným mečem bogugjcj obstaupili, gemu hlawu sťal. — Při giné zase přjležitosti dwa z geho Mameluků se hádagjce, u geho přjtomnosti ssawle wytáhli; načež se tak rozhorlil, že oběma hlawy stjnat rozkázal. Ostatnj otroci sobě předsewzali, swé žiwobytj draze prodati, a osud nesstastných spolubratrů ukrutně pomstiti. Giž několik z nich mjřilo po něm, přjchod wssak giných Mameluků gemu popřál času, do swého haremu se utéci. Autěk neb oswobozenj gim bylo nemožné; ostatnj se k nim připogili, a oblehli ukrutnjka w geho pokogi. Zde by byl nepochybně zaslaužené mzdy swých zločinů dossel, kdyby mu nebylo odděleni wogjnů z blizké pewnosti ku pomoci přispělo. Tito rozehnali otroky, kteřj se zase shromáždili, a do wěže, kdež obyčegně prach složen byl, se zawřeli. Zde několik dnj se bránili; poněwadž wssak gjdla ani pitj zde neměli, menssil se gegich počet den po dni. Konečně w zaufanliwosti, an nic giného k očekáwánj neměli, zapálili wssechen prach, a tak se sami smrti do náruče uwrhli.

H..ł.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

KWĚTY.

9. dubna [Přjloha VIIImá.] 1835.

Naše časopisectwj.

Že časopisowé rafigemi gsau každé literatury, trefně slawný geden náš literator powěděl. Užitek gegich w každém twaru a wywinutj literatury gest patrný, za našich dnů wšak stali se newyhnutelně potřebnými, za gedno, že pole literatury nesmjrně se zwětšilo i zbohatlo, za druhé, že se čtenj knihtiskarstwjm a nynégšjm stawem obchodu welmi rozšjřilo, za třetj i z giných zwláštnjch na poważe a čelenj našich časů spolehagjcjch přjčin. Čjm wjce záhonů, gežto na roli literatury pod rádlo se dostaly, čjm wjce a čjm čilégšjch wzdělawatelů, čjm wjce podjlu bránj w národu, tjm hogněgšj, tjm lepšj časopisectwj. — Radostno gest nám Čechoslowanům, že ze spánku celému národu a wzdělánj geho tak škodliwého nedáwno procitlá literatura naše giž asi desatero časopisů čjtá, tak že se počet tento mnohým giž dostatečným býti zdá, ano někteřj i w tolikeru časopisů překážky gich wlastnjho wzniku a zdaru widěli. Pánowé tito magj sice se strany gedné prawdu, s druhé ale wáznau u welikém omylu. Časopisectwj wzrůstagjc k tomu musj se mjti, aby organický celek samo sebau činilo, a organicky též s ostatnj literaturau, gakožto se hlawnjm tělem spogeno bylo, slowem aby žilo. Aupině rozčlánkowané, ohromné časopisectwj nenj podjlem každé literatury; rozumně rozčlánkowané, čilé časopisectwj gest ale wšude možné, kde časopisů stáwá. Že ho u nás nenj, že si u nás wůbec geště oči gak se patřj newytřelo, to gest naše neywětšj škoda i - wina. Tjm nikoli neodnjmáme cenu našim časopisům, ano naopak milerádi wyznáwáme, že chceme-li z obecněgšjho, méně wznešeného stanowiska na ně hleděti, mnohý z nich dobrým, ba wýborným nazwati a k neylepšjm cizezemským přirownati můžeme. K časopisu se wšak wjce žádá, než aby článkowé w něm obsaženj sami o sobě dobré byli; woljme-li, hránj opanštěgjce, oprawdowě zasaditi se o ně a o ty interessy, gež w literatuře a w národnjm wzdělánj zastupugj, musjme k tomu prohlédati, aby meze každého časopisu pewně určeny byly, aby wšecky dohromady potřebám wznikagjcj wšeliteratury wůbec, slowanské ale a českoslowanské zwláště zadost činily; aby každý swůg wlastiwý žiwot magjce, dohromady krásný, žiwý i ožiwugjcj celek působily.

A wšak dosáhlo-liž naše časopisectwj toho stupně, aneb aspoň přibližuge-liž se k němu? — Bohužel, že odpowědjti musjme, že nikoli! Časopisowé naši splýwagj buď geden do druhého anebo zůstáwagj skutky swými za záměrem.

Pewně neodznačenj, podobnau barwu nesaucj časopisowé, zwláště gsau-li stawěni na kaši zábawného čtenj, gsau naši literatuře wůbec a spisowatelům i sobě obzwláště ku weliké škodě. Nechceme tjm twrditi, že sobě wjce slowesných časopisů nepřegeme, ano čjm wjce a čjm hogněgšjch třjd národu ke čtenj přiwábjme, tjm wjce bude potřebj, přiměřené zábawnjky gim přichystati; w tom ale stawu, kdežto pro slowesné časopisy činné spisowatelstwo sotwa k wydáwánj gednoho dobrého týdennjka stačj, zagisté sil literaturnjch mařenj gest, zasázeti se o wjcerý, cele aneb z částky slowesný, tomuže čtenářstwu přiměřený časopis. Přidáme, že kdyby geště gedny zábawné listy u nás powstaly, předce by se nalezlo, čjm ge wyplniti; ale medle gaký z toho užitek? Z nauze frnnta dobrý: redaktor, nedostatek mage, pomůže si gak pomůže. Snadnost, lehko napsánau hřjčku hnedle wytisknutu spatřiti a pro některý po pusté wodě plugjcj lepšj nápad ku genialnosti se hlásiti, powzbudj wždy mnohých ku skládánj rozmanitých článků pro ty časopisy, a wrhne-li se to neylépe, sesype se na naši literaturu kupa překladů, nimiž na mnoze ani za mák nezjskáme. Tjm wšak ubjhá gedna celá naděgná třjda, zwláště mladšjch spisowatelů na scestj; snaha naše nenj bez toho ku wěcnatému wzdělánj obrácena, wjce takowých časopisů odwrátilo by gi geště wjce od něho, dagjc nám w náhradu několik časnau, nedobře zřjzenau plodiwostj zkažených nedobelletristů, gež by byl přjsněgšj wýbor pracj buď polepšil, anebo na ginau cestu odkázal. Dále

by měl geden dobrý zábawnjk dostatečné publikum; několik gich ale a slabšjch bude se wždy s nedostatkem odběratelů potýkati. A nenj-liž ztracen giž i ten penjz, kterýž se na autraty horliwých našj literatury milownjků na wydáwánj gich wynakládá, gelikož by na něco giného, užitečněgšjho obrácen býti mohl? Geden dobrý zábawnjk nám mnoho zjská; několik špatných nám též mnoho — owšem ale gen uškodj.

Chceme-li z tohoto truchliwého stawu se dostati, chceme-li, aby naše časopisectwj užitečným stromem a ne cizopasnau bylinau w dědičném poli našeho národa bylo; musjme bez dlauhého prodléwánj upřjmně o to pečowati, gakbychom těch časopisů, gichž gsme šťastně dosáhli, co neylépe použili. Čjm wjce a čjm trefněgi ge potřebám našeho wěku a národu přiměřjme, čjm wjcerých aučelů, a čjm auplněgi gich nimi dosáhneme, tjm wjce se upewnj a rozšjřj, i literatuře prospěgj. Gaký že cjl neyprospěšněgi by sobě wytknauti mohli, o tom budiž nám prozatjm dowoleno mjněnj naše pronesti; za neylepšj ge newyhlašugjce, rádi budeme, poradj-li auebo geště lépe učinj-li kdo něco giného, coby wyložené žádosti geště auplněgi wyhowělo.

Meze časopisu musegnjho gsau rozlehlé; z belletristiky i z nauk widěli gsme w něm neyrozmanitěgšj půwodnj i přeložené práce, gichžto welikau částku co do wěci i formy přjkladnau nazwati lze. To bylo owšem z počátku potřebné, ano na samé přirozenosti wěci založené; má-liž se to wšak déle teď geště zachowáwati? Časopis ten, pod aegidu národnjho Museum postawený, od práwě wzdělaného, wzácného společenského wplywu i rozšjřeného spogenj magjcjho wědce wydáwaný, a obecnau wážnostj poctěný mohl by hlaub do žiwota našeho národu zasáhnauti; ba on sám gediný gesti s to, národ sám sobě owědomiti. Pochodnj do zakryté našj minulosti swjtě, bystrým zrakem wšeho w osudné přjtomnosti hleděe a wěhlasně pratem w budaucnost kyna, odhalugž nám národa našeho bytj we wšelikém ohledu, uč nás znáti přjtomnost naši, táhni gi a rozmanité snaženj gegj do okresu našeho, wyplňug mezeru mezi zewněgšjm, k cizotě lnaucjm působenjm národa a wnitřnjm našjm liternjm oživowánjm, spřjzňug tak tjmto podjlu bránjm důležité ony občanské třjdy s národnjm žiwlem, čiň nás praktičněgšj, sobě známěgšj a gedny; naše historie, starobylosti, statistika, promysl, ústawy, wlastenské podniky, wlast a národ w gednom wždy se zdokonalugjcjm obraze, w gednom ohnisku, kdež nashromážděné paprsky ne bez působenj do wšj ostatnj literatury se odrážj! Ukol takowý bylby w každé literatuře nesnadný, tjm wjce u nás, a wšak nenj-li muž ten s to, kdože giný? Důležitý, weliký, neywyš giž potřebný, národu ke cti a sláwě slaužjcj záměr mage, nagde zagisté on pomoci i s wyšších mjst i u takowých, genžto snaženj swé národnj literatuře posud nezaswětili.

Wšenaučný Krok arci žádným wlastně tak zwaným časopisem nenj, wedle toho wšak, že rozmanité práce rozličných spisowatelů obsahuge a čas po čase wycházj, smjme geg také sem počjsti. Spis ten měl dle prwotnjho záměru obsáhlegšjm býti, a trwáme w té pewné naděgi, že se njm brzo také stane. Gará činnost a weliká učenost p. wydawatele gest na dosti známa; gemu se zagisté podařj, učiniti spis swůg středem přjsně wědeckého, zwláště přjrodnjho a maudrckého wzdělánj českoslowanského a skladem wšeho toho, co neynowěgšj swětoliteratura wědecká nowého podá, budiž to zde w gasných přehledech, onde w rozborných pogednáujch, ginde opět we hlaubawých posudcjch. Práce to weliká, zwláště má-li na něčem tolike nepřestáwagjc, wšeobsáhlým, srostitým celkem býti, aniž pak nagednau k wywedenj; a wšak čjm časněgi, čjm horliwěgi se k nj wšecko připrawowati bude, tjm dřjwe bude k cjli dowedena.

O přjteli mládeže bylo w listech těchto giž lonského roku mluweno. Nepřepjnáme twrdjce že dobré geho wedenj nesmjrně blahých následků býti by muselo, neboť on má swé giaté, četné čtenářstwo, české učitelstwo, w gehožto rukau wychowánj nastáwagjcjho pokolenj a tedy osud budaucnosti našeho národa spoleha. Nesmjrná, nenahraditelná tedy škoda, že časopis ten tolik cjle swého se chybuge, zwláště gelikož gediným téměř prostředkem gest, gjmžby se rozumné oswjcenj a wzdělanj rozšjřiti mohlo u našich zwláště wenkowských učitelů, genž ani před ani po nastaupenj swého auřadu postačitelné přjležitosti k wycwičenj nenalezagj. Giž tjm by se dosti zawděčil, kdyby wýtahy z tak hogných dobrých ginagazyčných toho druhu časopisů i knih, anebo wzděláwánj gednotliwých důležitěgšjch článků podáwal, a k tomu-liž nenalezloby se srdcj a rukau w duchowenstwu našem a we wzdělaněgšjm učitelstwu? Nikoli, zasadiž se p. wydawatel oprawdowě o swatý ten aučel, a gistě že w sobě i w giných dosti podpory nalezne ku šlechtěnj i poučowánj čtenářstwa swého.

O nowinách pražských, o gichž wýtečnosti co do slohu, wýberu wěcj a rychlosti zpráw, gediný hlas gde; řeči tedy dále nešjřjce, to toliko přege-

ma, aby k nim přidáwaný úřednj list a oznamowatel brzo tak se rozmohl, gakož toho sama wěc požaduge. Hledj-li slawná wláda, aby Čech mimo přirozený giného gazyka neuměgjcj tjm ugmu netrpěl, přikazuge-li zákony swými, aby se w úřednjch wygednáwánjch dle potřeby českoslowanského gazyka užjwalo, dáwagj-li se mnohé giné wěci úřednj w obogj w zemi obyčegné řeči oznamowati; i což medle měla by toliko úřednj, práwě za aučelem neywětšjho rozšjřenj do nowin kladená náwěštj pauze německy mluwjcjmu djlu našich kraganů přjstupna býti? Několika úřadů přjkladowé owšem chwalitebnj gsau, a wšak což gsau proti weškeresti? Lwowský oznamowatel gest w ohledu tomto saussledněgšj i sprawedliwěgšj.

Českau wčelu k něgaké třjdě přiwrci těžko gest; básně i kritiky, powjdky i učená pogednánj, hospodárské drobnoty a šestiměrowé překlady, liternj a mednj nowoty a starobylá skládánj, wše to a mnoho giných wěcj přinesla nám posud gegj pjle. Negsauce nepřátelé rozmanitosti, owšem ale gen pokud se w gednotu spogiti dá, a wysoce si wážjce slowútného p. redaktora, gjmžto se před ostatnjmi Slowany wychlaubáme, nemůžeme předce zamlčeti, že co do nás gest, způsob tento wydáwánj časopisu při nowinách wycházegjcjho a tedy přerozdjlnému čtenářstwu do rukau se dostáwagjcjho welmi nepřiměřeným býti pokládáme. W nowinách dostane se nám pro samu gich přirozenost a auzce wyměřené meze skrowný toliko djl obrazu našich dob před oči; Wčela směle w nowinách zkreslené obrysy barwami oživug a prázdná mjsta doplňug; ona seznamug nás se zeměpisem, národopisem, statistikau a wůbec snaž se neynowěgšj toho druhu zpráwy w půwodnj formě anebo we wýtahu zděláwati. Rádi a wděčně uznáwáme, že nám w listech gegjch w tomto ohledu některé dobré wěci podány gsau; nám ale gde o wjce nežli o několik krásobarwých tahů, genž po různu gsauce důležitosti tratj, nám gde o celý, pokud možná auplný obraz. Tak gak Wčela gest, bude se wždy o přjzeň s ginými podobnými časopisy děliti, newyplnj žádnau mezeru w literatuře našj, ano gest nepotřebnau; tak gakbychom gi sobě přáli, stane se znamenitau pákau wzdělánj i literatury, nagde širšj, wděčněgšj publikum, nabude čilého, rázného žiwota, stane se potřebnau. Ostatně by snad kupecky a literně lépe bylo, aby na nowiny wázána negsauc, sama o sobě wycházela.

Kwěty gmenugj se samy národnjm zábawnjkem pro Čechy, Morawany a Slowáky. Magjce gediným toho druhu spisem w literatuře našj býti, musegj se zagisté welmi na pozoru mjti, aby za dost učinily důležité oné, zwláště tak nazwané wzdělaněgšj třjdě, gižto pro sebe a tjm i pro literaturu zjskati hodlagj, a kterážto méně wlastenecké mysli, gako samé podané wěci sobě wšjmá. Dosaženj aučelu gegich gest tjm nesnadněgšj, čjm wjce laciným ginogazyčnými, z části dobrými časopisy a knihami gako potopeni gsme, a polopublikum to, we plody našj literatury na mnoze se geště nedůwěřugjc, lečjms u nás opowrhne a gako ostnem proti celé literatuře se obrátj, cožby ukryté gsauc nimbem cizozemstwj, buď bylo pochwálilo aneb si toho aspoň nepowšjmlo. Třeba-liž u nás takowých ohledů i při prostřednjch pracjch šetřiti, medle gakž o mnoho wjce musjme se špatněgšjch chrániti. Dobré zábawnjky rozšjřj neysnáze i neygistěgi pole každé literatury; magjli to Kwěty učiniti, musegj se wšj mocj snažiti, aby se na stegný s ginogazyčnými toho druhu časopisy stupeň dokonalosti wznesly, tak aby wýhody národnosti pro sebe magjce wytisknauti ge mohly. To owšem nenj posud u nás wěcj lehkau, a wšak pewně přeswědčeni gsme, že wydawatelstwo Kwětů maudře a oprawdowě wšecko před se beraue, sjly swé odhodlaně w gedno seberauc, sil giných, kde se které nalezagj, pečliwě k sobě pogic, cjle swého chwalně dostogj. Přidrž se snahy swé o půwodnost, nédey se ale půwodnůstkowánjm zawesti, pěstug dále wšude národnjho a wlastenského ducha, buď ale pečliwěgšj gazykowých forem, a od suché i odsekawé přeučenosti gakož i od prázdného slow stawenj a marného hránj stegně wzdáleno gsauc hleď zwláště přjjeměgšjho wýboru wěcj, abys ani spisowatele ani čtenářstwo nezawádělo. — Pogmi wše, na čem wzdělaněgšj třjdy aučastnjj, do okresu swého, užjwey dne a geho interesů, sebjrey w gedno zrcadlo paprsky společenského žiwota celého národu wůbec a hlawněgšjch měst obzwláště, a gew uwnitř i wně powždy onu ozdobnost neposkwrněné krásy, njž se gediné ušlechtilegšj čtenářstwo pautáwá. Přjloha Kwětů, liternjm předmětům zaswěcená, gest dosti pohodlným prostředkem, gjmžto posudky, liternj zpráwy a pogednánj atd. zwláště ne přjjemně wědeckých wěcj odbýwati můžeme. Častěgi wycházegjcj spis těžko by bylo u nás dobře wyplniti, pro ni wšak stačjme; setřiž ona toliko mjsta, rozměř si swau činnost, a nezanedbáweyž pro skrowněgšj důležitěgšjho, ustaw si něgaký wyššj aučel swého snaženj, a budiž we wšech swých článcjch widau geho proniknuta. Mluwenj o knihách aniž gednotliwé lepšj články nestačj, zúrodňugjcjho dechu treba, kterýžby odsud gako ze středu do končin literatury nowý wyššj žiwot rozwjwage, wšude starý prach smetal, wšude sel, dmul i zahřjwal.

Swětozor gest cizjm kwjtkem w dědinách našich; kdož wj, dlauho-li že w nich pobude. Na redakcj, wázané obrázky, gichžto wolený ani pro giné, a tjm méně pro naše čtenářstwo se nedégjc z dobré části na osudu spoléhá, žádati, aby celý časopis ten tak zřjdila, gakby pro náš národ býti měl, nemožné gest. Popisy obrázků pro nás nepatrněgšjch zkrátka odbýwagjc, u důležitěgšjch déle se zdržugjc, dosti se zawděčj i prospěge, pakliže nám na ostatnjm mjstě wýbor toho podá, co četné záhraničné, obrázkowé i neobrázkowé časopisy pro lid, objragjcj se užitečnými wědomostmi, přinášegj. Přemnoho dobrého gest giž w listy geho složeno, wjce toho bude pomocj četněgšjch přispjwatelů, gež důstogné,

ginau geště předůležitau prací zaměstnané redakcj srdečně přegeme.

Zdaliže **Wečernj wyraženj** geště gednau ze spánku swého procitne, anebo wydá-li **Tatranka** geště některé znamenj swého žiwobytj — kdož to wj? my zagisté bychom gim kwětu i dlauhého žitj přáli. Wečernj wyraženj, podáwagjc šlechtjcj čtenj zábawné, gakož i rozmanité a wůbec přjstupné poučenj we přjgemném rauchu třjdám pracugjcjm, stalo by se spisem neyweyš důležitým, zwláště gelikož kromě přjsněgi poučliwého, na negisto trwagjcjho Swětozora časopisu giž nemáme pro to čtenářstwo, w kterémž podstatná sjla národa spoléhá, na gehožto preau literatura naše — mámeli posud gaké — k obrowenému žiwotu po dwauwěkém wychřadnutj se přikágela, a gežto si we čtenj tolik libuge. Čiby nám snad Wčela, gsauc též od nowin oddělená k dostánj, nedostatek ten wyplniti chtěla? W pádu tom mohl by do gegich swrchu wytknutých mezj wstaupiti něgaký nowý časopis, n. p. w Uhrách.

Bohosloweckého, pod účinnau redakcj horliwě kráčegjcjho časopisu nedotýkáme se zde sauzenjm našjm; ona zagisté může snažnostj swau ginym redakcjm za wzor slaužiti. Totéž čiňjme o **Wěnci**, kterýž se nám práwě pod horliwým wedenjm krásně rozwjgj.

To by byli časopisowé, gichž posud stáwá; žeby nimi nad mjru mnoho zjskáno bylo, kdožby zapjral, a wšak neméně prawdiwé gest, že geště giného, nesmjrně důležitého žiwlu národnjho bláha stáwá, gehožto prospjwánj žádný posud časopis nehledj: mjňjme **hospodárstwj a promysl** w neyširšjm šmyslu. Společnostmi, pro obegj zwláště zřjzenými a k působenj hognými prostředky nadanými honosj se wlast naše; zagisté že neywětšj rozšjřenj dobrého každá we swém oboru sobě za aučel pokládagj, a tjm tedy wjce naděge nabýwáme, že gednakaždá ce neyspjše činnost swau tam obrátj, kde gj neywjce potřeba gest, a kde neyprospěšněgšj býti může, k českoslowanské totiž, co do počtu daleko wětšj, a wšak co do prostředků k poučenj o mnoho chudšj částce obywatelstwa našj země. Německá částka obywatelstwa, podporowaná školami, ústawy, ohromnau literaturau německau a společenskau přewahau snáze i bez pomoci společnostj oněch pokračowati bude. Slowanská částka, wšeho toho i podpory w gegj wlasti, ano z nj samé wyrostlých gednot zbawena gsauc, kde se konečně octne? Byť by gen něco čisté wlastenecké mysli a známosti okolnosti we společnostech těchto bylo — a my se máme za přeswědčeny, že se w obém wýtečné u nich nalezá — wěru že co neydřjwe snahu swau na gewo dagj, odpomoci žalostnému, přeškodliwému tomu stawu.

K časopisům počjsti lze poněkud též **kalendáře a almanachy**; těchto nemáme naprosto žádných, oněch aspoň ne takowých, gakowých bychom potřebowali. Poněwadž se ale oni neywjce rozšjřj, ano i tam se dostanau, kam gedwa kdy která giná kniha zablaudj, tedy nimi gediné do mnohých ginak nepřjstupných mjst proraziti lze, welice co želati gest, aby se obzwláštnj o ně péče wedla. Gak se z přátelských dopisů dozwjdáme, chystagj na Morawě obsáhlý kalendář dle způsobu Jurende; kéžby geg giž tjmto rokem wydali. W Uhrách hodlá rowněž p. Féjerpataky kalendář swůg zwelebiti, což by welmi důležité a přispěnj hodné bylo.

Pronesli gsme mjněnj swé o našem časopisectwj neylepšjm aumyslem a beze wšech ohledů; chybeno-li, opominuto-li kde co, bude od protřelegšjho rozumu naprawenо, od wyššj mysli rozšjřeno; dosti máme zatjm na tom, že gsme učinili pozorna na wěc wšeho powáženj i wynasnaženj hodnau. Gestliže ale koho, kdoby žádosti pronesené giž napřed za plané wrtochy za dobromyslné sice ale neuskutečnitelné fantasie powažowal, toho litugeme od srdce; wůle geho gest snad dobrá i činnost pilná, ale onoho wyššjho ducha se mu nedostáwá, kterýž nad okolnosti se wznesa, gako sá ge sám z bljzka i z daleka k aučelu swému twářiti zná. Nezaufeymež dřjwe nežli gsme počali. Pro staw nesnadný nestačj obyčegná prawidla; my chceme-li, aby u nás netoliko knihy wycházely, ale bychom i žiwé literatury nabyli, njžby národ náš rostl, musjme wšednost opauštěgjce a swatau widau nadšeni gsauce, aučinněgi, důrazněgi, wšestranněgi moci swé wywinowati. Pilný překladatel, bystrý gazykozpytec, dobrý básnjk gsau owšem tjm samým giž užitečné osoby, třeba též, gak se řjkáwá, dobřj wlastenci. Ale gest na tom dosti, wšude, wždy a zwláště w čase našem? Nemáliž dražšjho kwětu čistočlowěcká působiwost? A newypučjli u našich oswěcenců, kdež ginde.

Hlawnj, čjm wšecko wáznauti se zdá, gest prý nedostatek spolupracugjcjch spisowatelů, a tomu musjme poněkud přiswědčiti. Welmi željme, že wětšj částka neywýtečněgšjch našich literatorů na časopisech takměř žádného, anebo toliko welmi skrowného podjlu bere; nadégeme se ale, že widauc prawau, horliwau snahu k lepšjmu, pomocj swau sama mileráda w austrety přigde. Giná, neméně škodliwá wada gest ta, že wšecky českoslowanské časopisy w Čechách gako nahrnuty gsau, na Morawě ale a w Uhrách nic gich nenj, že proto ale w Čechách wycházegjcj časopisowé té podpory tam předce nenalezagj, gaké by se ode čtenárstwa i spisowatelstwa kraginské časopisy nemagjcjho nadáti bylo. Časopisowé množj, powzbuzugj i wzděláwagj spisowatele, takže bez ohledu na rozšjřenj čtenárstwa giž gediné k roskwétnutj spisowatelstwa w oněch kragjch welice potřebj gest, aby se w každé z nich aspoň geden časopis zarazil. Z té přjčiny welice litugeme, že Tatranka, ačkolibychom gj giného byli rázu přáli w organickém časopisectwj, tak špatně poznala prawý swůg přjrodnj aučel, státi se totiž rozmanitostj swého, wšecky téměř psanj způsoby obgjmagjcjho obsahu oživugjcjm středem a wzdělawadlem rozptyleného spisowatelstwa a předchůdcem zwláštnjch, s ostatnj literaturau srostlých časopisů. Welice k žádánj gest, aby we kragjch těchto našj spolné wlasti prozatjm aspoň někteřj mužowé zwláštnj péčj časopisectwj se ugali a činněgšjho spogenj s njm tamégšjch sil literaturnjch hleděli. Posud bylo wjce české, pomocj gich stane se teprw dokonale československým, celému národu stegně přjstupným, geg sobě zbližugjcjm.

Nemařmě tedy déle drahého času; chutě do práce, abychom brzo měli něco hotowo! Nadšená redakcj ohljdeyž se po spolupracownjcjch; nemáš-li gich na bljzku, kaukni se dál; horliwě se swého ugjmey, něco dokonalého chystey a gistě podpory nagdeš. Waž sobě staršjch, slowútněgšjch, maudřegšjch, ale hleď i mladšjch, podněcug ge, weď gegich činnost, a poslaužjš, třeba ne hned pro prwnj okamženj sobě i wlasti. Spogenjm a maudrým šetřenjm sjly se znásobnj.

Čjslo 16té.

2hý r. běh.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech wždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

16ho dubna] [1835.

... Zprawug kola swého
Swěta, nic nedbage na to, že twůg
Déšť někoho rosj, genžby prawě
Gasné slunce mjti chtěl. Dobřj a
Rozšafnj we wšem twau dobrau a
Silnau wůli seznagj, a stane-li
Se, že tě gednau křiwě posaudj:
Zapýřj se sami nad sebau,
A wlastnj ljtostj ztrestáni budau.

W. Klicpera (w. Sob., sebr. knjh.)

Pjseň národůw

GEHO C. K. MILOSTI

FERDINANDA I.

Bůh Krále chraň!
A wše, co bude počjnáno,
A w zprávu Geho wlastem dáno,
K blahu se staň!
A w Geho radě, w Geho práwu,
Ať gasná prawda hlásá sláwu,
Ta mocná zbraň:
Bůh Krále chraň.

Bůh Krále chraň!
Ať wěrnost koná, co Král káže,
A láska národy Mu wáže,
Ta mocná zbraň:
Ta wrahy hoň z pomezj dále,
A wjtězstwjm ohwězdug Krále;
A w mjru wstaň:
Bůh Krále chraň!

Znajra.

[Skončenj.]

Tato řeč pogala co neybolestněgi Leopoldowo srdce, a zatemnila plamennau hwězdu geho lásky. Nikdy wjce se s Alim nepustil w podobný howor, a protož i také tjm bugněgi zrůstala náruživost, kterau w srdci uzawjral, a tjm záhubněgi naň působila. Často gesstě chodjwal k nadřečenému marabutu, ale nedostihli zrakowé geho mladaunké djwky; gen několikráte potkal gegiho otce, ssediwého Maura, který po niwách putowal, gak o tom Ali byl powěděl. Giž osm dnj bylo uplynulo, co Leopold newiděl Znajru, a beznaděgná láska zármutkem zastřela geho patrně chřadnaucj twář. Čeho by za to byl dal, kdyby mu bylo přáno býwalo, s těmito zapadlými twářemi se postawit před nj! Ale kdykoli přissel, nikdy nenaplňowala djwka nádobu u swatyně wodau, nikdy nerozžjnala zaswěcenau swětlossku; wždy to wykonáwal otec. Netrpěliwě očekáwal dne, až welebný Hazzuz obyčegnau cestu do Hammametu nastaupj. Konečně se přibljžil žádaný den, a Leopold spatřil wysokorostlého Maura slawně se ubjrati po rowině k nadřečenému městu. Ani krokem se nynj od marabutu newzdálil; naděge plu čekal na poklid swého tauhau umjragjcjho srdce — na spanilau Znajru; ale celý den čekal nadarmo. Snad přigde dobau wečernj, těssilo geg plamenné srdce, a nedalo poslednj giskře blahé naděge uhasnauti. Když ale i wečer se byl nachýlil, a temná noc se po wssekeré kragině rozprostřela; když na obloze se třpytila střjbrorauchá luna, modlitby ulemů z minaretů zawznjwaly tichau nocj, a gesstě až dosawáde tauhau planaucjm geho zrakům se nebyla obgewila milená djwka: tu se zmocnila Leopolda zaufalost; polomrtwý sebau wrhnul na zemi, a potůčkowé wřelých slzj se mu wyprejsstili z očj. Proč, upěl bolestně, se přede mnau ukrýwá? Opustila marabut? neměl bych gi spatřiti nikdy giž wjce? Nikoli! zwolal a rázně se wzchopil; widět gi aspoň musjm, a kdybych měl žiwotem to okamženj zaplatit — widět gi musjm!

Wedlé domku stál kossatý strom, gehožto wětwe před pawlan sahaly a djlem ho zastiňowaly. Leopold naň wylezl, z něho se dostal na pawlan, a s pawlanu na dworeček, který byl u prostřed domku. Po celém těle se třásl, gakoby mocná zimnice gim lomcowala, slabost mu progela žjly, kolena se mu chwěly, a tělo počalo klesati, tak že nucen byl, na několik okamženj se posadit na kamennau lawičku. Kolem dworečku bylo čtwero komnat, na gegichžto otewřené dweře se upjrali zrakowé geho, a z kterých gen do gedné zastřen byl wchod zelenau záštěnau. Noc byla gasná, a wůkol panowalo hluboké ticho. Leopold se zmužil, wstal a wessel neydřjwe do oněch třech nezastřených komnat. W prwnj nalezl mužské ssaty a lůžko, w druhé zbraň a korauhwe, a w třetj kolem rozložený diwan. Nynj mu zbyla gesstě čtwrtá, ze wssech, gak se zdálo, neypozdobněgssj. Z wenku stály u zdi libě zawánègjcj kwětiny, přede dweřmi se wypjnaly dwa stromy, a zastiňowaly wchod. Leopold gi měl za komnatu Znajrinu. Zlehaunka pozdwihnul záštěnu, naklonil hlawy otworem do wnitř, a zdálo se mu, gakoby pozorowal na stěně wisecj lautnu a hedbáwný oděw, a na lůžku odpočjwagjcj mladaunkau djwku. Přepodiwný pocit mu zachwěl krwj, smyslowé geg opausstěli, a dech se w něm zatagil. Tak zůstal několik okamženj gako okauzlen státi. Když ale ani neymenssjho pohnutj nezaslechl, wklauznul do komnaty. Nynj mohl wssecko patrně rozeznati. Pobleskowé luny se wlaudili u wnitř několika otwory, a naplnili celau komnatu bledau zářj. Znajra, ona to byla, spočjwala na lůžku; byla oblečena, ale gegj oděw, gednoduchá, krátká tunika, byl w přenesnadném nepořádku. Geden paprslek padal zrowna wedlé gegj hlawy na stěnu, a od nj odražené gemné swětlo obgasňowalo oblićeg, krček a obnažená ramena spanilé mosslemjnky. U wytrženj na ni hleděl Leopold, a tento pohled geg tak mocně pogal, že slzel. Obličeg milenky se mu zdál býti proměněn, ljce ubledlé; gemný dech gegich ust něžně wál kaděřj, přes rámě se winaucj, na němž odpočjwala gegj hlawa. Ach, wzdychnul Leopold, wždyť gá giného sstěstj nežádám, než toho; patřiti na tě, když držjmáš, gsem už blažen.

Zdálo se, gakoby Znajru znepokogowal sen. Ljce se gi zapálily planaucjm ruměncem, něžně se gi dmula spanilá prsa, z nich se ronily lahodjcj wzdechy, a malinowj rtowé gegj posseptáwali milostná slowa. Nagednau se wzchopila na lůžku, otewřela oči a zdálo se, že procitla, ačkoli se gesstě kochala we snách. Wedlé sebe widěla seděti Leopolda, cjtila se obegmutu geho lokty, a přjwětiwě naň, polo bdjcj, polo we snu, patřila. Znajro, pronesl Leopold plamennými usty, a přiwinul gi k rozgitřenému srdci, miluges mne? — Ano, gá tě milugi — zasseptala djwka, a gakoby byla wssj wlády pozbyla, s těmito slowy klesla mu na prsa. W tom se zatlauklo po třikrát na dweře u domu, a poděssené se z obgetj milugjcj wytrhli. Co to? — zwo-

lala Znajra; gaký to hřmot? kde gsem? kdo gsi ty? co zde děláš? Při těchto slowech wyskočila po celém těle se třesaucj djwka z lůžka, a gegi zrakowé se naplnili překwapenjm a strachem. — Znajro, ssептal Leopold, upokog se, gá gsem to; což gsi mi neřekla, že mne miluges? nepřiwinulas mne k swému srdci? — Ty zde, w tuto dobu? a mé ljce hořj. Nebyl to tedy sen? Což gsi mne, weliký Bože, tedy docela giž opustil? — Tři nowé rány zahřměly opět na dwéře a ge doprowázelo: Gá gsem to, Znajro, otewři! — To gest hlas mého otce! — upěla poděssená djwka; po mně gje weta! — Twůg otec, Znajro? O rci, co mám počjti, můg žiwot náležj tobě! Otewři dwéře, wrhnu se k geho nohaum, odřeknu se wjry, a ty budeš mogj chotj! Zaprisáhám tě, Znajro, netřes se; na wlast, na wjru, na wssecko zapomenu tobě k wůli! — Tys křesťan! ach, oba gsme ztraceni! Prchni, prchni! sice nás usmrtj oba! — Leopold chtěl odpowědjti, Znajra geg ale kwapně dowedla do gedné z nadřečených komnat, otewřela u wnitř malá dwjrka, a okamžikem se octnul Leopold za domem w zahradě. Zde gesstě gednau horaucně obegmul milenku a zmizel w stromowj. Znajru obkljčily smutelné mdloby; gen s welkým namáhánjm se dostala ke dweřjm, a otewřela otci, který byl giž po třetj zatlaukl. — Ty gsi spala, drahá dcero, promluwil otec, gá gsem tě probudil. — Znajra neodpowěděla, a klesla mu polomrtwa w náruč.

Ačkoli Hazzuzowa twář byla přjsná i zamračená — což mu owssem potřebau bylo, aby wážnost, we které ho lid měl, sobě wjce upewnil — předce byl srdce city wřelými oplýwagjcjho, a něžně milowal swé djtě, gedinau dceru, spanilau Znajru. W náručj gi donesl do komnaty, a wssemožně o to pečowal, aby gi z mdloby wytrhnul. Když Znajra opět k sobě přissla a oči otewřela, wrátilo se gj opět wssecko w paměť, co se bylo přihodilo; a nepochybně by se byla prozradila, kdyby nebyla tak přjliš pogata byla horaucjmi city. Srdce se gi mocně swjralo, a potůčkowé slzj ubjhali gegjm očjm; ústa ale nebyla w stawu, udati přjčinu zármutku gegjho. Na žádnau otázku nedostal otec důstatečnau odpowěď; domnjwal se, že se nemoc zmocnila dcery, a žádal wraucjmi prosbami nebe, aby gi popřálo pokoje a zdrawj. Také Znajra se chtěla modliti, ale nedůwěřowala si; neboť se nesrownáwalo srdce se slowy, kteráž ubjhala nábožným rtům.

U welikém pohnutj přissel Leopold domů. Pewně ustálo geho předsewzetj z muslemjnem býti chtěl, aby pogmauti mohl Znajru za manželku. Zpomenutj wssak na swogi wlast, na swého starého otce mu bylo bolestné; gesstě gednau chtěl wiběti otce i wlast, s njmi se potom rozžehnati, a do Nébelu se nawrátit. Za tau přjčinau poslal starau ženu ke swé milence, aby gi o geho úmyslu zprawila, a o setjtj se prosila. Leopold prosil tak wraucně, že Znajra geho žádost ani odepřjti nemohla. Gedenáctá hodina w noci byla určena, a zahrada za mjsto ke schůzce umluwena.

Noc byla temná, mrakem zasmussilá obloha a wzdálený blesknot oznamowaly blížjcj se bauři. Znajra seděla w zahradě na lawičce, podepjragjc hlawu něžnau ručinkau, a očekáwala giž hodnau chwjli přjchod milence. Konečně zassustělo ljstj, a Leopold se gi wrhnul k nohaum. Znajro — promluwil wraucně — u twých nohau gest mi lehko zapomenauti na wlast. Gesstě gednau gsem chtěl spatřiti otčinu, ale ani giž toho nežádám. Rci gen slowo, a gesstě než zagde zegtřegssj slunce, odřeknu se swé wjry a budu twůg! — Ginochu, odpowěděla djwka, ten, co nám rozdjlné otčiny wykázal, nenj přjzniw nassemu sstěstj; nenj nám dáno, kochati se w něm. Ty bys byl arci blahem srdce mého, bylo-by ti ale možno, zapomenauti na otce a na wlast? — Můg otec mne miluge, řekl Leopold, a přege mému sstěstj; wlastj pak mi gest země, kdež ty, angeli, pobýwáš. — Nuže tedy, wydey se na cestu do wlasti swé k otci swému, a nezapomene-li, až se wrátjš, srdce twoge na Znajru, budu na wěky twá. — Tak prawila djwka, a gegj pohled se ogasnil milostným usměchem. W prsau se gi ale předce ozýwal nepowědomý hlas, který gi nassepráwal, že nespatřj wjce milence. Posledně gi přiwinul Leopold k srdci, planaucj gegich rtowé se setkali, a slza wplynula w slzu. — S Bohem, laučil se Leopold; než dwa měsjce uplynau, opět tě obegmu. — Konský řehtot zawzněl nocj; wywinuw se z obgetj djwky, pospjchal Leopold rázným krokem swému naň čekagjcjmu služebnjku wstřjc, wymrsstil se na bugného hřebce, a dal se na cestu k Tunisu, kdežto hned ráno koráb si umjnil wyhledati, po němž by se do Francie co neyspjsse dostal. —

Ačkoli Leopold se domeysslel, když tehdáž w maurickém oděwu marabut obcházel, že od nikoho pozorowán nenj, předce geg dopadly čjhagjcj zraky. Žid geg byl zahlédnul, židák podlý gako wssickni geho sauwěrci w této zemi, kteřj by za karubu*) žebrákowi nohy ljbali. Tohoto žida widěl Leopold gednau u Sidyho

*) Karuba čili karubé gest tuniský penjz, který dwa halíře platj.

Achmeda, a newidomě se k němu měl. Aby se mu pomstil anebo snad aby si něco wydělal, slídil žid od toho času každý krok Leopoldůw. A proto geg také nezůstalo tagno, an tehdáž w noci láskau hořjcj ginoch po stromě na pawlan wylezl a spjcj milenku w komnatě překwapil. Wsse to, co wyčjhal, oznámil gistému ulemowi, který Hazzuzowi giž dáwno nepřál, že wůbec w tak welké wážnosti gest. Djwku zahubiti a otce do nesstěstj uwrhnauti, bylo tedy pewně uzawřeno. Když se Leopold s milenkau laučil, poslauchali geg čtyřj na zwědy poslanj mosleminowé, a donesli o tom bez prodlenj zprávu ulemowi a sserifům nébelským, kteřj se i hned, doprowázeni několika wogáky, k domu ubohého otce obebrali. Byly as dwě hodiny s půlnoci, když mocně na dwéře zahřměli. Hazzuz otewřel, a pustiw přjchozj do domu, řekl: Wjtegte mi, gaká gest přjčina wassého přjchodu w tuto hodinu? — Bohaprázdný zločin, odpowěděl ulema, se zpáchal na poswátném mjstě; zprzněno gest láskau moslemjnky a křesťana. — Kletba ať ge zastihne, zwolal Hazzuz, nasse nábožnost bude snad gen moci odwrátiti božj hněw od nasseho města. — Zákonowé nassi mluwj zřegmě, dal za odpowěď ulema; přestupnice nesmj uzřjti wjce dennjho swětla, wlny musegj býti za žiwa gegjm hrobem. — Aby gen žádná bauře newywrhla gegj mrtwolu na břeh! řekl Hazzuz, neboť gest půda, gjžto se dotkne, zatracena. Učiň se zákonům zadost! — Učiň se gim zadost! opětowali wssickni. Nuže, přewzal slowo sserif, wydey nám tedy swogi dceru, ona zneuctila swatyni. — Moge dcera?! — zkřiknul Hazzuz. Swětlosska, kterau w ruce držel, ozářila poslednjm swětlem polomrtwau otcowu twář, neboť uklauzla třesaucj se ruce, a na zemi zhasla. Moge dcera? opětowal hlasem silným; to ge lež! — Zawoleg gi, řekli mosleminowé, snad se gesstě miluge se swým křesťanem. — Gestli lžete, zahřměl Hazzuz, běda wám! Rázným krokem pospjchal do komnaty dcery, wolal, přistaupil k lůžku, a naleznul ge prázdné. Nynj si nagednau zpomněl na gegj truchliwost, na gegj slzy, a mocně njm potřásala myssénka, že snad předce gest winna.

Znajra slyssela wolati swé gméno, a strachem se naplnilo gegj srdce. Poděssené chwátala ze zahrady přes dwůr a potkala otce. Kdes byla? zwolal Hazzuz hlasem, w němž se patrně bolest a wztek gewily. Djwka neodpowjdala, a gako mrtwicj raněna zůstala bez pohnutj. Kdes byla? zahřměl opět Hazzuz hlasem strassliwým, a přikročil k nj bljže. Znajra se mu wrhla k nohaum. Otče, nezlořeč mi! upěla djwka obgjmagjc kolena rozhořleného otce, genž gi newlídně hlawau wzhůru trhnul a zlostně zwolal: Mluw, kdes byla? Odpowěz těmto zde, dcero; řekni gim, že, co wyřkli, gest lež; neboť tě obžalowali, že gsi posskwrnila poswátné mjsto milkowánjm s křesťanem. — Otče můg, nezlořeč mi, opětowala djwka a wřelé rty tiskla na otcowy nohy. — Ty se tedy wyznáwáš ze zločinu swého, plaziwý červe, gemužto bych rázně nohau rozdrtiti měl hlawu? — Nagednau wssak zmizel wessken hněw, a wesskerý otcowský cit ze srdce Maura, a z geho úst se wyronila slowa: Weliký Bože, proč gsi mi nedal dceru, která by hodna byla tebe? — Bůh gest weliký! — zwolali mosleminowé. Má dcera mně wjce nenáležj, mluwil Hazzuz dále; gegj tělo náležj sprawedlnosti lidské, gegj dusse ale sprawedlnosti božské; wezměte gi. Mnoho ramen se při těchto slowech wztáhlo po djwce, skoro giž polomrtwé. Znajra sebau zachwěla, mocně se z rukau zlázau hrozjcjch wydrala, a wztahugjc po otci třesaucj se ruce, zwolala hlasem pronikawým: Otče! můg otče! Katanů ruce se gi ale chopily, a zasmussile hleděl otec, an gedinkau dceru mu wlekau k smrti. O můg otče! bědowala Znajra, gen gesstě gednau mne obegmi, než umru! Při těchto slowech se otcowská láska nedala déle w srdci uzawjrati; Hazzuz se wrhnul za dcerau, horké slzy mu polily ljce, a hluboce pohnut sewřel swé djtě w náruč. Počkegte gesstě okamžik, ssepataly ubledlé geho rty, abych wám gi newydal, nehodnu wstaupiti před božskau twář. To powěděw, uwedl Znajru do marabutu, a za nimi se zawřely dwéře. Co se tam dělo, gest hluboké tagemstwj wjry. Nepochybně klečeli a modlili se. Za čtwrt hodiny se otewřely dwéře, a Hazzuz wystaupil s dcerau. Diwé swětlo pochodnj, gež byli zatjm wogáci napálili, ozářilo gegich twáře, které cosi nadpřirozeného gewily. Hazzuz nezlořečil giž dceři, ani neslzel wjce. Welebně odewzdal djtě čekagjcjm wogákům. Znajra se gesstě gednau před otcem poklonila, a řekla: Dey mi požehnánj, otče! — Weliký Bože! zwolal Hazzuz, zraky k nebesům pozdwihuge, twé milosrdenstwj nemá mezj, do twých rukau odewzdáwám swau dceru, přigmi gi k sobě. Žehnám tě, drahé djtě, pokogně kráčeg; tam nad hwězdami nagdeš otce, který se na tě nebude horssiti. — Nynj gi powědnul, gesstě gednau gi přiwinul k srdci, a odessel.

Znajru wywedli z poswátného stromowj; kolem nj ssli wogáci, gež následowal ulema se sserifem. Geden z mosleminů nesl pytel a prowazy. Se sklopenau hlawau kráčela djwka, a myslila na toho, pro něhož

umříti musí. Těmito wěwami, řekla w duchu, gel, na-děgi se koge, že opět mne spatří. Ach, gak welkých bo-lestí pocjtj srdce geho, až uslyssj, že gsem mrtwa. Často se gesstě obracela po marabutu a otci, ale noc byla černá, a proto nespatřila ani otce, gak teskliwě vpodál za nj kráčel.

Konečně se zastawil průwod, pochodně polily moře čerweným swětlem, a u břehu se obgewila zrakům při-tužená lodka. Hrom rachotil, z mračen ubjhaly welké krůpěge, a od gihu hurácel wichr. Znajra omdlela. Pochodně uhasly, djwku wlekla mocná ramena po pjsku k lodce, a tam ubohau whodila. Tři mužowé skočili za nj na lod, a odrazili od břehu na wzdor rozgaře-ným wlnám.

W tom okamženj přissel ke břehu otec; odhodlán byl, djtě wyswoboditi. Zabraniž Bůh gegj smrti, zwo-lal, zadržte! — Ach, bylo giž pozdě! Pronikawý blesk sebau mrsstil po obloze, a widěti bylo padati do wody tělo djwčino. Hazzuz sebau zaufanliwě wrhnul na pjs-čitý břeh. — S tjžj nynj dorazila lodka k pewnému bře-hu; bauře zůřila wztekle, wssickni pospjchali pod přj-střessj kwapem, a pozůstawili nesstastného Hazzuza kruté geho bolesti.

Dwa Arabowé, na blizku magjce swé stany, byli swědky této ukrutnosti. Gesstě pořád zraky na ssiré moře upjragjce, spatřili nagednau něco bjlého z wln se pozdwihowati. To ge ona nesstastná djwka, snad gi wlny donesau na břeh, řekli, a běželi ku břehu. Prawě když přissli, wstupowal Hazzuz do lodky a od-razil od břehu. Dlauho zde Arabowé čekali, ale ani djwky ani lodky nespatřili wjce.

Druhého dne byla z wečera lod „Neptun“ w rejdě tuniské pohotowě, gen gen odplauti. Leopold stál wza-du, upjrage zraky w onu kraginu, kde zanechal srdce swého poklad. Wjtr byl plawbě přjzniwý, a Leopold se ani dočkati nemohl, kdy se wykotwj, a kdy se roz-táhnau plachty. W duchu počjtal giž napřed, kolik dnj mu nebude popřáno, patřiti w milaustnau twář pře-drahé milenky, spanilé Znajry; w duchu se kochal na-před blahostj, gakowau hořeti bude, až opět k wřelému srdci přiwine milenau Znajru. — Konečně se dalo zna-menj k odgezdu, a ginochowa dusse zaplesala radostj. W tom okamženj bylo widěti hbitau lodku wesslowati přjmo ku korábu. Počkey, Neptune, ozýwal se hlas, zde gesstě list, který má na kwap. Lodka připlaula, list se odewzdal, a Neptun wzebjral wlny. List se doručil Leopoldowi; byl od přjtele Aliho. Leopold geg otewřel, přečetl a beze wssj obrany klesnul. Wstaňte pak, řekl korábnjk, který si ho byl powssimnul; wždyť wás posslapau. Ubohý sebau ani nehnul. Tohoto gi-nocha obklijčily mdloby, zwolal korábnjk na plawce, kteřj se hned k Leopoldowi hnali, a wssemožně geg křj-sili. Po chwjli přissel Leopold k sobě, hleděl smutně na okolostogjcj a ukazowal na list, kterýž w ruce pew-ně držel. Ti ukrutnjci gi utopili! zwolal Leopold, potápěge se w slzách. Žádný geg nemohl připrawiti, aby do wnitř korábu wessel. — Noc byla gasná, pod ssirým nebem se chtěl oddati bolestným citům. Na lodi se brzo wssecko utisslo, spánek rozprostřel nad nimi rausku. Gen ssepot střežjcjch plawců, wrzánj stežně a ssplýchánj wln slysseti bylo. Leopold často wzdychal žalostně, spanj zapudila bolest. Nynj se přiblijžil po-kragi lodě, oči geho zjraly pewně w hladinu mořskau, a strassná myssllénka w něm wznikala. Kdyby gegj tělo, pomyslil si, wlnami hnáno, nynj do korábu wra-zilo! — W tom okamženj se mu zdálo, gakoby w skutku widěl tělo, gež nesau wlny za korábem, ano zdálo se mu, že slyssj wzdycháni. Nadarmo se snažil, zpama-towati se, čjm wjce a ostřegi na podobu patřil, tjm wětssjho přeswědčenj nabýwal, že to nenj přelud obra-zotwornosti geho. Podjwegte se, zwolal nynj plawec na spoludruhy, gak nás delfjn doprowázj; budeme mjti pěkné powětřj. W skutku se také dostali za pě-kného powětřj čtwrtý den do Toulonu.

Leopold se dostal sice sstastně do otčiny swé, ale sstěstj mu nechtělo wykwesti wjce. Ustawičně truchlil pro djwku nebeskau. Často gindy řjkáwal, že se může wjc než gednau w žiwobytj milowati; nynj se ale přeswědčil, že gen gednau milowal, neboť prwnj a poslednj geho láskau zůstala Znajra.

W. Filipek.

Pautnjk.

[Pokračowánj.]

Giž byla druhá hodina s půlnoci odbila; gá ge-sstě u stolu sedě, zjral gsem w temný kaut sjně. Swjce už dohořowala, poslednj plamjnku wěenj slabě se po stěnách metalo, až klesl knot, a temná mne obklijčila noc. Nebylo mně spáti, nýbrž zbor zarputilých myssle-nek opanowal mysli mau, a neutěssená přjtomnost hy-nula před obrazem podiwné minulosti a zakryté bu-daucnosti.

Tu se mi zdálo, gakoby blizko mne někdo popo-cházel; pozorowal gsem pilněgi, a — nebyl to pauhý

sen, neb se otwjraly polehaunku w chodbě dwéře, a uzawjraly se, a slabé kroky se blížily k ložnici mé. U wchodu se zastawily, a bylo zase ticho. To mne klamal witr, pomyslil gsem sobě; když gsem pak slabé na dwéře zaklepánj zaslechl, leknul gsem se poněkud, a polohlasně řekl gsem: Dále!

S malau swjtilnau w ruce, wkročil do sjně mnich, genžto se byl za pautnjka u důstognjka přimlauwal.

Wy gesstě nespjte, pane? — prawil ke mně, a swjtilnu na stůl postawil. To ge diwné; nebyl bych pomyslil, že wás nagdu gesstě bdjcjho.

Anjž gá bych se byl domyslel, že wy mne tak pozdnjm nawsstjwenjm překwapjte; odpowěděl gsem.

Mnich. Daufám, že wás nebude tagno, z gaké přjčiny k wám přicházjm.

Gá. Gestli přicházjte stranu odwedeného cizince, čekám od wás obgasněnj, co s tjmto prstenem mně činiti gest.

Mnich. Žiwot onoho muže záležj na wás; drjwe wssak, nežli wám wsse wyřknu, ugistit mne musjte, že wůle wasse gest pewná, k wyswobozenj mu přispěti.

Gá. A pak? —

Mnich. Pak wložjm osud geho do rukau wassjch.

Gá. Swatě slibugi wám, že co mně možno, učinjm.

Mnich. Děkugi wám we gménu cizince, on se neklamal we wás.

Na to mnich wůkol se ohlj̃žel, — ze sjně wyssel a pozorowal, zdali nikdo na blj̃zku se nenacházj, gakoby se slyjaků obáwal.

Wssecko gest bezpečno, wrátiw se prawil, a mohu wám tyto předůležité spisy, kterých on mně zanechal, k opatrowánj doručiti. Obsahugj neywyšssj národu geho záležitosti, anjž možno s odewzdánjm gich prodléwati. Osud přetrhl záměry tohoto muže, a on, přinucen gsa spisy swé w cizj ruce uložiti, na wás obrátil zřetel swůg. Tento gesstě list mau rukau psaný odewzdeyte na určitém mjstě.

I popisowal mně mnich cestu do města B....., i mjsto, w kterém swěřené listy odewzdati lze.

Bystrého koně swého wám zanechal zde, prawil dále mnich, a wygedete-li před slunce wýchodem, gesstě za dne dogedete mjsta. Gen proboh wás žádám, mladjku! nikde se na cestě nezdržugte, neb prodlauženjm byste negistotu osudu welikého národu, gehožto neydůležitěgssj zprávy w rukau máte, a i žiwot onoho muže gen rychlau činnostj přátel geho zachowán býti může.

Gá. Gakého mjnjte národu? Což tyto, mně swěřené spisy politickau cenu do sebe magj?

Mnich. Což to newjte? — On mi o tom nic nepowěděl. — To ale wám powědomo, že gest rozený Řek, a zámorskau opustiw dědinu, protiwnjka i zrádce wlasti a osoby swé pronásledowal? — Wyprawowal gsem mnichu seznámenj mé s pautnjkem, pokud gsem za dobré uznal, gemu ge swěřiti, ani slowem nepodotknuw wraždu, cizincem w Uhřjch zpáchanau.

Mnich. Nenj mne tagno wssekeré činěnj geho, a dobře wjm, čeho gste wynechal; ale wězte, čin tento, od newědomců zločinem nazwaný, ho zwěčnil, a pokud nezagdau pamětnjky národu hellenského, bude se skwjti w nich gméno udatného muže.

Gá. Wy gste, pane, w osamotnělém klássteře w takowau s njm známost wessel, že wsseckerých geho okolnostj powědom gste?

Mnich. Nenj tomu dlauho, co mne stěny klássterni přechowáwagj; gakým wssak způsobem s oným Řekem gsem se seznámil, nenj tak důležité, bych wám to wyprawowal; kdo ale on gest, to wám snad budaucnost wyswětlj, mně to teď učiniti nelze. Cesta-li wssak wasse u wrácenj se do wlasti od mjsta tohoto tuze wzdálena nebude, daufám, že se zde zastawjte; mezi tjm snad se rozhodne osud přjtele, a gá wás s přjhodami geho blj̃že seznámiti neopominu. Ale hleďte, giž se rozednjwá. Blj̃žj se čas do hóry, a nesmj kdo zpozorowati, že gsem s wámi mluwil, neb časy gsau nebezpečné, a zrada ze wssech stran pohljžj, aby podlým, otrocky smeyssljcjm Turistům Ewropy wydala oběť. Protož zdráw buďte, a Bůh wás doprowoď na důležité cestě!

S těmito slowy odcházel mnich ode mne, an práwě na obzoru dennice se třpytila w diamantowém plameni swém; i otewřel gsem okno, a wzdechy gitřnj obwjwaly mne, a wzhůru gsem zdwihnul oči k gasné hwězdě, genž se třesaucj skwěla w průzračné dálce, a giskry co zlaté poblesky obstakowaly gi, a tratily se w ssedých mlhách, genž gako zápal přjrody obětugjcj wzhůru wystupowaly. Wjc a wjce se tratily hwězdy, a kwage procitowaly, a milostná zoře obnažila růžowé ljce swé, a w žhawém poljbenj rannjho slunce ožjwowala země. Tu libozwuky sopeliny bljzké gewily pastýře, a stříbrogasný hlas klássternjho zwonku mnichy do hóry swolával. Stál gsem pohnut, gakby to zněnj blahozwukným bylo wjtánjm nadhwězdné dědiny, a w pobožném wzdechnutj rannj gsem wzdáwal Stwořiteli oběť swau. —

Giž slunce wystaupilo, prawil gsem pak k sobě, protož déle prodléwati nesmjm; i sebraw listy rozlaučil gsem se s ložnicj swau. W chodbách wstřjc mi přissel klássternj slaužjcj, a do obecné sjně mne uwedl, kdež mi wjno i chléb k posile předložil. Tázal se, zdali k odchodu přichystán gsem, i oznámil mně, abych negakau chwjli gesstě počkal, že dle nařjzenj gednoho mnicha osedlaného koně z konjrny mi wywede. Odessel a samotna mne zanechal na weliké sjni, z gegižto stěn hrubé obrazy zemřelých mnichů pohljželi na mne. Nedlauho gsem byl samoten, an brzo známý můg mnich wkročil w sjň, a na dalekau cestu pamatowal mne, přidáwage slowa: Bude-li se wám něčeho nedostáwati na cestě, we wnitř sedla nagdete malý přjspěwek. Nynj wssak zhůru, ginochu, slunce giž wysoko stogj. S těmito slowy mne wywedl ze sjně, a gá děkuge za přjwětiwé přechowáwánj, z klásstera wystaupil gsem, kdež onen sluha s osedlaným koněm mě očekáwal. Wyhodiw se na kůň, poraučel gsem se přjtomným, a prudkau gjzdau po udané gsem se dal cestě.

Slunce rozsjwalo záři swau po kragi, a hory a doly w gednom plamenu lesknuly se, a horký wjtr co žhaucj Sirokko ohniwým wzdechem gižným kraginu prowjwal; i ledwa gsem wydržel parno slunce italského, až pak w stjnu pomerančowých stromů občerstwený k cjli gsem ugjžděl.

Bylo giž za horami slunce, a barewné obláčky poháněly se obzorem, an ze zágižných pahorků wstřjc mně strměly wjžky určeného města. I bylo mně co popuzowati uhnaného a mdlého giž koně, abych tam dogel gesstě za swětla. Kůň wssak giž nemohl dále; i sleza wedl gsem geg, a giž se tmělo, když gsem k městu dossel, kdež měssťácj teprw na procházky wycházeli. Doptal gsem se na bezpečnau hospodu.

[Budaucně dále.]

Turecká muzika.

Městečko Lomnice nad Popelkau gest zagisté gedno z oněch, gimžto se na sstěstj dostalo učitele w každém ohledu dokonalého a wzdělaného. Pan Františšek Dobrawský, mage obraz ctihodného a dokonalého učitele před sebau, prospjwal giž w autlém wěku we wssem dobrém, čeho k zastánj tak blahoplodného a wznesseného auřadu zapotřebj, a nastaupil auřad tento s celau dussj a se wssj chutj, nashromáždiw sobě gak při otci drahém, tak i při sskolách w mladé Boleslawi theoretického i praktického uměnj, gehožto nynj k wedenj autlé mládeže, k usslechtěnj mrawů a srdcj djtek osadny swé welmi maudře užjwá. Učenjm a dohledem geho nabýwá tu sskolnj mládež uměnj w žiwobytj lidském na negwyš potřebného, zdokonaluge se w náboženstwj, w dobrých mrawech, ano i w gazyku nassem materském, w kterémžto gedině w prwnjch dwau třjdách přednássenо a učeno býwá. Tato ctnost se, bohužel, zřjdka kde, a gen u nemnoha učitelů nacházj, neboť sami, w grammatice gsauce nezběhlj, gen zewrubně a bezprawidelně česky mluwj, a tak též i předměty sskolnj přednássegj; gaký tedy diw, když se odrostlegssj mládež po české knize zřjdka kdy shánj? I přáli bychom, aby wssickni páni učitelowé a obzwlásstě ti, kteřj do stawu tohoto někdy powoláni budau, gazyku materskému prawidelně se naučiwsse, geg dle přjkladu páně Dobrawského a několika giných i ginde, a wssak pořjdku ustanowených učitelů mládeži w hlawu i w srdce wsstjpiti se wynasnažili, neboť gen tak zrůstu nabude a k dokonalosti se přiblj̄žj. — Než opět ku sskole lomnické. Obzwlásstnj zaljbenj má tamnégssj p. učitel na tom, že odrostlegssjch chlapců hudbě wyučuge, gak gen dost malau náchylnost a tauhu k hudbě w kterém shledá. I podiwil gsem se nemálo, když gsem, nawsstiwiw gednau za letnjho wečera městečko toto, na náměstj geho přicházel, na němž celá, tak nazwaná turecká muzika s nemalým prospěchem, až ku podiwu krásně, slysseti se dáwala. Widěti gi nebylo, umjstěnu u prostřed náměstj a zakrytu temnau rausskau giž přináhlené noci. I tážji se tedy — neboť mi to bylo cos nowého — ku kterému pluku hudba tak chwalitebně si zde počjnagjcj přináležj, aï gakáby přjčina přjchodu geho do Lomnice byla, kdež za času pokoge, gak gsem se dobře pamatowal, plukownjka a následowně ani turecké muziky nebýwalo. I gemináčku! což to newjte? ozwe se tu kdosi z přistogjcjch posluchačů, gegž gsem we tmě nepoznal; toť gsau sami zdegssj chlapci, gež si pan učitel tak dobře w hudbě wycwičil. Můg Tonda gest také mezi nimi. Slyssjte ho? slysjte ho, kterak do fagotu fauká? Ten kluk má do toho takowau chuť, žeby faukal celý den, kdybych w tom nepřekážela. To wssak negde; táta potřebuge čiwek, a Tonda musj ku kolečnjku. Za to se wám ale w neděli, gak gen Bůh den dá, Tondůw fagot na půdě rozléhá, až milo poslechnauti; a wečer, když giž wssecko bylo ulehlo, fauká gesstě Tonda na půdě, gak dlauho do nocí! Totě wám čertůw kluk! Gá tomu nerozumjm; pan učitel mu musel udělati. Co gá se ho ku kolečnjku nahonjm! ne, to mu newonj; a fagot ať mu schowám kam schowám, on ho předce wyssuká, a nežli se nadégi, giž fauká. — Slysse srdečná tato slowa howorné matky, gegjžto srdce nad

podnícenjm nola radostj kypělo, gež byl prawě Tonda gegj na fagot přednássel, a které howoru gegjmu učinilo konec, zaplesal gsem nad pokrokem, gakowý byla lomnická mládež w několika letech, co gsem byl do Lomnice nepřissel, w hudbě učinila, a odebral gsem se, an se hudebnjci giž na wssecky strany rozcházeli, do hostince.

Druhého dne gsem se na to wyprawal důkladněgi, neboť se okázem tjmto mysl má celau noc byla zanássela, a dowěděl gsem se k potěssenj wlastnjmu, že takowéto wečernj wyraženj obywatelé městečka Lomnice častěgi požjwagj. Na otázku wssak, kdo w lomnické mládeži tolik hudebnjho ducha wzbudil, a kdo tolikerých hudebnjch nástrogů zaopatřil, následowala odpowěd tato:

Mnozj rodičowé, wyprawowal mi přjtel můg K., wedli djtky swé k tomu, aby se hudbě učily, strogů k tomu potřebných gim sami zaopatřugjce; mnozj wssak (a těch byla část wětssj) rádi by byli dali djtky swé hudbě učiti, než nedostáwalo se gim prostředků k zaopatřenj potřebných strogů. To nezůstalo p. učitele nasseho tagno. Z pauhé lásky k wěci dobré a z obzwlásstnj dobrosrdečnosti přewzal i ty neychudssj chlapce do nezisstného cwičenj, z počátku strogů wlastnjch gim zapůgčiw, gak w kterém tauhu, gak w kterém náchylnost ku kterému strogi seznal. Aby wssak w čas potřeby na wssecky hudebnj stroge hudbu prowozowati mohli, rozdělil chlapce dle wtipu do wjce třjd, z nichžto každá ginému strogi se učila, a tak se stalo, že ku wsseobecnému podiwenj a radosti w málo letech celau tureckau muziku na náměstj postawil, která si ku spokogenosti hogně shromážděných posluchačů chwalitebně počjnala. Z počátku, gak giž swrchu dotčeno, zapůgčowal pan učitel stroge chlapcům ze zásoby wlastnj tak dlauho, dokud se ti prwnj nezdokonalili tak, že ge k něčemu potřebowati mohl. Co sobě pak buď při pohřbu, buď při tanečnj muzice s geho strogi wydělali, za to nowých strogů nakaupil, a ge giným chudým začátečnjkům zapůgčowal. Takto se pořjdily wssecky stroge, ano konečně i takowé, gichž w malých městečkách zřjdka užjwáno býwá, gako u p. turecký buben, taljře, zwonečky, pozaun a g., až posléz na ně uwyklá mládež w stawu byla, celau tureckau muziku, gak gste gi wčera na náměstj nassem sám slyssel, prowozowati. A tu máte, doložil přjtel můg, celý ten zázrak. Učitelowa odměna pozůstáwá pauze w sladké radosti, která se w oku geho gewj, kolikrátkoli u prostřed zboru swého co kapelnj mistr hudbu řjdj, a saunzwučnost wssech strogů pozoruge. A wěru, musjť to božskau radost w srdci swém pocjtiti, když wůkol sebe patřj a widj, ana mládež w hudbě prospjwá, a prázdné hodiny tak přjgemnau pracj wyplňuge, kteréž ginde chlapci těkánjm a tropenjm rozličných daremnostj promrhagj. I to wám budiž zgeweno, že mnohý z chlapců nassich gediné pro hudbu sstěstj swého dossel. — Tolik mi o tom wyprawowal přjtel můg, to gesstě doložiw, že potřebné zboru swému muzikálie, gakož i messnj, psané duchem wědeckým, dotčený pan Frantissek Dobrawský sám skládal, a tudy i schopnost skladatele patrně na gewo dal. O důkladnosti pracj geho swědčj wsseobecné gich w rozlehlém podhorském okolj užjwánj. A poněwadž gsem ani gá, ani kdo giný prawdiwau, nikoli wymysslenau udalost tuto posud u weřegnau známost neuwedl, činjm to nynj s přánjm tjm, aby přjklad pana Frantisska Dobrawského w nassj milé wlasti následownjků powzbudil a hogného nesl owoce. *)

*) Zdali se ale chwalitebné počjnánj takowéto w Lomnici až posud zachowalo, o tom swědčiti nemohu, neboť tomu giž několik let, co gsem otčinu drahau newiděl.

J. Wáwra Lomnický.

Rozličnosti.

Nowo-yorkské listy wyprawugj přepodiwný přjběh, který se prý lonského roku stal. Gistý plawec, gménem Frederic Williams, byl asi před 18 měsjci w Jamaice, a napil se tam ze studánky, na gegjmžto dně mnoho malaunkých, 1—2 palce asi dlauhých hádat spozorowal. Po ssesti měsjcjch cjtil w žaludku gakési pohybowánj, a spodnj žaludku djl se mu počal neobyčegně rozssiřowati. Přitom dostal tak přenáramnau chuť k gjdlu, že byl nucen, dewně čtyry- i pětkrát hodně gjsti. Giž několik neděl to tak trwalo, když si Williams na Jamaiku, na studánku a na hádata zpomněl, a gemu napadlo, že snad hada w žaludku má. Hrůza ho pogala při té myslénce. Den ode dne mu žaludek wjc a wjc otýkal, a pohybowánj u wnitř bylo wždy bolestněgssj. Doktor Mott byl zawolán, a ponawrhnul, aby se žaludek prořjznul a tjm otworem se had wyňal; Williams tomu ale nechtěl. Hubau se snad tedy had dostane, myslil doktor, a uložil Williamsowi, tři dni se wssemožně od pokrmů zdržowati. Když se podlé pohybowánj hada pozorowalo, žeby rád ze žaludku cestu naleznul, položili ubohého Williamse s otewřenau hubau na postel. Blјzko u huby držel geden misku s teplým mlékem. Nagednau se počala Williamsowa twář kaboniti, gakoby se dusil, had wystrčil hlawičku a počal mlékem na mjsce zaháněti hlad. Pomalaunku se wzdalowala miska dál a dál od úst Williamsowých, a had se pořád dál a dál za nj táhnul. Když giž hodný kus wylezl, chopil ho nagednau co neyčerstwěgi geden z posluhowačů, a wytáhnul geg docela z těla skoro giž modrého Williamse. Had měl délku 6 střewjců a 5 palců, byl zabit, a Dr. Mott si ho schowal na památku tak paměti hodné wěci.

—j—

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 17té.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy ještě půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

23ho dubna] [1835.

Stogj zpěwcům wšecky wšudy odewřené
Brány; mile wjtá každý hosta
Milého - - -

Fr. Turinský.

Zpěwce rág.

Zřjm-li tam, w tu temněmodrau řjši,
W ony milliony nočnjch hwězd:
Mnjm, že gedna z nich mau wlastj gest,
A w mém srdci bauře se utišj.
Blaho mně, když čarodějná noc
Mdlau w temný záwog zemi zawine!
Wznešená s wýsosti wlast mi kyne,
Cjtjm w sobě nadelidskau moc;
Srdce plane wraucnau blaženostj,
Taužebný hled blaudj na wýsosti! —
Proč mne k sobě wábjš, bludný swěte,
Wšednj země, proč mne držjš w letu?
Wjm, že zde mi wěnec newykwete,
Protož krásněgšj si tam upletu.
Kwjtky, gakéž časem newadnau,
Nechť owěnčj zwučnau harfu mau;
Darmo, země, zničugeš můg sen,
Nocj twau se oswjtj můg den!
Dokud garo oblétá mé ljce,
Nezměnj se taužebnosti hlas,
Ni blud twůg, ni wšemohaucj čas
Neswede mne z ráge mého wjce! —
Zde, kde Byron pokoge nenašel,
Když ho z Albionu w gižné dálky
Osud zahnal do helenské wálky,
Kde truchliwý, zaufanliwý zpěw,
Když ohlášel swětu wěčný hněw,
Neslyšán i s pěwcem w hoři zašel;
Zde, kde Kamoens, když morské waly
Tworce Lusiady zachowaly,
K hanbě člowěčenstwa bjdau mřel;
Powržený Lomnický kde zpjwal,
Tassona lid šjleným nazýwal,
Kdy zde pěwec ráge swého zřel?
O, zde nikdy; gen w básnickém zdánj,
Kde se swět za swětem rychle shánj,
Obrazy kde diwně se měnj,
Kde duchowé zpěwu poslauchagj
A w ohlasu saucitně s njm lkagj,
Tam gest cjl, tam pěwce tauženj! —
Nechť pak oko slzj neb se směge,
Srdce w bláhu neb žalosti chwěge,
Tam w Edénu znowa zas okřege!
Obgasnj se oko tam zwolence,
Aniž nezrušj se wěčný ples;
Protož tam, kde wěčnost wige wěnce,
K wlasti snů mne zwuku harfy wznes!

K. Sabinský.

Přjbytek newinnosti.

Wytrhnuw se z bauře diwokých bogů, Wratislaw se swým Selimem na tichém statku se těšil, a wábné sny růžowého wěku sobě před oči uwáděge, w moři sladké rozkosse se topil. Chtěge Selim swému přjteli s čela wssecky mraky, a ze srdce wsseckv auzkosti zapuditi, wedl geg horami k přjbytku newinných lidj, a se srdečnau howornostj promluwil k němu:

Tady, přjteli, twůg duch se zwýssj, tady twé laskawé srdce w radosti zplyne, seznáš-li kwětný krag a blažené lidi. Samoty sstědré neposskwrnila noha twrdého wjtěze, swobody nesewřel sultán, aniž newiny zakalil mamič. W lůnu rozkossné přirozenosti obraz dobrého člowěka newinné dusse se blažj. Práwem se, přjteli, diwjš, gak se to stalo, že w bauři drawého swěta se zachowal národ w pokogi, neznage zlata a sseredné sláwy. Mužj maudřj, když se walily praudy národu arabského do Palestiny, sebrali rozmilé djtky, a w pustině skalné wybili stan, a wzdělali diwoké pausstě, a z rodiny dwogj powstal nárůdeček, který zákonem milých otců se řjdě, dostihl neywyššjho na swětě sstěstj.

Děkugi tobě, Selime, prawil Wratislaw, že mne z motanic hrdosti lidské uwedeš w přjbytek newinnosti. Ach! gen w lásce a tichosti okřege duch můg, w samotě hledá blaženosti, w samotě stawj si mágowé swěty, a národy sslechetné twořj. Wida přjběhy sstastného wěku, rmautj se, že zmizely w páru sladkostj žiwota mdlého, a protrhnuw se z lahodných snů wzdychage teskljí: O, kde gste dnowé růžowé mladosti newinného swěta, kdežto knjžata otcowé láskau řjdili země, kde swatá sprostota podala prawosti wěky, a sstastnj otcowé i matky wodili djtky swé gediné, nad zlato i nad swěty dražšj poklady w sady, a s nimi se těssili w bělawém mági, a s nimi plesali w bohatém letě? Po wás mé srdce taužj, s wámi, ó záře gisté blaženosti, hlawa se objragjc, kauzlj spanilé obrazy dobroty, lásky a pilnosti zdrawé; srdce se rozssiřuge, a duch k nebi se zdwihage, s wýsosti na wěky sstastné hledj, spatřuge země, kde se nestyděl za pluhem choditi Přemyssl maudrý, kde od pluhu powolaný nad bohy wyššj Cincinatus, zdrtiw wjtěze hrdé, do swé děděny se wrátil, aby skrowné pole wzdělávage, swýma rukama rodinu chudau wyžiwowal.

Kam gste se poděli, časowé mjrnosti božské, wěkowé čisté chudoby a njzkosti ctnostné? W páru se ztratila ctnost, a chudoba twáři zkalené zakryla nectj; nesytost wgela w zbaurené srdce, a sláwa opila rozum párau ssálíwé wěčnosti, zlato se zmocnilo lehkého ducha, a marnost zřjdila kroky bugného bogownjka, aby národy spiaw, otroky do bjdy wehnal. Wřelec pro stjn žene se na smrt, skočiw do moře s wlnami bogugе, w skalách gedem se trawj, a w bublině hledage sstěstj, po prawém sstěstj nohama sslape. Do přjběhůli slawného swěta hledjm, gediné zrady a wraždy a auskoky ziskné maudrosti, boge a nekřesti každého druhu wida, hrůzau se otřásám, a wzdychage wolám: Kam se skrygi? Kde stánj, w které swěta končině utěchy dogdu?

W přjbytku dobrého lidu, w lásce a pokogi blaženosti prawé se dotřeš! řekl Selim, a Wratislawa za ruku ugaw, přitiskl wřelého mládence k srdci. Wypuď z hlawy bubliny mámiwé sláwy, zaženˇ z paměti stwůry hrozných přjběhů, a zároweň do srdce autlého přjklady mužnosti wljdné, wznessené ctnosti, a maudrosti gasné; hrůza minulosti diwoké se ztratj, a skutečnost rozwine wábiwé krásy, slunce přjsné maudrosti zapudj blud, a ztužj mužného ducha, že i w budaucnosti wywedeš we wlasti ráge, gaké nynj skutečnost před tebe stawj. Prawiw zastawil se na wrchu, a kraginu krásami prosypanau ukazowal přjteli swému. Hrdina ztrnul, a ruce k nebi sepiaw, nemohl se krásné kotliny nasytiti, nemohl pro radost pronesti slowa. S hory se winuly strakaté cesty, krautiwé háge, zahrady sstěpné a měňawé lauky; w pláni se odkryly pole a žiwé prameny, u nichž w stinné a aurodné dolině bydleli lidé. Kamkoli hodili okem, wssudy se krása w bleskawém oděwu třpytila, wssudy radostné zpěwy sswarné mládeže; u starců zdrawých budily cosi sladkého w srdcjch, co se gen cjtiti, co se gen mysliti může. Tady si, hrdino! i krása, i ctnost, i sstěstj rozbily stany, promluwil Selim. Otcowé wědauce, žeby gen w samotnosti djtky dospěly k sstěstj, řjdili přjkladem newinné mrawy miláčků swých, a wzděláwagjce rozum, i tělo tužili pracj. Zákonů netřeba mrawným. Přjkladowé rodiny po cestě žiwota wodj; hlawy bez bludu k nebi se wznássegjce, milugj Boha, co synowé zdárnj dobrého otce, a wědauce, že s tělem žiwot se nekončj, těssj se na swé wzdálené předky. Na zemi ssetřjce společné lásky, požjwagj každého wyraženj w mjrnosti, a ctitelé chudoby newědj, coby to chudoba byla; owocem sjlj těla, a radostmi dusse. Sprostota nebeské newinnosti a žiwost zdrawého národu do twého srdce se wlaudj, že gen wzdychage s nimi se laučiti budeš. Skutkowé sstastného lidu wygewj tobě, gaké gim zákony a ctnosti otcowé do srdce wryli, aneb gakým ge učili řádům.

Sotwa to wymluwil, giž k hostěm letěly djtky, a běžely starce Selima gako milého Boha wjtagjce. O, kde gsi se skrýwal? prawila djwka. My djtky gsme hledaly otce, a wylezly na hory, a čekaly s bychtiwostj, brzo-li z pustin k nám se prodereš; ach! darmo gsme w horách po tobě wzdychaly, gako po wodě kwětina sprahlá. Nebe se zatmělo, a nás zbawilo radosti sladké; wssak přessla baufe strasslíwá, a nebe laskawé twáři swé gasnj; nynj tě máme, a budeme na tobě wiseti, gako wčelička na medném kwjtku, i k tobě se přiwineme, gako se dcerusska k matince wine, a sneseme neykrásněgssj owoce a nabereme wodičku čistau, a strakaté kwětinky wůkol čela pnauce, budeme tobě hladiti twáři, a ljbati ruce, a rozkossné wůně sypati k nohaum, abys milowal plesagjcj djtky, gako milugj tebe. Ach! gá tebe milugi gako swé očičko w hlawě; ty gsi i slunce rozkosse mé, ty gsi i dusse žiwota mého; co bez rosy kwjtek, co stromeček bez země wadlaby bez tebe djwka, i zklesla gako bylina parnem. Widjm-li tebe, plesám gako na stromě ptáček, a gako we wodě ryba, a skáči w zahradě kwětaucj, gako na hoře srnka, i růže milému snássjm. Řekla, a k milému mužj se gako holubička wpiala, a zljbala swého přjtele swatoswatě potwrzugjc, že s miláčka nespustj očj, a na řeči lahodiwé gako owčička na měkké trawě pásti se bude; a Selim obgaw newinné djtě sljbil, že podiwné přjběhy zwědawé djwce wylozj, a prawdau i maličkosti powrženě osladj. Djwka poskočila radostj, a wyzwala spanilé towarysstky, aby se pod strom rozložitý usadily a pěkné přjběhy posslauchaly. Wssecky sedly, a djwka se začala ptáti: Proč gsi tak dlauho, přjteli! nepřissel k nám? My gsme trnuly strachy, že snad na tebe diwoké zwjře wystřelilo z hor, gako krahulec na malé ptáčky. Wystřelilo, rozmilé djtě, na twého přjtele diwoké zwjře, giž ktesal, i se do hrobu klonil. — Nastogte! hrůzau se třesu, a wlasy mi wstáwagj wzhůru! O, sskaredé zwjře, proč gsi na dobrého člowěka se wztekalo? Ten ti ani wody nezkalil, ani ti potrawy newzal. Ach! dobře, že tebe zdrawého mám, a na oči gasné a laskawé srdce hledjc se těssiti mohu. Kdybys byl zassel, cožbych ubohé děwče, počalo sobě? Wssecky radosti by mi hořem wadly, gako zimau křehké kwětiny wadnau, a laukami rozkwetagjcjmi chodila bych gako panssřemi, a cedila na twáři slzy, gako nebe rosu na kwjtky cedj, že mne drawé zwjře každé radosti zbawilo, že nebudu sladnaucj řeči slýchati, nebudu w zpěwawém mági s tebau choditi sadem, a se diwiti mocnosti, kráse i dobrotě božj. Hlawa gde se mnau kolem, zpomenu-li sobě, že drawé zwjře tě trhati chtělo. O, potworo strassná! kde gsi se wzala, že dusse newinné děsjš? Gák myslila, že gsau i giná zwjřata gako owčička dobrá. Gestliže tichau owčičku hladjm, tak ke mně co sestra se wine, a ruce mi ljže, a k djwce se katj, gakoby řekla: Panenko, milugi tebe. I gá milugi tebe, i diwoké zwjře milowati budu, gestliže gako owčička zkrotne. Kyžbych tě, diwočino! u sebe měla; očbysi hrdlička opautaná běhala se mnau, anebo co srnka hledala djwky, a plesala, gakbys mne zhljdla. — Diwoká zwjřata, panenko, láskau zjskáš, ale lidj rozsápaných nezkrotjš, kteřj s očima smrtjcjma na mne se hnali. — Co? lidé-li tobě sskoditi chtěli? Prawdu-li mluwjš? Ani braučkowi neubljžjm, gakbych člowěku pohnula wlasem, aneb oči zkalila přjteli swému? Mráz gde po mně! O mé srdce! proč se co osika třeseš? Wždyť tu ljtého zwjřete nenj, a člowěk na člowěka co krahulec newystřelj. — Tak gen ty, panenko, smeyssljš, o diwém lidu žádné známosti nemagecj. Kdožby newinné a laskawé dussi wyložil hrůzy, které národy ukřižugj? Wy w kragině tiché a w přjbytku lásky a swornosti požjwáte pokoge a radosti oblažugjcj; wssak nás rozbrogowé trýznj, a saused sausedowi kowage auklady i krůpěgi blaženosti zmařj. I gá gsem do boge pro smrt chwátal; giž mogi přátelé hynuli, i na mne se záhuba sypala, když tento mládenec dobrý twému přjteli w auzkosti zachowal žiwot.

Djwka strachem ani se nehýbagjc hleděla s autrpnostj na cizj lidi, a slzy wyljwagjc ruce k nebi spiala, a wzdychala smutně; pak se z pomatenj protrhla, a gako střela skočjc ljbala Wratislawa, gako newěsta milého ženicha ljbá, i srdečně řekla: Člowěče wljdný, gak twau dobrotu splatjm? I do wody pro tebe skočjm; nebo tě gako Boha milugi. Gen powěz, čeho ode mne žádáš? — Se mnau, panenko, pogď! — Gá-li z rozkossné země mezi diwoké lidi? O, zahrady krásné a hágowé milj! ó hory a doliny kwětné! s wámi-li mám se lančiti? Od tebe, drahá matinko! žiwote můg a utěcho sladká! od tebe, otče! dusse žiwota mého, od wás, towarysstky mé ssťastné mladosti! O má lásko a rozkossi neymilegssj, mám-li pustiti od wás? Milugi gitro w mági růžowém, kwjtek pnaucj se z pampěte srdce mé těssj, hrdlička strogj rozkosse djwčiri autlé; wssak ty, ó člowěče dobrý, zjskal gsi djwčici láskau. Gediné pokyň, a pro tebe se i gitra, i kwjtku, i hrdličky spustjm; milegssj gsi mi než mág w nebeské kráse, nežli zahrady wonné, a ptáčkowé pěknj; wssak má matinka paunge w srdci, pro mi se odřeknu tebe i žiwota swé-

ho. — W prawdě-li matku tak srdečně milugeš, nynj, panenko! skutkem dokaž. Otec i matka se mnau přes hory půgdau, k nim-li se připogiš, čili zůstaneš w ragské kragině bez nich? Ach, wzdychla, až slzy se wylily na twář spanilé djwky, hlawu sklonila k zemi a mluwila smutně: Krásná děďino, kde gsem se zrodila, kde gsem i negmilegssjch radostj užila! nebe bez mraku, zelené hory, wody se krautjcj a ptáčkowé sladcj! sestry mé milé! kráso sstastného lidu, měgte se dobře, na wěky dobře! Ach! giž s wámi nebudu z gara plesati, nebudu zpjwati weselých pjsnj, matinka půgde, a gá do cizin za nj!

Nynj hleděla kolem a kolem na wás, aurodné kraginy, přjbytku lásky a sstěstj; giž zas na tebe, hrdino! gakoby w očjch, w sjdlu wljdnosti, hledala smilowánj. J hned se gi mrakowé smutku ztratili s twáři, a oči co hwězdy giskřily radostj, i gewily autlého srdce naděgi; djwka, gako růžička krásná, k tobě se, mládenče, tiskla, a ručičky sepnauc, co k Bohu srdečně promluwila: Gsi-li, ó mládenče, dobrého srdce, gako twé laskawé oko gewj, gistě mne přiwineš k sobě, gako bratr rozmilau sestru wine, a mi před Bohem slibjš, že mi matinku, kde se zrodila, necháš, a že i w rági s námi rozbigeš stan, a milenku těssiti, a milenku ctnostem učiti budeš. Hle! zahradu negkrásněgssj wyberu tobě, a nehnu se od swého milého na krok, a gak se slunéčko prodere z noci, u tebe seděti, u tebe zpjwati budu. O rci, mládenče dobrý, mám-li se radowati?

Radug se, newinné djtě! a matinku ljbey w té zemi, kde gsi se zrodila, kde gsi i prwnj radosti užila w mágowém wěku! promluwil Wratislaw, a poljbil djwku, gako otec swau roztomilau dceru. K wám gsem nepřissel, abych zakalil pramen čistých radostj, gediné láska mne prowázela do tiché země, gediné láska i mé kroky řjditi bude. Kyž se sem newedere twrdý wjtěz, a powěra nectná nesepne gasných duchů. — Prawiw, laskawě pohleděl na milé djtky, krásné co angelé w ozdobě neljčené.

Sotwa že mluwiti přestal, djwky gako létawé srnky poskočily, a sbjraly měňawé kwjtky, a swého milého přjtele růžemi ozdobiwsse, gako wjtěze w zpěwu a plesu wedly, kde se stromowé k nebi pnuli, a pohybugicjm se listem pudili parno, a owocem chutným plassili hlady. Tady w rozkossném sadě se klenuly stropy rozmanitým kwjtjm w přjgemné kráse, a prowinowaly owocem sladkým. Co se gen wnadného, co se gen krásného může smysliti, wylila sstědrá matka přirozenost w hognosti na byty společné lásky, a na radosti zlaté newinnosti. Wůně se sypaly z kwětin, a ptáčkowé krotcj zpjwali w chládku obžiwugjcj pjseň. Nebe se smálo gasnostj, a země se chlubila krásau; wětřjčkowé rychlj křjdly wonnými pohybugice, pudili horkost, a přjgemný kauzlili chládek; woda co křissťál hrčela z pramene žiwého, a zdrawý nápog obětowala zdrawému lidu. Okrasy wábjcj zwaly autlého člowěka, aby w rági hodiny sspěssného žiwota strávil. — W té wábné besedě připrawowaly ochotné djwky z rozmanitého owoce hody. Tady se mandle a datle, a hrussky gako zlato pyssnily, a k nim se připogilo ohniwé wjno, a zelené sswestky a gablka růžemi prokwětaná. W okolj rozwinowaly swé krásy růže a konwalinky, laskawec gemný, balzaminka a lilia w rauchu newinnosti, za nimi kwjtkowé nebeské barwy owocem, co hadowé zlatj, se proplétali, dodáwagice k gjdlu chuti. Starcowé zasedli s hostmi, děwčata rychlá obsluhowala, a mládkowé sswarnj poslauchali hlasu maudrosti zralé, aby i oni gako mužj bez bludu řjdili mrawy budaucjch wěků. Swědkowé gsauce střjdmosti zdrawé, prospjwali w učenj čistém, a přjklady nezkalené a blažjcj maudrosti sobě do srdce wtiskli. Starci giž widěli přes sto let, a gako mužj w dospělém wěku gsauce na těle zdráwi, w plném maudrosti kwětu stáli se důkazem žiwým, k gaké dokonalosti člowěk wyspěge, gestliže se zprawuge rozumem, a podlé rozkazu matky přirozenosti kráčege, srdce k mjrnosti klonj, a pracj tělo swé sjlj.

Slysse hrdina, gaké giž wěky přečkali sswjžnj starci, diwil se ztuhlému tělu, podobě ljené, bystrosti gasného oka a i wážné řeči, i čistému rozumu, gakoby mezi bohy byl wkročil. Co se diwjš, člowěče! že spatřugeš lidi? řekl stařec wljdný. Maudřj otcowé sami swé djtky cwičjce, w prawdiwé ctnosti wedli ge k maudrosti chrámu, a wzdělali neljčené lidi. Gediné čisté semeno rozsili w nepornussené srdce, gediné prawau blaženost kladli před oči rozmilých dětj. Mládež zdárná plnila zákony wážných otců, gako rozkázy božj. Za to se blažjce radugeme po wěky žiwota swého. Wzhlédni na mne čerstwého w starosti muže! Ani bolesti, ani žádné nemoci neznage dozragi pomalu gako owoce k smrti. Na nasse mládence patři! gak očima giskřjce, stogj tělem gako stromowé sstjhlj, dussj gako mužowé pewnj. Tak gsme starci kráčeli w skotačiwé mladosti hořjce zdrawjm, a wyskagice radostj, že se na krásném swětě můžeme těssiti s přátely swými. Widěl-lis nasse ženy a spanilé dcery? Gaká krása a

newinnost! Hle, člowěče! ty diwy we sworném národu práce, mjrnost a spokogenost činj. Láska a radost spoguge wssecky rodiny, láska a radost sílj starce, i panny a mládence krásj. Wssickni wespolek bratři milugeme Boha, milugeme sebe, a milugeme kraginu nassi, která w kráse a hognosti plynauc, wsseho, čeho gen člowěk žádati může, gako starostliwá matka wolnému národu poskytuge. Z nj bych newyssel, gj se co rozmilé matky se wssemi dětmi držeti budu, až mne k otcům přigme Hospodin do kragin čistssjch. — Prawiw pohleděl wesele na milé sausedy, a děkowal s očima slzjcjma swým i wssemu národu za gegich obžiwugjcj lásku. Pohled geho bez mraku gewil, že na swětě plesá gako we wodě ryba, a že brzké smrti se nelekage, gako mdlý host od stolu matky přirozenosti se odebere na odpočinutj. Po řeči wážné zpěwowé mladého lidu lahodili ussjm i srdci, gakoby angelé zpjwali, čistj hlasowé wynássseli až do nebes krásu božské mjrnosti, a slawili srdečným pohnutjm twůrce ssirého swěta, a swé maudré otce půwody sladké blaženosti; k radosti zwali laskawé starce, k radosti newinné djtky, a twrdili w neossemetné lásce syny a dcery, otce a matky, i blahoslawili sebe, že se i w rági zrodili i w národu dobrém.

Nynj wstali, a djtky se sesypaly k hostem, gako wčeličky w mági k mednému kwjtku, přehljželi wéwodu a chtiwě se ptaly: Co to na straně nosjš? — Železo, abych hágil žiwota swého. — O, ubohé dusse! promluwila howořiwá djwka, snad-li mezi zuřiwými zwjřaty chodjce, trnete we dne, a w noci se strachy třesete, aby wám we snách neodgali žiwota? Ach! gak se záhubnému wyhnete wzteku? — Bigeme muže, a sečeme hlawy, až do hor w auzkosti dráči prchnau. — Djwka skaumala, o čem mládenec mluwj; s očima wygewenýma gewila strachy autlého srdce, a předc nebyla s to, aby rozumem swým wyzpytowala řeči diwného muže. Spatřiw to, wytrhl meč, a powěděl k djwce: Lidem sečeme hlawy, gako krk slepici srážjm; hle, panenko! slepička skáče, a mžikem nebude žiwa. — Mjřil, a slepička bez hlawy klesla, a krew střjkala z nj, a tělo se házelo, až slepička zhasla. Hrůzau ztrnuly a hrůzau zmizely děti. Gakoby gim meč na hlawě seděl, zalezly w hágky, a nechtěly wykročiti z haussti, ani slibům uwěřiti nelitostných lidj. Wratislaw odhodiw meč se k djwčici bljžil, gako hrdlička tichá, a bez mraku nebe. Geho oko se smálo, gako po diwoké bauři se na zemi hory a doly usmjwagi; láska mu wřela na tele gasném, a rozwinowala i laskawé mysli i dobrého srdce krásu. S mečem i zemřela hrůza, a howorná djwka gako milenka k milému se přitočila, a gako lichotiwá dcera k drahému otci mluwila směle: Twé oko gako hwězda w bělawé noci swjtj, twé srdce slibuge lásku; a tybys tiché dussičky trýznil? My tě milugeme gako swé kwětiny w sadě, gako swé hrdličky sladké, a tybys lásku splácel ukrutnostj? Oč že diwoké zwjře negsi, ani gsi lidj nezabil; ba ani se plaché netkl zwěři; tok mi srdce gistj, a i twá usta stwrdj, že lidi blahoslawjš. — Swoliw ke wssemu, co rozhorlené děwče kázalo, ztissil auzkosti mladého lidu, a zjskaw gegich důwěrnost, wyprawowal gim podiwné přjhody národu swého, wyložil putowánj dalekými zeměmi, a barwami žiwaucjmi před oči stawěl řády a mrawy a wássně rozmanitých národů, až se wyděssené djtky zhrozily slawného swěta, a Bohu sepiatýma rukama děkowaly, že w tiché kragině mezi dobrými lidmi přebýwagj.

[Budaucně. skončenj.]

Pautnjk.

[Pokračowánj.]

Město B.... nenj tak welké, aby mně bylo těžko býwalo, určený dům wynagiti, kdežto gsem listy odewzdati měl; protož bez dlauhého zdržowánj se, na místo gsem se dowesti dal. Nebylo wssak zde, koho gsem hledal; i dosslechl gsem, že hrabě L....., na kterého gsem se doptati měl, celý minulý den za městem w letohrádku swém se zdržowal, aniž pak před budaucjm dnem se nawrátj, an mnoho cizjch hostů u něho přebýwá, s kterýmiž se na wenku zabawuge. Pacholjk asi patnáctiletý nawrhl se mi za wůdce, a prowázel mne z města. Od hradby wede stezka stromohustými sady k blizkému letohrádku, genžto w rozlehlé zahradě gako skwostný chrám wlaské wýstawnosti, z wysokých slaupů a uměleckých soch wystupowal. Wsseckeré zřjzenj zahrady, kterauzto z gedné strany ssiroké řečisstě, z druhé wssak stinný hág obmezowal, negen blahobytnost gizjnj, ba i co do pěkného uměnj, klassický wzdělaný wkus obywatele ogewowal. Zde onde po kragi zbudily se zwuky a milostné zpěwy w tichu wečernjm. Hlučný howor w hořegssjch sjnech mnohočetnau prozrazowal společnost. Dwa mužowé u wrat stogjcj zadrželi mne, tázagjce se, kam gdu. Gak zgednaný wůdce můg muže tyto spatřil, uleknutý stromořadjm zpět utjkal k městu. Obličeg gegich černými wausy

hustě zarostlý byl, čelo pak měli nizkým klobaukem přikryté, na němžto bjlá a čerwená péra se haupala. Čerwený, z ramenau wisjcj plášť až k patám gim dosahowal. Každý w ruce držel dýku, a gak se odhrnuly spláště, bylo widěti bambitky, po boku gegich se lesknaucj.

Kdožby w obau těchto mužjch byl nehledal bandity, gakýchžto se w zemi wlaské po silnicjch i městách zhusta nacházj? — Toto uwjtánj překwapilo mne tak, že gsem sotwa byl w stawu odpowjdati na otázky mně dáwané.

Koho hledáte? — zwolal geden z nich.

Gá. Hraběte L....

On. Gest wám s njm co důležitého gednati?

Gá. Gest; protož bych wás žádal, abyste mne k němu uwedl.

On. Čjm ho přeswědčjm o důležitosti gednánj wašeho? — sice wás k sobě ani nepustj.

Tento prsten mu ukažte, prawil gsem, podáwage mu ho, a oznamte panu hraběti, že také listy mu odewzdati mám.

On. Deyte ge sem, gá mu ge doručjm.

Gá. Nemohu; gen gemu do ruky ge wložiti smjm.

On. Hm, a od koho gsau?

Zamrzela mne zwědawost služebnjka; wytrhl gsem mu prsten, a bez ohlášenj se do domu gsem wkročiti chtěl.

Zpátky! wykřikl Wlach, dnes nesmjm žádného k hraběti pustit, on mi to zapowěděl.

Druhý čerwenoplášťnjk ani slowa nepromluwil, ale nepokogně brzo bljže, brzo dále kročil, a pohybowánjm pysku i celého těla mrzutost gewil. Spatře násilj druha swého, wytáhl bambitku, a zaměřowal na hlawu mau. Mluwec se naň obrátil, a hozenjm rukau odegjti mu kázal. Tento, gak gsem pozorowal, hluchoněmý strážnjk, wyšklebil na mne mrzutě zuby, a odešel do zadu, ku schodům se postawiw. —

Widěl gsem, že s těmi pány tjmto způsobem nic nepořjdjm; a giž gsem si umjnil, ginák s njmi gednati, an na hlas s hůry wolagjcj: Pietro, Antonio! oba odešli, a před očima wrata mi zawřeli. Tu gsem stál o samotě a přemeyšlel gsem, co nynj učinjm, an za chwjli se otewřely wrata, a němý rukau kýwage mi znamenal, abych ho následowal, i dwéře mi ukázal, abych wkročil dále.

U prostřed dlauhé, skwostně oswjcené sjně, na gegichžto stěnách gasná zrcadla mezi citronowými a pomerančowými stromky se lesknula, za welikým stolem kol kolem hosté hraběte L... gako w zahradě seděli, pod wysokým, klenutým stropem, genž uměleckau rukau malíře w modrau, zde onde mráčkem zastjněnau oblohu přetwořen byl. Předešlý howor a hřmot hostů w nepohnuté ticho změnil se, když gsem do sjně wstaupil. Každý přisedjcj před sebau měl ležeti dýku na stole wedlé čjše, a mnoho oněm podobných čerwenoplášťnjků ge obsluhowalo. Geden z nich mne uwedl k hořegšjmu konci tabule, kdežto, gak gsem se pak přeswědčil, hrabě L... seděl.

Doslechl gsem, prawil ke mně, že mně cos odewzdati máte.

Ano, odpowěděl gsem gá, podáwage mu listy i prsten na důkaz, že prawdiwé gest poselstwj mé. Ulekl se, když spatřil prsten, a rychle pročjtal listy. Wýraz obličege geho se při čtenj měnil, ale přemáhage se, pokogně pak odložil listy, a w hlubokém zamyšlenj mlčky před sebe hleděl, podiwenj a zwědawost wšech přjtomných zbudil. Mjsto odpowědi wedlé sebe mně se posaditi kázal, i owoce mně předložiti dal, ostatnjm pak, w nesrozumitelném mi gazyku, gak se podobalo, obsah obdržených listů wykládal. Bylo widěti pozorliwost a podiwenj na wšech očjch, i posléze wýraz netagené mrzutosti u některých gsem zaslechl. Když hrabě domluwil, wšickni hlasitě howořili a geden z nich wstal a chopiw se dýky, wykřikl: Ten nesmj padnauti; toho ty wyswobodjš, Hetairie slawná! — Wyswobodjme! zwolali ostatnj, a na znamenj hraběte odcházeli do giné sjně.

Samoten pozůstaw s njm, přinucen gsem byl, na otázky geho swěřiti mu okolničnosti, pokud se s pautnjkem spogowaly, i čjm wjce gsem poznáwal geg, tjm wjce gsem důwěřowal w něg, neboť přjwětiwé gednánj geho gewilo muže rozšafného, i wlast swau nade wšecko milugjcjho. Z řečj geho saudil gsem, že gest audem tehdáž po celé gižnj Ewropě rozložené Hetairie, totiž weliké společnosti, gež wyswobozenj národu řeckého z tureckého despotismu za aučel si představila. Wšickni na blizku bydljcj audowé byli hraběte L.... hlawau w okresu swém ustanowili, a u něho se scházjwali, pokud něco důležitého k wygednánj bylo. Daufám, prawil pak on, že cokoliw gste zpozorowal, ukryto zůstane w srdci wašem. Zásluhy, které gste si smeyšlenjm swým zjskal, hodna wás učinily wděčnosti celého spolku, neb negen k prospěchu onoho muže, nýbrž i celému řeckému národu gste se aučinným proukázal, a protož audem buďte společnosti naši, a čiňte, aby onen wznešený aučel, o něgž se mi-

nulj wěkowé darmo pokaussell, opraudiwosti dosáhl. My wssickni po gednom cjli taužime, a procitnutjm gednotliwého národu duch wesskerého člowěčenstwa dále pokročj. — Nepomohlo žádné wymlauwánj; sotwa to wykřknul, giž prsten se mi skwěl na prstě, a ruku mi podáwage, nazýwal mne bratrem swým.

Tys mladý, prawil dále, a tak mnoho gsi giž zkusil pro lásku! — Ale wěz, známť gá wyšssj lásku, nežli onu k milence, wznesseněgssj widinu, nežli onen spokogený žiwot, onu tichau mysl a wážné gednánj, gežto lid maudrostj nazýwá: totiž lásku k wlasti, a ono bezkonečné pokračowánj w dokonalosti dussewnj, onu nikdy neupokogenau tauhu po neywyšssjm stupni oswěty, kteráž meze wssednosti překročiwssi, násilně pohybuge stoletjm swým, aby dřjmagjcj člowěčenstwo z okresu podlého se wzneslo nad obzor zemský! — Wzdychl gsem si hluboce, zpomjnage na krage domácj a na lásku swau, a cjtil gsem cenu i prawdu slow geho.

Ai, prawil gsem na to, toť gsau pěkné obrazy, gakowými se zanássjte; ale kde — kde gesti swět, kdežto se zoprawdowj? — Zde? nikoli! — Osamotnělj stogjme w ohledu tom stegně smeysslegjcj, a lid předsudky omámený slowům nassjm nerozumj. Gesstě gsau wzdáleny dny blahého gara, a gednotliwé slunečnj blesky hustau prodjragjce mlhu, neučinj kwětaucj prostoru zemskau, neowlažj chladné skály, a zdá se, gakoby pozorowatele gen upewniti chtěly we wjře, že gest slunce! A to člowěka citliwého w zaufanliwost uwádj, an patřj, gak lid we sprostotě se bažjcj wsse, co nade nizké okolnosti wywyssuge se, powažuge za blud! O, gestli ochraňugjcj genius člowěčenstwa sám žhaucj swětlo newsadj w srdce lidské, ažby se plamenem zápalu swého ketherským wywinulo swětům: krokem račjm pokračowati budeme, a w ohni neudussených citů srdce wlastnjho zagdau wznesseněgssj duchowé.

O.n. Ginochu, ty se musjš státi přjtelem mým! Dusse nasse přjbuzné gsau, a citliwé srdce i wznessený duch wzácným gest mi nálezem. Ale wěz, gen w činu gest žiwot, a pokorné čekánj osudu i spoléhánj se na činnost ostatnjch gest smrt. Geden den činem wyznačený přewyssuge wěky w trpěnj uplynulé. Duch člowěčj nezná meze, a práwa člowěčenstwa gsau starssj nežli zwyky lidské. Musjme zatřásti ljným stoletjm, až uleknutj slabauckowé poznagj ničemnost swau. Ať žige oswěta!

Na to wstal, a otewřel dwéře giné sjně, i swolal tamto sedjcj hosty, a představil mne, gakožto nowého auda společnosti a přjtele swého. I kolowaly čjsse, a rozgařená srdce bez ostýchánj odhalila se. —

[Pokračowánj.]

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Wlásenky byly we Francauzjch wynalezeny a tam také neyprwé noseny. Nebyly ale zprwu tak autlaunké gako nynj, neb mnohá tenkráte dwě libry wážila. Teprw roku 1680 dostali auhledněgssj podobu a onu wlastnost, že starau twář mladssj udělati mohau.

Cizoložstwj býwalo za starodáwna welmi přjsně trestáno. Židé kamenowali cizoložnjky; stařj Sasowé spálili newěrné ženy a muže wěsseli. W Čjně se hodj cizoložnice slonowi, který gi nosem do wýssky wyhodj a potom nohama rozsslape.

W Minstru se narodilo před nedáwném děwče s gednjm okem u prostřed čela a se ssesti prsty u rukau.

W habekornské kostelnj knize čte se mezi aučty roku 1679 také následugjcj: »Sstolnjmu chlapci, který letnjho tohoto času spjcj w kostele probuzowal, na pár střewjců 12 grossů.« W Hildesheimu chodil gesstě roku 1752 po kostele sw. Ondřege, když bylo kázanj, budit dřjmagjcj.

Rasrowé magj wepřowé maso, ryby a drůbek za nečistau strawu, a také nikdy slonowé maso negedj. Wůbec se zdá, že žádných pokrmů negedj, kterýž Arabowé za nečisté wyhlásili. Neyhlawněgssj gegich strawa gest usedlé, kyselé mléko. Gen dětí gedj mléko čerstwé.

Před několika lety se chtěl gakýsi zámožný Amerikán ženit, a oznámil to we weřegných listech, kdežto udal, že gen takowau za manželku pogme, která má — na bradě dulíček. Toť opět nowá třjda ženichů! Nebude ale tussjm přjliš četná.

Zlatá, diamanty wykládaná pikssla, kterauž král Leopold mohuckému arcibisskupu při křestu mladého dědičného prince (1833 roku) darowal, stála prý 40,000 franků!

Gistý počtář wypočjtal, že se 24 pjsmen abecedy 620,448,401,733,239,360,000krát wždy w gjném pořádku napsati dagj, a že, kdyby wssickni lidé, co na zemi žigj, denně 40 stran, a na každau stránu 40 takowých, wždy ginač a ginač sestawených řádků napsali, ani za tisic millionů let by ke konci nepřissli.

W mági roku 1833 zůřila na ostrowě Sangur nazwaném hrůzná, powodnj prowázená bauře. Z 3000 lidj, kteřj na statcjch gistého pana Campbella žili, gich zůstalo gen asi 700, a i ti by byli snad wlnami zachwáceni byli, kdyby se nebyli na střechu aneb pod střechu geho domu utekli. Když byl dům tjmto lidem tak nacpán, žeby byl sotwa kdo wjc mjstečka w něm nalezl, dral se gesstě ohromný tigr se swislým ocasem, a pln náramného strachu, do pokoge, w kterém domácj pán byl, a w kautě se uložil. Pan Campbell ale nabil zwolna ručnici, a zastřelil na mjstě newjtaného hosta.

W Bokhaře (městě w Asii) ge wětssjch a menssjch sskol dohromady 366, w nichžto se studugjcjch, kromě Perssanů, ze wssech okololežjcjch kragin spatřuge. Učitelowé i studugjcj magj určený na rok plat. Obyčegně tam studugj 7 neb 8 let, a mnohý si po tomto čase sice učeně wykračuge w otčině swé, tô ale z wětssjho djlu gediná známka geho učenosti. Půl leta magj wždy na králůw rozkaz prázdniny a zabýwagj se polnj pracj. Každý dospělý studugjcj se smj oženiti. Od rána do wečera gsau sskoly otewřeny, učitel wždy přjtomen, a studugjcj disputugj mezi sebau o wěcech theologických. Bohoslowj gest gegich gedinké studium, ostatnj wědy gsau gim černau nocj.— Zákony w Bokhaře gsau welmi přjsné. Kdoby w pátek holuby ljtati nechal, býwá tak trestán, že mu mrtwého holuba na krk uwážj a na welblaudě geg po městě wozegi. Kdoby se w čas modlenj na ulici gen ukázal, musj pokutu platit, a mimo to ho gesstě zawřau. Tamněgssj lid se takowéto přjsnosti negen podrobuge, ale i často sám od předstawených přjsnost požaduge. Tak n. p. přissel před několika lety ke králi muž, který sám na se žalowal, že zákon přestaupil, a sám žádal, aby dle koranu potrestán byl. Král tomu nechtěl a odbyl ho. Druhého dne přissel ale žalobnjk opět, když ale ani tenkrát mu král po wůli nebyl, přissel potřetj, obořil se na krále, že ge wlažný saudce, že nekoná, co mu zákon za powinnost ukládá, a stál na swém, aby geg bez prodlenj potrestal, aby nemusel někdy na onom swětě trestu se podrobiti. Ulemowé se shromáždili a odsaudili geg k smrti. Bez messkánj se winjk obrátil na stranu, kde Mekka ležj, zahalil hlawu ssatem, odřjkal swé wyznánj wjry, a byl kamenowán. Král naň hodil prwnj kámen; tagně ale rozkázal, aby se muži nezbraňowalo, chtěl-liby uteci. Winjk ale zmužile krutau smrt podstaupil.

Turkomané (w Asii) se žiwj nazwjce laupežj. Gest to národ bezewsseho uměnj, literatury, ba ani messit (chrámů) nemagj, ačkoliw docela bez náboženstwj negsau. Strawa gegich gest sprostá, mléko a maso gegich stád; a tento národ gest skoro gedinký na zemi, který neumj opjgegjcj nápoge připrawowati. Někteřj messedsstj židé gim donássjwagj do táboru kořalky, ale na sskrsti gest pro tak weliké množstwj přjliš drahá. Gsau wýborni gezdcowé, a gegich koně obzwlásstně wytrwanliwé, tak že nic neobyčegného u nich nenj, slysset, že ten neb onen za osm, ba ssest dnj 600 anglických mil na koni ugel. Sňatky se u nich také obyčegně přepodiwným způsobem twořj, a přjčina toho gest, že Turkoman swogi dceru gen za welikau cenu wydá. Milownjk odwede po tagmo milenku, posadj gi na swého koně a pádj s nj do neybližssjho táboru, kdežto se s nj oženj. Přjbuznj newěstiny geg ale stjhagj, a obyčegně se to skončj tak, že ženichowa přjbuzná si za manžela wezme přjbuzného newěsty, a že ženich se uwolj, něgaký počet welblaudů za trest odwésti. Geli bohatý, zaplatj hned, z wětssjho djlu to potwrdj gen slibem a tak dlauho po laupežjch chodj, až zaplatj, co dlužen. Wláda gest u nich patriarchalská.

Francauzský wrchnjk Viala de Sommiéres prawj, že widěl černohorskau (kmen mezi Dalmatij a Albanij) rodinu, kteráž audů ze ssestero pokolenj počjtala. Neystarssj byl stár 117 let, geho syn 100, wnuk 82, prawnuk 60, prapraawnuk 43 a prapraawnukůw syn 21 let. Neymladssj z rodiny bylo dwauleté djtě. Gestli nadřečený pán dobře widěl a prawdu powěděl, bylaby to rodina, kteréby se snad žádná tak brzo na bok postawiti nemohla.

Neydražssj kaupele býwaly nepochybně kaupele panj Poppey, manželky Nérowy. Kaupáwala se w osličjm mléce, a za tau přjčinau dala každodenně 500 oslic podogiti. Toť byla wěru oslowská kaupel!

Láska gest prý mladému člowěku, gako kus žhawého železa djtěti. Djtě ho popadne, protože se třpytj, do ruky a — spálj se. Poněkud gest to snad předce prawda, protože se giž w skutku také mnohý w lásce spálil.

W sewero-amerikánském státu, genž sluge Illinois, gsau koně něco neobyčegného, a proto také posstowsstj mjsto konj magj woly, které prostřednj welkosti gsau, swětlau, barewnau srst a hezky ssiroké ussi magj. Toť se asi čerstwě po posstě gede! —j—

W čjsle 15tém str. 148 řádek 4tý z důly wlewo — mjsto: „prawdu" má býti: „pro zradu."

W čjsle 16tém str. 159 ř. 9tý s hůry w prawo — mjsto: „zewrubně" čti „powrchně."

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

KWĚTY.

23. dubna [Přjloha IXtá.] 1835.

Pro dorozuměnau.

Ročnjk dewátý (letošnj) časopisu musegnjho obsahuge pod článkem 6. „Literatura česká. Od Dra. Jos. K. Chmelenského," pěkně spořádané i dosti zanjmawé zprávy o wšech knihách českých, wyšlých od měsjce čerwence 1833 až na konec měsjce března 1835. Mezi tjm podáwá také přehled i welmi stručný posudek o pjsnjch s hudbau, wyšlých w tomtéž čase. Pan recensent zmiňuge se tam, owšem welmi chwalně, o zpěwjch čtwerohlasných pod gménem „Lumjr", wydaných od Wašáka; prawj ale na str. 106: „Neyslabšj gest čjslo 3." Co do hudebnické zpráwnosti zpěwů těch, o té, gakožto přeskrowný znatel uměnj toho, nehodlám pronesti hlasu; ale co uwedu, buď powědjno ne tak z wlastnjho domyslu, alebrž z přeswědčenj se giných, čili gak se řjká, z přezwědu.

Předewšjm o tom příliš pochybugi, že p. rec. kwarteta páně Wašákowy slyšel tak wýborně i s takowau zpjwat dokonalostj, gako ge přednášel zpěwecký zbor, w gehož spolku byl sám skladatel p. Wašák. A upjrati se tomu také snadno nedá, žeby to byl druh kwartet, kteréby as každý čtwerohlasý zbor s to byl, s náležitau zewrubnostj wyzpjwati. Co se wůbec ljbj, aspoň u wzdělanégšjho lidu ljbj, řjkáwáme ne nadarmo, že to pěkné; a pěknost wěci každé určugeme podle sjly, gakau se wlastnosti gegj citu našeho dotknau. Ugišťugi na to, že kdykoli i w kterékoli společnosti, a to někdy hlučné, i co do wkusu hudebnjho dosti wzdělané, podotčené zpěwy přičiněnjm p. Wašákowým a pp. spoluzpěwců geho se prowozowaly, wždy negen s walnau pochwalau, ba řeklbych s plesem přigaty, a zpěwáci i pokaždé, prawjm pokaždé k opětnému zpjwánj čjsla 3. a 6. dožádáni byli. A protož se mi widj být nadřečený usudek pana rec. o čjsle 3. w neshodě se skutkem, w gakém ona dwě čjsla wkusu wzdělaného obecenstwa lahodila. A wěziž pán, že pan Č. poslyšew báseň swau „pjseň při dránj" poprwe zpjwati, prawil: „Tak gsem si to as myslil, když gsem gi skládal."

Dále stogj w posudku o čjsle 3: „a máme za to, že se pjseň při dránj ke kwartetům nehodj." Newjm, zdali posudek tady na slowo „pjseň" aneb na slowo „dránj" padá? Ani gedno ani druhé dosti gasně newyswitá. Nenj-li pjseň ta ze žiwota našeho národnjho wzata? Či snad gest dránj takowý předmět, který se nedá opěwat? Myslým, že p. rec. k otázce prwnj přiswědčj, a na druhau anowati nebude. Neyspjše to ale gest takowé. Ctěný p. rec. se asi domnjwá, žeby se zpěw ten za přjčinau osobnj djwkám hospodárnosti a péče hlasy mužskými neměl přednášeti, a gsa básnjkem toliko w usta gednotliwky položen, že neslušj, aby w kwartetě byl zpjwán. Owšem zdá se, obé že se nehodj. Chceme wšak té i oné námitce wyhowět. Slaž k wědomosti panu recensentu, že pan Wašák (mám to z ust geho) přál sobě, aby někdy slyšel zpěwy swé některé přednášet hlasy djwčjmi, z čehož si účinek mnohem půwabněgšj slibowal. Přjtel můg, pan K. ahledal dobře, že to prawda gest; zkusil to s dwěma slečinkama na čjslech 3. a 6. a geště gednom, předložiw gedné tenor-prim za sopraň, a druhé bas-prim za alt ke zpjwánj, w doprowázenj ostatnjch dwau hlasů mužských, a nemohl, přišed domů, spanilost zpěwu takowého dosti wynachwáliti, kterýž prý ljbeznostj předčil wšecka giná prowozenj těch kwartet. Z toho saudjm, že se p. W. nechtěl toliko pleti mužské, ale i pleti krásné zawděčit, a tudy že kwarteta geho mohau i od djwek býti zpjwána. Obsah ani wlastnost textu čjsla 3. nepřekážj tomu, aby se w lůnu weselosti, a to wjce hlasy, a hlasy mužskými nezpjwal. Wždyť pak i djwky samy, neřkuli že gen do strun zpěwů našich sahagj (gako slowutná Katalani činila, spustjc hlas swůg w přepodlšwnau až do užasu hlaubku sjly mužské) ale i do práce našj se mjsj, ba i náš oděw oblekau, gde-li to o zábawu giných: pročbychom nesměli my sobě zazpjwati pjseň djwčj, má-li poslaužiti za newinné wyraženj towaryšstwa? A řku pak: Dbáme-li na to, geden-li hlas aneb wjce-li hlasů znj, an se nám zpěw ljbj? —

Že se p. W. pilně po přjhodných textech sháněl, toho gsem gá swědkem; že gich ale tak málo zpěwných nalezl, nenj geho wina. On sám býwal nad tjm mrzut, přehledáwage často zbjrky ;n ašjch básnj,

a nemage, coby rád byl zdělával na poctu wlastenské Musy, naříkal si na nedostatek textů, genžby se hodili pro zpěw. Negednau obgewil žádost, aby měl básně, kteréby slawily krásu a welebnost přjrody času wečernjho. Z Ruska nedáwno geště psal o něgaký text na operu.*) Ale tak gest, hudebnj skladatelowé naši rádiby pracowali, a nemagj o čem; oniby se ochotně ugjmali wěci národnj, to gest na gewě; negsau wšak od básnjků našich podporowáni. Ať gen podá někdo hognost pjsnj pospolitých, zastawenjček a g., oč že znělky ostanau na pokogi. Než tady platj slowa wyňatá ze zlomků wlastenských we Kwětech českých od r. 1834, čjslo 30, která gsau tato: „Básnjci, proč tedy tak málo dbáte, šjřiti způsobem tjmto lásku gazyka i národnosti? Nač wěčná ta hegna milostných básniček?“ a gak to tam geště dále dosti maudře stogj.

M. B.

Důležité náwěštj.

Co si každý z nás zagisté giž několikráte přál, atlas totiž w materském gazyku a pro naše potřeby, to podáwagj nám neynowěgšj naše, na mnohá předůležitá wlastenská podniknutj tak hogné časy. Nemeškáme zděliti čtenářům našim práwě wyšlé ohlášenj djla toho, přegjce gediné, aby u nich tak wděčně přigat byl, s gakau ochotau podporowánjm mnoha horliwých wlastenců započat gest:

Zeměpisný atlas,

čili

auplná zbjrka map,

we zwláštnjm ohledu na wlast a země s nj zpřjzněné.

Ročně wygdau as 3 neb 4 krásné, we mědi ryté, na hezkém, pewném papjru tištěné, čistě malowané mapy. Předplatnj cena gedné mapy gest 16 kr. na stř. Při zapsánj zaplatj se hned 48 kr. stř. za tři posleduj mapy napřed.

Na zwláštnj zámluwenj obstaragj se též skwostné wýtisky po 24 kr. stř., na něžto se 1 zl. 12 kr. stř. tjmže způsobem předplácj.

Zběratelům odběratelů dáme 7mý wýtisk nádawkem.

Gména p. p. předplatitelů budau wytištěna.

Prwnj mapa wygde w měsjci dubnu b. r.

Zwýšenau krámskau cenu ohlásjme při wydánj prwnj mapy.

Potřeba zeměpisného atlasu byla u nás dlauho giž a bolestně ze wšech stran cjtěna; wydáwánjm zeměpisu dle H. Balbiho zwětšila se geště wjce. Ze předběžného, při ohlášenj zeměpisu toho wydaného náwěštj poznali gsme s potěchau, žeby djlo takowé mezi našjmi, wlastenského gazyka milownými kragany ochotně přigato bylo; a wšak po seznánj wšech, djla toho týkagjcjch se okolčnostj, a po mjstném wyšetřenj welikých, s dostogným geho wywedenjm spogených wýloh s bolestj poznali gsme, že bychom tau dobau po obyčegné cestě nikoli s to nebyli, podati za lewný, snadno dostupný penjz kraganům našjm takowé mapy, gakowéž by co do wnitřnj i zewnitřnj zpráwnosti hodny byly i národnj našj literatury, i nynégšjho stawu mapopisectwj. Horliwá láska několika ušlechtilých p. p. Wlastenců, ginž tuto neywřelegšj djky skládáme, odstranila zlé ty překážky, a gediné znamenitými, i na delšj čas pogištěnými obětmi gegich stalo se možným, že giž nynj

Zeměpisný atlas

platně ohlásiti, a we skrowné té ceně wydáwati můžeme. Naděgeme se, že i ostatnj milownjci wzdělánj a wlastenské literatury neopominau hogným odbjránjm přispjwati k djlu tomu přenákladnému a každému, buď si kdo buď, knez, úřednjk, studugjcj, měšťan, čjtatel nowin i kdokoli giný, negen užitečnému, ale w tolikerých přjležitostech i neywýš potřebnému. Zagisté až přeswědčeni gsau, že se gim cestau tauto mapy do rukau dostanau, genž obyčegné toho druhu zbožj daleko za sebau zůstawugjce, krásau, swětlau patrnostj a wědeckau důkladnostj se schwalowati, a wšecko to a tak obsahowati budau, co a gak to neynowěgšj pokroky zeměpisu a giných s njm spřjzněných wěd podagj. Za to dostatečně ručj gméno p. Palackého, genž i péči o wědeckau atlasu toho část na se wzal.

Poněwadž s wydáwánjm map těchto weliké autraty spogeny gsau, obyčegným knihkupeckým prodagem se ale penjze dlauho nesegdau, žádáme wšechněch, kdož si atlas ten oblibj, aby na něg laskawě co neydřjwe předplatiti, a takto důležitému podniknutj tomu se swé strany přispěti ráčili.

Celý ten atlas záležeti má neyméně ze dwaceti map; náležitau podporau w obecenstwu podle potřeby zdwognásobněn, i ztrognásobněn býti může.

---

*) Kéžby nám tu byl p. W. než se odebral, zanechal zpěwy, které měl zas guž hotowé, totiž: „Pjseň při wjně“ od L. Čelakowského, w terceté; „plawba“ a „Lilida w modlenj“ od W. Hanky, „pochwala Wjtowa“ od L. Čelak. pak „truchlozpěw a pěkný kanon“ wše w kwartetě a tři pjsně od Kamenického při fortepianu. Gistě by gim dle wýpowědi geho saudruhů, w hudbě zběhlých a ge s njm zkaušewšjch, každý byl powděčen.

ČESTMJR.

Romantická hra we 2 odděleňjch od Týla.

Prwnj oddělenj.

Sláwa a láska.

W gednom gednánj.

Na weliké lauce; kolem husté křowj. Nazad widěti za rozmanitým stromowjm teyn Wogmjrůw. Lid selský obweseluge se po tráwnjku národnjmi tanci, při čemž se ozýwagj pjšťaly, trauby a harfy.

1. *wýstup.*

Klen (*wpředu mezi lidem.*) *Silek.*

Klen. Heisa, ganci, hezky do kola!
Nožky napjneyte, holky! Hopsa!
Tanec, to ge praud, genž oplakuge
Ze wšech břehů žiwota, čjm strážeň,
Bolest, hněw a nehoda ge zaplawj.
Silek. Tebe asi w každém kole widět
Bylo, dokud sněhu nenapadlo
Na hlawu.
Klen. To Láda wj! Gá děcké
Škorně w tanci rozemlel, gá ženu
W tanci namluwil, a při pohřbu gsem
Tancowal. A přigdu-li tam gednau,
W gasný krag, a Swětowid se zeptá:
Klene! cobys rád, žes nebyl zlesyn
Na zemi? — gá zwolám: Tanec, taneček!

2. *wýstup.*

Čestmjr (*ze zadu přicházege zamyšlený.*)
Klen. I ký šotek! — Nenj-liž to Čestmjr?
Silek. S hlawau swěšenau? Ba, tak se dlauhý
Čas už plaužjwá; i dnes, an celá
Dědina twář rozesmála wesele,
On sám gediný gi pjčj k smutku.
Klen. Nesmj člowěk k weselj se nutit,
Wnucený dar lehko sobě zoškliwj.
Nawraťte se k plesu — s Čestmjrem gá
Sám si howor po otcowsku powedu,
Zdařj-li se, do kola geg přiwedu!
Silek (*s ostatnjmi wzadu k tanečnjkům se přimjsj.*)
Klen. Čestmjre, můg synu!
Čestmjr (*z myšlének se protrhna, Klenowi okolo krku padne.*)
Otče, Klene
Můg!
Klen. Dey hlawu wzhůru! Napni teyl!
Hochu, pro Perůna, co ta mračna
Na ginošské twáři? Mladá twář buď
Wěčně gasnau oblohau, a na té
Swjtey slunce radosti!
Podjwey se — tam gsau také hoši;
Nemagj, co pátá částka twého
Stáda pošlape, a předce smjch gen
Na twáři gim kwete!
Čestmjr. Na mém čele wážnost sedá; smjch i
Trud ge bohů dar — a stegných, dobrých
Darů nelze wšechněm poskytnauti.
Weseljmť se gá swým způsobem.
Klen. Tys
Pastýř — zpěwem, tancem weselit se,
Pastýři ge dlužno.
Čestmjr. Nechci gá se
Weseliti pastýřem, a z mysli —
Z duše wýrwat chci to wědomj, že
Den co den se wleku s holj pastýrskau.
Klen. Co že prawjš?
Čestmjr. Koni, psu — těm blbým,
Nerozumným tworům lage člowěk,
Méně-li se, nežli giné, službau
Zapotj — a předc ni pes, ni kůň to
Nemá poznánj, že k lepšj službě
Ustwořen! A člowěk, mage w mozku
Bohů swětlo, w srdci bohů plamen,
Samochtě by w temnostech se plazil?
Pryč mi s holj pastýrskau — gá nechci
Wjce podlé brawu sedati, a
Poslauchati mřekot beránků.
Klen. I ty pýcho!
Čestmjr. Také pýcha bohů
Dar, a w mé-li srdce gegj žhawý
Osten wetknut, nesmjm bodu geho
Zpečowati se, an sice wětšjch
Bolů geště okusjm.
Gakož orla, sotwa opeřence,
Horkau krwj k oblakům to táhne;
Gako potok z hornatého wěnce
K řece spěchá, až i w moře sáhne:
Takž i mne to, duši garem wraucj,
Z lučin známých wede w cizj krage,
Kdežto duch, co we snách, w záři skwaucj
S čarokrásným obrazem si hrage.
Zhyne pastýř, giné zkwetau časy,
Zigjt bozi, — w srdci mém gich hlasy!

3. *wýstup.*

Radowan (*s harfau.*) *Silek* (*s mnohými mu běžj w austrety.*)

Silek. Wjtey, Radowane! wjtey zpěwče!
Wjtey k nám.
Lid. Wjtey! wjtey!
Radowan. Požehnánj bohů dobrých s pěwcem
Přicházj, a radost okřidluge,
Srdce lidská chwěnjm zwučných strun.
Nebyla, co gasný Neklan, w uctě
Mage otců zwyky, Přemyslowo
Raucho wložil sobě na bedra, tak
Gasná blahost po dědině, gakau

Dnes nám dobrý Wogmjr připrawil, chtě
Oslawiti dcery garo dwacáté!
Bohowě mu žehneyte!

Lid. Žehneyte mu!

Radowan. Zdárných otců synu zdarnému buď
Ke cti zazpjwáno o praotci,
O statečném Biwogi!

(*Lid geg obklopj, an zpjwage pjseň hránjm na harfu prowásj.*)

Co rozňalo w Biwogi sjlu,
Že mužně s diwau šelmau se bil?
Láska a bog!
Pewně ljpa w bauři stane,
Pyšně ljbá nebes twáři;
Bogem w reku sjla wzplane
Wzplane k gasné gména záři.

Co rozňalo w Biwogi táuhu,
Že z prudka o kněžny přjzeň stál?
Láska a bog!
Garnjm dechem pnau se kwěty,
Wanot wětrů s kwěty hrage;
Dechem lásky wstanau swěty,
Wstanau krásné, blahé krage.

Co wěnčilo Biwoge slávau,
Že po wěk to gméno w pjsněch znj?
Láska a bog!
Switnau hwězdy w temnau stezku —
Dwogjm swětlem w země pásky!
Zkwitnau růže z gegich lesku,
Wěčné wěnce z boge — z lásky.

Čestmjr (*an byl pln horliwosti pjseň poslauchal.*)
Slyšels, otče!? Bog a láska, to ten
Plamen, který zžjrá z duše lidské
Mdlobu; to ta hwězda, kteráž wede
Reka k oslawě! O, rozuměl gsem
Tobě, zpěwče bohumilý, a wšak
Běda! že gsem rozuměl!

Klen. Čestmjre! — ty — (*srdečně.*) synu, nezmnožug mi
Wrásky na čele a w srdci hořkosti,
Lásky se ti chce? — I heisa! otoč
Se, a mrskni okem mezi matek
Našich mazánky, a z neykrásněgšjch
Paupátek se wěnec kolem tebe
Otočj.

Čestmjr (*před sebe, w blahém sněnj.*)
Gi gedinau — tu krásnau —
Newýslowně krásnau kwětinu! Ach!

Klen. Co? i aby Lel a Polel na tě
Zanewřeli! — Tedy zahradnjkem
Už — a gedné — gedinké gen kwětiny?
Na mau duši — to ge za dlauhý čas
Prwnj maudré slowo!

Čestmjr. Smj-li pastwec
Rukau, holi genom a ne meči
Zwyklau, sáhnaut po tobě!

Klen. Nu, proč gsi
Dáwno nezawrkal? Mysljš, že ti
Holka nos ukausne, když gj řekneš:
Mám tě rád! Hahá! To gá ge lépe znám.
Která ge to, řekni! Sám k nj půgdu.

Čestmjr. (*starci ruku tiskna.*)
O, proč gsi mne powěstmi a zpěwem
O hrdinách gen a slawných činech
Napágel, když děcko nerozumné,
Wšewědiwé po zábawě žjžnilo?
Proč gsi we prach nezašlápnul giskru —
A to hádě w prsau neumořil,
Dokud w plápol, w hada nezrostli!?
Šťastným byl bych nynj, blbým klukem
Zůstaw, neblaudjcjm gako we snách
Žiwotem — a spokogen gsa we tmách!

Klen. (*ruce sprásknu.*)
Čestmjre! — Gá mluwjm o holce, a
Na hody se těšjm —

Čestmjr. Ano, těš se.
Stará hlawo!

Klen. Ty wšak žalozpěwy
Počjnáš!

Čestmjr. O, gá bych weselé pěl
Pjsně — kdyby o mně také zawzněly!
Žiget Sámo, Biwog, Horimjr —. a
Reků giných gména w ustech lidských
Zněgj —
Tak se dey mé sjle wywinauti,
A můg duch se plesem zplamenj;
Tauha we skutek se proměnj —.
W slawný skutek, cjl mé zemské pauti!
A pak směle k nj, k té hwězdě spasné,
Aby ze tmy wzešly doby gasné,
Aby ruka po pokladě sáhla,
Po němž duše dlauhá leta prahla!

Náwěštj.

Za' přjčinau snaženj mého o rozmnoženj českého repertoiru sljbilo mi laskawé ředitelstwo zdegšjho staw. diwadla hru we prospěch můg, k gakémuž cjň-se i dne 3. Kwětna 1835 prowozowati bude moge neynowěgšj drama:

ČESTMJR.

Chtěge důmjnce předegjti, že by snad tato práce pauhý překlad p. Ebertowa „Čestmjra" byla, položil gsem tuto mé básně začátek, a tjm snad dosti patrně rozdjlu mezi oběma hrami ukázal. — Welectěných wlastenců, přátel swých a wšechněch diwadla českého milownjků prosjm, aby neslowutnau práci mau s djlem na slowo wzatého Eberta nesrownáwagjce, láskawě mi se radėgi k hognému nawštjwenj propůgčili, genžto se wždy s chlaubau podepisugi wšechněm kraganům k ochotné službě hotowý

Týl Hornjk.

Čjslo 18té.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnářstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

30ho dubna] [1835.

Zaljbjš-li w ctnosti sobě,
Zde i onde blaze tobě.

Pomněnky.

Znělky krymské Adama Mickiewiče.

1.

Hrob Potocké.*)

W kragi Wesny, meži rozkošnými sady,
Zwadlas, mladá růže; minulosti chwjle,
Pryč od tebe letjc, gak perutě motýle,
Wrhly w hlaubi srdce zpomenutj hady.

Tam na půlnoc k Polsku swjtj hwězd hromady:
Proč se tamo blyštj w nesčiselné sjle?
Či snad zrak twůg, dřjw než dohasnul w mohyle,
Tam se stále nesa sled wypálil wšady?

Polko, gá končjm dny swé sám w žalobě,
Ať zde hrstkau zemi dlaň mě milá skrege!
Pautnjci zde často při twém mluwj hrobě;

Tu i prach můg mluwau wlasti mé okřege,
A samotný wěštec zpjwage o tobě,
Hrob zahledne bljzký — i o mně zapěge.

2.

Bauře.

Plachty strhli, prask wesel, ryk wod, šum záwěgj,
Dawu hlasy bázliwé, pump zlowěstné zwuky,
A plawcům se poslednj prowaz wyrwal z ruky;
Slunce w krwi zacházj, s njm konec naděgj.

Wicher zawyl wjtězně, a na mokré hory
Wznášjcj se gak domy ze propasti wodnj
Wstaupil smrti genius, i šel we dno lodnj
Gak wogsk we zdi zbořené stékagjcj zbory.

Ti ležj polo mrtwj, ten rukama lomj,
Ten se lauče upadá přátelům w obgatj,
Ti se modlj před smrtj, chtjce smrt odehnat.

Stranau pautnjk mlčjcj sedj newidomý
A pomyslil: Šťastný ten, kdo swé sjly tratj,
Aneb modlit se umj, neb se má s kým žehnat.

---

*) Nedaleko palácu býwalých chanůw tatarských pne se mohyla, wzdělaná wkusem wýchodnjm. Dle powěsti mezi lidem pospolitým w Krymě rozšjřené wystawěl gi Kerim Giraja na památku otrokyni, již nad mjru milowal. Otrokynj tau byla prý Polka, ze slawné rodiny hrabat Potockých.

Wáclaw Sw. Štulc.

Duch Černého lesa.

Z W. Skotta.

Osamělé krajiny Černého lesa*), zwlásstě pak okolo Lysé hory**) gsau oblibeným děgisstěm powěstj o čarodějnicech, duchách a strassidlech. Zaměstnánj tamněgssjch bydlitelů, nazwjce hornjků a dohljžečů nad lesy, gest takowé, že činj ge zwlásstě nakloněnými wsselikerým powěrám, a ukazy přjrodnj, kterých se, objragjce se s osamělými a podzemskými žiwnostmi, ne zřjdka swědky stáwagj, wůbec přičjtagj se působenj duchů neb někaké moci čarodějné. Mezi ginými powěstmi, genž w těchto diwokých kraginách powstaly, rozssjřenostj swau wyniká gedna, dle njž obýwá w Černém lese gakýsi strážný duch, zgewugjcj se lidu w podobě diwého obra, gehož hlawu kryge wěnec z dubowých ratolestj, a tělo obtáčj podobný pás. W ruce mjwá smrčku i s kořeny wywrácenau. J twrdj mnozi lidé, že widěli gsau takowau postawu kráčeti z temene gedné hory na druhau, kdež obě malým audoljm od sebe gsau odděleny. Skutečnost takowého se zgewowánj wsseobecnau nacházj wjru, a nowěgssj neweřjcj newěděli sobě giné pomoci, než wyswětlowati to mamem optickým.

W dáwněgssjch časech prý duch tento s obywateli tamněgssjmi gesstě důwěrněgi zacházel, a dle podánj často wměssowal se w záležitosti lidské, hned k prospěchu, hned ku ssodě gegich, s rozmarem wlastnjm tomuto druhu nadpřirozených bytnostj. Bylo wssak pozorowáno, že i darowé geho těm, kterým uděleni byli, často w prosslém čase zkázu přinásseli, a nebylo neobyčegno, slysseti pastýřů duchownjch, an, pečliwi gsauce o blaho swěřeného sobě stáda, s kazatelny napomjnagj owčičky swé, warowati se wsseho spolku s duchem Černého lesa. Pak-li nezkussený mladjci někdy smjch sobě tropjwali z nebezpečenstwj, gež za smyssléné powažowali: starssj k wýstraze wyprawowali gim přjběh Martina Waldeka.

Taulawý ssediwec we wsi Morgenbrotu, w okrsku černoleském, welice horlil proti bezbožnosti obywatelů, kteřj prý spolky mjwagj se zlými duchy, černokněžnjky a čarodějnicemi, zwlásstě pak s duchem Černého lesa. Giž počalo učenj Lutherowo rozssjřowati se mezi selským lidem té krajiny — neb tato udalost prawj se, že za panowánj Karla V. se přihodila — a posluchačí smáli se z počátku horliwosti, s kterau ten důstogný otec wywáděl a dokazowal swé sady. Že wssak rozhorlenj geho přibýwalo w rowné mjře s odporem, s kterým bylo se potkati geho slowům, wzrůstalo i reptánj proti němu. Nechtěli slysseti obywatelé, aby známý, pokogný duch, který giž od nepamětných wěků w horách těchto sjdlil, srownáwán byl s Balpeorem, Astarotem a Belzebubem, a bez dalssjho wyssetřowánj k horaucjmu peklu odsuzowán. Strach, žeby duch nad njmi se pomstil, kdyby takowý křiwý usudek pokogně poslauchali, rozmnožowal gesstě národnj k němu náklonnost. Taulawý starec, prawili, který dnes tady, zjtra ginde gest, nechť mluwj co chce; my wssak, gsauce půwodnjmi a stálými bydliteli w těchto mjstech, podléháme samowolnosti rozzlobeného ducha, a nám bude za to utrpěti. Takto rozumugjce chopili se naposledy kamenů, a wypudili z osady swé mnicha, aby někde ginde kázal proti duchům.

Třj mladjci, genž byli na této udalosti činný brali podjl, wraceli se do swé chatrče, kdež nuzně žiwili se pálenjm uhlj pro negbližssj hutě. Rozmlauwali spolu o lesnjm duchu a učenj tohož starce. Max a Gjřj, genž byli starssj bratřj, twrdili, že ačkoliw řeči kapucjnowy byly nepředloženy a kázně hodny, gelikož se opowážil tak hanliwě mluwiti o prawé powaze a obydlj zmjněného ducha: nicméně na neywyš nebezpečno gest, přigjmati od něho darů, aneb giným způsobem we spogenj s njm wegjti. Mocný gest owssem, prawili, ge wssak i pln podiwných rozmarů a měniwé powahy, a zřjdka dobrého konce dogde, kdo s njm zacházj. Či nedal on rytjři Ekbertu z Rabenwaldu onoho powěstného černého oře, gehož pomocj na welikém sedánj bremském wssecky odpůrce přemohl; a nebyl-liž to tentýž kůň, který napotom s gezdcem swým wrhnul se w tak hlubokau propast, že oba nikdy wjce nebyli widěni? Aneb kdož powěděl pánj Gertrudě Troddenowě o čárách k dělánj másla, gimiž ona se wychlubugjc od negwyššjho hrdelnjho saudu co čarodějnice odsauzena a upálena byla? — Tyto wssak a giných wjce přjkladů o zkáze, ku které přiwáděly dary ducha lesnjho, nezdály se ani neymenč působiti na Martina Waldeka, negmladssjho ze třj bratřj.

Martin byl mladý, wássniwý a prchlý, k tomu wssak dobře zběhlý we wssem, co k žiwotu w horách náleželo, smělý a neodstrassitelný, neboť znal wsseliké nebezpečj, které se žiwnostj geho bylo spogeno. J wysmjwal se tedy bratrům pro gich bázliwost.

*) Harzgebirge, Harzwald (Hercinia.)

**) Brocken, Blocksberg.

Nezwatlegte pak tak na prázdno, prawil; lesnj duch ge dobrý duch, žige mezi námi gako nassinec, a zdržuge se na osamělých wrssjch neb w geskynjch, gako některý myslliwec neb kozák;*) a kdo gako on zná Černý les a diwoké geho krariny, nemůže nepřáti dětem té půdy, gimž tak krussný los wykázán gest. Budiž wssak tomu, aby tak zlý byl, gak prawjte; kterak mohl by zjskati moci nad člowěkem, který toliko darů geho požjwá, gemu se nepodrobiw? Když prodáwáte w hutjch uhlj swoge, zda ony penjze, kterými starý bezbožnjk Blažeg wás wyplácj, negsau tak dobré, gakobyste ge od samého pána toho statku obdrželi? Negsau tedy darowé duchowi přjčinau zkázy, a gediné zlé užjwánj gich. A kdyby w tomto okamženj ukázal se mi duch a odgewil zlatau neb střjbrnau žjlu, honem kopalbych, pomysle, že gsem pod ochranau mocněgssjho nad něg, dokud k dobrému užjwám nabytých pokladů.

Starssj bratr mjnil, zle nabyté bohatstwj že zřjdka užjwá se k dobrému, načež ale Martin s opowážliwau w sebe důwěrau gistil, že ani pokladowé celého Černého lesa nebyliby s to, změniti geho mrawy, powahu a smeyssleni.

Bratřj napomjnali Martina, by nemluwil tak wsseteečně, a s tjží gen powedlo se gim, odwrátiti geho myssleňky od toho předmětu k nastáwagjcj kančj honbě. Takto rozmlauwagjce dossli bjdné swé chalaupky, ležjcj na gednom z neyosamělegssjch mjst Černého lesa na konci auzkého, pustého a romantického audolj. Gak obyčegně rozdělili mezi sebau nočnj stráž u hořjcjho ohně, gegž w nepřjtomnosti sestra gegich byla rozdmychowala, takže wezdy dwa z bratřj mohli odpočjwati.

Max Waldek, neystarssj z nich, prwnj dwě hodiny nočnj u pece bdě, welmi se poděsil hořjcjm na druhé straně audolj ohněm, gegž wsseligaké podoby diwně sobě počjnagjce obsskakowaly. I chtěl-tě z počátku wolati na bratry, zpomena sobě wssak na wssetečnau opowážliwost neymladssjho, a zeby nemohl zawolati toliko druhého, aby i Martina newzbudil; domnjwage se též, že to, co widj, gest nějaký kausek lesnjho ducha, a snad dokonce následek rauhawých řečj Martinowých: za lepssj uznal, wzjti autočisstě k modlitbě, a s auzkostj a hrůzau patřiti na strassné zgewenj. Oheň ten byw několikráte rozdýmán, uhasnul konečně docela, a ostatek Maxowé stráže znepokogowalo gediné wzpomenutj na předesslau hrůzu.

*) Pastwec koz; gako: owčák, pastwec owcj.

Nastaupil Giřj na mjsto Maxowo, genž nynj se odebral na odpočinutj. Opět ukázalo se na druhé straně očjm bdjcjho uhljře zgewenj welikého, plápolagjcjho ohně. Gako dřjwe obsskakowaly geg podoby, kteréž, gak bylo pozorowati z gich temných náčinů, wykonáwaly gakési tagemné obřady. Giřj, ačkoli co do opatrnosti, se starssjm bratrem si nic neodewzdáwal, smělegssjho předce gsa srdce, umjnil z blizka ohledati podiwný tento ukaz. Přessed audoljm tekaucj potok wydrápal se na přjkrý protěgssj břeh, a přibljžiw se k ohni, coby z luku dostřelil, shledal býti plamen tak silný, gako když geg poneyprw byl spatřil.

Postawy podobaly se přjzrakům w nepokogných snách se zgewugjcjm, a tu utwrdila se w uhljři myssleňka, kteráž hned z počátku mu byla napadla, že nenáležegj tomuto swětu. Mezi těmito podiwnými postawami znamenal obra chlupami po celém těle zarostlého, genž drže w rukau wywrácenau gedli, chwjlemi nj w ohni posstauráwal. Oděw geho byly dubowé wětwe, gež sobě okolo hlawy a beder byl obtočil. I ztratil nagednau smělost Giřjk, poznaw w obru powěstného ducha Černého lesa, kterak mu geg často wypodobňowali pastuchowé a myslliwci, wjdagjcj geg kráčeti přes hory. Giž giž stregil se k autěku, zpamatowaw se ale, káral se z bázliwosti a hlasitě prowolal slowa ze žalmů: „Chwal každý duch Hospodina," gež měl za silněgssj nad kterékoliw zažehnáwánj. A když opět se poohlidnul na mjsto, kde byl oheň widěl, wsseckо bylo zmizelo.

Gediné bledé swětlo měsjce obgasňowalo tuto stranu audolj, a když Giřjk, gemuž wlasy se gežily a pot na celém těle se wyrážel, třesaucjmi se kroky přibral se k mjstu, kde gesstě před nemnohými okamžiky oheň hořel, a které značné bylo starým dubem, neshledal ani památky toho, nač prwé s hrůzau byl patřil. Mech a kwjtka lesnj byly neporussené, a wětwe starého dubu, genž prwé plamenem a dýmem zdály se obalené, byly wlhké rosau nočnj.

Ustrassen wrátil se Giřj k chatrči, a gako před njm bratr starssj, i on sobě umjnil zamlčeti, co byl widěl, aby newzbudil w Martinu onu opowážliwau wssetečnost, kteráž, dle mjněnj geho, bohaprázdnosti se welmi podobala.

Řada přissla nynj na Martina. Giž bylo slysseti kůropěnj, a noc chýlila se ku konci. Djwage se do pece, s podiwenjm pozorowal, že oheň byl na zhasnutj, an Giřj při chůzi swé docela byl pozapomněl na auřel stráže swé. Prwnj myssleňka Martinowa by-

la, wzbuditi bratry swé, pozoruge wssak, an oba nad míru pewně spí, nechtěl russiti gich odpočinek, a wzchopil se, aby bez gegich pomoci plamen rozdýmal. J sebral wsseckо dřjwj, které w domě se nacházelo, neměl wssak nižádného aučinku, gessto oheň spjsse hasnauti, nežli zmáhati se zdál. Šel tedy k mjstu, kde několik obzwlásstě suchých wětwj na hromadě leželo, než wssak s nimi se wrátil, oheň docela uhasnul. Bylať to mrzutá přjhoda, hrozjcj zastawenjm gich obchodu na několik dnj. Rozhorlen nad marnau swau pracj chtěl poznowu rozkřesati, traud ale byl wlhký, a tak opět nic nepořjdil. Gelikož wěc byla důležitá, giž giž bratry swé wzbuditi chtěl; tu nagednau swětlo něgaké netoliko oknem, alebrž každau sskulinau nedobře slepené chalupy problesskowalo, a Martin tudy weden byl k pozorowánj toho samého, co před njm bratry geho poděsilo. Z počátku domnjwal se, že snad Mühlhausstj, kteřj byli gegich sokowé w žiwnosti, a s nimiž několikráte giž hádky měli, překročili hranice pro dřewnj krádež. J chtěl tudjž, aby za gegich smělost ge potrestal, wzbuditi bratry swé; krátké wssak porozmeyssleni a pohled na diwné posuňky a pohybowánj oněch, genž u ohně pracowati se zdáli, změnilo geho aumysl, a na wzdor pochybnosti geho o takowých wěcech nebylo mu lze ginák, než powažowati to wsse za nadpřirozené zgewenj.

Nechť gsau to lidé nebo zlj duchowé, prawil u sebe neohrožený horaň, kterj tamto tak podiwně se točj: wsse gedno, půgdu tam a požádám ge o swětlo, bych opět rozžati mohl oheň.

Nepomyslil wjce na to, aby wzbudil bratry; neboť weždy slýchámal, že takowé dobrodružstwj toliko gednau osobau wykonáno býti může, nad to se též obáwal, aby nesmělegssi bratřj nezbraňowali mu, wyplniti aumysl swůg. Wzal tedy odwážliwec kopj lowecké se stěny, a samoten wydal se na cestu dobrodružnau.

Šťastně, gako bratr geho Giřj, gen s wětssj gesstě smělostj dostal se přes potok, wylezl na pahorek a přiblјžil se onomu shromážděnj duchů tak daleko, že w podobě náčelnjka zřegmě poznal známky lesnjho ducha.

Poprwé w celém žiwobytj obessel ho mráz, myssléнka wssak, že nynj skutečně státi se má, po čem giž dáwno byl taužil w srdci swém, dodáwala mu sjly, a hrdostj dosadiw, co se mu na smělosti nedostáwalo, odwážil se blјže k ohni. Čjm dále kráčel, tjm diwočegssjmi, podiwněgssjmi a nadpřirozeněgssjmi stáwaly se obklopugjcj geg postawy.

[Ostatek budaucně.]

Přjbytek newinnosti.

[Skončenj.]

Přede wssemi sswarný mládenec dáwage bystrý pozor na slowa Wratislawa wykládagjcjho, nespustil s něho oka, a přjběhy strassné do swého srdce zaryl. Wéwoda, chtěge nynj ragské kraginy krásu skaumati, žádal starosty, aby geg mládenec sswarný rozkossnými dolinami wyprowázel. Mladjk gako ptáče swé matky drže se wéwody, wssecky mu poklady aurodné wlasti wykládal, a stinјcjmi zahradami ho wywedl až k horám, aby i w skalnatých pustinách radosti nabyl. S wysoké skály Wratislaw na hory hleděť, posité stromy do nebes plynaucjmi, poznal, co Hospodin z prachu w mocnosti wzneссené wywesti může, a gako čerw kořil se slávě welikého twůrce, a zhrozil se křehkosti lidské. Gesstě se očjm odkrylo podjwánj we wznessenegssi sláwě, nebe w plamenu. Wyskočiw mrak zasypal hory i doly temnostj, a mládenec wida, že bauře, rozdrcugjcj skály, s diwokostj se blјžj, uwedl hrdinu w geskyni, odkud spatřili blesky se křižugjcj w nepřehledné prostrannosti; nebesa hořela, země se prodrala ze tmy, w skalách hučeli hlasowé tepaucjch hromů, wichrowé klátili wěkoletými stromy, a potoky s oblak praudem se lily. Do země patře gako w propast widěl Wratislaw, gak we hlubině blesskowé se křižugj, hromowé řičj, a wětrowé w diwokosti wětwemi perau. Mládenec na diwy w přirozenosti hleděť, gakoby mezi růžemi djtky si pohráwaly, stál tu s pohledem gasným, a welebil Boha. Spatřiw Wratislaw, že beze wssj hrůzy se na stiragjcj zmatenice djwá, promluwil k němu: Mládenče! proč netrneš, slysse haukati třepjcj se hromy? J skály hrůzau se třesau, i stromy strachem sklonily nádherné hlawy; země gest w rozbrogi s nebesy, a ty pohráwage s diwokostj čelo gasnjš? — Proč bych bauře se děsil? Rodina nasse netrne před Bohem dobrým; neboť otcowé prawj: W bauřiwém blesku a zžiragjcjm hromu dobrý Hospodin ssetřj nasseho sstěstj čisté kraginy a k aurodě wzbuzuge půdu. — Mládenče! což, kdyby hrom do tebe pálil, gako do stromů střjlel, a žiwot ti odňal? — Smrti se newyhne žádný; přigda k milému Bohu, plesal bych w rági se sslechetnými otci. — Šťastný člowěče! ty gsi prawého pokoge dostihl! prawiw wéwoda obgal smělého mládenečka.

Nynj bauře se ztissila, a gen w skalách gesstě hromowé rachotili, a slunce gako wjtěz w blažjcj gasnosti na nebi wyssło, a zahnalo sskodliwé mraky; země powstáwala z auzkosti w oděwu weselegssjm, a wůně se

rozljwala z plesagjcjch kwjtků, a hory i doly se třpytily měniwau krásau. Obžiwugjcj tworowé wesskeré přirozenosti slawili aurodného pokoge swátek. — Gako gsi, mládenče! zemi s nebesy w rozbrogi widěl, tak i u nás wztekagi se hromowé záhubné wogny, počal Wratislaw mluwiti. Tauto zůřiwostj lidé se na lidi ženau, města pálj, hrady bořj, krag'iny plenugj; pokognj obywatelé gako trhlá zwjřata hrůzau do pustin pádj, aby swé rozmilé djtky ukryli w skalách. Wygde-li slunce božského pokoge, gako po diwoké bauři leklá země okřjwá, tak i lidé se utissugjce do swých dědin se nawracugj, a z paussti rozkossné ráge wywáděgj. Gako hromowé párnaté krag'iny čistjc při boku růžowé zdrawj wodj, tak i wogna, rozdrcugjc řady, wyburcuge národy z hanebné pitomosti, a mrawy porussené, i zkalený rozum bystrau maudrostj čistj. Hospodin nic zlého nestwořil na swětě; z tmy se rozwinuge swětlo, a z nemotorné podoby krása, při sskodě kráčj užitek, a za smrtj žiwot.

Wratislaw mluwil, a mládenci hořely twáře wraucnostj, gak o bogi diwokém slyssel. Cosi w srdci mu prawilo: Kyžbysi swýma očima poznal, co tobě wéwoda mluwj. Wssak náklonnost k rozmilé wlasti, a láska k blažjcjmu pokogi udusily žádost w zbauřeném srdci, i rozplassily bugné mysslénky z hlawy. Začiw hrdina, kam se mládenec klonj, promluwil wljdně: Mládenče w sjly a rozumu kwětu! chceš-li w cizině zakusiti podiwných běhů lidského žiwobytj? slávu a krásu a mocnost člowěka wywýssenéhо spatřiti, a blaženosti nepostihlé na zemi, a nesmrtelnosti korunowané na wýsostech užiti? Se mnau se wyhrň w bog, a sláwa ti owine čelo gasnostj, i wěncem neporussitelným tě poctj. Hrdina na zemi bohem gsa, kraluge nade wssemi národy, a zrowna k wěčnosti mjřj. Okem-li kyne, plukowé co mrawenci se sypau, aby do ohně skákali, aneb se hodili do wln, wynássegjcjch se k nebi. Rozkaz-li mocného poručnjka zahřmj, swět se auzkostj třese, a i králowé mocnj před Bohem koruny skládagjce, odřjkagj se swobody, a laučj se s poklady, ba i s žiwotem milým. Neboť hrdina žiwoty hrage co plewau, swjrá řetězy otroky nectné, a ztepyrané mečem do hrobu klátj. Gestliže dychtjš, mládenče, aby tě ljbala sláwa, a powěst o tobě rozhlassowala diwy, a na swětě mocnost tě krásila, po smrti sslechtila wěčnost: gako zůřjcj lew z tichého krage do boge se wywal, a s nepřemoženými towarysst w krwawé bitwě mocj sláwy se uchop.

Nechci, ó wéwodo! nechci z předrahé wlasti, z přjbytku pokoge, lásky a blaženosti se křjti k hrdinám, nechci, ach! pro dým, kwětaucjch kaziti swětů.

Mládenče, rozwaž, gestliže ze samoty a chudoby se wytrhneš, w gaké rozkosse wplyneš, a gakých pokladů se zmocnjš! K twým nohaum složj sluhowé klenoty, tobě k wůli z bahna se rozwine rág, a z chrastin se paláce zklenau; na twůg rozkaz žena, co bohyně krásná, se předstawj, a láskau pro tebe zahořj; pro tebe mysliti mudrc, pro tebe zpjwati básnjk, pro tebe umělec diwy konati bude; sláwa, i moc, i láska, i maudrost se spogj, aby ti na zemi kauzlily nebe.

Netřeba, hrdino! abych swětem se taulage, wyhledáwal sstěstj; doma mne miluge krásná djwka, doma mi zahrada poklady nese, doma mne spokogenost blažj. Proleť si swěty; s přátely w lásce a pokogi sedě, swé rozmilé blažiti budu.

Šťastná dusse, strwey we swé spokogenosti; my se po sstáliwé bublině sháněgme, a tebe sama blaženost obgala wraucně!

Prawiw a mládence obgaw, sstupowal s hor, a procházege se mladnaucjmi laukami, ssťastného w skrownosti twrdil. Nagednau z rozmlauwánj se wytrhnuw hroznau přjhodu spatřil. Djtě hrálo u wody, w tom přihnaw se se skalnatých hor praud, s břehu chudinku strhl, a s sebau wlnami walil. Matka pracugjcj widěla padati rozmilé djtě, gako střela letěla za synáčkem do wody, zápasila s wlnami, a giž klesala mdlobau. Wéwoda skočil do wody, a plowage k břehu, matku i djtě z hlubiny wyswobodil. Gako se samička raduge, nagde-li ztracená ptáčata, tak se i matka radowala, a swé djtě ljbala a křjsila, a s obžiweným před Wratislawem klekla, sebe i djtě mu obětugjc. Lidé se sypali k wyswoboditeli, a gako wjtěze wedauc geg, zpjwali pjseň, a djwky házely po cestě kwjtky, a poctily wěncem hrdinu ctného. — Zde tobě rozkossněgssj sláwa plete wděčnosti wěnec, tady si tebe láska a čistota swětj! wzdychl wéwoda, a krwawé sláwy se zhrozil. Po mnohé radosti a po mnohém zpěwu hodowal s newinnými lidmi, a s njmi se rozžehnaw, odessel do besedy na odpočinutj. O půl noci protrhl se ze sna, a zasslechl srdečné rozmlauwánj autlých djwek. — Sypey, dussinko má, ó sypey wonné kwětinky okolo hlawy milého muže! prawila prwnj, neboť hoden gest lásky. — Budu, sestřičko, ráda sypati kwětinky, mluwila druhá, neb geg milugi gako matinku swau, a gako očičko w hlawě. Wždyť krásný gest gako mágowé gitro, gako růžička w sadě a na nebi slunce. Gestliže na něho patřjm, srdce mé trne,

a slzy gako rosička namnj s oka se ligj; gá stáči gako na hoře srnka, a nemohu spustiti oka s milého muže, a nemohu pronesti slowa. — I gá milugi geg co drahého otce, protože nad žiwot miluge nás, a pro naše dítky do diwoké wody, gako do kwětin skáče. — Kyžbych ti, mládenče, lásku splatiti mohla; kyžbyš u nás wywolil byt! Ani newjm, co bych radostj dělala; co mi na swětě neydražššjho gest, složila bych k nohaum milého muže, a skákala, gako ptáček po stromě poskakuge, a zpjwala bych weselé pjsně, gako newěsta se ženichem zpjwá. — Tiše, mé srdéčko! abychom ho neprobudily. Spi, ó dušinko milá, sladce, a wůni rozkošnau pj, a ze sna se krásného probuď, když zlaté slunéčko na horu wygde, a patře na wonné kwětinky, řekni: Newinné duše! i gá wás milugi, gako oko swé w hlawě, a gako wy mne milugete!

Řekly, a gesstě hleděly na spanilé twáře dobrého muže, a ručičky spjnaly k nebi, gakoby se za swého otce modlily. Ztiha a stále se ohljžegjce, kráčely domů, a plesaly w milostném srdci, že skutkem swau wděčnost na gewo daly. Hrdina neweděa, w nebi-li w radosti čisté, čili na swětě bydlj, wodil si růžowé sny před oči, a ráge a rozkoše božské kauzle newinné duše přiwinul k srdci. — S wámi, ó laskawj tworowé, bydleti, s wámi se těšiti budu. Prchněte bubliny máміwé slávy, skrý se marná wěčnosti! zde se mi rozwine rág, a čistá blaženost duši i tělo zsilj. Prawiw topil se w rozkoši nezkalené, a w duchu si nowé radosti strogil.

Zatjm slunce probudilo weselé lidi, a mágowé krásy ljtaly sadem, aby wěnci owily hlawy, a kytkami krásily ňádra. Mládenci gako laně s pannami se hnali, aby newěstu se ženichem, obrazy krásy a newinnosti, uwedli w krag, kde se celého národu rodiny sešly. Po cestě lahodnými zpjwali hlásky:

Šestnáct spatřilo podletj
Děwče, co růžička čisté;
Gesstě nikdy tak nebylo
Krásné. Wjte-li proč?
Ženicha wedem.

Dwacet mládenec podletj
Widěl, co rybička swižný;
Gesstě nikdy tak newyšel
Krásný. Wjte-li proč?
Newěstu wedem.

Gako wčelička miluge
Kwětiny w růžowém mági,
Gako kwětina miluge
Rosu: djwčice tak
Miluge mládka.

Gako owčička miluge
Na hoře byliny zdrawé,
Gak wše zrostlina po milém
Slunci: mládenec tak
Miluge pannu.

Štěstj dennice wyšla gim,
K rozkoši láska ge zůwe;
Čisté dušinky, w radosti
Plyňte newinné, gak
We wodě ryby.

Kwjtky trhegte růžowé
Po cestě žiwota swého,
Gako hrdličky milugte
Sebe, množte se gak
Ptáčkowé w poli.

Zpěw se ztišil, a otcowé a matky wšeho národu se djwali s radostj na dwé růžj wykwetagjcjch. — Takto gsme kwetli w mági sladkého žiwota, takto se naše twáře růžemi barwily, oči co hwězdy swjtily, a čelo se smálo, gako se nebe směge, slunce-li zrána zwěstuge garnj slawnost. Tak můg ženich gako cedr se do nebe pnaucj kráčel, a milenku šťastnau přiwinul k srdci; tak se i má newěsta kwetaucj skwěla, a mládence blažila newinnostj. Tjm způsobem mluwili starci a šediwé matky, k lásce a pilnosti manžele wzbuzugjcj. Nynj newěsta se ženichem přistaupili k starci; stařeček wěnce milým na hlawu wsadil, ruce spogil a prawil: Milugte sebe. Hned se rychlého zpěwu ozwal hluk, a národ uwedl manžele do bytu lásky a štěstj. Hody a zpěwy skončily slawnost.

Wratislaw, gsa swědkem blaženosti newinného lidu, nemohl swého srdce upokogiti; rozbrog se křižowal, žádosti baurily, a sem a tam swáděly žiwau mysl a hořjcj srdce. Měl-liby ze třpytjcjho se kola lahodiwé slawy wystaupiti, mocnosti, bohatstwj a nesmrtelnosti se odřjci, a w horách mezi tichým lidem swé schopnosti pochowati? Ach! ti tak šťastnj gsau; gim dnowé gako potůček kwětinami se krautjcj w pokogi plynau; ge tichost, ge láska a přátelstwj blažj, u

nich spokogenost s newinnostj přebýwá. Wssak kdož o nich se dozwj? kdo zawřených pjsněmi poctj? O marná powěsti! ty-li swým mámjcjm prozpěwowánjm wynahradjš nesnáze bogownjka ohněm a meči kráčegjcjho? Ty-li čisté lahody milákům poskytneš, gako neporussená ctnost, gako srdečné milowánj? Wynásseg se, wěčnosti, swými se lesknaucjmi bublinami; mne oprawdowá krása, mne srdce newinné, wznessený duch a čisté mrawy okauzlugj; mé srdce taužj po lásce neossemetné, můg duch se lahodnostmi obžiwugjcjmi wenkowského žiwobytj objrá, a w náručj upřjmnosti klesá. Měgte se dobře, bohowé nádherného swěta, člowěk k člowěku srdce swé klonjm. — Prawiw, do snů okauzlugjcjch se zahrabal, a ráge a rozkosse sobě w růžowé kráse wytwořuge, smysly swé bleskem blaženosti neslychané swáděl, a nedočkawostj hořel, aby giž mezi wljdnými lidmi sjdlo swé rozbil. Wogt. N.

Cirkasowé.

Cirkasowé bydlegj w Asii, a to sice w prowincii, kteráž gest pod ochranau ruské wlády, a kteráž se také obyčegně k Rusku počjtá. Turci a Tataři ge nazýwagj Čerkesy, což tolik znamená, gako stjnači hlaw. Adechowé, t. g. obywatelé slugj, gest gméno, které si sám tento národ dáwá. — Za nynégssjch časů gsau rozděleni w 10 kmenů, a každý kmen má swé knjže. Nepanuge sice mezi gednotliwými kmeny domácj bratrská swornost, předce ale sgednocené proti cizjmu nepřjteli táhnau, a bratrsky před cizincem swogi wlast hágj. Sotwa ale že se sausedy pokog uzawrau, giž opět domácj rozbroge počnau, a proto také u nich domácj půtky gedinkým prostředkem, slawy a znamenitosti dogjti, tak dlauho zůstanau, dokawad budau na práci zanewjrati a w laupeži si libowati. — Koho se wjtěz w těchto rozbrogjch zmocnj, stane se otrokem geho, a otroci gsau gegich neyhlawněgssjm obchodem, který s Turky wedau, tak že nenáwist, převrácená žádostiwost po gměnj, lenost a náklonnost k půtkám sgednocené z gegich wlasti pokog a mjr wyhostugj. Gindy býwali Cirkasowé křesťany a gsau nynj wyznawači islamstwj, nedržj se ale přjsně korannu. — Wychowáwánj djtek, zwlásstě chlapců, nedá rodičům welké starosti. Gak mile se Cirkasowi djtě narodj, prchne otec do lesů, ukrýwá se po négaký čas zrakům lidským, gen w nocí se wracj domů, a než se rozednj, giž opět rodinu swau opausstj. Geli noworozeňátko chlapec, dá mu matka gen gméno, a ostatně se o něg rodina ani za mák nestará; neboť wychowáwánj nenáležj otci, nýbrž národu. Každý se tedy může hlásiti, že chce wychowatelem (atlikem) chlapcowým býti. K tomuto aufadu se wždycky wjce kandidatů čili čekanců hlásj; prwnjmu se dá chlapec, a hlásj-li se gich wjce najednau, rozhodnau saudcowé, gak dlauho u každého chlapec zůstati má.

Atlik wezme djtě s sebau, dá mu kognau, a gak trochu odroste, a chůwy wjce nepotřebuge, počne geho wychowáwánj, gežto docela a pauze gen wogenské gest. Když se toto pěstowánj skončj, když totiž mladý Cirkas na neydiwočegssjm koni gezditi, se zbranj wsselikého druhu zacházeti, hladu a nesnázjm wyhowěti a s nepřjtelem wjtězně zápasiti umj: teprw geg wychowáwatel ozbrogeného u weliké sláwě rodině odewzdá; potom teprw může otec syna k otcowskému srdci přiwinaut, a přirozeným citům se poddati. Až po tu dobu geg ani widěti, ani geho hlas slysseti nesmj. Wychowáwatel býwá za swé přičiněnj sstědře obdarowán, a obě rodiny pogj od té chwjle na wždycky přátelský swazek. Rozbroge a půtky, kteréž, gak giž swrchu powědjno, ustawičně mezi gednotliwými kmeny dautnagj, udržugj napořád w Cirkasjch wálečný duch. Obapolné utiskowánj rozplameňuge w nich wždy wjc a wjc nepřátelské city, a w gegich srdcjch se hluboko zakořeňuge nenasytná mstiwost, kteráž ge mocně ku krádeži a laupeži nabádá. Také to giž tak daleko, bohužel! u nich přisslo, že wůbec krádež za ctné zaměstnánj magj, a že krádežj gedenkaždý slawného si gména wydobyti chce. Ničjm wjc mladého Cirkasa neurazj, gako když mu řekne, že gesstě ničeho z dobytka neukradnul. — Knjže musj zmužilostj a odwážliwostj nad giné wynikat, ginák sice nenj u lidu we wážnosti. Geho celé práwo pozůstáwá w tom, že polowičku kořisti a polowičku cla dostane; mimo to ge na stegném stupni s ostatnjm lidem, a mladý knjže, třeba si byl práwě knjžecj zmužilostj a udatnostj w bogi počjnal, se předce nesmj opowážiti, aby si u přjtomnosti négakého starce sednul, dokawad k tomu powolenj nedostal.

Půtkami si zaopatřugj otroky, s kterými obchod wedau, a které k wzdělawánj půdy upotřebugj. S otroky nezacházegj ale ukrutně, gak obyčegně býwá. Těm, které wjc k wzdělawánj půdy, dagj polnosti, wyžiwugj ge, a mimo to gim gesstě polowičku sklizeného necháwagj. Ženiti se gim dowolugj, ale djtky gegich zůstanau otroky. Domácj otroky powažugj za nábytek rodiny, a kteréž Turkům prodáwagj, negsau pauze zagati; welký djl gest mezi nimi zločinců, kteřj tjmto způsobem trestáni býwagj. Mnohé Cirkasky také někdy samy chtěgj, aby za otrokyně prodány byly, a aby se wssech domluw a ná-

mjtek swých rodin sprostily, řeknau, že přjsahau se zawázaly, wywesti swoge předsewzetj. Přjsahu magj Cirkasowé wůbec we weliké wážnosti a uctiwosti, a proti nj neopowažugj se rodiče dcerussce zbraňowat. Mnohá to činj ze zwědawosti, mnohá ze ctižádosti, mnohá proto, aby se sprostila pracj, kterými se tamnègssj žensstiny ustawičně zanássetj musegj. Často také přicházjwagj otrokyně od pána swého na swobodu pusstěné nazpět, a skwostné dary, které s sebau přinássjwagj, gakož i gegich wyprawowánj o haremu carihradském wždycky několik djwek přiwábj, že se mermomocj prodati dagj.

[Ostatek budaucně.]

Rozličnosti.

Stutgardská společnost k wywedenj památnjku Schillerowa hogných dostáwá přjspěwků i z rozdjlných krajin rakauského mocnářstwj — a kogj se pěknau naděgj, že co newidět bude moci djlo býti započato.

Wýboru mohuckému, genž si byl předsewzal, památku wynálezce knihtlačitelstwj, J. Guttenberga, pěknau sochau dle náwrhu Thorwaldsona oslawiti, nedostáwá se gesstě 8000 zl., kteréž tamnègssj měssťané, mimo prwnègssj přjspěwky, dosaditi hodlagj.

W Londýně zameysslegj postawiti ohromný slaup a sochu na památku Shakespearowi. Podstawek okrássen býti má wždy gednau osobau z geho dram. Gest se nadjti, že Brittowé při této důstogné myssléncе co při pauhém náwrhu státi nezůstanau. *—*

Wůbec známá knihtiskárna (Clarendon Press) wysokých sskol w Oxfordě gest neywětssj a neydokonalegssj na zemi. 500 osob w nj pracuge a tiskne se wjce než we 300 rozdjlných gazycjch. Pan Cloves, knihtlačitel w Londýně, má 19 welkých tisů (pressů), na kterých se za hodinu 33,250 archů wytiskne. A kdo wládne těmito tisy? 2 párnj stroge!

W Pařjži se strhnul 9. března tak přenáramný wichr, že nebylo skoro ani možno bez aurazu po ulici gjti. Obzwlásstě zacházel nemilosrdně zářjcj tento wichr s krásnau pletj, gakož i s mužskými, kteřj mu w plássti před fučidlo přissli. Plawci sotwa postačili ze řeky wytahowati osoby, kteréž chtěgjce nechtěgjce wlnám do náručj uwrženy byly.

W Londýně prsselo gednau silně z wečera, přes noc umrzlo, a ráno bylo náramně klauzko. Widauce, gak nebezpečná tjm způsobem po ulicjch chůze gest, posypali ge někteřj obywatelé popelem, čjmž se owssem chodcům welmi zawděčili. Co se ale nestalo? Gesstě toho dne byli obywatelowé tito předwoláni od ústawu, genž o weřegnj čistotu pečowati má, a za gich dobročinnau ochotnost se gim uložila pokuta na penězjch, poněwadž prý se dle zákonů nesmj smetj a giné wěci na ulici házeti. Gestli podruhé — bylo gim prawjno — něco takowého budete chtjt dělati, posypte ulice solj, sůl wám w takowéto přjpadnosti tak dobře poslaužj, gako popel, ba gesstě ljp. — I ptali gsau se mnozj, zdali sůl také mezi giné wěci nenáležj?

W Marseillu se chowá mnoho opic. Často mjwagj také žebrawj chlapci opice, kteréž tak wycwičené magj, že až do čtwrtého poschodj do okna wlezau. Toť owssem mnohého k dobročinnosti pohne, an se nagednau, z ničeho nic, w otewřeném okně chlapisko wyskytne, nastrčené w strakaté kalhotky a wtěsnané w čerwený fráček — genž prosebně papjrowý klobauček nastrkuge a pitworně o almužnu se usskljbá.

Cukrárna, w Tridentu před nedáwnem zřjzená, dáwá skoro 100 rodinám wýžiwu. Loňského roku se w nj urobilo 200,000 centnéřů cukru.

Nedaleko Dijonu se nalezl podzemnj potok bljzko prawého břehu tamnègssj řeky. Wynálezcowé gsau dělnjci, kteřj tam lámali kámen. Potok ge as 6—7 střewjců hluboký, má wodu čistau, přjgemnau k pitj, a teče s powrchnj řekau rownoběžně.

Londýnský wyhlássený zpěwec Braham dostáwá, ačkoli giž 65 let stár, gesstě za každý wečer, kdykoli se mu zpjwati zaljbj, 250 zl. stř.

Ruské diwadlo se honosj přewýborným tragickým hercem, Karategenem. Gest on prý druhý Talma. Geho ročnj přjgem wynássj asi 100,000 rublů t. g. 153,869 zlatých na střjbře!!

W Evreux (we Francii) nahljželo djtě do wyschlé studně, gestli opět woda se prejssti, a nahnuwssi se přjliš, spadlo po hlawě do nj. Za hodnau chwjli se teprw rodičowé o tomto nesstěstj dowěděli, a giž djtě za mrtwé powažowali. Gakýsi pan Dreux, maljř, wlezl ale do studně, 60 střewjců hluboké, a wytáhnul djtě žiwé, kteréž rodiče hned prositi počalo, aby se nehorssili, že to giž wjce neudělá, a že se gen malaunko uhodilo. Neměloť také než prawau nožičku trochu nalomenau, ne ale nebezpečně. —j—

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 19tá.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá pjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

7ho kwětna] [1835.

Sláwa krásau ljbé řeči Polku
.. ozdobila ..
Zpěwem ust a srdcem bez okolku. *J. Kollár.*

Tři Budrysowé.

(Ballada litewská.)

Podlé *Adama Mickiewiče.*

Starý Budrys tři syny
Statné, gak sám, Litwjny,
Na dwůr wen wywolá těmi slowy:
Sem se s broňmi postawte,
A swé taulce připrawte,
Meče bruste, i hrot na bog nowý.

Prawenoť mi we Wilně,
Že roztraubj nemylně
Tři wýprawy na tři strany země;
Olgěrd půgde na Rusy,
Skirgěl s Lechy to zkusj,
Kejstut wpadne na německé plémě.

Gsteť při zdrawj, při sjle,
Služte wlasti rozmilé.
Bozi Litwy! wy ge wšudy weďte,
Negeduť gá w tom roku,
Wy mých slyšte wýroků:
Tři gste, nuže, na tři strany geďte.

Letět geden z wás musj
Za Olgěrdem na Rusy,
Až za Ilmen k walům Nowohradu;
Tam sobolj ohony
A stříbrné záslony,
Kupec každý peněz má hromadu.

Druhý táhni na lupy
S knjžecjmi zástupy,
A tam bj se s Křjžáky podbraty:
Tam gest čistee hogného,
Sukna lesku diwného,
A z brillantů kněžské gsau ornáty.

Za Skirgělem ať třetj
Až za Němen zaletj;
Owšem nagde tu gen domy bjdné:
Dobré šawle tam ale
A přjlbice trwalé,
Tam nechať si newěstu wyhljdne.

Neb nad kragin wšech branky*)
Mám neyraděg Polanky:
Gsau weselé gak mladé kočičky,
Twář gich mléka bělegšj,
A řasy tjm černěgšj,
Oči blyštj se gak dwě hwězdičky.

Tam odsud gá před časy,
Ginoch gezdě w zápasy,
Gsem přiwed sobě Polku za ženu;
I, ač ona giž w hrobě,
Na ni geště předc sobě,
Kdy tam w tu stranu wzhlednu, zpomenu.

Takau dáw gim wýstrahu,
Požehnal ge na dráhu:
Šedli na kůň, wzawše zbraň — giž běžj.
W zimu geseň se měnj,
Z synů nikdo tu nenj;
Budrys myslil, že giž w hrobě ležj.

Než po sněžné záměti
Do wsi zbrogný muž letj,
A pod pláštěm cos welkého chowá.
Ai to kubel,**) w tom kuble
Nowohradské gsau ruble?
„Ne, otče! to Polka — choť synowa.“

Zas po sněžné záměti
Do wsi zbrogný muž letj,
A pod pláštěm welkého cos chowá.
Gistě z Němec, syne můg,
Plný čistce pytel twůg?
„Ne, otče, to Polka — choť synowa.“

Zas po sněžné záměti
Do wsi zbrogný muž letj,
Plášť ge plný — kořisti tam mnoho;
Dřjw než syn gi ukázal,
Budrys starý giž kázal
Sezwat hosti i na swatbu toho.

*) Branka, tåkto z polského, místo „zagatá.“ Užjwánoť ruské „branec“ we spisu: Wáclawa z Mitrowic.
**) Kubel, = měch, pytel.

Wáclaw Sw. Štulc.

Alexei Petrowič.

Alexei Petrowič, o němžto giž w nassich Kwětech při žiwotopisu Kateřiny I. powrchnj zpráwa učiněna, byl tak přehrozným osudem a nessťastnými příhodami stjhán, že gsem opomenauti nemohl, abych něco obssjrněgssjho o něm byl nenapsal.

Byltě Alexei Petrowič, syn Petra Alexejewiče, welkého cára (cýsaře) ruského, od prwnj choti Ewdókie Feodorowny Lapuchiny zrozený. Spatřilt swětla denniho w Moskwě dne 18. unora 1690, i měl wssjm práwem trůnu otce swého býti nástupcem; ale podiwné spogenj nessťastných událostj rozkotalo geho naděge, wzawssi mu žiwot w kwětu mužného stářj. Pramenem tohoto nessťastného osudu stal se zagisté poměr, w gakowémž se na počátku k swé matce nacházel, a do něhožto se gako dítě náhodau zapletl; pozděgi pak swau wlastnj wůlj zapleten zůstal.

Cýsař Petr zamilowal se w Moskwě wássniwě do Anny Monsowy, načež když manželka geho, žarliwostj rozpálená, genu trpké předhůzky činila, s Ewdokij se rozwesti a gi l. 1699 do pokrowskoiského klásstera zawřjti dal, kdež pod gménem Alóna (Helena) geptisskau se státi musela. Manželské rozepře rodičů nemohly synowi w chlapecké wěku ginák nežli škázau býti, zwlásstě, an geho prwnj wychowánj zcela matce zůstaweno bylo, kteráž se starých obyčegů swého národu wěrně držela. Takowýmto wychowánjm byla mu gakási osskliwost proti nowotám, kteréž byl cár k dobrému swých poddaných předsewzal, wsstjpena. Mnozj, neméně powěrečnj, Alexeiowu důwěru zle užjwali. Cár Petr, ač welmi nespokogen s matkau Alexeiowau a zaneprázdněn welikými starostmi o dobro swých poddaných, nemohl předce, když cárewič odrostal, w něm dědice trůnu přehljdnauti. Milowalt národ a swé wlastnj nowé politické stwůry, že geg myssljenka na budaucnost giné pognauti musela, aby přjměřeněgssjho wychowánj nástupci swému způsobil. Za tau přjčinau odewzdal Petr wychowánj swého 13letého syna r. 1703 učeným cizincům, mezi nimižto zwlásstě Gindřich Huyßen wynikal, péči mage, aby swau rozssafností, swěta zkussenosti a učenosti ářadu swému zadost učinil. A zagisté nabyl dohljdkau a

neunawenau čitnosti Huyßenowau princ mnoho učenosti, a wychowánj slibowalo žádaného aučeku. Gen hlawnj zlé, genž cárewičowi po prwnjm wychowánj zůstalo, nemohl Huyßen wypuditi.

Tu wssak přináležj Petrowi Welkému swědectwj děgepisné sprawedliwosti, že dlauho s mužným, ale nezwedeným synem welkomyslnau trpěliwost měl, a laskawých, po tichu káragjcích, a gen dobré syna swého za aučel magjcjch prostředků užjwal, na dobrau geg chtěge cestu přiwesti. Bral geg sám na wogenské tažení s sebau, mysle, že zkussenosti wogenského žiwobytj náklonnost k wogsku a wogenskému uměnj w něm wzbudj. Gindy propůgčowal mu, odebjrage se na cesty, nějakau část wlády, aby se státnjm zaměstnánjm se seznámil, a důkazem důwěry pogat, k otci se opět nawrátil. Neywjc ale sobě slibowal o zasnaubenj princowu s ctnostnau a milowánj hodnau cizozemkynj, princeznau Karolinau Sofij Brunsswiko-Wolfenbüttelskau, gež po skončené bitwě proti Turkům na Prutě, gakž byl Huyßen giž l. 1707 radil, dne 25. října 1711 w skutek uwedl. Ale wsse bylo nadarmo. Manželstwo Alexeie nebylo sstastno, ač mu choť geho dwé djtek, totiž: Natalii dne 23. čerwna 1714, a Petra Alexejewiče, napotom cjsaře Petra II., porodila. Bylit zasnaubenci mrawů a smeyssleni welmi nestegných, a tudjž manželka, zarmaucená nad geho gednánjm a nad milkowánjm se sprostau djwkau Efrozinau, brzy na to zemřela.

Zkrátka, Alexei zdál se gen proto narozen být i, aby gedenkráte weliké činy otce swého w niwec uwáděl. A předce gjm Petr neopowrhal, ale gesstě toho dne po pohřebu choti geho osobně mu doručil důtkliwé, welikými wýhrůžkami naplněné psanj, gehožto obsah i ginými osobami austně potwrditi dal. Toto psanj bylo následugjcjmi slowy uzawřeno: „Gesstě nějaký čas budu očekáwati, abych zwěděl, gestli se předce lepssjte; pakliže nadarmo — tedy wězte, že wás práwa na trůn zbawjm, gakož nepotřebný aud těla uřjznauti dáwáme. Nemyslete, že wám toliko strach nahnati mjnjm! Nespoléheyte se na gméno, gež wás mým dědicem činj! — Neb gestliže pro mau milau wlast a blaho národu mého, swého wlastnjho žiwota nechránjm, proč bych měl chrániti wás? Snáze dám rissi cizinci, který si gi zasaužj, nežli wlastnjmu synowi, gestliže se gj nehodna učinj." — W giném psanj opět prawil: „Polepssete se, učiňte se trůnu hodna, neb se staňte mnichem." I odpowěděl Alexei welmi zkrátka, že pewně u sebe uzawřel, mnichem býti, a w klássteře bydleti.

W krátké a gisté této odpowědi Petr nic giného, než nerozum a nepowolnau twrdossignost wida, sám k němu se odebral, aby s njm o wěci té po otcowsku pogednal. Když ale princ zaklinánjm sebe samého na swém předsewzetj zůstáwal, dal mu cár sseft měsjců na rozmysslenau, načež pak dne 27. ledna 1716 se swau chotj Kateřinau z Petrohradu odegel. Přigedauce ale asi w půlletě do Kodaně (Koppenhagen), slysseli, že syn samau nespokogenost wůkol sebe rozprussuge; i oznámil mu Petr, aby se buď hned do klásstera odebral, aneb za njm na cestu se wydal. Alexei dělage, gakoby poslussným býti chtěl otci swému, prchnul do Wjdně, l. 1717. Aniž gaké wědomosti ruskému wyslanci Wesselowskoji o tom dada, obrátil se k hraběti ze Soubornu, žádage, aby cjsaři Karlowi VI. nesprawedliwé chowánj cára představil, gakowéž trpěti musj, gelikož geg negen o dědictwj trůnu, nýbrž i také o swobodu zawřenjm do klásstera zbawiti chce. Cjsař Karel slibil Alexeiowi ochrany a podpory, ač s njm, gakž nám powědomo, ani nemluwil.

Cár Petr, dozwěděw se w Amsterdamě o prchnutj syna swého, nemesskal rozličné osoby, mezi nimiž také setnjk ruský Rumjanzow a tagný radda Tolstoj se nacházel, k wypátránj geho rozeslati. Tito uslyssewsse, že cárewič we Wjdni gest, spěchali tam, aby oznámili cjsaři Karlowi mrzutost, synem otci učiněnau, žádagjce o geho wydánj. Byl wssak nynj Alexei po tichu do Inssprukku, a odtud do Neapole odstraněn, což ale oba wyslanci brzy wypátrali, za njm se obrátili, a nalezsse geg, psanj otcowo, od 16. čerwence 1717 psané, [illegible]mu doručili. Přjsné nařjzenj, spogené se slibem m[illegible]sti pohnulo geg, že se do Ruska nawrátil. I přissel 3. unora 1718 do Moskwy. Petr geg dal do wězenj wsaditi. Druhého dne musel cárewič w slawné shromážděnj wyššjho duchowenstwa i swětských úřednjků, co wězeň, bez meče, wstaupiti, kdež plačje, pjsemnost otci doručil, w njž chyby swé wyznáwal, a padna k nohaum cárowým, že nehodným se stal na trůn dosednauti, weřegně prohlássil, žádage toliko o zachowánj swého žiwota. Petr, zwedna geg, wedl ho do wedlegssjho kabinetu, kdež mu nařjdil, wssecko wěrně wyznati, co přjčinau geho prchnutj bylo. Na to uwedl geg opět w shromážděnj, dal mu dne 2. unora zhotowené prohlássenj za neschopného

na trůn předčjsti, a že to samé za sprawedliwé uznáwá, přjsahau a podpisem potwrditi. Toto prohlássenj bylo napotom weřegně w kathedrálnjm kostele přečteno, od duchowenstwa podepsáno i přigato.

Že wssak Alexei přjčinu swého prchnutj do Wjdně wyznati nechtěl, dal geg Petr práwně od swětského i duchownjho práwa wysslechnauti, kterémužto pak zřegmě wygewil, že otci po žiwotě taužil.

Po skončeném wyssetřowánj byl Alexei od 144 swětských saudců gednohlasně pro wražedlné zámysly proti otci a mocnáři k smrti odsauzen. Cýsař dal tento rozsudek cárewiči přečjsti, nic nedbage na přjmluwu Kateřiny, kteráž osud newlastnjmu synu co možná ulehčiti se snažila. Přečtenj rozsudku a neočekáwané usmrcenj působilo na Alexeie tak prudce a silně, že geg křečowité bolesti popadly, brzkau smrt mu oznamugjce. Giž několik dnj těmito násilnými bolestmi trápen, dosáhl od otce swého odpusstěnj, nikoliw ale žiwota prodlauženj; nebok giž dne 26. čerwna 1718 zemřel, zaopatřen gsa swátostmi umjragjcjch, u přjtomnosti celého dwora. Geho mrtwol byl w kostele neyswětěgssj Trogice wystawen, a 30. čerwna w kostele swatého Petra a Pawla w pewnosti Petrowské wedlé rakwe swé zemřelé manželky položen. J Petr i cárowna Kateřina slawnému pohřebu přjtomni byli.

Poněwadž smrt Alexeiowa, ač z nemoci pocházela, předce aučinek předčteného rozsudku byla: gakž obyčegně, rozličnými powěstmi se w zemi i mimo Ruska rozhlásilo, že byl násilnau smrtj se swěta sprowozen. Dle některých byl prý Alexei přičiněnjm swé macechy otráwen, dle giných byl od swého otce sťat. Büsching s gistotau udáwá, že gakýsi ruský wůdce, Adam Adamowič Welde, mu na poručenj cýsařowo hlawu sekerau uťal, kterauž napotom gedna komorná gménem Cramera z Narwy, opět k tělu přissila.

Wssecky tyto udané způsoby smrti gsau nedokázané, a spočjwagj toliko na pauhém doslýchánj; neboť i Büsching žádného očitého swědka neudáwá, a giž z rozdjlnosti těchto powěstj sauditi se dá, že wssem gistoty se nedostáwá.

Nesskastný osud Alexeiůw dostihl také wssechny, kdož mu rádcemi a na geho prchnutj do Wjdně winni byli. Dwornj marssál a ginj byli k smrti odsauzeni, a mnoho giných do Sibirie wypowězino.

J. Přibjk.

Duch Černého lesa.

[Skončenj.]

Pronikawý, diwný smjch uwjtal geg, kterýž ohlussenýmu geho ussjm hrůzněgi zněl, nežli kterákoli směsice truchliwých a odporugjcjch sobě zwuků.

Kdo gsi? tázal se obr, snaže se hrubými a diwokými tahy swými wygádřiti gakausi wážnau důstognost, aniž pak moha utagiti násilně škřiwowánj, působené oným pekelným úsměchem.

Martin Waldek, uhljř, odwece smělý mladjk; a kdož ty gsi?

Král pustin a dolů, dj přjsserná bytnost. Proč se opowažuges, sljdati mne w mých tagnostech?

Chtěl gsem si wzjti swětlo, prawil zmužile Martin, bych rozžal oheň swůg. A gesstě smělegi než prwé ptal se opět: A gaké to gsau tagnosti, které zde slawjte?

Slawjme, prawil powolný duch, sňatek Hermesa s černým drakem. Ty wssak wezmi oheň, který potřebuges, a odegdi! Žádný smrtelnjk, genž miluge žiwot swůg, nesmj patřiti na nás dlauho.

Uhljř napjchnul na kopj swé žžawý oharek tak weliký, že sotwa geg uzdwihnul, pak nastaupil cestu k domowu; za njm ale ozwal se opět hrozný smjch, strassně w auzké audolj se rozléhagjcj.

Nawrátiw se do swé chatrče, ačkoliw nemálo poděssen byl, snažil se, uhel mezi dřjwj položiw, poznowu rozkutiti oheň, od čehož wssak po mnohém namáhánj s měchem a klesstěmi upustiti musel; neb oharek, který byl z přjsserného ohně odnesl, netoliko žádné giné dřjwj nepodpálil, alebrž sám brzo uhasl. Ohljdna se, posawáde plamen widěl hořeti na pahorku, ačkoliw byly zmizely obskakugjcj geg postawy. Nahljžel nynj, že duch sobě s njm tropil ssassky, a wssak toliko přirozenau se řjdil odwážliwostj. Hotow podstaupiti celé dobrodružstwj, poznowu na cestu se wydal k ohni, z něhož, an duch mu nezbraňowal, tjmtéž způsobem nowý wyňal oharek, wssak ani nynj nepodařilo se mu, rozžati swůg oheň. Že ale giž po dwakráte bez trestu byl ussel, tjm opowážliwost geho rostla, i umjnil si, gesstě po třetj sstěstj swého zkusiti. Powedlo se mu wýse, gako dřjwe; když wssak uchopil se uhlu, chtěge s njm odegiti: tuť zahřměla za njm tjmtéž nadpřirozeným a strassliwým hlasem slowa: „Neopowažug se po čtwrté!"

An i nynj nepodařilo se Martinowi, rozžiti oheň, upustil ode dalssjho se snaženj, a wyprawowánj o swém přjběhu až na ráno odložiw, wrhl se na swé lůžko ze suchého listj. Z twrdého sna, který byl ná-

sledkem geho mudlenj a wnitřnjho pohnutj, probuzen byl hlasitým progewowánjm radosti a překwapenj. Bratřj geho, kteřj, když byli zrána powstali, nemálo se podiwili, shledawsse oheň uhaslý, hnedky měli se k tomu, aby opět geg zapálili; nassli wssak mezi uhljm tři weliké kusy kowu, genž, an obywatelé Černého lesa dobře znagi se na kopaniny, od nich i hned za ryzé zlato uznán byl. Owssem že ples gegich walně ochábnul, když se od Martina dozwěděli prawý půwod pokladu, čemuž arci dle toho, co sami w noci widěli, nelze gim bylo wjru odepřjti: nicméně nemohli odolati pokussenj, aby podjl wzali na bohatstwj swého bratra. Martin Waldek, powažuge se za hlawu rodiny, nakaupil dědin a lesů, wystawěl zámek, dal se powýssiti do stawu sslechtického, a k welikému pohorssenj wůkolnj staré sslechty dosáhl wssecky gegich práwa a weysady. Geho udatnost, kterau we wálkách i domácjch půtkách mnohonásobně progewowal, a počet geho žoldnéřů zgednaly mu na čas bezpečnost před nenáwistj, kterau byl nenadálým swým powýssenjm a hrdým chowánjm u giných wzbudil.

Martinůw přjklad patrně ukázal, gak málo člowěk spoléhati se může na sebe w tom, že dosáhna neočekáwaného sstěstj, nezměnj smeysslenj a mrawy swé. Zlé náklonnosti gemu přirozené, gimž posawáde chudoba wygewiti se nedopausstěla, walněgi nynj aučinkowati počaly, a gessto nescházelo mu prostředků k dosaženj žádostj swých, a on tudy wsselikterému pokussenj se poddal, zhaubné přinássely owoce. Gedna wássěň wzbuzowala druhau, lakomstwj spogilo se s pýchau, a za pýchau přicházela ukrutnost a dychtěnj po wládě. — Martinowa powaha, giž půwodně smělá a odwážliwá, stala se gesstě wzdorliwěgssj a neustupněgssj, pročež netoliko sslechtě, ale i nižssjm stawům w nenáwist upadnul, kteřj s dwognásobnau zanewřelostj na to patřili, kterak muž, z luzy powstalý, těsná práwa řjšského lennjho sslechtictwa nad nimi wykonáwá. Geho přjběh, ačkoli pečliwě tagen, předce pomalu se roznesl, a lid giž toho za společnjka ďáblowa wyhlassowal, kterýž tak diwným způsobem bohatstwj swého nabyw, nesnažil se, poswětiti ge alespoň obětowánjm cjrkwi něgakého djlu. Obklopen weřegnými a tagnými nepřátely, znepokogowán tisjcerými půtkami a w strachu před cjrkewnj kletbau, kterau mu wyhrožowáno bylo, taužil Martin Waldek, neb gak geg nynj nazýwati musjme, baron z Waldeku, s tjsněným srdcem po pracjch a lopotowánj někdegssj swé od nikoho nezáwiděné chudoby. Neopustila wssak geg ani w tak nebezpečných okolnostech zmužilost geho; ano růsti se zdála s nebezpečenstwjm gemu hrozjcjm, až konečně náhoda pád geho uspěssila.

Dle powolánj panugjcjho wéwody brunsswického pozwáni byli wssickni sslechticowé němečtj, rodu swobodného a počestného, k slawnému sedánj, ku kterémuž také přigel Martin Waldek w nádherné zbrogi, mage s sebau bratry swé a skwostné komonstwo. I opowážil se rownati se lidem rytjřským, žádage wpusstěnu býti na kolbisstě. To wssak wůbec přigato bylo co neywětssj urážka, a tisjc hlasů ozwalo se nagednau: Nechcemeť, aby uhljř mjchal se w nasse rytjřské hry. K zlostnému wzteku popuzený Waldek wytasil meč swůg, a wrazil geg do prsau wywolawači, který řjdě se wsseobecně progeweným smeysslenjm, zpauzel se otewřjti mu přjhradu. W okamženj obnažilo se na sta mečů, aby pomstili skutek neslýchaný w tehdegssjch časech, který pokládal se rowným swatokrádeži a králobigectwj. Waldek, genž gako zůřiwý lew se byl bránil, konečně přemožen gsa, na mjstě od saudců turnagských sauzen byl. Wýrok gich zněl takto: aby Martinu Waldekowi, poněwadž mjr zeměpána byl zrussil a sáhnul na poswátnau osobu zbrogského prowolawače, uťata byla prawá ruka, a on pak pozbawen byw práw sslechtice, kterých nehodným se prokázal, z města byl wyhnán. Když zbrog mu byla odňata, a wyřknutý trest nad njm wykonán, wydán byl luze, gež hanliwými slowy geg pronásledugjc, zlodějem a černokněžnjkem geg nazýwala, i kinně naň sáhla. Geho bratřjm — neb ostatnj družina giž dáwno se byla rozprchla, s tjžj se podařilo, wydrati geg rukám luzy, polomrtwého od ztráty krwe a ohawného s njm nakládánj. Důwtipná ukrutnost gich nepřátel i tu sobě potupu wymyslila, že dowolili geg odwesti bratřjm toliko na takowé káře, které tito sami w někdegssjch časech užjwáwali. Wložili geg tedy truchljcj bratřj na podobnau káru, nedaufagjce ani, žeby nassli něgakého autočisstě, nežby smrt zbawila nesstastnjka dalssjho se trápenj.

Když takto bratřj Waldeckj w smutném průwodu blјžili se k otčině, spatřili w gednom auwozu, mezi dwěma wrchoma, postawu proti nim kráčegjcj, kteráž na prwnj pohled podobala se wěkem sesslému starci. Zponenáhla wssak zwětssowaly se audy gegj, plássť spadnul gi s ramen, pautnická berla proměnila se w dubowý kmen, a před nimi stál w celé swé hrůze duch Černého lesa. Když ku káře se přibljžil, na které ležel nesstastný Martin, tahy geho obličege zkrautily se k potwornému ausměchu, w kterém gewila se zloba a opowrženj.

Nu, kterak tobě poslaužil oheň, gegž gsi zapálil mým uhljm? tázal se trpjcjho.

An oba bratřj strachem gako omámeni stáli, zdálo se, že Martinowa smělost opět se zmohla. On wzchopil se z káry, strassně obočj swé stáhnul, a začal pěsť, gakoby wyzýwal přjsseru k bogi. Duch ale zmizel s pronikawým, strasslivým chechtem, zanechaw Martina zemdleného a zápasjcjho se smrtj.

Polekanj bratřj brali se s wozjkem ku klássteru, gehožto wěže po straně čněly z temna gedlowěho lesa. Bosý starec s dlauhými wausy autrpně ge přigal, a Martin práwě tak dlauho gesstě žil, aby mohl odbyti prwnj swau zpowěd od času swého náhlého sstěstj, a obdržeti rozžehnánj od téhož duchownjho, kterého před třemi lety w ten samý den z wesnice Morgenbrotu byl wypudil. Bez pochyby, že ty tři leta geho nestálého sstěstj w gakémsi spogenj byly s počtem geho chůzj k přjssernému ohni.

Martinowo tělo pohřbeno bylo w klásstere, kde skonal, a bratřj geho, přigmauce na se raucho řeholnj, žili napotom w nábožné bohabognosti, konagjce skutky milosrdenstwj a lásky. Dědiny Martinowy, ku kterým nikdo hlásiti se nechtěl, zůstaly pusty, až cjsař co připadlé naň léno sobě ge přiwlastnil; a zřjceninám zámku, gegž Waldek dle sebe byl pogmenowal, posawáde wystřjhagi se hornjci a myslíwci co sjdlu pekelných duchů. A tak přjběh Martina Waldeka před oči nám klade nesstěstj a zkázu, kterau přiwádj rychle nabyté a zle užjwané bohatstwj.

Jakub Malý.

Na křjže makowice,

wěžj chrámu Páně tachlowického ozdobugjcj. *)

1. Na křjž hlawnj wěže.

Na čem přebolestně dokonáno
Bylo s Bohem lidstwa smjřenj,
Pewně stůg ty swaté znamenj,
Wětrům buď od tebe wzdorowáno!

Pod tebau zas denně zwěstowáno
Bude třikrát Páně wtělenj,
Zwonem nabjzeti k modlenj
Lid se wečer, w poledne, i ráno.

Kdykoliw se bude ozýwati
Kromě toho s wěže slawný zwuk,
Bude do swatyně pospjchati

Lidu prawowěrjcjho pluk;
Zwlášťě aby welebil hned z rána
Při oběti nekrwawé Pána.

2. Na křjž wjžky nad hlawnjm oltářem.

We swatyni neyswětěgšj tělo
Když kněz u oltáře zdwihuge,
Zwonec pod tebau wždy zwěstuge,
To že na takowém dřewě pnělo.

Gakby kmet i djtě nepomnělo,
I kdo z wěřjcjho lidu ge,
Kterýž Krista wraucně miluge,
Tjm že se nám nebe otewřelo?

Protož láskau k Spasiteli hořj
Ginoch, panna, manžel i žena,
A wše we Swátosti se mu kořj.

Negen kdo gest we swatyni Páně:
Každý klesá*na swá kolena,
Slyše zwonec ozýwat se s báně.

Fr. Al. Rokos.

*) Tato wjtězná znamenj swatého nábožensťwj nassého byla poneyprw leta po narozenj Syna božjho tisjcjho sedmistého čtyřidcátého prwnjho, dne 17. řjgna, na dohotowených wěžjch, kteréž zárowen s chrámem stawěny byly, zasazena. Roku tisjcjho sedmistého padesátého ssestého byl křjž, na hlawnj wěži stogjcj, prudkým wětrem shozen, a dne 18. kwětna na swém býwalém mjstě opět upewněn. Dewět a sedmdesát let ozdobowal pak makowici hlawnj wěže, letos byl ale dne 21. dubna, poněwadž wětrem welmi nakřiwen stál, dolů wzat, a dne 23. do nastaweného, okrauhlého trámce, kterýž nahoře od dessťů porussen byl, znowu zasazen a upewněn. Nápodobně byl i druhý křjž, menssj wěž ozdobugjcj, narownán. Tuto práci konal Josef Hágek, pokrywač z Prahy, beze wsseho lessenj. Staloť se to péčj urozeného pána, pana Frantisska rytjře z Peche, wrchnjho ředitele panstwj tachlowického, a pak důstogného pána, pana Josefa Foyty, děkana osady tachlowické, kanownjka u Wssech Swatých na hradě pražském. — Kéž horliwj představenj, kteřjž o rozmnoženj ucty božj, o zwelebenj swatyň a rozssjřenj ctnosti se staragjce, mnoho krásného giž podnikli a wykonali, weleli i tyto křjže na wěžowých homoljch znowu upewniti. I pozdnj potomstwo osady tachlowské zachowá wděčně w paměti tyto muže, nynj wůbec milowané. Prwnégssjho, gakožto wěrného zástupce tak weleslawného patrona, (Geho cjs. Wýsosti Leopolda II., wládnaucjho welkowogwody toskánského), na panstwj tachlowickém, kterýž snažnau o to péči má, aby chrámowé Páně na témž panstwj wssjm, čehožkoli kdy potřebugj, hned zaopatřeni byli; druhého zase zwlásstě proto, že weliký oltář farnjho chrámu Páně tachlowického krásným wyobrazenjm blahoslaweného apossťola Jakuba wětssjho, pak gesstě gednjm menssjm obrázky božj na swé wlastnj autraty roku 1833 zaopatřil. Gestiť to djlo znamenitého mistra, Wáclawa Markowského, malýře z Prahy. Téhož roku dal také, od swých osadnjků negakým přjspěwkem podporowán byw, mistrné djlo ze starobylosti (Lukásse Grány), obraz matky božj na oltáři u křtitelnice oprawiti a welmi skwostně ozdobiti. Staloť se to na poděkowánj Bohu za tu milost, že geho osadu od hubjcj cholery zcela chránil. — Račiž Pán tak sslechetné muže dlauho gesstě zachowati! —

Cirkaslowé.

[Dokončenj.]

Cirkasowé neznagj žádného občanského práwa, kromě toho, které smlauwau se pogissťuge. Kdo s njmi přjsahau nenj spogen, s tjm zacházegj dle přjslowj: Kdo s koho, ten toho; a kdo se geg neydřjwe zmocnj, toho ge otrokem. Často pogj přjsaha gednotliwé kmeny, a od té doby zmizj mezi nimi wessřeré nepřátelstwj. Kdoby se ale předce opowážil k někomu z přátelského kmene se nepřátelsky mjti, přjsně býwá potrestán. Kteřj se byli krádeže w takowéto přjpadnosti dopustili, býwagj od neystarssjch z kmene sauzeni, a poneyprw tak trestáni, že musegj odcizené sedmkrát nahraditi a mimo to gesstě 9 kusů dobytka pokuty dáti. Po druhé se ale za trest prodagj do otroctwj Turkům. Wražednjci býwagj též welmi přjsně sauzeni a trestáni, ba i také ten odsauzen býwá, kdo winen gest, že někdo z přátelského kmene ze swěta sessel. Tak pewné gsau u nich smlauwy.

Hostinstwj gest ctnost, kterau we weliké cti magj a gegjžto práwa za swaté wyhlassugj. Kdo ale geho blaha chce zažiti, musj si dřjwe ochrance mezi nimi wywoliti, k čemuž owssem přjliš welkého přičiňowánj zapotřebj nenj; neb malý dárek giž dostačuge, Cirkasa si w této přjpadnosti nakloniti, an si giž w tom libuge, že on a ne giný za ochrance byl wolen. Takowý ochrance musj cizinci za geho gměnj, a kragaňům swým za cizince, co se totiž geho chowánj dotýče, státi. Ačkoli Cirkasowé gsau hrdj, kterýžto ráz gim owssem wychowánj a obchod s Turky dáwá, předc dautná také w gegich srdcjch giskra přátelstwj, a také se w plamen zegme přičiněnjm o gegich přátelstwj se ucházegjcjho. Předegjti se gim ale w této přjpadnosti musj. — Způsob, gakowým u nich rodiny někoho za wlastnjho berau, gest gako u mnohých indických kmenů. Matka podá totiž cizjmu, kterého za wlastnjho přigmauti chce, prs, a od té doby ge mu matkau a on audem gegj rodiny. Tjm nabude cizinec hned množstwj přjbuzných, poněwadž Cirkasowé přjbuzenstwj i od neywzdálenégssjch pokolenj počjtagj, a práwo na ochranu, giž přjbuzenstwj za swatau powinnost přjsně ukládá.

Cirkasowé gsau nynj na polo mohamedáné, i mohlo by se skoro řjci, že magj wlastnj náboženstwj. Gegich kněžj wykonáwagj před oltářemi, křjžem poswěcenými oběť, která w tom pozůstáwá, že zabjgj owce, kozy a woly, gimž se bylo dřjwe wjno na hlawu nalilo.

Na gednoho Boha a na matku božj wěřj, a o této matce přepodiwné wěci wyprawugj, gako wyprawowáwali pohané o bohynjch swých. Dwoggkoly nazýwagj nebesskany nižšj třjdy, a w obzwlásstnj wážnosti magj tři bohyně, které nad swornostj bdégj a pocestné opatrugj. Těmto bohynjm každý obětuge, než wzdálenégssj cestu nastaupj, gakož i potom, když cjle swé cesty dossel. Swátků se slawj u nich množstwj, neyslawnégssj gsau ale welkonoce, kdežto se celý měsjc pojjwánj wagec zdržugj.

Masa nepožjwagj nikdy, kromě tenkrát, když oběť přinássegj, anebo když někoho cizjho u sebe magj. Když má Cirkas hosta, nikdy si k němu nesedne za stůl, host gj sám u kulatého stolku, domácj pán a celá geho rodina stogj uctiwě za njm. Až když host předloženého na mjse gjdla okusil, podá se mjsa domácjmu pánu, po něm gi dostane geho rodina, a ostatek se podá otrokům. Ženské se stydégj před mužskými gjsti, a proto také zwlássť stolugj. Lžjce magj wůbec dřewěné, a prsty zastáwagj u nich aukad widliček. Před gjdlem a po gjdle přinesau otroci wodu, a každý si umyge ruce; dřjwe se ale žádný do gjdla nedá, dokawad newzýwal Boha. Ostatně gsau Cirkasowé welmi střjdmj, a gegich obyčegná potrawa gest wařené proso s trosskau soli. Docela ge ale nikdy newařegj; sotwa že giž na polo wařené gest, slege se woda, která za nápog slaužj; kassi se tak dlauho mjchá, až zhaustne, potom se dá z nádoby na stůl a nechá se wystydnauti. Tato nawyklá střjdmost ge gim, obzwlásstě we wálečných časech, welmi prospěssná; gezdec si uwáže malý pytljk s wařeným prosem k sedlu, a ge na několik dnj strawau dobře zaopatřen.

Obzwlásstnj ale obyčeg ge u nich, zacházeti s nemocnými. Gak se kdo rozstůně, hned se do zwlásstnj swětnice položj, k nohaum u postele mu dagj radlici, kladiwo a mjsku s wodau, do njžto se čerstwé wegce hodj. Každý, kdo nemocného nawsstiwj, uhodj třikráte kladiwem na radlici, smočj prsty do wody, pokropj geg a žádá Boha o božské geho uzdrawenj; potom si teprw we swětnici sedne. Kdoby si ale před lékařem sednul, musj platit pokutu, a to gsau nazwjce přjgmy tamnégssjch lékařů.

Shromáždénj zůstanau celau noc u nemocného; přátelé a přjbuznj si přinesau s sebau wečeři, a k wečeru přigdau hossi a djwky s fletnau a lyrau. Djwky se postawégj na gednu stranu we swětnici, hossi na druhau a počnau zpjwati wálečnau pjseň. Konečně se dagj djwky do tance. Na to počne hudba, a před wečeřj se wyprawuge něgaká bágka. Po wečeři se bawj společnými hry, z nichžto obyčegně poslednj býwá, že se kus sucharku (Zwieback) ke stropu powěsj, po němž hossi a djwky

skákagj, a stelt tak wássniwě, že se mnohý zaubek při této kratochwjli zlomj. Tak uplyne prwnj noc, a nemocný ani dost málo na gewo nedá, že by mu protiwen byl takowýto hřmot, snad proto, že se ostýchá, dáti na sobě slabost znáti; nebo snad proto, že weselé přjtomných počjnánj bolesti mu mjrnj, anebo že mu wálečná hudba zmužilosti dodáwá. Když umře, umygj mrtwolu, obleknau gi w nowý ssat a položj geg na zem na rohožku. Nebožtjkowa zbraň se slawně wystawj před domem. Přátelé přigdau bědowati, mužsstj wegdau do swětnice, gednau rukau přikrýwagjce oči, druhau se bigjce w prsa, padnau na kolena, a tak dlauho bědugj a w prsa se perau, až se gim řekne: Dost toho giž! Potom se zabjgegj zwjřata k oběti, a s přenáramným pláčem a křikem se nese rakew k hrobu, na němžto částka oběti pro pocestné se nechá. Ostatek obětj se strawj doma při hodech, při kteréžto přjležitosti se chwalozpěw nebožtjkowi udělá, gegž i neywzdáleněgssj potomci zpjwáwagj. Tyto zpěwy gsau skoro gedinký pramen, z něgž děgepiscowé čerpati mohau.

Hlawnj pohřebnj slawnost se ale koná až za rok, při čemž si rodina zesnulého co neyskwostněgi počjná. Někdy se i 50 zwjřat k oběti zabige, a každá rodina, která na této slawnosti podjlu bere, gesstě ke wssemu tomu potrawu s sebau přinese. Wssickni se shromáždj na pohřebnjm mjstě, oděw a zbraň zesnulého se položj na hrobowý kámen, a okolo hrobu se rozstawj otroci a koně. Potrawa i ostatnj wěci, náležegjcj k slawnosti, gsau nahromaděné wůkol a určené těm, kteří co wjtězowé wyniknau w gjzdě o záwod. Neyprw se třikrát wystřelj, a potom počnau ženy chwalozpěw. Po zpěwu gde asi ssest neybližssjch přjbuzných, koně swé za uzdu wedaucjch, třikrát okolo hrobu, sstrábau si ussi, až krwácegj a obětugjce tuto krew nebožtjkowi, wolagj: Tobě gi přinássjme! Potom popadne gedenkaždý kus sukna, na hrobě ležjcjho, rozwine ge gako korauhew, skočj na kůň a pádj od hrobu. Wssickni ostatnj gezdcowé se pustj za nimi, chtjce se zmocniti nadřečeného sukna, což ale každý co neymožněgi chránj, aby njm potom mohl žinku ucrjti. Po skončené této gjzdě počne opět nowé gezděnj a také běhánj o záwod, při čemž se wjtězům dáwá za odměnu kůže z obětowaných zwjřat. Střelba dokončj slawnost.

Kdo při takowýchto slawnostech co wjtěz něgaké odměny dosáhne, nepodržj obdržené wěci pro sebe, ale poctj gjmi krásnau pleť. Ženské gsau také wůbec u Čirkasů we welké wážnosti. Když se ženskau gezdec se segde, která tau samau cestau se ubjrá, co on: bez prodlenj sleze s koně, a zdwořile gi žádá, aby si sedla; nesedne-li si, doprowázj gi pěssky tak dlauho, až ge cesty rozwedau. Zaháleti ale u nich ženské nesmégj; samy musegj wssecky domácj práce zastáwati. Ano i bohaté panicky, kteréž otrokyň magj w hognosti, se zaměstnáwagj ssitjm ssatů, a to ne wždy pro swogi rodinu, také pro giné, genž této pomoci potřebugj, a k čemu gen látku dagj. Tyto práce nebýwagj beze wsseho wkusu, a wyssjwánj gegich se nemůže často ginák gmenowati, než welmi krásné.

Mimo to negsau Čirkasky tak uzawjrány, gako obyčegně ženy we wýchodnjch kraginách; wssecky požjwagj neobmezené swobody, gjžto se zřjdka kdy která nehodnau stane. Ačkoli gsau Čirkasky hezké, předce negsau tak sljčné, gak ge obyčegně wychwalugj. Gsau přjliš sstjhlé, čehož přjčinau ge kabátek z marokinu zhotowený, kterýž na těle přissitý magj, a tak dlauho nosj, až se na nich roztrhá a z nich sám spadá. Takowýto ssat nosegj až do prowdánj, kdežto geg ženich dýkau rozřjzne. Ženich si musj počjnati, gakoby mocně newěstu chtěl, a rodině gegj musj on sám přinesti wěno na otrocjch, dobytku a zbrani.

Lenost a nadřečené přjčiny nedagj u nich wzniku uměnjm a wědám, předce wssak mnohé gegich wýrobky pochwalu zasluhugj, zwlásstě co se wýrobků ocelowých dotýče. Oděw gegich gest, gako rytjřů býwal. Rukáwy magj wždy dlauhé a ssiroké, a tak gako Perssané wyssjmu swogi uctu a zdwořilost tjm na gewo dáwagj, že před njm ruce tak swěssj, aby rukáwama přikryty byly.

Orba gest u nich na welmi njzkém gesstě stupni. Před nedáwnem teprw poznali wětrné mleyny, a málo kde se gich gesstě spatřuge. Přjroda ge gim sstědrá, a darů gim podáwá wsseho druhu, ale Čirkasowé si gich nechtěgj, ba ani neuměgj wážiti. —j—

Rozličnosti.

Paměti hodný ukaz w přjrodě obgewil se w tak nazwaném lese Korytana, na panstwj mnjsseckém, lonského roku w čase adwentnjm. Byla tam totiž paseka dělána a mezi ginými silnými kmeny také geden buk poražen, w němž se byla w dřewě rostlá, gakoby podoba Panny Marie Lauretanské, a na postamentě stogjcj, wynalezla. Táhnet se podoba tato celým řjkage dřewem. Přibjk.

Podobný přjběh, pamatugi se, že gsem za dětinských let widěl w Sedlicjch. Bylať, tussjm, podoba krucifixu, gežto se w rozsstjpeném stromě sswestkowém nalezla. *—*

W Djeypuhru (městě w Hindostanu) ge palác po sedm poschodj, a má podobu rozprostřeného páwowjho ocasu, gehožto kola wypodobňugj pestře barewná okna.

Slyssjmeť matku gistě desetkrát denně swau dceru napomjnati: »Seď — choď — stůg zrowna,« ale welmi zřjdka za žiwobytj slýcháme: »Buď ctnostna.«

Když w Řecku dwě neb tři neděle neprssj, ge wůbec po wsjch w obyčegi, že djtky mezi sebau gedno wywolj, nazwjce stročka, gežto swlečené ze ssatů trawau obwinau a polnjm kwjtjm ozdobj. S njm chodj po wsi od domu k domu, a zpjwagjce. Každý sedlák anebo sedlka musj tomuto djtěti wodu na hlawu wljti, na znamenj dessté. Mimo to dáwagj hospodáři djtkám také něco na penězjch, obyčegně turecký penjz, který se para gmenuge, a asi haljř platj.

Rakauská národnj encyklopedie udáwá 2200 osob mužského pohlawj sslechty české, a podle rodin počjtá 14 knjžat, 172 hrabat, 80 swobodných pánů a wjce než 100 rytjřů.

Když se děssť rozprássj, nemůže z něho welká woda pogjti; protož buď gen geden měssec na penjze w domě, a ten opatrug hospodář.

Tiskem a nákladem Jana H. Pospjssila.

KWĚTY.

7. kwětna [Příloha Xtá.] 1835.

Akademia ruská.

(Wolně dle dorpatských letopisů.)

Giž Petr Weliký, slawený, prwý zakladatel nyněgšj moci ruské, obrátil zraky swé na wzdělánj lidu swého cárstwj: než založená od něho akademia nauk nebrala nižádného ohledu na literaturu ruskau i byla gako zrostlinau cizozemskau, přenešenau na půdu ruskau, do zehřiwárny negaké w zemi té, kteráž owšem osobám geduotliwým poněkud potěšenj, nikoliw ale wětšj části národu prospěch spůsobiti mohla, neboť gakého mohau mjti prospěchu ustawy, oswjcenj a wzdělánj národu určené, pakli že gazyk a literatura národnj, gedinj tito prostředkowé ku rozšjřenj wzdělanosti mezi lidem, z nich wylaučeny gsau? Chyběloť tedy až po časy Kateřiny II. w Rusjch ustawu, kterýž by se zkaumánjm, rozwjgenjm a zdokonalowánjm gazyka národnjho objral; nebyloť w Rusjch akademie, kterážby zřetel swůg na literaturu ruskau obrátila; a práwě takowého ustawu žádal prospěch wšeobecný daleko wztahugjcj se řjše, důstognost národu a gazyka ruského, w němž se welebný, bohatý gazyk staroslowanský neywjce zachowal. Sláwa skutkůw památných přegde gediné sláwau ducha k budaucjmu potomstwu, kraginy a mocnárstwj, nad nimiž se neskwěge swětlo wěd a uměnj, gsau smutným obrazem temnostj, we kterých sjly duševnj hnigj a znamenitých schopnostj lidé ku poznánj sebe ze sna ukrutného se neprobuzugj.

Dobře tedy uznáwagjc wšeobecnau ustawu národnjho potřebu, widauc, že gazyk bohatý národu welikého dosud ani slownjku nemá, a gsauc přeswědčena, že uměnj wzděláwaná gazykem cizjm w národě se neugjmagj: založila 1783 Kateřina II. akademii ruskau, kteréž mimo penez ku zakaupenj domu 6000 rublů na ročnj wýlohy wykázala. Slawná učenostj a duchem kněžna **Daškowa** podala podlé wůle dotčené cjsařowny náwrh k uspořádánj akademie ruské, ze 60 údů záležeti magjcj, i wywolena gest za prwnj praesidentku gegj.

Dne 21. řjgna otewřena akademia, a prwnj weřegné shromážděnj držáno. Kněžna Daškowa obkljčena neywyššjmi úřednjky, neyznamenitěgšjmi professory a slawnými muži učenými, mezi nimiž se gména slowútných básnjků ruských Deržawjna, Cheraskowa, Kněžnjna skwěla, pronesla w řeči, w kteréž krásu gazyka ruského welebila, se zápalem slowa ta: „Znám gest obgem a bohatstwj gazyka našeho, w něm zagisté ani mocná wýmluwnost Ciceronowa, ani sladkost a lepota přeswědčugjcj Demosthenowa, nádherná welebnost Wirgilowa a zwučná lyra Pindarowa neztratj ničeho ze swé wznešené krásy a důstognosti." — (A co zde powědjno o řeči ruské, platiti může w úplné mjře o našem gazyku českoslowanském.)

Akademia wytknula sobě hned z počátku za účel, wydati slownjk a mluwnici ruskau, saudně rozebrati a zkaušeti letopisy ruské, (o gichž sebránj Kateřina II. rozkazy Synodě učiněnými pečowala), chrániti gazyk ruský od porušenj prwotnj geho čistoty wlauzenjm cizých slow. Dosud neúplný počet audů doplněn poznenáhla přigatjm mužůw, gichž gména dosud u wěrné paměti přátel oswěty w Rusjch trwagj; a wypracowánj slownjka po pjsmenech swěřeno gednotliwým audům, slawného mjsta mezi spisowateli zaugjmagjcjm. Welikánské djlo to dokonáno gest teprwa 1794 po gedenácti letech, a slownjk ten etymologický wydán w 6 djlech, gakož i mluwnice i mnohé užitečné a wůbec prospěšné knihy. Cjsařowna, widaucj s potěšenjm, gak zdárný znik akademia gj založená beře, podala, radau metropolity Gabriela powzbuzená gsauc, na důkaz uznalosti zasloužilé kněžně Daškowě zlatý penjz, kterýž ale tato nepřigala, nýbrž geg raděgi starostliwému Lepěchinu, stálému tagemnjku akademie, neyúčinněgšjmu aučastnjku pracj gegjch postaupila.

Staw ale naděgného kwětu zadržen poněkud podiwnau powahau swé wůli zůstaweného Pawla, cjsaře ruského, a teprwa Aleksander, nástupce Pawlůw we wládě, štědrotau swau w nowý žiwot ku nowé činnosti probudil pozasnulau akademii, wykázaw 25,000 rublů k wystawěnj pěkného domu, a připogiw ku předešlým 6000 ještě 3000 rublů na odměny za překlady wýborných klassických knih.

Akademia wydala swoj práce swé w 7 djlech; kdež se přeloženj důležité památky starého básnictwj slowanského: „Slowo o pluku Igorowě,“ (kteraužbáseň gazykem našjm českoslowanským wyložil W. Hanka 1819,) mimo to ale wýborné pogednánj „o wýmluwnosti pjsem swatých od admirala Šiškowa, mnohé básně od Deržawjna, „Dobromysl,“ utěšená pohádka „Dušenkau“ proslaweného Bohdanowiče nacházj. Wyššyť tak péčj národnjho toho ustawu, mlčenjm-li menšj práce pomineme, překlady Tacita, Salustia, Boileau, (Uměnj básnické) a giných knéh, o staré literatuře gednagjcjch. Tjm časem obstarala akademia nowé, semo tamo pooprawené, doplněné wydánj slownjku ruského.

Třetj praesident akademie, tagný radda Nartow, muž wšj wážnosti a wděčnosti hodný, umřel 1813 a na mjsto geho wywolen za praesidenta slawný učenostj swau admiral Šiškow. Usilownau přičinliwostj a péčj nowého praesidenta lépe, krásněgi než kdy gindy prospjwala akademie. Admiral Šiškow, sám důkladný znatel gazyka ruského, milownjk upřjmný wěd a uměnj negen pracemi swými, gež později akademia w 16 djlech wydala, nýbrž i rozmnoženjm důchodů ročnjch o zwelebenj ustawu sobě swěřeného se staral: on wymohl totiž na cjsaři Aleksandru, gehož tagemnjkem zprwu byl, že 60,000 rublů na rok ku prospěchu akademie wykázal, on pogednánjmi swými mnoho k nowému a hlubokému poznánj řeči materské přispěl, on zřegmě dokázal půwodnost, a weliký obgem gazyka slowanského, on učinil prospěšný náwrh, i podal sám okusy etymologického porownáwagjcjho slownjka wšech nářečj slowanských, kterýž záměr překrásný by se co neydřjwe wyplnil, naneyweyš přáti musjme. Admiral Šiškow přeložil i wydal náš „Rukopis králodworský,“ sláwu naši, tu krásnau památku básnictwj slowanského, a skončil práce swé „Okusem o půwodu, gednotě a rozdjlnosti gazyků.“

Za geho zpráwy počalať akademie pogednánj swá, pod názwem: „Náwěštj akademie ruské,“ wydáwati, gichž počet dosud na 12 swazků w sobě uwod k filosofickému zkaumánj skladu řeči a k odhalenj bohatstwj gazyka ruského obsahugjcjch. Mnohá z pogednánj těchto gsau wýborně psána, i do cizjch gazyků přeložena gsau.

Mimo to wydané mnohé giné knihy, djlem půwodnj, gakož gsau djla Šiškowa, a ku posledu krásné okusy mladé, obzwláštnjmi dary nadané básnjřky ruské Kulmanowé, gegjž pěkné schopnosti giž w kwětu mladosti zhasly, djlem i překlady slawněgšjch děl, gako Iliada Homerowa, přeloženau od Hlediče. — Giný geště způsob, gakýmž akademia na wznikánj wěd a uměnj působila, gest podpora a odměna, kterauž mužům zaslaužilým o wlast a literaturu udělowala, i dosud udělowati nepřestáwá: poctilať welikým zlatým penjzem památným, w ceně 100 dukátů, Karamzjna, slawného dějepisce a twůrce prosy ruské, Krylowa, wýborných bágek spisowatele, poctilať gjm pro utěšené selanky ruské na slowo wzatého Slěpuškina, poslalať geg slawnému sběrateli srbských národnjch pjsnj Wuku Stěfanowiti i našemu Wáclawu Hankowi pro mnohé gich w oboru slowozpytu slowanském zásluhy. Ku powzbuzenj lásky a tauhy po zdokonalenj se w gazyku materském u lidu pospolitého, udělila za odměnu Michalu Suchanowi, sedláku archangelskému, genž pěkné bágky a pjsně ruské sepsal, střjbrný penjz památný, i obdařila geg, aby se ze swého bjdného stawu wykaupiti mohl, 1000 rublů, a Jegoru Alipanowu, sedláku od Koluhy, za bágky a rozmanité básně, plné wtipu a neobyčegných schopnostj, takýtéž penjz, i zgednala mu na dobrotiwém pánu geho swobodu. — Totoť gest krátký a stručný přehled pracj akademie ruské.

Wácl. Sw. Št.

Morawské národnj pjsně,

sebral F. S(ušil) 8. W Brně, 1833. Wytištěny u Jozefa Girjho Trasslera str. 128 a 94 rytých nápěwů. Za 1 zl. 12 kr. stř.

We knize této podáwá nám p. sběratel ke 200 národnjch pjsnj. Že ge na žádné podjly nerozwrhl, omlauwá za gedno sám skrowný počet snešených zpěwů, za druhé i sama předmluwa, z njž čtenářům našim zde něco předložiti i z giných geště přjčin za dobré uznáwáme. Prawj totiž p. S.:

Žádalo se, abychom wšechny pjsně hanácké po sobě, slowácké opět po sobě a t. d. sestawili; ale těžko gest meze našich podnářečj udati wěrně. Na hranicjch uherských bydljcj Morawan sluge Slowákem, ale ne zuplna a ne wšechno řjká tak gako Slowák uherský; a rozdjlůw mezi tjm a onjm přibýwá skoro na každau hodinu cesty. U samých hranic uherských prawj se: nagmakšj, něsu, mohel, bol, wychadzám, prehánám, na wěži wysokeg, rebzjk,

radosť, duša, dusu, koňa. Gdi gen několik hodin od hranic, uslyšjš arci geště: na wysokeg, rebryk, radosť, dusa, duse, koňa; ale mjsto neypředněgi uwedených řjká se: nagměkšj, nosu, mohl, byl, wychádjm, prohánjm. Gdi nemnohe dále, nagdeš nagměkssj, wěž-i; ztratj se ti rebryk, pak i wychádjm, ustaupjce slowům rebřjk neb řebrjk a wycházjm. Postup zase as o mjlu cesty, uslyšjš řebřjk, a tak se ti z wýše uwedených způsobůw ztratj tu geden, tu zas geden, až naposledy přigdaucjmu ti k samým hranicem českým nezbude ze wšech hořegšjch nic než duša, dusu, koňa, ba i to w několika wesnicech ustaupilo před českým duse, dusi, koně, a ze rebrjku udělal se žebřjk.

Podobně se ti powede, wygdeš-li od hranic polských. Tam mjsto ú (ne na začátku, nýbrž na konci slow, k. p. rukú, ňesú) magj ó, kterému gakés polowičátné *n* přiwěšugau, ale tak, že polské ą (ręhą, niesą) už nenj zcela. Ten přjwěsek, čjm wjc se Hané blj̈žjš, tjm wjc se ztemňuge; ale i na Hané, kdež owšem na *n* už ani připomenut nebudeš, uslyšjš přede něco wjce než pauhé ó, gakýs leniwý dech, který ti wěstiti může, že brzo slyšet budeš on. Sám Hanák, gestli, gak se někdy při leknutj neb giné wášni stáwá, wykřikue: hořj! ó, Bóže! prodlaužené toto ó o něco ginak pronese, nežli ó we swém kóřj, rukó, nesó. Gsauť mjsta, kde, powjli ti obywatel něco o swé ruce, ty řekneš, žes slyšel ruko, a twůg towaryš se bude hádati, že to znělo rukou, ať zamlčjme, že některý užitek sweden pjsmem žákům předřjkáwá ruka-u gako we Augustýn. — Gak se měnj ú, ó, on, tak též ý, é, eg we pohlawj muzkém k. p. milý, milé, mileg pán; též we pohlawj ženském eg na hranicjch českých, k. p. mileg, milé, milý neb opět mileg panj. Zkrátka, řeč slowanská w Morawě gest ustawičný přechod od gednoho ke druhému nářečj, a často se dwòge setká w gediné gedné, tak že i tentýž člowěk geduau řekne mileg panj, po druhé milý panj. Nenj teda diwu, že we prostonárodnjch pjsněch, obzwláště w rýmech grammatická důslednosť nepanuge, a proto gsme do rozdělenj gich na hanácké, slowácké, podhorácké a t. d. se ani nepustili. Či-li gsme už k wůli nagmakšj, nagmekšj, negměkšj, negměkssj negměkčj měli dělati patero nářečj? Kde wládne ú, drž čtenář pjseň za slowáckau, kde ó, pomysli, že slyšj Hanáka, a chceli, může také uznati, že řeč spisowná owšem někdy nad domácj zwjtězuge, ale hned zas domácj zwyk o přednost se hlásj, obzwláště a neydále při tom, při čem rozum na swé straně má, k. p. koňa gednoho, koně dwa; růža gedna, růže mnohé.

Práce p. S. gest sama na sobě záslužná a musjme mu za ni wděčnými býti. Z důwodů ale, geho slowy práwě uwedených, gakož i z ohledu toho, že i duch českoslowanských, w Čechách, na Morawě až do Slowenska obyčegných pjsnj téměř týž gest, neradi widjme, že se dle starého našeho osudu gedna wěc zde opět kauskuge. Slowané ostatnj honosegj se krásnými zbjrkami národnjch swých zpěwů; máme-liž my gedinj zahanbeni od nich býti? Kdo giž něco pracowati chceš, ohledni se dále wůkol sebe, a hleď w meze počjnánj swého wšecko to pogmauti, co do nich sjly twé i prospěchowé národa směstknati dagj. Šjp giž gednau z taulce bereš a na tětiwu kladeš, i giž tedy gen tak wýše pozdwihni a silněgi napni, aby dále donesl. Na ugmu wětšjch pracj máme giž tolik kauskowánj a záplatowánj, žeby wěru konečně každému srdečně ljto býti mělo, nad to geště něco podobného přičiniti. Spisowatel, na weřegnost wystupugjcj, přestáwá giž poněkud wlastnjm pánem podnikánj swých býti; ona sice pořád geště z něho a z osobnjho zamjřenj geho wznikagj, musegj se ale wždycky podle potřeb obecnosti uzpůsobiti, rozšjřiti aneb zaúžiti a ginak zaměřiti, ačkoli wždycky postačitelnostj geho obmezena zůstáwagj. Žeby p. sběratel byl s to býwal, netoliko na Morawě zpjwané pjsně auplněgi sebrati, nýbrž i ke snůšce této druhau polowici, české, přidružiti, gedwa pochybowati gest; zagisté, že ugmeli se kdo sbjránj takowého, potřebné podpory nalezne, giná-li o ni horliwě a trwale státi bude. Zatjm gest nám owšem zbjrka p. S. wjtaným dárkem a dobrým přjspěwkem pro budaucjho zběratele, gehož kéžbychom se brzy dočekali!

Zwláštnj knihy té okrasau, njž přede mnohými, ano neyauplněgšjmi toho druhu zbjrkami předčj, gest hognost (94) přidaných nápěwů, pro něž gediné každý prostonárodnjho zpěwu slowanského milownjk welmi o ni státi bude, a wěru gest co k žádánj, aby každý zběratel pjsnj tak

pilně, gako p. S. hleděl ke druhé této, časem nekogjcj se gegich polowici. Ke konci (str. 117-128) přidal p. S. několik djlem půwodnjch, prostonárodnjm duchem se zprawugjcjch, djlem přeložených básnj (Katullowu swatebnj a g.) K čemužto zde, wěru newjme; kdo co napjše, nemusj i wydati, a wydá-li to, ať to dá na slušné mjsto; co se ale zde přiwěšených básnj týká, máme za to, že literatura na ně geště až do pohodlněgšj doby čekati mohla.

Ostatně gest wydánj samo dosti slušné, prwnj to tušjm naše, za nowěgšjch dob na Morawě antikwau wydaná kniha. K lepšjmu pohodlj gest na konci přidán regstřjk, obsahugjcj abecedně uspořádané začátky pjsnj. *Bol. Št.*

Hudebnj náwěštj.

Šestero zpěwů gednohlasých
s průwodem kytary
od
J. P. Martinowského.

Gak welice až do nowěgšjch časů zpěwy wlastenské zanedbány byly, netřeba znatelům hudebnického stawu našeho mnohými slowy dokazowati. Až dosawáde téměř, nečinnost swau wymlauwagjce, wzdychati gsme museli: „Nám pěge lid!" — Prawda sice, že prosté národnj pjsně, co do rozeznačugjcjho rázu swého, neykrásněgšj částj negen básnického, ale i hudebnického skládánj našeho nazwány býti mohau: než citowé wážněgšj a myšlénky wznešeněgšj žádagj k auplnému gich wygádřenj přiměřeného také slohu. Skládánj prostonárodnj má býti toliko duchem stylu wyššjho; ono má býti středem, z něhožto ostatnj wětwe básnictwj a hudebnictwj gako paprskowé od slunce wycházegj.

Zpěwy (ariemi) a pjsněmi obsahu wznešeněgšjho, gak wjcehlasými s průwodem fortepiána, z nichžto wětšj djl k kolu wytčenému wjce méně se bljžj, bylo nám za časů nyněgšjch tak dalece poslauženo; ba ušlechtilá podnikawost několika horliwých kraganů, kterážto nám k potěšenj a ke cti národu gižgiž rozkwjtati počjná, dá se nadjti šťastného pokračowánj.

Leč pjsnj a zpěwů zdařilých s průwodem kytary welmi málo se nalezá. Nedostatek tento tjm musj býti bolestněgšj, an powážjme, že hogněgšj částka těch, genž se hudbau zaměstnáwagj, toliko na kytaře hrá. Těm tedy podáwáme to potěšitelné náwěštj, že pan J. P. Martinowský, kterýžto před několika měsjci „Patero zpěwů čtwerohlasých" milownjkům zpěwu českého poskytnul, w krátkém čase „Patero zpěwů gednohlasých s průwodem kytary" wydati mjnj. Zpěwy tyto dosáhly posud od každého posluchače náležité pochwaly. Gsauť: „Dobré ráno" od Kollára; „Zastawenjčko" od Chmelenského. „Dowtipný milý" od Čelakowského; „Gitka" od Šohage; „Sliby" od Kardašowského, a „Tužba, př. od njžepsaného. Některé nepatrné změny k wůli zpěwnosti a blahozwučnosti budau nám laskawě prominuty.

Pan skladatel ani sauhlesj (harmonii) ani členohlasj (melodii) ubljžiti nechtěge, hodlá pokračowati gak u wydáwánj quartet, tak též pjsnj gednohlasých. Poněwadž se ale nad počet předplatitelů nikdy wjce exemplářů tisknauti nebude, tedy žádáme welewážné pp. odbjratele pjsnj českých, aby cenu předplatnj, totiž 20 kr. na střjb. na geden djlek, za času položiti sobě neobtěžowali. Kommissj gest w Praze u Mart. Neureutra, a prännumerace se přigjmá we wšech řádných knĕhkupectwjch. O brzké rozeslánj exemplářů bude wšemožně pečowáno. *E. K. Tupý.*

Literatura maloruská. W Charkowě wyšel (1833 — 1834) w nářečj maloruském welmi důležitý spis: Zaporoshkaja Starina (Starožitnosti Kozáků zaporožských), bez udánj gména spisowatelowa. Djl prwnj zanjmá: pjsně a podánj lidu o znamenitých mužjch a činech národu maloruského z časůw krále Štěpana Batoryho; djl druhý: powěsti Malorusjnů a Kozáků zaporožských z doby trogjho spiknutj kozáckého. Djl třetj a čtwrtý obsahá: neynowěgšj powěsti historické a pjsně Zaporožců, až do gich přeneşenj se na břehy Černého moře, spolu wýgimky z historických děl, týkagjcj se Zaporožců. Pjsně we zbjrce této umjstěné mohau se dle obsahu rozděliti w historické a opisné; prwněgšj opěwagj udalosti i činy slawných mužů, poslednj gednagj o wogenských wýprawách a gsau tak řjkage obsahu ethnografického. Národnj pjseň domowem gest w Ukragině. Nalezá se tam geště starých zpěwáků, genž buď co zpěwáci, buď cestugjcj hudebnjci putugj z gednoho krage do druhého a bawj obywatelů pjsněmi i báchorkami. W paměti oněch starců žige minulost Zaporožců, a přechowaliť oni wědomosti, gakých bychom na prázdno pohledáwali w knihách historických. *Lwowské Rozmanitosti.*

Čjslo 20té.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletuj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

14ho kwětna] [1835.

O, kéž by měly kwěty wěčné
Té mladé lásky doby wděčné!

Pjseň o zwonu.

Elegie.

O wy krage, krage diwokrásné,
 O wy břehy tiché Sázawy,
 Předměty mé bolné zábawy,
K wám duch zaljtá, když slunce hasne!
Tam gsme w blahém sněnj blaudjwali,
 Gá a modrooká Julinka;
 Slast nám nesla každá kwětinka,
Pjsně naše ptáčky štěbetali.
Tam gsme trhávali růže wnadné,
 Pěstowané bůžkem milosti,
 W nich se rděla láska s blahostj,
Neznali gsme losu trny zrádné.
A wšak prchlo, prchlo zlaté sněnj,
 Uhasly nám gasné hwězdičky;
 Neukogné, wěčné sudičky
Do dnů našich wpředly — rozlaučenj.
Poslednj gsem djwce s Bohem dáwal,
 Slzau se gj očka zalila,
 Na prsa mi hlawu sklonila —
Chwjle bolná, tebe gsem se báwal!
O gak letmo každá chwjlka mine!
 Geště nj se chceme blažiti;
 Ňádra se giž magj děliti,
Srdce wšak se k srdci opět wine.
Zwonek klinká na wysokém chrámě;
 S Bohem milko, slyš mě zwaucj hlas!
 Zalká ubožátko: Wrať se zas,
Wrať se zdráw, a nezapomeň na mne!
Poljbiw gi w twáři poslzené,
 Opustil gsem břehy Sázawy,
 K hrdým městům slawné Wltawy
Řjdil gsem swé kroky unawené.
Zašly za mne krage mého blaha,
 Den se chýlil w západ sinawý;
 Zahalená w oblak modrawý
Čněla před mnau smutná pro mne Praha.
Tam gsem, weden na rozcestj černé,
 Gedné powinnosti wšecko dal,
 Zemský žiwot gsem gj wěnowal,
Náležjcj Julince mé wěrné.
Mezi družinkami weselými
 Tagj w ňadrách boly uwřené;
 Nechtjc kanau slzy zapřené,
Cizj ubohá gest mezi swými.
Neplač, nenech hasnaut očka skwělé,
 Poklid srdce bude nawrácen;
 Mysli, wše že bylo plachý sen,
Zapomeň, a w giné daufey směle.
Kdybys na mne déle myslit měla,
 Proti sobě bysi hřešila,
 Na mne bysi kletbu swalila,
Kteráž nad milostj našj bděla.
Nechtěg žiwot mladý prowzdychati,
 Kwete geště tobě naděge:
 Na mne wšak se teprw usměge,
Až se budu z těchto kragů bráti.
Umjrage žehnat budu tebe,
 W žiwot nesa obraz twůg;
 Tady rozlaučena pewně stůg,
Tam nás na wěk spogj dobré nebe.

R.

Ema Kokrdowská.

(Powjdka ze 17ho stoletj.)

Tmawá noc obgala swými mohutnými křjdly wesskeran kraginu. Černá mračna, co weliké skály, zastřela klenutj nebeské; baurliwý wjtr klátil stowěkými borowicemi, co rákosjm na rybnjku rostaucjm; ohniwj bleskowé křjžili se na obloze, strasslíwj hlasowé hromů ze třech stran se rozljhali, až země se třásla, a hustý déssť, s kraupami smjssen, kjtil se na dossky pokrytau střechu osamělé hagnowny. Tisse w chudé swětnici, u krbu praskagicjho, seděla djwka, pilně přikládagic lauč na dohořjwagicj oheň, při gehožto mjhagicjm se swětle z modliteb swau newinnau dussi na lůžko chudé chystala. Bylať djwka w kwětu neykrásněgssjm. Uhlazené měla pěkné kadeře, gichž geden djl za ussi zaklesnut, po labuťowém krku při každém pohnutj sem tam zagjmawě se praudil, druhý pak w kotauči na hlawě co koruna něžná spočjwal. Gegj pleť, sluncem poněkud osmahlá, gewila gakaussi tichau mjrnost, ale krásné modré oči zdály se býti wnitřnjm žalem zkalené. Wnadný těla strog kryla mezulánowá sukně s modrými pruhami a zelený kabátek; na bělostném krčku měla pak červený ssátek přehozený, a autlá nožinka bosa wtěsnána byla w hrubé střewjce. Byl to žiwý obraz tichosti a nepřetwářené nábožnosti. Gako skála u prostřed bezedného moře wztekagjcjch se wln, seděla djwka, hluboko potopena w modlitbě wraucj. Nenadálý praskot hrůzně si počjnagjcj přjrody strhnul děwu w gezero strachu, že odložiwssi modlitby, třesaucj se rukau okno otewřela, a w čirau noc bystrý zrak wyslala. Tu wjtr wywrátj wěkowitý strom, genž hromowým třeskem skácj se před osamělau chatrčj, že djwka leknutjm zawrauc opět okno, do kauta úzké swětnice odskočj.

O hrůzná noci, dj, něžně ruce sepnauc; ty gsi prawý obraz mého žiwota! Černorauchau chmurau gesti zastřena má hwězda, každý krok můg klenj diwokého ugce prowázi. A proč? Protože negsem geho wlastnj djtě, protože gsem z geho sestry dcera, gižto neznagjc, co nemluwně do geho náručj gsem přissla. Slyš mne ty za těmi černými mraky, milostiwý Bože, genž tyto welkorostlé stromy každoročně swlékáš, a zase oblékáš, swlékni i ze mne tyto teskné okowy, a rozlisti kdesi ginde žiwota mého strom, aby dusse má k aurazu nepřissla. — Ach — kde gen asi w té tmawé noci blaudj? Sowa se strachuge hlasu wydati; co žiwo, schowáwá se pod bezpečný kryt; a on předce, nedbage na mé snažné prosby, s radostj spěchá pod negisté perutě noci strasslíwé. O, proč gsem radčgi w městě nezůstala! otec přjtelkyně předobře z dnessnjho parna strassnau bauři předzwjdal. Zagisté, kdyby diwokost geho nedosahowala stupně neywysssjho, bylaby mě dnessnj noc tam ukolébala w spánek ljbezný; ale tak mi nemožno! Bože, wyswobodiž mě z geho nelaskawých rukau, wyprostiž mě propasti, nad nižto se wznássjm.

Tu silně kdosi na chatrné dwéře zatluče, a hřmotný hlas „Emo, otewři!“ zahučj. Wyděssená děwa hbitě odstrčj záworu, a hagný Mikuláš, celý umoklý, do swětnice wkročj, mage sekeru na ssirokém rameně, kterauž i hned mrzutě za kamna zahodj. Byl to muž wysoký, hubený. Hawranowé wlasy kryly geho wráskowité čelo; pod hustým obočjm giskřily se dwě černé oči, z nichž strach a hrůza srssily, a kudrnaté wausy zastiňowaly geho gizwy. Hněwiwě na polekanau djwku pohledna, sápawě zahauknul: Zase blaudj smyslowé twogi po zamilowaném městě, po zamilowaných r á č a t e c h? Nestůg tak nemotorně, a přines mi něco k gjdlu. Dnessnj wjtr mi žaludek sseredně wyfaukal.

Drahý ugče, máte tam kus uzeniny, k nižto gsem wám z Rakownjka dobré kořalky přinesla.

Přines to sem! dj bublawě, a gesstě cosi do sebe nesrozumitelného zamumlal.

Rychle, po prstech, wstaupila do sjně, a w okamžiku ležela giž weččře na zetlelém stole. Mikuláš upřel swůg diwoký zrak na polekanau děwu, neboť geg gakýsi praskot w sjni z mumlánj wytrhl.

Snad i tam wjtr hodowánky držj, aneb gsi snad dokonce polici strhla? Rachotilo to tam, gakoby wjtr křjdlicj na wysoké městské bráně pronikawau pjseň hrál.

O ne, milý ugče! Gá — ne —

Nu, gá — ne — co gsi zase nemotornau nepozornostj w zkázu uwedla?

Odpusťte, záworka ležela na sspižjrně; a když gsem pro wás brala kořalku, spadla i roztlaukla baňku plnau wody.

Wždyť powjdám, hrnčjři by gen pro Kokrdow hlinisstě mjti musili! — Máš-li ginau wodu?

Prawě tu genom gsem wám od Hlawačowa přinesla, wssak gj třeba nebude, neb máte hognost kořalky, a přitom gesstě wody plnau sstaudew z nassj studnice.

Zpropadené cikáně! prassti nožem na stůl Mikuláš; wždyť powjdám, kdo si nalezence a sirotky na krk uwáže, wjce sskody než zisku nabude. Slyš Emo, třinácte let tomu gest, co tě pečliwě u sebe chowám, ale

w tom čase gsi mi tolik škody w hagnowně udělala, že gsem krásný dům w městě míti mohl. Ale tenkráte žádné prominutj. Náhoda nemohla se lépe o twé wyprawenj pod Hlawačow postarati, gako dnes. Očekáwámť dnessnj noci přátele, a že gim ničjm posslaužiti nemohu, alespoň čerstwé wody gim podám. Běž! ligák skončil swé kwasy, ať zde opět brzo gsi; dnessnj nocj welká práce na mne čeká.

O drahý ugče! bázeň swjrá prsa má, tma ge wenku, že člowěk sebe sám newidj. Rewjte-li, gaká powěst o studánce se roznásſi?

Zadrž! Těmi báchorkami mě usſetři. Žádná hodina w noci nenj, kdež bych si tam mezi těmi rozwalinami nebyl sedřjmnul. Wssak ani bjlau pannu, ani gegj strakatau owci gsem nikdy nespatřil. Gdi, a wěz, že lisková gáma nedaleko nás.

Gesstě otwjrala ústa sličná Ema k snažné prosbě, ale ztahugjcj se Mikulássowo čelo a žila na něm naběhlá neprorokowaly žádnau útrpnost. I wzala žbán, a giž giž kliku držela, když za nj nesaucitný hagný zwolá: Nebyl zde žádný? — I arci že byl, odwece djwka. Několik zakuklenců stálo před oknem, wolagjcjch: Mikulássi! Mikulássi! celá Wolessna ge dnessnj strassný wečer na bděnj! — Spatřiwsse ale mne samu, brali se w lewo do wálečných zákopů.

Dobře. Čas tedy swrchowaný; pospěš, ať zase dnessnj noc to hnjzdo sama pohljdáš.

S kalným okem opustila Ema swětnici, berauc se stromowjm pod strassný Hlawačow.

Studánka od hagnowny byla asi čtwrt hodiny na lauce wzdálena; pod přjkrým [illegible]chem, z gehož temene stromy na Kokrdow hrdě hleděly, muselo se k nj přes welkau struhu, gežto se ligawcem tak byla rozwodnila, že wssechny luka potopila. Když Ema z lesa wyssla, z potrhaných mračen měsjc na wýstrahu gj tuto powodeň ukázal, ale také gakýmsi strachem hned zase swau střjbrnau twář zahalil. Ukrutnost ugcowa tjsnila teď srdce djwky newinné, widauc, že geho mrzkému přjkazu zadost učiniti nemůže. Ai, tu se gj zdá, gakoby se stráni hlawačowské slyssela strážný hlas: Emo, Emo, wrať se nazpět! I ohljžj se děwa w černé noci, rozessilá zraky w temnost gegj, wssak mimo obkohu a několik kroků wůkol sebe nadarmo se snažj, prorazjti temnost gegj. Dwa wichrowé zdáli se že zmjtagj gegj dussj; prwnj gi bičem nelitosti popohánět, druhý wýstrahau bránil. — Emo! Emo! neproblémey! zní hlas opět, že až djwce žbán z ruky wypadne, a ona zwolj druhau stranu. Wyděssená krade se k chalaupce, přitom wssak s takau opatrnostj, že ani ptáče swým náwratem nepoděsila. Ostražitý Kartuš gi poznaw ze wzdálj, nesstěkna do swé baudy zalezl.

I přibljžj se k oswětlenému oknu, a gak sebau trhne, zočiwssi tři sskaredé, s Mikulássem rokugjcj muže!

Ema tedy, dj geden ze sskaredců, nenj z twé sestry dcera?

Nenj, odwece hranatý Mikuláš. Třinácte let tomu, co gsem gi nedaleko w hustině po bitwě nalezl, hljdanau wěrným sluhau, gemužto hlawu rozpoltiw, wsse co u sebe měl, s sebau gsem wzal. Tomu děwčeti wssak — až dosawad se tomu diwjm — prawice má usskoditi nemohla; wzal gsem gi s sebau, a pod gménem sestřiny dcery gsem gi wychowal. Také poslednj slowa umjragjcjho: Setři Emy, měla welký dogem na mé srdce.

Nač bych mladici žiwil?! odpowj druhý, wraziw do sebe skleničku kořalky.

Wssak gá z nj žádnau sskodu neměl. Nalezlť gsem hognost wěcj a peněz we skřjni, za gichžto cenu půl Rakownjka gsem sobě kaupiti mohl. Teď gi arci také dosyta mám; neboť co do Rakownjka choditi počjná, rozlistuge se gi mozek, a zbožným wyprawowánjm trhá náš přátelský řetěz. I gegj hwězdu strhnu z oblohy, aby mi pohled gegj neuwáděl minulost w kotrbu. Ach! wzdychla djwka, že až howořjcj mužowé od stolu wstawsse, „zrada“ gednohlasně zwolali. Swižná djwka strachy wrhla se do galowcowého keře, pozorně poslauchagjc, gak dále si počjnati budau. Utichli wssak opět, znowa gen ssepten radu mezi sebau berauce. I přitlačilať ucho na okno, a wssechen záměr gegich wyslechla.

* * *

Neobyčegná gakási zmužilost nadechla gegj audy, že wyzuwssi střewjce, co dechu měla, o záwod s fučjcjm wětrem pádila z lesa přes kopec, do půl maně hodinky wzdáleného Rakownjka, aby tam walicj se naň nesstěstj zgewila. Dosáhnuwssi hřeben Bendowky, zwědawým okem obzjrá město, wssak mimo dohořjwagjcj gednu hrnčjrskau pec newidj ničehož. Tichost panowala kol kolem, gen klepánj mlýnů a chrastěnj křjdlice na wysoké bráně gi přetrhowaly. Zlehka klepá na zatarasenau bránu, wssak branný, gemuž s litostj bylo teplé lůžko opustiti, brumlawě se táže: Kdo to?

Probůh, člowěče, zwolá djwka, wstaň bez prodlenj, probuď obywately ze sna, sice wás wssechny oheň zachwátj!

Což pak hoří? táže se rozespalý hrnčjř.

Kdyby giž hořelo, bylo by pozdě, odwece djwka; že sem wšak s tjm předsewzetjm přigdau, aby hořelo, budiž ubezpečen.

I dey mi pokog, nočnj bludice; daš wj, co w twé kotrbě třeštj. — A po těch slowech se obrátj na druhau stranu.

O, tedy spi, brzo budeš oplakáwati lenost swau.

I běžj kolem města k hrnčjřské peci, a kroky přicházegjcjch žhářů na Bendowce giž gi zněgj w ussjch.

Zažeňte sny od sebe, zwolá na dřjmagjcjho hrnčjře a geho učedlnjka; zbuďte sausedů swých, dřjwe než oswjtj čirau noc swým plamenem žrawý oheň!

Emo, dj rozespalý hrnčjř, gak sem přicházjš? Toť doba duchů; snad bys nás nechtěla klamným wýtworem děsiti?

O nikoli, dobrý muži! Kokrdowský hagný se třemi swéwolnjky chce wám wassjmi wlastnjmi domy dnessnj noc gasně ozářiti. Gděte do města, zwoleyte wsseckо, malá chwjle wám zbýwá. — Hrnčjř na wssech audech ztrnul, a studený pot se mu na čele wyrazil. — Tedy twůg ugec a náš hagný chowá ten pekelný zámysl?!

On nenj můg ugec — budaucnost wám wssecko odhalj. Nynj pospěšste; dřjw než tam dogdete, snad giž stodoly w plamenu budau.

W zápětj běžj do města, budj, wolá — a obywatelé polonazj wybjhagj pod ssjré nebe.

Hořj! za wysokau branau! wolagj společně, a branný truchliwé znamenj na zwon dáwá. — Wen! Wen! zwučj ze wssech stran; paliče musjme dostati. Na wsse strany se rozegděte, aby na giných stranách nezalóžili.

Zmatek panuge wůkol a zabjhá do wssech bytů; bědugjcj matky nemluwňátka s pláčem tlačj k prsaum. Kdokoli sjly do se cjtj, spěchá k pomoci.

* * *

Zatjm ale, co byl hrnčjř swé bratry budil, Ema nechtjc prodléwati u pece, aby snad diwokému hagnému do rukau nepřissla, pustila se k nábožnému paustewnjkowi, u kostelječka sw. Gilgj přebýwagjcjmu, gehožto paustewna gen několik set kroků od města wzdálena byla. Geho prostá swětnička byla temným swětlem kahánce oswjcena. Trwal práwě na modlitbách. W hrubý ssat obleknut, klečel před welikým křjžem Ukřižowaného, wetché ruce sepiaty mage, a podepřeny na bjdné klekadlo. Geho snědá twář, prawý obraz spokogenosti, zdála se býti wyšssjm pablesškem ozářena; a holá, gen zde onde několika ssediwými wlasy posypaná hlawa bránila djwce, z nábožného modlenj geg wytrhnauti. Konečně směkostj gatá zlehka zaklepá na malé okénko. I zwedne se muž pobožný z klekadla, a wážným hlasem se táže: Kdo to?

Nábožný muži! wěrný ctiteli swatých, odpusťte, že wás Ema Kokrdowská w čiré noci z modlitby wytrhuge; skryte gi pod swau klidupłnau střechu, a zachraňte gi před diwokostj lidskau!

S otcowským ochotenstwjm, beze wssj dalssj otázky, otewře ssedý kmet djwce, a zhrozj se, wida, an celá wyděssená a umoklá geho ruku ljbá. Co tě wyhnalo, dcerussko, z měkého lůžka? Dwanáctá hodina giž dáwno odhučela. Gistě že wás krwawá záře z lože wyhnala: ugec twůg ssel hasit do města? O, že mi nemožno, swým dobrodincům ku pomoci přispěti!

Utekla gsem mu, aniž se wjce na geho stjnu schladiti hodlám. Pomněte, nábožný kmete, on nenj otcem mým, on gest můg wrah, a wrahem chtěl se státi celého města.

Zagjkawým hlasem wyprawowala wsse, co dnessnj wečer gi bylo potkalo, a stříbrowlasý kmet tiskna gegj ruku, těšil djwku nešťastnau.

Dáwno gsem to předzwjdal, dj pokogně, že mezi tebau a njm welká mezera gest. Dosti gsem s njm pracj mjwal, nežli gsem geg k tomu přiwedl, aby tě do sskoly posjlal. A wssak důkaz gest, že před božskau twářj nic skryto nezůstane, a kdyby prawda dewadesáte dewětkráte se potopila, po sté zůstane nahoře. Buď weselé mysli, Emo! Negsem-li na omylu, z wysokého rodu pocházjš, neb se mi zdá, že gsem i gá druhdy od ney — — —

Gako když hladowý wlk do tichého owčince na tučný lup wskočj, wyrazj pln diwokosti kokrdowský hagný dwéře paustewny, pěny mage u huby; z očj mu ďábelská msta ssjela, a w prawé ruce se mu blýskal welký nůž. Ema zaskočila za dwéře, a chorý kmet, smyslů swých zbawen, ztrnul po celém těle.

Ha! ssediwče! zwolá rozkacený hagný, chopě se ho za wetché ramena, děsjš se před tauto ocelj? Mluw, kde máš schowanau Emu, to proklaté cikáně! ať gi s tebau possli do wassjch nebeských bran. Ha! třeseš se? Žádné wýmluwy newypaussteg z bezzubých ust! Slyssel gsem gi zde; mluw, gedno gen slowo wypusť, ostatnj můžeš na zemi w krwi wychrlit. — A giž zdwihal prawici k wraždě do nebe wolagjcj; ai tu Ema, nadchnuta odwážnau zmu-

žilosti a odhodlanosti, wyskočj, pozadu gemu břitký nůž wykrautj, a co ljtá wlčice se před njm wypne, a strasslivě zwolá: Zlostný draku! kde gsi nabral tolik smělosti, že chceš muže swatého hanebně zawraždditi? Hleď, gá gen slabé paupě, nehrozjm se ni saudu nadhwězdného, ni podhwězdného, když tě skácjm tam — kde upěnliwé wolánj od nebes se odrážj! Odstup od něho, ďáble černý, sice má prawice wrchowatau mjrau splatj tobě pěstaunstwj!

Ha, gesstěrko rozžiwlená! odstaupjm, až twým mozkem tyto stěny obarwjm. — I uchopj diwoce stolici, a giž giž by po Emě bylo býwalo, kdyby geg opět mužná ruka nebyla zachytila.

Tenkráte tobě, Mikulássi, selhalo, zwolagj do swětnice se hrnaucj stjhatelé, kteřj geg swázawsse, odwlekli do města.

Djwka, co wděčná dcera, zkřjsi do mdlob padlého paustewnjka, genž těžko sobě oddechnuw, zwolal: O nebesa! wy splácjte neprawost sprawedlnostj swatau! Djwko, takowého diwadla gsem po dlauhý swůg wěk nespatřil, aniž geg wjce dočkati chci. Nynj si odpočiň, dusse i tělo o posilu wolá.

O, mně nemožno spáti, mysl se zanássj s minulostj, a pobauřená dusse we wyšsjch kraginách blaudj. O proč mi nebylo lze, dáwno z geho daupěte se dostati!

Prozřetelnost božská zachowala tě, dcero milená, pro zachowánj nassého občanstwa. Pospi, djwko, brzo se rozlaučjme s nocj, kdež tě do města powedu.

Lehla djwka na wykázané lůžko, ačkoli ani oka nezamhauřila, a nábožný kmet wzal před sebe welikau knihu, a zabral se do hlubokého přemeysslowánj, a plyna w toku slzj, djky wzdáwal swému tworci.

* * *

Sotwa se nebeské slunce z krwawých oblaků wzneslo nad lesy křiwokladské, plnými usty ljbagjc báně staroweckého Rakownjka, a zahřjwagjc blahonosným wedrem swlaženau zemi: giž wssechno občanstwo, gsauc swoláwáno hlučným zwukem libostných zwonů, spěchalo do chrámu Páně wzdáwati djkůčiněnj, že gě král wssech králů od nenadálého nesstěstj ostřjhati ráčil. Wěkem sesslj starcowé, kwětaucj djtky, ussechtilé ženy, spanilé djwky, slowem wssickni rozprostjrali swá srdce před Neyswrchowaněgssjm. Ze spálenisstěte, genž ze třech stodol záleželo, walil se hustý až posud kauř, a newyspalj wýrostkowé stogice kolem něho, wolali: Emy Kokrdowské otec chtěl nás wssecky spáliti — a odsuzowali geg s geho společnjky i s newinnau Emau na smrt. Ginj přicházeli, welebjce čin ussechtilé Emy. Haguý se swými druhy byl na útěku w paustewně w prawý gesstě čas chycen, řetězy spaután, a w tmawém wězenj bedliwě střežen.

Byl to muž gesstě z krwawé wálky za Ferdinanda II. wzniklé. České wogsko leželo tenkráte polem asi půl hodiny od Rakownjka, w lesjku měsstském, Kokrdow nazwaném, pod zprávau knězice z Hohenlohe, kdežto až na dnessnj den zákopy wálečnj se spatřugj; bywssi ale pod zprávau hraběte z Bukwy (Buquoi) od neapolitánských wogjnů ztepáno, hognau částkau se swětem se rozlaučilo.

Mikuláš byl z oněch, genž mnohými ranami zemdleni, bjdně do města se dowlekli. Měssťané přigali nesstastnjka pod plássť útrpnosti, poněwadž w tom bludném čase také slepě následowali kroků mnohých krátkozrakých měst, a gednohlasně přirazjwsse se k straně nekatolické, byli zwolili za budaucjho panownjka Fridricha falckrabě. Po bitwě na Bjlé hoře byli gsau za toto přečiněnj zbaweni městyse Senomat, genž roku 1624 za 14986 kop wyceněn, a dle cjsařského rozhodnutj hraběti Heřmannowi Černjnowi připowězen byl. I želeli ztrátu bolestnau, a sami tu cenu složiwsse, obdrželi swé práwo zpět, přitom také uwrhli se opět w lůno katolické. I Mikuláš dosáhna swého býwalého zdrawj, následowal, ač gen na oko, příkladu swých dobroditelů, nechtěge se zbawiti gegich přjzně. Swatý mjr počal wůkol krásně rozkwjtati, a každý mohl w bezpečnosti požjwati w potu twáři wydělaného chleba. Mikuláš stal se městu obtjžným břemenem, i pobjzeli geg, aby se do swé otčiny nawrátil. Auskokem wyžádal, aby mu bylo popřáno, zádussnj les hljdati za dosti skrownau náhradu. I wyslysseli gsau prosbu nesstastnjka, genž, dosáhna swého cjle, z noci w této samotnosti sobě twořil dny, a ze dne pauhau noc. Pod plásstěm poctiwosti kausal zubem prostopássnosti, cokoliw mu do tenat wběhlo, a k záměrům geho se před krátkým časem gesstě tři omrzelci přitowaryssili.

Tenkráte wssak čistosrdečná Ema sjtě gegich roztrhala, a okolj sprostila záhuby, ačkoli byli dost dlauho s welkau opatrnostj zakrýwali swé zločinstwj, temnili gasnotu před pány, gsauce sami temnost neybjdněgssj.

[Budaucně dále.]

Mladý Boleslaw.

Kauř se walj po dědinách strassný, země wřelau křesťan pige krew, obnássegj střjbro, zlato, zbožj; matky, děti přežalostně úpj. Kdo to hoře w zemi mogj zdělal? milostiwý

Boleslaw se táže. — Krutý Mstibog, zaslepený pohan, s pohanskými chlapy wssecko zhubil. Zarmautj se slawný knjže, wece: Nechci déle trpěliwě nésti zpauru pohanskau a modloslužbu. Bratřimile z Hrussowa, ty reku žžawých zraků, welebystré mysli, ty weď zbory křesťan proti wrahům; ztepey Mstiboge a geho shluky. Bratřimil wstal na knjžecj slowo, připnul si swůg dlauhý, břitký meč, k wogně zhůru wssecky baučil muže, bugně wolal wogsko křesťan w řady. W dlauhé řady sebrala se wogska, táhla w silném praudu ku wzchodu slunce, tamo k Zámostj a ku Stránowu, na hoře, kde nad Gizerau Mstibog ssiroké dal wywrhnauti náspy. Gesstě po gitru se záře skwěla, an giž pohanský lid, wyssed z náspů, strassným táborem se wssecek zdwihl, walnau rownj na křesťany tekl. Wida Bratřimil, ten maudrý wůdce, náhlau powodeň těch wrahů litých, a že křesťan negsau w zpráwě řady, ustaupánjm wyhýbal se bitwě. An pak wsse giž uspořádal wogsko: náhle obrátil se na pohany, náhle wrazil na gich četné shluky. Kopj rachot, mečů brnkot zwučj, strassně zwučj hromných bubnů břeskot. W pohanský lid udeřila hrůza, strach ge zmálomocnil k odpjránj. Bratřimil tu s garobugným koněm prwnj skočj w prwnj řady pohan, řady pohan tesá ostrým mečem, ljtau sečbau rozrazj ssik prwnj. Za njm rozkacený do pohanů wskočj Běra Kowánský a Hrozek z Předměřice, Koloslaw i z Kluku. Rána za ranau tu strassně padá, každau ranau geden padá pohan, padá bezduch mezi četné mrchy. Rozljtj se křesťanský lid wessken, gako zeď se na pohany řjtj, seká, mlátj, před sebau ge žene, gako stádo přes pjsek a křemen. Pohané ai, od naděge paussťj, bawem běžj ku hrobům swých otců, k hrobům za potokem, na půlnoc. Posledni tam před potokem tjmto bylo klánj obogjho wogska; Klenický ten nazýwagj potok. Slunce stálo na rozhřátém poledni, konec wzděge přeukrutné seči; posledni giž z pohan krew kypj; z wjtězstwj křesťanský lid plesá, rozléhá se daleko ples geho. Potřena gest sjla pohanů mrzkých, rozlétá se radost po wssj zemi, Boleslaw pak zbožný, na památku zwjtězenj nad pohany, káže wystawěti hrad a spolu město, město s chrámem ke cti Matky božj. Skála stogj nad Gizerau, nad Klenicj, stogj gako twrdé čelo pahoru, genž ssjř i ssjř se táhne. Na té skále zámek wystawěli, zámek, Mladý Boleslaw, a blizko na wrchu, kde hrobky byly pohanů, město postawili s chrámem swatým, s chrámem ke cti blahoslawené Matky božj. Ai ty město, Boleslawe Mladý, postawenos na pohanských hrobcjch, postawenos na památku swatau, pohanstwj že pohřbeno gest w Čechách. Křesťanské buď město, plno wjry, plno sličných ctnostj, plno blaha!

Maria Stuartowa.

Stuartowa Maria, ta mladá, sličná králowna, swau lehkau mysli w hubený a strastný wnikla žiwot. Přes osmnáct let, ach! nekrálowsky králowna gi anglická držela w teskném žaláři pod barwau práwa. Smutný žalář nezlomil gi ducha, wznessenau w nj žalář zbudil mysl, mysl králowskau w nj žalář zbudil, králowská pak mysl skytla sjlu k přetrpenj žalostného stawu. Bezpráwj gi učinilo maudrau, bezpráwj gi učinilo statnau. Tudjž oplakala poklesky swé, tudjž lkánjm setřela swé winy, tudjž ucjtila swogi hodnost, ucjtila blaho srdce čistého. Marný swět gi wjce nezklamáwal, Boha nalezla, a s Bohem radost nad radostj swěta obludného. Na pěkněgssjm swětě w duchu žila, možná gi i bylo, bez záwisti na Alžbětu pomysliti mstiwau, na Alžbětu we wssj sláwě gegj. Alžběta gi odsaudila na smrt: Maria se toho neulekla. Nelekáť se smrti člowěk dobrý, gemuž lidé znechutili žiwot, genž zde nemá nic než čáku nebe. Maria se připrawuge k smrti. Dj gi děkan z puritanské sskoly: Maria, swé bludné wjry ostaň, ewangelium i čisté přigmi. Maria na tu řeč mu wážně wece: Gedinau zde Kristus wjru wssjpil, gedinau zde ustanowil cjrkew, na té cjrkwi hned giž od počátku, do dnes až duch prawdy odpočjwá. Kristem zhrdá, kdo neslyssj cjrkwe, a kdo newěřj, co wěřili giž wssickni, od počátku na oboru země.

Čisté ewangelium má cjrkew: od čistého ewangelium ten paussťj, w přewrácený wydáwá se smysl, kdo se neomylné cjrkwi odcizuge, žiwé slowo w mrtwé hledá knize. Chladné swozuge wáš mudrowánj; wjra má se lepssjm řjdj wůdcem, zná mé srdce blahotwornost gegj.

Zamlčel se k této řeči děkan; odegjti musel se swau wěrau, wěrau zasmussilau, twrdau, tesknau. Marii kněz prawowěrný těssil, božjm slowem mohútně gi sjlil, posaužil i rozhřessenjm swatým, umyl dussi od possk wrny každé, podal gi Krista pod způsobau chleba, od swatého Otce k zbožněgssjmu rozmjcenj utrápené dusse. Maria se od wěrných laučj: pláčj služebnjci, služebnice; gedno Maria gest klidné mysli; mysli klidnau gde na poprawu, wolně dáwá krásnau hlawu katu. Nebe hodna byla gest ta dusse, genž se nelekala kruté smrti, genž swé sjly dodala i tělu. Kat se třásl, mage stjti hlawu; až pak rázem gi gest uťal. Kat se třásl při krwawém djle, wssickni hořké prolewali slzy: gedno děkan puritanský plesal. Hlaupá učenost mu wzala srdce, bludná wjra wsseckau lásku udusila w něm.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Martin. Gméno tohoto krotitele ljtých sselem powěstné gest po wssech zemé kraginách; časopisci francauzsstj a angličtj někdy slow nalezti nemohau k pochwale neobyčegného muže. Několika řádky i nasse čtenářstwo české o něm zprawiti nebude snad newhod. — Martin gest rodem z Marseillu, a nynj 42 roků stár. Gedenáctiletý chlapec dostal se k umělecké společnosti gezdců na koni, a brzičko se prwnjm gezdcem stal. Zwlásstě wěděl, gak s koňmi při zkrocowánj a cwičenj gednati třeba. Pogaw za manželku sestru van Akena, magitele rozhlássené po Francii a Němcjch menažerie, a uschráwiw 30000 franků, několik diwých a wzácných zwjřat sobě kaupil. Gich přirozenost počal nynj tak pilně zkaumati, gakož dřjwe u konj byl činil, i staloť se pozděgi ne gedenkráte, že welikého Buffona ze lžj pokáral. Cuvier žasnul nad praktickau wědomostj odwážliwého krotitele.— Prwnj swůg pokus w zkrocowánj učinil Martin na tygrowi. Kázalť si klec otewřjti, a hljdači poručiw, aby se tisse chowal, děg se co děg, ozbrogen dwěma dýkama a kygem, wstaupil odwážliwec w přjbytek sselmy neyljtěgssj. J zdáloť se, že opowážliwost i tygra překwapila, neboť se gaksi s podiwenjm na nezwaného hosta djwal. Martin se k němu přibljžiw, hladil geg po straně, kam zrak geho upřen nebyl, nenechaw mu času k zpamatowánj. A takž ztráwil pět minut w nebezpečenstwj žiwota, nežli klec opět otewřjti dal; což pak den po dni opětowáwal. — Podobnau smělostj zkrotil swé lwy, až i posléze drawau hyenu ochočiti se pokusil. Když se k nj poprwé bljžil, wztekle mu zuby swé do ruky zatala; Martin wssak mage rámě owázáno prowazy, bolest necpocjtil. Spatřiwssi sselma, že pán necitelný gest, gakoby ze železa, uwykla ruce geho. A nynj gi k ustrnutj wssechněch diwáků w náručj nosjwá na gewissti, aniž se leká pronikawého kňučenj. — Myslíwáť se obyčegně, že zwjřata Martinowa zkrotlá gsau, gakoby psjčky nassich paniček, a wssechněm ke hře přjhodna; leč to gest weliký omyl. Diwé tyto sselmy nepozbyly přirozenosti swé, aniž pána swého milugj. Toliko bázeň, a gakési wědomj geho sjly na uzdě ge držj. Takž na př. nenj potýkánj otroka se lwicj — gakowéž Martin na diwadle předstawuge — pauhá hřjčka a keykljřstwj. Gesti to oprawdiwý bog, kdež lwice swými drápy po nepřjteli seká, osstěpy mu rozdrcuge a rwánjm wssecko wůkol sebe děsj. A wssak uwyklá na pánowu odwahu, ustupuge předce, [illegible] se k nj přibližuge, i nechá se osstěpem po gewissti honiti. — [illegible]gssj, wssak i neystrasslíwěgssj snad podjwánj gest, když Martin lwu Neronowi a tygru Atirowi káže, gedným okamžikem na diwadle se zgewiti, k němu se bljžiti a hlawy swé mu na ruku položiti. Martin káže opět, tygr mu na záda skočj, a s hrůzau spatřj diwáci wztekle se sklebjcj twář lesnj sselmy nad hlawau pánowau. Načež se drawec gesstě giným kausskům podrobiti musj. — A wssak Martin sám se wyznáwá, že geho žiwot stále w nebezpečj wězj, gelikož nižádný pocit lásky a oddanosti zwjřata diwá k němu nepautá, nýbrž gen pauhá wjra w geho přesjlu. Gedině neprawé pohnutj, neymenssj znamjnko slabosti a bázně, genž by w sselmách wědomj o gich wlastnj sjle zbudilo — a po Martinu bylo by weta! —

Ne bez požitku pro zkaumatele přjrody zdá se že bude nowě nalezená slug u paty gesskynowitého Saléve bljže Geneny. Asi 16 střewjců délky počjtagjc, $2\frac{1}{2}$ st. wysoká, a množstwjm zwjřecjch kostj poseta gest. Některá z těch zwjřat se giž w kragině tamněgssj nenalezagj. Podobá se, gakoby zde bylo zwjře drawé hnjzdilo, giných — gakož konj, wolů, psů i ptáků požjragjcj. Také zbraň welmi staroweká se tam wynassla, což doswědčuge, že slug ta před časy i člowěku přjstupna byla.

W Pařjži, w gedné knihowně na půgčku, nacházj se mladjk, genž po 5 let aukadowánj swého wssech 20000 knih sobě swěřených přečetl. J dowedlť to se čtenjm tak daleko, že mu nynj k přečtenj celé stránky gen tři sekundy času potřebj. **

Prwnj cukr pocházj z Arabie, odkud do Ewropy přinessen. Z počátku gen za lék užjwán byl, a teprw roku 1470 Wlachowé připrawowánj wynalezsse, weliký obchod s njm začali.

W Madridu ženská gakási, gménem Mercedes de Mendoza, dne 15ho unora 1834 z čtyrletnjho spánj se probudila, a ačkoli po tento dlauhý čas nic nepožjwala, předce docela zdráwa gest.

W slowě „examen" nacházj se pro mnohého studugjcjho wýborné anagram: „Nex mea." A. D.

Pracowitost gest poklad, kterého žádný zloděg neodegme, a který se wždy opět sám naplnj.

Kdo na obuw giného čeká, musj dlauho bos choditi.

Mnozj [illegible] hebkého rozumu, gako pawučiny, které k ničemu ginému se nehodj, nežli k chytánj much.

Lépe gest žebrákem, nežli nemaudrým býti; neboť tento gest gen peněz, onen ale člowěčenstwa zbawen.

Powinnost člowěka.

(Starobylé skládanj.)

Každý člowěk gest powinen,
Chceli býti zlého zbawen,
Tyto wěci w hlawě mjti:
Předně, že gest gedno oko,
Které widj i w tmách wssecko;
Dále že gest ucho gedno,
Kterémuž gest wssecko zgewno;
Posléz že gest kniha gedna,
W njž gest psána každá wina.

Př.

Med u starých mjsto sladidla potřebowán byl; Řjmané užjwali ho k přjprawě nápogů, obzwlásstě wjna. W gaké wážnosti med byl, poznati se může z mnohých spisů. Wirgil ho u p. „donum coeleste" (nebeským darem) nazýwá. Med býwal obyčegný pokrm Pythagora, a Demokrit ho radil za potrawu, kdokoli dlauho žiwu býti chtěl. Plinius wyprawuge o stoletém starci, gménem Vedius Pollio, který obdiwu hodně zdrawj požjwal, a při takowém stářj pln sjly ginošské byl. Tento když byl od cjsaře Augusta tázán, gakými prostředky by byl takowý wěk dosáhl, a swé zdrawj zachowal, odpowěděl: Intus melle, extra oleo, (wnitřně medem, zewnitřně olegem).

A. D.

Nikde se tolik neslibuge — gako w Pařjži; a nikde se měně sliby nesplňugj — gako w Pařjži. Tam prý nelze spolehnauti se na přjpowěd řemeslnjků, umělců, milenců, spisowatelů, diwadel, sprostých i pánů. Splňowánjm daného slowa wychlaubagj se Angličané, a tento přjběh aneb oprawdu o tom doswědčuge, aneb dokazuge, že i tam lidé gsau, kteřj by zachowánj slibu i podiwnými způsoby teprw rádi w obyčeg uwedli. — Kupec Browning dossel k mechaniku Windowi, žádage, aby mu do soboty dobrý zámek zhotowil. Ale gistě do soboty; mně gich w ten den potřeba. — Gistotně do soboty, zaručj se mechanik; leda bych do té doby zemřel. — Přissla sobota, umělec dobrý zámek nenese. I pospjssj si zklamaný kupec k nowinářům, a weřegně oznámiti dá, gakauže welikau ztrátu uměnj wytrpělo, gelikož w Pánu zesnul slawný Wind. Ano i lístky umrtnj zhotowiti, a po městě rozesjlati dáwá p. Browning. A s hrůzau dosleychá ubohý umělec, že w Pánu zesnul, a opozdiw se o ge[illegible]den, po 14 dnj poslauchati musj, an geg wyhlassugj [illegible] mrtwého.

Mezi Indiany amerikánskými rozmanité panugj powěsti, co se náboženstwj gich týkagj. Mezi ginými wyprawugj také takto: Na začátku nassi otcowé pauze masem zwěře se žiwili, trpjce hlad, když nic neulowili. Dwa z nassich lowců, ulowiwsse zwěř, w lese oheň sobě udělali, aby částku uloweného upekli. Gsauce práwě w aumyslu, hlad zahnati, widěli djwčinu, an se snássj s oblak, a na bljzký pahorek wstupuge. I prawili k sobě lowci: Duch gest to, kterýž nassi zwěřinu ucjtiw, něco z nj pozjti žádá; budiž gemu něco obětowáno. — Přinesli tedy djwčince gazyk, kterážto pochutnawssi sobě, takto se gala mluwiti: Přjwětiwost wasse budiž wám odměněna. Přigdětež po třinácti měsjcjch na to samé mjsto, a náleznete tu, co wám i wassim potomkům až do neyposlednégssjho kolena k užiwenj welmi prospěge. — Přissli pak, a k podiwenj swému shledali rostliny, kteréž gak žiwi nebyli widěli. Tam, kde se djwčina země prawau nohau dotekla, nassli indianské žito; tam, kde lewau stála, boby, a na mjstě, kde seděla, wzrostlý tabák nalezli.

Bágka.

(Podlé Antonjna Góreckého.)

Když Bůh wyhnal hřjssnjka ze rágské zahrady,
Nechtěl předce, aby snad člowěk zemřel hlady;
I rozkázal připrawit obilj angelům
A rozsypat po zrnkách po cestě člowěka;
Adam přissed nassel ge, prohljžel z daleka,
I odessel, neweda, k gakým gest aučelům.
W noci přissed satanáš, takto k sobě powj:
Ne nadarmo Pán Bůh zde rozsypal hrst žita;
Musj býti w těch zrnkách moc gakási skryta,
Skrygmež ge, než člowěk se o gich ceně dowj.
Důlek rohem wykopal, nasypal ho žitem,
Zaplyl, zemj geg pokryl, přidupal kopytem —
Pyssen a rád, že božj záměry pohatil,
Celým hrdlem se rozsmál, zakwal i se ztratil.
A tu z gara, k welkému ďábla podiwenj,
Tráwa zrůstá, kwete klas wyrostlý z osenj. —
O wy, co gen chodjte na ten swět s půlnocj,
Chytrost zwete rozumem, a mrzkau zlost mocj:
Kdo z wás wjru a wolnost držj tagnu lidj,
Myslj Boha oklamat — sám sebe ossidj!

Wácl. Sw. Štulc.

Oprawenj omylů.

W některých wýtiscjch archu 19ho čte se na str. 186 w nápisu znělek: na křjži — kdež býti má na křjže.

Na str. 187 w pr. 13tý řád. z dola stogj: o božské mjsto o brzké.

Na str. 188 na některých arssjch w lewo 10tý řádek z dola: Popobnau přjjběh mjsto: Podobný přjběh.

W přjloze Xté str. 192 w lewo, řád. 8mý z dola má státi [illegible] gak wjcehlasými — nazwjce gednohlasými [illegible] w prawo, řádek 6tý s hora mjsto Patero — Šester[illegible]

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 21té.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy ještě půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnářstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

21ho kwětna] [1835.

— Nuž opusťte teplé chutě sjně,
Tam nechte se hřjt u kamen žen a děw;
. . . . nám hrage bugněgi krew.
Kr. Chmelenský.

Zpěw na moři.

Bugarý wjtr od země zawjwá,
Plápolá korauhew, plachty se dmau,
Káně co mlhu loď wlny prorýwá;
Ha, plawci, pjseň ať naše zawznjwá,
Zpěněných wln to we hudbu diwau.
Ha, hola ho! we weselém běhu
Dále a dále k neznámému břehu.

Země se laučj we spanilém lesku,
Co rannj sen se we žoři halj;
Rádo tam zřj oko we gemném stesku,
I kdy krag mizj we pěny poblesku,
A moře lodi we dálku walj.
Ha, hola ho! we diwokém běhu
Dále a dále k neznámému břehu.

Baufliwé moře to plawců ge wlastj,
Milenau dědinau lodě gę nám;
Kdy hrozj wod hory nám a propasti,
To naše rozkoš a to naše slasti,
Odolat mocj we wjru wlnám.
Ha, hola ho! we diwokém běhu
Dále a dále k neznámému břehu.

Bauře kdy lodj a wichřice házj,
A swětla nebeská zatemnj mrak,
Gasná předc hwězda ze noci wycházj,
K tichému přjstawu plawce prowázj,
Knj upře w důwěře swůg smělý zrak.
Ha, hola ho! we diwokém běhu
Dále a dále k neznámému břehu.

W saumraku dáliny, we mlze siné,
Tamto gest temného tušenj krag,
Rannj wzduch žiwota odtamtud plyne;
Ha směle, plawci, tam blaho nám kyne,
Tam gesti cjl náš, tam tauhy ge rág!
Ha, hola ho! we diwokém běhu
Dále a dále ku blahému břehu.

F. B. Trojan.

Ema Kokrdowská.

[Skončenj.]

Dewátá hodina z radnj wěže rozlehla se městem, když dwanácte radnjch pánů w černých ssatech, bjlých hedbáwných, zlatými kwěty wyssjwaných westách, z nichž krásné, ztuha nasskrobené okruzj wylizalo, k stolu sprawedlnosti zasedli, přikázawsse drzjho hagného do rádnice přiwesti.

Wssickni na diwocha upiali zraky, a pan přednosta, muž wážný, wěku zletilého, wlásenku mage notně napudrowanau, promluwil k němu pln přjwětiwosti i autrpnosti: Mikulássi, ta tedy wděčnost twoge k nám, genžto gsme tebe k nowému zotawili žiwotu? Co tě ponaukalo k činu bohaprázdnému?

Lhostegně zasmál se zlotřilý hagný: Haha, dobrotiwj páni! Darugte mi gen gediný den swobody, a gá zdegssjmi lesy tak zatopjm, že se wám raky i ryby we wssech rybnjcjch uwařj. Chtěl gsem dnes opustit wáš teskný les, mage za to, že sobě dosti w zmatku ukořistjme; že se mi to ale nepowedlo, proklata budiž Ema s celým městem.

Městský pjsák třesaucjm se perem psal každé z geho ust walicj se slowo.

J začal se tuhý wýslech, a Mikuláš wyznal se wssemi okolnostmi newyslowné zločinstwj, po třinácte let páchané, an widěl, že geg smrt nemine. Hrůza pogjmala srdce saudců.

Tu se nenadále za dweřmi ztrhne s biřicem hlasitá hádka, že raddowé při wýslechu přetrženi, pisákowi kynuli, aby se podjwal wen. Ledwa tento dwéře otewřel, an spanilá Ema do rádnice wklauzla, wrhnauc se přednostowi k nohaum, a hlasem bolestným zwolagjc: Chraňte, chraňte newinnau djwku! Celé předměstj winj mne z hrozného zločinu, k němuž prý gsem i gá přispěla. Přjroda sama, kdyby mohla usta otewřjti, doswědčila by newinnost mau! Tamto, wolá dále, ukazugjc na hagného, tamto wrah wáš, i mého otce nebo bratra; ten wám chtěl roznjtiti zkázy plnau pochodeň. — Mikuláš zatjnage zuby, řetězy kolem rukau strassliwě lomcowal, až chřest dusse saudců progal.

Wstaniž, usslechtilá djwko! gal se přednosta k Emě rozpráwěti; tys ochranitelkyně občanstwa, před námi perem sprawedlnosti zaznamenána newinnost twá; ty se wyrownáš každému zde stawem i rodem swým; sám twým otcem ode dnesska slugi. Poodegdi zatjm do wedlegssj komnaty, a čekey na mne, až zde důležitau wěc wyssetřjme. — Djwka poljbjc mu ruku s citem dětinským, wystaupila z rádnice.

Po malém pomlčenj ozwe se opět temný hlas wyslýchagjcjho raddy: Tedy wssechny zločiny, tebau zde pronessené, twau wlastnj, anebo rukau druhů twých spáchány gsau byly?

Mau wlastnj, odwece potměssile; ostatně ať každý swůg wlastnj wrub sám si sečizne.

J zazwonil radda, a biřič s hlawau obnaženau wstaupj do rádnice. — Odweď geg do wězenj neytmawěgssjho, a přiweď sem ostatnj paliče.

Hagný kolem wztekle pohledna, zpupně odessel.

Gesti zlosyn nad zlosyny, zwolal přednosta bolestně, a hluboký powzdech ze wssech prsau kolem stolu se wyloudil. Patero wražd sám gediný w třinácti letech!

A každý zločin wolá hlasitě „smrt", doložil radda. Zdárného gsme si wyléčili wlka w owčinci k zkáze nassj, k zkáze měsstanů. Kdožby si byl pomyslil, že se padauch tak hanebně odslaužj? Každý se nad njm ustrnul, an o holi po bitwě kokrdowské dům od domu o kausek chleba žebral.

J wyslechnáni potom gesstě tři hanebnjci, saudruhowé hagného. Gich twáře byly významy zkaženosti, a bohaprázdnost z nich patrně prohljdala. Z wyssetřowánj shledalo hrdelnj práwo, že ukrutenstwj gich na tak wysoký stupeň nebylo gesstě wystauplo, na gakém se gich wůdce skwěl. Byliť se k němu před třemi nedělmi přirazili, nemagjce peněz a žádné podpory k očekáwánj; hagný gim odplatu hognau slibowal, pakli geg w záměru wěrně podporowati chtěgj. Mimo zapálenj stodol a nepatrných krádežj nenasslo práwo žádné giné winy. Odsaudilo ge na rozdjlný čas do tuhého wězenj, a ukrutnjka Mikulásse na smrt.

* * *

Směsice lidstwa se hemžila před radnjm domem, žádostiwa sprawedliwého rozsudku. Děti wylizaly na kassnu, a smělegssj hossi na dwauocasatého lwa, w prawém drápu drzjcjho znak městský, an gako král náměstj z kassny se wypjnal. Z welikých wrat wykročil pan přednosta, w prawici weda Emu, co wlastnj djtě. Raddowé se brali za njm mezi wždy wjce a wjce zbjhagjcj se lid. J ukáže tu prstem na djwku, řka: Tato byla nás wssech angelem strážným. Nenj synowkyně Mikulássowa, nýbrž wětew krwe ssleché tné; gá pak od dnesska gsem gegim otcem!

Tu wděčný cit ozwal se w každém přjstogjcjm, a každý chtěl newinnau Emu pod swau střechau mjti.

W tom okamženj wěděl každý toliko o gjch ctnostech powjdati; každý doswědčowal, že nadšena byla duše gegj šlechetnostmi, a že gj ta neymenšj lež přes rtíky až posud nesklauzla.

Gá bych hnedky chtěl Emu za swau sestru míti, prawj chlapec druhému. — Máš dobře; gá sám bych toho skoro litowal, že gsem s nj pod gednau střechau nezrostl! Ale od dnešška budu také chodit k paustewnjkowi, on mne zagisté něčemu naučj.

Myslíš gako Emu? Tys k tomu welmi ljný.

Pomatená rozprávka táhla wšemi ulicemi. — U přednosty seděl giž nábožný staříček, wcházegjcjho žádage, aby neopustil newinné djtě.

O nábožný kmete! Blaho neymenšjho z obce našj, mně swěřené, gest i blaho mé. Wjmk, co mi na bedra wložila powinnost swatá, gjžto zadost učiniti swým swědomjm se zapřisáhám. Budte gist, že sé i tenkráte o djwku postarám, když swjce žiwota mého hasnauti počne.

Bůh žehney kroky waše, a hogná odplata budiž wám na nebi! odpowěděl paustewnjk, a požehnaw muži dobrotiwému, s pokognau myslj wracel se do tichého bytu.

* * *

W krátkém čase přibljžila se slawnost Matky boží pod Ročowem, kdežto krásný chrám Páně w utěšeném luhu, ze třech stran wysokými wrchy a starowěkými stromy zahražen, do oblak swau hlawu wypjnal, a kamž se Rakownictj powždy na paut bráwali. Záhubný pád nelitostných Sasjků roku 1631 geg w popel obrátil, a gen holé, černé zdě na neprawost zlotřilých woginů do nebes žalowaly. Od toho času přetržena gegich pobožnost, ginam swé útočiště wzíti museli. Tenkráte ze wšech stran putowali pautnjci do utěšeného Hagku, půl druhé míle od stowěžité Prahy wzdáleného, kdežto Kwětoslaw Zdarský, hrabě ze Sory, prwnj loretauský kostel w Čechách byl wystawěl. Tento Zdarský wěren swému zeměpánu při zbauřenj akatolickém, z Čech do wlaské země utéci musil. Horliwá w tamněgších kraginách pobožnost důwěrných pautnjků, do Loretty se ubjragicích, tak welice na srdce geho působila, že učinil slib, na swých statcjch Loretu založiti, gak brzo do swé wlasti powolán, a za dědice prohlášen bude. Po bělohorské bitwě gsa nawrácen wlasti, slib swůg také splnil, rozkázaw gi totiž r. 1625 dne 12. čerwence od kardinála Harracha poswětiti.*) — Jušlechtilau Emu gakási wnitřnj tauha tam táhla, an giž dáwno žádost gegj byla, do powěstného Hagku se podjwati, aby poněkud swé bolesti ulehčila. Gata wyšším citem, prosila snažně pahj přednostku, aby gj tam s přjtelkyněmi gjti dowolila. Ta s radostným úsměchem negen swolila, nýbrž aby se autlá djwka tau dalekau cestau neunawila, oblekšj gi w krásné raucho, dala gi tam doweзti. W newinné rozmluwě přigely mladogaré pautnice do Unošstě, když práwě slunce swými purpurowými usty kragům dobrau noc dáwalo.

Se sluncem rannjm zanechawše swé lůžka, s rozčileným srdcem kráčely do chrámu blahoplodjcjho. Ai tu zočily přjrodu we swé čarowné kráse! Slunce swým bleskem rozháněło wznášegjcj se páry nad krásnými stromy. Šwitořjcj ptactwo šwehelilo swým ljbezným hláskem rannj pjseň, ljbezný zwuk zwonků swoláwal lid k službám božjm. Krásná Loreta u prostřed stjnu mnohobarewného stromowj wypjnala swau pozlacenau báň, a na celé wůkolj co prstem božjm kýwala, w gegjžto wnitřnosti každý ukázati mohl swé trapné péče. Wětřjk ljbezný žertowně zahráwal ljstjm a autlými stromečky, genž sem tam se klonjce, uctu zdály se wzdáwati tworci. Lidstwa tu wšeho druhu bylo hognosť, že ge ledwa oko obsáhlo. Ema gako u widěnj s družkami lidem se prodrala až k obrazu blahoslawené Rodičky božj. Tu we swatyni rozprostřela srdce dětinské, wraucj djky wzdáwagjc za wšecka dobrodinj dárci wšech darů. Oči magjc gen na swatý obraz upiaty, widj konečně — tak rozohněna byla we swé pobožnosti — gakoby Rodička božj, synáčka na ruce chowagjc, milostně se na ni usmjwala. — O matko neyčistěgšj, učiň, abych swé rodiče gen gedenkráte w žiwotě spatřila! Gakým by to bohatstwjm byla obdařena duše má! Panno neporušená, pod twůg plášť se utjkám — přimluw se za slabé, nemohutné děcko. Tys potěcha zarmaucených, tys ochrana newinnosti mocná! Slyš zde w prachu před tebau klečjcj nehodnau dceru, matko wšech matek! Popřeg mi gen gedenkráte w žiwotě krátkém na rodiče pohlednauti. — Slzy co perle kanuly gj přes ubledlau twář, a kol kolem klečjcj lid ohljžel se na zljkagjcj djwku, cosi trapného čta na gegjm krásném čele. — Warhany utichly, lid kropě se swěcenau wodau, odcházel; gen Ema gešště w modlitbě pohřjžena klečj w toku slzj před obrazem swatým, opodál gen pozorowána družkami.

We wýklenku, o slaup podepřen, stál celému okolj neznámý muž. Černé, zde a onde giž bjlým kwětem prosypané kadeře zakrýwaly mu na čele gizwu; potr-

*) Schallers Topographie, Rakonitzer Kreis 1r. Th. pag. 119.

haný zrak geho byl zalit slzau, geho bledá twář zdála se býti zrcadlem wnitřnjho trudu; až po zuby w černý plášť se byl zahalil, aby ronjcj se slzau pozornost na se nepřiwábil. Bylk to prawý obraz pokánj činjcjho hřjšnjka. Ema geho powzdechem z modlitby wytržena, wzhledne naň okem útrpným; on rychle sklopiw očj, nemohl zraku gegjho snesti. Wyšedšj z chrámu dj k přjtelkynjm: Gistě že tento nešťastnjk gesstě hrůznegssjmi bolestmi sklječen gest, nežli gá! O posečkeyte, a nechte mne gen několik slow s njm promluwiti.

I wrátj se do chrámu, wšak žádného zde wjce k spatřenj nenj, a se sklopeným okem přicházj opět k družkám, řkauc: Bylk to ukaz rozgitřené obraznosti; či-li gste w skutku i wy tam we wýklenku strápeného pautnjka spatřily?

Žádný klam, pauhá skutečnost, odwece gedna; stál tam pautnjk s tělem i s dušj. — On zmizel zrakům mým, dj rozpačitě Ema; zmizel, aniž ho snad wjce w žiwotě spatřjm! O ten kagjcj pohled!

Netrap se, milá Emo, promluwj k nj druhá; ponejprwé gsi nawštjwila tuto rozkošnau planinu, a giž se potápj duše twá w pokánj činjcjm pautnjku. Což pak, kdybys byla kolem sebe wzhledla na ten nesčjslený počet?

Proto gsem nenawštjwila mjsta, abych wzhledy k taulánj rozesjlala, že ale práwě ten mau pozornost a náklonnost přiwábil, přičtěte gakémusi z geho zraků na mne padagjcjmu blesku, gemuž se wyhnauti slabé djwce možno nebylo. S gemným citem nawštjwila gsem chrám, se žalem geg opauštjm. O nehoršete se, sestry, nademnau; wyť máte rodiče, sestry, bratry, na gegichž-to pohledu se každoročně wygasniti můžete, gá wšak, kromě Boha na nebesjch a dobrodinců cizjch na zemi — nemám žádného.

Udusiž pobauřený cit, a wrať se raděgi domů; nežli se do Křiwokladska dostaneme, spanilé slunce za hory se ubjrati bude.

O tedy mi genom gesstě dopřegte, na těchto stupnjch chrámowých krátkau modlitbu wykonati!

Klesnauc a s duchem pozdwiženým laučjc se s Hagkem, do nebes zasjlala nábožný powzdech k trůnu Neywyššjho, pak společně s družkami brala se k domowu.

* * *

Wečernice giž se usmjwala na údoljm rozprostřený Rakownjk, když pautnice pozdrawily hrdě strmjcjch wěžj, a očekáwagjcjch přátel. Nuž Emo, dj panj přednostka žertowně, giž gsme měli za to, že tam celý oktáw pobudeš; neboť gsme byli giž daleko proti wám wyšli, když tu nám wracegjcj se lid prawil, že se ti od tamtud nějak nechce.

Zagisté, zaswěholj děwa, neydražšj matko, nežalowala bych na osud, kdyby mi tam w té šjré lesnaté zahradě dost malý stánek rozbili. Tam před tau swatau twářj nalezla duše moge posily hogné, posily, gižto gsem darmo mnohá léta hledala. Tam pocjtila duše má, že negsem gediná družka nešťěstj. Že wjce nešťastnjků w audolj pozemském blaudj, upěnliwěgi pod swým břemenem aupjcjch, zřetelně gsem četla z knihy žiwota cizince, genž tam o slaup podepřen, co publikán w chrámě želel přečiněnj swá!

Žiwot náš gest údolj plačtiwé, přegala gj slowa welepočestná panj. Blaze, kdo zde křiwdu newinně snášj, onať mu hogný aurok přinese. Běda, kdo zubem rozpustilé nezbednosti kořeny stromu spokogenosti hryže. — K saucitnému srdci přiwinula ljbau djwku.

Tato pak ohniwě poljbila panj ruku, na lůžko se ubjragjc.

Strašná minulost, teskná přjtomnost a zatmělá budaucnost w nerozlučitelný spolek w duchu gegjm se pogjce, wšechen od nj odehnaly sen, a diwotwornými obrazy gi trápily. Brzy widěla pautnjka na smrtelném lůžku se smrtj zápasjcjho, an chraplawým hlasem gegj gméno wzýwá, a s sepiatýma rukama o pomoc wolá; zase geg widj, co garého ginochá, an se o gegj ruku snažj, a do dalekých kragin s njm gjti žádá. Takowé a mnohem nelitostněgšj přeludy mučily gi až do spanilého gitra, že mnohem unaweněgšj, než se byla položila, wstawši, k paustewně rychlými kroky pospjchala.

Paustewnjk byl práwě kostel otewřel do djla se beraucjm dělnjkům, kteřj dle dlauhowěkého způsobu držjwe zde rannj modlitbu wykonáwali.

Ctihodný muži, wece djwka, wywedte duši z trapliwé negistoty, a wligte do ňader poklid, gehož mne nelitostnj snowé zbawili.

A po těch slowech rozlistila před šedjwcem newinné srdce, a střjbrowlasý kmet spokogeně odpowj: Nemeljm-li se, klečj ten nešťastnjk před obrazem swatého Gilgj.

O přešťastná Emo, zwolá djwka gako wjtězně; nalezneš, po čem tauži srdce — tenkráte se mému zraku newyhneš! — A giž, giž chce běžeti k oltáři.

Newytrhug geg z pobožnosti, kyne gi kmet. A ledwa poslednj slowa splynula mu se rtů, ai, dwéře

se otewrau, a muž, gak geg byla Ema w Hagku spatřila, wkročj do swětnice, řka: Pochwálen bud Hospodin a wssickni geho sluhowé.

Až na wěky, odpowěděli nábožně djwka i stařec. Odpusřte, že giž z rána zaneprázdňugi wás, dj dále k paustewnjkowi, a wssak bystřegi pohledem na Emu, obrátj se slowy swými k nj. Neklame-li mne zrak, widěl gsem wás wčera w rozkossném Hagku? O spanilá newinnosti, proč mě pronásleduges w každém kroku! — Hluboce nato wzdychnul a obličeg odwrátil.

A právě i wy gste, genž gi dwéře spokogenosti uzawřel, odslowj paustewnjk.

Nynj spokogenost s celau swau družinau u mne bohatě hoduge, dj Ema, přinássegic cizincowi židlici.

O néch, sswarná djwko! gesstě nenj hodna tato bjdná schránka na české půdě pokogně se posaditi! — Neboť — ale — stará-li gsi, djwko?

To wám úplně řjci nemohu, ale gakž ginj prawj, patnácte gar gsem přečkala.

O proklatá minulosti, dj do sebe cizinec, slzu stranau utjrage. Co se octla noha má na kragině české, nezočilo oko mé tak spanilého kwjtku! — A kteráž gesti sslechetná matka, kterýž přessťastný otec, genž tebe nazýwagj dcerau?

Podiwná rozpačitost skljčila Emu i paustewnjka, genž přewzaw slowa, odpowěděl: Rodiče gegj gsau nám až dosawáde temnau pohádkau, a kdokoli tu temnost wygasnj, slauti nám bude miláčkem. Ona gesti dcerau celého města, nad njžto plesá od ssediwce až k pacholeti wssecko. — Nechme toho ale, cizinče, a ginak-li za dobré uznáte, o žiwotě a přjhodách swých, zagisté podiwných, powězte, abychom se netrápili nedočkawostj, gelikož wás oblek cizozemce gewj, ačkoli gazyk rozeného Čecha ohlassuge.

Staň se! — Nowé rány budu wrážeti do nezhogitelného srdce! K wůli wám, na wzdor wnitřnjm bolestem, na wzdor celému swětu! Beztoho se snad wjce nedoslzjm, co mě druhdy blažilo!

Nezaufeyte, dj Ema saucitná; i gá se družkau nesstěstj nazýwala, a předce nynj pogednau mě oblétá naděge w neykrásněgssjm rauchu, zwlásstě když we twář wassi hledjm.

O deyž Bůh, aby se i na mne žiwot pousmál. Šťastným mohl bych býti w dosti krátké době žiwota; a předce nuznému rolnjku w osamělé chyssi záwidjm — gelikož w nj kwete spokogenost, základ wsseho blaha. — Tenkráte, když to se Čechowé k nekatolické straně přiznáwati začjnali, panownjka cizjho sobě zwolili, byl gsem i gá audem řetězu, kterýž bělohorská bitwa přetala. Co odbůgce byl gsem wypowězen z wlasti, s manželkau a gedinau dcerau. Co možná bylo, uchwátil gsem z nábytku, wydaw se na cestu, sprowázen wěrným sluhau, genž nesl mau dwauletau dceru. Nedaleko odtud, kdež cisařské wogsko na hlawu poraženo bylo, dostihla mne ruka nezpytatelné prozřetelnosti. Z wrchu hlawačowského hrnul se na mne zlotřilý rog swětoběžnjků, chtjc mne poslednjho pokladu zbawiti. Zpátky, padauchowé, zwolám; kdo se choti mé dotkne, toho dýkau přibigi na tyto stromy. S aússklebkem odpowjdali mi diwossi, hanebně wztahugice krwawé ruce po choti počestné. O, kde naleznu slow, abych wzteklau mogi zaufalost a ten diwoký bog zobrazil! Newiděl i necjtil gsem ničeho, mečem gako trestagjcj angel mezi hřjssnjky sswihage. I widjm posléze wrahy utjkati, a wssak i choť swau, onu gedinau podporu, o kterau gsem se gesstě podpjrati hodlal na pozemské pauti — tu wjdjm se káceti — s bledau twářj umjrati. I chopjm se gi sjlau poslednj, a spěchám za sluhau, gemuž gsem znamenj dal, do lesa gjti. Smrtelná choti rána, přichwacugjcj na mě mrákoty nedaly mi w tom zmatku i hned geg naleztj. Sotwa že se několik set kroků dowleku, Marie má wypustila nábožného ducha. I stálk gsem tu co kamenná socha, posléze pak hlasitý nářek odlehčil těžké bolesti; slzami gsem myl gegj bledé ljce, mečem hrob wyhrabal — a gi drahau w studený pochowal přjbytek. Běhám, wolám po lese wěrného sluhu, až geg konečně — ó člowěk ge schránka diwuplná, že tolikerau ranau se nerozpadne! — konečně geg ohawně zawražděného a w hustině ležjcjho naleznu, mé dwauleté Emy tam wssak nebylo.

Pro žiwý Bůh, — Emy? — zwolá wyděssená děwa, a toliko na přjsný pohled paustewnjka dalssj slowa na gazyku gi umřela.

Ano, djwko, dj dále cizinec; Emau nazýwala se dcera má, genž by práwě w twém wěku byla, twým srdcem i twau pletj snad se zdobila. Leč proč gsi se toho gména tak nagednau zděsila? — Ach, Emo, snad i tebe wražedná ruka rodičů zbawila? — Stálk gsem po ztrátě choti a djtěte gako za žiwého těla nad hrobem. Žádné sstěstj pro mne nynj we wlasti nekwete! lkál gsem hlasem úpěnliwým, až les mé žely opakowal, a utjkal gsem za české pomezj. Dohoniw giných nesstastnjků, genž gako gá wyplauděni byli z kragin domácjch, k nim gsem se přiwtělil. S pláčem modlili gsme se na hranicjch, a s pláčem pustili se cizjm, protiwenstwj plným žiwotem. Takto třinácte let po zemi pruské

bloudil gsem co owce ztracená, žiw gsa dobrodinjm cizjch. Nasytiw se té trpkosti dosyta, nemohl gsem déle wzdorowati gisskře, gežto neumořená w plápol po drahé wlasti we mně neuhasitelně znikla. Bylo? se rozgasnilo w dussi mé, a hluboko w srdci cjtil gsem žel nad swým přečiněnjm. J pročež chwátám w lůno země materské, abych každému kwjtku, gehož hlawu modrau gsem byl rozpustile rozšlápl, zadost učinil, ano abych každým krokem, každým powzdechem těžký hřjch ozelel. Uwrhnu se k nohaum krále swého, aby přigal kagjcného syna pod sstjt swé ochrany. W blahosti plodném Hagku swěřil gsem se ctihodnému knězi, že se do náručj cjrkwe katolické nawrátiti chci, an w nj swatý poklid dusse i těla nalezám, a tjm z dusse swé welikau skálu swrhnauti daufám, gegjž tjži mi déle snesti nemožno. Z Hagku do lesa kokrdowského gsem putowal, kdežto gsem na rowě choti přespal tichau noc.

Paustewnjk byl mezi cizincowým wyprawowánjm zlatý, na modré tkaničce wisjcj křjžek wytáhl, a překládage geg z gedné ruky do druhé, pautnjkowu pozornost powzbuditi chtěl. J w skutku přetrhnul ten swé wyprawowánj, rychle po té skwaucj kořisti skočil, a w diwokém plesu zwolal: Starče, kde gsi nabyl toho pokladu? Tento křjžek měla moge Ema na krku při uprchnutj. Černá chmura obklopuge mne, rozežeň gi wěhlasnostj swau!

Ema giž giž wstáwala, plynauc w toku slzj, a chtěla pautnjkowi padnauti okolo krku; wssak přjsný pohled pautnjkůw gi gesstě zbraňowal.

Křjžek křjžku podoben gest — ačkoli wám upjrati nechci, zda-li tento dcera wasse na krku měla. Řekněte wssak, zda-li byste poznal djtě swé?

Muži welebný, gako swůg wlastnj hřjch znám křjžek tento. A zda-li bych swé djtě poznal? Mimo modré oko — nepoznal! Wssak kdybych tuto děwu wčera na Kokrdowě byl nalezl, bylbych přisahal celému swětu, že to mé wlastnj djtě gest! Až posawad mi to ale těžko!

Dcera wasse žiwa gest! zwolá paustewnjk w zmáhagjcj se gistotě.

Žiwa? opětuge cizinec radostně. A kde to garo zimy mé? O powěz, muži nábožný, ať se žiwly o záwod k nj doběhnu. Emo, drahé djtě, kde gsi?

Daleko k nj nepůgdete, leč gak tato swětnice ge ssiroká. Sám otci gj do náručj uwedu.

Swětice bozj! gen gednu otázku, zwolá Ema, w gegjžto twáři čerwená a bledá barwa se střjdala. Powězte, měla-li dcera wasse nėgaké znamenj na těle?

Na prawém rameně, odpowj rozgařený muž, měla tři, wedlé sebe, gako getelowý troglist málá znamjnka.

Nuže, tedy mi roztrhni ssat, neydražssj otče, a přigmi dceru swau w náruč otcowskau! zagjká se djwka, a letj otci nalezenému w obgetj. — Nech, ať se na otcowském srdci zahřegi.

Emo, drahé djtě! zljká otec, a wjce pro radost mluwiti nemoha, slzawě a třesaucjma se rukama obgjmá djtko swé, ljbá twář i čelo, a horkau slzau smáčj geho kadeře.

J nábožný paustewnjk zasslzel nad radostným shledánjm, řka: Přesstastný otče, tys dossel drahého pokladu, z něhož sta dussj se weselj. Emo, wece dále a křjžek djwce na krk zawěssuge, zde přigmi pamatku po swé matce, a pomni při nj také na starého paustewnjka, kterýž gi byl od twého bohaprázdného pěstauna, hagného kokrdowského, dostal, když mu byl gedenkráte w nemoci dobrau radau přispěl. — Boze nezpytatelný! zwolá sstastný otec, přehogným dobrodinjm ozářils ssediny wěrného sluhy! O kmete nábožný! ó město starowěké! ó wlasti drahá, gak se wám odslaužjm za otcowskau péči, že gste mi toto spanilé kwjtko w newinnosti uchowali? Emo, pohledni na swého otce, zde stogj bez statků, bez wssj podpory, w nuzném plássti, gak se taulal po cizjch kraginách, a předce tebau, Emo milá, gest neybohatssjm we wlasti swé! Podiwně nás od sebe rozwedl záwistiwý swět, ale newiditelná ruka, wssemi osudy wládnaucj, nás přepodiwně opět swedla! Nuže, tedy do města pogdme, ať se zaraduge, žes dcera má!

A zdaliž Rakownictj nad radostným shledánjm nezaplesali?

Frant. X. Simenec.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Znamenitá pamět.

Gestliže člowěk učený každodennjm namáhánjm pamět swau zdokonalil a na obrowský stupeň přiwedl, nenj tak welikého podiwenj hodno, gako když nás člowěk z neynižssj třjdy lidské nadobyčegnau pamětj překwapj. — Gsa letossnjho roku w Čelakowicjch u weles

důstogného pána, p. F. Macána, děkana, horliwého wlastence, slyssel gsem o člowěku, který se letnjho času na blizku w gedné wesnici (we Lhotě) zdržuge. Neywyšssjho stupně dosáhlo obdiwowánj mé, an mi důstogný p. děkan dále takto wyprawowal: Když gsem se sem před 3 lety dostal, slyssel gsem o weliké, ano neslýchané paměti tohoto 55letého kmeta. Přeswědčiti se chtěge, zdali to prawda aneb toliko báchorka, dal gsem si geg předwolati. Přisslého tázal gsem se, gaké ewangelium se druhau neděli w postě čjtá? On ani se nerozmeysslege, hned odpowěděl: Na druhau neděli se čte ewangelium swatého Matausse 17. w. 1., a od slowa k slowu mi celé ewangelium odřjkal, gak se skutečně w knize nacházj, ani slowjčka newynechaw, ano i na znamenj rozdjlnosti dobře pozor dáwage. Zkaussel gsem geg tjmto způsobem z mnohého ewangelium, on pak wssechny mi odřjkal. I podiwil gsem se této weliké paměti, a neopominul otázati se geg, kam do sskoly chodil, a gak swau paměť na takowý stupeň přiwedl. I dal mi za odpowěd: Gá gsem rodilý z Holessowic od Prahy, můg nebožtjk otec se žiwil nádennickau pracj. Do sskoly gsem gen $^5/_4$ leta chodil, a gen slabykowati se naučil. Chodě ale do chrámu Páně na mssi swatau a na kázanj, pozorný gsem býwal na každé slowo, genž wycházelo z úst duchownjho. I newjm sám, gak to přisslo; w krátkém čase wssecka ewangelia na celý rok, nedělnj i swátečnj nazpaměť gsem uměl, ano i w stawu gsem byl, celé kázanj swým známým a přjbuzným doma powjdati. — Gá, wyprawowal můg weledůstogný hospodář dále, chtěge se i také o této události přeswědčiti, řekl gsem gemu: Gá budu w neděli kázati; gestliže mi to kázanj napotom odřjkáte, dobrý oběd a zpropitného obdržjte. I to se stalo; neboť on druhau neděli w skutku kázanj poslechna, před obědem celé, slowo za slowem, ačkoli gsem byl schwálně w slohu dosti wysokém kázal, mi odřjkal. — I chtěl mi geg pan děkan ukázati, poslaw pro něg; leč k nemalému zármutku Josef Fiala nebyl doma.

Znamenitá wýplata.

Dr. Delpech, domowem w Montpellieru, powolán byl na wenek, asi 3 mjle za město, k bohaté rodině. K wečeru tam přigel, zůstal w zámku, wečeřel, wyspal se i posnjdal. Nemocný w noci zatjm zemřel. Na druhý den, když opět odgeti chtěl, ptá se ho wdowa, co by za swé přičiněnj žádal? — 10000 franků, odpowj p. doktor. — I zdálo se to wdowě trochu mnoho. — Milá panj, wece doktor, nikdy z města newygjždjm, leda za náhradu 10000 franků. — Oprawduli? progewj se opět wdowa. To maudře činjte. Gá wssak nedám žádnému weččeři, leda za 3000 franků, nikoho za menssj summu přes noc w zámku nepřechowám, i za snjdanj bráwám 3000 franků. To činj dohromady 9000 franků — k nimž wám, pane doktore, tuto gesstě 1000 franků dodáwám. — Pan doktor se zarazil; — wzal 1000 franků a odegel.

Španělská sstwanice.

Madridské náměstj do Sol gest gako mrtwo, praudem walj se množstwj wssemi ulicemi. Gak se wozy rachotjce předgjžděgj! Těžké kočáry staropanské, lehká kolesa, a wozjky s pyssnými koňmi a premowanau čeledj. — A gakž se tamto pěknj hřebci spjnagj! Onde letj gonák — djwka geho za njm na sedle. Daw a powyk po wssech ulicjch, radost po wssech twářjch. — Dnes se slawj neykrásněgssj slawnost; weliká sstwanice ohlássena gest. Sto a dwadcet býků přihnali do Madridu; wssechny ze Siery-Moreny, diwé, nezkrocené ssdelmy. A Pepe Tudelo, neypowěstněgssj sstwáč sspanělský — dnes bude zápasiti, Tudelo z Trastery, kterýžto se bodmo nikdy nechybil, kterýž býkowi meč až po gjlec do krku wrážj, zbarwený pak wytrhne a obratně se před králowskými gasnostmi uklonj, když diwadlu přjtomni býwagj. — W lewo před branau alkalskau wystawěn ge cirkus, bogisstě. W gakém spěchu se lid na stupně dere?! Gak to hučj a se hýbá — a gakž ta hudba znj! — Poslednjkráte ozwau se trauby, guberнator dá znamenj — sstwanice začjná. — Přicházegj pikadorowé na konjch, w hedwábných westách, se sstrokými klobauky; magj dlauhé kopj, kteréž na prsty u nohau podpjragj. Za njmi se obgewugj chulowé w hedwábných, wyssjwaných spodkách, w lewé ruce držj dlauhá čerwená sukna, w druhé bandarelly, plné ostrých háčků a praužků z barewného papjru. Za njmi Pepe Tudelo. — Wssickni se stawj na mjsta — tu giž býk se wyřjtj, snědý, zawalitý, diwokého pohledu. Po druhém skoku dostihne pikadora, kterýž ho i hned nebogácně krátkým sice, ale ostrým železem kopj swého odbýwá. Statný býk! Bez strachu byl se nad pikadora rozehnal. Wssecko se těssj na zmužilý bog. — Obrátil se na druhého; gakž ale i geho železo ucjtil, rychle se zatočil, a koni břicho roztrhnul. Wssecko wolá: Brawo, brawo! — Krew se walj koni z huby, ten padá i s gezdcem na zemi, býk se sype na něho, ples diwáků se rozmáhá! Ženské tlesskagj: Brawo, brawo! — Nadarmo nastrkugj dwa chulowé zwjřeti swé čerwené korauhwe, ono gen na pikadora se řjtj, a giž ho i rohem za pás uchwátilo a do weyssky wyzdwihlo. Dwa ginj pikadoři ženau se na býka, až i usstwán ze wssech stran, kořist swau opausstj, a bog s nowými odpůrci začjná. — Tři koně mrtwi zůstali — bytelný statečný býk! Brawo znowa hřjmá powětřjm, pikadorowé

ſtranj ſe a chauloſtjm zůſtawugj bogiſſtě. Tito ſe hrnau na býka, wrhau mu banderilly do hřbetu, že ſe až do maſa zatrhnau; prſkawky pak, gimiž banderilly nacpány gſau, ſe zapalugj a maſitý krk zwjřeti roztrhugj. J potřáſá wztekle hlawau, a ſpěchá na ſſkůdce. Ti aneb utjkagj, aneb ſkočmo ſe mu uhýbagj. Geden ſe ſtawj na ceſtu, opět mu oſtrý bodec wrážj do těla, a w tom okamženj, co ſe wůbec myſlj, že ho zwjře rohama protekne, ſtawj mu odwážliwec nohu na hlawu, a ſkokem přes býkůw hřbet ſmrti uwázne. — Leč nynj ſe drama bljžj ku konci. Drážditelowé mrſſtj ſebau přes zábradlj, wyſtawené kolem bogiſſtě. Na okamženj zůſtane býk ſamoten. — Nynj předſtaupj Pepe Tudelo z Traſtery, wychowanec Romerůw, znamenitěgſſj, obratněgſſj i ſpanilegſſj nad miſtra. — Tudelo ge ſkwoſtně oblečen. Mát kamizolku z čerweného, wýſſjwaného atlaſu; úzce přiléhagjcj bjlé, zlatem proſſjwané ſpodky obgewugj ſpanile zroſtlé tělo. An ſe okáže, mezi diwáky pochwalné mumlánj ſe rozbjhá. Wjť madridſký lid giž napřed, že bude Pepowi pochwalně tleſkati. — J uſmjwá ſe rek dneſſnj ſlawnoſti, a kročj naproti býkowi; ten geg zahledne a rychle ſe naň hrne — na čtyry kroky zůſtane wſſak před njm ſtáti. — Gakýž obraz! Tudelo ani ſe nehýbagjcj, w lewé držj kus čerweného atlaſu, w prawé ſſiroký, břitký meč. Býk nohau pjſek hrabe, hlawu má ſkloněnau, hrozliwé zhledy metá po nepřjteli. Diwáci weſměs umlkli, ani ſe nehýbagjce, hledj gen na ſkončenj tak půwabného potkánj. — Tu poſléze býk na kolce ſe wrže — ten ale hbitě a odwážliwě ſe mu uhne. K rozmnoženj dychtiwoſti zwědawých diwáků nechawá býka několikráte aytok na ſe činiti. Hlučná pochwala ſe rozléhá. Tudelo ſe kolem děkuge, a zraky geho s potěſſenjm probjhagj pawlany, kdež kráſotinky madridſké ſſátkem zatáčj a rukama tleſkagj. Tu náhle ztrne, obratnoſt i zmužiloſt gakoby zwrácena byla; geſſtě gednau pohledne na pawlan a zbledne — — Tudelo zbledne! — Giž giž podobá ſe, gakoby zwjtězowal býk; geſtli geg Tudelo nezabige — weta po něm. — Tudelo wáhá — a negiſtau ránu zwjřeti zaſadj, an prawě s hlawau ſkloněnau na něho wraziti chce; meč mu zůſtane w lopatce wězeti. Tudelo geſt bez braně, býk pak s wražedlnau ocelj ubjhá, gežto každým krokem hlauběgi mu zalizá. — Tudelo nic giného nenj, než neſchopný pomahač na porážkách! Sláwa geho zmizela! Auſměch ſe naň ſype, weſſkerý Madrid mu lage: „Pecaro, infamo, ladrone.. el chocolete a este Signor, a totos los diabolos, Pepe!" Stěžj genom že ſe dozorcům podařj, uchrániti geg před hněwem lidſtwa, genž ho zawražditi chce. Tak powěſtný ſſtwáč, a chybj ſe tak rekowného býka, kterýž nynj hyne gako na porážce! — Neſſťaſtné zwjře už i kleſá, opět ſe wzchopuge, na zábradlj ſe podpjrá, na zemi ſe ſwalj a zdechá, an mu hrdlem krew ubjhá. — Cože Tudelowi zmužiloſti ſcházelo? — Nikoli; a wſſak oko geho, probjhagjc pawlany, i Juanitu ſpatřilo; Juanitu z Granady, ſwau milenku, giž byl s ſebau wzal k ſlawnoſti. A Juanita ſe bawila na pawlaně s Francauzem, a ſice tak horliwě, že ani nepozorowala, když milenec zdwihal meč, mage zaſaditi ránu k rozhodnutj ſláwy ſwé. — Tudelem podjwánj to tak náſilně pohnulo, prchlého Andaluſtana byla žárliwoſt tak mocně ſewřela, že ſe w okamžiku zapomněl, že dwadcet tiſjc diwáků naň pohljžj. —

Hněw diwáků ſe poněkud utiſſil, ředitel káže Tudela zawolati, a notně geg kárá. Neſſťaſtný kolec wymlauwá ſe i dokládá ſwatau Monikau, patronkau Valencianſkau, že wjce žádného býka nechybj. J přiſſloť geſſtě dwanáct býků na ſſtwaniſſtě, a Tudelo ſlowu ſwému doſtál; nikdy ſe nebyl odwážliwěgſſjm a obratněgſſjm okázal, a diwáci pochwalau takořka zůřili. — J bylť ſe Tudelo hned po prwnjm hněwu a žárliwoſti wypuknutj na pewném auſmyſlu ſtanowil. — Sſtwanice trwala ſſeſt dnj, oſmdeſát býků ſe porazilo. — Juanitu nebylo wjce k ſpatřenj. Tudelo opuſtil Madrid w noci po dni poſlednjm, a wzal djwku s ſebau. — Druhého dne na to mrtew nalezen geſt Thierry, neykráſněgſſj poddůſtognjk králowſké gardy. Gednau ranau proboden byl. — Thierry byl, co s Juanitau při prwnj ſſtwanici na pawlaně rozpráwěl. —

Anglické čaſopiſy wypráwugj podiwu hodnau udalost o nabytj gakéhoſi ſſeſtého ſmyſlu. Panj Margareta Mark-Avoyowa pozbywſſi ſwětla očj, giného zraku nabyla w prſtech. U přjtomnoſti lékaře a wjce giných ſwědků předložena gj kniha neznámá; načež ſlepá genom prſtami po řádkách gezdjc, gakoby ſe zdrawýma očima na pjſmo djwala, čjſti začala. K odſtraněnj wſſeho podezřenj zawázali gſau oſleplé panj oči, předložili ginau knihu — a ona čtla. — J barwu rozličných předmětů p. Margareta rozeznati může. Když prý ſe černé dotkne, řjkagjc po celém těle zatřeſenj pocjtj.

Podobenstwj.

Z wýchodu bledá ſe luna ſmutně k západu walj,
Ze wſſech ſtran gi puſtau nocj diwé mračno obhalj,
A ta luna geſt můg žiwot, puſté mračno oſud můg,
Sledy moge zaſtiňuge, ſmutný běh až ſkončjm ſwůg!
Na západě zlatý Heſper ſaumrakem ſe prodjrá,
Po krátkém, wſſak kráſném žitj wečerem giž umjrá;
A ten Heſper geſt má láſka, den můg k noci prowázj,
Saumrakem ſe oſwjtila, wečerem giž zacházj!

K. Sabinský.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjſſila.

KWĚTY.

21. kwětna [Přjloha XI tá.] 1835.

Wystawenj uměleckých děl w Praze, roku 1835.

(Z dopisůw dilettanta.)

I.

— — A takž i končjm zprávy moge o neynowěgšjch, gednak bez rozumu wychwalowaných, gednak bez ohledu utiskowaných plodech našj zrůstagjcj literatury, a obracjm se k wěci, kdež mi strach nenj, pokausánu býti pro hanu, ztepánu býti pro chwálu. — Našim spisowatelům — a wšak možná, že na omylu sedjm, žiw gsa pauze mezi našjmi, a k cizjm se pořjdku djwage! — Abych nikomu tedy na kuřj oko nešlápnul: Spisowatelům wůbec, a sice každému zwláště, pán Bůh mezi strakatinau člowěčenstwa pewně zatarasenau přjhrádku wykázati měl. Že gest ljbezněgi poslauchati pochwalné zpěwy, než kárawé rady, neřku-li posměšného škwikotu; kdož by o tom při člowěčj křehkosti chtěl pochybowati? — Pěkná gest průpowjdka: Hanau pohrdey, znj-li w srdci hlas: „nezaslaužils gi;" a wšak zdá se, že s wětšj těžkostj k wywedenj gest to zlaté prawidlo, než k wyřknutj, zwláště, an ge těmi práwě neyméně zachowáno spatřugeme, kdož o něm neywětšjho tropjwagj powyku — totiž spisowately. Neznám chaulostiwěgšj kůži nad kůži spisowatelskau. Maljkem o ni zawaď, a giž náramné bolesti celým tělem trhagj, usta se ztahugj i roztahugj — plyne z nich ta krásná wezdegšjho žiwota harmonie: antikritické přezdjwky!

Gá gsem o půl leta staršj, milý brachu — Ty pak, to wjm, gsi zwedený synek, a protož i stářj mé w naležité uctě mjti budeš. Mocj tohoto stářj radjm, ano káži Tobě: nebratři se nikdy se spisowatelem — leda bys mezi stem našich gednoho shledal, genž by statečné mysli s prawdau se chtěl potkati; anebo leč bys powždy mjwal hubu plnau osladiče, a kulhagjcj na wlastnjch ramenau powynášel, před wypnutými nosy ale nezkřjkal: Wiz, tu ge djra před nohau! — Gá sám, ať se přiznám, kdybych mezi spisately připočtěn býti měl, newjm gak bych se pro prawdu s Tebau porownal, ačkoli bys co bratránek auplné mjwal práwo, o prawdě mi wždycky zahausti.

A wšak nechme giž spisowatelů, a k giným mistrům ze škol pěkných uměnj se utečme. — Maljřowé, obraznjci, řezbáři, a gakž wás, miláčky milostenek, ginák gazyk lidský nazýwá: buďtež zdráwi! Také wás praud zanášj, gemuž my laikowé ctižádost přezdjwáme; a wšak ctižádost waše nenj wraucj mastnota, střjkagjcj a prskagjcj po dlauhý čas, když w ni padne gediná krůpěg studená. Ctižádost waše ge skwělé zrcadlo; neygemněgšj dech hany owšem šedau na něm zůstawuge poškwrnu; a wšak, gakož tento lehký mráček letmo ze skla opět zmizj: s duše wašj (tak sobě aspoň namlauwiti hledjm) slétá i dechnutj kritiků. A slétey nebo neslétey — alespoň rychle péro nesmáčjte w gedowaté černidlo, abyste pomstu wypraudili na odwážliwce, genž wám s hlubokau učenostj dokázal, že gste Heraklowi gednu čárku wjce udělali we fausech. Hrdá ruka chopj se štětičky a nowým djlem hance zahanbj. — O plémě třikrát blažené, gežto si žiwot nezhořčugeš antikritikau! —

Leč — pro wše, co nám uměnj pěkného poskytuge! slyšjm Tě giž wolati: Ty gsi dnes ostrých šjpů w taulec naložil, a budeš snad s neprávem krwawě wražditi? — Nebog se, wraždy nemilowný přjteli, že z mého okolkowánj gako z těžkých mračen blesky sršeti budau. Či-li neznáš

wjce tu černou gichu w žjlách mých, pro niž rozhorliti se musjm dřjwe na swěta bláznowstwj, nežli se k chwále dostanu? — Musjm pak se k nj dostati, gelikož Ti powjdati mám o letošnjm wystawenj umělеckých děl; i musjm se k nj dostati, gelikož wjm, že se to státi může bez nebezpečj, an zprávy mogo — žádný z mých umělců čjsti nebude.

Radost pogjmá srdce patriotické při pomyšlenj, kterak zdegšj umělecká akademie, tato pěkná kwětnice, bez welikých a zwláštnjch podpor a podněcowánj sama sebau, co rok wnitřnj sjlau krásněgšj a krásněgšj wydáwá owoce, i opět naděge plným se krásij kwětem. Mezi prwnj pěkných uměnj semeniště owšem akademie pražská počjsti se nemůže, gelikož k dosaženj toho cjle nagednau oběti welikomyslné šlechty, alebrž — a zwláště mohutnost, wůle a obliba weškerého národu se požadugj: předce nad mnohé gjné buď i rozhláseněgšj, buď i bohatěgi nadané ustawy způsobu toho i počtem i wýbornostj děl swých wyniká. Kdoby newěřil, ať sobě mezi gjnými ona známá zagisté gména: Führich, Kadlik, Kratzmann, Manes, Marx, Mrňák, Pippenhagen a t. d. na mysl uwede, aneb zdeyšj wystawenj děl uměleckých nestranným okem rok po roce ohlédá, i na škodu nebude, když se s umělci w gich djlnách, a s pracemi žáků we škole seznámj.

Že se malba mezi ostatnjmi pěkných uměnj ratolestmi neywjce pěstuge, netoliko na wěci samé záleží, an se i umělcům chleba chtjwá: nýbrž také na několika gjných swrchu giž dotčených přjčin spočjwá, o nichž ale mezi námi netřeba slow šjřiti, gelikož ani Ty, ani gá mudrowánjm a nawrhowánjm nespomůžeme. Kdybychme milliony měli na wydanau, anebo z těl, co na millionech sedagj, tu ledowau škořepinu strhnauti mohli, aby w nich uměnj hostinského stánku nalezlo: pak — o arci! pak bychme o tom plnógšjmi usty a platněgšjmi slowy promluwiti mohli!

Počet obrazů letošnjch nenj arci tak weliký, gakž by se snad požadowati dalo na počtu malířůw a gich dwauletém djle, a s gedné strany to zagisté truchliwá myšlénka, že se malířowé naši bawiti musj pracemi, dosti snad neschopnými k weřegnému na odiw wystawenj, a gen proto zdá se býti s druhé strany potěšitelnau, že wětšj částka zaslaných wýtworů komposicj gsau, a mezi těmi že historické kusy na zadnj mjsto nepatřj. Neočekáwey w mezech pauhého dopisu od pauhého dilletanta zewrubné popisowánj kusu po kusu, aneb kritické howořenj o myšlénkách, o kreslenj, o barwitosti a g. w.; toliko coby laikům, Tobě i mně, k zábawě posloužiti mohlo, zde postawjm, an w duchu s Tebau řady obrazů procházeti budu.

Zastawme se u čjsla 1. — Maria s Jezulátkem na rukau od Camuciniho ze Řjma. Weliký obraz, we wšech částkách plný něžnosti i welebnosti! Nemožno gedným pohledem nasytiti se té krásy. Neydražšj to okrasa celého wystawenj — nebo! prý 6000 zl. stál. Gakási litost zawadila mi o srdce, slyšjcjmu o této ceně muže wjry hodné mluwiti. Nebyl by arci magitel obrazu djlo ze Řjma dostal, kdyby byl chtěl 6000 zl. obětowati na práce domácj; ale tau sumau byl by i šest českých umělců k chwalitebnému zápasu powzbudil, i bylo by sjmě padlo w zemi aurodnau, i snad pěkného wydalo owoce.

Siciliánské zastawenjčko — a Scena ze žiwobytj wlaského zahradnjka, dwa plody mladého Pražana Poláka, meškagjcjho w Řjmě. Pro neobyčegnau barwitost, přjgemný lesk italského podnebj, národnj wýraz w twáři a oděwu, i pro pěkné zkupenj obrazy tyto počjsti dlužno mezi letošnj plody neypůwabněgšj. Škoda, že i co do kreslenj, zwláště prwnj obraz bez chyby nezůstal.

Žehnánj dceři Eccelinowě od Lipariniho z Mediolánu. — Lehký a smělý štětec, čarowná skwostnost barew, překwapugjcj rozdělenj swětla a stjnu — známky gsau tohoto pozornost na se wábjcjho obrázku.

Madonna, po stranách sw. Cecilie a sw. Lukáš (poukázánj na anděl pěkných uměnj) od Jos. Helliga. — Přál bych powěsti tohoto bugarého geniusa, genž na sebe giž po delšj čas obecenstwa pozornost wábj, aby tento wýtwor swého bohatě nadaného ducha byl dokonal. Pauhé náwrhy, nástiny a zlomky rádi gen od mistrů přigjmáme, gichžto gméno giž pewného nabylo základu w obecnj wjře; mladý umělec měl by k upewněnj dobré naděge prwněgšj djla swoge co neyauplněgi wywedená obecenstwu podati, zwláště když mu tak wjtězně wyniknauti možno, gako zde bylo p. Helligowi. Básnický duch negenom z hlawnj myšlénky, ale i z každého djlu wěge, ano i takž gakž obraz wyweden, o technické způsobilosti umělcowě dobře swědčj. Wýbor akademický tentýž obraz zakaupil, a takž i za cenu geho se zaručil. — Ne wšak gedině pro wýtečné umělecké nadánj rádi bychme gméno p. Helligowo uwedli w známost ustům našich kraganů, nýbrž i pro tu krásnau ctnost — gakowau by se powynášeti měli wšickni naši mladj umělci — pro gakausi národnj hrdost, zwláštnj oblibenj w gazyku otcowském. Ne zhusta nalezneš u weřeg-

nosti obrazů s českými nápisy, gakowých gsme widěli před 2 a 3 lety, wyšlých z ruky p. Mrňáka staršjho. Letos nás podobným způsobem obradowal p. H., wyňaw z legendy petrohradské šestere dob k malým, ale pěkně kresleným obrazcům. Kéž by na té dráze postupowal za slowútným Führichem! — Nechceme daufati, že se w českém nápisu gen pauhé umělcowo baženj po neobyčegnosti gewilo, a w nás marné daufánj zbudilo? — Nechtěgme se daufánj toho zbawiti, a zwoleyme: Hellig gest našinec!

(*Ostatek a list druhý budaucně.*)

Liternj zpráwy.

1. Počátkowé hudebnj neb krátký obsah wšeobecného učenj o muzyce. Z německého spisu J. G. Knechta pro dědinské učitele muzyky a pro gegich učedlnjky w Češtinu přeložil N. Waněk. W Praze. Tiskem u J. Spurného 1834, za 24 kr. střjbra.

Diwno zagisté, že o spisu tomto giž wloni wyšlém, posud žádné zpráwy u weřegných listech nebylo podáno; newšjmawost tu lze toliko přičjsti tomu, že snad naše půwodnj i překládawé spisatelstwo překlad za méně důležitý wážilo, než on w skutku zasluhuge. A wšak tušjm gméno p. překladatelowo mohlo ručit za hodnost a prospěšnost spisu nowě z ciziny na půdu naši přeneseného. Známyť gsau wůbec zásluhy literatora toho, gež si zláště horliwým a dokonalým překládánjm wýborných spisůw cizogazyčných o národ náš wůbec dobyl. I nemagjce my tedy zapotřebj hognost wýtečných překladůw, p. Waňkem podaných, wyčjtati, dokládáme toliko, že djlem tjmto nowý kwjtek do wěnce zásluh swých si přiwil, a práwem ge wychowatelům a přátelům mládeže našj do rukau paraučjme.

2. Foersterowo nawedenj k generálnjmu basu. Přeloženjm Eugena K. Tupého. W Praze, 1835, nákladem a k dostánj u Marka Berry, za 1 zl. střj.

E. A. Förster, slawného gména w oboru hudebnjho uměnj, opatřil tuto swau práci krátkau sice, a wšak důkladnau předmluwau.

Hudba, prawj p. spisatel, sestáwá z nápěwy a sauhlasj (harmonie). Wětšj djl hudebnjch nástrogů nemá než nápěwy, některé magj mimo nápěwu též trochu sauhlasj. Klawjr gest onen nástrog, genž má mimo nápěwu neghognějšj sauhlasj, a předce se w nesmjrném počtu klawiristů málokterj nalezagj, genž by se sauhlasjm byli seznámeni. Od hauslisty aneb hudce dechowého nemůžeme žádati, aby měl známosti o sauhlasj, a w skutku býwá tjm wzácnějšj, pakli w něm zběhlý gest; pro klawiristu wšak, buď i hudec z ochoty, byloby skoro hanba, w sauhlasj býti nezkušeným.

Prawdať, že generálnj bas k ulehčowánj zpěwákům kostelnjm wynalezen byl, a z té přjčiny warhanjkům podnes w cifrách se předkládá, gichžto powinnost gest, cwičiti se zwláště we hranj dle cifer; nezpjwá se ale také we společných schůzkách, kdežto klawjr wětšjm djlem samoten zpěwáky podporowati se musj, a k tomu často z partitur? Ale byť-by i toho nebylo,— má-li pianista kausek swůg gako strog (Maschine) odehráwati, ani škále hlawnj, w njžto kausek složen gest, ani škalám postrannjm, do nichžto přecházj, ani akordům, a chodu sauhlasj a t. d. nerozuměge?

Že wětšj djl klawiristů harmonie neznalci býwagj, toho nepochybně přjčinau gest, že komposicjm, netoliko ucho, ale i rozum zaměstnáwagjcjm, a gen poněkud nad hudbu tanečnj, a nadewšecko, což wšednjho gest, powzneseným, nerozumějj, a tudy gich také nenáwidj.

Mám tedy za to, žeby se přjliš mnoho nežádalo, řeknu-li, že každý, buď sebe menšj klawirista (ani krásného pohlawj newygjmám) o sauhlasj známost mjti musj, gināk-li se nástroge swého nehodna učiniti nechce.

W nawedenj tomto k generálnjmu basu hleděl gsem zwláště ochotnjkům prospěšen býti, ohled též bera na krátkost a spolu i zřetedlnost. Budaucnost ukáže, zdaž gaké pochwaly zasluhugi.

Až posud p. spisatel. Slowa tato gsau gakoby wstup důležitý k spisu samému, zřegmě o aučelu geho swědčjcj; a že schopen gest geho dosáhnutj, ručj nám, že ode wšech hudebnjch umělců, hudby přátel s pochwalau byl přigat. Přjčiny ty i dostatečně p. Tupého osprawedlnj, že přeloženj práwě spisu toho na se wzal, a wědauce, s gakými obtjžemi se mu na té, u nás geště málo ražené cestě, bylo potkáwati, za milau powinnost si klademe, překlad ten za zdařilý wůbec schwáliti, a zřetel obecenstwa naň obrátiti. Pan nakladatel co do wněšnj spisu toho způsoby, náležitě se postaral; tisk a papjr každému zadost učinj. Škoda toliko, že neyspjše za korrektorowau nedbalostj některé chyby tisku neoprawený zůstaly, aniž gich dle obyčege na konci knihy té wytknuto; myslјm totiž mezi ginými: w §. 37. na řádku druhém stogj: „t e r c i o f a n i ž,“ mjsto „t e r c i j f, á n o ž“ — w §. 58. „F i s

dwog"-, kde státi má „dweg-Fis" a t. d. — Konečně připomenauti dlužno, že nawedenj tato gest opatřeno 16 stranami kwartowými, obsahugjcjmi 146 wýborné p. spisatelem wolených příkladůw pro cwičenau; nalezagj se mezi nimi wyňatky z Cherubiniho, Beethowena a g. To wše i překlad náš hudby a zpěwu milownému obecenstwu poraučj B. Píchl.

3.

(Náhodau — čili nehodau welmi nemilau ponechano w některých wýtiscjch předešlé přjlohy, w literní zpráwě o morawských národnjch pjsnjch, zláště w zlomku wyňatém z předmluwy téže zbjrky, tolik šeredných a znetwořugjcjch omyllů, že gsme ze slušné šetrnosti k p. zběrateli oněch pjsnj, gakož i k p. posuzowateli, a k laskawému čtenářstwu nemohli ginák ulewiti swé ljtosti, leč postawenjm zde nowé zpráwy a zláště otisknutjm onoho zlomku. — I prosjmeť za tau přjčinau zpráwu předešlau geště gednau přečjsti, a wšak zlomek tamo umjstěný wynechati, a gakž tuto stogj, čtenjm pokračowati.)

Morawské národnj pjsně,

sebral F. S(ušil) 8. W Brně, 1833. Wytištěny u Josefa Giřjho Trasslera. Str. 128 a 94 rytých nápěwů. Za 1 zl. 12 kr. str.

Od oněch dob, co národnj našj muzy miláček, L. Čelakowský, slowanské pjsně wydal: w nářečj českoslowanském, zde onde s nějakým pouchýlenjm se od rysj Češtiny, na swětlo wyšly pjsně národnj i w Uhřjch, a w čase poslednjm také na Morawě.

Pan zběratel ge nazýwá morawskými, „poněwadž ge po Morawě sebral." Že by se mnohé z nich dle giných znaků nářečj i ginák mohly gmenowati, neodpjrá sice; leč proti tomu, gakož i ginému rozličných čjtatelů požadowánj se ohražuge těmito slowy, kteréž zde uwesti nám dowoleno budiž, dřjwe nežli wlastnj o zbjrce proneseme zdánj.

Žádalo se, abychom wšechny pjsně hanácké po sobě, slowácké opět po sobě a t. d. sestawili; ale těžko gest meze našjch podnářečj udati wěrně. Na hranicech uherských bydljcj Morawan sluge Slowákem, ale ne zúplna a ne wšechno řjká tak gako Slowák uherský, a rozdjlůw mezi tjm a oným přibýwá skoro na každau hodinu cesty. U samých hranic uherských prawj se: nagmakšsj, ňésu, mohel, bol, wychadzám, prehánam, na weži wysokeg, rebrjk, radosť, dušsa, dušsu, koňa. Gdi gen několik hodin od hranic, uslyšjš sice geště: na wysokeg, rebrjk, radošti, dušsa, dušsu, koňa; ale na mjsto neypředněgi uwedených řjká se: nagmekšsj, neau, mohl, byl, wychádjm, prohánjm. Gdi nemnoho dále, nagdeš nagměkšsj, wěži; stratj se ti rebrjk, pak i wychádjm, ustaupjce slowům rebřjk neb řebrjk, a wycházjm. Postup zase as o mjlu cesty, uslyšjš řebřjk, a tak se ti z wýše uwedených spůsobůw stratj tu geden, tu zas geden, až naposledy přigdaucjmu ti k samým hranicem českým nezbude ze wšech hořegšjch nic než dušsa, dušsu, koňa, ba i to w několika wesnicech ustaupilo před českým duše duši, koně, a ze rebrjku udělal se žebřjk. — Podobně se ti powede, wygdešli od hranic polských. Tam mjsto ú (ne na začátku, nýbrž na konci slow k. p. rukú, hesú) magj ó, kterému gakés polowičáté a přiwěšugau, ale tak, že polské ą (ręką, niesą,) už nenj zcela. Ten přjwěsek, čjm wjc se Hané blјžjš, tjm wjc se ztemňuge; ale i na Hané, kdež owšem na a už ani připomenut nebudeš, uslyšjš přede něco wjce než pauhé ó, gaký s lenіwý dech, který ti wěstiti může, že brzo slyšeti budeš ou. Sám Hanák, gestli, gak se někdy při leknutj neb giné wášni stáwá, wykřikne hóřj, ó, Bóže! prodlaužené tote ó o něco ginak pronese, nežli ó we swém kóřj, rukó, neső. Gsauť mjsta, kde, powj-li ti obywatel něco o swé ruce, ty řekneš, žes slyšel rukó, a twůg towaryš se bude hádati, že to znělo rukou, ať zamlčjme, že některý učitelek sweden pjsmem žákům předřjkáwá ruka-u gako we Augustýn. — Gak se měnj á, ó, ou, tak též ý, é, eg we pohlawj muzkém k. p. milý, milé, mileg pán, též we pohlawj ženském eg na hranicech uherských, polských a slezkých, é okolo Hany, pak opět eg neb ý na hranicech českých, k. p. mileg, milé, milý neb opět mileg panj. Zkrátka řeč slowanská w Morawě gest ustawičný přechod od gednoho ke druhému nářečj, a často se dwoge setká w dědině gedné, tak že i tentýž člowěk gednau řekne mileg panj, po druhé milý panj. Nenj teda diwu, že we prostonárodnjch pjsnjch obzwláště w rýmech grammatická důslednosť nepanuge, a proto gsme do rozdělenj gich na hanácké, slowácké, podhorácké a t. d. se ani nepustili. Či-li gsme už k wůli nagmakšsj, nagmekšsj, nagměkšsj, negměkšsj, negměkčj měli dělati patero nářečj? Kde wládne ú, drž čtenář pjseň za slowáckau, kde ó, pomysli, žes slyšj Hanáka, a chceli, může také uznati, že řeč spisowná owšem někdy nad domácj zwjtězuge, ale hned zas domácj zwyk o přednost se hlásj, obzwláště a neydále při tom, při čem rozum na swé straně má, k. p. koňa gednoho, koně dwa; růža gedna, růže mnohé.

(*Dokončenj budaucně.*)

Čjslo 22té.

Časopis tento wychází u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

28ho kwětna] [1835.

Národy nehasnau:
Dokud gazyk žige
Magj bytnost gasnau.
W. Hanka.

P j s n ě.

1.

Ani labuť, ani luna
Oblaky neoře;
Leč to bjlá kaple stogj
Na wysoké hoře.

Na tu horu za swjtánj
Djwka putowala;
Na práh klesla, ruce spiala,
Smutně zaplakala.

Pro mne, ach, djwčina krásná,
Pro mne se nesaužj!
Dey gj, pánno! hwězdo čistá,
Po kom ona taužj.

2.

Wěge wjtr, chladný wjtr
Přes strniště pusté;
Nosj listj, swadlé listj
Přes ty hwozdy husté.

Žežhulička w tmawém lese
Smutně zakukala;
Smutněgi wšak na lučině
Djwka zaplakala.

Wěnec s hlawy gsem ztratila,
Kde mám giný wzjti?
Zawál wjtr bjlé růže,
Giný nelze wjti.

Aita, na mé sestry hrobě
Geště wlagj stjny;
Tam gá půgdu, wěnec spletu
Sobě z rozmarjny!

3.

Nesbjrá w háge stjnu
Má děwa, tamto u wody,
Zrána čerwené gahody
Bjlého si do kljnu?

Leč růže to wykwjtá,
A tamto u borowice
Bjlá w kolo holubice
Z dřewa na dřewo ljtá.

Hág děwu neobgjmá!
Na nálesj, na rowině
Ustlali w lůžko djwčině,
Tam ona geště dřjmá.

Karel Hynek M.

Ctibog z Dolan.

Kci, strome, chráme gegich rostly, pode njmž se obětné
Dáwnowěkým tehdáž pálily žertwy bohům:
Kde gsau národowé ti, gegich kde knjžata, města?
Genž prwý w sewern zkřjsili tomto žiwot. — — —

Kollár.

1.

W polowici srpna roku 1254 klusali dwa neznámi gezdci za ránnjho gitra cestau ku Praze. — Gesstě nebylo pro tmu rozeznati předměty w ssedých temnotách pohlaubené; dědiny w rannjch mlhách se podobaly welikánům semotam se hýbagicjm, a wlhká mlha, gemným wětřjkem popoháněná, přeletowala ssikmo přes cestu, časem gezdce w raucho swé nepřjgemné zaobalugic. Na obloze giž počjnaly hwězdy před záplawau, na wýchodě se rozprostjragicj, blednauti, a zdálo se, gakoby we wlnách morských plauly, tak se brzo skrýwaly, brzo zas na gewo wycházely; gen krásná dennice se gesstě skwěla, gakoby wzdorowati chtěla swé krásněgssi sokyni, gegižto předchůdce se giž ukazowali: Přjroda slawila okamženj toto poswátným mlčenjm; daleko ssiroko nebylo slysseti giného hlasu mimo hrčenj něgakého potůčku, dusot konských podkow, a frkánj dlauhau gjzdau unawených zwjřat; to wssak nerussilo obraz ten, nýbrž gesstě přjgemněgssjm a slawněgssjm geg činilo. — Podobné mlčenj též gezdcowé zachowáwali; w ssirokých wogenských plásstjch proti nepřjgemnému powětřj nočnjmu zahaleni, popoháněli koně k bystřegssjmu klusu. Ocelowé přilbice kryly gim hlawu, na nichž poněkud zwlhlý chochol klesal; hledj měli spusstěné, a wssak pro plásstě nebylo lze oku wypátrati, gaké důstognosti a postawy gsau; gen když gednomu neb druhému w klusu se plássť mjstem odhalil, bylo k spatřenj oděnj rytjrské.

Nočnj temnota počala teď wždy wjce a wjce s rowin do hustých lesů ustupowati, a na mjsto nj se rozprostjral rannj saumrak; mlha, genž před chwjlkau takořka celau přjrodu zrakům zakrýwala, nynj gen po zemi se plazila, a zde onde u temene wysoké skály wiseti zůstala, co hřjčka bugných rannjch wětřjků. —

I wygeli gezdci na wysoký wrch, s něhož byla wýhljdka přerozkossná do krage, právě když slunce prwnj zlaté paprsky wysýlalo, genž se o tisjce rosnjch krůpěgj odrážely; ptactwo rozezpjwalo swé rozmanité hlasy — celá přjroda obžiwla. Tjmto wznessenym obrazem přjrody pogati zastawili oba gezdcowé, a hleděli blahau chwjlj na krásné diwadlo. A nynj gakoby se byl upamatowal, wzchopil se geden z nich, a rozepjaw přjlbici sňal gi s hlawy, a powěsil gi po prawé straně sedla, po gehožto lewé sstjt wisel, a sepjaw ruce, modlil se. Řjdké, bjlé wausy pokrýwaly porůznu hlawu, obličeg byl wráskami pokryt; zdálo se to wssak spjsse následkem protiwného osudu, nežli wysokého stářj býti. Černé oči a orličj nos progewowaly zmužilost, přitom ale také powážliwost; wysoké čelo pozůstawowalo wážnost a uctiwost, celý obličeg pak byl obrazem dobroty a mjrnosti, že kdo starci upřjmně do obličege se podjwal, bezděky láskau k němu pogat byl.

I druhý gezdec učinil podlé něho, a w tom bylo gest spatřiti ginocha krásného; ruse husté wlasy s kaderj po ssigi ocelem otočené, wysoké čelo, plamenné modré oči, prwotným wausistkem pokryté rty, wsse wyzrazuge bugarost, sjlu a udatnost, na niž gesstě žádný nepřjgemný osud byl nedoléhal; w oku welkém skwěl se poklid a spokogenost ginošská, genž wsse w přjgemný oděw obleká. Odhrnuw si wlasy s čela, zjral s patrnau libostj do krage. Gesstě dosawáde žádný z nich nepromluwil; stařec snad proto, že welký obraz dussi geho přjliš zanjmal, a ginoch bez pochyby z wážnosti ku starci; teď ale pozdwihl stařec ruku, a ukázaw k wýchodu, prawil wážným hlasem: Obrať, synu, zraky swé k wýchodu! Widjš-li tamto bjlau prauhu, gak se od gihu táhne k sewern?

Widjm, otče, widjm! zwolal ginoch, a wztýčiw se w sedle, zjral okem plamenným do dálky.

Kdybychom měli slunce za zádama, prawil stařec dále, spatřil bys řeku, a nad řekau, na strmjcj skále gako w mlze podobu něgakého hradu. Řeka tato gest Wltawa, a hrad ten gest sjdlo králů nassich — gest to slawný Wyssehrad.

Ha, toť gest tedy Wyssehrad, o gehožto kráse a sláwě gsi mi powjdáwal? tam tedy wládnau mocná knjžata česká!

Anó, tam sjdlj knjžata česká we sláwě slowanské, tam wládne teď mocnau rukau chrabrý král, ostrach nepřátelům; a tam složjme mocnému wládci nassi uctu! — Teď ale dále, dnes máme gesstě dalekau cestu před sebau. —

Oba rytjři segmuli plásstě, poněwadž giž slunce hřáti počalo, a přehodiwsse ge na sedlo před sebe, klusali dále. — Nynj se auplně ukázala obau postawa; stařec byl menssj, ale hřmotného a sjlného těla; ginoch wssak byl wysoký, silný a sstjhlý; brněnj starce bylo celé černé, ginochowo wssak modře zakalené a nákladn

wypracowané; na ſſtjtu měl ſtařec [illegible] w[illegible]w dubowau, ginoch wſſak měl bjlý, prázdný ſſtjt, galoby ſi teprwa znaku negakého zaſlaužiti chtěl.

Wždy dále a dále ſe ubjrali gezdcowé, až do huſtého hwozdu zageli, a předmět gich howoru byl tehdegſſj ſtaw králowſtwj čeſkého.

2.

Toho čaſu kralowal na Wyſſehradě mocnau rukau weleſlawný Přemyſl Ottokar II.; knjže ohniwého ducha, welkoduſſný, maudrý a ctnoſtný, zrozen byw ſlawným národem wládnauti, a dalekoſáhlé záměry w ſkutek uwáděti. — Přemyſl byl neyznamenitěgſſj knjže wěku ſwého. On dáwal maudré zákony, hleděl na ſprawedliwoſt a wyplněnj wſſech powinnoſtj. Sláwa čeſká wyſtaupila za panowánj geho na neywyžſſj ſtupeň. On ohražowal měſta zděmi, a ſám udaten gſa, žádal, aby ſynowé ſſlechtictwa w uměnj rytjřſkém ſe cwičili. Přemyſlowi wſſak nebylo doſti, že geg cizinci obdiwowali a chwálili, on chtěl také prawau blaženoſt w zemi ſwau uweſti; on chtěl ſwau wlaſt zdokonaliti. Zde wſſak nalezal mnohých odporů. Za wlády geho předků ſe doſtalo pánům čeſkým buď dobrotau knjžat, buď za penjze a brannau rukau mnoho měſt a kragin pod moc, tak že byli ſkoro bohatěgſſj, nežli král ſám. Této moci užjwali páni w auplné mjře negen proti wládě, ale i také proti poddaným, gež přjliš potlačowali, a někdy k neprawým aučelům použjli. Wládařům kladli nepřemožitelné překážky w ceſtu, pakli tito proſtředků ſe chopiti chtěli, genž k polepſſenj a ulehčenj poddaných cjlili. — Králowſké důchody byly ztenčeny, a tjm také wážnoſt a moc králowſká zmenſſena. Wſſecky aumyſly k zlepſſenj obecnjho dobra záležely panze na wůli a náklonnoſti panſké ku wládě. Slowem, celá králowſká moc byla w rukau pánů, genž ſe wládnaucjm a ſamoſtatným knjžatům podobali.

Tomu chtěl Ottokar učiniti konec. Djlem geg k tomu i hrdoſt a ctižádoſt ſkýtala, kteráž nechtěla trpěti, aby král we ſwé wládě obmezowán byl. Chtěl ſamoten a neobmezeně wládnauti, a z toho ohledu ſe mu každá giná moc nebezpečnau býti zdála. Chtěge ſwého cjle doſáhnauti, wydal rozkaz, aby wſſickni pánowé, gimž ſe panſtwj nad znamenitými měſty králowſkými doſtalo, z drženj ge puſtili. — Tjmto rozkazem ſobě wſſak Přemyſl mnoho ſkrytých nepřátel způſobil, genž pozděgi o to ſe wždy pokauſſeli, gakby ſe na něm pomſtili, až i nemálo k pádu geho přiſpěli. Mnozj weřegně tento rozkaz wyplniti ſe ſpanzeli; pewnj wſſak wůle a známá přjſnoſt králowa podrobila w brzce zpupnoſt gegich. Neymocněgſſj ſtawowé, genž geho předkům wzdorowati ſe opowážili, wyplnili bez odkladu wůli geho, i w záležitoſtech wlaſtnjho bohatſtwj ſe týkagjcjch. Wětſſj djl wſſak uznáwage ſprawedliwoſt tohoto rozkazu, wydal ſtatky bez odporu.

I ſtal ſe takto Přemyſl auplným pánem a mocným wládařem králowſtwj čeſkého; četnj nepřjzniwci geho nemohli zabrániti, aby ceſtau zwolenau nekráčel. On hleděl pokoge a ſprawedliwoſti, dobrotiw gſa k poddaným a přjſný k pánům, ſtal ſe miláčkem národu, genž ſe pod wládau geho za ſſťaſtného pokládal. W Čechách, na Morawě, w Rakauſich, Štýrſku, Krainſku, Slezku, Korytanech a Tyrolſku, wſſady wála korauhew čeſká; wſſady byl Přemyſl ctěn, wſſady wládl ſſťaſtně. I w záležitoſtech Německé řjſſe wjce působil, nežli by ſe ſnad národ německý ſám byl rád přiznal. Ano i ſtolice řjmſká hleděla ſi přátelſtwj geho zjſkati, a wſſecka knjžata geg ctila a ſobě wážila. W geho zemjch panowalo bohatſtwj.

Tak to ſtálo w Čechách, když onino dwa rytjři k Praze kluſali, a s tmawau nocj do brány přigeli. Beze wſſech průtahů wgedauce do měſta, ohljželi ſe po dobré hoſpodě.

3.

Druhého dne držán byl na Wyſſehradě walný ſněm. Welký počet pánů a rytjřů byl na welké ſněmowně shromážděn. U welkého, kulatého ſtolu, na prwnjm mjſtě, kdežto ſe pod baldachinem bjlý lew w čerweném poli ſkwěl, ſeděl na powýſſeném, ſſarlatem přikrytém ſtolci král Přemyſl. Před ſebau na mramorowém ſtole měl pſſtroſowým peřjm ozdobenau ſſarlatowau čepici. Geho černé wlaſy wiſely až na ramena, a w kráſných, prawidelných tazjch obličege bylo widěti mužnoſt, oprawdiwoſt a pewnoſt ducha. Bleſk očj byl zloſynowi hromem, a žádal od každého neobmezené poſluſſenſtwj. Nebezpečj zwyklý nikdy neohroženoſt ducha neztratil, aniž ſe nebezpečj wyhýbal. Welká geho kráſná poſtawa a wážnoſt obličege dodáwala geho rozkazům důkladnoſti a přjſnoſti. Plece geho kryl kráſný hermeljn, napřed zlatau ſponkau, u krku ſewřený; okolo těla měl zlatem a drahými kameny prokládaný páš, za njm zlatem a ſtřjbrem miſtrně wykládaná dýka, po boku pak dlauhý meč ſe haupal.

Gemu po prawé ſtraně ſeděl wyſlanec papežſký, Bernard, biſkup neapolſký, gehožto ſkrowné tělo čerwené raucho kněžſké krylo; okolo krku ſe mu ſkwěl zlatý řetěz, na němž diamantowý křjž tiſjce ebleſků

22*

wyslal; oblićeg snědý, oči malé černé, ale welmi žiwé, usta auzká, ale welmi pohyblíwá, wyzrazowala ducha aučinliwého; ale lest a ausměch wyhljdaly z každého tahu, tak že těžko bylo, důwěrnosti k němu nabýti. Wedlé něho seděl Záwiš z Rosenberka, pak Oldřich z Hradce a ginj. Po lewé seděli: biskup pražský, Mikuláš, důstogný a wážný stařec, za njm pan Krussina, hrabě z Žerotjna, dále pak panstwo a rytjrstwo dle důstognosti a stawu. Země sálu byla mramorem wssebarewným skwostně wykládaná, zdě pak byly podobiznami wogwodů a králů českých, i korauhwemi a ginými znamenjmi wjtězstwj a udatnosti české ozdobené. — Dwéře byly zawřené, a z wenku stálo čtwero oděnců s wytasenými meči na stráži.

Přjčinau tohoto sněmu byl přjgezd nadřečeného wyslance papežského, kterýž Ottokara k taženj proti Prusům powzbuditi měl. Wýbornau a přjgemnau wýmluwnostj wychwalowal tentýž biskup zásluhy mladého krále, wážnost, gakauž u papeže a u wssech knjžat má, a gak geg nade wssecka giná knjžata sw. otec miluge; wynássel geho wogenskau udatnost a zkussenost, a pak přessel k tomu, gaké zásluhy by sobě u křesťanstwa přemoženjm a obrácenjm pohanských Prusů wydobyl. Wylíčil žiwými barwami, gakau smělostj pohané do kragů křesťanských wbjhagj, a gak ty krage plenj a obywately w otroctwj odwáděgj. Dokazowal, žeby se i geho zemjm záhubnými státi mohli, a žeby mu to náměstkowé geho zagisté za zlé pokládali, že se tak sspatně o dobro země swé postaral. Konečně mu uwáděl wssechny služby, gež mu byl papež w bogi proti uherskému králi Belowi proukázal, a wystawil taženj do Prus za gedinkau přjležitost, kdežby se papeži wděčným za prokázané služby proukázati, a sobě geg k dalssjmu přátelstwj zawázati mohl.

Lewau ruku o meč, prawau o stolec opřenu mage, poslauchal Přemysl s hlubokau pozornostj řeči biskupowy, uwažuge, coby mu měl odpowěditi; časem pokynul hlawau, časem se zas zamračil, gak se mu řeč posla ljbila aneb neljbila, což obličegi geho, ač giž dosti wýraznému, gesstě wjce důraznosti dáwalo. — Biskup byl giž chwjlku řeč swau skončil, ticho panowalo w celém shromážděnj, každý hleděl na krále, gakoby chtěl odpowěd z očj geho čjsti, žádný se neopowážil promluwiti. Celé shromážděnj bezžiwotné býti se zdálo, gen oči wyzrazowaly rozličné žádosti. Gesstě dosawáde seděl Přemysl w myssljnkách pohřjžený, mage oko o zem opřeno. Teď ale proletěl geho plamenný wzhled rázem, co blesk, celé shromážděnj, a hned se w celém, před chwjlkau tak tichém zboru žiwobytj rozhostilo. Z odhrnul s čela černé kadeře, promluwil hlasem wznesseným, w prawdě králowským takto: Gsem arci mnohým způsobem sw. otci powinnowán, a uznáwám wděčně geho přátelstwj mně w bogi proti Belowi proukázané; mámť w žiwé paměti, že mnohé marné krwe proliti mých poddaných swým prostředkowánjm překazil, pamatugi předobře, že wždy byl při straně mé; w této wssak záležitosti gest wětssj rozwahy a wyssetřowánj zapotřebj, než na čem pauhá wděčnost mi stanowiti se káže. Negen že gest národ pruský s námi pobratřen, ale i také obtjžnosti, s nimiž toto podnikánj spogeno gest, zasluhugj, abychom ge lépe rozwážili, než něgaký krok učinjme. Pročež musjm se dřjwe se swými o tom poraditi.

Chwalitebný gest aumysl twůg, králi, odpowěděl biskup, a zasluhowal by w giné přjpadnosti ohledu; teď wssak gsem přinucen ti odepjrati. Wůle papežowa žluge, abys se w brzce wygádřil, gak a co činiti mjnjš. Staw křjžáků německých stáwá se den po dni horssjm a horssjm, a nebude-li gim w brzce pomoci, budau museti wssecko wydobyté opustiti a nepřjteli opět zůstawiti. Pokládáš-li na swau ugmu pohana ssetřiti? Wěz také, že Durinkowé, Sasowé, Otto, markrabj braniborský, a mnohá giná knjžata genom na tebe čekagj, aby se pod twým praporem proti pohanům spogili. Pročež nemesskey a žádost wsseobecnau wyplň.

Přemysl, gemuž na dobrém srozuměnj s řjmským dworem záleželo, také djlem swau sláwu wyssjřiti hleděl, přitom ale nigakž na gewo dáti nechtě, žeby wůli papežowu co rozkaz wyplnil, a tjm snad něgakého práwa gemu nad sebau postaupil, gesstě gednau sljbil, že wěc u sebe rozwážj, zdali se bez ugmy národu wyplniti dá, a za tři dny že swau wůli wygewj.

Powaž dobře u sebe, napomínal ho gesstě wyslanec, že se zde gedná o wsseob[illegible] dobré, gež negen celému křesťanstwu, ale i také [illegible] dobudeš, gelikož i tobě; králi slawný, djl se dostane, s njmž spokogen budeš.

Přičinjm se tedy, abych toto dobré i sobě i celému křesťanstwu opatřil! prohodil gesstě král, a wstana dal znamenj, že gest sněm skončen. Wssickni přjtomnj se wzchopili ze swých sedadel.

Okamženj toho použily dwě osoby, Záwiš z Rosenberka totiž a papežský wyslanec, znamenj sobě očima dadauce; při čemž onen wezma tagně Záwisse za ruku, posseptal: „Dnes o desáté!“ Záwiš na důkaz swolenj zlehka se uklonil.

Dwéře se otewřely do kořan, a prostranná, dlauhá síň byla k spatřenj, kdež se mnoho panstwa a rytjřstwa procházelo, genž na skončenj sněmu žádostiwě čekali. Panossi gegich stáli wzadu na konci, aby při každé přjležitosti pánům swým po ruce byli, genž buď pohromadě stáli, budto sem a tam se procházegjce, rozmlauwali pospolu. Neyznamenitěgssj předmět gegich rozmlauwánj byli, gak z gednánj a zraků seznati bylo, dwa cizj, w oblauku gednoho okna w auplném oděnj stogjcj rytjřowé.

Geden z nich, stařec, hleděl zamračeným okem k zemi, a zdál se důležitými myssléukami zanássetj; druhého, ginocha, wssak se zdála nowota předmětů zanjmati, neb hleděl zwědawým okem z mjsta na mjsto s gakausi libostj, gakowauž mjwáme, když se nám předmětowé, nikdy newjdanj, přjgemnj wssak, poprwé před oko stawj.

Gak mile se sněmowna otewřela, stalo se w sjni hluboké mlčenj, gen zde onde se wymknul polauhlas z ust se swjragjcjch: „Sněm gest skončen! Král gde!" Zraky neznámých rytjřů zaletěly na wchod sněmowny, kdež i stáli zůstaly, a když statný Přemysl w průčelj swých wládyků ze sněmowny wystaupil, a nádherně přes sjň kráčel, tuk promluwil sám k sobě stařec: W prawdě, on gest to! — a w oblićegi se mu gewilo obdiwowánj a wážnost.

Nynj zůstali wssickni státi. Přjčinau toho zastawenj bylo rozžehnánj se wyslance a biskupa Mikulásse. Wyslanec, biskupem doprowázen, ubjral se na Sion, kdež od swého přjgezdu bytem byl; s uctiwostj a zagjmawostj, gakáž mu wždy přirozena byla, rozžehnal se i král s wyslancem, a doprowodiw geg z wážnosti několik kroků, wracel se zpátkem, aby se do swého obydlj odebral, toliko Záwissem gsa prowázen. Když wssak přissel k oknu, kdež dosawáde oba cizj rytjři stáli, pohledl na ně okem bystrým; kdo wssak w tu chwjli na twář geho byl nahljdl, patrně widěl, že se w něm gakási změna stala, že byl gaksi překwapen; a wssak překwapenj ani nelibé, ani libé nebylo. Takéž starci se wedlo; s libým okem hleděl na krále, ačkoli se w něm i gakési truchliwé upamatowánj zgewowalo; ginoch stál w pokoře před králem, a hleděl naň okem, z něhož oddanost a láska zářila; gen Záwiš stál a hleděl z gednoho na druhého s nelibostj a zwědawostj. To wsse trwalo wssak gen malé okamženj.

Gsi-li ty to, Dolane? zwolal král hlasem, w němž se podiwenj s nedůwěřenjm podiwně mjsslo.

Gsem, weleslawný králi! zw[illegible] stařec, a segma přilbici s hlawy, klekl na gedno koleno před králem; gsem twůg wěrný sluha!

To nepřjslussj wěrnému přjteli! odpowěděl hlasem mjrným král, a wzaw geg za ruku, wyzdwihl geg ze země. Pogď do mé komnaty, tam gest mjsta pro nás oba.

Záwissi, prawil, obrátiw se k němu, co zatjm stařec wstal; Záwissi, poruč panossům we gménu mém, aby žádného w sjň tuto nepausstěli. Ty gsi pro dnes propusstěn, doložil, rukau mu milostiwě kynuw.

Záwiš se pokorně poklonil, a okem žárliwým na oba rytjře mrsstiw odessel, aby wůli pána swého wyplnil.

Kdož gesti ginoch po boku twém? ptal se král dále.

Gest to můg synowec, odpowěděl Dolan; mladý gesstě, gde se mnau, by sobě rytjrské hodnosti zasslaužil we službě twé, milostiwé knjže!

Král naň pohljdl okem znatele od paty až k hlawě, pak prawil: Statný to ginoch; musjmeť mu do služby nassj dopomoci! Prwnj služba geho ať gest strážení mých dweřj. Postaw se zde, a nedey žádnému se přibljžiti.

Ginoch se pokloniw, prawil: Tak slawného krále wůle gest mi welewjtaným rozkazem! Usmjwawě mu král pokynul, a pogaw Dolana za ruku, kráčel s njm do swé komnaty; dwéře se zawřely a mladý rytjř, wytasiw dlauhý meč, postawil se před dwéře, okem celau sjň prohledaw, zdali by se žádný k němu nebljžil.

Komnata králowská, kdež se teď Přemysl a Dolan nacházeli, byla prostranná, do čtyrech uhlů stawěná. Po prawé straně byly dwéře do ostatnjch pokogů králowských, po lewé wedly dwéře do pokogů králowny; oboge byly zawřeny. Země byla kostkami dřewěnými, rozličně barewnými pokládaná, zdě pak byly kobercemi přikryté, na nichž honby a bitwy mistrně wyssjwané k spatřenj byly. Podlé prawých dweřj wiselo na zdi celé rytjrské oděnj, nákladně zlatem a střjbrem wypracowané, podlé něho na malém stolečku skwostná přilbice s bjlým chocholem, okolo njž se zlatý obrauček, co znamenj koruny králowské táhl. Z oken této komnaty byla wyhljdka rozkossná; krásnau kraginau blaudilo oko s wrchů za Zbraslawau až dolů k Petřjnu, genž wyhljdku dalssj zamezowal. Wltawa se hnala prudkým tokem několik sáhů pod okny, a hučjcj mlela o skály wyssehradské, a Praha se swými nádhernými paláci a klásstery se wsserá rozkládala před okem. —

A tato po[...] Přemysl neyrakégi přebýwal, w tomto pokogi zplozila chwjwě obraznost geho mnohé hrdé náwrhy, gež pozděgi swau mohutnostj i w skutečnost uwedl. W tomto wšak okamženj, když do pokoge s Dolanem wstaupil, zdály se docela giné myšlénky a obrazy wesskau dussi geho naplňowati; neb stál u okna, okem zakaleným do Wltawy hledě. Chwjli panowalo mlčenj, až se konečně král k Dolanowi, se založenýma rukama opodál stogjcjmu, obrátil, geg za ruku přjwětiwě pogal, a hlasem, w němž se pohnutost ducha gewila, k němu promluwil: Odpusť, wzácný přjteli! že gsem tě nepřigal způsobem, gakž zásluhy twé požadugj. Twůg pohled mi bezděky myšlénky a obrazy na mysl uwedl, genž mne na chwjlku přemohly; přešly wšak giž, a nynj tě wjtám co přjtel přjtele.

Wděčně uznáwám twau dobrotu, weleslawný králi, odpowěděl stařec s poklonau, ačkoli newjm, zdali gsem této milosti u tebe zaslaužil.

¿zdali gsi zasloužil!? zwolal král ostře. — Ah! zapomněl gsem, že mám před sebau muže skromného. Tys gesstě, gaks býwal, ačkoliw čas a stářj podobu twau welmi změnilo.

Čas měnj, ale co člowěk gednau učinj, wždy w čerstwé paměti zůstane, gakkoliw se i namáhá zapomenauti, zwlásstě, když to čin nepřjgemný gest. Přigde čas, přigde chwjle, že to mimowolně na mysl přigde, a pak si přegeme, abychom toho nebyli učinili.

Rozumjm ti, Dolane! Prawdiwá gsau slowa twá. Upamatowal gsi mne na kroky mladosti mé; gednal gsem proti swému oswjcenému otci; mým činem gsem mnoho zlého na wlast, a mnohé starosti na otce uwalil; chci to wssak naprawiti, chci, na to se ti swatě dokládám.

Toho gsem nechtěl učiniti, prawil Dolan, wýrazem králowa zármutku překwapen; wina twá nenj tak welká; nepředloženost a pýcha stawů zemských zawedla nezkusseného ginocha. Twůg oswjcený otec ti odpustil, odebral se na wěčnost, ty pak nynj moc w ruce máš, wssecko naprawiti; žes to učinil, gsau patrné důkazy.

Ano stawowé použili mé nezkussenosti. Ale neměl gsem w tobě přjtele, genž mi wždy k dobrému radil? — Ná wssak twau radau opowrhal, a tys mne opustil.

Ná tě gako odbogjnka proti wlasti a králi twému opustil, nechtě bráti podjlu na činech twých. — Ty gsi wssak činy swé naprawil, podal gsi zemjm mjru a pokoge; powěst o sprawedliwosti twé se roznesla až za hranice, a gá přissel, abych se podiwil králi slawnému, i opět králi swému wěrnost a poddanost přjsahal! — Takto doložil stařec, a klekna před krále, chtěl mu ruku políbiti. Tomu wšak Přemysl nepřiwolil, nýbrž objal geg.

Teď ale, milý Dolane, se posaďme, a wyprawug mi, kde gsi se tak dlauho zdržowal, co gsi mne w Morawě opustil, když gsem se podruhé proti otci pozdwihl, twého hlasu neposlechna? Často gsem na tebe wzpomjnal, i želel toho, že gsem wěrného přjtele nepředloženým gednánjm od sebe odehnal.

[Pokračowánj dále.]

Šňupka.

(K deklamacj.)

Nic se, páni, prosjm, neleknete!
Žebych zwěstowal, gak Drahomjra,
Chtjc prý nasaditi do Čech ssťjra,
W černau propast ranau božj sklesla,
An se hrdá čtyrmi koňmi wezla;
Na tu powěst, páni, nečekejte.
Rowně nemnoho bych z toho měl,
Kdybych wyprawowat chtěl,
Gak pan čert, z pekelné spekulacj,
Přenáramný w Římě ukrad slaup,
A když oklamán byl traup,
Hněwem zapálený, z desperacj
Slaupem mrsstil Wyssehradu w čelo,
Až to w celých Čechách znělo.
Gá wám z brusu nowau reydowačku
Zahudu dnes — o tabáčku;
Nebot wěci, plné walných ctnostj,
Nikdy chwálit nelze do sytosti.
Začněm tedy; — u ljmce, či u ssosu?
Začněm s nassjm Kamenickým u nosu.
Nos ge — slyssťe dobře! — ubohý ge nos —
Chodj bos!
Prstům dáme prsteny,
Krkům drahé kameny,
Ussjm kraužky zlacené,
Očjm breyle střjbřené;
Ustům mlsek do syta
Z lejů, zwěře, ze žita;
A gen ubožátko nos —
Chodj bos.
Přjroda gen sstědrá na něg myslila,
Když swé dary dělila.
Wssickni křičj: Wssemu deyte gesstě wjc,
Genom nosu — nic, a nic, a nic!
Diw že se gim gazyk nepoláme.
Což pak ho gen proto máme,
Bychom breyle nosili,
A si zraku kazili?
Což pak nenj čáštkau těla,
Gež by také dárku dostat měla?

Kdo pak by chtěl posléz nosem býti,
Když by měli na swětě,
Kde tabáček rozkwete,
Samj nessňupáci žjti?
Kdo z nás může při wssj umělosti
Schwálit genom stjnek tabáčkowých ctnostj?
Řečnjk, genž w swé řeči prawdu
Na negakau wrazj hraudu,
A nemůže dále —
Nigak — nikam dále —
Wezme honem pikslíčku,
Z pikslíčky pak ssňupičku,
(Také ssátek musj wen)
Až gest duch zas zotawen.
Negsmešli to gonáci,
My — my řečnjkowé ssňupáci!?
Zpěw, když básnjk se wssj chutj
Na galowo nutj — nutj,
A we sloky zpotwořené
Wersse strká zmrzačené,
Když mu praudy básnického potu
W roztrhanau tekau botu:
O! w té smutné hodině.
Darmo wzýwá bohyně;
W této nemoci,
Nenj giné pomoci,
Nežli ssňupec sedleckého,
Čerstwě ale kaupeného.
Mračna z mysle prchagj,
Básnjkjk skaudýge, prsty mu lupagj,
Daktyly gakoby kobylky skákagj.
Takowjto gonáci
Gjme my — básnjkowé ssňupáci!
Owssemť, že i páni doktoři
Rádi proti němu howořj;
Mudrlanti, dokazugj,
Že ge prássek gedowatý,
Plný nezdrawoty —
A co wjce
Přeučené wědj mjchanice.
Sami zatjm, než nás do žiwého lupli,
Už si — za katedrau ssňupli.
Pradleny snad genom práwem štýškagj,
Když ssňupákům ssátky máchagj;
Ale každá růže má swé trny,
Ani slunce nenj bez posskwrny.
Mimo to i ženy, co naň braukagj,
Samy w skutku s pikslíčkau si hrawagj!
Protož ať gen s chutj ssátky perau,
Aneb z cechu ssňupařůw se beran.
Nechtěgj? — ahá — toť dobré znamenj,
Že gich noseyk tabák dobře ocenj.
A co za potřebné uzná pěkná pleť,
U mužů giž z pauhé zdwořilosti
Mjti musj pěkných ctnostj,
Třebať se i býti zdála — směť!
K čemu tedy stále na tabáčku sedat?
K čemu pauhé wady hledat?
Wždyť i to, že prássek milý
Proti dlauhé chwjli,
Ode dáwna comprobatum,
Arcanum gest duplicatum —
Toť giž při podiwné swěta zlosti
K chwále slaužj tabáčkowých ctnostj.
Známešliž pak člowjčka,
Genž by neměl mazljčka?
Geden prázdnj sklenjčku,
Druhý cpe si dýmčičku,
Třetj s prátky stále hrage,
Čtwrtý krmj husy,
Pátý gezdj w cizj krage —
Giný wywádj zas giné kusy.
Protož, drazj páni,
Nechte učeného lánj;
Neboť když to rozwážjme,
Zdaliž wůčihledě newidjme,
Že to pauhé utrhánj?
Mnoho stogj práce, než co wykwete,
Důtky leckdos, a gak snadno, uplete.
Wždyť i Apelesa práci,
Kterauž za kauzelnau wěc
Měli sami chytřj ptáci,
Pohaňowal bjdný sswec.
Woltér, Sšekspjr — pomlauwačů
Měli wjc než poslauchačů;
Mnohý musel mlčet panáček! —
Což má řjci tabáček?
Wám wssak, genž gste uhelnicj
Lásky činy nasse měřili;
Sšňupátešli, přegem, by wám tabáčnjci
Sprawedliwě wážili;
Negstešli wssak ssňupáckého řádu,
Slyssťe aspoň dobrau radu:
Na ty hany nedbeyte,
Sšňupeyte a ssňupeyte! —
Neboť wssecky plané hany
Samy sobě zwonj hrany.
Oběma wssak, genž nás milowali,
Třebas nessňupali,
Wěčně budem platit dluh,
Řjkagjc wám, třebas nekeychali,
Wždycky wděčně: Pozdraw Bůh!

Rubeš.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Angličané býwagj hodnj podiwjnowé. Mnozj, čjm neobyčegněgi sobě počjnati mohau, tjm wětssj, zdá se, w tom čest a potěssenj nalezagj. Pan Robertson prwnj zagisté mjsto mezi podiwjny zagjmá. Gesti swobodný a má 600000 lib. sterlinků, t. g. asi 6 millionů nassich dobrých peněz ročnjho přjgmu. K obslaužení swému chowá ssest služebnjků, z nichž ale každý toliko gistau pracj se zanássetí smj; takž na p. geden wyklepáwá kabát, druhý mu hodinky natahuge a t. d. Běda, kdo by se o minutu s něčjm opozdil; tu zagisté pán hněw zlý na něm wylege. — K čeledi geho náležj také djwka, Bettinka, gež na starosti má, pánowu čjtárnu w pořádku držeti. Ona gediná do nj přjstupu mjwá, wssak gen když tam pána nenj, a mimo to má nařjzeno, kdykoli tam wkročj, dwě-

ke za sebau zawřjti. Gednoho času wyprosila si na pánu, by gi k tetě, malé tři mjle od Londýna, dowolil, kdež swátky strawiti chtěla. P. Robertson swolil, a Betinka, plna radosti, aby giž na woze seděla, rychle genže čjzárnu spořádá, we spěchu wssak odcházegjc, dwéře za sebau zawřjti zapomene. — Pán přigda domů otewřené nalezne. Na táh! na táh! zwolá strassliwým hlasem, gakoby na tom blaho celého králowstwj záleželo, a dwa služebnjci magj se na táh wymrsstit a s wětrem o záwod za Betinkau. Djwka ubohá ničeho zlého se nenadégjc, w zlatých snech se giž kochala, gak až wesele u tety dnowé uplynati budau. Giž takořka na půl cesty gest, an gi služebnjci dohonj. I lekne se djwka, a hned gj připadne, že zapomněla dwéře zawřjti. W strachu postawenau, třesaucj se, přiwedli zapomněliwau služku před pána. Teskliwě čekagj na přjsné wyřknutj. — — Zawři dwéře! zwolá pan Robertson, — a nynj se ber k tetě na swátky.

W Pařjži wynalezen gest u kočáru nowý strog, pomocj gehož se koně i s wogem hned odnjti, a wozem kamkoli zatočiti může, aniž třeba s kozljku slézati. Nález tento w městách welikých, gakož gest hlawa Francie, s prospěchem se užjti dá, gelikož se njm lehko nesstěstjm ubránj, gakowé se zhusta potkáwánjm a uhýbánjm w křiwých ulicjch stáwá.

Powěstný Manson, genž roku lonského také w Praze, na barwjřském ostrůwku, rychlostj swau w běhu se prokázal, nynj na cestě do Londýnu gest, odkudž, gak se prawj, o záwod w 65 dnech do Madrasu doběhne, zamýšlew přes Německau řjšši, Uhry, Turky, Tatary a Kalkutu. Dobrau pohodu a žádnau nehodu na cestu! —

Cjsař čjnský obmeysslj postawiti gménu swému památnjk, gesstě znamenitěgssj, nežli gsau egyptské pyramidy. Má se tam totiž skála 4000 stř. wysoká s hůry dolů otesati, a w pěknau wěž proměniti. Když prý 100000 dělnjkůw na tom pracowati bude, za pět let se djlo wywede.

Herrison, anglický lékař, wynassel nástrog, kterým se sjla tlukotu pulsownjho změřiti může. Před nedáwným časem nacházel se w Pařjži w společnosti mnohých wýtečných lékařů, na nichž nástrog swůg zkaussel. Když tjmto způsobem gednoho z přjtomných prohljdl, zwolal: Za žádnau cenu nechci mjti takowé tlučenj žil! — Tento ale prawil ausměssně, že mu gesstě nikdy zdrawj tak neslaužilo; předce na druhý den ráno mrtwicj raněný nalezen byl.

Obywatelé města Gihlawi wyprawugj o gakémsi domácjm strassidle, gežto prý w noci na koni ulice progjždj, a gako s tlukotem skla zase zmizj. Magj pak ge za sswedského wogenského wrchnjka Oesterlinka, který město welmi trýznil, skleněnau kaulj pak zabit byl.

Mnozj lidé bažj po sláwě, a rádi žiwot swůg za oběť přinássegj, gen aby s pochwalau wždy o nich mluweno bylo. Když ale prohljdneme swětopis, nalezneme, že z wětssiho djlu slowutnj lidé zřjdka s osudem spokogeni byli; ano směle řjci můžeme, že gen ti sstastni byli, gichž gména w dégopisech negsau gmenowána. A. D.

Děti bohatých lidj a žebrácké haudy brzy sestárnau.

Máš-li se co dobře státi, sám gdi; máš-li se co zle státi, giného possli.

Diwadelnj zpráwa z Labské Teynice.

Milá naše wlast, pěstugje něžné kwjtky Thalie, kragauům swým ge pod ochranu dáwá, naděgj se kogje, že se ugmau, i že ponesau užitek. Než wšak, gak často matka nad nezdárným plodem, gak často Thalie kwjljwá.... Bohu chwála, doba tato snad giž u nás zmizj, nebo ljbý wětřjk ze wšech stran nám šeptá, gak si mužně české plémě w údolj swém počjná. Na přjklad zde slůgte wy obywatelowé Teynice nad Labem, gelikož gste za tak drahná léta wšjm, seč wám genom času a sjly bylo, chrámek diwadelnj zdobili. Opomjgjm wšech her, kteréž zagisté těžce na wenkowském diwadle prowozowati se dagj, gakož gest: Blanjk, Ženský bog, Obleženj Prahy od Šwédů a mnohé giné, gež neunawená horliwost těchto wlastenců, zwjtězjce nad obtjžnostmi, zdařile prowedla, a zastawugi se při letošnj zimě, kdežto Waldek dwakráte prowozowán byl, napotom Sidonie, Každý něco pro wlast, Ponocný, Kuliferda, Žižkůw meč, Loketský zwon a Zmatek nad zmatek. Dne 5. dubna dáwala se Uhljřka našeho Klicpery, která tak se powedla, že několikráte po sobě opakowána býti musila. Mezi wýtečnými osobami se wšjm práwem panna Julie Hešowa palmu obdržela. Plna žiwého citu Kláru představowala. Bok gegj krásila sestra panna Toninka, gako Růžena. Pan Jan Hromádka w osobě Wrchnjka, i p. Jan Kurka a p. Karel Krátký, co zpráwce a pjsař mistrně si počjnali. Nynj se obecenstwo těšj na Rod Swoganowský, kterýž co neydřjwe prowozowán bude. — Hlawnj aučel těchto horliwých gest, aby chudá školnj mládež šatstwem a potřebnými knihami zaopatřena byla, oč se i nezištná péče p. Jana Janaty stará. Kéžby toto počjnánj mnohé našich kraganů z mrákoty protrhnauti chtělo, aby se upamatowali, že gsau synowé wlasti, která si ge k podpoře wychowala.

J. W...ka.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjšila.

Čjslo 23té.

Časopis tento wychází u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

4ho čerwna] [1835.

— — milo potkati se
S člowěkem, gegž gedna kogjwala kragina;
Gegžto k srdci wáže stegný mraw a duch.

Fr. Turinský.

F i a l k a.

Něžná fialinka w hági
Za garnjho swětla,
W stjnu chladném stromů šumných,
Neznaná wykwětla.
Gen rannjho slunce haustjm
Když se drala záře,
K poljbenj gj podala
Spanilé swé twáře.

Proč, fialko, drahý kwjtku,
W stjnu se zakrýwáš?
A do swětla z haušťky smutné
Taužebně se djwáš?
Hleď, zde krásněgšj gest gitro,
Weselegšj žitj,
Nemusjš tu w samotnosti
Truchliwě zagjti.

Takto řka, wyrwal gsem kwjtek
Mjstečku tichému,
Swětu bljž gsem ho umjstil,
Wstřjc slunci gasnému.
Než wšak swětla záře žhaucj
Za hory zapadla:
Má fialka, stjnu zwyklá,
W gasnotě — uwadla!

K. Sabinský.

Ž n ě l k a.

(*Dle Adama Mickiewiče.*)

Nešťasten, o milost kdo bez naděge wolá,
Nešťastněgšj, kdo gen prázdnost w srdci widj,
Leč zagisté neynešťastněgšj ge z lidj
Ten, kdo zpomjnce, že milowal, neodolá.

W ohniwý hledě zrak a w ljce studu holá,
Rozkoš geg wábjcj památkami pudj;
Pak-li ctnost a wnada citu w něm probudj,
W uwadlém srdci hlas geg k plesu nezawolá.

Buď ostatnjmi zhrdá, buď sám sebe winj,
Migj pozemšťanku, i ustaupá bohyni,
A na obě dwě pařře, naděge se zhostj.

Máť k zašlé swatyni duch geho podobnosti,
Kde s nehodau čas wládnaucj se k zkáze pogj,
Kde být nechce božstwo, kam člowěk wgjt se bogj.

—sl—

Ctibog z Dolan.

[Pokračowánj.]

Dolan wyplnil wolně žádost králowu, a cokoliwěk se bylo za času gich obapolného rozlaučenj přihodilo, wěrně powěděl. — Rytjřowé z Dolan měli swé půwodnj sjdlo u paty Šumawy. Na wysoké skále, okolo njž newelká řeka, Auhlawa teče, strměl gegich hrad. Až podnes tam hluboké přjkopy, arci giž z wětššjho djlu zasypané a lesem porostlé, pak stará wysoká zeď k spatřenj; mjsto hradu nynj dwě, tři chatrné chalaupky a nowě wystawěné stawenj tam nalezneš, kde myslJwec přebýwá. — Nazýwáť se nynj toto mjsto Komoššjn. — Pod wrchem, na lewém břehu Auhlawy, stogj přjgemná wesnice w rozkošsném audolj, a wesnice i audolj to, gež se od Šumawy daleko až do krage táhne, máť gméno zakladatele swého a prwnjho pána, Dolana, kterýžto giž za časů pohanských w okolj mocným wládykau byl. — Geden potomků geho wydobyl sy za panowánj Přemysla druhého zásluh o wlast, a wida se giž wěkem slabnaucjho, na Komoššjn se odebral, kdež ostatnj žiwot strávil. Gesstě za žiwobytj poslal syna ke dworu do Prahy, by se tam rytjřskému uměnj wyučil, kteréž práwě toho času w Čechách se rozmáhalo a welké sláwy docházelo. Pro zásluhy otcowy přigal král Přemysl syna Dolanowa laskawě, kterýž w brzce chowánjm a udatnostj wšseobecnau lásku sobě zjskal. Brzy na to umřel Přemysl druhý, a Wáclaw třetj, geho syn, dosedl na trůn. Tento knjže sám gsa udaten, poznal i brzo Dolana. Tentýž geg doprowázel do wšsech bogů, a když gednoho času cjsař w Řeznu Wáclawa zagiti chtěl, on swau ducha přjtomnostj krále oswobodil, tak že se bez nehody oba do Čech dostali. Tjmto činem Dolan neywyššjho stupně králowy důwěrnosti dosáhl. Neystaršsj syn krále Wáclawa, Wladislaw, markrabě morawský, zemřel, a druhý syn, Přemysl Ottokar, we zprávu markrabstwj morawského se uwázal. Dolan geg na wlastnj žádost králowu prowázel, mage mu we zprawowánj země zkušseným býti rádcem. Přemysl, pln horké krwe, bleskem sláwy a samowlády zaslepen, poslauchal wšsak wjce nabádánj prawému králi newěrných stawů, než maudré rady wěrného Dolana, a tak i po dwakráte ono spiknutj se proti moci králowské powstalo, nešsťastný berauc wezdy konec pro syna.

Rozhořčen nad neposlussenstwjm Přemyslowým opustil Dolan Morawu; nechtě wšsak do Čech giti, aby tam snad proti králowci a stawům nemusel swědectwj wydáwati: obrátil se do Prus, kdež práwě němečtj křjžáci s pohany pruskými w bogi trwali. W krátkém čase wydobyl sy wážnost i lásku u předstawených; byla mu zpráwa nad malým oddělenjm zbrognošsů swěřena. S těmito činil nepřátelům mnohé a znamenité šskody, neb wšsady, kde on se ukázal a bogowal, bylo wjtězstwj; zbrognossowé z lásky k swému wůdci následowali geg, kam ge wedl, a bogowali za geho přjkladem co lwowé.

I bylo mu gednoho času uloženo, kraginu wyslidit, kdež se nepřátelé u welkém počtu shromážďowali. Uloženj to bylo neywýš nebezpečné, ale welmi důležité, a ačkoli neywyššj wůdce obé dobře nahljžel, předc mu mnoho zbrognošsů dáti nemohl. Zmužile wtrhl Dolan do kraginy, a zkussenost i udatnost geg z každého nebezpečenstwj wywedla. Giž se wracel nazpět k hlawnjmu táboru křesťanskému, an geda lesem, nenadále pronikawý hlas ženský zaslechne. Gako šsjp letj Dolan k mjstu, odkud hlas přicházel, a zbrognošsi za njm.

Na prostranném, hustinau obklopeném mjstě chwěl se letitý muž w krwi, a strachem bledá djwka klečela před njm, neustále o pomoc wolagic; před njmi stál ginoch wysoké postawy, a starce a djwku giž giž slabě proti šsesti zbrognošsům křjžáckým bránil.

Ha! co gest to? zwolal Dolan. Co gest to? Šest na gednoho — ? A nad přjgezdem slowutného rytjře ulekunti ustaupili zbrognošsi, a umdlenému ginochowi wyklauzl meč ze seslábslé ruky. I podepřel se o strom, aby neklesl. Dolan pak skočil s koně a bljžil se k raněnému starci. Dle kroge a šsatu bylo widěti, že to pohané wysoké důstognosti gsau. Autrpně přistaupil k starci, a ohledaw ránu geho shledal, že nenj smrtelná. I poručil tedy swým, w čerstwosti z wětwj nosidla zhotowiti. Lito gest mi, prawil k starci, že gsem dřjwe nepřišsel; přigmětež zatjm dobrau wůli za čin. — A co zatjm djwka ránu něžnau rukau starcowi zawazowala, přistaupil k Dolanowi ginoch a pogaw geg za ruku, prawil: Djky tobě, statný cizinče, ač boha ciziho wyznawači! Djky za našse oswobozenj! Pokogně gsme táhli s otcem a sestrau, zde wšsak gsme byli gako od laupežnjků přepadeni, otec můg byl hned z počátku raněn, gá wšsak bych byl šsesti bez twé pomoci neodolal.

Statný muži, ozwal se nynj raněný stařec slabými hlasem, wždy budu swobodu mé rodiny tobě děkowati. Osudowé s člowěkem podiwně zahráwagj: snad že budu moci tobě někdy službu oplatit.

Nosidka byla udělána, rána zawázána, čtyři zbrognossi naložili starce, a Dolan prawil: Powinnost mne wede k bratrům, nemohu wás doprowodit, tito wssak wás doprowodj až na misto bezpečné. S Bohem! — S tjm se wymrsstil na oře, a ohledna se gesstě gednau na djwku, uháněl ku swému stanowissti. W geho mysli se křižowaly podiwné myssléнky; djwka před otcem klečjcj s bledým, krásným obličegem a černýma očima mu pořáde ležela na mysli; duch geho se pořáde taulal na bogissti, kdež swau přjtomnostj tři lidi od patrné zkázy oswobozowal. W dussi se mu wlaudil gakýsi nepokog, gehož nikdy gesstě před tjm nebyl pocjtil.

Staw tehdegssi křjžáků byl welmi nebezpečný. Z počátku se gim wedlo dobře; poněwadž s čerstwau mocj na nepřipravené Prusy přitáhli, wydobyli mnoho pewných mjst, a osadili welké kraginy. Aby se wssak ze zad ukryli, museli mnoho oddělenj pozadu zanechati, an zatjm s hlawnj silau ku předu pokračowali. Tjmto wssak způsobem welmi seslábli. Pohané widauce tak mocného nepřjtele na sebe táhnaucjho, powažowali nebezpečenstwj za wsseobecné, pročež se k odwrácenj geho wssickni spogili. Neyodlehlegssi kmeny wyslaly swé bogowniky, aby strassného nepřjtele z wlasti wyhnali. Takowým způsobem se stalo wogsko pohanů gesstě gednau tak silné než křesťanů, a takž gim také možno bylo, nepřjtele ze wssech stran otočiti, a geg neustále znepokogowati, tak že giž křesťané toliko na tábor obmezeni gsauce, kolem obkljčeni byli. Křesťanům nepozůstáwal giný prostředek, z tohoto nebezpečného stawu se wytrhnauti, leč buďto zpátkem giti, aneb hlawnj bitwu swésti. Obogj bylo stegně nebezpečné. Maudrý wůdce zwolil prwnj; nepřjtel wssak o tom zwěděl, poněwadž w ten čas neobyčegnau silau wssecky cesty zámezil a aumysl křesťanům překazil. Museli tedy bogowati. Bitwa se začala. Dolan se wrhl, kde bylo neytěsněgi; ale nadarmo wsse namáhánj, pohané zwjtězili. Mnoho rytjřů kleslo, mezi nimiž i Dolan; těžce raněn sklesnul s koně mezi hromadu křesťanských a pohanských mrtwolů. Smyslowé geho zmizeli.

Ale gaké bylo podiwenj geho, když k sobě přissel! Spatřil se w newelké gizbě zase na lůžku, medwědjmi kožemi přikrytém, wedlé něhož letitý muž w ruce dřewěnau nádobu s gakausi zelenau mastj držel. Mdlým, podiwenj gewjcjm okem hleděl po gizbě, nebylo wssak nic giného k spatřenj, než holé stěny. Konečně zůstal wzhled geho na starci; zdálo se mu, gakoby ho giž byl někde widěl, ale smyslowé geho byli tak zmateni, že žádné pořádné myssléнky schopen nebyl. Chtěl promluwiti, ale ztráta krwe geg byla tak zemdlela, že mu nebylo lze ani slowa wyprawiti. Muž ten mu uložil rukau mlčenj a odpočinutj, pak odessel. Načež Dolan mdlobau přemožen opět usnul. —

Když se probudil, byl samoten. Podiwné myssléнky se mu wlaudily do mysli; posilňugjcjm spánkem se mu smyslowé zotawili, a mohl giž lehčegi o stawu swém přemjtati. Že byl ochráněn, dobře nahljžel; gak a kterým způsobem se wssak oswobozenj geho stalo, a kde se wynacházel, byly otázky, gež sobě zodpowjdati nemohl. Darmo namáhal swé smysly; že muž, gegž u swého lůžka spatřil, pohan gest, bylo dle oděwu zřegmě widěti; kdo ale gest a proč se ho ugal, to mu newyswjtalo.

Takowé přemeyssllowánj wssak přetrhl stařec, gehož dřjwe giž byl u swého lůžka spatřil, a za njm krásná djwka i ginoch wysoké postawy. Gedným pohlednutjm poznal Dolan djwku z lesa — bylať to celá ona, w lese Dolanem oswobozená rodina. S pokogným wzhledem přistaupil k němu stařec, a wezma geg za ruku, prawil: Cesty, gež nám bohowé mocnj kráčeti wykázali, gsau rozdjlné; předc wssak negsau tak protiwné, aby nám nebylo lze, na nich se někdy segiti. Tys nás onehdy oswobodil, hrdý muži; welký wssak Swětowid nám popřál přiležitosti, abychom tobě oplatili. Ačkoliw gsi do wlasti nassj co nepřjtel wstaupil, dobyl gsi předc sobě u nás zásluhy a wážnosti, že tě co přjtele wjtáme.

Ano, budiž nám co přjtel wjtán! zwolala djwka hlasem ljbezným, genž w prsau Dolanowých gakýsi ohlas nacházel.

Zůstaniž hostem nassim, pokud se ti ljbiti bude, prawil ginoch ruku mu podáwage; a zachce-li se ti někdy po wlasti, Bogslaw tě bezpečně doprowodj.

Tolik lásky a takowé prostosrdečnosti se byl Dolan nenadál; pohnut gsa gegich náklonnostj, děkowal gim za swé oswobozenj a pozwánj přátelské srdečně. Rád by byl s nimi gesstě wjce pohowořil, obzwlásstě když naň djwka zbožným a newinným okem pohljdla; i rád by se byl něco o dalssjm osudu saudruhů swých, gakož o wlastnjm oswobozenj dozwěděl, ale slabost a rozkaz starcůw mu wázal gazyk. A wssak na geho opětowanau žádost wyprawowal stařec takto:

Wečmi nassich udatných synů gsau nepřátelé zahlazeni, a z wlasti nassj wypuzeni. Gako wlci přepadli nás, chtjce nám odnjti wlast, národnost a náboženstwj, to neywyšssj dobré, co každému národu

bohowé w milosti swé udělili; ale bohowé nassi posilnili rámě ctitelů swých, a nepřjtel klesl pod gegich rukau, gako tráwa pod ostrau kosau. Bogslaw proti tobě bogugjcj tě poznal dle chocholu; on tě widěl klesati, a když byl nepřjtel zahnán, chwátal na misto, kdež tě mezi mrtwolami nalezl a k nám přinesl. Budiž nám gesstě gednau wjtán! —

I přebyl Dolan dlauhý čas s rodinau. Otec rodiny byl sudjm welkého okrssku, gsa pro swau maudrost a sprawedliwost ode wssech milowán. Ačkoliw proti pohanským zákonům cjlilo, nepřjtele u sebe chowati, dowedla to wážnost otcowa a bedliwost synowa, že mohl Dolan swobodně w kragině se procházeti; gen když byl měsjc na nowo, a pohané se shromaždowali, aby bohům obětowali, nesměl se z obydlj wzdáliti. Toto obmezenj swobody mu wssak wynahradila djwka mnohonásobně. I opautala Swatawina milostnost srdce Dolanowo něžnau láskau. Tichá a dobrá djwka neodpjrala oswoboditeli a statnému muži. Takt gim plauli dnowé w blaženosti a nezkalené naděgi, aniž kdo z nich na mezeru zpomněl, kterauž bylo náboženstwj mezi nimi učinilo. Gaké bylo uleknutj gegich, gaká žalost, když gednoho dne po dlauhém wzdálenj otec domů přissel, a Swatawě zwěstowal, že gest osudem bohů k službě gegich zwolena. — Pohané slibili totiž bohům počet ginochů a djwek zaswětit, gestli že nad nepřjtelem zwjtězj. Tentýž osud zastihl také Swatawu, a ona se musela beze wssech odkladů na ustanowené mjsto odebrati. Dolan se swěřil Bogslawowi. Nadarmo přemjtali oba, gakým by způsobem osudu swému Swatawa ugiti mohla; otec wěrný ctitel bohů, zamjtal wssechny náwrhy, gež mu k oswobozenj předložili. Swatawu odwedli — kam? — zůstalo Dolana tagno. Kdež celé sstěstj geho ztroskotáno bylo, nemohl Dolan déle přebýwati; s těžkým srdcem se rozlaučil s přátely. Se slzjcjm okem podal mu stařec ruku a prawil: Střecha má ti zůstane wždy autočisstěm, kdyby tě někdy krutý osud pronásledowal, přigď a žádey pomoci, starý Stogmjr ti pomůže.

Bogslaw geg doprowodil až na pomezj, odkud se pak každý do wlasti ubjral.]

Tichým hořem se dostal Dolan na hrad Komossjn, kdež dlauhý čas w zármutku strávil. I zemřel bratr geho a zanechal autlowekého syna; Dolan se wynasnažil otce mu wynahraditi, a přigaw geg za swého, wychowal geg s welkau laskawostj a opatrnostj.

Ginoch, takto končil Dolan wyprawowánj swé, dorostl a duch geho tauzil po hrdinských činech. Wida geho slussnau žádost, odhodlal gsem se k twému dworu, welesławný králi, geg doprowoditi, neb kdežby se lépe we zbrani a rytjrských ctnostech wyučiti mohl, než tam, kde gest sjdlo udatnosti a hrdinstwj? Neoslyš, oswjcený králi, prosbu mau, a přigmiž geg pod ochranu.

Těssj mne, odpowěděl král, že tolik důwěry ke mně máš. Twá wůle budiž wyplněna. — Teď ale mám i gá něgakau žádost. Přigel k nám do Čech papežský wyslanec, aby nás o pomoc proti pohanským Prusům pržádal. Mně mnoho na dobrém srozuměnj s papežem záležj; ačkoli nerad, musjm předce žádosti geho přiwoliti. Pohané prý páchagj ukrutenstwj w osadách křesťanských, a wytlačugj křjžáky z kragin wydobytých; nenjť nám slussno, pohanům postaupiti. Ty gsi s obyčegi tamněgssjho národu seznámen, můžeš nám při tomto tažen mnoho prospěti; protož tě žádám, táhni se mnau do Prus.

Twá wůle gest mi rozkazem; co bude w moci mé státi, rád k docjlenj twého aučelu přispěgi. Dowol wssak, aby mne i můg Ctibog doprowázeti směl. Giž gsem stár, taženj gest s obtjžnostmi spogeno, pročež bych rád někoho měl, na něgž bych se w čas nauze bezpečiti mohl. Onť gest ginoch statný, rámě geho mne bude mocně ostřjhati.

Neměg o wěci žádné starosti, wěrný Dolane; twůg syn si zaslaužj po boku mém prwnj rytjrské ostruhy, a ty — o to tě žádám — budiž pořád okolo mé osoby.

I poděkowal se Dolan, a do swého bytu se ubjrage, wyprawowal po cestě Ctibogowi, gaké cti dossel. Ginoch byl opogen radostj nad milostj králowau.

4.

Noc rozprostřela swá temná křjdla; sem a tam se giž na čisté obloze hwězdy třpytily. Po ulicjch pražských byla tma, ticho nastalo po nepokogném dnu; giž nebylo žádného po ulicjch widěti, gen zde onde se wyskytl člowěk, genž se wssak brzo opět w nočnj temnotě ztratil. Teď oznamowal wyssehradský hlásný desátau, ponocnj pražssti opětowali hodinu, a pak bylo opět ticho. Tuť se wyskytly dwě w plásstjch zahalené postawy, genž od Wyssehradu přicházegjce, ubjraly se k břehu Wltawy. Hbitým krokem, ale gak bylo k pozorowánj, opatrně se wssady ohljžegjce, kráčely k předu, prozřetelně postranné ulice wywolugjce, tak že se zdálo, gakoby laupežnjci byli, genž se práwu wystřjhati chtěgj. Celé chowánj gich prozrazowalo žádost, aby poznány nebyly; tisse ssly podlé sebe nemluwjce ani slowa, až se dostaly k břehu Wltawy. Tuť zatleskal geden třikráte na ruce, a — gako ssipka přiletěla z druhé

strany lodka, w njž se dwa mužj nacházeli. Drugj dwa wstaupili k nim do lodky, gež tak čerstwě gako prwé od břehu na protěgssj stranu odplaula, tak že se w několika okamženj na malé straně opět na postranném mjstě octli, kdež dwa koně čekali. Mužowé z Wyssehradu wskočili bez odkladů na ně, a brali se k hoře Sionské. Wsse to se dělo s neobyčegnau tichostj a opatrnostj. Do klásstera newessli hlawnjmi wraty, nýbrž byli tam postrannau brankau wpusstěni. Sluha klássternj ge uwedl mnohými chodbami do malé komnaty. Za malým, kulatým stolečkem, na njzké, kožj potažené sesli w černém oděwu seděl papežský wyslanec; před njm w střjbrném, dwauramenném, welkém swjcnu hořely dwě swjčky; bisskup měl před sebau welkau, w kůži zawázanau a zlatými sponkami ozdobenau knihu; zdálo se wssak, že wjce pro ukrácenj času než z giného ohledu čte, neboť bylo widěti w geho obličegi tahy netrpělivosti, genž se wssak w libost změnily, gak mile mužowé wyssehradsstj do pokoge wstaupili, a plásstě na žádost bisskupowu odložili. — Byltě to Záwiš a geho bratr Čeněk z Rosenberku.

[Budaucně dále.]

Pautnjk.

[Pokračowánj.]

Cestowánj minulého dne, a newyspánj předesslé noci nedaly mně dlauho w okresu tom přebýwati, a na žádost hraběte, abych alespoň zcela neodessel — w letohrádku geho zůstal gsem noclehem. Hřmot we stawenj ze snu mne zbudil, an dáwno giž stálo nad horami slunce, a po wesskerém kragi pohazowalo střjbrné paprsky. Pod oknem dupot a řehtot konj gsem zaslechl, a když gsem wyhljdnul, pozdrawowali mne odgjždějcj nočnj druhowé. Brzo služebnjk hraběcj wstaupiw do sjně, wyřizowal mně pozdrawenj od hraběte, an se tázal, gak se wynacházjm, a bude-li mi libo, geg ponawsstjwiti.

W gitřnjm, nespořádaném oděwu na diwanu hedwábném sedě, očekáwal mne hrabě we swé komnatě.

Ai, prawil ke mně, když gsem přissel, wybyste byl hnedle přespal dnessnj den; druhowé giž wssickni odgeli, a wy gste se s njmi ani nerozlaučil. Zdali wjte, co se wčera dělo?

Gá. Sám sobě bych neodpustil, pane hrabě, kdybych byl giž zapomněl slowa wasse, i přeswědčen gsem, že každé z nich důležité bylo.

Hrabě. Při stegném smeyssljenj wám tedy za těžko nebude, působiti ku prospěchu spolku nasseho; a prwnj powinnost wasse gest, zjskati sobě oswjcených a rowně smeyssljcjch lidj, genžby s tjm byli, gakýmkoli způsobem přispěti Hellensku.

Gá. Buďte ubezpečen, že činnost má neochladne. Nynj wssak bych wás žádal o gasněgssj zpráwy stranu pautnjka, proč zawražděného barona takowau pomstau pronásledowal, a gak teď o wyswobozenj geho se pokusjte.

Hrabě. Co se toho týká, snadno wám zpráwu dáti mohu; nenj k tomu wssak nynj přjhodná chwjle, objrati se s minulostj, neboť giž swrchowaný čas, stjhati budaucnost.

Gá. Dobře, pane; gaké wssak přjprawy magj osud budaucj dle aučelu wasseho řjditi?

Hrabě. Obyčegné; — gednotliwé rozsjwáme teď paprsky swětla, genž potagmu se zmáhagjce w prawau dobu gedným plamenem wyrazj.

Gá. Ale pautnjk —

Hrabě. Ah ten! — Wěru, o žiwot wlastnj tak pečliw negsem, gako o wyswobozenj geho, a gest to aučelu nasseho hodný čin, že geg wyswobodit mjnjme.

Gá. A ten gest? —

Hrabě. Druhowé nassi, kterých gste w noci poznal, dnes ráno na wsse strany se rozgeli, k wyskaumánj, kde uwězněn gest, a daufám, že nás gesstě dnes dobrá zpráwa dogde.

Gá. Proč gste mne nekázal zbudit, abych také s njmi byl odegel, snad bych gá ho neydřjwe byl dossel.

Hrabě. I na wás čeká práce; ale hleďte, gak krásné se wygewuge gitro, a zde w komnatě nám ge stráwiti nelze; počkeyte na mne w zahradě, tam wám wyswětljm, co gesstě temno.

Učinil gsem, gak prawil. Služebnjk mne uwedl do altánu, genž na wysokém pahorku stál, a z něhož podjwánj bylo na celau kraginu wůkolnj. Wýchodnj wětrowé prowjwali ssumjce husté stromowj a wzdychali hágem; ó, toť gsau wzdechy z wlasti! prawil gsem k sobě, a pozorowal gsem dalekau kraginu, genž až ku patám hor apeninských před okem mým se lesknula. Když přissel hrabě, w howoru předesslém pokračowali gsme, a on mne s mnohým tagemstwjm společnosti hetairské seznámiw, i prostředky swěřil, gakými aučel swůg dosáhnauti mjnj. Osud pautnjkůw giž byl od audů společnosti určen, a kdyby mu w rukau katowých smrtelný giž pot na čelo wstaupil, kdyby napřažený

meč gedno gesstě a to poslednj mu dopřál oddechnutj, předce ho wydřeme z moci drábowy, neb žiwot každého gednotliwého auda stogj za wyswobozenj odsauzence. Wěru, prawil dále, swět nenj stwořen pro pygmaiskau tu země rodinu, a cožby se posléze stalo z člowěčenstwa, kdyby rozumný duch a wznessená sila pogemů nadobyčegných otroků se stali služebnjkami wssednosti?

Kauzelnau mocj mne obklíčil tento muž mluwau swau, rozgařené srdce mé winulo se k duchu geho, ona obmezená subjektiwnost, genž posud wládla w citliwých prsau mých, a k takowému smeysslenj, k tak neobmezené činnosti mne nepřipustila, rozplynula se w okolnosti nyněgssj, gako snjh se rozplyne w polibenj garnjho slunce. Bylo mně, gakobych nowým powětřjm nowého byl nabyl ducha, gakby obwázané srdce mé přetrhlo obmezugjcj pásmo, a minulost má tak nepatrná, tak nečinná se mi zdála, že gsem se w upamatowánj studem zarděl, gak nedostatečná byla posud wůle má k wywedenj mysslének, gež mi někdy náhoda, někdy wlastenecké smeysslenj wstřjc stawělo. Přiznal gsem se hraběti, a on se usmjwal. Umluwil gsem se s njm, že budaucj den odgedu, a wyzwjdati budu osud pautnjkůw; i práwě gsme wycházeli ze zahrady, an geden ze služebnjků hraběti podal list posstau zaslaný. — Ai, prawil hrabě, když ho přečetl, swrchowaný čas, přjteli, k činu, neb osud sám nám příležitost k protiwenstwj podáwá; giž zragj časowé, a raděgi ať sto temných hlaw padne za gednu oswjcenau! Zde čtěte a přeswědčte se.

Nuže, odpowěděl gsem, list mu zpět podáwage, zegtřegssjho dne očekáwati nelze, — ale, hle, zde také gesstě něco stogj, čeho gste si newssjmnul.

Hrabě. Co to gest? ukažte. — „Nebude-li wssak poslednj wečer přede dnem popravy pomoc na bljzku, z gitra bezdussné tělo mé saudcowé wywezau do katowých rukau!" Tok zaufanliwé předsewzetj! Gak pomoci? času nezbýwá; teď gest na wás řada, přjteli. — Wygádřil mně mjněnj swé, gakby co neyrychlegi pautnjku přispěti se mohlo, a žádal mne, abych konati nemesskal, co potřebno. — Teď ale pogďte, prawil dále, chystegte se na cestu; před slunce západem sotwa dogedete mjsta i s neyrychlegssjm koněm, protož messkati nelze. W rozmlauwánj giž ze zahrady wystupowali gsme, an onen němý čerwenoplásstnjk wstřjc nám přiběhl, a pohybowánjm těla zpět do zahrady gjti nám znamenal, i s rukama sepiatýma před hraběte klekna, dále nás k letobytu pustiti nechtěl.

Co to? wykřikl hrabě uleknutý a dral se w před, an druhý služebnjk přiběhl. Zpátky, zpátky! zwolal tento, ukrýte se w zahradě; obložen gest dům wogskem, a spisy wasse se prohledáwagj.

Tak! — zwolal rozhorlený hrabě, obá od sebe odhodiw, to se gim nepowede; a po těch slowech w autěku spěchal přes dwůr. Němý běžel za njm; druhý na otázku mau w krátkosti wyprawowal, gak komisaři a wogáci w hraběcjm letohrádku shromážděné společnjky bezpráwné tagné gednoty proti wlasské wládě překwapili, a gich osoby, aneb wssecky spisy hraběcj i geho, gakožto hlawu spolku, sebrati magj. — Widěl gsem se w nebezpečenstwj, pročež rychle zaopatřiw koně swého, zahradnjmi dweřmi gsem odtamtud pospjchal. Spěchal gsem, neb zbauřeno bylo srdce mé, a zabolelo mne, an gsem pozorowal, gak wsse, co nadobyčegné, weliké a nesprosté gest, djlem podlosti uwyklých obyčegů, djlem osobliwau wássniwostj, násilau a namáhánjm despotů i tworů gegich udusseno býti má; a gakby občerstwený duch můg nowé peruti swé k wysokému pohybowal letu, prowjwala mne gen gedna mysslénka, gen geden cit: žjti a umřjti pro člowěčenstwo, pro wlast! Gak ale wzácné, tak i překrátké gsau doby nadchnutj w žiwobytj lidském, a newyslowitelný zápal co diwěobrazný přelud, wjce a wjce w pozorowánj se rozplyne w barwité ponětj, a rozeznáme swětlo a stjn, a wýraz plamenů hlaub a hlaub se dere až do neyhlubssjho srdce, kde newiditelně hnige a dautná, a lahodnau wraucnost a rozčilenost zbuzuge. Tak bylo i se mnau. Nowost okoličnostj roznjtila mne, a mocnost okamženj udusila minulost; nezničila wssak tkliwau subjektiwnost, gež se genom ukryla před slawnau činnostj widin; neb gesstě to samé srdce we mně tlauklo, a widina lásky, gežto nerozdwogitelným pásmem spogowala minulost a budaucnost mau, ljbezným zwukem mne okauzlowala. —

Welebné oblaka na obzoru bezpečně se podepjraly na wzdálené Alpy, a zanjmawý pohled oko mé upewnil na wůkolj. Zkussený znatel lidstwa nebude se diwiti negistému poletowánj mysslének mých, an gednotliwý pocestný, wzdálený od wlasti, pod cizj nebe osudem zahnaný, rozmanitostem náhody podroben gsa, od rozmaru smysslnosti, gakož i od wnitřnjho boge záwisj, a w neurčitém mysslenj zábawy hledá. —

[Budaucně dále.]

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Zrcadla. Zrcadla u starých byly z rozličného kowu. Cicero připisuge wynález Aeskulapowi. Mogžíš činj we swé druhé knize zmjnku o zrcadlech židowských žen. Z počátku uhlazené železo a cyn službu zrcadel zastáwaly. Za časů Pompeja ale i stříbrné zrcadla do Říma přinássený byly, kteréž, ačkoliw z drahého hmotu, předce postěz lacinými se staly, poněwadž kow tento lehčegi se připrawiti dá, než giný. Od Římanů naučili se ge znáti Gallowé; neb w hrobech starých králů a wůdců gesstě mnohé k nalezenj gsau. J w Paříži gesstě před 12. stoletjm takowých zrcadel potřebowali, až ku konci křjžáckých tahů skleněné na gegich mjsto wstaupily. Prawj se, že neyprwé w městě Sidonu zhotoweny byly. Benátčané wssak, použiwsse toho tagemstwj, byli prwnj, kteřj djlnu na zrcadla založili. — Prwnj djlna na zrcadla we Francii byla roku 1665 od Kolberta w Tour a la Ville, blýže Cherbourgu w Normandii založena.

Rukawice. Giž za časů wogwody Přemysla (r. 723) w Čechách rukawice nosili, gako obuw na nohách. Tyto rukawice neměly žádného sswu a býwaly z kůžj newydělaných, gakž nám gesstě posawád dokazugj rukawice wogwody Přemysla (?), genž se nacházegj we wjdenském Museum. Ostatně w tom hledala wznesseněgssj třjda lidu gakés přednosti, že na mjstě, kam pozdėgi přasska se umjstila, dráp nohy se nechawal. S pokračowánjm wzdělanosti zawedeno bylo ssitj rukawic, a mnohé wesnice se nalezaly w Čechách, genž, gak lodnj regstřjky znėgj, toliko dělánjm rukawic se zanássely, a mnoho gich po Labi zawáželý. Neydiwněgssj gest přitom, že mnohé rukawice často z 50ti, ano i wjce kausků kůže rozličných zwjřat pozůstáwaly, při čemž ani kůže malické wewerky wynechána nebyla.

Kdoby učitele w krásopisectwj négakým darem uctiti chtěl, nechť kaupj nedáwno w Dubljně wynalezený nožjk na pera, genž obsahuge 873 železek.

W regstřjku města Alkmaru čte se, že roku 1637 sto a dwadcet tulipánů w prospěch sirotčjho domu weřegně za dewadesát tisjc zlatých prodáno bylo. — Za časů Ferdinanda I. kwětly w Praze, w cjsařské zahradě, tulipány, genž cjsařským wyslaucem z Turecka přinesseny, odtud dále po Ewropě se rozssjřily.

Před nedáwným časem rozwázali w městě Leithu, w Angličanech, baljk lnu, z Rus přiwezeného. K nemalému podiwenj wssech přjtomných wyskočila z něg kočka wesele si počjnagjc, ačkoliw negenom cestu po celých 28 dnj byla konala, alebrž bez wssj potrawy, a poněwadž baljk strogem pewně stlačen byl, bez powětřj čas ten strawila. — Si res vera — prawj to kočičj žiwot!

Zwláštnj wlastnost obywatelů gednoho djlu města Londýnu gest láska k holubářstwj. Mnohý žebrák, genž w hadry oděn, tjm toliko, co wyžebrá, se žiwj, má swůg holubnjk a w něm rozličných způsobů holuby chowá, gichžto počet často za 800 i za 1000 zlatých stogj. Těm obětuge takowý člowěk, cokoli dobude, i třeba chléb swých dětj a wssecku pohodlnost. Často nedělnjho času wycházjwá 12 i 15 lidj z Londýna na bljzké wrssky; každý nese klec z wrbowého prautj s holubami. Na wrssku ge wypustj, až zase tyto sobě polétawsse, do klece se nawrátj.

Geden maukenjn we wýchodnj Africe žádal od Beya z Cárihradu dowolenj k dobýwánj mědi. Bey nemoha se dosti nadiwiti, gak by mohl z kamenj měď utwořiti, předce mu dowolenj dal; sotwa wssak se byl o prawdě přeswědčil, nechal nesstastného gako čarodégnjka stjt. Důkaz newědomosti, kteráž posawád we wýchodnj Africe panuge.

Neyzuřiwěgssj zwjře, tygr, bogj se před myssj. Gednoho dne uwázal držitel menažerie w Ostindii takowé zwjřátko na nit, a pustil ge do klece k tygru. Tygr, myš spatřiw, skočil do kautka klece, celý se třesa, a když se myš k němu blížila, počal strachy kwáti, že každý nad njm ustrnul.

Zwyk kaufenj tabáku počjtá se w nassich dědinách od roku 1620; přinesly ho k nám ony zbory Angličanů, genž toho roku Fridrichu pátému s wůdcem hrabětem Grayem do Čech na pomoc přitáhli. — Za času 30tileté wálky skoro giž w celých německých končinách kaufenj we zwyku bylo. A. D.

Nikdy nebylo snad člowěka wětssj láskau wědám oddaného, gako Pliniusa. Při gidle, w lázni, na swých cestách, ano i když po ulicjch města Řjma chodil, zaměstnáwal se čtenjm. Zanechal 160 swazků — wýtahy z giných knih w sobě obsahugjcjch, za základ mage, že i z té neyssparněgssj knihy négaké učenosti nabýti lze. Geho přjrodopis, nesčjslným krásným uměnjm naplněn, kritikářům hogné podáwá látky. Celý žiwot lidský by nepostačowal, zpytowati tak mnoho wěcj. Zwědawost geho ale stála geg žiwot; neboť řjdiw lodstwo u Misenum, chtěl wypuklé Wesuwu sopténj pozorowati. Wylewagjcj se tekutina wssak pohltila geg.

České diwadlo w Praze
roku 1834/5.

Rozdjlné bylo očekáwánj českého obecenstwa, když lonského roku nowé ředitelstwo o diwadlo pražské se uwázalo. Gedni auplného sklesnutj a zahynutj her českých se báli, ginj gařegšj gich zkwetánj a powznešenj očekáwali. „Kwěty," ačkoliw gindy dosti pilně zpráwy o diwadle našem podáwaly, hlasy letos nepochybně z důležitých přjčin zatagiwše, neoznamowaly, gakž asi rozdjlné to očekáwánj se wyplňowalo. Nynj dokončen opět ročnj běh her českých, i widj se nám zaslušno, aspoň stručný přehled o působenj ředitelstwa, herců i obecenstwa čtenářům našim podati, gelikož diwadlo za neyhlawněgšj cestu powažugeme, po njž přjhodno národu k srdci se přibližowati.

Wedenj weškerých her zůstaweno nowým ředitelem, p. Stögrem, pauhým Němcem, chuti a obezřetnosti našeho Štěpánka. Známek zagisté wšickni tohoto na slowo wzatého wlastence dle geho mnoholetého působenj, i netřeba tu wyšetřowati a obgasňowati, do gakých rukau dáno řjzenj. —

Mezi herci staly se patrněgšj — deyž Bůh, aby pro budaucnost dobré proměny! Odešlyť p. Roscherowa a Illnerowa — odešel p. Grau, Biel a newiděli gsme p. Plecha; za to poznali gsme pannu Manetinskau, p. Albinu Schikanedrowau, p. Střjbrného, Swobodného, Lipa, w giném okresu než gindy p. Skalného, i několikráte pánowé Cham, Běnert a ginj ukázali se. — Panna Manetinská pěkné má schopnosti, i byloby k přánj, aby hřiwnu swau zakopáwati nemusela. S češtinau má owšem dosti weliké nesnáze, leč i giž letos pozwolna zmizely, a gest se do pilnosti gegj co nadjti, že dále a dále docela pominau. Trochu německého zatrhowánj — inu, když nelze ředitelstwu wětšj o to mjti starosti, aby nás z gewiště krásný, český gazyk pozdrawil — my máme dobrý a trpěliwý žaludek — my tu trochu sneseme; nesmj to býti ale trocha takowá, gaká nás zaseypá z úst p. Schikanedrowy, při njž netoliko nesnáze s českým, ale i s wlastnjm gazykem se shrnugj. — Pan Střjbrný nastaupil na mjsto p. Bielowo ke hře na milownjky. Nenj dobře, páni herci počátečnjci! mjti pochwalu z každého domácjho diwadélka za berné penjze, aniž dobře, milj posluchačowé, po prwnjm, nerozhodugjcjm wystaupenj pauhého začátečnjka řjci: Ten gest, gakowého gsme od těch a oněch dob neměli. Přeceňowánj sebe samého gesti nemoc, na niž beztoho hercowé rádi stonáwagj, k čemuž gestě záhubného semene do nich wkládati? Dřjw mladé pány hezky stát, a chodit a mluwit naučme, potom gim pochwalu tleskeyme. Ostatně gesti p. Střjbrný k něžným milencům přjhodné postawy i podoby, gadrného i ljbezného hlasu — a gak se wlohy geho newšednj wywinau, na rok přjšti snad uwidjme. — Pan Lip, posud w menšjch osobách komických widjn, dosti pěkné progewuge schopnosti.

Obecenstwo, her českých milowné, od několika poslednjch let náklonnost swau zwlášte progewugjc, letos, gak se zdá, přečetným nawštěwowánjm diwadlo neobtěžowalo, čehož ale neyhlawněgšj přjčina gest byla w zimě rozličných giných wěcj na odiw wystawenj (předewšjm pak gizdecká společnost panj de Bachowy) a nad obyčeg opozděné začetj her po sw. Wáclawu, tak že gich weliký djl w ročnj částku padl, kdežto se w čas odpolednj giž rádo na procházku chodjwá. — Ginj a ginj opět stýskali, že zpěwohry nemáme. Ale co na plat stýskánj, kdež na cestě hromady překážek ležj, pro něžto se ctj k cjli dostati se nelze?

Zpěwohry, té pochautky, toho pamlsku diwadelnjho, nám letos owšem neposkytli — wizme, co se dělo w giném, a snad důležitěgšjm okresu.

Nowě prowozeny byly Klicperowy weselohry: Žižkůw meč a Každý něco pro wlast. — „Žižkůw meč" ne sice pro wynalezenj, zapletenj a uspořádánj, alebrž pro žiwé a rázné charaktery fraškau nazwán. Prwnj 2 gednánj negsau než pauhý dialog — ale žiwá studnice wtipu; gakož celá báseň strom gesti tak bugně ze wšech wšudy stran wtipem wyrážegjcj, že ho ze wšech wšudy stran ostřjhati dlužno, má-li se w přjzni diwáků ugmauti. — Hra se ljbila, i bylaby se ljbila gestě wjce, kdyby hlawnj osoba žrawého a psůmilowného Pohltoňského byla giným rukaum byla swěřena. Snad že se w tom podruhé wyhowj.

[Pokračowánj.]

Úmrtj.

Opět se zpěwumilowné — wjno, lásku a wše, co šlechetného, česky opěwagjcj ústa zawřela! Zesnulť w Pánu w kwětnu 1835 stařec 70letý, mnohým protiwenstwjm zkaušený, a wšak předce bodrý a zbožný K. S. Šnaidr. Které české srdce nezná zpěwy geho, a kteréž newzdychne: Deyž mu lehké odpočinutj? —

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjšila.

KWĚTY.

4. čerwna [Přjloha XIIIá.] 1835.

Wystawenj uměleckých děl w Praze, roku 1835.

(Pokračowánj.)

Cizoložnice (známá ona scena z ewangelium) a **Rybák** (dle Göthowy ballady) hlawnj ideau i prowedenjm wšechněch oddjlů zabawugj. Mne zwláště **Rybák** pogal — zdálof se mi, že p. Aug. Palme onu newyslownau tauhu w prsau mládeneckých pěkně wyljčil w celé rybákowě, po spanilé, zlatowlasé nymfě nahuté — prahnaucj postawě. Barwitost welmi libá.

Kristus w Emauzjch a **milosrdný Samaritán** od Jos. Mrňáka. Gestli se nemeyljm, widěli gsme giž zdařilegšj djla umělce tohoto, co do komposicj, kreslenj i ostatnjho wywedenj.

Djla p. Gustawa Kratzmanna, nynj meškagjcjho w Drážďanech, wesměs dogista nemálo k okrase celého wystawenj přispjwagj. Mezi komposicemi zpozorowali gsme **Madonnu**. Prawidelné kreslenj, žiwost barew weliké gsau přednosti i geho kopij, z nichž — a wšak newjm, gestli k prospěchu — zlástě z německé školy mnoho i do wlastnjch kompósicj přecházj. Wynikagj mezi kopiemi: **Sw. František** podlé Corregia, **Madonna** dle Holbeina, **třj sw. králowé** dle Ligozziho.

Poneyprw, co se pamatugi, spatřil gsem u weřegnosti djla p. Waldherra, nyněgšjho direktora akademie. Poznamenám z nich **Hypokrata mezi žáky**, **Marii s Jesulátkem a Janem křtitelem**, a **tři ženy u hrobu Ježjšowa**. Mně se podiwně dělo při pohledu na tyto obrazy. Stálť gsem gako před prawidelnými — až na článek neymenšj prawidelnými, pěkně přioděnými sochami; ale gen gako před sochami — twory bezžiwotnými. Djwalyť se na mne oči pěkné — ale gen oči malowané; nezářila z nich ni duše, ni duch.

Škoda, že Ti dwa plody Agrikoly popsati nemohu! Bogjm se, žeby slowa o těchto sladinkých hřjčkách podobné sladkosti býti musela, a kdož mi se zaručj, žeby se pak na cestě samau sladkostj nerozplynula? — Gesti to **Wenuše s Amorem — a spjcj Amor**. To nenj ani dotknutj se barew hmotného plátna, to gesti gich pauhý dech na powětrné obláčky.

Djla ta tjm wjce, tušjm, wlastnj gakési ljbezné něžnosti nabýwagj, an se nám namluwiti chce, že wlasatá děwa, s rázuau rukau, nad nimi — **eine sinnende Psyche v. Wilhelm Stief** — býti má.

Geště u gednoho obrazu se zastawme — **u knjžete Wáclawa a bratrobigce Boleslawa**. Gesti to djlo p. Markowského, známého giž ginými pracemi z děgin wlastenských. Nacházegjť se tu i podobizny z rukau geho, a nemilo mi, že nelze o welikém oltářnjm obrazu knjžat českých stegný, přjzniwý wydati usudek. Rád bych to djlo we wýšce, na mjstě, spatřil — bude-li pro neukončenost kontury, pro neurčitost barew co k spatřenj. Možná wšak, že potom i poklesky w kreslenj méně bolestněgi w oko bjti budau.

P. p. Klimše (**Čechůw přjchod do wlasti**), Fortnera (**Saul káže wěštkyni Samuela z mrtwých křjsiti**), Schmidtleichnera (**Kristus na hoře oliwetské**) a w. giných opominauti nesmjm.

(Dokončenj budaucně.)

Nowé knihy.

1.

Zora,

almanach na rok 1835, w Budjně, 1835.

S potěšenjm ohlašugeme kragenům wygitj almanachu toho. Prwnj to zagisté almanach československý, kterýž se skwostnostj cizokragnjm knjžečkám druhu toho wyrownati může, a který každého, kdož Slowanem se cjtj, hned na prwnj pohled potěšj a obraduge. Gest Zora spolu zřegmým důkazem, že ušlechtilj Slowáci to, co sobě za heslo položili (Národ, který se sám neopanštj, nebýwá opuštěn), skutky upřjmně plniti umj; tolikerými nesnázemi obkljčeni, žádných w podniknutj takowém nemagjce předchůdců, nicméně srdečnau usilownostj přemohli wšecky překážky a dowedli toho, že i newděčnj a nesprawedliwj protiwnjci gich w Uhřjch ku swému welikému podiwenj na ně patřjce, haubit se musj.

Nám pak budiž wjtána, Zoro milá! O kyž gsi nám předchůdcem dlauho již očekáwaného dne blaženosti a oswěty, wzcházegjcj nad rozlehlými národy slowanskými.

Negsauce toho úmyslu, gednotliwé články rozebjrati, woljme gediné powrchně zdánj swé pronesti o Zoře, gegjžto záměrem gest wšecko, coby Slowana zagjmati mohlo a mělo žiwot slowanský, nynégšj i minulý wěk w rozmanitých dobách slohowých wyobrazili, a tjm Slowany bawiti. A ačkoli počátek u wšech wěcech býwá trudný, a Slowákům našim byl obtjžnégšj, nežli spatřugeme: můžeť se giž Zora letošnj mnohými pěknými plody honositi. Sem náležegj přede wšjm Selanky Jana Holého. Muž tento, pěwec Swatopluka, překladatel Virgilia, zlomkůw z Homera a giných, podal nám w nich wěrný obraz žiwota, a způsobu smýšlenj a gednánj dobrého národu slowanského pod Tatrami: gsauť Selanky tyto důwodem, gak neunaweně p. Holý swé krásné dary přirozené na wzorech řeckých a latinských wzděláwal, zdokonalowal a wybrušowal. Wěrné wyobrazenj žiwota přirozeného, skutečného, lehkost, ljbá gakási neaucenost, slowem přjroda sama — hlawnj wlastnosti každé dobré selanky — gsau okrasau utěšených Selanek geho.

Od muže toho, nám tak wáženého, gest w Zoře též i žiwot apoštolůw slawských, Cyrilla a Methuděge, gakož i rozwrh a ukázka básně epické blahozwěstj těchto skutky opěwagjcj. Gako pan Holý, tak i pan Suchany neywjce se o rozmnoženj obsahu Zory staral; od něho pocházegj dwě nowelly „Odplata za proroctwj," „Kdo dá srdci mému potěšenj" a žiwotopis mladého hauslisty slowanského, Poláka Kąsckého. Jelka, nowella od Paluckého, nowella ze času poslednj wálky mezi Poláky a Rusy, a žiwotopis slawného hrdiny Zrinskiho od M. Hamuljaka, a básně giné drobnégšj od autlocitého Kuzmanyho, Slobody a Godry, gsau ostatnj práce we Zoře obsažené. — Že Zora každého, kdož sprawedliwě okolnosti našich časů, i zwláště u Slowáků oceniti chce, i powážiti mnj, uspokogj, daufati smjme, gakož i té gsme nadége, že každý Čechoslowan wznik a zdar almanachu toho podlé sjly a možnosti upřjmně podporowati bude.

Co konečně powinnostj býti saudjme, gest zagisté to, wložiti na srdce Slowanům tam na Dunagi, Wáhu a Hronu, na stolebých Tatrách, kolébce našeho národu, upřjmnau a srdečnau žádost, aby dobře na mysli slowa wážná, gež Kollár, pýcha weškeré Slávie, ohniwým myšlének swých praudem we znělce 297 pronesl. — Gedinýť zagisté anděl i cjl wytknuli gste sobě, milj Slowáci, gest to ten samý, co každý oprawdowý, wlast swau milugjcj žádá; wzdělanostj totiž přiwésti národ náš ku oné mrawnj sjle, gakowáž by gménu geho zjskala nesmrtelnost, a kterážby pogistila šťastný a blažený staw trwánj geho. A zdaliž pak budau moci gednotliwci rozprášenj, geden tau a druhý ginau cestau krácegjce, odwaliti kámen náramný, kterýž překážj gim wšem na cestě, po kteréž gim gest ku chrámu prawé blaženosti se ubjrati? Rukau w ruce, swornė kráčegme ku cjli ustanowenému, a nadége nezklame nikdy, upřjmnéli a šlechetné bylo gen usilj naše. *W. Sw. Štulc.*

2.

Owoce dobročinnosti. Dwě zábawné powjdky dle německého sepsané od J. Wáwry Lomnického. W Praze a w Hradci Králowé, 1835. Tiskem a nákladem Jana Host. Pospjšila. W 12ce. Str. 156. S rytinau. Cena na kanc. tisk. pap. 12 kr., na wel. 18 kr. stř.

Totoť gest owoce, gež gsme řjkagjc we kwětu geště w Kwětech našich oznámili. Gsauť to dwě zagjmawé powjdky powěstného mezi Němci spisowatele. Pan překladatel, spogiw ge w geden swazeček, nazwal ge, snad že podlé gich hlawnj myšlénky, owocem dobročinnosti, a snažil se wšemožně ducha půwodnjho postihnauti, čistau a srozumitedlnau mluwau; a taťzagisté čtenj zábawného nemalá ctnost, pro niž gediné giž obecenstwu tuto knjžku poručiti můžeme. Lečmimo to i oběma powjdkama tak zbožný duch a gakési duši člowěckau prowzbuzugjcj řjzenj — odplata ctnosti — prowjwá, že ge neynewinnégšjm djtkám do rukau dáti nenj nebezpečno. Nadégi máme, že w brzce mezi čtenáři a čtenářkami českými hogně k spatřenj bude, zláště an i p. wydawatel, nešetře nákladu, wšecko učinil, cokoliw k slušné ozdobě poslaužiti mohlo. Tisk ge čistý, papjr pěkný, obrázek auhledný, cena lewná, a kdo gešte toliko w německé literě rád se bažjwá, že mu tauto knjžkau zwláště poslaužjno, se přeswědčj. — Bude-li se dobře s prwnjm djlkem dařiti, slibuge nám p. překladatel druhý i třetj a snad i wjce gich poskytnauti.

3.

Bibliotéka zábawného čtenj. Djlek I. *Drobné powjdky*, z anglického přeložené od Jak. Malého. W Pr. 1835, w knjžecj arcibisk. knihtisk., řjzenjm Wáclawa Špinky. W 8ce. Str. 136. Cena 20 kr. stř.

Při ohlášenj zábawné bibliotéky — toho pěkného i potřebného podnikánj — gistě ozlého wlasten-

ského čtenářstwa přánj gedno bylo: dobrý zdar — a zrakowé se dychtiwě obáčeli po prwnjm swazku. Giž wyšel. — Kdokoli w to chatrné ústrogj našeho spisowatelstwa gen poněkud nahlednul, a se stawem našich nakladatelů i čjtatelů gen poněkud se seznámil: přeswědčen gest, že podobné podnikánj u nás s nemalými obtjžnostmi zápasiti musj.

P. wydawatel bibliotéky za cjl sobě wytknul, wšecky strany, gakož i wšechněch sjly spogiti w geden swazek, i gest mu ze wšech stran laskawého se propůgčowánj a hogné podpory k přánj. Že snad na začátku ani on obecenstwu, ani obecenstwo gemu wšestranně zadost neučinj — kdož by se tjm horšiti chtěl, aneb o dalšjm zdaru wěci wedl pochybnost? Hlasowé o djlku prwnjm wůbec přjsniwi gsau — i dobré to znamenj, že se druhému swazku žádostiwě w austrety hledj. Zewrubněgšj usudek o počjnánj a práci p. Malého až dosawáde wydati nelze, gelikož obidjčko sotwa wylézá, a z prwnjho kroku sauditi se nemůže, kterau si dráhau zaměřil. Překlad gest wěrný, za wěc ručj gména spisowatelů, gakož gsau Bulwer a Irwing. O tom snad gediná gest mezi čtenáři rozepře, whodný-li tu wýbor práwě pro tu bibliotéku? Rip van Winkle na př. a djwčj hrdinnost hezké gsau prácičky, zdaž by se ale nebylo s wětšjm prospěchem stalo, kdyby se mjsto dwau i třech drobnůstek gedna wětšj pěkná powjdka byla zwolila? Panu Ripu hezky by slušelo, státi w řadě giných „zlomků," gakowých Irwing co obrázky obyčegůw a smeyšlenj národu swého swětu poskytnul; tuto wšak zdá se nám, gakoby cizj panáček strogiti se chtěl českým oděwem; neboť známe i my pohádky o dobrodruzjch, kteřj mnoho let žiwota swého prospali. — To gsau wšak smeyšlenj gednotliwců, a negsauli důstatečná, poukázati na prawau stezku, nesmj se gimi pautnjk dáti zawesti, gemuž we dálce wytknutý se leskne pěkný cjl. My toliko radjmě, poslechnauti slušných obecenstwa žádostj, a pewně setrwati. Potřeba dobrého zábawného čtenj gest mezi námi tak weliká, že při neunawené pečliwosti wydawatelowě nelze ginák, nežli i dobrého zniku se nadjti.

P. Malý, wydawatel i spolu nakladatel, staral se o přjhodný formát, o pěkný papjr a nowé latinské litery, že kdyby i tlačitel byl čistotau přispěl, byly by drobné powjdky mezi neyauhleduěgšj plody české belletristiky počjtati se mohly.

Slowo o zkauškách djtek na tak nazwaných opatrownách.

Dne 31. kwětna t. r. opět byla držána slawně zkauška w opatrowně na Hrádku. Oprawdowá to utěcha, gakéž ten podařilý ustaw přátelům mládeže zwlášť a člowěčenstwa wůbec poskytnauti s to gest, a to čjm dále tjm wjce, poněwadž patrno, že učitel tamnj p. Jos. Swoboda pořád snažněgi sobě počjná w ošetřowánj malých swěřenců swých, a w swatém zastáwánj úřadu swého horliwě se přičiňuge o to, aby za wzor slaužil čekatelům (budaucjm učitelům) ustawů podobných.

Prawil gsem, zkauška; a wšak domnjwal-liby se kdo, že se w opatrowně djtky zkaušegi, křiwě by se domnjwal. Cožbychom — upřjmně se přizneyme — směli práwě umného žádati od djtek třjletých až do šestiletých, gaké chodj do ustawu! Od djtek zhola nic. Gaké oswědomělosti a rozwahy chtělibychom se do nich nadjti, nadto-li se tam geště djtky tak mnohé zcela zanedbané přiwádègj? A byťby do ustawu djtky i dobře zachowané přišly, to nebuď následkem, aby se u nich w stářj tom giž něgakého uměnj požadowalo. Požádawek takowý nedá se, než přepiatému smeyšlenj a nerozumu přisaudit. Pamětliwi buďme gen wždy té maudré zásady: Nepřenáhli se w ničem, aniž čeho namáhey, chceš-li, aby wěc byla dokonalá a trwanliwá. Warugme se wšj přjlišnosti u wychowánj djtek, aby kwět duševnjho gegich i tělesného žiwota znenáhla se mohl rozwjget. Namáhánjm sil gegich porušili bychom záhy giž ten žiwot, a djtkám, co lidem, wedlo by se gako bylinám, které zahradnjk ne tak pro užitek, ale wjce pro obdiw a pro neobyčegnost násiljm we hřiwnu aneb w pařeništi wyžene. Co gest wlastně po nich? Magjli být na krásu — dlauho-li ta krása trwá? Magjli být na užitek? Ach, gaký užitek byliny takowé dagj, máme přjklad na raunjch zelinách, kterých nám zahradnictwo welmi časně z gara anobrž i w zimě poskytuge. W požjwánj gich gen také osoby naneywýš sobě libugj, gegichž žaludek tak gest sestáhlý aneb řeklbych pokažený, že žádnau silněgšj a žiwněgšj strawu nestrpj a nenese. Nelibugme sobě w nečasném horowánj duchem, w regděnj po kraginách prázdných, we snách ducha powstalých a geg uspáwagjcjch; aniž mègme každé nawedenj k wychowánj, gakých nám cizota schwaluge, za dobré; dřjwe dobrotu geho zkusme, aneb raděgi sami o maudrém wychowatelstwj přemeyšleme. Gistě to zákon přjrody a rozumu, w ničem ani žádné nečinit skoky, ani ne-

chtějt čeho dočelit namáhánjm. Učiteli a wůbec wychowateli nedey se tjm dokonce meyliti, namjtneli někdo tobě, že to aneb ono teprw pětileté djtko giž čte, pjše, počjtá a co geště — wšak pátrey za takowými námjtkami, a uzřjš, buď že djtko to čte, pjše a počjtá, ale nikdy čjst, psát a počjtat uměti nebude; buď že práwě umj ty wěci, ale ohledni se mezi lidstwem (ani třeba na letopisy poukazowati) a zwjš, djtky takowé že gako owoce přezrálé stromu žiwota odpadáwagj; buď shledáš, že djtko umělé w skutku gest staršj, nežli bylo o něm udáno. Wšeho do času. Teprw čas růže přinášj. Tady (w opatrownách t.) se od djtek geště žádná samočinnost na ten čas žádat nemůže, byťby se poněkud i gewila; sice tratj namáhánjm swau sjlu u wěku tom, a na budaucnost brzo ochábne. Tady rozum a wůle djtek musj být wjce následowánjm maudrosti giného, učitele totiž. Gméno opatrowna giž nám připomjná, že to útočištné mjsto pro mláď takořka geště docela nerozumnau, kde se ona toliko opatruge, aby nepřišla k aurazu a newzala pohromu. Tam se ona genom wlastně dochowáwá wěku, genž gi tolik aspoň dá sjly tělesné i ostražitosti duševnj, že na djle sama giž potřebám swým mnohým wyhowěti, pak nebezpečenstwj a neštěstj se může uhnauti.

To, čjm nás djtky malé při zkaušce překwapj, nemůžeme gim ani za gakau powinnost, ani za zásluhu pokládati, ale za přičiněnj učitelowo. Při učiteli zwláštně smjme toho pohledáwati, co se nám libj u djtek. Zkaušky předsebrané w opatrownách se tedy různj dokonce od zkaušek, které na wyššjch wychowatelnách býwagj držány: w těch tady se zkaušegj schopnosti dospělegšj mládeže, i pokrok gegj w pilnosti a we wědomostech, tamto se zas hledj na to, gak učitel čili opatrowatel po otcowsku s autlaunkými, swěřenými sobě djtkami nakládá, kterak wljdný gest způsob geho w ošetřowánj a wzděláwánj těchto ubožátek, i gak chutě ony do ustawu chodj a tam rády meškagj. Na wyššjch ustawech se tedy zkaušegj wychowanci, na opatrownách zas wlastně učitel. Neočekáwey tudy nikdo od djtek těch, aby tobě při zkaušce něčjm, snad něgakau wynucenostj radost učinily; neboť schopnosti gegich a dary zhola w žádné uwáženj se geště bráti, a pokroky gegich žádnau měrau měřiti nedagj, a učitel by naneywýš pochybil proti zásadám maudrého wychowánj, kdyby na djtkách wynucowal wěci, ze kterýchby sjlu neměly, anebo při kterýchby žádného giného nechtěl dogjti záměru, leč ustaw geho aby se w omylném a zrádném blesku skwěl, a on marnau aby oplýwal chwálau. Djtkám, djtkám-by se křiwda děla ta neywětšj, kdyžby ony pro zisk giného, i také pro nerozumné potěšenj giných swé slabé sjly namáhaly a nastawowaly.

Snadby proto mohl býti kdosi na omylu, mysle, že w opatrowně djtky giného nedělagj, leda sedj aneb stegj, a pláčj z dlauhé chwjle? Owšem nagde tam gedno i druhé, a poněkud i třetj, obzwláště když které djtko poneyprw do ustawu se přibralo, a z domácjch swých známých žádného, a toliko samé cizj twářnosti spatřuge. A wšak, aby djtky tak malé gedno seděti, stát, chodit, běhat, skákat, sebe obracet, slauchat a mluwit a něco si pamatowat se učily: nebylaby to giž wýhoda welká pro zachowánj i rozwinutj se gegich tělesného zdrawj? pro lepšj zrůst audů, a spořádánj ústrogj gegich? ba i pro naprawenj leckterých, nowšjmawostj a nedbalostj mnohých rodičů ochromělých audů na těle djtek? A djtkám-by giž i takowé cwičenj podalo rozmanitosti, gelikožby se w krátkých střjdalo dobách. Djtky ale též w opatrowně takořka ducha nabýwagj, t. g. duševnj moci gegich, rozum, cit a wůle se obuzugj, činj se gim průchod i napomáhá se, aby genom směřowaly k dobrému. Gak tak mnohé djtky, dokonce giž u lidu chatrněgšjho, který malých swých pro weydělek hljdati nemůže a také neumj, widjwáme beze wšj ochrany, aneb swěřené též nemnoho rozumněgšjm stwořenjm než gsau ony samy. Mnohé takowé djtky přigdau na duši i na těle spustlé do ustawu. U mnohých z nich zase gest toliko mrawnj cit zanedbán, a tu obdržela smyslnost u djtěte přesjlenj. Djtě takowé potřebuge tjm wětšjho opatrowánj, poněwadž dotud w domácnosti nezwědělo nic o tom, že gest potřeba s ginými se pokogně snášeti a w dobrém poslušnu býti. Že tu ale djtky malé gsau ku wzděláwánj, dlužno, aby se gim wšecko, čemu se učj, pauhau hrau býti zdálo a tak připrawowalo, a ony toliko přjwětiwau a neljčeně laskawau twářj učitelowau ke wšemu se přiwáděly. A tudyž učitel w opatrowně widj dráhu wytknutau, po které mu gest kráčeti; máť on ustawičné a welké zaměstnánj, gehož důležitost newyhnutelně znáti musj, nechceli být nádennjkem ze mzdy, a toliko pro sebe pracugjcjm. Pro obec každý pracug! Z takowé práce wyplýwá blaho na weškeré lidstwo.

Množ. Bučkora.

Čjslo 24té.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjslo 946, a k dostánj gest w knëhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy gešte půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

14ho červwna] [1835.

Wlastenstwj w toho gen ňadrách můž rozbiti byt swůg,
Kdo s spanilau ctnostj k národu lásku pogj.

Al. Šembera.

Odwážliwý milownjk.

Když gsem tebe wyprowázel
Domů přes lesjček,
Swjtil na nás smutně z oblak
Bleďaunký měsjček.

Ach, co gsem gá tu pocjtil,
Wyslowit nemohu;
To gen mně gest powědomo,
Mně a pánu Bohu.

Chtěl gsem tebe poljbiti,
Žádný nás newiděl,
Znali gsme se přes tři leta:
Předc gsem se ňák styděl.

Tam pod tjm njzkým gedlowjm,
Kde chwogina hustá,
Zamhauřil gsem směle oči,
Namjřil gsem usta.

K tobě gsem se ponachýlil,
Ruku tiskna směle;
Ach, swého gsem nedocjlil,
Mráz mně šel po těle.

Geště kausek cesty zbýwal
Do twého domowa;
Chtěl gsem tobě powědjti,
Chtěl gsem gen tři slowa.

Bůh wj, co to bylo! chtěge
Mluwit, oněměl gsem,
Chtěge tebe poljbiti,
Celý zkameněl gsem.

Kéž bych tě směl geště gednau
Domů prowázeti;
Chtěl bych gá se ginač o twau
Lásku ucházeti!

Fr. Kaubek.

Ctibog z Dolan.

[Pokračowánj.]

Záwiš z Rosenberku byl wětwe rodu Wjtkowiců, kterýžto w držení welkých statků býwal, z nichž ale nárokem welký djl rozkazem krále Přemysla ztratil. Ztráta statků byla znamenitá, pročež také Rosenberkowé na twůrce rozkazu welmi rozhořčeni. Tohož času stal Záwiš hlawau celé rodiny; on zdědil negen gesstě dosti znamenité statky po otci, ale i neukrocenau nenáwist ku králi swému. Přirodau znamenitými wlohami obdaren, k welkým wěcem ustanowen byl, nepodobalo se wšak, gakoby darů wznessenébo ducha gen k dobrému užjwal. Rozumný, udatný, we wěcech uměnj a boge zběhlý, přjgemný a uctiwý uměl si náchylnost a lásku giných zjskati. Nenáwist wšak nadchla wssecky geho činy hrdostj, a duch geho se zanášel gen pomstau. — We wšech zámyslech mocně bratrem Čeňkem podporowán byl; aby wšak aumyslu swého gistěgi a pohodlněgi wywedl, ku dworu se odebral, kdež — zahaliw se w plášť prozřetelnosti — w brzce milost králowu zjskal. Taugil ale gen po příležitosti, gakby mstiwost swau nasytil, až se mu též poněkud naskytla.

Wyslanec papežský přigel do Prahy, a sotwa se Záwiš o příčině doswěděl, za kterauž byl přigel, giž se i k němu přibližowal, dáwage mu patrně k srozuměnj, že by mu w té wěci prospěšným býti mohl. Wyslanec, gemuž každý prostředek whod přišel, když aučele swého dosáhl, se wšj ochotnostj této příležitosti se uchopil, a oba se stali w krátkém čase dobrými přátely.

Často se scházjwali w ty doby a tjmž způsobem, gako se byli dnes sešli, kdežto se uradit měli, gak by krále cele přemluwili, aby na giné myšlénky stranu tahu do Prus nepřipadl. Schytralý Záwiš wšak i šetrně biskupa k tomu namlauwal, aby se i o geho zásluhách u papeže zmjnil, chtě také u řjmského dwora přátel zjskati, kteřj by mu někdy k dalekosáhlým aučelům nápomocni byli. Ostrowtipný biskup wšak giž dáwno byl Záwišowu tkaninu prohlídl, a znamenal, kam geho aumysl běge. Nechtě s njm wšak ničeho zkaziti, přislíbil mu wše učiniti, a tak geden druhému přátelsky napomáhage, obapolně se klamali.

Dnes dlauho mezi sebau rozmlauwali. Posléz byl giž čas, aby se opět rozešli. Rosenberkowé tedy s wyslancem se rozžehnawše, známau cestau nazpět se ubjrali; když wšak na břeh přigeli, promluwil Čeněk: Lybo-li, bratře, pogeďme na horu podlé břehu, a pak se dáme wýše přewezti; gesstě dnes, k Wyšehradu se wrátiti.

Záwiš poswědčil, a oba geli w mlčenj, každý se swými myšlénkami se obíragjce. Záwišůw duch se zanášel neobyčegnými náwrhy, geho žádosti a náruživosti se gewily w tazjch obličege; chwjli gisskřile oko geho ohněm prchliwým i strašným, chwjli zas bylo tiché, a wšecky tahy geho wyzrazowaly spokogenost, gen že w okamženj takowém prosswitala okolo ust geho gakási kyselost, genž celému obličegi cosi odwážliwého dodáwala.

Tak geli dlauhau chwjli podlé sebe.

Čeňkowi bylo mlčenj welmi obtjžné, on by byl rád chwjli rozmlauwánjm zkrátil; ale kdykoli promluwiti chtěl, a na bratra se podjwal, wždy slowa zatagil, neboť geg znal, a wěděl, že se nerád z přemyšlowánj wytrhnauti dáwá. Čekal tedy, až by sám promluwil, a wšak opět mu to dlauho trwalo, i protož bratra w oné, na oko pokogné době spatřiw, důwěrně takto promluwil:

Newjm, co o tom Wlachu mysliti, bratře! mně se cele nelíbj. Geho pohled a geho způsob gednánj přjliš newábj, ačkoli welmi přjwětiwým se dělá. Gá k němu nemohu důwěrnosti nabýti! —

Po chwjli, nechaw Čeňka na odpowěď čekati, promluwil zamračeně Záwiš: I také gá tak o něm smeyšljm! Nesmjme wšak na to wždy hleděti, zdali se nám wěc ljbj, ale na gegi užitečnost a potřebnost zřetel mjti musjme. Wlach gest mi nynj potřebný; až wšak cjle dosáhnu — pak — s Bohem! —

Musjm se přiznati, odpowěděl opět Čeněk, že newjm, w gakém spogenj toto taženj do Prus s našj žádostj gest. Abychom čekali, že bude král přemožen? na to nenj pomyšlenj. Takowá sjla potáhne proti Prusům, že nebude možno odolati.

Ať král wjtězj aneb gest přemožen, obé nás k cjli powede. Zwjtězj-li, znám geg dobře, bude si na wjtězstwj mnoho zakládati — a brzo-li se nestane, že we swé hrdosti některého urazj? Pak bude hned o příčinu wjce proti němu gednati.

Pak-li ale nezwjtězj? —

Tjm lépe! Geho hrdost sklesne, a my wětšj moc do rukau dostaneme.

Prawda gest, že se obogj státi může, pochybugi ale, že wšickni páni tak smeyšleti budau; wětšj gich počet gest při králowě straně, genž swého užitku neznagj! Za druhé gest to wšecko na dlauhý čas wy-

měřeno, gá pak žádostj hořjm, aby učiněnau křiwdu pomstil.

Bohu žel, že gich mnoho gest, kteřj se před pauhým slowem králowým třesau, zwolal Záwiš, a oči se mu strašně pod hustým obočjm kaulely. Nepomyslík na to, že toliko my wážnosti a pewnosti slowům geho dodáwáme. Kdož gest, genž králowstwj celé řjdj? Přigde wšak doba, že budeme pykati swau pokornost! — A co se času týče, toho se nikdy nestrachugi a nehrozjm, že by dlauho bylo; čjm děl se pomsta zdržuge, tjm gistěgi přigde.

Což ale, začal opět Čeněk, kdyby wálka déle trwala, než myslíme? —

I na to gsem připrawen! Budau-li se Prussané bránit, gak Slowanům slussj, prodlaužj se wálka déle, než se král i wssickni ginj domeysslegj. I to nás k cjli powede. Nepřjtomnost králowa wždy za sebau táhne nespokogenost a nepořádek w zemi. Pak mi bude snadno za důkladnau záminkau do Čech se nawrátiti — o to ostatnj pak se nám sstěstj postará, spogené s chytrostj a s rozumem.

Buď gak buď! zwolal Čeněk, bude-li nám sstěstj přjzniwo, bude pomsta sladká! — Mezi tjm se dostali bratřj Rosenberkowé k přjwozu, kdežto hřmotný přjwozník wládl, a w krátké době se octli opět na Wyssehradě, gehož hlawnj brána giž otewřena byla. —

5.

Na prostranném wyssehradském náhradj se hemžilo hegno lowců, k dnessnjmu lowu shromážděných. Zbrognossi, panossi a rytjři — wsse to běhalo w nepořádku; tito rozkazowali, onino zas poslauchagjce, shromážďowali psy, sedlali koně a spořadowali lučisstě, osstěpy a ssjpy; sstěkot nedočkawých fen, řehtánj koňů, břinkot osstěpů a prowoláwánj lowců dodáwalo obrazu přjgemné žiwosti. Zněnj lowčjch trubek a lesnjch rohů se rozléhalo po celém hradě, dáwagjc znamenj, že giž čas, aby se každý k nastáwagjcjmu plesu a myslíwecké radosti hotowil. I přibral se nynj král a přjgemnau přjwětiwostj wůkolj pozdrawiw, rozmlauwal s tjm a oným rytjřem. Šat geho byl zelený a nákladně zlatem prossjwaný, na čepici, podobné barwy, nebylo widěti giné ozdoby, leč několik peřj drahého ptactwa, gež byl sám zastřelil. Za njm kráčel Záwiš, Dolan a několik giných pánů, za těmito pak panossi králowssti, mezi nimiž i Dolanůw synowec.

Honba slawná měla trwati po několik dnj; shromážděnj bylo znamenité, i mnoho krásných djwek w loweckém oděwu bylo k spatřenj. Sám král řjdil tento low. — Každé djwce uděliI k službě gednoho panosse, až to také na djwku dosslo, genž byla předmětem obdiwu celého množstwa. Nusé kadeře se gi kraužily pod klobaukem po ssigi; modré oči rozprostjraly po přjgemném obličegi gakausi wnadu, giž popsati nenj lze. Bylať djwka plna půwaby a milosti; zelený ssat dlauhý kryl něžné audy těla. Otec gegi, hrabě z Žerotjna, neywysssj radda dwornj, milowal dceru swau otcowsky, ale hrdý na swůg bohatý rod a na krásu djwky, hrozil se myšlénky, aby se k nj žádný z nižssjho rodu neblížil; neboť chtěl dceru swau w zlatohlaw obléci. Djwka wssak lásku geho zasluhowala; gemnost a ussléchtilost ducha gegjho gi činila milostnau a přjgemnau každému. Až po dnessnj den pod ochranau matčinau nebyla přissla nikamž; ale po smrti matčině uznal otec za dobré, gi také do swěta uwesti. Tuto djwku pogaw král za ruku, prawil s dwornau uctiwostj: Také nassj Krásce musjme panosse obstarati! Mám zde gednoho, genž teprwa wčera k nassemu dworu přissel; gesti statný gonák! Ctibogi z Dolan! — zawolal na ginocha w usměchu, a Ctibog w zeleném oděwu, střjbrně wyssjwaném, střjbrnau trubku loweckau na hedwábné ssňůře po plecech zawěssenau, taul ssjpů na zádech, a luk w ruce mage, wystaupil z dawu swých společnjků. Poddáwám tě w službu této djwce, buď gegjm rytjřem po celý low. Gdi a přiweď koně gegiho! — A nynj páni, na low! —

Wssecko sedalo na bugné oře. Ctibog pomohl Krásce na sedlo, a wymrsstiw se na kůň, otáčel se za nj. Lesnj rohy wesele zazněly, opět feny sstěkaly, a w diwém hluku hnali se lowci přes spusstěný most z Wyssehradu, po prawém břehu k Zbraslawy.

Za oněch časů byla kragina od Wyssehradu až k Zbraslawy, a okolo nj na několik hodin wůkol hustými lesy pokryta; wesnice byly daleko od sebe wzdálené. — Stoleté duby se wypjnaly do oblak, a zem byla hustým krowjm porostlá; w lesjch byla gesstě mjsta, kamž posawad noha lidská nebyla wkročila. I zdržowalo se zde také weliké množstwj diwoké zwěře. Gednotliwému lowci wssak nebylo radno zde honiti; neboť se zde také drawé sselmy hnjzdily, a nezřjdka se přihodilo, že na lowu i wlky a medwědy zabili. — A wssak práwě pro nebezpečnost mjsta a pro hognost zwěře honjwal zde král s potěssenjm, gedným neb dwěma lowci doprowázen, ačkoli se negednau přihodilo, že se opozdiw, pod kossatým dubem přenocowati musel. I dnes, gsa wůdcem celého zboru, sem sobě zaměřil. —

Z počátku šla honba z šetrnosti k djwkám welmi powolně; čjm wšak hlauběgi do lesa se zabjrali, tjm wjce se rozléhalo haukánj lowců a zněnj trubek, a tjm žiwěgi se to hemžilo. Rychlonohé srnky, parohatj geleni prchali do lesnj tmy před ostrými šjpy; mnohý diwoký kanec, odhodiw neyodwážliwěgšjho psa, uháněl s welkým rachotem do křowj, ale geště se dosawáde nezbarwil žádný šjp a žádný oštěp zwjřecj krwj. Teď poručil král, aby se lowci po lewém a prawém křjdle wjce rozstaupli, a sám w čele celého zboru — hnali se wšickni u myšliweckém weselj, při silném a weselém traubenj hluboko do haušťj; šjpy teď ljtaly trefněgi, zde onde se zkolil diwoký kanec neb krásný gelen, w smrtelném chrapotu barwjce studenau zemi, a myšliwci s honci dodáwali w ukrutném plesu ubohé zwěři poslednj ránu.

Po lewém křjdle se nacházela Krásta, a gi po boku Stibog; gindy hbitý a trefný střelec, nemohl dnes ničeho postihnauti. Krásta giž zastřelila srnku i diwokau swini postřelila, a gegi rytjř se nemohl gešťě ničjm wykázati. — Budu na tě králi žalowati, prawila k němu w usměchu, a oči gegi spočjwaly s potěšenjm na krásné postawě ginocha; neb gsem newiděla tak nezběhlého lowce. Rewjm, měly-liby se spjše necitliwé stromy, aneb ta ubohá zwěř před twými střelami chrániti, neboť wšecky twoge šjpy wězj we kmenech; gedauce zpátkem, měli bychme dobrá znamenj, abychme nepoblaudili.

Nemohu, drahá welitelko, nehodu swau pochopiti, prawil zahanbený lowec bljže k nj se nakloniw, a gsem na rozpacjch, mám-li to přičjtati mému luku, anebo spjše twé milostné přjtomnosti.

Nic to! nic to! žádná milost! zwolala djwka, a neykrásněgšj ruměnec zbarwil beztoho giž gizdau zčerwenalé twáře; aby wšak swau rozpačitost skryla, oprawowala něco nepatrného na uzdě.

Scházj ti něco, spanilá welitelkyně? ptal se Stibog ostýchawě, pobodna koně bljže ku Krásce.

Giž gest sprawenol odpowěděla djwka, a dobrotiwým okem pohledla na Stiboge.

W tom se rozléhalo z průčelj, kdežto se král nacházel, silné a čerstwé traubenj, k spěšněgšj gizdě nabjzegic. I Krásta se Stibogem pobodli koně a uháněli zárowen s druhými, pokud gen haušťj dowolowalo. — Statný gelen s welikými parohy, složenými na širokých zádech, hnal se křowjm, gežto se pod tjžj geho těla gako stébla ohýbalo a lámalo; kupa psů, genž byli ušlechtilé zwjře z brlohy wyšťwali, po krwi geho žjžnjce, hnali se geketně za njm, za těmi pak hromada lowců w hlučném plesu. Leč rychlonohý gelen nechá-wal daleko za sebau neyrychlegšj psy, a předc se nezdálo, žeby mnoho sjly nakládal; lowci, magjce koně uhnané, zůstáwali wzadu, gen král a několik pánů následowali w stegné mjře. Krásta a Stibog se dosawáde gešťě při hlawnjm zboru držjce, nabjzeli swých dobrých konj k auprku. W tom wšak okamženj, když na prostrannégšj mjsto přigeti měli, klopeytl o tlustý, wysedlý kořen Kráščin kůň a padl.

Střelhbitě skočil Stibog s oře swého, pomáhal djwce wstáti, wida wšak, že gest bez pohromy, zwolal radostně: Djky Bohu, že ti nešťastný pád neuškodil! Krásta, leknutjm zbledlá, děkowala ginochowi za službu, a nabjzela geg, aby koni gegjmu na nohy pomohl. I wstaltě kůň sice, ale dále s njm geti nebylo možno, neboť si wymrštil žjlu a kulhal. Gaké bylo pomoci? Oba lowci w lese o samotě pozdržeti se museli, neb ostatnj se giž byli wzdálili, že gich málo bylo slyšeti. Stibog se owšem lesnj swé trubky chopil, žádného se wšak dowolati nemohl.

Rewjm giné pomoci, prawil po chwjli patrně na rozpacjch, než abys, welitelko, na můg kůň se posadila; gá půgdu wedlé pěšky. Můžeš se naň cele bezpečiti. Djwe bych wšak radil, aby se ti poněkud posadit se a odpočinauti zljbilo; zde gest suchý mech, ljbezno na něm pohowěti audům.

Oddáwám se docela twé ochraně, odpowěděla Krásta oči sklopjc; gá zde k ničemuž raditi nemohu.

I posadila se na měký mech, Stibog pak opodál do bugné trawy, tak sice, že gi přjmo we twář patřil. Aby se lépe ochladila, sňala djwka s hlawy klobauk a šat u krku rozepiala, tak že krk swětlau běloštj gako padlý snjh pod zeleným šatem prohljžel. — Slastj opogeným okem hleděl Stibog na krásu gegi, co zatjm srdce geho čistým ohněm lásky plápolati začjnalo. Giž od toho okamženj, co geg král w službu djwky oddal, naplnil obraz djwčj dušj geho neznámau blahostj, a gen rychlé pozwánj králowo k honbě zbawilo geg, že neznamenali wšickni rozpačitost geho. Nynj dlel s nj samoten, a geho plamenné oko spočjwalo dychtiwě na kráse gegj. I Krásce nezůstal ginoch lhostegným; doprowázenj a služba geho gi nebyla nepřjgemná, ale newinná a weselá mysl gegi to sobě přjliš nepřipustila, ačkoliw srdce giž o tom něco wědělo. Ona teď naň pohledla, a potkawši se s plamenným okem geho, sklopila oči a hleděla s twářj zarděnau k zemi. Lehká wšak mysl gegj w brzce zas zwjtězila nad rozpačitostj,

a obrátiwšši se k mládenci, počala s njm howořiti o myslivosti. Z počátku bylo rozmlauwánj welmi wšše-obecné a lhostegné, dále wšsak nabylo zagjmawosti a zábawy, i důwěrněgššjm se stáwalo, až pak i konečně Ctibog přemožen mocným citem, přjležitosti použil, a lásku swau djwce zgewil. Žiwými barwami ljčil milost swau, potěššenj a blahost, gakowých mu dnešnj den poskytl, an mu popřáno bylo, po boku gegjm honiti. — Milostná djwka, widaucj před sebau krásného a statného ginocha klečeti, nedala se dlauho prositi a podala mu s milau a laskawau srdečnostj něžnau ruku. Než minulo půl hodiny, zaslíbili se oba k wěrné lásce.

O gak šťastný gsem, zwolal Ctibog w sladkém opogenj, drže ruku djwčj a hledě w oči gegj — gak šťastný gsem, že mne miluješ, djwko milostná! Twá láska mne nadchne duchem udatnosti, twůg obraz mne bude doprowázeti do bogů, i chrániti w krwawých bitwách, a sláwau owěnčen se nawrátjm do náručj twého, a otec twůg nás bude žehnati.

S taužebnostj budu očekáwati nawrácenj twého, prawila tišše Kráska, a slzy se gi ronily po ljcech růžowých, a kdybyš padl w bogi, umře Kráska hořem w osamělých zdech klášternjch.

Nikdy, nikdy! zwolal Ctibog, nepadnu w bogi, po boku twém nám bude pospolu kwesti žiwot sladký.

W tom se ozýwalo w dálce temné zněnj trubek, na znamenj, že se gelen oběťj lowců stal, a Kráska se Ctibogem uznali za dobré, k swým se nawrátit. Gak byl prwé řekl, wsedla Kráska na kůň ginochůw, a on, wzaw gegiho za uzdu, nastaupil s nj zpátečnj cestu; při čemž také čas po čase na roh znamenj dáwal, aby se bližkého lowce dowolal, což se mu wšsak dřjwe nepoštěstilo, až blízko stanowiště, kdež se wšsickni shromážditi měli. Slunce giž zapadalo, a šero nastáwalo, an weselé traubenj i přjchod krále oznamowalo, genž také w brzce u prostřed uhnaného zboru, na zpoceném koni, z hustiny wygel. Nynj se wšsickni ubjrali do zbraslawského kláštera, kdež přenocowali, aby na druhý den tjm ranněgi wyraženj swého užili. Celodennj honbau zemdlen hledal každý brzy lůžka, aby k zegtřegššjmu dni nowé sjly nabyl, ačkoli opat zbraslawského kláštera skwostné hostiny wystrogil, chtě wzácných hostů dle zásluhy poctiti. — Bylo pozdě na noc, když Ctibog do swé gizby přišsel, kdež starý Dolan giž na lůžku sedě odpočjwal. Po celý den se tito dwa newiděli; neb starý Dolan byl při králi, a Ctibog na lewém křjdle při Krásce. I přiwjtal geg stařec mile, wyptáwage se, gak se mu low byl podařil; Ctibog wšsak se zapýřiw, obrátil se na stranu, a slowa neodpowjdal. To bylo Dolanowi cosi neobyčegného, a pohledna naň, prawil: Co to znamená? Gesstě nikdy mi to syn můg neudělal, aby na otázku mau neodpowěděl. Co mám o tobě sauditi?

Ale Ctibog neodpowjdal, a hleděl rozpačitě na zemi. Starý Dolan wstal, a přibljžiw se k němu, hleděl mu ostře do twáře. Co gest to? oko twé plamenná, a ljce gen hořj! Powěz mi, co se děge we twém srdci, snad byš neměl tagnosti před otcem?

I nemohl přjwětiwé domluwě Ctibog odolati, a s pohnutým srdcem wrhna se starci w náruč, zwolal: Otče, drahý otče, gá gsem šťastný!

Nu, nu, wěřjm, že gsi šťastný, prawil usmjwawě stařec, gen mi také powěz přjčinu, co tě tak šťastným činj, že se ti slzy po ljcech legj. — Pogď, posaďme se, a powěz mi, co tě nagednau šťastným učinilo. —

Oba se posadili a Ctibog wyprawowal celau dnešnj přjhodu, gak on Krásku, a gak ona geho miluge, i wykládal a wynášsel wšsecky gegj wnady. S rozwažugjcj oprawdiwostj poslauchal Dolan wyprawowánj geho, a když dopowěděl, prawil: Znalť gsem gegj matku, bylať žena ctihodná; gestli Kráska po nj se zdařila, wolil gsi djwku dobrau!

O gistě gest dobrá, gen kdybys gi spatřil! — zwolal Ctibog.

Toť by bylo wšsecko dobře, prawil dále Dolan, teď ale musjme wšsech okolnostj rozwážiti. Gegj otec gest hrdý na swůg rod a bohatý, zawrhne tebe chudého rytjře. Kdybych twého otce a moge gměnj dohromady dal, nebude z toho půlka geho statků; on pak žádá bohatého a urozeného zetě. Newjm, newjm, abysi mohl někdy Krásku nazýwati swau. Tenkrát tě ohniwá mysl zawedla.

Negsem-li rytjř z poctiwého rodu? zwolal hrdě ginoch. Ať mi někdo nestatečnost předhodj, chce-li, aby mu břitký můg meč odpowěděl.

S mečem tu nepořjdjš ničeho! Snad byš chtěl otce swé Krásky na saubog wyzwati? Buď trpěliw a dočekey času. Stálost a trpěliwost wšsecko přemůže. Gá ti wšsak dáwám malau naděgi.

Otče, přeswědč mne, gdi a žádey o ruku gegj! Tobě on gi neodepře, gsi wážen u krále, a twé gméno nenj skrowné; nebude-li on chtjt, popros krále, ten ti bude gistě nápomocen.

Záležj-li ti na tom, učinjm to pro tebe a promluwjm s njm, gak do Prahy přigedeme, odpowěděl stařec

teď ale gest giž čas k spanj, musýme zjtra časně na nohy! Dobrau noc! — a s tjm se uložil Dolan na lůžko.

Nemage žádného, s kýmž by byl swé city zdjlil, přinucen byl Stibog učiniti, gako strcyc, ale spanj se od něho wzdalowalo. Podiwné obrazy se mu stawěly před oči, a Kráska byla hlawnjm předmětem gegich, až pak unawen myšlénkami, k ránu teprwa usnul. Nepožjwal wšak dlauhého odpočinutj, brzy geg probudil hluk a powyk lowců, genž se opět k lowu připrawowali. J wzchopil se z lůžka swého. Dolan byl giž oblečen; i w rychlosti se oblekl do swého šatu, a kráčel s Dolanem na dwůr, kdež giž wětšj počet lowců shromážděn byl. W krátkém čase to šlo do lesa. Low ten trwal po čtyry celé dny, až čtwrtý wečjr wšickni u welkém a hlučném weselj do Wyšehradu se wraceli, kdež ge opět wyšší powinnosti očekáwaly. —

Netrpěliwost Stibogowa doháněla hned druhého dne Dolana, že se k Žerotjnowi odebral, aby geho wůli wyplnil, a o ruku Krásky proň požádal; ale hrdý Žerotjn odbyl sice uctiwě, ale určitě starce, a Dolan byl, ač dost nerád přinucen, Stibogowi smutnau nowinu donesti. Zpráwa tato, genž wšecky geho krásné myšlénky a naděge nagednau zhrotila, geg welmi zarazila: ale naděge, že w nastáwagjcj wálce wyniknauti a Krásku zasláužiti může, zotawila ducha geho, a djwčj slib wěrnosti, s njž se každý den segiti přjležitosti měl, naplnil dušši geho nowau důwěrau; a duch udatnosti a statečnosti naplnil celau mysl geho, an nahljžel, že gen on sám sobě milku swau wydobyti může.

[Budaucně dále.]

Pautnjk.

[Pokračowánj.]

Neznámé moře gest negisté, prawil gsem k sobě, a w čas bauře i třeba s pewným weslem wen se pustit nelze. Tam u wýchodu mne očekáwá wlast, tam i láska má.

Tjmto myšlenjm byla upewněna wůle má, a kraginau ozdobnau zpět gsem se ubjral k domowu. Cesta mne zase wedla na bljzko klášstera, kdežto se dobromyslný mnich nacházel, gehož oswjcenost nad onau saudruhů geho daleko wynikala. Tam gsem sobě předsewzal pozdržeti se, a geho wyswětlenjm sebe a wzdálenau Bertu upokogiti.

Giž hynul den, a slunce umjralo na kopcjch apeninských, posledni obracugic k zemi zraky swé; bledla obloha, a šedé Alpy zatemnily audolj prodlauženým stjnem. Když gsem z auwozu wygjžděl w prawo, k nepřehlednutj lesknulo se w dalekost rozložené gezero přede mnau, w němžto, gako we střjbrném zrcadle kraginy pobřežnj se obrazily; gemný wětýrek wlnkami potáčel, a hrawj delfinowé sem a tam na hladině snášeli se a opět se tratili w hlaubku; i za nimi se kraužil tok, a w millionech giskřjcjch hwězdiček se třpytila záře wečernj na tichém gezeru. Wlewo, w mlhawé dálce, strměla wjžka klášsternj. Uwázaw koně, pokrag břehu w stjnu mnoholistého kaštanowého stromu gsem se umjstil. Oko mé doprowázelo laučjcj se slunce, an zatjm chladněgšj wzduch wečernj se stromů, gezera, ba i ze žhaucjho obzoru poslednj zawjwal kwěty růžowé. Tu se někdo bljžil. Obrátiw se, spatřil gsem ženštinu, gež malým chlapcem wedena, negistým krokem se bljžila. — Ai, nechladj-li už čerstwý gezernj wětýrek ljce mé? Giž snad negsme wzdáleni břehu, Erwine?

Gest několik kroků, matinko, odpowědělo djtě; teď stůg, giž gsme na kragi.

Ležj gezero hluboko pod námi? tázala se ona a klekla, a rukama hledala, daleko-li meze zemnj dosahugj.

Erwin. Ach, matinko, wstaň; pod námi gest hluboká woda, ale čistá, gako sklo, a w nj daleko w dole rohaté, weliké stogj kameny. Ach, a ty krásné rybičky, gak se honj a si hragj, a blýskagj se zeleně, modře a žlutě. O matinko, pusť mne tam, budu si s nimi hráti.

Ona. Ne — nechoď, Erwinku, ode mne. Chceš, abych upadla? O djtě mé, ó djtě drahé! — Tobě nekyne propast bezedného gezera. Tobě se usmjwá země i nebe, a newinné oko twé patřj rág na neznámém swětě. Ale giž zoře žiwota twého se kryge w osudné mračna, ach! a krwawá zrada opuštěného sirotka zahánj w baukliwé moře. Erwine! Ach — Když z wlasti za otcem wyhnaly nás w daleký ocean, a blesk a hltawé wlny krutau nám hrozily smrtj, tu tě chowala matinka twá w lůně swém, a zakrýwala očinky twé, abys si se nezhrozil nad obrazem diwoké přjrody, tu prosila hlasem žalugjcjm wěčnau widinu swěta o zachowánj twé pro mstu utlačené wlasti. Ach, Erwine! kdyby tenkrát nebyla wyslyšena býwala prosba má, newinna by byla klesla oběť temné propasti; ale teď! —

Erwin. Ach, matinko, co gest ti, gá tebe gešstě nikdy tak newiděl; pogď nazpět, prosjm tě, pogď; Erwin tě powede k wesnici, giž přicházj wečer! —

Ona. Wečer? — ano, a za wečerem přichází noc pustá — wěčná! — Zapadlo giž slunce?

Erwin. Zapadlo, gen růžowé obláčky kraužj se gako wlnky, a gezero se blyssti, gakby planulo w ohni.

Ona. Čerwené gest nebe? — ach, zardělo se studem nad winau mau! Plane gezero? ó, tok gest oheň zaufanliwosti, w kterau mě zahnal osud můg. — Gá newidjm wlnky na obloze, nezirám plamen žhaucjho gezera, ale cjtjm horkost geho na ljcech mých — ó Quido, Quido! —

Erwin. Co to mluwjš, matinko? Erwin ti nerozumj. Ai, giž se tmj wjce, a chladný wjtr obláčky růžowé zahánj. Pogď domů!

Ona. Domů? Kde gest náš domow? Kde otec twůg? Ha! neprozraď se, že gsi měl domow, ten w garmu otrockém zassel; nezmiňug se, že gsi měl otce, on — hanebně odprawen! a matka — ó, hanba, hanba! — Ta tě musj opustit.

Erwin. Ty chceš opustit Erwina? Ai, kdožby tě wodil, ubohá matinko, wždyť newidjš na cestu? Erwin půgde wssudy s tebau, bude tě chránit, abysi neupadla, odwalowat kameny před nohau twogi, bude prosit o chleba w městě; gen ho neopusť, matinko, ó wezmi Erwina s sebau!

Ona. Tebe? ne, — ne, ty gsi zaswěcen pomstě! — Nezaznjwá to zwonek klássternj? ano, to gest umjráček můg, doprowázj mě w chladný hrob. Djtě, djtě, tam se newracug, odkud ten zwonek znj, tam se ostřj dýky na rozum a srdce lidské. — Slyssjš? — giž dozněl. — S Bohem! angeli země — ach — bez tebe? — ne, ať s náma zagde památka zločinstwj — ať nezwj saud lidský, gak se s námi dělo; tam bude odplata, djtě! Bez tebe nemohu! Proč i tybysi se déle trápiti měl w této mučjrně zemské? O pogď! nám kyne otec s nebes, a chladné wlny wraucně obegmau nasse těla. —

Gala djtě w náruč — a geden krok a — ruka má zachránila dwognásobný žiwot.

[Pokračowánj.]

Lkagjcj Lila.

Gaké nářky wede krásná Lila?
Od rána giž wědro slzj lila.
Newjm, co se mi má o tom zdáti;
Půgdu — budu gj se ptáti.
Ai! proč pláčeš, Lilo zlatá,
Smrtj-li gest matinka ti wzata? —
J což, matinka má stará,
Ta se přjliš o zdrawj swé stará;
Ač tu ledakohos giž giž mrzj,
Neumře nám gesstě brzy;
Pak i netřeba by bylo truchliti,
Mohla bych se těssiti,
Že mám denně
Mrzutosti méně. —
Umřel ti snad tedy otec laskawý? —
O což, ten giž dáwno churawý;
Tomu by se stalo smrtj práwě nynj
Dobrodinj! —
Strýček tedy, nebo teta? —
Také o ty nebyloby weta;
Dostalať bych za smrt gegich náhradu,
Zdědjc luka, pole, dwůr a zahradu! —
Manžel tedy milowaný? —
O ten měl být dáwno pochowaný!
Wdowu mnohý těssjt přigde,
Giný muž být může, nežli smutek wygde! —
Gisté tedy krásné djtko
Zemřelo ti, gako mrazem kwjtko? —
Ne, i proto nezaufala bych gá sobě,
Neboť by mu lépe bylo w hrobě.
K tomu, prw než málo času mine,
Může býti giné! —
Kýho kozla se ti tedy přihodilo?
Prosjm, by se mi to wyložilo! —
Ach! což nepoznáwáš gesstě,
Co mé srdce swjrá gako klesstě?
Gakau smrt mi zasadila ránu,
Že giž sama téměř hrobu widjm bránu?
Ach, mně wzala milostnau mau, wěrnau
Kočičku, ach, černau! —

Hádanky.

1. Prwnj slabyka zde krwj a***y,
Připrawugjc mnohé o dukáty;
Přátele i zlostně dohromady hatj,
Hladem, bjdau milánky swé platj.
Druhá matkau gest, co stalo se kdy wznesseného,
J co zpácháno gest zlotřilého.
Dohromady gest to českých králů slawné gméno,
Po wsse wěky ctěno.

2. Zde se gako dosti známé město hrdjm,
Onde rumy marnost sláwy swětské twrdjm.
Zde zas bjdné dosti
Wyzáblé swé kosti
Dům od domu nosjm,
O swé zachowánj prosjm.

M. Silorad.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Loňského roku wydal Justin Kerner spis o posedlých doby nowěgssj, kdežto mezi ginými následugjcj přjběh wyprawuge: W Orlachu (wes we Wirtembersku) žila Magdalena, dwadcjtiletá, zdrawá dcera sedláka Grombacha. W dubnu 1831 počalo we chljwě strassiti. Brzo byla kráwa na giném mjstě uwázána, brzo měly kráwy ocasy podiwně spleteny a t. d. Po něgakém čase byl také častěgi spatřen z ničeho nic oheň. Konečně se ukázal děwčeti bjlý duch, a to sice duch ženského pohlawj, který žádal, aby do 5ho března byl dům zbořen, žeby se ginak weliké nesstěstj stalo. Také si stěžowala postawa tato ženská, že gi černý gakýsi duch, s kterým spogena gest, přehrozně sužuge, a oznámila děwčeti, že tento černý duch i o ni se brzo pokaussetí bude. Nynj spatřilo ulekané děwče přepodiwné wěci: weliké, žluté žáby na ohnissti, bezhlawého černého koně na lauce a giné, těm podobné neobyčegné ukazy. Naposledy se gi také zgewil onen černý duch w podobě mnicha, a wssemožně se snažil, gi k rozmlauwánj přiwesti, brzo tjm, brzo opět giným hlasem něgakého gegjho známého na ni mluwě. Konečně gi chopil za rameno, a wessel lewau stranau do nj. Djwka zpotwořila hned diwoce twář, a basowým hlasem se dala do sseredného zlehčowánj a proklinánj. To ale činil zlý duch w nj, gegj dusse byla zatjm wedena bjlým duchem do chrámu, a když ubohá k sobě opět přissla, byla weselé mysli, a bylo gi, gakoby kostelnj hudbu byla slyssela. Zlý duch se gj ale gen umjstil w lewau stranu, prawá byla prosta wsseho zpotwořowánj. Bjlý duch se s nj rozlaučil, při čemž se gegjho ssátku dotknul a na něm známky ohniwých prstů nechal. Černý duch se ale newzdálil dřjwe, až když dům rozbořán byl, a teprw když poslednj kámen odhodili, zmizel tento sseredný trapič pátého března. Wydáwal se za býwalého mnicha, který s bjlým duchem, býwalau geptisskau, několik dětj měl, ge zawraždil a giných nezbednostj se dopustil. — Pan Kerner také wyprawuge o lidech, we kterých wjce duchů nagednau přebýwalo. — Co sskodj; obrazotwornost giž mnohého do bláznowny přiwedla, gednomu nastrčj sskleněné nohy, druhému do hlawy práčka a t. d.

P. Hummel w Berljně zpozorowal, že se mokem z tabáku, který w dýmce zůstane, chljpjcj krew lehce zastawuge.

Gistý herec, powěstný ssašek, si chtěl dáti wytrhnaut zub, genž mu giž po něgaký čas náramné bolesti působil. Lazebnjk přissel a chtěl mu ho wytrhnauti. Herec ale tak komický twář přjčiti a krautiti počal, že se lazebnjk do přenáramného smjchu dal, a ubohého ssaška w přehrozných bolestech nechal. Až za hodnau chwjli teprw zatagil smjch, a na polo giž wytáhlý zub wytrhnul.

Loňského roku byla w R—ě prowozowána weselohra, při kteréžto se diwáci obweselowali tak, že buďto spolu rozmlauwali, buďto zjwali anebo dřjmali. Gen gediný diwák bral horaucjho podjlu na hře, a při každém, třeba dosti dřewěném wtipečku (giných také nebylo) se do takowého smjchu a chechtu dal, že se wssecko s podiwenjm po něm obracelo. Co pak ge to za blázna? ptala se newrlá slečna Amalie na hodinky hledjcjho sauseda. — I, slečinko, ne tak hlasitě; gest to spisowatel této weselohry, zassepta1 onen. — Snad se smál p. spisowatel chladnosti diwáků, anebo ge sám rozesmáti chtěl, když weselohra s to nebyla. Fiat!

Angličan Way od spol. wědomostj dostal střjbrný čestný penjz, že udal, gak se čerstwá mrkew přes zimu udržj. Wytrhá se totiž časně na podzim ze země, zelené hlawičky se uřežj, nachytlá země se odstranj, a mrkew se potom uložj do suché truhlice, gegjžto dno zemj posypáno gest. Gak se celé dno mrkwemi obložj, nasype se opět trochu země po celé truhlici, a tak pořád, až ge truhlice plna, gežto se potom do suchého sklepa donese a tam přes zimu ponechá. Mrkew zůstane čerstwá.

Lodnj kapitán Landolphe wydal před nedáwným časem pamětnosti ze žiwota swého, kdež také wyprawuge takto: I nesmjm přegiti mlčenjm nesstastné umrtj důstognjka gednoho, asi 30 let starého. Byltě náramný pigák kořalky, a wždy za dne dwě lahwice, w noci gednu wypil. Gednoho dne bylo mi oznámeno, že gest nemocen. I pospjssiw k geho lůžku, lékaře gsem u něho nalezl, genž nad njm darmo radu drželi. Giž se byla w něm kořalka zňala; zamodralé plamjnky, zdélky půl střewjce, cele podobné oněm, když se kořalka zapálj, hubau a nosem mu wysskakowaly. Gesstě mluwil w tomto hrůzném stawu. Wsselitá pomoc lékařská byla nadarmo — druhý den zemřel nesstastnjk. Tělo geho obráceno bylo w popel, a nezůstawilo než wápenité hnáty.

Oprawenj omylů.

W čjsle 23. str. 227 řád. 2hý mjsto **prawj** čti **prawý**.
" " " " " 22tý mjsto **w Ostindii**, čti **we wýchodnj Indii.**

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 25té.

2hý r. běh.

Časopis tento wychází u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech wezdy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

18ho červwna] [1835.

Wlast hanobj, kdokoli wlastnj gazyk odporowánjm
Zlehčuge, neb nedbá ozdobowati ho umem.

W. Stach.

Nočnj schůzky.

U okna ginoch bdě sedj,
A smutně w temnau noc hledj,
I z hlaubky zemské k nebesům pozjrá,
Kde hwězda za hwězdau w chmuře umjrá.
Wzdychá si ginoch nocj temnau:
Opuštěný zde prodljwám,
Tauha wšak mne wábj ginam;
Ach, kdož tam půgde se mnau?
I skwj se w husté nočnj mlze
Na twáři geho gasná slze;
On w hoři spěchá k lůžku tichému,
I w náruč klesne spánku těžkému.

Na obloze se protrhne mrak,
A swětem tu blaudj Luny zrak,
Bolestně stjhá snjcj zem
Nočnjm pokrytau záwogem;
Na temeně hor mdlá spočjwá,
A střjbrem doliny posýwá.

Pozdwihne ginoch oči swé,
I wře mu srdce citliwé.
Co žádáš, newěsto bledá,
Proč mi pohled twůg spáti nedá?
Proč se každé noci na mne djwáš,
Neznaný cit w mé srdce ljwáš?
Co smutné hledá oko twé,
Proč na mne mjřj blesky swé?

A zpět když klesl w lůžka kljn,
Hle, Luna kročj oknem w sjň:
Po stěnách skwj se gasný hled,
Co střjbrný na gilmě kwět;
A ginoch oči odkrýwá,
Luna milencem ho nazýwá,
Řkauc: Můg milenče pogď, ach pogď,
Na gasnau střechu mne doprowoď;
Kde se bez stjnu skwj záře má,
We swobodné wýši budu twá! —

A tam nad zemj zatemněnau
Milenku ljbáwá ginoch swau;
A každau noc newěsta kyne,
Ginocha k srdci swému wine;
Ačkoli srdce gegj chladné gen
Spočjwati na něm, blahý mu sen,
Když se wšak zář gegj tratj,
On zpět se k lůžku nawrátj. —

A gednau mu milenka kyne,
Ginoch se po zdi wzhůru wine;
Tu bauře černá, strašliwá
Milenky twáře zakrýwá,
A oheň blesku oswjtj swět,
Neskwj se Luny milostný hled.
A ginoch se wracj, chybj se stop,
A w temný klesne noci hrob.

K. Sabinský.

Ctibog z Dolan.

[Pokračowání.]

6.

Na podzjm roku 1254 rozléhal se w táboře okolo Wyssehradu hluk a křik zbrogného lidu, břinkot mečů a zpěw weselých oděnců; barewné korauhwe každého zástupu, poznamenáwagjce stan wůdců, wály wesele rannjm wětrem pohybowány. Zástup po zástupu se bljžil k táboru, gsa wždy weselým hlukem přjtomných uwjtán. — Toto shromážděnj bogowného lidu stálo se na rozkaz králůw. Udělíw konečně Přemysl papežskému wyslanci žádanau odpowěď, poručil po swých zemjch bogowný lid sbjrati. České mladé rytjřstwo, magjc chrabrého krále za přjklad, taužilo po přjležitosti, aby též swau statečnost před njm ukázalo. Zdále se sice na počátku, žeby oni, genž králi statků swých postaupiti přinuceni byli, na tažení tom žádného podjlu wzjti nechtěli, ale pewný aumysl králůw přiwedl ge brzo na ginau stranu. I znamenité gest, že tenkráte páni čessti do táboru králowa negen s četnými zástupy zbrognossůw, ale i s osobami, k rodině patřjcjmi, přitáhli. Mimo Čechy, Morawany, Rakussany a Slezáky přirazilo k wogsku mnoho německých knjžat, rytjřůw a prelátů, genž wssickni žádostj hořeli, pod statným wůdcem palmu wjtěznau wydobýti. Wogsko zrostlo k ssedesáti tisjcům, a s tjm ustanowil Přemysl tažení podniknauti. W průčelj swé tělesnj stráže, doprowázen nesčjslným počtem pánů a rytjřů, we skwostném brněnj, na bogowném oři wygel Přemysl Ottokar II. se wssj nádhernostj z wyssehradské brány; každý hleděl s podiwenjm na tu newjdanau krásu ozbrogeného lidu, a každý obdiwowal mlče kwět českého rytjřstwa; když wssak byl král we statečném oděnj k spatřenj, tuk to nedalo žádnému setrwati w mlčenj; hlasy radostné se rozléhaly daleko w powětřj, a každý wygewowal rozličným způsobem radost swau. Napřed gelo hegno mladých rytjřů, a hned za njmi král obklopen swými raddami a wůdcemi, mezi nimiž bylo také widěti biskupa pražského a wyslance papežského, kteřj geg ale toliko až na pomezj české wyprowázeli, nemohauce pro stářj obtjžnosti wogenského tažení snesti. Hned za králem byl k spatřenj Záwiš z Rosenberku, bratr geho Čeněk, starý Dolan, wssickni w auplném brněnj. Tak ten uzawjrala králowská tělesnj stráž.

Prwopočátek této stráže stal se na Morawě, kdež Přemysl co markrabj maudře a sprawedliwě panowal. Páni zemsstj, gsauce s njm gedné mysli, prokazowali mu neywětšj náklonnost, a lid, genž se rozličnými způsoby milým prokazowal, neobmezeně mu oddán byl. Této přjležitosti použil Přemysl, chtěge přátely swé, od nichž se někdy aučinliwé pomoci nadjti mohl, aužegi sobě připogiti, aby se na gich pomoc každého času spolehnauti mohl. K tomu cjli utwořil zwlásstnj počet zbrogného lidu z neyudatněgssjch a neywěrněgssjch ginochů morawských, gež swau strážj nazýwal; powýssen pak na českého krále, rozmnožil stráž tuto, že záležela na polo z Čechů, a na polo z Morawanů. Lid tento byl zwlásstnj a znamenité krásy, pln udatnosti a odwážliwosti; doprowázel krále na každém wogenském tažení, a bral w bitwách neyznamenitěgssjho podjlu na wjtězstwj.

Přissed král do táboru, hned poručenj dal, aby se wsse k odchodu připrawilo, a rozžehnaw se s těmi, genž w Čechách zůstali, táhl wolně k Slezku. Na pomezj slezkém přitáhl mu Otto, markrabj braniborský, se swými zástupy wstřjc, kterýž na tažení znamenitého podjlu bral, gelikož celé wogsko Přemyslowo wssemi potřebami wogenskými zásobowal. — Mimo to nacházeli se u wogsstě arcibiskup kolinský, biskup holomaucký a mnoho neyznamenitěgssjho, českého i německého panstwa.

Ačkoliw začátek zimy toho roku welmi krutě sobě počjnal, přece úmysl králůw nezrussil, a giž we prostřed ledna octnul se Přemysl na pomezj nepřátelském, kdež geg řád německých křjžáků uwjtal, rozmnožiw wogsko geho znamenitým zástupem zbrogného lidu. W krátkém čase přessli pomezj, a nepřátelstwj se započalo. —

Widauce ustrasseni Prussané s takowau silau a mocj nepřjtele na sebe táhnaucjho, ustupowali ze wssech stran do wnitřku swé wlasti, opausstěgjce swá obydlj. Brzy wssak se opět zpamatowali. Na wzdálených, wysokých wrssjch byli w noci welicj ohňowé k spatřenj, na znamenj, že se nepřjtel bljžj, a že kraginy w nebezpečenstwj gsau, a čjm dále Přemysl pokračowal, tjm wjce překážek a odporů nacházel. Udatnj Prussané se scházeli na dané znamenj ze wssech stran k obraně wlasti; kde gaká úžina se nacházela, zbrogně obsazena byla oděnci, welký odpor swému nepřjteli činjcjmi. Ano i starcowé počjnali sobě co mladj a silnj ginossi. Wůdcowé gich se nespausstěli do welkého a obecného boge, nýbrž hleděli prozřetelně nepřjtele w malých půtkách unawiti, geg skljčiti a zponenáhla, ale tjm gistěgi, zničiti.

Kde se koli s králowskými potkali, owssem welmi udatně bogowali; ale zbraň gich nebyla důstatečná, oděncům králowským odolati. Wětssj djl byl gen kožemi odjn, gednák mage dlauhé kopj a lučisstě, gednák těžké, surowými kožemi potažené sstjty a ostré meče; gen wůdcowé byli w brněnj oděni. Bogowal s njmi wssak hrdinský duch, a polohy země dobře powědomi gsauce, byli by předce w stawu bývali, méně udatnému a zkussenému wůdci, nežli byl Přemyssl, odolati, aneb aspoň wálku tu prodlaužiti, až by snad něgaká přjhoda gim byla přispěla.

Při takowých okolčnostech nebylo Přemysslowi lze do wnitřku země wniknauti, nechtěl-li se w neywětssj nebezpečenstwj uwrhnauti; znamenal brzo, že mu se strassným nepřjtelem gednati gest. Přede wssjm bylo potřebj, polohu země wyssetřiti, počet a sjlu obywatelů a bogowného lidu wysljditi, a způsob bogowánj gegich wyskaumati. Tyto wěci mu byly newyhnutelně wěděti, chtěl-li z auplného wjtězstwj se těssiti. Pročež rozkázal tábor kol kolem ohraditi, přjkopy obehnati, a wssemi wogenskými potřebami zaopatřiti. Kolem byly stráže silné k wětssj bezpečnosti rozstaweny, a menssj zástupy oděnců na wsse strany rozeslány, aby kraginu prohljželi; přitom gim wssak bylo přjsně zakázáno, w bog se paussteti, kdežby nepřjteli postaupiti mussili, což by mu gen wjce zmužilosti dodalo. Po wssech těchto rozkazech oznámil král, aby se na druhý den shromáždili wůdcowé k wsseobecnému sněmu.

7.

We swém stanu seděli na nizkých, hrubě otesaných sedadlech Záwiš a geho bratr Čeněk w tagném rozmlauwánj, gežto okolo nyněgssjho stawu wogska kolotalo. Nedlauho wssak byli sami, w krátce wstaupil Žerotjn, w plássť zahalený, do stanu; Rosenberkowé geg přiwjtali, podagjce mu také sedadlo. A Záwiš poručil zbrognossi, aby žádného do stanu bez opowězenj newpaussťel; pak se obrátiw k Žerotjnu, prawil:

Nu, gakž gest? gaké nowiny přinássiš? Na twém mrzutém obličegi čtu samau nehodu! Co uslyssjme?

Samau nehodu! odsekl zlostně Žerotjn, plássťěm na stolek mrsstiw. Newjm, co tomu řjci. Co se Dolan ukázal, gest král cele giný; nás gednoho po druhém odstraňuge, a gen s njm se radj! — Teď s njm opět we swém stanu sedj.

Toho nám byl sám černaus dlužen, odwece zamračeně Záwiš, wstana a se založenýma rukama, s hlawau skloněnau se procházege; co se zde ukázal, gest wsselikė nasse namáhánj zničeno. Ale stůg co stůg, toho musjme odstranit, chceme-li cjle dogjti.

Rád bych wěděl, z kterého uhlu země ho sem wjtr přifaukl, prawil Čeněk. Geho způsob gednánj gest mi welmi podezřelý. Na člowěka hledj okem takowým, gakoby mu chtěl wssecka geho smeyssleni gedným pohlednutjm z dusse wywesti. Mně se zdá, že si musjme welmi statečně počjnati, nebudeme-li chtjt, aby náš aučel překažen nebyl.

Hm, kdož gest! odpowěděl Žerotjn s hrdau opowrženostj; gest rytjřek z Dolan od Šumawy, genž kdysi králi, an byl gesstě na Morawě, službičku prokázal. W čem pozůstáwala, sice newjm, bylot to snad w okamženj, když král zamilowaným rytjřem býwal; a na to on se stawj, že se opowážil, o ruku mé dcery pro swého synowce žádati.

I co prawjte? o dceru wassi? o wassi Krásku? nenj možná! zwolal Čeněk w podiwenj, co zatjm bratr Záwiš w hlubokém přemeyssleni u stolu stál, mage prawau ruku podepřenu o stůl, lewau za bradu se drže; a zasslechna, co se mluwj, řekl, postawu swau nezměniw: Z toho nebude nic!

Ba práwě, že z toho nebude nic! prawil Žerotjn dále w aussklebném ausměchu, gá geg také hned odbyl, že mu zagde chuť, podruhé se u mne optati. —

Poslyysste, prawil tisse Záwiš, pogaw oba za ruce; obadwa, starý i mladý Dolan musj býti odstraněni, a to sice král sám učiniti musj.

Staň se! odwece Žerotjn. Ale gak? to gest otázka.

Měg strpenj, mluwil Záwiš dále stiskna mu ruku, o to se gen mne nech starati, gen mne we wssem podporug. — Dnes ráno se mi posstěstilo, pohana do rukau dostati. Gest to krásný a chrabrý muž; králi giž dáwno záleželo na tom, aby geg do rukau dostal; gesti to neyodwážliwěgssj z hlawněgssjch wůdců. Chtěge dle nassj umluwy toto wogenské taženj dle možnosti ničiti, hodlal gsem geg dnes w noci propustiti, dada mu nawrženj, gakby měl gednati; nynj ale gsem se rozmyslil gináče. — Gá geg wydám králi, osud geho bude smrt, gá wssak se postarám, aby smrti ussel. Mladý Dolan geg musj střežiti, wy pak oba hleďte, aby geg propustil — třeba pod wýminkau, že Krásku dostane.

Přiznáwám se, přegal mu Žerotjn řeč, a w obličegi geho se ukazowala gakási nelibost, náwrh gest wýborný, gen to mi zde dělá wrtochy, že by ginoch o krk přissel; gá geg nenáwidjm, ale to by bylo předce přjliš. — Na giný způsob by se to nedalo zprawiti?

Giné cesty newjm! prawil Záwiš zamračeně; chceš-li swého nepřjtele ssetřiti, a sám se w zkázu uwrhnauti, ssetři geg. Starý Dolan uteče se ku králi, a král — znáte geg?! — Bohatá hraběnka Žerotjnka stane se chudau rytjřkau na Šumawě. — Gak se ti ljbj! —

To se nestane! zwolal Žerotjn, a ljce se mu tmawě zarděly; to se nestane! — Raděgi ať klesne hlawa geho!

Nuže tedy gednegme! zwolal Záwiš. Gá půgdu ke králi! —

A takž uložil každému, coby při tom podniknutj činiti měl, sobě sám neypěkněgssj částku zůstawiw. Bylať to hlawnj známka rázu geho, že každého předmětu wychytrale upotřebil, genž se mu do rukau dostal k wywedenj zámyslů; nastrogil to wždy tak, že se sám w neypěkněgssjm swětle ukázal, a nessetřil ani neybližssjho přjtele, když cjle swého dosáhnauti chtěl. Pomsta neukrocená plála w srdci geho, a pročež pronásledowal mstau, co se s důwěrnostj ku králi bljžilo, gelikož se bál, aby moci neztratil, gakowau až dosawáde na záležitosti králowstwj českého působil. Podnikánj geho bylo tak skryté a chytře nastrogené, že nebylo lehko lest geho odkrýti. Gesstě dosawáde nepodnikl ničehož proti Přemyslowi, poněwadž mu přjležitosti scházelo; teď se mu ale zdálo, že giž čas k gednánj, protož si gen hleděl gesstě wjce přátel zjskati. Žerotjn byl z oněch, genž také na krále newražili. On nebyl wssak mstiwý gako hrdý, a gsa dwornjm raddau, byl by giž dáwno na ztenčenj statků swých zapomněl, kdyby geg nebylo Záwissowo popichowánj rozhořčowalo. Dolana pak nenáwiděl, že králowým miláčkem byl, a že, gsa chudým, o geho dceru žádal. — Tyto byly osoby, gežto nynj tuto gednati chtěly.

8.

Na malý stolek loktem podepřen seděl král w stanu swém, hledě zamyssien k zemi. Lewá ruka ležela na gilci dýky. Po straně, na hladce otesaném sspaljku stála nočnj lampa, gasné swětlo po prostranném stanu rozhazugjcj; po prawé straně u zdi stálo nizké, z měkých kozj připrawené lůžko, nad njmž Přemyslůw welikánský meč w podobě křjže wisel; po lewé, w kautě bljž dweřj, hořel welký pařez na ohnisku, neboť byla krutá zima. Tamtéž stál zadkem k ohni obrácen, s rukama na zádech složenýma, mladý panoš, poručenj něgakého od krále očekáwage — byltě to mladý Stibog. — Bylo ticho, gež toliko praskot ohně russil.

Gesstě žádná zpráwa od strýce twého? — optal se po dlauhém mlčenj král.

Dosawáde gesstě žádná, milostiwý králi! odpowěděl ginoch uctiwě. — Opět ticho. Za chwilku wssak bylo slysseti před stanem břinkot zbraně, tak asi, gako když stráž představenýmu uctu wzdáwá. — Podjwey se, panossi, kdo to? prawil král hlawu zdwihna. —

Záwiš z Rosenberku! prawil Stibog nazpět přicházege. — Ať přigde! — A Záwiš z Rosenberku wstaupil do stanu.

Což mi Záwiš dobrého přinássj? — tázal se král milostiwě.

Záwiš, učiniw poklonu, prawil aulisně: Wasse králowská milost giž dlauho přála, powěstného wůdce pohanského do rukau dostati. Wěrnému sluhowi posstěstilo se —

Ha, Záwissi! zwolal král ze sedadla wyskočiw, a oči se mu žádostj zagiskřily — snad gsi geg lapil?! — Twoge zásluha nebyla by odměnitelná!

Náhodau se mi posstěstilo, oswjcený králi, wůdce lapiti, práwě když okolo táboru, třemi muži prowázen, sljdil. Stálo nás dosti práce, geg za žiwa se zmocniti.

Welký gesti čin twůg, statný Záwissi, ale král Přemysl tobě také po králowsku odměnj! wece Ottokar a za ruku geg pogal. A kdež pak máš swého wězně? Dey ho přiwesti, ať se naučjm hrdinu znáti, genž nám takowého odporu činj.

Gest wenku, odewzdáwám geg twému saudu! prawil Záwiš a ssel ke dweřjm, dáwage swým oděncům znamenj; a po chwili wstaupil s neohroženau myslj mladý a statný muž, welikého zrůstu, do stanu. Mage ruce okowy sepiaté, hleděl pewným okem na krále. Přemysl geg okem bystrým celého prohledna, prawil:

Ty-li se počjtáš k hlawnjm wůdcům národu swého?

Nezapjrám toho! — odpowěděl wězeň.

Byl gsi co wyzwědač, nikoli co wůdce nepřátelský, se zbranj w ruce, polapen; prawil opět král.

Maudrý wůdce sám se o wssem přeswědčuge, aby snáze nepřjtele potřel! odwece zagatý.

Wjš, gakéhy trestu se wyzwědačům u nás dostáwá? prohodil král ostře.

U nás byli by libau obětj bohům! odpowěděl pohan s pewnau odhodlanostj a neohroženostj.

Tys sám na sebe pronesl saud!

Gsem wždy k smrti připrawen! Pro wlast wždy rád umjrám! odpowěděl ginoch. Patřil gsem na smrt w rozličných podobách, pročež se gi nikdy nehrozjm.

Welký Swětowid nahljžj do srdce, on odměnj čin můg! — Kdy mám umřjti? —

Nad neobyčegnau pewnostj pohanowau poněkud zaražen odpowěděl král: Zjtra se dozwjš! — Nynj geg odweďte.

Kam geg magj odwesti, králi? tázal se Záwiš.

W prawo odtud, k wýchodnj bráně, gest prázdný stan a dosti opatřený; tam geg doweďte! rozkázal král.

Gakau mu dáme stráž, milostiwý králi? tázal se Záwiš opět, a pohledna na Stiboge dosawáde u ohniska stogjcjho, prawil: Nebyla-li by má rada proti wůli králowské, mohl by Stibog z Dolan stráž tu přewzjti. Chce sobě rytjřských ostruh dobýti, ať se učj rytjřským ctnostem!

Staň se! prawil král. Gdi a ozbrog se. To ti ale prawjm, hlawau mi zaň stogjš!

Pryčne-li, ať klesne hlawa má! wece odhodlaně Stibog, a odcházel za zbrognossi, pohana odwáděgjcjmi.

[Budaucně dále.]

Pautnjk.

[Pokračowánj.]

V.

Serce moje, piekło moje!
Jak gadzina rozdrażniona,
Gdy się w liczne skręca zwoje;
Gdy snów swoich nie sprawdziło,
O swym raju, o swym niebie
Z bolu żądłem skorpijona
Skaleczyło, i zabiło,
Ach, zabiło same siebie! —

Julian Korsak.

1.

— — — Wy slzjte, sličná Berto? Ano, srdce Wasse gest pohnuto nesstastným osudem slepé Albjny; uznáwáte, že ten, genž půwodem byl hoře djwčjho, déle patřiti slunce wezdegssi hoden nebyl, a hle, ne pomsta sama, ale nezrussitelné swěta řjzenj žiwot mu zkrátilo. Nepozorugete zde widitelnau moc nezpytatelného osudu? — Proč zrowna gá wywolen gsem byl k wyswobozenj Albjny od samowraždy a Erwina od předčasného zagitj? Proč bez následku přessla bauře hlawu mau, a blesky, na dráhu mau zamjřené, neusskodily mně? Wkročenj do klásstera bylo by i mne do wězenj uwedlo, ale ginák mně bylo sauzeno. Tehdáž se Quidowi nepoštěstilo, a náhoda — čili gest gaká náhoda na swětě? — giného mne naučila znáti zrádce, w oděwu giném. O Berto, gak často gsem oplakáwal osud Wáš a můg, gak často gsem si přál daleko, daleko za tjmto swětem, na gedné z oněch tichých nočnjch hwězd, ochráněn před baukř osudného žiwota, bezpečně a sstastně s Wámi prodljwati! Ach arci, tok byl pěkný, spanilý sen; ale tjm smutněgssi procitnutj mé wždy býwalo. Nynj z osamělé dalekosti zjrám břeh ozdobný a skwostný, gakého we snách wyobraziti neopowažowal gsem se, a — newjm, čjm to gest, — srdce mé se aužj, a mysl má newyslownau strastj naplněná bogácně stjhá budaucnost. Gestli to temný mrak, genž přjssti bauři prozrazugjc, nepokogně a diwě obletáwá dussi mau? Čili gest to nesworný bog citů mých a náhledů, tauhy mé a aučinkowánj mého s odporugjcjmi okolčnostmi? O, snad gesti gen nestálost blaudjcjch myšlének, gežto tak nepotěssitelně zagjmagj srdce mé; čili gesstě nenj ukončena paut má a bog s protiwným osudem?

2.

— — Radostně a truchliwě zawzněla odpowěd Wasse w srdci mém. Radostně, že ruka Wasse se dotýkala listu, a každé slowo milostj a láskau znamenáno bylo. — Truchliwě, že gsem zpozorowal, že i Wy, sličná Berto, ačkoli se snažjte upokogiti srdce mé, z nedostatku wlastnj utěchy, negasným okem w budaucnost zjráte, ano gi se obáwáte. O, přestaňte truchliti, sice krwácegjcj srdce mé zagde pod tjžj wědomj Wasseho želu; neb i neymenssj bolest Wasse nášlim rozmnoženým w srdce mé se wtjrá, a chwěgj se prsa, a roznjcený duch obmezugjcjho těla sprosstěn gest, aby popoljtnul na bljzkost Wassi, aby zassel w plamenu žhaucjch wzdechů Wassich. — Žádáte zwěděti okolčnosti slepé Albjny! Gest mi arci powinnost, žádosti wassj zadost učiniti; ale wěru, newjm, gakým bych to způsobem učinil, abych neurazil citliwé srdce Wasse, neb osud gegi gest hrůzný, a dny žiwota gegjho znamenány gsau krwawau stopau protiwných okolčnostj. Zdá se, gakoby nadsmyslná přirozenstwj moc nehody mnohých winných osob na tuto gednu newinnau byla uwalila; — (čili láska také winau gest? —) Albjna nezjrá swětlo swětů, nepatřj slzy saucitných přátel, ani gj dopřáno nenj, w pláči utěchy hledati: ale oko ducha gegjho prodjrá smyslnau noc, gako záře blesku mžiknutjm prorážj chmuru temnau. Ona gen mluwj o Wás, a tak se důwěřuge w srdce Wasse, a tak auzkostliwě se táže i na nepatrné okolnosti, na Wás potahugjcj se, že mnohokráte na rozpacjch gsem byl, mám-li i neyhlubssj tagemstwj srdce mého gj zgewiti. Čili nesmjm? — ach, celému swětu bych to zwěstowal,

gak wás milugi, a když se k Wám, k Wám, milostná Berto, se slowem blížjm, — zamlčj se usta má. — K Wám se nynj utjká opuštěná Albjna, daufagic, že saucitné srdce Wasse přátelsky přigme opuštěnau slepau i s dítětem, co sestru swau, neb gest welmi nesstastna, a zawražděný muž Wáš přjčinau gest ukrutného osudu gegjho.

3.

— — — Tážete se mne, co s pautnjkem se děge, a zda gsem gesstě newyskaumal, za gakau přjčinau onen Řek pronásledowal muže Wassého? Až posud gsem Wám obssjrněgssj zprávu dáti nemohl, a wsse, co gsem se dozwěděl, i listům mým připogil, wjce okolnosti tyto zatemniti, nežli obgasniti mohlo. Nynj wssak, segitjm se s Albjnau, lépe w minulost nahljžeti počjnám. Od té doby, co Albjna mnau ochráněná na cestě mě doprowázj, giž mnohé nás potkaly přjhody. O pautnjku gsem na slowa Albjny přeswědčen byl, že giž odprawen gest, neboť gi Quido o tom ubezpečowal. Nicméně předce gsem Quidowi cele uwěřiti nemohl, a to nynj z důležitých přjčin. Obgewil gsem mjněnj swé Albjně, a zachwělo srdce gegj, a auzkostliwě i radostně tázala se mne, možno-li co gesstě daufati; a Erwin swým čistým, gasným okem tak přjwětiwě a milostně na mne wzhlednul, že gsem se slzj ubrániti nemohl. — Byloť gednau z wečera, an gsme se přibljžili k městu M........ Wěda, že pautnjk do tohoto mjsta odweden byl, daufal gsem o něm zprávy nabýti. Nedaleko města, na skwostné winici dobromyslných obywatelů, zanechal gsem Albjnu. Erwin ale tak dětinsky laskawě mne prosil, abych ho wzal s sebau, že gsem mu to odepřjti nemohl. Bylo mi teskno, když gsem wkročil do města; — žige, čili se giž odebral na onen swět? —

Těmito otázkami neustále se zanássel duch můg. A gaké to potěssenj mně i Erwinu, gaká newyslowná radost Albjně, když gsem gistoty dossel, že neprawá byla zpráwa o pautnjkowu odprawenj. Myssénka, že by snad přátelé geho gesstě času nabyli k oswobozenj geho, procitla w srdci mém. Ale gak? — toť wěc nemožná, — pomyslil gsem u sebe, — neboť gest společnost rozwrhnuta, a hrabě prozrazen a wězen! — Nicméně, předce gsem nezaufal. — Nynj se na bljzku města zdržugeme, a očekáwáme přjhodné chwjle, s wěznem promluwiti, neboť až dosawáde w neytužssjm žaláři sedě, ani swětla, ani člowěka patřiti nesmj. Neznámi a nepozorowánj žigeme posawáde na winici, gegižto lidumilj obywatelé tak přjwětiwě hned u přjchodu se nás ugali, i daufáme, že za krátký čas Albjna muže, Erwin otce swého spatřj. —.

Den giž umjrá, temnj se krag. S Bohem, Berto! S Bohem, gitřenko žiwota mého! Wzdálena ode mne oswěcugete temnau dráhu žiwota mého. O, kyž mi wěčně, wěčně nezagde blahoděgná zář milosti Wassj! — Ze zahrady slyssjm Albjny zpěw; gest to pjseň řecké djwky, kwjljcj nad wlastj a milencem! —

4.

— — Nowáček w přjhodách žiwota lidského zhrozjwá se nad dělem dosti obyčegným, gako nad diwem, a gestli geg sobě nadsmyslná moc wywolila za prostředek k wywedenj wznessenégssjho aučelu, zpamatowati se ubohý nemůže. Mne, swětem blaudjcjho, zostřila zkussenost, i zmizelo diwenj se, a oněměla bolest má; radost i žel, pochowány w temné hlubokosti srdce mého, zřjdka kdy procitnau k žiwotu nowému, a tok slzj w očjch mých wyschnul. — Záwog tagnosti se giž roztrhl před zrakem mým, a kde temno bylo, switati se počjná. O Berto! gak mám začjti? Mám-li Wám wyprawowati — nynj — zde? — ne, nemožno w tomto okamženj wsse wyslowiti. Přiložjm Wám k listu tomuto w přjhodněgssj chwjli wsse, co gsem se o pautnjku a okolnostech geho, djlem od Albjny, djlem i od něho dozwěděl. Gakým ale způsobem gsme se opět sessli, nynj Wám oznámjm.

Snad se gesstě pamatugete, že gsem na bljzku uwězněného s Albjnau a Erwinem se usadil, přjhodné chwjle očekáwage, kdež bych geg mohl spatřiti. Domyslite se snadně, že i Albjna, nesstastná choť, a Erwin, osiřalý syn, s auzkostliwau tesknostj okamženj toho čekali. — Ach, dočkali gsme se času, ale — gakým způsobem! — Předu Albjnin žel, Erwinůw pláč, ano i mé newyslowitelně bolestné pohnutj. — Nagednau nás gednoho dne dossla zpráwa, že za dwakráte čtyry a dwacet hodin wězeň wražedlnjk odprawen bude. —

Bezcitnj lidé, gak se tějssili na krwawé diwadlo, a celé město se chystalo gako na plesy, a geden druhému slibowal, že se wynagiti dá, kde pod krwožjzniwým mečem katowým wysokomyslná hlawa a drahý, oplakaný žiwot zagiti měl! Albjně gsem truchliwau tuto nowinu oznámiti nechtěl, ale giž gi dřjwe dossla zpráwa, nežli gsem se wrátil z města. Wssak dosti na tom. —

Druhého dne každý weřegně k odsauzenému připusstěn byl. I gá ho nawsstjwil. — Zbledunl, když mne spatřil, ale ruku mně podáwage, prawil: Smrti se nebogjm, gen ať mne nezawrhugj hlasy wznessených, sprosťáky zawrhugi gá. Hanebné se býti zdá smrtj moge, ale padnu co oběť wlasti, cti a lásky; gestli pod me-

čem katowým, aneb pod mečem hubitelů wlasti — gedno gest. — Tys mně rozuměl, mladjku?

Ano, odpowěděl gsem, posadiw se k němu, a odplynulo půl dne, a bljžil se wečer, my gesstě rozmlauwali, až nás strážnjk rozwedl. Laučenj nasse bylo krátké, ale mnoho wážily poslednj slowa nasse. Na druhý den z gitra gsem mu sljbil Albjnu a Erwina přiwesti. Zasmussil se nad osudem Albjny, litowal Erwina, ale žádná slza newyzradila bolest geho. — Wěru, poslednj hodiny odsauzeného hrůzoplný ráz magi do sebe, a po boku pautnjkowu gsem ucjtil, že žiwot lidský malichernau nenj hrau — a wyhljdka na nesmrtelnost? — newjm, zdali každému w okamženj tom za dost učinj. — Giž byla noc temná, když gsem z města wycházel. I ztrhnul se pokřik. — Uleknutý se ohljdnu, a pluk w čerwené plásstě zahalených i černými barwami ozdobených gezdců od rádnice hnal se z města. Při měsjci spatřil gsem, že každý, w prawé ruce meč, w lewé bambitku, k rychlosti popuzowal swého koně. A hle, mezi nimi odsauzený, též s obnaženým mečem a nekrytau hlawau, wyswobozen pádil z brány. — Albjna strachem a leknutjm znemocněla, protož se gesstě někaký čas na mjstě zdržeti musjme. Nesmjm opominauti, že mi doručil pautnjk při nawsstiwenj poslednjm památnjk swůg, z kteréhož, gakož i z geho a Albjny austnjho wyprawowánj, přiložené zprávy čerpal gsem. —

* * *

Doba bauře napoleonské byla zassla, a angel mjru gasně a přjwětiwě se wznássel nad zemdlenau Ewropau, a blahonosnými perutěmi swými hágil role kwětaucj, a hogil gizwy raněných rekůw. Rok 1815 Ewropě dal pokog, a wznesseněgssj a pewněgssj, nežli onen byl před baurj, gelikož národowé poznali sjly swé, a člowěčenstwo práwa; nebot gako blesk diwoletagjcj zemi a nebe proráži a w hřmotu geho zatřesau se swětowé, a gakož ten samý hrozjcj blesk čistj powětřj a občerstwuge mdlau přjrodu: i ona wálka, hrůzná w početj swém a diwoká w běhu, předce blahoděgnau w následcjch proukázala se; a gestli nezasáhla proměna ewropeyská wssechny národy w ohledu politickém, alespoň gednotliwci procitnuli ze snů, a wytřeněgssjm náhledům a zaregssjm myssléňkám powolili přjstup. —

Sewer i gih zwědawě hleděl na držaný sněm. Sněm byl ukončen, a zhubená dědina Homerowa, klesla wlast Alexandrowa, w podnožj držaná kragina, kdežto poswátné zřjceniny propyleyské cizau se zasslapugj nohau, ono witězosslawné Hellensko w otroctwj gesstě pozůstati mělo neslyssáno! Oklamaný národ řecký w naděgi swé poznal, že ne z cizj, nýbrž gen z wlastnj moci se wywine čin, a pro swé blaho budaucj sám gednati počal. Stalo se, že znamenitj Řekowé we wlasti, i w cizjch zemjch obywagjcj, w onu znamenitau společnost ewropeyskau, Hetairie nazwanau, se sgednotili. W krátkém čase skoro we wssech městách ewropeyských audowé společnosti této se nacházeli, ba i w turecké zemi, w Smyrně, Jassi, Carihradě, Bukaresstu a ginde. Psal se rok 1816, když Anthimos Gazis s několika spoluaudy řeckau progjžděl wlast, a nowých, stegně smeysslegjcjch, sobě djlem zjskal, djlem s pobratřenými se seznámil. Řek Michalo .... neyhorliwěgssjm mezi spolucěstugjcjmi se proukázal, a Anthimo Gazis neyčinněgssjho zastawače wěci swé w něm poznal.

Národ powolný byl k weřegnému proti Turkům prohlássenj se, a roznássela se powěst, že až wálka wypukne w gižném kragi hellenském, znamenitý Kapodistrias s ruským wogskem w sewern přepadne Turky, a takto násilím a udatnostj národnj wyswobozena bude dědina hellenská. Ale doba ta byla gesstě wzdálena, to bylo ředitelům Hetairie dobře známo; Michalo sám, ačkoliw powěst tuto rozssiřowal, weliké důwěry w cizj pomoc nechowal; a wssak náhoda poskytnůla přjležitosti k činům, gežto budaucj Řekůw osud rozhodnuly.

Powěstný ukrutnjk Ali, bassa janinský weřegně wystaupil proti dworu ottomanskému, též i Srbowé, udatnj nepřátelé Turkůw, nepokogně gednati počali. Armatoli a Klefti, a s njmi skoro celé sewernj Řecko — gak se zdálo — k prospěchu bassete Aliho na bogissti se sessli, ačkoliw swé wlastnj záměry wjce, nežli tyrana janinského na zřeteli měli. Odbogný Ali wssak brzy od přátel swých opusstěn a zrazen od wůdce swého Omera Kiony k horalnjm Suliotům utekl se, kteřj, dobywsse pewnostj dědin swých, nynj také weřegně swobodu wlasti hellenské dobýwati počjnali. Tyto přjpadnosti w sewernjm Řecku posilowaly naděgi činliwé Hetairie, že i w gižném kragi zbuzená národnost na gewo se dá, a zwlásstě na Moreu wlastenci obrátili zřetel swůg. — I byla ustanowena schůzka a sněm neyznamenitěgssjch Hetairistů w městě, gménem Vostizza.

Hlubokým auwalem, plným kamenj a chrasstj klestil si dráhu Michalo, býwalý saudruh Anthima Gazise, a prodjral se w čele asi dwaceti ginochů horami albánskými. Za dne se rozlezli ginossi w kopaninách, a ukrýwali se w rokljch, když ale noc černý

iz plássť rozprostřela přes temena hor, tu wylézali
swých děr, a kýlau a mečem proklestowali se hau-
u, ani slowem se neprozradjce spěchali ke předu.
ž takto čtwrtau tráwili noc, an Michalo w předu
a, nad sebau mluwiti zaslechl. Zadržel ostatnj, a
slauchal, zda by zwěděl, kdo nad roklj mluwj. —
ádnau odpowěd?" ozwal se zase w prawo nad njm
ís. „Ipsylantis a Řecko" odpowěděl někdo na druhé
ané. „Gsme přátelé," prawil prwněgssj, a dle kroku
a hlasu poznal Michalo, že gich zde mnoho přjtomno
gest. Gsme na mjstě, prawil k následownjkům swým,
a snažili se na kopec wylezti. „Ipsylantis a Řecko!"
wykřikl Michalo, když spatřil přátely swé, a „Michalo,
náš Michalo," zwolali ochotně přjtomnj a wstřjc mu
přiběhli, a pomáhali ostatnjm na kopec, an zatjm
z druhé strany wylézal giný zbor, a Ordeśn, Cotroni
i ginj, wůdcowé zborů wlasteneckých, obgimali se při
gasném wzhledu luny we skalinách albánských.

[Budaucně dále.]

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Zeman gistý we Sforsku nalezl na cestě k swé newě-
! černau wlásenku. I napadlot mu, aby se nj přestro-
l, a djwku i přátely poněkud posskádlil. Blízko brány
stawil se wssak nenadále giný wůz, z něhož wystrčiw
awu žid, náramným křikem začal: Tentoť gest lau-
žnjk! Zadržte geg! — Několik drábů chopilo se i w sku-
u uleknutého ženicha, genž mjsto ke swé newěstě — do
láře táhnauti musel. Nadarmo se dokládal, že newi-
u gest. Den saudu se přibljžil. Před saudci a welmi
tným shromážděnjm přjsahal žid, že byl gen půl malé
wrt hodinky před segitjm se s obžalowaným na silnici
laupen, a sice tjm samým mladjkem w té černé wlá-
nce. Giž giž bylo mezi saudci rozhodnuto, a gich »wi-
n gest« giž se ozwati mělo, an tu nagednau cizinec
saudnici wkročj, aby se na wlásenku podjwat mohl,
 osj, tutéž rychle a nepozorowán na hlawu dá, za žida
překrade, a pak, bambitkau naň mjřjc, hlasem strassli-
ým zakwe: Měssec dey nebo žiwot! Wyděssený žid sko-
l z mjsta swého až k sedadlu neywyssjho sudjho, a
tsa se na wssech audech, zwolal: Tento gest prawý lau-
žnjk, nynj gsem geg poznal, onen gest newinen! —
tudeně wssak odložil cizinec opět wlásenku, řka welmi
ostegně: Patrnoť, milj pánowé, gak dalece na swě-
ctwj tohoto muže spoléhati se dá, genž w prwnjm oka-
žiku přjsahu skládá, že geg onen olaupil, w druhém
k každého za laupežnjka wyhlassuge, kdož nosj černau
lásenku. — Obžalowaný za newinného prohlássen gest;
zděgi pak se wyswětlilo, že cizinec, nagednau w saud-
ci wyskytlý, prawý laupežnjk byl, magjcj wssak gesstě
lik sslechetnosti, že newinného chtěl zbawiti hanebné
rti.

Před třemi lety přissel kdosi, gménem Wunfried, do
lázských láznj, genž neobyčegným swým wydánjm
wssechny hosti obdiwem naplnil. Nikdo o něm nic gi-
ného newěděl, nežli že ze Sswcycar pocházj a panj u
sebe chowá, kterauž bylo často sližjcj widěti. Záwist a
powěra w prwnjch dobách podiwné wěci o něm naká-
gila, mnozj geg i za čarodějnjka powažowali. Spolu
wssak rozmlauwalo se o hráči, gemuž wssickni hosté pe-
njze gako do hrdla sypali. A gakž se o Wunfriedowě
spanilosti, tichosti a dobročinnosti rozpráwělo, howořilo
se o hráčowě sskaredosti, zpupnosti a o geho lakomstwj.
Wunfrieda nikdy při hře widěti nebylo. — I přihodilo
se gednoho dne, že z druhého poschodj onen zlý hráč z
okna na ulici wyhozen byl, gessto byl postižen, že ney-
hanebněgssj na swětě řemeslo páſſe — falessnau hru.
Odneslik gsau na polo mrtwého, s potlučenými audy,
do domu, odwázali ssátek, rozepli westu, a při umýwá-
nj welmi pěknau sskrabossku (larwu) nalezli, za njž se —
Wunfried ukrýwal. Ona panj byla plačjcj neyprwněgssj
u něho, gežto mu byla tento osud dáwno předpowjdala.

U wnitř Afriky, kdež o sůl nauze gest, magj sůl za
něco obzwlásstnjho. Děti ljzagj na kausku soli gako na
cukru, a když někdo bohatého obywatele poznamenati
chce, řekne: »Ten muž sůl k pokrmům požjwá.«

Psacj péra z ocele welmi se množj, aniž kupo-
wánj brků husjch se menssj. — W Anglikanech w djlně
Birminghamské ročně as 12 milionů per se zhotowj. —
Patrnýť důkaz, že osob, psánjm se objragjcjch, welmi
přibýwá.

W Londýně umřel nedáwno žebrák, genž po sobě
42 kabátů, a kalhot, west, ssátků i kossil w stegném poměr-
ru zanechal. — Ubohý otrhaný bjdák! —

Sskoda, gežto se zapálenjm prachowého skladu w
Mnichowě na oknech stala, skoro 280000 zlatých obnássj.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

KWĚTY.

18. črwna [Přjloha XIIItá.] 1835.

České diwadlo w Praze,

roků 183⁴/₅.

(*Pokračowánj.*)

Weselohra „Každý něco pro wlast“ pěkný gest obrázek mrawů maloměstských, gakož, aby řekl, převráceného počjnánj tak nazwaných wlastenců. Žiwost rozmanitých charakterů, spolu s wtipnau rozmluwau nahradj, cokoliw při této hře stranu nowého a zagjmawého děge, komického zapletánj, a překwapugjcjch situacj snad pohřešugeme. W dobrých a pilných rukau musjt se tato, ačkoliw poněkud na gediné dёgstwj rozwláčná hra, zaljbiti. Zde se to arci nedělo. Osoba panj zpráwcowy nenj osobička kuňkawá, bez citu a žiwota — ona gesti celau hrau pronikagjcj plamen, ona gesti gednotliwé články w celek pogjcj žiwel — ona gest — nu zkrátka giná, než gakowau gsme na diwadle pražském widěli. Na ni — gakož i na neschopné zastawatele osob ženichůw welký djl winy padá, že se sceny těchto ženichůw nehrubě ljbily. — Gediný Mláto že poněkud básnjka dostihnul — ale Pytel? „Můg drahaunký panáčku — nenj Pytel gako pytel!“ — O wdowách mlčj kronika; — kdyby byla gedna z nich mluwiti mohla za ostatnj tři — bylybychme něco zaznamenali. Nechtjce wšak býti dále s paničkami nezdwořilj — giž radёgi mlčjme.

Mimo to nowě prowozeny: Fidlowačka, Oba šelmy, a Čestmjr od Týla. O prwnj práci byli bychme tu cele pomlčeli, gelikož ginde a ginde o tomto přenešťastném plodu (totiž přenešťastném toliko pro počet diwáků, odměřugjcjch Fidlowačku loktem giných frašek — nikoli wšak přenešťastném pro beneficianta a spisatele, gelikož onen geště s radostj na plný dům si zpomjná, tento pak nazdor drtjcj kritiky sjlu cjtj, pokusiti se o giný obraz národnj: o Hwězdu čili slawnost sw. Markitskau) — gelikož tedy o něm giž dosti psáno; kdybychme tu o panně Rettichowé slušnau zmjnku učiniti za powinnost sobě nekladli, kdežto poneyprw se ukázala obecenstwu. I zgewilať w něžné arietce, že nadána gest hláskem ljbezným, ačkoli pro weliké diwadlo poněkud geště slabým, a krásnau nadёgi wzbudila. Budeme-li se kdy z krásněgšj gistoty těšiti? — My, nemohauce až posud gegj schopnosti úplně uwážiti, gešto welmi pozřjdka přjležitosti nachádzj, kdežby ge cwičila a zdokonalila, ničeho upjrati, ani ztwrzowati nebudeme, dobře wědauce, že běh nezpytatelné přjrody tentýž gest gako před tisjci lety, a že se i podnes státi mohau — zázraky! — Začátečnjkům w uměnj hereckém — gakož wůbec wšude — nic nenj záhubněgšjho, gako nechávati dary ducha ladem ležeti. — A wšak, gakž i mnoho řečj učiněno stran textu Fidlowačky — o hudbě sotwa leda bylo zmjnka stala se. P. Škraup pochwaly zaslaužil. Onť zagisté wšechny zpěwy duchem národnjm w usta zpěwáků položil, a něžnau pjsnj Lidušćinau (Wane wětřjk), gakož i dogemným, z hlaubky srdce horaucjho plynaucjm nápěwem Marešowým (Kde domow můg) neykrásněgšj opět důkazy dal, že wlastně pjseň ona kwětuplná lučina gest, kdež sobě zásluhy wěnec okolo spánku otáčj. Pjseň Krautilowa (Stařj Pražané) při weliké gednoduchosti tak weliký ráz půwodnosti má, že se pro tu rowně gako pro lehkost swau zaljbiti musj. Méněli, gakož i giná čjsla — u př. pjseň dohazowačowa a Ondřegowa toho dosáhla, zagisté textu a nedůraznému přednášenj připočjsti dlužno — gakož wůbec nemálo k pádu celého, na chatrných nohau stogjcjho djla přjčinu dalo, že se osoby „Ondřeg a dohazowač“ w neprawých nalezali rukau. — A tatéž, w tolika částkách zdařilá hudba gesti půwodem, že spisowatel, gakž doslýcháme, znowa k práci přisedne, a dada sï na čas, i w spolek wegda s chutj, — gešto dřjwe takořka na spěch a s nechutj pracowal — zcela „nowau Fidlowačku“ nám podá.

„Oba šelmy“ wlastně pro malé diwadlo určeny, i zde na welkém — před newalně shromážděným obecenstwem dosti se zaljbily. — Čestmjr — pokudž báseň tato na swětlo newygde, (ačkoli newjme, zda gi spisowatel wydati hodlá) o ceně gegj mluwiti nebudeme, gelikož nám powědomo, že pro obmezenost času, hrám českým udjleného, i mnohé obmezenj na básni státi se muselo, pro nežto snad gediné

i mnohým, gak gsme se posud domeyšleli, pánům wytřelegšjho rozumu a saudu w pragmém swětě se okázala, než byl spisowatel přál. — Prowozenj djla toho ne z gedné přjčiny těžký byl aukol pro české herectwo: předně a zláště ponewadž spolek ten pro wšechny osoby důstatečných členů nečjtá, a za druhé, že to po dlauhém času prwnj byl kus obsahu wážného a slohu wyššjho. Leč musjme se přiznati, že nawzdor wšem nemalým, obtjžnostem hra takořka we wšech článcjch obrazy básnjkowy dobře oživowala. Komparserie arci byla welmi chatrná, a toliko smjch plodila. — Diwadlo plno pochwaly, ale welmi — welmi neplno diwáků. Inexorabile fatum!

P. Štěpánek přiwedl letos z nowých přeloženj swých „Blázinec w Dijonu, a Troglist ludarský" na gewiště. — Neweikau chwálu utržili p. hercowé z prowozenj hry prwnj. Od prwnjho až do poslednjho museli by osoby swoge proměniti a na giná mjsta wstaupiti, kdyby se hra s wětšjm prospěchem opakowati měla — ačkoliw žádost naše po nj horancj nenj. K čemuž obecenstwo české, to zrůstagjcj djtko, strašiti podobnými nestwůrami francauzskými? Museli bychom se zaň styděti, kdyby na podobných nepřirozených plodech zaljbenj nacházelo! — Diwadelnjho ředitelstwa powinnost neyswětěgšj buď, wznikagjcj chuť a oblibu swého publikum, zláště národu swého, k poznánj wésti, cokoliw pěkného a ušlechtilého. — A gakž asi domeyšleli se pánowé, že troglist ludarský kassu naplnj? — Přečasté představenj té hry na diwadle německém, nedůstatek lokalnjho dialektu českého, toho žiwaucjho pokladu komiky německé, a nedostogné zastánj uloh slabými herci: — tatoť gsau byla skaliska, o něž ubohý troglist tak nepozorně zawadil, žeby se na kusy byl roztřjštil, kdyby se nebyl aspoň kotwicj konce druhého gednánj uchytil. — Pokudž sjla geho w podobných fraškách lokalnjch postačuge, gediný p. Grabinger co kregčj Gehlička na swém mjstě stál; — ale truhlář a šwec! — de praeteritis nihil nisi bene!

W prospěch p. Kreuze prowozena byla fraška: „Princ a had" s hudbau od Škraupa. Půwodně sepsána gest od herce zdegšjho staw. diwadla p. Ernsta, a neklame-li nás paměť, wjme, že tu před několika lety gednau a podruhé diwáky omrzewši, k wěčnému spánku se odebrala, gakéhož osudu — gináklí nás neklamaly nowiny — i we Wjdni a w Berljně se dočkala. W předělánj této frašky pokusilo se arci welmi schopné péro české, i předěláno a wynecháno, co by nás marně bylo o drahý čas přiwedlo: leč co platno proklepáwati a přičesáwati starý, zpuchřelý kabát, genžto se při prwnjm obleknutj rozpadá? — Dekoracj a tancjřowé wšemožně se namáhali, i p. skladatel hudby pěknau nowau pjseň přiložil, aby nešťastně zamilowanému princi a zaklenému hadu z neznámých ostrowů cestu w pražskau přjzeň proklestili nám ale bylo gich, rowně gako diwáků ljto — gešto by snad při menšj práci a gednom platu wětšj byli došli radosti, kdyby se byli: Alpenkönig — Silphide — die Fee aus Frankreich — aneb: das Gespenst auf der Bastei před oči českého obecenstwa přiwedli. —

Na den třj sw. králů dáwán byl Epigramm od Kotzebue, přeloženjm J. Wáwry. — Gakž i mnohá osoba této hry nešťastně do rukau neprawých padla (Skočnožka — panj ředitelowa a zláště dcera gegi — sám Dobroslaw byl, gakoby neměl býti dobromyslným, rozmaru a wtipu plným, ohebným a školau wyššjch stawů prošlým setnjkem) a gakž i přetěžká uloha pro dilletanty, pohybowati se we hrách tonu konwersačnjho: předce i pro onu rozmanitau, na srdce žiwě působjcj dogjmawost hry samé, gakož i péčj herců stalo se, že neodešli diwáci bez pohnutj a uspokogenj, ačkoliw se gim her podobných — newjme, gestli s prospěchem? málo podáwá. — K přánj byloby, tutéž alespoň opakowati (nebudeť zde na neštěstj panj de Bachowa); leč pro wše, cokoli ředitelstwo učiniti může! — ať pak giné a giné hragj osoby.

(*Pokračowánj.*)

Wystawenj
uměleckých děl w Praze, roku 1835.

(*Skončenj.*)

II.

— Neméně bohatá gesti zbjrka obrazů, wypodobňugjcjch přjrodu we wšj gegj rozmanitosti, a weliká tu částka pěknau nazwána býti zasluhuge. Gsauť zwláště tři gména mezi umělci našimi, kteráž co pěkné hwězdy na obzoru tomto swjtj: Manes, Nawrátil a Piepenhagen.

P. Manesůw „aurodný déšť" zakaupen gest wýborem. Mimo to „stromowj podlé Sázawy," a „hřbitow" předewšemi gmenugi.

Djla p. Piepenhagena, zláště co do oblak a wzduchu, mnoho obraznosti progewugj. Co se určitosti a prawidelného kreslenj, gakož i wýborné barwitosti dotýče, on i p. Manes weleznámi gsau.

Také p. Fr. Kučeru gmenowati musjm. Neywjce kraginy wlaské — méně wjce zdařilé — zobrazil, gakož gesti: Pewnost Massa — Ponte maggio u Luky — a g.

Mezi kopiemi nezdařilegšj býti se mi widěly práce p. Fortnera, Schmidtřeichnera a Hawránka.

„Wjra, Naděge a Láska" podlé Kadlika dobré dáwá o p. Fortnerowých pěkných schopnostech swědectwj. — Podobizny gakéhos kardinála a Raphaela dle Velasqueza zdobné gsau djla p. Palma, a lahodjcjch barew gako djla geho půwodnj.

P. Schulz sobě zlášť w pohledech na moře a morské zaměstnánj libuge.

P. Mrňák mladšj zaslal „Krista w předpeklj" podlé krásné komposice Camucciniho.

Nynj snad abych i zmjnku učinil o některých plodech malby milownjch dilletantůw? — Tu zlášť několik kwětin a darů štědré Owoceny pro žiwost a lesk barew, gakož i pro pěkné spogenj gmenowati dlužno.

Starobylé stawby staroměstské radnice, perem zkreslené od p. Ferd. Klimše nemalé pozornosti hodny gsau, gešto nám patrněgi snad před oči uwáděgj krásu tohož stawenj, nežli se nám domácjm až posud byla zdála. — Od p. Klimše také gsme listy na okážku widěli z památné knihy, gíž na oslawu meškagjcjch r. 1833 w Praze neymilostiwěgšjch c. k. Gasnostj, Františka a Karoljny wydati hodlagj. Obsahowati bude wšechny slawné brány, gež na priwjtanau taužebně čekaných panownjků po Čechách gsau wystaweny byly, gakož i popisy konáných při tomž příjezdu slawnostj w památnjku se nalezati budau. — —

A taki gsem — pokud se dilletantu dalo — snad giž welmi obšjrně o wěci rozmlauwal, důležitěgšj zagisté k wšestrannému wywinutj se našeho národu, nežli se snad až posud mnohému uzdálo. I podobáť se, že žiwot bugařegšj nynj w akademii zdegšj wnikne, gelikož účinněgšj kroky dělati se začjnagj k stanowenj gistin, gimiž by se neyzdařilegšj djla domácjch umělců wýborem společnosti pěkných uměnj odkupowala. O stanowenj tomto giž od několika let segednalo, a naděge na nowo zbuzená tjm radostněgšj gest, čjm bolestněgšj myšlénka byla, že učiněné náwrhy w gistotu nikdy se neobrátj. — — K.

Morawské národnj pjsně.

(*Dokončenj přjlohy XIté.*)

Těmito slowy p. S. owšem toliko swé sbjrky formu gmenowau — wěc při národnjch pjsnjch nikoli neydůležitěgšj — hágj, o giných ctnostech pjsnj těch neweda pochybnost, gakož wůbec o wýbornosti zpěwů slowanských gediný panuge saud mezi znately.

Gsauť pjsně národnj zagisté ohlasem smeyšlenj a cjtěnj národůw, gakož i obrazem gich děgin a osudů. Obé i z obsahu i z nápěwu wyswjtá. — Obraťme zřetel pauze na zpěwy slowanských národů: gakýž to znamenitý rozdjl stawj se nám před oči mezi lehkowážnostj gakausi stowěkými změnami poháněných Polanů a wážným usměchem dlauho k gasnosti neprocitnulého Rusa! Slowákowa tauha i w pjsnjch weselegšjch z tonů gemněbolných zazujwá, gešto Čech — nechci rozhodnauti, gestli lhostegnostj aneb šťastněgšj myslj bodrau — i žalosti něgak zpěwem obweseliti se snažuge.

Morawské pjsně, pokud gsme ge ze sbjrky p. S. poznali, i českau weselost i slowenský tichý žal spogugjce, spjše k posledněgšjm se skláněgj. Mnohému snad podiwno bude, připadnauti w té dosti skrowné sbjrce na tolikerá mjsta, kdež se wražda (a wšak toliko co následek nešťastné lásky opěwá:)

— Gegj bjlé nohy
Do pjsku sahaly;
Gegj bjlé ruce
Břehu se chytaly.

Hned s konjčka slezl,
Kord do něho wrazil;
Do swého srdečka
Z pistoly wystřelil. — —

— Skočila Ranoše
Z břehu wysokého,
Wydobyla meč, meč
Z boku Jašowého. — —

— Už gsem bratra otráwila,
Už snad budu twoge žena. — —

— Máti nemeškala,
Bůčj s' ohýbala,
Wintušek wázala,
Synáčka tam dala a t. d.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

66. [illegible]

[illegible]

111. Pověz ty mně, hwězdičko má,
Gsi li gasná, nebo tmawá.

Gsi li tmawá, rozgasni se,
Má panenko, rozmysli se.

Gá gsem se už rozmyslila,
Na tebe gsem zapomněla.

119. [illegible] s hory,
Wsecka drewa dlauhá,
Ptal se ho [illegible]:
Nač to drewo dlauhá?

Budu ti se hodiť,
Budem kostel robiť,
Až ho urobjme,
W něm se pomodljme.

[illegible]

[illegible] Langra a Kamenického wypsance, [illegible] Čelakowským; [illegible] se twořj pjsně národnj — lež kouk gich wegde w žiwot národa? — [illegible] gest bludná myšlénka, žeby pěkné, žeby české nebylo, kde „trawička neroste, daubek se nezelená a holub newrká.“ Komuž chtěgj pjsničkáři pomocj? — Literatuře? — Zaplesáme, až celé folianty wrkawých holaubků mjti budeme, a swět cizj s užasem na ty naše holubnjky pohljžeti bude! — Národu? — Uweďte pjsně Čelakowského a hodných geho saupeřů w žiwot českým nápěwem — a nebude usilowánj waše nadarmo! — Wezměte, p. skladatelowé, nápěwy, přidané k pjsnjm morawským do rukau — gakýž to poklad! Po dlauhý čas nepřišly nám wýrazněgšj a spolu dogemněgšj zwuky k srdci; a za tau přjčinau ge zpěwumilowným kraganům s dobrým wědomjm porančjme. — Wydánj ge dosti čisté a lewné, i k přánj bylo by, aby hodně mnohým do rukau se dostalo, a w p. wydawateli chuť k dalšjmu podnikánj roznjtilo.

Omyly.

W přjloze Xté w prwnj zpráwě o „pjsnjch m.“ str. 191 w p. ř. 17tý mjsto *tak*, státi má *luk*; str. 192 w l. ř. 2hý mjsto *nekogjcj se*, stůg: *nekazjcj se*.

W přjloze XIIté na str. 231 ř. 32. má státi mjsto *we hřiwnu*: *we hřignu* (hřigen, Treibhaus); w řádku 38. mjsto *sestáhlý*: *seslablý*. Na str. 232 w řádku 9. mjsto: *gako owoce přezrálé*, má státi: *gako zralé před časem owoce*.

Čjslo 26té.

2hý r. běh.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech wždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

25ho června]

[1835.

Má-li tě wlastencem národ powděčně nazýwat,
Národu gen wždy psáti a žjti musjš.

Al. Šembera.

Wěrnost ginocha.

Na hrobě milenky ginoch bděl,
A dnem a nocj pokog neměl;
Než slunce wyšlo, on wyšel k nj,
A gitro a wečer tráwil s nj.
Když růže wykwětla na gegjm hrobě,
On kwjtek wyrwal, a wzal si geg k sobě.
Ach, Mjna wěnec tam mi uwila,
A z hrobu wen mi kwjtky posjlá.
Byla noc gasná, a w půlnočnj době
Ginoch seděl na milenčině hrobě,
A slze wzdychal: Buď s nj se segjti,
Neb zde na hrobě gegjm chci zagjti.
Wěrnost nenj gen pauhý stjnu kmit,
W mém srdci má pewný a wěčný byt.
Odbilo dwanáct; — diwoký hluk
Pod njm a nad njm hrůzně se wznášel,
Mrtwolů polouhnilých pluk
Z hrobů temných wzhůru na zem se wynášel.
„Kdo s námi bydlj, ten buď i náš!“
Tak šeptali k němu mrtwolů stjny;
Hroze se wykřikl ginoch: Wáš!
Wáš na wěky tam, kde tělo mé Mjny!
Přiblјžj se Mjna: „Nuž, budiž můg!“
„Přigjmám slib wyřknutý twůg.“
Hle, tys to, milenko? Kde gsau oči twé,
Co se skwěly co blesky brillantowé?
Twých ljcj růžowých garnj kwět
Tak záhy w hrobě chladjcjm zbled?
Kde perle w ustech? libý twůg hlas?
Ukrutně změnil tě smrti čas!
Co wšak swět mi tento, když tebe nemám,
Gá na wěky tobě se wěrně oddám!
I gal milenku za chladnau ruku,
Pewně gj pohljd w odpadlau twář;
I rozžala se měsjčnj zář,
On mnoho známých poznal w tom pluku.
Uhodila gedna; — těla klesla do gam,
A ginoch zůstal na hřbitowě sám.
Wůkol pak zjral a oči wytjral,
Widěnj nočnj sám sobě upjral.
Ai, toť byl pustý, diwoký sen,
Kyž wygde slunce na gasný den!
Wždy buď wěrnost moge rowna sobě,
Wšak zůstanu doma w nočnj době;
Z hrobů chladný wjtr zawjwá,
A noc přjtelkynj ldu nebýwá.
Nastalo gitro, i gasný den,
Ginoch zapomněl na nočnj sen;
Gasný slibu swědek na nebi bled,
Ginoch spěchal rychle k domowu zpět.
U města wšak djwka se krásná procházj,
Okauzlený hleď ginocha gi prowázj —
Spatřiti tebe, gak blažená chwjle!
Tys widina má, nynj gsem u cjle.
Tak wzdychal, djwku prowázegje,
Na hřbitow nikdy nepřišel wjc;
Teď nawštěwuge nowau w městě milenku,
Adieu, ty djwko na hřbitowě weaku!

K. Sabinský.

Ctibog z Dolan.

[Pokračowánj.]

Přemysl hleděl za pohanem, an hrdě ze stanu odcházel, pak se obrátiw k Záwissowi, řekl: Musjm se přiznati, že mne pohan neohroženostj swau welmi potěssil, i gsem nakloněn, geg bezewssehe auhonu propustiti, obstogj-li docela zkaussku swau! — Magj-li pohané takowých wůdců, bude nám zle s nimi begowati, a wjtězstwj nebude tak lehké, gakž ge nám papežský wyslanec připowjdal.

Nezdá se, odpowěděl Záwiš, žeby mnoho takowých wůdců měli, neboť nám až dosawáde málo důkazů statečnosti dali. Mohliby nám wssak pohan neylepssj zpráwu dáti.

Od něho se málo dozwjš! Gestli se wssak domnjwáš, zkusiž to.

Záwiš na to okamženj giž giž čekaw, odpowěděl: Pokusjm se o to! — a odessel.

Král zůstal samoten. Předessle ticho opět nastalo, králowými kroky toliko gsauc přetrhowáno. Král w duchu se zanássel myssénkami neobyčegnými; chůze geho byla brzo čerstwá, brzo zdlauhawá; oko gewilo, že se s welikým zámyslem objrá, i zdáloť se také, že nebyl žádnému powědom. Byloť, gakoby s welkau tauhau někoho očekáwal, neboť častěgi pohljdl ke dweřům, kdykoli nějaký ssustot slyssán byl. Konečně se stan rozewřel, a doň wstaupil starý Dolan.

Ha, Dolane! žes pak posléze tu! zwolal král, a kročil mu w austrety.

Ano, gsem tu, neyoswjceněgssj knjže, wece Dolan. Trochu pozděgi, nežli gsem byl přislibil.

Čekal gsem na tebe s tauženbnau netrpělivostj! Nynj mluw, co gsi pořjdil? Gak znj twoge zpráwa?

Zpráwa moge nenj potěssitelná! Mé poselstwj nemělo žádaného následku.

Gak že? zdráhal se starý?

Zdráhal, a welmi určitě. Když gsem mu předstawowal, aby swého důstogenstwj použil, a národ pohnul k složenj zbraně, a uzawřenj pokoge pod wýminkau přigmutj wjry křesťanské: odpowěděl krátce we swé hrdosti a othodlanosti, že mezi námi a njmi nebude žádného pokoge. Mně wytýkati začal, že gsem se opět we zbrani proti němu postawil. Nadarmo bylo mé předstawowánj. Můg syn gest wůdcem, a boguge proti wám, prawil, dcera má slaužj bohům, a gá, kdyby mi byli bohowé sjlu neodňali, byl bych stál we zbrani proti wám. Swau celau wážnost wynaložjm, abych lid proti wám popudil.

Čjm wjce se s tjmto národem seznamugi, tjm wjce geg sobě wážiti počjnám. — Wyslanstwj bylo tedy marné; chtěl gsem krwe prelitj ussetřiti, ale hrdinský duch nepřjtele žádá bog! — Budiž mu tedy! — A gakž dále?

S neywětssjm nebezpečenstwjm gsem se po kragich ohljžel. — Přjprawy proti nám konagj se strassné; nikdež nic giného k spatřenj, leč zásečky a přjkopy, kdež i ženy pracugj; kněžj chodj mezi nimi, a nabjzegj ge k práci. Ze wssech stran se scházj množstwj lidu, tak že se gim ani zbraně nedostáwá. — Spoléhagj se welmi na polohu země swé. —

Slyš, Dolane! prawil král. Tento národ slowanský zjskal si u mne wssecku wážnost; nerad bych, aby Slowan proti Slowanu w zbrani stoge, krew swau wyléwal; nerad bych, aby bratr bratra hubil. Twé wyslanstwj bylo marné, nynj tam půgde druhé, totiž Přemysl Ottokar, král český.

Obdiwugi sice úmysl twůg, welký králi, řekl Dolan po krátkém pomlčenj, kdežto se diwenj geho gewilo; ale schwalowati geg nemohu. Newjš, w gaké nebezpečenstwj se wydáwáš, dokonce, když by se dozwěděli, že se mezi nimi neywyšssj wůdce nepřátelský nalezá. Neznáš gich obyčege a mrawy. Twá osoba byla by chutnau obětj gegich bohům.

Nic mne neodstrassj! odpowěděl odhodlaně král. Mysljš-li, že se snad nebezpečenstwj hrozjm? Gá chci a budu se starcem mluwiti! — Chci krwe usseteřiti! Nebude-li ale potom chtjt wegjti w mjr: budiž wálka mezi námi! — Mimo to sám nepůgdu —

Nuže tedy! zahyneš-li ty, padneme gá i Ctibog. Za to tě nynj žádám, co za neywětssj milost, wezmi mne s sebau.

A král milostiwě se rozžehnaw se starcem, zůstal samoten. Gesstě dlauho se procházel po stanu, až mu konečně panoš čjssi wjna přinesl, a on, wyprázdniw nádobu, na lůžko se odebral, kdež pewně usnul.

9.

Giž bylo pozdě na noc, an se Ctibog okolo stanu, kdež geho wězeň spaután spočjwal, wolně sem tam přecházel. Zima nebyla přjsná, pročež byl se sebe plášš odhodil, a stál tu w auplném oděnj, welký meč w ruce. Časem se obrátil a hleděl na stan, brzy zas obrácen do kraginy, hleděl w tu stranu, kde ležj země česká. Noc byla gasná. Na blankytné obloze, doprowázen tisjcerými hwězdami, kráčel měsjc we swé skwě-

losti a krásy, i rozhazowal swětlo po celé kragině, sněhem pokryté, a odnjmal gi gednotwárnosti, gakowé zima zemi dáwá. W táboře bylo ticho, gen prowoláwánj strážj se časem ozýwalo; na wzdálených wrssjch byly co gednotliwé welké hwězdy planaucj, nepřátelské ohně k spatřenj. Celé to okamženj bylo krásné a zagimawé.

Na swůg wysoký meč podepřen stál Ctibog před stanem, a hleděl zakaleným okem k wlasti swé. Geho duch polétowal u Šumawy, kdež co chlapec doliny a hory po boku milowaného otce probjhal a ptactwo plassjwal. Otec geho zemřel, a tato připadnost byla mu poneyprw radosti dětské zkalila. Dobrý streyc mu wssak wynahradil ztrátu; pod geho dozorem se stal ginochem, i měl se státi rytjřem. Za to geg wssak ginoch srdečně milowal. Dosawáde se byl žiwot geho podobal čistému a skrytému potůčku, w lučinách tisse plynaucjmu. Nynj se s njm byla stala změna. On milowal. Kráska zagala a naplnila celau dussi geho new innným ohněm čisté lásky; ale chudoba geho a Zerotjnowa hrdost se postawila mezi něg a milowanau Krásku, a bránila mu w dosaženj neywyšssjho cjle. A wssak předce neklesl duch geho želem, nýbrž Krásčina poslednj slowa: „Gdi, zjskey slawného gména, a gá budu twogj!" naplnila geg statečnostj. S chrabrau a radostnau ochotnostj spěchal Ctibog do boge, gakožto gediného mjsta, kdež odměnu swé udatnosti dosáhnauti mohl. Giž několikráte w malých půtkách wyniknul, ale gesstě dosawad se mu zdáli činowé geho ničjm. —

W cizj wlasti, ze wssech stran nepřátely obklopen, a sám wůdce gich střeže, stál zde Ctibog a wssecky ty obrazy přecházely zwolna w duchu geho. Mysslénka, že w něg král důwěru skládá, se geg žiwě zmocnila, a hrdě se wztýčiw z dosawadnj postawy swé, přikročil k stanu, aby pohleděl, co pohan dělá. Pokogně ležel tento na zemi, gen plásstěm pokrytý, a spal. S obdiwenjm naň hleděl Dolan, a promluwil konečně sám k sobě: Gak pokogně před brzkau smrtj spj! Wěru, znám geg toliko z králowa stanu, aniž gsem kdy slowa s njm promluwil; ale cokoli gsem slyssel a widěl, naplňuge mne přátelstwjm a wážnostj. Gak hrdě a odhodlaně odpowjdal králi! Rád pro wlast umjrá! — Škoda, že u weřegné bitwě zagat nebyl, král by geg zagisté bez aurazu k swým propustil, neboť si wážj neohroženého a statného wogjna. Nynj ale nenj mu pomoci — musj umřjti! — Ta poslednj slowa pronesl welmi tisse a smutně, neb geg autrpnost pogala. Obrátil se od stanu, a kráčel na předesslé mjsto. W tom zaslechl rupánj sněhu, gakoby se k němu někdo bljžil. I poslauchal a staupil bljže k stanu, a očekáwal, kdoby tak pozdě tudy ssel. Tuk wystaupj Zerotjn, a zrowna k němu přikročj.

Gsi-li ty to, Ctibogi? —

Gsem, odpowěděl uctiwě ginoch, králowský rozkaz mi zde mjsta wykázal, abych střežil zagatého pohana.

Rozpráwěl se mnau o tom Záwiš. — Opozdil gsem se u něho, a gda zpátkem k swému stanu, zastawil gsem se zde. Nu, co dělá twůg wězeň? Ge-liž pewné mysli, gako byl před králem?

Nynj spj! odpowěděl Ctibog.

Že spj? — Nenj možná! Tak na blízku smrti, a že spj? Wěru, toho muže musjm si wážiti. Gesti to předc welmi přjsné, že chrabrý muž hanebnau smrtj segiti má. Gá geg litugi.

Smutné gest arci, když hrdina takowau smrtj segde, genž odhodlán byl, na bogissti pro wlast klesnauti.

A snad má také sestry, bratry, rodiče — i snad milugjcj djwku, aneb choť — wssickni geg budau taužebně očekáwati, an zatjm klesne w kwětu mladosti swé. Gaký to žalostný nářek!

Welmi smutná přjhoda! wzdychl Ctibog.

Poslyš, milý Ctibogi! řekl Zerotjn, přitočiw se k němu důwěrněgi; gá gsem takřka nasseho krále prawá ruka; Záwiš gest mým přjtelem, a zmůže také mnoho u krále — i twého streyce a tebe náwidj král —

Nu — a proč mi o tom mluwjte? tázal se w podiwenj Ctibog.

Abys pohana propustil! — zasseptal Zerotjn, nahnuw se Ctibogi až k uchu.

Gak, hrabě Zerotjne? wy mne chcete swesti z prawé cesty? — To nemůže býti wasse oprawdiwá myssléňka; znáte dobře powinnosti rytjřské. — Zaljbilo se wám žertowati, nebo-li mne chcete zkaussetí? —

Nikoli, ginochu, to nenj zkausska, ani žert, ale můg oprawdiwý aumysl. — Zdali se bogjš trestu? My — přátelé twogi wymohau tobě odpusstěnj, a tak to srownagi, že milost králowu neztratjš.

Zneuctil bych otců mých poctiwé gméno; náš rod ge dlauho a čestně nesl, odpowěděl hrdě Ctibog.

Pauhé zdánj swěta — w srdci ale budeš mjti blažený cit, že gsi muži statnému žiwot zachowal.

Powinnost mne wjže rowně před swětem, gako před srdcem. Střežjm wězného, a dal gsem králi slowo, že mu geg wydám.

Takowého odporu se byl Zerotjn nenadál. S podiwenjm hleděl na ginocha. — Poslechni, Stibegi, prawil po malém zamlčenj, gesstě ti geden náwrh učinjm, a opowrhneš-li gim, sám sobě následky přičjtey. — Miluges mau dceru; propustjš-li wězně, stane se chotj twau, gak se do Čech wrátjme; ginak wypustiž djwku z mysli.

Nad těmi slowy se Stiboy welmi zarazil. Láska a powinnost potýkaly se w krutém bogi; zwjtězila wssak powinnost. — Hrabě Zerotjne, prawil po chwjli, milugi dceru wassi nesskončeně, ona zagjmá celau dussi mau — ale gá znám také swau powinnost. — Gestli si Krásky giným způsobem dobýti nemohu, tjmto gi dobýti nechci.

Gak že? ty mau dceru opowrhuges? zwolal Zerotjn w udiwenj nad pewnau myslj ginochowau.

Neopowrhugi! odpowěděl Stibog temným, ale pewným hlasem; leč za tuto cenu gi zasslaužiti nemohu! Wykažte mi w neytužssj bitwě wůdce nepřátelského, a cena ať gest Krásla: a gá wám geg přiwedu; ale tak — pokrčil rameny — musjm se blaha swého odřjci.

Marné bylo wssecko přemlauwánj. Statný ginoch nezrussil powinnost, ačkoli mu při tom srdce pukalo. Wida tedy Zerotjn, že gest namáhánj geho marné, prwé se odebral, nemoha ginochu obdiwenj odepřjti. Kyselost geho k němu zmizela, a on si přál, aby ginoch bohatý byl. — Stibog zůstal o samotě a na mysli udalost tuto přemjtal; nenáwiděl žádného, ale proti Zerotjnowi se mu ozýwal w prsau gakýsi nepřjgemný hlas, když pomyslel, k čemu geg přemluwiti chtěl. Nynj se obrátil k stanu, gaké wssak bylo uleknutj geho! Dwéře byly otewřeny, a wězeň pryč. — Co nedowedlo Zerotjnowo přemlauwánj, dokončil Čeňkůw čin. Čekalť na Zerotjna a pohana, by ge prowodil z táboru; když wssak dlauho nessli, k stanu se laudil, a wida Stiboge s Zerotjnem w hlubokém rozmlauwánj, wklauzl tam, a týmž způsobem i sstastně pohana wywedl. — Stibog nalezl brzo stopu w sněhu, a w strassném citu a předzwjdánj pustil se za utečenci.

10.

W stanu králowském bylo za časného gitra welké shromážděnj neyznamenitěgssjch wůdců. Na prwnjm, trochu wywýssenému mjstě seděl král český, na dlauhý meč ku prawé straně podepřen; neybljže něho seděli: Otto braniborský, arcibiskup kolinský, biskup holomaucký, wůdce německých křjžáků, dále wssak ginj, méně znamenitj wůdcowé, mezi nimiž Zerotjn a Záwiš. Wážnau a pokognau myslj gim přednássel král příčinu shromážděnj dnessnjho, žádage rady, gakby dalssj pokroky zpracowati měli, aby cjle swého dossli; nesskrýwal gim, že se proti gich podnikánj ze strany nepřátelské činj welké přjprawy, gakž se byl o nich od starého Delana dozwěděl, a konečně předlezjl, žeby potřeba bylo, na to mysl obrátit a wyssetřiti, gakých prostředků by se užjwati mělo, aby se nad národem bez welkého krwe prolitj zwjtězilo.

Přestal mluwiti a hleděl kol kolem z gedného na druhého, gakoby na odpowěď čekal; když wssak žádný nepromluwil, gal se opět k wůdci křjžáků mluwiti: Wám bude neypochybně powědomo, gak bychom nepřjteli neywětssj ugmy učinili; wy gste s nimi neustále w bogi, nechte slysseti swé rady.

Má rada by byla, odpowěděl wůdce, abychme na ně celau mocj udeřili, a sice bez průtahů, co neydřjwe. Necháme-li se pořáde sskádliti, stanau se bugněgssjmi a odwážliwěgssjmi, i bude gim popřáno, sjlu swau sebrati, a gak náležj se na nás připrawiti.

Wasse rada gest dobrá, a srownáwá se s mým smeyssljenjm, odpowěděl Přemysl, genom že gsau zde ginj gesstě, genž také hlasu magj; přál bych wssak srdečně, aby při tomto zůstali.

Co se mne dotýče, prohlásil se Otto braniborský, welký, silný muž a rázného obličege, co se mne dotýče, gá bych lepssj rady newěděl. Giž gsem několikráte s nimi bogowal, a kdykoli možno bylo, rychle a celau mocj nepřjtele přepadnauti, bylo wjtězstwj nasse. — Také nám počasj přjzniwo gest. Gsauť zde welké bažiny; teď wssak zamrzly, a nám bude wolněgssjho přjstupu. —

Widauce druzj, že král radu zkussených wůdců schwaluge, přidali hlasu swého také, a takž bylo uzawřjno, hned třetjho dne z táboru proti nepřjteli wytáhnauti.

Nynj gesstě něco k wygednánj máme, řekl král, a na hlasu geho bylo znáti, že wěc, o kteréž mluwiti měl, genu welmi nepřjgemna byla. Nassemu udatnému Záwissi pyssteštilo se znamenitého wůdce nepřátelského zagmauti, genž nám odwážliwě welikých sskod nadělal. — Bylť na zwědách pochycen. — Geho osud sskládám do rukau wassich.

J odpowěděl Otto, gemuž bylo we gménu shromážděnj mluwiti: Dle nassich zákonů gest osud geho — smrt! —

Při slowě tom zamračila se patrně twář králowa. — Dle zákonů nassich gest owssem osud geho smrt, řekl slowy temnými; ale tento nenj obyčegný wyzwědač; duch

geho se zanássj něčjm wyšssjm. Neohroženě přigal wykřknutj smrti. Byloby mi welice líto, kdyby takowau smrtj ze swěta sessel; zdá se mi býti hoden, abychme geg ussetřili.

Gestliby wjru spasitelnau přigal, ozwal se arcibiskup, i bratry swé naklonil, aby spasitelnau wjru křesťanskau přigali a pokog uzawřeli, mohlibychom geg bezewsseho zodpowjdánj zachowati.

Zkusmež toho, mocný králi! prawil Otto.

Záwissi, dey poručenj, aby sem pohan přiweden byl. Uwidjme, zdali na něm něco wymůžeme!

Záwiš wstal, aby králowského rozkazu wyplnil, w tom wssak se otewřel stan, a doň wstaupil — Stibog z Dolan. — Přilbici pod lewým páždjm, meč obnažen w prawé ruce, kráčel pewným krokem přjmo ku králi; geho tichý pohled gewil oddanost w poslednj swůg osud. Hluboké mlčenj opanowalo celé shromážděnj; každý hleděl okem podiwenj plným na krásného ginocha; gen Záwiš nemohl gakausi tagnau radost w twáři ukrýti.

Přissed Stibog na mjsto, kdež král, giž znamenage, co se přihodilo, w tuhém mlčenj seděl, meč a přilbici k nohaum geho složil, a spustiw se na gedno koleno, prawil tisse: Welemocný králi, hlawa má propadla saudu, přinássjm gi k oběti! —

Ha, co slyssjm! zkřikl král, a ljce geho se zarděly, žila na čele mu naběhla a ruka chytla za gilec meč.

Wězeň můg prchl! —

I wyskočil král se sedadla swého, a w neukroceném hněwu wytrhl meč. Každý se třásl w strachu o žiwot Stibogůw, on gediný klečel pokogně a očekáwal poslednj swé okamženj; w tom wssak chytil Otto krále za ruku a prawil: Umjrni, králi, sprawedliwý hněw a nepřenáhli se w činu; nenj snad ginoch winen, gak se w prwnjm okamženj zdá. Popřeg mu času, aby se ospraweدlniti mohl.

Ruka králowi sklesla, a gemněgssj cit w něm zwjtězil. Napolo k ginochowi nahnut řekl hlasem silným: Rci, že gsi newinen, a že tě pohan přelstil — a gá ti odpustjm.

Mau neopatrnostj ussel! odpowěděl odhodlaně Stibog.

Při těch slowech počal opět králůw hněw strassně bauřiti. Odweďte geg! zkřiknul na stráž, ať w okamženj dogde zaslauženého trestu.

Smutně odcházel Stibog; ale Otto a přjtomnj statného ginocha se opět ugjmagjce, upokogowali krále, a arcibiskup prawil: Netrestey ginocha we zlosti, sprawedliwý kniže, ale popřeg mu času, aby se očistil, gestli možno; nenj-li, ať umře gako křesťan.

Nuže tedy, ať se stane! prawil zasmussile král, ačkoliw nás uwrhl do welkého nebezpečenstwj. Odňal nám příležitosti k zawřenj pokoge bez prolitj krwe: ale ať se stane! Dwě hodiny mu lhůty popřegi! — Odweďte geg.

Stibog byl odweden. — Po této udalosti se wssickni rozessli, gen Otto braniborský zůstal při králi, w němžto se rozbauřená krew gesstě walně proháněla. Kráčelť welkým a čerstwým krokem po stanu. Otto stál u stolu, a nechal geg, ažby se mysl geho trochu utissila. — Dlauho se takto král procházel, až pak posléze rozmlauwánjm sobě odlehčil. Otto, gegž celé chowánj Stibogowo zaujmalo, mocně se zaň u krále přimlauwal, namáhage se, wsseliké důwody uwáděti, aby se wěc lépe wyssetřila; nebo se zdálo, gakoby tagná přjčina w tom wězela, že se Stibog zcela nic neospraweدlňowal. Král wssak na tom stál, že měl toliko na swého wězně zřetel mjti. —

Co se toto shodlo, byl zatjm starý Dolan mimo táboru, kdežto se swými na poručenj krále kraginy prohledáwal. Wracege se zpět, doslýchal giž na cestě neurčité zpráwy a prchnutj pohana i o smrti synowce swého, a w strassném předtussenj pospjchal ku králowskému stanu, kdež Ottokara w společnosti s Ottem nalezl.

Oswjcený králi, zwolal, zlá powěst o mém synowci roznássj se w táboře; newjm, zdali gi wěřiti —

Král se zarazil, i odwrátil se od starce, nechtě na bolest geho patřiti; Otto wssak pogaw Dolana za ruku, prawil pohnutě: Stibog pochybil we swých powinnostech, ale milostiwý pán, král twůg, wezme ohled na zásluhy twé, a odpustj.

Dolane, promluwil nynj král hlasem oprawdowým, až to srdce starcowo progelo, synowec twůg měl střežiti pod ztrátau hrdla zagatého pohana, pohan mu prchl, a — gak sám Stibog prawj — geho winau; musj umřjti.

Obličeg Dolanůw zbledl co stěna, a kolena se mu chwěla při wýpowědi králowě, tak že se musel wedlé stogjcjho Otty zadržeti, aby neklesl. Král opět odwrátil od něho obličeg swůg.

Netrať celau naděgi, ctihodný starče, těssil Otto Dolana, gesstě se wěc gak se patřj newyssetřowala, snad se newinnost ukáže. —

O gistě, gistě že můg Stibog newinen gest! zwolal Dolan hlasem bolestným.

On se neospravedlnil, ačkoli gsem mu času popřál! prawil král.

Dowol, králi, ať s njm gá promluwjm, gistě že se ospravedlnj! prosil Dolan.

Promluw s njm, řekl tisse král.

J bral se Dolan ze stanu. Wida geg wssak Otto leknutjm tak zeslábléhо, wzal též odpusstěnj od krále a se starcem odessel.

Truchliwým okem hleděl za njmi Přemysl, a když se za njmi stan zawřel, promluwil sám k sobě: On nenj k wyswobozenj! Wina geho gest patrná! —

[Pokračowánj.]

Pautnjk.

[Pokračowánj.]

Známj i neznámj w pluku obgjmali se co synowé gedné wlasti, pro gegjžto ochráněnj a wyswobozenj z cizjho garma žiwot i gměnj swé obětowati se snažili. Po wraucjm přiwjtánj postawili se woginowé we tři řady, u prostřed gich Michalo, Ordesst a Kotroni, s rukama spogenýma, o záležitostech wlasti gednali. Měsjc gasnau twáři ozářowal wywolený zbor, gehož celé ozbrogenj diwokau ráznost mělo. Pluk Michalůw neyslabssjm se gewil co do počtu, wssak neylépe byl spořádán. Twáře Michalowých bogownjků owjwala gesstě mladost, čela gasná negewila gesstě krutost zkussených a zatwrzelých wogáků, an garé srdce posawáde gen sladssjm se zanássselo citem, až hlas trpjcj wlasti i ramena gegich ozbrogil. Černý byl oděw gegich, po boku gim se lesknuly dýky, a meče i ručnice se skwěly w měsjčnj záři. Náleželi ginossi tito k onomu tak nazwanému swatému pluku, který w běhu rewolucj řecké znamenité wykonáwal činy.

Ginák wyhljželi zbrognossi, gež Ordesst a Kotroni přiwedli. Wsseobecně ge wyobraziti nelze, a každý gednotliwý w oděwu a zbrani od druhého se welice lissil, čemuž se tjm méně diwiti gest, an se druhowé tito ze wsselikých sessli kragů. Zde stál diwoký wogin Albanesský wedlé lstiwého Suliota, tamto se podepjral zasmussilý Mozeot na wásсniwého Rumeliota.

Gakkoliw ale i zbraně gegich nestegné byly, nicméně we wssech očjch se gisskřil udatnosti blesk, a geden genom oheň planul w srdcjch společných rekůw, totiž pomsta utlačitelům wlasti, a ochrana milowané dědiny!

Co přinássiš z Wotizzy, bratře Michalo? prawil Ordesst; žádné nowé, potěssitelné zprávy z cizіny? —

Mluw, ginochu, gal se řjcі Kotroni, i zbor očekáwá náwěsstj; z kragů zde w horách se ničeho nedozwjme.

Ticho, odpowěděl Michalo, co mi wám řjci gest, nelze celému pluku zwěděti. O, bratřj, hwězda Hellas nesmj zagjti, a w obnoweném plamenu žhaucj wycházj z nepřátelské kraginy; — ale nynj neopomiňte rozeslati stráže. Snadno by nás zde mohli Turci přepadnauti, a pak by bylo po nás weta. — Sotwa to dořekl, odessel Ordesst, a rozeslal strážnjky na wsse strany. Ostatnj woginowé na slowo wůdcowo wedlé sebe zbraň položiwsse, na holé zemi si chystali nočnj lůžko pod ssirým nebem.

Gesstě gednau odessel Ordesst, zdali strážnjci na swém mjstě pilně pozorugj, a přeswědčiw se o bezpečnosti okolj, wrátil se k druhům. Michalo wssak odwedl geg a Kotroniho stranau do stinného chrastj, kdež nočnj drželi sněm swůg.

Malau chwjlku nemluwjce seděli wedlé sebe, a pozorně stjhali, zdali žádný nebezpečný na bljzku nenj, genžby slowa gegich poslauchal a wyzradil.

Něwjte gesstě, prawil Michalo, co se we Wostizze wygednalo? — Lépe, že se powěst nedodrala až sem, an by třeba možno bylo, uchu nepřátelskému zaslechnauti gi, a zrussiti záměry nasse. Uznalo se gednohlasně, že aumysl náš déle tagiti se nemůže, ale činy weřegné ho prozrazugj; protož násilný genom krok náš upewniti může, dřjwe nežli sultán wssemocně odporowati bude. Na to wstal Papa Flessas, a mjněnj swé progewil. Znáte wlastence horliwého, genžto se gesstě nikdy nezasmál, a gehož rannj i wečernj modlitba kletbu na utlačitele dobrých lidj obsahowala; znáte moc řečnictwj a wážnost postawy geho. Tento odewssech milowaný muž wstal, a oheň mluwy geho wessкeré roznjtil srdce. Gak gsme ale wssickni přjtomnj w radostném trnuli uleknutj, když nám oznámil, gaké přjprawy i w Carihradě se chystagj k weřegnému powstánj. Giž ruský Alexander powolil, aby Ipsylantis chystal wogsko wálečné; giž Srbowé a wogini Černohorsstj we prospěch aučelu nassého wystaupj; ale hlawnj gednánj počne w srdci cjsařstwj. Carihrad gest w rukau nassich, neb Hetairie tam přewahu dostáwá, a knjže Konstantin Mourousi, odwážliwý rek, gest hlawau Hellenistů carihradských. On giž ustanowil, zapáliti wessкeré tamto ležjcj lodě, zbrognice se zmocniti; ano on se zapřisáhl, sultána žiwého neb mrtwého obětowati wlasti, aby pomstil na wnuku, co byli otcowé w tolikeru stoletj zawinili.

Ha! zkřikl Ordeſſi, a wyſkočil, a kleſl na zem, a poljbil gi. Geſt to prawda? Mocnáři na nebeſých! geſt to možná? otcowſké dědiny moge gednau opět proſté tyranſkého pauta! Wjtězſtwj a ſláwa zaſe národu kleſlému! Zde, ten bjdný žiwot obětugi tobě, oſude, s tauto dýkau prořjznu žjly ſrdce ſwého, geſtli ge meče nepřátelſké nedoſáhnau, aby wałjcj ſe krew má umenſſila winu otců naſſjch, kteřj tak dlauho bez činu prodljwali w otrocké ſlužbě.

Koltroni, gako němý ſedě, pewně hleděl na bambitku, wedlé ſebe ležjcj, a we rtech geho zahráwaly odporugjcj myſſlénky a ſlowa.

Chtěl také něco řjcj, ale gakby ſe mu ſlowa w uſtech byla ztratila, gen w twáři wygewil, ale newyřknul, co mjnj. Michalo a Ordeſſi nepozorowali obličeg geho, on ale wſtal, a černé myſſlénky oblétaly duſſi geho, gako ſſedé mračno gaſnau zawinuge twář Luny.

Uwedl gſi Albjnu w bezpečné mjſto? tázal ſe po chwjli Ordeſſi.

Ano, odwece Michalo, nedaleko Voſtizzy gſem dowedl ſeſtru s Erwinem k ſtreyci, gak gſi mne žádal.

Daleko od Voſtizzy? tázal ſe Koltroni.

Nikoli, prawil Michalo, zrowna při městě, u západnj brány bydlj. — Ai, geſſtě bych byl něco zapomněl, mluwil dále; přigel také do Voſtizzy k ſněmu wlaſſký mnich, gménem Quido, gak ſe zdá, welikomyſlný a ſſlechetný muž, genž poſiluge nás, a přjſpěwky wlaſſkých Hetairiſtů nám ſlibuge.

Ordeſſi. Snad že to onen Quido geſt, kterého gſem giž we Wlaſſjch u hraběte...... poznal? Giž tenkráte tak horliwě naſſi wěc zaſtáwal, že tamněgſſj Hetairiſté do ſpolečnoſti ſwé ho přigali, a nic bez něg nekonali. Gak gſte uwjtali toho ſſlechetného muže?

Michalo. Sluſſně. K ſněmu wſſak předce připuſſtěn nebyl, protože nenj rozený Řek, a na přjſahu wſſech tam přjtomných také ſe nedozwěděl, co ſe w něm wygednalo. Papa Fleſſas ſe w něg zcela nedůwěřuge, žádný newj proč, a ačkoli gſme ho zaſtáwali, přjſtup mu k ſněmu nepowolil.

Tedy on newj — ? — tázal ſe Koltroni, an poſawáde tak pozorně a auzkoſtliwě poſlauchal, gakby mu na oſobě Quidonowě welmi mnoho záleželo. — Newj, co ſe umluwilo we woſteckém ſněmu?

Sotwa, odpowěděl Michalo; uwedl gſem ho k ſtreyci, kde zatjm bydlj, a pochybugi, žeby mu byl kdo ſwěřil, an wſſickni gſme muſeli přjſahati, že zachowáme mlčenj, a každý z nás muſel ze gména udati bratry, gimžto ſwěřiti ſe potřebno. — Protož i wy mně ſliby deyte, že ſe ani činem ani ſlowem neprozradjte; neb i horliwoſt uwádj někdy w newyhnutelnau zkázu.

Ordeſſi. Slowo mé přjſahau buď neyſwětěgſſj — wjm, čeho ſe chrániti, a budu ſe dle toho řjditi.

Koltroni nepromluwil.

A ſlowo twoge, Koltroni? prawil Michalo.

Mé, odwece Koltroni, mé potřebugeš ſlowo? Gména Koltroni ſe ſkwěgj na obloze hellenſké, a gá ge nepoſſkwrnjm činem neſmyſlným nebo nehodným! —

Dobře, prawil Ordeſſi, nechť to platj za přjſahu a za ſlib. Co wſſak nám teď činiti geſt? Wladimireſko baufj w ſeweru; máme-li ſe s njm ſpogiti, čili očekáwati po albánſkých kopcjch Ypſylantiho?

Michalo. K Wladimireſkowi bych neradil; mnozj ſe w něg nedůwěřugj, ano i gá nemohu pochopiti, gak Ypſylantis tomu cizinci mohl ſwěřiti tak důležitý krag; raděgi —

Tu zaſlechli dupot konj a ſſumot; i přiběhl ſtrážnjk, a oznámil, že za kopcem několik ſet Pandurů rowinau ſe bljžj. I zběhli ſe wſſickni a radili ſe, co činiti geſt.

Michalo. Panduři gſau nám přátelé, pokud Wladimireſko wěren zůſtal ſlibu a aučelu. Poſſleme k nim gednoho z nás na zwědy, my oſtatnj ſe ſkrygeme. A uſtanowil gednoho z woginů, genž na rychlo k Pandurům ſe bral s poſelſtwjm, a ſám s Ordeſſjm a plukem do roklj zalezli. Koltroni zatjm s několika Rumelioty druhau ſtranau roklj ſe prodral, a rowinau odcházel.

Koltroni, kam gdeš? — zwolali ſkoro gednohlaſně Michalo a Ordeſſi.

Do Voſtizzy, ozwal ſe hlas odcházegjcjho, a giž ho kryly ſtjny horſké.

Co to? zwolali oba, proč nezůſtal s námi?

Ticho, wykřikl geden zbrognoš, a blj̃žili ſe Panduři. Na opuſſtěné od Řeků rowině ſlezli s konj, a zdálo ſe, že ſobě to mjſto k odpočinutj wywolili.

[Budaucně dále.]

Wýmka.

Žiwot náš ge trpký doſt,
Tomu dennj učj zkuſſenoſt;
Trpſſj wſſak by geſſtě byl,
Kdyby ſi geg člowěk neſladil.
Srakj wjnem, láſkau mladj,
Geden knihau, druhý káwau,
Třetj hudbau, čtwrtý ſláwau —
Ginj ginák ſi geg ſladj.
Co wſſak mně utěchu dáwá,
Ani kupec neprodáwá,

Ani winak, ani muzikane,
Ale — traſſkane!
Dýmka a paklijček uherſkého,
Dwa gſau žiwly žiwobytj mého.
Kdokoliw by ku ſwé ſpáſe,
Bez welkého namáhánj
Slowíčků chtěl ſſtudowánj
O prawdě a kráſe:
Nechť ſi genom za pět čeſkých
Wolj gednu z dýmek hezkých,
Stogjm za to s tělem, s duſſj,
Že wſſe pozná, gak ſe ſluſſj.
Chceme-li kdy kuřáctwj gen začjti,
Hned geſt něčemu ſe učiti.
Má-li dýmka dýmkau býti,
Muſj řádný traubel mjti;
Když ne řádný,
Raděg žádný.
A co dýmka bez traubele,
To geſt djwka bez přjtele;
A co traubel bez dýmčinky,
To geſt přjtel bez djwčinky.
Genom obau harmonie
Gim a giným wěnce wige.
Nezkuſſenj kuřáčkowé
Při ſwých dýmek kupowánj
Hledj genom na kowánj.
Běda, že též ženjſkowé,
Neweſtu-li hledagj,
Nehledjce na chowánj,
Na giné ſe neptagj
Nežli také — na kowánj.
Teď i babička ſe wdá,
Dukátami kowaná.
Kolikrát to z dýmky gjti nechce,
Aneb aſpoň negde lehce.
Gakž pak to ſe přiházj?
Buď ge zácpa, nebo ucházj.
Tak ſe také ſtáwá,
Když ſe děcko za dědečka wdáwá.
Dědauſſek — ten hoſpodařj,
Wſſecko ſe mu dobře dařj;
Domácj gen ſſtěſtj
Od ſſeſtnácti k ſſeſti
Pomalaunku puruge,
A dědauſſek ſſtuduge,
Odkud pak to přicházj?
Buď ge zácpa, nebo ucházj. —
A když trud ſwé ſſjpy na mne řjdj,
Co řjkáte, gak ge zaženu?
Na dýmku ſi zpomenu;
Trud ſe rychle z myſli klidj.
Ať ſi nehoda ge, gak chce, černá,
Wſſecko zmůže moge wěrná —
Dýmka totiž, a gak wſtaupá kauře ſlaup,
Kleſá ſtaroſt hlaub a hlaub.
Mnohý filozofek prawj:
Kterýž rozum zdrawý
W dýmu hledat bude radoſt? —
Třebas w dýmu, gen když činj zadoſt. —
Mnohý byl by blaženým,
Kdyby radoſti
Sého mladoſti
Giné hřjchy nebyly, než dým.
Tabák poſkytuge radoſti
Starobě i mladoſti,
Kteráž k wůli zábawě
Frak nenuzj k záſtawě;
Geſt to blahé radowánj,
Za njmž nechodjwá bědowánj.
Kauřenj prý kazenj ge kapes, zláſſtě plic,
Ba i na zdrawj kat zrádný.
Prokauřil giž někdo ſtatek? — žádný,
A co geſti o kus plic?
Lidé gſau, gimž w těle ſcházj wjc.
Segdau-li ſe tetinky
U laſkawé kmotřinky;
A tu pěkně w pokogjčku
Sladkau řežj roſoličku:
To ſe magj dýmčinky!
Panj teto, to mám muže,
To ge kůže;
Ráno wſtane, očma geſſtě mhaukj —
Giž tu ſaſeukau dýmku hledá,
Na mé proſby nedá,
Do wečera zlopowěſtnjk kaukj.
Panj tetky geſſtě něco přidagj,
Pak ſi zawdagj:
Zapjme to,
Panj teto!
A tak na tu zloſt
Padne roſoličky wjc — než doſt.
Bene! — Wy to zapjgjte,
Když wás rozhorljme:
Když nás rozlobjte
My to zakaukjme. —
Slowem, kdo chce dýmku řádně poſaudit,
Sám ſi umět muſj zakaudit.
Muſj tabák znát — to drahé kořenj,
Toť ſtwořeno ge ke kauřenj;
Darmo giného w něm člowěk hledá.
Obraťme ho ſtokrát na ruby,
Syrob ſe z něg dělat nedá,
Ani lektwař, když ge panna hledá,
Leda práſſek na zuby. —
Řádný kuřák dokaukj až na dno,
Kauk gde wzhůru, wyklepá ſe prach,
Do dýmky ſe počne laudit chladno.
Tak ſe také s námi děge,
Dožigem, a duſſe wzhůru ſpěge;
Tělo chladne a geſt prach.
Dokawáde tedy kauſek ducha w těle,
Uchopme ſe dýmek ſměle;
Oſud diwně koſtkami tu mjchá,
Bychom pozdě nehonili bycha! —
Dřjwe zemře ſmrt, a ſlunce zhaſne,
Než má láſka zagde k dýmce ſpaſné;
A gen kdybych wěděl giſtě,
Že gſem darmo záſluh nechwálil:
Gát bych ſobě na tom mjſtě,
Gako Čech a kuřák prawý,
Na waſſe a na wſſech Čechů zdrawj
Dýmku uherſkého zapálil!

Rubeš.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjſſila.

Čjslo 27mé.

Časopis tento wychází u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjslo 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech wždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

KWĚTY.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnářstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

2ho července] [1835.

Wšudy řád a prawost s ctnostj wládne;
Kdož ty diwy wytwořugj řádně?
Láska čistá, wlastencowé, bratřj!

W. Negedlý.

Hezká Liduška.

Zletilý mládenec, zbauchnutý do mladice, začjná znowa býti děckem.

Staročeská kniha, kap. 3. str. 27.

Liduško, hezká gak růže, kdy se rozkwjtá,
Kterau wětýrek poneyprw celugje wjtá,
Pěkněgšj nad krůpěg rosy w liliowém wěnci,
Poslyš, Liduško, gá zpjwám o twém milenci!

Gako potok čistý, co ho prohljdneš do dna,
Tak, Lidko, twoge duše čista i lahodna,
Tak twé srdce nezkaleno, gak modré nebe,
Slyš, Liduško, gá zpjwám, kdo žiw ge pro tebe!

Wjc než swětlo měsjčku oblehau plynaucj,
Wjc než slunce nad hlubinau morskau planaucj
Lidka powahau oko i srdce zanjmá;
Slyš, Lidko, zpjwám, koho milost k tobě gjmá!

Zpjwám gá o twářjch, genž hořegj, genž blednau,
Kdy na ně modré oči Lidušky pohlednau,
W ustech se zagjká odpowěd i otázka;
Slyš, Lidko, zpjwám, koho wine k tobě láska!

Gako štjhlá gedle se wznášj nad křowinau,
Tak spanilá Liduška nad panen družinau,
Každičké hnutj šlechetnost ducha maluge;
Slyš, Lidko, zpjwám, kdo tě nad wšecko miluge!

Což, kdy čarokrásná Liduška se usměge,
Tu se giž oheň i mráz po srdci rozlege;
Co widjm? hezká Lidka usmjwá se skrytě?
Milug mne, Lidko, milug mne, andělské djtě.

P. Kaubek.

Ctibog z Dolan.

[Skončenj.]

11.

W tom samém stanu, kdež před několika hodinami Ctibog zagatého pohana střežil, seděl nynj ginoch sám w hlubokém přemeyšlowánj pohraužen. Obrácený zádami ke dweřjm, hlawu na rukau položenu mage, zdálo se, že spj; ale smyslowé geho tjm žiwěgi pracowali, čjm wjce tělo zemdleno bylo. — Odhodlaně se poddal w osud swůg. — Snadně bylo mu se osprawedlniti; byl by ale musel otce milowané Krásky prozraditi. I nechtěl uwrhnauti žalost na djwku, raděgi sám smrt podstaupiti wolil. — Gen gako stjn se mu gesstě w duchu, mladost geho předstawowala. W tu chwjli, když měl sobě wěnec sláwy wydobýti, a snad také Krásku zaslaužiti, sahala ruka smrti k srdci geho — a on měl zhynauti. Strassný cit progel wssecky geho žjly, strassný bol srdce geg hrozil přemoci, a giž giž klesala sjla; trwalo to ale gen okamženj, duch geho se zotawil a přemohl slabost těla.

Nynj se zotwjraly polehaunku dwéře, a starý Dolan wstaupil do stanu a zůstal u dweřj státi, hledě truchliwým okem na miláčka swého. Tichý bol se wygewowal we wssech tazjch oblicege geho, welká slza zalila oko, a stoge tak chwjli, zwolal konečně temným hlasem: Můg synu!

Hlas ten wytrhl Ctiboge z myssléněk, on se obrátil zponenáhla, wida wssak swého streyce, odwrátil opět oblićeg s bolestným wzdechem.

Synu, co znamená twoge odwracowánj? prawil opět stařec a přikročil k němu; mám to powažowati za wyznánj twé winy?

Otče, drahý otče! zwolal teď Ctibog u welké bolesti, tobě se wyznám, ty buď saudcem mým. — I wyprawowal se wssj ssetrnostj nesstastný přjběh.

Gá umru, doložil se wssj odhodlanostj, umru pro Krásku. Neboť, kdybych i na žiwě zůstal, muselby Zerotjn trpěti, a pakby byla djwka pro mne na wždy ztracena. — Wiřiď uctu mau králi, gá geg urazil zapomena na powinnost swau; ať geg smrt moge smjřj!

Strassně zapletená gest tato přjhoda, prawil Dolan, a slzy žalosti mu kanuly po ljcech zsinalých. W tom wězj pekelná lest, gá wssak gi wyssetřiti nemohu, tak daleko nedosahá mysl bystrá. — Newygewj-li se — klesne hlawa twoge!

Nikoli, statný ginochu! hlawa twoge nemá klesnauti! zwolal Zerotjn, genž byl giž dlauhau chwjli u wchodu stál; poznal gsem twau mysl wznessenau. Pegď ku králi, gá wssecko wygewjm!

W podiwenj hleděli oba Dolanowé na Zerotjna, an widitelně pohnut před nimi stál. — Giž tenkráte, když Ctibog do stanu Přemyslowa wstaupil, a w tak strassném okamženj moha se očistiti, toho neučinil, předsewzal si Zerotjn, že králi wssecko wyzradj a ginocha oswobodj, ale Záwiš geg opět zrážel. Zbuzený wssak giž gednau lepssj cit wedl geg ku zawězněnému Ctibogowi, a w pewném úmyslu teď nabjzel oba ku králi, kdežby se wěc rozhodla.

Mezi tjm wssak přihodily se w králowském stanu giné wěci. Rytjř Otty braniborského, pregjžděge na poručenj wůdce swého s několika zbrognessi kraginu podlé táboru, nad obyčeg se od něho wzdálil. Wracege se ráno zpátky, bylo mu geti malým lesjkem, kdež uprchlého pohana opět postihnul i zagal. — Čeněk z Rosenberka, doprowodiw geg až k tomu lesu, byl se do táboru wrátil, a pohan, mage pěknau wyhljdku na wessкerý tábor, zdržel se zde, ohledáwage, z které strany by neysnadněgi učinil autok. Zde geg wssak překwapil braniborský rytjř, a neznage zagatého, wzal geg s sebau do táboru. Otto w něm i hned wůdce nepřátelského poznal. Bez meškánj oznámil tuto přjhodu Přemyslowi. I bylať sstastná, králi welmi přjgemná, gessto mu ginocha welmi ljto bylo, an geg záhubné smrti wydati musel, neboť přjsný a sprawedliwý nechtěl zákon pro weřegný přjklad obegjti a russiti. — Rychle poslal pro Ctiboge, w gehož wězenj posel starého i mladého Dolana se Zerotjnem nalezl. Zármutek wssech se obrátil w radost. Zerotjn pogal ginocha za ruku, a slzu w oku mage, prawil: Statný ginochu! Setrwey pewně, a Kráska bude twau!

I měl nynj na pohanu saud wyplněn býti. Dřjwe wssak chtěl král gesstě zkusiti, zdaliby se dle namlúwenj arcibiskupa nedal obrátit na wjru křesťanskau, a zdali by možno nebylo, celý národ k tomu samému cjli bez krwe prolitj přiwesti.

Starý Dolan byl welmi žádostiw muže poznati, genžby byl bez mála synowce geho prchnutjm o žiwot připrawil, a geg do neywětssjho zármutku uwrhl; a hle, gak geg spatřil, poznal w něm Bogslawa, syna onoho starce, u něhož za swého pobýwánj w Prusjch pohostěn byl. Zatagil wssak, co byl shledal, očekáwage, k gakému konci wůdcowé s pohanem dogdau.

A wssak namáhánj, pohana na giné myssléнky přiwesti, bylo marné. Tak gakož wy pro swého Boha zemřjti chcete, prawil, a nepřátelsky na nás táhnete,

abyste nám geg wnutili, tak i my pro swého bogowati hotowi gsme, až buď zwjtězjme aneb zemřeme!

Král geg odwesti a dobře ostřežiti rozkázal. — Když wssickni odessli, přistaupil starý Dolan ku králi, a wygewil mu, koho w zagatém poznal — že to syn starce, u něhož wčera s wyslanstwjm byl. I nawrhl mu, žeby nynj gatého k swému předsewzetj použiti mohl, a žeby u starce spjsse swého cjle dosáhl, když by mu syna zachowal. Král rozwážiw radu u sebe, a wida, žeby tjm způsobem aučelu swého snad neylehčegi dosáhl, poslal Dolana k pohanowi, aby s njm promluwil, zdaliby ge bezpečně k swému otci a zas zpátkem dowedl; což pohan po dlauhém rozmeyšlenj a přemlauwánj konečně přislibil, řka: Wyplnjm žádost králowu, ale wjm, že ge marná; gakož gá mluwjm, mluwj každý z národu nasseho! —

12.

W táboře nepřátelském panowalo neobyčegné pohybowánj; od neynižssjho wogjna až k neywyšssjmu wůdci bylo wsse gakśi zaraženo; wůdcowé se scházeli, a gak bylo widěti, o něčem důležitém se radili. Přjčina toho byla ztráta neywyšssjho wůdce — Bogslawa, w táboře křesťanském zagatého. — Bogslaw byl wynikl udatnostj, maudrostj a zkussenostj w předesslých bogech takowým způsobem, že geg sobě wesskerý národ wážil; cokoli on podnikl, ssťastně se mu dařilo, geho neohroženost ducha wzdjlila se w bogi wssem spolubogownjkům, a wjtězstwj geg wssady doprowázelo. I uznali kragané zásluhy geho, a magjce w něg důwěrnost, zwolili geg za swého wůdce w bogi proti králi Přemyslowi. — Zagetj geho se w brzce rozneslo po wrssjch, a wůdcowé pohanssti sessli se, aby se uradili, gakby geg oswobodili. Po dlauhém rokowánj na tom konečně se usnesli, aby wyslali k Přemyslowi poselstwj, gežby s njm o propusstěnj Bogslawa gednalo. Starý otec, osmdesátiletý kmet, dozwěděw se o protiwném osudu syna swého, a že posli wyprawenj býti magj, předsewzal sobě, s njmi do nepřátelského táboru táhnauti.

Práwě se chystal král s Dolany a s Bogslawem k odchodu do wrchů, když mu pohanské wyslanstwj oznámeno bylo. Dwa wůdcowé a otec Bogslawůw wstaupili do stanu králowského, a učiniwssi swau uctu, přednesli příčinu přjchodu swého.

Weleslawný králi! prawil kmet, syn můg gest w moci twé. O nawrať mi djtě, nawrať nám wůdce, an gest hoden w bog s tebau wegjti!

Wůdce wáš, odpowěděl král wyslancům, byl co wyzwědač u táboru zagat. Dle nassjch zákonů byl gednohlasně od celého shromážděnj mužů ctihodných k smrti odsauzen. Usudek wssak gesstě dosawáde na něm wyplněn nenj; předložil gsem mu wýminky, za kteréž mu negen žiwot, ale i auplná swoboda darowána bude; on wssak se zdráhal ge wyplniti. —

Powěz nám, mocný knjže, wýminky, abychme wěděli, gaké gsau; snad že nám možno bude, ge mjsto něg wyplniti, prawil otec, strachem naplněný nad osudem gediného syna.

Uzawřenj pokoge a přigmutj nassj wjry w celém národě wassem! řekl král zkrátka, hleďe starci ostře do obličege, aby zwěděl, gaký aučinek tato slowa mjti budau.

A stařec se wztýčil; celá geho postawa nadssena byla gakýmsi neobyčegným ohněm, a stoge takto we swé důstognosti, ruku proti králi wztáhna, zwolal hlasem silným: Dle toho poznáwám syna swého! Tak hanebné wýminky on nikoli wyplniti nemohl a nesměl! O gak zasslepenj gste, že nám wýminky předpisowati chcete, negsauce wjtězowé. — Zawraždit syna mého můžeš, ale k hanebnému a zrádnému činu geg nepřinutjš.

Gesstěby byl stařec dlauho w tomto smyslu mluwil, ale pohnutý král geg pogal za ruku, a w zanjmawé důstognosti králowské, genž mu přirozena byla, prawil: Chrabrý Slowane! ctjm tebe i národ pobratřený, pročež bych nerad krew, genž nás oba spřjzňuge, wyléwal; ale okolnosti a djlem také chowánj wasse nepokogné mi káži, na giné myšlénky wás přiwesti. Twé i syna twého mužné chowánj mne naplnilo obdiwenjm a wážnostj, — twůg syn gest swoboden. Wyplňugi prosbu twau, i wyplniž tedy i ty žádost mau, a budiž sám i celý národ křesťanem a mým přjtelem.

Oswjcený králi! zwolal pohnutý kmet, diwjm se twé welikomyslnosti, a co otec wraucj djky za žiwot syna ti skládám, ale twau žádost wyplniti nelze; kdybych i gá chtěl wyplniti wůli twau — čehož mne chraniž mocný Swětowid — neučinj toho národ celý!

Nuže tedy, ať gest bog mezi námi! zwolal král zamračeně a hrdě, co se zpauzjte přigmauti w dobrotě, k tomu wás donutj zbraň! — Nynj ale pogďte, a poznegte nepřjtele, s njmž bogowati máte.

Welkým krokem kráčel newrlý král ze stanu, a ostatnj kráčeli w mlčenj za njm; na cestě ku prostrannému mjstu mimo táboru, kdež se na poručenj králowo celé wogsko w pořádek postawilo, bylo kmetu popřáno, se synem Bogslawem se potěssiti; za njmi kráčeli poslowé pohanssti, obdiwugjce hrdost ducha králowského, přitom se z oswobozenj wůdce swého těssjce.

Pohledněte a třeste se před brannau mocj mau! promluwil nynj král, a ukázal na ozbrogené, wssjslné řady woginů.

Takowého množstwj wogska se pohané owssem ulekli, i zarmautili se. Neywjce pohled na ty řady pohnul slabým starcem. W obličegi se mu gewil zármutek, a hluboce wzdychna odwrátil twář od hrůzoplodného diwadla. — Bogslaw byl prwnj, genž se zpamatowal, a obrátiw se hrdě ku králi, prawil: Moc twoge strassná gest, ale bohowé nassi budau s námi bogowati, abychme, gich wěrnj služebnjci, neklesli, i budau statně hágiti práwa národu! — A rozžehnawsse se s králem, ubjrali se pohané k swým bratrům.

13.

Druhého dne ráno oswěcowalo wycházegjcj slunce wogsko Přemyslowo, we dwau řadách k bogi připrawené. W prwnj řadě stáli křjžáci a Otto braniborský se swými; w druhém pořadj stála stráž králowská, w průčelj k podpoře prwnjho pořadj tak postawena, že mu mohla w témž čase na mnoha mjstech k pomoci přispěti; křjdla byla ostatnjmi národy kryta. Král, Otto braniborský a ginj znamenitj wůdcowé stáli na gednom wywýssenem pahrbku, odkudž gim byla wyhljdka na wrchy, obsazené zástupy nepřátelskými.

Bogslaw, neywyšsj wůdce pohanský, přehljdnuw za swého meskánj w táboře lépe nepřjtele swého, dělal welké přjprawy k obraně. Wrchy byly množstwjm obsazeny, auwaly a průchody pak zásekami zadělány. S wrchů a ze zásek pohany wylauditi, nebylo možno, gessto gim powědomo bylo, že by w dolině nepřjteli odolati lze nebylo. I widěl se tedy král přinucena, wrchy mocj opanowati, a aužlabjmi brannau rukau průchodu si wydobýti. Sessel s pahrbku a rozkázal Ottowi, zdlauha k wrchům táhnauti, a sám se postawiw před swau stráž, mjrným krokem za njm pokračowal. Teď se začalo rozléhati ze wssech stran traubenj a hluk bubnů; se strany nepřátelské naplňowal strassný hlahol powětřj. —

Prwnj autok na nepřjtele učinil Otto; se wssj mocj a udatnostj sobě počjnal geho lid, i wěrně geg podporowali křjžáci. Giž překročili prwnj záseky, ale zde gich očekáwala strassná záhuba. Za zásekami byly nadělány hluboké gámy, do nichž Braniboři, w neporádku welkau silau na pohany dotjragjce, padali, w nich bjdně o žiwot přicházegjce; z druhých zásek, za něž se byli pohané utekli, ssjpy na ně w takowém množstwj srsseli, že nebylo možno, dále pokračowati, aniž wydobyté opanowati. Museli ustaupiti. Nad nepodařeným autokem rozhorlený Otto poručil opět k autoku hnáti; wssickni, genž w bogi gesstě nebyli, hnali se zmužile na wrchy, ale osud gegich byl podoben osudu prwnjch. I křjžákům, ač giž bogi takowému zwyklým, podobně se dařilo. Pokaždé, kdykoli křesťané někde ustaupili, pozdwihli pohané welký křik radostný. A wssak nebyly autoky předce na prázdno. Křesťané, dobywsse prwnjch zásek, hned ge rozkotali, tak že giž nebylo pohanům možno, za ně se uchýliti. — Neywětsj wssak přjčina, že nemohli na nepřjtele lépe dolehnauti, bylo množstwj sněhu a kluzkost země, tak že pracně nahoru přigdauce, unaweni s nepřjtelem bogowati měli.

Nynj wssak přitekl k hradbám i král s Čechy a Morawany, a pohledna zběhlým okem zkusseného wůdce na překážky, wydáwal maudře rozkazy swé. Otto bogowal po lewém, křjžáci ostatnj po prawém boku, a král w průčelj. — Stibogi z Dolan! prawil král, na stráži swé zatemnil gsi gméno otců swých. Wezmiž nynj pluk oděnců, a autok učiň na onu užinu, zažeň nepřjtele, a opraw, w čem gsi pochybil. Bůh s tebau!

S radostj hnal se Stibog k wywedenj swé nesnadné powinnosti. —

S welkau udatnostj byl autok ze wssech stran obnowen. S myslj neohroženau progjžděl král řady woginů, a dodáwage každému zmužilosti, wydáwal swé rozkazy. Znenáhla, gistým wssak krokem, pokračowalo wogsko wýsse a wýsse, gsauc nuceno, každý krok země krwawě dobýwati. Pohané bogowali co lwowé, a každý padl na tom mjstě, kamž geg byl wůdce postawil; ale to wsse gim neprospjwalo; lépe ozbrogenj křesťané ge tiskli dále a dále.

Co se toto w hlawnj bitwě dálo, byl giž také Stibog se swými w tuhém bogi, a nadarmo se namáhal, záseky nepřátelské zničiti; nebylať to lehká práce. Užina byla welmi auzká, po stranách přjkrými skalami hrazená, a toliko po prawé straně možno bylo, lehce ozbrogenému muži nahoru se wydrápati; tato strana byla wssak silně obsazena; w průčelj byly tři záseky nadělány, za nimiž několik set dlauhými kopjmi a lučisstěmi ozbrogených stálo, připrawených, záhubu na bljžjcjho se nepřjtele metati. — Bylť wssak také zapotřebj, mjsto tak pewně ohraditi, gelikož bylo hlawnjm kljčem k průchodu do wnitřnjch kragin pohanských. Třikráte giž hnal Stibog w zůřiwosti k autoku na záseky, ale marná byla udatnost woginů, museli wždy ustaupiti. Skoro w zaufánj hleděl na wjtězné pokroky swých bratrů. I rozdělil nynj swůg zástup na dwa

bily, a poručiw geden pod zpráwu zkuſſeného zbrognoſſe, dal mu rozkaz, aby neunawně autokem na záſeky hnal, ſám pak ſe poſtawiw před druhé oddělenj, s obnowenau ſilau ſe řjtil po prawé ſtraně. Krutý ſe ztrhl bog; ſſipy gen deſſtily, a mnohý udatný wogjn kleſl a walil ſe s wrchu do propaſti, kdež o ſkaliny audy roztřjſſtiw, bjdně zahynul; nic wſſak méně lezl Ctibog se ſwými zbrognoſſi wždy wýſſe, až ſe mu poſſtěſtilo, ſkrownau plochu opanowati. Gen geſſtě gedno takowé mjſto, a wjtězſtwj bylo při něm; ſſtěſtj mu přálo, a w krátkém čaſe ſtál u cjle ſwého. — W tom wſſak okamženj ſe přihnal z druhé ſtrany nowý pluk nepřátelſký, mage za wůdce Bogſlawa. — Tento hrdina, wida neyhlawněgſſj mjſto ze wſſech ſtran obkljčeno, a znage důležitoſt geho, přiſſel ſám poſádce na pomoc. Nowý odpor. Straſſný bog. Umdlenj wogjnowé Ctibogowi nemohauce ſilnému autoku nowých nepřátel odolati, počali uſtupowati. Ctibog wſſak dodáwal gim zmužiloſti, hotow raděgi umřjti, nežli krwawě dobyté wjtězſtwj opět z rukau puſtiti; w tom úmyſlu ſe wedřel až k Bogſlawowi. Straſſný počal ſaubog; každý ſe namáhal druhého přemoci, gelikož na nich dneſſnj wjtězſtwj záleželo. Ohromnau ranau roztřjſſtil Bogſlaw Ctibogowi železný ſſtjt; tjm hrozněgi křjžowali ſe nynj meče; giž giž ubýwalo těžce oděnému Ctibogowi ſjly, a ſlaboſt geho byla patrná. I znamenal to pohan, a popadna meč náramný do obau rukau, chtěl gednau ranau bogi učiniti konec; křeſťané ſe tráſli, a w ſtraſſném ryku pleſali giž pohané; w tom wſſak náſilném namáhánj ſmekla ſe Bogſlawowi na kluzkém kamenj noha, padl na zemi. Pád rozhodl. Ctibog geg zagal. Pohané, zbaweni gſauce hlawnjho wůdce, uſtupowali w diwém nepořádku až k hlawnjm záſtupům, kdež doſawáde welké krwe prolitj baurilo.

Ctibog ſpogil nynj ſwé zbrognoſſe, a ſpořádaw ge, padl dle rozkazu králowa na nepřjtele po boku.

Geſſtě zde bogowali pohané ſtatným odporem, nynj ale ſtal ſe bogi konec. Neſſťaſtné zagetj hlawnjho wůdce rozneſlo ſe utečenci w brzce od muže k muži, a tjm oſlábla zmužiloſt gegich tak, že mnozj, odhazugice zbraň, nepřjteli ſe poddáwali. Zmatek naſtal wſſeobecný. Nadarmo ſe ſnažili wůdcowé, pořádek předeſſlý uweſti. Dozwěděw ſe král o wydobytj hlawnjho průchodu, wyſlal i hned nowé řady Ctibogi k podpoře. Strachem neobyčegným pogati hleděli pohané žiwobytj před mečmi křeſťanů w autěku zachowati, a než kleſlo ſlunce za hory, ſtal ſe král nad pohany auplným wjtězem.

14.

[illegible] po neſſťaſtné bitwě poddali ſe pohané do- c[illegible] wětſſj chyba gegich byla, že celau ſjlu ſwau na[illegible] wynaložili, kdež také kleſli. Oſud celého národu záležel na wjtězi, a Přemyſl mu ſlibowal, zachowati ſwobodu i národnoſt pod wýminkau, geſtli křeſťanſké náboženſtwj přigme. Na toto prohláſſenj předſtaupili neywyžſſj ſaudcowé kmenů pohanſkých před krále, proukázali mu poddanoſt a přiſljbili, pohanſtwj ſe odřjci.

Na welké rowině, u přjtomnoſti celého wogſka křeſťanſkého, i množſtwj lidu pohanſkého, genž ſe zwědawě byl shromáždil, wykonáwal arcibiſkup koljnſký a biſkup holomaucký obřady křeſťanſké při křtu neywzácněgſſjch pohanů. Bogſlaw — konečně wljdnoſtj a dobrotau krále Přemyſla přemožen — byl prwnj, genž křeſt přigal; za njm přiſtaupilo čtrnácte neyznamenitěgſſjch knjžat. Přjkladu ſwých knjžat náſledowaly w krátkém čaſe celé kmeny, a tak ſe ſlawně ſkončilo wogenſké taženj do wzdálených kragin.

Po této ſlawnoſti držána byla giná. Na témž mjſtě byl Ctibog z Dolan, a po něm oſtatnjch čtrnácte knjžat pruſkých na rytjřſtwo králem čeſkým paſowáno. Ctibog obdržel do prázdného ſſtjtu na památku ſwé udatnoſti wěnec z ljpowého ljſtj, a obnažený meč. —

Podmaněnau zemi pruſkau poddal Přemyſl řádu německých křjžáků w léno, aby náboženſtwj křeſťanſké wždy wjce rozſſiřowali, a proti nápadům pohanſkých ſauſedů chránili. — K tomu cjli byly pewnoſti založeny na mjſtech, odkudž nepřjtel neyſpjſſe wpád učiniti mohl, a Přemyſl ſám založil w zemi pruſké hrad, genž ſe gemu na památku Králowec nazýwal, a u welké i znamenité měſto zroſtl.

Že Záwiš z Roſenberku tenkráte cjle ſwého nedoſáhl, zřegmě geſt widěti. — Tjm lépe wſſak ſe wedlo Ctibogowi. Přemyſl, nawrátiw ſe poſléze opět do Čech, a poznaw udatnoſt ginochowu, pozdržel geg u dwora ſwého, kdež mu znamenitý auřad ſwěřil, a pozděgi w mnohém na radu bral. Neywyžſſj wſſak odměny doſſel Ctibog rukau ſwé milowané Kráſky. Giž w Pruſjch ſe mu byl Žerotjn negednau podiwil, a wida geg od krále, gemuž teď se wſſj láſkau oddán byl, ctěna a wážena býti, požehnal s radoſtj dětj ſwých; Kráſka se Ctibogem i Žerotjn s Dolanem ſſťaſtně žili, djlem na ſtatcjch Žerotjnowých, djlem na hradě Komoſſjně. —

Fr. Činowſký.

Pautnjk.

[Pokračowánj.]

Nebylať bez příčiny nedůwěra wlastenců hellenských. Wladimiresko, gemuž Ipsylantis podnikánj w sewern swěřil, nesmeyšlel tak šlechetně, gak w okoličnostech swých smeyšleti měl. Ne pro wyswobozenj wlasti hellenské, nýbrž pro soběcký aučel swůg gednati počal, a osud národu řeckého w rukau takowých na počátku zbauřenj bylby se byl snad nešťastně rozhodnul, kdyby z druhé strany zápal wlastenců neštěstj nebyl odwrátil.

* * *

Zatjm Kotroni se swými Rumelioty hory prolézal a pusté lesy, aby dřjwe došel cjle swého. Nehrozil se temnoty nočnj, nezabránili mu prawdowé z hor se walících potoků. Spěchal k Bostizze, a za njm rota geho gako pluk hladowých wlků. Ucházely dny a noci. Kotroni nezemdlel. K následownjkům swým málo mluwil, a genom když ge nabjzel k čerstwému kroku; když ale druhowé umdlenj pod šjrým nebem klesnauce, kdesi na kamenj odpočjwali dosti nepatrnau chwjli: Kotroni bděl, zašel stranau, a sem tam pocházege sám s sebau rozmlauwal; co wšak mluwil, žádný nerozuměl, a noc tichá to newyzradila.

Giž se blížili k mjstu, an pozastawiw se Kotroni k wogákům se obrátil a promluwil k njm: Až sem gste wěrně u mne setrwali, nynj, an se blížjme k cjli, nesmjm wám smlčeti příčinu spěchánj mého. — Wlast se mi zdá býti w nebezpečenstwj; Ipsylantis, Gazzis, Michalo, a zwláště ten Ordešš widj se mi podezřeli býti. Wjmk, že gá a wy mogi saudruhowé, obětj gsme byli wywolenau, neboť nechtj oni swobodu wlasti, ale po wládě taužj. Čistý aumysl náš gim byl protiwný, an i udatný Wladimiresko w nebezpečenstwj gest, zradau těchto mužů zagiti. Protož začnu škaumati zde, gaký u wykonánj aumyslu swého giž udělali pokrok. Řekowé rumeliotšťj! na wás se spoléhám, a w udatnost waši daufage, blaho wlasti upewniti hodlám. Tělem a duší wšak se mi musjte oddati, a wlast bude wděčna. Kdožby z wás nechtěl následowati mne, otewřenau má cestu; kdokoli ale zůstane při mně, přísahey mi poddanost swau **bez wýminky**.

Přísahám, wykřikl geden Rumeliota diwoce, že se daleko pětkráte ozwalo w rozwalinách wykřknuté slowo; přísahám we gménu bratrů! I ostatnj přiswědčili, a ruce nade hlawy zdwihli, na znamenj, že se mjnénj gegich s geho srownáwá. Genom geden wystaupil, řka: Wěřjm, že aumysl wáš wěrný a čistý gest, ano chci wěřiti, že i čin wáš prospěšným se stane wlasti hellenské, že wšak wůdce náš Ipsylantis, i šlechetný Michalo a Ordešš, zrádci by byli wlasti, newěřjm, aniž činiti mi lze, coby proti njm chýlilo; protož, wážený Kotroni, slowa twého mně powol užiti a zpět se wrátiti, kam srdce a přeswědčenj táhne. Wy wšak, Rumelioté, šlechetně-li gednati mjnjte, se mnau se wraťte k powinnosti swé. — Umlknul a ohlédal se po saudruzjch; tito ale gako oněmělj stáli a neweděli, co činiti; gen Kotroni zuřiwě naň hleděl, gako rozkacená hydra hledjwá, a třesaucj ruka damascenské se chopila šawle.

Wy zůstanete? s Bohem tedy! prawil řečnjk, a obrátiw se odcházel k městu.

Ha, wykřikl Kotroni, nenj-liž tento uplacený stjhač? Za njm, Rumelioté, sice nás wyzradj, a ztraceni gsme wšickni. Chopte se ho, a zničte geg, aby škodliwým nebyl.

Mužowé ale stáli, a pokogně onoho odcházeti nechali.

Gste-li mužowé? zkřikl Kotroni na to. Proč wáháte a stogjte? baby! — I skočil za odcházegjcjm, a mžiknutjm se hlawa tohoto walila u nohau geho, a krew odhaleným hrdlem k nebi střjkala, i barwila zemi a wětwe stromů wůkolnjch.

Kotroni! Co činjš? Ustaň! křičeli Rumelioté; ale giž pozdě; bezhlawý mrtwol giž ležel w hluboké rokli, odkud newylezl wjce.

Ukrutnjče, co to? zwolal nynj horliwý Rumeliota, genž prwnj přísahal Koltronimu. Nebyl i žiwot toho muže zaswěcen wlasti — a ty samowolně gsi geg zrušil! Hleď, nepředložená přísaha naše tě wyswobodila, sice bysi tamo se wálel w prachu, zničen mečem mým. Nynj tě opauštjme, ale prwnj shledánj naše práwo k pomstě do rukau mi wložj; chraň se ho.

Wztekle se Kotroni zase meče uchytil, ale zařinkly zbraně, a zablesknuli mečowé Rumeliotůw, stawjcjch se po boku saudruha. Klesla zuřiwost Koltroniho, ale okem bystrým od prwnjho k poslednjmu měřil protiwnjky swé, gakby podobu gegich na wěky paměti swé wštjpiti chtěl, a zastrčiw šawli, obrátil se a zlostně odešel.

Ano, chraň se ho, mluwil pak k sobě. Chraň se ho, ty a wy wšickni protiwnjci mogi! Mně gesti dána zbraň, kterěž se zaslepenost waše neuchránj. Dobře, nynj gsem na swobodě, wy sami gste swlekli pau-

ta, gežto mne wázala na dědinu mau, wy gste mně slíbili pomstu, ale wěru, ne wám, mně gest se pomstiti! Co gsem milowal, to gste mi odňali, Albinu; a ona? ha, ona mne nemilowala, protož ať gi zkáza očekáwá. Gen se rdi slunce nade mnau! — Tobě nawzdor krwawau chci rozžiti čerwenost, že se zhrozj oko twé, a přemoženo se skryješ za hory. — Oni sami tomu chtj. Osud wolá; žádný gesstě Kotroni neumřel bez pomsty nad protiwniky!

Wykřknul hanebnau kletbu swau, an giž poblesky zapadagicjho slunce stromowým listjm se hemžily. Auzká se winula stezka z háge, a kráčegicj po nj brzo se w nezastjněné prostoře zastawil. Daleká se mu zgewila wyhljdka, gelikož se na wysokém wrchu nacházel, a wůkol něho tak krásný a skwostný se gewil swět, a nad njm tak mewinně obloha se rděla, gakoby w políbenj laučjcjho se slunce, kwětem růžowým pokrytá, taužebně se chwěla, a zirala za klesagicjm milencem, a wzdechy gegj wzdechem zefjrowým zawjwaly ssumjcjm hágem. U wýchodu se mjily praudy Dardanelů, a pyssně se wynássely pahory libanonské. Wzdálené hory mereotské w žhaucj obzoru plamen potápěly temena swá, a co ssedj ochrancowé dědin swých se wypjnaly k nebi. Tamo hleděl Kotroni, zasmussil se obličeg geho, a blesk planaucjho oka blizssi poletowal kraginau.

Dle pat hornjch wedla silnice k Vostizze. Tam gest on, tamo neb nikde! zwolal, a gako potok lesnj newzdělanau dráhau si chystá řečisstě, až pak baukliwě a hlučně dolů s hor se potácj do hlubokých roklj, a newyhýbá se wstřjc rozloženému kamenj a zastawugicjmu chrasstj: tak rozpálený Kotroni s hledem pewně k městu obráceným z hory pospjchal. Giž se poslednj poblesky wečernj záře metaly kraginau, když se přiblizil k městu. Gesstě w ten samý wečer se osmělil s Albjnau segiti se, ano až dlauho do noci s nj howořil. Citem wássniwé lásky se přiblizil k nj, wztekem rozkacený se od nj rozlaučil. Černěgssi nežli noc, genž gestřábowými perutěmi swými zatemnila zemi, byly myssléňky geho.

Diwoký pohled geho w temnostech blaudě, noc a zemi a nebe prorážel, a hledal příležitost k pomstě ukrutné. Až posud neupewněn byl w něm aumysl, nynj hozena giž byla kostka nad osudem a činem geho.

Ha! ona mne nemiluge, ona, pro kterauž bych desateré obětowal žiwot! Ordeśsi, gehož pohled mi gedowatý gest, ten protiwnjk staroslawného rodu Kotronich gal dceru Mauromichala. A ten starý ssediwec zawrhl žádost mau, a dal gi gemu, a nedospělý chlapec Michalo za bratra ho uznáwá, a ona Albjna, ta hwězda žiwota mého, gegjžto pohled obžiwil a roznjtil mne, gako žhaucj záře polednjho slunce rozpaluge oceany planaucj, ona si zalibila w něm, a gesstě teď po tolika letech wraucjho, beznaděgného milowánj, po tolika wěků w taužení newyslyssaném trápených — teď ani gedno milostiwé wzhlednutj, ni gedno laskawé slowo, ni přjwětiwé pokynutj. Walte se chmury nade mnau, ljtegte nade bystrost wjru létagicjho! Tam w bezedné propasti pro mne uchystegte mjsto. Žádná mně nechce swjtiti hwězda, gá sám si rozpálim plamen, že bude hořeti w děgepisech newděčného národu, že se protiwnjci mogi pochowagj w baurři diwokosti geho. —

A diwoce proběháwal město osamotnělé, až posléze u domu se pozastawil, kde Quido bytem byl. Neodstrassila ho nesslussnost konánj takowého, hřmotně tlaukl na dům, a žádal o přjstup.

Giž dáwno bylo slunce opět obgasnilo swěty, an Kotroni se laučil s Quidonem; neb celau skoro nočnj dobu s njm howořil. Stali se přátely, neb aučelowé obau byli ačkoli rozličnj, předce přjbuznými sobě. Plán neyohawněgssi utwořili w této noci, nad njmžto by se zhrozilo sslechetné srdce, plán, hodný nelidských zlosynů, po krwi a pomstě bažjcjch. Giž přjsstjm dnem ugednali počátek spogeného aučinkowánj, kteréž tjm lépe se gim powesti mělo, čjm wjc se oběti wywolené w dobrý a sslechetný aumysl nesslechetnjků důwěřowaly.

Proč wssak Quido s Kotronim stegného byl smeyssleni, toho tak zakryta byla přjčina, že ani Kotroni newyzwěděl gi, ač mu dusse Quidona giž dlauho powědoma byla. —

* * *

Mezi Romanij a Albanij znamenitá ležj Makedonia, země, gegjžto dáwnowěkost paměti hodná w starých i nowých děgepisech národu nemalé dosáhla znamenitosti. U wýchodnj strany tamněgssjho hlawnjho města Salonichy, na blizku břehů aegaeiských, wynássi se hora Athos pět tisjc a dewět set střewjců nad hladinu morskau.

Ne pustých skal neaurodné kameny, ne diwé, bodláčjm a chrasstjm zarostlé roklj, nýbrž stromy pomorančowé a fikowé zelenagi se tuto gako w skwostné zahradě, a až na temeno hory wedau chysse paustewnjků a mnichů řeckých, tamo bydljcjch.

Na této hoře sessli se ozbrogenj ginessi ze wssech kragů řeckých, a ukrýwali se před stjhači řeckými.

Od tamtud chtěli wyraziti k sewéru, hágiti a chrániti, kokoli utlačený krag o pomoc by žádal. Michalo a Ordešsi cwičili we zbrani nezkussenau mládež, a čekali den po dni, kdy ge wůdce Ipsylantis k pluku swému powolá. Tu ge dossly truchliwé zprávy o nesslechetném počjnánj Wladimireskowu, genž mjsto co podporowati měl Hellenisty, samowolně gednal k prospěchu wlastnjmu. Ačkoli wlastenectwj celým tehdegssjm Řeckem prowjwalo, předce aučinkowánj Ipsylantisowo welmi obmezeno bylo. — Šlechetný tento wůdce weřegně wystaupil proti mocnáři tureckému. Osm set wlastenců wedl k městu Jassi, odkud w čele asi tři tisjců bogownjků k Tergowissti táhl. I měl tento odwážliwý krok nepřjgemné následky. Kapodistrias, wyslanec u dwora ruského, ba i hrabě Nesselrode, na gegichžto přjspěwky se spolehali Hellenisté, neschwálili čin tento, anobrž kázali Ipsylantisowi, aby zpět do wrchů se wrátil, a žádné násilj neužjwal. To ochladilo některé z rozpálených wlastenců tak, že prapor wlastenský opustili, a djlem zpět domů, djlem k pluku protiwnjků přecházeli. Wladimireskowi zdál se nynj prawý čas býti, aby wystaupil proti Hetairistům. Ginák se wssak státi mělo, nebo on, nepřjtel a zrádce, padl smrtj ohawnau, wědomjm winy swé trápen. Přjhody tyto se roznássely po Hellensku, a nebyly whodné, aby zmužilost wlastenců w nebezpečenstwj tomto zbudily. Předewzaliť si Michalo a Ordešsi, w kritické době této se shromážděným plukem wůdci Ipsylantisowi přispěti.

Práwě zacházelo slunce za hory albánské, an asi tři sta černě oděných a k smrti odhodlaných ginochů táhlo z hory Athos, Michalo a Ordešsi s obnaženými meči w gegich čele.

[Budaucně dále.]

Domácj lékař.

— — Pjme wodičku!
Barwu woda dáwá krásnau
Gako sama mysl gasnau.

Čelakowský.

Ay, wy páni! co děláte,
Že do roka sjlu peněz
Daremně za ljky dáte? —
Gá ginače poradjm,
Lékaře wystrnadjm,
A že mi za prawdu dáte,
O to se wsadjm!

Gá gsem také postonáwal,
A při každém zakasslánj
Lékaře na radu bráwal.
Tu mne hlawa bolela,
Tu zas noha brněla,
Nemoc — ač gsem polehával,
Z těla nechtěla.

Teď gsem ale — wěž to swěte! —
Zdráw a čerstwý gako ryba,
Mladost mi na twáři kwěte;
Lékaře teď w domě mám,
Genž mne léčj sám a sám.
Gá mu za to — poslechněte! —
Kreycaru nedám.

Gen že z pauhé náklonnosti
Wždy geg u tabule mjwám;
Gen když wzácnj přigdau hosti,
Tuť on trochu se zdrahá,
Ač do mjsy nesahá;
Ale gidla slussně dosti
Zráwit pomahá.

Arci žeť ge patron chladný,
A než gsem se s njm seznámil,
Wěru, nebyl tuze wnadný;
Zwlássť nahoru — giž geg znám,
Nikdy nechce chodit sám;
Wssak tu wjm prostředek snadný:
Přinesti geg dám.

Geho lahodě i wnadě
Zwlásstě w léte se poddáwám;
Scházjmeť se na zahradě,
A co dobřj přátelé
Ljbáme se wesele,
Až i k geho maudré radě
Gdu do kaupele.

Co gsem za piwo i wjno
Gindy do roka wyházel,
Teď to wssecko usstřjno;
On co wládne w domě mém,
Nepořádku nenj w něm,
Gá pak — s chlaubau buď prawjno —
Zdráw gak řjpa gsem.

On chladj, on řež zahřjwá,
Geho rady kdo užjwá,
Wždycky gasné mysli bywá.
Allonc! kde ge sklenička?
Zdráw buď doktor Wodička!
Gemu ke cti ať se zpjwá
Tato pjsnička!

J. z Hwězdy.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Kwěty.

2. čerwence [Přjloha XIVtá.] 1835.

Karel Sudimjr Šnaidr.

Wděčnost zagisté gedna z prwnjch ctnostj gest, člowěka powyšugjcj a geg co bytnost wyšší zřegmě wyznačugjcj. A gestiť opak z oněch ctností, gežto bez mnohého přemáhánj se a bez welkých obětj dosjci lze, gest tedy přirozeněgšj ostatnjch. Gsmeť pak wděčnostj zawázáni negen k těm, kdož nám osobně dobré služby prokázali, nýbrž kdo se buď štědrostj, oswjcenostj, welkomyslnostj, buď ginými wlastnostmi člowěčenstwu wůbec dobročinnými stali; ano mám za to, že k mnohé osobě i beze wšj o nás zásluhy gakýsi wděčnosti cit nás pautá: wzbudila w nás totiž buď postawau, twářnostj, buď pohybowánjm aneb ginau čarodégnau mocj přjgemného pocitu a sladkého wnuknutj, že byť gi neznagjce zhola, giž se k nj přjznj neseme, a slyšjce o gegjch ctnostech neb nemrawnostech, onyno rádi uznáwáme a chwáljme, tyto mjrnjme a wymlauwáme. A tjm-li způsobem se gewj powšechně wděčnosti pud: nemá-li se tjm spjše gewiti mezi lidmi gednoho gazyka a národu — mezi wlastenci? Gsmeť djky powinni každému, kdož wlasti našj dobro slowem neb skutkem wyhledáwá, kdo uměnj rozšiřuge, i kdo newinné plodj weselj. Nechci twrditi, gakoby se u nás prawé někoho zásluhy málo oceňowaly a w známost uwáděly, toť zagisté — ač někdy měrau nerownau — stáwá se; to wšak gest slabau uznalosti stránkau, že ze žiwota a pospolitého obcowánj **zesnulých** wlastenců málo anebo nic se nedozwjdáme, gsauce předc powinni tuto poslednj službu gim prokázati. Či snad se domnjwáme, žeby žiwotopisy bez dobrého následku zagjmaly mjsta w časopisjch našich? Nikoli; onyby gistě s powděkem byly čjtány, k rowné oněm horliwosti by powzbuzowaly, ano snad i někdy literárnjmu gich působenj wětšjho by swětla dodáwaly.

Že i náš milý zpěwec **Šnaidr** na wěčnost se odebral, oznámili gsme giž w listech těchto. I gest mně dle wýše uwedeného milau powinnostj, podati laskawému čtenářstwu ze žiwota geho to, co mně zděleno bylo synem geho, panem Josefem Šnaidrem, kasjrem při c. k. zástawnjm auřadě w Praze. — Narodil se Šnaidr w Hradci Králowé dne 14. prosince 1766, kdež otec geho službu měšťanosty zastáwal. Matka geho pocházela ze šlechtického rodu Friedenberků. Skončiw humanitátnj třjdy, odebral se do Lipska, Götinku (Göttingen), Dobrésoli (Halle) a na giné wysoké školy, z ohledu studij filosofických, zwlášť ale z ohledu osobnjho poznánj mnohých saučasných, znamenitých básnjků a spisowatelů, i wlastnj básnické wlohy wzdělati daufage. Nawrátiw se do wlasti, wstaupil roku 1786 do wysokých škol pražských. Odbyw studia práwnická i přjsné zkaušky k dosaženj práwnictwj, byl roku 1792 w otcowském městě swém za magistratnjho a konsistornjho raddu dosazen, přičemž i na bljzkých panstwjch Hořeňowsi a Smiřicjch auřad práwnický zastáwal. W krátkém čase wšak opustiw toto swé auřadowánj, wložil se w práwnj řjzenj panstwj Zákupů, Police a Ploškowic; ale i této služby w krátce se odřeknul, powolán gsa roku 1796 w osobě práwnjho (Justiziär) na knjžecj Trautmansdorfská, hraběcj Šlikowská, a nedlauho i na Koloredo-Walseeská panstwj, w kragi bydžowském. W létech 1799 a 1800 wydal prwnj swé německé plody básnictwj, wěnowané tchánu swému. W roce 1803 přestěhowal se z Gičjna, z dosawadnjho sjdla swého, do Prahy, an byl Trautmansdorfské a Šlikowské služby opustil, a gen Koloredské podržew na panstwjch swobodného pána z Wimmrů: Křinci, Rožďalowicjch a Dětenicjch práwnictwj přigal. Působenj geho w okresu učeného swěta toho času gest we hlawnjm městě dosti známo, anož mu mezi obywately geho, zwláště mezi professory, mnohých přátel a přjzniwců zgednalo. I slušnosť tuto zaznamenati, že po odchodu professora Meissnera, od roku 1803 až do 1806, krásowědu i klassickau literaturu přednášel. Pobyw tři léta we hlawnjm městě nucena se widěl, za záležitostmi swé služby ge opustiti, a Rožďalowice zwoliti za obydlj swé, kdežto w roce 1806 na honbě neopatrnostj nezběhlého střelce druhý geho syn Karel smrtedlně poraněn byl. Bolestnau tuto ztrátu následowalo roku 1811 w Dimokurech i úmrtj milowané choti Johanny, po 18ti létech blaženého sňatku, gehožto plo-

dem bylo 15 djtek, z nichž ale toliko čtyři — tři synowé a dcera ✝ otce swého přečkali. Od těchto dob w bližšjm žil poměru se swau milostiwau wrchnostj, s hrabětem Josefem z Koloredo-Walsee, až do úmrtj geho stále s njm obcuge a geg prowázege. Nastaupiw pak opět prwněgšj swé služby práwnjho ředitelstwj, zwolil roku 1823 podruhé staw manželský, pogaw za choť dceru smidarského p. učitele, Wiktorii Hladičowu. Nynj — na starce giž —ı dolehla ruka zkaušenj. W dubnu totiž léta 1825 přišel ohněm w městečku Smidařjch o celau swau magetnost, a tudjž i o znamenitau zbjrku českých i německých rukopisů. Na tom wšak nebylo dosti. Požárem nowým, w Kráłowu Městci wypuklým, kamž se byl z nedostatku bydla we Smidařjch přestěhowal, zbawen byl wětšj části nábytku, njmž práwě předtjm podporau dobrotiwé wrchnosti a útrpných přátel opatřen byl.

Tak násilné rány osudu, nadto nemoce a giná protiwenstwj odňaly našemu milowanému pěwci — ne sice mužnosti a setrwalosti, leč weselé mysli, proměniwše gj w trudnomyslnost, kterážto w podiwném odporu stála s bodrým, a téměř skotačiwým rozmarem, něžně prowjwagjcjm básnické geho wýlety z prwněgšjch dob, genžto mu tolik přjzniwců a chwalořečnjků byl zgednal.

Některé z německých geho básnj, genžto i co náružiwého milownjka houby geg wyznačugj, roku 1817 druhého dočkaly se wydánj. — Neustupné bolesti dny a rady lékařů powolaly geg w létě 1817 a následugjcjch do Marianských láznj, k gichžto oslawenj a na wděčnau památku blahodėgných oněch zřjdel lyra geho opět zazněla w německých básnjch, roku 1819 w Praze wydaných. Wydal též 1799 ku prospěchu pohořalých obywatelů městečka Libáni u Gičjna dramatickau maličkost, pod názwem: „Die Entzauberung.“

Teprw okolo léta 1820 (tedy giž w 54. roce wěku geho) procitla w něm žádost, ku poctěnj otčiny swé i wlastenským Můzám obětowati, a takž wyšel r. 1823 w Hradci Králowé prwnj swazek geho „Okusu w básněnj českém,“ po němž r. 1830 wydán i druhý. O ceně těchto prostomilých pjsnj nechť powj, kdokoli u přečjtánj gich blahého nabyl pocitu, mage na paměti, že giž téměř od starce skládány byly, a tedy drobné poklesky w řeči snadno gsau k prominutj; co wšak obliby gich wůbec se dotýče, dosti budiž řečeno, že prwnj swazek giž wyprodán; kdo w chuť našeho čtenárstwa gen powrchně nahlédnul, wj, gak řjdký gest to ukaz. Některé básně z „Okusu“ byly gsau do němčiny, powěst pak „Jan za chrta dán“ Bowringem i do angličiny přeložena.

Newytýkeyme mu, že giž w mladšjch létech schopnosti swé we prospěch mateřčiny neobrátil, berauce w uwáženj, gak daleko geště před 20 léty milownictwj gazyka českého za nynėgšjm stálo.

Starobau a churawostj stjžen a neschopen k dalšj službě, roku 1832 od wrchnosti swé, panj hraběnky Rosiny z Koloredo, znowa prowdané hraběnky z Kavriani, dán byl na odpočinutj, a žil we Smidařjch dosti obmezeně, kdež geg w listopadu 1834, a pozdėgi w unoru 1835 mrtwice zasáhla, zraku, sluchu, i mluwy skoro zúplna zbawila; načež w měsjci kwětnu t. r. na wěčnost se odebral, zanechaw po sobě wdowu se čtyrmi djtkami z druhého sňatku, gichžto neystaršj 11, neymladšj 4 léta počjtá. Walně se shromáždili známj z okolj několika mil, aby geg dne 19. kwětna doprowodili ku hrobu, a nebylo oka neslzjcjho, srdce nepohnutého, neboť i od wzdělanėgšjch, i od poddaných okolnjch panstwj co wěrný přjtel, wljdný rádce a swědomitý saudce wysoce byl ctěn a milowán.

Powděčně uznáwá wlast geho zásluhy; zagisté že i zesnulého milostiwá wrchnost w laskawém uznánj, že na sebe a swé zapomenuw, o giné se staral, a neutěšitelnau choť se 4 neodrostlými djtkami w nuzném stawu zanechal, těmto newinně trpjcjm lahodné utěchy a hogného přispěnj podá.

Jarosl. Pospjšil.

Opět slowo o Přjteli mládeže.

W přjloze osmé Kwětů nalezáme uwáženj wšech našich časopisů nynėgšjch; stručný saud tu pronešený ohlašuge muže, gemuž potřeby národu našeho dobře známy gsau, a přegeme, aby některé časopisy naše k cjli tam wytknutému se přibljžily. Co wšak o Přjteli mládeže tu powėdjno, buďto w ohledu na prospěchy, kterýchby se od něg očekáwati mohlo, buďto w ohledu nynėgšjho uchýlenj se od swého cjle neywětšjho uwáženj zasluhuge. — Ba arcit mnoho nám to potěšenj posud způsobiti nemohlo, že československý národ, genž se honosj mužem mezi sauwěkými neyoswjcenėgšjm, genž Bohem k oswětě národů poslán, sám osobně školy půl Europy zřjdil, a spisy swými nesčjslně tisknutými wychowánj mládeže celé Europy buďto usnadnil, buďto na wyššj stupně přiwedl, [1]) a gehožto spisy posawáde negen u domácjch, ale i za hranicemi od wzdělaných našeho wěku wychowatelů uznánj a chwály

---

[1]) Wiz Mus. Čsp. 1829. 3.

nabýwagj, [2]) — národ, který mezi paedagogickými spisowately i Hesyšteyny widj, [3]) a w gehožto lůně wykwětlj Morawštj Bratřj, za těchto práwě dnů nemalau pochwalu u wychowánj člowěčtwa sobě zjskali, [4]) — že, prawjm, tentýž národ w našich časech školnj časopis zřjzený má, z gehožto hlawnjch článků se učitelstwo geho dozwjdá, gak se Kolumbowi při wynalezenj Ameriky dařilo, a s gakým prospěchem se Telemach na swých pautech wálečnému běhu a uzawjránj smlauw mezi národy wyučil. Gá gsem neywětšj nepřjtel dlauhých powjdek w časopisech; gakž při tolika rozličných zaměstnánjch, gež každý člowěk týhodně mjwá, pamatowati mám spogenj powjdky? či-li gi pozuowu čjsti, chci-li se pokračowánj dozwěděti? Směšněby gednal, genžby sobě nčgakau powjdku k zábawě kaupil, a týhodně několik stránek přečetl; a w časopisu týhodnjku mám celý čtwrtrok skončenj očekáwati? Gináč owšem saudj, kdož radj, k poznánj a pocjtěnj okras kteréhokoli wětšjho djla, od každého giného zaměstnánj se wzdáliti; a ge w gednom gakoby zasednutj přečjsti. [5]) Než ale proti powjdkám w časopisech posud žádný hlasu swého nepozdwihl, a poněwadž w republikách literárnjch ani kanonů ani dekretů neznáme, každý rád uwedenému zde řádu se podrobj, dokud wětšina hlasů ginák neustanowj. Wšak ale neyméně čtwrt leta čekati, abychom se dopjdili, co se stalo dále s ubohým Telemachem, k tomu potřebj neobyčegné trpělivosti. A gakých prospěchů pro učitelstwo očekáwáme ze spisů w školnj časopis nikoliw nepatřjcjch, giž wjcekrát w celosti otištěných? Telemacha čti w půwodnjm gazyku, kdo se chceš Frančině naučiti; w přeloženj buď dán do rukau dětem asi w 14. neb 15. roce s wynechánjm některých mjst, gestli že austnj wykládánj připogiti můžeš; ginák nehodj se než pro mládež akademickau, buďto po skončenj kursu gymnasialnjho, neb při dokonánj geg, má-li čten býti s užitkem.

Že wynalezenj Ameriky dle Campe krásná historická powjdka a zwláště dětinskému wěku neypřjhodněgšj gest, popřjti se nedá; a zagisté wšickni gsme nj mnoho potěšenj swým časem nabyli; čemu se wšak učitelstwo naše z nj přiučiti má, to rowně tak nepochopitelno mi ge, gakož i, gak diwadelnj fraška, psanj z ostrowů asiatických, giž ginde tištěná, a to množstwj bágek w tento časopis přicházj! [6]) A předce nic přepiatého neprawjm, že školnj časopis negenom čtwrtletně, ale aspoň měsjčně w mnohem obšjrněgšjch djlkách, gakož i také w auplně určitém čase wycházeti by mohl, naplněn gsa pracemi, z nichžby učitelstwo naše poučenj a polehčenj při nesnadném swém zaměstnánj nacházelo, kdežby i každý, kdož na mládež působenj gaké má, rado hledal a našel. Tak welikánský ge obor předmětů sem sahagjcjch, že ti, genž geg celý pogmauti chtěli, nemalých praej pauze k sestawenj a w pořádek wwedenj podstaupiti museli; tak mnohotwárné upotřebenj wšeobecných prawidel, gežto paedagogika uddwá, tak mnohonásobné působenj weřegných řjzenj na školy, neyušlechtilegšj to ustaw člowěčenstwa, že snáze wšem giným časopisům látky k psánj se nedostáwati bude, nežli paedagogickému.

Zde tedy platj ono Virgiliowo:

Apparent rari nantes in gurgite vasto.

A čjm se stáwá, že československý národ, ostatně tak přičinliwý, gakž toho důkazy každodenně widjme, této wětwe uměnj sobě newšjmá, gižto co neypečliwěgi pěstiti, i slawná předků gména geg pohnautí, tudjž i wzkwětnauti mohaucj národu swého oswěta tahnautiby měla? — Přjčin bude nepochybně wjce, a řádky tyto nemagj giného aučelu, než k odstraněnj gich wšecky ty pozwolati, gimž přjležitosti a sjly dáno; přitom také na gednu překážku pozorna učiniti možná, že po odstraněnj té g e d i n é i mnohá giná s nj klesne.

Deymež tomu, žeby se někdo o předmět tak důležitý, o wzdělánj tohoto časopisu swými pracemi zasadil, co mu učiniti potřebj, aby aumysl swůg prowedl? — Seznámj se s plánem, gegžto redakcj při počatj spisu zarazila; t. g. ku p. wyskaumá, gakých přjspěwků se od redakcj přigjmá; gak dle zewnitřnj formy zřjzeny, kterými přjležitostmi zasjlány býti magj; a t. d. — Zda-li při časopisu, o kterém naše řeč, kdy gaký plán ohlášen byl, newj nám žádný powěděti. — Geli spisowatel a redakcj w témž mjstě, netřeba dlauho meškati; ginák owšem, gsauli od sebe wzdáleni. Ne w swhod uchopugj se časopisowé nyněgšj, domácj i zahraničnj, prostředku, gjmž při každém wygitj neydůležitěgšj částky plánu časopisu se ohlašugj; což zwlášť o swazkowých platj. — Něco podobného bychom u Přjtele mládeže nadarmo hledali; obálka gednotliwých swazečků gesti buďto prázdná, aneb regstřjkem přednešených článků wyplněna. — Než nezaufeyme; Přjtel ml., ač wenku redigowán, tiskne se w Praze, a to nákladem c. k. skladu normal. knih; oč — snad pro ušetřenj tisku — nestaráno, dozwjme se nepochybně austně w tomto auřadě. — Leč, bohužel! gakau to zprawu slyšjme! „auřad náš nestogj w žádném giném spogenj s redakcj, než že zaslaný sobě rukopis wytisknauti dáwá; zde se nic pro nj nezbjrá, odtud se gj nic nezasjlá." — Gaké to, pro Bůh, spogenj mezi redakcj a těmi, kteřj přispjwati magj! Či-li má spisowatel rukopis swůg, o kterém geste pochybuge, zdali se s neznámým časopisu plánem srownáwá, na wlastnj náklad poštau zasjlati? Toby se mohlo wšjm práwem od anglických journalistů požadowat, mezi nimiž k. p. pan Barnes 10.000 zl. střjb., pan Sterling 15.000 zl. ročnjch přjgmů za swé přjspěwky mjwá. Naši spisowatelé od takého blaha posud welmi wzdáleni gsau, protož se gim od redakcj wšecky překážky odstraniti, a neypřjhodněgšj cesta urownati musj. W neynowěgšjch časech se i osobnj seznámenj nowého přispjwatele s redaktorem žádá — [7]) a kdybych gá tolik schopnostj do sebe měl, žebych se stálým přispěwatelem časopisu státi mohl, (čest to, kterau za newšednj mám, pokud se njm oswěta národu a blaho člowěčtwa rozmáhá,) tobych si předewšjm wyžádal, aby mi wolno bylo, s redaktorem w

---

[2]) Jung. H. L. Č. VI. č. 44. pak: Grundsätze der Erziehung etc. v. Niemaier. Wien 1829. I. Th. p. 225 II. 184. 209.

[3]) Jung. H. L. Č. IV. č. 146.

[4]) Wiz Augsb. allg. Zeitg. zpráwy o wykwjtánj osady na předhořj Dobré naděge, w měsjcjch unoru a březnu t. r.

[5]) Godef. Herrmannus in praefat. ad Odyss. Lips. 1825.

[6]) Wiz k. p. djlek 33. články 5. 7. 14. 15. djlek 34. čl. 3. 4. 5. 7. 9. djl. 36. č. 3. 4. 5. 6. 7. etc.

[7]) Feierstunden etc. Jahrg. 1833. 4. Bd. S. 153.

[illegible] časopisu musel wygednáwati. A [illegible] nemůže také gináče býti, než že prácemi [illegible] s rukowěním [illegible] časopisu mimo se odstranj než wzágemným wyjednáním, což se obyčegně gen na škodu předplatitelů děge: že se příčiny [illegible] díla negenom [illegible] nežli [illegible] nýbrž i wzágemným [illegible] spráwy a prodeje, stanau: a že tudy pro obě strany i pro časopis, na němž pracugj, neykrásněgj prospěchy [illegible] se dagj.

Gak ale [illegible] tomuto žádostem [illegible] [illegible]? — Může-li po nestranném uwážení wšech wěcj i [illegible] prospěšněgšjho místa pro redaktora w Čechoslowansku [illegible] nežli Prahu? I my můžeme [illegible] ..., a to mnohem wětšjm práwem, než Pešťowé, než Brnowé. Pražské [illegible] w [illegible] prawdě, má, že Praha, gako srdce [illegible] žiwotnj [illegible] po celém těle žilami rozwádj, takž ona swými [illegible], a nadto neywýtečněgšjm množstwjm každodennjch přjležitostj až do neyzázších kragin Čechoslowanska [illegible] může, w čemž se gj žádná [illegible] newyrowná. Nechtělliby tedy w. d. p. redaktor práci tak těžkau složiti, a kdosi ginj zde w srdci Čechoslowanska brjmě to přewzjti? — Časopis školnj — gedině to ústrogj pro [illegible] učitelstwa, a [illegible] lidu, k oznamowánj nařjzenj školnjch neypřjhodněgšj — proti tomu, gediná kommissj nad školami, direktor nowě zwolenj, negenom hodnostj swau neydůstogněgšj, nýbrž i učenostj a náklonnostj k národnjmu gazyku neywýtečněgšj — komu by zde spogenj těchto dwau auradů w [illegible] na ten časopis nenapadlo? — A wšak máme zde i mnohé ušlechtilé hlawy, chlauby národa, gegichžto zwláštnj skromnost wšak gména oblásiti zapowjdá; kdožby se nekogil naděgi, že některý z nich tohoto národnjho djla se ugme, o gemu gménem swým aegidu propůgčj, gak brzo wšichni gednosworně o wěc se zasadjme?

Gaká domněnkám těmto odpowěd přislušj, budaucnost ukáže; že wšak, cokoli se stane, to neylepšj bude, za to ručj mi neunawené wšech národů sháněnj se po oprawách, i wykwětánj humanitnosti, na wzdor odpůrcům gegjm, wšeobecné, a takž tedy i u Čechoslowanů.

O prawých mezech časopisu školnjho, t. g. o rozšjřenj gich, a zase o náležitém udrženj se w nich, někdy gindy swé mjněnj pronesu, pakli důwtipněgšj mne nepředegde.

J. P. Petrowec.

Ze Žebráku.

Giž několikrát oznámeno bylo, s gakým prospěchem diwadelnj hry w Žebráce dáwány býwagj; i gest tudjž skoro zbytečno dobrau wůli ochotných těchto milownjků Thalie opakowati, an giž pochwalau uznána gest, zwláště ale, an wenkowská obmezená diwadla k rozbjránj přjsněgšjmu ustanowena býti nemohau; na snad proto, gakoby se na wenku zdařile hráti nemohlo, neboť wěru gsme posud mnohé kusy tolikо na wenkowských diwadlech zdařilé spatřili: ale že aučel posudku takowého gen při tom diwadle dosáhnauti lze, kteréž od walné částí wzdělaného národa nawštěwowáno býwá. I [illegible], [illegible] by se žádnj přjmý posudek tuto nepodáwal, k čemuž arci i péro mé nedostatečné gest, že spráwa ta předce nowinami [illegible], ano někdo i potřebj. —

Byly tedy w Žebráce dáwány: neyprwé „Žižkow meč“ od W. Klicpery, a byl wýborně předstawen. W pondělj welikonočnj prowozowala se wesela hra: Newinný winnjci. Ljbila se welmi. Hra byla nenucená, přirozená. W celém kuse gest toliko geden muž, mezi nimi čtyry ženské. Toliko nijčjm [illegible] gsme wšak newšak nawykli [illegible]. Bylyby nám na mjstě hulatých, lehaunce [illegible] slow [illegible] hraty do naj wrážely: gaké překwapenj tedy, když nám negen ze spanilých úst slowa gak med plynau, ale i w každém hnutj přirozený cit se wygewuge?

Třetj den na to byl dáwán ke cti milowaného pana děkana, a w tichosti neustawně [illegible] wlastence, p. Wogtěcha Negedlého, Loketský Zwon podruhé. Ljbil se welice. Neywjce wšak pohnula na weškeré publikum od welebného pana Worla w hudbu mistrně uwedená a krásně přednešená pjseň, k té přjležitosti udělaná. — Posledně osladil Žebráckým wečer Quodlibet, při němž i Beraunštj někteřj páni ochotnjci přizpjwali. — Mimo giné kusy gest zde obzwláštně pozoru hoden zpěw z Hastroše, skládán i do hudby uweden w. panem J. Worlem.

Slušj zde připomenauti, že p. Worel, národnjmi swými nápěwy každému Čechu známý, pro žebrácké diwadlo mnoho kusů pěknými zpěwy okrásil. Uwedl w hudbu pjseň z Loketského zwonu, zpěw pantajků z Waldeku a giné. Obzwláštnj ale zřetel swůg obrátil na frašku, wěda dobře, že w českých fraškách, zwláště wyňatých z sprostého žiwota českého, pjseň by chyběti neměla, aby tjm duch národnj žiwěgi wyznačen byl. Nemoha ale takowého nic nagjti, (nebo tak zwané frašky se zpěwy, kolotagjcj obyčegně w řjši nadwětrné, přjlišnau hudbau tak obtěžkány býwagj, že na wenku s tjžj na diwadlo přigjti mohau,) pokusil se sám o to, a udělal do několika kusů pjsně, za gichž powedenj ručj to, že při každé přjležitosti opět a opět se opakowati musegj. Mám za to, že kdyby p. Grabinger na pražském staw. diwadle nadřečenau pjseň z Hastroše „Který čas ty holky mámj“ zpjwal, tolikrát by wywolán byl, gako když „popel“ wolá; a gistě do společnosti se tak lehce žádná pjseň nehodj, gako geho „Penjze že swětem wládnau, staré přjslowj.“ Obzwláštnj cnost skládánj páně Worlowých gest lehkost, nenucenost a lahodnost; tu cjtjme, ať nám welebnost Páně s Dawidem oslawuge, bodrým žertem k weselosti zwe, nebo do šeré starožitnosti ducha našeho zanášj.

Sljbil, žeby brzo quarteta wydal, gen kdyby básnj přiměřených bylo. Dwě gsem slyšel; gedno na wlast, a Žalm Dawidůw. Posledni, zpjwán w Plzni w gedné wážné společnosti, podiwenj prý působil, tak, že někteřj učenj páni, nechtjce prý pochopiti, gakby Čech takowého něco wyrobiti mohl, za skládánj některého slowutného mistra wlaského mjti to chtěli. I přiswědčme gim tedy, že to skládánj mistra, wšak českého, gemuž slowutnosti djlem wětšjm nabýti možno; neboť k dobytj palmy někomu gen smělosti třeba. I gsau tu geště zpěwohry w hudbu neuwedené — chutě do nich, palma nemine!

Hawljk.

Čjslo 28mé. 2hý r. běh.

Časopis tento wychází u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w Jiliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech wždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

9ho čerwence] [1835.

Nechte cizjch, mluwte wlastnj řečj,
Ona libým zwukem mnohé předčj.
J. Kollár.

Giřj Krokowjn.

Perutě noc chladná rozložila,
　Wůkol mrtwé ticho — čirá tma;
Mračna lunu, hwězdy zatopila,
　Hromy s bleskem wznesly žezla swá.
Kdo as w temnorudé blesku záři
　We půlnočnj čas — co bledý stjn —
Prchá tamto s wygewenau twářj?
　„Hrůzný wrah to: *Giřj Krokowjn!*“
Strachem led gsau obě geho ljce,
　Během rozpěněna w srdci krew,
Oči planau, gako z hrobky swjce,
　Dušj zmjtá různých citů slew!
Pauta rozdrtilo mocné páže;
　W diwém wzteku, gako ljtá saň,
Prchl strašný wězeň; zklamal stráže,
　Marně hrozila mu smrti zbraň! —
Dowršenať mjra neprawosti,
　Nebudu wšak wydán, kati, wám!
Nerozerwe káně moge kosti,
　Ale sám hrob sobě wykopám!
Takto gásá zlosyn w diwém plesu,
　Plachým krokem spěge dál a dál;
Kwapj k stráni tmawošedých lesů —
　Giž, hle! nad propastj strašných skal!
Otwoř, rozsedlino, černý gjcen,
　Bjdné plémě pohlť we swůg chřtán!
Krokowjn wrah nenj dráby chycen,
　Ale sebau sám w hrob pochowán!
A giž wrhna se tam do bezedna —
　Ký to spatřj před nohama hnát?
K zemi sklonj se, a — lebku zwedna,
　Zkamenělý zůstane tu stát.
Gamky prázdné — oči wyhnily —
　Kde gsem!? zařwe uděšený wrah;
Ohljdne se — diwný cit w tu chwjli,
　Ledné srdce gme a mrtwý strach.
Dál gde; tiskna lebku křečowitě,
　Slyšj hučet hromy w temnau řjš;
Widj blesky — chwěge se, co djtě,
　Spatřiw nedaleko swatý křjž! —
Tedy neušel gsem, přjsné nebe,
　Pomstě twé!? zabaučj wraha hlas;
Sám na poprawišti zočj sebe
　Zlosyn ulekaný w nočnj čas.

Snad i tebe, hlawo zpráchniwělá,
Srazil s těla břitký kata meč?
Snad i těmi usty někdy zněla
Kletba, pomsta — strašná wraha řeč?
Gemná litost pregme srdce w těle,
Prwnj slza w oku se mu skwj;
Klesá před obrazem spasitele —
Bože, smilug se! z ust wrahu znj!
A hle! Twůrce s nebes zraky nahne,
Kyne — a tu Seraf w okean
Smilowánj šjpem zlatým sáhne;
Zas geg wznese wen, an kyne Pán,

A tu krůpěg w rozbaureuau krápne
Duši; utišj se wnitřnj bog,
Prchnau z mysli obrazy mu trapné,
Prosba k Pánu srdci dá pokog. —
Blesků zážeh nade hlawau hrage,
Wrah kol křjže slabé rámě pne — —
S hromem blesk geg w oné poslal krage!
Mraucj do rtů modrých zuby tne.
Meči kata ušel ze wězenj,
Wěčné sprawednosti padl w kljn!
Wraha Krokowjna wjce nenj:
K saudu wane bledý geho stjn! *A. J. Wrťátko.*

Pautnjk.

[Pokračowánj.]

Possmaurná hnala se noc za umjragjcjm dnem, a w smutné raucho mladjků hellenských celý odjwala krag. Země pak se chowala w tak pusté temnosti, že ozbrogený pluk mezi skalinami zastawiti musel, an stopa ani negbližssjho kroku k spatřenj nebyla. Na radu Ordessiho umjnili gednohlasně zde čekati, buď na rozgasněnj noci, buď na wýchod slunce. Welikými krůpěgemi se spausstěl déšť s nebe, a zamokřil zemi tak, že unaweným ni uložiti, ni usaditi se kdest možno nebylo. Giž hezkau dobu půlnoc zemi byla přessla, an wlastenci naskrz promokřeni, gesstě na mjstě stáli. Ani měsjce, ani gedné hwězdičky zář neprorazila pustočerný mrak, aby obgasnila zemi. Diwoký tu wjtr začal hwjzdati a haukati bljzkým lesem, a praskaly polámané stromy, a hučely potoky ze wssech stran, gakoby poslednj tato noc neunawený běh gegich skončiti měla. Sem tam se trhala mračna, a ohniwé požáry blesku na obloze křjžily se, i zachwěly hory ranami hromowými, a hustý kauř, co wlny okeanů zbaufených, kraginau se walil. I přinuceni byli Řekowé, tak bljzko k sobě sestawiti se, že geden druhého před wětrem chránil, a dechem swým ho zahřjwal. Žádný nepromluwil, gakoby pustiny se strachowal, aby geg newyzradila. — Přestáwal déšť, a mžiknutjm prorážel měsjc chwjlkami oblak černý. Tu dupot konj, břinkot zbranj a sslépěge mnohých ozbrogených mužů gewily bljzkost wogenského pluku. Zdali to přátelé, čili nepřátelé — k rozeznánj nebylo. Rychle Michalo wssem se k bogi přichystati kázal, kdyby snad protiwnjci byli; sám wssak s několika wybranými muži na zwědy wyssel z řadu.

Kdo se bljžj? — zwolal, když na bljzku přicházegjcjch se nacházel. — Ipsylantis a Hellas, odpowěděl hlas. — Ipsylantis a Hellas? wykřikl radostně Michalo, a geden ze saudruhů geho běžel nazpět k pluku, oznámit ostatnjm přjchod Hellenistů. Toť gest Kotroni, neoklamal-li mne hlas, prawil Michalo. — Ano, gá gsem to, angel pomsty se bljžj! — A sotwa že slowa ta dozněla w kragi, patero ssjpkami raněný Michalo bez wzdechnutj klesl w náruč smrti. A když se přjwětiwě bljžili Řekowé, tu ze wssech stran zawzněl hlahol pluků nepřátelských. Allah, Allah! se roznásselo pustotau, a kalenými střelami uwjtali Turci bezpečně i bez nedůwěry se bljžjcj Řeky. Tu luna zakryla oko swé neprozračným záwogem chmury. Pustá, neprohledná tma rozložila se na zemi, an ukrutná a krwawá mezi Turky a Hellenisty se počala seč.

Tu břinkot ssawlj damascenských, tu rány nabitých bambitek a wzdechy umjragjcjch se mjsily w propastné kletby wássniwých bogownjků. Brzy rozptýleny byly řady z obau stran, a w zmatku a temnosti přjtel přjtele neznal. Bogownjkům nelzelo chrániti žiwota swého, a každý dýkau i mečem se oháněl, a bratr bratra w té přjpadnosti chrániti nemohl. Žádný wůdce neřjdil potýkagjcjch se, žádné swětlo přjtele od nepřjtele nelissilo. Tu dýka Ordessimu zagela w ssat, ačkoliw mu neusskodila. Chopil se protiwnjka; turban na hlawě prozradil Turka. Tu z druhé strany silná mečem rána ssawli z ruky wyhodila mu, a on lewau po boku swém sáhl, kde dýku schowanau měl, an prawau rukau zatjm pewně nepřjtele za chřtán chytil. I gal dýku swau, a raněn gsa w bok, rázně dýku wrazil w usta protiwnjku, že mu ostřj týlem wylezlo. A chrapotem umjragjcjho Turka praud krwe wystřjkl

na obličeg Drbeského, který též umdlen bogem a ranami, na padlého zklesnul, a gakby se w smrti smjřiti chtěli, ljce na ljci leželi oba we mdlobách na krwj polité zemi.

Teplé wzdechy owlažugicjho slunce omdlelého wlastence k žiwotu zase zbudily. S hlubokým wzdychnutjm procitnul, an ohniwá kaule polednjho slunce plamenem swým posjwala kopce albánské. Ticho kolem bylo, gakby blahonesaucj mjr nad wlastj hellenskau byl rozložil zlaté peruté. —

Nepřjgemné přjhody, genž mezi tjm potkaly wogsko řecké, smutné pro wlastence měly následky. Tisjce ozbrogených Turkůw táhlo z Bukaresstu proti Řekům, a nesstastný den 19ho čerwna roku 1821 w bitwě dragassarské zničil mocnost a naděgi Hetairistůw. Ipsylantis na autěku překročil meze rakauské, kdežto gatý, držjwe w Munkači, a pak w Teresinowě w přjsném wězenj žiwot ztráwil.

Šťastněgi si počjnali Řekowé w gižném Hellensku, kdež Germanos, arcibiskup patrasský, w čele zmužilých Moreotů, zřetel wssech dobromyslných na sebe obrátil. Města Kalawritas a Petras w geho padly moc, ano i křestansstj Albanesowé w Parachoře wjtězoslawné křjže wystawili na wěži, na důkaz, že od té chwile panowánj Turkůw tamto přestalo, an zatjm w Messeně Řehoř, biskup modonský, dobyl Nawarin. — Mauromichalis w čele Mainotů, upewnil se w městě Kalamatě, odkud se proklamace, bogownjcj a zbraně do wssech moreotských kragů zasjlali. Čtrnáct tisjc Turků se walilo k gihu proti zbuguým a zmužilým Řekům, i rozložili se u wsi Valtezzy, w kterézto několik tisjc Řekůw ukrytých prodljwalo. Slawné wssak bitwy, totiž dne 28ho kwětna 1821 u Valtezzy, a 31ho u Doliani dokázaly, že ne wždy množstwj, ale udatnost rozhodne bitwu. Řekowé zwjtězili, a wjtězstwj to nowau celý národ obdařilo sjlau.

Od Balkánu až ku hladinám aegeiským giž baure se rozložila nad despotismem tureckým, a krwawé blesky sem tam wrazily do řadů muhamedánských, a zničily ge. Gen w Carihradě gesstě nebyl rozhodnut osud Hetairistů.

Nedaleko welké mossity sesslo se pod wečir několik mužů, i procházelo w howoru, gak se zdálo, důležitém, dlauhau ulicj. Dle kroge a způsobů swých byli Hellenisté. Neywjce mezi nimi se wýznačným gewil ozbrogený, w gehožto očjch hořel plamen orientalský. Newelká byla geho postawa, ale siroké prsa, wysoké čelo, ano wýraz celého obličege, genžto mezi černými wausy probjral, muže gewily newssednj rázností, čehož i chowánj ostatnjch k němu doswědčowalo. Bylo patrno, že někoho očekáwagj, an geden z nich časem odcházel, pohlížege, zdali očekáwaný se blížj.

Giž minula doba, w které nám Kotroni přigjti slibil, prawil druhý.

Wssak on se na dlauho neopozdj, odpowěděl giný. Gaké gste gemu určil mjsto w zegtřegssj rwačce?

On si wyžádal serail, prawil Hydriota Justiniani, hlawa Hetairistůw carihradských a wůdce w přjsstj obmýssené bitwě s despoty w hlawnjm městě cjsařstwj.

Kam ty se obrátjš, Justiniani, an Kotroni serail přewzal?

Gá, hm — pozadu nezůstanu. Kde mě bude neywjce potřebj, tam pro mne mjsto. — Na počátku ale přewezmu lodě w Dardanelech, a zapálim ge. —

Giž přicházj, a mnoho lidj s njm, prawil pozorugjcj Řek.

A kdo? — wykřikl Justiniani, — gsau to přátelé?

Negsau, wykřikl druhý, — turečtj wogáci, pěssj i na konjch.

Just. Ha, snad gsme prozrazeni a Kotroni chycen.

Negsme, prawil druhý; on gim ukazuge sem, a odcházj. Pluk gezdců za njm.

A tu se ztrhnul ukrutný po celém městě křik. Co hromonosná baure přibjhali se hřmotem ze wssech stran ozbrogenj Turci, a dřjwe nežli Justiniani a saudruhowé geho se zpamatowati mohli, giž swázánj, giž i také ssawlemi damascenskými rozsekánj byli. — Allah! Allah! křičeli z gedné strany; zabjgegte zrádce! zabjgegte křesťany! křičeli z druhé strany ukrutnjci.

Celým městem se táhlo wražděnj a krwe prolitj. Negen wogáci turečtj, nýbrž i wesskerý sprostý lid muhamedánský w Carihradě proti křesťanským Řekům se zbauřil. S obnaženými dýkami prolétali nelidsstj derwissowé w roztrhaném oděwu ulice carihradské. Kde se wyskytnul křesťan, tam padl, a krew nesstastných walila se praudem z domů Hellenistůw. Turci přitáhli děla, a rozbjgeli domy, kam se nesstastnj zawřeli a ukryli. Ni ssediwý stařec, ni nemocný na loži neussel meči ukrutnjků. Lebky a mozek newinných djtek zde onde po zdjch se walily, a Emjr Effendi sám swau rukau utjkagjcjho mladjka z wysokého shodil domu, na bodáky pluku swého, w dole napražené.

Wssak negen w hlawnjm městě, ale i w celé skoro řjssi se krwe prolitj rozložilo, kde gakých gen bydlelo Řeků. Saloniki, Smyrna, Magnesia, Scala nova a g. zalité byly krwj, krwj křesťanů hellenských, gichžto zawražděných asi třidcet tisjc padlo.

Gasná zář poledního slunce žhaucím plamenem pálala po kraginách hellenských, a sussila krwawé potoky planaucím wzduchem, an mdlý Ordeśsi w stjnu wysoké palmy odpočjwage přewazowal ránu swau. Horkostj obtjžená hlawa zpět mu klesla na chladný kámen, a wřelé srdce silně tlauklo, gakby wyslyssáno býti chtělo, gakby hořeplná osudu čjsse neskonečeným ge byla přeplnila želem. Oko geho kleslo w trawnatý chládek, a horká z něho kanula slza. — To wsse geden mohl učiniti člowěk? prawil sám k sobě; bezbožnost gedinkého zlosyna mohla býti příčinau takowého krwe a slzi prolitj? — Ne! — důwěra má w člowěčenstwo pochowanáležj w ranách zawražděných newiňátek! O Kotroni! Nikoli swůg národ genom, nýbrž celé gsi zradil člowěčenstwo! a mně, mně co gsi učinil, to ukrutná gen umyge pomsta.

To dořekna, klekl pod wysokau palmau, a prsty k nebi pozdwihnul a zaklinal se k pomstě ukrutné. — Zražena byla wlast i — láska geho! — Ano, i láska; neboť když přestál onu ukrutnau wraždění noc, a procitnul ze snů smrtelných k blahému žiwotu, s nezaléčenými ranami k Vostizze spěchal, daufage, že péčj milowané Albjny swé brzy zase k službě wlasti swé se nawrátj. — Ale Albjny zde giž nebylo; kam se poděla, žádný newěděl, — on wssak to uhodnul. Rychle se bral k hoře Athos, a ledwa we wrssjch a w hustinách se ukryl rukám wražednjkůw. Ale rána geho gesstě nebyla zaléčena, a umdlený blaudě, často klesal na cestě, a krwácegjcj gizwa a bolestné srdce žádného nedostalo léku, gen když mu čerstwá kynula studánka, neb bystrý se winul potůček auwalem blizkým, tu ubohý Ordeśsi dolezl k němu, a owlažil často a chladil i čistil ránu swau. Přisahal pomstu pod palmau, — a ozwěna doswědčila slowa geho; i gakoby nowá, občerstwugjcj myssénka ho byla napadla, lehčegi wstal z toho mjsta, a nežli podruhé za tjmto dnem slunce růžowé kwjtky na rozlaučenau pohazowalo u wečer z hor do kragů, uwjtala hora Athos pocestného Ordeśsi.

[Pokračowánj.]

Procházky

po wůkolj pražském kanané

Janem Wikem.

Pozdrawenj.

Kragino drahá, potem a krwj stowěkůw zaswěcená, zdráwa buď! — Zdráwa buď!

Na tebe smáwalo se slunce radostné, nad tebau slzela luna žalostná; tys dlauhý, zlatý čas poslauchala domácj nábožné zpěwy, tys dlauhý, smutný čas zdržmala při klenj zlých hostj.

Tebe pozdrawugi, probuď se!

Hle, zlaté slunko wycházj, a twář geho se usmjwá, i wolagj růžowá usta: Sem obraťte zraků nadégných! Nemařte drahý čas w zahálce, ale wzchopte se k djlu!

Tebe pozdrawugi, kragino mege; probuď se!

1. Gitro.

Dlauhodennjm parnem letnjho slunce wysjlená kwjlela země po blahoplodné owlaze, a w truchlenj zawřeli se mdlj zrakowé gasného dne. Černým rauchem zastřela se nočnj obleha, gakoby smutkem nad auzkostj w trudném spanj spočjwagjcj kraginy. Ale otewřely se brány nebeské, a praudem walilo se w nesčjslených, teplých krůpěgjch požehnánj na hory a doly — na wysoký dub i něžný polnj zwonek.

Sesjlené procitlo nowé gitro. Na lehaunkých perutjch prolétowal balsamowý dech budjcjm se wůkolim. Stromy se byly přiodily rauchem swátečnjm, klasowé radostnau sseptali rannj pjseň, a kwjtkowé — ach, kwjtkowé tak wděčně a prostomile otwjrali očinka, i pozdwihowali hlawinky k modrému nebi, že mi bylo zhýbati se k nim, a libowonnau kytici přitisknauti k ustům.

Bylk gsem po hradbách, od konské brány k nowé kráčel, nechtěge připočtenu býti k tisjcům a tisjcům, dosawad gesstě na leniwém lůžku neykrásněgssj dennj čas mařjcjch, a ducha umrtwugjcjm spanjm hubjcjch. — Wen, po letnjm dessti wen, kdokoliw gsi přjrodu w ranjsse neywnadněgssjm gesstě nespatřil! — Oko mege blaudilo kolem po zdařilých sazeninách, i dále probjhalo rozmanitě rozloženau kraginu; blaudilo po utěssených Karolinčanech, a od hrdého Žižkowa, okolo nádherného domu wyslaužencůw po celém tom wěnci přes Libeň, až kde se tichá Wltawa pod wysokým břehem wine k Podbabě.

A w pohledu blizkém i dalekém zaplesal duch. — Hrstka času byla uplynula, a gaké se kolkolem rozložily změny! I opět času hrstka uplyne, a kdož powj, gaké změny wegdau w ten auwal?

Byloť welmi časně, a — takž gesti městák o krásách přjrody den co den zwatlagjcj! — Žádného gsem nepotkáwal, než dělnjky, chwátagjcj po dennjm weydělku: zednjky a tesaře s krátkými dýmkami — lacinau

snjdaní — w ustech; nádennjky a přisluhowačky s denní potrawau — kusem černého chleba — w uzljkách pod paždjm. Ale weselá gich mysl činila, že gim dýmka chutnala nad pamlsky přesycených břichopásků, a zdrawá gich spokogenost těssila se na objdek někde w stjnu, pod okny wybjragjcjch si boháčů.

Pět hodin bilo na osamělé wěži swatogindřisské, an gsem z nowé brány wykročil. Na můstku mě potkáwaly ženy a djwky, žwatlawé mljkařky, i weselilk gsem se, že takořka na wenku, také wenkowské spatřugi twáře. Powzdálj, s hlawami swěssenými, přesslapowali sstěbetawj sstudentjkowé, pilně se za několik hodin hotugjce k celoročnjm zkausskám; za zády mi drnčel hlučný dostawnjk.

A giž gsem stál w sádech Křenowských. Swehoslíwé pěnkawy mě wjtaly; křowiny ssuměly „dobré gitro!" Rozkossně bylo podjwati se kolem na okrálé, desjtiletau péčj gednotliwého měsstana we prospěch i ozdobu wessekeré obce dařjcj se sazeniny. Kdybych někdy panownjkem byl, aneb aspoň řetjzky a řády na rozdanau měl: může býti, žebych podnikatelům podobného zusslechťowánj kragin mnoholeté starosti a oběti barewnau pentličkau anebo kraužkem nahradil; může wssak také býti, že nenahradil, gelikož twůrci takowých děl gen třeba wstaupiti w ta zelená kola swých stromořadj a stezjček, a wěnec okolo něg owine králowská přjroda, gakémuž se newyrowná diamanty wykládaný řetěz.

Seděl gsem tu za rannj tichosti skoro samogediný. Nekaulelat se, gakož za dob odpoledních býwá, na měkém drnu skotačiwá pacholátka, aniž tu tancowala okolo stromů wystrogená děwčátka, okřikowána pečliwými chůwami. Nebyloť tu sstěbotu, chechtu, sskádlenj a pláče. Dwa, tři churawci, gimžto seschlé sáčky byly nedowolily, wygeti do Karlowých warů, mlčky chenili se dolů nahoru, u lahwice s křjžowkau se pokaždy zastawugjce, kdežto zatjm, pod chladjcjm keřem, starý, wěrný pudljk wrčel na stráži.

Seděl gsem samogediný, a w rukau mých ležel Göthůw Faust. Libý zápach sypalo na mne ssumjcj stromowj. I pohljžel gsem wůkol sebe na ty husté, rozmanité křowiny, na ssirokolistý kasstan, a gemnězelenau akacii, a na to modré nebes klenutj; i pozorowal gsem cwrkagjcj čerwinku, hopkugjcj s kmjnku na kmjnek, a swatojanskau mussku, lezaucj po korunce prosté sedmikrásy; i ssál ten čistý, čerstwý boží dech, a autrpnost se rozhostila w prsau mých nad ubohým doktorem wsseho uměnj, genžto uzawřán w temném, zapáchawém kabinetu, w hlubokosti nezpytatelného swětůw řjzenj se potápěl.

„Nesstastný, gehož duch nikde nenj domowem, aniž oko cestu widj k rági zemskému! —

Tu za mnau, za hustým křowjm, zawzněl mužský zpěw. Newznásseli se arciť zwukowé z hrdla, pro gakowé po diwadlech zlatem plýtwáme; leč byli zwukowé prostj, a ze srdce wycházegjcj. Zpjwalť muž letitý:

Čj djtě gsem? kde matka má?
Bůh otec můg, wlast matka má!
W gich swaté náručí
Syn sebe ctjt se naučj,
K spáse mu cesta wykwětá!

Čj djtě gsem? kdo bratr můg?
Wlast matka má, Čech bratr můg!
W gich wěrném obgetj
Duch z těsné schránky zaletj,
K hwězdám se nese blaženým!

Prosté byly zwuky, ale w nápěwu cosi tak pohnutelného — žalostného i radostného — zaznjwalo, že se mi krew k zrakům praudila. Čili snad proto pauze oči mé se zarosily, že gsem gedenkráte opět českau pjseň zaslechl? —

I obessel gsem křowinu. Na malé lawičce tu stařec seděl, s lipským křjžkem w djrce chatrného kabátu. Malau, wogenskau čepici w rukau drže, hlawu, co garnj kwět bjlau, měl obnaženu, i zdáloť se, že byl zpěwem swým konal rannj pobožnost. Hůl sukowitá ležela podlé něho, a dle prachu, hustě ležjcjho na střewicjch a kamasSjch, sauditi bylo, že dnes giž hodný kus cesty urazil. Tauž cestau bylyť i twáře geho, ač také ginák zdrawé, wýsse se zarděly, a oko ohněm mládeneckým hořelo. W celé geho postawě se gewilo tolik přjwětiwosti, že nebylo lze ginák, než přilnauti k němu prwnjm pohledem.

Dowolte, přjteli! promluwil gsem k němu, rownym krokem k lawičce zaměřiw; on se uhnul, a giž gsem seděl podlé rannjho zpěwáka.

Wy gste dnessek spanile započal, gal gsem se dále mluwiti. Gitro pjsničku miluge. A čestau — čestau —

Zostra stařec hlawu při mém opětowánj pozdwihnul, a — mlčky se na mne negakau chwjli djwal. Mně ostatnj řeč na gazyku uwázla.

Slyssel gste někdy, mladý pane, pěnici, zakal na to, dokud gi lidská zpozdilost křjdélka neosskubala, aneb do pěkně malowané klece nezawřela, a tam gi dosti

wracně giným hlasům nepřinčila, — slyšel gste gi, prawim, ginák radowati se z krásného dne, nežli gak gi byl sám pán Bůh tomu naučil? Či-li byste gi to za nĕgakau zásluhu pokládal, kdyby zpĕwy wedla gako slawjk, anebo kanárek? Či-li myslite, žeby člowĕk na tomto krásném swĕtĕ menssjho mĕl práwa, nežli pauhý pták, aneb žeby mu méně slussjelo zpjwati, gak geg byla naučila matka?

Ani gedno, ani druhé nemyslim. To gediné wjm, že w tĕchto mjstech pjseň podobnj welmi zřjdka zaznjwá. Widĕti, že z kragů přicházjte, kde gesstĕ zachowalegssj cit Čecha k tomu wjže, co mu poswátným býti má po otcjch dĕdictwjm, a co geg powznesti má mezi národy. Kdybyste tu déle byl pobýwal, nebyl byste se tak rozhorlil, milý wlastenče!

Ba rozhorljm se — i rozhorljm se gesstĕ wjce! zwolal stařec polosměssným a polowážným wýrazem. Wasse gediné: milý wlastenče! mi starau krew pobauřj. Koho nazýwáte wlastencem? — Kdo česky promluwj, kdo českau pjseň zazpjwá? — Gestli se wám takowých w Praze nedostáwá, dowedu wás k prwnj wesnici. Tam stogj patnáct domků, hezky wedlé sebe; w každém bydlegj čtyry dusse, opĕt hezky wedlé sebe — a tu máte hned hezky wedlé sebe kopu wlastenců.

I přál gsem si, aby byl stařec mluwjcj držel w ruce traubu angelůw, a slowa geho aby byla we sluch zalehla welikému počtu. Ale musel gsem se také usmáti, a dáti odpowĕď.

Že k tomu nĕco wjce potřeba, wjte, gak widjm, dobře sám, začal gsem —

Snad tedy gazyk swůg trochu wychwalowati? skočil on mi rychle do řeči. Aneb cokoliw českého, buď gak buď, za neylepssj wyhlassowati?

Wám se chce do žertu, i nebudu wám dobrý rozmar kaziti!

Ach, milý pane, řekl stařec, a slowa geho znĕla gako wĕstitele prawdy nepossjwrnĕné, — mnĕ nenj do žertů. Wyť negsme prwnj, gehož nacházjm, an poswátným gménem „wlastence" člowĕka hrubĕ neznámého přiodjwá gako přistřihnutými, dle nowého kroge plásstjkem. Gá gsem wlastenec — ty gsi wlastenec — my gsme wlastencowé — pro milý Bůh, páni, chcete-liž tjm sami sobĕ učiniti chwálozpĕw? Proč si neřjkáte „bratře?" — Gazykem otcowským mluwiti a welebiti geg, powinnostj gest. Chcete-liž mi konánj powinnosti pokládati mezi zásluhy? Horli a přewracug aneb knihy spisug, ale gen se nenazýwey wlastencem, nemĕl-li's při swém djle na zřeteli blaho národůw. Žádost po odplatĕ, po cti a sláwĕ nemůže býti prameneni prawého wlastenectwj. Pĕkné i silné býwagi odplata, čest a sláwa wlastencůw podpory — leč samy w sobĕ neobnássegj wjce, nežli tento — fuk!

Byltĕ si ssediwý řečnjk mezi tjm dýmku wytáhl, a rozkřesaw i zapáliw, při posledujm slowĕ práwĕ poprwé plnými usty zamodralé obláčky wypustil. Wystaupaly hezky hustĕ — ale wystaupiwsse giž giž se trhaly a zmizely — až opĕt nowým dechnutjm nowé powstaly. [Pokračowánj.]

Stupnĕ stářj.

Obrázek můg gest utĕšený,
Až na sto gsem geg přiwedl;
Bĕh lidský gsem njm wyznačený
Na deset stupňů rozwedl.

Co gest člowĕk?

Twor Bohem zwlástnĕ wytwořený,
Mdlý w sjle, slepý z maudrosti,
Až wlohami gest obdařený,
Přede deset roků w dĕckosti.

Co w dwadcátém?

Gest ginoch garý w plném kwĕtu
A umĕnám by genom žil;
Tu přigde láska, a z geho swĕtů
Se tratj prwnj krásný cjl.

Co w třidcátém?

Geť silný muž, pln zdrawé sjly,
A tuť ho rozum oswjtj;
A k dobrému-li djlu pjlj,
Můž se ze dnů weseliti.

Co w čtyrydcátém?

Tuť stupeň wĕku neykrásnĕgšj,
Ouť chowá djtky milené;
A ge-li w činech swých šťastnĕgšj,
I chwjle tráwj blažené.

Co padesátnjk?

Giž u prostřed rodiny swogj,
Kterážto geg otcem nazýwá,
Na pauti zemské tiše stogj
A zlaté doby tráwjwá.

Co šedesátnjk?

Na twáři geho giž se widj,
Že pobratřen ge s starobau,
A nynj sladké plody klidj,
Gež kdy rozsjl w zem úrodnau.

Co sedmdesátnjk?
U prostřed wnuků milých sedj,
Au gemu twořj radosti,
A wraucně na minulost hledj,
Když sám putowal mladostj.

Co osmdesátnjk?
Již zacházj hwězda maudrosti;
On Boha denně prosjwá
O šťastný wýkrok do wěčnosti,
Wšak předce rád zde přebýwá.

Co dewadesátnjk?
Ge děckem, gak před časy býwal,
I lage mu dost špatný druh;
Pročež gsem wždy ta slowa wzjwal:
Do sta-li žiw: spomoz mu Bůh.

Co w stém wěku?
Toho málo kdo dogde cjle!
Tui w paměti gen býwá ctnost;
W té-li se sklonj žiwot mile,
We wěčnau wegdem blaženost.

Přeložil F. X. S.

Laupežnjk z nauze.

Dewátá odbila hodina, a na radnici sešlo se shromážděnj, aby se smrti saud nad zlosynem wyřkl. Čin byl zpráwně wyprawowán, důkazy, gakož i s důkazy se srownáwagjcj wyznánj nešlechetnjka se nacházely, a dle zákona nešťastný k smrti byl odsauzen. Zasmušilá tichost panowala w celém shromážděnj, a ubledlé čelo saudcowo wstupugjcjmu oznamowalo, že saud smrti nad člowěkem byl pronešen. Starý a wážný kmet, dotráwiw leta swá při hrdelnjm auřadě, smutně se wracel do pokogjka swého. Syn geho, ginoch kwetaucj, spěchal mu s dětinnau laskawostj wstřjc; uzřew ale w oku otcowském slzy zármutkem wylaudené, snažil se ge zljbati.

Synu, započal kmet howořiti, dosáhl gsi giž wěku, kdež srdce i rozum k službě wlasti a člowěčenstwa wzděláti máš. Nemohu ti starost tagiti, kteráž srdce mé hryže, kdykoliw tě spatřjm. Dobré gest srdce twé, a nestrachugi se, že kdy z prawé cesty zblaudjš; mogj lásce wšak prominauti musjš, časem-li se o tebe bogjm. Pohledni na mne, a spatřjš wlasy šedjwé, krygjcj hlawu mau; tento obraz wěčně w duši swé obnowug, a když kosti mé giž dáwno práchniwěti budau, upamatug se, co ti nynj řeknu. — Powědomo ti, synu drahý, že tě milugi; wěziž ale, že wlast swau také milugi, že gsem gi dřjw milowal, nežli mne přjroda obdařila synem. Kdybys někdy naučenj mých, od dětinstwj tobě wštjpených, bližnjho totiž milowati, zapomněl, gešté dnes raděgi mrtwým bych tebe zočiti chtěl! Neboť utěchau by to aspoň srdci mému bylo, ugištěnu býti, že s popelem twých ctihodných předků kosti žádného padaucha se nespogj. Pomni, že od hodných rodičů pocházjš, a znamenj twých předků gest poctiwost. Můg děd byl owšem genom rolnjk, wšak počestný muž, gehožto památku s pýchau slawiti nám dlužno.

Být bych i z neystaršjho pocházel rodu, w gehož wšednj krew žjly mých předků byla probjhala: řekl bych raděgi, že urozenost moge od wčeregška pocházj. A tak, daufám, i ty, synu milý, smeyšleti budeš! — Podobně se to i s učenostj nacházj. Neuč se nikdy, abys učeným slaul, nýbrž abys prospjwal. Mně nic nesnesitelněgšjho — nic ohawněgšjho býti se nezdá nad pýchu učených. Žádný člowěk přjčiny nemá, pro schopnosti swé se nad giné wynášeti. Kdybys neywýtečněgšjm byl mudrcem, a pýcha tě ponawštiwiti chtěla, wegdiž do djlny šewcowské, a popatř, gak pracowitá ruka towaryšowa potřebný střewjc zhotowuge, gegž udělati we wšj maudrosti swé nedoweděš. A gakož by zpozdilým slaul mistr, chtěge si něco na ušpiněnau zástěru zakládati, i tybys zpozdilým byl, kdybys pýchu měl na swau čepičku doktorskau.

Prawý mudrc nehledj ani na čepičku doktorskau, ani na zástěru šewcowu, alebrž pohljžj na dobré a poctiwé srdce, milugjcj a podporugjcj spolubratra swého.

Milug ctnost, synu můg! a ne toliko gméno gegj. Uwykniž, ne tolikо w diwadle při smutnohrách, nebo při čtenj citupljných románů slzy prolewati: ale slziž při skutečných truchliwých přjhodách swého nešťastného bližnjho. Nepřipusť, aby žádost, za citliwého powažowánu býti, srdce twé porauchala, gakož se oněm stáwá, kdož při románech hogných slzj wylewagj, a při neštěstj bratřj swých w skutečném žiwotě kamennau progewugj mysl. Mnozj oplakáwagj osud Hottentottů, aby nad osudem swých spolubratrů slzeti nemusili. Saucitnými dělagj se k diwochům wzdáleným, a wšak ukrutně se mjwagj k nešťastnému, o milost ge žádagjcjmu spoluměšťanu. — Nikdy nezwykey, nešťastného gen penězy podporowati: tolikо lenoch gimi k poslaušenj se odhodlá, aučinný wšak lidomil zná gešté giných podpor, magjcjch zhusta wětšj ceny a užitku. Nemůžeš-li bližnjmu giným, leč penězy pomoci, gsi wěru sám chudšj žebráka, o pomoc tebe žádagjcjho; gelikož tě každá hodinka w nebezpečenstwj uwrhuge, že twoge welikomyslnost s wáčkem twým ti wzata býti může.

Buď cnostným, a miluj obcowánj maudrých lidj, a nauč se ge znáti z gednánj gegich. Miluj Boha, a cti náboženstwj; chraň se wssak lidj, kteřj Boha na gazyku nosjwagj, w srdci wssak swé spolubratry nenáwidègj. Neboť ten, který bratra nemiluge, genž denně kolem něho gest, gakž může bytost neskončenau milowati, kteráž nepochopitelnými od člowěka prostorami wzdálena gest? Nastup se wssj mocj a silau dussewnj úřad tebe očekáwagjcj; miluj krále swého a wlast swau, a nech zamilowanau průpowědj dusse swé býti: »Miluj Boha a bližnjho swého!«

Těmito zásadami, synu můg! gichž ti dnes opakugi, chci tě we swět uwesti, chci tě naučiti lidi znát, a prostředků ti na ruku dáti, gakbys giným užitečným byl.

Laskawě gsi mně dnes wstřjc chwátal, a slzels při mém nawrácenj, an gsi spatřil slzy w očjch mých. Přistup ke mně, nech se obegmauti, synu! ty podporo stářj mého! Na twém srdci prsaum swým ulehčiti chci, tobě ani neymenssj nebudu tagiti starost, gichž se welký počet w mé dussi umjstily. Bůh mne snad w brzce k sobě powolá. Tebau chci opět obžiwnauti, a wlasti i nebesům dobrého w tobě syna zůstawiti. Po několika letech zem ti snad weřegný úřad práwnický swěřj. Při wstaupenj do chrámu sprawedlnosti přjsahu budeš skládati.

O kyž by mi dopřáno bylo popatřiti, když poswátné této powinnosti podrobowati se budeš! S tebau bych gi opět obnowil, a s potěssenjm se na den upamatowal, když i otec twůg králi a wlasti přisahati musil, co mu po celé žitj pramenem potěssenj geho býwalo.

Budeť tato přjsaha, synu! někdy rozkossj twých dnů, aneb trápenjm twého žiwota. Abys powinnostem sprawedliwého saudce zadost učinil, gest potřeba, bys se ozbrogil srdnatostj a stálostj. Prawda musj ustawičně sjdliti na rtech twých, a nižádná lidská netiwost nemj podjlu mjti na twém rozhodnutj. Srdce twé ať wždy mjrné gest, a slitowánj měg s nesstastně se potkagjcjm, i nestyď se, slzy nad wězněm, utěchy zbaweným prolíwati! Onen ti swěřuge swůg statek, tento swůg žiwot. Mohau-li pak ti lidé wjce swěřiti? Nelze mi w tomto pádu giného tobě prawidla podati, nežli řjci: Chowey se ke wssem stranám, gak si přeges, aby se lidé k tobě chowali, gichž rukaum gsi statek a žiwot swěřil.

Diwná — předíwná wěc gest srdce lidské. Mnozj lidé se dopustj zlých, trestu hodných činů, a dusse gich předce nenj porussena. Pozegtřj zočjš zlosyna, an geg k poprawissti wedau, genž dnes k smrti byl odsauzen; a gá tě žádám, bys geg od žaláře až k mjstu poprawnjmu doprowázel, ne gako sprostý lid s bezcitelným srdcem a wraždochtiwau zwědawostj, nikoli! s lidskau dussj, kterauž k tomuto truchliwému wýgewu bych rád připrawil.

Sotwa hodina osmá znamenj dá, že odsauzený drsnatau má nastaupiti dráhu, po njžby wěčegně rukama swých spolubratřj ze žiwota wezdegssjho smrti w náruč wystaupil, uwidjš, an sprostý člowěk djlnu swau opausstj, a nutkagjcj netrpěliwostj k žaláři pádj. Žádostiwý wzhled geho wybjzj wáhawé pochopy, nemoha se okamženj dočkati, aby nesstastnjka spatřil. Konečně přichází; wssetečný lid se hýbá. K radnici ho wedau; každé oko gest namjřeno na čelo geho. Ssepcagj si do ucha: I tenť má prawau podobu laupežnjka; geho wpadlé oči, geho černá brada nic dobrého newěstugi. — A takž poněkud zanedbaný a zpustlý obličeg, čehož winau mnohokráte gen dlauhé wězenj býwá, křiwým swědkem zločinstwj geho se stáwá.

[Budaucně skončenj.]

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Wjno. Těžko kdo auplně čas může udati, kdy se wjno připrawowati začalo. Samo i wynalezenj tohoto nápoge tolikо w bágkách zahaleno gest. Athenaeus prawj, že Orest, syn Deukaliona, winné keře nasázel; dějepiscowé magj Noema za prwnjho, genž w Illyrii prwnj wjno pil. I neystarssjm spisowatelům negenom wjno známo bylo, gakž gich spisowé dokazugj, alebrž oni také wlastnosti, aučinky a přjprawy geho dobře znali. Dioscorides mluwj o coecubum dulce, surrentinum austerum a t. d. Plinius popisuge dwogj wjno albánské, sladké totiž a hořké. Obzwlásstně ale Řekowé mezi giными w připrawowánj wjna wynikli; neb oni giž rozeznáwali prwnj a druhau tekutinu. Pozděgi i Římané podlé nich gmenowali dwa rozdjly: Vinum primarium a vinum secundarium.

Wynalezenj zwonů se připisuge Egypťanům, an gich při slawnostech Osirise užjwali. Při službách božjch byli židowsstj kněžj oblečeni w tunice, která zwonkami obraubena byla, a w Athenách kněžj Proserpini a Cibeli nápodobně gjmi ozdobowali okolek ssatu.

Za panowánj papeže Sabiniana a Pawla z Noli, byli ustanoweny zwony i w katolické cjrkwi, a sice k swoláwánj křesťanů k službám božjm, ale před ssestým stoletjm gesstě žádné welké zwony nebyly. Roku 610 wogsko Clothara, dobýwagjc Sens, nepowědomým zwukem zwonu kostela sw. Sstěpána tak bylo zastrasseno, že se hned na autěk dalo. — Křtěnj zwonů a gména dáwánj teprwa w sedmém stoletj bylo ustanoweno.

Wácl. D.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 29té.

2hý r. běh.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

16ho července] [1835.

Takých synů dwě — hle! dwanáctera — — —
Wlast, giž může otec tolik dáti,
Wlast ta nesmj nepřátel se báti.

J. Linda.

Hynek z Waldštýna.

(*Ballada dle Adama ze Zátora.*)

Na hrad swůg se z Uher bral
Otokar, wjtězný král;
S njm i zbory české táhnau,
Těžké zbroge složit prahnau,
Staršj wstupugj do rady,
Mladšj shromáždj se w řady.

Sláwa zewšad králi wane —
Ai, tu z Němec posel stane,
A tu slowa s prosbau pogj:
„Račiž, pane, pěstowati
Swěta žezlo w ruce swogj;
Wol nad swětem kralowati.“

Sotwa šjřj o poddánj
Tom se powěst, giž se shánj
Na náměstj lidstwa daw;
Takto hlasně prowoláwá:
„Králowu moc každý slaw —
Welkáť se mu berla dáwá.“

Král co statný lew se zwedne,
Wyslechna pak prosbu, sedne,
Poslům odstaupiti káže;
Sebe sám pak w duchu táže,
Má-li wzniknaut za cjsaře?
Až pak zwolá na pjsaře.

Wida před sebau ge státi,
Král gim káže listy psáti.
Dwanácte gich za stůl sedne,
Wšickni geden rozkaz pjšj;
Z lidu nikdo geg nezhledne,
Genom šlechta ho poslyšj.

Zňj pak rozkaz w slowa tato:
„Za dwanáct dnj, budiž swato,
Když se prwnj hwězdy znjtj,
Pode ztrátau cti a žitj —
Nalezne král wás každého
U pahorku melnického.

A kdy nočnj padne temno,
Král přibéře se tagemno,
Oděn w raucho genom sprosté;

Rytjři pak, mogi hosté,
W žatstwu dostawj se wšednjm,
Každý s panošem gen gednjm."

Poslowé gdau na wše strany,
Zwauce šlechtice i many;
Wšem milá ge čest i žitj,
Obau tedy každý chráně
Hledj w čas se dostawiti
Kradmo na melnické stráně.

A než prwnj hwězdy wzešly,
Giž se wšickni byli sešli,
Každý w oděwu swém wšednjm,
Každý s panošem gen gednjm.
A kdy nočnj padlo temno,
Král w gich řady wšel tagemno.

Takto wece: „Mogi milj,
Týden gest, co připádili;
Poslowé německých zborů;
Ti mně korunu přinášj,
Čestnau na mne prosbu wznášj,
K cjsařskému zwau mne dworu.

Král netratj swogj wlády,
Poddaných kdy slauchá rady;
Swolal gsem wás tjmto časem,
Neb se w znamenité době
Rád řjdjwám wašjm hlasem,
Swědků wšak nežádám sobě.

Ač mně rozum wlastnj radj,
Předc lidský — snadno zawádj;
Pročež duchem mi přispěgte,
Mjněnj swá w gewo deyte;
Gá pak z rozličného zdánj
Zwoljm, co se k prawdě sklánj.

Co to za noc dnes ge temnau!
Gsau tu wšickni mogi se mnau?
Z Waldštýna kde Hynek stogj?
Snad tu nenj? — snad ge wzadu?
Onť na čele wždy ge w bogi,
Ať i prwnj wstaupj w radu."

A pohljdnuw kol a kolem
Zamračil se; celým polem
Mezi šlechtau zniknul chwat;
Geden táže se druhého:
Powěz — tobě Hynek swat —
Ty zweš saussedem se geho!

Král se opět — opět táže;
Pokora gim usta wáže —
Ticho — slyšeti nic nenj.
A Otokar ptá se znowu,
Blesk pronikawého zřenj
Hněwu dodá geho slowu.

Rozpak gjmá shromážděnj —
Hle, tu slyšj podkow zněnj,
Widj gezdce k nim se bráti,
Widj w náčelj rytjře,
Pásaného w zbrog krunýře;
Žádný oka z nich nezwrátj.

Muže w předu giž poznali,
„To Waldštýnský! prowolali —
Za njm sluhů sjla gede!"
Zprawili hned o tom krále;
Ten se zmračj nenadále,
Zpurně pak řeč tuto wede:

„Kázal gsem, přigeti ke mně
S gednjm panošem, tagemně,
A tu celé widjm zbory;
Ha, za také hrozné wzdory
Neugdeš trestu strašnému,
Smělče! k wýstraze zbugnému!"

Wšem z té řeči twáře blednau —
Král že winných kárá, zhlednau,
Zlý že osud Hynku stogj.
On, spořádaw swogich w řadě,
Sám na čele, rychle pádě,
Náhle tu před králem stogj.

Dřjwe nežli král co prawj,
Po rytjrsku ho pozdrawj,
A ukázaw na mládence,
Takto dj: „Hle, syny moge! [1])
Železné giž nosj zbroge,
Chtj dobýti slawné wěnce.

---

[1]) Měltě 24 synů.

Rozkaz došel twůg mne milý,
By se šlechta w nočnj chwjli
K tobě sgela tu na mjstě;
Se syny tu tehdy swými,
S syny, šlechtici českými,
Stáwám, wěren ti zagisté.

Wygasnj se ljce krále,
Zraky měřj neustále
Četné ginochy, a prawj:
Statná země! Bůh tě slawj,
Neb ti slawné strogj hody,
Množe wálečné twé rody.[2])

[2]) Taulage se před několika měsjci po krautiwých březjch Wisly, k nemalému potěšenj shledal gsem na mnoha mjstech, že sausedé gegj náš milý gazyk český ctj, a slawných předků našich wysoce si wážj, někteřj i čtenjm českých knih se objragj. U gednoho z nich, pobywšjho po négaký čas we wlasti našj, naleznul gsem započatau tenkráte balladu tuto, a pro naše Kwěty, až dohotowena bude, wyžádal gi, domnjwage se, že giž z wýše uwedeného ohledu milá bude kraganům. Obdržew gi tedy nedáwno w polském gazyku, tuto w mateřský přeloženau laskawému čtenárstwu podáwám. Wljdným-li okem bude pozorowána i překladu pokleśky prominuty, hodlám časem swým některé „*Zpomjnky na Halič*“ z dennjka mého těmto listům připowěliti.
Jaroslaw Pospjšil.

Procházky.

[pokračowánj.]

Takto ſmeyſſlj, odpowěděl gſem, kdokoliwěk potřeby člowěčenſtwa, zláſſtě pak ſwého národu ſeznáwá, neboť o blaženoſt tohoto ſe tu gedná. K geho oſwjcenj ſměřuge přičiňowánj ſe wlaſtencůw.

Nechtěgme, mladý pane wlaſtenče, řekl ſſediwec, a ſkrowný uſměch mu rtoma pohnul, bělawým fauſem zaſtjněnýma — nechtěgme o tom na prwnj ſegitj ſe wéſti dlauhého hádánj. Gák wám neupjrám záſluh wlaſteneckých, ale ſſedeſátý rok mě naučil rozdjlu činiti mezi kowem ryzjm a — pozlátkem. We wás we wſſech — myſljm zláſſtě pokolenj mladſſj — gedna wane myſſlénka, a pohljžegice na národy cizj, rádi byſte s nimi na gednom ſtupni pozemſkého ſſtěſtj ſtáli, a k té wýſſce i bratry powznéſti: — a wſſak máte-li wſſickni ducha ſilu, za tau myſſlénkau odřeknauti ſe giných žádoſtj, na člowěku chljpjcjch, gako dědictwj zlého pokuſſitele? Ona myſſlénka gen gako rágſký ſen po několik let mládeneckých trwá, dokud we ſwětech na myſli utwořených žigete, prchá wſſak, an wſtupugete do žiwota ſkutečného.

Gák bych ſaudil, že w tu práwě dobu ono zanjcenj pro weſſken národ muže nowau a nowau ſilau napágj, gelikož mu i přjležitoſt bljže u rukau ležj, ſny ſwé mládenecké uwáděti we ſkutek a žiwot.

Tenk geſt uſudek wěku mladého a gařého. Napotom ale přiſtěhuge ſe bázeň o wlaſtnj poſtánj, a wſſeliké přánj, gežto by doſedlými na teplé hnjzdečko poněkud zawiklalo, pomalu ſe ztrácj. Nezdá ſe radno, pohlednauti, gak hluboko ginj pod naſſj ſtřjſſkau ſtogj, abychme ſnad w náhlém záwratu ſami njže neſpadli. A zbude-li poſléze chutě, na ně pohlednauti: ſſituge ſe nám ubohých, i rádi bychme ſpomohli, gen kdyby ſe to bez wſſeho zapřenj ſe, bez wſſj oběti ſtáti mohlo.

Muſjmk ſe přiznati, že gſem s nemalým podiwenjm na ſproſtého a wſſak oſtrého muže ſſediwce pohljžel, ſlyſſe geg, an howor wedl gako neynowěgſſj čaſopis. — Kdož gſi — a odkud přicházjš, člowěče? tázal gſem ſe geg w duchu, s patrným ſrdce tlukotem doložiw: — že mi tak ſměle prawdiwau zpjwáš pjſničku?

Djweyte ſe na mne gak chcete, mladý pane, ſpuſtil opět ſtařec, a diwte ſe, an ſſediwý, na polo zpráchniwělý wyſlauženec, wám cele nepowědomý, o wěcech ſauditi ſe oſměluge, aniž byl dokázal, že ſe gich znáti naučil. Gá celau nyněgſſj dobu welmi dobře znám. Deſetkrát i opět deſetkrát ſe mi přjležitoſt udala, ducha dnů naſſich z kněh i rozpráwek zauplna ſeznati, a nepatřilk gſem k oněm, gežto zahálčiwě podlé winice ſtogj, ažby pán přiſſel: Proč newcházjte, a neberete reyče do rukau? Njzko mě byl ſwětů Pán poſtawil, i nedychtil gſem wyniknauti wýſſe, a dnowé mogi nepowědomi zůſtali; ale učinilk gſem — a to ge ſtářj mého neykráſněgſſj odplata! — učinil gſem, co powinnoſt a ſila kázaly. Člowěkem gſem byl a Čechem!

Takto domluwil a wzchopil ſe. Slza ſe mu w oku leſkla. Gá muſel dech zatagiti, a rty pewně zawřjti, aby ſe mi tjmž způſobem klapky nezaroſſily. — Diwné pokolenj lidſké, gežto ſe za ſlzu ſtydjwáš, čaſto za tu gedinau známku ſwé lepſſj bytoſti!

Okolo krku byl bych padl ſſediwci. — Chwjlku gſme oba mlčeli.

Podjweyme ſe na to dětinſké ſrdce, gal ſe konečně, poněkud na rozpacjch, horliwý ſſediwec s uſmě-

chem mluwiti, a trubičku si u dýmky zprawowal, gežto mu byla mezi poslednj řečj wyhasla — gaké to se mnau, starým fausáčem, ssasstky prowádj. W něm ohně gesstě dost, ale tuto — na mau wjru! a toho gste wy, mladý pane, přjčinau — ano, ano, wy gste mě o snjdani připrawil — neboť byl poslednj kausek hubky, njžto gsem si byl prwé zapálil. Giž mi z pokuty musjte drobjtek ze swé poskytnauti.

To mi ljto, že nekaukjwám, řekl gsem wstáwage; a wssak co se snjdaně dotýče, i wy byste mě nynj o chuť připrawil, kdybyste mi malau prosbu nesplnil.

Prosbu? wám, pane? Totě gsem wěru žádostiw, usmál se stařec dobrosrdečně, a sahal po holi.

I progewil gsem gi. Šetrnými slowy zwal gsem geg, an mi seznámenj se dnessnj welikau radost působilo, aby mi swé dalssj přjgemné společnosti popřál, a do Kanálské zahrady na sklenici wjna mě doprowodil. A stařec bez welkého se zdrahánj přigal pozwánj mé, a tjm opět, gakož wůbec w chowánj celém, onu nenucenost a gistotu gewil, gakowéž gen dlauhým obcowánjm we spolcjch wybranégssjch nabýwáme.

Slunce nestogj gesstě wysoko, rozpráwěl, an gsme sady opausstěli, — a w nowý domow gesstě dosti časně se dostanu.

Gste u Prahy na nowo domowem?

Ode dnesska. W domě wyslaužencůw. Wetché audy nechtěgj wjce na swětě službu konati, musjm se tedy ohljdnauti, kdebych mjstečko k poslednjmu oddechu a k složenj hnátů nalezl.

Nepodobá se, žebyste před smrtj giž we strachu byl.

Ruka Páně wládne nad námi, a zchwacuge i ostřjhá nás wssecky.

A wssudy, před Prahau i w Praze. — Newiděl gste giž dáwno nasse hlawnj město?

Od roku ssestnáctého — když gsme se wjtězoslawně z Pařjže wraceli. Tenkráte gsem byl gesstě k swětu podoben, a srdce moge schopno radowánek, gimiž nás po celém wůkolj wjtali.

Od těch časů staly se mnohé změny po městě. Sotwa se w Praze poznáte.

Ach, což se staré oko po změnách ptá, gaké se staly na domech. Gá se budu djwati po lidech. — Slyssel i četl gsem o tom, gak ozdobně si Praha počjná — a když gsem dnes ráno k těmto sadům podlé silnice přissel, gako djtě zplakati gsem musel. Byly to slzy radosti i wděčnosti. Gakéž to božj požehnánj na mjstě, druhdy pustém, ano zlořečeném, gežto rozlaudhalo wzdechy katem umjragjcjch! Byloť mi, gakobych na předsjň swěta wcházel, kdež nebude ani zássti, ani nepřjzně, ani bjdy, ani zločinu. —

Brali gsme se podlé hradeb, wzhůru ke Psstrosce. Stařeček radostj ruce spjnal, pohljžege na zahradu, gakéž nebylo w té podobě za časů geho widěti. — Hlasitě ssuměly wysoké topoly, an gsme Kanálkau kráčeli ke stolům, we chlad libostinných kasstanů. Slunce začjnalo giž opět plamennými usty zemi ljbati. Bylo gitro, že se i zasmussilému trudobylu srdce rozhřáti muselo. — Nám se rozhřálo; stařečkowi rozhřálo se gesstě wýsse při sklenici wjna. Připjgeli gsme si na zdar wlasti a wssech ssleehetných. Čelo geho omladilo se, srdce geho otewřelo se. Bylo nám, gakobychme se byli giž léta znali, a spolu cjtili.

I žádal gsem ssediwého wlastence — on toho gména zaslaužil! — aby mi powěděl, gaké byly gsau přjběhy geho žiwota.

Wy mi possetilců přezdjte, mladý pane, začal rozčilený stařec, budu-li wám o swém žiwotu wyprawowati. Gsautě tak nepatrnj skutkowé mogi, že ge ani snad rozpráwky hodny neuznáte, ledabyste mi wytýkati chtěl, že mau winau zůstali nepatrnými. —

Bylť můg známý od dnessnjho gitra synek magitele skrowného statečku w kragi prachinském, w okolj a osadě, gakž doložil, od kosti českých. Školy w osadě nebylo. Muselť geg otec sám w prwopočátečnjm uměnj cwičiti, k čemuž wlastnj wěděnj, gakéhož za mladých let we sskolách městských a při skrowném auřadowánj byl nabyl, daleko dostačowalo, gelikož syna také pauze k stawu rolnickému odhodlal.

Mnohým učenjm mi hlawu netrápil — wyprawowal stařec, ale co mi o nebi a zemi, o člowěku a powinnostech geho třeba bylo wěděti, hrawě a lehce mi do paměti wsstjpil. Kněh gsme mnoho neměli. Starý a nowý zákon, modlitebnj knjžky, českau kroniku, čtenj o swatých otcjch a kalendáře: takowá byla nasse celá zbjrka; giných kněh českých nebylo tenkráte k dostánj. Gá sobě zwlásstě staré biblické přjběhy a Hagka oblibil; w nich gsem snil a žil. Gako Dawid byl bych se rád s Goliássem potýkal, a kdyby byla kraginu hladowá lesnj ssélma hubila, gako Samson bych gi byl drawý chřtán roztrhnul. Uměl gsem powjdati, gak se Čechowé na Řjp dostali, gak a kde pozděgi nepřátely pobili, a čjm knjžata a králowé nassi slawného gména docházeli.

Tu zawzněla trauba bogownj, swoláwagjc zástupy k obraně proti zborům, z dlauholetých okowů

utrženým, a w prwnjm okamžiku wolného oddechnutj wážniwě baucjcjm. Bylok na začátku welkého francauzského powstánj. Také mladý Wogtěch postawil se pod korauhew ochranců domácjch.

Nenucen, z wlastnjho hnutj srdce, chopil gsem se zbraně, wyprawowal nynj. Starý náš duchownj pastýř byl toho půwodem. Bylť to stařec welebný, wzor ctnostj kněžských. Gesstě geg widjm, an před wesskerým shromážděnjm obce na poswátném stogj mjstě, a ruce wztahuge k požehnánj. Gesstě slyssjm praud w dussi zňatých slow: Wzhůru, bohumilý národe, wzchopiž se, opásey bedra, a wegdiž w bog pro zahágenj wlastnjho přjstřessj, gakož i pro blaho swých bratřj. Napomjnal mládež nestrachowati se a nezpauzeti, alebrž w ochotném bogi českého gména hodnau se ukázati před swětem. — Přissed domů, padl gsem otci okolo krku, a prosil geg, aby mi proti Frankům táhnauti dowolil. Otec sepial ruce, oči se mu zalily — požehnal mě ale— a na třetj den gsme zpjwali za zwukem bubnů.

Hbitá wůle a za časů tehdegssjch mezi lidem stawu geho neobyčegná schopnost w rozličném uměnj hned mu za desátnjka pomohly. Brzo se stal poddůstognjkem. Tu opět prwnj uzawřen mjr, a mladý poddůstognjk musel se nawrátit do otcowské dědiny, gelikož otec náhle wadnauti začjnal, aniž tu kdo giný byl, komužby se hospodárstwj bylo swěřiti. Gediná dcerka byla gesstě wěku autlého, aniž sama domácnost sama řádně wésti. — Pochowalik otce podlé matky dáwno zesnulé, a sami péči wedauce o zdar domácj, w blahé spokogenosti žiwot tráwili.

Bylik to neykrásněgssj dnowé, gežto mi wěčná prozřetelnost dopřála, mládj moge owěnčjc růžemi, zpomjnal si nynj wyslaužence. Bylať spanilá růžinka sestra moge, den po dni wnadněgi se rozwjgegjc před mýma očima. Dusse nasse opautány byly pauty kauzelnými, a wssecky radosti nasse w gednom pramenu braly počátek.

Tu poznowu se hnula wogska francauzská přes Rýn, a pohubiwsse Německau řjssi, giž gigi přednjmi pluky překročila české pomezj. Oddělenj se rozložilo w otčině Wogtěchowě; w statku geho hemžilo se nezwanými hostmi. Býwalý poddůstognjk skřjpal zuby při gich rozkazech, neopominul ále, hágiti swého domácjho práwa, a stal-li se někdy powolněgssjm, zagisté gen sestra byla přjčinau. O ni gedinau se strachowal.

Přihodilo se, že gednoho dne, za přjčinau rozwáženj pjce od pluku k pluku, na několik hodin z domu se odebrati musel.

Mně bylo, pane, gakobych k smrti gel, když gsem na wůz wstaupal. Celý rok ze žiwota swého byl bych obětowal, kdybych čeledjna byl mohl na gediný dnessek uzdrawiti. Bylať gizda gako pekelnými mukami. Srdce mi tussenjm a auzkostj pukalo. — Hustý pot se walil z uřjcených konj, an gsem, nawrátiw se, opět doma u wrat zastawil. Ach, kdož mi ty dwě wěčné pohádky — Náhodu a Řjzenj — rozhodne? Gá bych w žádnau skoro newěřil; geť člowěk sám dnů swých diwný pěstitel, buď giž k slawě wzessly, aneb ke zkáze! — Gakoby nebezpečenstwj ohniwým bičem za mnau bylo stálo, hnal gsem se do domu — auzkostný křik — gednotliwé wzlikánj — klenj dussi mau progalo. Wyrazjm dwéře — tu sestra moge s chlipným hostem w zaufanliwém zápasu. Spatřj mě — a w plesu diwokém se zagjká — poslednj sjlu sebere — trhne sebau — a celým tělem letj ke mně — klesá, i padá na zemi; gá gi nemohl zachytit. Angel pomsty byl zastřel zraky moge, a ruka moge uchwátila sekeru — náhodau čili řjzenjm w kautě stogjcj — a napnula se mi prawice — a těžká sekera z nj wyletěla — a chlipný Frank s hlawau roztřjsstěnau — s twářj, tokem krwe zalitau, se na podlahu skácel.

J bylť se stařec při zobrazowánj onoho wýgewu roznjtil, a dokončiw hlasem giž giž klesagjcjm při zawražděnj zlého hosta, zamlkl se — a w zpomjnánj na nesstastnau dobu wyplauly mu dwě welké slzy pod ssediwé řasy.

To gediné okamženj rozhodlo nad mau i sestřinau budaucnostj, wyprawowal po hlubokém wzdechnutj dále, a mračno bolestného zpomenutj pomalu na twáři geho rozplýwalo w gemný, žalostný úsměch. Gakobych nedowolenau wraždu byl spáchal, padla auzkost w dussi mau. O swůg žiwot gsem nedbal — gediná sestra zagjmala nynj celau mogi pozornost a péči. Silnau rukau gsem se gi uchopil — wzbuzowal k žiwotu, a uchwátiw kde co penez bylo na hotowosti, i s omdléwagjcj gesstě djwkau dowlekl gsem se k wozu. Koně ani si neoddechnuwsse opět cwálem uháněti museli k blizkému lesu. Chtěl gsem se uteci na neybližssj auřad — ale koně brzo z mjsta nemohli, a slabá djwka mi padala z mrákot do mrákot. Plakal gsem, zlořečil, pobjzel a zaufal — až mě w auzkostech postaweného w lese pod ssirým nebem saumrak přepadl. Byltě gsem ubohé sestře k odpočinutj mechu nanosil, a práwě, an se začjnala zotawowati, na blizku i w dálce zwony zawzněly, wolagjce k wzniklému požáru.

(Pokračowánj budaucně.)

Pautnjk.

[Pokračowánj.]

Proč tak taužebně w kraginu zírá Albjna z břehů aegaeiských? Proč za létagjcjm oblakem posjlá wzdechy swé, a s malým Erwinem na wrchy leze, odkud daleký krag přehljdnauti lze? Ach negde, gesstě negde! zwoláwá a smutně se wracj do pobřežné chatrče, an giž dáwno do wssech kragů se wehnala noc.

Wždyť gste mi sljbil, prawila gednau při wrácenj swém ku Quidonowi, wždyť gste mi za to ručil, že neydéle za tři dny Ordessi za námi přigde, a giž uplynul měsjc, a on zde gesstě nenj! Pane, gestli geg potkalo nesstěstj, Bože na nebesjch! gestli on také padl obětj rozkacených fanatiků; ach, pro žiwé mocnosti nebes wás prosjm, hleďte se dozwěděti, čjm se stáwá, že tak dlauho negde?

Quido gi sljbil i ugisstowal, gestli mezi dwěma dny nepřigde, že sám zpět se nawrátj a přiwede geg. Lstiwý wssak muž ginák smeyssel, an dobře wěděl, že ne Ordessi, nýbrž Kotroni Albjnu w zámořské odwede krage. Uplynul wssak den prwnj i druhý, — očekáwaný nepřissel. Tu Quido slib swůg, Albjně daný, změniti umjnil sobě, a zaporučiw gi z chýsse wygiti, an nebezpečné a zbytečné procházky gegj se mu zdály, odebral se k sewern, a než slunce z morských se wywinulo wln, za horami odcházel.

Gasný byl wečer a tichý, a wznássel se nad hladinau morskau co angel mjru, a pozlacenými wlnkami co perutěmi zahráwal. Žádná chmura nezakrýwala gasný oblohy hled; přjroda i nebe wstaupily w pokog, a prodléwaly u radostném chwěnj. Tjm hrůzněgssj bauře opanowala srdce Albjny. Nepokogně tlauklo w očekáwánj budaucnosti, a oko angelské gegj kalilo se slzami. Počala nedůwěřowati se w slowa Quidonowa, a litowala, že mu bez důkazu uwěřila, a oddala se wedenj geho. Z druhé strany wssak geho chowánj se k nj a ubezpečowánj o sprawedliwém a dobrém smeysslenj poněkud gi upokogilo. Erwjnek usnul na kljně gegjm. Poslednj poblesky zacházegjcjho slunce se mžikaly oknem, a stjny skalnj začaly prodlužowati se po bljzkých břehách. Tu něco zassumělo pod oknem, zaslechla lidský krok. Trnula leknutjm a radostj. Giž giž gest zde, prawila k sobě. J wstala, položila Erwina na lůžko, a chtěla gjti wstřjc milowanému manželi. Tu se otewřely dwéře, a Kotroni wstaupil w sjň. Zkřiknutj Albjny zbudilo Erwina, genž se w obegmutj matčinu ukrýwal. Kotroni nemluwě státi zůstal u dweřj.

Odpusťte, prawil, nepřicházjm-li wčas; wás gsem zde nemjnil nalezti, giného hledám. Čili gest wám i bljzkost moge tak protiwná, že blednete, když mne spatřjte? Nechci wás zdržowati, gen mi zprávu deyte, možno-li. Wlastnému mnichu Quidonowi doručiti mám list od wasseho manžela.

Gak? zwolala Albjna, wy? ó Bože! proč nepřissel sám? — Wjc nepřigde, odpowěděl Kotroni, alespoň nikdy wjc na tomto swětě! —

Ani mi neodpowjdáte? čili tak mnau powrhugete, že mi ani gednoho milostiwého hledu nepopřáte? Wždyť k wám nepřicházjm co nepřjtel, a že se proti wassemu přikázanj k wám bljžjm, nestáwá se mau winau; nechť to náhoda zodpowjdá, gežto wás sem přiwedla. Wjte, že wlast a powinnost nynj wede kroky mé a wládne nade mnau, a kamkoli mne ta wolá, žádný mne nezdržuge ohled. — Gen tu gednu mně deyte odpowěď, zdali co wjte o Quidonowi; — w té kragině se prý nacházj, a gá přicházjm, uwesti geg w bezpečné mjsto, an w krátkém čase i tento břeh dosáhne krwožjžniwý meč Turkůw.

Posawáde nepohnutá stála bledá Albjna, a pewně w náručj držela Erwina swého, ale slowa Kotroniho ulewila leknutj gegjmu. Tedy aužel náš — tedy wlast drahá na wěky gest zničena? — Umlkula opět. Za chwilku přikročila ku Kotronimu a za ruku geg gala, řkauc: Zde přebýwati nebezpečno se wám zdá? — O probůh wás žádám, uweďte mne k mým přjbuzným!

K wassjm přjbuzným? — odpowěděl Kotroni, — ó, těch giž dáwno nenj! Co nepohltila wálka, zasslo w obecném krweprolitj.

Albjna. A Michalo, a Ordessi? —

Kotroni. Padli na bogissti.

O! zwolala Albjna, nynj giž přeplněna gest čjsse, ukončena gest pauť má, i gá nesmjm přečkati pád wlasti!

Žalostj přemožená we mdlobách by byla klesla Albjna s Erwinem, kdyby Kotroni gi nebyl pochytil w náruč swau. Djtě položil na zemi. Gi, beznadégně a předc newyslowně wássniwě milowanau Albjnu, nynj na swém srdci držel, a ljbal chladná usta a liliowé ljce. Tu newiňátko hlasitě počalo plakati, a ručinkama swýma dosahowalo po matce, gakby odhánit gi chtělo, a zbudilo wyšssj cit w zbaurených prsau nesslechetnjka. Ne bez aučinku zůstalo wykřiknutj djtěte; uleknutý Kotroni procitnul z wássniwých snů, a giná, ďábla hodná mysslénka opanowala mysl geho.

Ha, prawil k sobě, žiwa musíš býti mau, dobrowolně se mně musíš wzdáti, a protiwnjci mogi magj to zwěděti a zaufati! —

Srownal gj oděw, uložil na lůžko, a djtě wedlé nj, a procitnutj gegj očekáwal.

Ležela bez wůle a bez moci, spanile a krásně, co odpočjwagjcj angel. Něžná u wzdechnutj slabě se pozdwihowála prsa, bledá twář co liliowý se skwěla kwět; milost, žel a bolest, ona newyslowná poezie gewila se w oblitegi nesstastné ženssting.

S hlubokým wzdechnutjm probudila se, když se slunce giž dáwno zatopilo w moři. Slabá saumraku zář nizkým oknem se do swětnice drala, a Erwin tak hlasitě plakal, že Kotroni geg ani upokogiti nemohl. Albjna pozdwihla oči, a dlauho se nemohla zpamatowati. Ljce gegj počaly se rdjti co ranní zoře na ssedé obloze. Pewně tiskla Erwina k srdci swému, a wůkol se ohljžela w polotemné swětnici, a když oko gegj kleslo na Kotroniho, opodál sedjcjho, w uleknutj se zpamatowala, a čeho gesstě by žádal, tázala se geg. Patrno bylo, w gaké rozpačitosti se nacházel. Brzo wsſak zpamatowaw se, přibljžil se k nj, řka: Wjm, že wám protiwná gest přjtomnost moge, ale wasse okolnosti nedowolugj mně, opustiti wás. Co hodláte počjti? W kteréž gste důwěřowala, giž negsau wjce, a osamotnělá, i opusstěná stogjte w nebezpečenstwj mnohonásobném. Mne náhoda, čili wyšsſj prozřetelnost přiwedla k wám práwě w tu dobu, an zcela bez podpory i se swým djtětem bjdně byste zagjti musela. Čili gesstě daufáte z giné strany pomoci? Pochybugi. Pročež přjmo hledati budu mnicha Quidona, a pak wás wsſechny w bezpečnost uwedu. Swatě wám slibugi, že pak zbytečná přjtomnost moge nikoliw wás obtěžowati nebude.

Newěděla Albjna, má-li slowům Kotronowým uwěřiti; ale wsſe tak prawdiwé a srownáwagjcj se gj zdálo, že déle nepochybowala o ssleehetném smeyſslenj Kotroniho. Wyprawowala mu wsſecky přjhody swé, i kterak s Quidonem očekáwala zde Ordessiho; i po dlauhém rozmeyſslenj z gedné, a slibowánj i ugjsſťowánj z druhé strany, odhodlali se druhý den na odchod.

Poněwadž wsſak nebezpečenstwj hrozilo ze wsſech stran pro bljzkost pluků tureckých, usnesli se, že před slunce wýchodem Kotroni wygde hledat něgakého u břehu rybáře, aby ge w člunu swém k seweru dowezl.

[Budaucně dále.]

Laupežnjk z nauze.

[Skončenj.]

Newjm, čjm to gest, že člowěk swého bližnjho rád odsuzuge. Pamatugi se, že lid — owsſem newzdělaný — welice nespokogen byl, když odsauzený milost obdržel; a ta nespokogenost nepocházela ze zásad, nikoli! ale že potěsſenj neměl, bjdného na poprawisstě doprowoditi. Zdá se mi, že takowá strasſná gednánj co slawnosti se swětj. Uzkjš, synu můg! — a litowal bych, kdyby to twému citliwému srdci ugjti mělo — uzkjš, prawjm, gak děwčata w skwostném obleku milánky swé na poprawu zwau, ano tam o lásce žwatlagj, kde nesſťastnjk trpj — kde lidé mrau. — O ty swatý úmysle trestagjcjch zákonů, gak býwáš zničen! — Gen některý lidomil wracj se smutně s hlawau k zemi skloněnau, pláče wjce nad diwáky, než nad umjragjcjm, a býwá z hlubokého rozgjmánj swého mladau, nezwedenau chasau wytržen, tázagjcj se, přjsstjli týhoden se opět wěsſeti bude?

Giž gest nesſťastný mrtew. Geho tělo wisj na slaupě. Smrtelný pot se ronj po zbledlém čele. Geho oči gsau strasſně zročeny, a mezi zmodralýma rtoma ssetedně se gazyk umjstil.

Nyni, synu! přistupme k mrtwole bljže. Tuhým a upřeným okem patři na nesſťastného, a slyš, co ti řeknu.

Tento byl dle swatého obrazu božjho gako my, stwořen. Měl matku, kteráž geg w bolestech, gako twá tebe porodila. Byl djtětem, a geho neyprwněgsſj, newinné žwatlánj působilo otci, gako mně twoge, radost newyslownau. Neywětsſjm namáhánjm byl wychowán, trpěl hlad a žjžeň, snássel zimu a parna přewelika, tráwil žiwot neybjdněgsſj, a neybjdněgsſj smrtj zemřel. Tato ztuhlá ruka zdála by se mi gesstě na tomto mjstě wážnau, kdyby laupežnjkowa nebyla. Wládla ondy pluhem, obstaráwagjc mnohému zahálečí w domě skwostném potrawy, genž nestarage se o swých spolubratřj osud, gednjm stolowánjm tolik zmrhal, žeby mnohdykráte sto lidj z toho po celý rok byli mohli tráwiti.

Newymlauwám laupežnjka, kterýž držjm činem obecný rusſil pokog. Wýpowěd saudců byla spraweliwá; zasslaužil dle zákonu smrt; ale zlosyn zůstáwá předce člowěkem, a nasſeho slitowánj hoden gest.

Kdybychme tagnau člowěka historii znali, gebož zewnitřnost tak často odporná býwá: mnohé lidské srdce by se u gámy odprawenébo zastawilo, a u prachniwěgsſjch kostj slzy člowěčenstwa nad osudem geho prolewalo.

Zlosyn, o němž gsem prwé mluwil, slaul Matauš. Chudj, wsſak poctiwj rodiče geg byli zplodili, a wychowali ho dle možnosti w prawém náboženstwj.

Co sedmiletý chlapec pásl we weinici swých rodičů husy, při čemž se mu w studených časech podzimnjch zle dařilo, gessto bosau nohau chodjti musil. Po smrti swých rodičů, genž mu dědictwjm 30 kr. pozůstawili, musel se pracj selskau žiwiti. Slaužil u rolnjků za pacholka. Kdekoli w službě byl, milowali geg, a dobrým Mataussem nazýwali. W 23tém roku swého stářj se oženil, a obec, kdežto se zdržowal, swěřila mu pastwu, an tohož času wesnický pastucha byl zemřel.

Nynj nebyl žádný ssťastněgssj nad dobrého Matausse. Měl manželku, kterauž milowal, chudau, wssak poctiwau. W létě se žiwil pastwau, w zimě hotowenjm kossťat. Pogjdáwal swůg černý chléb, nežádagę giného, a byl spokogen we swé malé chyssce.

Po dwě léta takto žil, než drahota nastala. Tuť ženu swau a děti, wolagjcj o chleba, uwařenými kořiwami sytiti musil. Při wssem tom byl gesstě poctiwý. Nauze ho wssak k dluhům donutila, zrůstagjcjm na 15 zlatých. Drahota pominula, Mataus wssak z pastwy a z kossťat tolik wydobyti nemohl, aby dluhy zaprawil.

Widěl wůkol sebe zrůstagjcj děti, widěl swau tratjcj se sjlu a swé nestálé zdrawj, kteréž geg k wýdělku neschopna činilo, widěl slzjcjma očima swau milau a pracowitau manželku, gižto u wečer, mimo neslaný úkrop, ginau potrawu podati w stawu nebyl.

Smutně sebau wrhl na twrdé lůžko, a rmutné myssléuky trápily dussi geho.

W takowé powaze se nacházel poctiwý Mataus, když se na dwéře geho malé chalaupky zatlauklo. Manželka geho uchopila třesaucj se rukau temně swjtjcj kahánek, a otewřewssi dwéře, uzřela dwa cizince o nocleh gi prosjcj. Noc byla tmawá, déssť a wjtr se strassně proháněl. Autrpnostj gsauc hnuta, přigala gich. A zasluhugeli autrpnost tato hany? —

Nenj-liž blahé hostinstwj — z měst wypuzené — wjce ctnostj, ač gen w chatrných gesstě chýssjch ukryto býwá?

Mataus přiwjtal cizince, a že až do kůže promoklj byli, dowolil gim se u kamen usussiti. Tázal se gich, odkud by byli; oni začali mluwiti, a w společném howoru půlnoc se přiblížila.

Uhodila gedenáctá hodina; déssť se zmjrnil, a lunu bylo časem na nebi zřjti. Geden z těch cizinců possseptal druhému něco do ucha, načež on k pastuchowi se gal takto mluwiti:

Milý Mataussi! znám twůg staw, nenj radostný. Pogď s námi, můžeš se psoty a bjdy zprostiti. Bylit gsme gako ty chudj; počali gsme wssak rozwažowati: Bůh a přjroda každému člowěku něčeho poskytla; gen lidé sami sobě těch darů wyrwali. Byli tedy prwnjmi laupežnjky.

Cizinec chtěl we swé řeči pokračowati — Mataus wssak skočil z lawice — chtěl mluwiti, ale ani slowa wyřeknauti nemohl. Konečně, když se byl spamatowal, promluwil k cizinci, o gehož rameno se podpjral, takto: Nessťastnjče! gsi ty laupežnjkem? — Nikoli! odwece cizinec, gsem gen člowěk, kterýž podjl swůg po swětě hledá, a který, gsa přjliš slabým, u silných ho nalezti, od slabssjch ho mjti chce. — Ale, buď gak buď, Mataussi, nech to býti, a pogď s námi! Manželka a děti o chleba tě mokj, ač gim žádného podati nemůžeš; chceš-li ale —

Při těchto slowjch trnul Mataus. Slzy se mu třpytily w očjch, a zaufaliwě opět sebau na lůžko wrhl. — Mezi tjm přilezly geho dwě děti, křičjce o chleba. — Zjtra, odpowěděl Mataus, zjtra máte ho mjti.

Děti wssak plakaly, opakugjce nářek: Tatjnku, máme hlad! ach, ten bolj! — Mataus se wzchopiw z lůžka swého, promluwil k cizincům: Půgdu s wámi. Geho ale manželka, wrhnaucj se naň, klesla mu do náručj, padla mu k nohaum.

Čeho se chceš dopustiti, nessťastnjče! wzkřikla ona. Wám chleba zaopatřiti, odpowěděl Mataus. A sobě smrt dáti, křičela dále Markyta. Pohledni, ó pohledni předce na swé djtky. — Widjm ge, řekl Mataus, wolagj o chleba. — Markyta omdlela, a Mataus s cizinci opustil chatrč.

Po dwau hodinách nawrátil se Mataus. Čin byl dokonán, a podjl geho pozůstáwal w 15 zlatých a několika kaussků ssatstwa. Nessťastnjk stál při laupeži na zwědách. Se srdcem zarmauceným wrátil se s podjlem swým maličkým do obydlj swého, kdež utěchy zbawenau manželku nalezl, a gj kolem krku padna, zwolal: Ženo neylepssj! odpusť, odpusť zlosynowi! Chtěl gsem tebe a děti nasse neywětssj gen bjdy sprostiti. Pak na tento nessťastný podjl. Gest dostačitelný, dluhy nasse zaprawiti, a wjce gsem newzal. Upokog se, ženo dobrá, ženo nessťastná! Neukradl gsem těch penez, wypůgčil gsem gich gen. Stanu-li se dnes nebo zjtra mohowitěgssjm, opět ge nahradjm.

Takto mluwil Mataus, zaplatil dluhy swé, zůstal gesstě čtyry měsjce we swém domku, až konečně gat byl, že swého zločinu se wyznal, a k smrti byl odsauzen.

Co gest žiwotopis člowěka, synu můg! kteréhož pozegřj katem umřjti spatřjš. Mohu si pomysliti, co se w dussi twé zmjtá, a powědomo gest mi wssecko, čehož mi srdce twé na to řjci by chtělo. Nynj wssak čas nenacházjm, tě wyposlechnauti. Gdi, a čekey na den strassného činu, pak přigď s dussj pohnutau nazpět, a gá tě ponaučjm, gak budaucně co sauce dobrotau srdce swého zločinu brániti a nessťastnjky maudrým řjzenjm takowých trestů zbawiti můžeš. W.

Připrawowánj másla bylo Řekům neznámo. Římané nikdy másla k potrawě neužjwali. Gak ge připrawiti neyprwé Nizozemci w Indii wynalezli, a dlauhý čas užjwali Sspanělowé za mast na rány. W prwnjch křesťanských stoletjch dáwalo se máslo mjsto olege do swjtilen.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

KWĚTY.

16. čerwence [Přjloha XVtá.] 1835.

Dopisy

patrných (t. g. mezi odbjrateli Kwětů poznamenaných) osob.

I.

Můg welice wážený p. wydawateli!

Chtěl gsem Wás připamatowati, že staré a poctiwé přjslowj o hlawnjm městě našeho králowstwj českého: „W Praze ge blaze" — nikoli a žádným způsobem o wenku neplatj a platiti nemůže. Tady ge peněz po málu, a musjme-li ge dnes nebo zjtra wydati, rádi za ně také něco užigeme. Ale ty, milý Bože, gakž pak Wy nám k tomu užjwánj pomáháte? — Na to Waše weřegné pobjzenj wšech Staročechů, aby Wás při spisowánj a tisknutj těch Wašich listů nėgakým pakatelem podporowali, či gak Wy tomu řjkáte: aby předplatili; odhodlal gsem se na to i gá, a každého čtwrt leta gsem Wám po našem obecnjm poslјčkowi dwa rýnské posjlal. Myslil gsem: kdož wj, kdy tobě a nebo twým dětem někdo něco dobrého udělá, a w duchu gsem se také na to těšil, že gméno mé weřegně tištěno, a takto, gak slušj a patřj, před celým swětem oslaweno bude, což by mi arci při mém auřadowánj k udrženj respektu w celé obci bylo přispělo.

Co se těch čtyrykráte dwau rýnských do roka dotýče, abych Wás upřjmně pochwálil: wloni gsem gich nelitowal. Každých čtrnácte dnj gste mi po starém Kašparidesowi osm, někdy i dewět čtwrtkowých listů posjlal, a tak gsme na dwa i na tři dny co čjsti mjwali. A my rádi čjtáme — zwlášte co se mé staršj holky dotýče. Tak hle na wečer, zwláště když ge suchá nádržka, a mleynice stogj na prázdno, sedneme si před mlýnem pod starau ljpu, žbáneček před sebe, a čteme s božj pomocj. Dwa, tři sausedi poslauchagj — a ge-li něco, čemu nerozumjme, tu ge hlawy lámánj a hádánj, až nás při tom tmawá noc přepadne. A to, můg welice wážený pane wydawateli, ge při těch Wašjch listech, co mě těšj neywjce; neboť že při těch hádkách genom wždycky gá, co předněgšj osoba i saused, wýhru mám, samo sebau se rozumj, a takž se moge reputacj w celé obci wždy wjce a wjce rozmáhá.

I potěšil gste nás, welice wážený, an gste na začátku tohoto běžjcjho roku gako zwláštnj kurendau ohlásil, že nám budaucně za ten samý penjz každých čtrnácte dnj geště o půl archu wjce posjlati budete. — Ten člowjček má uznalé srdce, řekli gsme wšickni wespolek, a opět gsme Wám na nowo dwa rýnské poslali. Ale ach, nastogte! co s tjm půlarchem začjti? — Zprwku gsem řjkal: Stalo se to omylem, a nebo ze čtweráctwj, poněwadž starý Kašparides w náležitý čas do Prahy s penězi nemohl; ale půlarch přicházel za půlarchem — a ono pořád stegné sypánj.

Ai, pro milý Bůh, což pak ge nám do toho, co a kterak Wy o nowých knihách, o komedii a nebo o muzice smeyšljte? Proto my se gimi předce neobweseljme, ani nepoučjme; proto předc žito nepokwete, když nezasegeme. Chcete-li nám radost způsobiti, pošlete nám ty knihy, wystrogte nám komedii anebo nás k muzice pozwete; my si napotom sami řekneme, co se nám ljbilo, a co nic; gednoho ğusto nenj gako druhého, a násilně si dáti něco wecpat, k zdrawj neslaužj.

Mimo to bych řekl, že si swými saudy genom mnohdy nepřátely děláte. Mauka nenj a nemůže býti gako mauka, a předce mlynáře nepotěšjte, řeknete-li, ta ge špatněgšj. A což, kdybyste se na trh postawil, a plnými usty wyzwáněl: Nekupugte od Mikuláše — zbožj geho za nic nestogj! — Pohaněti ge lehko — ale ginák a lépe učinit, a neb aspoň k tomu platné nawedenj dáti, pane, to gest giná melodie. Proč to neřeknete gedinému skladateli, máte-li na djle geho něco wytýkati? Což my na tom oprawjme, ge-li wěc chatrná? — a nenj-li, ta se sama pochwálj. Můžete-li mi něco k wůli učiniti, nechte Wašj, tak nazwané kritiky, aneb to mezi sebau wygedneyte, abychme my ostatnj nepřišli k zkrácenj. — Něco nowého, něco k smjchu, něco k lauskánj, to ge nám, wěřte, neymilegšj, a na to několik ğrošů rádi obětugeme. Učiňte giž podle maudrého nahljdnutj, a deyte mě cele tak mezi swými laskawými odbjrateli wytisknauti, gakž se Wám na odslaužeinau podepisugi

Wáclaw Lopatka,

mlynář, saused a konšel obce M....ské.

II.

Spásyplodný wlastenče!

Děgjž se wěci pod hwězdami, o nichž se toliko dušjm wywoleným snjwá! — Takto pozdrawugi spásyplodnost Waši! — Rozumějtež mi řkaucj: dušjm wywoleným, gelikož gimi filosofy newyrozumjwám. K čemuž také filosofie se srdcem kamenným? Těžký tento swět i bez filosofie tak důtkliwě na nás doléhá, že wěru nadčlowěcké sjly k tomu potřebj, zapomenauti naň, a powznesti se w idealů řjši, w kraginy krásněgšj a neukončené.

A kdokoliw se rozpáleнau ducha sjlau až k tomu oblakowému domowu powznese — ba netoliko powznese, ale opět slitowně na zemi se spustj, mezi námi usedne, a slowy prorockými o tom, co byl na hoře spatřil, powjdá; zkrátka kdo nám to newyslowné ducha prahnutj, naše tagné žádosti, radosti a žalosti usty zpěwnými wyslowj — kdokoliw básnj: zdaliž naši weškerau přjzeň, — nezardjm se to wyslowiti! — naši lásku nezasluhuge? — Gá milugi wšecky básnjky, a neywraucněgšj moge prosba dennj gest: Deyž mi, nebe, za přjtele básnjka!

Pane, spásyplodný wlastenče! — neubližugte těmto wolencům, těmto dobrým dušinkám! — Kdykoliw nowé gméno pod několika weršjky zočjm, zaplesá duch můg, a usta w radostném třesenj se zašeptagj: Ach, hleďte, giž opět geden, kterýž nenalezage, coby platného na tomto swětě hmotném robil, na paut se pustil nadwětrnau! — Chraňte geg duchowé strážnj, aby nespadl!

O chraňtež geg také Wy, pane spásyplodný, a newztahugte po něm ruce, a neztrhugte geg z blahého zaspánj. — Nemáteliž giných křehkých dělnjků zemských, o gichžto hrubé wady péro swé brausiti můžete? Dobře gste učinili, pane, zaraziwše list kritický, a umjniwše plody domácj přjsné podrobiti prohljdce. Maudře — ách, gá bych pána spásyplodného do nebes powznesla, kdybych wěděla, že snaženj moge marné nebude! — maudře gste učinili, an gste se odhodlali, našich mudrců poklesky giným na wýstrahu u weřegnost uwáděti. Takowýmto neshowjwagičným, weřegným bděnjm nad chybami tak nazwaných škribentů učených musjž se i slabost otužiti, a wšeliká péče k tomu obrátiti, aby se k slawnému cjli dokulhala. Neboť tiť gsau, gežto patřj na zemi, a snesau metlu kritickau. — Ale s básnjky, pane — ach, s těmi giž dle gich přirozenosti gako s párau gedneyme — tiť se Wám pod rukama rozsypau.

Pomysletež tedy, abyste si gméno spásyplodného zachowali — wždyť i to s Wašnostj škodau nebude. We wšech časopisech znjti budau zpěwy o Wašnosti zásluhách, a kdybych naše básnjky sama pobjzeti měla, čehož arci potřebj nebude, gestli gste si předsewzali wšecko napořád chwáliti.

S Wašnostj

upřjmně smeyšlegjcj

Jaroslawna Pětišilka Šimáčkowa.

NB. Gestlibyste Wašnosti něgaké zdařilé básně do časopisu swého potřebowali, gá bych celým swazečkem, pěkně opsaným a dobře sešitým, Wašnosti ránu mohla poslaužiti.

(*Dokončenj.*)

Liternj zprávy.

I.

Časopis českého Museum. Dewátý ročnjk. Swazek prwnj a druhý. 1835.

a) Wygimek zdramatické básně: Láska Čechowa, od Dr. Jos. K. Chmelenského. — Zdali podobné, žádný celek neuzawjragjcj zlomky děl básnických, z ohledu gich wýbornosti gestě neznámých, w časopis musegnj náležj? — mnohý snad se tázal. My tu nechtjce mjsta zkaumánjm mařiti, přánj progewugeme, aby nás p. spisowatel celým djlem brzo obdařil, čehož se tjm spjše snad nadjti smjme, gelikož péče a horliwost geho o wýdáwánj spisů wůbec negednau se prohlásila, i dobré došla powěsti. O ceně djla pak snadněgšj proneseme usudek. 2) O národech kmene skythického, od P. J. Šafařjka. — Djlo důmyslné. 3) Pana Floriana Griespeka z Griespachu naučenj auřednjkům hospodárským dané r. 1588 (ze starého rukopisu). — Wjtaný dárek, kdož k poznánj gazyku a starých řádů hledá přjspěwků. 4) Jan Šembera z Bozkowic, od Alosia Šembery. 5) České Krakowáčky, od Jaroslawa Langera. — Po delšjm čase prwnj spanilý plod oblјbeného básnjka; a wšak i bez předmluwy bylaby nám tato nowokřtěňátka byla wjtána, wjtaněgšj zagisté, nežli geho theorie, i „obyčege“ we swazcjch roku lonského. — Weršjků, národnjho žiwota stránky dobře doljčugjcjch a ráz básnictwj domácjho nesaucjch, časem i w musegnjku rádi spatřjme. — 6) Literatura česká od J. K. Chmelenského. — Přehled obšjrný, wěcj přemnohých, bodeyž gen i gádra se týkagjcj a přjsněgšj. Ta doba, tušjm, giž přestáwá, kdež bylo třeba chwáliti, cokoliw se českého wyskytlo, ano i co se teprwa wyskytnauti mělo. — 7) Zpráwa o wla-

stenském Museum (w lednu, unoru, březnu r. 1835.) Přjdawek: Wýtah z aučtů českého Museum.

b) Co do článků, hogný počet se gich w swazku druhém, poněkud opozděném, podáwá; bodeyžby se gich bylo mohlo méně — a wšak zdařilegšjch, aneb aspoň k plánu musegnjho časopisu wjce směřugjcjch podati. Zdáš se — s bolestj to poznáwáme — že pjle a péče na slowo wzatých přispjwatelů tjm krokem ubýwá, gakým se doba nyněgšj od prwnjho početj musegnjka wzdaluge. Na začátku s mnohau těžkostj bogowati bylo, a přigjmati musely se články, kteréž mezi giným okolnostmi nikdy snad by se w časopis národnjho, českého Museum nebyly přigaly; a wšak srowná-me-li mnohý swazek roků pozdněgšjch se swazky prwněgšjmi, bezděky se nás bázeň chápe, gakoby oněch těžkostj spjše přibýwalo, nežli se menšilo. Kamž to medle při takowéto ochablosti s námi i s wěcj samau dogde!? —

Obsahuge swazek 2hý:

1) Swatba na Krásné Hoře, a Ohniwý pluh, od W. J. Picka. — Komu se wjce diwiti, básnjku a zasilateli, aneb přigjmateli a redaktoru, že na nás tyto werše čjsti požadugj? — Gsau-li to w skutku národnj powěsti, a magj-li mjsta w mezech důležitěgšjm wěcem wykázaných zagjmati, ai probůh! proč gste ge raděgi w prosté, hezky plynné a nerýmowané proze nepsali? — 2) Bog Fridricha Barbarossy s Milanskými, od D. Fr. Jos. Smetany. — 3) Pana Floriana Griespeka z Griespachu Řád selský, r. 1588. — Kdo s potěšenjm „naučenj auřednjkům hospodárským“ w swazku 1njm četl, i tjmto „Řádem“ se potěšj. 4) Mluwnické přednosti řeči české w přirownánj s gegjmi sestrami, od W. Hanky. — Z tohoto pogednánjčka světlo každému newzegde. — 5) České Krakowáčky od Jar. Langera. — Buďtež! — 6) Žiwot Fr. Bohumjra Štěpničky, sepsaný od něho samého. — To gest: Narodil gsem se, žiw gsem byl i umřel gsem. Což nemohl někdo ze žiwých nebožtjku lépe poslaužiti? — 7) O školách realnjch a technických w Čechách, od Justina Michla. — Powjdá se nám, že máme tři realnj školy w Čechách, a to že gest dobře. — 8) Gednánj společnosti wlastenského Museum. 9) Pomůcky k topografii krage buděgowického, od F. Palackého. — Gádro celého swazku. Buďtež wjtány, milé pomůcky! a zrůsteyte i dařte se, ať brzy pomoci poskytnete w tak důležité wěci, gakož gest úplná známost wlasti. — 11) Zpráwa o českém Museum.

F. L.

II.

Zeměpis,
čili
auplné popsánj oboru zemského.

Podlé poslednjch státnjch změn a neynowěgšjch zpráw etc. Podlé francauzského „Abrégé de Géographie“ pana Hadriana Balbiho. Djlu Iho swazeček 1nj a 2hý, w Praze, 1835. W knjžecj arcibiskupské knihtiskárně, wedenjm a nákladem Wácl. Špinky. Předplatnj cena gednoho swazečku 20 kr. we stř.

O tomto neobyčegném na obzoru našj literatury ukazu giž dosti obšjrně w giných listech powědjno. Wýbornost djla p. Balbiho w dobré gest powěsti u wšech národů, a přeloženj naše o weliké swědčj schopnosti gakož i pilnosti překladatelůw. Gediné gich neunawenostj mohlo se zdařiti, witězně wzniknauti nad wšeliké těžkosti, o čemž také gešte pozděgi zewrubněgi pogednati hodláme. Dejž nebe, ať wytrwagj až ku konci, a newzdělané našich wědeckých spisůw sady w gednom alespoň oddjlu šťastně takto ke zkwetánj přiwedau. Poznánj země našj základem gest dalekého rozwinowánj se ducha lidského a geho pobratřowánj se s národy cizjmi; počátkem gest snadného přehlednutj swětských událostj, k porownánj gich mezi sebau, a tudjž i k zdokonalowánj záležitostj wlastnjch. A protož i neméně radostný, než kniha sama, gesti ukaz, že se djlo toto četně rozcházj. Bodeyž se do mnohých a opět do mnohých rukau dostalo, a přjčinau bylo dalšjho wydáwánj kněh wědeckých, k oswjcenj národu neméně potřebných a k obohacenj literatury zdárně wedaucjch. — I zewnitřnj podobau toto wydánj při swé láci typografii české k nemalé cti slaužj, a to gediné k přánj pozůstáwá, aby wydawatelowa sjla k rychlegšjmu gednotliwých swazečků wycházenj postačowala, gelikož se ginák celého djla ani za několik let nedočkáme. — Čj winau rozličné omyly w tisku se nacházegj?

X.

K tisku se hotowj a nákladem kněhkupectwj Neureutrowa na swětlo wygde:

Zbjrka gratulacj při rozdjlných w žiwotě příležitostech od Dal. Kopeckého.

Mimo Tomsůw „Malý gratulant“ a několik giných zde onde roztraušených básnj podobného obsahu ničehož geště nemáme, kdež by djtky i wychowatelé, při tom wěčně trwagjcjm obyčegi patřičného gratulowánj rady a pomoci nabyli. — Zagisté wjtaný to bude dárek na obětnici našeho pospolitého žiwota.

České diwadlo w Praze,

roku 183⁴/₅.

(Pokračowánj.)

Smutný to zagisté ukaz, že za celý ročnj běh toliko čtyry nowé půwodnj kusy prowozowány; smutný, gelikož samými překlady cjle nedosáhneme, k gakémuž by národnj naše hry směřowati měly, a opět smutný — gelikož před očima, s přičiňowánjm a plody našich literatorů neznámýma, nahotu naši dramatické literatury úplně obgewuge. Prawda owšem, že nazbyt ničeho nemáme; ale co se w rukau nacházj, toť by předce na gewiště, a tjm i w žiwot uwesti, powinnostj ředitele býti mělo, ředitele, prawjm, gehož našincem zůweme? — Prof. Klicpera podal nám weliký počet méně wjce zdařilých dram; a předce gich — tomu žádný odpjrati nebude? — toliko menšj, ano, abych řekl, i slabšj částka k prowozenj se dostala. — Proč se nedáwá: Uhljřka, Lhář a geho rod, Hadrián? — proč ne Laupež, ano i Soběslaw? — Uhljřka a Laupež zlášťě by zamilowanými kusy našeho obecenstwa se státi musely, kdyby se s láskau k wěci a s uctau k obecenstwu přistaupilo k djlu.

Žádný neřjkey, že wšechny tyto práce přjliš obšjrné gsau, a čas, ke hrám českým odměřený, přjliš krátký; schopným pérem i djlo, na půl třetj hodiny určené, zkrátit se dá o půl hodiny, a mně alespoň milegšj gest takowýto plod (zlášťě ge-li zdařilegšj) z domácjho sadu na diwadle widěti, nežli wěci přespolnj, gežto giných nemagj před našjmi přednostj — leda že kratšj gsau.

Což by to ředitele stálo — a byťby to z panhého, nám owšem welmi milého žertu učinil! — aby gednau aspoň polowičku, aneb gen třetinu her českých půwodnjch k předstawenj přiwesti sobě předsewzal? Žeby se gich nalezlo, žádná pochybnost. Což by se neučinilo z lásky k gazyku a k wěci nad mjru prospěšné? A básnjk dramatický — zlášťě nemáli gako u nás giné odměny k očekáwánj — w prowozenj swého djla neysladšj odplatu nacházj. Nezbylo by při tom i dosti času k prowedenj dobrých, nowých překladů? —

Neméně neplatná gesti námitka, žeby k prowozenj mnohých her důstatečných herců nebylo. Wjdali gsme diwadelnj cedule, na nichž herců počet k nespočjtánj uweden. Gak se hrálo? — arciť giná otázka; leč předce se hrálo, a k powinnostem ředitelstwa, gakož i dobré powěsti uměleckého ustawu náležj, o schopné herce se starati. Wýbornau we wšech článcjch nemjwáme hru nikdy; proč by se nám chtělo wtjrati: „To a ono nepostačj!“ gelikož předce wšude w naši showjwawost se důwěřuge, kterauž i my hognau mjrau udělugeme?

Wizme, kterých herců s prospěchem lze při hrách českých potřebowati! — Gsauť tu p. p. Grabinger, Hametner, Kaška, Kreuz, Ljp, Skalný, (letos opět snad) Plech, Šimek, Schmiller, Stříbrný a ginj, kteřj se za menšj osoby propůgčugj. Gsauť tu panny Forchheimowa, Manetinská, Fischerowa, z nauze i Alb. Schikanedrowa, a panj Hartmannowa i Šimkowa, gakož i k menšjm předmětům giné a giné.

Zda-liž tolika osobami i welké hry obsaditi nelze? — Gsauli kde slabosti, maudře ge ukrýti hleďte, bez ohledu role rozdáweyte, platné zkaušky měgte, a zlášťě w kusech dobrých se utwrzugte. Neyslabšj stránka herectwa českého gsauť owšem ženské. Za gedno krom p. Forchheimowa a panj Šimkowa *ani gedna* z nich k českému slowu usta otewřjti neumj, a za druhé žádná mezi nimi wážnau milownici aneb hrdinku s prospěchem zastáwati nemůže, aneb až dosawáde žádná nezastáwala. — I tomu wšak by se rozumnau nestrannostj ředitelstwa, a usilownau přičinliwostj herček dalo snad pomoci. Slawná powěst diwadla nezáležj wždycky na wýbornosti herecké, alebrž na harmonii, w gakowau péče ředitelstwa a pilnost herců při dobrých dramatických básnjch splýwagj, a za tau přjčinau i při skrowných silách — gedna-li druhau pilně podporuge — něco zdařilého se wywesti dá.

Probjhagjce wšak naše herectwo, a njm prowozené hry, shledáme, že mezi pány swrchu dotčenými giž nazwjce každý méně wjce důležité osoby zastáwal, a že se giž tedy na gich bedra něco wložiti dá.

P. Grabingrowa neyzdařilegšj předstawenj byla: Ctibor w dědičné smlauwě, Hugo Payenský w Jolantě, Wlastislaw w Čestmjru, Učitel w Hastroši. Mimo to na Šjdlo w Albjně, na setnjka w Epigrammu hrál — slowem, kde která role dobrá — p. Grabinger w nj wystaupj. Rozbjrati kriticky, gak si w které počjná, daleko by nás zawedlo. — Na přjštj rok o wšechněch pánjch častěgi si promluwjme.

P. Schmiler wynikl co Zbyhoň w Blanjku — a chwalitebně si počjnal co učitel w „Každý něco pro wlast,“ Askow w „Sitě Many,“ Kráwog w Čestmjru a g. Štěstj pro něho i pro hru, kdež tak zaměstnán gest, kde se osobnost geho s charakterem osoby dramatické harmonicky smjšuge.

(Dokončenj.)

Čjslo 30té. 2hý r. běh.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

KWĚTY.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

23ho čerwence] [1835.

W tu swatau skrýši nenahlédey mnoho,
Co geho křehkost, a co byla čest;
Toť obé trna složil před trůn toho,
Genž milým gemu otcem, Bohem gest. *J. Jungmann.*

Památce
mého milého strýce

JANA NEGEDLÉHO,
zesnulého w Pánu dne 31ho *prosince* 1834.

Lidské
mdloby
Krygj
hroby,
Umlkněte saudné hlasy;
Hrobem wládnau hrobnj časy!
Walnost
činů
Zemských
synů
Dá na wáhy zlaté
Saudce lásky swaté!

Zanewřelo na wlast naši nebe,
Strašná mračna nad horami stála;
A tau nocj hrozná kletba wála,
Nemohl giž poznati Čech sebe.
Swětýlko gen malé w temnu plálo,
Ba i to se zhasjnati zdálo;
Čech, pozlátkem zaslepený cizjm,
Opowrhl wlastnjm zlatem ryzjm.
Zwěsty předků weleslawných činů
Čjsti neuměl giž mnohý z synů,
Gazyk krásný knihám zanechali,
O něž moly wjc než lidé dbali,
A na hrobkách otců w šjlenosti
Smál se mnohý blahé národnosti.
Giž se slowa česká mřjti zdála,
Giž se zdwist žlutoljcj smála:
Eihle! gak se deře temnem swětlo!
Ai! giž opět w Krkonošjch swjtá,
Čech se pozná, plesá, wjtá —
Toť i za Rudolfa otcům kwetlo.
Plesey, wlasti, konec giž twé tjsně,
Wěrně se Čech opět k Čechu wine,
Z hágů českých české zněgj pjsně,
Sláwa česká wjce nezahyne!
Kdož gest On, genž blahoděgnau mocj
Swětlo sege kalůplnau nocj?
Ai! Wltawa družkám milým hlásá:
Negedlý a geho wážné druhy
Sňali z českých ust nečeské kruhy!
Gjmi zkwetla Čechům nowá spása.
Rozsjwalť on snažně swětlo gemné,
Aby klesly wazby noci temné;
By se znowu naučil Čech znáti
Poklady swé zawřené máti;

Cjtil otců řeč, gich pjsně zpjwat,
Česky saudit, česky Boha wzjwat.
Žil co Čech, co Čech swé skončil žitj;
Schránka geho klesla mezi hroby,
Duch se wznesl w třikrát blahé doby,
Kdež mu wěčné swětlo nebes swjtj.
Buď mu lehká země wzdáleného rowu!
Neputugj k němu osiřelé djtky,
Slzinkami kropit zdobjcj geg kwjtky;
Neuslyšjš nad njm lkáti wdowu.

Záhy zaswětiw swůg žiwot wlasti drahé,
Neměl radost z djtek, neznal choti blahé;
On swůg celý žiwot, i žiwota slasti
Giž co ginoch autlý obětowal wlasti.
Tak kde wynaložj chwjle swého žitj,
Toho gméno žádné neuchwátj hroby;
Slzte pro něg, Češi! — Onť nás zkřjsil z mdloby,
On nám rozžal swětlo — a to wěčně swjtj!

Fr. Jar. Rubeš.

Procházky.

[Pokračowánj.]

Weliká záře wystaupila nad zatemnělau kraginau. Z domowa prchlý Wogtěch, celého okolj dobře powědom, snadno sauditi mohl, že geho dědina — i snad wlastnj statek stogj w plápolu. Hnalť geg rozum a nebezpečnost okamženj k ochraně mohowitosti — ale sjla gednák rozdělena byla mezi hynaucjm statkem a uděšenau sestrau. Co opustiti, komu k pomoci přispěti? — A wšak djwka sama rukama sepiatýma pobjzela geg, nawrátiti se; w husté lesině, pod zrakoma tichých hwězd, na woze chtěla naň čekati, a mládenec s dussj krwácegjcj obegmul sestru, a wymrsstiw se na koně, trawau zatjm napaseného, nočnjmi temnostmi letěl k domowu.

Celé okolj budilo se diwokým hřmotem — a Wogtěchowi každým okamženjm hrůzněgssj se stawěl obraz před oči. Celá dědina stála w plamenném moři, gehož wlny se w hustém kauři diwě zmjtaly, neydiwěgi nad gewisstěm nedáwno spáchaného krwawého činu. Zlj hosté byli nasslí důstognjka s roztřjsstěnau hlawau, a pomsta ge rozpálila k strassliwé odplatě. Gako heyno rozsápaných tygrů wztekali se po newinné dědině, požár a wraždu rozsjwagjce, a pod každau střechau prokletého — gak řjkali — wraha hledagjce. W zaufalstwj hágili obywatelé statků i žiwota, a mezi tjm, co nebe nářek dětj a žen prorážel, co stáda řwala a trámy praskaly, rozléhalo se wolánj k pomoci spěchagjcjch, zlořečenj zaufanliwě se bránjcjch rolnjkůw, i smrtjcj rány bambitek. Neunadále se hluk a zmatek zdwogil; bubny zachřestěly, a z ust nepřátelských znělo: Bjlé kabáty, bjlé kabáty! Wskutku bylo odděléni cjsařského pluku do wesnice wtrhlo. Celá hra krwawá se přewrhla. Francowé se začali ke swým bubnům stawěti, a gestli padnauti nebo w zagetj uwáznauti nechtěli, na autěku spásu hledati musili. Ustupugjce, w úplném zmatku, a wssak srdnatě žiwot hágjce, táhli se w kadech nepořádných k lesu, kdež byl Wogtěch sestru zůstawil.

Šťastnau náhodau nebyl mne w tom nesmjrném zmatku žádný z modrokabátnjků poznal, wyprawowal ssediwec; měltě giž každý s hágenjm sebe samého co dělati, an gsem do prostřed smutného diwadla wrazil. Ale přjtomnost moge byla marná; otcowské stawenj sypalo se w prach a rum, aniž možno bylo, z trho gezera hltagjcjch plamenů něco uchwátit. Nepřátelská střelba, ozýwagjcj se wůkoljm, kdežto gsem byl sestru zanechal w auzkostech, wytrhla mě z ohlussugjcjho kolem ryku. Byloť mi, gakoby každá rána srdcem opusstěné djwky letěla, a w prsau mých ohlas dewaterých bolestj zawzněl. Pádiwým letem ostawil gsem opět dědinu, zaměřiw k temnému lesu. A wssak brzo gsem poznáwal, že k němu nedorazjm. Mezi mnau a žádaným cjlem táhlo se oddělenj nepřátelského wogska — nohy mé se chwěly, auzkost nikdy nepocjtěná hrozila mi brzy zadusiti dech, brzy roztrhnauti ňádra. Na kolena gsem padl pod zatemnělými nebesy, a ruce spjnage k wýsostem, zaufanliwě kwal o pomoc. Tu se na blizku zablesklo — a sotwa že gsem giž ránu z ručnice zaslechl — w mrákotách klesl gsem na zrosenau zemi.

Uplakané zbudilo se gitro. Náhlý ligawec byl k ránu zde onde gesstě dautnagjcj trámy uhasil; stálať celá osada žiwý obraz hrůzy; černé rumy, očazené zbytky stěn gako hroby nad býwalau blaženostj k zamračeným strměly oblakům, a prázdná okna, gako wypálené gamky bjdy, djwaly se na pohořelé žebráky.

Probudil se Wogtěch. S hlawau zawázanau ležel na otypce slámy pod klenútým wgezdem do dworce swého; čeledju a děwečka seděli podlé něho. Pozdwihl hlawu — bylo mu, gakoby se byl protrhl z těžkých snů. Na sebe, na osoby podlé sebe, a na tu celau spaustu kolem sebe musel drjwe oko upřjti, nežli se mu běh

wſeregſſjch udaloſtj opět na myſl poſtawil — pak bo-leſtně zkřiknul a hlawu do ſlámy zarýwage, gako djtě ſe dal do pláče. Tělesnj ſlaboſt přemohla ſtatečného ducha. — Čeledjn newěděl co počjti, ſſkrábal ſe za uchem, děwečka lomila rukama.

Kde geſt Lidunka? — wzchopil ſe nagednau Wogtěch, a nářek děwečin začal praudem nowým, gelikož wſſickni toho byli mjněnj, že ſnad zahynula při ké wſeregſſj hrůze, an gi žádný ani okem nebyl zaſtihnul.

Pryč, pryč! — oſedley mi koně — zapřáhni —! zwolal opět mládenec, a pokauſſel ſe, poſtawiti ſe na nohy; ale kolena pod njm ſlaboſtj kleſala. — Poſpěſſte do leſa! —

J bylať ſe čeleď geho i wjce giných na hledanau wydala, a wſſak w leſe, na popſaném mjſtě, ſſiroko daleko nebylo pocitu ani po djwce, ani po wozu a koni! K poznánj bylo gen, že tau ſtranau táhli prcha-gjcj Frankowé. A tak tu nynj ubohý gonák nad ſpá-leniſſtěm ſtál hotowý žebrák, bez přjtele a duſſe přj-chylné, a nic mu nezbýwalo, nežli chopiti ſe hole, a wyhledáwati ztracenau ſeſtru, nechtěl-li žaloſt uzawj-rati w oſamělém ſrdci — anebo znowa pod korauhwe wlaſtenecké wſtaupiti, a wnitřnj bauři wychrliti na lebky nepřátelſké, nechtěl-li pud neyžiwěgſſj zatopiti w ſrdci krwácegjcjm.

Zamlčel ſe nynj ſtarý Wogtěch, neboť geg bylo zpomjnánj přebolestně pohnulo. S hlawau ſwěſſenau, okem ſklopeným — žaloſti mráček na ctihodné twáři — ruce ſepnuté a na kolenau položené — seděl ſſediwec dlauhau chwjli ani ſlowa nemluwě, a dalſſj udaloſti po neſſťaſtném dnu a noci gako w duchu přebjhage. — Gá gſem geg neſměl z toho tichého zaſněnj wytrhowati.

Opomina dále o ſwé ztrátě a o ſwém hoři mlu-witi, začal znowa takto:

Wſtaupil gſem opět w řady wogenſké. Neuſtálé pochody (Marſch) a cwičenj — a wůbec to zápaſenj s wálečnými obtjžnoſtmi poněkud ducha mého powy-gaſnilo, i myſl na potřebu doby obrátilo; ale tichý žal mi předce ňádra ſwjráwal. K tomu ſe doſtaly nowé žaloſti. Když gſem ſe k odwodu hláſil, podotkna, že gſem giž gedenkráte ozdobu poddůſtognjka noſjwal, wyjaſnil ſe poněkud obličeg zaſmuſſilého ſetnjka, a ži-wého wogáka. S oblibau mě od paty až k hlawě přeměřil — a „budeme widět, co ſe proň činiti dá" zabručel. Ptal ſe mě dále, gaký že kragan gſem. — Čech, řeknu — i muſelť mi to s neobyčegnau hrdoſtj wygeti, neboť ſe na mě nowý předſtawený podjwal, gakobych byl řekl: Čjnſký cjſař gſem. — Čech gſi —? řekl auſměſſně, a „geſt dobře" doložiw, nowáčka pro-puſtil. Brzo gſem poznal, že mu byli kragané mogi w očjch ſůl. Oſpalj peciwálkowé, potměſſilj zatwr-zelci — a Bůh milý wj, gakých nám dal náſwů. Cizinci w ſetnině ſe ſmáli, a co Čeſſi byli, newěděli, magj-li to co zaſlaužený treſt přigmauti, a nebo-li ſe rozmeyſſleti, zdali ſe gim křiwda nečinj. — Pane, gá znám wogáka; gen ſe na řady podjwám, a uhodnu, gakého gſau rodu. Mezi Franky gſem ſe ohljdnul, s Pruſy a Ruſy pod gedným ſtanem ſpáwal, i co Wlach a Uher dokáže, gſem widjwal: ale uctu pro Čecha, co wogáka! A byť i práwě pluh byl opuſtil — gen mu doſti ſkrowné ſwětlo rozſwiťte, proč ho do boge wedete: rek ge rozený. Powyku arci o ſwých čjnech ne-dělá — a w tom ſnad před powěſtným Francauzem i Pruſem pozadu zůſtáwá; ale — „Hoſſi, wzhůru! Po-myſlete na domow — a na rodiče, bratry, milenky a djtky — celý ſwět ſe na wás djwá — wzhůru!" — a hoſſi gako ſtraſſná bauře ke předu ſe walj, aneb ſtogj gako litina. — Štěſtj mi přálo, že mě ſaudruhowé brzo za-milowali. Nedeyme ſe wěčně kárati! mluwjwal gſem. Hleďme, ať ſi zaſlaužjme pochwalu. Nečinj s prá-wem, že nám rod náš předſtjragj; otcowé naſſi bý-wali ſlawnj rekowé. Muſjme ſi ſláwu naſſi hágiti. — A nemluwil gſem nadarmo. Brzy neſměli ginogmenci nečiſtými uſty na nás plywati. A bylať žiwoſt gakás, hrdoſt w naſſj deſitině, kráſné to owoce probuzugjcj ſe národnoſti, že ſe giné oddělenj naſſemu newyrow-nalo. Ale tak ž býwá člowěk w bludech zaſlepen, že byť i dobré poznáwal, uznati ge nechce, geſtliže ſe s křiwým geho wlaſtnjm ſaudem neſrownáwá. Setnjk náš dobře muſel ſnaženj naſſe pozorowati — bylo mu wſſak odporné; zwláſſtě na mě záſſtj geho padlo, a kdy-by ginák byl měl lidj potřebněgſſjch, nebyl by mě za deſátnjka powýſſil, což mi gako miloſt nezaſlauženau mnohdykráte předſtjral. — Kde ſlužba byla neytužſſj, muſeli gi zaſtáwati Čechowé. My gi ale zaſtáwali ochotně, a odpůrcowé naſſi hněwem pukali.

Blýžilo ſe k znamenité bitwě. Angel ſmrti přes bogiſſtě přeletěl, a tiſjcowé padali mu na oběť. Ne-ſčjſlné hromady pobitých, potoky krwe, zohyzděné audy a boleſtné prokljnánj nerozhodly po celý dlauhý den, komu práwo připadlo. Bylok, gakoby duch ſwěta člo-wěčenſtwu gen žilau byl chtěl puſtiti. — Ztrhla ſe prwnj bitwa weliká, w njž ſe byl Wogtěch nacházel. Umdlen zkleſnul u wečer na holau, twrdau zemi. Na modrogaſném nebes klenutj byl otec od wěčnoſti zla-

tým písmem napsal: Milugte se wespolek — a to zlaté písmo spatřiti mohl, i čjsti wsseliký národ. A Wogtěch okem, bitwau zakaleným, četl také w zlatém písmě, a na paměť si uwáděl dnessnj wraždění — a zpomjnal na wlast — a na sestru — a wzdychal. Nemohlť oči k spánku zamhauřiti. Wstal, a bezděky bral se utichlau kraginau. Sámť wedl zpráwu nad malým oddělenjm, gemuž nebylo lze, s přisslau nocj přiraziti k pluku.

Hlasité upěnj wytrhlo geg z hlubokých myssléněk. Protrhna se poznal, že byl až k mjstu zablaudil, kdež poslednj autok učinili nepřátelé — ale nadarmo. Mrtwoly kolem ležely, a při lesku tisjcerých hwězd dobře bylo podlé ssatů rozeznati přjtele a nepřjtele. Upěnj winulo se z ust přátelského důstognjka. Byl to Wogtěchůw zarputilý setnjk. S roztřjštěnau prawicj ležel pod dwěma Franky, gežto w poslednjm zápasu s nemilosrdnau smrtj až na něho se byli swalili. Ležel, nesnesitelnau žjžnj trápený, gako pod swalinau ohromného skaliska, ani hnauti se nemoha. — Zabj mě — dotluč mě! anpěl hrdlem prahnaucjm, ale Wogtěch, odhodiw saudruhy zarcynské, naložil raněného na bedra, a bral se s njm k zástupu.

Gakž wám nynj, milý pane, setnjkowo pohnutj popsati mám, genž opět smyslů nabyw, seznal, že geg potměssilý desátnjk — gakž při swé národnj zakysslosti saudiwal — gistému zahynutj z náruči wytrhl. Prwnj to snad byly slzy, co se w oku geho leskly ljtosti i radostj — a pro ty gediné gsem oswobozenj geho weždy mezi neykrásněgssj zásluhy swoge počjtal. — W studu mužném seznal, že Čech, i pronásledowaný, srdce chowá sslechetné, nátisky lehko zapomjnagjcj a mjru nade wssecko milowné. Gakž mi naprawiti možno, wzdychal, čjm gsem se na tobě — na twých kraganech prohřessil? — Důwěřugte w nás, gako w člowěka giného důwěřugete, řjkal gsem na to; my si wětssjho práwa neosobjme we spolku člowěčenstwa, než gakowého wyšssj mocj udělj-no bylo wssechněm. Gá, hle! — milugi-li koho pro poctiwost — milugi geg, že ge poctiwý člowěk, nikoli wssak poctiwý Čech, Němec, anebo Frank; a musjm-li giného pro zlé srdce nenáwiděti, stjhá geg nenáwist moge, že ge zkažený článek w řetězi wssského člowěčenstwa, nikoli gednotliwý aud kterého koli národu. Dobré gesti cjl wssemu swětu řjzenjm wěčným wytknutý — a wssech nás tauha k tomu cjli směřuge. Stogj-li gedni bljže u něho, a druzj pozdaleka za njm klopýtagj: samogediný onen od wěčnosti bude sauditi, a počet budau mu wydáwati, w gegichž rukau položeny byly gsau prostředky, sebe i giné k tomu cjli přiwesti. —

Setnjk stal se od té doby Wogtěchowým přjznjwcem i přjtelem. Byltě hned na mjsto w bogi padlého poddůstognjka dosazen — i brzo se wyskytla přjležitost, že měl powýssen býti za důstognjka, a ta byla neydůležitěgssj, wsserozhodugjcj doba geho žiwota. — Poděkowalť se za nowau důstognost.

Gá gsem naň owssem s nemalým podiwenjm pohljžel, an mi řekl: Gá nechtěl býti důstognjkem — a wssak z podiwenj mého brzy obdiwenj zrostlo, an mi dále srdce swoge odhalil.

Cožbych i byl začal mezi pány se zlatými třapci? wyprawowal dobrosrdečně. Mezi ně se giných hodilo, gichžto mysl hořela po sláwě a blesku, a kteřj snad i k tomu byli schopněgssj. Gá gsem si byl swět swůg kolem sebe utwořil, w tom gsem žiw byl, pracowal, i spokogenost nacházel; nač gsem se měl w nowý wtjrati, newěda, zdali tam dowedu co we starém? Byl gsem poddůstognjkem, a lid mě otcem nazýwal. Gá gim mluwil o powinnostech; gá ge káral, podněcowal — gako syny gsem ge wodil k poznánj gich lidské hodnosti. Pro důstognjka by se to wssecko nebylo hodilo. Ten by w poblesku zlaté porty se nebyl směl zataulati k temnostem sprostého — a takž bych se i byl musel potěssenj odřjci, tolik mužů gmenowati syny. Zůstal gsem owssem při komisárku a sspaňhelce: předc mě ale neminula gakási oslawa. Setninu mau nazýwali při celém pluku českau — a kdykoli weřegné býwalo cwičenj, i cizj general nám swědectwj dal, že gsme setnina neylepssj. Mimo to gsem wěděl, že se z mých rukau patnáct, dwadcet, i wjce statných Čechů nawrátilo do otcowských dědin — a wědomj, že člowěk zastáwal, co uloženo bylo w žiwotě — to wědomj, pane, w ssedesátém roce tolik platj, gako že mě za hrstku let do rakwe položj w generalském kabátě.

Tuto wizte, milý přjteli, mluwil stařec rozkřilený dále, a srdce wjnem a howorem rozohněné až na dno se mu odhalowalo. I wyňal při těch slowech z náprsnj kapsy zetlelau swogi pisánku, a rozewřel gi na stole. Leskl se w nj welký zlatý čestný penjz cjsařský, wedlé něho se černal křjžek pruský, a pod njmi křjžek ruský wedlé neapolitánského spočjwal.

Tuto wizte, milý přjteli, mluwil s usměchem, že gsem i co poddůstognjk bez weřegné hodnosti nezůstal. Krom zlatého penjze málo kdy sice tyto dárky cizj uznalosti na mém kabátě wedly parádu, ale saukromně, a zlásstě w letech starssjch častěgi gsem se nimi těssjwal.

Zpomenutj na dny a přjhody, když gsem tyto wěci stawu neytrúdněgssjho byl obdržel, mne obweselilo, a gako-djtě dárkem welkonočnjm gsem se nimi těssjwal — práwě, gakož nynj po dětinsku zwatlám, a wás snad od pracj důležitěgssjch až do promrzenj zdržugi.

Nikoli! — nezdržowal mne. — A do promrzenj? — gá bych geg byl až do wečera poslauchal. Pohled na geho wogenské ozdoby mě wábil, i na přjčinu se poptati, za gakau mu byly gsau na prsa připnuty. Wěděl gsem ale, že se gesstě před polednem hlásiti musj we swém nowém domowu, a slunce giž plamenným dechem i husté klenby stinných kasstanů proráželo. I daufalk gsem, že se nowá nasse známost dnessKem neukončj, a že se často gesstě se sſediwcem do howoru dostaneme; daufalk gsem také, že i dalssj geho powjdánj mjti bude dosti zábawného obsahu, aby se časem poskytnulo zwědawému čtenářstwu.

Wraceli gsme se. — Připomenul gsem ho gesstě na sestru. —

Zpomenutj na ni podobá se mi gen gako pěknému snu w letech dětinských, odpowěděl; nikdy wjce gsem gi newiděl, ani o nj neslyssel. Ona gesti gako zgewenj se ducha strážného, stogjcjho na začátku mé pauti pozemské, i gako ukaz angela, kynaucjho mi na konci mé dráhy z wýsosti.

W sadech Krenowských, na mjstě nasseho prwnjho seznámenj se, opět gsme sſi „s Bohem" dali. Starý Wogtěch bral se podlé paty nádherně se bočjcjho Žižkowa k domowu wyslaužencůw; gá se wracel mezi hlomoz městský.

Poledne.

Pod ssirým nebem, w chládku ssumjcjch stromů wýborně se obědwá. Barwjřský ostrůwek a geho lupenaté klenutj, to hučenj blizkého proudu, to poletowánj občerstwugjcjho wětérku — ano i to klepánj wedlegssjho mleynu gsau mi tak přjgemné, že bych sſi po celý žiwot nic giného nepřál, než abych na tom práwě ostrůwku — zrobiw každého gitra něco užitečného — o poledni wyprázdniti mohl u weselém spolku sklenici nesjrkowaného, a nabýti takto při chutné mjse opět nowé sjly k robenj wěcj užitečných odpolednjmu.

Bylo se nás, dobrých známých, usadilo kolem dlauhého stolu. Gedni swětili swátek wzdálených milenek — modrooké Naninky a černowlasé Netinky — druzj pili na rozlaučenau před dalekau cestau, a ginj opět pomáhali těm i oněm w bratrském připjgenj sáčky oblehčowati. Wesele klapaly nože a widličky, wesele cinkaly sklenice, a wesele se rozléhaly rozprawky a smjch. — Mezi to zawzněly struny kytary a harfy; ba nynj se i ozýwati začal zpěw.

Gá sice rád i hrdě k synům wlasti se počjtám, kdežto zpěw a hudba bydlj w každém krowj, w každé chatrči: a wssak to w strunách se hrabánj, to ucha roztrhowánj, gakowým nás — gedni w Praze pro zábawu kam gedni — wssude pronásledugi: to gest — ssetrně řečeno — wjce, nežli ucho české snesti může. — A zdaliž saudjm takto samogediný?

Gako diwj trhli gsme sebau u stolu, an harfa s kytarau zwučeti začala, a neohljžegjce se na rozkos giných hostů, giž giž gsme geden přes druhého: Gděte ke wssem — chtěli zwolati; tu prwnj tón wyplaul z hrdla djwčjho, počjnagjcjho známau romanci z Fra-Diavola. Gakoby slowem kauzedlným wssem nám ostatek zlopowěstného: „Gděte ke wssem —" na gazyku uwáznul, a spolknuwsse geg opět gako hořkau piluli, s dechem zatagenym gsme se rozplynowati začali we zwucjch, linaucjch se od zpěwkyně kolem pod kossatými stromy. Zpjwala w gazyku wlastém, a zpjwala, gak gesstě žádný z nás pjseň tu nebyl ani na diwadle zaslechl. Srdce trnulo při opětowánj Diavolo — Diavolo, a když bylo na posledy zawznělo, ze wssech rukau rázem widličky a nože wypadly, a hřmotné tleskánj s hlasitým „brava, bravissima!" zatřáslo hustým lupenjm.

Zpěwkyně se obrátil nynj celý náš howor od západu k wýchodu; ona i wesskerý zřetel náš obrátila na sebe. Gj po prawé seděla ženſſtina, stářjm asi k roku pětačtyrydcátému se klonjcj. Patrno bylo, že to matka sedj podlé dcery. Ta ljbezná, tichým trudem poněkud zastřená, posud pěkné známky býwalých wnad panenských nesaucj starssj twář w podobě djwky, gako nowonarozena, se gewila. I tato sice také giž prwnj stupně rozwjgegjcjho se panenstwj byla překročila, ale i w roku čtyrydwadcátém — gak se zdálo — podobalo se newinnému, přes wlažnau noc rozpuklému, a prwnjm rannjho slunce bleskem se rozwinugjcjmu lilium. Čistým, od hlawy až do paty černým oděwem se zwláſſtnj gich obau půwabnost gesstě w krásněgssjm swětle — gako krásný obraz w krásném rámci — gewila. To nebyly swětoběžnice z pohodlj a lenosti — hřjchem byloby býwalo, takowau myssſlénkau o gich ctnost gen zawaditi; nebyly také Wlassky — tomu obau běloskná pleť, modré oko a zlaté wlasy odpjraly; ba nebyly snad ani dlauho při této obžiwě, neboť, slysseti djwku, ana libohlasau harfu probjhagjc, takowým hláskům welj plauti z citedlných ňader — tu slysseti, a neřjci gi: Ty patřjs na

bok neyprwnějssjm zpěwkynjm — proč se takto wineš w prachu? — to gi neřjci, zdálo se mi tak nemožno, gako pogmauti wěčná djla genia Mozarta, a newzdychnauti při zkažené chuti nyněgssjho diwadelnjho publikum: O chudj chudincowé — gakýchkoli w poslednjm čtwrtstoletj swětu na obdiw posjlagj Wlachowé!

[Pokračowánj.]

Pautnjk.

[Pokračowánj.]

Žádný nebude pochybowati, že nawedený Quido bezpečnau obstaral přjležitost k odwedenj Albjny. Sám wssak, přeswědčen gsa, že wětssj djl národu řeckého w něg nedůwěřuge, a že záměrů swých tam nedosáhne, zpět se odebral do Wlach, odkud byl na řjmské poručenj w čas zbauřenj nawsstjwil Hellensko. — Na druhý den po přjchodu Kotroniho, když Albjna před slunce wýchodem se zbudila, byl giž tento odessel, a nežli slunce na obzoru kleslo, Kotroni w člunu rybárském očekáwal Albjnu s Erwinem, pak dále k sewernu plauli, kdežto ge weliký očekáwal kupecký koráb.

* * *

Středni moře, plamenem záře wečernj wyhasněno w blesku růžowých ohnj třpytilo se, obystrá lod na peruti přjhodného wětru wýchodnjho po hladině w letu wznássela se co osamělý pták, taužjcj po břehu.

Genom ne tak smutně, prawil plawec k zamysslené pocházegjcjmu mužj, wždyť gste gako němý, ani se žádným nepromluwjte, i když se wás táže, odpowěd nedáwáte. Wy byste nesměl být přewozným, takowé zamysslenj a přemeysslowánj se nehodj k plawbě při gasném powětřj. Ale nenj diwu; wy páni w městách se uzawjráte do temných komor, a bogjte se swětla božjho; než kdybyste byli u nás, kde wssudy, kamkoli oko padne, gediné moře a nebe spatřuge: při wěčném letu čerstwého powětřj i wasse by zmizely trudy, a naučil byste se nassim pjsnjm a radowánkám. —

Odpusťte, odpowěděl onen, kaljm-li radowánky lidu wasseho; welmi litugi, dal-li gsem gakau přjčinu k nespokogenosti, leč — nemjsjm se w plesy wasse, — přegtež mně moge myssllénky. — Po těchto slowech uklonjw se, k zadnjmu konci lodě odessel.

Podiwný člowěk, co mu asi w kotrbě wězj, prawil plawec k sobě, a na druhau se dal stranu. Ale gak by se zpamatowal, zase se za njm obrátil a hlasitě zwolal: Hoj, widjte-li tamto na obzoru ty dlauhé, zatemnělé postawy? To nenj oblak, to gsau daleké hory břehů sicilianských. — I doslechl onen, co plawcowa ústa za njm wolala, a pewně hleděl w ukázanau kraginu. Poslednj wssak poblesky zasslého slunce ztápěly se we wlnách, a saumrak a noc po sobě se rozkládaly nad ssirým mořem, an plawců weselých wětrem se zanássely zpěwy:

Wznássegme se bez strachu nad hladinau
W nekonečné swěta dálky;
Nechť o západ lod wětry ženau,
Nás w bauři těssj moře wálky.
Nechť k obloze wlna plawce wynássj,
Neb člun hlubokého do bezdna padá,
Zas slunce wystaupne a chmury rozprássj;
Zmužilému osud zhynauti nedá!

Zde strom nekwětá, zde se růže neskwj,
Kde wlnka wlnku zahánj;
Wssak w hlaubce korálky se gewj,
W skalinách se nám perle schránj;
Gen weselé zpěwy nás doprowodte,
Daleko stáwá plawcům pozemský cjl! —
Diwoké praudy morské, wy se ukrotte,
Bych darmo netaužil, a darmo nežil!

Bych darmo netaužil, a darmo nežil! wzdychnul smutně w dalekost zjragjcj muž, když umlkla ústa zpjwagjcjch plawců. — Wzdálený břeh wýš a wýš z hladiny morské wystupowal, když ale země w černý plássť nočnj se zahalila, nespatřilo wjce oko zakryté hory. Zde onde procitnula hwězda na temnomodré obloze, a nad obzorem strměl měsjc w auplňku, a zazelenalé wlny se gisktřily ohněm nesčjslných smaragdů.

Kam plyneš tak tisse, ginochu bledý? proč tak smutně a tak newysslowitelno důwěrně dolů hledjš s idealnj swé wýsse? Čj-li pozoruges spjcj milenku, zemi, a stjháš obrazy gegich snů? O, plyň dále; chladné wlnky zde horem newyzradj, o čem w temné hlaubce milenka snj, a žádný slawjk zde newyzradj, co mu swěřil ssumjcj háj! Čj-li nasse, lidské pozoruges sny? Nadarmo, milenče, snaženj twoge. Když ty procitneš, a twůg milostný pohled swětami blaudj, oni spj w zastjněném lůžku, kam oku twému wedrati se nelze. — Ti sstastnj! oni spj, a žel i radost pochowaná odpočjwá s umdleným tělem. Oni spj, a byť ge i neyhrůzněgssj oblétali snowé, wždyť zagdau zase, a zhynau i rozplynau se co mlhy rannj, když blaho-

nesaucj prawdy slunce ge zapudj! — Ale sem hleď, sem, kde slza kanaucj wyzrazuge bolestné srdce; sem hleď, na mne, gemuž nijádný spánek oči nezawře, až snad wěčný; gegž nijádný sen neblažj bludem swým! A když gsi spatřil nešťastného w hoři, když gsi poznal srdce a bolest geho, zašli zwěstugjcj záře tam, kde ona žige, a gestli odpočjwá w obgetj nešlechetnjka, diwokým gi zastraš snem, a wytrhni z náručj geho, aby zaufalstwj ucjtila i bolest mau, a zašla, wěčnau hanbau zchwácena! A gemu mne uweď wstřje, abych ho zničil, a zadost učinil pomstě swé, kterauž wykonati gsem přisahal, a — že nezruššim slowo —

Ale, pane, pane! co wám to napadá; giž půl hodinky stogjm před wámi, a pozorugi nesrozumitelná wašše slowa, a wy ničeho newjte!

Máte wlast? tázal se onen, a milugete gi?

Hm! odpowěděl plawec, gsem rozený Wlach, ale wlastj swau zowu moře, a milugi ge, a nikdy se na zem pewnau newrátjm.

Milugete-li moře, prawil na to druhý, gak by wám bylo, kdybyste ge musel opustiti?

Gak? hoi, pane, pátý den by mne pochowali, a gesstě po smrti bych strašil. — Ale k čemu ty otázky?

Abyste lépe porozuměl slowům mým. — Gsem Řek, a nemám wjce wlasti; gessto prodána gest newěrným synem.

Jnu, tok gest arci po čertu protiwný wjtr, a mrzutý osud; ale posawáde to s wámi tak zle nezatočilo, abyste se nadjti nemohli nowé posily a snad i dobrého aučinku.

Raděge — sen — prawil Řek, stegné pogemy. — Dlauho gsem daufal, krásně gsem snil; když wšak gsem spatřil zhubenau wlast, když gsem zočil, kterak newěrný syn zradil matku, když přjtel můg zrádcem wlasti a neyblažšjch citů přátelstwj i lásky se stal, když nešlechetnost téhož přjtele zawedla i odwedla ženu mau: tu přeplněno bylo srdce mé, tu mne baurliwé hnaly city z dědiny drahé, w dalekau cizinu za nj a za njm, genž zrušil wlast, srdce, čest i gméno mé. Kletba má ho bude následowati, kamkoli se wrhne; probudj ho ze snu, z náručj gegj ho wytrhne, klesne s njm w temný hrob, a tam doprowodj ho k saudu wznešenému, kde bolestiplné srdce mé krwácegic, wstřjc mu wstaupj, a hlasem hromowým angel saudu wykřikne: **Tok čin twůg!** — Obrátil se pohnutý Řek po těchto slowech — a plakal. J plawec se zamlčel. Za chwilku wšak wzal mluwce za ruku, řka: Wy gste welmi nemocen, pogďte raděgi na odpočinutj, a pak mi powjdeyte, gak se to wšse stalo, čeho gste podotknul. Rád slyššjm, co se w té zbauřené zemi děge, ačkoliw čjm dále od nj, tjm lépe. Gen pogďte, pogďte, prawil dále, a wjce ho za sebau táhl nežli wedl do wnitř lodi.

Kdožby gesstě pochybowal, že zaufanliwec tento gest Ordessi? Po několika nešťastných bitwách Řekůw s Turkami, w nichžto bogowal pro swobodu a wlast, když rány geho giž zahogeny byly, přeswědčen býti se zdál, že národ geho opět klesne w pauta turecká. Znowa raněný na několika mjstech, opustiti musel zástupy. Tu zde onde se dozwjdal o činech Kotroniho a o nešlechetném smeyšlenj geho. Spěchal za njm w krage moreotské, i břehy aegaeiské, a stjhal a tázal se, až dosáhl chyše, w njžto Albjna přebýwala, i sešel se s rybákem, w gehožto čluně Kotroni Albjnu s Erwinem odwezl. Dozwěděl se též, že loď kupecká, w njžto do zámořských se odebrali kragů, přjmo do Wlach plaula.

O mnichu Quidonowi žádné bezpečné nedostal zprávy, a wše, co se o něm dozwěděl, tak negisté bylo a pochybné, že ani newěděl, zdali se gesstě w Řecku nacházj, a kde se zdržuge. Bez dlauhého rozmeyšlenj odhodlal se, za Kotronim se pustiti do Jtalie, a s pomocj tamněgšjch Hetairistůw wyskaumati skrýš geho a pomstiti se. Mezi tjm gméno **Kotroni** u celého národu řeckého bylo w kletbě, a dle proklamacj, od zemského řjzenj wydané, každý wěrný wlastenec práwo měl, zrádce wlasti, kdokoliw ho nagde, na žiwotě potrestati, an se důkazy ze wšech stran wyswětlowalo, že on přjčinau byl krweprolitj carihradského, i smrti neyaučinněgšjch Hetairistůw.

Ordessi tak dlauho přebýwal na břehu aegaeiském, až přjležitost se mu hodila k plawbě do Jtalie.

To wše tentýž wyprawowal, z wětšjho djlu obšjrněgi, plawci. Tento poctiwý muž, ačkoli hlubokost citů Řekowých neznal, litowal i těšil geg, a wynutil z něho slib, že, wrátj-li se nazpět do wlasti, s njm zase wykoná plawbu; i doložil: Snad se zatjm wšecko změnj w dědině wašj, a kde nynj krew zemi barwj, wáti bude praporec swobody, a spoluwlastenci waši wám budau wděčni za službu gim prokázanau, přiwedete-li Kotroniho nazpět. Wrátjte-li se ale sám, též wás radostně obegmau swobodné ruce přátel i přjbuzných. —

Ach, odpowěděl Ordessi; ale Albjna a djtě mé, můg Erwin, ty mne nikdy neobegmau wjce!

[Budaucně Skončenj.]

Městys Gelenj.

(Přjspěwečok k polohopisu.)

Toto nepatrné, kolkolem černými lesy obklopené městečko ležj w kragi Králowéhradeckém, nedaleko pomezj krage chrudimského. Pogmenowánj swé obdrželo od množstwj gelenů, genž se byli w zdegssjch lesjch zdržowali; i we znaku swém chowá gelena. Zdegssj farnj kostel, rytjřem Heřmanem Warlichem z Bubnů, l. 1602 wystawený, gest neyswětěgssj Trogici božj zaswěcen. Wstaupiwsse hlawnjmi dweřmi w klenutj toto poswátné, spatřjme w lewo na prostřednjm postrannjm oltáři welikau olegowau malbu, představugjcj spasitele, k slaupu přiwázaného. Gestiť to djlo znamenitého Karla Skrety, a nalezalo se dřjwe w kosteljčku dolno-gelenském, gakž z aukadnjch spisů, w kanceláři daudlebském se nacházegjcjch, patrně poznati lze, nikoliw ale, gak Bienenberg we swé topografii Králowéhradecka udáwá, w Raussjnowě.

W těmž samém kostele gest před welkým oltářem kamenný, 4 lokte dlauhý, 2 lokte ssiroký a 1½ lokte wysoký náhrobek, pod njmžto we zděném hrobě pozemské pozůstatky swrchu gmenowaného zakladatele tohoto kostela, rytjře Warlicha, odpočjwagj, gehožto wyobrazenj nahoře téhož náhrobku w bjlau mramorowau desku wytesané gest. Heřman z Bubnů ležj zde w rytjřském brněnj, mečem gsa opásán. Obnažená geho hlawa spočjwá na ležjcjm lwu; pod geho pásem gsau dwě bubenické paličky, křjžem přes sebe položené. W prawo wedlé něho gest znak, gegž zlatý buben w čerweném poli, nad bubnem pak helma s hledjm, a nad nj opět buben krássj. Na neywyš spatřugj se tři psstrosowá pěra, žluté, čerwené a bjlé barwy. Nad tjmto znakem spočjwagj geho rytjřské rukawice, a na nich opět otewřená helma. Na to následuge tento český nápis:

„Letha Paně 1602 Wautery po památce Zwěstowánj Blahoslawené Paňy Marye Vrozeny a Statečný Rytirž Pan Heržman Warlich z Bubna a na hornim Gelenj dokonal Žiwot Swůg w Panu. w hodinu XXII a Tuto Tělo geho odpočjwá a Blahoslaweného wzkřjssenj oczekáwá.“

Na stranách tohoto náhrobku nalezagj se přjhodné texty z pjsma swatého, těla wzkřjssenj, pokog a wěčnau odplatu w Pánu zesnulých doswědčugjcj.

Bienenberg poznamenal w nadřečeném polohopisu při městysi Horno-Gelenj, že prý tam kdesi, dle starých powěstj, poklad zakopán gest, gegž hraběcj Bubnowská rodina tenkráte nalezne, až by do chudoby upadnauti měla. — Tato powěst byla pohnutkau, že l. 1798, když Adam hrabě z Bubnů lstiwau manželkau zaweden, takořka o wssecky swé četné a znamenité statky přissel, hrob Heřmanůw, bohužel, ale nadarmo, otewřen a prohledán byl. Zdá se, že dotčený poklad w lesjch, k statku gelenskému patřjcjch, záležel a se wyrozumjwal, genž téhož samého roku znamenitě byl gest ztenčen.

Obywatelé toho městečka mluwj toliko česky, ač welmi zkaženým nářečjm. Obžiwu swau nalezagj na wětssjm djle w zhotowowánj zámečnického zbožj, kteréž negen po králowstwj českém, ale po celém rakauském mocnárstwj prodáwagj, ano i do ciziny hogně rozesjlagj.

Bylť zde také před časy wrchnostenský dwůr, který ale, gakož i ostatnj, k tomuto statku přináležegjcj dwory, l. 1790 gednotliwým občanům na wěčné časy pronagat byl.

Toto městečko obdrželo dne 16ho srpna 1734 od Karla VI. nadánj na 4 weyročnj a dobytčj trhy, gakož i dne 17ho kwětna 1793 od Geho M. w Pánu zesnulého, pro nás ale nezapomenutelného Františka I. zwlásstnj práwo, každý auterek obilnj a dobytčj trh držeti.

Přibjk.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

We spisu: Wanderungen durch Sicilien und die Lewante se udáwá srowtiánj lidnatosti gednotliwých zemj. Dle toho nacházj se na té samé částce powrchnosti země, na které w Islandu geden člowěk žige, w Norwegsku 3, we Swédjch 14, w Turcjch 36, w Polsku 52, we Sspanělsjch 63, w Irsku 99, we Swegcarjch 114, w Britanské řjssi 119, w Německé řjssi 127, we Francauzjch 158, we Wlassjch 172, w Neapolitánsku 192, w Holandu 224 a na ostrowě Maltě 1103!

W Butanu se krádež přjsněgi trestáwá, nežli samá wražda. Na ssest měsjců, ba i na celý rok býwá zloděg zawřen, a potom za otroka prodán. Wssecko gměnj se mu wezme, ano i geho rodičowé s njm trestáni býwagj. Za wraždu býwá určena pokuta na penězjch; kdoby zaplatiti nemohl, uwáže se k mrtwole zawražděného a whodj se s njm do řeky. — Co se manželstwj dotýče, může tam každý tolik žen pogmauti, kolik chce, a kolik gich wyžiwiti může. Před 25tým rokem se skoro žádná djwka newdáwala. Také staré babičky dostáwagj někdy mladé muže, obzwlásstně, magj-li mladaunkau sestřičku. Mladý manžel nazýwá obyčegně starau manželku matkau, a starý manžel mladau manželku dcerau.

Kdo žebráku řjká: „Naděl pán Bůh!“ měl by rozwážiti, že dary božské w ruce člowěka gsau; — a že giný žádný sspeychar na swětě nenj, než shromáždnice boháčů.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 31té.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w knëhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných knëhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

30ho čerwence] [1835.

Powstali národu
Zpěwci, zpěw prorazil gich noci temno, a
Krásné powstalo gitro
Wlasti!

František Kočj.

Listy z kronyky české

Týla Hornjka.

Wprowod.

Nastogte, a wes swůg um zbjreyte.

Rukopis králodworský.

Národe můg, tebe welebjm,
Nebe twoge i peklo twé zpjwám;
Skutky a powěsti twoge ctjm,
Gméno po wšech swěta koncjch wzjwám!

Lide český! demantowá dnů mých skálo,
Studně wzdechů mých a wřelých tauženj.
W lůně twém mládj moge kwetlo i zrálo,
W náručj twé duch se mužně zplamenj.
Přiwiň mě k srdci, polib swatými usty,
Odhal prsa krwawě zbodaná;
Powěz, kdy ti den swjtal, kdy ležel pustý,
Powěz, kdy rakew byla chystaná?
Pouč djtě, aby hodnými slowy
Zapělo w nowémwěku i zpěw nowý!

Rekowé wzhůru — z temnosti neznámých hrobů,
Zatřeste krunýřem, i zazwučte meči!
Hlásati budu slawnau bogů wašich dobu,
Waši pěknau o wjtězný wěnec péči;
Zaljtne bázeň ubledlá z matných synů,
Páže se hotowj pro spásu swau k činu.

Procjtněte děwy! — wětrům zašepteyte,
Wlastj létagjcjm, zdobu české krásky;
Wy pak, naše djwky, na ty zwěsty dbeyte,
Wětry znagj, co wás k wlasti pogj, pásky;
Swaté gsau to zwěsty, mluwj drahá máti,
Wděčná wlasti dcera bude se k nj znáti!

Hlawo maudrá, bez pomnjku zpráchniwělá,
Bystrý wtipe, ruko uměle tworjcj,
Wás wyhledám s pochodnj smutně hořjcj,
Wás, drahé ostatky, slza smege wřelá;
Skwaucj pak prowodjm wás před oči swětu,
Korunau okrásjm zaslaužených kwětů.

Záwisti, w hrob si ustel, ostrozubá,
Seschni, ausměchu gedem napágený,
Hnáty slož, pomluwo geštěrohubá —
Slaup wáš w prachu se wálj přewrácený!
Dlauho we tmách tlely našich pokladů krásy,
We tmách pachtil se rod s utageným dechem;
Měnj se doby! Synowé k otcům se hlásj,
Slawno ge státi mezi národy Čechem!

I. Čech a Lech. — R. 550.

Widjte-li ten mnohobarewný praud lidu, wážně se winaucj kraginau wečernj? — Powězte, kdo gest? — Zdali snad wogenský tah, záhubu nesaucj nezkrokogným sausedům? — Ai, wždyk mezi zástupy píseň bogowná neznj, ani tam nezwučj naostřená zbraň; ale zpěwy milostné, a howor a smjch proletugj dlauhými řady, a zwatlánj dětské zanášj wečernj wětýrek z naložených wozjků k uchu pozorliwé matky. — Tedy snad powstalo národa množstwo, a nese hlasy prosebné k mjstům poswátným na daleké pauti? — Ai, tenkráte gesstě nekynula w oněch kraginách postawa božského swěta smjřitele pocestnjkům na každém rozcestj, učenj geho náměstkůw nehlásalo se wěřjcjm; ale národ kochal se w dětinských, po dědu a otci zděděných powěstjch o stwořiteli wesmjra, i kořil se dobrému a zlému, a podobu obau twořil sobě w každém kragi podlé libosti.

Za wysoké, černými lesy poseté hory, před očima zástupů zaniká slunce. Růžowá záře, polibawssi wrcholky stowěkých dubů a sosen, spausstj se nynj lehaunkými perutěmi na pahorkowatau planinu, a posjwá četné zástupy. A zwuky w peřestých řadech se tjssj, a kročegowé slabnau. A w předu, před zástupy, na pěkné brůně gede muž s wybranau družinau, wysjlá kolem zraky po tichnaucj kragině, a měřj zástupy, gichž neyzadněgssj článkowé giž w sseru okolnjch lesů se tratj. A brůna geg donássj k patě wysoké hory, a sama se stawj, gakoby duchem wěsstným raditi chtěla pánu: Zde ge blaze pobýti — a muž mezi četnau družinau usta otewře, a: Zastawjme! prowolá zwučným hlasem. A od zástupu k zástupu, z ust do ust, běžj hlasité: Zastawjme, až neyzáze umjrá w lesnjm haussti.

Nowý žiwot prolitne tjm nesčjslným množstwem. Shozené gsau obtjžnosti dennjho cestowánj, wsse se hotowj, krásným wečerem občerstwiti zemdlené audy. Howor a pokřikowánj se množj, gako se množjwá hučenj wod morských, a na trávnaté zemi hledagj mjstečka k odpočinutj zesláblý ssediwec, i bugarý ginoch. A mužowé spěchagj k wozjkům, a snássj chléb a mauku, a ženy, odkládagjce nemluwňátka od prsau zatjm pod ochranu ssediwým dědům, otáčegj se a rozdělugj wečeři mezi rodinu. Zde onde weselj wystaupagj ohňowé.

Růžowý usměch laučjcjho se slunce byl zmizel; záwog ssedého wečera zastřel kraginu, a z gasného nebes oblauku začjnaly se hwězdy djwati na zemi, připrawugjcj se na nočnj odpočinutj. A w předu, pod patau wysoké hory zawzněla nynj zwučné: Wzýweyme bohy! — Slowa přeletěla celým táborem, a ze sta i opět sta hrdel začal se wznássetí nábožný zpěw tisse poslauchagjcj kraginau. I otewřela se nebesa, a bohowé s libým usměchem poslauchali zpěw nábožný, a slibili sobě wespolek, že po wěky budau stáwati při zbožném národě.

Zpěw umlknul, utjssili se zástupowé, zhasly ohně, pocestnjci audy natáhli po měkké tráwě, chladjcj wětýrek přinássel gim dobrau noc — ticho bylo po daleké kragině. Skwaucj se luna wplaula mezi tisjce gasných swětel nebeských. Na horu wysokau wstupowali dwa mužowé. Geden silný, giskrných zraků, ssirokých ramen. Druhý autlý, gemného wzhledu, sswihlého zrůstu. Oba měli kožené čepice, a pod njmi hral wjtr dlauhými, hustými wlasy. Oděw gich — ssiroké nohawice, až pod kolena dlauhý kabát, kožemi wykládaný — i kragem i barwau si byl podoben, gakož i gich ostatuj podstata, gich twářnost patrně gewila, že byli gsau oba posslí z gedné matky.

Wstupowali na horu ani slowa nemluwjce, buď že nechtěli, aby se ohlas k zástupům zanesl, buď že každý důležitými se obiral myssléukami. W polau wrchu táhla se na mnoho kroků trawnatá planina, welmi přjhodná k oddechnutj unaweným prsaum. I zastawil se muž ramen ssirokých, a obrátiw se, za hodnau chwjli gisskrným zrakem pohljžel na rozlehlé pod horau zástupy. Gasnau zářj rozljwala luna po dalekém táboře, a oku bystrému bylo lze, přehlednauti ty rozmanité kupy a řady až neydále k tmawým lesům.

Tu bylo widěti těla mohútných mužů a bugných ginochů i pacholat; onde spočjwaly ženy, k nimžto se byly přibočily autlonohé panny; a mezi gednotliwými zbory stály nizké wozjky s magetnostj a dennj potřebau pocestnjků, pro lepssj pohodlj na wjce oddjlů rozpořádané. Neyzáze lesknula se zbraň k ochraně hotowých mužů proti nápadům ljtých, diwých ssełem, a nebo nepřátelských člowěků, a řady gegich se i po prawém a lewém boku rozloženého množstwa táh'y. W předu se pogice w silu hlawnj, kdežto bjlá korauhew s černým orlem wála nočnj tichostj. Zde onde po obau stranách bělela a čerwenala se skrowná i četná stáda owec a skotů; ginde se koně pásli, aneb při nočnj gasnosti proháněli. Gednotliwj pastewci ozýwali se, a ostražitj psowé odpowjdali. Ginák se nikde žiwé dusse nehýbalo; celá kragina podobu měla welkého obrazu.

Dlauhau chwjli djwali se oba mužj s wrchu na to rozmanité diwadlo; každý s tlukaucjm srdcem a ry-

chle se stjhagicjmi myšlénkami. Ale twář autlegšjho se diwně mračila, gešto na čele silněgšjho gasno swjtilo. — Zdalij při tom krásném podjwánj w obau nestegné city se budily?

Bratře, kdožby neplesal — bohowé nebešti, kdož by wás newelebil při tomto pohledu! — takto začal w=nj muž zraků giskrných, a pobožně k wýsostem pohledna, ruce rozpial gako k obegmutj celého swěta. Třikráte třidcátý den, co se rozlaučili otcowé a matky naše s kraginau domácj, a co nás kroky wedau cizinau, a bez auhonu, bez aurazu, gako kwjtj na lučinách garnjch, ležj tamto mladý starý w náručj zlatých snů. O deytež gim nebesa i probuditi se k zlatému žiwotu.

Druhý neodpowjdal. Modrým okem, gako přikanzlený, po táboře blaudil; srdce w prsau geho hřmotně baušilo. Bratr se naň podjwal, a gakoby w hlubinách geho wnitřnostj byl tu bauři uzřel, na okamženj gasné čelo mrakem zármutku zatemnil.

Ty se neraduges, bratře? — ptá se upřjmně.

Proč bych se neradowal, prohodj druhý s trpkým usměchem, gešto mi na mysli tane, že zjtra wůdcem těchto zástupů býti mohu.

Přál bych, aby tobě národ hlasu dal, wece tiše prwnj. Nenj wšak s wůlj bohů, po wládě a panstwj náružiwě taužiti, a ljto mi tebe, ta=li tauha gediným okamžikem srdce twoge trudj.

Obrátili se a wstupowali wýše nahoru. Muž twářj zatemněných neodpowjdal; i gal se tedy prwnj takto pokračowati:

Bratře, nás gedna matka nosila pod srdcem, nás gedna porodila hodinau. Gednjm prsem, gednau láskau byli gsme napágeni, w gedné i k gedné lásce gsme zrůstali — bratře, nebyl gsem ti wždy bratrem laskawým? Myslíš=li, že sebe lepšjm býti saudjm, že mě národ na tomto tahu z domů dáwnoletých za wůdce wywolil? Pauhá náhoda rozhodla. Tebe gako mne si wážj maudřj w národě, a stegné máme před očima geho zásluhy. Či=li gsem ti na této dlauhé pauti gednjm slowem progewil, že se powažugi za pána — ? ó bratře, mluw!

Ale bratr nemluwil. S hlawau sklopenau, zraky w kamenitau cestu zarýwage, se rtoma pewně zawřenýma, kráčel nahoru. A w bratru zraků giskrných začala krew také kypěti. Bolelať geg zarputilost bratrowa.

Bohowé ti odpusťtež, wece, čjmkoli zármutku mému potrawy dodáwáš! W twé dobré, ačkoli ctižádostiwé srdce důwěřugi se, že aspoň na slowa bohů wjce dbáti budeš, nežli na řeč bratrowu. A protož gim se newčasnau škaredostj nerauhey, byťbys i mne chtěl zarmucowati, ale oddaně sečkey do gich wýroku.

Dostaupili wršku. — W dědinách domácjch, na pokragi wzdáleného moře, w kraginách úrodných byli gsau pošli z otce i matky slawných powěstj. A když se přeplňowaly krage hornaté, a sausedé začjnali se na lid mjrumilowný, bohumilý krwawě tisknauti, a mužowé z cizin se wraceli se zpráwami o kraginách požehnaných, neosazených: pozdwihla se sjla národa, i tázáni byli bohowé, zda=li s prospěchem a gim bez hněwu učinj, když wygde hledat giný přjhodněgšj wlast, než kde dosawáde pod gich ochranau pracně trávila dny žiwota. Bohowé milostiwj dali swolenj, a sjla národa se hotowila k odchodu z dědin otcowských. — Neystatněgšj musj býti wůdcem, hlawau řjditi se musj každé tělo; tak saudili wšickni maudřj w národě. — Wolme Čecha! práwili gedni; — Lech nás powede! hlásali druzj, a nesgednocené saudy národa museły se utéci k bohům. A wykřknutj bohůw znělo takto: Třikráte třidcet dnj potáhne se paut národa, a každých třidceti dnů obnowj se wůdce geho wůlj wěčných bohů. Dwa gsauť mezi sjlau národa, na nichž milostiwě spočjwá ruka bohůw od wěků k wěkům, oba potáhnauť se sjlau národa. Nad gedným se wznese posel bohůw, i wyhlášen bude za wůdce národa, a radau geho zprawowati se bude wešker á sjla.

I pozdwihnul se národ z dědin otcowských, kdežto mečem w rukau hágiti musel role a stáda proti cizjm laupežjm, a wšeliký wěk rozlaučiw se se střechau domácj, shromáždil se, gako pjsek na břehu mořském, podlé welikého gezera. Tak byli usaudili bohowé. A kněžj národa wolali k bohům, a w bogácném tušenj stáli Čech a Lech, neboť na nich spočjwala naděge národa, a na nich měla se zgewiti wůle bohů. Oba mysli rekowné, mysli šlechetné, národu oddané wodjwali sjlu dědin otcowských k wjtězstwj nad zlými sausedy; k oběma se klonila srdce množstwa. A orel černý, posel bohů, wznášel se nad Čechem — i byl Čech prowolán za wůdce. A stalo se takto po třidceti, a opět po třidceti dnech; i posledních třidcet dnů wedl Čech národa sjlu, když gsau přecházeli wrchy a lesy, řeky a pauště, až se přibrali k wysoké hoře, u prostřed pahorkowité planiny, obklopené temnými lesy, gakž byla určila wůle bohů.

Widjte=li ty dwě mužné postawy na wrchu wysoké hory? — Gedna s hlawau pozdwiženau, druhá

se sklopenau. Dwa bratřj, blijžencowé Čech a Lech, wůlj národa noc musj trávjti o samotě, wzjwati bohy o přjzeň k přjštjmu gitru. A Čech se poraučj pod gich mohutné perutě, a sklánj hlawu na holau zemi k odpočinutj. Lech ale nemůže geště ducha ustanowiti k modlitbě; čerstwým krokem honj se po hoře, okem hněwu i žalosti plným hledj k gasné obloze, a opět na spočjwagjcjho bratra. Slzami se zarosj oko geho.

Čecha zatjm blažené oblétagj sny. Widj auwal požehnaný, zastřený leskem nebeským; kwěty newadnaucj libě dýchagj, sladcj slawjkowé naplňugj prsa rozkošj, po trávnatých sadech, pod stinnými ljpami wedau djwky tanec, zpěw a chwála bohů se kolem rozléhá, a k němu, k Čechu, se wšecko radostnau twářj obracj. J slyšj hlasy bohů: Požehnán rod twůg mezi národy, a gméno twoge hlásati budau wěkowé! Wděčně rozprostjrá Čech ruce k nebesům — a trhna sebau, probudj se i wzchopj ze země, a bratra Lecha, před sebau stogjcjho, widj s twářj ubledlau, pewně ruku zatjnagjcjho w gilec meče, po boku se haupagjcjho.

Slunce wywinuge se za temnými lesy z mlhawého lůžka. Prwnj geho usměch rdj se na twáři dwau bratřj na wysoké hoře — ale bratřj lekagj se růžowé té záře, gako pochodně swjticj gim k záhubě. Lech ztrhne ruku z gilce, a odwrátiw se od bratra, zahalj twář. A Čech šjpem bolesti progat spjná nad njm ruce, a prosebně oči k nebi pozdwihna, pohledem na to se zataulá do gitřnj kraginy. — Plesák duše geho nad požehnánjm bohů. J widj trávnaté niwy a stinné háge, i widj lesknaucj se řeku a blyštjcj potoky — widj wšeho wšudy hognost, widj gitrem oživený tábor, a radostně zwolá: Tu nám deyte, dobřj bozi, býti domowem!

A zdola, od paty wysoké hory, wznášj se k uchu geho podiwné pokřikowánj. Snad že to dobré znamenj bohů — sgednocená wůle národa? — Zapálj se Lech, gemnj zrakowé geho nynj hořegj, twář plápolá. — Rozhodli gste? zatřesau se usta geho — a on i bratr Čech se rychlým krokem z hory nawracj.

Pod horau nastalo i zmáhalo se hemženj; weškeřj zástupowé se pohybowali. Směsice tisjcerých hlasů honj se tjm rozmanitým množstwem, i na horu wstaupá. J leká se Čech, neboť pomateným rykem se neprohlašuge sgednocenost národa; w Lechu ale wzniká naděge, neboť w pomateném ryku domnjwal se, že zaznjwá sjla geho přátel. A když sešli s hory, národ w rozkwašenj shledali. — Proto bozi nedáwagj wjce znamenj, že má Čech wůdcem zůstati! takto gedni wolali. — Proto bozi posla wjce neposjlagj, že má Čech wůdcem přestati! opět ginj wolali. — Nadarmo neystaršj z národa k mjru napomjnali, nadarmo kněžj hněwem bohů hrozili. Rozohněná mysl mužů neslyšela, nehrozila se. Meče blýskaly se w gegich rukau, a ženy křikem naplňowaly dalekau kraginu.

Wjtey, Čechu! — wjtey, Lechu! zněło kolem, an bratřj na planinu dostaupili, a Lech i hned se wrhnul mezi přátely; Čech ale s twářj zatemněnau zůstal státi opodál.

Zdráw buď, Lechu! — Wjtey Čechu, wůdce! opět zaznělo, zbraň se rannjm leskem w rukau pobratřených zableskla.

Stůgte! zwolal tu Čech usty hlasitými, pronikagjcjmi. Stůgte! kam wás wede newčasná horliwost? — Gaká byla rada bohů, když gsme posledněkrát pozdrawowali slunce nad kraginami otcowskými? Swornost a láska, slowanský národe! — Swornost a lásku přislјbili gste. K gakým se nynj činům rozpalugete? Wjte-li, proč tasjte meče bratr na bratra? — Snad-li se domnjwáte, že k mému potěšenj, k mému prospěchu? Ai, toť bych raděgi sám chtěl zbrani waší nastawiti prsa, abyste si pak krwj mau zraky protřeli.

Ta negsau slowa wůdce slowanského, dj na to stříbrowlasý Ratibor. Mé oko dewadesátkrát widělo kraginy se odjwati rauchem garnjm, a usta moge hlásala bratrům o lásce, co bozi poznánj wložili w mysl mau, a rada moge wždy platila; a takž i nynj prawjm: lodj musj wládnauti plawec ruky zkušené a silné — ač při weslách mu pomáhagj zběhlj weslaři; nad národem musj wládařiti hlawa wěhlasná — ač po ruce mu s radau stogj maudřj z národa. A kdo se důwěrau národa honositi může, koho bozi schopnostmi nadali, nesmj důwěru sklamati, a dary bohůw powrhowati —

My ale w Lecha důwěru skládáme, zkřikli mezi to w druhém zástupu, a bohowé wůli swau dosti patrně zgewugj!

Ano — zgewugj! zwolal otec Wýtoň, kněz neywyššj — i zwolal to hlasem tak zwučným a wýrazným, že slowa geho i chřestem zbranj pronikla, gakýž práwě obě strany začjnaly dělati. Zwolal takto, a ramena roztáhna, s rukama pozdwiženýma, zrakoma k wýsosti upnutýma hleděl k oblakům. Weškerý zástup okolo něho zwědawě obrátil zraky po něm — a hle! nad njmi, u wětrné wýšce, w lesku rannjho slunce, potýkali se dwa orlowé. A w zástupu se zatagil dech — a poswátnau hrůzau zchwáceno zůstalo množstwo státi bez hnutj a bez hlasu.

Gesstě se drawci welikými potýkagj! Gesti to bog až do krwe, na žiwobytj, na smrt; tak zuřiwě perutěmi klepagi, tak wztekle zobáky zatjnagj. Giž giž [illegible] — wznássegi se nad Čechem a Lechem — w zástupech pod wysokau horau trne srdce. Nynj se pustili! Geden Čechowi nad hlawau se zatočj, a mohutnými perutěmi na wysokau horu zalétage, tam i usedne; druhý přes Lecha se nese; diwné zwuky wydáwá, a letem táhlým přes lesy spěchá k wýchodu.

Bozi gsau milostiwi a milugj národ! zwolal nynj slawným hlasem Wýtoň kněz, genžto byl až dosawáde gako u wytrženj hleděl k wýsostem; zwolal — a množstwo wěřjcj pobožným uchem se klonilo k slowům geho. — Nemá býti neswár mezi národem gedněch otců, takž prawj bohowé. Weliké gsau krage, kdež nás může welebiti národ w pokogi, aniž tisknauti se bude bratr na bratra. Nesrownali se dwa orlowé na gedné skalině — ale skalina strmj podlé skaliny, a orel geden zaletá k wzdálené skalině, a orel druhý na bljzké zasedá hnjzdo. A takž mluwj bohowé dobrým znamenjm o dwau bratřjch, o bljzencjch Čechu a Lechu, a gich hlasy budau se řjditi bratřj, na gichž bedra se spoléhá sjla národa!

I zwolal kněz, a množstwo po něm zwolalo hrdlem dalekozwučným: Bohowé gsau milostiwj, bohowé gsau maudřj! W očjch Lechowých zapaluge se plesánj, a twář geho kwete rozkossj. Pláče radostj, a bratrowi Čechu padá okolo krku. Přátelé geho w četném zboru podáwagj si ruce, a radugj se z dobrých znamenj bohů. Ale ssediwci mezi zástupy bolestně wrtj hlawau — gsautě wssak mocnj bohowé, a člowěku slussj kořiti se gim.

Také Čechowi se trudem zatemňuge twář. — Laučiti se tedy, wece, roztrhnauti gednoho stromu ratolesti? Sjlu rozdwogiti —? Umlknul wssak, aby nezarmautil bratra, a nerozhněwal bohy. A množstwo putuge na wrch wysoké hory, aby pohledělo na kraginu, bohy zaslibenau, a pod horau zatjm hotugj se zástupy k dalssjmu tahu. Podiwné gest pohybowánj celým táborem, radost a pláč sjlau hýbá. Podrobugj se wssak, i kdo při Čechu trwá, i kdo s Lechem na dalssj paut se chystá, neboť se bogj bohů.

Ejhle, to mnohobarewné množstwj na hřbetě i po boku wysoké hory, gakž obracuge slzawé zraky k temným lesům — a do stjnu temných lesů gak se winau zástupy pocestnjků za bratrem Lechem! A gakž zaniknau do temnosti, zapalugj suchá dřewa; kauř wystaupá nad wrcholky ssumjcjch dubů, a pozdrawenj přinássj zástupům na wysoké hoře.

Tam posadili Čecha na wysokau stolici, a rozprostřeli raucha, a hlawy střjbrowlasé i mládeneckých kadeřj skláněly se před njm, a djwky metaly kolem něho kwjtj, a wsselika usta pokřikowala: Pomilug nás, hospodine! — On pak slibil pečliwě se starati o blaženost národa, i sedáwal na stolici a wůli swau oznamowal lidu, i saudil a práwo činil sprawedliwým. Kolem hory, co bylo oko stačilo, roztáhli se zástupowé, a rozdělili se w nowé krage podlé rodin, a nowý žiwot wessel w nowau otčinu. Káceły se nebetyčné sosny, a sraubily ostrau sekerau prostranné stěny, a pod gasnau oblohau rozrýwal pluh úrodnau půdu, i procházela se po nj tučná stáda. W nowých bydlech připrawowali wlnu a len, a pomeyssleli na swé potřeby. Hospodin Čech ale bděl nezawřeným okem nad sjlau národa, neboť byli gsau wyssli z kragin požehnaných hledat nowé wlasti, a neměli w nich pohřessiti, co byli zůstawili za dalekými horami, za lesy a řekami.

A ze wssech stran se wraceli poslowé, a radostné zpráwy přicházely s njmi. Gedni prawili: Hognost potoků rybnjch probjhá tučné lučiny; drugj wěsstili: W zdrawých lesjch těká hognost chutné zwěře; ginj hlásali: Pomocj bohů zrodj se w krásných rowinách hognost obilj — a ginj opět přinássseli střjbrné pruty, a gesstě ginj powjdali o lidských obydljch, gakéž nassli w kraginách, kdež drjwe byli přebýwali národowé cizj. Přissliť i posléze ostatnj, genž se byli neydále odwážili za husté lesy, a přiwedli s sebau podobu člowěčj, oděnau kožemi zwjřecjmi, diwokého pohledu a rozcuchaných wlasů. I wyprawěli, tam za hustými lesy že lihagi w skalnjch slugech a lesnjch budách lidé němj, a že neprowodj orbu, ani brawu že nemagj, ani že giného pohodlj neznagj, z gakého se raduge národ slowanský. I mělo množstwo slitowánj s lidem němým — ačkoli nebyl němý, alebrž gazykem rozpráwěl Slowanům neznámým a odporným — a s mnohými dary propustilo každého, kdokoli přicházel k hostinskému gich prahu. Naučiliť ge žiwotu lidskému, a mrawům bohu milegssjm, a byli dobrodinci po wssechen čas Němcům, i když gim tito dobré spláceti začali zlým.

Národ pak dobrořečil Čechu, že geg pro něho byli bohowé uwedli w požehnaný krag, a gemu na wděčnau památku nazwali otčinu zemj Čechowau čili českau, a sebe hrdě nazýwali Čechy. A tak se dělo w ssestém wěku, genžto se počjtal od onoho dne, když byla wěčná láska sstaupila mezi lidi w podobě člowěčj. — W tom wěku se hýbal, gakož i drjwe, s ginými národy, i rozlehlý, slawný národ Slowanů,

a gednak na břehu baltickém, gednak u černého moře, okolo řeky Dněpru, Labe, Dunage a Sáwy opausstěli a osazowali brannau rukau i poplatkem newzdělané krajiny, a brzo na nich pučely kwěty ducha slowanského, od wěčnosti nadaného pilnostj a pokogem — duchem wěčné lásky.

Osudowé národů gsau obrazem wsseké plodjcj a hubjcj přjrody — wěčného se zmáhánj a klesánj. Zassli dnowé národu českého pohřbeni gsau w nesmjrné hlaubek, a čjm hlauběgi oko pátrá, tjm nepatrněgi se gewj podoba. Kronyka bude o nich s láskau wyprawowati.

Pautnjk.

[Dokončenj.]

W takowém a podobném rozmlauwánj s plawcem plynuli dnowé, a Ordessi tauhyplným okem zjral na břehy sicilské a neapolské, an podlé nich adriatickým mořem k sewern lod plaula. Brzo ale se plawba ukončila, an k obyčegnému stanowissti se přibližik, a Ordessi s plawcem se rozlaučil. To wám powjdám, wolal plawec za njm, an tento z weliké lodi w malý wstaupil člun, a k njzkému wesslowal břehu; neopomiňte tázati se po mně, když nazpátek do Řecka půgdete; w tomto mjstě wždy má lod stogj pohotowě, a těssj se na wzácné hosty.

Za dlauhý čas prwnjkráte wstaupil Ordessi na pewnau zem.

Powědomo mu bylo, že mnoho Hetairistůw we wlaské zemi se nacházj, odkudž Hellenisté zbraň, penjze a giné wálečné potřeby dostáwali; newěděl wssak než o gednom mjstě, kde se zdržugj, a odkud wůdcowé Hellenistů často dopisy a zpráwy dostáwali, totiž o městě B...., kde hrabě ......, hlawa Hetairistů wlaských, bydlel. Ordessi tedy přjmo do města B.... giti umjnil sobě, a přátelům wlasti swé osud Řekůw i swůg oznámiti, a žádati ge o přispjwánj při pronásledowánj Kotroniho. — Po několika dnech dossel města, a uctiwě přiwjtán od Hetairistů tamněgssjch, autrpnost a saucit gegich nad osudem swým wzbudil; i slib podporowánj wsselikého obdržel.

Tu se Ordessi také dozwěděl, že Quido, řádu kazatelského, muž učený a dobrý znatel staro- i nowořeckého gazyka, u weřegném wypuknutj wálky na přjkaz řjmského dwora do kragů řeckých wyprawen byl, k wyzpytowánj ducha nesgednocených Řeků, a k působenj we prospěch náboženstwj a představených swých. Daleko-li dosáhl cjle swého, giž nám powědomo. Měli geg wssak Hetairisté wlasstj za přjtele oswěty a národu řeckého, pročež mu swěřili wesskeré záměry, a penjze i listy mu rádi dali, aby ge Hellenistům odewzdal. Mnoho-li tam byl dowedl, posawáde newěděli. Přjležitostně umjnil sobě Ordessi nawsstjwiti klásster, w němžto Quido bydlel, a dalssj tam čerpati zpráwy. Hetairisté wlasstj Ordessiho za auda společnosti swé přigali, a bratrský prsten, co zwlásstnj znamenj spolku toho, nowému bratru podali. Gesstě tři dni po slawném přigmutj do spolku Hetairistů Ordessi w městě se zdržowal, a než zoře čtwrtého dne růžemi owěnčila dráhu rannjho slunce, ku klássteru kráčel bystrým krokem, nebo dychtiwost, pomsta, láska a žel poháněly kroky nesskastného Řeka.

* * *

Noc byla temná a smutná; w dálku se táhly stjny hor apeninských, nad nimiž černá baukliwá mračna se stawěla. Nepatrnými stezkami cestugjcj nepřjgemného se obáwali zblaudenj w hustinách lesnjch. Bylit to utečenci hellensstj, Kotroni s Albjnau a Erwinem, an rychle k nějakému lidskému obydlj spěchali, aby w pusté kragině pod ssirým nebem nemuseli noclehowati.

Wjc a wjc se tmělo mezi stromowjm, a po každém kroku stezka kluzčegssj a úžčj se gewila. Kotroni kráčel wpředu. Žádný nepromluwil, genom Erwin se auzkostliwě winul k Albjně, kterážto mdlobau a strachem nad blížjcj se baurj Kotronimu sotwa stačiti mohla. Hučenj wětru diwoce nočnjm se wznássel lesem, a ssumot stromů a praskot ulámaných wětwj hrůzným byly nápěwem uchu gegimu.

Ztratili gsme stezku, prawil Kotroni mrzutě, a gasný blesk oswjtil kolkolem temnau hausst, a silná hromowá rána se odrážela od skal, a w hlučném ozwěny hlaholu ssjrau se zanássela pustinau. Ulekmuti trnuli blaudjcj pocestnj, newědauce, gak baurce ugiti. Erwin se dal do pláče, a ubezpečowal ustrassenau Albjnu, že dále giti nemůže.

Musjme zpátky, promluwil Kotroni, wpředu nemůžeme progiti hustinau. Nebogte se; daufám, že wás na dobrau cestu přiwedu.

Wždyť gsem wás giž před wečerem žádala, odpowěděla Albjna, an gsme u lesa okolo hospody ssli, abyste tam přes noc zůstal. —

Hm, prawil Kotroni, wlaské hospody gsau nebezpečné. — Wssak se gen na mne spolehnyte. —

O, mluwila Albjna k sobě, běda, že gsem se giž spoléhala, — lépe we wlasti pod mečem nepřátel, nežli w cizj pustině zágiti. —

Za bauřj přihnal se hustý déšť, tak že ubohá Albjna přinucena gsauc, Erwina na rukau nésti, a šatem, naskrz promoklým geg přikrýti, začasto na auzké, hladké pěšince mdlobau upadla; Kotroni wzal gi Erwina z rukau, a weda Albjnu za sebau, sám sotwa dále giti mohl. Tuk zaslechl stranau w haušti hlas, podobný lidskému. Ustal, a přeswědčil se, že někdo na blizku se nacházj. J zwětšil kroky swé, a bral se w tu stranu, odkud hlas zaslechl. Wšak bylo brzy zase ticho, a gen listy a' krůpěge šustěly. Giž umdlen gsa, pod stromowjm odpočinauti chtěl, an opět hlas lidský zazwučel. Sebraw poslednj sjlu, wprawo se dral, a nedlauho blaudil w temnosti, an tu haušťjm silnice se bělela.

Přistaupil bljže, a zaslechl howor rozmlauwagjcjch gazykem wlaským. Hoi', prawil geden, zdegšjm Hetairistům neugde giště; nenj bandity, kterémuby popsán nebyl od hlawy až do paty.

Ale, odpowěděl druhý, kdo wj, kde se taulá; we Wlasku se sotwa octne.

Prwnj. Wěru-li? — hrabě giž wyskaumal, že tauto cestau přigde; on i ženština a djtě.

Druhý. A daufáš, že ho dostaneme? Bylby to chwalný kausek; hrabě sljbil padesáte dukátů tomu, kdo geg žiwého neb mrtwého přiweze. Ale což, gestli se bude brániti?

Prwnj. Což nemáme zbraně, a nestogj gesstě dwadcet našich na blizku?

Druhý. Nu, dobře, ale mně se zdá, že z toho wšeho nic nebude; w té baurce on se nepustj do lesa, spjše zůstal hned z wečera w některé wesnici.

Prwnj. Nenj pomyšlenj; tak hlaupým nebude, aby šel na hospodu, kde by se neysnadněgi wyzradil, a wegde-li w některau, tak se mu powede gako tady. — Hoi, co to, neslyšjš nic? Kdo gde? wykřiknul tak sjlným hlasem, že slowa geho daleko se rozléhala.

Mjsto odpowědi následowala rána z bambitky, a kulka letěla okolo ušj oběma, a praskotem hluboko se zaryla w topolowý strom.

Aha, prawil zmužilegšj; prwnj byla nám, druhá bude tobě. — S napřaženau ručnicj šel i se společnjkem k té straně, odkud byla přišla rána. Nemuseli se obáwati, že ztratj stopy pronásledowaných, an hlasitý pláč djtěte gim byl důkazem, kde gsau.

Stůgte! wykřikl prwnj, když spatřil bjlý oděw Albjny, stůgte, nebo střeljm. Druhý gi zatjm giž za ruku gal, a na zkřiknutj gegj diwoce přiskočil Kotroni a opět nabitau bambitkau zaměřil naň. Tu wšak hwjzdánj a pjskánj se rozléhalo w pustině ze wšech stran, gakožto odpowěď na hwjzdánj prwnjho, a Kotroni uleknutý skokem chtěl prchnauti. Bylo wšak giž pozdě. Kroky a hlasy lidské se blížily, a haukánj a pjskánj nepřestáwalo.

Máme tě, Kotroni! ozwal se geden z přjchozjch, a on gako omámený stál, neweda, co rychle činiti. Nebylo mu wšak dlauho rozmeyšleti se, neybližšjho porazil, a ostatnjm se w haušti zableskla rána z bambitky dalekým lesem; Albjna wykřikla i klesla; wšickni se blizjcj přiskočili k nj — Kotroni uprchl. —

* * *

Rannj slunce blahau gasnostj se lesknulo w klášternjch oknech P.....ských, kde w nemocnici milosrdných sester Albjna ležela. U nohau gegjch klečel Erwin a plakal, a několik geptišek, u postele sedjcjch, těšilo geg, a křjsilo polomrtwau Albjnu. Dlauho bez paměti a wědomj ležela, ale snaženjm přičinliwých milosrdných sester zase k žiwotu procitnula. Ale běda, swětlo a den nespatřila wjce, neboť leknutj a strach, a zwláště rána z ručnice, při kteréžto prach zasáhl oko gegj, zraku gi zbawily. — Dlauho tam w klášteře prodléwala nemocná Albjna, a na otázky, gi předložené, z wjce nežli gedné přjčiny důstatečně odpowjdati nemohla. Wlast swau wšak zapřjti nechtěla. Tu se také dowěděla, že Quido ze Řecka se nawrátil, a w klášteře swém se nacházj; nemožno wšak gi bylo, w uzawřeném mjstě dostatečněgšj zwěděti zpráwu. Quidona za šlechetného měla, i předsewzala si, po uzdrawenj swém k němu se obrátiti, aby gi k nawrácenj do Řek přjležitost opatřil. Milosrdné sestry gi dlauho od sebe nepropustili, až docela zdrawá byla, i utěšeněgšj na mysli. Pozbytý zrak ale žádný gi nawrátiti nemohl. Nedala se giž zdržowati, a Erwin wedl slepau matku swau ke Quidonowi. Gak se gi ale dařilo, wyslowiti nelze; dosti na tom, že citelnost gegj nedala gi přečkati hanbu, a žeby gi byly pochowaly wlny gezernj, kdyby osud ginák nebyl rozhodnul. — —

Wšecko snaženj wlaských Hetairistůw bylo nadarmo. Kotroni byl pryč, a newyskaumatelné zůstaly stopy geho. Ordešj se zdržowal w Italii u hraběte .... Tento wšak aučinliwý, gakož i swobodnomyslný muž škaumače a stjhače tagně wysjlati nepřestáwal. Quido giž dáwno se byl zase wrátil do

klásstera swého, a udal Hetairistům zprávu, že geg Kotroni přepadl na cestě, a Albjnu s Erwinem násilně odwedl.

Neutěssený Ordessi prodléwal w cizině, an zatjm we wlasti geho občerstwený plamen naděge w budaucnost srdce Hellenistů roznjtil. Mnohomocný čas zhogil tělesné rány ubohého Ordessi, nikoli wssak dussewnj. Giž opět předsewzal sobě, an Kotroni k nalezenj nebyl, zpět se wrátiti, a ochladiti bolest w krwi nepřátelské aneb wlastnj; tu wssak okolčnosti změnily předsewzetj geho. Dopisy z Němec a z Uher přeswědčily hraběte, že Kotroni pod cizjm gménem w Uhřjch se zakaupil, w krátkém čase i mjsto, kde se zdržowal, i gméno, pod kterým tam žiwot trávj, zgeweno bylo hraběti. To wsse i Ordessi zwěděl, a rychle dle toho činiti umjnil. W oděwu pautnjka k sewerowýchodnj straně Ewropy bral se, a neodpočjwal pod střechau, ani bauře nezdržowala geg na spěssné pauti. —

VI.

Empfange meinen Vollmachtsbrief zum Glücke,
Ich bring' ihn unerbrochen dir zurücke,
Mein Lauf ist aus. Ich weiß von keiner Seligkeit!

Schiller.

1.

Tak mocně, milý Jenjku, sobectwj opanuge člowěka, když se mu oddá, že nevdůležitěgssjmi okolnostmi i nevpřjsněgssjmi powinnostmi opowrhne, kdykoli to požaduge mrzký zisk. Sobectwj dohnalo Kotroniho k nesslechetnému, ukrutnému, i odwážliwému gednánj; sobectwjm se stal Quido geho přjtelem, an z druhé strany zisk nebyl k očekáwánj. Sobectwj pohnulo toho Quidona k wyzrazenj wlastkých Hetairistů; a zdali giná byla přjčina, že mezi pobratřenými Hetairisty ona gednota nepanowala, která k dosaženj wznesseného cjle newyhnutelně potřebna gest? Měssec pohozených peněz byl w stawu, pohnauti rozeslané stjhače, že zapřeli blizkého, w Apeninách skrytého Kotroniho, a k smrti raněnau Albjnu s opusstěným sirotkem w pusté kragině zanechali osudu negistému, až gi dobromyslnost okologdaucjch pocestnjků w bezpečný klásster milosrdných sester uwedla. — Truchliwá zkussenost mne přeswědčila, že co duch wznesseněgssj w žiwotě působiti počjná, wssecko i mocného odpůrce nalezá w sobectwj giných, ba i začasto we wássni wlastnj. Ty milliony pygmaeiských twořů, gimiž poseta gest země, gichžto sny gsau hlaupé a činy sprosté, kteřj dáwno zastaralé a sskodliwé zwyky gen z té přjčiny zastáwagj, aby w nowém stoletj nowým nemuseli gednati způsobem, a odwrci nepatrné malichernosti a nawyklé wssednosti: ty milliony wlažných sprosťáků welkého i njzkého stawu powalugj se w prachu a newznesau se k činu. W nepatrnosti swé se opowažugj oprawowati swěty, a pod praporcem mrzkého sobectwj gen na množstwj pobratřencůw se spoléhagjce, odporugj nowému wěku a oswětě; potagmu wssak se třesau a bázliwě se napjnagj, kdykoli genius bystrým na ně zaměřj okem. — A takowj lidé se nazýwagj ctnostnými! — Ach arci, gednu měli ctnost welikau! Sami neuměli mysliti, a mluwili gen, co ginj předřjkáwali. Gsem přeswědčen o tom, co powjdám, a protož slyš dále, zdaliž i ty se nepřeswědčjš. —

Přjčiněnjm wěrných spoludruhů hrabě..... k wyswobozenj přissel, když na poručenj wlády tagné u něho schůzky překaženy, a on zagatý byl; přjčiněnjm těch samých i Ordessi, ubohý pautnjk, z náručj smrti wyweden byl. Komu wssak možno, wyhnauti se osudu? Quido znal každý krok Hetairistů, oni geho lsti byli uwěřili, a smeyssleni geho neznali. Práwě wstupowal Ordessi w loď, do Řecka připrawenau, an Quido w čele ozbrogených strážných zwolal gméno geho. Gesstě gednau obrátil se Ordessi ke břehu, a pěti ranami od wogáků postřelen, w hlubině mořské se potopil. Weřegně se w zemi ohlásilo, že „prostopássnjk sprawedliwému saudu neussel." Quido w krátkém čase nato představeným se stal bratřj swých, a weřegná chwála a čest se wzdáwala zásluhám geho. —

2.

— — — Ty se diwjš, milý Jenjku, diwnému smeyssleni mému? O, wěř, že tomu tak gest, gak prawjm. Nynj teprw, an gsem wsseho pozbyl, co gsem byl milowal, an poslednj giskra naděge w neprohlednau zmizela hrobu noc, nynj teprw, an wyschnul pramen slzj mých, an swět, žiwot a osud wsse mi odňal, co oswěcowalo temnau a smutnau dráhu mau; nynj nadelidskau teprw cjtjm sjlu a nadze[illegible] moc! Ale wěru, gen nadobyčegná sjla by snesla bolest mau. Opět gsem spatřil krage, kdežto gsem byl chowal naděgi a lásku; zase gsem spatřil hág, kdežto gsem před časem zacházegjcj očekáwal slunce, nežli gsem se k Bertině blizil zahradě. Zase tak krásně — ach, gesstě krásněgi se stápělo slunce do mlhy wzdálených hor, když gsem s Albjnau a s Erwinem na wysoký pahorek wstaupil, odkud gsem celau přehljdl kraginu. „Tam, w západě, tam ona bydlj" prawil gsem, a slza prowázela slowo mé, a Albjna wzdychnula, a Erwin radostj posskakowal, i newinně se mne tázal, zdali ta panj, která tam bydlj, také tak milostná gest, gako máti? —

Giž byl wečer, když gsme se přiblissili k zámku. Okna byla otewřena, žádný nám nepřissel wstřjc. W pokogi slabé se mjhalo swětýlko. — Albjna s Erwinem zůstala dole. Gá ssel nahoru, kročil gsem w sjň — a tam — ó proč mě w tom okamženj nezhltila země ukrutná, tato země s necitliwým, bezsrdečným osudem lidským, — slyš, tam Berta ležela mrtwa; u hlawy gegj slabý plamýnek lampy práwě dohořowal. — Odpusť, že wjce o tom wygewiti opomjgjm. — Hluboká bolest se ulehčj u wygádřenj; znám gá ale gednu bolest, pro kterau žádného slowa, žádného stesku nenj! — — —

Dle pozůstalých spisů Bertiných wyswětlilo se, že gá gediným dědicem celého gměnj gegjho gsem. — Komu wssak wlastně náležj, gá neylépe wjm, neb Kotroni byl wrahem blaha slepé Albjny. Gj gsem wssecko odewzdal. Ženau mne city z mjsta truchliwého wen do wlasti mé, kde krásný můg minulý sen w celé půwabnosti swé mi kyne. Swět smyslný gsem zkusil, nadsmyslný očekáwá mne, a nežli garo opustj luhy české, na blizku twém odpočine po dlauhé pauti

twůg Jaroslaw.

Karel Sabinský.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

K W Ě T Y.

30. čerwence [Přjloha XVIIá.] 1835.

Dopisy

patrných (t. g. mezi odbjrateli Kwětů poznamenaných) osob.

III.

Pane,

gá Wás rozdrtjm! — — — Z těchto třj němých znamenj hlubokého mlčenj sauditi můžete, gaká směsice smůly a sjry we mně wjřj. Běda Wám, až puknu, a gako bořjcj se Wesuw Wás zalegi!

Kritiky psáti? — Pěstě se mi zatjnagj, když na to genom pomysljm! Hleďte se a wyberte si giné lebky pro swé gedowaté šjpy, neli mogi pomazanau — olegem swatého dramatického básnictwj. Wjte-li co básnjk dramatický gest? — — — Tu máte opět tři tagná znamenj, odpowězte si na mau otázku gak ney.épe umjte; gá toliko prawjm, že wjm, co dramatický básnjk gest, i co gá gsem.

Wy mě geště neznáte! — Gsem gako gehně, dokud mě hladjte po wlně, ale wlčj zuby wyšklebjm, začnete-li proti srsti škrábati. Našim znělkářům a pjsničkářům — našim powjdkářům rozžete swětlo, aby si poswjtili na swau chorobu a málomocnost, na swé klopýtánj a plauženj, na swé po krásných průpowjdkách lapánj a cizj myšlénkau se ozdobowánj; zasluhugj toho — Wám nic neudělagj; zmužilost gegich rozplyne se s honorárem, za něgž si ani cukrowané wody nekaupj. Ale gá?! — Gá rozumjm swému uměnj; gá znám ingredienci dramatického žiwota. W mých truchlohrách se draždj a wraždj po Shakespearowsku, w mých weselohrách se wadj a swádj opět po Shakespearowsku. Moge werše — to mně i nepřjtel doswědčiti musj — tekau gako po křemeně wodička. Gá herci každé wzdechnutj, každé okem zakraucenj odměřjm a odpočjtám — gá napřed určjm, kolikrát mu bude tleskáno, kolikráte geg woláno. A protož mne i on, i gá sebe sám wážjm — a ničeho na se dopustiti nedám. Wás, pane, gak maškaru na diwadle w posměch uwedu — tak se wám žádný znělkář pomstiti nemůže.

Co Wám gest do toho, gak a co gá piši? — Řekl gsem kdy: Powěste, prosjm, kdy se Wám co ljbj, a kdy nic? — Wám k wůli nebudu psáwati lépe, nežli gak dowedu. To si pamatugte, a dle toho se řiďte.

O ceně mých praej toliko nakladatel, a nebo diwadelnj ředitel má rozsuzowati — těm ge prodáwám. Neljbj-li se Wám pak gegich zboží, na ně mečj swůg obraťte — mně ale přegte weydělek. Gá cjtjm w sobě k tomu schopnosti, a pewně gsem si umjnil, geg zjskati. Ničjm se nedám odstrašit. Hrubé střelbě rozumjm, a gak bych si počjnal, kdyby šlo o něco welkého, z toho uzawřjti můžete, gak se při pauhém náwěštj Wašeho journalu otáčjm; spomeňte si na prawdiwé: Ex ungue leonem!

Chleborád.

IV.

Bratřjčku!

Předewšjm Tobě a wšem poctiwým přátelům upřjmné poljbenj! — Hrstka prázdných ořechů gest lidský žiwot, a blázen člowěk, kdo se každé twrdšj škořepiny bogj, že zuby wyláme; w těch wězj gádro! Ty a Twogi poctiwj nebogjte se twrdé škořepiny — gste gonáci dobrých zubů; gá bych wás radostj uljbal! — Měl gsi mě widěti, gak gsem po pokogi skákal, když mě Twoge poslednj zpráwa došla. Starý můg Mikuláš myslil, že gsem zpráwu o nenadálém dědictwj obdržel, a nigakž pochopiti nechtěl, žeby radost moge z toho gediné pocházela, že gste si konečně předsewzali, kritickým listům hlásiti se za otce. Haha! budeť se gich, tušjm, wjc mezi wámi diwiti, a nebudau moci pochopiti, gak že drzj rukau na gich nedotýčnost smjte sahati. A wšak gen sabeyte, bez ohledu, bez bázně!

Nemůžeť býti aurodněgšjho deště na osenj mladé literatury, gako přjsné, maudré kritiky, proaté wšechněch osobnostj. Geniowi nenaženě strachu, proto že w ni wěřj; a co slabaučkého, trpaslického, a předce plno obrowských důmjnek — myslitelé, že heyčkánjm a ulizowánjm sjlu z toho wychowáte? — To wám newěřj, to wám lage, a literaturu owšem rozšiřuge, ale nepowyšuge. I budiž tedy swázáne a wržano do ohně!

Běda, běda nám, kdybychme on swatau giskru, onen poblesk z trůnu wěčné lásky, wlastenectwj našo,

ginák nedowedli w plápol znjtiti, než spisowánjm špatných kněh!

Ostatně — že mi nebudete, dle starodáwného zwyku, slowjčka přemýlati, a šupinau, w njžto až dosawad naše saudy wázly, že proniknete k gádru; w sjlu a wůli waši se spoléhám. Ale pro dobrý bůh, gen sláwu swogi w trpkostech a w gedowatém uštipkowánj nezakládeyte — tau tinkturau kalj se krew, a plodj hlawy bolenj, an zatjm sladká wodička cum grano salis dobře se nechá zažjti. Twář we twář maudrau prawdu si mluwme, ať z toho swět má užitek; ginák škoda každého perem trhnutj. Doba nastala, kdežto se přewářj co smjchaného a co ryzjho: šťasten, kdo se dočká, až praud zlatý wyplyne; pak honem se škwáranii na stranu!

A nynj Tobě a Twým poctiwým prospěšného setrwánj! — Den, co mě zpráwa Twoge došla, čerwenau literau w kalendáři zaznamenám, a wedle něho wás wšech milau památku.

Wěčně Twůg

Wogtěch.

V.

Milý streyče!

Gaký mi to činjš zármutek? — Ani se Tě neptám, gak se máš, takjmi to: Proč mě, hochu, zarmucugeš? ležj na srdci. Když gsem Tě ještě před patnácti lety tak nemluwného wídjwal, myslil gsem si: Ten se bude někdy rozumným způsobem žiwiti we swětě, s každým hezky w božjm pokogi; a Ty nynj — Bože nedopauštěg! s celým swětem wálku začjnáš. Pro spasenj duše! kam se Ti rozum zataulal? Na gaké gsi se pustil okliky? Za gakými se honjš bludičkami? Kam se na té swé kritice dowezeš? — Newjšli to, gá Ti wěc rozložjm. W hrdlo lidské nenáwisti se uwrhneš, a gá chtěl, aby Tě swět milowal; w mrzuté hádky se zapleteš, a gá chtěl, abysi s každým w mjru obcowal; we swětské zlehčowánj upadneš, a gá chtěl, aby šly o Tobě dobré powěsti!

Hochu! což pak ge práwě **Tobě** do toho, co a gak kdo we swětě počjná? Proč práwě **Ty** bysi šťauchal do wosjho hnjzda; proč ne druhý, třetj a desátý? Ty mě usaužjš. Což pak nemáš tolik powáženj, abysi se s krwj studenau na wěc podjwal? Musj Ti o nj starý, neučený streyc kázati? — Ale takž gest mládež nyněgšj. Genom twáře nadýmat, a křjdélka napjnat; — což pak starj balbausowé s twářj scwrklau, s otřenýma kosinkama! ti za nj nemohau ljtati. Za mých mladých let gsme ginák smeyšleli!

U wás to nenj gako w řjši rozlehlé; wezmi Němce nebo Francauze. Tam geden kompesicj u Dunage udělá, giný mu gj na wýtoku Labe zhanobj. Ge to nekřesťansky, může se ale státi bez welkého nebezpečenstwj. Ti dwa páni sotwa kdy se w žiwotě potkagj. I netřeba gim, aby se potkali, aby si ruce po bratrsku podali. Oba nezbauragj, ani newystawj, oč se hádagj. — Ginák ge to u wás. Wašinců ge — mluw si co mluw — malá hrstka, wy byste gako gediná rodina k gednomu cjli pracowati měli, gako bratřj byste sebe měli woditi. A mysljš, hochu, že to půgde, když tomu nebo onomu řekneš: Bratře, maudře bysi učinil, kdybysi nic nepsal — anebo: Nemaług — anebo co řjci musjš, máš-li býti sprawedliwým, když se něco nezwede? A dobrých wěcj wšude neroste, toť také wjš; ano i na gednom poli nebýwá stegná auroda — gen se upamatug, když gsme se spolu geště po meznjkách wodili. Odpusť, že s Tebau tak starostliwě rozpráwjm: máš giž arci také fausy — ale činjš mi zármutek. Nech té kritiky! Ať si hromady napjšj — Ty do nich nelehey! Popjchaš se třeba, popálјš se, pomažeš se — nu wždyť wjš, gakých na hromadě smetj býwá — nezarmucug mě! Pawljk Ti dnes ruku tiskne, zegtra musjš geho špatné werše pohaněti — ani se Tě wjce netekne. Petřjk Ti dnes swau službu slibuge; zjtra musjš řjci, že darmo kazj papjru — na sto kroků se Ti bude wyhýbati z cesty. A předces gen o Pawljku i o Petřjku prawdu psal, **oni i Ty** poctiwými zůstanete — ale kam se děge přepotřebné přátelstwj?

Nezarmucug mě. Buď s celým swětem w mjru. Popřeg každému sladké domněnj, že wýborná hlawa gest — tobě neubyde. Čili tě ďábel tak opanowal, že gest Ti těžko samotnému ze sjtj se wyplesti? I počkey tedy — toť si pro Tebe hned na druhý týden, gak mile geště gednu přjlohu wydáš — přigedu, a w našich lesjch, po našich lukách, mezi našemi skalinami, pod širým nebem zpamatugeš se opět, že weškeré djlo člowěčj hřjčkau gest proti djlům wěčné lásky — —!

Zatjm tě w ochranu Gegj poraučjm

Twůg

upřjmný streyc.

Můg welewážený pane mistře, sausede i konšeli Lopatko — spásyplodná Šimáčkowa — pane Drtile — bratře Wogtěše a můg zarmaucený streyčku! Denně dopisy Waše w rukau držjwám, a slze radosti nad nimi cedjwám; powstane-li, mimo w listech našich, nowá powodeň, na Wás budau wěkowé nařjkati. Denně se

zakljnám, činiti podle saudu a uznánj wašeho, i podle proseb a hrozeb Wašich. Tak zábawně swé kritiky wyljčjm, že gich gako neynowěgšj Bulwerowy powjdky čjtati budete! Tak něžně a sladince ge uspořádám, že ge gedni za patrný med, druzj za ukrytý ged pokládati budete; a k tomu ke wšemu tak se s prawdau spřáteljm, že mi wšickni okolo krku padnete, řkauce: Spiegelberg! du bist ein grosser Mann, oder — —

Ano, mogi neymilegšj! gá i mogi wěrnj přátelé ono arcanum diwotworné kritiky, pro kteréž nás celý swět milowati bude, wypátráme, gelikož mu nikdy, že bláznj, neřekneme, alebrž gen někdy geho chřestjcjch rolniček se dotkneme. — Zachoweyte nás w milosti.

Literatura.

(*Z České Wčely.*)

Roku tohoto wygdau w Prešpurce „Plody prešpurského spolku učenců řeči českoslowanské.“ Z ohlášenj, o tom tiskem wydaného a z listu psaného do Prahy následugjcj mjsta wynjmáme. „Žádosti mužů zaslaužilých a předsewzetj dáwnému zadost učiniti chtěgjce, sbjrku pracj swých gak prostomluwau, tak i rozměrem a w rýmech psaných weřegnosti podáwáme. Cena předplacenj gest 2 zl. w. č. Přigjmati pak penjze bude až do 10 zářj l. r. W. U. p. Matěg Sewrlay, na zdeyšjm (prešpurském) lyceum bohoslowj weřegný učitel. Wybýwagjcj z prodege penjze na české zdegšj knihowny rozmnoženj obrátjme. — Spolek náš giž od několik let trwagjcj žádného geště důkazu prospjwánj swého na swětlo newywedl. Poněwadž pak taužebná gest žádost u předchůdců našich i také giných zaslaužilých wlastenců nás k tomu ponaukagjcjch, bychom djtko něgaké weřegnosti podali, uzawřeli gsme konečně wyhowěti žádosti gegich, naděgjce se též u Čechů, gednoho gazyka s námi užjwagjcjch, hogné w tom pomoci a podpory. Nenj účel náš tjm snad se chlubiti, ale chceme spjše snažnostj swau mladjků na giných lycegjch a gymnasijch k horliwěgšjmu se w materčině wzděláwánj powzbuditi, neboť s bolestj zaslechli gsme, že duch národnosti w společnostech některých, gako w Prešowské a Kežmarské, tuchnauti pócjná. Za powinnost tedy swatau si klademe, kde gen možno, rozněcowati giskru národnosti, což nynj zwláště za těchto nepřjzniwých časů neyweyš potřebj gest, ano sausedé naši wšemožně nás do hrobu položiti usilugj. Důwěra ta zaugala srdce naše, že i Čechowé we snaženj tom nám přispěgj, čemuž tjm wjce wěřjme, čjm wjce gsme přeswědčeni, že účel dobrý máme. Wynikagj u nás nowé liternj společnosti české, gako u př. w Pešti a w Nitranské Stolici, kdežto i knihowny se zakládagj.“ — Od zboru učenců řeči českoslowanské w Prešpurce.

Náwěštj

pp. předplatitelům na pjsně

J. P. Martinowského.

Že ohlášené w těchto listech Šestero pjsnj gednohlasých s průwodem kytary od p. J. P. Martinowského práwě na swětlo wyšlo, pp. předplatitelům na druhý okus tento páně skladatelůw s tjm doloženjm známo činjme, aby se strany obdrženj exemplářůw na swé pp. zběratele obrátiti ráčili. Ty, kterj-by sobě pjsně tyto nynj teprw zaopatřiti žádali, odkazugeme na knihkupectwj p. M. Neureutra w jesuitské ulici, kdežto i dále w krámské ceně, totiž po 30 kr. střjbra k dostánj budau. Kdoby wšak z těchto spolu hned na druhý djlek 20 kr. střjb. předplatit chtěl, obdržj i tento prwnj w ceně předplatnj, totiž za 20 kr. na střjbře.

Kraganům, čtenj českého milowným.

Že se až dosawáde nedůstatek dobrých kněh zábawných mezi českým čtenářstwem nacházj, na mnohých mjstech i mnohými a hodnowěrnými usty giž proneseno; že wšak potřeba spisů podobných mezi národem se uznáwá, o tom den po dni se rozmáhagjcj kupowánj nowě wycházegjcjch kněh lepšjch potěšitelné dáwá swědectwj. A předce až posud mezi našimi upřjmně o to nepracowáno, aby se této znamenité po-

třebě důkladně pomohlo; cokoliw se obecenstwu našemu až podnes podalo, na wětšjm djle pauhé přeložený gest z gazyků cizjch, méně wjce přjhodné k dosaženj užitků, wyplýwati magjcjch z dobrého zábawného čjtánj.

Až podnes řjci nemůžeme, že bychom byli wlastnjmi spisy zábawnými čtenárstwo naše na ten neb onen stupeň dobrého wkusu a wytřelých náhledů přiwedli, ačkoli denně o potřebách času a lidu howor wedeme; — kdy, medle, přikročjme k činu? —

Opomjgjm tuto ze široka dolič owati, gaký prospěch čjtateli z knihy pocházj, kteráž z gazyků i děgin cizjch negsauc přeložena, netoliko zábawu, ducha lidského zošlechťugjcj, a cizjch udalostj známost poskytuge, alebrž i k poznánj wlastnjho národu a wlastnjch potřeb we wšech časech a podobách uwádj: oznamugi drahým kraganům w Čechách, na Morawě i we Slowensku, že gsem se dle skrowného nadánj swého za dotčenýma prospěchem na auhor našj pěkné literatury odwážil, a že wydati hodlám swůg

prwnj román z přjběhů wlasteneckých

pod názwem:

WÝHOŇ DUB.

Komuž mezi námi známo nenj gméno králodworským rukopisem oslaweného hrdiny? — Gestiť Wýhoň ušlechtilá postawa oněch bugarých, ač lidskými wášněmi baufliwě zmjtaných dnů, když to se z trůnu wyšehradského wytiskowal bratrský troglist: skrbý Boleslaw, mjrumilowný Jaromjr a dobrodružný Oldřich. Gestiť Wýhoň ono slunce, gežto blahodějně wzešlo na oblohu dědin domácjch, an se po nj rozhorlených pobratřenců děsiwá mračna walila.

Wěk tehdeyšj gest pro swau rozmanitost welikých a znamenitých přjběhů, gakož i pro celý swůg národnj ráz newywážnau studnicj pro péro české. Gá z nj pokusiw se čerpati, wyobrazil a uspořádal gsem djlo, za přjčinau lepšjho přehledu záležegjcj z dwau částek, a w obau gednagjcjho gsem uwedl hrdinu Wýhoně. — Tuto podáwám prwnj částku celého románu, nazwanau:

Swátky na Wyšehradě;

za nj pak i hned částka druhá nastaupj, pod názwem:

Polané w Praze.

Důležité přjčiny donucugj mě, toto djlo wydati na wlastnj autraty, a protož laskawých přátel a kraganů swých při tomto swém prwnjm podnikánj o hognau podporu žádám. K wůli snadněgšjmu wydánj i kaupenj zwolil gsem cestu weřegného předplacenj. Komu se tedy — a gáť daufám, že mnohému — laskawostj swau mě podporowati zaljbj, u mě samého — z wenku listem do kněhoskladu Pospjšilowského na gméno moge bez poplatku zaslaným — a nebo při pohodlněgšj přjležitosti w Praze w samém kněhoskladu p. Pospjšila, w liliowé — a w kněhkupectwj p. Neureutra w jesuitské ulici, gakož i po kragjch we wšech řádných kněhkupectwjch předplatiti račiž. Cena předplatnj — 24 kr. na stř. totiž na geden swazeček — owšemť až do wygitj celého djla trwati bude; naděgi se wšak, že p. p. předplatitelowé nynj giž, a co neydřjwe scházeti se počnau, gelikož tjm toliko neyplatněgi k rychlému wydánj se přispěge. Na wšechen způsob ale prwnj swazeček giž na začátku měsjce řjgnu t. r. gistě k dostánj bude; za nim pak w kratičkém čase druhý se wyskytne. Při odbjránj swazečku prwnjho i na druhý hned předplátka se složj. P. zběratelům na dewět exemplárů desátý dám nádawkem. Gména p. p. laskawých předplatců budau přitištěna.

Tisk obstará na slowo wzatá po wlastech našich impressj p. Pospjšilowa, i bude mi nápomocna, aby toto prwnj způsobu swého djlo w slične podobě se dostalo do rukau ušlechtilých wlastenek a wlastenců, gimžto wšechněm, známý i neznámý, do milosti a přjzně co neyuctiwěgi se poraučege, že těchto mně neymilegšjch darů wždy co neyšetrněgi chowati budu, slibugi. W Praze, dne 30. čerwence 1835.

Tyl Hornjk.

Nowě wyšlá kniha.

Proč gsem katolikem? Slowo k sprostému katolikům, gakby z wjry swé počet dáti měl. Od J. W. Jiršíka, faráře Minického. (Čjslo I. Nákladem dědictwj Swatojanského.) W Praze, 1835. str. 30, w knjž. arcibiskupské knihtiskárně, řjzenjm W. Spinky. Cena w tuhé obálce 4 kr. stř.

Čjslo 32hé.

Časopis tento wychází u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

KWĚTY.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

6ho srpna] [1835.

Mocně slowo České znj!
Při mé harfy zwučném zněnj
Hýbá srdcem čilým w pěnj.
František Šjr.

P j s n ě.

9.

Neroztál snjh geště
Na skalnatém čele?
Snjh giž dáwno splynul,
Leč že to labutě,
Labutě gsau bjlé;
Spočjwagj tamo
Na wysoké hoře
W zeleném osenj,
Genž libě zawánj
Kraginau wečernj.
Zkud, labutě bjlé,
Semto gste přitáhly?
Od wýchodnj strany
Po wečernjm nebi
Zlatoskwaucj branau?
Či tam od západu
Šly gste proti slunci?
Ne, my od půlnoci
Z chladných táhnem kragů,
Táhnem na poledne
W krag wěčného ráge;
Gemu nenj rowen
W šjrém swětě žádný;
Neykrásněgšj kwjtj
Wykwetá gen tamo!
Ai, labutě bjlé,
Wy zůstaňte tady;
Nade wšecky krage
Gest dědina naše,
Nade wšecko kwjtj
Milenka gest moge!

10.

Uhasly zatmělé hwězdičky,
Zamkly uplakané očičky,
Když zoře z gitra zaplálo;
Smutný den, ach, to ge smutný den,
Slunce newycházj z mraků wen,
Děwče se, ach, neusmálo.

Zašlo nám slunéčko za hory,
S njm šel milý můg mně nawzdory.
Wrať se, milý můg, o pogď!
Odešel milý můg po hoře,
Daleko, daleko za moře
Odnesla mi ho rychlá loď.

Gistě by ses, milý, nazpět dal,
Bysi wěděl, co gsi udělal,
A gak mě srdce mé bolj!
Řekněte wy mu tam, hwězdičky,
Že po mezjch kwetau slzičky,
Že uzráwá žjtko w poli.

Karel H.

Kteřj gsau?

Jbyl pěkný, letnj wečer. Slunečko, gako uzardělá panna na den swatebnj, ukládalo se na lůžko, a na smjřenj s truchljcj po něm kraginau rozsypalo neykrásněgssjch růžj po lukách i hági. W ljbezném wzdechu wečernjho wětýrku radowalo se tisjcero mussek, pod hustau bezinau zpjwal slawjk o swé lásce, a ze wzdálené wesničky wznássela se utichlau kraginau pobožné klekánj. Byl pěkný, letnj wečer.

U rozlehlé obory, před hezkau myslíwnau, pod kwetaucj ljpau seděl Jenjk, a w rukau držel knihu. Přicházelť Jenjk k letům, kdežto se rozwinowati počjná w člowěku neykrásněgssj nebes dar — onen dar, gjmž gediným Bůh člowěka podle obrazu swého k časnému i wěčnému blahoslawenstwj stwořil, a gegž w člowěku potlačowati, hanebné gest wraždelnictwj na člowěčenstwu, a hřjssné zpauzenj se proti wůli božj. Přicházel Jenjk k rozumu, a prospjwal před očima starostliwého otce i milugjcj matky.

A byl pacholjk pod ssirým nebem w knize četl, kniha wssak byla nad stářj a schopnosti geho, a protož i wssemu nerozuměl. Naweden pak maudrým otcem, každau wěc i přjčinu a prospěch gegj ohledáwati: pozastawil se, a takj gakž sjla postačowala, na mysli wěc přemjtati začal. Brzo wssak z přemjtánj toho w pauhé pohljženj na krásnau kraginu se zabral. Tu se z obory otec nawracel.

J bylť polesný muž rozumu zdrawého, ducha wzdělaného, a srdce sslechetného. Po swětě se byl ohljdnul, i byl poznal geho noc a den, geho žalost i radost; ale srdce geho nezkamenilo w mnohotwárném lopotowánj wezdegssjho žiwota, alebrž swět milowalo gako domow gednoho otce a gedné lásky. Staw a zaměstnánj geho w chrámě wznessené přjrody nedaly mu zpyssněti uměnjm lidským, gelikož před očima geho denně se djla rozprostjrala, před nimiž obrowské počjnánj lidské zmizj gako hrauda mrawenčj. Tichý a blažený wedl žiwot we swé myslíwně, u prostřed milowané rodiny.

A tato rodina byla mu oddána celým srdcem; w něm zakládala žiwot swůg i blaho swé. Když ráno do lesů odcházel, laučila se s njm manželka, gakoby se na dalekau cestu ubjral, a když se k wečeru nawracel, skákali hossjci okolo něho radostj, gakoby dlauhý — dlauhý čas nebyli poslauchali maudrých tatjnkowých rozpráwek.

Dnes o něco časněgi z obory přicházel. Přinássełť mladinkau wewerku pro radost hossjkům; ale hossjkowé mu nepřicházeli dnes w austrety. Mladssj zaljwal gesstě swé záhonky zeleniu pod okny kolem a kolem obrostlé myslíwny, starssj pak seděl s knihau pod kwetaucj ljpau, a byl se tak w pohledu krásného wečera zahlaubal, že otce, gjž několik okamženj za njm stogjcjho, ani nespozorowal. Usmálť se otec nad filosůfkem, a na rameno mu poklepal.

J tatjnku, tatjnku! zwolal hossjk, ulekunutý ze sedátka wyskočiw, a winul se k otci, a ruku mu ljbal. Ze zahrádky pak už i mladssj přibjhal, neboť mu byla sstjhlá Diana kykagjc kropicj konéwku z ruky wyrazila, dlauhými skoky přinássegjc zpráwu, že se ssťastně domů nawracj. A hossjk, odstawiw konéwku, s wěrným psem o záwod běžel naproti otci.

Byli poslussni? tázal se polesný s přjwětiwau twářj přicházegjcj manželky; a když tato, poljbiwssi drahého manžela, dobré dala o hossjch swědectwj, doručil gj autlé a mrsstné zwjřátko, aby ge uwázala na tenký řetjzek. Sedmiletý Wogtjssek radostj nad wewerkau zatlesskal rukama, a zawěsiw sĭ otcowu brassnu (Jagdtasche) přes ramena, že se mu až pod leytkama haupala, běžel za matinkau, genž odcházela přjprawy dělat k wečeři.

Nu, a což pak tys tady zpytowal, mudrci? ptal se dále přjwětiwý otec Jenjka, když se byl z kabátu wywlekl, brokownici odstawil, a k odpočinutj pod ljpu posadil, kdež lupenjm zahráwali chladjcj wětřjkowé, skwostnau roznássegjce wůni. — Gakau to máš knihu?

Ležela na matinčině stole, odpowěděl Jenjk poněkud wáhawě, neboť wěděl, že otec nerád widjwá čjtati knihy, kteréž nebyl sám dal do ruky. — Když gsem byl s počty hotow, které gsi mně uložil, nahljdnul gsem do nj, a zdálo se mi, že tam hezkých wěcj naleznu. Matinka mi také čjsti dowolila. — Usmál se otec, a toliko prstem pohrozil; neboť znal poslussného Jenjka, i dosti geg saudil pokáraného, an pacholjk s bázuj a studem cjtil, že nepráwě byl učinil. Gsauť stud a bázeň důtkliwěgssj metly na wěk dětinský, nežli hrubá slowa a březowé pruty. — Wzal knihu chlapci z ruky.

Byl to swazeček gednoho w Čechách wycházegjcjho časopisu. Jenjk w něm mnoho o wlastenectwj a o wlastencjch zaznamenáno shledal, smysl toho wssak pogmauti nemohl. Tolik gedině z werssů i prostomluwy poznal, že se o wěc welmi důležitau gedná, a protož se i swým zrůstagjcjm rozumkem nad nj tak hluboce — w kraginu zahleděl.

I postesk si otci, neboť newěděl, co gest, před otcem míti tagemstwj.

Giž se mi, tatjnku, nehněwey, prawil, že gsem k té knize zablaudil. Zlá wěc to wlastenectwj zagisté neni, sicebv se o tom tak pěknými slowy anj psáti nedalo, a ty byš ani knihu byl nekaupil, a maminka by mi gi čjsti nedowolila. Nu, a ge-li dobrá: gednau mi o tom zagisté sám něco budeš chtjti powědjt; — i učiň tak hned, a powěz mi, co gest wlastenectwj, a kteřj gsau ti wlastenci?

A polesný se opět usmál, ale tenkráte hochu nepohrozil, alebrž k srdci ho přiwinul.

Arci že ge wlastenectwj wěc dobrá, řekl, ano neylepssj a neyspasitelněgssj na swětě. Onoť gest prwopočátek blaženosti gednotliwých člowěků i celých národů; a pro ně byl tě Bůh obdařil nesmrtelnau i wsselikými schopnostmi nadanau dussj.

Ai, podiwil se Jenjk; a proč pak gsi mi to giž dřjwe neřekl? O giných prostředcjch, gak bychom se blaženými stali, často gsi mi powjdal.

Gediné gméno gsem ti zamlčel, o wěci gsem s tebau často rozpráwěl, odpowěděl otec. O gméno tu také neběžj, gen aby w tobě duch wlastenecký přebýwal, neboť i ty musjš býti wlastencem.

Jenjk sebau trhnul. — Gá — gá wlastencem? wypprawil ze sebe a we twáři se zarděl; — takowým, gakž tu o nich w knize zaznamenáno?

Prawdiwý wlastenec nečinjwá o sobě hluku, pončil geg otec, a protož tě nemohu ubezpečiti, gestli kdy swět o tobě něco zwj, aneb zachce-li se mu, w knihách o tobě něco zaznamenati. Ale ty sám budeš nositi pjsmo w srdci swém rukau božj napsané, a to tě bude těssiti wjce, nežli pjsma celého swěta, ač bude gen kratičké, a znjti bude: Konal gsi powinnost!

Ach, tedy mě gen už tomu wlastenectwj nauč, prosil pacholjk, anebo powěz, kde se mu naučjm. Kde a kteřj gsau ti wlastenci?

A otec maudrý uznaw býti prospěssné, srozumitelným způsobem promluwiti se synáčkem o wěci, kterážto se wsstěpowati má wěku neyautlegssjmu, a zahaliw naučenj swá w raucho přjgemné, wyprawowal mu, kterakž by těch poznal, gežto gsau wlastenci.

I.

Putowal kraginau člowěk z cizj končiny.

Pálilo dennj slunce, a s hrdlem wyprahlým zastawil se pautnjk před prahem neybližssjho domu. I chtěl občerstwiti audy zemdlené, a wessel přes práh do domu, i prosil hospodáře o pokrm a nápog.

Hospodář ale zamračil se we twáři, a wece: Nemám pokrmu ani nápoge!

Domnjwal se sprawedliwě činiti, když neobčerstwj člowěka z cizj končiny, neboť byli gsau otcowé geho otcům hospodářowým učinili bezprawj.

A pautnjk prahnaucj hněwem zapálil se w bolestech swých, a žalostně zwolal: Proklatá střecha, kdežto nenapágegj žjzniwých, a nenasycugj hladowých, i proklatá země, kteráž gi nosj na hřbetě swém!

A hospodář swolal čeleď swau; čeleď pak rozsápaná chopila se pautnjka, i mnohými ranami ho ubiwssi, wyhodila ubitého před dům, kdež co mrtwý ležeti zůstal u cesty.

Tau cestau bral se i wlastenec, člowěk sprawedliwý. A wida pautnjka z cizj končiny ležjcjho podlé cesty we smrtelných mdlobách, zwolal na hospodáře, aby přispěl k pomoci.

Hospodář ale zamračil se we twáři, a wece: Proklinal střechu mau, i zemi, po které kráčj. A zawřel dwéře domu swého.

Wlastenec ale wzdychna bolestně, naložil pautnjka na wůz, ač byl proklinal střechu a zemi, i dowezl geg pod střechu swau, i wedl péči, až se pautnjk opět zdráw postawil na nohy.

A když přissla doba laučenj, zplakali gsau oba, wlastenec i pautnjk z cizj končiny, a slibili sobě, nezpomjnati na bezprawj, gakéž si byli učinili otcowé; alebrž milowati se wespolek láskau, z njžto wycházj blaženost.

II.

Wyssli gsau mudrcowé, aby lidu powěděli o cestách k blaženému žiwotu.

Lid pak se shromáždil okolo mudrců, aby poslechnul, gakž by choditi měl, aby dossel blaženého žiwota, neboť přebýwá w každém člowěku po blaženosti tauha.

I otewřeli mudrcowé ústa, a mluwili k shromážděnému lidu; lid ale nerozuměl gim, neboť gsau mluwili nesrozumitelně, gelikož byli mudrcowé neprawj. A lid odcházel domů.

Přissli wssak dnowé, kdež měla wydati owoce slowa mudrcůw; ale slowa gich byla padla gako neplatné sjmě na půdu nepřipraweneu, a nemohla owoce wydati.

A mezi lidem zrostl mjsto hognosti nedůstatek, a mjsto radosti pláč.

Mudrcowé pak za přjkladem nerozumných, že slowa zatemnělá žák pochopiti nemohl, tupým a leniwým

geg nazwali, a zarputile o cestách k žiwotu blaženému nepowěděli.

I pronikl nářek lidu ucho člowěka sprawedliwého. Nebyl sice powolán za mudrce; měl ale sjlu, gakéž ge mudrci potřeba, a protož wessel mezi lid, a gazykem srozumitelným začal powjdati o cestách k blaženému žiwotu.

A lid radostně poslauchal, i učinil podlé slow srozumitelných; a mjsto nedůstatku přicházela hognost, a mjsto pláče rodila se radost.

Člowěk sprawedliwý ale prosil, činiti synům a dcerám, gakž byl sám učinil otcům a matkám, a uwáděti ge upřjmně, kdež bydlj blaženost.

III.

Slepý a hluchý wydal se na cestu.

I přissli do kragů cizjch, a slepý gal se wolati: O země nepožehnaná, lide ossklíwý a žiwote nuzný!

A hluchý zwolal: O slowa hrubá, powěsti bezbožné a učenj bludné! — Oba pak gednjm hrdlem doložili: Ginák ge to u nás!

A mimogdaucj počali se domnjwati, že gsau cizincowé z kragů zasljbených proroci, a zastyděli se nad wlastnjm domowem.

Šel ale člowěk sprawedliwý za falessnými proroky, i poslauchal řeči gegich. A wywedl ge na wrch hory, odkudž widěti bylo požehnánj kragin a lesů a měst i wesnic, gakž ge byla ruka wěčné milosti nepřestědřegi wysypala; a hluchý zwolal: O zemský rági!

Začal pak člowěk wyprawowati slowy pěknými, maudrými a sprawedliwými, co se bylo dálo i co se děge w požehnané kragině, a slepý zwolal: O hudbo nebeská!

Oba pak gednjm hrdlem doložili: Ginák ge to u nás!

A mimogdaucj zastyděli se opět, ale sami nad sebau, a z falessných proroků ztrhli si posměch.

Zahořeli nynj studem i hněwem cizinci, a přiwedli zbory sobě podobných, aby, poplenjwsse požehnané krage, wjtězně zwolati mohli: Ginák ge to u nás!

Člowěk sprawedliwý ale ne slowy, alebrž rukau udeřil we zbory gich, i rozprássil ge do wssech wětrů.

A mimogdaucj zwolali: Wlastencem, člowěkem sprawedliwým přissla k nám blaženost!

* * *

Tisse poslauchal gesstě Jenjk, an byl giž chwjlku otec powjdati přestal.

Nu, gak se ti ljbj?

O, pěkně, pěkně! wece synáček pomalu, gakoby z wytrženj k sobě přicházel. Nebyl arci wssemu porozuměl, dobře wssak seznal, že s njm otec giž dřjwe o těch wěcech byl rozmlauwal, an ho byl učil milowati bližnjho, pečowati o geho, gakož o swau blaženost, a hágiti prawdu i wsseliký giný blaženosti pramen.

Uložjm ti tedy na zegtřek, řekl opět otec s usměchem, abys slowa moge hezky pozorně na papjr uwedl. Gá ti pak práci oprawjm, důkladně teprw wyložjm, a kdykoli se přjležitost udá, na mysl ti uwedu, gak gedná wlastenec, to gest: Člowěk sprawedliwý — owssem! gestli ginák i chuti máš, býti sprawedliwým člowěkem.

O hned, hned, milý tatjnku! zwolal Jenjk a k otci se přiwinul. Wždyť pak gsem gesstě o ničem neslyssel, coby tak sslechetné, a spolu i tak lehké bylo, gako býti člowěkem sprawedliwým.

Šťastný pacholjk, gemužto se o těžkostech gesstě ani nezdá, s gakými se potýkati gest lidským křehkostem! — Takto potichu wzdychl polesný, a poljbil synáčka.

Zde onde rozswěcowaly se už hwězdy, a Wogtjssek přiběhl s nowinau, že ge wečeře hotowa. Wssickni se tedy do myslíwny wraceli.

Jenjk nad obyčeg wážně si wykračowal, a pochytiw matku, kteráž na přjchozj giž mezi dweřmi čekala, wypnul se k nj wzhůru, a zasseptal welmi důležitě: Gá budu sprawedliwým člowěkem!

Ráno pak, sotwa že se mu swjtánjčko oknem prodralo, seděl hossjk u stolku a spisowal welmi pozorliwě slowa otcowa, kteráž po celau noc gesstě byl slyssel we snách.

Naděge.

Z lůna wěčných bohů w zemské krage
Nese djwku oblak růžowý;
Hebký záwog — dým co párowý —
Sněhobjlých kolem ňader wlage.

W ljcjch žert si s laskawostj hrage,
Čelo zdobj oblauk duhowý,
W ruce prautek chwj se palmowý:
Twor ten rágské zplodily gsau háge!

Kde twá neyprw zgewj twář se swětu,
W kých as niwách dech twůg zawěge?
Kam se w lehkém, djwko, wzneseš letu?

Blaze! k nám se bereš w české doly,
Znám tě, spanilás ty Naděge!
Tebau strastné Čechů zagdau boly!

Ant. J. Wrťátko.

Procházky.

[Pokračowánj.]

Gá z přeswědčenj — a ginj, že to recensent činjwá — na hudbu wlasskau nemilosrdně lageme; a předce wssickni, kdykoli se medupluá usta spanilých zpěwaček k wlaské pjsni otewrau, rozkossj w italských sladkostech gen toneme; neboť gest owssem něco giného, kochati se w gednotliwých kusech wlaského hudebnjho cukrárstwj — a opět něco giného, broditi se tekutinau celé zpěwohry. A protož nás i nynj gesstě několik Bellinských a Donizettských cukráték okauzlilo, gako na pokwasy nám podaných krásnými usty neznámé, černorauché zpěwačky. Wespolek gsme se těssili, až snad půgde kolem pro dárek s notami.

Konečně se wzchopila — ne wssak dcera, nýbrž matka. Často gsem na tuto hudebnickau, někdy dost nessetrnau koledu horljwal; neboť kdož z těch pánů kolednjků wěděti může, zda-li gsem se obweselil? — a gestli neobweselil, k čemu se kořiti poplatkem gich požadowanj? — Zatjm wssak se přiznáwám, že wždycky nehorljm, a kdyby na přjklad mladá zpěwačka — — tu wssak stará přicházj! Nikdy gsem mrzutěgssjho wybjránj newiděl! K čemu letitau matku nechat gjti kolem stolu? Wssak hle! — koleda se měnj. Gesti to bohabogná dcerusska. Také ona wstáwá, i s úsměchem i polowičnjm násiljm matinku k sezenj nutj. Obcházj kolem stolů sama.

My gsme se na to byli wssickni těssili. Mladj gsme byli, a každý z nás byl už snad někdy s hezkau harfenistkau rozmlauwal; tuto gsme si umjnili sladkými slowy zasypati. Ale podiwno! — když k nassemu stolu přikročila, bylo nám, gakoby pramen nassého wtipu až na dno byl wyschnul, a gazyk na dásni suchem sprahnul. Před tjm angelem nesměli gsme se obyčegnými průpowědmi blýskati! — A předce byla před námi u dwau giných stolů, i widěli gsme, že se měla do řeči a do smjchu — co mohla s těmi ztuhlými pány mjti k mluwenj?

Ich bitten, meine Herren — Mutter arm und schwach! Těmito slowy, ze rtů potichu wyklauzlými, wesele náš zbor pozdrawiwssi, s očima sklopenýma na stůl malau, plechowau pokladničku postawila. My gsme hleděli geden na druhého. Tak neuměla ani německy! — Na některých twáři usmánj wypuknauti chtělo, giným z očj podiwenj hledělo, že takowý wtělený angel německy neumj, a druzj opět byli by na swé spasenj přjsahali, že hned prwnjm okamžikem gsau poznali, že to nenj kwětinka domácj. A předce nebyl názwuk sspatné gegj němčiny ani wlaský ani francauzský; wysslowilať ch i h welmi gadrně; gegj r i samohlásky zněly — po česku — dech se leknutjm we mně zatagil při myssléncе, že to snad pauhá Česska, pjsně wlaské že odzpěwuge gako naučený kanár —! Protož se mi zdálo, že posléze na wssech twářjch kolem stolu smjch se rozsskłebuge nad sladkým omylem; neboť, neměla-li wýborná zpěwačka ceny swé pozbýti u mladých sswihákůw, k národu třeba, co po břehu Missisipi gazykem mlaská, počjsti se mohla, genom ne k djwkám českým, nehowořjcjm mluwau německau. — O wy háge, ó wy luka, a wy města, i wy chyssе, brzo-li pak prohljdnete, a prawau stezku naleznete k swému spasenj? O ctěte, ctěte, cokoliw ge wassého; co se w lůně wassem narodilo, pěstugte!

Ale ta podiwná zpěwačka nás brzy z bludu wywedla!

Verzeihen, ich schlecht sprechen die deutsche Sprache, začala opět s gakausi kauzedlnau prostotau. — Aber — qui ne parle jamais mal, ne parlera jamais bien.

A to — „kdo nikdy sspatně nemluwj, mluwiti nebude nikdy dobře“ — tak plynnau a libozwučnau francinau pronesla, gakž gen oněm se podařiti může, kdož gazyk francauzský byli poslauchali po břehu Sekwany. Zaplesalť gsem w duchu, že několika slowy porazila znikagjcj we sswiháckých kotrbách důmjnku o nepatrnosti zpěwačky. O tři stupně byla gest powýssena w nassj milosti. To bylo znamenati na pachtěnj, w gakowém se každý z nás přičinil, wynássetі trossku swé frančiny na prodeg.

Hynek, nastáwagjcj pan justiciar, gemužto zlásstě gakýsi na gazyku wázla, omlauwal se: Ogni principio è difficile *a*) — a djwka, sotwa zaslechnuwssi zwuky wlaské, usmjwawě doložila: La pazienza vince ogni cosa! — *b*) Nebyla se tedy gen wlaskému textu we swých zpěwech gako kanár naučila: newyslowně sladce gj wlasstina ze rtů plynula. A opět o tři stupně byla gest powýssena kauzedlnice zpěwačka w nassj milosti; to bylo widěti na skwaucjch se twářjch kolem stolu, a na lesknaucjch se očjch.

Pokladnička djwčina běžela kolem stolu z ruky do ruky, a každý z nás byl by se styděl, odměniti stříbrným

---

a) Každý začátek gest těžký. *b*) Trpěliwost přemáže wssechny těžkosti.

hlásskům ginák, než opět stříbrným kowem. I mně se do rukau dostala. S radostj gsem wsypal swau trochu do plechowých wnitřnostj. Willibald, německý belletrista, obáwage se nepochybně, aby ho wtip nezadussil, welmi hlasitě se ozwati ráčil: Tyk se na swém milém českém národě prohřessugeš, že za giné zwuky penjze wyhazugeš, nežli za české! — Někteřj se dali do smjchu.

Zraky moge zahořely; gako bleskem byl bych nimi nessetrného posměwáčka zničil. Zpěwačka wssak hněwu mému předessla.

Ljbj-li se pánu, zpusstila medowau česstinau, na niž to gediné k pozorowánj bylo, že se dosti často ze spanilých ust newinula — ljbj-li se pánu, i českau pjseň mu zazpjwám.

Comment, mademoiselle? Etes vous — zkřikl Willibald, a snad se tázati chtěl, gestli „k cikánskému plemenu" náležj, gakž nás před časy Frankowé nazýwati si oblibili; ale dosti časně se zpamatowaw, žeby snad už předce neradno bylo, pod nebem českým takowých žertjků prohazowati, rychle obrátil, a s prahlaupau twářj se tázal: Sie singen auch böhmisch?

A proč bych nezpjwala česky? řekla djwka s gakausi hrdostj. Negsme-liž tu w srdci národa českého? Negste-liž wy, pánowé, Čessi? a negsem-li gá řjkagjc také Česska?

Česska? — Que diable! — Brava! — takto se i ginák a ginák, dle rozdjlných powah, ozwali hlasowé okolo stolu.

Matka moge — gakž gi tamto pod stromem sedjcj widjte — rozena gest Česska, gá pak — gestli mi se pochwáliti dowoljte, pánowé — zdařilá gegj dcerusska. — Tedy českau pjseň? mluwila dále, a oko gegj na mně spočinulo s newyslownau milostj. Pokusjm se o ni, gestli se powede — aspoň dobrau wůlj račte za wděk přigmauti.

Uklonila se, a poděkowawssi za poskytnuté dárky, s naplněnau pokladničkau k harfě se wracela. Dusse moge za nj letěla. Na kolena bych se byl před nj pokořil. Bylať Česska, aneb, což gi wlastně gesstě wětssj zásluhy zjskalo, nebyla rozená Česska, a wychowána w nádherné Francii, předce hrdě se znala k materskému — nasssemu gazyku. Gá začal pyssněti, a gakoby wjtěz hlawu gsem mezi saudruhy wypjnal. Při každém slowu, gi k pochwale pronessenému, mohl gsem řjci: Ona se k Čechům přiznáwá! —

W duchu počal gsem giž i matce dobrořečiti. — Gakáž to byla žena, gežto dceru pod nebem cizjm porodiwssi, nezapomněla gi s mlékem materským i onu blahau giskru wsstjpiti, kterážto zůstagje během času, člowěka rozplamenj láskau k gazyku a národu — těm newybernym pokladům wezdegssj rozkosse.

Stal se wssak mému dalssjmu na mysli přemjtánj konec, neboť začala djwka opět zpjwati. — Gak že zpjwala? — I mohl bych tu „wýborně, z hlubokosti dusse, gako stříbrozwonků zněnj, gako tauhyplný slawjk, gako wtělený angel" — mohl bych tu gesstě giných, wjce méně otřených floskulj znamenitých i neznamenitých recensentů postawiti: a předce bych se obáwal, že gsem prawého wygádřenj nedostihnul. Raděgi se o slowa gegj pjsně pokusjm, gakž mi w paměti zůstala. Nebylo w nich hledaného ssperku básnického, ale přednessená usty medowými podobala se hlasům owěnčených zpěwců. Zpjwala:

O matko, mluw! Kde kwetau ljpy wysoké,
Kde hučj temný bor — kde praudy hluboké?
Tam w končinách se země zelená,
K nj dceru wodj tauha plamenná;
Tam blaudj dcera sněnj,
A kwjtkům wtiská poljbenj!

O matko, slyš tu sláwu pěkných powěstj,
A wiz tu ducha moc a sjlu w nesstěstj!
To zem ge wěnci z růžj posetá,
K nj wraucj moge láska zalétá;
Tu ráda dcera spatřj,
Tam sester obegme a bratřj.

O matko, pogď — a cizinau swé djtě weď;
Mé srdce prahne — pogď a na ty ráge hleď!
To země česká, země blažená,
W nj statných rodů djla slawená;
Gj w lůně zwolme stánky,
W nich spasné owěnčjme spánky!

Podobalok se, gakoby schwálně swých neykrásnegssjch zwuků byla na tuto pjseň ussetřila. Netoliko mnau, alebrž i ginými, a sice méně dogemu podobného schopnými, elektricky pohnula. Plesu nasssemu ani konce býti nechtělo. A giž giž opět w struny sáhla, aby pjseň na obecnau žádost opakowala: an tu u třetjho stolu hřmotný hlas se ozwe: Ein anderes Lied!!

Gakoby se chroptiwý gjcen hromu byl roztrhnul, kdežto až dosawáde ljbeznj wětérkowé ssept ali: wssechny nás, posluchače i zwuky a harfu gegj, newjtaný křiklaun na okamžik zarazil.

Da capo nassi pjseň! zkřikli gsme u stolu nasseho, a kolem nás i giní, w nichžto se, gako bleskem, giskra slussné ucty gazyka i zpěwkyně byla zegmula. — Tak gsme zkřikli, a na pánu, „ein anderes Lied" žádagjcjm, gsme si pokog wyžadowali. Tomu wssak byla třetj lahwice poctiwého Zernoseka (černoseckého) kotrbu patriotickým ohněm naplnila; i nechtěl on, abychme si na něm co wyžadowali. My wssak také nebyli krew wodau schlazowali, a tak se hádka rozněcowala. Tři, čtyři okolo zástupce giné pjsně pomáhali mu.

A teď ať se ani hlasu wypustit neopowážj! křičel tentýž, a wztýčil se s těžkau hlawau na swém sedadle — sice gi usta zacpám tauto lahwicj!

I dali gsme se do hlasitého smjchu, že posléze obracj a wtipně swé neprávj naprawiti chtěge, zpěwačku gen aby za lahwici wjna zpjwala, pobjzj; on ale gako běsý zbledna i opět se zapáliw, plnau lahwici, gakž gi w rukau držel, do dálky hodil. Ta sice na ssťěstj cjle určeného nedosáhla, nýbrž na ssirokém kmenu listnatého kasstanu se rozraziwssi, pod stromem sedjcjch genom tekutinau postřjkala: matka wssak, dřjwe giž hádkau u stolů polekána, we mdlobách se sesle na pjsek se kácela, dcera pak, pustiwssi harfu, až hlasitým pláčem zazwučela, s pronikawým zkřiknutjm matku w náruč chytila.

I ztrhnul se nynj ze wssech stran pomjssený křik. Hosté láli nesmyslnému russiteli lahwic; ginj wolali, aby se zabawil, ginj aby se potlučené — gakž se domnjwali — na pomoc přispělo. Gá pak ochotně dceři matku podporowati pomáhage, obstarával gsem i potřeb k probuzenj ze mdlob.

Ach, kdybychme tu gen wůz měli, úpěla třesaucj se zpěwačka, abych matinku domů dowezla! — a gá rychle fiakra zawolati kázal, genžto práwě na nás čekal na břehu. Matku, pomocj octa a silných, woňawých wodiček giž opět probuzenau, do kočáru gsme posadili, dcera si sedla podlé nj — gi naproti pak děwče, genž bylo za njmi kytaru s harfau přineslo, a nynj fiakrowi cestu k obydlj popisowalo. Tento pak giž bič k sswihnutj pozdwihowal, an se zpěwkyně z kočáru gesstě nahnula, a s uslzeným okem, z neyhlubssj dusse zasseptala: Přigměte, pane, djky nessťěstjm stjhaných lidj! —

Kočár zwolna odgjžděl, a gá se pozdálj bral za njm.

[Pokračowánj.]

Kopřiwy.

Co gest žena? Pjssťala, podlé kteréž bez rozdjlu každý muž, chtěg nechtěg, tancowati musj.

Zahráwášli s ďáblem, spokogen buď, gestli tě někdy utrkne.

Nežertug se lžj; ge to potwora, kterauž wjc nezmůžeš, gak mile se tobě wypautá z ust!

Mnozj lidé gsau gako slepice. Pro zrnéčko, pro čerwjka rozhrabau hromady — bližnjho ssťěstj!

Které gest neyznamenitěgssj podjwánj na swětě? Když se člowěk anděl s člowěkem ďáblem na gedno mjsto zběhne.

Wětssj djl lidstwa gedině proto ossizen býwá — že ossizen býti chce.

Nic směssněgssjho by člowěk zagisté nenassel na zemi — gako sebe, kdyby se gasně a práwě prohljdnauti mohl.

Co gest neylehčjho? Po odwráceném nebezpečenstwj hráti na reka!

Který gest neysilněgssj zwuk na swětě? Když w tichosti nočnj hrom udeřj — we zlé swědomj! — Který neynepatrněgssj? — Wzdechnutj zadáwené newinnosti!

Hlawnj wyobrazenj nasseho wěku nepochybně to gest, že z každé, i na polo zbořené chalupy, hedwábné obálky a karbonárské plássťjky, ssupinami ze zemčat přikrássťené, wybjhati widjme!

Co bysi o slepém řekl, an by ti okolostogjcj wěci lépe popisowati chtěl, než ty ge widjš? — A řjzenj swěta se tobě neljbj? — Ty Boha mudrowati chceš? — Negsi millionkrát proti němu méně, než proti tobě slepec?

Které břemeno člowěku neytěžssj gest? — Když sobě sám břemenem se stane.

Wůz a kůň.

Gednau welmi kamenitau cestau —
W hodinu as odpolednj ssestau,
Slunko se už w moři topilo,
Tepla tratilo:
Konjk s kopce s prázdným wozem gel;
Ten pak obláskem tak zlostně mlel,
Takowý si tropil hluk,
Až i z lesů zpět se ozwal zwuk,
Až i wssechna lesnj zwěř,
Wlci, lissky, wewerky a giná zběř
Z tmawých daupat rychle wen se hnala,
S podiwenjm poslauchala.
Kůň pak dále kráčj,
Takto k sobě howořiti ráčj;
Když ge wozjk plný zbožj drahého,
Hluku dělá malého;
Anižkteré zwjře
Poplassj se w djře. —
Potom hlasitě se směge,
A dj dále: Takž i u lidj se děge!
Mnohá hlawa skwostných wědomostj
Nemůže se wyrwat z trudné neznámosti;
Ale mnohý prázdnohlawý stawotrus
Wssecko wssude překřičj,
Ke wssemu se dořičj,
Do wsseho se wplete,
Chléb i chwálu smete,
Že má gazyk gako brus! —

M. Silorad.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Na aurodném pobřežj weliké řeky Ohio w sewernj Americe bydlegj Ssawané, pozůstalý kmen někdegssjho welmi mocného národu, který mnoho tisjc statných wogjnů do pole postawiti mohl. Tento, gindy tak wjtězoslawný národ pozůstáwá nynj gen asi ze 30ti rodin, a žige na nepatrném kausku země, gegž mu welikomyslnost oněch ponechala, gež byl gindy často statečně přemohl. Angličan Thomas Ashe wyprawuge o nich mezi ginými také následugjcj: Byťby mladý diwoch swogi milenku sebe prudčegi milowal, za dne zůstane předc němá geho láska; ani pohled newyzradj, co w srdci pociťuge. A kdyby geho wywolená geg i milowala, předce by njm na wždy opowrhla, kdyby se gen slowem o lásce progewil; ba i ostatnj ženy by geg nenáwiděly. — W noci teprw opausstj ginoch swé lože, a bere se s napálenau dýmkau k chyssi milené djwky. Nic mu nestogj w cestě wegjti do přjbytku gegjho; záwor a zámků tam nenj, tam gesstě bdj ctnost sama nad sebau. Zhasneli mu djwka hořjcj dýmku, dá na gewo, že mu nakloněna, a že geg miluge. Necháli wssak dýmku hořet, gest důkazem, že njm opowrhuge. Zkormaucené, beze wsseho odmlauwánj wssak opustj ginoch s hořjcj dýmkau chyssi milenky, a nikdy se wjc nenawrátj k ukrutné djwce, která zápal geho srdce a geho dýmky uhasiti nechtěla.

Theodorius Weliký, ač nad mjru prudký, předce geden lepssjch knjžat a zákonodárců we wěku pokaženém, dal roku 393 následugjcj zákon proti těm, kteřjby se opowážili, cti wládařowy se dotknauti: Kdoby se opowážil, nasse gméno, nassi wládu, nasse chowánj se zlehčowati, nemá býti obyčegným zákonem stjhán, anebo nassimi auředniky přjsně trestán. Pomlauwáli nás z lehkomyslnosti, ať gest nenáwiděn; staneli se to z nerozumné zaslepenosti, ať se s njm autrpnost má; staneli se to wssak ze zlomyslnosti, ať se mu odpustj.

Gak gest možno, že gsi za tak krátký čas tak mnoho welikého wykonal? ptal se někdo Alexandra Makedonského. — Welmi snadno, odpowěděl Alexandr, co dnes činiti mohu, neodkládám nikdy na zjtra.

Za časů benátské republiky sesslo se po úmrtj náčelnjka republiky, kteréhož Doge gmenowali, wždy 41 wolitelů, aby si giného na geho mjsto zwolili. Žádný ale z těchto wolitelů nesměl dřjwe ze sálu, dokawad se wolenj neskončilo; sslo to na autraty republiky. Mimo to bylo také zawedeno, že co geden požádal, hned se i bez rozdjlu wssem podati muselo. Panáčkowé měli ale někdy přepodiwné chutě. Tak wyprawuge k. p. Leopold Curti, že gednoho dne geden z wolitelů růženec požádal, a hned se gich přineslo geden a čtyrydcet; giný chtěl Ezopowy bágky, a hned se muselo celé město proběhati, aby se gich gedna a čtyrydcet sehnalo.

—j—

Každý rok zmenssuge tělesnau krásu ženstiny; ona tedy tratj rok od roku i lásku, gestli wnada srdce gegjho nepřibýwá, a ztrátu prwněgssj nenahrazuge.

Hesiod nám popisuge furie čili wztekl ce, gak páty den každého měsjce swět probjhagj, aby křiwopřjsežné wyhledawsse, ge potrestaly. Weiměs patrno gest ze spisů geho, že tehdegssjho času wůbec za welikau neprawost křiwau přjsahu powažowali, gessto ýskáwali, že kdo s wědomjm křiwě přjsahá, ne genom na sebe, nýbrž i na swé potomky welkau kládá klerbu. — Gak swatá ale wesměs starým přjsaha býwala, při mnohých přjležitostech poznati můžeme. Tak Menelaus a Paris, chtjce hádku mezi saubogem rozhodnauti, dřjwe přjsahau ustanowugj wýminky, dle kterých napotom wjtěz gednati měl; a okolostogjcj wolali bohy za swědky, aby krew těch, genž swau přjsahu zrussj, po zemi stříkala, a ten samý osud aby přissel na gich ženy i djtky.

Sněm ctihodných a učených mužů (gak gsme giž ondyno podotknuli) předewzal sobě, w hlawnjm městě wirtemberském, w Stutgardě, přjspěwky sbjrati k postawenj památnjku ke cti Schillera. Přigjmagj se takowé přjspěwky i we Wjdni, odkud gména přispjwagjcjch do Wirtemberku zaslána, a tam do podstawku památnjka wložena budau.

Když chán Tatarů, kterýž ani gednoho domu pod nebeskau oblohau nemá, swůg oběd, genž w koňském mase a mléce pozůstáwá, odbyde, dá wywolawačem oznámiti, že nynj wssem knjžatům a králům země dowoleno gest, i swůg oběd snjsti. — Podobné chowánj nám wyprawugj cestugjcj o mocnáříčkowi lidu diwokého we wýchodnj Americe. Tento wystanpj každého gitra před swau chyssi, a dáwage slunci dobré gitro, předpisuge mu běh, dle kteréhož celý den se řjditi má.

Poctiwost gest we Swédsku národnj ctnostj. Když cestugjcj swau magetnost na silnici ztratj, ohlassuge se to od gednoho possťowského auřadu k druhému, až postěž tento zachowanau swau ztrátu nazpět dostane. — W tom ležj weliký důkaz zbožnosti a wzdělanosti.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 33ti. | 2hý r. běh.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnářstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

13ho srpna] [1835.

Milug wlast, a horli ohněm spatře,
Kdeby prawdu polkla mrákota!

J. Kollár.

Španělská romance.

(Z L. Gongory.)

Slaužil králi we Oraně
Geden Španěl kopjm dwogjm,
A swau dušj a žiwotem
Gedné sličné Afrikánce,
Tak šlechetné gako krásné,
Milugjcj gako milowané.
I dlel u nj noci gedné,
Ano k zbrani wyzýwáno.
Tři sta Arabůwtě bylo
Půwod ryku toho,
Nebo luny pobleskowé
Štjty gegich odhalili.
Štjty tyto dali zpráwu
O tom němotichým hljdkám,
Hljdky zapálily ohně,
Ohně kragem zpráwu nesli,
A tam došla milownjka,
Který w náruči milenky
Zaslech woganského hlasu
Polnic, bubnůw zwuku.
Cti ostruha pryč geg bodá,
Milosti geg uzda držj;
Negjti gest bogácnostj,
Newděkem gi opustiti.
Kolem krku se mu wrhne,
Ztjc geg pásati se mečem,
A we slzách, we žalostných,
Štká takowá gemu slowa:
Geďte w pole, geďte, pane,
W slzách ať mé tone lůžko,
Neboť ono pro mne bude
Bez wás, také bogowiskem.
Ozbrogte se, geďte záhy,
Giž wás wůdce očekáwá,
A gá wám gsem welmi nazbyt,
On wás nutně potřebuge.
Wšak můžete geti neoděný,
An pláč můg wás neobměkčj;
Nebo máte srdce azurowé,
A netřeba wám ge zbraně.
Wida Španěl weleduchý,
Gak geg držj a přemlauwá,
Prawj takto: Panj moge,
Gak milostuá, tak i hněwná!
Abych se ctj a milostj
Mohl zůstat, též i geti:
Tělo pogede na Maury,
A zůstane s wámi duše.
Račte mi, ó panj moge,
Powoliti, abych wašjm
Gménem k útoku směl hnáti,
A bogowat wašjm gménem.

B. Pichl.

Ferdinand Hausa,

bohemluwectwj bakkalář, přjsežnj notár, poslednj probošt sedleckého klásstera řádu cisterciáckého, arciděkan infulowaný kr. hornjho města Hory Kutné.

Gakož dnowé se wyskytugj w žiwotě člowěka, kdež geg-Pán nawsstěwuge zármutkem: i na celé obce přicházegj doby, kdež bolestj zkaussený býwagj srdce gegich. Smutný a žalostný byl den 20tý měsjce čerwna r. t. pro wssekerau obec staroslawné Hory Kutné. Padesát let widěli Hornjci pastýře, nad spasenjm dussj swých bdjcjho, w gehožto slowech a skutcjch se gewila od wěčnosti láska; padesáte let měli poblaudilci upřjmného raditele, newinnost horliwého opatrownjka, chudoba wěrného zástupce — mladjk i stařec žiwau podobu neljčené pobožnosti; padesáte let uctjwala i milowala obec welebného arciděkana swého co pečliwého otce: nynj wssak musela se rozlaučiti s drahým mužem na wěky; smrt záwistiwá nehleděla na bolestné wzdechy, na slzjcj oči.

W Pánu zesnul důstogný a welebný Ferdinand Hausa! — Onť byl gesstě gako postawa z časů dáwných a blažených, gako památka pokolenj spanilegssjho. W knihách sice a spisech weřegných nebýwalo často gméno geho gmenowáno; leč w upřjmných srdcjch celé gedné obce a gegjho wůkolj bylo žiwě zaznamenáno, a obraz geho nawždy skwjti se bude w paměti osadnjků tamnegssjch, gakož o lásce i činech geho powjdati budau otcowé pozdnjm potomkům.

Žiwot geho nebyl podoben weliké řadě činů hlučných, swětem baurjcjch a po sláwě tauzebných; ale dnowé geho podobali se wěnci z něžných a prostých kwjtků, z nichžto každý pro spanilost swogi hoden byl zářiti co hwězda na obloze wěčných zásluh.

Narodil se nynj w Pánu zesnulý dne 24. řjgna 1745 w Labské Teynici z nábožných rodičů, otce Jana Jakuba Hausy, mlynáře a toho času primátora, a matky Kateřiny. Weliký wtip prozrazowal giž w mladosti swé, i byl sedmiletý k wyučenj se německé řeči do Litoměřic odeslán; napotom roku 1754 pod zprávau duchownjch otců Cisterciáků klásstera sedleckého na studie dán. W Praze u Jesuitů 1760 humanitátnj sskoly skončil. Přjsstjho roku logiku odbyw, přigat byl do řádu sedleckých Cisterciákůw od opata Xaweria Fraisaufa, načež po nowiciátu 30. kwětna 1762 slib řeholnj složil. Fysiku slyssel roku 1764 we Welehradě, w klásstere cisterciáckém na Morawě, kdež i weřegně l. 1766 dne 4. zářj w mudrckém uměnj disputowal, a pak se bohemluwectwj oddal. Na kněžstwj dne 24. zářj 1768 od biskupa Ondřege Kaisra papežským powolenjm a prominutjm 13ti měsjců w Praze poswěcen gest.

Gakožto kněz do welehradského klásstera opět zaslán, až do roku 1770 horliwě kazatelský auřad zastáwal; w měsjci prosinci pak do Sedlic se nawrátiw, co archiwár, kazatel, katecheta, a farnjho administrátora malinského, od časů dáwných w klásstere přebýwagjcjho, spolukaplan, na winici Páně několik let w horliwém pracowánj stráwil. R. 1772 za zpráwce wssekeré kolatury a chrámu Páně malinského ustanowen byl, a w roce 1773 třeboninské fary pastýřský auřad zastáwal. 1775 opět za archiwára powolán, ku konci roku 1776 počtwedaucjho auřad obdržel.

Na to stal se 1777 přeworem, a poslednjho dubna 1778 gednohlasně za spoluadministrátora panstwj sedleckého zwolen byl, w gakémž i důstogenstwj pro dobré řjzenj, rozkazem cjsařským od dwornj komissj nábožných ustawů roku 1780, weliké pochwaly dossel. Načež roku 1781 dwornjm nařjzenjm duchownjch i swětských důležitostj celého panstwj wládcem učiněn, až do 1783 dne 17. zářj w úplném zastáwánj auřadů a hodnostj swých pozůstal, kdežto pak klásster poručenjm cjsaře Josefa II. zawřen byl.

Powěst maudrosti a sprawedlnosti geho byla weliká. Newyslowně lahodnau přjwětiwostj, rowně gako myslj nábožnau byl si celého wůkolj důwěru zjskal, i přálot se osadě sstěstj, gegjžto wěřjcj stádo welebný Hausa po budaucj wěk žiwota swého pásti měl. — Štěstj toho dostalo se městu staroslawnému, Horám Kutným! Obec i magistrat tamnegssj geg roku 1785 dne 16. srpna za swého arciděkana zwolili, načež i od králowéhradecké konsistoře 26. zářj potwrzen, a pak 29. téhož měsjce slawně na mjsto dosazen byl.

Léta 1790 dne 16. prosince poctěn byl hodnostj biskupského wikáře, a dne 9. unora 1792 byl mu od wysoce slawné cjs. král. wlády zemské dekret pochwalnj udělen. Podobný list pochwalnj obdržel i od c. k. kragského auřadu čáslawského dne 17., a od biskupské konsistoře 19. téhož měsjce a roku, za přjčinau swé aučinliwosti, že w čas turecké a prwnj francauzské wálky přjznivce k zaopatřowánj nemocného wogska podněcowal, z Nizozemě do Kutné Hory přesazeným wogenským djtkám wychowacjch domů dobrodince po-

wzbudil, a u třech tam ležjcjch pluků přjssího témuž Fröhlichowa duchownj službu se wssj ochotnostj zdarma zastáwal. Takowétéž swědectwj dobročinného žiwobytj pastýřského obdržel i od magistrátu r. 1792 a 1795; od wrchnjka, hraběte Wartensleben, na důkaz auplné spokogenosti, lásky a wážnosti že stanowisstě w Stolhofenu 9. září 1795, gakož i léta 1796 od tehdegssjho cjs. král. wogenského perručnjka Ludwjka Ebharda, z ohledu wždy ochotné služby duchownj, pluku Wartenslebenskému proukázané, a od poručenstwj nad wychowatelnau wogenské mládeže, potwrzenjm wrchnjka Kandiána z Nagámy, l. 1802 za wěrné a ochotné posluhowánj nemocným, i wssem tam pozůstalým churawcům, gimž se dwakrát wýhodně cwičenj w náboženstwj udělowalo.

Wlastnjm přičiněnjm tehdegssjho biskupa králowéhradeckého a potomnjho kardinála i arcibiskupa holomauckého, hraběte z Trautmansdorfu, uděleno mu bylo, powolenjm cjs. král. řjzenj zemského, čestné kanownictwj w Králowé Hradci, a dne 23. dubna 1805 dle dworního swolenj skutečně přiřknuto. Auřad biskupský mu swěřil dále i sskolnj dozorstwj w okrssleku kutnohorském (r. 1806) a spolu ho radau konsistornj učinil, kterýžto záslůh plný auřad ale pro welké stářj dne 20. čerwna 1815 složil, an mu giž drjwe (roku 1809) poručenjm zeměpána biskupskau konsistořj spokogenost za řádné wedenj sskolnjho dozorského auřadu byla gest zwěstowána.

Na zwlásstnj důkaz swé upřjmné oddanosti, srdečné lásky a uctiwosti k wznessenému pastýři umjnilo gest měsstanstwo, ochotně wedeno i podporowáno swým účinliwým magistrátem, wystrogiti mu památku padesátiletého kněžstwj. Držána byla tato slawnost roku 1818 dne 11. řjgna při nesmjrném plesánj a nelječeném pohnutj celého občanstwa, gakož i hogně shromážděných přespolnjch hostů. Každému z nich zagisté až dosawáde onen radostný den na paměti ležj, kdežto byla gest wděčná obec gako djtky otci swému wystrogila radowánky krásné. Geho Excellencj biskup králowéhradecký s infulowaným kapitolnjm děkanem Františkem Wurdan, i spolu s infulowaným kanownjkem, též jubilowaným arcijáhnem, Janem Wenutau, z wlastnj welké přjzně, gakož i na zwlásstnj uctiwé pozwánj wážené obce kutnohorské, slawnosti této přitomen byl, a k oltáři s wssekerým přitomným duchowenstwem přistaupiw, wyslechnul pěkné kázanj Wáclawa Berssana z Rothenburku, doktora mudrctwj na wysokých sskolách pražských, a sjdelnjho kanownjka králowéhradeckého, na text žalmu 91. 16.: Dlauhostj dnů geg nasytjm, a ukáži gemu spasenj swé; a pak i při oběti swaté, u přjkladné pobožnosti k potěssenj přjtomného lidu swau osobau se skwěl.

Na to pak dále magistrát znamenitými záslůhami a ctnostmi swého důstogného otce a pastýře duchownjho pohnut, u biskupské konsistoře w Hradci Králowé prosebně se ucházel, aby mu infuli a biskupskau berli užjwati powolila, kteréžto wzác é obdarowánj napotom rozhodnutjm a swolenjm cjsařské Milosti, dne 25. čerwence r. 1820, z přjzně slawného magistrátu a mnohowážené obce, pak duchowenstwa wikariatu kutnohorského skwostně se drželo a slawně swětilo.

Při této sláwě, a spolu na den sw. apoštola Jakuba wětssjho, gemuž ke cti arciděkanský kostel kutnohorský zaswěcen, kazatelskau wýmluwnostj k powzbuzenj wsseobecnému wynikl známý po wlasti nassj kněz cjrkewnj, Frantissek Leonard Wambera, toho času konárowický, nynj w Pánu zesnulý farář zbislawský, nástupnjk sskolnjho dozorstwj a wikarstwj kutnohorského, kdež wýborně ztwrdil články tyto: Z gakých přjčin powinen gest křesťan dbáti o swau čest; w čem dle náboženstwj prawá geho čest záležj, a gakým způsobem gi člowěk hledati smj.

Z pauhého udánj těchto gednotliwých dob žiwota sauditi se dá o ctnostech a záslůhách welebného pastýře — gakož o něm i pěkný obraz na mysli se utwořiti může. On byl wzorem pokory před Bohem a lásky k člowěčenstwu. Maudrá geho rada — nebylo-li možná skutkem přispěti — každému se ochotně propůgčowala, a wssak i rozkazy geho rády se plnily. Pokud sjla tělesnj postačowala, neunaweným byl auřadu swého plnitelem, slowa Páně hlasatelem, i wykonawatelem geho přjkazů až do poslednjho wzdechnutj.

Mysl geho byla tichá, přjwětiwá ke každému, neswáru a různicem naneywýš odporná; chowánj geho ljbezné, postawa geho welebná; — gedenkráte genom bylo potřeba i cizincům we twář geho pohleděti neb slowo s njm promluwiti, a obraz kutnohorského arcipastýře gim nikdy wjce z paměti nezmizel. — Pohostinstwj, tuto starau a překrásnau ctnost národu českého, rád prowozowal, za neywětssj potěssenj si pokládage, weselé twáře kolem sebe widěti.

Gakž tedy ginák, nežli že wsseckerá, gemu swěřená obec duchownjho strážce swého z celého srdce milowala? Giž giž se wsselikÿ wěk s radostnau myssénkau

obíral, že dewadesátiletému stařečkowi, na památku padesátiletého auřadowání na staroslawném arciděkanstwí kutnohorském, slawnau jubilací roku letošnjho slušnau uctu prokáže: an tu nenadále smrt nelitostná drahému žiwotu konec učiniwši, radostné se těšenj Hory Kutné obrátila w zármutek.

Swátostmi umjragjcjch zaopatřen od biskupské Milosti, K. B. Hanla, kterýž se tu práwě při hlawnj wizitacj nacházel, dne 20. čerwna 1835 welebný Ferdinand Hausa, arciděkan na Horách Kutných, w Pánu skonal. Nesčjslné množstwj lidu shromáždilo se i ze wzdálených mjst na třetj den po truchliwé zpráwě o geho úmrtj k slawnému průwodu, kterýž opět ze zwláštnj náklonnosti k zemřelému sám biskup králowéhradecký wésti sobě umjnil. Šest a padesát kněžj wůkolnjch, c. k. kragský auřad čáslawský, c. k. 4ho pluku myslimeckého důstognjci, weškerý magistrát i wůkolnj auřadnjci wrchnostenštj, c. k. kowkopowé, školnj mládež se swými učitely, cechownj pořádkowé a domácj osadnjci od negmenšjho do negwětšjho prowázeli otce, přjtele a učitele swého na poslednj cestě. Pronikawý byl pohled na žalost obecnau — gežto se onde hlasitě gewila, onde opět patrná byla na očjch a twáři.

U prostřed chrámu Matky božj na Náměstj držána nad rakwj pěkná řeč, a na to tělo složeno w tmawý hrob, na hřbitowě u téhož kostela.

Odpočjweyž w pokogi, muži zásluh nesčjslných! Genom tělesnj twoge schránka opět matce zemi za oběť připadne, duch twůg přebýwati bude na wěčnosti, a památka twoge bydleti bude w srdci truchliwých po tobě občanů.

Slušno zagisté bude, muži ctihodnému postawiti náhrobek, a takto geště i po smrti obgewiti wděčnau oddanost, kterauž sobě netoliko štědrostj k chrámu Páně, i wšelikým nuzným po celý žiwot zaslaužil, alebrž i w poslednj swé wůli dokázal, zpomenuw na swé přjznivce, přátely, bratry duchownj, na chrám i obec sobě swěřenau.

Gá tuto kratičkau zprávu — gelikož mi ctnosti a zásluh zesnulého ze wšech stran zobraziti ani péro nestačj — ctitelům geho poskytnauti za slušnau oběť swé wlastnj hluboké ucty položiw, prosjm, aby gi s tak upřjmným srdcem přigali, s gakowým gi podáwám.

Fr. X. Dewoty,
býwalý děkan sedlecký, nynj w Mikolowicjch.

Procházky.

[Pokračowánj.]

III. Wečer.

Kdo z Pražanů nebýwá w Bubenči, w rozlehlé, weřegné oboře, gak mile garo k žiwotu probuzenau zemi neyprwněgšj trawičkau posype, až když opět zima z neypozdněgšjho listj na sadech a lukách sobě lůžko uchystá? Každý z nás tam krásného wečera letnjho užil, a protož i každý sám obraz dokončiti dowede, gakéhož tuto genom gednotliwé tahy podáwám.

Bylo w srpnu, roku 1834. Den byl parný, ale za laučjcjm se sluncem přicházel tichý wětřík, a ljbezně počal wedro dennj ochlazowati. Plnými ústy ssáli gsme wonný západ, oblétagjcj nás, an gsme se přes náwrší bubenské brali k oboře, kdežto se w letnjm sále slawiti měl ples mezi známými. Rozmanité krowiny podlé pošepaných cestek ljběgi dýchaly, a stromowj, njže a wýše se pnaucj nad trawnatým čalaunem, gemněgi šuměly. Po wzdálených stezkách blaudil ginoch s djwkau, a ode rtů gim wanula slowa, gakéž poslauchati nemohla hlučná společnost na sále; kolem bližšjch stezek po měkkém drnu, honily se weselé tanečnice, gichž nožky se giž prwnjch zwuků hudebnického zboru dočkati nemohly. U stolů, podlé osekaných topolů bylo krásné podjwánj na běloraucha zbory dcerušek a matek, okolo nichž se pražštj šwiháci gako chtiwé mušky okolo swětel točili, a nad tjm wšjm rozepiata wisela modrá nebes opona, a duch lásky prohljdal tjm tenaunkým záwogem tak přjwětiwau twářj, gakoby radost měl nad radostj lidskau, gežto sobě weliký chrám přjrody wywolila za stánek.

Bylť krásný wečer po krásném dnu; začjnal krásně, i měl, gak gsem daufal, geště krásněgi skončiti. Bylať wesměs krásná řada dnů, co gsem byl po poslednj na barwjřském ostrůwku spanilau zpěwačku poznal — a pak za nj, w kočáře odgjždějcj, pozdáleč kráčel.

Prosjm, aby se neráčilo očekáwati, že w obšjrném popisu wyšetřowati budu, zda-li gsem tenkráte s tlukaucjm nebo netlukaucjm srdcem do čistého pokogjčku k neznámým hudebnicem wkročil, zda-li mě pak pauhé srdce aneb i chladněgšj rozum častěgi k nim přiwáděl: nechtěl gsem přjběhy srdce swého — alebrž procházky po wůkolj pražském zobrazowati, a protož opět k oněm procházkám i ke mně procházegjcjmu se zraky obraťme.

Gá sedjm na lawičce pod wysokým gaworem, okolo něhož hustá bezina ratolesti rozkládá. Sedjm tu, a letmo celau řadu krásných dnů na mysli přebjhám, co gsem byl poneyprwé kročil do tiché swatyně k spanilé pěwkyni. Matčino přiwjtánj bylo tak upřjmné, když gsem přicházel, gako pozwánj dceřino, an gsem odcházel. — Tiché mysli byla stará, když gsem na druhý den přissel opět. Uleknutj po wčeregssku neměle zlých následků.

Podiwno mi bylo, stogjcjmu před wážnau matronau. Ani na okamžik nemohl gsem se myssléukau zanássetí, že bych před ženau stál, kteráž byla wčera obžiwenj hledala weřegným hránjm na kytaru. Spočjwalok cosi tak wážného a spolu tak libostného w gegi twáři, cosi gemného a usslechtilého we slowech, a cosi nenuceného w chowánj, že gsem gi raděgi za ženu, zběhlau we welikém swětě, bývalau we wzácných společnostech a wládnaucj znamenitým domem powažowal, ano že bych se byl k nj neyraděgi gako k matce přitulil, nežli se zeptal, brzo-li nás opět swým uměnjm u weřegnosti potěssj.

Gakási raussla kauzedlná rozprostřena byla na bytosti obau ženssťin, a nedá se lehko zapřjti, že se znamenitá částka těchto kauzlů spanilé dceři mohla přičjsti. Chudá wdowa, pod gegižto skropné perautka se byly přjchozj ženské utekly, nikdy se zagisté nebyla nadála, žeby kdo sprostau a tichau, ale čistau sedničku gegi za takowý chrámeček milostnosti powažowal, gako gá gsem činil, sedě proti zpěwkyni. Musel bych rozeným básnjkem býti, a rowně w dalekosáhlé řjssi slow, gakož obraznosti wládnauti, abych si onu lepotwárnau postawu, onu něžnau žiwost w pohledu a hnutj, a onu ljbeznost w howoru zdařile před oči postawil. Gakéž to nebe w modrém oku, gakýž sad garnjch růžj po twáři, gaká řada skwostných perlj pode rtoma — a gaký howor z těchto rtů! Nikoli! Té djwce nebylo w kolébce, anižby po budaucj léta saužmo, zwykem obyčegných harfenistek swého chleba wyhledáwati!

Každé slowo gegi bylo kwětem ducha pěkně wzdělaného, a předce gen wssecky za prostinkau okrasu rozprawky gegi slaužily, beze wsseho wychlaubánj a nežensského pitwořenj se. Mělať sama neykrásněgssjch wědomostj o swětě, o stawu národůw, o gich dusseewnjm wzdělánj a zemské blaženosti — měla neyzdrawěgssjch saudů o powinnostech člowěka, o žiwotě weřegném a pospolitém, o pěkném uměnj: a předce gako djtko opět poslauchala a pozor dáwala na slowa moge, gestli gsem ginák saudy swoge pronássel. Nebylo mezi námi galowé rozprawky o procházkách, o sirokých a auzkých rukáwech, aneb gakkoliw si, bohužel! ginák wětssina djwek nassjch welmi wtipně čas ukracuge; nebylk ale také howor náš učené rozkládánj stogjcjho na katedře, a posluchačů k spanj aneb omrzenj powzbuzugjcjho: ale bylať rozpráwka — po gaké gsem dáwno taužil, gakauž občerstwugjcjm pramenem na pustinách wezdegssjho žiwota gmenugi.

Dostalik gsme se také k wčeregssj nehodě na barwjrském ostrůwku. Julie — ano, pánowé! tak budeme od nynějška spanilé zpěwkyni řjkati; mně welmi dlauho trwalo, nežli gsem se byl gména gegjho dozwěděl, a protož dosti poctiwě gednati se domeyssljm, an ge hezky na začátku kladu; — Julie tedy — nynj horliwost pána, „ein anderes Lied" žádagjcjho, welmi směssnau nacházela, a hněw gegi nade mnau a mými saudruhy saud smrti pronesl.

Gá bych mu byla ráda ginau pjseň zazpjwala, prawilať, an se mu moge wlastnj skládánj nehrubě ljbilo.

Pánowi nechtělo se wlastně genom giné pjsně, poučil gsem djwku, se žiwotem nassjm neznámau; alebrž chtěl, abyste mu w gazyku geho pochautku podala.

Ach, milý Bože! usmála se djwka, to bych mu byla nemohla pomoci, a kdyby byl tauhau po německých zwucjch měl schřadnauti. S trochau mogj němčiny nedowedu čáry — leda by mu byla pomohla: „Ein klaine Hüttchen hab ich nur!" té gsem se na nassj pauti w Bawořjch přiučila.

Ale gakž se diwila djwka w zemi rozená, kdež by sobě neysprostssj z národa za nečest pokládal, nemluwiti gazykem domácjm, gemuž byly stoletj práwo a cenu wykázaly nezwratné — gakž se diwila djwka, uslyssewssi, gak pánowi na barwjrském ostrůwku pjseň gegi proto gen protiwna byla, že byla česká! — Gj wssak se prominauti muselo diwenj, gežto pocházelo z neswědomosti o poměru, w gakowém u nás po wěky žigj dwa národowé, z nichž sobě každý wětssjho práwa osobj.

O to se nebudeme sauditi, prawila djwka, kdo silněgssjmi důwody hágiti může stranu swau; to wy mezi sebau rozhodněte. Mně, osobě ženské, budiž dowoleno, z giného stanowisska se na wěc podjwati. U nassého pohlawj nalezti musj ochranu, cokoliw krásného; — a nenj-liž wáš gazyk český krásný? — Gako důmjnek plnému Angličanu, gest sice i Frankowi to pauze milowánj a ucty hodno, cokoliw k žiwotu národa geho náležj: řjzenj, způsoby a mrawy geho —

a gakožto základ wsseho toho: domácj gazyk. Gakž o giných gazycjch saudjwá, wj celý swět; a předce wás ubezpečiti mohu, že ucho francauzské se zaljbenjm poslauchá walo zwuky české, gakž ge práwě neumělost moge w rozpráwkách s matinkau prowáděla. Ta lahodná hbitost gazyka českého — zlásstě když matinka naschwál rozwázala, wjce těssila gemné Pařjžany, nežli pádná netekutost němčiny, na njž si nadarmo zuby wylamowali.

I chtěl gsem gi práwě obraz ustawičného boge podati, w gakowém se nasse milá čestina s odpůrci potácj, srdnatě ale předce gen za cjlem se žene: an tu na dwéře zaklepáno, u wnitř „wegděte!" zwoláno, a když se dwéře otewřely, před oči nám odpůrce twrdossigný uweden. Julie a matka geg arci neznali, mně se wssak byla podoba geho hluboko wryla w paměť — gá bych geg byl mezi sty geho pobratřenců poznal: bylť to panáček, ginau pjseň žádagjcj, z barwjrského ostrůwku.

On ani ženské, ani mne neznal. Dosti skromně a slussně tázal se, zda-li zde cizj umělkyně bytem gsau? Ochotně, a wssak s úsměchem nád „cizjmi umělkyněmi" poswědčila mu na to dcera we swé nedozralé němčině, wljdnau dokládagjc otázku, co by dobrého přinássel. Měla se k němu gako k neywzácněgssjmu přjzniwci — newědomá! Gá bych s chutj se byl do giné pjsně zabral; krew mi gako wraucj olowo žilami praudila.

Přicházjm s welikau prosbau — začal na to host nezwaný dosti plynnau frančinau; bylo wssak na něm widěti, že obyčegnau harfenistku s churawau matkau nawsstjwiti hodlal, a že náhlé zgewenj se dworných Pařjžanek nigak w geho záměr nenáleželo; — přicházjm s welikau prosbau, začal — musjm wás, moge drahé panj, odprositi — nesmyslnost moge — wčera na ostrowě — wasse leknutj —

Nynj se zamlčel. Twáře a čelo Julinčiny se plamenně zarděly, gakoby hněw sám sskůdci na wýstrahu byl na tu bělostnau blánku napsal: Bog se mne! Ale we slowech mladjkowých spočjwalo tolik upřjmnosti a oprawdowé litosti, že gsem i sám nad mladjkem trnul, kterýž takowé poznánj způsobeného bezpráwj měl, že přissel odprosit osoby, gichž by snad byl do smrti wjce nespatřil. Gakž se mohla Julie hněwati? — Zmizel plamen žhaucj z twářj a čela, milostný usměch rozložil se kolem úst, a oko zarosené obrátilo se s tagnau otázkau k matce. Ta wssak s wljdnau wážnostj mladjkowi ruku podáwagjc, prawila: Wy gste nás neurazil, proto že gste nebyl na ostrowě wčera sám, s tau hlawau a tjm srdcem, gakož nynj přicházjte k nám; alebrž wjno kladlo wám slowa na gazyk i wedlo ruku wassi — to popožeňte na saud. A gestli wám slowo nepatrných a neznámých žen poskytne dost malého uspokogenj, my wám ge dáwáme.

Nikoli wjno samotné, odpowěděl mladjk, gesstě giná, často mě slepě zawádějjcj wássen byla nesmyslnosti mé přjčinau. Národnj hrdost má — neb gsem cizinec — měla se před swětem — tak gsem se domyslel — před několika lahwicemi a zbytky gjdel pofetými stoly — wypjnati. Byl gsem possetilcem nesmyslným. Zapomněl gsem, že přjslussel synům domácjm požadowati pjseň w gazyku domácjm, gessto se gim beztoho málo kdy podobné weřegné rozkosse dostáwá. Český swět nám stálé odporowánj přičjtá — gá dosti často obau stran se odlučowánj nesl bolestně, a předce sám gsem nowého k němu dal podnětu. Styděl gsem se před swětem, a že wám, drahé panj, srdce swoge odhalugi, budiž aspoň důkazem, že winu swau poznáwám — ač gsem i přissel gi napravowiti, a wytrpělým bolest i sskodu pro mé possetilstwj k službám se nabjdnauti.

Dle celé geho powrchnosti, dle slow a chowánj bylo sauditi, že z možného domu pocházj, i k wjře podobno bylo, že přissel chudobné hudebnice nawsstjwit, aby penězi nahradil, w čem se byl na ostrowě prowinil. A to zagisté chwály hodno bylo; wjce wssak se mi gesstě ljbil způsob, gakowýmž nynj za slussné uznáwal, přjčinu přjchodu swého před Julii při[illegible] kterážto, ačkoliw snad chudobná, proti němu tu stála gako — králowna.

Gá mu podal ruku — we gménu nasseho celého wčeregssjho zboru gsem mu odpustil. Šlechetná geho upřjmnost mě wábila. W oprawdiwém rozhorlenj prohlásil se proti swým kraganům, stjhagjcjm potupně aausměssně, cokoliw ge z nasseho rodu, gen proto, že nenj z rodu gegich. Zabrali gsme se w howor o zmařenj sskodliwých předsudků, o potřebné snássenliwosti, o spogeném usilowánj a spěchánj za gedným cjlem, za národnjm blahem. Gen hodinu gsme spolu ztráwili, ale srdce a mysl nasse srozuměly si — bylok mi, gakoby giž drahně let byl s Wiljmem obcowal. W něm se podiwně mjrnost s prudkostj, powolnost s odporem pogily. Dusse geho nezahalená w každém slowě se gewila.

Museli gsme ženským přislibiti, že na druhý den opět přigdeme. Matka nás ugisstowala s okem slzawým, že se za dlauhý čas poneyprw cjtj, gakoby do-

ma byla mezi swými — mezi dcerau a synu. Gá gi slíbil polo s úsměchem, že se k nj budu powždy gako k matce chowati.

Wiljmowi z očj blahost zářila, když mu Julie na rozlaučenau ruku poljbiti dowolila. Zdálo se mi, že i na djwčině twáři w tom okamženj čerweněgssj růže wykwetly.

Gesstě dlauho do noci zůstal gsem při Wiljmowi. Byla krásná noc, ale tagemstwj gegj nesmjm gesstě prozradit.

Na druhý den brali gsme se opět k cizjm ženssti-nám. Na přjteli mém — neboť tak gsem se musil w předessté noci Wiljmowi zaslibiti — gewil se gakýsi nepokog. Gá se musel potagi usmáti; byloť mi, gako bych přjčinu toho nepokoge nahljžel.

Matka nás welmi přjwětiwě uwjtala — skoro bych řekl, že celé gegj srdce w slowech plynulo. Gakési weliké pohnutj bylo w gegj dussi. Ale Julie byla mnohem — zasmussilegssj? Nikoli! Gen wážněgssj! Byl to břesk welkého boge w ňádrách gegich, kterýž se neměl na twáři gewiti.

Dostali gsme dnes ráno ljstek od neznámé osoby, začala djwka w slowech gemných; a ten nám giž mnohých starostj nadělal! Wám obsah geho zamlčeti nesmjme, gelikož si za čest pokládáme, wás gediné nazýwati w cizjm mjstě přátely. Poslysste!

We mně se wěru budila zwědawost; Wiljm ale — ach, w geho twáři plamen wyrážel. Od koho mohl ljstek — ? — Julinka začala čjsti:

„Wassjm přednessenjm několika oblibených pjsnj předwčjrem na barwjrském ostrůwku stali gsme se wassjmi dlužnjky. Dowrsste mjru swé zásluhy gesstě přigmutjm tohoto nepatrného papjrku, a to gediné nám k wděku učiňte, abyste wjce u weřegnosti nezpjwala, dokud se uměnj Wassemu přjslussněgssj mjsto nenaskytne, gestliže Wás oprawdu nebesa toliko k tomu cjli schopnostmi nadala. O Wassj milostnost upřjmně pečugjcj přátelé."

Přestala; třesaucj se hlas bylby už sotwa k dalssjmu čtenj postačil. Matka utjrala slze; Wiljm shýbage se, otjral si gako na rozpacjch koleno — gá z gednoho na druhého pohljžel.

A wjte-li, co ten nepatrný papjrek obnássj? ptala se dále potichu pohnutá Pařjžanka. — Ge stozlatowá bankonotka. Prawda sice, my w tu dobu zbytečných peněz nemáme, a gedině na hudebnj nasse nástroge spoléhati se musjme; ta přjčina, gakož i ssetrný způsob, gakýmž nám daru podáno, mohlyby pohnutkau býti, že bychme tu pomoc přigaly, kdyby nás opět z giné strany důwěra w nasse hudebnj uměnj a naděge w brzkau změnu osudu nasseho, gakož i gakýsi tagný hlas, žeby neradno bylo, cizjmi dary se uwazowati, nepatrný ten papjrek přigmauti nezdržowaly. Učinjme gim dar chudému ustawu, a nežli bližssj zpráwu od dobrého přjtele obdržjme — budeme si gesstě z giných zpěwů milowných posluchačů dlužnjky dělati.

A gakau zpráwu — smjm-li se tázati — očekáwáte od dobrého přjtele? ptal se Wiljm poněkud negistě.

Gakáž se — odpowěděla Julie w krásném rozmaru, a čerwánky panenského studu rozplynuly se gi po twáři — od wzdáleného přjtele očekáwati dá, gegž nazýwáme ženichem. Neylepssj!

Wassjm ženichem?

Nassjm! usmála se djwka — Wiljm ale zbledlý cosi o „mnoho sstěstj" zamumlaw, obrátil se k oknu, a nutil se do smjchu nad kluky, gežto se na ulici, práwě pod okny, o hrst nahnilých hrussek hádali.

Ubohý přjteli!

Hádanka.

W každé knize sedjm,
A z mjst prázdných na tě hledjm.
Komu neswár pokog nedá,
Že i práwa hledá,
Wssecko práwnjkowi snese —
Mne si často domů nese.
Starssj gsemť gá nežli swět,
Neb ge ze mne stwořen;
Gá si sednu, kde gest kwět
Zubem časů zmořen.
Lid mne nenáwidj,
Swět se za mne w kapse stydj;
Předce mnohý u newěsty, u njž statky hledá,
Se mnau mimo naděge se shledá.
Mnohý dlauho we sskolách se plaužj,
Až rodiče nedostatek saužj,
On pak gesstě zbytky gegich zcáhne,
Potom semnau w hlawě domů táhne!
Kdo si do lotrie sázj,
Až, co má, gi w tlamu wházj,
Ač mu nenj milá wěc —
Mě konečně wyhrá předc!
Koho sobě bjda podáwá,
A on wtipu swého plody prodáwá,
Byť i dlauho musel daufati,
Netřeba mu proto zaufati:
Byť byl kde byl, předce wssude
Mnau mu zaplaceno bude! —

M. Silorad.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

W Rio-Janeiro gest diwadelnj napowěda na wyšsssim stupni, nežli u nás. U nás má totiž sedadlo pod lessenjm, tam ale hezky wysoko nad lessenjm. Diwáci to ale magj pohodlněgi u nás, nežli tam, a to sice z následugjcj přjčiny: Chce-li tam herec něco řjci, řekne to napowěda mjsto něho, a herec mlčj; neb ge tam gedno, ať to řekne, kdo řekne, gen když se to řekne. U nás slyssj w takowé přjpadnosti diwák mimo napowědu, který wězjcjmu hlasitě napowjdá, také herce ta samá slowa mluwiti, a má z toho ten užitek, že, neporozumj-li onomu, aspoň tomuto porozumj, nebo často naopak; a nebo že — obzwlásstně tenkrát, když z herců žádný skoro ničeho neumj — za gedno zaplacenj dwakrát na té samé komedii gest, poněwadž gi dwakrát slyssj. Co se aučinkowánj diwadelnjch spisowatelů dotýče, také se nassi od tamněgssjch lissj. Při prowozowánj tamněgssj spisowatel — obzlásstně, když o aučinkowánj swého urobku sám poněkud pochybuge — opatřj si pyksslu s tabákem, a každému, gehožby snad dřjmota o rozkoš přiwesti usilowala, gi pod nos nastrčj. U nás to zprawj tjm, že sám budto tleská anebo se sám směge tak srdečně, že diwákům ani možná nenj, si zachrupnauti, a tjm uhospodařj penjz za pyksslu i za tabák. —

Starý Diodor ze Sicilie wychwaluge gistého zákonodárce z Thurium, který se Charondas gmenowal, a mezi ginými zákony také následugjcj dal: Kdoby bogácně praporec we wálce opustil, anebo zmužilosti neměl, pro wlast zbraně se chopiti, takowý musj za trest po tři dni w ženském oděwu na náměstj seděti. —

W okolj lyonském (Lyon, město we Francii) gest sedlák, který se sám sebau podobizny mistrně wyhotowowat naučil. Wssechněch skoro sausedů podobizny giž wymalowal, a gak se prawj, ne docela netrefně.

W Pařjži gest žebránj na ulici gedno neywýborněgssjch řemesel čili uměnj, gak to kdo pogmenowati chce, a z té přjčiny také walný počet i wznesseněgssjch audůw má. — Gednau se přihodilo, že se dwa slussně oděnj muži w uličce potkali, oba rázem klobauky smekli, a hluboce se pokloniwsse, o almužnu co neyzdwořilegi žádali. Nechtě se ale geden před druhým zahanbiti, oba hned i po wáčku sáhli, a geden druhému se slowy: »Přigměte tuto maličkost« almužnu dal, a geden od druhého se slowy: »Děkugi« co neyponjženěgie almužnu wzal.

Bogdanowič. Hypolit Fedorowič, znamenitý, ruský básnjk, narodil se r. 1743 w Perewoločně. Otec geho byl lékařem. Roku 1754 zaslán byl Hypolit do Moskwy, aby se tam mědictwj i počtářstwj učil; wssak ale diwadelnj hry a básně Lomonosowy lásku k básnictwj w něm zbudily. Chtěl se oddati na herectwj, z čehož wssak ho diwadelnj ředitel Cheraskow swedl, na gehožto radu se Bogdanowič s prawidly pěkných uměnj a s cizjmi gazyky seznámil. Za přjčinau swého něžného i dobrotiwého smeyssłenj mnoho přátel sobě zjskal, mezi kterýmiž hrabě Michael Iwanowič Dasskow byl neyznamenitěgssj m. R. 1761 byl za dohljžitele na wysokých sskolách w Moskwě ustanowen, pozděgi za překladatele při ustawu cizozemských záležitostj. Gakožto sekretář poslanstwj roku 1766 s hrabětem Beloselským gel do Drážďan, kde až do roku 1768 toliko básnictwj a pěknému uměnj se oddáwal. Mistrowské ukazy tamněgssj obrazárny powzbudily w něm myssłénku, sepsati pozděgi tak rozhlássené básně »Dussenky,« kteréž roku 1775 wyssly, a půwodce swého zwěčnily. Na to wssak w Petrohradě hudebnjmu a básnickému se oddal uměnj, až pak na powzbuzenj carowny Kateřiny w oboru dramatickém a děgepisném se okusil. R. 1780 k auřadu zemského archiwu se dostal, a 1788 stal se präsidentem; od roku wssak 1795 w Rusku bez auřadu žil, až ho Alexandr zase do Petrohradu powolal, kde r. 1803 zemřel.

Sk.

Kukuju nazýwá se we wýchodnj Indii brauček lesknaucj se, a nočnjho času swjtjcj tak, že mjsto swjtilen se potřebowati dá. Na ostrowě sw. Dominika ge také za tau přjčinau maukenjnowé chytagj, a oswěcugj njmi swá obydlj.

We Sspanělých nedaleko města Oviedo nazwaného žige rolnjk, genž má spodek nohy tak tuhý, gako kůň kopyto. Beze wssj bolesti může i po neykamenitěgssj cestě bos choditi. Obchodj-li si tento žiwý podessew, naroste mu opět giný, aniž mu třeba ssewci řregcaru za podrážku dáti.

W Pařjži přissel gistý chudý kopista neobyčegným způsobem k diamantu. Na utjránj per měl prožjracj papjr, w němž, gak obyčegně, chuchwalečky byly. W myssłénkách pohřjžen odtrhl geden, a žmole ho mezi prsty, cjtil w něm něco twrdého. Co to? malý třpytjcj se kamjnek — diamant. Zlatnjk geg cenil na 1000 franků. (Frank platj něco přes 52 kr. w. č.)

—j—

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

KWĚTY.

13. Srpna [Přjloha XVIIté.] 1835.

Ustaw pro hluchoněmé w Praze.

Wlast naše honosj se ustawy wýbornými. Mezi ginými wyniká co neykrásněgi, a k pochwale člowěčenstwa neyšlechetněgi, ustaw pro hluchoněmé w Praze. Zakládá se toliko na dobročinnosti neunawených přjspjwatelůw, a požehnané přinášj užitky.

Dne 1. srpna l. r. držána byla, co obyčegně, weyročnj weřegná zkauška. Mnoho hostů bylo očitými swědky pečliwého opatrowánj a dokonalého wyučowánj swěřených ustawu tomu hluchoněmých. Pro krátkost času, neboť gen tři hodiny měla zkauška trwati, nemohlo se wše ukázati, čemu se žáci byli naučili; nýbrž hlawnj aučel této zkaušky byl, ukázati, gakým způsobem se u wyučowánj hluchoněmých pokračuge, gakým způsobem lze zděliti se duchu lidskému, kdežto sluch a gazyk přjstupu nedagj. Na začátku ukázalo se nám, gakým nawedenjm se může hluchoněmý přiwesti k poznánj a pogmenowánj wěcj, wůkol něho se nacházegjcjch; nato, gak hluchoněmému dáti pogem o wěci newiditedlné, gakým způsobem pogemy geho rozšiřowati, geg na logické smeyšlenj nawyknauti, a na to geg k poznánj Boha a wlastnostj geho, k poznánj powinnostj k Bohu, lidem a sobě samému přiwesti. Žáci toliko na ustech učitelowých četli, co od nich žádá, aniž učitelowi bylo třeba, rukau gim dáti k srozuměnj, nač se gich táže. By wšak také we tmách, kdež i zrak ge opustj, mohli dowěděti se, co gim giný wygewiti chce, nawykli, pauhým dotknutjm se ust mluwjcjho seznati, co smeyšlj; neboť, gak známo, cit hluchoněmého gemně rozeznáwá; takž u přjk. cjtj, zdaliže dechnutj mluwjcjho chladné, wlahé, aneb teplé, rychlé, wáhawé gest, dle čehož i na slowa saudj. A wšak, gestližeby i tuto nemohli rozeznati, co se gim prawiti chce, geště giným způsobem mohau k seznánj se přiwesti, totiž psanjm we wzduchu (čili powětřj). Že neomylné tyto způsoby zdělowánj se měli gsme dnes toho důkazy.

Mezi giným předstaupili tři žáci; prwnj četl slowa na ustech učitelowých, panenka položila prst na usta žákowa, genž se snažil slowa učitelowa wyřknauti; na to uchopila prawici wedlé nj stogjcj, k tabuli obrácené spolužákyně, a slowa, které byla citem na ustech spolužákowých wyrozuměla, rychle we wětru gakoby napsala, načež podlé nj stogjcj spolužákyně lewicj hned psala na tabuli slowa ta.

Krásopsanj, kreslowánj, práce ženské atd. wýborné podaly důkazy neunaweného bljdánj a rozumného wedenj. Německým gazykem se wyučugj žáci, ale i na český gazyk se nezapomnělo. Bylo gim totiž ponawrženo, zdaliž by se někteřj w češtině cwičiti chtěli, a hlásilo se gich pět. I předstaupiliť dnes, a ač genom dwadcet týhodnů, a sice gen w neděli, českému gazyku se byli učili; bylo z překladu a dobropjsemnosti zgewně widěti, gaký pokrok giž učinili. Bylo widěti, gakau ochotnostj přjležitosti této použili, ač neznagj libozwučnost gazyka českého.

Po zkaušce byli dwa letos neypilněgšj žáci zlatým penjzem obdarowáni. Gakau radost nad tjm cjtili, bylo na gich twáři k poznánj; ubozj! a komu měli radost wygewiti, s kým gi zděliti, gakž oni gi cjtili? — Letos mělo několik žáků po wyučenj z ustawu wystaupiti. Dwa hluchoněmj poděkowánj za wšecka dobrodinj napsali na tabuli, a pak i austně djky wzdali swým dobrodincům. Negen gim oběma mluwjcjm, ale i každému posluchači třpytila se slza w oku.

Wám, dobrodinci člowěčenstwa, gežto se opatrowánjm a wyučowánjm ubohých s láskau a ochotnostj zabýwáte, gakož i wám, wysokomyslnj podporowatelé ustawu neykrásněgšjho — wám wšem odplatiž láska wěčná, kteráž pilně ukládá na wáhy zásluh ke dni odplaty, cokoliw se učinj neymenšjmu člowěkůw!

Kwětoslaw.

Literatura.

Uwedenj k německé řeči. Cwičenj k snadněgšjmu pochopenj w témž gazyku auplně wyswětlené od Hynka Witka. Třetj, wesskrz oprawené a rozmnožené wydánj, přičiněnjm a nákladem J. H. Pospjšila. W Hradci Králowé, 1835. 8. Str. 190. Cena 18 kr. na střjb.

Chceme-li upřjmně promluwiti o wěcech a gich stawu, gakýž u nás gest, nikoli wšak gaký by mohl, aneb býti měl: přiznati se musjme, že až dosawáde gazyk německý gediným gest kljčem k oswjcenosti. Gakkoliw smutné gest přiznánj takowé we wlasti české, gest předce prawdiwé, a gelikož se podrobiti musj člowěk době panugjcj, trpěliwě zatjm cestau wykázanau kráčegme. Zde nám zbytečno zkaumati, zdali by se ginau cestau k cjli snadněgi a spěšněgi dospěti nedalo; nýbrž blahau změnu letům přjštjm zůstawugjce, o wěci, gakž se w prawdě wynacházj, promluwme.

Školy a učitelstwo naše tak gest až dosawáde zřjzeno, že má-li mládež gen přes meznjk pauhého čtenj, trochy toho psánj a začátečnjch wědomostj překročiti, gazyku německému učiti se musj, a že nás obé, školy a učitelstwo, podlé plánu toho nawádj, co potřeba newyhnutelná wyplýwá z weřegného řjzenj, z dáwného spogenj s lidem gazyka giného, z osudůw národa našeho — a wůbec z celého žiwota nyněgšjho. Dokud se gazykem wlastnjm národu wšeliké prameny oswjcenosti otewřjti nemohau, učme se gazyku, kterýž nám diwy wznešené přjrody, ducha lidského náležy a rozumu wěčné prawdy wypisuge. Z nás žádný winu nenese, že se za swým powolánjm utjkati musjme k gazyku cizjmu: každý z nás ale podjlu bráti může na tom krásném snaženj, dowesti to s gazykem wlastnjm tak daleko, aby se stal neybližšjm pramenem, z něhož národ wážj oswětu a blaženost.

Neydůležitěgšj wěku lidského gsau leta dětinská, i nesmj se mařiti neprawým pauhé paměti trmácenjm, bez dalšjho působenj na wywinutj se mohútnostj ducha. Buděž tedy učiteli rozumnému na tom záležeti, aby gazyk německý — gelikož geg až dosawad učiti musj — mládeži bez weliké ztráty drahého času wštěpowal, a tu samu — gelikož dosawad giného prostředku nenj — aspoň takto co neydřjwe schopnau učinil dalšjho wyučowánj pogmauti. Snad že by se takto aspoň poněkud zlému ubránilo, gakéž na djtky autlé z wyučowánj w gazyku neznámém přicházj.

W Čechách owšem na mnoha mjstech djtky dřjwe nebo pozděgi němčině z pauhého obcowánj s Němci — aneb kdož na ně aspoň gazykem německým rozpráwj — sami sebau se naučj: předce wšak geště o mnoho wjce mjst nalezneme, kdež djtky odrůstagj, aniž gim němčina we sluch přicházj, leda usty auřadnjmi; a tuť pauze učiteli zanecháno, utwrditi ge w tom zlatém wěděnj. Těmto mužům k ulehčenj a učjcjm se za prawjdko napsali gsau w rozličných dobách Tham, Jawornický, Schiesler, Witek a ginj, gakož i w neynowěgšjch časech Sýkora rozličné, méně wjce přjhodné grammatiky (mluwnice) čili nawedenj k gazyku německému. Z nich wšecky měly rozdjlné osudy. Uwedenj H. Witka, býwalého učitele na Horách Kutných, až do dneška třetjho wydánj se dočkalo. Giž tato okolčnost by o ceně spisu mohla swědčiti, leč učitel se ani na tento někdy klamný ukaz oblježeti nemusj, a wezma gen chutě knihu do ruky, sám o gegj způsobilosti se přeswědčj.

Giž druhé wydánj byl p. professor Chmela oprawowal; toto třetj pak geště gedenkráte p. Wladimjr, i z těchto listů známý wlastenec, přehljžel, a tak ge opatřil, aby — dle slow geho — pokudž možná, knjžka wšechněm wšecko byla, a každému zadost učinila.

Žák arci — gestli by učitel wlastnjmi slowy doložiti nechtěl, aneb za potřebné neuznal — z této knihy, gakž se nám nynj w rukau nacházj, wědeckého poznánj gazyka německého nenabude: toho ale také mládeži našj na začátku potřeba nenj, a gelikož kniha srozumitelných a stručných prawidel učjejmu se i učiteli za rukowět podáwá, cjle a konce swého giž dobře docházj. O gegj saustawě mluwnické tu netřeba mluwiti, an gj za základ položena grammatika, dle gakéž se na normálkách přednášj. To gediné zde připomenauti slušj, že wnj wšecka prawidla gazyka německého čistau češtinau sepsána; že zláště při rozdjlnostech obau gazyků, gak se w češtině wygádřiti slušj i neslušj, udáno; že technické názwy gednotliwých gazyka částek tu zdařilegi, než kde ginde určeny, zláště pak o slowesech, u přirownánj s českými, důkladněgi wyloženo, a že každé prawidlo hognými a statnými přjklady obgasněno. — K smjchu gest wěru, w gakých pošetilostech pisálkowé grammatik uwázli, chtjce na př. časowánj německého slowesa w češtině wygádřiti; můžeť tu za důkaz neynowěgšj plod p. Sýkory slaužiti — při němž ostatně to gediné gest dobré, že každé prawidlo řeči, a wůbec celé uwedenj spolu w německém i českém gazyku gest sepsáno. Gakých nesnázj měl p. Sýkora s časem dáwnominulým! — W Uwedenj Witkowu lépe se tomu uhnuli, ač i tuto pro přirozenau rozličnost gazyka wšemu zúplna se wyhowěti nemohlo, a mnohý snad: „haben werden" mjti buda — neb několik giných nepatrnostj s podiwenjm bude nacházeti. Za to wšak tu opět i leckteré neznáměgšj slowo napadne, gakož Vorzug, aupředek; Fach, přjhrada, přerubka; Torf, hořák, rašelina; Tausch, měna, húgba (?), při čemž poznamenánj: (húg! húgme! dosawad slyšeno); Flitter, dracaun; huldigen, kořiti se, — (?) — při čemž opět poznamenánj: (ne pak holdowati, což u starých brandschatzen, a teď geště w kragi co swětem, neb holdem gjti znamená) a g. m.

A takž tedy uwedenj toto předewšjm giným mládeži našj poraučjm i Wám — abych slow p. Wladimjrowých užil — zlatj slaupowé, na nichž chrám národnj wzdělanosti spočjwá — učitelowé československštj! Nezapomeňte wšak při wyučowánj w gazycjch cizjch, gimžto se, k sláwě i hrdosti swogj národ náš lehko wyučj, že naši praotcowé za neypředněgšj powinnost každému ukládali, mateřského gazyka si wážiti, geg ctjti, a přirownánjm geho k cizjm gazykům geho cenu nad giné znát se učiti!

Třetj wydánj toto gest slušné a nad mjru laciné. X.

České diwadlo w Praze,

roku 183⁴/₅.

(Dokončenj.)

P. Kreuz na Zděnka Zásmuckého hrál, také osobu Kowedowu (w Sitě Many) zastáwal — a ginák i k giným rozmanitým osobám rozmanitě se hodil. Zdá se, gakoby gemu na diwadle tenkráte neyljp slušelo, když na se charakter tiché wážnosti oblekne, kdež netřeba mnoho rukama hýbati.

P. Skalnému až dosawáde neywjce bylo na ugmu, že střjdawě w osobách od sebe na neywyš rozdjlných zaměstnán byw, na gedněch a stegných předmětech stanowiti se nemohl. Letos widjn byl w osobách básnjka (w Žižkowu meči), Swatoně (w Blanjku), Jana (w obau šelmách), doktora Hágka (w Epigramu), Čestmjra (w Čestmjru), Fulkesa (w Jolantě) a g., kdež wjce méně zadost učinil, gakž práwě poněkud obmezené prsa geho dowolowaly. Ostatně bychme ale saudili, žeby se k usedlegšjm milownjkům, gakož i k rozmarným weseljkům hodil mezi audy nyněgšj společnosti neylépe.

O p. Střjbrném giž na začátku gsme se zmjnili. Wjtek (w dědičné smlauwě), Wogtěch (w Blanjku), študent (w dceři Faraonowě), slepý Eduard (w Epigramu), Fridoljn (w Jolantě) a giné byly gsau neyznamenitěgšj osoby, gež letos zastáwal.

Také p. Lipem užitečný and našemu dilletantstwu přirostl, a pokudž w osobách, komice geho přiměřených (blbj mladjci a zletilj zamilowanci se mu dobře dařj) zaměstnán bude, teprw náležitého prospěchu se nadjti gest.

P. Kaška geště zřjdka na swém mjstě stál; mohlťby ale častěgi a lépe poslaužiti, nežli — p. Brinke.

Z přehledu tohoto widěti, že sice gednotliwým členům našj herecké společnosti přjsně žádný okres wykázán nenj, kdež by se wýstředně, i s wětšjm prospěchem pohybowali; a což o hercjch platj, geště takořka w smyslu obšjrněgšjm o herečkách se řjci dá: také wšak widěti, že každý z nich w znamenitěgšjch osobách giž zaměstnán byw, i w giných a ginýck kusech prospjwati může. Mimo milownici tragickau wšechny osoby i we wětšjch djlech dramatických nyněgšj společnostj zastáwati se dagj — a protož gen chutě do těch wětšjch děl domácjch, pro něž gsme tuto naširili tolik slow. I wětšj čest i wětšj zisk negen ředitelstwu, ale i obecenstwu tjm wyplyne.

I wšak na herectwo připadne za tauto přjčinau weliká částka powinnosti, o rozmnoženj dobrého repertorium se starati. Neypředněgšjm z njch dáu každoročně wýnos gednoho představenj. Zdaliž tu obecenstwem mnoho požadowáno, když toho dne aspoň na zdařilý, nowý kus se těšj? — Že p. hercům a herečkám o našj literatuře, aniž o cestách co powědomo, gakby dosáhli, co se snad geště nenalezá; že oni a tyto na rozpacjch blaudjce, kde co k swému prospěchu zwoliti, raděgi Honzu Kolohnáta i gemu podobné stwůry si wywolj, nežli by ku zkušeným i ochotným mužům šli na radu: za to wšecko naše obecenstwo nemůže, alebrž hodno gest, aby se pánowé co možná o prowezenj dobrých her starali.

Nynj geště otázka zbýwá: gakého způsobu by asi hry na diwadle českém býti měly? — Diwadelnjch ředitelů wůbec gedni činohru, ginj zpěwohru wjce méně pěstugj. Wšickni ale takořka, djlem, že přjlišného zisku okamžitého žádostiwi gsauce, následkůw nenahljžeti nebo nahljžeti nechtěli, djlem že wěcem lépe nerozumjce, tjmto způsobem diwadlo na stupeň znamenité wýbornosti přiwest chtěli: wšickni takořka prawjm tak daleko s diwadlem, čili wlastně s chutj obecenstwa swého se dostali, že nynj diwáka nic giného nebawj, než kde oko neb ucho množstwjm rozmanitých předmětů zabaweno býwá, aniž potřeba aby některý z nich ducha se týkal, ačkoli to práwě neyhlawněgšj aučel diwadla býti by měl, aby cokoliw se na gewišti děge, k powzbuzenj ducha slaužilo. Drahé zpěwohry, a kusy plné hluku, bez wšj giné ceny, leda že se w nich pěkné dekoracj, skwostný šat a wábné tance obgewugj, na wšech diwadlech si ruce podáwagj. My, nemagjce chutě aniž powolánj cjtjce, účel a konec diwadel cizjch tuto zpytowati: obracugeme od nich zraky k gedinému diwadlu našemu, a tážeme se opět: Gakého způsobu by naše hry býti měly?

Djla, w nichžtoby se žiwot národnj w podobách neyrozmanitěgšjch obrazil: gimiž by se gazyk náš negen wzděláwal, nýbrž i láska k němu, gakož i k ostatnjm ctnostem národa wzdělaného probuzowala; djla, gimiž by se gednak sjla básnjků našich — bez wýmjnky — napjnala, gednak i poznánj a chuť obecenstwa brausily: takowá djla měla by se na diwadle českém střjdati. Že k dosaženj cjle, gakýžby si diwadlo naše wytknauti mělo, zpěwohra nepřiwádj, po dosti malém powáženj wyswitne. Ona owšem z giné strany zpěwumilownému lidu našemu zalahodj, a před cizinci o lahodnosti češtiny wydáwagje swědectwj, řediteli kassu naplnj; zdaliž ale pauhé lahoděnj, wychlaubánj a kassy plněnj cjlem gest našeho diwadla? — K přánj bylo by owšem, abychme se i za nyněgšjho ředitelstwa něgaké zpěwohry dočkali — ačkoliw se i druhau stranau co báti gest, že s nyněgšj německau operau sotwa bude moci gjti w zápas: předce wšak gi za gediný prostředek, diwadlo naše ku zkwetánj přiwesti, nepowažugme, a na ni toliko co na pamlsek se těšjce, pěkné činohry a zdařilé weselohry a něgakau frašku se zpěwem očekáweyme.

Obecenstwo naše zagisté každau péči a přjčinliwost, pokud se wěc nemožná nepožaduge, rádo i ochotně splatj.

Nowé wyssle knihy.

Ferdinand, neb přjhody mladého hraběte ze Sspaněl. Pro rodiče a djtky gegich dle Krisstofa Schmida přeložil Josef Mjr. Pohořelý. 12. W Praze, u Mart. Neureutra, 1835. S pěknau rytinau, stránek 206. Cena 20 kr. stř.

Mentor, neboli šlechetný wůdce k blaženému žiwotu. Od Silvia Pellika di Saluzzo. Z wlaského gazyka přeložil Josef Černý, administrator u Karmelitánek na Hradčanech. 12. W Praze, 1835. Tiskem Jana H. Pospjšila. Str. 120. Cena 20 kr. stř.

Čjslo 34té.

2hý r. běh.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

20ho srpna] [1835.

— že swé země nedbagj,
Tjm swůg rod sprostenstwjm winj.
Dalimil.

Kamenný křjž.

I.

U Hronowa we dubině, krage lljž,
Widěti ge wytesaný w skále křjž;
Pod tjm křjžem gsau dwě gména napsaná
Zbauřenými žiwly skoro smazaná.

Wáclaw Lidka — wytesáno w skále gest,
Mimogdaucjm ztwrzuge to lidu zwěst;
Powjdá se, že před časy dáwnými
Duch tu chodil s hauslíčkami žhawými.

Na ty hráwal tak aulisně w gistý čas,
Že každého zmámil gegich libý hlas,
Kdo se nechal ošidit, a za njm šel,
K nawrácenj cestu wjce nenašel.

Byltě duch ten přjsným saudem zaklený:
Že dřjw nesmj trestu býti zbawený,
Až mládenec i děwčátko newinné
Pro lásku swau taucem w hudbě zahyne.

II.

Na stráni u dubu Liduška dlj;
Den zašel za tmawé lesy,
Měsjček wysjlá paprslek mdlý,
Utichly kol dennj plesy,
Slawjčka w keři gen zaznjwá hlas:
„Liduško! Liduško! nenech se swest,
Ljbezně bude dnes hráti duch zas.“

Čekala Liduška na hocha zde,
Čeká na Wáclawa swého;
Sem k nj hoch potagmo z wečera gde,
W milosti sluge tu geho.
Pěl gim tu slawjček za mnohý čas:
„Wáclawe, Liduško, deyte pozor,
Bude tu s duchem hrát pekelný ďas.“

Nastala temnost, i měsjčka lesk
Autrpně za horu zašel:
Ai, tu giž na konci djwčiny stesk,
Pod dubem Wáclaw gi našel;
Slawjka w keři ozýwá se hlas,
Wýstrahu dáwage milým:
„Dnes bude zlý hudec lákati zas!“

W obau wšak láskau se roznjtil cit,
Ňádra se zegmula prudce;
Nechce dnes milenec od milé gjt,
Spiatau gi držj w swé ruce.

„S tebau gen Lidužko chci trávit čas,
S tebau chci umřjti denně!“
Přjsahau znj takto mládenců̄w hlas.

III.

O půl noci Lidka bděla
S Wáclawem,
Ai, tu wznikly zwuky libým
Zábawem;
Wznikly nedaleko milých
Na stráni,
A do zwuků mjchalo se
Wýskánj.

Zděsili se Wáclaw, Lidka
Welice;
Na krátce wšak strach i užas
Změnjce,
Poslauchali přelibostný
Strunek hlas,
W dychtiwosti, brzo-li se
Ozwe zas.

Hlásek libý bljž a bljže
Přicházj,
Tma se tratj, swětlo gasné
Wychází;
Žhawý se tu přibližuge
Welký zbor
Tworů, diwných podobizen,
Z přjkrých hor.

Newázaná k milým letj
Diwá spřež;
Přeljbezně hausle hragj,
Při nichž zběř
Kolem dubu tanec wede
Hlukotem,
Gako když se moře waří
Klokotem.

Kolem, kolem, hopy, hopy!
Tam a sem
Winul se těch tworů diwých
Šedý těm;
Semo tamo skákalo se
Wysoko,
Heisa, hopsa! zpjwalo se
Diwoko.

A do kola wčarowána,
Mezi spřež
Skočj Lidka s Wáclawjkem
K tanci též;
Hoi! teď plyne z hauslj ducha
Čárný zwuk,
Sterých hudeb zawznj w uchu
Libý hluk.

Duchů plašných přibýwalo
Tisjce,
Kolo pak se zdmulo w tanci
Welice;
Wše se w diwné mjchanici
Kolotá,
Hory, doly, lesy, role
Prolétá.

Zafučj wšak rannj wětřjk
Z wýchodu,
Rychle prchá stádo ďasů
We bědu.
Swětýlek se wykotácel
Hřmotný kwas,
Hauslj ducha přeljbezných
Ztichnul hlas.

A než zoře prwnjm šerem
Pronikla,
Lidnška i s Wáclawjkem
Powzdechla.
A než začal nad horami
Gasný den,
Uchwáceni spali oba
Wěčný sen.

IV.

Nynj sem, kragané, přistupte bljž,
Gá wás tam powedu k stráni;
Stogj tam w dubině kamenný křjž,
Znj tam slawjkowo lkánj.
Tam žiwot panně a mládenci zhas,
W hodině pozdnj tam zhynuli oba,
Duoha ge zawedl lákawý hlas.

Tu gsau pochowanj — na gegich row
Křesťané dali křjž tento,
A pod njm napsali těch málo slow:
„Wáclaw a Lidka — memento."
U křjže klekněte, modljcj hlas
K nebesům pošlete z wraucjho srdce,
Gistě wás mine pak lákawý ďas!

J. Lauschmann.

Procházky.

[Pokračowánj.]

Nemohl gsem w pochybnostech trwati, žeby ženské, dle přirozeného sobě ostrowtipu, nebyly nahljdly, co se s ohniwým Wiljmem děge. Za následek toho pozorowal gsem gich ochotné wyprawowánj, gimžto nás bljže seznámily se swým žiwotem i swými přjběhy. A takž mi politowati bylo přjtele, genžto se byl bez prospěchu oddal krásné, ale na krátce trwagjcj naděgi: takž mi opět chwálořečiti bylo šlechetným Pařjžankám, genž bez wyhledáwánj wlastnjho prospěchu způsobem welmi gemným, přjtele časně z bludu wywedly. Ale mně bylo gesstě za ginau přjčinau chwálořečiti Pařjžankám, že nás bljže seznámily se swým žiwotem. — Byloť to podiwné řjzenj osudůw, a gá náhle u prostřed nich gako wedaucj bytnost, gako dále osnugjcj ruka. Nemohlť gsem tak náhlé a neočekáwané wyswětlenj pochopiti při nesmjrné mjře mého plesánj; ženské nemohly pochopiti půwod mého plesu nad swým prostým wyprawowánjm, a Wiljm nemohl pochopiti přjčinu, že pramen swého plesánj gesstě w tagné rauche zakrýwám. On sám wjtězně přemáhage bog srdce swého, nynj oprawdu na ženských požadowal, aby poskytnutau pomůckau swých přátel — čili wlastně přjtele a skutečného dlužnjka swého nepohrdaly, a upřjmně se za dárce bankonotky přiznáwal.

Osmělugi se, prawil, onjm nepatrným papjrkem gesstě gedenkrát se wassnostem k ochotným službám nabjzeti. Samy wassnostinému gménu powinny gste to učiniti — i prosbám začátečnjka spekulanta, genž by rád kapital swůg založil na dobré auroky. Až nás gednau — a třeba dosti brzo — sstěstj do Pařjže přiwede, dám si wassnostiným hostinstwjm gistinu i s auroky wynahraditi.

Julie se na mluwjcjho upřjmně djwala. Gewiloť se radostné překwapenj, wraucj wděk a gakési diwenj w pohledu gegjm. Konečně otewřela usta.

Chcete-li nasse gméno a matčin upis, prawila, důwěrau poctjti, podánj wasse tjm radostněgi přigmeme, gessto se přeswědčugeme, že nás neklamalo zdánj, an gsme po obdrženj ljstku s nepatrným papjrkem i hned wás dárcem býti saudily.

Gesstě widjm radost, gežto se nám posléze na wssech twářjch rozgasnila. Matka se těssila, že nebude dceři déle potřeba weřegnému saudu se podrobowati; dcera děkowala nebi, že nebyla marná matčina důwěra, w njžto překročila meze české; Wiljm se radowal, že se radowaly ženské; gá pak se radowal, že ge měla mnau gesstě wětssj radost potkati. Gesstě widjm — — a wssak zapomjnám w horkosti swé obraznosti, že wlastně z toho wsseho nic newidjm, alebrž pod bezinau sedjm, a wssecko že mi gen gako blesk na paměti se mjhá; a že podlé mne starý Wogtěch, ctihodný wysslaužilec sedj, gehož gsem dnes wyzwal na přjgemnau procházku.

Byloť ponegprw, co gsem s njm za těch několik dnj mluwil, kdežto gsem byl poznal matku s dcerau z Pařjže. I museltť gsem muži, genžto byl celý swůg wěk dle wlastnjho způsobu službám wlasti obětowal, powěděti o ženštinách, w gichžto srdci také spanilé sjmě wlastenectwj bylo zdárně wzesslo.

Přichagjcj Frankowé, tak gsem počal wyprawowati, byli za času poslednégssjch podnikánj swého cjsaře z dědiny české djwku odwedli, kterauž při prwnjm spatřenj zamilowal znamenitý důstognjk, wůdce přichagjcjho pluku. Wogsko mělo poručeno, rychlými pochody pospjssiti na ochranu wlastenských pomezj, a důstognjkowi sotwa že času zbylo, djwku na wzdor gegjho kwjlenj a se zpauzenj swěřiti wěrnému sluhowi, a napřed gi poslati w domácj dědinu. Sám se swatau přjsahau zawázal, že pogme djwku w sňatku poswěceném na manželské lože.

Stará historie! usmál se kysele můg posluchač. To gi — swedené aneb lehkowěřjcj — slibowal; od

slibu se ale na krok nehnul k činu? Známi wjce takowých přjběhů.

Tento se od nich poněkud dělj, odpowěděl gsem; neboť byla upřjmná láska, onen, gak se prawj a pjsse, čistý, panický oheň, genž nagednau byl celau bytnost cizjho mladjka roznjtil, ač bylo we wlasti oko geho snad na spanilegssjch a wzácněgssjch djwkách spočjwalo.

Což pak tomu rodičowé a přátelé řjkali? Či-li gim bylo gedno, dceru mjti sstastnau we swém lůně, aneb nesstastnau w cizinách?

Neměla djwka rodičů — leč gediného bratra.

Bratra? zwolal starý Wogtěch, a silně sebau trhnul; krew se mu sběhla do twáři, a prsa silněgi se pohybowala. — Bratra, prawjte? — Mladjku, netropte se mnau žertů —! toť ge — —

Přjběh wassého žiwota — přegal gsem mu rychle slowa. Nenj-liž prawda? I mně to prwnjm okamženjm připadlo. Byla wssak gen pauhá podoba, gežto we mně krásné tussenj zbudilo. — Djwka se dostala po mnohých nesnázjch na statek swého budaucjho, nemilowaného ženicha, kdež gi starssj sestra důstognjkowa, přečetssi lístek drahého bratra, gako přjtelkyně — gako matka přigala. Dřjwe, nežli se kdo nadjti mohl, i Ludwjk, k radosti sestřině a bázni ubohé Čessky, na statku swém se okázal. Nenadále powstalá bitwa a nepřátelská kulka, genž důstognjkowi rameno roztřepila, přjčinau byly kwapného přigetj. A zkrátka, abych přjběhy potomněgssj wyprawil, djwka česká, dostawssi gistau zprávu, že milowaný bratr zahynul, widauc lásku nelíčenau bohatého i wáženého Franka, a giné podpory na dalekém swětě nemagje, posléze mu ruku před oltářem podala. Stala se sstastnau — gakž dosawáde prawj — welmi sstastnau. Žiwot gim plynul djlem na rozkossném wenku, djlem we skwostné Pařjži. Spanilá Česska stala se brzo rozprawkau wznessených spolků, do nichž gi manžel s pýchau uwáděl. Kochalk se w hlubokosti gegjch citů, o gakowých se lehaunkým Francauzkám ani nesnjwá, a schopnostmi ducha gegjho se wychlaubal. Byloť to snad gediné wěrné a sstastné manželstwj w rozmařilé hlawě Francauzska.

To gest, poopravil mě zkussený ssediwec, sstastné manželstwj, gak my ge rádi mjwáme. Ostatně w Pařjži netřeba welké wěrnosti, alebrž wjce způsobilých mrawů a snássenj pospolných obyčegů k sstastnému manželstwj. Mně se negednau přihodilo, že gsem tam w pěkných společnostech mladé pány welmi rozkossně s panjčkami se zabawowati widjwal. I ptal gsem se wlastnjho pana manžela, genžto si mezi tjm hrau w karty chwjli zkracowal a měssec obležěowal, zdali to pan bratr panj manželky; ale pan manžel beze wssj nesnadnosti odpowjdal: Gest mé panj milownjk! U nás, Bohu djky, manželstwj až dosawáde za swětegssj poklad powažowati se učjme, a manžel by tu zagisté s těžssjm srdcem o milownjku swé choti powjdal. — Leč wida! kam gsme se od pana Ludwjka a geho české panj dostali!

Gich dalssj dnowé, odpowěděl gsem, nepatřj k účelu mého wyprawowánj — až od té doby opět, kde se nagednau zwrácenj stalo gich celého žiwota. Wěčně památný červenec roku tisjcjho, osmistého třidcátého se wssemi swými znamenitými následky wykázal i Ludwjkowi slawné herčisstě. Nacházel se mezi počtem mužů znamenitých, kteřj blaho národa na wáze držjce, z úmyslu sslechetného, bez nárnžiwé slepoty, ani za králowským wyhnancem kloniti se, ani k nowě okrálowanému wogwodowi přilnauti se nemohli. Sny swé widěli zničené — mysl gich sslechetným hněwem zahořela. I odwážili se opět, záměry swoge w skutek uwesti, ale bázliwé o korunu zraky i we tmách sljdjce překwapily ge před činem, a Ludwjkowi za neypropjessněgi radjno, zmizeti z Pařjže, od hlawnjho pramene wssého tagného osnowánj. Ale pronásledowali gsau geg dále, nežli se byl kdo na začátku nadál. Musel překročiti wlastenský Rýn, a pod cizjm gménem w cizjch kraginách útočisstě hledati. Manželka s dceraukou byly wěrnými geho průwodkyněmi. Tu geg nemoc uwrhla na lože. Manželka s dcerau byly geho wěrnými opatrowkyněmi.

Krutá byla nemoc, aniž naděge se wyskytowala, že zdrawj opět wegde w slabé audy. Auzkost o swé milé swjrala dussi manželu i otci. K nawrácenj se do wlasti nebylo gesstě čáky — o gediném toliko útočissti pro wdowu a sirotka wěděl utečenec Ludwjk — totiž o Čechách. Umjragjcjmi usty přiznal se milowané choti, že gi listy neprawými zklamal, an gi byl o zahynutj bratrowu zprávu přinesl. S lomjcjma rukama stály brzy na to ženssstiny nad hrobem nesstastného manžela i otce, bez zásoby peněz, bez přjtele w dálekých cizinách. I dopisowánj s přátely w kraginách domácjch po nějaký čas bylo přetrhowáno. Tu nagednau gakoby utěssugjcj hwězda wzessla gim na oblohu naděge wlast česká! Zprawiwsse o nowé swé nehodě přátely w Pařjži, gakoby nowému rági w austrety spěchaly — z wětssjho djlu hudbau se žiwjce — k hranicjm českým.

[Budaucně dále.]

Obrazy a kwěty snů.

1.

Giž se přibljžil den se swětlem swým a omamugjcjm hlukem, i s nepřehlednau činnostj a nowým pramenem želů a wzdechů lidských. Giž zahnal noc tichau s obzoru mého, a zatáhl spanilé hwězdy swětlomodrým záwogem. Luna se ukryla, ano nad temenem wzdálených hor wjtězoslawné wystupowalo slunce. Wůkol spatřugi bohatý, pěkný swět, barewné lauky, daleko rozložené před okem mým, hory k oblakům strmjcj, w zoři plaaucj gezera, a kwětuplné krage, skwaucj se w rannjm oswjcenj.

Ale nekynauť mi wjce wzdálené hory, newlagj ssumjcj wětry přjwětiwým wzdechem, a nessepcagj tagnými slowy listy hágowé o milosti, gako w tiché noci. W blesku panugjcjho slunce nelze se potápěti oku mému, gako w záři blankytowé swětů hwězdnatých. Pročež k tiché noci zpět obrátjm zraky swé, kdežto mi kynau hwězdy — kdežto mě objmagj sny. Sny? — Čili sen a blud wěci stegné gsau? — O, kyžby každý blud genom snem byl, aby blaudjcj dusse lidská, procitnuwssi ze zdánj swého, po ukončené pauti alespoň gedno saucitné srdce nassla, a bdjcj prodléwala w bezpečném stánj! — Čili snad žiwot celý toliko snem gest? Ach, dlauhý a pustý gest sen žiwota, a komu dopřáno, w rannjm se kochati milosti snu, komu zoře w garnjm zdánj srdce růženým wjnkem lásky obwine, a wonným kwětem gegjm oči zakrýwá: ten nechť wěčně snj, neboť ukrutné gest procitnutj ze snu takowého!

Gá gsem giž dosnil, ale noc žiwota mne zpět zahánj k odplynulým snům, k diwuplné dědině mé, a zaufanliwě hledjm w pustotu země, gegjž hory znamenagj hroby, wsse, co krásného gest, násilau schowáwagjcj — gegjž řeky přehuzugj wzdechy člowěčenstwa — a gegichž wlny milliony w sobě chowagj neznámých slzj, a ge zanássegj w bezedné oceány wěčného zapomenutj! —

Ale we snách splýwagj obrazy a přánj moge před okem nezakrytým, i odplynau, i wrátj se zase, a nezagdau nikdy! — —

Kdyby mnohý swoge sny byl zaznamenal, giž bychom se byli snad i mnohých pěkných wěcj dozwěděli, a mnohé nowé spatřili swěty, gessto nám zatjm básnjci, tito obywatelé w dědinách snů, obrazy ze sprostého žiwota podáwagj, gakby se byli usnesli, wessterau poezii žiwota zahnati nadutými werssi, aneb gakoby žiwot gen proto držel bytnost swau, aby do zewnitřnjch geho forem werssowci naljwali básně. I přenássegž, bratře, sny swoge chutě na papjr — anebo chyť se zwučné harfy, bedra opásey a ber se kraginau, snad že zatopené básnictwj předce gednau břehu se uchytj!

I tomu neysprostěgssjmu básnjkowi se předce gednau něco básnického zdálo: a wssak on se ulekl snu — že byl sen, a podjwal se kolem, gestli žádný nepozorowal, že se oddal snům, a ten gedinký swůg sen swětu nepodal. Proč si tak učinil? — Snad by se w tom gediném snu byl otewřel nowý swět, an gsi zatjm s powážliwým rozumkem wodu čerpal z newywážitelné studnice obraznosti, až gest se powodnj co obáwati po wlasti! —

Čili pořáde snjš? — Ano, může býti, že se tobě i twým pořáde zdá, že gste básnjci — ale, bohužel, zemřete w zdánj swém! —

Znám lidi, genž tři částky žiwobytj swého prospali; zda-li se gim také něco zdálo? — Pěkného zagisté nic, sice by se byli kochali we snách swých, a objmali swět láskau, a naplnili chladný žiwot obrazy a kwěty ze snů swých. Čili se gim co wznesseného zdálo? Nikoli, sice by dáwno byli procitnuli ze snů i k činům welikým, že by zachwěly hory krkonošské, a zarděli se leniwci studem, a wssem Philistrům wlásenky s hlaw spadaly strachem a auzkostj. —

Ale ai! kdo to tamo z dřjmoty se hýbá pod skalau ssedého Wyssehradu? — Wlny wltawské, ukoljbeyte ho gesstě, w sny libé, ukoljbeyte lwa we sny milostného gitra!

Hle, i ke mně se opět bljžj stinné twory snů mých! Gen bljže — bljže, aby se owlažila na zemi ochladlá mysl a rozhárało srdce, abych znowa kročil w uzawřený rág!

2.

Na pomezj českém, nedaleko silnice, stogj hospoda, genž přjwětiwau wýstawnostj swau okologdaucj pocestné wábj.

Giž i na horách bljzkých počjnal saumrak, a noc kwapila w zastjněná audolj a do lesů pod Krkonossemi, an zdaleka prasskot biců a dusot konj se rozléhal skrzu pustinau, a za malau chwjlku, gakoby powětřjm byl přiletěl, u hospody kočár se zastawil. Ssestero připražených wranjků, gichžto oči se gisskřily co krysstálowé poblesky w slunečnj záři, o důstognosti přjchozjho newssednj budili pogem; nebylo wssak widěti ani kočjho, ani služebnjka. W okamženj ale dwa černě oděnj sluhowé přiskočili, (newjm posud odkud)

pánu z wozu pomáhali, a pak za njm do krčmy wessli. Wesskerj obywatelé tohoto mjsta, sestáwagjcj z rodiny hospodského, dwau děwečck a několika pacholků, berna bus a slepic i několik psů a koček, — slussně, každý dle swého způsobu uwjtali hosty, a nemohauce se dost nadjwati na skwostný kočár, obdiwowali a wyznáwali důstognost hosta.

Ke mně pak důwěrně krčmář přikročil, wzal mne za ruku, i wedl bljže k wozu, na němž weliký a znamenitý znak doswědčowal mjněnj pozorowatelů o wznessenosti nowého hosta.

Wy se mi zdáte učeným pánem, prawil ke mně; nemohli byste mi dle znaku wyswětliti, kdo asi k nám přigel? Wždyť pak wy, páni studenti, wssemu rozumjwáte; nebude wám tedy těžko, upokogiti mau zwědawost.

Takowéto promluwenj se mi zaljbilo, zwlásstě, an krčmář, cele neznámý, hned na mně učenost poznáwal; a wssak — musjm se přiznati, že se mi mezi wsselikým wěděnjm heraldika ze zwlásstnj přjčiny wždy neyzbytečněgssj býti zdála; pročež gsem s nj také byl neyméně času zmařil.

Wysokého stawu gest, odpowěděl gsem hospodskému, a pozorně gsem znak zkaumal, z něho se wssak ničeho nedozwěděl, nežli že Německé řjssi náležj. Kde wssak nestačila učenost, pomohl dar básnický — w žiwotě sprostém „lhánj" nazwaný, a udal gsem hospodskému gméno, kteréž by ale nadarmo byl wyhledáwal w historických knihách.

Wessel gsem pak do prostranné sednice, kdež giž wssechny stoly slawně oswjceny byly, a prostřeno pro mnoho osob. — Wjna a pečeně se neustále přinásseły, až wssechny stoly gjdlem gako zasypány byly, ale žádných hostů widěti nebylo, kromě neznámého pána a dwau geho služebnjků. Když gsem wkročil, procházel se milostpán po gizbě dolů nahoru, a hwjzdal: God save the king. I začal gsem se domnjwati, že to něgaký anglický lord gest, kterýž nawsstjwit gede české lázně. Tu wssak on přikročil ke mně, wljdně mě uwjtal a uctiwým pozwánjm potěssil.

Gsem zde cizincem, prawil ke mně, a bude mě těssiti, gestli mau společnostj nepowrhnete. Náhoda nás přiwedla pod gednu střechu, gá pak gsem weliký ctitel náhody, a musjm se gj poděkowati, že mě swedla s milým hostem; protož přigměte giž moge pozwánj.

Zarazil gsem se poněkud nad nenadálau ctj, a newjm, co gsem na poděkowánj odpowěděl; bylo to snad ale něco podiwného, gelikož se tomu milostpán i sluhowé geho zasmáli. Nebyla wssak také žádná maličkost, we společnosti pána se nacházeti, gehož prsa přeplněna byla hwězdami a čestnými penězi, a na gehož rukau se blyssaly diamanty w zlatých prstenách. Ostatně byl welký, stjhlý pěkaun, celý černě oblečen, a na twáři se tak diwné tahy gewily, žeby sám Lawater z nich ničeho nebyl wyskaumal. Na gednu nohu trochu pokulháwal; nebylo to wssak snadno k poznánj, an se ostatně tak prawidelně a lehce pohybowal, žeby w něm byl každý raděgi Francauze než Angličana wyhledáwal.

Rozmluwy geho byly zábawné, a gak gsem pozorowal, w dobrém se nacházel rozmaru. Wjno i mau rozpačitost brzy zahnalo, a tak nám w rozmanitém howoru ubýwalo noci. Nemálo gsem se podiwil, když o swých wzdálených řjssjch a přátelých mluwiti počal, mezi nimiž i zastaralá gména gsem zasslechl, gakož Swedenborg a Cagliostro, a giné opět saumětě, gakož Merino a Miguel.

Tedy do Čech se ráčj wassi milosti? tázal gsem se pak, wjnem osmělen; do kterých pak láznj?

Do Čech gedu, ne wssak do láznj, odpowěděl; tam ge tuze mnoho hluku, zwlásstě w Teplicjch, kam nerwjce hosté z Pruska přicházegj. — Mé nemoci nepomohau žádné lázně, prawil dále, ukázaw na nohu; ale slyssel gsem, že důwěřugjcjmu se na gakésj Hoře, blizko Prahy, podiwnau mocj wsseliké neduhy hogj; tam tedy putugi.

Pozorowal gsem, gak sluhowé při těchto slowech stranau se ossklibali, a pán sám — newjm, proč — změnil barwu. Brzo mu se wssak opět předesslá weselost wrátila, an gsem se diwil, že tak dalekau cestu koná — až z Anglicka!

Hm, odpowěděl on, gá negsem Angličan, ač prawě odtamtud přicházjm.

Tedy nepochybně počátek a rod swůg z Němec wywádjte? tázal gsem se dále.

Z Němec? — gak chcete. Wlastně neuznáwám žádné wlasti; gsem kosmopolita — čili abych s wámi dle české mody mluwil: Swětan.

Kosmopolita — a mluwj o swých řjssjch? Toť něco nowého, pomyslil gsem u sebe.

Ale což mne docela neznáte? promluwil na to dále. Ani z obrazu, dle podoby — podlé popsánj?

Nemohu se zpamatowati, odpowěděl gsem; neráčjte-li snad býti knjžecj oswjcenost — ...?

Hlasitě se opět dali sluhowé do smjchu, a chechtali se tak diwoce, až se okna třásla, mně pak srdce w těle stydlo.

Nikoli, odwece on, gste na omylu. Gsme si gen poněkud podobni. — Pozorugi ale, že přicházjte z Čech; ginde

mne giž každý zná. To nás wšak nerozdwogj. Připjte mi na zdrawj mladé Ewropy!

A mladé Čechie! doložil gsem, a — bylo po láhwici.

Že na mne wjno blahým kauzlem působilo, nemohl gsem zapjrati; předce wšak gsem pochopiti nemohl, gestli totéž wjno přjčinau bylo neobyčegné důwěry, gakau mi se propůjčowal wzácný pán. Geho weselost a přitom podiwné usmjwánj, ba i chechtot služebnjkůw geho, genž mezi tjm se služkami za stolem se šňádlili: to wšecko mne omámilo, že gsem newěděl, gak se se mnau děge.

Nynj mi něco o Čechách powjdeyte, zpustil opět neznámý. Gá někdy ty šťwáry wenkowské, o wás gednagjcj, čjtám; to wšak ge lži co slow, a mimo to tak hlaupých a patrných, žeby diwu nebylo, kdyby psali pro slepé a hluché. Gá sám bych se styděl za tu neymenšj.

G á. Wy, milostpane? —

Chechtot sluhůw překazil dalšj slowa má.

O n. Widjm, že s wámi ginák ničeho nepořjdjm, leč plnými ústy wykřknu, čeho se nynj gen dotýkám. Až se lépe seznáme, půgdeme spolu do Prahy, a potom teprwa poznáte swět. Cjtjm ale — prawil dále, že na pokragi zemi tiché sedjme; ani tu kolowrátek nehrage. Myslíwalť gsem, že w českých krčmách dnem a nocj hausle zaznjwagj, a zde ani dudy nehučj. Heisa, pane hospodský! něgakau hudbu zgedneyte.

A w tom se ztrhl wenku wjtr, gakoby se škučiwj wýrowé ze wšech čtyr uhlů swěta byli sehnali před hospodu; a řinkala okna, i praškaly stoly, a mžiknutjm shasly swjce; ale zaplanula záře blesku po celé sjni, a diwoký pekelný zbor z Mayerberowa Roberta ďábla nesmjrným hlukem se wznášel pustau kraginau; a sluhowé počali skákati a tancowati, co dwa diwochowé, přes stolice a stoly, a kočky z celého domu honily se za nimi, a štěkot psů se mjsil w ty hrůzodiwoké nápěwy. Rodina hospodského, pacholci a děwečky běhali po gizbě, a křičeli o saudném dnu: ale milostpán se počal z plného hrdla chechtati. A rozlítlo se okno, i widěti bylo zbor čaroděgnic, oblétagjcjch hospodu. Nagednau wšak udeřil hrom a — hořj, hořj! — rozléhalo se po domě; cizinec ale wstal, zkřiknul z okna: Gdi domů, holoto! — a — utišilo se wše; gá pak — otewra oči, spatřil gsem dohořugjcj swjčku před sebau, a podiwného cizince u nj, w knize pilně čtaucjho. Wprawo sluhowé spali na stolicjch, a w celém domě se nehýbalo ani duše.

[Pokračowánj.]

Slunce.

Hle, hauštj temné,
Co chladný stjn nad žiwotem prostjrá —
Gaká se to njm zář mocně probjrá,
A blahé city wljwá w srdce zemné?
Ai, slunko nám wycházj,
A w zoři růžowé splýwagj swěty!
A gak se kragem záře geho prandj,
Budj se genius, a rannj kwěty
Blahonesaucjch umek w srdce laudj;
Rannj slunce nás k r á s a u zowe,
A poljbenjm budj swěty nowé.

Wýše se wine,
Na obzor nám neznámé dalekosti;
Nad horami — hle! wjtězně giž plyne,
A žhaucj plane blesk w geho swětlosti!
My wděčně gen cjtjme,
Co geho zář w poblesku nám podáwá,
Oko wšak klesá — moc samu nezřjme,
Smrtedlný hled gen smyslnost poznáwá;
Nadzemská moc tam žige,
An p r a w d a se w polednjm slunci kryge.

Wšak běda, giž zacházj! —
City blažené w srdci nám zbudilo,
A bleskem swým noc ducha zapudilo;
Končj se pauť. — Má slza ge prowázj!
Gak se laučj milostně!
Gak se tam rdj nad horau w tichém mženj,
A celau kraginu posjwá zlatoskwostně,
Laučje se w poslednjm poljbenj!
Ach, — láskau u wečer zacházj;
Gdi s Bohem! Slza má tě doprowázj!

K. Sabinský.

Kopřiwy.

Nesmyslnost a bláznowstwj gsau plánata, kterým se rozum a rozšafnost wyštěpowati musj.

Neobyčegné udalosti i neobyčegné ducha lidského usadj. Bez neobyčegného pádu z okna, bylby se zagisté Waldštýn nikdy nestal, čjm na wěky w letopisech swěta zaznamenán stogj.

Coby malíři ku směšnému wyobrazenj neylepšjho podalo předmětu? — Ženiwé šediny, a we wznešenost zaobalený traup.

M. Silorad.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Botokudi gest gméno národu docela gesstě surowého w Brasilii. Gich potřeby gsau welmi skrowné: wssecky nesnáze, ba i žjžeň a hlad, snássegj s neobyčegnau wytrwanliwostj. Za pokrm gim slaužj zwěř, a za lahůdku maso pobitých nepřátel. Oděwu nemagj žádného, chodj nazj, bydlegj nazwjce w lesjch, a umégj welmi obratně zacházeti s taulem a ssjpem. Gen když proti nepřjteli táhnau, wůdce wywolj. Domácj půtky se zprawj tak, že se mužsstj holemi do krwe seperau, a ženské gedna druhé se wztekle do wlasů pustj. Wěrnost se u nich nezná; gsau ale srdnatj, odwážliwj, a proto také giž kolikrát Portugalčanům welmi nebezpečni byli.

Hudebnj strog, klarinet, wynalezl w Norenberce roku 1690 gistý Jan Kristian Denner.

Bajadérky. Tak se nazýwagj we wýchodnj Indii wekegné tanečnice a zpěwačky. Dělj se w několik třjd. K prwnj náležegj deredassky, kteréž we chrámjch bydlj, a duchownj za učitely magice, zpěwem a tancem služby okrássugj. W druhé třjdě gsau natchesky, a dělj se od předesslých pauze w tom, že k žádnému určitému chrámu nepatřj. Do třetj a čtwrté třjdy se počjtagj westiatrisky a kankenisky, gež matrony wychowáwagj, a obzwlásstě tomu ge učj, gakby se sintit, a gakby si počjnati měly, aby se ljbily. Gsau nynj tak w modě, že ani té neynepatrněgssj slawnosti nenj, při nižby bajadérky swém uměnjm společnost neobweselowaly. Mezi nimi se nacházegj ta neykrásněgssj děwčata, která se obyčegně giž od sedmého roku k tomuto stawu připrawugj. Gegich tanec gest obratný, lehký, přjgemný, ozdobný a způsobný. Ostatně se ale mysliti nesmj, žeby se tam staw bajadérek za necný powažowal. — Odkud se gim toho gména dostalo, negsau zpytatelé gazykůw sgednoceni.

Wařenj piwa gest giž přes 2000 let w obyčegi. Giž řecký básnjk a satyrik Archilochus, který asi 700 let před Kristem žil, o tomto nápogi se zmjnil, a gmenowal ho gečnj wjno. W Egyptě se prý počalo neyprwé wařit, a bylo prý wýborné. Předce ale nenj gisto, gestli stařj tak piwo wařjwali, gako se za nyněgssjch časů wařj. A kdo se také o to bude hádati?

Swětlo se welmi čerstwě rozssiřuge, tak že za minutu 41,900 mil udělá!

Stařj Němci měli wěsstkyně, gimž allruny nebo alrauny řjkali. Tyto ženy prowáděly swoge tagné uměnj tak, že w bogi zagatým chřtány odřezaly, a z nachytané krwe prorokowaly. Mimo to měly také prý nadpřirozenau mocnost, nemocné uzdrawowati a neplodné ženy plodnými činiti.

Ačkoli se na marnost nyněgssjho swěta wssjm práwem postěžowati může, nestogj předce u nás na tak wysokém stupni, gako stála u Římanů w oné době, když gegich mrawnost a spolu i národnost klesala w hrob. Užasnauti musjme nad tau nádhernau ssilenostj! — Tak strogil k. p. cjsař Verus, gak Julius Capitolinus wyprawuge, skwostnau wečeři, k njžto pauze dwanáct osob pozwal. Hostů bylo tedy po skrownu, a předce stála tato wečeře přes 360.000 zlatých na nassjch penězjch! Capitolinus sice newyprawuge, gakých pokrmů a gakých lahůdek gim předložil, ale podlé toho, co wečeře stála, a co mimo wečeře hostům se gesstě dostalo, posaudj snadno každý, gak drahých a wzácných pokrmů a nápogů se asi požjwalo. Neboť gedenkaždý obdržel kuchaře, gakož i spanilého pacholjka, genž mu u stolu posluhowal, ba i mjsy, na nichž se mu pokrmy předložily, darem. Mimo to se mu každého druhu krotké a diwoké zwěře a ptactwa, gichž byl okusil, geden žiwý exemplár poslal domů, poněwadž zde mnoho gedl, co byl před tjm ani newiděl. Kolikrát se pilo, tolikrát se daly giné kofljky z alexandrinského křisstálu, anebo zlaté a střjbrné, drahými kameny se třpytjcj čjsse. Nádoby s wonnými mastěmi byly z ryzjho zlata; a wěnce hostů byly wité z kwjtj giných ročnjch částek, a obtočené zlatými pentlemi. Celau noc se hrálo w kostky, a když se za bjlého dne každý domů potáceti chtěl, dostal ke wssemu tomu gesstě nádherný wůz, se wssjm, co k němu náleželo, s wozkau i s potahem, gehožto nácenj z pěkného střjbra zhotoweno bylo. — Šlechetný Marc Aurel arci nad nezbedným swým spoluwládařem wzdychal, ale se wssj swau filosofij nebyl s to, přiwesti geg na ginau cestu. Co zatjm wogsko pod nepřátelským mečem se kácelo a wýchodnj prowincie pleněny byly, hleděl Verus pilně kratochwilj, anebo proklj nal, když si žaludek přecpal, na člowěčj bjdu. Také se mu ale cti dostalo, že w takowéto přjpadnosti w kočáře mrtwicj raněn byl, a od toho umřel.

Moskwa dostala ze státnj kasy 200,000 rublů, aby se za ně nakaupilo knih k rozmnoženj tamněgssj uniwersitnj knihowny.

—j—

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 35té.

2hý r. běh.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

27ho srpna] [1835.

Kdo ge muž, i mužně koná cestu
K ledu, gako k Romulowu městu.

Paut. Slow.

Tři zlatj wlasowé.

Báchorka w šesti děgjch.

1. Setkánj.

Tamto s modrého pawlánu,
Ryzjm zlatem kowaného,
Kdo to zjrá w luh giternj,
Zdoben rauchem šarlatowým
I rubjny zámorskými?
Ai, to dcera Rudomila,
Rudomila zálabského,
Kupce bohů bohatšjho,
Zjrá w lůno rodné máti
Na kwětaucj ráge zemské,
Gako Wesna lepotwárná
Na milostné djtky swé.

Gegj oči gsau dwě luny
S nebe se usmjwagjcj,
Ljce gegj gsau dwě zory
Rannj slunce wjtagjcj,
Gegj ňádra nawlněná
Dwé labutj na gezeru;
Rusé wlasy gsau hedbáwj
Břečťanem se kadeřjcj,
Štjhlé hrdlo — alabastr,
Lokty — slaupy slonowé.

Ona stogj stawem gilmy
Nádherně se wzpjnagjcj,
Ona mluwj mluwau harfy
Lahodně zaznjwagjcj,
Ona kráčj krokem noci
Po pawláně přewysokém;
W celé wlasti šjrošjré
Nenj twora krassjho. —

Tamto z daubrawy přehusté,
Ode wlasti od wltawské,
Kdo se bljžj na komoni,
Na komoni sněhobjlém
K hrdé twrzi Rudmilowě?
Ai, to ginoch snědowlasý,
Geden to ge ze lwů českých,
Mládec krásný gako mág.

Geho zraky gsau dwa blesky
Křjžjcj se na obloze,
Twáře geho gsau dwě slunce
Nořjcj se w moře siné;
Geho wausy — mech mladistwý
Od spánků až pode bradu,
Prsy — skála granitowá,
Sličné tělo — garý dub.

On howořj zwukem střjbra
Na komoně srstnatého,
Hladě měkau hřjwu geho:
„Hoi, ty broni, můg komoni,
Můg ty druhu neywěrněgšj!
Dwakrát patnáct dnů mě nosjš

Po kraginách po lesnatých,
A newěsty nenalezám.
Darů gá gj nepřinášjm,
Kamenů, ni kowů drahých,
Ani skwostných kožj bobřjch;
Leč přinášjm srdce wěrné,
Lak a tebe, chlaubo má!“

Komoň radostně zařehce,
Gakby řeči porozuměl;
Komoň cwálá gako gelen,
Chwatem orla letjcjho
Cwálá — a tu rychle stane
Zaražen gsa wzhledem krásky,
Skwaucj se tu na pawláně,
Gako hwězda nad mořem.

I užasne trudný gezdec,
Trne Wogmjr snědowlasý
Nad obrazem, newjdaným
Po wšj wlasti po wltawské;
Podiwj se Rudmilowna
Gará kráse ginochowě.
Oba mlčj gako wečer,
Až pak děwa strážci kyne,
By se brána otewřela
Nádhernému hostowi.

2. *Přepadnutj.*

Wěge wětřjk podwečernj
Po lučinách wlaholačných;
Šumj listj na topoljch
I na gjwách na pobřežných,
Řečj tagnau howořjcjch.
Slunce za hory ubjhá,
Gasnau barwjc gezeřinu,
Plesy ptactwa poutichly;
Než tu w sadě Rudmilowě,
Při potůčku klokotawém,
Dwa slawjci štěbetagj
We košatém wrbowj.

Geden prawj: „Gá naň hleděl,
Gak milostj zrak mu giskřil,
Gak se láskau srdce chwělo,
Kdy s nj kráčel kwětným sadem,
Dřjw než Chasoň nás opauštěl.
On gi tisknul ruku gemnau,
Gako sokol tiskne kořist,
Po njž bludil w lese hustém;
On gi winul k prsům horkým,
Gako wine břečtan olši
Pokrag břehu wzrůstagjcj;
On gi ljbal w usta žhaucj,
Gako ljbá růži prwnj
Nedočkawý wětérek.“

Druhý prawj: „Zočil gsem gi
Sedjcj s njm na pažiti
Wedlé křowj listnatého,
Obegmaucj rámě silná
Štjhlým loktem liliowým.
Kypulal gsau ňádra gegj
Žiwým ohněm laskawosti,
Zarděla se twář newinná
Srdečenstwjm háragjcj;
Ona lpěla na rtech geho,
Gako wčela medožjžná
Na kwětu swé blaženosti,
Oba plauli w praudu slasti,
Oba wřeli rozkošj.“

Strmj ljpa dráhnoletá
Podlé háge zeleného;
Na té ljpě dráhnoleté
Rostau bugné ratolesti,
A na bugných ratolestech
Sedj klidně dwé milenců,
Dwé hrdliček dřjmagjcjch.
Letj gestřáb ostrodrápý
Od wrchů tam od sewernjch,
Letj křjdly rozsáhlými,
A rozplašj dwé milenců,
Dwé hrdliček spanilých.

Stogj gabloň něžnokwětná
Podlé domu Rudmilowa;
Pod gablonj něžnokwětnau
Sedj tiše dwé kochánků,
Děwa láskau umdlená tu
Dřjmá w kljně ginochowu.
Přigde otec z pauti dlauhé,
Z pauti dlauhé to kupecké,
Až od moře dalekého;
Přigde w sady libowonné,
Zastawj a rozgitřj se,
Wida dceru swau newěrnau,
Kleslau w náruč cizince.

I zahřjmá wztekem diwým,
Hlasem tura zuřjcjho
Na wleklá newiňátka:
„Hoi, an gsi ty dcera krásná,
Gediná ty Rudmilowna,
Genž gsi pila mléko skwostné
Matky z rodu knjžecjho!
Giž slawjky we wrbowj
Zaslechl gsem mimogdaucj
Rozmlauwat o lásce twogj,
Lásce zrádné a necudné
S cizincem tjm nehostinským.
Čemuž ty mne k hněwu budjš,
Kaljš srdce mé otecké,
An gsem wěrně tobě hlásal,

Žáduému že neswěřjm tě,
Kdo tři wlasy nepřinese
S hlawy zlaté, obrowé?“

Ai, tu Wogmjr ctný se wztýčj,
Krew se praudj w žilách geho;
Zalige se twář mladistwá,
A on hlásá w slowa tato:
„Odpusť, kupče ty slowutný,
Weleslawný Rudomile,

Že gsem krásau děwy gatý
Zrušil práwo hostagenstwj.
Co wšak wůle twá ukládá
Muži, dcery twogj hodnu:
Bude-li twá mysl stálá —
Wiz, že dřjwe nežli Luna
Třikrát složj rohy swětlé,
W domě twém se skwjti budau
S obra zlatj wlasowé.“

(*Pokračowánj.*)

Obrazy a kwěty snů.

[Pokračowánj.]

Nenj možná, aby se mi to bylo genom zdálo, prawil gsem k sobě; tak žiwě gsem geště nikdy nesnil, gako tehdáž.

I dlauho gsem se upokogiti nemohl, a gak gsem wůkol se obzjral na wše strany, spatřil gsem zase muže čtaucjho; ale w obličegi se mu gewil newyslowně protiwný wýraz, a ausměšek ustami geho zahrawal, že gsem si znowa co oprawdiwost předstawowal sen můg.

Giž gste se wyspal? tázal se mne přjwětiwě. — Wždyk geště ani půlnoc neodbila, a wy gste pewně usnul. Inu, wy Čechowé si rádi pozdřimugete.

Dlauhau cestau, i ginau přjčinau mdlobu swau gsem omlauwal, a sám před sebau gsem se styděl za blbé smyšlenj o společnjku swém; neb — mezi námi řečeno — mně napadly powěsti horanů o Krákonošši, čili powěstném Rybrcolowi. I giž gsem mu chtěl swůg diwoký sen wyprawowati, tu se na mne zas usmál, a to ďábelské usmánj, gakby wšecky žily we mně bylo přetrhlo, přimrazilo mi slowa na rtech.

Gest to podiwná wěc, že twářnost některého člowěka hned při prwnjm segitj se s njm nás tak okauzlj, k sobě wábj, a newyslowitelnau často opanuge mocj, že se mu i dušewnj wnady připsati neostýcháme, an zatjm giný nás od sebe odrážj, a tak nám protiwen gest, že se nowého s njm potkánj obáwáme.

Takowý pád byl mezi mnau a společnjkem mým, gehožto pro nedůstatek prawého gména zatjm černým mužem nazýwati budu, za přjčinau geho černého oděwu. Chowánj geho ke mně bylo mjrné, wljdné a přjwětiwé, ale wýraz obličege geho tak mi byl protiwný, že při nelidštém geho usmánj srdce mi zachwělo w těle, a sen můg mi newyšel z mysli; neboť mu w takowém okamženj ďábel pokukowal z očj, a celé peklo obletowalo twář geho. A zpomenutj to mne galo hrůzau, an gsem widěl, že se s njm samoten nacházjm, a strach a newolnost mne tak obklíčily, že bych byl raděgi wenku, w temnotě nočnj blaudil, nežli w bezpečné krčmě, w společnosti geho.

Co wám schází? — tázal se mne; že sedjte gako zaražený. Nebogte se; wjm, že mne máte za Krákonoše, gste ale na omylu.

Takto řka, wzal zase knihu do ruky a četl dále.

Opět gsem mu leknutjm ani odpowědjti nemohl. Gakž on myšlénky moge zná? I byl gsem přeswědčen, že společnjk můg tagnau, nadpřirozenau moc má; každého wšak o něm smyšlenj gsem se chránil, obáwage se, žeby opět uhodl, co myslim.

Ne, to ani čert newydržj, prawil za chwjlku, a hodil knihu na stůl. — Ti lidé pjšj gako z roboty, a hanobj našince weršowánjm, ažby hněwem okny wyletěl. Podjwegte se, opět si geden pjsálek na Parnasu sláwy a peněz dobýwá! —

Ne snad český? prawil gsem na to; to by byla wěc skoro neslýchaná a nemožná.

I což wám napadá! — Wždyk wjte, že se s waší literaturau a národem teprwa chci lépe seznámiti; ale naši páni sausedé mi nadělagj zlosti! Zda-li pak také wy swé staré powěsti wymačkáwáte a wytočugete, gako oni swého Fausta w proze a we weršjch? —

Práwě gsem mu chtěl powjdati něco o Brunewjkowi, an mi on zase skočil do řeči: Co ale z toho ubohého Mefistofelesa dělagj, nenj ani k wjře podobno .... Goethe — ach, tomu wšecku netu; na toho si ani gá postěžowati nemohu; ten geduým okem w černau propast se djwáwal, an druhé k nebeským branám hledělo. Ale za njm přišlo hejno, kteří Fausta i saudruha geho tak rozdjlně zobrazowali, gakž rozdjlné bylo péro gich a péro Goethowo. Znáte Klingra, Haufa i s nástupcem Döringem? Znáte mezi neynowěgšjmi Bechsteina, genialnjho Lenaua a za njm třepetagjcjho se Braunthala? — Znáte těchto dwau posledujch nowau báseň?

Tu se přetrhla rozmluwa, an mladjk, nemeyljm-li se, lipský student, wkročil do krčmy.

Guten Abend, meine Herren! řekl a usadil se za stůl.

Woher des Weges, und wohin, junger Freund? tázal se černý pán příchozího.

Von Leipzig aus in die weite Welt! odpowěděl onen zkrátka.

Das ist eine sehr ermüdende und langweilige Reise, auch etwas unsicher, řekl tento. — Darf man fragen, was sie für ein Gewerbe mitführen?

Ein vacirendes Genie, dal sstudent za odpowěd, a obrátil se od nás, gakoby na srozuměnau dáwal, že mu nenj hrubě do řeči.

Ein Genie — ? promluwil černý pán dále, a usmál se; das kann ich brauchen für mein Gewerbe.

J počal gsem se w duchu diwiti, gaké asi to geho Gewerbe gest, k němuž by genialnjho mladjka potřebj měl, a napadlo mi, že snad stawj pán nowý blázinec.

Nepřestal ale černý pán se sstudentem začjnati howor, až geg i praudem swé rozprawky zachwátil. Abych wssak wlastenské ucho neurázel, německé gich rozmlauwánj na česky zde wykožjm.

Černý pán. Negste-li také literator?

Student. Poněkud; — newydal gsem sice zwlássť ničeho, gméno mé gest ale známo po swětě učeném i neučeném; — psal gsem do časopisů.

Černý pán. Do časopisů? Ach, to gest dobrá spekulacj; přinássj sláwu i penjze.

Wygimage časopisy české, promluwil gsem do toho.

Student. Teprwa nynj se chystám k wydánj spisu, době nynějssj přiměřeného, totiž pocestnjch obrazů. Protož gsem se wydal na cestu, a hledám i sbjrám mezi lidem myssléuky a nápady. Daufám, že djlem swým w Němcjch furore udělám; o dobré recensj w časopisech postarám se sám; sláwa mi tedy neugde, a honorár gsem dostal giž napřed.

(Slyssie! slyssie! *)

Černý pán. Tak si počjnáte maudře. Nezapomeňte wssak také něco o mně napsati, — ad majorem mei gloriam; deyte si na to wjna naljti, co wypigete, — na mé autraty. — To wám ale přátelsky radjm, nezapomjneyte přitom na časopisy; neboť časopisowé gsau telegraf pokroků národa w maudrosti, nebo bláznowstwj. Do časopisu se hodj wssecko, prawda se ljži, wěc wodnatá i ohniwá, wtipné a tupé okusy, — w prostomluwě a we werssjch. Gak powjdám, gen se mějte k časopisům, gimi se po celém swětě rozhlássjte, a zwlássť u wás w Němcjch lehko zwěčnjte. Recensj diwadelnj i literárnj, dlauhé pogednánj, třebas o ničem, gen když hřmotu dělagj — a hned to běžj z ruky do ruky. Gindy si opět, ne-li wtipného, aspoň hrubého konjka osedláte, a na saudruha spisowatele si wygedete. Čtenářstwo se směge a dychtiwě na odpowěd čeká; zatjm několik archů časopisu uplyne. Publikum — wygimage zádussné promrzelce — tleská, wy zatjm w kawjrně, stranau se usmjwage, z honoráru se těssjte, a gméno wasse wzýwá se po wssech končinách germanských.

Student. Diwjm se wassj známosti — abych řekl — literáckého, neboli wlastně časopiseckého žiwota. Gste giště také spisowatelem?

Černý pán. Gá? může býti. Ačkoli gsem sám ničeho nepsal, předce lecos gménem mým se giž wydalo. Netřeba wssak péra k oslawenj mému; mne bez toho zná celý swět! Wždyť wjte, že někteřj lidé giž proto se historickými osobami stanau, že swětu čest prokázali se naroditi, a kdyby gakžiwi nic giného nebyli wywedli, nežli že nic newywedli, giž to se gim k welkým činům připisuge. Přigde wždy na to, kde se člowěk narodj! A wssak, nechme toho; raděgi mi powězte, co o nynějssj literatuře smeyssljte? —

Student. O německé totiž myslite? Smeyssljenj moge, ač nenj wsseobecné, předce daufám, že gest prawdiwé. Německá literatura se stane prwnj a neyznamenitěgssj na swětě!

Černý pán (s kyselým aussklebkem.) Kdožby o tom pochybowal, an wy sám, aud k tělu patřjcj, takto saudjte. Wjte-li, proč se stane prwnj?

Student. Toť na samé wěci spočjwá.

Černý pán. To nespočjwá na wěci, ale na wás, páni Germané; neboť wy se wssudy usadjte.

Student. O Čechách newjm čeho powědjti; ale w Řecku na př. teprw my oswětu rozssili, o tom nesmjte pochybowati, mohl bych wám to dokázati z wycházegjcjch tam časopisů německých. — Ale což nám po cizině; nasse literatura gest sama w sobě neywýtečněgssj, gakož i my sami neyoswjceněgssj národ gsme na celém swětě. Toť giž i Francauzi a Angličané uznali; Slowané pak, genž posawáde o literárnjm swětě ani zdánj neměli, teprw od nás literaturu znáti se naučili, a podlé nás pokraćugj.

Černý pán se dal do hlasitého smjchu, a na swé zdrawé noze do kola se zatočil. Potom k sstudentowi přikročil, z kapsy opět malau knjžku wytáhl, otewřel gi, a s pathetickým wýrazem počal čjsti:

*) Poznamenánj spisowatele.

Daran erkenne ich den gelehrten Herrn!
Was ihr nicht kostet, steht euch meilenfern,
Was ihr nicht faßt, das fehlt euch ganz und gar;
Was ihr nicht rechnet, glaubt ihr, sey nicht wahr;
Was ihr nicht wägt, hat für euch kein Gewicht,
Was ihr nicht münzt, das glaubt ihr, gelte nicht.*)

To si pamatugte, prawil dále, a zpomeňte často, že gsem gá wám to řekl. Ale co sskodj; wždyk celý swět na gedno kopyto dělán gest, a takto gsem Angličany i Francauzy mluwiti slyssel; ano i Turek myslj, že pro sebe dost oswěty má. Čjnowé se za neyoswjceněgssj powažugi, a ginde opět wogsko po mezjch stawěgj, aby se zbytečné slunce do země nedralo, a nebeské swětlo tmu wezdegssj nepřewyssowalo. Dobře činjte, že se sami chwáljte, tak se powznesete neywýsse! Takžby se byl Berljn w časopisech rád giž německými Athenami pokřtil — nuž! ať si tedy Propileji třeba ze samých recensj wystawj! Det wird een Jubel sind!

Student. Smjm-li pak se wás tázati, ku kterému wy národu náležjte?

Černý pán. Gá? Ke wssem a k žádnému. Wssudy gsem; každý se mne bogj, a předce mne přiwoláwá. Gá každému gsem k službám. Germané mě ode dáwna popisugj; wssak i Angličané mně nynj čest proukázali. Nu, a kdy wy také něco o mně powjte?

Student zbledl, sebral swé wěci, a ubjral se ustrassený ke dweřjm.

Těssj mne, prawil, bázliwě se ohljžege, že mi popřáno, wassj milost seznati; račte ale odpustiti, musjm zase dále; w Kometu o wás něco prohodjm; — a s těmito slowy byl ze dweřj, utjkage co nohy stačily.

Gá to wsse widěl a slyssel, aniž gsem wěděl, co to znamenati má. Posawáde mi nebylo lze uhodnauti, gaké to asi stwořenj gest, před njmžto ubohý německý sstudent bázliwě utekl?

Černý pán wssak se smál, až se stoly třásly, a obrátil se ke mně; nežli wssak promluwil, nowé zgewenj z gedné rozpačitosti mne uwedlo do druhé.

Otewřely se dweře, a stařec přewysoké postawy kročil do gizby. Černý plássť kroge prastarožitného přikrýwal dlauhé, slabé tělo, a mlékobilé wausy od brady až po kolena dosahowaly. Hluboko zapadlé oči blýskaly se, a w twáři, wjce kostliwci podobné nežli oblićegi žiwému, zaufanliwost se gewila, bolest, trápenj a neukogitelný hněw.

*) Mefistofeles w Göthowu Faustu. Uhý bjl.

Ty zde, Mefisto? řekl, přes práh kročiw, a zwolna se ohljžel.

Každý si pomyslj, kterak gsem se ulekl, an mi se tjmto promluwenjm wygasnilo, w gaké společnosti se nacházjm. A nowý host bázně mi gesstě namnožil, neboť i pohled geho wyzrazowal nad- anebo podzemčana. Kam wssak gsem se ubohý skrýti měl? wenku byla noc k neprohlednutj, krag a cestu w Krkonossjch gsem neznal, — musel gsem tedy zůstat seděti. I wtlačil gsem se do tmawého kautku, a oba nepřjgemné hosty gsem pozorowal.

Tebe bych zde nebyl očekáwal, promluwil Mefisto. Co tě přineslo na meze české?

Newjš-li, že gsem odsauzen, abych pozorowal bjdy a žaly lidské? Odkud wzdechy taužjcjho člowěčenstwa wanau, tamo mne nočnj wjr táhne, aby se bolest a žalost moge w pohledu toho člowěčenstwa zmnožila.

Mefist. Tys starý blázen! Co tobě žalost působj, dělá mně radost; ty pláčeš nad lidem, gá se mu směgi, ty geg nesstastným nazýwáš, gá possetilým. Tak se lissj pozorowánj nasse; a co se, ssediwče, domnjwáš — který z nás prawdu má? Kdo gest winen gich trápenj, nežli oni sami? Radosti gegich gsau wássenliwé, gakož gich žely, a okamženj gest wssemocným gich wůdcem. Nech ge; ať žigj, ať se plazj w neprawostech, až si umdleni sami přiwolagj smrt; ty gim nepomůžeš!

Stařec. Smrt, prawjš? Kdo si může přiwolati smrt? Kdo gest mocen, aby žiti přestal, kdy se mu zaljbj? Či-li myslješ, we zničenj těla že pozůstáwá smrt? O, gá tělo swé potápěl w bezedn m oceanu, s wýssj nepřehledných Kordilerů w propast gsem se házel, hromu gsem obnažowal prsa swá, a předce gesstě žiw gsem! Stoletj uplynula před okem mým, tisjcoletj se ukrylo w minulosti hrob, a milliony lidj odesslo na wěčné odpočinutj, gá wssak gesstě žigi, a putugi, a nepřekonanau nosjm w sobě bolest, a nikdy, nikdy nezemru! — Protož blaudjm pustým swětem, a kdo se trápj, toho ukolébám w hrob; mne genom neukolébá žádný!

Mefist. Tak gim sspatně poslaužjš. Tisjckráte stěžugj si lidé, a wolagj smrt; když wssak se bljžj w hrůžné skutečnosti: tu se uhýbagj, a rádi by gi zase odehnali. Nabyl gsem na swých cestách toho přeswědčenj, i nassel kámen maudrosti, a ten mne neklame. — A powěz medle sám, mnoho-li gim rozumu zbyde, wezmeš-li zemčanům náhodu? Wezmi gim

bláznowstwj, gežto se u nich w oděwu nesčjslně barewném gewj; odeber gim zwyky, a zbaw ge, co gim mané wychowánj poskytnulo: a potom se přigď podjwat, mnoho-li gim zdrawého, samostatného rozumu zůstane! A pro takowé twory se saužjš? Litugi tě! Wěř mi, že ti za to ani nepoděkugi. Gá ge poznal zewrub, a ssaškugi s njmi; oni mne proto wždycky rádi widj, předce wšak se mne bogj.

Stařec. Tobě nelze člowěčenstwo posuzowati. Ty gen smyslným a pustině uwyklým zrakem na okoličnosti lidské pohljžjš, a zakryto ti zůstáwá pásmo, gežto spoguge zemi s hwězdami a člowěčenstwo s nadzemskými duchy. Znám wady lidu; kdo wšak gest gich winen, leč přirozená slabost? Znám i njzké gich smeyšlenj, co ge často w neywýtečněgšjm působenj překoná; kdo wšak zde gest přjčinau, nežli ty a lstiwé šašky twé? Gsauť okamženj w žiwotě lidském, kde proklinagj mocnost twau, a w zápalu welebném hledy a wzdechy swege zasjlagj k nebesům!

Mefist. Ano, gsauť to ale gen okamženj, a přihodj se, když hlaupý kausek wywedli, a pomoci si nemohau, tu pykagj winu swau, a prosj, aby se odwrátilo neštěstj, do něhož se byli sami uwedli. — A co činj w tom zápalu swém? Slowa, wzdechy, ba i slzy ge mnoho nestogj. Těch magj wždy pohotowě podlé potřeby; giného pak by neobětowali ničeho, leda w šilenosti. — Buď gim dobrodincem, wyswoboď ge ze gha klopotného, rozsjwey gim swětlo w temnostech, a naplňug srdce chladné citem wraucjm: záwist tě bude pronásledowati, gedem a ohněm tě budau pohazowati, nepokogným duchem nazýwati, kterýž ge wytrhuge ze spokogenosti — z gegich wšednosti. Mezi millionem lidj wždy ledwa tři nagdeš, kteřjby newstali gen za chléb, a nepracowali gen za penjze.

Stařec. Wjm, že gsau chybnj, a neyhoršjm mezi nimi byl gsem gá; ale žiw gest w nich také duch tak swatý a wznešený, že geg oko twé nikdy nespatřj. Ty gsi nabyl zkušenosti swé toliko w propasti a w smyslnosti zemské; gá wšak gsem slyšel nápěwy kragů nadzemských; od hwězdy k hwězdě mne hnalo tauženj, až tam ku bráně swětlosti nebeské! Smělým prstem odkryl gsem prozračný záwog, a nahlédnul w blaženost newyslowitelnau, kteréž sám nikdy — nikdy nebudu aučasten. Ruka newiditelná hodila mě nazpět zase w tuto zem, abych opět blaudil a taužil, a nikdy nedosáhnul cjle!

Mefist. Děláš si zbytečné starosti; tauley se po swětě, an musjš, a zabýwey se, gak můžeš. Škoda, že se naše osobnosti sgednotit nedagj. Kdybych gá býti mohl tělem twým, a ty duši mau, stal by se z nás básnjk na zemi; musjme wšak zůstati — gá při swé smyslnosti — a ty při swé nadsmyslnosti, a takž i půgdeme dále, každý cestau swau. — Hodláš nynj do Čech?

Stařec. Hodlám. Slyš, co wzdychagj wětry, co hučj řeky a co šumj rozložené lesy? — Ticho, kragowé welebnj! giž přicházjm, a ukolébám i wás w sen wěčný, nezrušitelný!

A sotwa takto dopowěděl, z krčmy wystaupil, a w temnotu hor krkonošských diwoký ho witr zanesl.

Bjdák Ahasweruš naljtá se po swětě, a — pro nic, za nic; ušklebil se Mefisto, ke mně se obrátiw. Gá wšak sotwa geště dychage, z kautku gsem se ohljžel, zdali giž odletěl oprawdu ten hrůzyplný, wěčný žid!

Zhasla swjčka, i obkljčila mne temnost.

Když gsem se probudil, bylo w celém domě žiwo. Před krčmau práwě pacholci zapřahowali wranjky do skwostného kočáru, a černý pán seděl u snjdanj. Dwa geho služebnjci obsluhowali geg. Howořil se mnau, gako obyčegný člowěk, aniž co podezřelého gsem na něm spozorowal. Widěnj swoge gsem opět uznal za sen, a když host odgjžděl, musel gsem mu sljbiti, že geg nawštjwjm, gak mile se do Prahy nawrátjm. Odegel; gá wšak gsem odegiti nemohl, an silně pršeti začalo. I nalezl gsem pod stolem swázané rukopisy, totiž „powěsti krkonošské o Rybrcolowi," mimo důkladné pogednánj a wyswětlenj, proč wlastně Rybrcolem gest, a pustil gsem se do čtenj, až mi ušel deštiwý den.

Karel Sabinský.

[Pokračowánj.]

Procházky.

[Pokračowánj.]

I byli gsme se mezi rozpráwkau z našeho sedadla wzchopili a k peřestým zborům přiblǰžili, gežto se wždy u wětšjm a wětšjm počtu okolo stolů a tančjrny mihaly. S gakausi hrdostj kráčel gsem podlé starého Wogtěcha. Bylť gsem geg přemluwil — za přjčinau, že mezi wzácnau společnost wkročjme, kteráž geg s radostj uwjtá, a kdežto se s drahými osobami segde — aby swátečnj swůg kabát oblekl, a wegenské swoge ozdoby gednau na čerstwé powětřj wywěsil. Smálť se arci stařec pošetilosti, gá wšak u něho platil giž co syn, i nemohlť mi prosbu odepřjti — zwlášť an se i u něho zwědawost probuzowala, kdožby asi byly ty drahé osoby.

Ani člowjčka gsem nezpozorowal, genžto by nebyl na starého wogina s podjlem hleděl, an tu w čistém, zamodralém kabátě, prsa plna krásných křjžů, s týlem gesstě zpřjmeným a krokem pewným, w ruce lesknatau sspanělku, po mém boku kráčel, gakoby mu gedno bylo, procházeti se we společnostech neywybraněgssjch, anebo rozkazy dáwati sprostým nowáčkům.

Nu, a kdež pak máte, pane Jene, ty swé drahé osoby? tázal se konečně s úsměchem, i neussło mi, že si stařec u weselém hluku libowal. — W tom zinčely kola lehkého, skwostného kočáru, a dwě sstjhlé ryzky zastawily mezi řadau ostatnjch wozjků. S kočáru skočil bohatě ossácený mladjk, a pomáhal nato leticé panj a kwětaucj djwce slјzati. Wssechněch hostů zrakowé točili se po nowě přjchozjch. Gá starého Wogtěcha táhnul blјže; bylť to Wiljm s Julinkau a gegj matkau.

Panj baronka d' Argentanowa s dcerau z Pařjže — oznamowal Wiljm naschwál hezky hlasitě u stolu wzdáleněgssjho, kdež byl některé známé zpozorowal, a na okamžik k nim přiskočil. Takž oznámil, a hned se podjwnost na cizjch ženssinách kolem gesstě zwětssila; od stolu ke stolu ssеptalo se: baronka d' Argentau, a nežli se sseptot skončil u stolu posledniho, stala se z baronky kněžna a milostnice králowé.

A wssak Julii byli by mužowé i bez rozmáhagjcjho se sseptotu, na prwnj pohlednutj, neyraděgi za samu králownu prohlássili. Rozkoš byla, podjwati se na spanilau djwku, gežto w krásném, běloskwělém atlase gako panownice wessteré kraginy podlé matky kráčela.

Mně bylo, swěřil se mi na druhý den starý Wogtěch, gakby elektrická giskra byla žily moge progela, an mně matka na slowo wasse gako přjteli ruku podala. Ruka moge třásla se — a gakobych ducha dáwno zesnulé, neydražssj osoby wjtal, aužila se mi prsa! Bylok to neykrásněgssj tussenj, gakého se kdy schopnau stala dusse má.

Gá mu rád uwěřil, nebok gsem nikdy nepopjral tagný swazek dussj spřjzněných.

Ale takž pak mi alespoň wy řekněte, dotjrala na mne směssnau wážnostj rozmarná Julie, an gsme se wespolek, nežli gsme se k stolům usadili anebo do sálu wkročili, stromořadjm w odlehlegssj mjsto brali — takž pak mi alespoň wy řekněte, milý Wjtku, co s námi obmeyssljte? Gakého prossenj bylo, abychme s Wiljmem k plesu wygeli; gakého slibowánj, že se s drahými osobami segdeme! Musjk to wěru něco nadobyčegného býti, že se bogjte, že bychme to mezi čtyrmi stěnami nesnesly.

Nazwete to nadobyčegným anebo sprostau náhodau, odpowěděl gsem, a srdce mi prudčegi tlaukło před nastáwagicjm okamženjm nenadálého se shledánj — nazwete přjhodu gak chcete; genom nám za zlé nepokládeyte, že gsme tu hodinu slawiti chtěli nadobyčegněgi, nám samým na wěčnau památku.

Těsno i wolno bylo mi okolo srdce. Bylk gsem se djwky za ruku chopil, a gemné stisknutj zgewilo gi srdce mého pohnutj. Tu za námi dossli matka s Wogtěchem a Wiljmem.

Wassnosti — gal gsem se nynj mluwiti, a důwěrně gsem se k matce přiblјžil — wassnosti gsem přjtele swého pauze co přjtele představil; dowolte, abych s njm wassnost blјže seznámil. On toho negen proto hoden, že prawý wlastenec, ale že i wassnosti kragan gest.

Gmenowal gsem dědinu, z njž Wogtěch pocházel.

Gakže? zwolala panj d' Argentanowa, a radostné překwapenj brzo na bledé, brzo na zarděné twáři se gewilo — z krage prachinského prawjte se býti domowem?

Z prachinského, opětowal stařec polohlasitě, a na rozpacjch po mně i po panj se ohljžel. Račte w té kragině býti powědoma, panj baronko?

Gest mogj kolébkau. Tam mi uplynuli zlatj dnowé mladosti.

A dáwno-li tomu, co gste opustila dědinu otcowskau? tázal se dychtiwě Wogtěch.

Nesstastný wečer, co mě nawždy rozlaučil s bratrem, giž osm a dwacetkráte gsem přečkala.

Pro žiwý Bůh a geho slitowánj — panj baronko! zkřikl můg starý přjtel, a rtowé se mu třásli nedočkawostj — gak se gmenowal bratr wáš?

Wogtěch Procházka — znal gste geg?

A wssak nebylo wjce hlasu k odpowědi w prsau starcowých; hůl mu z ruky wypadla, hlawa mu ssla kolem — před sebau i kolem sebe newiděl než gednu postawu — panj d' Argentanowu! K nj se chtěl přiwinauti třesaucjma se rukama, a wssak podlé nj sklesnul na slabá kolena, a gen ruku gegj uchwátil, a ljbal a slzami smáčel, a sstkal gediné slowo: Marinko!

A w okamžiku na to spočjwal dáwno oplakaný bratr w náručj drahně ožele né sestry — a Julinka objjmala a ljbala strejčka, a plakala i smála se se sstastnau matinkau. Gá a Wiljm stáli gsme několik krokůw opodál; blahost byla w srdcjch nassjch, a pewným ruky stisknutjm, beze slowa, bez přjsahy, slјbili gsme si wěčnau lásku poznowu.

Gediná zlatá prauha lesknula se gesstě na západu, a wečernj wětřjk ssustěl giž nad hlawami nassemi wečernj djkůčiněnj, an gsme k zotawenj prudce pohnutých smyslů pod wysokými topoly seděli. O tisýcerých wěcech začala se mezi starými rozprawka, a opět nowé a nowé se nahazowaly otázky; — kdož nezná prwnj wypuknutj neljčené radosti? — A Julinka gako sedmiletá winula se k staříčkowi, a hladila mu střjbrné wausy, a hrála geho řády a lesknaucjm se zlatým penjzem.

A nenadále obklopili opět wssickni mne, a slowa wděčnosti praudem se gim winula z ust.

Pane Jene! mluwil stařec, a w oba lokty mě pochytil, gako w pewné klesstě — synu — neměg starci za zlé, kterýž té blahosti nikdy nepocjtil, obgjmati syna — gak se tobě odměnjm?

Gemnau ruku cjtil gsem w tom, owinutau okolo krku, twářj mých dotkly se ljce hebaunké, a na ustech zňalo se horaucj poljbenj. Gako u widěnj trhnu sebau — i spatřjm, že také Wiljma Julie obgjmá, na to pak na prsa matčina spěchá s twářj zarděnau a slowy polotagenými; Filip nebude mi pokládati za zlé! — Gá pak chtěl gsem zwolati: Giž gsem odměněn! — opět se mi ale widělo, gakobych nebyl zasloužil takowé odměny — a zamlčel gsem se.

W tom zaznjwala utichlau oborau plná harmonie Straussowých, i zaznjwala nám gesstě dlauho i na bljzku, a pomohlak dnessnj wečer slawiti. A Julinka posléze za dobré uznala, že gsem radostné se shledánj na takowau dobu odložil, matka a Wiljm nediwili se wjce, že gsem na tagnosti milugjcjho hrál, an gsem se byl o žiwotě do Francauz odwedené djwky dozwěděl, a starý Wogtěch nelitowal, že byl swé trety — gakž ge nazýwal — gednau zase na božj powětřj wywěsil! —

Zdaž asi někdy na ten wečer zapomenu?

[Budaucně dokončenj.]

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Z dopisů přátelských.

Dne 15ho srpna byl okres wltawoteynský ssedau mlhau tak hustě obestřen, že bylo snadno uhodnauti, slunce že do poledne se neokáže. Okolo čtwrté hodiny odpoledne počalo se zponenáhla zemjwati, powětřj se nad mjru ochladilo, a časem z ssedé dálky temná hučela bauře; brzo na to okázala se na třech stranách skrowná, ale černá mračna: ta setkawsse se bljže Wltawoteyna k té straně, kde wes Koloděgležj, s náramným hučenjm, s blesky a baufj dohromady se srazila, a nemohauce se we wzduchu udržeti, protrhla se. Srsscj s oblak přjwal s lednatým krupobitjm okamžitě w takowau bystřinu wzrostl, že se rozkacené wlny wssemi teynskými ulicemi, zlásstě ale koloděgskau, na 4 sáhy ssirokau, tak wysoko a prudce hnaly, že postranné stawenj wodau, bahnem, kamenjm, okny i dweřmi do swětnic wtékagjcjmi, se naplnily. Kwapjcj praud zdě, ohrady, tarasy wywracege a boře wssecko sebau trhal, kameny a klády nemalé tjže unássel, a dole u Wltawy na 5 loket zwýsse náramnau prudkostj a sjlau průchody sobě twoře, do rozwlněné řeky se walil. Smutné to bylo podjwánj! Pláč, křik, nářek a bědowánj ubohých lidj, zlásstě na břehu bydljcjch, kde přjwal s neywětssjm wztekem se dral, lehce si můžeš předstawiti, gakož i následky tak strassliwého děge. Křemenem zanessené zahrady, wykořeněné stromy podemleté, pádem hrozjcj zdě, porauchané stawenj gsau bolné pomnjky přestálého nesstěstj. Kdo očité zřjcj bauři nespatřil, neuwěřilby, že tento hrozný přewrat w $1^1/_2$ hodině se státi mohl. Okolnj luka a role, zde i onde stogjcj obilj, gsau bahnem a kamenjm pokrytá pustina; poboční stráně řeky gsau nahé skály, a takowé trudné obrazy zřjš na půl hodiny cesty. — Co mlčjš? —

A. W.

Gistý londýnský řezník si dal we swé zahradě besjdku ze samých wolských hnátů zřjditi.

W Karlowých Warech se letos, a sice 15ho července, 3164 hostů napočetlo, gežto gich lonského roku bylo w ten samý den mnohem wjce, totiž 4045.

W Moskwě bylo před nedáwnem dwé neobyčegných zpěwáků. Osmnáctileté děwče zpjwalo hlubokým basem, a gegj padesátiletý otec zpjwal ljbezným diskantem. Hezká přirozenosti hřjčka, zlásstě, an se nj wáčky hezky naplňugj. — Předesslého měsjce měli tamněgssj obywatelé též přjležitost, podiwowati se bystronohému, 16tiletému děwčeti, nad mjru hezaunké Polce, která za půl hodiny pět hodin cesty beze wsseho namáhánj spanile uběhla.

W Londýně nabýwagj oznámenj na rozjch wždy ohromněgssj welkosti. Tak bylo na př. letos oznámenj gistého penjzkowého spisu tři sáhy wysoké, a dwa sáhy ssiroké, a pjsmeny na něm byly tak obrowské, že ge i na čtwrt hodiny neozbrogeným okem bylo lze rozeznati.

W krwi 42 osob gest prý tolik železa, žeby se z něho 24liberni radlice zhotowiti dala. Tuť owssem nenj diwu, že mnohý člowěk twrdého srdce gest, když se mu wssecko železo, co w krwi má, w srdci usadj. Snad ge w člowěčj krwi také něgaká částka mědě, střjbra a snad i zlata; aspoňby se tak dle podiwných barew mnohých obličegů sauditi dalo.

—j—

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 36té.

2hý r. běh.

Časopis tento wychází u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnářstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

3ho zářj] [1835.

Řáde swatý —
Tebau dražšj swazek spiatý
K wlasti milé podnět swatý.

Pjseň o zwonu.

Tři zlatj wlasowé.

(Pokračowánj.)

3. *Cesta k moři.*

Táhnau čápi od Dunage
Přes borowé šumy husté,
Táže se gich gezdec mutný,
W šumech hustých wzdychagjcj:
„Ach, wy čápi, družnj čápi,
W ké wy krage tak spěcháte,
Že si gezdce newšjmáte,
Blaudjcjho nocj dewět
W hrůzostrašných pustinách?“

„„My spěcháme předaleko,
Až ku moři ku sinému,
Nawštjwit tam bratry wěrné,
Bratry wěrné, tožt sewerné,
Na břehu tam hodugjcj.““
Tak gsau čápi howořili,
Zobáky si zaměřili;
Ai, tu gezdec rozgasnj se,
I hned komoně pohánj,
K rychlým krokům napomjná;
Komoň wesele pogjždj,
S mládcem naděgným ugjždj
Tam za heynem čápowým. —

Na rowině - úwalině
Ležj město šedowěké;
A nad městem šedowěkým
Strmj wěže mechowité,
Šjge k oblakům zdwihaucj;
Na wěži pak té neywyššj
Čápowé se usadili,
By letadlům pohowili.
Skočj Wogmjr s broně mdlého,
Pustj geg na tráwu rosnau,
A probjhá město temné,
Chtěge okřát nápogem.

„Ach, gak máme nápog dáti?“
Kwjlj trudná ubožátka,
Hrdly žjžnj wysmahlými,
Po owlaze prahnaucjmi;
„Ach, gak máme nápog dáti?
Prchlo léto, přišla geseň,
Geseň zimě ustaupila,
Aita, wesna giž se wznesla
S modré wýše w luhy naše —
A my wody newiděli!
Starci rosu rannj lzagj,
Matky děti polomrtwé
Slzami gen napágegj,
Anť i prs materský wyschnul.
Sám snad Perún rozhněwaný
Muky také na nás sjlá;
Než kdo winu přeukrutnau
Chowá w duši chmuročerné,
Wyzpytati nelze nám.“

I byloť tu ginochowi
Upěti nad lidem trapným,
Perly skwěly w očjch geho;
Hrůzno gemu déle slyšet
Wzdechy bolné a stonánj
Srdcj w hoři pohrobených.
Nemohliť gsau sami čápi
Poslauchati nářky chrapné
Rodin w čela bigjcjch se;
Oni křjdla pozdwihnuli,
Oni teskno žalostnili,
A tak teskno žalostnjce
Dále spěchawo spěchali.
Wskočiw na kůň šjpobystrý,
Spěl za njmi w běhu běžném
Zarmaucený Wogemjr. —

Pne se hora přewysoká
Podál moře gečjcjho,
Na wrcholu widět chrámec,
W okol mlázj gaworowé
I mladnaucj ořešiny.
Na patě té hory welké
Stane mládec upocený,
Připne broně ke pni silnu,
By nezblaudil w šeru temném;
Sám pak zhůru k chrámci čelj,
Poklonit se bohům zdegšjm.
Ai, tu stogj panen zbory
Před oltářem Žiwěninym,
Wšecky [redacted];
Genom gedna stogj němá,
Stogj w žalu pohraužená —
A ta gesti slunce wšech.

Sličné panny dozpjwaly,
Starci žertwy zařjkali,
A bohům se pokořiwše
W dědinu se ubjrali.
Geden gen se neubjrá,
A tož otec krásky němé;
On w střed chrámce postawj se,
K němu děwa přiblјžj se,
Stařec na ni ruce klade,
Wolá zhůru hlasem třesným
K sjdlům wlády nebeské:

„Oi, wy bozi, bozi mocnj!
Wy má spáso w zlobách četných,
Čemu wy gste zanewřeli
Na sluhu, wám powždy wěrna?
Proč mé srdce bohatýrské
Rozrýwáte trnem krutým?
Ustrňte se, a rozwažte
Opět gazyk oněmělý
Dceři této mé gedinké —
A tři stáda brawů tučných
Budu wám wždy obětowat
W den gegjho promluwenj.“
Doslowil a kráčel z chrámce,
Geg pak Wogmjr doprowodil,
Howoře s njm řeči maudré,
Až na patu hory welké,
Kde twrz muže bohatýra
Čněla z křowin růžowých.

4. *Cesta přes moře.*

Swjce nočnj pohasly,
Dumy sýčků umlkagj,
Hegno ptactwa křjdlawého
Pautě dlauhé započjná;
Již Gitřenka růžotwárná
Na morské se pláni zhljžj,
Au tu, ždage před hlubinau,
Přjwoznjka powoláwá
Snědowlasý Wogemjr.

„Přjwoznjku, přewez hostě!“
„„Wypj moře, přegdeš prostě.““
„Přjwoznjku, přewez muže!“
„„Wypj moře, přegdeš lůže.““
„Přjwoznjku, přewez gezdce!“
„„Dey mi oře, swezu hezce.““
Tak sweřepě hulákage
Ku břehu se nepřiblјžil,
Dokud oře newylaudil
Sosnodlauhý přjwoznjk.

Geho lod' ge za tři domy,
Mjsto wesel má dwa duby,
Mjsto kotwic hrubau skálu.
On pohljdne na komoně
Zrakem wýra stoletého,
Zašklebj se, gako welryb
Nad kořistj sobě milau,
Přitužj geg pewným legčjm
Do swé lodi hrozitánské;
A pak pátrá z přjchozjho,
Pátrá žwánjm medwědowým,
Z gakých kragin a z kých přjčin
Koná pauť tu nebezpečnau
Do wlasti té, kde se rodj
Slawné plémě obrowské.

Když byl zwěděl kraginy wše,
I wše přjčin, z gakých mládec
Koná pauť tu nebezpečnau
Do wlasti té do obrowské:
Kázal gemu, by wyskaumal
Z welikána zlatohlawce,
Kýmby klamem sproštěn uwáz'
Předrahnému přjwoznictwj,

Kněmuž osud zatratil geg;
A pak fauně wyprawowal,
Gak tu gednau ženu ztopil
Nedawšj mu přjwozného,
Gak kdys robě w hladu polknul,
A gak starce w zlosti zdrtil,
I wšeliká ukrutenstwj,
Až ginocha mráz obgjmal.
Takto plauli u howoru
Po tři slunce a tři luny
Až k holému skalisku. —

U skaliska stane plawec
S lodj černau, třidomowau,
Pogme skalnau kotwici swau
Pěstj gednau, gako ptáče,
Zarazj gi w půdu morskau,
Že se pjsek zhůru walj
A wlny se wynořugj.
Uchopjž on hostě swého,
Postawj geg na hlawu swau,
Na hlawu swau stromošjrau,
Wysadj geg na wrch hory,
Na njž sjdlj welikáni;
Sám on w geskyni se skryge,
A požjwá krmů wzácných,
Krmů wzácných i lahůdek,
Čápů, žab a geštěrů. —

(*Dokončenj.*)

Španělský student.

Španělský student, genž zřjdka kdy z rodiny mohowité pocházj, mnohému se podrobiti a rozličných prostředků uchopiti musj, aby se užiwil a za učenj zaplatil. Hrdost nezagjmá mezi geho wlastnostmi prwnjho mjsta, gakž obyčegně u studugicjch býwá; on třeba do služby k wznešenému pánu za komornjka wstaupj, a nedostane-li se mu takowého mjsta, nepřemeyšlj dlauho, a dá se i do práce nádenické, gest nosičem a t. d., a ponechá si toliko několik hodin pro sebe, aby do školy choditi mohl. Studenti, z neynižšjho stawu pocházegjcj, zwláštnj třjdu působj, a gmenugj se „estudiantes de la sopa," totiž: Poljwkowj studenti. Znamenj gich gest — dřewěná lžjce, gižto za pentličkau na klobauce zastrčenu magj. W poledne se shromáždugj, a zpjwagjce a na špatných kytarách drnkagjce gdau si pro almužnu, poljwku a. t. d. ke klášterům. Mnozj z nich arci negsau bez peněz, ti ale raděgi prohewřj, nežliby se tohoto neslušného zwyku odřekli. Poljwkowý student může weřegně o almužnu požádati, a skoro nikdy oslyšán nebýwá, an mu přitom geho wýmluwnost a obratnost welmi nápomocna gest, kteráž ostatnjm žebrákům naywjce chybj. Také by musil člowěk kamenné srdce mjti, aby se wraucjmi prosbami nepohnul, kdyžto student snažně a lahodně přistaupiw, cjp od pláště přes rameno přehodj a takto počne: Si podria el imperador de las riquezas dijar cear una lagrima de pro sobre el rey de la misperia! (cjsař bohatstwj ať padnauti nechá kapičku zlata na krále chudoby) anebo: Tenga Vmd la bondod, cavallero, di favorecer a un pobre estudiante, embjador del hambre! (Buďte té milosti, pane, chudému studentowi, wyslanci hladu, něčeho poskytnauti.)

Student se musj zwláštně odjwati; kabát, plášť, třirohý klobauk — wše to musj býti černé. Kdoby na prwnj okamženj poznati chtěl, gakýže ten neb onen student žiwot wede, gen ať se na geho klobauk podjwá; w podobě klobauku ge celý takořka studentůw žiwotopis wyobrazen. Ge-li klobauk pěkně uhlazen, a neztratil-li giž docela lesku a známky půwodnj swé podoby, zagisté magitel geho k oněm dobrosrdečným studentům náležj, kteřj gen w knihách swým rozumkem hlaubagj, a že pilně do škol chodj, žádné náklonnosti ke kawjrnám nemagjce, wšelikau hru nenáwidegj, a od swých saudruhů wysmjwáni býwagj. Podlé toho, gak daleko se klobauk od prawidel čistoty a od prwnj formy wzdaluge, dle počtu a barew poskwrn, geg zdobjcjch, dle neobyčegnosti geometrických figur, zrakům se poskytugjcjch, může pozorowatel na počet a způsob neprawostj magitele sauditi. Také plášť w této přjpadnosti wýborné známky podá; čjm špinawěgšj a roztrhaněgšj, tjm wětšj heyřjlek geho pán. — Oděw, který si student na začátku swých studij zřjdj, mu obyčegně trwá a trwati musj, až wystuduge. Oděw geho může býti z gakékoli látky, gen když ge černý. Poljwkowý student se odjwá welmi hrubě, tak že kolikrát řjkage hadry na se nawěsj. Přitom se ale snažj, býti co neymožněgi zdwořilým, a mluwiti co neyšetrněgi a neyprawidelněgi. Ať mluwj s kýmkoli, každému řekne „cavallero," a žádného gjti nenechá, aby mu neřekl: Ponjženě ručinku ljbám. — Půl druhého realu ($2^{1}/_{2}$ gr.) mu obyčegně dostačuge na dennj autratu, na zaplacenj bytu, strawy a giných wěcj. Na šatstwo newydá skoro ničeho, krom několika realů na záplaty, gimiž někdy slabšjm stránkám pláště swého na pomoc přispěge, kterýž také z celého oděwu neywjce trpjwá, proto že geg kromě domowa i při ney-

wětšjm parně nosj. Ačkoli w malé wážnosti gest, předce mu mnohého weřegného práwa se dostalo: we wšech společnostech a schůzkách může klobauk na hlawě podržeti, weřegně — gak giž zprwu powědjno — o almužnu požádati, a netřeba se mu, má-li gaké dluhy, žádného pronásledowánj wěřitelů obáwati. Za to ale také málo kdy gaký dluh udělá — proto, že mu žádný ničeho nepůgčj, aniž co na dluh dá.

Co se rozpustilosti, hejřenj a nezwedenosti dotýče, přewyšuge španělský student wšecky francauzské a německé spolubratry; nehrageť bez podwodu, pod- a zawádj djwky a paničky, a může se s tolikerým zpáchaným šeydjrstwjm wykázati, žeby i mnohý znamenitý šibal za mistra geg uznati musel. Chudý student si wšjmá studij málo, mohowitý docela nic; chudému často ke studowánj času nezbýwá, bohatý pak má penjze, gimiž se učenost nahraditi může. Bohatému studentowi gest tam každá brána otewřena.

—j—

Procházky.

[Dokončenj.]

IV. Noc.

Kdo chodjš w temnosti, hleď, abys nebrknul!

Gakkoli nepatrná i zbytečná průpowěd tato býti se zdá, předce nahoditi se může w mnohotwárném žiwotě lidském hodina, kdežto se stanau slowa gegj důležitými i potřebnými. — Takžby na př. nebylo na škodu býwalo, zwolati na mne: Hleď, abys nebrknul! — an gsem se pod perutěmi tmawopernaté noci za Wyšehradem procházel, očekáwage přjgezdu přjtele Wiljma.

Nehoda musela geg potkati, že tak dlauho nepřicházel, an mě byl na gistau hodinu obgednal. — Giž několik hodin čekal gsem nadarmo.

Seděl gsem w krčmě. Gest blahodatné zaměstnánj — to w krčmě sedánj.

Párau kwasnicowatých šlimek rodj se w kotrbě člowěčj důležité nálezy; gakož, že dobře gest, bratřičkowati se wespolek a na podporu při sobě státi w čas potřeby; že maudře gest, pečowati o wšeobecné oswjcenj hlaw, a čelem třeba prorážeti mraky newědomosti; že dostogné gest, nemjti welikých starostj o nádoby střjbrné k wlastnjmu požitku a krwe nešetřiti k zarosenj blaha cizjho — a co wjce k saudům patřj, gakéž při sklenici piwa lehko wznikagj. Kdybych znal muže, kdož prwnj začal směsku gečmene a chmele swářeti, chwálozpěw bych o něm udělal. Gakau sjlu blažených hodin gest lidskému pokolenj připrawil!

Gá také sebe i druhy swage k pokolenj lidskému počjtám, a zpomenu-li na chwjle, gakých gsme při plném zbánku ztráwili s důležitými nálezy — radosti (aneb žalosti) bych zaplakal. Zabřeskloť se nám tehdáž w mozku, žeby gešte gednau z ničeho nic učiněn býti mohl swět, a byłby swět byl menšj — gen gakoby český swět; a žeby učiněni býti mohli nowj lidé, třeba lidé menšj — k českému swětu přislušnj lidé; a shledali gsme, že gest tu nástrogů i rukau k zrobenj nowého swěta i nowých lidj — a naplnily se gešte gednau zbánky, a w tom našem plesu slyšeli gsme giž po Labi, od pramenůw geho až k wýtoku, angele zpjwati české pjsničky. Ale rozpustilý klučjk mimogdaucj slyše u wnitř zwedený hulákawý ples, ze zášti snad na okno zaklepal, a w nás to trhlo, gakoby nám byl na swědomj zaťukal, i umlkly zpěwy naše — — takž umlkla i dnes weselá slowa na rtech rozmařilého pigáka, an tu do krčmy dwa mužowé wstaupili, a mocj swau se prowkázawše, rozmařilce u prostřed zboru weselého co neyuctiwěgi požádali, aby s njmi gjti sobě nepokládal za těžko. — Zdráwo buď piwo — i zdráwa při něm upřjmnost!

Wšechněm nagednau, kdož okolo ubohého byli seděli, nynj wýlohy geho podezřelými býti počaly, wšickni začali báchorky o neprawých penězjch, ač i swé kady gimi zapláceti necháwali; a gá, zwolaw gešte gedenkráte: Zdráwo buď piwo — i zdráwa při něm upřjmnost — wen gsem kročil w tichau noc.

Myšlénky o proměnách wšelikého stwořenj a osudůw geho wůbec mě celého zaměstnáwaly. Widělť gsem člowěka před chwjlj gešte plným hrdlem rozkoši se napágegjcjho — nynj mu snad auzkosti gicen wysýchal, — wždyť sama kragina, gjžto gsem kráčel, o změnách swětských přemeyšleti mě donucowala! Zdali že i tu chodce wždycky prázdno a pustota obklopowala, gakož nynj činjwá? — Zdaliž tu někdy hluk žiwných domů w dlauhých řadech neznjwal? Zdaliž tu někdy tisjce ust o swé blaženosti nehlásaly? Zdaliž tu někdy s čela demantowého gasná oslawa po wšech kragich nepraudila? — A kam toto wšecko zaplaulo? — W moře bezedné, beznaděgné — čili gen praudem kriwolakým, aby očištěno opět připlaulo? — Zdali že w přjrodě chrámu tolik zmaru se wšecko koříwá — zdaliž nic i opětnému wzniku? —

I pozdwihnul gsem při těchto rozmanitých myšlénkách oči k zataženým nebesům, a hle! gednotliwé

hwězdinky protrhanými mraky na zemi hledjce, tak ljbezně se na mne djwaly, gakoby řjci byly chtěly: Daufey, zemssťane, a nezaufey! — A gá s nadějí procitlau zabral gsem se do dalekých, krásných snů, aniž gsem wůkol sebe pohljžel na blizkau přjtomnost, a podlé silnice, před nohami, zassklebil se na mne přjkop, a nežli gsem se ubrániti mohl, ležel gsem w geho prachowitém lůně.

A tož bylo ono znamenité okamženj, kdež gsem prawdu i důkladnost průpowjdky seznal: Kdo chodjš w temnosti, hleď, abys nebrknul! — Při tom i známé: Kdo pewně stogjš, hleď, abys nepadnul — na paměti se mi namátlo, a giž opět bych se byl do rozwažowánj o proměnách a pomigitelnosti wessterého stwořenj pustil, a gednotliwce i celé národy na mysl si uwedl, gežto se dnes wypjnagjce, zjtra gediným dechem času ukrutnjka a postupugjcjho s njm ducha swětů smeteni, pod nohami oněch se wáleti mohau, gimž nedáwno gesstě na týl sslapali: a wssak djlem pro leknutj a bolest, djlem pro bljžjcj se konský dusot k podobnému rozumowánj času nezbylo.

Studeně zafičel si chwjlkami podzimnj wětřjk, že gsem se tuze zaobaliti musel w ssiroký plásst, an gsem powolným krokem přibližugjcjmu se dusotu w austrety se bral. Postawy z nočnjch temnostj wystaupaly, i podoba gich úplněgi se oku mému gewila. Bylk to slabý, uhnaný kůň, a na hřbetě geho dosti podiwně se gewjcj gezdec, w plássti zahalen. Takék on, zdálo se, mě zpozorowal, a k bystřegssjmu kroku koně pohnaw, začal hlasitě zpjwati.

Wiljme! zwolal gsem radostně, a pospjssiw si, brzo gsem přjtele, an byl s koně se wrhnul, držel w náruči.

Ubohý, také on byl shledal prawdu slow: Kdo chodjš w temnosti, hleď, abys nebrknul! — nebok na dwě hodiny před určitým cjlem bylo se mu na kočáře kolo zlomilo, a kočj. possťowský nadarmo se swým neykrásněgssjm klenjm wytasil: ani kolo, ani koláře gimi nepřiklel. — Ale bylok maudře toto kola zlomenj osudem wedeno, an bych se ginák snad nebyl zatjm tak důležitými wěcmi na mysli objral, aniž tak důležitau průpowěd wynalezl, gako gsem na začátku této mogi poslednj procházky postawil. —

Nynj wssak stál giž wypůgčený kůň Wiljmůw w konjrně, a my pod pažbjm se wedauce, gako nočnj obludy, pozdnj hodinau kráčeli gsme hrwořjce k wyssehradské zpaussti.

Osud spanilé pěwkyně z barwjrského ostrůwku a gegi sslechetné matky byl se w Paříži náhle k gich prospěchu rozhodnul, a gakkoliw otec nessťastnégssj, baron d' Argentau, kraginu domácj spatřiti nemohl: aspoň choť a dcera geho co neydřjwe opět se nawrátiti měly w nawrácené hodnosti a statek. Takž gim byl drahý Filip, Julinčin ženich, posléze oznámil, an ge byl musel dřjwe po dlauhý čas w trapné negistotě nechati.

A kteráž newěsta by neposlechla, když gi pjsse ženich? Z drahé wlasti muselať opět do drahé wlasti — musela wssak také matka gegi, Čessťka, laučiti se s drahně oplakaným pokladem, s kolébkau swého dětinstwj. — Co měl bratr činiti? — Měl-li we wlasti zůstati, gižto sice byl žiwot obětowal, kdež ale nynj důležité služby wjce konati nemohl — měl-li w Čechách zůstati, a mezi cizjmi hleděti brzkému hrobu do očj; anebo s milowanau sestrau, po boku usslechtilé synowkyně, do wlasti nowé nastaupiti pauť, a tam u prostřed swých z odměny se těssiti bezstarostného stářj? — Prowázeti alespoň uwolil se ssediwý wogák milé ženstiny, tolik byly na něm gich i přjtele Wiljma a moge prosby wymohly. Ale Julinka se usmála, an w to starý strejček swolil, a powděčně nám za přjmluwu ruku stisknauc, zasseptala: Nechte gen, až ho do Paříže dostaneme — wssak Čechy potom wjce neuspatřj!

Cožbych byl za to dal, wzdychnul Wiljm, aby s námi byli geli, kdož sobě z lásky k wlasti, z citu neysslechetnégssjho, tropj posměchy! Nikoli mudrckými sspjpy a důwtipně zaměřenými ranami, alebrž prostým, nelj- čeným hlasem citelného srdce bylyby se násypy gich rozumu sesuly.

Bez překážky a bez aurazu, wyprawowal přjtel dále, gsme se do Paříže dostali. Na stokráte žehnal gsem okamženj, kdežto byl we mně pewný úmysl wznikuul, že d' Argentanowic až na mjsto prowodjm! Ach, gak rychle mizeli w gich společnosti dnowé! Nesskončenau gsem si přál mjti cestu po boku Julie, ačkoli z toho kwitj meduplného genom sladký ged w dussi mau praudil. Mezi žádostj a odřjkánjm zmjtalo se srdce mé, a když gsem posléze wrchole gediného na swětě města, tisjcerobarewné hlawy Francauzska, spatřil: bylo mi, gakobych násilně musel zadržowati slze, ohniwě se z oka derauci, gako na pokragi mého zemského blaha.

Bylk gsem si přál, po boku Julie cestu wěčnau konati, ale ocitnulému se w Paříži zdálo mi se, gakobych se takowýmto přánjm prohřessowal na usslechtilé djwce. Tu žiwast hnutj, ten zraků blesk, ten usměch

twářj, to rozplynutj se celé bytnosti na powětřj wlastenském — to wsse bych ti byl přál, Jene, na Julii widěti, i to blahé okamženj, kdežto dáwno newjdaného Filipa swého opět obgala — to bych ti byl přál widěti, a gistě bysi byl wzdychnul se mnau: Nenahraditelný poklad mi nepřistupným zůstal! — A wssak, měl-li gsem na osud stýskati? — Nebyla-li sstastna Julie? —

Brzo nowý, newjdaný žiwot pařjžský, a brzo starý Wogtěch celau pozornost mogi na se obrátil. Bylť se stařec potěssil, wida swoge neymilegssi opět w lůně blaženém, a wssak brzo bylo na něm pozorowati, že tagný gakýsi žel,-anebo tauha na srdci geho užjrá. Julinka se nebyla stala dobrau prorokynj.

Že se starci u milé sestry ljbilo, že si lásku a ssetrnost Julinčinu wážil, a že geg uctiwost, wssude mu prokázaná, ljbě dogjmala: k tomu se upřjmně přiznáwal; a předce nám neusslo, že wssemi libostmi tauha geho splněna nenj. Po domácku, když geg krásným rozmarem Julinka obweseliti se snažila, anebo wraucjmi prosbami sestra naň doléhala, gemně se gen usmjwal; z hlučných společnostj geg wyháněla tesklíwost.

O, smégte se gen Sweycarům, těm prostým synům přjrody, gežto w cizinách tauha po domowu gjmá! Gesti to kauzlo mocněgssi, w hlubinách dusse lidské spočjwagjcj, gežto w nich mocj nezmožitelnau rozdechuge sladké bolesti — smégte se gim; wy gste, gakoby obnossený oděw cit neyspanilegssi swlekli ze sebe, wy gste srdce hlas neymocněgssi přehlučeti se uwolili bláznowskými zwonečky possetilého rozumku. Gábych člowěkem býti nechtěl, mage udusiti w prsau člowěčenstwa giskru, nežli by z nj plamen wzessel, k wlasti mě pohánégjcj!

Gá dobře cjtil, co Wogtěchowi schážj! Gako kwětinu widěl gsem geg wadnaucjho w cizj půdě; a wssak směl-li gsem se prohlásiti, abych nezarmautil sestru? — Ona sama také promluwiti strachowala se, a w bogi trwala mezi lásk au k bratrowi a péčj o geho mjr i zdrawj.

Tu nám wssem Julie pomohla z nesnázj. Onak gediná nemohla k zármutku milého strýce mlčeti, a nadarmo myslj weselau stařečka pogmauti se namáhagjc — s okem slzjcjm nagednau se geg tázala: Nenj-liž prawda, tybysi opět do Čech rád? — A stařec sotwa slowa zaslechnuw, gakoby geg dech stwořitele swého byl owanul, žiwě se wzchopil, a s hlasitým, křikage dětinským sstkánjm djwce okolo krku padnuw, zalkal: Ano, do Čech — do Čech musjm opět!

Dobu společného laučenj se pomjgjm. Strachowal gsem se gi — leč rozňatá mysl starcowa sama ulehčila bolestem. Gakoby na procházku, na krátký čas, s milými se laučil, sám ge těssil — sám o možném, brzkém shledánj rozmlauwal. Bylk to poslednj wzegmulý se plamen, genž celau geho bytost rozujtil; a wssak na mne padala bázeň, aby s uhaslým opět i žiwot geho nezhasnul. Snad i on byl podobného smeyssleni, anebo onen tagný, célau přjrodu prowjwagjcj duch — tussenj — geg pogalo, že spěchal z města k městu, gako letmo k českým hranicjm.

A onen plamen uhasnul w něm, i duch geho se tissil, a prwnjm krokem do české wlasti sklesla i tělesná geho schránka. Čessti lesowé, tisjciletá Šumawa hučela mu pjseň pohřebnj. W české zemi geho lůžko, w lůně drahé matky, giž byl obětowal celý žiwot. —

Takto skončil Wiljm swé wyprawowánj.

Dwanáctá hučela na wzdálenégssi, wysoké wěži sw. Wita, a zwukowé temnj přicházeli k nám s dechem nočnjho wětru gako welebnj zpěwowé, slawjcj swěta mjr, an gsme, Wiljm a gá, Němec a Čech, wcházeli wyssehradskau branau. A gesstě gednau, gakoby na rozlaučenau, ohljdnul gsem se po kragině, a wssak nebylo z hlubokého auwozu widěti než chmurná nebesa, kdež gediná, ale krásná se lesskla hwězda.

Swiť nám, spanilá, po wěky budaucj!

Slownjk powěstných gmen.

Achenwall Bohumjr, Prussan, 10. zářj 1719 w Elbingu zrozen, twůrcem nowé wědy, totiž: státopisu (statistiky) se nazýwá. — Gesti wssak státopis wěda, kteráž o nynégssim stawu státůw gedná. — Achenwall studowal w Jeně, Dobrosoli a Lipsku, přednássel napotom w Marburce 1746 poprwé státopis, a odebral se pozděgi do Göttingu, kdežto se po několika létech řádným professorem stal. Tu také co professor 1. kwětna 1772 zemřel. — Byltě milownjk cestowánj a prossel Sweycary, Francii, Holandsko i Anglicko. Spisy geho, gednagjcj o historii ewropeyských států, o přjrodnjm a státnjm prá wu a t. d. nazwjce giž mnohých, welkau pilnostj opra-

wených wydánj se dočkaly. Neywětssj ale geho zásluha gest, že státopis w určitau a pewnau formu uwedl. — Geho neyznamenitěgssj žák, gakož i náměstnjk w auřadě, byl Schlözer. Za manželku, giž r. 1752 pogal, měl Žofii Eleonoru, rozenau Waltherowu, panj welmi učenau, gegjžto básně bez gegjho wědomj 1750 tiskem wyssly, načež do německých společnostj w Jeně, Helmstädtu a Göttingu přigata byla. —j—

Adelung Jan Krisstof. Tento znamenitý německý literator a zpytatel gazyka se narodil w Pomořjch, a sice we Spantekowě, dne 8ho srpna 1732, kdež otec geho kazatelem byl. Roku 1759 se stal professorem na ewangelickém gymnasium w Erfurtě; cjrkewnj půtky byly ale přjčinau, že se odtud za dwě léta do Lipska odebral, kdežto se neunawitelnau přjčinliwostj swým dalekosáhlým pracjm oddal, z nichž napotom německé řeči a literatuře tak znamenité wýhody wyplauly. Roku 1774 wydal swůg grammatiko-kritický slownjk gazyka německého, a gakož dwornj radda za bibliotekáře do weřegné drážďanské knihowny se dostal. Tento auřad zastáwal až do swého skonánj, totiž do 10ho zářj 1806. Cokoliw do určenj pogemů, odwozowánj, uspořádánj wýznamů, a obzwlásstě slowozpytu, geho slownjk neyprwněgssj a neywýborněgssj ze sauwěkých spisů toho druhu gest; přjlissné wssak zaljbenj na hornosaských a missenských spisatelých geg zawedlo k nespráwednosti, že opominul těch, gegichžto wlast anebo sloh mu důwěry nedodaly, a že klassičnost nazwjce genom we slohu stihal. Mimo slownjk wyhotowil gesstě wjce spisů, gakož gjau: o německém slohu; neystarssj dégepis německého národu a g. Djlo, nazwané „Mithridates,“ w němžto kořist swého powssechnjho zpytowánj gazyku uložiti hodlal, neukončil, a toliko roku 1806 prwnj swazek wydal. Co člowěk byl Adelung sslechetných mrawů, nadán prostomilými wlastnostmi. Do stawu manželského newstaupil nikdy. — Denně obětowal 14 hodin swým pracjm, a potom si howjwal we společnosti přátel.

di Agnesi Marie, obzwlásstnj ozdoba swého pohlawj, narodila se w Mediolánu, 10. kwětna 1718. Otec gegj Don Pedro di Agnesi byl lennjm zemanem w Monteveglii. Giž w dewátém roce wěku swého mluwila dobře a obratně latinsky, a řeč w tomto gazyku držela, w njžto dokazowala, že i ženské pohlawj starým gazykům se učiti má. W gedenáctém roku mluwila prý řeckým tak dobře, gako materským gazykem. S tau samau láskau i wýchodnjm gazykům se oddala, gakož i geometrii a spekulatiwnj filosofii. Wssemožně podporowal otec gegj náklonnost k uměnj, a gj k wůli we swém domě učené společnosti shromážďjwal, při kteréžto přjležitosti Marie, nadána od přjrody negen newssednjmi dussewnjmi wlohami, ale i tělesnau krásau, filosofické sady přednássela a zastáwala. Dosáhnuwssi dwadcátého roku, oddala se matematice (počtářstwj), sepsala wýborné pogednánj, což ale tiskem newysslo, a wydala počátky analysi (analysis) matematické, gest wlastně počjtánj s pjsmeny w neyrozsáhlegssjm smyslu toho slowa; gegj prwnj čili neygednodussj djl gest algebra.) Spisy swými zjskala tolik sláwy, že w dwa a třidcátém roce za řádného professora matematiky na uniwersitě boloňské ustanowena byla. Hlubokým wssak hlaubánjm w matematice připrawila se o wssechny bodré náhledy žiwota, odřekla se swěta, a wstaupila do tuhého řádu geptissek, kdežto se roku 1799 na wěčnost odebrala. —j—

Amerigo Vespucci narodil se we Florencii, roku 1451 dne 9ho března. W mládj giž welké pokroky we fysice, we hwězdářstwj a zeměpisu činil, kterýmžto předmětům se tenkráte na tamnegssjch sskolách neywjce učilo, a to sice za přjčinau, že k obchodu welmi potřebné byly. Za obchodem se odebral do Sspaněl, a byl práwě w Sewille, když Kolombo k druhé cestě se chystal. Že se Kolombowi na cestě podařilo, zachtělo se i Amerigowi, nowě nalezenau pewninu seznati, a proto také nechal obchodu, a pustil se, gak se w geho listech dočjtá, 10ho kwětna 1497 s admiralem Ogedau do nowé země. Za 37 dnj nacházel se u cjle, wysskowal zátoku párisskau, gakož i pobřežj na několik mil, a wrátil se po 13ti měsjcjch do Sspaněl, kdežto od sewillského dwora s welkau pochwalau přigat byl. Nato roku 1499 opět na nowau pewninu cestu wykonal, a wrátiw se, wstaupil, přjpowědmi lákán, do služby portugalského krále, Emanuela, a wydal se do nadřečené nowě wynalezené země dwakrát na portugalských korábjch, gednau 10ho kwětna 1501 a podruhé 10ho kwětna 1503, při kteréžto přjležitosti západnj cestu do Malakky nalezti chtěl. Nepodařilo se mu ale; přissel o koráb, a s ostatnjmi pěti se dostal po mnohém nebezpečenstwj konečně předce sstastně do chobotu wssech Swatých, na pobřežj brasiliánské. Roku 1506, když Kolombo umřel, wrátil se opět do Sspaněl, a odtud konal černé cesty na nowau pewninu, kteráž také napotom od něho gméno Amerika dostala, ačkoli gi byl Kolombo wynalezl. Amerigo necestowal nikdy gako wůdce, nýbrž wždy gako zeměpisec do Ameriky. Od něho máme mapu Ameriky, dennjk geho 4 cest, který w Pařjži 1502 w latinském gazyku wyssel, a geho listy, genž we Florencii hned po smrti geho wytisstěny byly. R. 1512 dokonal w Sewille Amerigo cestu wezdegssjho žiwota.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Nynj a gindy gsau w mnohém ohledu rozličné wěci. Nežigeme-li w neylepšjch časech, nežigeme předce také w neyţmawěgšjch. Gak w mnohém ohledu ctihodný wládař spolu i neyošklíwěgšj tyran býti, a se skwaucjmi wlastnostmi neynewázaněgšj ukrutnost spogowati může: nedal žádný patrněgi na gewo, gako we čtwrtém stoletj řjmský cjsař Walentinian. Walentinian byl cudný a střjdmý. Radosti a slawnosti dworu nestály lidu ani wzdychánj, ani zapýřenj. On se staral o wědy, a wydržowal po kragjch lékaře. Dal každému městu auředujka, který bdjti měl nad geho swobodamj a ge zastáwati; dowolil wšem křesťanským sektám, gakož i židům a pohanům, swobodně swému náboženstwj se oddati; byl ochrancem domácj blaženosti a ctnosti — slowem, Walentinian byl neychwalitebněgšj a neyctihodněgšj mocnář, gestli totiž ten tak přjlišné chwály zasluhuge, kterýž swau powinnost koná. Ale práwě tento cjsař, kterého si každý dle toho, co se w krátkosti o něm podotknulo, mezi prwnjmi přátely člowěčenstwa myslj, měl tři miláčky, mezi nimiž sám gako obluda stogj. A wjce w skutku také nebyl. Prwnj z těchto miláčků byl člowěk, gménem Maximin, který neyšlechetněgšj řjmské rodiny utratiti dal, a za to od swého cjsaře hodnostmi obdařen byl. Druzj dwa miláčkowé byli diwocj, ohyzdnj medwědi, gegichžto klece, anebo w čem zawřeni byli, wždy na blizku g. c. milosti komnaty státi musily. Innoxia se gmenowala gedna, Mika Aurea druhá ta potwora. Koho cjsař k smrti odsaudil, gim za pokrm předhozen byl, a se zaljbenjm se djwal Walentinian, gak ukrutné potwory krwawé audy odsauzených roztrháwagj a hltagj. Maximinowi se odměnil za hrůzyplné zásluhy tak, že geg udělal prášektem w Galii, a Innoxii, že gi opět do lesů pustil.

W Bordeaux gest gistý býwalý důstognjk, který umj tak očima točiti, že w gednom okamženj na dwě mjsta se djwati může. Z dwau knih nagednau čjsti mu nenj nic nemožného.

Michaud rozpráwěl gedenkrát s tureckým filosofem Najbem o swěhlawosti, gakowau se Turci wšem oprawám na odpor stawj. Najb řekl: Toto zlé škrkalo se na newzdělanost ducha newázaných Janičarů, na nespokogenost lidu a ulemů, a ukazowé nemocj měli za gegj přjčiny. Skutečná přjčina neslýchaného odporowánj wězj wšak wlastně gen w duchu našeho, náboženstwjm určeného zákonu. Obecný takowý zákon se může nesčjslně zginačiti, upotřebowánjm totiž a wyswětlowánjm, aniž se proto zcela změnj. Někteřj mezi mahomedánskými národy se wzdělali, ginj zůstali surowi, a to gen proto, že koranu rozličně rozuměli a rozličně si geg wykládali. A tjm způsobem ge koran, gak si geg Turci wykládagj, nad mjru weliká překážka na cestě, wedaucj ku wzdělanosti. S božjm zákonem gest to zrowna tak gako s rosau, s nebe padagjcj; spogj-li se rosa s wodau čistého prameně, anebo zwodnj-li potok čili řeku: tu dodáwá bytnosti, žiwosti a aurody; padne-li ale do bahniště, tu gen rozmnožuge škodliwau moc bahna, a rozšiřuge meze pustoty. — Mimo to řekl gešté Najb, genž se swobodnými náhledy swými předce docela u wřegnost bez starosti nesměl, následugjcj: Byla gednau země, kdežto sami slepj přebýwali, kteřj si gistým způsobem swět představowali, ačkoli geg widěti nemohli. Konečně se gich ale několik narodilo s dwěma očima, gako ostatnj synowé praděda Adama. Tito wyprawowali, co widěli, ale žádný gim nerozuměl; plamenně mluwili o weliké pochodni, která swět oswěcuge, a o hwězdách, které se na klenutj nebes třpytj. Zprwu ge měli za blázny, potom se domnjwali, že zlehčugj hanebně, co nebes Pán byl stwořil, a že se zapřisáhli proti zákonům přjrody — a konečně ge wyhlásili za rušitele společného pořádku, a za bezbožné nowotáře, kterým se žiwot wzjti musj.

—j—

Náwěštj
o českém diwadle na Malé straně w Kajetanském domě.

W neděli, dne 6. září 1835
prowozowati se bude
we prospěch ustawu pro chudé:
Třináctý plášť.
Weselohra we 2 gednánjch dle Scribe od J. N. Štěpánka
Na to:
Každý něco pro wlast!
Weselohra w gednom gednánj od Wáclawa Klicpery.

Ze naděge gsauce, že každý něco pro chudé milerád učinj, českého diwadla milownjky k tomuto představenj uctiwě zweme.

T. H.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjšila.

KWĚTY.

3. Září. [Přjloha XVIIIté.] 1835.

Nowý časopis.

Pod názwem: „List aurzednj cjs. kr. prachinského auřadu“ wydáwá se od počátku tohoto roku nowý časopis w Pjsku, genž kromě kragských nařjzenj některá giná pogednánj, hlawně k poučenj pracugjcj třjdy národu směřugjcj, obsahuge, gakž z udaného njže obsahu uwidjme. Gešto w druhém djlku časopisu českého Museum (str. 229) oznámenj listů těch se stalo, a to, gak se domnjwáme, od literatora, co do wkusu a saudu, na slowo wzatého, měl bych arcif na pronešeném tam usudku přestati, a o wěci té wjce slow nešjřiti. Buď mi ale předce dowoleno, zde krátce předložiti myšlénky, kteréž mne při spatřenj toho nowého ukazu w literatuře zwláště zaměstnáwaly; ne práwě z té přjčiny, aby wydawatel o potřebné oprawy na djle swém se postaral, neboť se naděgj kogjme, že spis ten w krátkém čase zdárněgšjm počjnánjm několika lidomilů našich poodložen bude: hlawně ale proto, an se domnjwám, že, gako dle Plinia žádná kniha tak špatná nenj, z njžby předce cosi užitečného zjskáno býti nemohlo, také tak i neynezdařilegšj ustaw množstwj předmětů k přemeyšlenj, k obgasněnj, a weystrah k budaucjmu uwarowánj podáwá. —

1) Zase geden časopis. Až do nedáwna gsem byl se wšemi akademickými přátely toho přeswědčenj, že by o národ náš lépe bylo staráno, kdyby se mu w pospolitém sgednocenj spisowatelů w každém druhu uměnj, gegž potřebuge, gediný dokonalý časopis podal, kterýžby, co auplné ústrogj mezi čtenárstwem a předmětem swým, wše podáwal, co w obor geho patřj, a wšak také nic giného. Nám nemožno, takowau přehljdku držeti, gako se to u sausedů našich po weyročnjch lipských trhách děge, kde se na tisjce nowáčků a rekrutů (nowých wydánj) sčjtá; a předce mezi nimi denně užšj spogowánj. Žeby u nás spjše mjsta mjti mělo, a zdárného owoce neslo, o tom netřeba šjřiti slow; neboť každý nahljdne, že se překaženjm rozdrobowánj gednotliwých sil a namáhánj na zdokonalenj podáwaných článků působj, čtenárstwo spoguge, a možno nakladateli činj, i wnitřnj cenu swého produktu wysazenjm odměn a wýborem zdařeněgšjch pracj zwýšiti, gakož i zewnitřnj twárnost aupráwněgi a skwostněgi zřjditi. Gesti ale i giná wýhoda, která se při takowém společném počjnánj naskytá. Neboť, pokudž ten, kdož o wydánj něgakého časopisu se zasadil, neyprwé národ, aneb třjdu, které se časopis geho týká, dobře zná, a s potřebami gegjmi se seznámil, mimo to ubezpečen gest, že každá gednotliwá pomoc, byťby sebe menšj byla, gemu pohotowě: takowý časopisec obecenstwo swé i dle gistého plánu, a zwláště také, čeho by snad neywjce u nás šetřiti potřeba bylo, od lehčjho k těžšjmu powede — z čehož wjce prospěchu se naděgeme, nežli z desjti časopisů téhož druhu, manjm brzy to, brzy ono kladaucjch. Pročež byla naše neymilegšj rozpráwka, zda-li časowé přigdau, kde na způsob neyzdařilegšjho theologického časopisu gediný školnj časopis wše to, a ne giné Československu oznamowati bude, co se na wychowánj mládeže, na staw škol a učitelů, na počet a wlastnosti školnjch předmětů, i na působenj zemského řjzenj na školy wztahuge; kde wedlé oznamowánj politických změn a udalostj i na doplňowánj a powyswětlowánj zatmělegšjch článků, na udánj statistická, na pokračowánj národů w oswjcenj, gehož hlawnj slaupowé gsau spolky a ustawy wědecké neb umělecké, ohled se bráti bude; — něco podobného snili gsme o časopisu zábawném, řemeslném a t. d. Ba snjli gsme gen; neb nemálo podiwiti gsme se musili, že se denně počet časopisů množil, a, co podiwněgšjho, každý z nich, ač se i ztrognásobnily, neyméně 400 odbjrateli se chlubil. I neopustila nás sice blahoděgná idéa o sgednocenj; ale uwážiwše, že časopisectwj prawým žiwotoměrem (sit venia) národnjho gazyka gest, gemuž se giž umjráčkem zwoniti chtělo; že za časů našeho dětinstwj gediný wycházegjcj časopis 400 odbjratelů čjtal, a teď při desjti časopisech každý neyméně tolik počjtá; powážiwše dále i to, že Britansko padesátkrát wjce časopisů, ač obywatelstwa sotwa wjce než třikráte, co Československo má; — zwolali gsme tedy: Buď wjtán každý nowý časopis! — zasaď se gen wydawatel o předmět, gjmžby potřeby

národu se odstranily, a zwol prostředky, gimiž ney-snáze k cjli se dogde.

2. Ohlášenj nařjzenj zemských. Gesti to článek posud neyzanedbaněgšj. Newjm, zdali zákonodárce dle giného prawidla snáze se řjditi může, nežli které u nás platj w trestnjch zákonech: „Neprawosti zde obsažené gsau tak patrné, že se žádný newědomostj wymlauwati nemůže“ [1]), a w ohledu ostatnjch: „gak brzo zákon náležitě ohlášen, nemůže se žádný newědomostj wymlauwat.“ [2]) A předce, gak často celé obce, i gich wzdělanci zákonů neznagj, a gak snadno skutku se dopustiti, w němžtobychom žádného přečiněnj nehledali! Zde nám welectěný anglický lord Brougham, o kterémž njže geště gednau zmjnku učinjm, za přjklad slaužj, an w letošnjm parlamentárnjm zasednutj náwrh učinil, aby se o to pečowalo, kterakby lid nařjzenj a zákony lewněgi dostáwal, a dle nich se řjditi mohl. Časopis, oznamugjcj nařjzenj wlády, gežto se hlawně třjdy čtenářstwa swého týkagj, weliké si zásluhy zakládá. W časopisu, o kterém naše řeč, ohlášenj zákonů zdá se hlawnjm aučelem býti; ostatnj články spjše náhodau spogeny gsau, protož také neywjce nařjzenj wycházj; každý týden totiž arch. Mezi njmi nacházegj se ohlášenj zapowězených her; wšeobecný pořádek při budowánj; o obecných obilnjch seypkách; zakázánj škody od wogska; o pogištitelnách škod ohněm powstalých; o nemocných klisnách a t. d., pak zatýkacj listy a popsánj ukradených wěcj.

Gakž ale neznámosti giž drjwe wyšlých nařjzenj přjtrž učiniti? — Giž wjcekrát bylo promluweno o wydánj takowé knihy, kterážby neypotřebněgšj předměty, z uměnj lidského sebrané, zawjrala, a lidu do rukau k uwarowánj se před škodami a k wzdělánj dána býti mohla. Odměny na to wysazeny; wšecko ale pospolu od gedné osoby se žádalo. Nemůžeme wšak gednotliwj wše; spogená sjla ale wšecky překážky přemáhá. Obory uměnj lidského gsau tak rozsáhlé, že celý žiwot k tomu wynaložiti potřebj, we dwau neb třech dokonalým se státi. Zdaliž by tedy lépe nebylo, k tomu aučelu osoby w rozdjlných uměnjch pracugjcj swolati, gim zbjrky k nadgmenowanému aučelu uložiti, ty zwláště wytisknauti, posauditi, a z neyzdařeněgšjch teprw celek zřjditi? — — Že by w ohledu práwnicko-politického oboru zbjrka takowá neypotřebněgšjch zákonů welmi wjtána byla, zapjrati žádný nebude. Kdo se dosti málo mezi pracugjcjm lidem ohlednul, nahljdnauti musel, že málem žádných zákonů a nařjzenj nezná, wygjmage arci, kteréž i obsahem náboženstwj gsau, na kterýchž ale se přestati nemůže w těchto časech, kdež i cit občanský a mrawný zrůstá, a lhostegno býti přestáwá, zdali kdo zatčen, nebo weřegně pokutowán byl, čili nic. Abych wšak předmět, mnohému snad giž dosti objšrný, krátce odbyl, a předce přjklady potwrdil, to gediné připomjnám, že se mezi walnau částkau lidu auplná neznámost wětšjho djlu tak gmenowaných „těžkých policeynjch přestupků“ znamená; málo kdo wj, že giž pauhé namjřenj ručnice na člowěka bezeproswědčenj předsewzatého, že nabita nenj, trestem zakázáno; že se zapowjdá, děti bez ochrany nechati, kdyby pak zkázu wzaly, že se toho trestem na rodičjch a těch, gimž swěřeny byly, pohledáwá; zwláště ale, že podezřelé wěci, genž se nám ke kaupj podáwagj, netoliko pod přjsným trestem kaupiti se nesmègj, nýbrž i prodáwagjcj auřadu oznámen býti má; a t. d. A tak se stáwá, že mnohý dosti šlechetný muž gen z neznámosti zákona wšecky nepřjgemnosti saudnjho wyšetřowánj okaušeti musj, že konečně odsauzen, rodina geho, snad welmi četná, často w neypilněgšjm čase, ho zbawena, on pak we společnost přiweden býwá, kteráž mrawy geho teprw pokazj.

3. Hospodářstwj. To se sice hospodářům našim zdáwalo zbytečné, ano, pokud poučenj od mužů přicházela, kteřj orbě učili, pluhu gakžiwi w ruce neměwše, i směšné. Než zdá se, že časowé ti giž také minuli. Geště nedáwno slyšel gsem hospodáře wenkowského asi w tato slowa po přečtenj welkého djla „Domácjho lékaře“ promluwiti: „Tauto knihau arciť nám welmi dobře poslauženo; přálbych, aby aspoň w každé wesnici k dostánj byla. Kéžby ale něco podobného o dobytku sepsáno bylo! Gaký to zmatek mezi námi panuge, když nemoce na dobytku powstanau! Ty listy pjsecké sice něco takowého podáwati začaly, ale nenj to postačitelné. Takž byly na přjklad stromy naše letos široko daleko nowým gakýmsi druhem hausenek zničeny, aniž nám kdo radu k zamezenj dáti mohl.“ — Prawý to čas k setj, když národ, z drjmoty se probudiw, w gednotliwých hlasech po knihách a poučenj se ohljžj. Že k našjm tedy listům we zwláštnjch přjlohách archowých po 14 dnech i hospodárská poučenj připogena byla, dobře bylo zamyšleno. Toho druhu gsau: „Kůň chybný, a geho wady (s wyobra-

[1]) Kniha zák. tr. I. §. 3. djl II. §. 3. djl III. §. 1.
[2]) Kniha zák. měst. §. 2.

zenjm); ponaučenj geg hogiti; obzwláštnj anglická mrawa; nowý pluh (s wyobrazenjm); swáděnj krup k ochráněnj osenj (s wyobrazenjm); ponaučenj, gak se má dobytek hljdati; i cena obilj měst po Prachinsku mnohému welmi milá bude. — Gestli ale tentýž aneb podobný časopis o tento předmět náležitěgi se zasadj: také ostatnjch, kteřj posud w gakési hnusné leniwosti a lhostegnosti trwagj, probudj; gich přeswědčj, že žádné oddělenj lidského uměnj (a takž také hospodárstwj) bez proměn neostáwá, a že tedy stálého přičowánj potřeba; bude-li s to, wyobrazenjm šťastného stawu anglického rolnictwa mysl gich k následowánj roznjtiti, zase pak zewrubným udánjm přjčin, proč we mnohých, přjrodau bohatě nadaných kraginách, ku p. na ostrowě Sardinii, polnj hospodárstwj lepšjho zniku nemá, k odstraněnj podobných poklesků powzbuditi, — pak daufati možno, že časopis ten bude uwjtán.

4. Krásná prosa, historie, paměti, obrazy. Pokud to časopisu možno dosjci, aby užitečné wěci s přjgemnými spogowal, tjm swau cenu arci zwětšj. Historie gesti předmět od tolika stoletj giž schwálený a užjwaný, kterýž poučuge, wyhrožuge, lásku ke wšemu, co dokonalého, budj, a to wše welmi zábawně. Zpráwy tedy o žiwotě mužů, genž w těchtýž kraginách kolébky swé měli, a rozmanitým způsobem na sausedstwo působili, powjdky a udánj historická o hradech, gelikož o některých co neydřjwe wšeliká památka uhasne, an ustawičným přestawowánjm a owrhowánjm ani k poznánj wjce negsau, a giné, tomu podobné předměty k swrchu oznámeným dwěma odděleným pohodlně připogeny býti mohau. Arciťby k přánj bylo, aby Swětozor náš radėgi podobnau stránku zwolil; než známe překážky, s kterými mu zápasiti; a co škodj wjce gakoby filialnjch Swětozorů, zwláště we spogenj s ginými předměty? — Gak dalece listy předemnau ležjcj sahagj, wyšlo giž tré wyobrazenj: Worljka, Lnář a Zwjkowa s historickým wyswětlenjm; k přánj tu arci, aby zpráwy mnohem auplněgi byly zbjrány.

5. Tah lotterie pražské a linecké. Mimo gmenowané předměty podáwá časopis náš i oznámenj tahů lotterie pražské a linecké; a nenj práwě ničehož wjce k přánj, než aby ty řádky něčjm giným byly wyplněny, aneb radėgi dokonce prázny zůstaly.

6. Řeč. Tu gsem nagednau do článku zablaudil, kdež nenj ani oddjlu w grammatice, proti kterémužby tu chybeno nebylo. Řeč podlegšj, nežliby sotwa kdo očekáwal. Pro dotwrzenj několik přjkladů uwedeme: Oznámenj hernjch zápowědj (Republicirung der Spielgesetze) — neywyššj Patenti (sic) od 25. čerwence 1785 zaslané se magj pozorowati, (Republicirung der allerhöchsten Patente.) — Magistrati — Skrze náležité zachowánj předpisů zpráwy a plozenj (! Eheu!) obiljm kontrybučenského skladu, (wegen genauer Handhabung der Vorschriften über die Verwaltung und Gebahrung mit dem Kontributionsgetreidefond) — Nález ten má gako wše gine, třeba ty neyprospěšněgšj nowosti stegný usudek, (!) (diese Erfindung hat leider auch das Los jeder Neuerung) — častěg opakugjcj důkazy, (oft wiederholte Beweise) — wyobrazenj představených a skutečných popsánj, — to má býti: bildliche Darstellung und getreue Beschreibung. Zwláště památné gest ale motto:

Hle, gak zákony řjšj se laskawě nám
W blesku sláwy welebně, swatě též pryštj.
Negatá pak i wůle —
Hle, předc we ctnosti — „Moc to gest!!"

Ohe! jam satis! — Gistěbych ctného čtenáře byl netrápil neswarami, gichžto w málo listech, které při ruce mám, aspoň 20krát wjce shledati by se dalo, kdyby proň předce gakýsi užitek newyplýwal. Gen málo mu se pozastawiti potřebj, aneb w listy samé nahljdnauti, a hned se dozwj, gak dalece literárnj žiwot národnj po kragjch wzkřjsen gest, an w celém kragském městě k nalezenj nebylo, kdož by buď chtěl, aneb byl mohl prohlédnautj rukopisů na se wzjti, aneb wedenj časopisu tohoť se uchopiti; čjmž, pokud mé zpráwy neomylné, wydawatel přinucena se widěl, asi 5 hodin cesty wzdáleného překladatele hledati; ale kyžby geg byl šťastněgi našel! —

Zatýkacj listy, genžto češtinu srozumitelnau a prawidelnau magj, nepochybně giž přeloženy z Prahy se obdržely. — Wždyť pak geště nedáwno mi gistý, ostatně wšj wážnosti a šetrnosti dostogný auředlnjk wyprawowal, do gakých nesnázj přišel, že w orteli, genž česky ohlášen býti musil, slowo: Kammeral-aufseher, česky předložiti mu bylo. I prawdu tedy má gistý přjtel můg, že owšem neywětšj djl wzdělanců našich po kragjch o národnj literatuře nic wjce newj, nežli co se při weyročnjch slawnostech, a schůzkách dozwěděli, kdež ona neyčastěgšjm předmětem, arciť gen pro hašteřenj, smjch a tudjž otřenj bránice, se stáwá.

7. Dwogj řeč. Proč se při wydáwánj tohoto časopisu dwogj řeči užjwá, snadno gest se domysliti. Pauhým čtenjm překladů z gedné řeči do druhé se žádný gednomu z těchto tak rozdjlných dwau gazyků nenaučj; tjm méně očekáwati se dá, žeby kdo zatýkacjmi listy nawnadèn býti mohl, gich překládánjm gedné z těch dwau řečj se učiti.

8. Záwjrka. Weliká to chwála, zdařilau básnj se pronesti; wětšj sláwa ale předce přislušj těm, genž uměnj a wědy w národ uwádj, a rozžawše pochodni swětla, bludy a temnost rozháněgj; kdo wšak o wzdělánj tak nazwané nižšj třjdy národu se zasadzj, ten neytrwanliwěgšj si zakládá památku; nebo ta se opozdila, an ostatnj třjdy ku předu kráčeti počaly, a tak přispjšenj lidu potřeba, aby se to, co promeškáno, dohonilo. S nemalým potěšenjm musj každý na to patřiti, co wše, wjce než od padesáti let, pro oswjcenj národnj se stalo; a gak krásných prospěchů pečliwost rákauských mocnářů wydala. Užjwánj znamenj mjsto wlastnjch podpisů wždy wjce mizj; žádosti o zhotowenj přátelských dopisů spjše z nedostatku konceptu, aneb času se děgj, nežli z neznámosti psanj; a w mnohých rodinách wedlé modlicjch knih z gedné, a zastaralých powjdek z druhé strany, mnohá giná nábožná a zábawnj kniha rok po roce se přečte; ano směle řjci můžeme, že w tomto ohledu za národy, w oswjcenj na slowo wzatými, nikoliw nestogjme. Kdoby tyto wěci popjrati chtěl, tenby w historii domácj auplně neznámým býti musil. Mé wšak zdánj ge, že na tom se přestati nemůže a nehodlá; proto zřjdili neyoswjceněgšj w národu mužowé Matici a Swatojanské dědictwj, genž napomáhánjm a spogenjm giných welectěných osob tolik wzniku wzalo; [3]) proto se zameyšlj časopis promyslný, a giný pro rozšjřenj wšeužitečných známostj mezi lidem; a když wšecky tyto ustawy w národě působiti počnau, pak w krásném spogenj také wšecky stránky žiwota národnjho — hospodářstwj i promysl, lepšj cit i mrawnost — se wzdělagj, a náš národ w každém ohledu neywzdělaněgšjm národům Europy po boku se postawj. —

An gsem tak domněnky swé byl přednesl, chtěl gsem podobnau řeč raděgi, od lorda Broughama o anglickém národu pronešenau, uwesti; neywětšj djl tisknut w českých nowinách č. 39. dd. 17. kwětna b. r.; giná tomu podobná řeč, ač daleko skrowněgšj, nalezá se we wšeobecných německých nowinách dd. 30. bř. b. r. č. 89, a rowně gako předešlá ukazuge, gakých prospěchů národ anglický w uměnjch a wzdělánj giž učinil.

[3]) Nebylo tady posud oznámeno, že w. d. p. Jan Nep. Zimmermann, zwlášť historickým swým zkaumánjm proslulý literator, wýnos ze spisu: Historie kláštera sw. Mikuláše w Praze — letos wydaného, dědictwj sw. Jana obětowal. —

J. P. Petrowec.

Opět pro dorozuměnau.

W posledních listech časopisu našeho oznámili gsme nedáwno wyšlau knjžku: „Mentor, neboli šlechetný wůdce k blaženému žiwotu,“ i ač powinno se zdálo, zároweň s ohlášenjm na neoceněnau tu morálku aspoň několika slowy pozorny učiniti laskawé čtenáře: opominuli gsme toho w úmyslu, že w brzce šjřegi mjněnj swé o nj progewjme. A wšak we chwalném tomto předsewzetj předešla nás „Česká Wčela“ w čjsle 34tém tjm, že wyplniwši téměř třech stran swých wýgimky ze spisu dotčeného, několika řádky trefný o knize přednesla saud. Wýgimky tyto následuge wypočjtánj poklésků u překladu, ku konci ale w tato slowa se prawj: „Při čtenj též nemilo, že chyb tisku ne po desátku, ale po stu napočjtati by mohl, z nichž některé i smysl rušj, gako hned we slowě překladatelowě: za wykonanau (wýkonnau, konawau) neb praktickau filosofii. Str. 64: polepšiti. Sněg... (polepšiti: sněg...) a g. w.“

Co do těchto wytknutých dwau chyb, wězìž negmenowaný pan recensent, že druhá zcela tak w rukopisu psána gest, gak wytisknuta, prwnj pak tak pochybně psána, že se snadno mjsto „wýkonnau“ mohlo „wykonanau“ čjsti, o čemž, libo-li komu w rukopis nahlédnauti, gistého přeswědčenj nabyti lze. — Má pak tiskárna naše w obyčegi, mnohým pp. spisowatelům — krom opráwek w grammatice a orthografii — we smyslu ničeho neměniti, a to z dobré přjčiny; kteréhož prawidla šetřilo se i tuto. Uwědomenj toto ať slaužj p. recensentowi za wýstrahu, by w budaucnosti křiwdy se zdržel, a chyby rukopisu neb spisowatelowy za chyby tisku swětu neohlašowal.

Co wšak oněch několika set wšeligakých omylů tisku se dotýče — aby snad milj čtenářowé giž napřed takowé obawy typografické se nehrozili a s pokogněgšj myslj slowutného Wlacha krásná poučenj wyslechli — wědomo buďiž, že pan recensent sám gediný tak bystrý progewuge zrak u wyhledáwánj malichernostj, a že w očjch wšech pp. čtenářů, s nimiž po přečtenj Mentora o též knjžce mluwiti se nám událo, z nichž i mnozj bedliwě gi pročjtali — w nečestné lži gest postižen. Neboť nepochybugeme, žeby se nám přátelsky a upřjmně byli swěřili, kdyby toliko na několik desátků chyb byli přišli; dle udánj p. recensenta wšak na každý list aspoň geden desátek připadnauti by musel. — Wědom-li si ale p. recensent gistoty u wyřknutj swém, snažně prosjme, by nám ta „sta“ omylů tisku saukromně wypočjtati sobě obljbil; my zagisté i hned weřegně stjžnost tuto swau odwoláme, a obwiněnj p. recensentowo za sprawedliwé uznáme. Aby wšak pochybenj neb dokonce zwláštnosti pana spisowatele opět za chyby tisku nepokládal, hotowi gsme na žádost geho rukopis Mentora zapůgčiti.

Co k neprawdiwé té zpráwě podnětu dalo, neznámo nám, gakož i gméno p. recensentowo, gež zwěděti ani nedychtjme, ze srdce mu odpauštěgjce. Diwno ale, že práwě Mentoru, gehož zewnitřnost wnitřnj ceně geho úplně se wyrowná, uškoditi se hledělo. — Wycházjí, bohužel! dosti knih českých, wnichž w poměru k Mentorowi na chybách tisku aspoň pětkrát wjce napásti se lze; nezná-li gich p. recensent, prosjme bedliwěgi ohlédnauti se, a budaucně nepobádati k podobnému — mně njžepsanému zagisté protiwnému — oprawowánj a odwoláwánj.

Jaroslaw Pospjšil.

Čjslo 37mé.

2hý r. běh.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

10ho zářj] [1835.

— meze wlasti nerozborné,
Gichž se bogj tknauti potupa,
Gsau gen mrawy, řeč a mysli sworné.
J. Kollár.

Tři zlatj wlasowé.

(*Dokončenj.*)

5. *Obr.*

W středu lesa bukowého,
Mezi skaljm mechowitým,
Sedj Wogmjr snědowlasý
W pusté daupě — tož obrowské,
Zahřjwage audy zkřehlé
U ohniska dautnawého.
Podlé gůna sedj žena,
Druž to obra Zlatowlasce.
Oni spolu rozmlauwagj,
Co se děge w zemjch cizjch
Od zoře až k twáři nočnj,
Gakých mrawů a kých zwyků
Otcowé tam zaswětili.
A tak w rozmluwách se bawj,
Až i luna střjbrowlasá
W stádu hwězd se wyskytuge
Na nebeském blankytu.

Ký to slaup se pohybuge
Na temenu hory skalné,
Gakby wěž, se wywrátiwši,
Putowala w krage dalšj?
Z něho černá chmura kypj,
Pod njm stromy uléhagj,
Nad njm geště slunce swjtj.

Slunce giž se potopilo,
Chmury se giž rozplašily!
Nenj slunce to, ni chmura —
Nastogte, tožť obr horský,
Z lowu zwěře plaužjcj se;
Slunce to gest hlawa zlatá,
Chmura černá — geho dech.

Slyšjc hrochot powědomý,
Ustrne se nad zemšťanem
Žena srdce gemněgšjho,
Ukryge ho we skalině,
W njžto kože sobolowé,
Zacpe otwor mechem kyprým,
A pak wjtá welikána,
Nesaucjho wlků deset —
Gednoho na prstu každém —
K ukrocenj hladu s w é h o;
Pro druži pak ptactwo lesnj,
Gež byl slapal po stromowj
Na půlnočnj laupeži.

„Čuchám, čuchám čuchatinu,
Máš tu někde člowěčinu!“
„„Smrtelnjk tu před západem
Wblaudil ke mně do geskyně,
Chtě, bych teplého mu lůžka
Umrzlému podopřála.““
„Ha, ty červe, pošlý z prachu,
Ničemný ty zeměplaze!

Tobě gá bych popřál lůžka
We swém břichu lidolačném,
Po teplu že netaužil bys!" —
Takto řiče tlamau hromskau,
Smál se gako ljtá šelma,
Že se hory otřásaly.
Dořičew pak sednul k ohni,
Přikládal naň smolná drwa,
Dýmal w uhlj dýmem wichra,
Měchem šjrým, samorostlým;
A když upek' pokrm tučný,
Poljkal geg s chutj libau —
Až se w lože uwalil.

Geg krahugcůw krákoránj,
Sow a wýrůw žalowánj
W chroptawý sen wkolébáwá.
Podlé něho sedj druže
Na kamenu ohlazeném;
Ona muže pozoruge,
Šťáwau lestnau geg napágj,
Ažby usnul w spanj twrdé.
A když usnul w spanj twrdé
Welikán ten Zlatowlasec,
Přibljžj se ruka ženská
K geho hlawě welecenné,
A wlas wytrhnuwši geden,
Schowá poklad w mechu bjlém —
Než wšak obr probudj se,
A řwe hlukem sweřepým:

„Hoi, ký Zloboh odwážil se
Wytrhnaut mne ze sna mého!"
Wece žena poděšená:
„„Snělo mi se držjmagjcj,
Za mořem že město ležj,
W němžto nuznj člowěkowé
Úplný rok žjžnj hynau,
Winy trestu neznagjce.""
„W lůně lesa tisowého,
Na dnu studně, nynj prázdné,
Ležj kosti tura starce,
Genžto lidu města toho
Utekl gest z obětnice.
Kosti ty se musj sebrat,
Swinaut w raucho sněhobjlé,
A pak spálit na oltáři
W oběť mocna Perúna."

Wypowěděw pogal šťáwu,
Giž mu druže podáwala,
Naplniw pak chřtán ohromný,
Opět usnul w spanj twrdé.
A když usnul w spanj twrdé
Welikán ten Zlatowlasec,
Přibljžj se ruka ženská
K geho hlawě welecenné,
A wlas wytrhnuwši druhý,
Schowá poklad w mechu bjlém —
Než on opět probudj se,
A řwe hlukem diwěgšjm:

„Hoi, ký Zloboh odwážil se
Wytrhnaut mne ze sna opět!"
Wece žena ustrašená:
„„Snělo mi se držjmagjcj,
Za mořem že djwka žige,
Dcera zbožna bohatýra,
Gjžto usta oněměla,
Pokutau to winy tagné.""
„Pode stupněm oltářowým
Chrámce tamo staweného
Sedj žába zelenawá,
Držjc w ustech klas pšeničný,
Upadnuwšj rukaum djwky,
Žiwěně když oběť nesla.
Zrna klasu pšeničného
Musj otec uwařiti
Ohněm, bohům zaswěceným,
A tak zrna uwařená
Dceři dáti k požjwánj
W dobu dne, w njž umlkla."

Wypowěděw pogal šťáwu,
Giž mu druže podáwala,
Naplniw pak chřtán ohromný,
Usnul zase w spanj twrdé.
A když usnul w spanj twrdé
Welikán ten Zlatowlasec,
Přibljžj se ruka ženská
K geho hlawě welecenné,
A wlas wytrhnuwši třetj
Schowá poklad w mechu bjlém —
Než on zase probudj se,
A řwe hlukem hromowým:

„Hoi, ký Zloboh odwážil se
Wytrhnaut mne ze sna zase!"
Wece žena polomrtwá:
„„Snělo mi se držjmagjcj,
Na moři že přjwoznjk gest,
Genž po drahná léta saužj
Obtjžným se přjwoznictwjm,
K němuž osud zatratil geg —""
Nedopustjť rozhorlenec,
Aby druž tu domluwila;
Zabučjť on w zuřiwosti,
Až mu tuřj rtowé pěnj,
Až mu zuby zaskřjpěgj:
„Ať se klidj z lodě na břeh
Zlopowěstnjk ten bezbožný,
Odstrkna s nj hostě swého!
Nynj wšak mne giž netýrey —
Sic tě zalkne pomsta má!"

6. *Náwrat.*

Stogj slunce na poledni,
Zlatoskwaucj paprskowé
W zem swé šjpy zatjnagj,
Na dně moře haupawého
Gasný blankyt usmjwá se;
An tu Wogmjr wyproštěný
S třemi wlasy — zlatowlasy,
W lodi černé, přjwoznické
Těšj broně truchljcjho,
Hladě srst mu spanilau.

Na pobřezj, na pjsčitém,
Ubjrá se gun z korábu
Ždagjcjho přjwoznjka,
Wida pak, že bezpečen gest,
Hlásá duši nedočkawé
Radu obra zámorského,
A dohlásaw, oře wolá
Slowem gemu powědomým.
Hoi, tu oř se rozweselj,
Nad slowem tjm páně dobra,
On hned ztrhne tuhé legčj
On hned skočj zhůru na břeh,
A tu radostně zařehtaw,
Prchá s gezdcem od moře.

„Ha, ty zrádný zatracenče,
Twůrče ty mně klamu dwého!
Dámť gá tobě za poselstwj,
Do smrti co tobě dosti!“
Zaryčel, a máchnul po něm
Dubem hmotným, sukowitým
Lidožrant ten rozsápaný;
Leč nepřjtel bodnuw broně,
Chwátal k chlumu poswátnému,
Na němž bohy wěčné wzýwal
Hořem sňatý bohatýr.

Přiged k hradu hostitele,
Odkryl gemu radu tagnau
Welikána Zlatowlasce;
A než dwakráte noc temná
S bjlým dnem se zasnaubila —
Aihle, děwa promluwila.
Gako nebe wygasnj se
Mocným slowem Hromowládce,
Zapudiwšjm mraky baučné:
Tak se mysl wygasnila,
Tak se čelo ozářilo
Zkaleného bohatýra
Slowem prwým dcery drahé.
On ginocha k srdci tisknul,
On ginochu dary wzdáwal;
Leč on ginoch, obgaw muže
I milostnau dceru geho,
Spěl ku městu žjžnjcjmu,
By ge wyrwal záhubě. —

Přiged k městu žjžnjcjmu,
Zgewil lidu wýrok maudrý
Wěhlasného wěstitele.
A než Chasoň na den druhý
Rozkřjdlil se u wýsosti —
Ai tu wody do sytosti.
Gako kwjtj pookřege,
Když ge deštjk zwlažugjcj
Šťáwau záživnau posilnj:
Tak po roku po úplném
Staroba i mláď okřála,
Hogným deštěm zotawena.
A byloť tu lidem wděčným
Zaplesati nad ginochem,
Oni k nohaum padali mu,
Dary skwostné snášeli mu;
Leč on ginoch, slzy roně,
Rozžehnal se s oblaženci,
A spěl k twrzi Rudmilowě,
Přigmaut daru dražšjho. —

Tamto na modrém pawlánu,
Ryzjm zlatem okowaném,
Kdo to sedj na wýslunj
Gako růže rozpaupěná?
Ai, to lepá Rudmilowna,
Dcera kupce bohatého,
Ladjc harfu blahozwučnau,
Wjtá bodra Wogemjra
Z pauti dlauhé, nebezpečné:
„Pogď, můg milý, zneymilegšj,
Ty mé duše blažiteli!
Po tobě mé srdce nylo,
Gako paupě po slunéčku;
Po tobě má ústa prahla,
Gako kwjtka po owlaze;
Pogď, můg milý, zneymilegšj,
Ty mé lásky bogownjče:
Dám gá tobě wěnec krásný,
Wěnec z něžné rozmarjny
Za milostné wjtězstwj.“ —

Na ljpě dwě hrdličátek
Wěrnost sobě zaslibuge:
W různém hági přede Ládau
Šťastný Wogmjr Rudmilowně
Srdce wěrné zaswěcuge.
Gim gest otec žehnatelem,
Gim gsau hwězdy pochodněmi,
Swazkem lásky gim powěčné
Gsau — tři zlatj wlasowé.

Karel E. Tupý.

Jesidé.

Jesidé, čili ctitelowé satana, gakž ge obyčegně nazýwagi, k gedné oněch sekt náležegi, genžto po smrti Mohamedowě w Mesopotamii powstaly, a obzlásstě mezi Kurdy, prastarým národem, se rozssířily. Gich zakladatel, Šeikh Jesid, byl nepřjtel rodiny Ali, z njžto, gak powědomo, Mohamed pocházel. Učenj, gež Jesidowé wyznáwagj, gest míchanina z Manicheismu, z Mohamedismu a z wjry starých Perssanů, a zachowáwá se pauze austnjm podánjm, poněwadž se gim čtenj a psanj weyslowně zapowjdá.

Prawowěřjcj ge powažugi za neyzatraceněgssj kacjře, a gich gméno má stegného wýznamu se wssjm, cjmkoli se bezbožnost, ukrutnost a krwožjžniwost wyznačuge. Z nedůstatku pjsemnjch dokumentů těžko gest, dokonalé zprávy o nich podati, protože wssecko, co se gegich wjry týká, neypřjsněgi zatagugi. Wsseobecně se o Jesidjch powjdá, že prwnj přjkázanj magj, upewnit si přátelstwj ďáblowo a geho dobré, když zapotřebj, mečem zastáwati. Gméno geho wssak newyřknau nikdy, a běda tomu, kdoby se gegich obydljm přibljžil a slowa ssečtan a lahnet (ďábel a zakljnač) z ust wypustit se opowážil; i o žiwot geg takowáto neprozřetelnost připrawiti může. Zlý duch nemá w řeči určitého gména; oni geg nazýwagi „Šeikh mazen," čili „welkau hlawau." Na proroky a swaté křesťanů wěřj, a klásstery, w gegich kragině se nacházegjcj, a gménem swatých se nazýwagjcj, we wážnosti magj. Domnjwagj se totiž, že wssecky tyto swaté osoby za swého pozemského žiwobytj wjce méně wynikly, gak se totiž ďáblu ljbilo, wjce neb méně si gich powssimnauti. Slowem, Jesidé pewně wěřj, že Bůh wssecko řjdj, že ale ďáblu ponechá, aby se o splněnj geho přjkazů postaral. Každé ráno, když slunce wzegde, geg ctj, padagjce, s twářj k wýchodu obrácenau, na bosá kolena, a čelem se dotýkagjce země. Stáwá se to wssak we wssj tagnosti. — Postů nemagj, aniž modlitby odřjkáwagj; aby ale zanedbáwánj této nábožnosti ospravedlnili, udáwagj, že Šeikh Jesid wlastnj osobau, co zapotřebj bylo, aby pána až na konec swěta upokogil, dostatečně wykonal, že to we zgewenj, kterého se mu dostalo, co neyurčitěgi pogisstěno gest, a že se gim proto čjsti a psáti zapowjdá. Proto má každý náčelnjk kmene, gakož i každý přednosta gen poněkud znamenité wsi, mohamedánského pjsaře, aby gim listy přečjtali, které od Turků neb auřednjků wysoké porty obdržegj.

Krom swátku, který 10. srpna připadá, nemagj žádného giného cjrkewnjho. K tomuto se segdau Jesidé z neywzdáleněgssjch kragin. Slawnost trwá den a noc. Scházegjce se na určité k slawnosti mjsto, kradau a plenj, co kde mohau. — Neywětssj gich přjsaha gest: u praporce Jesidowa! ostatně gest gim ale wsse gedno, přjsahati a zakljnati se, gako Turek; wsse u nich platj, wsseho užjwagj.

Za hlawu cjrkwe uznáwagj Šeikha, a ten panuge nad kmenem, gemužto swěřeno gest, opatrowati hrob Adiho, který klesagjcj gich sektu opět pozdwihnul. Náčelnjk tohoto kmene musj wždy z potomků Jesidowých wywolen býti, a w tak welké wážnosti gest, že se za blažené pokládagj, když gen gednu z geho starých kossil za rubáš dostati mohau. Domnjwagj se totiž, že takto oděnj, na onom swětě lépe přigati budau. Mnozj gsau tak horliwi, že i 40 piastrů za takowau relikwii dagj; upokogj se ale i tjm neymenssjm kauskem, když celé kossile k dostánj nenj. Komu Šeikh obzlásstnj důkaz swé přjzně dáti chce, tomu possle starau kossili darem. Jesidé mu přinássegj potagmo částku kořisti, giž byli laupežj a pleněnjm udělali, aby mu aspoň poněkud geho hostinnost nahradili, giž wssem audům swé sekty prokazuge.

Náčelnjk Jesidůw má wždycky ginau osobu na bljzku, giž Khoček řjkagj, a bez Khočkowy rady si netraufá něčeho udělati. Tento muž se powažuge za orakulum celého kmene, poněwadž tu obzlásstnj milost má, že mu bezprostředně ďábel wůli swau zgewuge. Když někdo z Jesidů pochybuge, má-li to neb ono, na čemž něco záležj, konati, čili nic: gde gen k Khočkowi na radu. Khoček se natáhne we wssj pobožnosti a horliwosti gak dlauhý tak ssiroký na zem, zaobalj se do prostěradla, a usne neb aspoň se stawj, gakoby spal. Když procitne, oznámj, co mu zgeweno bylo, a Jesid se podlé toho řjdj.

Gak welký wplyw Khočkowé na Jesidy magj, ukáže následugjcj. Před mnoha léty nosjwaly Jesidky, gako Arabky, aby meydla ussetřily, tmawomodrý, modřilinau (Indych) barwený oděw. Gednoho dne přissel kromobyčegně Khoček k náčelnjkowi sekty, a oznámil mu, že mu w noci zgeweno bylo, že modrá barwa nesstěstj přinássj, a že gi ďábel nenáwidj. Hned w tom okamženj byli wysláni mimořádnj poslowé na wsse strany, aby Jesidům oznámili, že modrá barwa budaucně nedowolená barwa gest, že wssecken ssat takowéto barwy zničen, a mjsto modré barwy bjlá přigata

byla. Tento rozkaz se až podnes welmi přjsně zachowáwá, tak že Jesid, když u Turka neb u křesťana nocležuge, a na posteli něco modrého spatřj, raděgi na zem se položj, a kdyby i we swém lehkém oděwu zagiti měl.

Jesidé gsau geden z neyukrutněgssjch a neykrwožjžniwěgssjch národů w Asii. Koho w bogi zagmau, tomu žiwot nedarugj, každý musj trapnau smrtj ze swěta. Obzwláštnj zálusk magj na Turky. — Co se mrawnosti gich dotýče, nemohau se o nich chwalořeči psáti. Ač doma pilně swau wjru zachowáwagj, předce ginde bez dlauhého rozmyssljenj brzo za žida, brzo za křesťana, brzo za mossemjna se wydáwagj, gak se to práwě k gich užitku neylépe hodj. A kdyby se gim i patrně dokázalo, že Jesidé gsau, odpřisahagj wsseckо, a zaprau, když okolićnosti požadugj, wždycky swau wjru.

———

Obrazy a kwěty snů.

[Pokračowánj.]

3.

Bylo na geseni. Přjgemný wečer mne wywedl z hluku městského na mjsto oblibené, totiž na ssedý Wyssehrad. Tam hlawu podepřew na chladnau skálu, k zacházegjcjmu slunci zasjlal gsem zraky swé. Rděla se ljce sluncem dotknutého obzoru, a dál a dále se ssjřil růžowý plamen po obloze modré, a pode mnau se skwěly w blesku wečernj záře wlny wltawské, a we wlnkách hlukem tekaucjch, čerwánky pohybowaly se: an se wůkolj temnilo, páry z luhů pobřežných wystupowaly; a nežli za kossjřským pahorem slunce skleslo, w poblesku amethystowém se mžela kragina. Tu zapadla hořjcj kaule nebeská, potopiwssi záři swau w moře diamantowé, a gen obláčka, na obzoru se popoháněgjcj, gako nestálé myssléńky, na zlatoskwělém se lesknuly západu.

O, komuž by lze bylo občerstwiti hlawu swau w tom nebeském moři západnjm, kdyby prohljdnauti mohl onen růžowý záwog, zakrýwagjcj neznámý rág: ten wěru státi by se musel nesmrtelným, a w blaženost newyslowitelnau by se mu spogily widiny wssech snů, a wnady wssech swětů! — Ach, kdož tak krásně, tak welebně zagiti může, gako slunce? — Tak wsse, co wznessеného na zemi, zacházj k wýchodu welebněgssjmu — w giné wlasti! —

Mně wssak se zdá, gakoby západ slunce byl wýchod poezij; gakoby w záři wečernj se gewila zoře básnického dne, kdež odplyne prostý žiwot a snižugjcj okolićnosti geho, kdež tichá luny zář zaswjtá po hrobénkách, a w blesku nočnjch hwězd hrawé Wjly se budj, a kolugj a poletugj na stříbrogemných wlnkách; kde minulost procitne w pomněnj, a w zatemnělých hágjch wěgj nápěwy milostné. — Ale běda! gen zřjdka kdy se takto gewj swět, a ducha gimagjcj okamženj zápalu wraucjho pomine wětrem chladjcjm, a skwělé hwězdy tratj čaroděgnau záři swau.

Smutně zase zwučj wlny wltawské, gakož i luna smutně dolů hledj na opusstěnau zemi. Kwjtky se bolestně klonj, a w slzách rosných gewj žalost a tauhu swau! Zdali se gim i mně zase nawrátj kleslé slunce? Zdali opět uwjtám zoři růžowau, a ssáti budu libowonný wzduch gitřnj? Zdali uzřjm den, gehožto žádná noc nezažene, žádný mrak nezatemnj? Čili gest gaký čas wěčný?

Wěčný? dala ozwěna za odpowěd, a co zničugjcj blesk, zarazila wssechny mé sny ta myssléńka.

Nocj temnau plynula země, co osamělý pták w powětřj, a bylo ticho gako w hrobě. Tu zdola zazněly truchliwé kytary zwuky; samé akkordy bolestné, nápěwům hrobnjm se podobagjcj, a wzhůru ke mně se nesl zpěw ginoššký — a saucitně se dral w srdce mé, i newyslowitelnau mne zagjmal mocj. Zněl takto:

Proč, tauho má, mne z lůžka wábjš wen,
Zawádjc ducha w bludný noci sen,
Že, sotwa z tmy procitne prwnj swět,
K azurowému nebi zdwihám hled?

Tam w oceán se stápjm wznessený,
A wůkol zjrám neutěssený;
Ach, běda! — z nadezemských kragů wssech
Mně hřbitownj do srdce wane wzdech.

Gen prach ty hwězdy? smrtelná gich zář?
A wěčně bledá, mrtwá Luny twář, —
I w temnopustau, bezkonečnau noc
Gen přjhodných gi wětrů žene moc?

Ku zemi klesne smutné oko zpět,
Kde kyne mág, a wonný růžj kwět,

Kde srdce k srdci přátelsky se pne,
A saucitně w cizjm se želu hne.

Opadly kwěty, zassel krásný mág,
A kolem ležj spustlý wlastnj krag;
Nade mnau prázdný, bezkonečný strop,
Pode mnau temný, wěčně chladný hrob!

Opusstěnče, kdokoliw gsi, genžto gsi wykřknul, co giž dáwno w sobě tagjm, co sám před sebau zakrýwám, kdo tebe přeswědčil o wěčné temnosti hrobu, a o neobmezené prázdnosti oblohy? Z twoge sny zničeny gsau — a ty gesstě žigeš? —

A tu gsem spatřil, gak w záři měsjčné kytara, z břehu hozená, letěla w řečisstě, a s hlukem we wlny padssi, nezněla wjce.

Ginoch gi odhodil, a nežli hladina nad nj se zawřela, i on se pochowal w lůnu wltawském. Ze wssech stran se ozwal diwoký ausměssný chechtot, prowázege pád mladjka, a hegno tajných ptáků wysoko nad zemj mu zpjwalo pohřebnj pjseň.

To byl tedy labutj zpěw twůg! prawil gsem k sobě — a hle, hynula kragina před okem mým, a temnost neprohledná obkljčila mne. Wůkol pustá, čirá tma, nade mnau ani gedna hwězda, ani gedinká záře newyrážela z chmury. Cjtil gsem, gak se chwěge pode mnau země, gak mne w letu zanássj w neznámau dálekost.

Zasslo slunce, uhasly wssechny hwězdy mé; umdlena těžkým břemenem žiwota bezděky se kogila dusse má w ukrutných mysslénkách, a kamkoli se obrátil wnitřnj zrak můg, wssady gen zničenj se gewilo.

Na dobré cestě se nacházjš, mladjku! — ozwal se za mnau hlas.

Uleknutý se obrátiw, nespatřil gsem ničeho, kromě dwau očj, temnau nocj se gisskřjcjch.

Gen pokračug na té cestě dále, gest to negbližssj cesta k blaženosti, doložil mluwec hlasem, gak se zdálo, ausměssným, i poznal gsem, koho u sebe mám. — Gdi, prawil gsem k němu, ty mi newyswětljš, co temnostj pustau obkljčilo dussi mau. Gá hledám hwězdy horaucj, a w tmawé wýssi gen práchnicj se nesau země; wtjrám se w modrau oponu nebeskau, a hle, genom prázdno se tam gewj.

On. Litugi tě, ale nediwjm se ti. Wždyť to wždycky wasse slabá stránka býwala, ubozj zemsstané, že gste dále doběhnauti chtěli, nežli nohy stačily. A kam wás posléze ta nespokogenost přiwede? — Widěl-li gsi před chwjlkau blázna, co se we Wltawě skaupal? Ten s tebau do gedné třjdy náležel. Kam dossel, o tom gsi se sám přeswědčil. Třjwe rozmeyssel, pak pochybowal, pak si zaufal, — na to si zazpjwal, a — finis coronat opus — utopil se. On wssak nebyl gedinký toho druhu na zemi. — Řci, co žádáš, snad mi lze zodpowjdati otázky twé.

Gá. Tobě? Nikoli. Ty můžeš zbuditi smyslnost mau, tělo mé můžeš donutiti k hřjchu; oko mé můžeš omámiti krásau widitelnau, i dráhu mně possiti růžemi skwělými: ale co w hlubokosti mysli se kryge, onu tauhu, genž přestupuge swěty widitelné, genž hledá prawdu pauhau, nezakrytau w bludném oděwu smyslné krásy, tu ani we mně udussiti, ani upokogiti nemůžeš. Gá žádám nesmrtelnost, a přeswědčenj o bytnosti té, po nižto plane tauženj w prsau mých. Gá žádám zoprawděnj widin těch, gež od prwnjho wkročenj do žiwota následowaly mne; onen pramen swětla chci spatřiti, z něhož slunce a hwězdy obdrželi skwělost swau.

On. Ubohý possetilče! řekl bych, že gsi blauhým přemeyssljenjm rozumu pozbyl, to wssak nemožno, an wjm, kde gsi se oddal swé filosofii — kde se wsse pogednáwá a dokazuge, co samo sebau se porozumjwá, a kde se wssecko pomjgj, co se dokázati aneb zwrhnauti nedá. Hleď, tamto po wýsostech taužjš a zdwjháš očj, a zde ani na krok newidjš, mimo zewnitřnosti wěcj; tam nad hwězdami hledáš země a stjháš swěty neznámé, a zde nepoznáwáš ani sebe, ani okolnosti swé. Kdybys byl maudřegssjm, užjwal bys, co se ti nawrhne, a přigmul, co se ti podá, a tjm bys sobě dobyl chwály podáwagjcjch, i dobrého žiwota. Gá tě wyučjm hlawnj zásadě mudrctwj zdegssjho, abys swět prossel lehce a bez obtjžnosti, a když zagdeš, budau tě po smrti nazýwati nesmrtelným.

Gá. Co mi na této zemi záležj, co na usudku lidském? Gá chci wěděti, proč gsem, a zdali widina má i wěčnost nenj gen pauhým bludem.

On. Upokogim mysl twau: pohledni wzhůru!

I učinil gsem, gak prawil, a hle, w newyslowitelné dálce planula hwězda ohněm, wssecky swěty podělugjcjm, a swětla nebeská, genž se ukryta chowala w chmuře, wystupowala z mraků černých, a wjtala pramen wsseho swětla, genž daleko pod njm se ukrýwal.

[Pokračowánj.]

Slownjk powěstných gmen.

Abilegaard Mikoláš, dánský malíř, narozen w Kodani (Kopenhagen) roku 1744, umřel dne 14. čerwence 1809, gsa direktorem a professorem na umělecké akademii. Slušno geg počjsti mezi neygenialněgšj malíře dánské. Geho důwtipné sestawowánj progewuge, že se byl walně starými klassiky obíral, a že nadán byl bohatau obraznostj u wygádřenj. Pět let meškal we Wlaších, a tuto se starými, klassickými wzory powznesla umělecká geho wzdělanost na onen stupeň wýsosti, kdež napotom gako hwězda mezi wšemi saurěkými zářil. Samostatný geho duch wšem pracem známku půwodnjho rázu wdechl, na plodech bohaté geho obraznosti gewj se cosi zádumčiwého, spolu ale i cosi welikého a slawného; a w děgepisných geho četných obrazech panuge gasný, wznešený sloh. Ačkoli znamenitý počet geho welkých děgepisných obrazů w sjdelnjm zámku w Kristianohradě roku 1794 plamenem zničen byl, předce gich gešťe hogné až podnes pozůstalo. Poslednj práce, kterau byl dokonal, byly čtyry weliké obrazy z Terencowy weselohry. — Žáky swé učjwal, že theorie umělci nespomůže, a že gen přjroda a cwičenj geg na stupeň umělecké hodnosti powznese; sám ale předce t[illegible]a děgepis swého uměnj welmi dobře znal. Mezi žáky geho, malíři a sochaři, zagjmá prwnjho mjsta powěstný Thorwaldsen, a giž pro tohoto gediného i gméno učitelowo nezahyne nikdy. Abilegaardu nelze též co spisowateli zásluh upřjti, psalť mnoho, owšem nazwjce krátkých pogednánj, malířstwj se týkagjcjch. Že i mnoho utrhačů a tupitelů měl, nesmj žádnému s podiwenjm býti; tak se často swět odměňuge zásluhám.

—j—

Ambrož Josef Karel, narozen roku 1759 w Krumlowě w Čechách, cwičil se pod zprávau staršjho Koželuha w hudbě, obzwláště wšak zpěwu se oddal. Roku 1784 stal se zpěwcem na diwadle w Baireuthu. Cesty, gež byl odtud do neyrozličněgšjch kragin konal, uwedly geg w powěst, dadauce mu přjležitosti, dle lepšjch wzorů se zdokonalowati; zjwaltě na gewišsjch w Hamburku, Hannowru a Wjdni, i stalť gest se konečně w r. 1791 prwnjm tenoristau na národnjm berljnském diwadle. Zde teprw počala geho skwělá epocha; bez odporu bylť on geden z neypředněgšjch zpěwců, gimiž w tehdegšjm čase diwadla w Německu wykázati se mohla. Welký podjl na přednostech zpěwu geho, učiniwšjch geg miláčkem obecenstwa, i ta okolnost měla, že uměnj geho toliko na mechanickau obratnost se neobmezowalo, nýbrž že i wýborným hudcem a skladatelem hudebnjm, gmenowitě pjsnj, byl, gichž množstwj w tisku wyšlo, i čteno a hledáno bylo. Ačkoliw náramnau plynnostj hlasu obdaren, předce geg k ozdobowánj, gimžto zpěwci často wynikati a skwjti se domnjwagj, tenkrát toliko užjwal, když stupeň neywniterněgšjho citu a wewška wygádřenj geg k tomu pohánéla, a pak nikoliw na ugmu krásné deklamacj. Pročež gen welmi málo zpěwců u přednášenj řečenj (recitativu) na bok se mu postawiti mohlo, a to gest hlawnj zkauška citu plného a rozumného zpěwce. Pro swau gemnau a lásky hodnau powahu a způsobné, bezeškwrné chowánj, býwal w okresy neywzdělaněgšjch a neywáženěgšjch osob pozwán, i hledán a milowán.

Wysoko stogj prawý umělec, an s nadánjm ducha swého i prawého člowěka spogiti zná.

Anderle František Josef. Žiwot tohoto muže podiwenj w nás wzbuzuge, gak wšemožně hudba na člowěka působiti může. Anderle byl synem zámožného sládka, i dřjwe sám sládkem w Poděbradech, w Čechách — té zaslíbené zemi hudby. Hral gest welmi dobře na hausle, nemohl wšak nikoliw od rodičů swých dowolenj obdržeti, w tomto uměnj i dále se cwičiti. Neywzdálenégšj mjsta, kdež geg nikdo newiděl ani neslyšel, wyhledáwal si, bráwage zde celé noci na swůg krásný nástrog s neustálau snahau, k neywětšj dokonalosti to přiwesti. Tjm wšak ona welká láska k hudebnjmu nástrogi stala se prawau náružiwostj. Od swých snad kárán, zůstawiw tagně w gedné noci roku 1762 swé welmi wýnosné řemeslo, ba i ženu a děti, šeltě, aniž kdo o tom co wěděl, s hauslemi w ruce a několika dukáty w kapse, mimo něco prádla, na zdařbůh do širokého swěta. Neyprw přišel do Polska, kdež geho nad mjru uměnj plná hra welkého obdiwenj způsobila a mnoho peněz mu zjskala. Napotom šel do Uher. Nemohlo chyběti, že šlechta králowstwj tohoto naň pozorna učiněna byla; našeltě neyžiwěgšj saučastenstwj a neybohatšj podporowánj, až konečně gjmi přemluwen, tam i swé stálé sjdlo wywolil. Učiniltě to, bohužel, wšak ne s těmi city, gakých srdce, žiwaucj takořka gen pro uměnj, chowati mohlo; ačkoliw pozemským štěstjm oplýwal, rodiny swé wjce neuzřel, newj se ani, zdali kdy po nj taužil. Přjčina wšak mohla to býti, proč později w smrtelném zůřenj swůg, dřjwe zljbaný nástrog, úsilím nohama rozšlapal, a žiwot winami obtjžený dokonal.

Pr.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Paměti hodno gest, gak si někdy morský slon počjná, když se mu, na břehu ležjcjmu, smrtj hrozj. Místo coby měl do wody prchnauti, aneb se brániti, zůstane pokogně ležeti, pozdwihne gen prosebně s slzawýma očima hlawy swé k hubiteli, a očekáwá we wssj skraussenosti gaksi zmužile palice neb bodce, kterež geg žiwota zbawiti magj. Člowěčj sjla by welmi málo s tjmto zwjřetem pořjdila, kdyby se obořilo, swých dásnj použilo, w nichžto tak přenáramnau sjlu má, že zuby, když se smrtj zápasj, kamenj na prássek rozdrtj.

W Ewropě se počjtá na 2000 časopisů — gak gistý německý státopisec wyprawuge — w Asii 27 a w Africe 5 nebo 6. Spogená obec (w Americe) gich má sama 840, a takž tam geden časopis na 14,000 dussj přicházj, kdežto w Asii geden na 14 millionů připadá. Toto udánj nedostihlo ale gesstě docela prawdy, neboť gich wysslo w sgednocených obcjch lonského roku 1200. W Bostonu, kterémžto městě 80,000 obywatelů počjtá, se wydalo 90 periodických spisů.

W Mnichowě žige za nynégssjch časů na 500 maljřů.

W Londýně četla panj N. 78leté sestře nowiny, a sice práwě o osobě, která náhle umřela. »To se mně také někdy stane, gá také náhle skonáme — řekla tato, klesla se stolice a — skonala.

Odtud několik mil od Kolomby (na Ceylonu) — wyprawuge slepý cestowatel anglický, Holman — spatřili gsme mnoho osob před gednjm domem, gak nám powěděly, ďáblůw tanec tancugjcjch, a to sice, aby ďábla odehnaly, genž w domě ležjcjho nemocného trápil. Přitom ale tak náramný křik dělaly, a tak ohyzdnau, pronikawau hudbu prowáděly, že nebylo lze ginák, než že musely swého aučelu dosáhnauti, nenjli totiž satanská wýsost docela, anebo wjc gesstě než hluchá. Gá gsem se gen diwil tomu, že nemocný newstal a neutekl, neb to byl takowý powyk, žeby se byl chromý běhat, hluchý slyssel naučiti musil. —j—

Ženské w Norwéžsku odjwagj se často w nezpůsobný a nedbale spořádaný ssat; w neděli wssak nosj střjbrných ozdob, kteréž památné a starodáwné býwagj. Některé necháwagjce wlasů swých okolo hlawy ljtati, wyblížegj gako čarodégnice Makbethowy; giné splétagj ge we wrkoč. We Worsu musj každé padlé děwče čepici nositi. Snérowaček neznagj, a mnohé w létě giného ssactwa nenosj, krom lehký kabátek.

Wěž Burj-er-Roos w Jerbehu gest ze samých člowěčjch kostj wystawěna, genž w prawidelných řadách mezi wrstwami rozličných giných kostj sestaweny gsau. Tato památná wěž ležj poblíž moře, nedaleko twrze čili Burj-er-Sook, gesti 20 střewjců wysoká, a má 10 střewjců na spodině w průměru, tratj se wssak pořáde k hořegssku stegnau téměř měrau, až se nahoře ostrým wrcholem končj. Z toho lehce spočjsti, kolik asi mrtwol k wywedenj této wěže se spotřebowalo. Neudrželo se w ustech samnégssjch obywatelů žádného giného podánj, kromě toho, genž tyto hnáty křesťanům připisuge. Wjce wssak podobno, že to pozůstatky sspanělských woginů gsau, kteřj pod zpráwau wéwody Alby zastiženi gsauce bauřkau, w Jerbehu byli přistáli; Maurowé ale, přepadnuwsse a zawraždiwsse ge, wystawěli na památku tohoto wjtězstwj a oswobozenj cizjho wpádu wěž tuto. Aby gi wssak před zkázau uchowali, potáhli gi wrstwau wápna. Za nassjch dnů walná giž část opadala, což wěži hrůzný pohled dáwá. Budowa tato zagisté gest gedinká toho způsobu, ačkoli i w Persii cos podobného se nacházj. Stawiwo wssak k perské wěži byly zwjřecj kosti. Persowé gi nazýwagj Kallah minars.

Gakýsi Angličan w hrabětstwj Kentském dal si k swé potřebě oděw zhotowiti, w němž neyprudssjmu dessti wzdorowati může. Tento oblek gest zcela auhořj kožj potažen, pročež nižádným způsobem nepromoká.

Kat w Christianii má to podiwné práwo, gednau za rok do gednoho každého domu wegjti a penéz žádati. Nedáli se mu žádných penéz, smj w tomž domě gednu tabuli w okně roztlauci. — Proč asi to, nenj snadno rozumem lidským dostihnauti, neboť kat nenj spolu také sklenářem.

Amerikánská zwlásstnost. Uzřel gsem — wyprawuge Lieber, dlauhý čas w Americe usedlý — w gedné ulici w Bostoně, krokem, gehož Cicero mudrcům schwaluge, přede dweřmi gedné hospody želwu se procházeti, na gichžto zádech stálo: »zegtřegssj poljwka.« Ubohý twor muselť k požjwánj swého wlastnjho masa lidi zwáti. Prostředek ten aučinkowal, wssickni okologdaucj četli pozwánj toto.

Pr.

Oprawenj omylů.

W čjsle předesslém str. 350 wlewo, po slowech: „Před oltářem Žiwěninym“ — prosjme přidati: „Wšecky wraucné pjsně pěgj“ a t. d.

W tom samém čjsle na str. 355 w lewo třetj řádek s hůry — má býti místo „goho“ — „geho.“

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 38mé.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w lilowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech wždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

17ho zářj] **[1835.**

Kdo ctj národ, wšeho si rád wšjmá,
Co mu národ w pamět uwodj.

J. Kollár.

O b r a z o w é.

1.

Čarokrásné gest to podjwánj,
  W gezernj kdy labuť gasnotě
  Sněžné djtky, z rána w gednotě,
U čilém si wodj pohráwánj;

W přemilostném když se usmjwánj
  Po nebeské luna modrotě
  S hwězdami si kráčj w temnotě —
Čarokrásné gest to podjwánj:

Krásněgšjho wšak mé oko zjrá,
  Kdykoli se máti laskawá
W lepotwárných lůně dcer ubjrá;

Než co nade wšj tau krásau králj —
  Gesti Wlast, zwoliwši sjdla swá,
Kde gj krásné duše obět pálj!

2.

Weleslawné gest to poslyšenj,
  Když se hrne s wěže dómowé,
  Gako se skal bystřj praudowé,
Ryzostřjbrých zwonů blaholenj;

Ohromných kdy hlučné warhan zněnj
  We prostorné klenbě chrámowé
  Stjhagj dostognj hlasowé —
Weleslawné gest to poslyšenj:

Slawněgšjho wšak mé ucho slýchá,
  Kdykoli welebná Přjroda
Rachot hromů w baufný wicher mjchá;

Než co wši tu slawnost měnj w pěny,
  Ge hlas wjtězného národa
Zwukem trub a bubnů progewený!

Karel E. Tupý.

Weċernj ſchůzky.

List 1.

Roztomilý přjtelinku!

Tu tedy gſem s tělem i s duſſj, a kochám ſe w radoſtech, gakowých ſe mi nedoſtalo giž dáwno. Gak gſem ſe do Maletjna doſtal, newjm ani ſám; to ale wjm, že gſem ceſtowánj i doſtawnjk negednau w duchu zažehnal. — Wytrhnuw ſe z Twého úbgetj pádil gſem s uzljčkem pod paždj do hoſtince, a málem bych byl giž přiſſel, gak řjkáme, po funuse s křjžkem. Bylo giž zapřažjno, kočj ſe hrnul we wſſj wážnoſti na ſwůg trůn, a gá ke krytému kočáru. Tam ſeděly giž tré ženſſtin, a gá ſi hned na Twá ſlowa zpomněl: „Dey pozor, ať ſi s tebau Mjlek neztropj žertjk." Proto gſem ſe ale předc we wſſj ochotnoſti whaupnul do kočáru, na prázdné mjſto po konjch, a drknutj klobauku do kočárnj oblohy mne hned poučilo, že muſjm konati ceſtu s obnaženau hlawau. Kočj ſſwihnul do konj, a gá ſi nepřál nic gjného, než kdyby mi možno bylo, nohy do kapſy ſchowati. Poněwadž ale toto přánj poněkud nemožné bylo, muſil gſem ſe oſudu poddati, a oſtýchawě ge mezi oſtatnj nohy gako kauſky dřewa bez dalſſjho pohybowánj wtěſnati. Wedlé mne ſedělo mladé děwče — mužſké tělo w ženſkých ſſatech; zrowna přede mnau a takořka mezi mnau kopuletá panička, a wedlé nj byſtrohubá wdowička — žiwý román. Co toho tato napowjdala, neuwěřilby žádný, ani ſnad, kdo z nábožné myſli wſſecko za prawdu má, ať ge to prawda nebo nic. Mluwila o wſſem, a tak mnoho, žeby ſe byla ſama neſtydatoſt a hlaupoſt zarděti muſela. Mně byla wſſak obrazem nowomodnj wzdělanoſti, kteráž pozlátka na ſe nalepj, a pak ryzjm zlatem býti ſe domnjwá; anebo wzorkem nowomodnjho literatora, který z pauhých titulů a několika nazdařbůh sbitých recenſj literaturu zná, i plnau hubau o nj zwatlá. —

Moge wedlegſſj a protěgſſj ſauſedka byla ráda, když která z nich čaſem onomu, wſſe s ſebau zahrnugjcjmu praudu ſlowjčko přimjſiti mohla, a gá ſe konečně ze ſamého zauſalſtwj dal do — zjwánj, až gſem i ſſťaſtně dřjmati začal. Gaké to ale dřjmánj při rachocenj těſného kočáru a ſſtěbetánj byſtrohubé řečnice bylo, můžeš ſobě ſnadno domyſliti.

Slunce ſe giž bylo — gak řjkáme — potopilo we weċernjch čerwánkách, když ſe můg žalář zaſtawil, a gá gako ſwobodau obdarowaný wězeň z něho wyljznul. Byli gſme w Kokrdowě. Rozlaučiw ſe s trogljſtem ſwých ſpoluceſtowatelek, hnal gſem ſe do hoſtince, a málem bych byl hoſpodſkému we dweřjch ſklenici, giž ochotně w ruce držel, do duſſe wrážil. „Koſſamatiner!" zachroptěl leknutjm ubohý krčmář, a přehluboce ſe ſkláněge uſtaupil mi z ceſty. We ſwětnici ſeděli dwa hřmotnj wozkowé, a giný, w oděwu k zaneſſenj do papjrny ſkoro giž až přezrálém, naſtrčený poceſtný. Chtěl gſem ſe uſaditi, kolozubá kráſotinka mne ale uwedla s ohromnau zdwořiloſtj do poſtranného pokogjka. Na ſtole ležely we wſſj pokoře uſſiſſmané německé nowiny. I wzal gſem ge pozorně do ruky; ſotwa že gſem ale do nich nahlednul, a že teprw od měſjce ledna gſau, zpozorowal: přihnalo ſe pět učeně oděných panáků, s howorem welmi hlaſitým. Zwláſſtně geden z nich ſe nelidſky naparowal a prſkal, gako kopa ſynů Abrahamowých, když gim o hrdlo gde. Co? geſt to dowolená — wřjſkal — geſt ſlýchaná wěc? — Ten čmjral! ten mizerný pjſálek! takowá opowážliwoſt by zaſlaužila —

Druhý. I což pak to! — Kdož ale gak žiw ſlyſſel, zakljti truchlohru s tak weſelým aktem —

Třetj. A rozděliti gi na čtyry akty; w theorii ſtogj, budto tři nebo —

Čtwrtý. A což werſſe, ani ſe to nerýmuge!

Prwnj. Hrůza! hrůza! tak hrubě hiſtorii na temeno tlápnauti!

Pátý. Člowěk by muſil mjti fantaſii gako krkonoſſkau horu! W tom okamženj máte hrdinu tady, a ſotwa odegde, giž opět wyſtupuge na mjſtě as dwadcet mil wzdáleném!

Prwnj. W hiſtorii neſtogj ani ſlowa o geho otci, a on mu weřegně otce dá, a k tomu tak wážného! A kdyby tato truchlohra i neylepſſj ze wſſech doſawádnjch byla, to gi muſj zatratit, to gedinké gi podřjzne krk. Proč nepřiſſel ke mně, gá giž co deſitiletý gſem tuto truchlohru měl w hlawě ſe- a rozſtawenau? Otce mu dát! Za to gá mu ale — gá — gá —

Tu přineſl hoſpodſký gečmjnkowého nápoge, rozhorlenci ſe horliwě napili, a tjm obratněgi a tjm učeněgi ſebau potom zmjtali gazýčkowé gegich. Z celého gich rozmlauwánj a naparowánj gſem poznal, že do třjdy kokrdowſkých literatorů náležegi, a že z diwadla na kritickém konjku přiklusali. Když ſe poněkud ſopka gegich wřeſku utiſſila, dodal gſem ſi ſmělosti, na ně promluwiti, a to ſice několika naſchwál wyhledanými ſlowy, gak ſe řjká, z wyſoké, nowé, neſrozumitelné čeſſtiny.

Wy gste, pane, z Prahy! zwolal onen horaucj hagitel staroweké historie.

Gá. Ano, gsem! a welice gsem Štěstěně powinowán, že mne uwedla —

On. I witeyte nám mezi zděmi kokrdowskými! Nepochybně také wlastenec! Tok nám budete muset powjdati o wěžaté Praze, gakých wěnců nám tam literatura opět uwjti hodlá, a gaké powěsti o nás to staroweké město proletugj. Nez, nynj račte s námi do diwadla; uwidjte sice giž gen dwa akty, z nichž ale předc poznáte ukrutnau chybu, giž se náš dramaturg Slawohluk dopustil. Powažte, — osmělj se člowěk hrdinowi dáti otce! zaplete wám w gednánj otce, o němž se historii ani we snách nezdálo. Nenj-li to hrůza?

Gá. Gestli že děg, gak gsem zaslechnul a nynj se domeyšljm, w stoletj a časy padá, o nichžto nám historie hodnowěrnau zprávu udati ani nemůže, a gestliže k aučelu básnjkowu směřuge, a k rozwinutj hlawnj geho myšlénky slaužj — —

On. Powažte ale, historie! historie! co z nás bude, nebudeme-li se historie držeti? Pogďte gen, a přeswědčjte se o tom neslýchaném zločinstwj!

Šli gsme tedy do diwadla, hned wedlé hostince. Pomysli, přjteli, že stogjš před školau, w njžto asi deset klaučků na hausle škrábe, a budeš slyšeti onu přeljbeznau hudbu, která mě giž po ulici gdaucjho wjtala. Přicházela z diwadla! Mne obešel mráz; nicméně gsem ale předce zmužile w tak wzácné společnosti do diwadla kráčel a wkročil. A sotwa že gsme se na sedadla umjstili, zazwonilo se, lahodjcj zwuky hudby umlkly a wzhůru se walilo čerweným papjrem polepené prostěradlo čili — opona.

Tu se ztrhlo náramné tleskánj. Proč pak tleskagj? ptám se pln podiwenj.

Proč? — usmál se na mne gakýsi opowrženě můg sauseb — ai, ai, což gste newiděl, gak lehaunce a něžně se opona nahoru winula?

Gá. Tak? Inu arci, welmi znamenitá wěc.

Sauseb. Gá se diwjm, že newolagj —

Gá. Oponu — ?

Sauseb. Ai, toho co gi wytahowal!

Tleskot se ztišil; — na gewišti wystaupil neweselým břichem nadělený muž, kterýž, gak gsem pozděgi zpozorowal, dlauhau nemocj zmořeného, wyzáblého churawce představowal, aneb aspoň představowati měl. Brzo za njm se přihnala druhá osoba — suchému dlauhému koštálu se podobagjcj, a hragjcj na bugarého, mužného wogewodu, či gak se wšickni ti welcj páni nazýwagj, o něž mezi dilletanty powstáwagj šarwátky. Geg přiwjtal nesmjrný tleskot. I usmál gsem se, a zraky gsem na sauseda, wšj silau do dlaně si peraucjho, obrátil. Důwtipný sauseb porozuměl zrakům mým a řekl: Tušjm, že opět newjte, proč se tleská? Ai, ai! což gste tak přjliš krátkozraký, že ani s brýlema newidjte, gak sličně a milostně wogewoda odjn gest?

Gá. Šatu se tedy takowá sláwa děge?

Můg pan sauseb giž usta na wtipnau odpowěď otwjral, an tu hlasowé: Kregčj! wolati počali, k čemuž i on hned swůg přimjsil. Kregčj ale newyljzal; mjsto něho se přihnal inspicient, a sice s takowau: aby wzácné obecenstwo odpustilo, že kregčj se poděkowati nemůže, poněwadž njm práwě zimnice w postelí lomcuge, že to ale za malau chwjli manželka geho učinj, pro njžto giž co neyrychlegi poslal. Skutečně také panj kregčowá přišla, a hlubokými poklonami se za hřmotné: bravo! poděkowala.

Gá. I tok by se měla — ge-li šat saukenný — i owce wywolati, kteráž tu wlnu nosila! — Zde gest wěru welmi uznalé publikum.

Sauseb. To ge wšecko gesstě chmýr! Počkeyte gen, až wystaupj náš host, „panna Hanausowa,“ ona weliká tragická herečka, gak tu přiwjtáme! — Tu gi máte — tleskeyte! křičte!

K čemu bych křik a tleskot přirownal, genž se nynj w herně rozléhal, w skutku newjm; něco tak přehrozného, tak diwokého dosawáde ani ucho neslyšelo, ani oko newidělo. Asi za čtwrt hodiny se wřeskot utišil, a „panna Hanausowa“ počala rukama házeti a kokrhati, že byla hrůza, djwati se na ni, ale gesstě wětšj hrůza, poslauchati gi. Proto se ale předce skoro po každém slowě tleskalo, a po odchodu gi radostné publikum pětkráte wywolalo.

Sauseb. To ge herečka! ta swému uměnj rozumj! — Co? — Pane, widěl-li pak gste kdy coš podobného?

Gá. Podobného ne; zdá se mi ale, že gi samu gako statistku při diwadle —

Hrozný hlomoz mi dalšj řeč překazil. Přiwalilo se — na gewiště totiž — asi dwadcet ozbrogených woginů — magjce bitwu představowati. Kráčeli gsau pokogně, muž wedlé muže, w řadech až do prostřed gewiště, pak se rázem prwnj řady obrátily na zadnj, počaly nepřátelsky zbranj rachotit, pět gich padlo — a ostatnj utekli. Za chwjli přišel wogewoda a rukama

lomil nad ztrátau tak chrabrých woginů! Mezi geho bědowánjm keychnul hlasitě geden z mrtwých — diwadlo zawzněło tleskotem — mrtwý wstal — poděkowal se — i spokogeně opět na zem mezi mrtwé spolubogownjky se natáhnul. — Mrtwj se odstranili, a diwadlo se proměnilo. Opět přehrozný tleskot, a na wsseobecnau žádost se musela proměna třikrát po sobě opakowati. — Proč se nynj tleská, wždyť nenj žádný na gewissti? čili gesstě proměně?

Saused. Nikoli! Zadnj opona ge nowá; což newidjte?

Gá. A tak! Totě diw, že sstětce newolagj, gimiž malowána byla.

Saused. Což sstětce! tu máte maljře, klaňte se mu.

Gá. Kdo pak gest ale černě oděný muž, genž chwjlkami hlawu z postranic (kulis) wystrkuge, a když se rukau genom hne, giž wyskočj a se klanj?

Saused. To gest skladatel dnessnjho kusu; deyte pozor — tamto na prawo sedj geho rodina — ti ho při každém tlesskánj gménem wolagj.

Gá. Takéť se přisluššj gemu ke cti tlesskati, a geg wywoláwati; neb kdyby nebylo geho, nebylobу truchlohry, aniž přjležitosti k tlesskánj. —

Z tohoto, milý přjteli, aspoň poněkud poznáš, gak blaze mi w kokrdowském diwadle bylo! Na ukončenj této prawé truchlohry čekal gsem gako rumem zasypaný na wyswobozenj. Osud mne ale nenechal ani tak dlauho čekati. Když bylo třetj gednánj giž přes polowičku uběhlo, potýkal se nadřečený wykrmený churawec s napowědau wessterau silau o strassný monolog, a hned na to měla k němu osoba, wěsstce předstawugjcj, přistaupiti. Churawec by rád byl za monolog wywolán byl, a protož, misto co osobu pokogně očekáwati měl, ze dweřj se hnal, chtěge totiž diwákům přjležitost dáti, aby geg wywolali. Dřjw ale, nežli se ke dweřjm dokulhal, wystaupil wěsstec; churawec zlostj, že mu umělecký záměr překazil, po uměleckú se naň nezdwořile obořil, wěsstec se též na hrubost s hrubostj wytasil, počalo hassteřenj, z počátku potichu, potom hlasitěgi, až by se byli málem na gewissti possawlowali. Udělali to ale, gakož lidé wzdělanj, za postranicemi, a tak wzdělaně a umělecky se zpohlawkowali, až geden druhého zkrwácel. Gewisstě zůstalo hodnau chwjli prázdné. Konečně wystaupil sám pan ředitel, omlauwage s hlubokými a ssirokými poklonami, že se dále hráti nemůže, poněwadž se prý pan Nedogez (onen hromotluk) náhle roznemohl; že se ale w několika okamženj wssecky dekorace a změny ze čtwrtého gednánj ukážj, gakož i ohniwý drak, který na konci třetjho aktu přes gewisstě letěti měl. Hlučná pochwala zawzněla diwadlem.

Kokrdowským tedy nezáležj wlastně na dramě — pomyslil gsem si nahlas — nýbrž na dekoracjch a na smyslné okrase?

Saused (s nesmjrným podiwenjm.) A pročbychom tedy chodili do diwadla? Zwěděti, co ten a onen spisowatel sepsal a gak to sepsal? — toť si mohu doma přečjsti; tu ostatnj a tu prawau okrasu drámy spatřjm toliko zde. Proto gest to diwadlo, abychom se djwali a diwili, a čemu ginému byste se chtěl diwiti? slowům? K tomu gsau —

Opona se wyhrnula, gewisstě se pětkráte po sobě změnilo, wždy něco giného předstawugic, a konečně se přes ně — scéna na efekt — přehabrowal ohněm prskagjcj drak. Při tom skřjpalo cosi w orchestru hudbě podobného, a w parteru se nemilosrdně mlelo do dlanj. Wywoláni byli: malјř, kregčj, wlásenkář, massinista, wssickni skwostně oděnj herci, třeba i teprw byli we čtwrtém aktu wystaupiti měli, mladé, hezké, neb aspoň hezky ljčené herečky, ředitel, spisowatel několikrát, ať geg wolali nebo nic, a konečně napowěda — kterýž toho wssak zaslaužil, neboť musil křičeti, diw si dusši newykřičel, negen co herec mluwiti, nýbrž i co dělati měl. Při tom gsem zpozorowal, že na posledněnjm mjstě wždy několik klučjků tlesskati a wolati počjnalo, a potom teprw že ostatnj publikum do ohně přisslo. Inu, mládež gestі wždy wássniwěgssj; i na giných mjstech gsme to shledali.

Pogďme, řekl Prawdomil, onen neyprudčј horlitel na spisatele truchlohry, a chcete-li pannu Hauaufowu něgakau básnj poctiti, tuto gj odewzdeyte.

Byli gsme práwě we dweřjch. Stálo u nich malé děwčátko, gako bůžek oblečeno, s kossjčkem w ruce, w němžto giž mnohá báseň kokrdowských básnjků milostně plowala.

Gá gi měl giž před čtrnácti dny hotowau — řekl geden z nassj společnosti, složiw také swůg básnický urobek do kossjčku; — hned, gak gsem se dozwěděl, že panna Hauaufowa u nás po hostinsku wystaupj, gsem se gi ke cti na Pegasa wysswihnul.

Gá. A gesstě gste gi snad ani neznal?

On. K čemuž to? Hostů si máme wážiti, máme ge ctiti, a ukázati gim, že také něco dowedeme, a že w Kokrdowě také wzdělanost domowem gest.

Pan Prawdomil chtěl také něco učeného o wzdělanosti prohoditi, práwě gsme ale na ulici přissli, kdežto se k němu s hlubokau poklonau muž přihnal, stranau s njm pokročil, a gakési omluwy před njm wysypal. Gak gsem zpozorowal, byl to herec hromotluk, pan Nedogez. — Dobře, dobře! dal mu za odpowěď pan Prawdomil a wkročil s námi do hostince, w němžto mne byl osud s njm seznámil.

[Pokračowánj.]

Průpowědi.

Kdo se času nynějssjho w spoléhánj na swé zásluhy do swěta paussti, a giné podpory s sebau nebere, býwá opusstěn.

Dospělé palmě ani krutost mrazu zimnj, aniž wedro času letnjho neusskodj.

Nade wssecku ohawnost daleko mrzčegssj gest záwist. Žiwjc se toliko hadjm a gesstěrčjm gedem, a přigjmá k sobě wlastnost gegich tak welice, že oč gen zawadj, na ručest wssecko posstwrňuge.

I ta maudrá hlawa může se někdy na pochybném rozcestj octnauti; a wssak brzo se zpamatugje, do prawého zas uwede se kolege. Kdož gakžiw nepoblaudil, nemá bezpečnau prawdy gistotu, kráčj toliko podlé wěd a nawyklosti, gako příležitostně, nikoli pak z přeswědčenj.

Zpurná nechuť práci negen newybude, alebrž nespokogenému činj gi mnohem těžssj a nesnadněgssj.

W. Hek.

Obrazy a kwěty snů.

[Pokračowánj.]

Widjš-li ten plamen? prawil Mefisto; tenť swětlo rozsjwá, z něhož wssecko pocházj.

Zraky moge wssak se giž ztápěly w blesku daleké té hwězdy, nade wssecky wyšssj a gasněgssj. Gen gedno gsem cjtil taužení, totiž k nj se přibljžiti, a gen gednu bolest, totiž wzdálenost mau! Gen gedna mne naplnila blaženost, — wyskaumati gi — a gen geden žel, totiž wědomj obmezenosti mé!

Nuž, nynj gsi spatřil pramen swětla, prawil onen dále, i daufám, že ti zadost učiněno gest.

Gakž krásně, newyslowitelně welebně zjrá z temné wýsse nebeské! odpowěděl gsem. Ó, proč negsem gednau z oněch millionů hwězd, abych letem wznesseným se přibljžil k té záři planaucj! Proč mi na perutjch orlowých nelze zhůru poljtnauti, abych sprosstěn půdy zemské, zassel w pohledu wnad newyskaumatelných?

On. Aihle, nebyl bych pomyslil, že wy zemsstané tak gste wssetečnj. Dřjwe byste rádi widěli, pak měli, a dosáhnauce, čeho gste žádali na zemi, brzo byste i hwězdy chtěli opanowati. Nediwil bych se, kdyby to byla negaká djwka, kterau si mladj páni hned na prwnj pohled zamilugj; ale z ničehož do nebe letěti, a ex abrupto pramen bytnosti skaumati, toho, slabá ubožátka, nechte, sice nadchnutá wasse hlawa překotem se přewážj, a tjm hlauběgi k zemi klesnete.

Gakžby se stal člowěk wznesseným, welikým tworem — mluwil gsem gá, nedbage na mefistofelské kázánj — kdyby mu dopřáno bylo, gedno okamženj ztráwiti na bljzku twém? Gakžby duch geho wždy zpět taužil k požitj blaženosti, a od ničemnostj se odwrátil, nynj geg zaměstnáwagjcjch!

Myslješ-li? skočil mi on do řeči. Poznáwám w tobě nowáčka na swětě. Pohledu na řjssi hořegssj člowěčenstwo giž dáwno uwyklo, a čemu gen poněkud zwyknau lidé, to ge nezanjmá wjce, aniž na ně zwlásstě působj. Nynj giž žádný nepozdwihuge očj k nebi — nežli zde onde osamělý Siegwart, a poněwadž i tyto materialismem nynějssjho wěku z módy přicházegj, gen hwězdáři gesstě prosaickým okem a chladnau myslj kraginy hwězdnaté wyměřugj a minutu wypočjtáwagj, w kterau hallepská kometa k nám připlawe. Ostatně se žádný ani o hwězdy, ani o pramen gich swětla nestará, aniž geg poznati žádá; mudrci hledagj swětlo w zatemnělých knihách; ginj hledjce do sklenky o hwězdách zpjwagj. Cožby wám z toho wyplýwalo, kdyby ona hwězda i snésti se mohla nad Prahu, a na zámecké wěži se usadila? — Chodili byste se na ni djwat, obdiwowali byste gi asi tři dny a tři noci, a wtipný telegrafista sepsalby o nj w Bohemii pogednánj, a byloby po hřmotu. Pak si gi žádný wjce newssimne, a kdyby každá gednotliwá záře pogjmala oswětu země a prawdu wssech swětů. Ale postawjm wám tam střjbrnau hwězdu, kteráž by začasto paprslek asi liberní wyhodila, a uwidjme, gak ta na wás působiti bude!

Gsi na omylu, odpowěděl gsem, a nepřeswědčjš mne. Proč zakrýwám zrak swůg před wnadami náhodnými, a obnažugi oko, když tichá mi kyne wěčnost, a záře hwězd nade mnau se rozgasnj? Proč moge tauha k ginému mne cjli wábj, nežli mi žiwot a doba podáwá, a nespokogeně blaudjm od swěta k swětu, bych nassel to mjsto, z kterého swobodně mi lze prohljdnauti záwog, genž wěčný pramen swětla a prawdy obwinuge? Čili toliko gá to taužení znám, toliko mne blud tento wzhůru wyhánj, až k nejwyššjmu stupni oprawdiwosti, abych snad tjm hlauběgi klesl, w newyskaumanau bytnost temnosti podzemnj?

O nikoli! — Každému, kdo se gménem člowěka honosj, přirozena gest tauha a bolest, blaho i zaufalstwj, genž w tom gednom citu spogené se nacházegj; ale ne každému lze wyřknauti geg, an okolnosti nepatřné dussi člowěka obkljčj od prwnjho na zem wstaupenj, a prowázegj geg, až se gim ukryge we wěčnosti. Ty wssak gsi mi ukázal žádanau hwězdu. Možno-li ti, mne k nj bljže uwesti? Gen tam, na geden z oněch známých swětů, genž každonočně se wygewj na obloze temné — gen tam mne powyneš, a daufám, že aučasten budu záři newyskaumatelné.

Tedy pogď a zkus! zwolal onen, a giž gsem se octnul w geho náručj. —

Nesl mne wzhůru, wýš a wýš; a giž gsem neslyssel hučenj Wltawy a ssumot stromů; giž gsem necjtil wůni kwětů pobřežných, a giné než zemské mne owjwaly wětry. Hluboko pode mnau se nesla země, co černá loď w bezkonečném moři. Auzké prostranstwj; malé mjstečko pro nesčjslnost žiwých a bezžiwotných tworů. Hory a doly, skály a luka, řeky a moře wedlé sebe obýwagj. Tygři a lidé na té gedné žigj zemi. Milliony srdcj přebýwá tam, kde gich giž milliony shnilo! A w každém těchto srdcj giný se wyobrazuge swět; w každém kwětu radost a bolest, naděge a láska, blaho a žel! Kam, ó země, tichá země, wesskeré ty twory zanássjš? —

Gak ale wýsse gsem letěl, menssila se pode mnau kaule zemská, a giž gen w dalekosti se mjhala co mdlý stjn býwalého swěta. Bylo mi tak lehko w powětřj, tak wolno! Tak wznesseným gsem se cjtil, a bylo mi, gakoby aud po audu těla mého mne byl opustil, aby w přjsstjm okamženj swobodná dusse má k dědině swé sama se powznesti mohla; tu zmizelo wsse před okem mým, a newěděl gsem o sobě. —

W nowém chwěnj gsem opět obžiwnul, a cjtil gsem, že stogjm. Kde gsem? tázal gsem se druha mého. Opět na zemi?

Nikoliw, odpowěděl onen. Tamto — ta mdlá záře od země přicházj. Zde gest hwězda.

Hwězda? zwolal gsem ulekmutý, wůkol pozjrage. Pustá, holá půda, chladný wicher a žádná zář, a to gest hwězda?

J pohlednul gsem wzhůru, a hle, gesstě wzdáleněgi ode mne planula widina, a opět gedna obloha, a opět giné neznámé hwězdy planuly nade mnau! —

Tu mi bylo auzko. — Tauha moge byla neupokogena, a wsse ztraceno, co mně milo bylo na zemi. —

Čež gi nikdy nedosáhnu? zwolal gsem bázliwě.

Nikdy! odpowěděl saudruh ausměssně.

Newyslowitelná mne gala hrůza a strach; neboť tam byla pustá — pustá noc! Slawičj zpěw tam nezaznjwal ssumicjm hágem. Žádné zwuky truchliwého milence, žádné zpěwy, ni weselé, ni zádumčiwé, neprozrazowaly bljzkost citliwého obywatele. Zpět, zpět mne zase hnala tauha moge k zemi, kdež kwjtky tak libě wykwětagj, kdež ptactwo tak wesele zpjwá, kde mne žiwot obwjwá známým, přjwětiwým wzdechem. Tu mi napadla pjseň onoho zaufanliwce:

Ku zemi klesne smutné oko zpět,
Kde kyne mág a wonný růžj kwět,
Kde srdce k srdci přátelsky se pne,
A saucitně w cizjm se želu hne! —

Zpět mne uweď k zemi! zwolal gsem k němu, — nežli zde zagdu.

Zagdiž! ausměssně odpowěděl tento, a odcházel. Mne gala zaufanliwost. Nespustil gsem se ho, pewně otočiw rámě okolo beder geho, až rozhorlený mne popadl a wyhodil do powětřj.

Ty gsi sem chtěl! zařwal hlasem diwokým, a ztratil se pohledu mému.

Gá wssak přeletěl obzor hwězdy, a klesal dál a dále, hlaub a hlaub! Giž mne opausstěly mysl a wědomj. Z newyskaumatelné wýsse letěl gsem k newyskaumatelné hlaubce, newěda, kam mne osud zanese. Nade mnau a pode mnau se mjhaly swěty, wůkol mne hučel diwoký wjr. Bezděky a bez smyslů letěl gsem wjrem hlaub. Mezi zemj a nebem gá gediný cjtjcj twor! Giž gsem zaslechl krahugce, giž se mnau w západ letěl orel, giž mne powědomé obwjwaly wzdechy — ale hynula mysl má! — Když gsem procitnul, chladný pot wlažil horké čelo mé. Rosa co kapky stříbrné lesskla se kolem na kwjtj; mlhami se probjralo slunce, a wjtězoslawné zpěwy pobřežného ptactwa wstaly ge. Pode mnau hučela Wltawa, a plawec podskalský w člunku se kolébage zpjwal si, dle slow Zámorského:

Kdož ochrany Neywyššjho
W skreyssi geho užjwá,
Ten w stjnu Wssemohaucjho
Bezpečně odpočjwá.

Ano, prawil gsem k sobě, spatřiw na břehu mrtwé tělo utopence, wlnami wyhozené ležeti — ano, bezpečně odpočjwá! — a spěchal gsem k městu.

[Pokračowánj.]

Slownjk powěstných gmen.

Angelo Michael, wlastně Buonarotti, ze staré rodiny hrabat z Kanosy, narodil se roku 1474 w Kapresi, a umřel w Římě 1546. Geho obdiwenj wzbuzugjcj welikost ducha obgewila se negenom w maljřstwj, alebrž i řezbářstwj, we stawitelstwj a básnictwj. Dominik de Ghirlandajo byl geho prwnjm učitelem w kreslenj, napotom se po dwau létech dostal do umělecké sskoly, gjž Lorenzo de Medici založil, a tu wedenjm páně Bertoldowým w řezbářstwj takowé pokroky činil, že w ssestnáctém roku wěku swého ku podiwu wssech znatelů odlitek (Kopie) hlawy starého satyra w mramoru wyhotowil. Rowněž tak i gako maljř wynikal, až i požádán byl, s powěstným Leonardem da Vinci w rádnici we Florenci historické obrazy malowati. Tu wytwořil onu powěstnau scénu z wálky, gjž Florenčané s Pisau wedli, kteréžto obraz za neywýtečněgssj geho děl se wyhlassuge, bohužel ale, zcela zachowán nenj. Odtud geg wssak powolal papež Julius II. do Říma, a dal mu rozkaz, aby proň hrobku pracowal. Dwakrát se od této práce ustalo, čehož přjčinau byla buďto uražená Angelowa hrdost, anebo záwist umělců. Bramante a Giuliano da Sangalo obzlásstně papeže přemlauwali, aby klenbu sixtinské kaple Angelem malowati dal, poněwadž gim powědomo bylo, že w takowémto způsobu malby se byl gesstě nikdy nezkaussel, a tjm myslili — když se mu totiž tato uloha nepowede — že geg o přjzeň papežowu připrawj. Lest se gim ale nepowedla. Angelo dokončil, ačkoli ustawičně k čerstwosti nabjzen, we 20ti měsjcjch swau práci, gjž každý znatel se podiwiti musj, a umělce w celé welikosti geho půwodně twořjcjho ducha pozná. Když potom opět na hrobce dále pracowati chtěl, umřel Julius, a Angelo na rozkaz potomněgssjho papeže Lwa desátého do Florence se odebrati, a stawbu přednj strany swatowawřinské knihowny přewzjti musel. Ale i z této práce geg wytrhlo Lwowo úmrtj. Za Adriana ssestého wypracowal opět několik soch k nadřečené hrobce, mezi nimiž dwě znamenité, představugjcj Mogžjsse a Krista. Klementin VII. geg opět do Říma powolal, a dal njm dohotowiti nowau sakristii. Co ssedesátiletý stařec dostal rozkaz, aby w sixtinské kapli saudný den namalowal, kterážto práce — co do celku a sestawenj — zcela se nepowedla, nicméně wssak předce welikého, zkusseného umělce na gewo dáwá, a wjce uměleckému rozumu k poučenj, než citu a wkusu malby milownjkůw k lahoděnj slaužj. Mezi poslednj geho znamenitěgssj práce se počjtagj dwa obrazy: »Pawlůw páde a »ukřižowánj sw. Petra« w pawlánské kapli. Gako sochař wyhotowil mezi giným sňetj s křjže, čtyry figury z gednoho kusu mramoru. Roku 1546 musel gesstě dalssj stawěnj kostela sw. Petra přewzjti; zlepssil zawedený plán, w gehožto wywedenj geg ale smrt překwapila. I geho stawitelská djla wynikagj welikostj a neobyčegnau odwážliwostj, swědčjce o genialnosti mistrowě. Totéž platj o geho básnjch, gežto pauze za hřjčky obraznosti a pohowu powažowal.

Ariosto Lodovico, dne 8. září 1474 w Reggio zrozen, pocházel ze sslechetné rodiny; geho otec byl prwnjm spolusaudcem we Ferraře. Giž gako chlapec zaljbenj na spisowánj mage, několik truchloher sepsal, gež i se swými bratřjmi prowozowal. Do Ferrary přissel do sskol, wyniknul, a otec geg chtěl dáti studowat práwa, od čehož ale Ariosto po pěti létech upustil, aby se pauze wědám oddal. Geho učitelem byl napotom učený Giři ze Spolety, kterýž mu mezi giným také Plautusa a Terence wykládal, z nichž Ariosto látku k dwěma weselohrám wzal, nazwaným: Cassandra a Suspositi. Lyrické básně, we wlasské a latinské řeči, krásau, uhlazenostj a lehkostj slohu wynikagjcj, geg seznámily s kardinálem Hippolitau z Este, synem wéwody Herkulesa prwnjho. Hippolit geg wzal k sobě, i zaměstnáwal geg w neyznamenitěgssjch záležitostech. U tohoto dworu započal a dohotowil Ariosto, u prostřed roztržitostj wsseho druhu, as w desjti létech swau welikau a nesmrtelnau báseň: Orlando furioso, kteráž roku 1516 dotisstěna byla. Měl i podruhé do Uher cestugjcjho kardinála doprowázeti, poněwadž ale na prwnj cestě byl seznal, že mu tamněgssj powětřj na zdrawj, beztoho nestálém, sskodilo, nechtěl býti Hippolitowi po wůli, a padnul u něg w nemilost, kteráž se i w krátkém čase proměnila w nenáwist. Tu ho k sobě wzal sslechetný a uměnj milowný wéwoda Alfonso, kardinálůw bratr, měl se k němu důwěrně gako k přjteli, skaupě se mu ale odměňowal. Roku 1521 a 1522 geg poslal, aby w horách wypuklé nepokoge udusil, což se owssem spjsse trestu podobalo, nežli přjzniwému nakloněnj. Ariosto wssak wyplnil tento nepřjgemný rozkaz, a wrátil se po třech létech do Ferrary, kdežto s prowozowánjm swých weseloher a poslednjm dohotowowánjm a pilowánjm swého Orlanda se zanássege, 6. čerwna 1533 s tjmto swětem se rozlaučil. Ariosto byl pěkného zrůstu, gemné powahy, uhlazených mrawů a welikého, pomilowánj hodného ducha. Ačkoli nádhernosti milowný, musil předc k posledu malým, přjgemným wssak domkem za wděk přigmauti. Mimo nadřečený, na slowo wzatý, a dosawáde nedostižený romantický epos w 46 zpěwjch: Orlando furioso, gest tu po něm několik weseloher, satyr a znělek, gakož i sbjrka latinských básnj. —j—

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Gistý anglický strognjk (mechanik) wynalezl dělati hůl, z kteréžto se dle libosti buďto dessnjk, nebo dalekohled, anebo i sedadlo utwořiti může. Ai, ai, proč pak se nepokusil gesstě o wjc, aby takowauto neobyčegnau hůl i w kočár s koňmi proměniti mohl? Wssak, kdo wj, co gesstě z nj neudělá; penjze z nj bezpochyby giž umj dělati.

O gistém tureckém derwissi (mnichowi) ssla powěst, že umj nemocné slowy z Koranu léčiti. Slyssel to také cestugjcj B., i předewzal si, podiwného lékaře wyskaumati. Sselté k derwissowi, a přetwářeně ho žádal o uzdrawenj. Derwiš se geg na wssecko wyptáwal, a konečně se geg tázal, chceli po předu nebo po zadu léčen býti. »Po zadu« — odpowěděl přetwářeně nemocný, a derwiš napsaw z Koranu slowa na papjrek, podal mu ho a řekl, aby papjrek do sklenice wody dal, a tu wodu pil. B. to učinil a skutečně dostal běhawku. Co to bylo? Lékaři shledali, že derwiš w ingaustu hadj mljčj (Euphorbia major) smjssené měl.

Učedlnjk gednoho wlásenkáře, mladjk 18letý, gsa prudké powahy, oběsil se nedáwno w Dünnkirchenu proto, že mu sswec nowé střewjce nepřinesl, w nichž na bále skwjti se chtěl.

W Londýně bylo před nedáwnem 16tileté děwče k saudu předwoláno, kdežto se gj přjsně zapowědělo — slyste! — aby nekwjlila na hrobě otce swého, poněwadž prý tjm sausedy znepokoguge.

W Bostonu gest ponocný, gehož přjroda neobyčegným nosem nadělila. Nemá totiž nos nic delssi, než 8 palců, a do obau djrek může pohodlně dwa loty tabáku wecpati. —j—

W Brodnici držjwá se každý pátek zhusta nawsstěwowaný trh na wsseligaké harampátj, o němž se starožitniny takořka z celého swěta segdau. Kdožkoli geg nawsstiwjš, potkáš se tam s ochotnjkem, který wesměs sudu Danaidů se podobá, kaupjk wssecko, cožkoli uzřj, gen když to nadobyčegné gest, a zaplatj, čehožkoli se za to žádá, — dnes zámek ze starožitné ručnice, zjtra prst ze staré ssermjřské rukawice, aneb přjlbici. Nakaupiw pak do sytosti starožitnin, wracj se domů, a spořádáwá nowě nakaupené s prwněgssjmi. Domnjwáš-li se, že to snad učený, genž si kabinet wzácných a památných starožitnin zakládá, gsi na omylu. Neb gak mile giž mjsta nemá, kamby znowu nakaupených wěcj uložil, zawolá k sobě wetessnjky, a prodá i se sskodau třeba nagednau wssecky nashromážděné wěci, a počne pak znowa draze kupowati a zbjrati. Lidé gsau rozdjlnj a rozdjlné gich wássně! Tato ge ale z brusu nowá.

Amerikánský wozka různj se welmi od ewropegského. Gestiť obyčegně nedbale odjn, nosj kartaunowau kazagku, zessmatlané střewjce a starý slaměný klobauk. J máť každé okamženj na pochwách a na woze co sprawowati a klepati, skáče wssak hbitostj překwapugjcj na swůg kozljk. Přitom nedbá ani to neymenssj o zdrawj a celé audy cestugjcjch, nikdy negsa w nesnázjch, třebaby i drahně překážek w cestu se mu dostati mělo. Gezdjwáť přes neyohromněgssj swály dřew w neywětssj čerstwosti, střelohbitě okolo rohu a přes přjkopy, kdežby neysmělegssj ewropegský wozka zagisté radégi hodinu si zagel.

Od té doby, co wnitřek gižné Ameriky lépe ohledán, dozwěděli gsme se, že se tam množstwj žebráků nalezá, kteřjž, sedjce na koni, žebragj; žeby wssak žebrák, na slonu sedjcj, o almužnu byl žádal, toliko w Luknowě se přihodilo.

Kytagská žebrácká společnost. Žebráci w Kantoně spogili se w společnost, přiosobiwsse si gméno »nebeské kwětinowé společnosti,« kteráž na 1000 členů počjtá. Každému, kdož do této společnosti wstaupiti hodlá, gest napřed 8 dolarů wstupného zaprawiti. Zprávu této společnosti wedau 4 přednostowé, genž i práwem se honosj, že každého člena, zákony společnosti přestupugjcjho, přjsně trestati mohau. Žebráci tito obdržegj při wssech welkých rodinných přjpadnostech — smutných též i weselých, gakož gsau: swatby, narozenj, úmrtj, pohřeb — darů množstwj, by takto členům domu dobrého sstěstj přinesli. Každá ulice aneb sausedstwj auplně žebráků zprostiti se může, když představeným společnosti této určitau summu zaplatj. Tito wydagj na to rozkaz, že nikdo wjce w té neb oné ulici o penjze žebrati nesmj. Potrawu si wssak wyžebrati zabráněno nenj žádnému.

W Stralsundě žige gakýsi chudý, giž na dwanáctý rok oslepljý, kterýž optikau pilně se objrá, a wýborné prý okuláře a dalekohledy zhotowuge. J slepý tedy pracuge pro ty, genž zraku magj!

Pr.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

KWĚTY.

17. září [Příloha XIXtá.] 1835.

Básně Wogtěcha Negedlého,

djl I. a II.

W Praze, tiskem Jana Host. Pospjšila. Oba djly za 40 kr. na stř.

Gestiť to myšlénka wlastenci potěšitelná, že literatura naše po dlauhém, dwaustoletém spanj, přičiněnjm oslawených gednotliwců opět procitnuwši, aučele swého — totiž působiti na národ — wšemožně dosáhnauti se snažj. Byloťby k přánj, aby cjl tento w auplném smylu se dosáhnauti dal, aby oswěta národu, dáwnowěkau slowútnostj značeného, cestau národnosti wjtězně se prodrala skrze mlhy nepřjzniwé, a blahodějnau zářj swau ogasnila chyši osamotnělého rolnjka, gakož i skwostné sjně wýše postaweného boháče. Gak mnoho zde geště k činěnj pozůstáwá, ten uzná, kdož národ swůg zná i wj, gakž geden djl, předsudkem a zwykem omámen, proti činu obnowugjcjmu se stawjwá, an ginj zase, neuznáwagjce nedůstatek swůg, sobectwj podrobeni, bez činu a bez citu chladně pozorugj, cokoliw se k blahu gich připrawuge, wlastnj mocj wšak nic nepřispjwagj. Gesti to truchliwá, ale dokázaná prawda, že lidé weškerau budaucnost obětugj a zničj, gen aby w okamženj přjtomném něco obětowati aneb se truditi a přičiniti nemuseli. To byla negednau přjčina pádu literatury a národnosti, a tau přjčinau by se i teď snaď giž gen památka bytnosti českého národu zde onde na wesnici, a památka české literatury gen zde onde w zastaralých knihownách byla udržela, kdyby nebyli powstali mužowé, mluwjcj k národu swému, gichžto slowa roznjtila srdce šlechetněgšjch mezi českým mladjctwem, a gichžto snaženj i u giných podobnau zbudilo činliwost. Kdož nezná onu znamenitau periodu, kdež ochraucowé gazyka a literatury české: Puchmager, Hněwkowský, Negedlý Jan a Wogtěch, Rautenkranc, Jungmann a ginj hlásati začali k pozdřimugjcjmu národu? Gich oněměnjm byl by oněměl i národ, byla by zašla poslednj záře naděge.

Gest zagisté skaumánj hodno, gakým způsobem každý z těchto gednotliwých šlechetnjků aučele swého dosáhnauti se snažil, k čemuž nám auplné wydánj spisů gegich, z té doby pocházegjcjch, zwláštnj přjležitosti poskytuge. Práwě nás došla zbjrka básnj p. Wogtěcha Negedlého. Gakž o tomto muži, gakožto wlastenci, smeyšleti dlužno, snadno uzná, kdokoliw newšednj zásluhy geho powážj; a gestliže zasluhuge gméno prawého wlastence, kdo slowem a činem působj pro wlast, zagisté p. W. Negedlému onen chwályplný název náležj. Mnoho-li nám co literator prospjwal, dosti se wyswětlj, když pomysljme, že on byl mezi neyprwněgšjmi wzdělanci slowesnosti české; že za oněch časů, když on se na Parnase českém obgewil, básnický sloh — totiž rým a werš — toliko w starých rýmowaných kronykách se nacházel, a básnická mluwa — totiž původnj — žádná se nenalezala; že za oné doby dráhu u nás posud neznanau nastaupiti, ano cestu si teprwa proklestiti musel. To wše a giné wjce rozwážiwše, poznáme wysokau cenu p. W. N. co literatora českého, a rádi promineme mnohau twrdost mluwy, mnohý nepěkný rým, mnohau těžkost wýrazu atd., cokoliw se formy, w ten čas cele nezdělané, dotýká. Opominu, co u nás až posud obljbené slowičkárstwj zwláště na zřeteli mjwá, přeswědčen gsa, že gednotliwé poklesky w slowech gen dotud spisowatele se dotýkagj, zdali ž utwrzen gest w grammatice a slohu, zdali zwláštnj pozorliwostj oprawil, kdekoli wadila

mluwa, ne wšak že gim rozhodnauti lze, zdali spisowatel čili básnjk schopen gest prowedenj myšlének i nadgrammatičných, zdali mu wlohy stačj k dosáhnutj předsewzetj geho, zdali genius zaswětil geg, a Muzy na snaženj geho přjwětiwě usmjwagj se.

Zde se nám tedy otázka nawrhne, zdali p. W. Negedlý básnjkem gest? a z toho, co o básnjkowu powolánj — a gakž geg wážený p. skladatel dospěl — powjme, odpowěd sama wyplyne.

Ačkoliw poesie, sama w sobě, daleko wznešena gest nad čas a prostranstwj, předce forma, gakowauž přiozdobená w žiwot wstaupiti má, na okolčnostech záležj, a protož také zcela z giného stanowiště bychom museli předložené básně posauditi, kdyby w giných okolčnostech na swětle byly se wyskytly. Gsau wšak psány mezi rokem 1790 a 1823, a známe dosti, gakéž od té doby až na dny nyněgšj přewraty se staly w oboru weškeré literatury ewropegské.

Gešitě planau ty samé hwězdy, geště se nad námi wypjná to samé nebe, gako za časů welikého Homera a Osiana. W srdcj lidských geště podobné panugj city gako za wěků minulých; ginák se wšak utwářily okolčnosti společné, a na mjsto nádherné objectiwnosti a plastického pogmu o kráse a welikosti, wstaupila citliwá subjectiwnost; co w starém, tak nazwaném klassickém wěku, wydobyla sjla, to nowěgšj zápalem dosáhli, a poesie neywětšjho lyrika starého wěku, Pindara, wjce omamugjcjmu blesku, giskry swé wůkol pohazugjcjmu, se podobá, nežli wnitřnjmu zanjcenj a plamenu lyrikůw nowowěkých. Našemu wěku dokonalost formy za dost neučinj; my w poesii upokogenj citu hledáme, kterýžto zbaučen, ba často zničen wědomjm nedostatku upewněných zásad bytnosti člowěčj, kauzedlně napomáhá k dosaženj žádaných ideálů. Přjroda gest mrtwá, w poesii nám obžiwuge. Gestli tato poesie nám giž přirozena gest, gestli od neyautlegšjho wěku nás žiwotem prowázj, aneb gi zápal poswěcených wywolenců w nás teprwa zbudil; gestli se nám ukáže w oděwu přjrody neb uměnj, gestli nás Thorwaldson neb Overbeck okauzlj, neb duch náš na peruti zwuků za geniusem Beethovena se wznášj, nebo Byronowa zaufanliwost i naše přjbuzné prowjwá srdce: wždy to ona gedna poesie gest, ona gedna božská mocnost, gežto člowěka zagjmá a powzbuzuge k činům welikým a hodným přirozených wloh geho. Básnjkům ale předewšemi to neywšednj práwo „powzbuzowánj národu swého" podáwalo se, gim předewšemi mocnost poesie náležj. Oni sami cjtiti musj, co w giných zbuditi chtěgj, sami widěti musj, co giným představugj. Nenj na tom dosti, gestli to cjtiti a widěti chtěgj, gestli se nutj k básněnj, gestli to, co gim neposkytnula přirozenost, uměleckwjm dosaditi se snažj. Odtud pocházj nesčjslné množstwj weršowců a gegich nepatrných plodů w sprostém a neb nadutém oděwu. Obraznost a cit se nedá přinutiti, gakož wlohy básnické se přiučiti nedagj. Sprostá pjsnička nenj národnj zpěw, a nastupowánj za ginými nenj půwodnost, ona wzácná zwláštnost básnického ducha. Básnjk w djlech swých weškerým duševnjm žiwotem se obgewiti musj. Filosofie geho se w nich wyobraziti musj. Poznati musjme u básnjka, gak chladný a mrtwý swět w obraznosti geho obžiwuge: pak i nás myšlénky geho celau swau mocj pogmau, a cit geho prowjwá národy.

Zdali u nás krom starobylých zaswěcenců a welikého Kollára gaké básnictwj se nalezá, gest otázka, kterauž zodpowjdati giné zanechávám přjležitosti.*) — P. W. Negedlého pak mezi wywolené básnjky s dobrým wědomjm tak dalece klásti můžeme, pokud při wzdělanosti p. skladatelowě, a při plodech, a doby pocházegjcjch, kdež básnictwj česká sotwa bylo procitlo, méně na srdce přeplněné citem, na duševnj powzbuzenj hledjce, zaděgi muže wlasteneckých úmyslů w něm ctjme, gemuž při progewowánj myšlének — gak Schiller prawj —

*) Bohdeyž gen p. recensent slawnu swému dostáli! Budeť to kausek těžké práce, saudně a práwě oprjti se giným, dosti hogným wýrokům — a prawdu odděliti od pauhého zdánj. *Red.*

básniti powáhal bohatý gazyk, poskytugjcj často obrazů tak zhusta, že těžko bylo, uwarowati se se wšech stran přeplněnj a nadutosti. — Pathos, panugjcj w nerýmowaných ódách p. Negedlého, následownjky řeckých a latinských klassikůw na paměť uwádj. — Neylépe se powedly hrawé pjsně, z nichžto některé giž i w hudbu uwedeny gsau. „Ukolébawka" gest známa wůbec; sem i „Žádost" str. 136. „Kyž bych na den ptáčkem byl — a t. d. náležj. — Weršowané powjdky djlku druhého nazwjce dobře se čjtagj, ačkoliw by w nich sauwěké romantičnosti milownjk nadarmo hledal potrawy.

Na swět a poměry geho djwá se p. skladatel okem nad obecné předsudky powzneseným, a ze wšech pracj geho wyswjtá skwělá mrawnost, mjr i spokogenost, ačkoli ne snad powždy w oděwu básnickém. — Některé myšlénky se opakugj. — Filosofie geho gest ona prostá maudrost žiwota, o gakowé se giž w starém i nowém wěku mnoho mluwilo; — prawjť w básni: „Požjwánj žiwota" str. 12. djl I.

Užj wšeho w mjrnosti, a
Gasným okem hleďž w propast
Budaucnosti, smrti gako
Přjtelkyně očekáwey!

S powděkem uznáwáme i přigjmáme oběť, kterauž pan wlastenec weledůstogný weškerými spisy swými kraganům po Čechoslowansku podáwá, i nalezámeť w něm člowěka šlechetného, genž

gako k bratru, k Čechowi tiskne se
— a srdečně pracuge pro wlast;
Žiwot i gměnj sázj rád, by
W ljcné se zaskwěla sláwě!

A gestli že nám při těchto, arci poněkud giž pozdě wyšlých dwau swazečkách básnj něco k přánj pozůstáwá, gesti zagisté žádost, aby ostatnj wětšj djla p. spisowatele co neyrychlegi za nimi na swětlo wyšla.

Tisk a papjr čistý gest a auhledný.

K. Sabinský.

Bibliotéka zábawného čtenj. — Swazek druhý, obsahugjcj: „Přjšerný ženich" z Washingtona Irwinga — „Upjr" dle Byrona od J. B. Malého — a „Námluwy" dle Zschokke od W. Filjpka.

S potěšenjm bylo nám wšem od wygitj swazku prwnjho dozwjdati se, že při tomto, w literatuře našj nowém, zagisté prospěšném a bohdá i trwagjcjm podnikánj odbjratelů den po dni se množj, a snahu wydawatelstwa pěkně splácj. I bylo gest tauž měrau nadjti se, že totož wydawatelstwo zwláštnj zřetel k tomu obrátj, aby opatrným wýborem přjštjch pracj, gakož i dle slibu swého dosti brzkým wydáwánjm dalšjch swazečků pěkně zbuzenému očekáwánj zadost učinilo. — Tu tedy, po čtyrech měsjcjch máme druhý swazeček — a laskawý čtenář, genž zúmyslně swým požadowánjm wýše nezaměřil, než gak mu byl swazek prwnj tětiwu napnul: i tuto — a spjše geště nežli w drobnůstkách prwnějšj zbjrky — nasycenj nalezne.

„Přjšerný ženich" gesti bez odporu geden z obrazů neyzagjmawěgšjch w tom druhu newyrownaného Irwinga, a tuto, w rauchu českém, i se swým hrawým rozmarem před oči nám uweden. — Kéžbych, co do překladu, totéž řjci mohl i o „Upjru!" — Nemámť práwě ani origjnalu, ani giného překladu po ruce, abych nahlidnul, gak daleko se p. Malý w tomto djle swém dle Byrona od originalu uchýlil; to gediné ubezpečiti si traufám, že mnohé čtenářce i čtenáři tato ginák pěkná powěst newhodnau se stane pro obtjžnost, gakowauž přebřjsti musj poněkud přepjatým, sraženým slohem. Čili by powěst byla něčeho na swé zwláštnj, dogjmawé kráse pozbyla, kdyby — zwláště pro četněgšj čtenářstwo — byla se mohla prostěgi a srozumitelněgi pronesti? — Poznamenánj o Upjru gest chwalitebný přjdánek.

O práci p. Filjpkowě (kteréž také na znaku „dle" Zschokke wytesáno) s dobrým wědomjm řjci mohu, že nepracowal překladatel spisowateli nikde na ugmu, a kdokoli se s wlastnostmi djla půwodnjho seznámil, w nenuceném slohu zásluhy p. Filjpkowy uzná. Nenj snad

klamná moge naděge, že bude-li p. Filjpek pokračowati, na slohu swém brausiti a pilowati, brzy proza geho mezi neylehčjmi, potřebám žiwota našeho přjměřenými wynikati a hustěgi se čjtati bude, nežli setlaukané řádky dle forem, gichž se wjce neužjwá, aniž kdy snad užjwati bude. —

Přjležitostně nezdá se mi zbytečno, učiniti otázku: Co wlastně naši p. překladatelowé slowjčkem „dle" wyrozumjwagj? — Na mnohých knihách našich — i zdá se mi, že bez potřeby — toto slowjčko nacházjm, magjcj snad wěc něgak mnohotagitelnau rauškau zastřjti; kdykoliw ale knihu do rukau wezmu, chtěge ohledáwati, co asi pan pracownjk na winici překladatelské přimjsil z náprstku wlastnjho ingenium — (tu wšechněch pánů w pokoře za odpuštěnj prosjm, že gsem „káď wtipu" neřekl; připadlť mi náš Klicpera i s předmluwau k Dwogčatům — i tušjm, že se nikdo hněwati nebude, an geg s tjmto mužem w gednu třjdu stawjm) — gak gsem se podiwil, nenalezna ničeho, než pauhé přeloženj, slowo za slowem! — Ai, milj pánowé! má-li snad „dle" geště giného, mně neznámého wýznamu? Čili byste rádi překládali, nerádi ale slauli překladateli? — Nechme přestrogowánj! Toho dosti w komedijch nalezáme — gá mohu o tom wydati swědectwj, neboť gsem gich dosti — přeložil — musel přeložit! Půwodnj wěci, při našich rozmanitých potřebách, nemůžeme wyklepati z rukáwu, a překlad dobré knihy — prawjm dobré, zláště gestli k tisku odhodlána — genom pošetilec by za zlé pokládal: ale nesmáti se pýše, gakowaužto zbožj swoge draze rozprodati chceme libozwučným heslem: dle — té pýše nesmáti se, kdožby zabrániti mohl maudrému? Nechmež malaunké dle při swém mnoholetém práwu, a nestawme newinné tak často na titule, swětu na odiw! Gá ge neyprwněgšj ušetřiti slibugi.

Abych se ale opět pro rozmanitěgšj zábawu k našj „Bibliotéce zábawného čtenj" nawrátil — té upřjmě přegi zniku nad těžkostmi každého začátku, i daufám, že nežli se rok s rokem potká, wykázati se moci budeme řádečkem wně i wnitř lepotwárných swazečků. — Genom ach! bedliwé korrektury! — Bibliotéka nenj žurnal — gako třtina dennjm wětrem sem tam se klátjcj. *T.*

Nowé knihy.

Zeměpis, čili auplné popsánj oboru zemského. Podlé posledních státnjch změn a neynowěgšjch zpráw atd. Podlé francauzského „Abrégé de Géographie" Hadr. Balbiho: djlu prwnjho třetj swazeček.

Krwawý poklad. Truchliwá powjdka ze spisů Klaurenowých od Fr. Boh. Tomsy. W Praze, 1836. Nákladem Mart. Neureutra, str. 202. Cena 20 kr.

W tisku se nacházegj:

Básně Ant. Jaroslawa Puchmagera. 1nj djlek, s podobiznau básnjkowau, uzawjrá práce drobněgšj. 2hý djlek: Chrám Gnjdský.

Karel čtwrtý od Wogtěcha Negedlého.

České diwadlo w Praze.

Letos o den dřjwe než obyčegně, dne 27. září totiž, započnau se hry české na stawowském diwadle, a pokudž nám známo, welmi pěkné repertorium na letošnj zimu se chystá. Kde aspoň co nowého a dobrého, ředitelstwo k prowozenj určilo. I několik zpěwoher se obecenstwu českému w gazyku mateřském poslechnauti opět dostane.

Dne 27. zářj prowozowati se bude

Laupež.

Drama w 5 gednánj od Wáclawa Klicpery.

Dceruška p. spisowatelowa — o njž, co se umělosti herecké týče, mnoho chwalitebného z Králowé Hradce gsme doslechli — hráti bude na Gindřišku, hlawnj osobu w podařile wzdělané dramě.

Dne 28. zářj dáwati se bude:

Diwotworný klobauk.

Fraška we 3 gednánj od Klicpery.

Čjslo 39té.

2hý r. běh.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

24ho zářj] [1835.

Diwné, diwné gest djlo přirozenj!
Kde se mořiti zdá, tam — pokolenj
Nowých budj kras.

P. J. Šafařjk.

Zpěwec.

Bledá Luna smutně hledj w poswátné na skále rumy,
Dlauhé, rozložené stjny audolj zakrýwagj;
Kde w ozwěně zaznjwaly wážených minstrelů dumy,
W opuštěných kobkách wětry tichau nocj wzdychagj.

O samotě zpěwec blaudj, oko zjrá w pustau chmuru,
Nebudj se w srdci pjseň, ani w harfě nápěwy;
Gakož zřjceniny dolů, tak on smutně hledj wzhůru,
W citupluém srdci geho zpurné se tagj hněwy.

Spěchá dále bystrým krokem, gakby swětu chtěl ugjti,
Tauhoplně w oblak zjrá, gakby tam wlast hledal swau.
Gakáž ale wede cesta wen, z chladného žiwobytj?
Kdo z té zatemnělé hlaubky nagde hwězdu hledanau?

Hle tu s obgasněné wýše zpěwci kynau zřjceniny,
Krořj bljž, a spatře rumy, slzami ge posjwá;
Wzdychá želem překonaný: „Ach, zde otců našich winy,
Zde i wnadné gegich ctnosti gedna země zakrýwá!“

„Zdaž památky předků slawných na wěky se pochowaly?
Žádný obraz, žádná socha wnukům wjc gich nepodá?—
Proč nám genom zřjceniny slávy swogj zanechali,
O prwnjm, snad zlatém wěku, žádný powěst nám nedá!“

„Gakož w dole mrtwé těla reků padlých zpráchniwěly,
Takž i po náhrobcjch gegich slávy kwěty uwadly,
A ty činy, genž na nebi českém se co slunce skwěly,
W zapomenutj swým wěkem, snad giž nawždy, zapadly.“

„Což w té našj české wlasti žádný zpěwec wjc nežige,
Mocným zwukem by zawzněly struny harfy swěcené?
By zas k slávě procitnulo, co ta hrobowá noc kryge,
W zpěwu by rozkwětly wěnce, slawným otcům pletené!“

„Lkeyte řeky! — Lesy české, oplakáweyte ty časy,
Kde Lumjrů libé zpěwy kragem českým znjwaly!
Ony doby wjce negsau; — dáwno zašly zpěwců hlasy,
W hrobě oněměly usta, genž tak krásně zpjwaly.“

Genom Luna na obloze slyšj zpěwce smutné wzdechy,
Dřjmagjcj harfu geho zářj gasnau oswjtj;
A on gme zwučnau milenku, by poskytnula utěchy,
By mu saucitně zawzněla, co srdce geho cjtj.

K. Sabinský.

Wečernj schůzky.

[Pokračowánj.]

Postranný pokogjk byl giž walně naplněn, nazwjce samými — gak mi pan Prawdomil powěděl — kokrdowskými literatory. Mne pogal gakýsi přepodiwný pocit, a zrak a sluch sotwa s to byly, nagednau tolikerých předmětů pogmauti. Gedni hrali w karty, ginj si hleděli sklenice a dýmky, ginj se namáhali, něgaký wtipeček o prowozené truchlohře ze sebe učeně wysaukati, opět ginj se hádali skoro až do rozkmotřenj o čárku nad u, a opět ginj až nad hwězdy plnau hubau wychwalowali spis, w němž totiž gegich známý pochwalně o nich cosi nasskrábnul, a zase ginj kopuleté sklepnici swau rýmowanau hatlaninu přezwykowali, — slowem: literatoři počjnali si po literatorsku.

Sem se scházjwáme skoro každý wečer, řekl mi pan Prawdomil, a odkassljaw si, nad mjru učenau wýmluwnostj a wzdělanau přepiatostj mě celé welewážné a weleučené společnosti představil. Když gsem se giž až do umdlenj naklaněl, umjstil gsem se wedlé Prawdomila, a měl gsem co dělati, abych tolikero, nazwjce učených otázek zodpowjdati postačil.

Co dělá prazské piwo? — Čjm se oháni teď kritika? — Má-li pak gakau wodu Wltawa? — Který pak básnjk sedj teď na wrcholku parnasu českého? — Co dělá české diwadlo? — Gaké pak se tam chystagj sskwáry —

Pomalu, pomalu, pánowé! deyte mi také k odpowědi času, zwolal gsem, a gakž mi gen možno bylo a pokud toho kokrdowská potřeba požadowala, na tyto a sto giných mnohých i nadwětrných otázek gsem odpowjdal.

Prosjm wás ale, drahocenný pane! řekl geden z nich, pan Perosslaw, gakž pak gest to u wás s rokem, s měsjci, a wůbec s počjtánjm času? Wyť tam musjte mjti rok mnohem delssj, nežli my zde. Která kniha u wás wygde za čtyry neb ssest neděl, zde my na ni čtyry neb ssest měsjců čekati musjme. Čili gste to snad překřtili, a mjsto měsjc řjkáte neděle?

Gá mu wyswětlil, gak, kterak a proč? — nazwal gsem to modau, a chtěge se ginam obrátiti, počal gsem o swornosti, o mjrnosti, o lásce, přátelstwj a bratrstwu, o tomto milostném wěnci mluwiti, který se tak přemilaunce okolo nassich spisowatelů wine.

Bylorád. Hahaha! slysseli gsme, četli gsme o tom! Ten wěnec musj býti ale přjliš uzaunký, ginak by geden druhému do wlasů nedosáhnul.

W tom přissla nedočesská sklepnice, oznamugjc panu Prawdomilowi, že se někdo po něm ptá. Sotwa ale že pan Prawdomil učeně twář swau spřjčil a důstogně se obrátil, počalo po komediantsku oděné děwčátko sstěbetati takto: Welepowěstný pane, maminka mne posjlá k wassj weleučenosti, abyste zjtra k nj na snjdanj přigiti ráčili.

Prawdomil. Kdo pak gest twoge maminka, roztomilé děwčátko?

Děwče. Panna Hauaufowa.

Prawd. A! powěstná herečka? — Přigdu, přigdu, dozagista přigdu!

Děwče se poklonilo a hopkowalo ze dweřj — my pak opět gsme se pustili w praud započatého howoru, a plowali a třepali se njm, až gsme se k diwadlu, a eo ipso k prowozowánj nowé truchlohry dotřepali. Pan Prawdomil sebau trhnul, gakoby libra ručničnjho prachu se w něm byla zňala; twář se mu zapálila horaucjm požárem, hrůza mu ztáhla ohromné obočj, ze zraků mu brýlemi srssel klikatý blesskot, a po třesaucjch se rtech mu rachotila hromowá slowa, zatracugjce opowážliwost spisowatelowu a nedramatičnost truchlohry.

Bylorád. Zwolna, zwolna, pane Prawdomile, stěny magj sluch.

Prawdomil. Ať magj, ať se mu to gesstě w tom okamženj donese! Gá milugi prawdu! — prawda, nestrannost gest moge heslo; kdyby zde nehistorický Slawohluk přjtomen byl, gá bych mu to tjm samým ohněm do očj neohroženě řekl — gá bych mu —

Několik hlasů. A, pan Slawohluk!! —

Prawdomil zarazil, gakoby mu byl nestranný gazyk rázem zdřeweněl. W oblj̈čegi se mu honila barwa za barwau, horliwostj naprážená prawice klesala, a audy progewowaly známky zkamenělosti. Leč genom okamžik; obrátiw se, podal welmi přjwětiwě Slawohlukowi učenau prawici.

Zdařbůh, slowutný přjteli! řekl, dnes gste nám připrawil lahodný wečer, dowolte, ať wás přátelsky obegmu! Kdyby Shakespeare žil, měl by na wás nebezpečného soka.

Slawohluk. O děkugi stotisjcmillionkrát za wasse uznánj! — Tuto wám přinássjm knihu, abyste poznal, an wám toho w diwadle popřáno nebylo, gakým duchem, gakau básnickau wznessenostj a dramatickau obratnostj weliká moge truchlohra končj.

Prawdomil. O, to gsme giž z dekoracj poznali. — — —

Z těchto třech wazwez můžeš poznati, gak mnoho chwály se gesstě z obogí strany nakřeknilo, a z těchto — — — druhých třech, gak i ostatnj literatorská společnost o této wěci a stu giných gazyk si nalámala, a gak malicherné to bylo.

Opominauti ale předc nemohu, skrowný obrázeček o prwnjm kokrdowském básnjku Tobě podati, neboť wjm, že si také rád někdy na parnas wyběhneš, i rád slyssjš, co do Twého — s dowolenjm! — řemesla sahá. — Básnjk kokrdowský básněnj za řemeslo w prawém smyslu powažuge, a nazwjce co básnjk čili werssjkář přjležitostný powěst swau „dalekých ramen" rozssiřuge, totiž každé dosti malicherné, básnictwj i třeba nehodné přjležitosti se uchopuge, aby tjm způsobem mermomocj k bráně hodnosti a sláwy se dodral. Nenjli welkého ducha, gest aspoň hmotného těla, a w geho sádle pewně se zakořenila filosofická zásada: Ubi bene, ibi patria, čili: kde koreytko, tam chljweček můg. Tussjm ale, že giž dlauho swau filosofickau zásadu rozhlassowati nebude, neboť, gak se mi zdálo, na wodnatelnosti trpj, a gestli ne on, aspoň zagisté geho básně. —

Leč dosti giž i o něm i o Kokrdowě. — Musel gsem Ti oznámiti, že se oswěta kokrdowská u železného dossku scházjwá, bys wěděl, kde literatory hledati, kdyby Tě někdy osud do Kokrdowa zahnal. Wygmeš-li některých učenau přepiatost a nesmyslnau nadutost, mohlbys řjci, že to gest weselá společnost. —

Když gsem se s nimi laučil, přisljbiti gsem musel, že gich při swém nazpět cestowánj opět nawsstiwjm; každý z nich se mi zapsal, gakož i gá každému do památnj knihy — na rozlaučenau mi každý z nich gesstě wyprawowal, co giž byl sepsal a přepsal, co psáti započal, aneb co teprw psáti obmeyssljí, a každý o swém cosi pochwalného řjci uměl. Mezi ostatnjmi powěděl mi i geden, že spisuge weliké filosofickokritické pogednánj, w němžto nowé básnictwj docela zawrhuge, a to sice — gak gsem poznal — z pauhé zássti na neposlussné rýmy.

Tak gsme se rozessli. Ponocný giž dwanáctau wytrubowal, a gá, dopjdiw se postele, spal gsem po tolikerém tělesném i dussewnjm namáhánj — gak řjkáme — gakoby mne do wody byl hodil, až mne ráno wyburcowali, abych se chystal k odgezdu.

Za půl hodiny seděl gsem opět na dostawnjku, na woze ohromném, podobagjcjm se ale kostliwci, na něgžto čas: Rozsyp se! každým okamženjm wolá.

I což pak gsi mne — zalkal gsem — ukrutný osude, giž tak osedlal, taks na mne zanewřel, že mi i w žaláři žalář stawjš? Wčeras mne w tjseň wehnal, kteráž mi tělo i ducha klesstěmi swjrala, a dnes —

Osud. Possetilé děcko! což gesstě žádáš? Nemášli prostory wolné? nenj-li dostawnjk dost ssiroký, dost wysoký? nemůžeš-li třeba dwa klobauky na hlawu nawěžiti, a proto předce wolně a pohodlně dřepěti? Co?

Gá. Ai, moge milá, newiditelná, citelná wssak mocnosti osudowská! genom se hned tak durditi neračte. Pomyslete gen, co mi platen prostranný wůz, co geho, gak prawjte, prostora ssiroká i wysoká, když mi dwěstěliberní strach a hrůza na zádech sedj? Smjm-li se pak dle wůle gen hnauti, anebo gen dychnauti, a přitom smrtelných auzkostj nemjti, že se giž giž buďto kolo pode mnau, anebo strop nade mnau rozsesypá? Cožby mi, medle, platno bylo, kdybyste mne samau laskawostj zanesl do ráge, blaženěgssjho, nežli onen, o němž se tak překrásně bágjwá; a kdybyste mne u prostřed něho postawil, kolem pak tygrů, lewhardů a wssech podobných krwožjžniwých přjsser na krok ode mne nastawěl, a potom milostiwě řekl: „Swobodno ti gest, dle libosti tuto užjwati swého pohodlj." Mohl-li bych pak čeho požjwati? Coby mi spomohla wesskerá rozkoš a hognost blahostj oplýwagjcjho ráge, kdyby na mne kolem zrádný hrob zuby cenil, kdyby mě pauhý kroček w hrdlo drawého hubitele uwedl?

Osud. I ty —

Gá. Ano! takowé ráge wy mi umjte strogiti a strogjte, priwilegowaný tyrane, pane osude! Z takowých rágů gste mi giž i hned kolébku zbil, a takowau milostj mne do nj whodiw, w omamugjcj sen gste mne ukolébati chtěl. Nenatahugte ale strunku přjliš, ať neprasskne a do oka wás nelupne! Gá wás mám giž dosyta; tjmto dostawnjkem gste giž přeplnil nádobu mé trpěliwosti, zůřiwého lwa gste udělal ze mne, z tichého beránka.

Osud. Buřiči! snad se mi nechceš protiwiti?!

Gá. Chci a budu! Natrýral, namučil gste se mne giž dost! Proto mi twůrce nedal s sebau spřjzněného ducha, abych se před wámi, i co před wámi? před tebau, ohawný osude, gako bjdný čerwjk w prachu plazil, proto mi nedal zmužilé srdce, abych strachem před twým pohledem se chwěl, proto mi nedal w ruku mužnau silu, abych ti gi do okowů podal, ne, proto negsem člowěkem! nepoddám se ti, protiwiti se tobě budu!

Osud. Mně? hahaha!

Gá. Ano, tobě! W tomto dostawnjku si můžeš geti sám, rozumjš? — Gá půgdu pěssky!

Takto se rozhorliw s osudem, chtěl gsem, gemu na wzdor, raděgi peněz za sezenj w dostawnjku oželeti, nežli se mu poddati, a w tak nebezpečném dostawnjku geti. W skutku gsem se také giž při posledních slowech z wozu hnal, a — „Karambol!" zasswěholil w nowomódnjm fraku sswiháček. —

To gest zagisté něgaké znamenj! — pomyslil gsem si, usadiw se opět w dostawnjku; — sotwa gsem wčera z kočáru wylezl, a několik kroků w Kokrdowě udělal, giž gsem do hospodského drknul, a nynj, an z Kokrdowa odgjžděti, a nota bene osudu protiwiti se chci, přinese mi kozel w cestu módnj fračisko s karambolem!

Sotwa duch můg poslednj toto slowo domumlal, počal se dostawnjk z Kokrdowa rachotit. Ačkoli auhlawnj nepřjtel krásné pleti negsem, ba i rád w gegj společnosti býwám, předce gsem — wčeregssek na tom přjčina — radostj zaplesal, wida, že ani gedna sukně s námi necestuge. Za to mi ale sladili cestu tworowé mužsstj. Bylo gich pět, dwa učenj cizozemci a třj Čechowé. Obzlásstně učeně si počjnal cizokragan w modrém fračisku, a swau učenostj mi tak žlučj zamjchal, že bych geg byl s chutj za chřtán chytil a pod kola njm hodil. Přinesl hlučný howor se swým druhem do wozu, z něhož Ti částečku po domácku předložjm.

On. Gak powjdám, carissimo amico! je ne me trompe pas, gá se nemeylim! Člowěk se musj swětu ukázati, chce-li we swětě pověsti nabyti, každé dosti malicherné wěci a přjležitosti se uchopiti a o nj psáti, že čtenáři sotwa čjsti postačj; dělati se, gakoby knihy we wssech gazycjch četl, mluwiti o nich, gako o domácjch.

Drůh. Napřed se ale musj gazykům naučiti —

On. I co, naučiti! gen když z každého několik slowjček anebo pro wssecko, několik frases umjte, a gak co wyslowowati wjte. Par exemple gá; četl gste snad můg poslednj román?

Druh. I kterak bych nečetl, tenk zná celá Ewropa!

On. Widěl gste, gaká motta tam mám? brzo anglická, brzo francauzská, brzo wlaská, brzo sspanělská, ba i také gedno ruské a polské! A myslite-li snad, že gá wssecky tyto řeči umjm? Hahaha! pardone, monsieur!

Druh. Kamenjm! gak gste tedy wěděl —

On. Co tam dáti, signore? Což nemám překladu, musjm práwě originálu rozuměti? Proto se předce gako hwězda mezi nynégssjmi žurnalisty, románopisci a básnjky skwjm! Gá gsem poesii orlicjm letem do nadwětrných kragů powznesl, gá gsem s Apolinem o záwod pěl, gá — gá gsem takořka nowau sskolu zarazil.

Druh. O zagisté, wasse genialnost ge známa celému swětu. Gakau pak nám teď lahůdku chystáte?

On. O Čechách myslim několik swazků wydati; musjm zas gednau wtip s rozmarem do swěta poslati, a za wčeregssj injuria se pomstiti.

Druh. Gakže? opowážil se někdo wás uraziti?!

On. Mon Dieu! pomyslete si, dělám wčera po ulici malau promenade, gakožto uomo molto onésto e piú dotto, a kaukám w prawo, w lewo do oken po hezkých děwčatech, a práwě dostihnu děwče bien aimable, na něž hned i con amore zraky upjrám — a práwě w tom se mi stane ten grand malheur!

Druh. Gá trnu!

On. Wrazj wám do mne stará žena s nůssj, že bych byl málem upadnul. Zabořjm se na ni — ou a de l' honeur! — a počnu gi po francauzsku, po wlasku, i po maďarsku podlé záslub zlořečiti, proklinati —

Druh. To gste gednal wýborně!

On. A myslite, že ta mechante baba mlčela? Dala se do mne, a wycinkala mi tak, že až lidé s přehrozným smjchem státi zůstáwali, a gá studem diw nezassel. Za to má ale pocjtit mogi pomstu — ta malladetta!

Tu se dal do přezdjwek, nestudně pronássel hany a pomluwy. Kde o gaké nekesti wěděl, tu strkal na nás — a syny a dcery nasse — tu nám we swém spisu přiřknauti slibowal. Wedle mu na wssecko přiswědčowal nemotorný geho druh. Ostatnj tři cestowatelé — Čechowé, kteřj po celé cestě — snad aby za wzdělané gmjni byli — wsselikým giným, dosti bjdně zkrauceným a zkopaným gazykem — genom ne českým — sobě dásně a mně ussi trýznili — ti se gen při takowýchto řečjch usmjwali, gakoby neywětssj chwálu o swém národu, o swé předrahé wlasti slyšeli. Mně nebylo možno, takowých hanebnostj déle snássěti.

Pane! — řekl gsem, a pěstě se mi zatjnaly — wy račte hanebným tupičem býti!

On. Coment? gá? Cospétto di Bacco! vous —

Gá. Ano, wy! gemuž gednotliwec, stará baba, hokyně — celým národem gest! Proto tedy we swém spisu hanu a potupu na nás uwaljte, že wám gednotliwá, nepatrná osoba w Čechách nadutě hrubstwj hrubstwjm splatila? proto gste, gak sám o sobě prawjte, uomo molto onésto e piú dotto?

On. Hold your Ton'gue (držte hubu), nebo — hahaha! myslite snad, žebych gá prwnjm byl, genžby tak o hrubstwj a hlupstwj psal?

Gá. O wjm, že wjce tak mrzkých utrhačů gest, genž národ tak málo znagj, gako wy!

On. Hahaha! gá že neznám? Incredibile dictu! Proto gsem zaměřil cestau přes Čechy, a genie nepotřebuge než hodinu w zemi messkati, a giž gi zná zewrubně — saudj ex parte ad totum — z částky na celek. Mimo to gsem byl w Čechách takořka wychowán — —

Gá. Wýborně! Tedy také newděk mezi ctnosti wasse náležj —

On. Comment? — Gakže? —

Geden z oněch třech cestowatelů. Pitine, mane Herrn, um soliche Klanigkeit —

Gá. Maličkost? — Stydte se, pane, takowého něco usty pronesti! Gste Čech, gak pozorugi, a maličkostj nazýwati, když se o wás, o wassj wlasti nepráwě hanebně mluwj! Kdo se potom o nás zastati má, an se my sami o sebe nezastaneme, kdo nám cti dá, když sami o čest dbáti a sami si gi hágiti nebudeme? Čili gako zrádcowé wlast a sebe zapřjti, utrhačům gesstě pomáhati a sami sebe haněti máme? Co si o nás cizinec pomyslj? Hanba, hanba, pane! že tak gednáte, a zneuctjwánj wlastnjho národu maličkostj nazýwáte!

Cizinec. Hahaha! vous —

Prask! a zadnj náprawa byla we dwj. Kočj se dal do klenj, a my z wozu wylezli. Dostawnjku i společnosti měl gsem giž až pod krk. Powěděw oběma stranám swoge mněnj, wzal gsem uzljček a pustil gsem se na ostatek do Maletjna pěssky. Hněwem se we mně wsseckо přewracelo, a i Tobě by nebylo ginák bylo, kdybys byl na mém mjstě w dostawnjku seděl. Tak se nám ubohým děge. Tu se wyskytne domnělau učenostj nadute člowjsko, přespj w Čechách w hostinci, aneb progde ledabylo některau wjsku, sedne a napjsse, co na gednotliwci zpozorowal, o celém národě, o národě, o němž tak málo wj, gako o bydlitelých w měsjci. Ba, mnohdykráte — což owssem negbolestněgssi gest — takéž domácj činjwá.

W takowémto rozgitřenj gsem se hnal k Maletjnu, aniž gsem pozorowal, že se západ černým mrakem zatahuge, až mne naň ljgawec pozorna učinil. Tu gsem opět poznal, gak welice osud na mne zanewřel, a gak mne od mého prwnjho zaplakánj až dosawad gako furie pronásleduge, a snad — o hrozná myssljenka! — až do hrobu tau samau wzteklostj pronásledowati bude. „Daufey a nezaufey!" rjkáwal mi nebožtjk učitel, a toho se držjm, a daufám, že Tě můg list na žiwu nalezne, že geg přečteš a na mnoha mjstech se domyslјš, čeho gsem pro krátkost času doplniti nemohl. Ano, daufám a nezaufám; nebo, kdybych si zaufati chtěl, neseděl bych w županu w Maletjně, w hostinci, a nedaufal bych, že mi za půl hodiny giž ssat uschne, a že budu moci slussně pana Hagského nawsstjwiti. Zatjm se měg dobře.

Wácl. Filjpek.

Malby

Giřjka Lisska.

---

1. Smjřenj.

Smrt — gakoby káně weliká, gako litý drawec perutj černých, daleko rozpnutých, nasycený krwj newinnau, pod pazaury drže gesstě kořist bohatau — takto smrt sedj na nočnj kragině!

Bogisstě — to pole klasů krwj zbrocených, tu herna o žaly a plesy tisjcůw — bogisstě tu, eihle! rozprostřeno pod hltawau smrtj! — Ležj kupy mužů silných audů, žilnaté pěstě w rukowěti ostrých mečů pewně zaťaté — wssickni padli, přátelé i nepřátelé, padli na gednom mjstě; bázliwě patau nazpět postaupiti nechtěli. Widjš-li černau kalužinu — bledá Luna se w nj zhljžj okem uplakaným — ? widjš-li tok kriwolaký, z něhož gesstě umrtwělj rtowé uhasugj wraždochtiwau žjžeň? — A tuto lebku roztřjsstěnau, s kadeřemi ginošskými, w nichž nedáwno gesstě hrála ruka mileuky? — A toto rámě zkamenělé, gimžto nedáwno gesstě djtkám wzcházela auroda? — A těch tisjc twářj zesskłebených, tisjc gazyků wyplazených, tisjc očj wywalených — hui! ty spočjwagj po krwawém tanci w spanj hlubokém! —

Slunce zasslo; s bolestj odwrátilo zraky od hrůzného diwadla. Zatemnila se twář nessťastného dne, a noc tichá, w lůně tmawém dennj wraždu ukrýwagic, sessla w kraginu. Na kragině smrt sedj wjtězná! Slawjk strassné pokwasy. Hwězdy řjdké, gako nočnj lampy, těžkau chmurau kmjtagj; wětry ssumj lesem diwoké pjsně, a Morawa úpj praudem pobauřeným: Otakara ubitj!

Planaucj pochodně hýbagj se po daleké rowině; zbor mužů — bedra mečem opásaná a rámě dřewcem obtjžená — zastawj se nad dwěma mrtwoly. — Slyš, negsau mrtwoly! Pronikawé úpěnj wywinulo se z raněných prsau. Obklopily ge planaucj pochodně — diwokrásný pohled! — i sklonili se mužj k raněným.

Gsautě dwa spanilj ginossi; řeče smrtelné držj ge w tuhém obgetj — newj se, gestli to posledni namáhánj citu nepřátelského, aneb do posledniho wzdechu trwagjcj láska.

Tento gest náš, ozwala se usta w přišlém zboru nad raněnými. Znám Woka z Pětiklas, chlaubu okolj prachinského.

A tento gest náš, zawznělo z giných ust. Pána Hostýnského zná celý olomúcký krag.

Hodino nehody plná, památko černá, neswornosti prokletá! wzdychnul muž wysoké, statečné postawy, kterýž rozkazy dáwal zboru přišlému. — Miloto, Miloto! gakž opět zacelíš ránu, z njžto žiwot ubjhá ze srdce dwau národů? Tys na wěky násil gedowaté sjmě nedůwěry mezi dwěma bratřjmi, že geden stjhati bude krokegůw druhého, a slowa gich budau slowa planá, nemohaucj w srdcjch nalezнauti wjru. Tu ostkalau korunu nasseho lwa nechtěl bych sobě za takowau ceňu wtisknauti na čelo!

I bylok, gakoby hwězdy byly zaslechly powzdechy mužowy, a tomu déle se djwati nemohly, o čem stesky geho mluwily. Zahalilyk se černými chmurami, a tma čirá byla kolem, w njžto se hlučněgi honiti začali wětrowé, a zwučněgi ssuměly wlny: Otakara ubitj! — Bylok to diwoké křjdloma třepetánj a wjtězný skřek hltawé káně — smrti.

Mužowé s pochodněmi kladau ubité ginochy na dlauhé dřewce — pochodně se pohybugj, i zmizegj w čiré tmě.

Žiwote lidský, ty gsi wěčné, temnostmi zastřené bogisstě neukrocených wássnj, a gednotliwá na něm swětla gsau člowěkůw-žádostj, a wssak napořád zrakům ubjhagjcj, gako bludná, pewného stánj nemagjcj! — Kam se děly planaucj pochodně? —

Otwjragj zrak raněnj ginochowé, stogjk welebný stařec podlé měkého lůžka, w rukau drže nádobu s drahau mastj. Nizká lampa oswěcuge prostý přjbytek. A swětlo přjgemné rozlege se po twářjch ginochů, a těla gich se wzchopj — a čelo se proti čelu obrátj.

Zchwátila mě ruka mstitele? zkřiknul Čech, a hrůza se mu rozložila po twáři ubledlé — zatratil osud kroky mé, že mně po smrti káže přebýwati se zradau?

Slepotau tě porazil, že bratra poznati nechceš we bratru! odpowěděl Morawan, a na okamžik oko slabé zagiskřilo se. Osud nám stegnau wáhau odměřil. Gen že na twau stranu wjce zlého padlo, z něhož dobré nikdy newzegde.

Ty dobré wykořenuges — ty sám gsi wssého kwětu zlatoskwaucjho žádostiw — ty —

Děti — synowé! zwolal stařec welebný, ruce proti ginochům wztáhna, an sotwa se z čjsse blahotworné nowého zesjlenj napiwsse, giž opět nepřátelsky proti sobě se byli wzchopili.

Synowé, zwolal stařec, kam wás, bratry, zlé okamženj zawádj? Stonali gste, chuřawěli gste, klesali gste dřjw, nežli gste si byli zasadili ránu poslednj! Nad hrobem, nad wlnami stogite — a gesstě geden druhého ztrhnauti, bratra w chladném kljně pohřbiti chcete? Myslite-li, že wás druhý w pádu neztrhne? — Ruce k zápasu proti wlnám sobě podeyte — silau spogenau k břehu pewnému se žente! Kmenowé gste gednoho těla, wůnj, barwau i owocem sobě spřjzněni, bratrsky se okolo těla otočte w ssirokau, pewnau korunu; nerozlizeyte kmen od kmene, aby se w ně diwj wětrowé opjrati, a kmen po kmenu lámati nemohli. Co geden zawinil — přjkrow buďiž na to rozprostřen, wina padnauti nemůže na wssecky. Ozelme minulost, přjtomnost ale gako drahý kwjtek pěstugme! Hlawo česká, srdce morawské, poslyšte, co wám prawj zkussenost! —

A slyš — slyš — wládnau tady kauzla, aneb se brány nebes otwjragj při plesu angelůw? — Ljbeznj, welebnj zwukowé, powzbuzenj k pláči radostnému plynau we sluch ginochů, a ruce gich sepnau se, a oči zaslzj, a usta odřjkáwagj modlitby. A stařec welebný pogme ge za ruce a wykročj s nimi z tichého přjbytku, a krokem se octnau w chrámu wesnickém! U prostřed, pod kamenným, ssedým stropem, na mářách černě potažených rakew ležj — w rakwi Čechů welký král, usmrcený markrabě morawský. Kolem rakwe w husté řadě hořjcj swjce, kolem swjcnů klečj oděnci, a pěgj pjseň pohřebnj. — Wezau Otakara do Znogma.

Miloto, Miloto! úpj muž statný, w plássti zahalený, o slaup bljzký podepřený — Miloto! úpj, a slzu utjrá z očj. Byla krásná slza Záwisse Witkowice.

A stařec welebný přistaupj s oběma ginochy — a w ginosssjch se wzegme pláč!

Tu, hle! král wáš, tu blaho wasse — kdo bude chrániti sirotků? — tak se zwukem třesaucjm slowa nesau ode rtů starcowých.

My, my! wolagj gedným hrdlem ginossi — my gsme zawinili ztrátu welikau — aspoň co zbylo, hágiti budeme pro spasenj wěků budaucjch!

Tak zwolali, a w pláči — se srdcem beze msty — padli gsau si okolo krku, a rtowé gich setkali se w poljbenj bratrském. — Stařec ruce wztáhl, aby gim požehnal.

Slownjk powěstných gmen.

Beneš Josef, narodil se 1795 w Battelowě na Morawě, kdež otec geho regenschori a učitelem hudby byl. Giž w pátém geho roce počal geg otec na hausle cwičiti s takowým prospěchem, že chlapec, negsa 8 let stár, před tehdegssjm držitelem panstwj battelowského, hrabětem Swert-Sporkem, slyssetí se dal. Tento, zaljbiw si chlapce pro hudebnické wlohy, chtěl geg s sebau do Prahy wzjti a o dalssj wycwičowánj pečowati, rodiče wssak nemohli se od něho odtrhnauti. Zatjm i pod zprávau otcowau wlohy geho wždy wjce se rozwinowaly, a aby i we wědeckém cwičenj pozadu nezůstal, přissel gest we swém dwanáctém roce do premonstrackého klásstera do Gjhlawy, kdež gymnasium pilně nawsstěwowal, a kurs čekanců sskolnjch slyssel, an rodiče k učitelstwj ho byli ustanowili. Roku 1812 stal se sskolnjm pomocnjkem w Potěchách u Čáslawy, kdež strýc geho učitelem byl, a kdež i dle žádosti swých rodičů zůstati, a někdy mjsto strýcowo převzjti měl. Láska wssak k uměnj a wniternj žiwé puzenj k wyššjmu zdokonalowánj se nedalo mu w Potěchách žádného pokoge; i zůstawiw auřad učitelský, odebral se do Wjdně, aby tam w uměnj swém se zdokonálil. Po roce, gsa toho mjněnj, že si uměnjm swým sám chleba wydobude, wstaupil do hudebnického zboru barona Zinnika, gehož společnost zpěwácká střjdawě w Badenu a Pressspurku hráwala. Dwě léta byl audem téhož zboru, dada se přitom častěgi w Pressspurku a w několika saussednjch městech w Uhřjch slyssetí. J stalo se, že gsa gedenkráte na tom, do Pressspurku se odebrati, w Trnawě s ritmistrem z Praunu se seznámil, gehožto tenkráte welmi mladý syn wýtečné wlohy pro hausle na gewo dáwal; i požádal ritmistr Benesse, aby umělecké cwičenj synowo na sebe wzal, a geg na cestách, k tomu účelu předsewzatých, prowázel. J cestowali gsau na počátku toliko po Morawě a Uhřjch, a teprw když mladý Zigmund Praun u welmi gesstě autlém wěku pod zpráwau swého nowého mistra pro léta swá znamenitau uměleckau obratnost si byl osobil, nastaupili cestu ku konci roku 1819 do Wlach. Giž na cestě dali se mistr a učenec we wssech znamenitých městech s nemalau pochwalau slyssetí. Z Terstu nawsstiwili gsau pak města: Benátky, Padui, Weronu, Kremonu, Mediolán, Pawii, Piacenci, Parmu a Boloně. Wždy zrůstagjcj pochwala, giž sobě mistr i učenec wydobyli, prodlaužila gegich přebýwánj we Wlassjch až na půldruhého léta. W Benátkách obdržel čestný diplom co člen tamnj filharmonické společnosti. Nynj se měla cesta do gižné Italie nastaupiti, a ačkoli Beneš posud spokogen býti mohl následkem, z ohledu na powěst uměleckau a čest gemu wssudy prokázanau, nebyly mu předce giné při tom wýhody w té mjře za podjl, gakých dle usnessenj s otcem práwo měl požadowati; aniž to w geho záměru bylo, na dlauhý čas z wlasti se oddáliti; pročež rozlaučiw se w Boloně s učencem swým a geho rodinau, odebral se zatjm do Terstu. Přátelé tamněgssj přemlauwali geg, aby se tam usadil, k čemuž se neylepssj přjležitost naskytowala; započatý wssak práwě w ten čas w Lublani sněm wysokých wládařůw wábil geg tam. U přjležitosti gednoho tam dáwaného skwostného koncertu přigal geg filharmonický ustaw w Lublani za čestného auda. Nowými známostmi puzen, ssel na začátku roku 1822 opět do Wjdně, aby odtud cestu do Petrohradu nastaupil; mezi tjm časem nawsstjwil Pesst, a při této přjležitosti w zawjdenském Nowém Městě udělaná známost s dcerau adwokáta Procha, s potomněgssj manželkau, zdržela geg, cestu do Ruska nastaupiti; i přigaw raděgi 1823 powolánj do Lublaně, přewzal při filharmonické společnosti mjsto koncertnjho hráče, ředitele a professora na ssest let. Byltě geden z neyhlawněgssjch podporowatelů toho ustawu. Ku konci roku 1828 ssel do Wjdně, gsa té naděge, něgakého wýživného auřadu se tam dopjditi. Teprw w roce 1832, an w množstwj koncertů mistrowstwj swé na hausle pozjnowu dokázal, stal se členem cjsařské dwornj kaple. — Mimo hry koncertnj, genž mu mjsta mezi neyprwněgssjmi umělci we Wjdni wykazugj, zasluhugj obzwlásstě geho učitelské wlohy, geho obratnost a obezřetnost u wedenj orchestru chwalitebného podotknutj. Též co skladatel ge nemálo znám. Geho práce, na swětlo wyssle pro hausle, gsau wkusné, přjgemné, a u wetegném přednássenj weliké chwály dossly.

Pr.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Půwod pitj wjna. Dle perské powěsti, gakž Malkolm we swém klassickém děgepisu Persie wyprawuge, byl Dssemssid prwnjm, genž wjno wynalezl. Gsa weliký milownjk hroznů, zawřel gest několik, gichž na něgaký čas uchowati chtěl, do welké nádoby, w njž kwasiti se počaly. Když se byla nádoba otewřela, okusil král sstáwu, a shledaw gi welmi trpkau, wyhlásil gi za gedowatau. Napotom daw gi do láhwic naljti, postawil gi do

swého pokoge s nápisem: »Sed.« J stalo se pak, že gedna z geho otrokyň, chtjc sobě pro náramné hlawy bolenj smrt udělati, náhodau nápis tento uzřela, i wzawsši láhwici, šťáwy upila. Místo smrti, gíž byla očekáwala, upadla w zdrawé, posilugjcj spanj a cjtila, když se byla probudila, že bolest se umjrnila. J opětowala lék tak dlauho, dokud ged králůw zcela wypit nebyl. Dšemšid brzo se toho dopjdil a nutil otrokyni, aby se přiznala, co byla učinila. Nynj u wětšjm množstwj wjna se připrawilo, a král s celým swým dworem pil tento nápog nowý, který od způsobu wynalezenj posud w Persii gméno: Zeherek huš (sladký ged) podržel. Pr.

W Pařjži má gistý důstognjk dwa pudljky, gež byl w šachy hráti naučil. Hráwagj spolu, a počjnagj si prý přitom takořka člowěcky. Který z nich wyhrage, dostane wždy kus pečené, a proto, když který z nich hladowý gest, druhého tak dlauho saužj, až s njm w šachy hrage.— Možná, že gest to prawda, možná také, že ne. Ostatně gest ale pes, gak snad gedenkaždý příležitost měl pozorowati, zwjře welmi učenliwé, a často wjc, než pauhý přirozený pud (Instinkt) na gewo dáwá. —j—

Zpěwkyni pařjžského král. diwadla tuty časy napadlo, žeby nebylo se škodau, kdyby se s »přjteleme swým trochu po swětě — třeba do Angličan — podjwala. J pospjšili si oba k přjstawu, kdež wstaupiti chtěli na koráb. Mezi tjm wšak ředitel diwadla, snad mrzutostj, že mu se zpěwkyně zúplna neswěřila, pospjšil za uběhlými, gak utrhačný swět ge nazýwal, a dostihna gich w přjstawu, gešťě s dwěma dobrými přátely zpěwkyni počal přemlauwati. »Moře ge zbauřeno, prawil, a nezdrawé panugj mlhy — nerad bych, aby se wašnostinému hrdélku uškodilo; a protož by rada moge byla, abyste se do Pařjže nawrátily, a gešťě tři měsjce wašnostiného kontraktu wyčkati ráčily — pak se moře utišj a mlhy pominau.« — Zpěwkyně widauc w oněch dwau přátelých osoby aufednj, seznala dobrau wůli páně ředitelowu, a maudré rady geho stala se poslušnau. *

W Carihradě, Smyrně, gakož powědomo, toliko lékařům dowoleno, w harem wstaupiti, kdež wšak od žen, tam uwězněných a nepokogných, welitelskými žádostmi zhusta teyráni býwagj. Tato chce lijk k zachowánj swé giž odkwetagjcj krásy; onano prosj o tagný prostředek, aby srdcem pána swého wládnauti mohla, gegž sokyně gj odwrátiti usiluge; třetj žádá nápoge, genžby gemné city zbuzowal; giné prosj, gako o něgaké dobrodinj, začež neysladšj djky přislibugj, o prostředek, gjmž by choté swého za opowrženj a špatné nakládánj ztrestati mohly. Toť aby lékař byl diwotworcem!

Zagjc poslednj zwjře nenj. Nebezpečenstwj hrozj často neywětšjmu od neymenšjho; lew nezřjdka slaužj i těm neymenšjm prákům za pokrm, a železo sežjrá rez. Tak warowal druhdy gakýsi maudrý Skytha welkého swěta podmanitele Alexandra. Žeby wšak zagjc welké a swětu proslawené město dobyti mohl, toho nepodotknul Skytha, a předce děgepis to potwrzuge, že i cosi takowého státi se může. Když totiž okolo roku 896 papež Formosus cjsaře Arnulfa pro nepokoge a rozbroge, genž byly w Řjmě powstaly, o pomoc žádal, a tento wjtězně do Wlach byl wtrhl a se swým wogskem před Řjmem se táborem položil: honili někteřj z geho wogáků gednoho dne zagjce. Zagjc pádil k městu, hledage tam swého autočisstě, wogáci ho pronásledowali s welikým křikem a hlukem, než aihle! dřewněgšj strašnj dobywatelé swěta, Řjmané, wrhli sebau polomrtwj auzkostj a strachem se zdj, a nepřátelštj myslilwci wstupowali přes tlupy pošlých mučednjků swobody na zdě slawného Řjma. Pr.

W Pařjži se udála před nedáwnem přepodiwná samowražda. Čistě oděný, as třidcet neb čtyřidcet let staré muž, přišel k gednomu kupci do krámu, a we wšj zdwořilosti geg žádal, aby mu dowolil, tam na obgednaný wůz počkati. J proč ne, řekl ochotný kupec, a onen se umjstil ke dweřjm. Okolo gelo mnoho kočárů, mnoho wozů, žádný z nich nebyl ten obgednaný; muž ustawičně pokogně upjral zraky na ulici. Konečně přigel wůz s welmi těžkým nákladem; muž wyskočiw, shodil se sebe kabát, wyljtnul z krámu a wrhnuw sebau pod kola, s žiwotem se rozlaučil. Pjsemnosti, z nichžtoby se snad předc, kdo byl, poznati mohlo, neměl u sebe žádných. W kapse měl wšak 72 franků na penězjch, a 11,500 franků na bankonotách. —j—

Nedáwno šel Lablache (neywýtečněgšj mezi wšetečnými zpěwáky ewropeyských diwadel) w Pařjži nepaternau uličkau, kdež u nárožnjho domu chudák šediwec na zedrané hausličky hrál — čili spjše nelibeznými zwuky hlad swůg, a wšak i posluchače zaháněl. Slzy mu kapaly po bledých twářjch. J slitowal se nad ubohým wýtečný basista, a wzaw staré škřipky žebrákowi z ruky, začal hráti — a zpjwati! — Lablache! Lablache! zniklo pogednau ze sta, i tisjců ust mimogdaucjch, a nikdo nebyl, genž by se nebyl zastawil, a dárku nedal chudáku šediwci.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjšila.

Čjslo 40té.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

1ho řjgna] — *Šťastný, kdo se národem swým, Wlastj může wychlaubati slawenau!* **[1835.**

S w a t é k o p j.

(Legenda.)

„Znagjc potraw nedůstatky,
Wogsko hladem zmořené
Táhnaut chce giž zase zpátky
Do swé wlasti wzdálené;
Gestliže se nezmocnjme
Brzy Antiochie,
Poznenáhla, an tu dljme,
Nepřjtel nás pobige!“

Tak wogwoda z Buillonu
Prawj k wůdcům w stanu swém.
Geden tu a druhý onu
Dáwá radu; ale wšem
Nechce žádné nawrženj
Zúplna se ljbiti,
Která hradeb k přelezenj
Mělaby lest stačiti.

Rozegdau se do leženj
Pozdě z rady wůdcowé,
Tam gde každý w přemeyšlenj,
Kde gsau geho zborowé,
Měsjc dáwá naplněný
S wysokosti swětlo swé;
Po sedmé giž obnowený
K oddechnutj wšecko zwe.

Ticho w táboru ge wšady,
Semotam gen strážce bdj,
Nepřátelé přjstup kady
Měliby doň ode zdj;
Genom Petr pozdwihuge
Geště ruce w pokoře,
Nemoha spát wykřikuge:
„„Pomoz — ach, ty nahoře!““

Ai, tuť wegdau k pobožnému
W oděwu se skwěgjcjm
Dwa mužowé, z nichžto k němu
Hlasem libozněgjcjm
Řekne staršj: „Ondřeg slugi,
Geden z apoštolů gsem,
Hrůzu tobě nezwěstugi,
Pogď, kam tebe powedem!“

Dopowěděw, hned na cestu,
Beze wšeho prodlenj,
Wydá se a spěchá k městu
Skrz křesťanské leženj;
Rychlým krokem následuge
Pautnjk muže swatého,
Kterýž s druhem uwozuge
Do chrámu geg slawného.

Před oltářem plápolagj
Gen dwě lampy rozžaté,
Gasné swětlo wydáwagj
Na okrasy bohaté.
„Tady čekey!“ staršj zase
Ljbě k pautnjkowi rce,
„K tobě opět w krátkém čase
Wrátj se twůg průwodce.“

A když zmizj Ondřeg swatý,
Mage Petr čekat zde,
Posadit se na hranatý
Stupeň, k slaupu popogde,
Odkud teprw na druhého
Počne wraucně zjrati;
Ale kdo gest, předce se ho
Neosmělj tázati.

Apoštol se w chwjli malé
K pautnjku zas nawrátj,
Mage kopj w ruce ale
Tato slowa k němu dj:
„Eihle, ocel, wzácné gměnj!
Tjmto otewřen byl bok,
Z něhož lidské pro spasenj
Wypreyštil se drahý mok.

Nynj musjš pozor dáti,
Kam ge zase ukregi,
Abys mohl okázati
Toto mjsto pozdĕgi
Hrdinowi nábožnému,
Gaký hrabĕ z Tulús ge;
Neboť brzy otewře mu
Brány Antiochie.

Důwĕřte se w pomoc silnĕ;
Biskup, co gest w leženj,
Ať lid napomjná pilnĕ
Setrwage w modlenj:
Když budete bogowati
Proti Saracénům zlým,
Wšemohaucj pomáhati
Bude zborům křesťanským!"

Toto řeknuw, w hlubokosti
Kopj swaté ukryge,
A Petrowi k bezpečnosti
Průwod z chrámu dopřege:
Wedeť ho zas k stánku z mĕsta
Se swým druhem spanilým,
Přes hradby gest gegich cesta,
Neprotiwj nic se gim.

Pautnjk ale k pobožnému
Biskupowi wáhá gjt,
Apoštol co kázal gemu,
Ostýchá se wyřjdit:
Nashromáždit potraw chtĕge
Připrawj se z rána hned,
A z táboru k Roji spĕge,
Odkud přišel naposled.

Dokonaw swé putowánj
Na lůžko se uwrhne,
Při prwnjm wšak kokrhánj
Z dřjmoty se wytrhne.
„Petře!" slyšj wolat k sobĕ,
„Gak gsi na má slowa dbal?
Co gsem přikazowal tobĕ,
Zdaliž pak gsi zwĕstowal?"

„„Pane!"" Petr podĕšený
Apoštolu odwece,
Kterýž krásnĕ ozářený
Od swého gest průwodce;
„„Neřeknul gsem biskupowi,
Cos mi ráčil swĕřiti;
Chudému kdož sprosťákowi
Bude asi wĕřiti?""

„Newjš, w čem si oblibuge
Swrchowaný Hospodin?
Teňť chudého wywoluge;
Wždyť gest každý geho syn,
Kdo putuge w newinnosti,
Byťby také sprostý byl.
Wyplň tedy s ochotnostj,
Co gsem tobĕ poručil!"

Křesťanského do táboru
Coby Petr z Roji mĕl
Nawrátit se bez odporu,
Aby slušnĕ powĕdĕl,
Co mu bylo poručeno:
Na lodi chce prchnauti,
Genž má k Cypru uloženo
Pro potrawy odplauti.

Ale koráb wypuštĕný,
W nĕmž se wydá na útĕk,
K břehu brzy porušený
Přižene bauř nazpátek.
Gako nĕkdy zachowaný
Prorok k mĕstu Niniwe,
Musj gjti pokáraný
Tam, kde nechal bratry swé.

A když bjdnĕ k swému cjli
Přigde pautnjk churawý,
Kdež nedáwno stany byly,
Uleknut se zastawj;
Ustrnutj wšak se geho
Brzy w radost promĕnj,
Gak uwidj křesťanského
Wogska na zdjch znamenj.

Bogownjci pobožného
Starce w mĕstĕ wjtagj,
A lékaři nemocného
K ošetřenj wydagj;
Ale wšecko přičinĕnj
Nemá předce aučinek,
Neboť nechce k uzdrawenj
Posloužiti žádný lék.

K nemocnému w brzkém čase
Ta se zpráwa donese,
S wĕtšj mocj ke zdjm zase
Že nepřjtel wrátil se.
„Nebude-li ten Hořegšj
Zázračnĕ nás chrániti,
Hrstka lidu mĕsto zdegšj
Špatnĕ může hágiti.

Den odedne wjce bořj
Hradby krutý Saracén,
Bjdau w mĕstĕ lid se mořj,
Ze wšech stran byw uzawřen;
Každý trne, očekáwá
S auzkostj smrt ukrutnau,
Laučj se a odewzdáwá
Spasiteli duši swau."

To doslechnuw, ruce spjná
Petr we swé nemoci,
Wraucnĕ wzjwá Hospodina,
Aby ráčil pomoci. —
Gedenkráte časnĕ z rána,
Když se znowa modlit chce,
Spatřj opĕt nebešťana,
Kterýž k nĕmu takto rce:

„K čemu gsem tĕ powzbuzowal,
Petře! po dwakráte giž —
Proč gsi geštĕ nezwĕstowal?"
„„Pane! nehodného slyš,""
K apoštolu pautnjk řekne,
„„Wždyť máš lepšjch w hognosti;
Kdo má řeč i ctnosti pĕkné,
Tomu přeg té milosti!""

„Petře! koho wywoluge
Pán, genž hledj na ctnosti,"
Apoštol zas opakuge,
„Teňť gest hoden milosti;
Nemeškey giž učiniti,
Co ti bylo zgeweno,
Od sebe-li odstraniti
Nemoci chceš břemeno!"

Slyše také pogištĕnj,
Na druhého okáže,
A řečnjka w osmĕlenj
Petr se zas otáže:
„„Kdož pak gest twůg průwoditel?
Přepodiwná geť te wĕc,
Ač ho nezná geho ctitel,
Hořj k nĕmu láskau předc!""

„Gdi a ljbey nohy geho,
Bljžiti se k nĕmu smjš!"
Tak když Ondřeg nahjdne ho,
Zagde Petr k hostu bljž, —
Uzřew noh probodnutj
Padne na obličeg swůg,
A wykřikne w ustrnutj:
„„Spasiteli! — Bože můg!""

Kristus ale w smilowánj
Pozdwihne swau prawici,
A daw Petru požehnánj
Zmizj s druhem w swětnici.
Powstaw pautnjk potěšený,
Wjce doma nelenj,

Gde oznámit uzdrawený
Směle swaté zgewenj.

Od dwanácti mužů w chrámě
Kopj pracně dobyté,

Kteréž w zasypané gámě
Dlauho bylo ukryté,
Gak obdržj z Tulús hrabě,
Zplesá wogsko zawřené,
Genž — prw brániwši se slabě —
Saracény zažene. *Fr. Rokos.*

Tonga-Tabu.

Tonga, nebo gak se obyčegně Tonga-Tabu (swaté Tonga) nazýwá, gest geden z oněch četných, k sauostrowj přátelskému náležegjcjch ostrowů, do třech uhlů sbjhagjcj rowina, asi 80 střewjců nad hladinau morskau. Na sewernj straně má přjstaw, w němžto powěstný Kook zakotwil. — Aučinliwostj třidceti tisýc zde přebýwagjcjch ostrowanů gest ostrow takořka w zahradu proměněn; za okrasu slaužj malé ozdobné wjsky u prostřed kokosowých hágů, pewnosti, králowské hrobky a chrámowé. — Za oděw magj tito ostrowané 6—7 střewjců dlauhý šat, gegž auhledně okolo boků otočj a prowazem tak upewnj, že částku, když toho potřeba pożaduge, přes rameno hoditi mohau. Ostatek těla, od boků nahoru, též tak i nohy neodjwagj. Wšickni nosj stegný oděw, ani pohlawj, ani staw w něm rozdjlu nedělá. Gen při rozličných slawnostech se spatřugj rozličné oblekv, při kterýchžto přjležitostech se obzlásštnj zřetel na zásterky beře, gež hwězdičkami z kokosowého lepčj protkáwagj, a pestřebarewným peřjm, lasturami a korály okrasšlugj.

We wogně magj obzlásštnj šat, nazwjce cosi nadobyčegně diwokého na sebe nawěsj, aby hodně hrůzně wyhljželi, a tjm nepřjteli wjce strachu naháněli. Tetowánj gest u nich wůbec we zwyku. Na čistotu držj welmi, negen na tělesnj, ale i w obydljch. Tělo si čistjwagj wonnými kokosowými olegi, a těžké, ohromné, nádherné náušnice gsau u nich gako u Ewropčanů w módě. Djwky si proplétagj wlasy kwjtjm, což ge obzlásštně zdobj.

Obydlj stawj gednoduché a oblé; střechy z kokosowého listj a z rákosj dosahugj až k zemi. Matabulowé (kněžj) a náčelnjci magj střechy suchým cukrowým listjm pokryté. Sklenných oken se tam nespatřj, místo nich gsau nawěšeny rohožky, které se dle potřeby brzo wytáhnauti, brzo opět spustiti mohau. U wnitř se dělj obydlj 6—8 střewjců wysokými, z rákosj neb z prautj spletenými stěnami we wjce komnat. Kdo rád w prachowých peřinách ljhá, darmo by se tam po pohodlném noclehu ohljžel; tam se spj na rohožkách, a hebaunkau podhlawnici zastáwá malá stolička. — Okolo domků si nasázegj obyčegně kwětin a wonného strómowj. Gegich pewnosti gsau do čtyr rohů anebo do kulata stawěny, a tlustau zdj z rákosj ohrazeny. Do pewnosti wede čtwero wětšjch a čtwero menšjch, zdwihacjmi mosty z kokosowých kmenů opatřených wchodů. Nad každými dweřmi gest pawlač, na njž bogownjci stáwagj, a na nepřjtele kamenj metagj a šjpy střjlegj. Dwanáct střewjců široký přjkop objhá pewnost. Mimo tyto stawenj zasluhugj gesstě pogmenowány býti hrobky, gež lid swým náčelnjkům z kamenj welmi auhledně wystawuge.

Že člowěk, ať žige kdekoli, w kterémkoli podnebj, někdy bláznem býwá, poznalo se giž, i poznáwá se z mnohého, a protož nebude žádnému diwno, když se i o těchto ostrowanech něco nepěkného řjci musj. — My často rozumné lidi stěžowati si slýcháme, že gesstě málo rozumu magj; a wšak předce skoro každému tento nebeský dar obtjžným přjdawkem býti se zdá; a poněwadž i při wšem přičiňowánj pečliwé nemaudrosti předce zcela se ho zbawiti nemůže, pečuge o to aspoň, aby geg na několik hodin pozbyl. Za nynějšjch časů arci giž tak nazwaná ciwilisacj welmi znamenité pokroky koralkau, wjnem, piwem atd. w tomto uměnj, k howadu, ba i pod howado snjžiti se, učinila; tak daleko to owšem tito ostrowané gesstě nedowedli: také ale bez pokroku nezůstali. Tongané gsau gesstě takořka surowý národ, a proto si tuto wzdělanost, toto roztomilé uměnj, člowěčenstwj w sobě zneuctiti, nazwjce gen náčelnjci a wznešenj, k nimžto se i matabulowé eo ipso připočjsti musegj, pro sebe podržugj, a sobě gen nazwjce přiwlastňugj. Awowý nápog gest onen prostředek, gjmžto se tam člowěk rozumu z náručj wywine. Připrawuget se takto: Při slawnosti se obesšlau staré ženy, hromada awy se gim předložj, aby gi skausaly a napotom i se slinau w králowskau nádobu wložily. Z toho se pozděgi šťáwa wymačká, smjsj se s wodau neb s kokosowým mlékem, a nápog gest hotowý. Král se usadj se swými dwořenjny do kola, a ony swadlé krásotinky gim podáwagj w uměle zhotowených dřewěných koflĭkách tohoto nektaru. Každý pigák několik

košjků na awu mjwá, neboť nepige žádný dwakrát, aniž dwa z gednoho košjku tento přisladlý, napepřený nápog. Měděné twáře se njm sice nenabude, za to gest ale známkau wznessenosti bjlau wyraženinau, na způsob swrabu, hogně posetá twář, a dewjtiletý klučjk, gemuž awu pjti giž dowoleno gest, s gakausi sslechtickau hrdostj prwnjmi známky tohoto neřádu na swé kůži se honosj. Notná, gak řjkáme, opice gest k tomu malý přjdaweček, a nečisté, zahnogené oči gsau neygistěgssjm znamenjm, dle něhož lze náčelnjka poznati. Se záwistnau laskominau djwagj se sprostj na priwilegowané pigáky awy. Pitj awy gest na wssech ostrowech gižného moře domowem, ale gen na ostrowě nadřečeném směgj také ženy na něm bráti podjlu.

Co se rázu Tonganů dotýče, wyprawuge se o nich gednohlasně, že gsau neydobrosrdečněgssj národ na zemi. We wogně wssak obyčegnými diwochy býwagj, dobrosrdečnost zůstane doma, s nepřjtelem se nakládá ukrutně, ba někdy se i geho masa požjwá. Po domácku gest wssak Tongan mjrný, wljdný a sslechetný, neznectjwá ni cizjch mrawů, ni bohů, w uctiwosti má swého náčelnjka, swých rodičů ctj, a gest až ku podiwu starostliw o swé djtky. I láska k wlasti, gakož i k prawdě, plápolá w gegich srdcjch. Wražda se omlauwá pomstau; krádež nenj w obyčegi, totiž, co se domácjch týče, cizince wssak olaupiti nedělá nečest. — Muž obyčegně wjce žen mjwá, a swatby slawjwagj gen wznessenj skwostně a s mnohými obřady. Tak byl na př. Mariner očitým swědkem, když se králowská dcerka za gednoho ze sslechticů wdáwala. Newěstu namazali celau sandelowým olegem, což když se stalo, 40 loket dlauhý ssat okolo ni otočili, že sebau sotwa hýbati mohla. Nápodobně tak se zaobalilo čtwero panen a malé děwče, kteréž gi k ženichowi doprowázely. Když k ženichowi přissly, sedla newěsta na zem, a w bjlau rausšku zahalená žena wessla do welikého stawenj, kdežto giž giná žena sedjc, ohromný baljk cagku, dřewěnau podhlawnici a kossjk, plný olegowých nádob, držela. Zahalená zatočiwssi se do cagku, lehla na podussku, a stawěla se, gakoby pewně usnula. Zpozorowaw to ženich, wewedl tam newěstu a posadil se w prawo wedlé spjcj ženy. Dwadcet kusů wepřowého dobytka se nynj zabilo a rozdalo; ženy se rozdělily o oleg a cagk, načež celá společnost se rozessla. Wečer se skwostně hodowalo; pila se awa, a při záři pochodnj, gež mužsstj wzhůru drželi, obweselowali společnost tanečnice při zpěwu mimickým představenjm. Ku konci wystaupil matabula a napomjnal newěstu, aby powinnosti stawu manželského zachowáwala.

Tongané gsau weselj lidé, milugj hudbu a tanec, a progewugj we swých mimických hrách mnoho obratnosti a wýraznosti. Každý staw, gakož i každé pohlawj, má swé obzláštnj tance. Také hry se zbranj gsau u nich w obyčegi, a býwagj často welmi nebezpečné. Hudebnjch nástrogů magj několik druhů, nazwjce gich wssak gen užjwagj k doprowázenj zpěwu.

Stawy se tam dělj we dwě třjdy, we staw duchownj a we staw swětský. Matabulowé ugissťugj, že rownau cestau od Boha pocházegj, a lissj se mezi sebau rozdjlnými stupni. Swětského stawu gsau opět dwě třjdy: sslechta a sprostý lid. Sprostý lid musj za sslechtu pracowati a swým náčelnjkům weliké daně, ne sice na penězjch, nýbrž na potrawě odwáděti, kdežto opět tito krále obstarati musegj. — Palice, ssjpy a prak gest gegich zbraň.

Co se náboženstwj týká, wěřj ostrowané tito w bytosti dobré i zlé, a přidržugj se mnohých powěr. Gich bohowé, gichž přes 1300 počjtagj, bydlegj prý na wzdáleném, wesskerau hognostj oplýwagjcjm ostrowě, a dusse matabulů a sslechticů, poněwadž sprostj žádných dussj nemagj, gim tam posluhugj. Tito se někdy ogewj w podobě gesstěrek, delfjnů a wodnjch hadů, aby se lidu užitečnými stali. Někdy wgede takowáto dussinka také do člowěka, i nadá geg duchem prorockým. Gména wssech bohů ani sami gich služebnjci newědj. Obzwlásstněgssjm bohům se stawj chrámy, kterézto se ale toliko gen welikostj od ostatnjch domů lissj. Mezi takowéto bohy náležj bůh krále Tonganů, k gehožto cti mnoho chrámů stáwá, bůh sslechty, wětru, bauře, desstě, žnj, řemesel, uměnj atd. Služebnjci bohů také prorokugj; newyplnj-li se wssak takowýto prorocký wýrok, ani dost málo to prorokowi na cti nesskodj, poněwadž se myslj, že bohowé swé předsewzetj změnili.

Na oběť přinássjwagj Tongané plody, gež gim země poskytuge, wepřowý dobytek a bohužel! i člowěky. Obzlásstě po djtkách tato powěra swé krwawé ráme wztahuge, snad z té přjčiny, že s dětmi čistota a newinnost pobratřena gest. Proto w nemocjch náčelnjkůw, při nebezpečenstwj, zhanbau národu hrozjcjm, i při giných přjležitostech, když se domnjwagj, že bohowé rozhněwani gsau, wywolugj se djtky za oběť smjřenj. Takowéto oběti se kladau na oltář, kdežto se, gako na sandwichských ostrowech, zassrcugj, poněwadž se krwe prolewati nesmj. Potom nesau wzácněgssj služebnjci a náčelnjci oběť s průwodem před stánl

bohůw, gež s pozdwiženýma rukama geden z nich hlasitě wzýwá, aby hněw swůg od národu odwrátili, a po skončené prosbě se odewzdá mrtwé djtě rodičům k pohřbenj. Umře-li náčelnjk, gest w obyčegi, aby se nápodobně gedna z geho žen obětowala. — Prwnj ljk w nemoci gest prosba, když ta nespomůže, zanesau pověrečnj Tonganè nemocného na poswátné místo k matabulowi. Zůstane-li bez platnosti i tento ljk, uřjzne si každý aud z přjbuzenstwa klaubek na lewém malíku, což tak zhusta se nacházj, že tam cestowatel zřjdka kdy koho uzřj, kterýby celý maljk měl. Když ale wsse to nespomůže, zakročj se k zasskrcenj djtěte.

Nemoce gsau wssak zřjdké mezi nimi. Lékařské pomoci se užjwá gen při zewnitřnjch bolestech, a sice dosti whodně a sstastně.

Když některý z náčelnjků umře, konagi se slawné obřady. Poswátná osoba namaže mrtwolu wonnými olegi, a zaobalj gi w ssat; ženy stogj kolem a bědugj tak dlauho, až se pochowá. Hroby býwagi oblé, 6 střewjců ssiroké a 8 střewjců na dlauho do skály wtesané. Pod nebožtjka se položj pět kamenů. Pohřeb gest dle hodnosti zesnulého rozdjlný. — Umře-li král, nastaupj wsseobecný smutek, hnusný nářek se rozljhá po celém ostrowě, a slawnosti na hrobě trwagj po nějaký čas. Po celý měsjc rozdáwá sslechta potrawu mezi lid, tak dlauho totiž, co wsseobecný smutek trwá. — Se sprostým Tonganem se arci tolik sláwy nedělá, ten se položj pod střjssku k wyschnutj.

Ostatně negsau Tonganè tak surowý národ, gako se, bohužel, na ostatnjch saussednjch ostrowech shledalo. Před králem gsau ale otroci; kdo se králi přiblížj, padne na zem a wložj s otrockau poddanostj nohu geho na swau ssigi. Dle nowěgssjch zpráw se tam negen roku 1824 missionáři dostali, podali ale také giž i roku 1829 potěssitelné zprávy o tomto austrowj.

—j—

Malby

Giřjka Lissky.

2. Drwosstěp.

Nic na swětě nenj nepatrného aneb zcela neplatného. — Z maudrosti welikého swětůw mistra smjch bychom si tropili, chtjce brauka, w prachu se plazjcjho, aneb co braukn braukem býti se zdá, gmenowati nepatrným, aneb zcela neplatným.

Kéžby gen člowěk zraky wždy do rukau wzjti chtěl, a za zraky posjlal rozum! Gesti člowěk kámen, uzawjragjcj řadu widitelných tworů — sšestá práce mistra mistrowaného — gesti swět na swětě, nebe pod nebem, peklo nad peklem. Kdykoli se na člowěka podjwám, aužasem bych ztrnul; pokaždé bych podiwenjm na kolena klesnul, a w prachu se pokořil dobrotiwé mocnosti, gežto nádobě z hljny kázala: Buď člowěkem — obrazem Boha!

Nemyslete wssak, že mi tu třeba na wás kaukati, abych cenu twora toho poznal — na wás, gichž náhoda na wegstawek postawila, pod njmž a okolo něhož my ostatnj gako okolo modly chodjme. Gá se mezi námi, kolem zlaté modly chodjcjmi, ohljdnu. — Widjte-li tamto muže w kabátě dewjtibarewném? On sice kabát tolika barew z nádhernosti nenosj, a wssak geg nosj rád; onť gest geho přjtel zástěrný, onť gest swědek bjdy geho i geho radostj.

Byltě kabát z prwu barwy zelené, barwy naděge w přjssti smilowánj sprawedliwého odplatitele, a na wykrmeném břisse boháčowu se nadýmal, nežli se obnossený třetj a čtwrtau rukau na audy drwosstěpské dostal. — Drwosstěp geg byl kaupil gako raucho barwy naděge w budaucj odplatu, a daufal i s osmerau záplatau wstaupiti do brány nebeské.

Hle, tamto se usadil náš dewjtibarewnjk. Má práwě po djle, a s půl tolarem w kapse pokogně očekáwá dalssj dennj přjhody a nehody. U domu nárožnjho, té neylaciněgssj zássťitě před parným sluncem, na twrdém dlážděnj audy swé natáhl, aniž poznáwá, že na tureckém, hebaunce wycpaném díwanu nesedj. Kabát i westu plátěnau má rozepnuty, a wětřjk mu tělo upocené ochlazuge — arci že také na audech wlhkých známky prachu zůstawuge: muž ale nepohřessuge pohodlj domácjho, wolného oblekn a čistých, woňawé zapáchagjcjch pokogů. On si byl ze strakatého ssátku kus černého chleba a sstiplawého sejra wyňal, a dwaugrossowau kudlu do gich wnitřnosti zatjnage, tjžjcjmu žaludku oblewuge.

U nohau mu ležj celé bohatstwj geho — pila se sekerau — wěrné geho pomocnice a wejdělku aučastnice. I chopil se nynj pily, a sňaw ze žrawých zubů koženau otočku — umjstěnau tam, aby při nessenj železo bolestně na rameno nedoléhalo — z koženého pásu, kapsářem opatřeného a kolem kyčlj otočeného, i gako malá zá-

stěrka pod prsami se pnaucjho, ostrý pilnjk wyndal, a zuby na swé wěrné pjle začal ostřiti.

Ale dřjwe gesstě, než pilnjk zasadil, mnohotagitelným pohledem na to do půl kola zkraucené držadlo, i na ten ssiroký, mezi konci držadla upewněný železný prut se podjwal, i usmál se, gakoby řjci chtěl: Tys mnohdy už podlé mého hladowého žaludku i podlé naplněné kotrby ležela, moge stará milenko! — A w podobných myssljenkách zataulal se až ke dni, kdež poprwé milenku swau wzaw do rukau, k ostatnjm bratrům drwosstěpům se přitowaryssiw, gako za wchodné několik pinet piwa zaplatil, potom se na ulici postawil, a pilným okem po plných wozjch se otáčel. Z toho dne dostal se i na prwněgssj doby swého žiwota, a takž, ani neweda, zasadiw pilnjk, zaubku po zaubku gazejček přibrussowal, a při každém si na giný a giný rok žiwota swého zpomjnal.

I widěl se při prwnjm zaubku, an w Podskalj, u prostřed njzké, sprosté sednice, w staré kolébce ležj; widěl se při druhém a třetjm, gak se po chatrné podlaze smeyká i na práh domu wybjhá, i před domem s dětmi sausedowic w prachu se batolj. Při pátém, gak mu gsau hodnau matinku do žluté rakwe položili, černým suknem přikryli, a na wždy z domu odnesli. Widěl, gak tatjnek plakal, i gak sám plakati musel; a widěl opět, gak brzy na to tatjnek se opět smál, a ginau maminku mu přiwedl, a gak gsau hodně gedli a pili na ten den, an se k nim byla matinka nowá přistěhowala. A wssak upamatowal se také, že byla maminka druhá sskaredĕgssj, nežli prwnj býwala, a že gi, cizokragance, ani slowa nerozuměl, když naň mluwila. — I widěl gesstě, gak se weselil, an mu otec ljstek s čerweným kohautkem kaupil, a do sskoly geg dowedl, kdež neslyssel zlau macechu. Při ssestém zaubku rozpomenul se, gak mu wrána malinkau sestřinku přinesla, a gakby s nj byl rád hráwal, ale powždy od zlé matinky ran za to dostáwal. Od té doby také se otec naň často obořil, tak že ubohý chlapec do kauta zaljzal, aby se wyplakal. Při osmém se widěl, gakž gednoho dne, ze sskoly přissed, otci psanj přečjsti měl, kterež byl od wzdáleného bratra obdržel; gak ale nadarmo na pjsmenu za pjsmenau pohljžel, koktal a hrubý nesmysl z psanj wyprawil, an ge lépe čjsti neuměl, že bylo české. A otec se rozhněwal, nač že djtě poctiwého plawce do sskoly chodj, kdežto se ani we swém gazyku čjsti nenaučj, a wzaw ge ze sskoly, na lodě ge od té doby bral, kdežto mu přisluhowati muselo.

Při desátém, dwanáctém a patnáctém zubě w poctiwém drwosstěpu smutné upamatowánj se wzbudilo. W ta léta se mraky zastjráwalo čelo otcowo, a doma s matkau rozbrog panowal. Mazlilať se s dcerusskau, a když gi otec káráwal, ona srdci zlému w hanebném lánj průchod činila. Také weydělek otcůw wjce nepostačowal, a měla-li se matka zodpowjdati, otci sprostých Čecháčků přezděla. A wssak to byla otcowa stránka neydůtkliwěgssj. Sprostý genom plawec tichý byl a snássenliwý mezi druhy swými, často ze wssech uhlů swěta sběhlými; a wssak toho se stal nepřjtelem neyauhlawněgssjm, kdo si žerty tropiti chtěl z geho národu.

Ustala prawice při pilowánj, an se k dewatenáctému zubu dostala. Letitý muž w neykrásněgssj wěk swého žiwota se zataulal. Widěltě opět před očima swau Bětussku. Bylať to hezké, zdrawé děwče, a w neděli rozkoš i zotawenj geho, an se byl za celých ssest dnj weslem nawláčel, aneb worů natahal. Otec a Bětusska byly gediné dwě dusse, k nimžto se z celého srdce přitulil. — A wssak rok na to byl rok truchliwý. Hbitěgi pohybowal se pilnjk w ruce drwosstěpowě, gakoby křikem swým přehlussiti měl žalostné hlasy w prsau mužowých. — Bylťě w ten čas umřel otec geho, ztrápený a usaužený nesstastnau domácnostj. „Neber si ženu cizokraganku!“ prosil geg umjragjcj, a ruku mu w křečech smrtelných tak bolestně tiskaul, že mu slowa tjm bodawěgi srdce pronikla. Hezká Bětusska byla Němkyňka! W zaufalstwj se ubohý gonák potácel; tu geg umjragjcj otec strassil wýstrahau, tam měl swé lásce wykopati hrob! — Dal se na wognu a do ssirého swěta.

Zatjm přessel zaubek pět a dwadcátý i třidcátý. Tu se bitwa ztrhla u Chlumu. Na smrt raněný s hromadau giných do bljzké wesnice byl dowežen. W zámožném statku, na mlatě, byli gsau gim zawázali rány. Geho, takořka giž umjragjcjho, wyžádal si hospodář na uzdrawenj. Hospodyně geg laskawě obsluhowala. Nabylť sjly raněný, a w dobroděgce swogj poznal — Bětussku. — Bylať se sstastně za českého hospodáře prowdala, a newěrný, zaufanliwý milenec nynj poznal, že ne rozdjl národůw, alebrž rozdjl smeyssljenj blaho domácj russjwá. A wssak nemohl zlořečiti nesstastnému otci. S obnoweným obrazem swé Bětussky, co matky gesstě krásněgssj, wrátil se s tichým trudem do milé Prahy, a neschopen gsa pro nohu zkřiwenau k dalssj službě wogenské, opět wesla se uchopil, a wlnám wltawským swé sstěstj swěřiw, stal se přewoznjkem.

Oi, wy wlny wltawské, wy gste widjwaly weselau twář geho, i zamračené čelo! Wy gste poslaucháwaly radostný geho zpěw, i žalostné wzdychánj! Wy gste byly geho domowem a wlastj. — Bylk neunawený přewozník, a rozkoš geho byla, posluužiti množstwu. — Přišla paut, a lodě se každým okamženjm naplňowaly zwědawými pautnjky, ačkoli wysoko běžela Wltawa, a mnohý se kročiti bál na haupacj se podlahu. Ale přewoznjk prowáděl žerty, a pobjzel k rychlému wstaupánj. Tu matka s dwěma dcerkami wstaupj do lodě — přewoznjku bydlo padá z rukau; gesti to — Bětuška. A gako w něm srdce, takž i z wenku powětřj se rázem začalo bauřiti, a diwoký dech wětru zmjtal přeplněnau lodj. Nadarmo zaufagjcj křik a namáhánj přewoznjkowo — lod se wrhne — a řeka pohltj swau oběť! — Bětušku s dcerami newyswobodili z hrobu chladného! — Takto šla powěst po Čechách.

Oi, wy wlny wltawské! od té doby newiděly gste neunawného přewoznjka. W dlauhé nemoci ležel — duch Bětuššin geg pronásledowal. I odřekl se domowa i wlasti, rozlaučil se se zrádnými wlnami, a wywoliw si pilu a sekeru za towaryšky, odstěhowal se na twrdé pražské dlážděnj, tam hledage zapomenutj.

A zdali giž ten diwotworný kwět nalezl? Kwět gesstě nenalezl, ale wůně geho dobami k němu zalétá, i hogj ránu, obgasňuge čelo, a sljí audy, že se šťastně až přes zaubek padesátý dostal. A gakž posledujkráte pilnjkem trhnul, wzdychnul si: Bůh pomohl, i pomůže gesstě! — a ljbezný hlas ozwal se před njm: Nechtěl byste nám sáh twrdého na drobno rozřezati? — Drwoštěp pak rychle čepicj posšaupnuw, pilu otočiw i se sekerau přes rameno hodil, a s něžnau kuchařkau se bral — gakož někdy chodil wedlé Bětušky!

Hádanka.

Ze třech sestáwám čten,
Gsem z národu dáwnowěkého,
Weškerým uměnjm slawného;
Nazpět budu-li čten,
Musj se dřjwe pláň mnau státi,
Nežli ti lze gi stromem zwáti.

Wyswětlenj

hádanky w čjsle 7. Hus — husa.
- - 24. Pře-mysl.
Žebrák.
- - 33. Nic.

Slownjk powěstných gmen.

Bauer František, umělec na hausle, narodil se w Glčjně w Čechách, w roce 1748. Giž z mládj horliwý ctitel hudby, musel dle wůle otcowy w Praze bohoslowj se oddati. W tom čase přissel Mozart do Prahy, Bauer seznámil se s njm, a hrál přjležitě Mozartowský koncert na hausle. Mozart počal geg wysoko wychwalowati, a hránj geho se diwiti, což naň působilo tak, že z bohoslowj wystaupil. Napotom cwičil se on a choť geho na swé nástroge gesstě za něgaký čas, pak saukromě cestowali do Ruska, až do Petrohradu. Kamkoli přišli, wšudy byli s pochwalau co wšestranně cwičenj umělci přigati. Powěst umělců těchto rozšjřila se ze sewern přes půl Ewropy. Německo, Wlachy, Francauzy, Španělsko, Portugalsko měly přjležitost diwiti se gim. Roku 1782 zdržowali se za něgaký čas w Lisaboně; na podzim pak téhož roku šli do Hamburku, kdežto wšickni zlášstě uměnj panj B. dosti se nadiwiti nemohli. Neytěžšj koncerty na klawjr a hausle s nadobyčegnau lehkostj a ljbeznostj wkusně přednášela. R. 1793 šli oba do Wýmaru, odtud přes Berolju wrátili se do swé wlasti, kdež se konečně 1798 docela weřegnosti zdáliti, a k dalšjm zpráwám o gich osudě přjležitosti odegmuli. Co skladatel žádný z nich, alespoň we wětšjch pracech na swětlo newystaupil, wjcekrát wšak prý pan B. skládánj wlastnjch přednášjwal, kteréž ale w rukopisu zůstawše, bezpochyby w ztrátu přišly.

Bendowé, František a Gjřj, wiz »Giwdy a Nynj« 1833, čjslo 10té, str. 77.

Bečwařowský Antonjn, co wýborný mistr na warhany a klawjr, též co wzdělaný a pilný skladatel we wšeckerém takořka zboru hudebnjho uměnj welmi wýtečný a znamenitý. Narodil se w Mladé Boleslawi w Čechách, a byl ku konci předešlého stoletj warhanjkem při kostele sw. Jakuba w Praze, odkud do Bruncwiku přissel. Roku 1796 wšak poděkowaw se ze služby, trawil něgaký čas saukromé žiwot swůg w Bamberku. Léta Páně 1800 odebral se do Berolina, kdež snad, an od roku 1829 žádných nowých skládánj nás nedošlo, před několika léty umřel. Skládalť nazwjce pro klawjr w neynowěgšjm wkusu: přjgemné, hrawé, ale i skwělé. Známým byl welmi podroben, pročež toliko geho zpěwy (Körnerůw »Leyer u. Schwerdt,« mnoho básnj Göthowých a Schillerowých z »die Würde der Frauen«) a některé wěci na warhany, w nichž se docela co umělec ukázal, stále trwagjcj cenu podržj; méně giž geho skládánj pro klawjr. Též i geho menšj lehké školnj kausky chwály zasluhugj, an pro začátečnjka co neyprospěšněgi se hodj. Pr.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Kytagská powěst o půwodu čage. Okolo roku 519 přissel gest Darma, syn indického krále, welmi nábožný knjže, do Kytage, gsa toho aumyslu, učenj swého náboženstwj w zemi této rozssiřowati. Žiwil se bylinami, a nemage žádného bytu, tráwil dny a noci u wsselikých nepohodách powětrnosti, w modlenj a půstu pod ssirým nebem, a aby lid přjkladem swým ctnostj zjskal, ukládal si neybolestněgssj bičowánj. Když tak žiw byl několik let, přepadla geg konečně takowá mdloba, že swau wůli wládnauti nemoha, usnul w čas, když práwě modliti se byl přislibil. Nad swým přečiněnjm poděssen a swědomjm geg hlodagjcjm mučen, uřizl gest sobě wějdy (wjčka očnj, čili mjhawnice), aby wjce w tak těžký hřjch nepadl, a zahodil tyto k zločinu geg wábjcj částky. Když druhého dne opět na mjsto přissel, kam byly padly, uzřel, že dwa keře, podobni těm, genž nynj keře čagowj slowau, z nich byly wyrostly. Darma utrhna několik lupenů, okusil, a ucjtil, že geho duch podiwně se sesjlil, geho rozgjmánj wzalo na se wznessenégssj ráz, a ospalstwj, proti němuž giž tak dlauhý čas nadarmo byl bogowal, odstranilo se. Seznámil swých spoludruhů s aučinkugjcjmi wlastnostmi těchto keřů, a od toho času listj to wsseobecně se užjwá. Pr.

We francauzském městě, nazwaném Lorgues, se tak zmocnila cholera, že skoro wssecky domy zůřiwě prolezla. Truhláři nebyli w stawu postačit rakwe dělati, a mnohý otec musel swé djtě na prkně do hrobu donesti.

W Syrii gest obyčeg, nemocné ženy na swatbu bráti, poněwadž prý manželské požehnánj welmi dobrý lék gest proti wssem nemocem a trápenj ženských.

Karwarrowé, třjda bramjnů we wýchodnj Indii, se domnjwagj, že, gestli které manželstwj bezdětné, domácjmu bůžkowi člowěk obětowati se musý, a tjm pauze, že gest lze geg pohnauti, aby manžely djtkami obradowal. Tento ukrutný obyčeg wykonáwá se tjmto způsobem: Manželé pozwau některého bramjna na hody, a wmjchagi mu do gjdel gedu, starými ženy, gak se prawj, připraweného. —j—

Jan Dorat, francauzský mudřec, pogal w 90ti létech wěku swého osmnáctiletau djwku za ženu. Tázán, proč by tak stár, dospělegssj choté newywolil sobě, odpowěděl: An gsem gedenkráte se na to odhodlal, aby se mi srdce rozbodalo, chci, aby se to aspoň nestalo — dýkau rezawau.

Aug. z Kotzebue byw gedenkráte tázán, coby o spisowánj satyry držel, odpowěděl: Přemnohý, genž rád bláznowstwj ússtěpačně přetřásá, pod nohy — upadne bláznům! — Tentýž řjkáwal také: We stawu manželském gesti britanská wláda ta neylepssj. Žena parlament — muž wykonáwagjcj moc. Gen by k žádánj bylo, aby slawný parlament finance lépe zprawowal! —

Gistý professor, wida obraz, na němž představeno bylo, kterak mjr sprawedlnost ljbá, zwolal: Kauzj se, aby se nikdy wjc nesessli! S. P.

Oprawenj některých omylů.

W čjsle 32. na str. 313 w pjsni 10. má w prwnj strofě
8tj řádek znjti: **Když zoře z gitra zaplála;**
9tý „ „ **Djwka se, ach, neusmála.**
Na str. 314 w prawo, 26tý řádek s hora mjsto: „**mudrci**, čti: „**mudrce.**“
„ „ 318 w pr. w prwnj strofě 5tém řádku čti: „**Tam dcera blaudj w sněnj,**“
W čjsle 37. na str. 381 we strofě předposlednj řádek prwnj má se ukončiti: **Lesy české, oplakeyte ony časy,**

P. T. pp. odbjratelům.

Tjmto čjslem končj se třetj čtwrtletj letošnjch „Kwětů.“ Naděgj se kogjme, že přjzeň ctihodného obecenstwa pokrokem času zrůstati nepřestane, w gakowémž i snaženj naše o zdokonalenj zábawnjku národnjho zmáhati se nepřestáwá. Protož i láskyplné čtenárstwo i wážené spisowatelstwo o dalšj podporu žádáme. Předplacenj gako až posud we wšech řádných kněhkupectwjch a na c. k. poštách se přigjmá.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

KWĚTY.

1. řjgna [Přjloha XXtá.] 1835.

Redaktorowi.

List k laskawému rozgjmánj také giným podaný.

Gde ze srdce mého!

Zábog.

Člowěku nespisownému račte, milý pane, odpustiti, že s Wámi o wěcech rozprávku začjná, kteréž — gak sám hned w druhém slowě se přiznáwá — k řemeslu geho nepatřj, aneb až dosawad nepatřily. A wšak tušjm, že nám pán Bůh usta proto nedal, abychom ge w čas potřeby gako na zámečku drželi. A potřeba na nás doléhá — potřeba nás tiskne; protož gen zkrátka, pane, abych hotow byl s popisowánjm, co se mi u Wás neljbj. — Ano, neljbj! Račte se hněwem zapáliti, aneb se hrdě usmjwati — prawjm: Neljbj! — Usta, otewřete se!

Pýcha a strannost gsau dwě šeredné larwy, za něžto se člowěk, gakoby studem, že dle wzoru neykrásněgšjho stwořen, schowáwá, a se swými bližnjmi na guk hrage. Šeredné gsau larwy, prawjm; ale neyšeredněgi slušj — redaktorowi!

Ráčili gste, milý pane, časopis swůg oznámiti, o potřebách podobného spisu promluwiti, kragany ke kaupj a přjspěwkům spisowatelským powzbuditi, gakož i ze swé strany wšemožnau péči o zábawnjk českoslowanský přisljbiti. I těšili gsme se z tohoto pěkného úmyslu a chwalitebného předsewzetj Wašnostpána — aspoň wjm, že gsem gá se těšil, i přátelé mogi, genž wěc dobrau nahljželi; — a pročby se nebyli wšickni po wlastech českoslowanských těšili, na mysl si užitky uwodjce, gakých mnohonásobně wydati může časopis, weřegný tento orgán národu? — A když gsme se takto těšili, domnjwali gsme se, že brzo spatřjme, gak wšickni literatoři i neliteratoři naši podjlu bráti budau na tom weřegném, k národnjmu oswjcenj napomáhagjcjm podnikánj, a že gména gich čjtati budeme u weřegné knize třech pobratřených kmenů, sešlá se od wýchodu i od západu.

A wšak, pohřjchu! až dosawad gsme gich hezkau řadu w listech Wašich nenašli, a hezkau řadu gen, gako kwetaucj aloe, gednau za padesáte neděl nacházjme. Mám-li mysliti, že by se lhostegně, bez wraucj wůle, bez činu přičiňowánj Wašemu djwali? Wždyť pak napořád o nedůstatku dobrých časopisů mluwj, aneb některý z našich za wzor wšeliké dokonalosti sobě zwoliwše, giný napořád hanj a tupj! Mluwj, a newěděli by, či wěděti nechtěli, gak se djtku slabému na nohy pomáhá? Nepowážili by, že wýbornost časopisu gen na podjlu záležj, gakowého u obecenstwa nalezá — i opět naopak; a nepowážili by tak, i nepřičiniwše se k podpoře, wýborný časopis by předce požadowali?

Z ničeho nic — tolik se domeyšljm — nedá se časopis sfauknauti, aniž, gak řjkáme, z prstů — nebo aspoň z giných spisů koštýřem překladatelským — wyssáti, a to zláště na dráze, na njžto gste zwolil pěstowati „Kwěty.“ Tu neprospjwá gednoho se pachtěnj; tu musj každý krůpěg wláhy snášeti, a poblesk za pobleskem chytati — Wy pak, milý pane, gakož redaktor gen po pěstaunsku nad kwětinau bdjte. Či snad — an gsme giž o ty Wašnostpána „Kwěty“ zawadili, a zde onde hlas gim wady wytýká — či snad, prawjm, zábawný časopis méně schopným býti se powažuge k dosaženj krásných aučelů, za gakými se gedni s křikem, druzj po tichu pro blaho národnj honjme? Sám bych se zastyděl, mage si člowěka gen w duchu představiti, kterýžto šňupcem tabáku pozwolna učený swůg nos nakrmiw, usta přjčj nad časopisem, že se zábawau objrá. Gá opomina ginák cenu belletristiky wychwalowati, gelikož se samo sebau chwálj, co srdce lidské dogjmá — swým djlem na tom gsem ustanowil mysl swau, že probuzugjcj se národnosti nenj spisu prospěšněgšjho nad čtenj zábawné, promjšené kořenjm potřebných wědomostj. Auzkost mě napadá, widjm-li pěstauna, s djtětem gako s mudrcem rozmlauwagjcjho, ano i nechuť k wěci a k dálšjmu pokroku budjcjho.

Takto, saudjm, také giných wjce smeyšlj, aniž ruce za pás dáwagj a aupj: Nenj aurody! Wašnostpán ale, zdá mi se, že kardinalnj ctnosti redaktorské — ne-

strannosti totiž — nemjwá. Widj se mi, gak Wám celé swazky, plná skřjně přjspěwků doma ležj, a Wy gen budto práce dobrých přátel, aneb těch, kdo Wám zalichotili, wybjrage, neydražšj snad perle pod praty nechávate. O drahá skaupostí! Gak špatně užitku swého hledjwáš! — Či snad Wašnostpán blesku spisowatelského každému nepřege? O milá pýcho! Gak špatně sama sobě slaužjwáš!

Negsmeť lakomci, a wšech pokladů Wás nechceme zbawiti; ale kam se děly zprawy o Slowanech w Uhřjch? Kdež gest gegich počjnánj literárnj, gich průmysl a žiwot pospolitý? Což Morawa, ta bljzká sausedka? Žige, nežige? Pracuge či zahálj? — A ty naše krage české! — Gsauliž po nich lidé, magjcj pět smyslů pochopiti, co gest národnj časopis? — Či-li o samém časopise zhola ničeho newědj?

Ljto by my bylo Wás — i ljto mých utěšených snů, kdybych Wám byl stran literujch pomůcek křiwdu učinil; podlé toho, co s mým listem a mau nabjdkau počnete, poznám, zda-li Wám rukopis wěc wjtaná, či nic. — Zatjm na ginau stranu zaběhněme!

Gá gsem Pražan, a Praha gest — gak známo — hlawau králowstwj českého; tato hlawa tedy netoliko we mně, alebrž i we wšech ostatnjch audech téhož králowstwj musj, tušjm, interesse zbuditi. Žiwot gegj, počjnánj maudré i nemaudré — tušjm dále — byla by pěkná i užitečná stránka časopisu národnjho; aspoň u každého giného národu až dosawáde hlawnj město w časopisech i hlawnj roli hráwá; onoť, řjkage, měřitkem národnj oswěty býwá. Leč o našj milé, staré, sláwné Praze skoro nikdež nic. Ge-liž Praha měně znamenitá, nežli deset, dwadcet giných měst, kteráž o sobě si po přátelsku, nebo po nepřátelsku powjdá? Či-li máme wěcj nezbyt znamenitěgšjch? — Ani o tom, ani onom gsem w časopisech našich neshledal gestě památky.

Domnjwáte-li se, že co z našeho nenj, ničeho nám neprospěge? že owoce sadů cizjch pro nás k gjdlu nenj aneb žaludku našemu škodjwá? Či-li gsme tak welicj, že bez giných rukau podporných zdárně obstáti, tak wznešenj, že na giné s hrdostj pohljžeti, a wšecko sami sebau býti můžeme?

Dene! Wystawme tedy kolem sebe z prken dubowých, twrdých gako lebka — nechci řjci gaká! — wystawme wysokau přjhrádku, a w nj swé kunšty prowozugjce, mezi sebau se za prwnj spolek člowěčenstwa měgme, gemuž audowé nekonečného wesmjru w ničem negsau na plat. A cizinec, nabyw temné powěsti o lidech za dubowau přjhradau, přigde-li někdy zwědawě, a pro curiositate přes ni se podjwá: spozorowaw naše počjnánj, o nichž se nám gakoby o obřjch snjwá, zasměge se pjdimužjkům, a autrpně odegde — aneb i přjhradu baurati počne, a bude chtjt mjsta zagmauti, kdež, gak prawj, audowé mnohotwárně spleteného welikého žiwota občanského hnilčj.

Rowněž gako swůg wlastnj žiwot buditi, tak i w žiwot našeho neybližšjho, pak wzdáleněgšjho a wzdáleněgšjho okolj sáhati musjme. Tjm sebe sami sesjljme; tjm cizinec na nás zraky obrátj, a gelikož wěkowé, hněwu a zášti minuli gsau, on snad pomůže, kde sjla domácj nestačj. Nenj wěc lhostegná, před zrakoma národůw zastáwati také osobu národa! To patřenj we twář giných — to zhljženj na djla giná i naši usilownost powzbudj, a na wrchol dostaupiti pomůže, k němuž gestě po mnohých stupněch máme kráčeti.

Wy tedy giž, milý pane, přjspěwečky, gednagicj o záležitostech našeho mnohokmenného národa, od giných wlastenců přigjmeyte a nám poskytugte; gá — gestli se Wám zljbj, a sjla moge wydá — zlášť o žiwotě pražském, někdy o cizonárodnjm, a co se ginak nahodj, budu zprawy poskytowati; při čemž, bohdá, gestě i o giných, neméně důležitých wěcech pohowořjme.

J. K....ar.

Literatura.

C. Crispi Sallustii bellum Catilinarium, to gest: Katilinowo spiknutj. Z latinského gazyka přeložil Norbert Waněk. W Praze, 1835. W knjžecj arcibiskupské knihtiskárně, řjzenjm Wáclawa Špinky. 12. Str. 86. Prodáwá se za 12 kr. na stř.

Mnohostranně o literaturu naši zasloužilý p. překladatel — wydaw před časem nedáwným w gazyku materském „Wálku s Jugurthau," od téhož klassika latinského sepsanau — tuto opět druhé djlo Sallustowo w českém rauše nám podáwá.

„Těmito pracičkami," prawj p. překladatel we předmluwě, „wypůsobilo se, že předce gednoho, owšem skrowného auktora řjmského, ce-

lého snad ze wšech prwnjho w češtině máme. —“

Wydánj gest auhledné, a knjžka lehko se stane užitečnau přjručnj pomůckau české studugjcj mládeži. Cjle toho by snad ale geště snadněgi byla dospěla, kdyby se byl text půwodnj přiložil, takž aby ginoch gako gednjm wrhem dwogj wýhry se byl stal aučasten, natuda přjležitosti k rychlému porownáwánj negen wěrného a odchylugjcjho se překladu, ale i rozdjlů a podobnostj obau gazyků. Leč to arci wada neymenšj, gelikož wjme, že se Sallustius we školách zhusta nacházj.

Předmluwa!

Kdybych důmyslným byl, gako poctiwé paměti Abraham a St. Clara, aneb hrawý gako weliké powěsti Saphir, mohlbych nynj začjti: Předmluwa nebuď pomluwa; předmluwa — — a wšak zapomjnám, že negsem ani důmyslný, ani hrawý, a že mi při mé hubené sprostotě nenáležj, leda pana wydawatele „Biblioteky zábawného čtenj“ pokorně se zeptati, proč asi takowau předmluwu k druhému swazečku přiwěsil?

Předmluwy wůbec obljbeným čtenjm nebýwagj, a kdyby se knihy naše geště několika ginými, podobnými ozdobiti měly, newjm, gestli bych čtenárstwu za zlé pokládati mohl, kdyby se gich štjtilo, gako — nakyslého piwa! — Domnjwám se sice, že p. wydawatel tauto swau předmluwau toliko žertjk s několika dobrými přátely tropiti chtěl, a to mu žádný zabraňowati nemůže, neboť žertjk nenj čertjk — gest wěc newinná, gako ljk, od něhož se gen nemocný s ošklivostj odwracuge. Aby wšak předce někteřj z našinců we wěci wjce nepohledáwali, nežli w nj wězj: k uwarowánj wšeho nedorozuměnj radno se mi býti widělo, nadřečenau předmluwu něgakau domluwau obgasniti, na dobrau wůli p. wydawatelowu poukázati, a potřebnau mezi námi wšemi harmonii takto zas uwesti.

„Přislibili gsme,“ (prawj p. wydawatel na začátku swé předmluwy) totiž my, počtem i gménem p. wydawateli dobře powědomé, gežto gsme djla swoge belletristická, půwodnj i překlady, gedno po druhém, we stegném formátu, a pod názwem „Biblioteka zábawného čtenj“ wydáwati se usnesli, přislibili gsme we druhém swazku podati půwodnj román, a spisowateli tohož djla nemůže se za chybu pokládati, že ge předběžně dřjwe ohlásil, nežli gsme my náwěštj wydali, gešto upřjmná wůle geho byla, tentýž román wydati, a s plánem „Kwětů“ se dobře snášj, i djla k tisku se hotugjcj ohlašowati.

„Gest nám ljto, že gsme slowu dostáti nemohli, gešto p. skladatel po čase ginák se rozmyslíw, o sobě swé djlo wydati hodlá, gakož oznámil etc.—“ prawj předmluwa dále; a wšak negsem-li na omylu, zdá mi se, že prawiti měla: Gest mně, wydawateli totiž, ljto, že se něco gménem celého zboru bylo přislibilo, co nynj sám gediný splniti nemohu, an, ginák se rozmyslíw, za ředitele biblioteky gsem se prohlásil, aniž gsem wěděl, zda-li se p. mogi saudruhowé budau chtjt se mnau smluwiti. — Sám sobě připočjsti musj nyněgšj p. wydawatel biblioteky, že „Růžena Rudhardowic“ w druhém swazku newyšla. Skladatel by gi byl — kdyby se nebyl plán budaucjho wydáwánj celý zwrhnul — zagisté podal, an gi o sobě wydati až dosawad nikde neslibil, alebrž k předplacenj na „Wýhoně Duba“ pozwánj učinil; ať se tedy na něho neswaluge, co tlačiti má giného.

„Máme wšak za to, že wygde-li přislibený román, čtenárstwo tjm, že w našj sbjrce se nenacházj, ugmu trpěti nebude —“ stogj dále w předmluwě. I musela by se na spisatele stjžnost wésti, že snad gménem skladatele „Růženy“ se dotknauti chtěl, kdyby se newědělo, že chyba člowěkem i pérem wládne, a že i w tuto sadu omyly se mohly wlauditi. — „Wygde-li přislibený román!“ — Gakých má p. wydawatel přjčin, pochybowati, zda wygde? — Nechtěge po pramenu této weřegně pronešené pochybnosti pátrati, ubezpečugi geg — chce-li ginák z wlastenecké lásky také ugmu trpěti, a na tu „školskau“ práci předplatiti — že dozagista wygde!

Tolik až dosti, tušjm, k wšestrannému dorozuměnj; neboť co pan wydawatel ostatně o našich nedospělých školských pracech původnjch wůbec powjdá, wlastně pracj našich wnitřnj ceny se týká, o té pak na swětě literatorském saud wedlé chutě gednotliwců ginák a ginák se řjdjwá; protož i zagisté nikdo pisatele té nešťastné předmluwy co hrdého, aneb důmjnkami o swých nadánjch a zásluhách nad saudruhy swé se wznášegjcjho stjhati nebude, gelikož i on nepochybně při swých pracech sebe sám mezi nedospělé školáky počjtal.

Mezi námi zagisté nic potřebněgšjho nenj, gako upřjmné, mjrné a wljdné gednánj, a chceš-li se kdo kritikau zabýwati, wykázaw se schopnostmi, z mezj kritiky newybjhey; ty pak ale, gehož se napotom takowá kritika tkne, také neskuhrey, gakoby ti byl smrtjcj šjp srdce proniknul. Neboť gakož nic ohawněgšjho nad kritiku neznám, kterau osobnj odpor aneb náklonnost diktuge: rowněž nic pošetilegšjho se mi newyskytuge nad lánj spisowatele na sprawedliwau a wljdnau kritiku. Gá, dokud se djla bude saud weřegný týkati a ne osoby, ústa neotewru, gakož gsem až dosawad pro sebe neotewřel nikdy; aniž snad proto budu někoho méně náwiděti, že mi powěděl, kde gsem pochybil.

Skladatel „Růženy Rudharlky.“

České diwadlo.

W Praze dne 27. zářj 1835. Dnes poneyprw opět po půlletém pomlčenj potěšil nás materský gazyk na staw. diwadle. Prowozowána byla „Laupež, drama w 5 ged. od Klicpery.“ Pěkněgi ředitelstwo začjti nemohlo. Naše djky!

Báseň gest naplněna pěknými, dramatickými wýgewy, ačkoli takořka ze samých episod složena gest. Některým délkám, zláště w 4. a 5. gednánj mělo by se wyhowěti.

Hráno bylo, tak se mně alespoň zdálo, gakž po dlauhý čas nebylo w činohře na diwadle českém widěti, a páni hercowé wespolek w nás krásněgi nemohli wzbuditi naděgi w budaucj zdařilá představenj.

Mezi mužskými gakož hlawnj osoba dramy i prwnj mjsto Gindřich zagjmal. Krásná, žiwá mluwa i nenucené pohybowánj welmi dogemně naivnost pacholete, se swětem neznámého, zobrazily. Iwan bog se hřjchem a ctnostj, i žalostné nawrácenj se — hrabě Chwogjn mužowu bohatýrskau bolest — Strachkwas lotrowskau zarputilost před oči nám postawili, a k úplnému, zdařilému celku i Podiwjn, paustewnjk, pastýř, Borota a hospodský napomáhali.

Hraběnka a Johanna sice silně po německu zatrhugj, a oběma, gak se podobá, k pohnutj duše tragickému — a k wýrazu tragickému sjly se nedostáwá; snažily se ale, aby za ukolem nezůstaly daleko. Sanha, w osobě neobyčegné, zdárně mluwila i se pohybowala.

Proč gen asi napowěda tak hlasitě si počjnal, že gsme geg napořád napomjnati museli? Nechyběło nic, než plný dům; — pětkráte tak plno, a hra by pětkráte wětšj effekt byla způsobila. — Proč se diwáků asi tak po málu bylo sešlo? — Milugj našincowé hřmotné titule — bauřjcj kusy? — Či-li o hrách nastalých malau měli powědomost? — Smutné bylo by, kdyby se od počatého plánu, gak nám geg fáma k ušjm donesla, odstaupiti, a na mjsto lepšjch kusů — snad i některých wětšjch a nowých Štěpánkowých? — zase samé frašky přistrogowati musily. Daufeyme, co neylepšjho!

W pondělj dne 28. zářj. — Prowozen „Diwotworný klobauk,“ fraška we 3 gednánjch od Klicpery. Po sedmi létech opakowána. — Mnohoby snad, co do žiwota dramatického, fraška tato byla zjskala, kdyby gi p. skladatel toliko na dwa akty byl rozdělil.

Koliáš a Strnad k dobrému prowozenj plnau mjrau přispěli. — Nebylo Křepelkowi lze nenuceněgi se pohybowati? Pohořalský, Girka, Karel — až na scénu, kde w podnapilosti šašky tropil, mjsto co si žarliwě počjnati měl — zasloužili pochwaly.

W-těch S...da.

Čjslo 41ní.

Časopis tento wychází u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

8ho řjgna] [1835.

Geden gazyk! naše heslo
Buď, by nám to sláwu neslo.
Jar. Puchmager.

P j s e ň.

Zatoč se měsjčku, tamto nad wodau!
Tam gsem často chodjwal,
S mau milau se wodjwal,
S pannau rozmilau.

Liduška, Liduška, holka spanilá,
Srdéčko mi ranila,
Potom za nos wodila
Holka zawilá.

Liduško, Liduško, ty mne sužugeš,
Že máš hocha giného,
A mne tak upřjmného,
Mne nemilugeš.

Liduško, Liduško, ze mne blázny máš;
Wjš-li, co gá udělám?
Pod wogáky se ti dám,
Brzo uhljdáš.

Potom budeš plakat, hořce nařjkat,
Že gsi měla giného,
Nad mne hocha milého,
Tuze litowat.

S Bohem buď, Liduško, teď se dobře měg;
Kudy budu chodjwat,
A koho teď milowat,
Gen se podjwey.

Šawličku mám ostrau, wisj na boku,
S tau gá sobě zatočjm,
Na konjčka wyskočjm,
Dám se do skoku.

Šawličko ty ostrá, ostrá milenko;
Tebe wjce nepustjm,
Koni uzdu popustjm:
S Bohem, panenko!

Až uslyšjš hlučné lesem traubenj,
Budu statně bogowat,
Krew pro krále wyléwat —
Konec sauženj.

Až pak bude plesat wlast má po bogi,
Budu pro ni zbodený,
Do hrobečku wložený
Spáti w pokogi.

Silorad.

Wečernj schůzky.

[Pokračowánj.]

List 2.

Tenkráte mne snad, příteli, nebudeš moci z wáhawosti w zasslánj listů kárati; ani dwa dny gesstě w Maletjně negsem, a giž Ti druhý list zasjlám. Čti; abys wssak wssemu dobře porozuměl, počnu dnes, kde gsem wčera přestal, totiž: Gak mile gsem, gak u wás učeně říkáte, neb aspoň říkati chcete — „s dodolenjm" hotow byl, z hostince k panu Hagskému wésti gsem se dal. Šat na sobě urownáwage, giž na schodech gsem si w duchu předříkáwal, gakými slowy howor s panem Hagským započjti mám, kterýž mne až po tu dobu toliko dle gména znal. Wegiti a říci: Gá gsem ten a ten! — neslussí se ani na příchozjho z wěžaté Prahy. I sstastně gsem giž také něco k swětu podobného, hlawau i nohama opatřeného stlaukl, an gsem we wssj tichosti s posledním schodem se rozlaučiw, po prstech takořka podlé samé stěny rychlegssjm krokem, přjmo k protěgssjm dweřjm zaměřil, a w lewici klobauk před sebau drže, prawicj wlasy do pořádku uwáděl. Tu ale — ó krwožjžniwá pigawice, ukrutný osude! což gsi gesstě nenasytil hltawost swau? což musjm Náhodě, twogj nezbedné, slepé dcerussce, wěčně slaužiti za hříčku? — Pomysli gen, příteli, gakéž nowé nemilosrdenstwj! — giž opět gsem o někoho zawadil! Nebyl to owssem hospodský, ani nowomódnj fračisko; byly ale dlauhé, zamodralé ssatičky, na nich s kapsičkama čerweně praužkowaná zástěrka, a w nich — ó wymalug si moge ustrnutj! — w nich djwka gako angel. Gá zůstal gako bleskem omráčený; řeč, sluch, wssickni smyslowé mne opustili. Děwče totiž pospjchalo se sklenicj wody w ruce, lehaunce gako zefyrek, z prawé chodby; gá okolo rohu — ona okolo rohu zatáčj, newidjme, a neslyssjme se dřjwe, až gsme do sebe wrazili. Kausky sklenice ležely na zemi, wětssj část wody sběhla se do mého klobauku — a my dwa proti sobě stáli gako sochy, s tjm genom rozdjlem, že se nasse twáře o záwod zapalowaly. Newjm, kdy bychom se byli zpamatowali, a gak dlauho w této nesmjrné nesnázi byli wytrwati museli, kdyby se nebyly dwéře u pokoge otewřely, a pan Hagský, kterýž byl bezpochyby sklenici na zemi zacinknauti uslyssel, byl neřekl: „Co pak děláš, Růženko?"

Růženka sebau trhla, a zakrywssi si zástěrkau zapýřenau twář, wběhla do pokoge. Gá newěděl, mám-li k panu Hagskému pokročiti, anebo mu raděgi záda ukázati, a dolů po schodech na autěk se dáti. Neyraděgi byl bych se asi tisíc sáhů pod zemj widěl, kam ani člowjčka, ani swětla po celau wěčnost nepřigde. Ktomu gsem sebe wjc pohybowati mohl: gazyk mi ležel w ustech gako kus dřewa, na řeč nebylo ani pomysslenj. Pan Hagský, genž také nepochybně gako u widěnj stál, a brzo do pokoge po Růžence, brzo do sjně po mně z prahu s podiwenjm pohljžel, konečně ke mně blíže pokročil a řekl: Prosjm, gaká gest wasse žádost? — s kým ge mi čest — ?

Gá. Gá gsem — račte odpustit — náhodau gsem — přicházjm — Růženka — wodu mám w klobauku —

Bůh wj, gakých nemotornostj gsem gesstě nažwakal! — na sstěstj gsem ale předc i konečně na swé gméno přissel; načež pan Hagský i hned ke mně přiskočil a radostně gako wlastnjho syna mě k srdci přiwinul. W pomatenosti gsem geg také obegmauti chtěl, a pozdwihnuw k tomuto cjli s klobaukem lewici, wssecku wodu z klobauku gsem mu za krk wlil. Opět nowá nesnáze, opět pomatené omlauwánj! Pan Hagský ale, nedbage na to, že mu woda po zádech teče, s weselau twářj mě do pokoge wtáhnul.

Usadili gsme se za stůl; pan Hagský mi podáwal otázku za otázkau, gá pak mu odpowjdal tak po žácku, žebys tomu ani neuwěřil, kdybych ti wssecko slowo za slowem wypsal; neboť mi ustawičně na mysli taunl powěstný giž někdegssj spolucestowatel pan Lodihlaw, i geho nesmrtně znamenitá a paměti hodna průpowěd: „Přissel gsem, abych powěst swau rozssjřil, a tak nemotorně si počjnám!" — Ach, kdož se ale osudu protiwiti může? Člowěk mjnj, osud měnj — tak se mi wedlo i dnes. Gediné, co mne poznenáhla z pomatenosti wytahowalo, bylo, že gsem nikde w pokogi modrawé ssatičky s čerweně praužkowanau zástěrkau newiděl, a proto gsem také giž krok za krokem rozumněgi na howoru podjlu bráti začjnal. Sotwa že gsem ale poněkud z wln pomatenosti na břeh mysli ustanowené wyplaul, zawolal pan Hagský na Růženku, aby nám láhwici ze sklepa přinesla, a gá se opět brodil až pod krk we wlnách.

Růženka wyssla z postranjho pokogíka, a s očima sklopenýma chwátala wyplnit otcůw rozkaz. Gá se dal do psanj po stole prstem.

Musíte gi prominauti, řekl pan Hagský, že wás tak neobyčegně, i nezdwořile sklenicj wody přiwjtala.

Gá. Wlastně bych gá za odpusstěnj prositi měl, že gsem byl tak nemotorný, že gsem —

W tom wessla Růženka s láhwicj žernoseckého do pokoge, a gá opět po stole klicky háčky malowati začal.

Hagský. Naleg pak předce nassemu panu hostu, a přiwjtey ho!

Růženka počala naljwati, a mně práwě napadlo, žeby se slussel, abych gi stranu předessle nehody za odpusstěnj požádal. Pozdwihnul gsem tedy oči a hlawu, a práwě když gsem giž giž usta k omlauwánj otwjral, pokaukla i ona na mne swým modraunkým okem. Nassi zrakowé se potkali; mne polila čerwená, gi také; gá zůstal gako očarowaný s napolo otewřenými usty, ona wssak sebau trhla, a mjsto do skleničky praudil se sslechetný mok žernosecký z láhwice na stůl.

Kam pak to leges, Růženo? zkřikl pan Hagský, a djwka opět w postrannjm pokogjku autočisstě hledala. Chtěl-li pan Hagský, aby stůl utřen byl, musil ho utřjti sám; Růženka nebyla z pokogjku k dostánj.

Toť si dnes na nás rarássek zasedl, wssecko na opak! zasmál se pan Hagský. Nesmjte nám za zlé pokládati, mladý pane; až tu prwnjch čtrnácte dnj přečkáte, přeswědčjte se, že nám tu wssecko z ruky nepadá.

I musilk gsem arci winu opět na sebe uwaliti; doložil gsem, že nepochybugi, žebych zde každým dnem wětssj a wětssj zaljbenj nacházel, a že tedy co neywjce litowati mám, an se neydéle do pozegtřka zdržeti mohu.

Hagský. Nic to, nic to! Pod čtrnáct dnj wás nepustjme! A nedáte-li ginák, aspoň týden u nás zůstati musjte. Snad se nebogjte, že zde dlauhau chwjlj umřete? Postaráme se, abychom tomu zabránili. Dnes wás zawedu do nassj společnosti; každý wás tam rád uwidj, a gá daufám, že se wám tam nezastesknе. Gest to nasse každodennj wečernj schůzka; dokud nás mrazjček do pokoge nezažene, sedáwáme w zahrádce, a při sklenici piwa krom obyčegného zabawowánj také u wyprawowánj se střjdáme. Dnes dossio práwě na mne; giž napřed wás ale žádám, abyste mi prominul, nebude-li mé wyprawowánj dle prawjdka urownáno, gakýmž wy, prazssti panáčkowé, zwykli gste, wssecko měřiti.

Gá mu wssemožně ugisstowal, že do třjdy powěstných kritikářů nenáležjm, kteřj wssecko dle swého wlastnjho prawjdka zkřjznuto mjti chtěgj, a že se giž nynj welice na geho wyprawowánj těssjm. Tak gsme howořili — howořili, až gsme se k wečeři dohowořili. Tu mi nastala opět doba ukrutná. Naproti mně seděla Růženka s ruměncowými twářinkami, s malinowými rtjčky a modrýma očinkama. Wětssjch nesnázj mi ale nenadělaly, gako ty fialowé očinky! Kdykoli se nima na mne podjwala, bylo mi wždy, gakobych w ssjj gesstě posud stál a klobauk s wodau w ruce držel; gj se také, tussjm, lépe newedlo, neboť gsem zpozorowal, že gednau ljžicj chléb krágeti, a mjsto ze slanky, z otcowy sklenice nožem sůl nabjrati chtěla.

Když gsme od stolu wstáwali, kolowal we mně takowý pocit, gakowý se w žáku po ssťastné zkaussce znjmá, na nižto se byl gen ledabylo připrawil.

Nynj tedy račte se mnau do nassj společnosti, podjlu wzjti na nassich wečernjch schůzkách, řekl pan Hagský, a za malau chwilku gsme se ubjrali nesskastnau sinj, po schodech a z domu. Cestau mi wyprawowal, s kým se w zahrádce segdu a něco o swé domácnosti. Musjm řjci, že se mi pan Hagský, pokud gsem geg dosawáde seznati mohl, gak náležj ljbj. Gest wdowec, okolo čtyřidcjti; spanilá Růženka gest geho gediné djtě, má wýnosné hospodářstwj, zastáwá nĕgaký auřad w městečku, gest muž weselý, uprjmný a přjwětiwý, i miluge wlast swau, gak na zdárného syna slussj. Křiku a hluku owssem nenadělá mnoho, geho smeyssienj wssak a geho skutky gsau ryzj zlato. Křiklauni a zhorka nakwassenj také co žiwi za mnoho nestogj, neb zřjdka kdy za málo co; mně aspoň zdá se gegich nakwassené horlenj tak, gako ze slámy plamen; rázem se wysswihne do wýssky, rázem ale také splaskne. Mnohý s horaucj wássnj na wssecko horlj, co českého nenj, a pro samé takowé, někdy až nesmyslné horlenj se o to, co českého gest, ani za mák nestará, ba ani si toho newssjmne. Miluj wlast, i miluj gi nadewssecko — waž si té matky, hag práwa gegjho, starey se o gegj wznik a dobré, přispěg kde, gak a kdy můžeš; a wssak neopowrhuj wássniwě tjm, co zdárného, co dobrého za horami zrůstá. Čili se snad máme čjnskau zdj ohraditi, a sami sobě pozůstaweni gako na paussti žjti? Gá se gen diwjm, že gesstě některému z takowých horlitelů nenapadlo, nesolených krmj požjwati z té pauhé přjčiny, poněwadž české soli nemáme. — Leč, kam se to zabjrám? Mjsto cobych powjdati měl, gak mne pan Hagský do společnosti uwedl, a gak gsem wůbec, i od každého zwlásstě přigat byl, i nač se mne tázali, a co gsem odpowjdal, do rozumowánj se paussjm, a tak na se genom nenáwist některých uwalugi. Nu, musjmť se giž na pokánj dáti, a hezky mlčeti. — Tussjm ale, že tolik obraznosti máš, a že si wstaupenj moge do společnosti bez welkého namáhánj zobrazjš. Audowé zboru toho podobali se, aspoň co do smeyssienj, nazwjce panu Hagskému, a gich náhledy o wěcech, wlasstě se týkagjcjch, byly tak zdrawé a trefné, že gsem se tomu nemálo podiwil.

(Budaucně dále.)

Lazebnjkůw nowý rok.

Ach, zapřjti to nemohu; prwnj den měsíce ledna 1835 zlatými slowy w komůrce srdce mého zaznamenán gest! O ty krásné, roztomilé noworočnj slunce! ty owssem nestydatě studeně swjtjš, komů se tak na kapsy usmjwáš, gako mně poctiwému uměloi lazebnickému, a powěstnému holiči, kterýžto gsem wssecky swé skuhrawé starosti, roztrhané boty, konto od krejčjho a swé napořád se ztenčugjcj prádlo, ba což gesstě mnohem wjce gest, swoge ztrápené, přecitelné srdce na tebe takořka uwalil; — takowý člowěk se arci může smáti, může i třeba na zemi několik kotrmelců udělati, a vivat! zwolati — a to gsem také učinil. O Karolinko, Karolinko! kdybys widěla, gak mnau srdce pohazuge, a gak často si na hlawu saham, gestli gsem o ni gesstě nepřissel, gestli se toliko we snách nepotápjm, když na tu blaženau reydowačku myslým, gižto gsem s tebau — tisse wssak, tisse; tak mistrowsky si to nesmjm zobraziti; samau radostj bych o wssech pět smyslů i o rozum přissel, a toho wssehoby byla by předce weliká sskoda, gelikož mi wlastně wssicknj k mému sstěstj dopomáhali. — Zdá se mi ale, že gsem giž skutečně několik hrstek rozumu wytrausil.

O nowý roku! Ach, kdyby mi některý čarodějnjk tento medowý, osudný den w mé blýskawé mjsce gak w zrcadle byl ukázal, wssecky moge pány, gimž ostrau břitwau pod nosem gezdjwám, bych byl za to s radostj dal. — A wssak, abych někdy, až moge ginošská krew pokogněgi žilami běhati bude, utissenau myslj poznati mohl, gak se sstěstj moge událo, zaznamenám si to wssecko gako krásnau historii.

Bylo fučiwé gitro, to gest: wjtr se dral do wssech tagných děr mého oděwu, gakoby mne z něho wylaupnauti chtěl. Nehty u rukau gsem měl gako barwjř, mráz mi ge byl tak omalowal na modro. I běžel gsem, co nohy stačily, k swému neghlawněgssjmu přjzniwci, k starému, bohatému panu radowi Mrkwičkowi, gehož každodenně w sedm hodin ráno holjwám. Pan Mrkwička byl welmi přjwětiw, a proto gsem mu také bez auzkosti gratulacj k nohaum wyklopil.

Wždyť ge dobře, milý Zwonku, řekl on. Co ge nowého?

Gá mu podal we wssj zdwořilosti sedadlo, upewnil gsem mu okolo krku ubraušek, a dal gsem se do wychwalowánj nowého mýdla na wausy, které práwě wynagjti hodlám.

Pan radda mi pochwalně přiswědčil, a s usměchem se na mne podjwaw, ptal se při namydlowánj: Řekněte mi předce — wyř tamto, w tom welkém domě naproti holjwáte? — řekněte mi předce, widěl-liste giž to čarokrásné děwče na bljzku, gežto tam nynj giž několik dnj přebýwá?

Leknutjm byl bych mu řjkage mydliny do twáře wlil; neboť gsem w nadřečeném domě o giné krásotince newěděl, než o tobě, má Karolinko. I domnjwal gsem se tedy — a gakžbych se to byl neměl domnjwati? — že tebe tau otázkau myslj, tebe, moge u wssj tagnosti wywolená, a zapýřiw se studem panickým, třesaucjma se rtoma nesměle gsem odpowěděl: Ano, widěl gsem — Karolinku, páně Kalkulowu kuchařku!

I ne tu — řekl na to starý pán — gá myslým onu dámu, zpěwačku, signoru Kamaldoli, gežto se tu několik dnj pozdrželi chce, a tam naproti si byt nagala. — Widjte, přjtelinku, mluwil sladaunce dále, wy byste se mně welice zawděčil, kdybyste se k nj pod něgakau zámjnkau dostati mohl.

Proč bych se nedostal! řekl gsem, dlauhými tahy mu neposlussné wausy smetage. Gak to ráčj blahorozený pan radda poraučeti?

Hned uslyssjte, gak mile gen s bradau hotow budete.

Pan Mrkwička náležel k pokolenj Esauowu, a geho každodennj zrůst wausů podobal se gežkowé kůži, kteréž se i mé neylepssj břitwy poněkud bály. Welmi mnoho wssak držel na hladkau bradu, a mau uměleckau každodennj ochotnost sstědře odměňowal. Srdnatě gsem mu tedy gezdil břitwau po bradě, neohljžege se na to, zda-li na mé neylepssj a neyostřegssj břitwě zubů nadělám.

Když gsem geg doholil i obratně mu bradu utřel, řekl potagj: Rád bych se, přjtelinku, s onau krásnau dámau lépe seznámil; hleďte tedy, abyste gi tento zapečetěný lístek doručil, ale něgak chytře, rozumjte? Nakonj-li se sstěstj mým žádostem, neopominu wděčným se wám proukázati. Zatjm tuto wezměte, tjm se na wassi mlčenliwost spoléhám.

Při těch slowech způsobil na mé radostj trnaucj dlani kauzedlný zwuk, wtiskna mi do nj tři saské tolary. Blahý cit, gaký se mne při tom zmocnil, nelze obyčegnými sprostými slowy wypsati. Z dlaně se mi hrnul do lokte, odtud do wazu, a po zádech až do maljku na lewé noze.

I přislibowal gsem, gak mi gen možno bylo, že mimo mne a geg žádný ani slowjčka o tom wěděti

nebude, a z celého srdce a plnými usty gsem přál, aby moge nepatrná službička k žádanému užitku dospěla, při čemž gsem i pana raddu ugisstowal, že wsschněm mým schopnostem k autoku hnáti rozkáži.

Učiňte tak, přjtelinku, odpowěděl pan radda, radostně si ruce mna; až lístek odewzdáte, zpozorugeme snad něgaký aučinek, a potom wás o dalssjm počjnánj zprawjm.

Pokloniw se nad mjru zdwořile, hnal gsem se ze dweřj. — Než ale ke zpěwačce půgdeš, promluwil gsem w duchu sám k sobě, mussjš předce aspoň tu w domě swým powinnostem zadost učiniti. — O schody wýsse bydlel kupec Zlatowrk, žiw gsa ze swých auroků. Tam gsem zaklukal, gratulowal — a přjwětiwě gsem byl přigat.

Pan Zlatowrk mne nechal uměnj moge pořádně a bez překážky prowesti; ani dost málo nezpřjčil při tom obličeg. Když gsem wssak hotow byl, a wssecky swé nástroge s neporownanau hbitostj a obratnostj urownal: wzal mne za ruku a řekl: Milý Zwonečku, wyť gste předce widěl Figaro, čili lazebnjka sewillského?

Na mé ugisstowánj, že w celém městečku žádného neznám, genžby se takto gmenowal, že tomu ani wěřiti nemohu, aby někdo w lazebnickém uměnj zběhlý ze Sewilly zde se nacházel, gelikož toto město, gak mi ze sskoly gesstě welmi dobře powědomo, we Španěljch leži — — na wssecko to mi pan Zlatowrk odpowěděl s přenáramným smjchem.

Nikoli, tak gsem to nemyslil, prohlásil se konečně, an se mu bylo wykrmené břjssko poněkud opět usadilo; Lazebnjk sewillský gest opera, kdež ten Figaro hlawnj figuru dělá. Geť wám gako na obrtlíku obratný, dowádiwý člowjček — knjže wssech lazebnjků — a se wssemi hezkými děwčaty wj gak co nawlјknaut. Takowý postrannj weydělecek se wůbec, tussjm, dobře hodj pro lazebnjka. Ti celý den ssukagj, přigdau do mnoha domů, zasslechnau a uwidj ledaco, a magj také přjležitost, ledaco promluwiti a wygednati. — Widjte, milý Zwonečku, wy byste měl také něco s donássenjm zamilowaných ljstečků — gako ten Figaro sewillský, začjti. Gá ku př. bych wám hnedky dal něco na práci. Widjte-li tam naproti — ta poslednj tři okna? Tam bydlj stwořenjčko, gako andjlek — něgaká signora Kamaldolka, wlaská zpěwačka — gede tu naskrz do hlawnjho města. Takowým osobičkám se někdy peněz nedostáwá — gá gich mám dost, a rád bych si dal něco zazpjwat — w tom nassem hnjzdě nemá člowěk přjležitosti, aby se gednau předce maudře obweselil.

A co se tedy wassnostem ljbiti račj? otázal gsem se, po tichu giž welmi důwtipně wypočjtáwage, kam pan Zlatowrk mjřj.

Abyste mi psanjčko na toho protěgssjho andjlka obstaral, milý Zwonečku. Gá mám sice dosti swých lidj; ale w takowých připadnostech se člowěk neyraděgi na cizjho spolehne — nu, wždyť mi rozumjte! Raděgi se, že umjte gazyk za zuby držeti, aby se marná powěst neroztrausila. Nechte si zatjm tauto zlatau záplatičkau usta zassiti! — Z psacjho stolku přinesl gakýsi zažlautlý penjzek a psanjčko. — Dobře-li to wywedete, přiletj k wám wjce takowých strnádků!

Wjce takowých strnádků! ozwalo se we mně zlaté Echo; gá pak ljstek i dukát honem schowaw, se wsj ponjženau ochotnostj gsem se děkowal.

Neylaskawěgssj a neywzáceněgssj pane ze Zlatowrku! řekl gsem celý nadssen; gá sice tu Kamoldolku neznám, založil bych se ale o ten dukát wassnostmilosti proti mosaznému knofljku, že wassnostiné nabjdnutj nikoliwěk neodmrssj. Wassnostmilosti račjte tak dogemných mrawů býti, a w takowém gazyku se znáti, že nikdo odolati nemůže.

Myslíte, můg milý Figaro? odpowěděl s ljbým usměchem pan Zlatowrk.

Dozagista, pogisstowal gsem, ať se Zwonek negmenugi, když wám tu dámu nenaklonjm, wysoce uctěný pane ze Zlatowrku.

Pospěsste si tedy s ljstkem.

Poprosiw o dalssj přjzeň, totiž o milostiwé propůgčenj brady mé břitwě, pospjchal gsem dále. Wenku gsem nemohl přes srdce přenesti, abych se na milého zlatinkého strnádka nepodjwal. Byl holandský. Ach, ti Holanďčané gsau předce gen lidičky k pomilowánj, že tak roztomilé dukátky dělagj! I bělegssj nad mléko Sasiky od pana raddy gsem několikrát přepočjtal. Na to gsem ge opatrně do papjrku zaobalil, neboť gsem si nedůwěřowal, přjliš autlaunkým kapsám tyto nadobyčegné hosty swěřiti, a pak gsem se na třetj schody pustil, gessto gsem gesstě gednoho pána w tomto domě k obslaužení měl, totiž dramatického básnjka Krásomila, genžto se staré tetce k wůli w městečku zdržowal, an se gegjm dědicem státi chtěl. Tak gsem aspoň slyssel wyprawowati; a co by zde také giného chtěl? Sem sotwa gednau za rok cestugjcj diwadelnj společnost přirazj, a od té nenj na wýdělek ani pomysslenj.

Pan Krásomil seděl na kanapjčku a přewracel listy malé, čerweně wázané knjžky. Pozdrawiw geg, urownal gsem sedadlo, a požádal geg, aby mne nechal

wykonati powinnost. Zpjwage odhrnowal si z oblićege rusé kadeře, ugissťowal mne, že gsem charmant chlapisko, a dělal přjprawy, pěrjm porostlau bradu si oholit nechati.

Gaká to nestydatost, mne chlapiskem nazwati! Wy gste snad charmant blázinek, wážený pane Krásomile! beztoho každý básnjk o kolečko wjce w hlawě má: gá ale negsem žádné wasse chlapisko, wy básnjku básnický! Takto gsem — myslil, toť se samo sebau rozumj; kdybych to byl řekl, bylby mě snad i s břitwau ze dweřj wyhodil. — Když gsem mu bradu namydlil, počal gsem zamračeně břitwu brausiti. Toho si ale pan Krásomil ani newssimnul, usmjwal se a — geden, dwa, tři tahy, a na bradě nebylo wjc gediného zazlautlého pjrka. Pokaždé, kdykoli gsem geg holil, na mysl mi připadlo, že snad pan Krásomil krom těch rusých wausů giného zlatu podobného gměnj nemá. Dnes mi to ale nepřipadlo; dnes gsem s hrdostj myslil na swého wlastnjho, skutečně zlatého Holanďčana w kapse.

Nechtělbyste mi nějakau službičku prokázati, pane Zwonku? řekl pan Krásomil bradu si utjrage.

I proč ne! odpowěděl gsem, a pomyslim: Gen nic o zpěwačce, w té přjpadnosti gsem gen za dukáty k službám.

Tak se ale w skutku stalo. Pan Krásomil řekl wssak gen, gakoby nic, beze wsseho okolkowánj a slibowánj: Tu wizte tento autlaunký ljstečěk; náležj slečně Kamaldoli tamto naproti w domě. Widte, že geg při přjležitosti s sebau wezmete, poněwadž práwě giného k poslánj nemám?

To bylo ale wssecko tak nemastné, tak gakési nezdwořilé, že mne zlost od paty až do hlawy pregela. — Pane Krásomile, řekl gsem wážně, a hrdinsky gsem se před něho postawil; pane Krásomile, gá gsem umělec, který na čest držj, a žádný posstowský posljček. Budte tak dobrý, zlatý pane Krásomile, a possleте někoho giného. — Tak gsem mluwil, neboť gsem si zcela nic z toho nedělal, dá-li se pan básnjk, čili nedá ode mne holiti.

Drahá, roztomilá dussinko, dotknul gsem se wassi cti? zwolal bolestně pan Krásomil. To nebyl můg aumysl! Ani musiku nechci uraziti, tjm méně lazebnjka. Ale gen nechte; wy gste mi weliké, znamenité služby giž prokázal, bradu gste mi wždy s neobyčegnau obratnostj, auhledně a bez bolesti oholil; wždy gste ostrau, lesknaucj se břitwu mjwal, a předce gste mi nikdy krk nepodřjznul. Wy gste mi konečně dnes tak krásně k nowému roku gratulowal. To žádá odměnu! Zlata a střjbra nemám, posledni můg tolar prassnul wčera na punč, při němžto gsem se slussně se starým rokem rozlaučil. Odměnjm se ti ale předc, wausokunný twore! Sem patř, na tento bjlý klobauček! Do leta gesstě daleko, Apollo se do té doby o slussný přjkrow na mogi hlawu postará. Tobě wssak, bradoholiwý člowěče, může i w zimě dodati genialnosti. Wezmi ho, gest twůg! obstarey mi ale ljstek.

Co gsem s tjm dobrosrdečným bláznem dělati měl? Wzal gsem skoro zánowni klobauk — na hlawu mi byl, gakoby ho byl klobaučnjk na mne ulil — a strčiw bez toho giž dáwno ossumělau čepici do kapsy, přislibiw, že ljstek odewzdám, uháněl gsem po schodech dolů, abych roztomilá psanjčka na určené mjsto připrawil.

(Dokončenj.)

S k a l k a.

(Přjspěwek k polohopisu — z deunjku mého.)

Dne 2. čerwna.

Slawně practwo oslawuge
Swěta Twůrce w powětřj,
Hlučně Pána wychwaluge,
Hrdélek swých nessetřj;
Zpěwy lesem pronikagj,
Na polich zuj cwrkánj,
Wody hluku wydáwagj,
Wsse se hýbá w plesánj.
A gen člowěk snad by wáhal
Progewiti boží čest,
Aby se zpěw practwa zmáhal,
Gežto nerozumně gest? —
Wčil se w harmonii blahau,
Zapěg, bratře, upřjmně;
Zapuď péči gedowatau,
Wzdáwey djky Bohu ctně.

Po mnoho neděl neprsselo. Obilj swadlé a kwitky hlawiček swých k zemi sklánělo; neboť ač ge i rosička w nočnj době owlažila, předce w stawu nebyla, zemdlené bylinky sesjliti a zrůstu gim dáti. Rolnjk, giž loňskau suchem přestrassen, smutně se ohljžel po nádegi swého budaucjho bohatstwj.

Teprwa předewčjrem w noci nás nebe dessťem potěssilo, trwagjcjm až do wčjra k wečeru, tak že w hlubokě rozsedliny se otwjragjcj země opět do swěžosti se naplnila, a zrostlinám potrawy i posily se dostalo. Já procházege se na to za Nuzisskem mezi rybnjky, lučinami

a giž odkwetagicjm stromowjm po cestě k Střjbrné Chotce, kdež prý před časy, gakž powěsti gdau, tak mnoho střjbra se nacházelo, že zámněgšj sedláci wozy swé střjbrem kowané mjwali, a wida slunéčko, překrásně zapadagjcj, ohniwými paleskky nebe a zemi oswěcowati, saudil gsem, že bude na dnessek překrásný den.

Co gsem předzwidal, stalo se. S prwnjm swjtánjm postel opustiw, do polj gsem se hnal. O gaká radost pogala srdce mé, an gsem — nechaw na skalách strmjcj starobylý, trogj wěžj a kolem anglickau zahradau okrássený zámek w lewo státi — přjmo po Hynkowě silnici staroweký ljpowým stromořadjm ku Skalce kráčel. Wsse bylo nowé sjly nabylo, wssecky bylinky, před dwěma dny gesstě smutně zde stogjcj, pozdwihowaly hlawiček swých k milostnému slunéčku; z každé krupičky rosnj zářilo se malinké slunéčko; ptáčkowé třepetagjce se, wznásseli se wysoko k oblakům. Hawkopowé železnau rudu wydobýwagjce, wycházeli ze swých podzemnjch báňj, aby kolečka swá wyprázdnili a čerstwého powětřj opět okusili. Na wsse toto zřetel obracege, ocetnul gsem se giž na konci nádherné Terezinské chodby, kterauž byla asi před 16ti lety poslednjho zdegssjho dědičného hraběte Hynka z Unwertu chotí Terezie welikým nákladem wystawěti dala, aby djlem sobě přeutěssenau procházku, djlem unaweným pocestnjkům občerstwugjcj pohowu opatřila.

O gak překrásné podjwánj rozprostřelo se nynj přede mnau! Tu se topolowé, maďalowé (maďal, Kastanienbaum) a keřabj stromořadj semotam kranžilo; onde se rybohogné rybnjky lesskly, tu zas městečka a wesnice mne pozdrawowaly. Tu kol kolem zelenými lučinami obklopená bažantnice s přeutěssenými procházkami, letos a milohrádky mé wábila. Za nj se, gak weliké zrcadlo, wodohogný Sykorowák rozkládal. Tamto k nebesům kninské zlatorudné hory, onde opět od powěstné Zbraslawy k sw. Kilianu se táhnaucj odwoze strměly, gakoby létagjcjm oblakům dáwati chtěly podpory. J stál gsem w besedě, podobau starých řeckých chrámů, do kola doričkým slaupenjm obkljčených, stawěné a krásnau wýhljdku poskytugjcj, až gsem konečně pln citů zwolati musil:

»Slawné ptactwo oslawugee a t. d.

Nynj klássternj bratr bosých Františkánů zwonečkem znamenj dal, že w blizkém kostelíčku památka nekrwawé oběti wykonáwati se bude. J wessel gsem w to klenutj pojwátné, a gakž gsem z nápisů nade dweřmi seznal, baronem Serwacem Hynkem z Engelsflußu, rytjřem hrobu swatého, pánem nad Mnjsskem a welkau Chrasticj, c. k. radau a heytmanem podbrdského krage, l. 1693 wystawěné. Newjm se upamatowati, žeby kdy gakýkoli giný Bohu zaswěcený dům takowý byl dogem na mne učinil, gako tento. Wssa tu nabjzj k pobožnosti, wsse k oplakáwánj hřjchů wzbuzuge; neboť celý kostelíček gest gakoby ze skály na způsob weliké gesskyně wytesán, tak že člowěka w prwnjm okamženj myssénka napadá, že ho zde ty strmjcj a shrnugjcj se spausty zachwátj. Oltář, stěny a strop k pokánj ponauká, a wssak i podlaha rozličnébarewnými, hranatými obláskowými kamjnky wykládaná, kagjcjmu hřjssnjku přjležitost k zadostučiněnj podáwá.— Na oltáři, gakoby hluboký smutek gewjcjm, obraz kagjcj hřjssnice Mařj-Magdaleny widěti, Janem G. Pendlem umělecky zhotowený. — O založenj tohoto mjsta poswátného a dalssjch geho přjhodách toto gsem se dozwěděl:

Serwac Hynek baron z Engelsflußu, giž od neyautlegssjho wěku weliký ctitel sw. Mařj-Magdaleny, zahořel tauhau, gakžby i giných wěřjcjch křesťanů k podobnému ctěnj této kagjcj hřjssnice wzbudil a naklonil. K tomu aučelu pro znamenitého tenkrát stawitele Kiliana Dinzenhofra do Marseillu poslal, kdež prý se tato swatá 33 let zdržowala, aby tam k gegj uctě wystawěnau kapli wykreslil a wyměřil. Po geho nawrácenj se byla na skále (protož gméno Skalka) kaple we wssech částkách dle originalu stawěna i wýlohami, 30.000 zl. přewyssugjcjmi, léta 1693 skončena. W tom samém roce byla taž kaple, gak z památnjch kněh wyswjtá, mnohými nábytky opatřena, mezi nimiž neyznamenitěgssj gsau: *a*) monstrancj se zlatým Melchyzedechem, okrássená perlami; *b*) střjbrný pacifikal; *c*) střjbrné, dobře pozlacené ciborium; *d*) sest střjbrných swjcnů; *e*) kaditelnice s lodkau, obé ze střjbra; wsse s nápisem: Ke cti sw. Mařj-Magdaleny dal zhotowiti Serwac Hynek baron z Engelsflussu.

Toto kostelnj nářadj bylo, protože Skalka tenkráte gesstě žádných obywatelů neměla, w Mnjssku chowáno, k slawnostem pak každoročně zde držaným sem přinássено; ale Hynek baron z Unwertu, pán na Mnjssku atd., použil geg proti ustanowenj zakladatelowu djlem we swé domácj kapli, djlem w kostele mnjsseckém, a giž od časů zawedenj Františkánů l. 1763 přissla kaple docela o tyto kostelnj klenoty.

Poněwadž nadgmenowaný pan Serwac Hynek baron z Engelsflußu, k swému dussewnjmu potěssenj po dlauhá leta mnicha řádu benediktinského w zámku chowal, předsewzal sobě, i u Mařj-Magdalenské kaple dům wystawěti, w němžby patero mnichů řádu benediktinského bydleti mohlo. K gich zaopatřenj uwolil se 15000 zl. a w Praze pod Karlowem winici za 5000 zl. dáti. Zatjm mu wssak w předsewzetj geho mnohé překážky činěny; on pak do těžké nemoci upadl, i brzy na to zemřel, w

poslednj swé wůli zanechaw, aby toto započaté podniknutj na sw. Mařj-Magdalenském wrchu skončeno, i upewněno bylo. — Syn, Hynek z Engelsfluſu, hned sice při nastaupenj dědictwj o zawedenj swrchu řečených mnichů na Skalku horliwě starati se začal, předce wšak geg tehdegšj arcibiskup pražský, Ferdinand hrabě z Khünsburgu, w podnikánj tomto unawil, a wěc nad mjru dlauho prodlaužil. A když konečně i p. p. benediktini mimo 15.000 zlatých, winice a deputát, ku swé wýžiwě brzo i wes Rytjn, brzo dwůr Lhotku, aneb negakau část lesa požadowali: s arcibiskupským a dworským powolenjm celau fundacj na klášter sw. Mikuláše do Prahy přenesti dal, a tak Mařj-Magdalenská kaple 63 let bez kněžj zůstala.

Léta 1755 zwolila Benedikta, rozená baronka z Binau, potřetj zasnaubená za hraběte Čegku z Albramowic, magitele dragonského pluku, polnjho maršala a komandanta w Neapoli, gsauc opět wdowau a krewnj přjtelkynj pána na Mnjšku, Hynka z Unwertu, Skalku za swé obydlj, chtjc o samotě o swé duševnj blaho pečowati. Za duchownjho raditele swého swědomj wyprosila si léta 1763 ctihodného kněze řádu Františkánského, Laurusu Hlawáče, za njmž po roce P. Amaranthus Procházka, za tjm pak P. Wáclaw Makarka následowal. Když se byla tato nábožná, u wykonáwánj dobrých skutků horliwá hraběnka po čtyrletém zde zdržowánj přeswědčila, gak weliký prospěch kagjcj matka, i zřjzená křjžowá cesta w celém okolj působj, a gak zatwrzelj hřjšnici wyznáwali, gen pohled na tu swatau kagjcj že gich k pokánj přiwedl: od tehdegšjho p. prowinciala řádu sw. Františka dwa kněze k poslaužení pautnjků požádala, k gegichžto obžiwenj 3000 zl. dáti se uwolila. O tomto podánj bylo w Zásmukách wygednáwáno, a dle zásad řádů tak ustanoweno, aby tam 4 neb 5 kněžj uwedeno bylo.

Hraběnka předložila žádost swau i hned cjsařowně Marii Terezii. W krátkém čase arcibiskup Mauricius Gustaw přjbramského wikáře s farářem sliwickým, gakož geho tagemnjkem, k wyšetřowánj kostelička na Skalce wyslal. Zpráwy zněly dobře. I mohlo se dobrého konce očekáwati. W této naděgi ustanowilo dne 12ho září 1758 w Gindřichowě Hradci držané definitorium za prwnjho wrchnjho tohoto hospitium P. Schluderbacha, který prozatjm zde gako společnjk hraběnčin bydlel. Zatjm ale podniknutj tomu djlem politickými, djlem ginými přjčinami zkáza hrozila. Teprw, když swrchu gmenowaný p. Schluderbach na hraběnčiny wýlohy ke dworu do Wjdně cestowal, nowau žádost u gegj magestatnosti zadal, a fundacj k wydržowánj třj kněžj na 6000 zl. poukázal, i list gruntownjho pána předložil, w němž gim byl budowu a kus země odstaupil, přišlo potwrzenj ode dwora dne 29ho řjgna, a od cjs. král. komory dne 5ho prosince 1762, načež tehdegšjmu prowincialowi dne 26ho května 1763, an gruntownj pán baron z Unwertu přjtomen býti nemohl, panem Františkem z Čegky kostelnj klíče odewzdany byly.

Z býwalého obydlj hraběnky Čegkowy stal se nyněgšj klášter. Mezi okrasy tohoto stawenj počjtá se zwlášté obraz sw. Mařj-Magdaleny na stropě, našjm Petrem Brandlem zhotowený. — Cesta křjžowá, hraběnkau Čegkowau wystawěná, nynj za časů nedáwných maljřem Gekáblkem z Kutné Hory, nákladem předešlého superiora Serwulusa Stingla zcela obnowena gest. Za sedmým zastawenj na konec wrchu přigde se opět k budowě ze čtyrech swětniček (Zellen) pozůstáwagjcj, kteraužto byl Serwac Hynek z Engelsfluſu léta 1693 wystawěl. Hned proti dweřjm gest oltář, na němžto se socha blahoslawené Panny Marie, syna božjho na klјně držjcj, zhotowená Janem Ferd. Prokoffem ze skály nacházj. Škoda, že stawenj toto nynj welmi w pustém stawu stogj, nemage žádného stropu, pauze střechau před deštěm a ginými žiwlů nehodami ochráněno gest.

Za kostelјčkem swaté M. Magdaleny, k Mnjšku, hrobku widěti, w kterau hraběnka Čegkowa po swém 14letém zde přebýwánj, položena byla, i až posud neporušena zůstala. Mimo ni také několik Františkánů zde odpočjwá, gakož poslednj držitel panstwj mnjšeckého, pan Hynek hrabě z Unwertu. **Jan Přibjk.**

Aristip gedenkráte na moři se plawě zahlédl, že se koráb laupežnjků za njm přeprudce žene; i hned sebral penjze swé a do moře ge uwrhna, řekl: Lépe, abyste pro mne zhynuly wy, než abych pro wás zahynul gá.

Petr Nikole měl w obyčegi řjkáwati: Každému, a buď on kdo buď, zagisté by nemálo poklesla křjdla, kdyby wšecko wěděl — co o něm se mluwj.

Když gednoho času gistý pán wysokého rodu audem pařjžské akademie býti žádal, prohlásil se Olivier Batru, aud té samé společnosti, takto: Za onoho času měl gistý Helen wýbornau ljru. Přetrhla se mu struna, on natáhl zlatau, a — ljra pozbyla ljbého zwuku. **S. P.**

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjšila.

Čjslo 42hé.

2hý r. běh.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech wždy gesstě půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

15ho řjgna] [1835.

Kde Čech který, k nám spěš bljže,
Přešlechetných oslowit,
Nás k nim mocná wděčnost wjže,
Láska, něžný nebes cit.

J. N. Štěpánek.

Plesánj wěrné Prahy

u slawném přjgezdu

GEGICH CJS. KRÁL. MAJESTATNOSTJ
FERDINANDA I. a MARIE ANNY KAROLINY,

DNE 4. ŘJGNA 1835.

Proč mizj sen giž před switánjm?
Proč tisjc hlasů znj plesánjm?
A srdce pne se w tauženj?
Proč duch se wznášj k Wšemocnosti,
Tam wladařjcj na wysosti,
U wraucjm, zbožném modlenj?

Proč národ sworným hlasem zpjwá,
A zwučným plesem se ozýwá
Změněná Praha w krásný rág?
Proč tu, kde gindy wýhled planý,
Teď strmj k nebi slawné brány,
A podzim zkwjtá gako mág?

Slyš zwonů welebjcj zwuky,
A zbožný zpěw i ryčné hluky,
„Buď zdráw a zdráwa!“ wolá daw;
A panny, wiz, tu wěnce winau,
A djtky, kmeti w slastech plynau —
O Praho zdobná, swěť a slaw!

Hle, dnes z čerwánků w záři gasné,
Dnes w době Bohem dané, spasné
Se slunce skwěge nad tebau:
Ferdinand, Král twůg, we milosti
Co Otec w tobě se uhostj
I s Marij, twau Králownau.

Hle, gak se běře s gasnau twářj,
Gak milost z oka Geho zářj;
Kam okem hne, tu budj ples:
A stráže nenj kolem Něho,
Gen národ wjtá Krále swého,
Gegž prwnjkráte widj dnes.

Gew, Praho, gew, že neuhasne
Památka této doby krásné,
Dokawad trwá základ twůg;
Gew zřegmě swětům w horliwosti,
Že láskau plane a wěrnostj
Ku Králi swému národ twůg.

Jan Wáwra.

Lazebnjkůw nowý rok.

(Dokončenj.)

Zwolna gsem kráčel po schodech w domě, kdež bydlela signora Kamaldolka. J zazwonil gsem, ani geště řjkage neweda, gakým způsobem se u dámy řjzeni swého sprostiti. A wšak lazebnjk — zwláště lazebnjk wtipný, gako gá, wj brzo, gak si pomoci. Někdo wyšel. — Tys to byla, Karolinko!

O Karolinko, gaks nadutě si tu počjnala! Gakž mě to zabolelo! Kdybych tě nebyl už tak nelidsky milowal, bylabys musela hrdost swogi pykati. Podobalo se wšak, žes mě neznala — a takž tobě odpauštjm.

Abych gako z čista gasna o ljstkách nezačal, welmi důwtipně gsem se tázal: zdaližby tu moge břitwa něco na práci neměla? — Gsme tu samé ženské, a wausů nemáme! odsekla's ty na to, ale mezi tjm, co gsem přemeyšleti začal, gak gsi se asi od Kalkulatorů k znamenité zpěwačce dostala, přišla tato sama. Na mau wěru, žinka, že gsem měl plná usta lastomin; rostlá gako gedle, na gedné twáři čerwená, na druhé bledá, na gedné noze pantoflíček, na druhé střewjc — trošku neurownaná — leč gaký diw? — bylo! geště welmi časně.

Cobyste rád, přjteli? tázala se; i bylo po řeči widěti, že ge cizokraganka.

Gá, osoba nepatrná, nic wlastně nechci, neyrozkošněgšj! — přináššjm ale něco, a gak se mi zdá, welmi přjgemného. Tutoť nesu tři ljstky, gež wám k autlým nožinkám složiti mám; abyste se wšak pro ně shýbati nemusela, radši ge hned do krásných rukau položjm. Tu geden od bohatého pana raddy Mrkwičky, druhý od welmi bohatého pana kupce Zlatowrka, tento třetj od chudého sice, ale welmi dobrosrdečného panáčka, totiž básnjka Krásomila.

Krásomila? — zwolala zpěwačka, i sáhla po geho ljstku neydřjwe, doložjc: Bravo! — Na to rozpečetila páně raddůw pěkně složený ljsteček, četla i smála se gako rozpustilý dibljček, a točila se na patě gako šamrha.

O questa bella cosa! zkřikla, pokywnula na Karolinku, a mě co blázna přede dweřmi státi nechala. Brzo wšak se obě zas wrátily. Signora si mě prohljžela, smála se, a posléz na mne také kywnula. Šel gsem za nj. W pokogi ukázala na welikau bjlau konwičku, a na taljř s kyprau bábowkau. J nedělal gsem okolků, a posadiw se, chutě gsem začal snjdati. Bylať dobrá čokoláda, a mně welmi wjtána; neboť krom zlatého Holanďana, třech bjlých Sasů do kapsy a klobauku na hlawu, nebylo se mi dnes geště nic do žaludku dostalo.

Přjteli, začala zpěwačka, an gsem gá si zatjm třetj šálek naljwal, a chwjlkami zamilowaným očkem po Karolince mrskal — wy byste zagisté rád wěděl, co w těch ljstkách stogj?

O, gá se neopowažugi býti tak zwědawým! odpowěděl gsem, co možná bylo neyhlasitěgi, neboť gsem byl práwě notné sausto šrčil do huby.

Gá wám to ale předce přečtu. Tady, w ljstku pana raddy stogj: Odewzdáwám tyto řádky Náhodě, aby se do rukau Waššnostiných dostaly. — Nuž prosjm, řjkagj wám Náhoda?

Nikoliw! řekl gsem wšeček pohoršený, a práwě už nasycený; Náhoda mi neřjkagj, také Náhoda negsem, a nenj to hezké, že pan radda poctiwým lidem přezdjwá. Mně řjkagj Zwonek; gsem kandidat wyššeho wědectwj.

Nu, nesmjte se hněwati, upokogowala mě zpěwná krásotinka. Staloť se to bezpochyby omylem. Na začátku, dřjw, nežli se wám do rukau dostal, byl snad opprawdu ljstek pauhé Náhodě odhodlán. — Gá wám ale hned i trogj odpowěd doručjm.

J posadila se, a popsala tři ljstky. Za deset minut bylo wšecko w pořádku. Gá pak, šťastný wyslanec, gako postřelený utjkal gsem opět do domu naproti, sotwa že mi času stačilo k powáženj, že žádnému z těch třj zbauchnutých pánů o sausednjm sobě powěděti nesmjm, auby sice moge nowě nalezené střjbrné a zlaté doly opět se zasypati mohly.

Nuže, milý Zwonečku, gak gsme byli přigati? přišel mi radda w austrety.

Bon! řekl gsem, tu račte giž odpowěd mjti.

Hltawě sáhnul oběma rukama po ljstku, ztrhnul obálku a četl. — Wýborně! zaplesal. Zegtra na wečer, puncto o šesti hodinách, zlatý Zwonečku — o šesti hodinách gsem pozwán na šáleček čage. Optime! — Tu, zlataušku, něco za swé angelské poselstwj wezměte.

A opět mi tři Sasjky wklauzly do dlaně. Na to mi kázal pan radda sečkati, opět několik slow napsal, do papjrku dwa weliké žluťáčky zapečetil, a mně ge ke zpěwačce donesti welel.

Ai, půgde-li to tak dále, myslil gsem si w duchu, budeš si moci posléze cestu k srdci Karolinčinu samým střjbrem wydlážditi. — A pan radda se nespokogil s pauhými Sasjky; mluwilť také o dalšj péči o mne, o wyššj prazj, o študijch, o zkauškách i magisterium atd.

Člowěku, gako wy gste, milý Zwonku, musí se pomoci. Wyť progewugete weliký důwtip, a ten se nesmj zanedbáwati. Gen se na mne spolehněte.

I děkowal gsem se, a rád mu w duchu odpustiw „Náhodu," letěl gsem k panu Zlatowrkowi. Usmjwawě se mi tento wstřjc kolébal, ljstek žádostiwě otewřel, přečetl a řekl: Hle, to ge dobrá! — Nu, počkey, Figarausstu, mussme tě také potěssiti. — Ze stolku přinesl na to dwě swinautky. Gednu mi mlčky wtisknul do ruky, a druhau mi wsseligak před nosem toče, řekl: Gá se úplně na wassi poctiwost spoléhám, Zwonečku. Zde máte třidcet tolarů. Za ty kupte ssál podlé neynowěgssj módy, a pak geg té gisté a powědomé osobince doneste. Wám ale moge wděčnost gesstě se neodměnila. Chcete-li se tu usaditi, rád wám za skrowné aurocky summu peněz zapůgčjm.

I kdožtě si mohl tak zawýsknauti, gako gá Wáclaw Michal Zwonek! Widělt gsem giž w duchu čtyry mosazné misky, gakoby slunéčka blaženosti, na mém krámě se blýskati. — Skočmo spěchal gsem po třetjch schodech k panu Krásomilowi.

Pogdte, pogdte, lazebnické stwořenj! zkřikl na mne, a ljstek mi z rukau wytrhnul. — Dobře, skwostně, angelsky! wolal mezi čtenjm, a na to mě obegmuw, i zwolna ze dweřj wystaupnul. Gá wssak si z toho tenkráte mnoho nedělal; ulowiti se u něho nic nedalo, a času gsem měl na mále. Co nohy stačily, běžel gsem k prwnjmu obchodnjku, kterýž mi i nawzdor nowému roku pěkný ssál doručil, a s libým usměchem třidcet tolárků shrábnul. Na to zrowna ku Kamaldolce. — Nemohlt gsem sice gi samu spatřiti, kteréžto gsem za wssecko swé sstěstj co děkowati měl, neboť prý kdos u nj na náwsstěwě byl: ale Karolinka ode mne wssecko powděčně přigala. Tu padla ona znamenitá hodina, kdežto gsem si srdce dodal, a Karolinky se na něco otázal — i tu přissla ona znamenitá doba, kdež mi Karolinka swěřila, že nechala služby u Kalkulatorů, a k slečně Kamaldoli za panskau wstaupila, gelikož prý náhle powolánj k uměnj hereckému pocjtila. — I mlčel gsem gesstě o swých tagných umyslech a zámyslech; pomyslil gsem si wssak: Nech gen, až ty čtyry misky na mých okenicjch uwidj, zagdau gi myssléuky na diwadlo, a přegdau na wdáwadlo.

Nynj ale byl giž swrchowaný čas, i moge ostatnj pány obslaužiti. — Wěru, bylo giž hezky pozdě. Také se wssickni na mne i na mau gratulacj něgak podiwně, ba hořce ossklibali; gá ale chytrý kausek wymysliw, wyprawowal gsem zlásstě mladým pánům, kterak gsem slaužicjho signory Kamaldolky holiti musil, a w několika slowech gsem na srozuměnau dal, cobych wssecko powjdati mohl, kdybych chtěl. A netrwalo dlauho, giž od každého gsem něco k pořjzenj obdržel, že gsem ani newěděl, kam nohy a ruce držjwe strčiti. Mnoho gich bylo giž signoru widělo, a každý očarowán k nj se dostati taužil. I začal gsem tedy opět na poslička hráti, a opět mi napřsselo do kapes tolárků. Bylať wssak také signora w odpowjdánj, wěru! až přeswědomitá; kdykoli gsem s ljstkem, básničkau, kwětinau a dárkem giným a giným přiklusal: nikdy se nepohorssila, nýbrž nosiče welmi přjwětiwě přigmaue, i odpowědj mě wždycky obdařila.

Konečně se wečer udělal. Samým běhánjm byl gsem gako uwařen; náramná žjžeň mě trápila. I ssel gsem k sedmi bubjnkům, a tu gsem — ó gak mi bylo, Karolinko! — tu gsem tebe uwiděl mezi kwětem nassich městských děwčat sedjcj. — Když gsem se občerstwil, zazněla práwě haupawá, gá pak gsem se osmělil, a poprosil gsem tě o tanec. Tys wyslyssela žádost mau, a ljtala gsi se mnau gako w powětřj — ba nad powětřjm na giném swětě. Gá alespoň tonul w slastech nebeských. Osmělilt gsem se opět, a srdce swé před tebau gsem odkryl — ty pak gsi mi stiskla ruku. To stisknutj mě celého proniklo. Wssecku swau naděgi: wyšssj praxj, magisterium a čtyry mosazné misky na okenicjch — wssecko gsem ti zgewil i k nohaum položil. Ty pak gsi byla plna rozkosse a žádalas o něco — k zawlaženj hrdélka. Gá poručil přinesti; gedli gsme i pili — a mogi Sasjci z kapes ljtali. — Wrssku ale blaženost moge dosáhla, když reydowačka zawzněla. O sslechetná dussinko, gaks mě tu o něco na památku té sstastné chwjle prosila! Žádalas mjti weliký, pěkný ssátek, a gá ti s radostj neywětssj djl swé mohowitosti dal, abysis gak náležj pěkný kaupila. Gá bych se byl w tu hodinu rozdal celý!

Umoklý gako myš, ale w nekončených sladkostech tonaucj, wrátil gsem se po půl noci do swé komůrky, držjwe tě až k domu doprowodiw, kdež mi signorau byla wzessla hwězda pozemského sstěstj. Uložil gsem se, i usnul gsem.

* * *

Ach, ty milý Bože, gak podiwně řjdjš osudy člowěkům! Dnes se nám prýsstj pramýnek radostj, a zjtra ge z toho praud samých slzj. Wčera gsem popisowal rozkossné wěnce, gimiž mě sstěstj na den nowého roku obgalo; dnes — ach, dnes teče potok žiwota

mého truchliwo a žalostiwo. Blaze mi, že wssecky mo- ge břitwy tupé gsau; kdo wj, coby se ginák nestalo!

Karolino — ach, Karolino! to gsem si nezasslau- žil! — Což ale naplat wzdechy pro ljcoměrnau ossemet- nici? — Zwonku, opowrhni newděčnau!

Wčera gesstě usmjwalo se na mne sstěstj — wčera gesstě řjzenj moge strán Kamaldolky wýborně se da- řilo; až do wečera měl gsem co obstarávati, a prsty moge zwykaly na tolary, gako dřjw byly zwykly — na grosse. — Dnes ráno wstaupil gsem s twářj sladinkau do pokoge k panu raddowi, gsa toho důmněnj, že se wčera wečer u zpěwačky wýborně wyrážel: on ale gako hladowý wlk se na mne usskleběw, oznamowal mi, abych táhl k ssipku, on že si giného lazebnjka wy- wolil. — Gá zůstal gako bez dusse, a na pokornau otáz- ku, čjm bych si byl milostpána rozhněwal, zaslechl gsem krátké, ale rázné: Táhněte!

J táhl gsem, ač mě to, na mau lazebnickau wjru! hluboce bolelo. — Pan Zlatowrk poklepáwal prstami na okně, an gsem k němu do pokoge wkročil. Hřmotný chlap stál u dweřj, a hned ge za mnau za- wřel. Giž poděssen hodil gsem nářadj swoge na stůl; tuk pan ze Zlatowrku gako zssjlený se na mne roz- běhnul, a začátek swé nastáwagjcj explikacj několika notnými pohlawky učinil. — Darebáku! křičel, až mi wssecky audy strachem prasstěly, gak gsi se směl opo- wážiti mě ossálit?

Ale neywzáctněgssj pane ze Zlatowrku —

Držel hubu, ničemnjku! On byl se ženskými — tam naproti — srozuměn, aby se mi gen na penjze dostal! — Přitom se opět wzteklost geho obnowila, a pohlawky se opět na hlawu mau sypati začaly hustě- gi, nežli wčera tolary do dlaně. Gá pak gsem si mu- sel nechat wssecko ljbiti, gelikož mě nadřečený chlap za ruce držel, že gsem sebau hýbati nemohl.

Posléz mě wyhodili ze dweřj, a nářadjčko moge za mnau wylitlo. Gá pak zahaliw se we swé čisté wědomj, lezl gsem na třetj schody k básnjkowi, w stra- chu očekáwage, co se tam asi djti bude. Nadarmo gsem ale zwonil a klepal. Služka něgaká posléze mi řekla, že pan Krásomil giž wčera odgel.

J bral gsem se z domu. Před domem potkal gsem slaužicjho páně Zlatowrkowa, i swěřil gsem mu, řjkage s pláčem, co mě bylo potkalo, prose o wyswětlenj.

On mě z počátku litowal, neboť byl přjtel můg; pak mi ale zatroleně w mozku rozswjtil.

Což pak gste gesstě o komedii neslyssel, co se wče- ra u princezky — té komediantské, tam naproti — sta- la? Ona byla množstwj pánů w tu samau hodinu — totiž o sssesti — na čag sezwala. Každý bezpochyby saudil, že ...... ale panna signora se ani neuká- zala. Mjsto nj se wždy wjc a wjce wystrogených pa- náčků scházelo. Zatjm přinesli čag; pánowé si nalj- wali, a chtjce rozpačitost ukrýti, ledagak se do howoru pausstěli. Tu posléz děwče z wedlegssjho pokoge wy- staupj. Ta nesla weliký pěkný koš, a ukloniwssi se před pány, začala z welkého kosse wyndáwati malé kossjčky s kwětinami a nápisy. Pánowé četli a hně- wem zezelenali. Děwče pak se gesstě gednau uklonilo, a začalo mluwiti:

Signora Camaldoli wzkazuge wssem pánům za gich lásku a dary upřjmné poděkowánj. Musela wssak s panem básnjkem Krásomilem, genž pro ni byl operu sepsal, rychle do hlawnjho města odgeti, kdež zpjwati bude. Protož musela se potěssenj odřjci, s pány tu wespolek se bawiti.

Na to se djwka uklonila po třetj, a opět do we- dlegssjho pokoge wklauzla. Panáčkowé, schowawsse ko- ssjčky, laudali se domů. Dnes ráno gsem w pánowě kapse geden nalezl. J ukázal gsem mu ho. On se zapálil — a že prý geg pro mé děti kaupil. Zapomněl ale na zrádnau cedulicku, genž tam dosawad wězela. Stálo na nj:

Hleď si, starý, raděg swého břicha,
W lásce bysi snadno honil bycha! —

Ach, bědowal gsem gá, to gest pekelně pěkná sspička! Gá za ni musel kopu pohlawků wydržeti. — Ach, teď mi wzesslo swětlo. Wssem se byly ustrogily stegně hořké pilulky, a těch žádný giný nesmyslil, než básnjk Krásomil, kterýž se nynj se signorau w hlawnjm městě maloměstské zpozdilosti posmjwá. O bodeyž to toho — chtěl gsem gesstě zaklijti, spolknul gsem wssak žluč i se slinau, a k domowu gsem se zatočil.

Karolinka byla s nimi ugela, i s mými tolary. — Ugela! — O hanebné, strasliplné slowo — sskaredá my- sslénko! Což mi nynj zbýwá, než také uteci? — Mužjčj mě nenáwidj, neboť prý gsem ge měl za blázny; umě- lecká moge čest ge pohlawky raněna, penjze ulitly — a dluhy gsau na krku! — Ano, uzawřeno gest! Seberu swé sswestky, pustjm se do ssirého swěta, a předewssjm Karolinku wyhledám, abych gi wynahradil wssecky — pohlawky!

J. K.

Weèerni schůzky.

[Pokraèowánj.]

O těch a podobných wěcech gsme howořili asi půl druhé hodiny, a každau takořka minutau zrůstala moge náklonnost a láska k těmto sswárným, wlasteneckým měsstanům. Když gsme giž o neyhlawněgssim byli porozpráwěli, řekl pan Lipa, učitel tamněgssj: A nynj se obraťme k nassj obyčegné zábawě, abychom z pořádku nepřissli. Gá wčera dokončil, dnes ge na wás, pane Hagský. Wám, pane, mluwil dále, ke mně se obrátiw, nepochybně pan Hagský giž powěděl, gak se tu obyčegně po denní práci bawjwáme. Geden po druhém musj něco wyprawowati; buď něco ze zkussenosti, ze žiwota, aneb o některém národu, o geho powaze, mrawech a obyčegjch, o některém pamětihodném muži, něco z děgepisu, zeměpisu, anebo i z přjrodopisu. My se tjm bawjme, a takořka i učjme a wzděláwáme. Člowěk nemůže sám wssecko widěti, sám o wssem čjsti, proto geden druhému w té wěci nápomocen býti, geden s druhým přátelsky swé wědomosti zdělowati máme. — Začněte, pane Hagský!

Wssecko utichlo, a pan Hagský počal wyprawowati:

Za času mých sstudij seznámil a spřátelil gsem se s gistým Jawornjkem, gsaucjm o sskolu njž, nežli gá. Ten giž co hossjk býwal prudké krwe a wássnjm nakloněn, přitom ale dobrého srdce, upřjmný a wljdný. Básně býwaly geho zamilowané čtenj a geho neymilegssj práce; protož se i zwlásstně obrazotwornost geho rozwjgela, a giž w poetice žil takořka w giném, ze samých idealů utwořeném swětě. W poslednjm roce na gymnasium těžce gsem se roznemohl, rodiče mne dali domů dowesti, a gá postonáwal přes půl léta. Na to gsem giž wjce do sskoly nessel. Gsa docela pozdrawen, do rádnice psáwat gsem chodjwal, i dohljžel gsem na hospodárstwj, poněwadž otec můg stářjm giž churawý byl. Jawornjka gsem na to wjc newiděl; dopisowali gsme si owssem něgaký čas, ale i to přestalo, když on po skončených sstudijch gymnasialnjch do filosofie se dostal. — Po několika létech gsem se gednau pustil do Prahy, chtěge předc také powěstné Libussino sjdlo poznati. Druhý den po mém přjgezdu procházel gsem se z rána za koňskau branau w zahradě, tussjm, že gi nynj Psstroska řjkagi, a tu gsem hezky oděného mladjka, gako u wytrženj sem a tam po stezkách běhagjcjho spatřil. Konečně se usadil na sedátku, a wytáhna z kapsy papjr a olůwko, dal se s gakausi horaucj dychtiwostj do psanj. — Tok ge nepochybně básnjk, pomyslim si; a snad rychlegssjm krokem krew i fantasii swau rozplameňowal. Jnu, každé řemeslo má, gak řjkáme, swůg fortel. — S těmi slowy, w duchu totiž, gsem se skoro až k němu dostal, an cestka zrowna wedlé sedátka běžela. Tu pozdwihnul básnjk hlawu, podjwal se na mne, wywalil oči, trhnul sebau, a pustiw z ruky olůwko i papjr, wyskočil, roztáhnul ruce a zwolal: Hagský!

Jawornjku! zwolal gsem gá, a giž gsme leželi geden druhému w náručj. — Když gsme se giž dosyta naobgjmali a přjwal radostného pocitu poněkud slowy ze srdce se wypraudil, usadili gsme se na sedátku.

Gak gsem pozorowal, gesti toto sedátko twým Pegasem, řekl gsem, a ze země papjr gsem zwednul, na němž olůwkem bylo psáno:

Ať i slunce zatmj twáři gasnau,
Ať i hwězdy na obloze zhasnau;
Gen když Tebe, ragský twore, zřjm!
Tys mé slunce neygasněgssj,
Tys má hwězda neyskwělegssj,
Ty mi swět, a zemstwo bude nebem mým! —
Ach, mé blaho, w kterém rági kráčjš —

Ai, ai, přjteli, usmál gsem se, zběžně druhau, cele giž powerssowanau stránku probjhage; gak pozorugi, rozdělala ti láska w srdci gakýsi ohnjček —

On. O, w mém srdci plápolá dewaterý plamen!

Gá. Gen ať se ti plamen až do hořegssjho poschodj nedostane, kde mozek bydlí.

On. O kdybys toho angela w postawě djwčj znal! Tu neykrásněgssj krásu mezi krásami! Widělt gsem owssem giž spanilegssj tjlko, bělegssj snjh na twáři, ruměněgssj růže na ljcech; ale tak milostného a nad wsse pozemské wznessenného twora gsem nikdy gesstě newiděl.

Nynj gi počal wyobrazowati plnau mjrau swé básnické wýmluwnosti. O gegjm pohledu, o gegj wznessenosti a spolu přjwětiwosti we twáři, o gegj řeči, o gegjm usmánj se, o každém gegjm pohnutj uměl chwalozpěwy zapěti, tak že gsem gináče mysliti nemohl, nežli že w skutku, gak on sám ugissťowal, onen twor ženské podoby wtělený angel gest. Přitom gsem se také dowěděl, že — mimo co mu o gegj spanilosti powědomo — giného nic o nj newj, ani kdo a čj gest, ani kde bydlj, ba ani gestli k pražským, anebo k wenkowským krásotinkám náležj.

mého truchliwo a žalostiwo. Blaze mi, že wssecky moge břitwy tupé gsau; kdo wj, coby se ginák nestalo!

Karolino — ach, Karolino! to gsem si nezasloužil! — Což ale naplat wzdechy pro lícoměrnau ossemetnici? — Zwonku, opowrhni newděčnau!

Wčera gesstě usmjwalo se na mne sstěstj — wčera gesstě kjzenj moge stran Kamaldolky wýborně se dařilo; až do wečera měl gsem co obstarávati, a prsty moge zwykaly na tolary, gako dřjw byly zwykly — na grosse. — Dnes ráno wstaupil gsem s twářj sladinkau do pokoge k panu raddowi, gsa toho důmněnj, že se wčera wečer u zpěwačky wýborně wyrážel: on ale gako hladowý wlk se na mne ussklebiw, oznamowal mi, abych táhl k ssipku, on že si giného lazebnjka wywolil. — Gá zůstal gako bez dusse, a na pokornau otázku, čjm bych si byl milostpána rozhněwal, zaslechl gsem krátké, ale rázné: Táhněte!

I táhl gsem, ač mě to, na mau lazebnickau wjru! hluboce bolelo. — Pan Zlatowrk poklepáwal prstami na okně, an gsem k němu do pokoge wkročil. Hřmotný chlap stál u dweřj, a hned ge za mnau zawřel. Giž poděssen hodil gsem náradj swoge na stůl; tuk pan ze Zlatowrku gako zssjlený se na mne rozběhnul, a začátek swé nastáwagjcj explikacj několika notnými pohlawky učinil. — Darebáku! křičel, až mi wssecky audy strachem prasstěly, gak gsi se směl opowážiti mě ossálit?

Ale neywzácněgssj pane ze Zlatowrku —

Držel hubu, ničemnjku! On byl se ženskými — tam naproti — srozuměn, aby se mi gen na penjze dostal! — Přitom se opět wzteklost geho obnowila, a pohlawky se opět na hlawu mau sypati začaly hustěgi, nežli wčera tolary do dlaně. Gá pak gsem si musel nechat wssecko ljbiti, gelikož mě nadřečený chlap za ruce držel, že gsem sebau hýbati nemohl.

Posléz mě wyhodili ze dweřj, a náradjčko moge za mnau wylitlo. Gá pak zahaliw se we swé čisté wědomj, lezl gsem na třetj schody k básnjkowi, w strachu očekáwage, co se tam asi djti bude. Nadarmo gsem ale zwonil a klepal. Služka nĕgaká posléze mi řekla, že pan Krásomil giž wčera odgel.

I bral gsem se z domu. Před domem potkal gsem slaužjcjho páně Zlatowrkowa, i swěřil gsem mu, řjkage s pláčem, co mě bylo potkalo, prose o wyswětlenj.

On mě z počátku litowal, neboť byl přjtel můg; pak mi ale zatroleně w mozku rozswjtil.

Což pak gste gesstě o komedii neslyssel, co se wčera u princezky — té komediantské, tam naproti — stala? Ona byla množstwj pánů w tu samau hodinu — totiž o ssesti — na čag sezwala. Každý bezpochyby saudil, že...... ale panna signora se ani neukázala. Místo nj se wždy wjc a wjce wystrogených panáčků scházelo. Zatjm přinesli čag; pánowé si nalíwali, a chtjce rozpačitost ukrýti, ledagak se do howoru paussteli. Tu posléz děwče z wedlegssjho pokoge wystaupj. Ta nesla weliký pěkný koš, a ukloniwssi se před pány, začala z welkého kosse wyndáwati malé kossjčky s kwětinami a nápisy. Pánowé četli a hněwem zezelenali. Děwče pak se gesstě gednau uklonilo, a začalo mluwiti:

Signora Camaldoli wzkazuge wssem pánům za gich lásku a dary upřjmné poděkowánj. Musela wssak s panem básnjkem Krásomilem, genž pro ni byl operu sepsal, rychle do hlawnjho města odgeti, kdež zpjwati bude. Protož musela se potěssenj odřjci, s pány tu wespolek se bawiti.

Na to se djwka uklonila po třetj, a opět do wedlegssjho pokoge wklauzla. Panáčkowé, schowawsse kossjčky, laudali se domů. Dnes ráno gsem w pánowě kapse gedeu nalezl. I ukázal gsem mu ho. On se zapálil — a že prý geg pro mé děti kaupil. Zapomněl ale na zrádnau ceduličku, genž tam dosawad wězela. Stálo na nj:

> Hleď si, starý, raděg swého břicha,
> W lásce bysi snadno honil bycha! —

Ach, bědowal gsem gá, to gest pekelně pěkná sspička! Gá za ni musel kopu pohlawků wydržeti. — Ach, teď mi wzessło swětlo. Wssem se byly ustrogily stegně hořké pilulky, a těch žádný giný nesmyslil, než básnjk Krásomil, kterýž se nynj se signorau w hlawnjm městě maloměstské zpozdilosti posmjwá. O bodeyž to toho — chtěl gsem gesstě zakljti, spolknul gsem wssak žluč i se slinau, a k domowu gsem se zatočil.

Karolinka byla s nimi ugela, i s mými tolary. — Ugela! — O hanebné, strasliplné slowo — sskaredá myssénko! Což mi nynj zbýwá, než také uteci? — Mužsstj mě nenáwidj, neboť prý gsem ge měl za blázny; umělecká moge čest ge pohlawky raněna, penjze ulitly — a dluhy gsau na krku! — Ano, uzawřeno gest! Seberu swé sswestky, pustjm se do ssjrého swěta, a předewssjm Karolinku wyhledám, abych gi wynahradil wssecky — pohlawky!

J. K.

Wečerni schůzky.

[Pokračowánj.]

O těch a podobných wěcech gsme howořili asi půl druhé hodiny, a každau takořka minutau zrůstala mage náklonnost a láska k těmto sswárným, wlasteneckým měsstanům. Když gsme giž o neyhlawněgssjm byli porozpráwěli, řekl pan Lipa, učitel tamněgssj: A nynj se obraťme k nassj obyčegné zábawě, abychom z pořádku nepřissli. Gá wčera dokončil, dnes ge na wás, pane Hagský. Wám, pane, mluwil dále, ke mně se obrátiw, nepochybně pan Hagský giž powěděl, gak se tu obyčegně po denni práci bawjwáme. Geden po druhém musj něco wyprawowati; buď něco ze zkussenosti, ze žiwota, aneb o některém národu, o geho powaze, mrawech a obyčegjch, o některém pamětihodném muži, něco z děgepisu, zeměpisu, anebo i z přjrodopisu. My se tjm bawjme, a takořka i učjme a wzděláwáme. Člowěk nemůže sám wssecko widěti, sám o wssem čjsti, proto geden druhému w té wěci nápomocen býti, geden s druhým přátelsky swé wědomosti zdělowati máme. — Začněte, pane Hagský!

Wssecko utichlo, a pan Hagský počal wyprawowati:

Za časů mých sstudij seznámil a spřátelil gsem se s gistým Jawornjkem, gsaucjm o sskolu nijž, nežli gá. Ten giž co hossjk býwal prudké krwe a wássnjm nakloněn, přitom ale dobrého srdce, upřjmný a wljdný. Básně býwaly geho zamilowané čtenj a geho neymilegssj práce; protož se i zlásstně obrazotwornost geho rozwjgela, a giž w poetice žil takořka w giném, ze samých idealů utwořeném swětě. W poslednjm roce na gymnasium těžce gsem se roznemohl, rodiče mne dali domů dowesti, a gá postonáwal přes půl léta. Na to gsem giž wjce do sskoly nessel. Gsa docela pozdrawen, do rádnice psáwat gsem chodjwal, i dohljžel gsem na hospodárstwj, poněwadž otec můg stářjm giž churawý byl. Jawornjka gsem na to wjc newiděl; dopisowali gsme si owssem něgaký čas, ale i to přestalo, když on po skončených sstudijch gymnasialnjch do filosofie se dostal. — Po několika létech gsem se gednau pustil do Prahy, chtěge předc také powěstné Libussino sjdlo poznati. Druhý den po mém přjgezdu procházel gsem se z rána za koňskau branau w zahradě, tussjm, že gi nynj Psstroska řjkagi, a tu gsem hezky oděného mladjka, gako u wytrženj sem a tam po stezkách běhagjcjho spatřil. Konečně se usadil na sedátku, a wytáhna z kapsy papjr a olůwko, dal se s gakausi horaucj dychtiwostj do psanj. — Tok ge nepochybně básnjk, pomysljm si; a snad rychlegssjm krokem krew i fantasii swau rozplameňowal. Jnu, každé řemeslo má, gak řjkáme, swůg fortel. — S těmi slowy, w duchu totiž, gsem se skoro až k němu dostal, an cestka zrowna wedlé sedátka běžela. Tu pozdwihnul básnjk hlawu, podjwal se na mne, wywalil oči, trhnul sebau, a pustiw z ruky olůwko i papjr, wyskočil, roztáhnul ruce a zwolal: Hagský!

Jawornjku! zwolal gsem gá, a giž gsme leželi geden druhému w náručj. — Když gsme se giž dosyta naobgjmali a přjwal radostného pocitu poněkud slowy ze srdce se wypraudil, usadili gsme se na sedátku.

Gak gsem pozorowal, gesti toto sedátko twým Pegasem, řekl gsem, a ze země papjr gsem zwednul, na němž olůwkem bylo psáno:

Ať i slunce zatmj twáři gasnau,
Ať i hwězdy na obloze zhasnau;
　Gen když Tebe, ragský twore, zřjm!
Tys mé slunce neygasněgssj,
Tys má hwězda neyskwělegssj,
　Ty mi swět, a zemstwo bude nebem mým! —
Ach, mé blaho, w kterém rági kráčjš —

Ai, ai, přjteli, usmál gsem se, zběžně druhau, cele giž powerssowanau stránku probjhage; gak pozorugi, rozdělala ti láska w srdci gakýsi ohnjček —

On. O, w mém srdci plápolá dewaterý plamen!

Gá. Gen ať se ti plamen až do hořegssjho poschodj nedostane, kde mozek bytuge.

On. O kyžbysi toho angela w postawě djwčj znal! Tu neykrásněgssj krásu mezi krásami! Widělť gsem owssem giž spanilegssj tjlko, bělegssj snjh na twářj, ruměněgssj růže na ljcech; ale tak milostného a nad wsse pozemské wznesseného twora gsem nikdy gesstě newiděl.

Nynj gi počal wyobrazowati plnau mjrau swé básnické wýmluwnosti. O gegjm pohledu, o gegj wznessenosti a spolu přjwětiwosti we twáři, o gegj řeči, o gegjm usmánj se, o každém gegjm pohnutj uměl chwalozpěwy zapěti, tak že gsem gináče myslitì nemohl, nežli že w skutku, gak on sám ugisst owal, onen twor ženské podoby wtělený angel gest. Přitom gsem se také dowěděl, že — mimo co mu o gegj spanilosti powědomo — giného nic o nj newj, ani kdo a čj gest, ani kde bydlj, ba ani gestli k pražským, anebo k wenkowským krásotinkám náležj.

I poweʒ mi tedy, řekl gsem, gak gsi se s nj seznámil? a gestli tobě též ona swau náklonnost na gewo dala?

On. O zagisté dala; gen poslyš. — Dnes máme čtwrtek — w pondělj, ano w pondělj gsem si předewzal giti do diwadla. I napadlo mi — aneb lépe, přjzniwý můg osud tomu chtěl, abych se také gednau na posledni misto podjwal. Sotwa tedy že čtwrt na sedmau uhodila, hnal gsem se ke kase, a od nj nahoru po schodech. Tam gsem se usadil na prwnj lawici na krag, a prozatjm mi zábawau bylo, poslauchati učené o diwadle a literatuře rozprávky mnohých pitworně sswitořiwých židáčků, anebo zabrati se w praud wlastnjch myšlének. Giž se blížila tauzebně očekáwaná hodina sedmá, an mi tu nagednau w lewém uchu zawzněl střjbrozwuký hlásek, žádagjcj, abych dále poposednul. Ach, přjteli, mně bylo, gakobych byl zaslechnul libý slawičj zpěw, anebo sladké zwuky Apollina sauzwučné harfy! Byla to ona neykrásněgssj krása mezi krásami! I chtěl gsem rychle wstáti a mjsto gi postaupiti; tomu wssak spanilá djwka připustiti nechtěla, a tak gsme se poněkud těsně wedlé sebe umjstili. We mně se zňaly přepodiwné city; třikrát tak hbitě, nežli prwé se mi pohybowalo srdce, a rozgařená krew se mi hnala wzhůru do twářj. Blahostj mi gij bylo zraků swých k nj pozdwihnauti a patřiti w gegi gasnau twář; kdykoli se ale zrakowé nassi setkali, bylo mi, gakobych na hřjchu dostižen byl, a studem gsem ge sklopil. O tom, co se na gewissti dělo, newěděl gsem nic. — O gak blažen, kdoby se honositi směl láskau tohoto spanilého twora, myslil gsem w duchu; ach, a kolikero nebe by se tobě rozwilo, kdyby gen dost malá giskra milosti zaskwěla se tobě w gegjm blažjcjm zraku! — W tom se ukončilo prwnj gednánj, opona sklesla, a mně se pootewřela blahosti brána — ze spanilých ust se wypraudila spanilá slowa — ona sama se mnau započala howor. Mně bylo, gakobych s nadpozemskau bytnostj rozpráwěl! Každým slowem nassj rozmluwy zrůstal w srdci mém blažený cit, a pozenáhla se změňal w horaucj lásku. Plamenem se wssak zňalo mé srdce, an si milenec s milenkau na gewissti wěčnau wěrnost přisahali — a ruka moge s djwčj se náhodau setkala, gá pak slabé stisknutj pocjtil. — Ona tě miluge, zawznělo mi w rozohněné dussi, i umjral gsem blahem a láskau. Když gsem ale ku konci hry na gewissti widěl, gak láska pro lásku swobodu i žiwot hotowa gest oželeti, tu gsem se wjce udržeti nemohl, cit nademnau swjtězil, a gá, uchopiw za ruku spanilau djwku, wzdychnul gsem: O, láska gest mocněgssj nad wsseckeré blaho pozemské! Neytemněgssj noc se wygasnj láskau, otroctwj se stane swobodau, a smrt žiwotem. Ach, gak to blažená smrt býti musj pro lásku! — Tak, a mnohem gesstě wjc gsem ssептal, a sice čjm dále, tjm hlasitěgi, až se po mně lidé ohljžeti a mne okřikowati začali. Djwka arci nato nic neřekla, hluboko z labutjch ňáder se gi wssak wywinulo milostné wzdychnutj, a to mně bylo wjce, nežli wsseckerá slowa. Gaké blaho se mi w srdci rozložilo, slowy powěditi nelze; tomu porozumj gen, kdo lásku zná, kdo lásku nalezl. Blahostj gsem zaletěl do budaucnosti, a gako rág se před mýma zrakoma wygasnil žiwot. Ach, ano, budeme sstastnj! zassептal gsem přemožen horaucjm citem, opět uchopiw djwčinu prawici. Ruka wssak, giž to gsem tisknul, nebyla hebaunká ručinka djwčina: byla hrubá, kostnatá; wedlé mne neseděl wjce milostný twor: stála tu podoba mužská, letitý člowěk, a hlasitě se zasmál slowům mým a mé rozgitřenosti, gakowau gsem se ruky geho uchopil. — Hra byla dokončena, lid se hrnul ze dweřj. Widěti gi musjm, a kdybych se do ledwin země za nj wedrati měl! zwolám, a wyskočiw ženu se ke dweřjm, a gako wzteklý dawem wen. Ale ach! gi gsem nespatřil wjce! A tak gi hledám až podnes; Prahu gsem proběhal křjž na křjž, do každého okna gsem zamjřil zrakem, wčera i předewčjrem gsem w diwadle byl, ale nikde mně nezaswitla mého žiwota hwězda.

Ai, ai! řekl gsem; twoge wássniwost se gesstě neusadila. Když se to wsseckо dohromady wezme, wždyť pak dozagista newjš, gestli ona tě také miluge anebo milowati může, a tak se gen darmně saužjš a mořjš.

[Pokračowánj.]

Staw liptowské stolice w Panonii, pod Tatrami, roku 1834, až do prwnj polowice 1835, když to G. c. k. Gasnost Ferdinand I, na požádánj o pomoc liptowské stoličné wrchnosti, swého komisaře poslal, a skrze něho ubohému, s hladem se potýkagjcjmu lidu 14,644 zl. w stř. w měsjci čerwenci 1835 ku spomoženj propůgčiti a rozděliti dal. Z protokolle král. komisaře wytaženo, a z latinského přel. od Kasspara Fejérpatakyho.

Gestliže rozličné prameny, z nichž obywatelé liptowské stolice swé wyžiwenj wážegj, wůbec do poważenj wezmeme; tolik příležitostj zde k wýdělku nalezneme, že co se i rozličnosti i wýnosu dotýče, rozssjřeněgssj wýdělek sotwa která stolice nassj wlasti poskytnauti může. — Půda, zwlásstě pod Tatry

mi a horami ležjcjch dědin, žiwnost sotwa na půl roku rolnjkowi podáwá, ostatnj potřeby a pohodlnosti obywatelé této stolice ne gen z nauze, ale od přirozenj usilownj, pracj rukau swých pltnictwjm, formanstwjm a obchodem hogně si zaopatřugj.

Hlawnj pramen žiwnosti gsau rozšjřené a zdokonalené obchody w dřewě. W neprozlehlegšjch, $^3/_5$ celé stolice zaugjmagjcjch horách panstwj komorského, Hrádku a Likawy, pak w saukromnjch horách pánů Swatojanských a Rakowských mnohé dědiny, těm horám sausednj, aneb w nich ležjcj, rauběnjm, laupánjm, plawenjm a swáženjm dřewa se obirugj, na pily klády (špalky) připrawugj. Ginj pak zase, blizko Wáhu bydljcj, desky (prkna), šindele, koljky do winic a laty po Wáhu a Dunagi do Komárna, Pešti, až do Zemljna odwážegj. Že se tjmto mnoho tisjc rukau zaneprázdňuge, snadno každý nahledne, kdož weliké hromady dřew a pily w Hrádku, i na swatojanském břehu pozoruge. Samo komorské hrádecké panstwj ročně do 70,000 kusů pitného dřewa i tolik tisjc klád, 500,000 desek (prken) a půldruhého milionu šindelu wywážj.

Druhý pramen gest wozenj soli do král. solnjch skladů hrádeckého a rožemberského, kamž se 40 až do 48 tisjc centnéřů soli zwánowky (Steinsalz) a wařenky (Kochsalz) z Nowé Wsi a Twrdošjna na wozjch dowážj, a odtud opět po Wáhu, téměř přes celé leto, dolů odwážj. — Tjmž způsobem sklad hrádecký ročně 6 až 8 tisjc centnéřů mědě, 3 tisjce centnéřů rudy ze Smolnjku dostáwá. K tomu do Rožemberka asi 15,000 centnéřů mědě a železa z Banské Bystřice pro těšjnskau a opawskau faktorii na wozjch se přiwážj, což také až do Žiliny na pltjch po Wáhu odwážjno bywá. Nadto wšecka černá smolnická měď do Banské Bystřice, kdež se strjbro z nj laučj, a odtud už očištěna z wětšj částky zpátky odwážena bywá.

Připomenauti dlužno báně (doly), gakožto třetj pramen žiwnosti. Nebo w bánjch na Boci, Mažurce, teraz zwláště požehnaných, potom w lubelských, daubrawských a swatojanských horách, ano i w hrádeckých holech, kteréž z částky zlato, z částky měď a železo, a w hognosti špjžlus (antimonium) dáwagj, drahný počet obywatelů práci dostáwá, a tak s lemešem (radlicj) a kladiwem se obirugjce, žiwnost, kterauž swršek země dostatečně nedáwá, we wnitřku země nalezagj. Malužinské měděnné hamry, hrádecké a lubochnanské železné hutě i s pálenjm a wozenjm uhlj mnohým obywatelům práci a wýdělek poskytugj.

Naposledy dowáženjm giných wěcj, freymarčenjm a obchodnictwjm gak plodů přjrody, též také průmyslu, gak domácjmi, zwláště plátnem a špjžlusem, tak i z giných stran dowáženými, gmenowitě dohánem (tabákem) značné kupectwj se prowozuge, a užitek této stolice obywatelům přinášj, i lid zdegšj w bližšj obchodnické spogenj přiwádj s giným okoljmi našj wlásti, ba i s Morawau, Slezskem a Krakowem, kamž plodiny úrodněgšjch, při Tise a Dunagi ležjcjch kragů, od nich dowážené a zasjlané bywagj.

W potu twáři wydobytý zisk, který z wýše dotčených pramenů wyplýwá, a obywatelů Liptowa žiwj, nahrazuge to, co neúrodná půda nedáwá; ba wjce žiwnosti poskytuge, než neúrodné, špatné pole, takže zde lidé, ne gen gsau spokogeni, ale i swůg krag zwláště milugj a po něm taužj.

Když se tyto okolostognosti powážj, a los obywatelů zdegšjch z tohoto hlediště pozoruge, téměř by se mysliti mohlo, že pro minulého roku neúrodu takowá a tolikerá bjda a hlad, kteréžby z oněch pramenů poněkud wynahrazené býti nemohly, ale mimořádné pomoci wyhledáwaly, ani wzniknauti nemohau. — Než když se wšecko do powáženj wezme, a úzký swazek rolnictwj s giným obchody i wespolné potřeby wyšetřj, nadůwěřenj smutněgšj los a staw této stolice se nám ukáže. Když od slunečnjch paprsků, kteréž přes celé minulé leto ani mráček nezastjnil, lauky, osenj, zahradnj rostliny, krumple, konopj, len w poli wyschly, a obywatelé zdegšj, an čas žnj nastal, žádných požitků téměř neměli, a gestli někde na roli i stéblo zakrnělé k spatřenj bylo, ne kosau, ale rukau trhali, se želem a slzami do stodoly a šopu odnesli: tehdáž giž strachem trnuli, co sami, co gich domácj přes dlauhau zimu gjsti, co dobytku dáwati budau.

Když tedy ani setj se nenawrátilo, a krmu pro dobytek se neurodilo: hospodáři giž w gesenj swůg dobytek, kráwy, gunce, aby si zimnjho obilj k setj kaupiti mohli, lacino odprodati přinuceni byli. Že pak i robotnj dobytek přes dlauhau zimu pro nedostatek pjce přezimowati w stawu nebyli, ba ani pro samých sebe žiwnost gináče opatřiti nemohli; mnoho robotnjho dobytka a kraw giž w podzimku, lacino a takořka darmo, odprodali. A ačkoli si málo dobytka na přezimowánj nechali, předce ta po poli nasbjraná trocha krmu sotwa do polau zimy gim postačowala, takže střechy, doškami pokryté, kteréž gešť cele shnilé nebyly, trhati, dobytku dáwati, a když i to nestačilo, tento newyhnutelně ku wzděláwánj rolj potřebný dobytek, buď sami pro sebe zabjti, buď odpoly darmo odprodati museli, takže na gaře mnozj z rolnjků, kteřj gináč drahně dobytka mjwali, ani wola, ani kráwy giž nemagjce, s pláčem prázdné stáge naplňowali. Gen některému gediný kůň zůstal. Když pak pole obděláwati začali, tedy i čtyrmi, po gednom koni magjce, spřáhali se, a gedným pluhem porádkem swé role orali, brány pak sami lidé táhagjce, wláčili. A poněwadž tjm způsobem negen orba welmi zdlauhawě se odbýwala, ale i obilj k setj scházelo, mnohé role ani pořádně se neobdělalo, a mnohé i nezaseté zůstalo.

Gedna bjda druhau w zápětj následowala. Nebo nedostatek dobytka negen w hospodářstwj polnjm welice sskodný byl, ale i wozenj rozličných wěcj a kaupj, kteréžto mnohým wyžiwenj dáwalo, zanechati se musilo, takže se ani soli tolik, kolik se wyhledáwá, nedowáželo, an k tomu i pozůstalý dobytek na sspatné pjci přes zimu hubený a bezwládný byl.

K tomuto zlému gesstě wětssj přikročilo to: že pro suchotu roku 1834 i Wáh tak opadl, že pltě po něm gjti nemohly, následowně obchod w dřjwj a giné odwážky po Wáhu zastaweny byly. Že pak nahotowené do dolů dřjwj z dotčené přjčiny na mjstě zůstalo, i práce w horách při pjlách ubylo, a pltnictwjm objragjcj se lidé wýdělku neměli.

K těmto nehodám i to gesstě posledně připočjsti dlužno, že, poněwadž litého železa welká zásoba se nalezá, zastawenj masse (Eisenschmelzwerk) na 3 léta, práwě na tento bjdný čas přisslo, následowně ani uhlj se nepálilo, ani ručnj práce nebyly potřebné, a i tuto ugma na wýdělku se stala.

Na ten způsob, an pltnice přestáwala, furmanky a ručnj práce nebylo, lepssjho losu hodný lid i těchto rozssjřených wýdělků, kterých by ginák byl mohl použiti w tento bjdný čas, zbawen byl. Ženy pak, když gim konopě a len na poli se neurodily, ani sobě, ani giným přjsti, ani plátno běliti a prodáwati nemohly, wýdělku neměly, w zahálce byly přinuceny čas tráwiti, a mužům, s prázdnau kapsau se domů wracegjcjm, gen gesstě žel rozmáhaly. Pročež tyto přjhody newyhnutelně takowau bjdu lidu bjdnému přitáhly, že hlad z toho následowati musil.

Když stolice této staw, a ze suchoty wyplýwagjcj zlé takto wůbec wyobrazeno gest, nynj giž staw kragů této stolice poznati slussj. Kragů wýchodnjho, polednjho a západnjho dědiny w horách aneb pod nimi ležjcj tolik od horkosti slunečnjch paprsslků a suchoty netrpěly, i proto, že tam předce leckdy prsselo, a že za hřbetem hor paprsslky slunečnj gen o polednj páliti počaly, následowně tam i rannj rosa na tráwě déle zůstáwala, a role i lauka w těchto stranách wůbec i wlhčegssj půdu magjce, wláhu z hor dostáwaly: neobyčegnau horkostj paprsslků slunečnjch tak wyhořeti nemohly. Mnohem smutněgssjho losu obywatelé na obogjm břehu Wáhu, kdež i země pjsečněgssj a skalnatěgssj gest, zakusili. Tito, negen že zasetého zrna a obyčegně se rodjcjho sena gednu třetinu toliko dostali: ani krumplj (bramborů), lenu, konopj a kapusty se gim neurodilo. Nadto pak i wýdělek toliko z pltnictwj magjce, když léta minulého pro malau wodu na Wáhu pltě dolů plauti nemohly, i této žiwnosti pozbaweni byli. Když pak i na dolnj zemi páni pro neúrodu ani nestawěli, ani dřjwj k stawěnj nekupowali: saukromnj spekulanti we dřjwj pltě swé, kteréž na gaře roku 1835 na dolnj zem se dřjwjm ku stawenj plawili, nemagjce tam odprodage, aby aspoň dělnjků, kteřjž okolo dřewa pracowali, zaplatiti mohli, nižše té ceny, w gakowéž ge sami měli, následowně s welikau ztrátau prodati přinuceni byli. Z toho poznati, že při tak nesstastném obchodu sami pltnjcj potom welmi maličký, a sotwa na wyžiwenj na cestě postačugjcj plat obdržeti mohli.

Ale ze wssech neysmutněgssj pohled byl na krag půlnočnj. Tu stránka na wýchodě pod Tatrami, naproti Wáhu, wždycky wýslunj wystawena byla, an tu gesstě na Tatry opjragjcj se slunečnj paprsslky se odrážely a horkost zwětssowaly tak, že na wssech této stránky roljch osenj, lauky, krumple, len a konopě uschly. K tomuto pak nedůstatku gesstě přikročilo, že zimnj, draze kaupené osenj, když na gaře roku 1835 wzesslo, dne 28ho máge téhož roku, na wjce půlnočnjch tohoto krage mjstech hrad potlaukl, tak sice, že kteřj s to býti mohli, garnj obilj kaupili, aneb na uwěřek we welké ceně wzali, aby tito hradem potlučené role znowu zorati, a garnjm obiljm zaseti mohli. Že wssak lid zde, kromě rolnictwj a něco málo plátna, kteréž každoročně zhotowugj a prodáwagj, žádného giného zárobku (wýdělku) nemá, a gen nemnozj na dolnj zem, na roboty chodjwagj: odtud giž zawjrati a widěti se může, že krage tohoto obywatelé z gedné strany welikau horkost w letě, z druhé opět welikau zimu od Tater snássegjce, pod welikau tjžj neřestj úpěli.

W obličegi a těle hubenj, slabj tito lidé gsau byli žiwým obrazem a podobiznau neywětssj bjdy: mnozj wjce o budaucj nežli o nyněgssj los swůg pečugjce, aby aspoň některau částku swých rolj zaseti mohli, swé skrowné nářadj, ssaty zastawugjce, obilj k setj si kaupili, ginj s welikau ztrátau swého hospodářstwj we welké ceně měřici presspurskau gečmene po 8, owsa po 6 zl. w. č. do gesenj na uwěřek wzali. Teraz ničeho nemagjce, do takowé bjdy giž upadli, že kabáče z těžce wyhledaných otrubů a kwětů ljskowých pekli, a zeliny bez soli, bez omastku do sebe cpagj, tak že mnozj od gedenj toho planého, na sjlu gen do hladowého břicha polknutého pokrmu i opuchli, a žiwot se zkázau swého zdrawj zachowati si hleděli.

Toto wssecko zgewně a zřetelně swědčj o weliké bjdě lidu zdegssjho, s njž giž tak daleko přisslo, že i swazky mezi rodiči a djtkami, bratřjmi a sestrami se russili, tak že gedni druhým spomoci nemohauce, ačkoli spolu bydlegj, gedni o druhé nic nedbagj, gen každý swůg žiwot zachrániti hledj.

W sausednj orawské stoli i tenkrát c. k. komisař 10,000 zl. stř. s hladem se potýkagjcjmu lidu w měsjci červnu 1835 rozdal.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Kwěty.

15. října [Přjloha XXIIá.] 1835.

Josef Gusikow.

Kdož chce powjdati, že nenj krásně na zemi, a welký že nenj žiwot lidský? — Gsautě tu aspoň okamžiky, útrobám prahnaucjm prameny blahostné, pro něž gediné rádo se zapomjná na dny a měsjce, kdežto nám potkáwati bylo gen swěta křehkosti a marné lidské usilowánj; gsautě aspoň chwjlky na té chmurné a klopotné pauti, genžto swým gasným zábřeskem náhradu poskytugj za dlauhé temnosti. — Swěta křehkosti, marné po cjli pachtěnj a podlé klopotowánj! — kdož by wám láti směl? Wyť se wypjnáte, strmjcj skaliny po cestách našeho žiwota, a nemůžete za to, že každá ruka z wás giskru wywoditi, anebo si průchod wámi protesati neumj; opět se ale hýbáte co žiwlowé u wěčné směsice, a část po části tworj a skládá se z wás cokoliw pěkného. — Mámliž nařjkati, že wjce plamenů, a gasných cest, a hogněgšj krásy nenalezám? Ach, swět se musj geště welkými změnami probnati, nežli wylaučiw ze sebe trusky, chowati bude srdce ryzj, a schopné gen krásy — buď giž k zplozenj, aneb pogmutj. Blaze nám, že tu aspoň okamžiků nalezáme, útrobám prahnaucjm pramenů blahostných, pro něž rádi zapomjnáme, že wšickni negsme gigantowé zrozeni, a že se potně žiwotem pjdimužjků plaziti musjme k wýsostem, kdež gediné zakwjtá krása — dnů našich blaženost.

Mně se swět w barwách milostných obgewil, sauzwuky přátelstwj a mjru okolo mne plynuly, a gestli kde tóny lkawé zněly, byly ze šlechetné tauhy po pramenu swětla neyčistěgšjho powstalé, když gsem tebe, Gusikowe, uwiděl a uslyšel. — Byli gsme se shromáždili powěstného hudebnjka poslechnaut, a slyšeli gsme diwotworce, genžto se schránky dotknul našich želů, našich plesů, našich neytagněgšjch žádostj.

Litugi tě, laskawý čtenáři, kdo gsi Gusikowa newiděl a neslyšel. — Když wystaupj Gusikow, a s tau bledau, churawau, ale ušlechtilau, a černými wausy dle obyčege národa swého zdobenau twářj, s tjm planaucjm okem, s wetchým tělem w dlauhém, černém kabátě na odiw se ti postawj: zdá se ti, gakoby knihu žiwota swého před tebau byl rozložil, a tys w nj četl: Gusikow — kterýžto se pilnostj newýslownau odwážil, dřewo a slámu oživiti mluwau tagných duchů! — A když wystaupj Gusikow, a kladiwka swoge do rukau wezme a rozpráwěti začne se swým nástrogem: ach, pak ti srdce trne nepocjtěnau rozkošj, ucho žasne nad možnostj, a oko se ti bezděky zawjrá, aby neuplynuli zwukowé, polétagjcj kolem tebe gako dechy ragské.

Přes dwadcet na palec tlustých i tenšjch, na pjď dlauhých a dle wýšky tónů i delšjch i kratšjch, z gedlowého dřewa nařezaných špaljčků, genžto, aby dle sebe ležeti zůstaly, na koncjch gedni k druhým se upewnj, a pak na pět, asi půl lokte dlauhých a co silný palec okrauhlost magjcjch swazečků ze slámy se položj: — to gesti nástrog Josefa Gusikowa, rozeného Polana Israelity. — Čemu se nynj wjce diwiti — odwážliwosti, gakowau se s wynasnaženjm wšech sil tak chatrnému nástrogi oddal, čili umělosti, gakowau se nástroge úplně zmocniw, nynj swět časem naplňuge? Zda-li w prawdě i nástroge swého, gakž powěsti oznamugj, wynálezcem gest, neosmělugi se doswědčowati: že ale geho mistrem gest, nikdo popjrati nemůže, kdo ho gediné, prostinké thema přednášeti zasle-

chnul. Zněnj dřjwek prostředajch, gak mile se gich Gusikow dotkne, gemné hlaholy skleněných zwonků, kolem zahradnjch čjnských domků zawěšených, w pamět uwádj; zwuky neyhlubšj a wysoké owšem toliko dřewěně zněgj, ale i tito pod kladiwkoma Gusikowýma gako z řjše kauzlůw uchu lahodj. Způsob, gakowýmž Gusikow koncerty swoge přednášj — ten wřelý cit a hluboký duch — ta hbitost, lehkost a čistota splýwagjcjch i rázně se oddělugjcjch tónů — gakowau se ledwa který pianista honositi může: to wše geg za umělce powyšuge na stupeň, kde se Paganini skwj.

Genius wždycky wlastnj cestau kráčjwá; protož nerad s těmi se srownáwám, kdož litugj, že Gusikow péčj a duchem k nástrogi wděčněgšjmu nepřilnul; on tak pauze, gakž gest, Gusikowem gest, a Gusikowem státi se musel. Kéžby gen s wětšjm práwem něco giného litowati neměli — Gusikowa chatrného zdrawj! —

„To gesti krásy podjl na zemi!“

Hygieia ti přeg, Polane Gusikowe, gako přegj Musy — a když powěst swau i k albionským břehům nebo w italské krage doneseš: pomni, že také w Čechách, mezi národem slowanským, srdce bige citliwé, kdež gménu twému wěčný stánek připrawen!

Markytská slawnost we Hwězdě.

(Žádná recensj.)

Pod tjmto názwem prowozena byla nedáwno na zdegšjm staw. diwadle w gazyku německém fraška, gakž náwěštj prawilo: lokálnj.

Německému spisowateli podobných frašek — gestli se mu ginák Musa usmjwá — netřeba dlauho w Praze meškati, aby přeswědčenj nabyl, že sice w žiwotě pražském obrazů nalezne, gežto by, ducha geho poslušny, w rámec frašky se wtěsnaly; že mu wšak s welikau aneb i marnau péčj hledati bude barew k zobrazenj potřebných, aby se djlo geho z podobné ceny a stegného aučinku těšilo, z gakowých se těšj lokálnj frašky wjdenských a beroljnských básnjků. Tu se mu tinktura neyhlawněgšj — řjkage základ i powrchnj okrasa djla takowého nenaskytne; neboť nenalezne gazyk, mjstnj nářečj — tento sklad i spolu pramen žertů a wtipů národnjch, wywinugjcjch se opět z mrawů a obyčegů národa. Gakž nechutné a nezáživné by se nám obgewily mnohé wenkowské plody, kdybychom z nich onen blesk powrchnj setřeli!

W Praze k úplnému a ráznému wyznačenj osob dle žiwota kreslených a w lokálnj frašku uwedených buď gen pauhé — buď němčinau prostrkané a proflekané češtiny — anebo češtinau zapáchagjcj němčiny — čisté němčiny sotwa užjti možno. Gakého ale aučinku nadjti se může básnjk před obecenstwem, gežto djlem češtině ani nerozumj, djlem nerádo materčinu swau cizjmi záplatami zohawenu uwidj, a djlem z autrpnosti nad spisowatelem se odwrátj, má-li při pauhém zwuku německém řjci: To gest našinec! Národnj ráz pražský — gakkoliw giž welmi w nepewných mezech se haupá — předce tak geště potřen nenj, a tak úplně odcizilý, aby se i cizjm gazykem rázně zobraziti dal.

Pro nás okolčnost tato welmi důležita gest; ukazugeť, kam pozornost naši potřebj obrátit. I lokálnj fraška mjrkau swogj — a snad neskrownau — k národnjmu wzdělánj a k zwelebenj gazyka přispěti může, a gešto w němčině wšeliký pokus nešťastným zůstane, aneb aspoň o mnoho wjc práce a schopnosti požaduge, nežli záhraničné wýrobky podobného druhu: wjtězstwj naše nad pokusy takowými wznikne tjm gistěgi, čjm bystřegi se dramatik w žiwotě ohljdne, a gazyka mocněgšj se nalezne. Osoby, k českým fraškám přjhodné, takořka gen w třjdách neynižšjch se naskytugj, těm wšak giná mluwa na gazyk wložena býti nesmj, nežli s gakau se w žiwotě shledáwagj: z toho tedy nesnadnost pocházj, že spisowatel frašky ne tak z knih, gako z lidu čerpati, otisk mluwy geho nám bez we-

liké poškwrny před oči postawiti — tjm pak k ustaupnutj wšechněch slowičkářů grammatice štilee dáti musj. — Zde wšak nutno formu — tu škořápku — porauchati, má-li se duch z nj s prospěchem wylaupnauti.

Mimo to zdegšjm německým fraškám lokálnjm i giné ozdoby — totiž národnjho zpěwu — se nedostáwá. Německá melodie, i s neykrásněgšjm „jodlowánjm" náhradu dáti nemůže za pjseň, w njžto duch fraškám se djwagjcjho lidu wěge. Ta sotwa w diwadle zawznj, giž srdcem diwáků gako sladké kauzlo pohne a ducha roznjtj.

Skladatel hudby „k Markytské pauti" rowněž tak málo národnjho prowedl gako spisatel. Náwěštj prawilo, že i národnjch nápěwů použil; my wšak nadarmo dwa akty w zwědawosti přečkali, kde co národnjho a s dobrým prospěchem zawznj. Ai, tu se před 3. aktem „Utjkey Káčo!" — gako fuga instrumentowáno ozwalo. — Litugi p. skladatele, nezná-li giných pjsnj českých, aneb gestli přeswědčen, že se gich w německé frašce užjti nedá, a předce do djla se pauštj. —

Bodeyž bychom gen zde onde diwadel měli! zagisté by se tam brzo i weselá Musa národnjch žertů smáwala. — Nu, setrweyme giž w pěkné naděgi, a užjweyme zatjm, co se nám gako nad osud přjzniwěgšj náhodau naskytá! Pište! cokoli dobrého pjšete, nepjšete nadarmo.

ZEMĚPISNÝ ATLAS.

Radostněgi nebylo nám giž drahně časů o nowém pokroku a plodu literatury našj promluwiti, gak tuto, an se přjležitost udala, w powědomost uwesti, že i w těchto listech oznámeného zeměpisu prwnj mapa, a sice západnj polokaule giž k dostánj gest. Že u nás potřeba zeměpisného atlasu nastala, a wydáwánjm zeměpisu Balbiho geště se zwětšila, giž uznáno gest; ale gakž i potěšitelné bylo slyšeti, že se mužowé nalezli, kteřj wůli s wědomostj spogugjce, péči o wydánj českých map na se wzjti se uwolili: předce gakési bázně gsme se zprostiti nemohli, aby gich krásné podnikánj při tak welikém nákladu, w zemi, kdežto se u přirownánj s národy záhraničnými, w oboru tom takořka ničjm nepokročilo, snad bezewšeho, aneb aspoň žádaného prospěchu nezůstalo. Gakž weliké tedy naše překwapenj, an gsme, trpěliwě přečkawše několik měsjců déle, než ohlášeno bylo, posléze prwnj naši pěknau mapu spatřili! Nepřegeme nic, než aby wšickni, kdož rádi na nemožnosti našj pochybugj, aneb opozděnj newyhnutelné za hřjch pokládagj, tuto prwnj mapu spatřili: a gich pochybnosti se rozprášj w nowě zbuzenau ochotnost podporowati, kde co k blahým účelům se zameyšlj.

Podniknutj toto bylo s těžkostmi nad mjru welkými spogeno; za gedno naše obyčegné prostředky přesahowalo, za druhé u nás téměř prwnj bylo, a tudy se wšecko řjkage od prwnjch začátků počjnati muselo. Umělců nenj u nás na wybránj, a maporytců, genžby s neynowěgšjm toho uměnj stawem byli pokračowali, dokonce málo, aneb žádný. Nowý twar, gegž mapopisectwj, zwláště přičiněnjm beroljnských učených zeměpisců, Rittera, Berghause, Grimma, gakož i giných a ginde po Řjši, za časů posledních na se wzalo, gim úplně aneb neznámý gest, aneb schopnosti gich přewyšuge; podobagjť se wjce řemeslnjkům w druhu tom, o dennj chléb pracugjcjm, nežli samostatným umělcům. Prwnj, gemuž se byla práce swěřila, daleko za naděgj zůstal; tjm wjtaněgšj bylo tedy, že se tu mladý dilletant, p. Merklas, w prospěch celého podniknutj wyskytnul. Onť s wlasteneckau myslj a wědeckým wzdělánjm dobré wlohy, neunawenost a welkau k mapopisectwj náklonnost progewuge, i lze se tedy na něm pro budaucnost i gemu i nám ke cti slaužjcjch pracj nadjti. Widěli gsme prwnj geho pokusy w tomto uměnj, zhotowené před několika měsjci, a wěru s podiwem nynj spatřugeme, gakže od té doby, za krátký čas, postaupil. I na samé giž wyšlé po-

lokauli patrně poznáwati, gakže pjsmo geho se powždy lepšilo, což naposled rytá slowa zláště dokazugj, progewugjse giž utěšenau podóbu. Pokračug p. M. gen stále tauž láskau k předmětu sebau zamilowanému, a bodiž gist, že sobě čestného mjsta mezi slowanskými — ba ewropeyskými rytci wydobyti může, a literatuře našj k weliké bude platnosti.

A nynj k wám, drazj, genžto gste šlechetně dary swými k tomuto djlu přispěli. Nelzeť nám giuák, nežli powděčně řjci: Bez wašj pomoci nikdy by se ani tento začátek djla nebyl uwiděl, a dokončenj geho pauze wašj wlastenecké horliwosti budeme mjti co děkowati. — Žeby wraucj waše ochotnost kdy ochabla, ani se pomysliti nedá, nýbrž naděgi se spjše odewzdati lze, že přjklad wáš — a zláště obětj wašich prwnj pěkný plod — mnohých následownjků powzbudj. Pak nabude djlo rychlého wzniku, a krásného zdaru!

Obě polokaule, gichžto gednu zde oznamugeme, druhá wšak asi w 6 nedělých wygde, nepodáwagj se nám, leč gako pokusy — a wšak s njmi spokogeni býti můžeme. Dalšj mapy, gakož wěc sama s sebau přinášj, i co do obsahu plněgšj, i co do formy dokonalegšj se obgewj. Do péče p. Palackého, genž, gak giž oznámjno, wědeckau atlasu část obstaráwati se uwolil, gen co wýborného, nadjti se možno, a čjm hognějšj podpory nalezne, tjm wjce bude moci djlo rozšjřiti a zwelebiti.

Papjr, tisk, cena — u přirownánj s cizozemskými mapami — wše se auhledné a laciné podáwá. Cena gedné mapy gest 16 kr. na stř. Při zápisce zaplatj se ale hned 48 kr. na tři poslednj mapy napřed. Na zamluwenj se i skwostné wýtisky po 24 kr. obstaragj.

Nynj toliko na horliwosti podporowatelů wšeho, co k národnj oswětě slaužj — na wšechněch přáteljch po wlastech slowanských záležj, abychom se w brzkém čase z djla celého, tak pěkně započatého zaradowali. A kdyže marné bylo powzbuzowánj srdcj slowanských, an se o cjl ušlechtilý gednalo? — My se té naděgi neykrásnějšj oddáwáme, wšci prospěšné žádagjce prospěchu!

Rozličnosti.

W celé Italii letos 170 literárnjch a belletristických časopisů se napočjtalo; 24 w Neapolitansku, 19 w Mediolaně, 10 w Benátkách, 9 w Řjmě, 8 w Turině, 7 w Palermě a t. d.

We Filadelfii knihtiskarstwj znamenitého stupně dosáhlo, a rok po roce aučinnost swogi rozšiřuge. Nynj tam zaměstnáno 102 tiskáren, kdežto 50 časopisůw na swětlo wycházj.

Náš neunawený, i wlastenecký komponista p. F. Skraup — gak doslýcháme — opět nowau zpěwohru sepsal, kterauž i na diwadle zahraničném prowozowati se chystá. Bodeyž by nj také nás brzy potěšiti mohl. — Na diwadle českém letos geho oblјbenau zpěwohru „Drátenjk" uslyšjme.

Na lučinách zdegšj německé literatury nowé kwjtko wykwetlo. Wyšelť u synů Bohumila Háze „Popis Prahy od Dra. Legise." — W přjštjch listech snad se nám udá, šjřegi o něm promluwiti.

Dne 23. zářj letošnjho roku zemřel nedaleko Pařjže powěstný komponista Wlach Bellini, stár 29 roků. Klassikům hudebnjm geg sice na bok postawiti nemožno, předce wšak geg diwadla — zláště wlaská — pro mnohau sladkost pohřešowati budau. Neywětšj powěsti mezi zpěwohrami geho dosáhly: La Straniera, Norma, Somnambula, Romeo a Julie, posléz Puritáni.

Neywtipnějšj i neyplodnějšj spisowatel dánský gest nynj Dahlgren.

Čjslo 43ti.

2hý r. běh.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

22ho řjgna] [1835.

Pewné wůli, tužbě ušlechtilé
Rádo dáwá nebe dogjt cjle.

Pomněnky.

Pospolitá.

Sladko ten zpěw český plyne
Ze rtů spolku ctného;
Nuže, druzi, doba kyne —
Pěgme, ať nás k nebi wine
Praud ladnosti geho.

Mocným kauzlem srdce zegme
Čjše mělnického;
Nuže, bratřj, nemeškeyme,
Pjme ho a naljweyme
Ke cti otce swého.

Krásný wnad milosti zkwjtá
W twáři djwky české;
Nuže, dokud wěk nám swjtá,
Nechať zbor náš w lůno wjtá
Dcerky wlasti hezké.

Blaho gesti, w společnosti
Wěrných Čechů dljti;
Nuže, mužj českých ctnostj,
Nechme lásku s upřjmnostj
We swém spolku žjti.

K. Tupý.

Ona.

Chtěl, gak na horách se budj ráno,
Gak si saumrak stele w dubině,
Chtěl gsem psáti, kým to w modřině
Lesknawých tam swětel množstwj hnáno;

Byl bych skaumal, gaké raucho dáno
Putugjcjm w rágské kragině,
Odkryl, co se zběhlo w cizině,
Neb co tagně bratrům w dnši psáno.

Gi co ale znám — ač proti zwyku —
Mnjm, že zemi k plesu, nebi k djku,
O Nj by gen pjseň zawzněla.

U Nj widjm w očjch hwězdnau záři,
Saumrak po wlasech, a gitro w twáři,
W lidské schránce s děwau angela.

Třjsky

od

Boleslawa Stpcha.

I.

Rým wersse dáwá, titul knihy; a wěru, kdyby se z welkého počtu básnj a spisů wssecko sspatné wynechalo, zbyloby málo co dobrého, krom několik rýmů a titulů. O rýmy gest hey! Puchmjrowo pogednánj, Malého „slowo" — ale k čemuž i to? — poetae nascuntur, práwě gako u nás, z ničehož nic, z wody a bez wláhy rostau; naneywýš gesstě důkladný Rýmownjk: láska — páska, slast — strast, dáno — bráno, k nj — dychtěnj, a k tomu refrain: wjtězstwj! Ale titule, páni! titule, aby na nich pozlátka pro spisowatele, wěnjku pro obecenstwo a assekurační tabulky pro nakladatele bylo, o ty gest hůře, nežli o celau knihu. Leč, což gest také na tom, knihu sepsati? Mnohý, kterýž ničeho neumj, umj předce knihu sepsati, a mnohý, kdož se ničemu ani neučil ani neučj, spisuge předce, až se prássj. Kdyby se ku spisowánj učenosti a maudrostí potřebowalo, newiděli bychom, že ti pérami pissj, kdožby wlastně ku dránj, aneb naneywýš k řezánj gich odsauzeni býti měli; ti wssak, kdožby něco lepssjho gimi činiti mohli, a tedy snad i měli, naneywýš sobě w zubech gimi páragi. — Titul, totě hlawnj záwodek! Gak libě se tento w nás sstastně zňal, přinalepj se snadno i tělo, a kdyby se hned k auplnosti kus hlawy nebo paty nedolepil; proti tomu zalepj knihař kupcům oči hezkau obálkau. Protož newjm, zdaliby wýhodné nebylo, abychom w literatuře též někaké slawné gméno in partibus zarazili. K čemu na každém, kdož se slawným státi chce, urputně wymáhati, aby hned kolik stran, anebo dokonce kolik archů napsal? Ať udá po několikráte titule swé w českých nowinách, naneywýš ať gesstě k tomu přidá, gak hezky anebo důkladně to napsati chce, a — konec a dost. Zatjm ale owssem, dokud se wzácné obecenstwo na tom neusnese, — slabj gsme, a gá — gá musým také něco napsati. Gen kdybych wěděl, co? Zpropadený titul! Paběrky a paterky, ty nám giž bez aurazu okolo nosu letěly; titěrky zaminugj nám do rýmů; rozličnosti hodili za aul, a rozmanitosti pochowali pod R; maličkost gest literatura nasse sama pro sebe a hračka pro mnohé giné maličké; drobnůstkami okazugeme swau wlastnj drobnost, a tretky, cetky a sspetky, malicherky ty rodj gen pletky; leccos, ledacos a wsselicos nenj pro leckohos, ledakohos a wsselikohos; figalkám, narcisskům a růžinkám uchowj nás bezwodý čas, kopřiwy staly se neúrodnými, hyacinthy udusily se we mlze, kwětné kwětenky possly gako nedochůdčata, a o Kwětech gest posud hádka

zda-li wonj, čili čpj,
zda-li sněgj, čili bdj;

hauby, hauby po nich, máme žaludky nezážiwné, a možná, žeby některá djwenka gen hubičky chtěla; pro hamparátj a haraburdj půlarssjček nestačj, wsseličehochuk padla krutau kritikau, kwodlibety gsau gen quasi diwadelnj surrogaty, a mjchanice — náš purismus, rodně „pauhotnost" nazwaný, na potkánj ssrtj a dáwj; telegraf býwá w Paříži k pohorssenj, w Praze k smjchu, zrcadlo přecházjwá; pumy, prach, broky a kulky teď za ozbrogeného mjru — w literatuře nassj — znamenitě w ceně se possauply; hwězdy nestačj, slunce gest přjliš mnoho, a k obogjmu gest zpropadeně daleko, ostatně pánowé mnozj ani hrubě po swětle nedychtj; luny blesky a hromu třesky zawřel si werssikárský pořádek do pytle, aby mu w nich kkuei prosaičtj nepytlačili; lampy sspatně na ulici swjtj, doma čadj, a nad to — každý si rád swau wlastnj wystrčj; klackům dossel přjzwuk, a sspičky — ? nedeyž nebe, obrátilby ge třeba někdo na nás. — Proklatý titul! wěru, newjm, čeho bych se uchopil, leda třjssek. Ano, tedy třjssky! Těžké negsau, welké negsau; někde pjchagj, někde hladj. Newjte, co s nimi? Zapalte si gimi dýmky, nadělegte si z nich párátek, zatopte si gimi, hoďte ge dětem, do kauta, zkrátka, dělegte si s nimi, co se koli ljbj, a omrzj-li wás dokonce — nuže, wen s nimi do wětru; lehaučké gsau, s očj wám ge roznese!

II.

Knihy gsau gako djwky, nemagj-li hned záhy odbytu, pozděgi se ho nedočkagj, potom ani upausstěnj od ustanowené ceny nepomáhá powždy; knihy gsau gako djwky, kdo se po každé třesstj, zde s tau se zasměge, onde s onau possškádlj, s tau ráno, s tau odpoledne milkuge, a od gedné gda na druhau myslj: ten nepozná nikdy pokladů, gakýchž pro nás chowagj, a gež nám gen za upřjmnau, wraucj lásku odwjragj; knihy gsau gako djwky, obogjmi wládne móda, a newjm, kterými že bláznowěgssj anebo sskodněgssj; knihy gsau gako djwky, gedni se nimi wyrážegj, ginj ge do hospodárstwj potřebugj; ginj si přjbytky nimi zdobj, ginj ge berau, poněwadž ge ginj brali, málo

kteřj ge pro něco lepssjho milugi; knihy gsau gako djwky, čjsti w nich umj mnohý, ale kolikátý gim porozumj? knihy gsau gako djwky, w kůpě slow neukrýwá se zhusta nic; půl slowa, udussené ach, odwjrá nám druhdy celý a gaký swět! Knihy gsau gako djwky, chtěgj býti hledány, a čjm lepssj gsau, tjm dráž kupowány; knihy gsau gako djwky, do obogjch se rádi kaukáme, mladjk garost w očjch, a stařec breyle na očjch; knihy gsau gako djwky; které se pro celý swět chystagj, nebýwagj obyčegně pro žádného; knihy gsau gako djwky, na každém listu něco giného, wssude ale — černé na bjlém; knihy gsau gako djwky, we krámě ležj arch na archu k nahlednutj každého, až ge kdo kaupj, zawázati si ge dá a domů odnese; knihy gsau gako djwky, gedny nám melau hůř nežli druhé hlawu a srdce; knihy gsau gako djwky — drž se prawé; knihy gsau gako djwky, gedny gdau po lesku, druhé po hluku, ty po zisku, ty po zwlásstnosti, a ty zas po giném, upřjmně wssak — kolikátá mjřj? Knihy gsau gako djwky, kdo se z mládj k nim nemá, we stářj býwá pozdě; knihy gsau gako djwky, neljběgj-li se nám, co do nich? ljběgj-li se, co z nich? buď to chwjlkowá toliko radost, anebo baufenj srdce a hlawy lámánj; knihy gsau gako djwky, newyhnutelné zlé nasseho času, gichžto gedno sami děláme, druhé pak sami hledáme; knihy gsau gako djwky, penny-magaziny, obrázkowá wydánj, suché djlky; na každém rohu ohlássenj, w každém krámě subskripcj, wysintěných okázek wssude zdarma; ach Bože, což pak chcete wssecku kupowawost z nás wymučiti? Knihy gsau gako djwky, „poranchané exempláře neberau se;" knihy gsau gako djwky, ba wjc; o neymaudřegssjch lidech powjdá se, že knih mnoho nemjwali; kdo wssak gednu toliko ženskau wezme, má se gij za nemaudrého; knihy gsau gako djwky, čili lépe, djwky gsau gako knihy; tuhá sponka wnitřek gegich zawjrá, a toliko w době zaswěcené paprsleky oka k nim paussti; knihy gsau gako djwky, gedny mustrugeme my, druhé mustrugj nás; knihy gsau gako djwky, mělibychme tolik o nich co psáti, že, abychom gednau ku konci přissli, mermomocj udělati musjme punktum.

III.

Kaukněte se, nesnese to; radostj musel wyskočiti — už to má, už to držj. — Amerika, Umorika, a, o, u, mer, mare, more, moře; — icus, — ický; Umořičj, Omořičj.... O nebesa, to gest nápad! swět se podiwj — ztrne; lidský důmysle, tys welik! — Ba, lidský důmysle, tys welik! Přegi mnoho sstěstj, wzácný pane a wlastence; o tom se owssem nikomu před wámi nezazdálo, ba mnohý to ro wás ani nepochopj. — Co, wy pánowé wrtjte hlawau? Pohleďte gesstě gednau na tohoto učeného, a snad wás přeswědčjm. Deset let pjsmeny laustá, slabyky krautj a slowa fregmarčj; do potu twáře pracowal, na celý swět zapomněl, aby na rozlehlé paussti alfabety pro blaho wlasti se nadřil.... Gak, co že wám do toho? Proč že se mu tak ljbilo? Každý wj, w čem wlasti a člowěčenstwu neylépe posloužiti umj a může. Powažte gen: Amerika, Umorika, Omořičj. Nedeyte se másti liché ssalbě děgin, že to snad docela od Ameriga Vespucia. Řjzenj wěcj swětských gest podiwné. Nemohlo-liž předuloženo býti, že wětew toho a toho rodu přjležitosti dožige, aby ro nj tento země-djl nazwán byl? A nemohlo-liž gi gméno to giž před wěky uděleno býti, aby takto wynalezawostj nasseho učence sláwu Slowanstwj dowrssila? Či snad myslite, že wyssj řjzenj tak málo sobě wysokých zásluh filologických wážj, gako wy? Netrapte geg, on si bez toho mnoho odepřel. On nenj sspatná hlawa; libugete-li sobě w zeměpisu, mjsto Umořičj mohl hezký spis o Americe složiti, leccos giného užitečného pro wás sepsati, začby byl zagisté djků wassjch dossel; mohl nějakau dobrau knihu pro wasse djtky připrawiti, čjmby si byl náklonnost gegich zjskal; mohl — dost nabrodil se we slowjch — něco utěsseného wám přeložiti, zkrátka, on wám mohl mnoho udělati, zač byste geg byli ctili, milowali a slawili, kdyby byl wěděl, že tak neuznalými gste; a hleďte, on si wsseckو to odepřel, aby wás — tak překwapil. Nuže, uznáwáte? Ano, buďte rozumněgssj nežli on. Pane, klonjme se; ó což to blahý, wlastispásný nápad: Amerika, Umořičj!

IV.

Celistwj spisowé gsau gako pluhowé, rádla, semeno; literatura gimi oře, wláčj a zasýwá; každý má swé podnebj, swau půdu, swé rolj, w něm pracuge do potu twáře. Časopisowé gsau gako obláčkowé na nebesjch, z nichžto zemi žiwot a úroda sprchá; po kapkách wstupugj do wýssky, shlukugj se tam k sobě, proletugj na křjdlách wětru celé wlasti, a co ze země byli obdrželi, opět wěrně po částkách gi wracugj, wlahau, desstěm, krupobitjm, bleskem a hromem, gak mjsto a čas welj.

V.

Láska k wlasti gest mocná, hluboká řeka, běh gegi nedá se zameziti; stawj-li se gi překážky w austrety, buď ge prudkým walem prorazj, buď podryge

břehy a přewodnj kraginu; pokaždé ale prawdj neodolatelnau mocj dále, až si zas wolné břehy nalezne.

Láska k wlasti gest čistý, žiwotodárný zduch, kde on panuge, gest radostnost, zdrawj, sila. Zawřete geg do kautů, odegměte mu wolné pohybowánj, a brzy stane se z něho dech smrti; co w něm žige, wezme zkázu, duch i tělo padne w oběť ossklíwé hnilosti.

Láska k wlasti gest gako železo; z ohně a z pod kladiwa wygde gesstě lesklegssj a twrdssj.

Láska k wlasti gest gako to božj slunce; když se nad zemský obor wznese, rozssjřj se po něm wssude, a wssude teplo. Ptáci w powětřj zpjwagj, lidé opausstěgj klamný spánek, pozdrawugj, weselj se a pracugj, wssecko roste a sjlj se. Když slunce zagde, zahalj studená noc wessken krag a rydy počnau.

Láska k wlasti gest čistá, gako panna, horaucj gako mládenec, pewná gako muž, autolná gako chok, wěhlasná gako kmet, swatá gako angel.

Láska k wlasti gest gako to nebeské ptactwo; střelte po něm — wzchopj se, wzlétne gesstě wýsse, a zpjwá dále.

Láska k wlasti gest gako dědina; zničj-li úpal, pljsskatice anebo krupobitj úrodu gednoho wěku — rolnjku, neplač; zaorey božj to nepožehnánj, si a ssetři odhodlaně znowa: tjm hogněgssj bude žeň přjssj.

Weèernj schůzky.

[Pokračowánj.]

On. Že newjm?! O wjm — wjm, přjteli! — Tak wřele se ruka netiskne, když se nemiluge; tak milostně se newzdychá, když srdce o milosti newj. A mimo to, můg dnessnj sen, můg sen! ó ten mi za wssecko ručj, ten mi ukázal w neysličněgssjm rauchu naděgi a cestu k dosaženj mé neywraucněgssj, mé gedinké na tomto swětě žádosti.

Gá. Sen? Snad nenáležjš také k třjdě powěrců, kteřj wjce na snář, nežli na rozum spoléhagj?

On. O gá mám giž mnohau prawdu zaznamenanau, která se we snách dussi mé obgewila.

Gá. Znameney si ale také každý sen, který se ti newygewj, a brzo poznáš, mnoho-li prawdiwosti sen mjwá; uwidjš, že mnohem wjce lži zaznamenáno mjti budeš. — Takž gest to také na př. s onau powěrau, že, co se w pátek začne, wždy nesſťastně se dokoná. Začne-li někdo w tento den něco, a náhodau něbo i wlastnj neschopnostj se mu to nepodařj, a někdy ani podařiti nemůže, giž to powěrečně osudnému pátku přičjtá; podařj-li se wssak něco takowého, a byť by se to i dosti často stáwalo: tu si toho takowý člowěk ani nepowssimne, aniž mu napadne, žeby to byl w pátek začal. Neylepssj lék proti této powěrečnosti byl by, aby si každý tauto řjkage dussewnj nemocj sklječený wssecko pilně zaznamenal, co w pátek započne, a k gakému konci to přiwede. Zagisté by se brzo té záhubné nemoci sprostil; prawjm, záhubné, poněwadž mnohý raděgi mnohau práci odložj, nežliby gi w pátek započal, nedbage na to, že práwě tjmto odloženjm často celý swůg záměr pokazj, a powěrečným zanedbánjm o mnoho se připrawj, a tak wlastně sám přjčinau gest, že se mu k wlastnj sskodě wěc nepodařila. Takowý člowěk také wssecko, do čeho se w pátek pustil, s gakausi báznj, se strachem a nedůwěrau koná, poněwadž giž napřed o zdařenj pochybuge, a z té samé přjčiny raděgi na půl cestě malomyslně státi zůstane, mjsto co by se zmužile nahromaděným překážkám opřjti, a wssj silau k cjli hnáti se měl.*) — Zanech tedy snů, milý přjteli, a objrey se raděgi se skutečnostj; sen ge sen, a podlé něho nelze nikdy w žiwobytj s gistotau kroků swých řjditi; zawede tě a podwede tě.

On. O newěř tomu, Hagský! Lidský duch gest božská giskra, wznessený nad wsse pozemské, nad čas, nad prostoru; tělo geg wssak táhne k zemi, uzawjrá geg w látku zemskau, a nedá mu wolně w gasné krage zapolétati. Gen když tělo spanjm gako bezžiwotné ležj, duch se powznese, prostý zemských raut, do wysosti nadpozemské, rozessle swau gasnost, mnohem rychlegssj než kwapný čas, wůkol sebe na wsse strany, a nj oswjtj temnotau budaucnosti zastřené krage wzdálené. Tu widjme mžikem, co nám drahně let temnau rausskau zahaluge. Tak na př. blahem opogeni wraucně ruce wztahugeme po přjteli, z gehož zraků nám upřjmnost a wěrnost přemilostně swjtá; dřjwe ale, než geg k wřelému srdci přiwineme, proměnj se w ohyzdnau přjsseru, mjsto přjtelowých rukau obgjmá nás dwé hadů, a zů-

---

*) O této wěci bylo se wlastně we společnosti zahowořilo; abych ale mjsta ussetřil, a poněwadž p. Hagský nazwjce sám o tom rozpráwěl, wložil gsem mu to nynj wssecko do ust. Čjsti to nemussjš, přeskoč těch několik řádečků, nabudeš aspoň času k ssňupnutj, abys nad listem mým neusnul; chtěl gsem ti gen powědjti, gakž o takowýchto powěrách maletjnská společnost smeyssli.

riwě nám ďiage krew ze srdce, w přátelstwj oddaného. To wssak we skutečném, pozemském žiwotě w tak gasném swětle wždycky nepozorugeme, aniž pozorowati můžeme; tu nás wjže panty železnými čas a prostora. Wjme-liž pak, když přjtele gedné dusse, gedné mysli s námi mjti se domnjwáme, gestli přetwářkau nás neklame? gestli slowa geho se srdcem gsau w sauzwuku? gestli se w nassj nepřjtomnosti přátelsky k nám chowá? gestli proto gen raucho wěrného, upřjmného přátelstwj na se neobláčj, aby w tomto zakuklenj sobě k zisku, a nám ku zkáze dopomohl? A byžby i přjtomnost pewný stánek přátelstwj nám stawěla, wjme-li pak, gestli budaucnost, gestli léta nám geg mrzce nezbořj a zrádně w geho rumech hrob nám neustelau? O přjteli, to nelze, nelze oku pozemskému prohlédnauti! Sen genom zrcadlj nám žiwot wěrně, we snách splynau drahná léta w gednu dobu, w gedno okamženj, we snách progdeme rozdjlnými cestami celý žiwot. Proto se nám sny zdagj býti tak přepodiwné, tak nepochopitelné, tak často nesmyslně pomatené. — Mnohému se zdálo, že djwku gako angela uwiděl, k nj wraucj láskau zahořel, a že, když prwnjm horaucjm poljbenjm blaho lásky ze rtů gegich ssáti chtěl, angel w ďábla se mu proměnil, a záhubný pekla oheň na něg wztekle wychrlil. On pak si oddechna, řekne: Byl to sen! — a za nic to nepowažuge. O krátkozraký blaude! tu klečjš u oltáře, angelu mnjš ku wěčnému swazku podáwati ruku, léta wssak utwořj tobě ďábla z něho! Řekneš také potom w tom samém smyslu gako prwé: Byl to sen! Rozdjl tu paukuhý ten gest, že ti skutečný žiwot mezi angela a ďábla hrstku let wložj, že takowý angel dřjwe přes láwku času giti musj, nežli se ďáblem stane! — Wěř mně, milý Hagský, sen nelze nikdy, gen když umj člowěk wynagjti prawé hledisstě, z něhožby geg gasně prohlédnauti mohl. O gá gsem také dnes we snách widěl rozkoš srdce mého, a njm se na mém obzoru obgewila naděge, gasná gako na blankytné obloze zářjcj slunce.

Giž se hrobotemným krokem bljžila půlnoc, když gsem sebau wčera na lůžko wrhnul. Naděge, se spanilým tworem gesstě se shledati, opustila giž skoro docela mé láskau umjragjcj srdce, a zaufalstwj mi swjralo ňádra. Dlauho se nechtělo spanj skloniti na mé zemdlené zraky; konečně předce ale kleslo tělo w nežiwot, a dusse se powznesla w nadpozemské krage. Tu gsem se widěl pod ssirým nebem; kamkoli gsem taužebné zraky obrátil, wssady bylo pusto, wssady mrtwo. O kam gsi zassla, hwězdo mé milosti! zalkal gsem hořem, a pode mnau se zachwěla země, a nade mnau zawzněло hlaholem hrůzným sedmero hromů, a wůkol mne otwjraly bezedné propasti záhubné gjcny, a z každého gjcnu na mne tisjcero smrtj cenilo krwawé zuby. Hrůzný to byl pohled, hrůzněgssj ale gesstě pocit, když hrobočerná noc wychrlila wůkol nebhusstssj swé temno. Země, na njž moge noha dlela, haupala se gako malá lodka na zuřjcjm moři, propastmi hučel diwý gekot wln, a hromorážný třeskot a děsjcj burácenj probjhaly sterau ozwěnu tak hrůzně, gakoby hrůza hrůzu předčiti chtěla hrůzau. Sama srdnatost by se na mém mjstě byla zděsila; prchnauti z této řjsse hrůzy mi nebylo možno, prwnj krok by byl krokem býwal do hrůzného hrobu, ba i pode mnau giž zawáněla chwěgjcj se země hrobem. Nuže, tedy buď zawržen žiwot můg! zakwal gsem zaufanliwě, i napnul gsem nohu, abych se wrhnul w bezednau, hrůzyplnau propast. Tu se wssak mžikem zaskwěla we wzdálj přede mnau hwězda, wůkol a wůkol rozesjlala swé gasno, a negskwělegssj paprslek se winul přes propasti ke mně, a zadržel mi nohu, giž giž do hlubiny skalnaté se skláněgjcj. Paprslek tento mi byl pewnau láwkau, a gá po něm kwapným krokem kráčel z hrůzného mjsta ku hwězdě gasné. A když gsem přissel na bljzko k nj, bylo mi, gakoby se bylo gasno hwězdy na mne milostně usmálo; nebylo to wssak usmánj hwězdy, ale usmánj oné spanilé djwky, rozkoš mého tauhau sewřeného srdce. O angeli! zaplesal gsem, a ostatnj slowa mi blahem wázla w ustech, a spanilá kráska wztáhla po mně autlaunké ruce, a z gegjho zraku mi kynula milost w rozgitřené srdce. Mně bylo, gakoby se dewatero rágů otwjralo, a z každého ráge se na mne usmjwalo dewateré blaho. Obgali gsme se, a prwnj poljbenj zahořelo na mých láskau se chwěgjcjch rtech. — Nynj, smrti bledá, na mne usta třeba i nehrůzněgssj wyssklеb, milerád se ti poddám, neb gsem nynj přežil wěčnost! zwolal gsem hlasem radostným, a w tom — chtěge opět blaho swé k horaucjmu srdci přiwinauti — gsem se probudil. O kdybych raděgi wěčně byl mohl spáti, wěčně s tak rozkossným snem se objrati!

Tu se dal opět do běдowánj a do zlořečenj na nepřjzniwý osud. Nagednau wssak, gakoby blesku giskra se o něho byla otřela, zarazil se, dech se w něm zatagil, a zraky měl neodwrácené we dálku upřeny.

Co se ti stalo, Jawornjku? řekl gsem, s podiwenjm zaměřenj zraků geho stjhage. — Djwka slіčně oděná tam kráčela starci po boku.

Ona gest to! zasseptal u wytrženj Jawornjk, a wyskočiw ze sedátka, rychlým krokem zaměřil w onu stranu, kady se procházela djwka se starcem.

Gen slowjčko, zlatinký panáčku! zaskuhrala stará žena, oběma rukama geg za kabát uchopiwssi.

Co chceš, babo? zahřměl wztekle Jawornjk.

Gak wám řjkagj, zlatinký panáčku?

Co gest ti po mém gménu? pryč, pusť mne, nebo —

O welmi mnoho, welmi mnoho, zlatinký panáčku! moge i mé celé rodiny sstěstj na něm záležj; gsem chudobná žena, pro milosrdenstwj wěčné wás prosjm, mladý panáčku, řekněte mi, gak wám řjkagj?

Jawornjk! gestli ti na tom tak mnoho záležj; odpowěděl můg přjtel a chtěl gjti, ačkoli by byl rád wěděl, gakým způsobem asi gméno geho ženě ku sstěstj dopomoci může.

Křticj gméno, zlaťaunký panáčku, křticj! prawila žena. Lidussko, Lidussko! ó že ta tu na blizku nenj, té byste to zagisté neodepřel.

Jawornjk sebau trhnul, zůstal nepohnutelně státi, a oči se mu zagiskřily naděgj a láskau. — Gaká Lidusska?! zwolal, an sotwa že poslednj slowo „neodepřel" ženě z úst bylo uklauzlo.

Lidusska, moge schowanka, prowádj tamto někde mého starého slepého.

Tady w zahradě? — tamto?

Ano, zlatinký panáčku; nepochybně se tam nynj někde stranau usadili, že ge nenj widěti.

A ta Lidusska gest wasse schowanka?

Od pěti let giž u mne gest, dcera po nebožce —

O angelská ženo! tyś tedy gegi pěstaunkau? Odpusť mi, že gsem tě tak newljdně odbýwal, a powěz, gak o mně Lidunka smeyssli — co mi wzkazuge — gestli swolugeš — gestli — ó, doweď mne k nj, ať se dále netrápj mé ubohé srdce! pogď, angelská ženo —

Co to mluwjte —? Pogď pak sem, Lidussko, ten mladý panáček —

Ha! zřjknul Jawornjk, obrátiw se. S otrhaným starcem se blјžila chudobně, čistě wssak oděné děwče. — Gest tato twoge schowanka —? mluwil třesaucjm se hlasem dále.

Arcjže ta —

Tedy tě rozdrť blesk, gedowatá babo!

S těmi slowy se babě wytrhnul, a hnal se w onu stranu, kde byl prwé sličnau djwku zočil, a odkudž nynj Lidusska přicházela. Žena ale gako blesk za njm, chopila ho za kabát, a počala naň opět dotjrati a prositi, aby gi křticj gméno powěděl. Newjm, gestli by horliwěgi a snažněgi o žiwot byla prosila, kdyby se gi byla smrtjcj ocel nad hlawau wznássela.

Co tedy s mým křticjm gménem chceš? mluw! řekl konečně Jawornjk, nemoha se gj z rukau dostati.

Štěstj, sstěstj! Mně se také gako wám, zlaťaunký panáčku, zdálo o hwězdě, také gsem gako wy slyssela hrom; chci wsadit na wasse gméno, to numero wygde. Gsem chudá, mám slepého muže; cikánka mi gednau hádala, že mi mladý panáček k hroznému sstěstj dopomůže; wy gste ten mladý panáček. Dopomozte mně k němu, wždyť wás to nebude nic stát — ó řekněte swé křticj gméno.

Gindřich gsem pokřtěn, řekl Jawornjk mrzutě, wida, že si od baby ginák nepomůže.

Gindřich? Ten 15. čerwna připadá? O děkugi stotisyckrát, zlaťaunký panáčku! Lidussko, pogď polјbit ruku — Gindřich ge 15., tedy 15; můg swátek 23, hwězda má 18, hrom 70 plnau, a milenka — ta hwězda se wám proměnila w milenku? widte, zlatinký panáčku! — a milenka 13. Tenkrát mne nemine terno, nebude-li chtjt panj Markytka sázet, wsadjm sama; ty staraussku si sedneš tamto k cestě, snad předc něgaký kreycar wyžebráš, a nebude-li ginák, zastawjm sukni; než wyhragu, budu moci sedět doma.

My gsme zatjm přissli tak daleko, že gsme wjc rozuměti nemohli, gakými slowy gesstě žena numerárka swau radost a naděgi na gewo dáwala. Gá wjm, že by ta dobrá osoba i dussi do loterie byla wsadila, kdyby to bylo možné býwalo. Ta nesstastná loterie giž mnohému mozek pomátla a o rozum geg připrawila. Darmoby se člowěk zlobil, kdyby o tom slow ssjřiti chtěl.

Hledali gsme tedy; oné spanilé djwky wssak nebylo nikde k spatřenj. Jawornjk proklјnal babu, a gá měl co kráčeti, abych mu postačil. Giž gsme byli blјzko wrat, a gesstě nasse na wsse strany rozeslané zraky newypátraly wěc žádanau. Před wraty stál kočár, do něhož práwě wstupowala postawa ženská.

Tu gest! zassептal Jawornjk, a zachwěl se láskau po celém těle.

Kočј práskнul do konj, a kočár s Jawornjkowým blahem ugjžděl přjmo ku Praze.

Gá se kočáru nespustjm, a kdybych snad ducha wypustiti měl, aspoň se dozwjm, kde bydlj! zwolal Jawornjk, a rázem se za kočárem, letmo ugjžděgjcjm, pustil. Gá kráčel welnым krokem za njm.

U samé brány dohonil Jawornjk kočár, a nahlédnuw doň po straně, zarazil kroky, gakoby smrt před njm bezednau propast byla otewřela. Kočár gel branau, a Jawornjk, obrátiw se, spěchal mi wstřjc.

[Pokračowánj.]

Slownjk powěstných gmen.

Buffon, George Louis Leclerc, hrabě, geden z neywětssjch přjrodozpytců a spisowatelů osmnáctého stoletj, narodil se 7. zářj 1707 w Montbardu (Bourgogne). Otec geho, radda w parlamentu swé krajiny, se oň welmi pečliwým wychowánjm staral. Co ginoch seznámil se w Dijonu s mladým wogwodau z Kingstonu, gehož wychowatel, muž nad mjru učený, lásku a chuť ku wědám w něm roznjtil. Oba tito mladjci cestowali společně po Francii a po Wlassjch, B. pak se odebral do Angličan, aby se w řeči zdokonalil, kdežto z Newtona, a něco z Halese překládal. Po negakém čase wydal swůg wlastnj wědecký pokus, kdežto o geometrii, přjrodosslumu a hospodářstwj gednal. Roku 1739 byl zwolen za intendanta králowské zahrady, a tu teprw nastaupil odhodlaně we wědeckém swětě dráhu, kteráž geg k nesmrtelnosti uwedla. Obljžege se w přjrodopisu, neohledal, než pauhé sestawenj gmen, zde onde welmi důkladné pozorowánj gednotliwých předmětů: žádný ale wně obsahugjcj spis důkladný. Tjm pohnut, utwořil si plán k welikému djlu. Ačkoli nazwjce wssjm, co k takowému podniknutj potřebj gest, opatřen byl, předc tolik trpěliwosti neměl, nesmjrné množstwj často welmi nepatrných předmětů pozorowati, a protož se s Daubentonem sgednotil, a po dewjti létech, roku 1749, wydali spolu prwnj tři swazky přjrodopisu, za nimiž do r. 1769 gesstě giných dwanácte wysslo, theorii země, přirozenost zwjřat a historii člowěků i ssawců obsahugjcjch. Neyskwělegssj částka tohoto spisu, wsseobecné theorie, popsánj přirozenostj zwjřat, gakož i welikých úkazů w přjrodě, gest od B., Daubenton se zanássel pauze pytewnjm (anatomickým) pátránjm a udáwánjm forem. Následugjcjch dewět, do roku 1783 na swětlo wysslých swazků obsahowalo historii ptactwa, na nichž ale Daubenton wjce podjlu bráti nechtěl. Tjm se změnila poněkud twárnost celého djla. B. wydal potom gesstě pět swazků o nerostech (Mineralien), a z geho dodatků w sedmi djlech, z nichžto poslednj teprw po geho smrti roku 1789 wyssel, gest pátý ze wssech spisů B. neyznamenitěgssj. — Co we swé: „Histoire naturelle" swětu podal, nižto se 50 let objral, gest wssak toliko gen částka geho ohromného plánu; Lacépède, Latralle a Mirbel w něm pokračowali. O B. co spisowateli gde toliko geden hlas; co se dotýče wznessenosti hledisstě, z něhož wssecko pozoruge, mocného a učeného prowáděnj idej, welebnosti obrazů, wážného, wznesseného wýrazu, sauzwuku we slohu při wážných předmětech: nenj snad až dosawad gesstě dostjžen. Geho djlo zbudilo wsseobecné lásku k přjrodopisu, a wydobylo této wědě přjzeň a podporu u sslechty. Ludwjk XV. geg powýssil do stawu hraběcjho, a d' Argivilliers mu dal před geho smrtj gesstě za panowánj Ludwjka XVI. u wchodu do přjrodnjho kabinetu postawiti sochu s nápisem: Majestati naturae par ingenium. — Wjce wssak dělj se usudkowé o B. gakož o přjrodozpytci. — Dlauho trpěl na kámen, což mu owssem, zlásstě poslednj dny, geho žitj kalilo, předce ale od wywáděnj swého plánu nepřiwedlo. Umřel w Pařjži 16. dubna 1788, zanechaw po sobě gedinkého syna, který w zbauřenj pod gillotinau skonal.

Byron (George Noel Gordon, Lord,) ze sslechtické rodiny, až k Wilémowi Podmaniteli dosahugjcj, a z mateřské strany se sskotským králowským rodem zpřjzněn, narodil se w Dowru dne 22ho čerwna 1788. Otec geho, wůbec ssjlený Hans Byron gmenowán, powěstný stran nepořádného a rozpustilého žiwota, opustiw druhau swogi choť s nedospělým synem, odebral se do cizjch zemj, kdež 1791 zemřel. W autlém wěku swého stářj žiw byl B. s opusstěnau matkau w romantických kragjch sskotských. Po smrti geho streyce, Lorda Byrona, mu připadly dědičné statky rodiny, a hrabě z Carlisle, gehož choť z rodiny B. pocházela, staw se poručnjkem geho, staral se od toho času o geho wychowánj. Prwnj geho učilisstě byly sskoly harrowské, a potom sstudowal na uniwersitě w Kambridči, kdež se cele básnictwj oddal. Giž w 13. roku swého stářj sepsal dramu. Ulrich a Ildina, gižto wssak po čase spálil. Odebraw se, 19 roků stár, z Kambridče, wydal: Hours of idleness (doby prázdnin), a poněwadž se mu na toto prwnj děcko nespravedliwá kritika kruté osopila, sepsal B. onu powěstnau kritiku: English bard and scotch reviewers (angličtj básnjci a sskotsstj recensenti), giž ale sbjrce swých pracj nepřiwtělil, chtěge, aby k zapomenutj přissla. Roku 1809 třetj swůg literarnj pokus wydal. — Žitj a osobnost B. ge auzce spogena s duchem a obsahem geho básnj. Gsa na sskolách harrowských zňala se w něm wássniwá náklonnost k slečně Chaworthoe, gegjhož otce Byronůw streyc w saubogi, z hádky w hospodě powstalém, na wěčnost poslal. Slečna se wssak prowdala za giného, což Byronowi welikau bolest způsobilo. Opustiw Kambridč, wrhnul se, aby se powyrazil, do wjru prostopássnostj, a tjm welkau ugmu na zdrawj trpěl a gměnj swé promrhal. W kterékoli společnosti on býwal, tam žiwo, tam weselo býwalo; na každé hře, na každé kratochwjli podjlu bráwal, gen tance se musel odřjci, na čemž wina byla geho zmrzačená noha. Brzo wssak se wssech rozkossj nasytil. Dosáhnuw 1809 dospělých let, a mage hlasu w pérské komoře, dal se

do cestowánj, a prossel se swým přjtelem Hobhousem Portugaly, Sspaněly a Řecko, a popsal tuto cestu w prwnjch dwau zpěwjch swé básně: Childe Harold. Roku 1811 nawrátil se do Angličan a skwěl se we wssech prwnjch společnostech hlawnjho města, obzlásstě ale w domě lorda Hollanda, hlawau takořka wssech wzdělaných společnostj.

Letmo se pozdwihowal nynj B. co básnjk k sláwě. Wůbec byl obdiwowán, k čemuž také nemálo přispjwalo tagné přirownáwánj osobnosti geho s charaktery w geho básnjch, obzlásstě nadřečené Childe Harold, kteréž dwa prwnj zpěwy roku 1812 u weřegnost wydal. Opět se w prostopássnostech potápěge, předce byl něžněautlých a welikomyslných činů schopen. Od roku 1812 wydal rychle po sobě básně: The Giaour, The bride of Abydos (newěsta z Abydu), The corsair (mořský laupežnjk), Lara, Parisina, The siege of Corinth (obleženj Korintu), mimo giné menssj práce, z nichž obzlásstě oda na Bonaparta, když se wlády odřeknul, pogmenowánj zasluhuge. W měsjci čerwnu 1815 pogal za choť Annu Isabellu, gedinkau dceru Sira Ralpha Milbank-Noěla, gjžto přjroda i sstěstj welmi přjzniwy byly. Ale giž po roce bylo toto manželstwj, dcerusskau požehnané, auředně rozwedeno. Gaká přjčina asi toho byla, nesrownáwaly se powěsti; Byron se sám we swé na slowo wzaté básni: »S Bohem buď!« přiznáwá, že sice přjčinau gest rozwedenj, že ale bolest a ljtost hodna geg učiniti mohly odpusstěnj. Něžnau lásku k choti a djtěti gewj s neobyčegnau prawdiwostj z počátku a ku konci druhého odděleni swé básně Childe Harold. Z listu, gegž choť B. roku 1830 Murowi (Moore) psala, wyswjtá, že se B. wůbec, á obzlásstě k nj gako zssjlený, rozumu zbawený potřesstěnec chowal, a že od nj 6ho čerwna 1816 žádal, aby se gesstě ten měsjc, čjm dřjw tjm ljp, z Londýna wystěhowala. Nádherné sobě počjnánj, spogeno s marnotratnictwjm, připrawilo geg skoro o celé gměnj, což nemalau také přjčinau bylo, že w newrlost a nespokogenost upadl. Brzo na to nastaupil druhau swogi cestu, prossel Nizozemsko, Ssweycary a Wlachy, a popsánj tohoto cestowánj umjstil w poslednjch dwau zpěwjch básně Childe Harold, kdežto, shodiw zakuklenj, sám sebe gako dobrodružného cestowatele postawil. Potom trávil žiwot w osamělém klásstere w Benátkách, gakož i w několika sausednjch pobřežnjch mjstech jaderského moře, a dlauhý čas také na ostrowě Archipelu. Z Benátek se dal každé ráno na pewnau zemi přewezti, kdežto, gsa wássniwý a wýborný gezdec, diwoké koně krotjwal. S Hobhousem, setkaw se s njm w Benátkách, wydal se na cestu do Řjma, žil pozděgi w Rawené, a tu se seznámil welmi přátelsky se sličnau hraběnkau Guiciolli. Když gegj otec a bratr, hrabata Gambowé, z Raweny wypowězeni byli, wzal Byron celau rodinu pod swau ochranu, a přestěhowal se s nj do Pisy, kamž geg hraběnka, rozwedena se swým manželem, následowala. Když ale ani w Pise Gambowé trpěni nebyli, zawedl ge Byron roku 1822 do Janowa (Genua), a tu žili wssickni společně tak dlauho, až osud Řekůw Byrona w měsjci srpnu 1823 do Missolunghi přiwábil. W Řecku chtěl ukončiti dny swého žitj. »Neboť, psal toho času Byron, gestli wssecko, co se o mně mluwilo, prawda gest, negsem hoden, spatřiti wjce anglickau zemi; bylo-li wssak wssecko utrhačné pomlauwánj, tedy Anglicko hodno nenj, by mne opět spatřilo.« Některé, teprw po geho smrti u weřegnost přissté básně poněkud na gewo dáwagj, že tagné wnitřnj wědomj, že přjliš dlauho žil sebe nehodně, geg donucowalo, usslechtilegssj sláwy se dopjditi. Po něgaký čas se zdržowal w Kephalonii, a zaslal řecké wládě 12,000 lib. sterlinků k podporowánj potlačených Missolunghčanů, kamžto se konečně i sám odebral, a ctihodně i slawně uwjtán byl. Řekowé a Turci wedli s nelidskau ukrutnostj wálku; gi zmjrniti wssemožně se přičiňowal Byron, a geho namáhánj nebylo docela neplatné. Wětssjch obtjžnostj mu wssak působilo, swornost mezi wůdce uwesti. Na wlastnj autraty wydržowal 500 ozbrogených mužů s tjm předsewzetjm, že s nimi k Lepanto potáhne. Geho záměr nepřissel wssak k wywedenj, neboť nebylo možno tak nezwedenau, posslussnosti odwyklau luzu, z gakowé geho zbor sestáwal, w pořádku udržeti. To na něho tak náramně působilo, že w unoru z toho padancj dostal. Gsa gesstě churawostj zemdlen, wygel si w dubnu gizdecky w dessti, nastudil se, a skonal w Missolunghi 19ho dubna 1824. Po dwanáct dnj truchlilo proň celé Řecko, a schowalo geho srdce do památnjku, w Missolunghi. Hrabě Gamba, následowaw geg do Řecka, dal pozemské pozůstatky swého sslechetného přjtele do Angličan odwezti, kdež i geho poslednj cestowánj po Řecku tisskem wydal.

Po Byronowi zůstala dcera a newlastnj sestra, Mistress Ligh. Geho streyc, korábnjk, George Anton Byron, zdědil po něm lordstwj, a geho dcera Ada, matkau wychowána, dostala odkazem každoročně 7000 lib. sterlinků.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 44té.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadeech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

29ho řjgna] [1835.

Syn a ctitel wlasti prawý
Na gegjm swé štěstj stawj.
W. Negedlý.

WDOWEC.*)

Weselohra w 1 gednánj od Deinhardsteina.

Osoby.

Běta, } obywatelé rozdjlných wesnic.
Wjt, }

Jenjk, Wjtůw sedmiletý synek.

Děg se koná na wesnici, kdež Běta bydlj, nedaleko hlawnjho města.

Přjgemné okolj na wenku. W lewo Bětuščin domek, za njm plotem ohražená zahrádka, w prawo z drnu sedátko.

Prwnj wýstup.

Wjt (přicházj we swátečnjm oděwu.)

Zde stogjm tedy, w drahém ssatě,
Kde rozkoš moge přebýwá,
Pro niž mi celý swět se zlatě,
A žiwot nowě usmjwá!
Ba arci — kde se láska zrodj,
Tu srdce rychle okřege,
A po kom Běta okem hodj,
W tom blaženost se rozhřege.
I Ljdka byla na obstánj,
Wssak Běta řádněgssi se zdá;
Nu — Ljdě dey Bůh wěčné spánj,
Teď Běta náhradu mi dá. —
Než, wěc to wěru zpropadená,
Že nechce Běta wdowce mjt!
I ať — předc bude ossizena:
Neb chytře umjm před nj skrýt,
Že drjwe giž, než my se známe,
Byl spřažený gsem s Ludmilau;
Ač trochu snad se pohněwáme,
Giž proto předce bude mau. —
I kluka gesstě newiděla,
Znal gsem ho dobře schowati,

*) Gakož gsem r. 1833 w tomto časopise hřjčku „Oba sselmy" kraganům diwadla milowným podal, z přjčiny stegné i tuto weselohru obecenstwu podáwám. Od r. 1832, kdežto gsem gi pro zdegssj diwadlo přeložil, mezi ginými papjry ležj, aniž kdy na swětlo wystaupiti se chystala; a gestli že tedy posléz předc u weřegnost wystaupiwssi, někde dwěma, třem milownjkům her českých whod se naskytne, a prowozena i společnost wlastenečkau obweselj: aučele swého dobře dosáhne, a že gesstě déle mezi papjry ležeti nezůstala, statně se osprawedlnj. — K prowozenj stran diwadla newelkých přjpraw potřebj — z nauze i tak nazwané sspanělské stěny pomohau; a že se hra ljbiti bude, toho gsau takořka wssecka diwadla důkazy. Naděgi se tedy, že pracička — an w časopise wycházj — wljdně přigata bude, a neoctnu-li se na bolestném omylu, opět po čase něco podobného, i třeba půwodnjho poskytnu. Též k tomu se hodj časopis zábawný, gelikož zlásstnjch zbjrek dramatických nemáme, a wydánj gich, gakož i rozprodánj by snad s welkými obtjžnostmi spogeno bylo. Tyl Hornjk.

A dneš, by o něm nezwěděla,
Mi doma musel zůstati. —
Než, hle! gak slunéčko giž pálj,
Gá myslil wssak, že času mám;
Nač bychom tedy dél tu stáli?
Hned radssj Bětu zawolám. —
Bětussko!

Druhý wýstup.

Wjt. Běta.

Běta (w domě.) Kdo to?
Wjt. Gak stawj
Se newinnau! — (hlasitě) Twůg Wjt!
Běta (w domě) A tak!
Wjt (ssat na sobě urownáwage.)
Teď wezmu na se panské mrawy,
A ssatem zaslepjm gi zrak.
Běta (wystaupj z domu.)
Zde — (zůstane s podiwenjm státi.)
Wjt (stranau.) To ge kaukánj! (nahlas) Gen bljže!
Běta. Tyš wymydlen a wyčesán,
A wysintěn gak mladé knjže!
Wjt. Wiď! Stal-li pak se ze mě pán?
Běta. A proč?
Wjt. Nu, to předc k uhodnutj!
Což ti to w mysl nepadá,
Že do města bych s welkau chutj
Šel, an se tam dnes leccos uhljdá?
Běta. A k tomu to twé wystrogenj?
Wjt. Ai — seč kdo gest, to wykoná!
A chceš-li w městě wyraženj,
Wždy musjš býti zdobená,
Sic na tě žádný nepohledj.
Dnes tam wssak bude lidu rog,
A mnozj tak se ssnořit wědj,
Že podlé nich ge sprosťácký můg krog.
Běta (Wjtowi po oděwu sahá.)
Nu — w lepssjm sukně spatřjm sotwa koho,
I hezčj barwy nelze mjt!
Zde žlutá — bjlá — zelená — ty, z toho
By musel hezký čepec být.
Wjt. Mám gesstě doma, co mi zbylo.
Běta (stydlawě.) Ne — tak to, Wjte, nemyslim. —
Wjt. I mlč — wjm, žeby tě to potěssilo;
A sám se z toho weseljm,
Co tobě může rozkoš dáti.
Pak — wždyť to sama také wjš —
Wěrně se musjm z toho znáti,
Že w zeleném se wždy mi znowu zaljbjš.
Neb čerwená a baubelatá twáře
Když pod zeleným čepcem wyhlédá,
Strom třessňowý, an porozkwete w gaře,
Wždy na mysl mi připadá.
Běta. Chceš, abych se snad zastyděla? —
Wjt. Ne, ne, tok moge přjmé smeyssllenj.
Běta (odbechne si.)
Nu — tedybych ten zbytek ráda měla,
Wssak dnes už nebudu zde k spatřenj.
Wjt. A proč?
Běta. Gak může tak být ptáno?
Wždyť do města gdu na slawnost.
Wjt. Gdeš samotná?
Běta. I newjdáno!
Proč nedbá žádný o mau společnost.
Wjt. Ty blaudku! proto gá zde k zwánj stogjm.
Běta. Gdi sám.
Wjt. Ty, nechtěg na blázny si hrát!
Běta. Nu — za ten zbytek — dnes tě upokogjm,
A půgdu s tebau.
Wjt. Gesstě bych wssak něco rád.
Běta. Snad hubičku? —
Wjt. Ach, co pak po tom cukrowánj?
My už se, tussjm, známe bljž.
Běta. A co?
Wjt. Že pocjtjm gen radowánj,
Až budeš, Běto, mau, to wjš.
I měl gsem ti wěc krásně wymysslenau,
A lepssj čas se pro ni nehodj;
I protož bych tě sswárně wystrogenau —
Než giného se něco přihodj —
Dnes wedl s chutj do kostela,
A wydobyl tak rozkoš swau,
W sňatku se ti dostaw za manžela.
Gak mile budeš mau,
Hned na paut do města si pospjssjme,
A — že w nás každá žilka blahem hrá —
Wssady se lidem protlačjme,
Až na nás wssecko pozor dá.
Neb gsau ti také w městě páni,
Co, gsme-li sstastni, radost mjwagj,
A ti, že nám nic wjce k přánj,
Okamžitě poznagi.
I protož by se, Bětussko, mi zdálo,
By pro pokog a dobrý wděk

To potěssenj se těm pánům přálo.
Teď promluw ty — gá mjněnj swé řek.
Běta (rozpačitě.)
Ty tedy mysljš —
Wjt. Žeby slussno bylo,
Se nám i oněm pánům zawděčit;
A proto — by už gednau přiwolilo —
Nech srdéčko swé obměkčit.
Běta (wáhawě.)
Nu — stañ se tedy —
Wjt. Tak to rozum káže!
Co musý být, buď rychle skončeno.
Běta. Gen gestli, až kněz nasse ruce swáže,
Twé srdce nebude mi newěrno!
Wjt (se usměge.)
Dokud se ňáká hezčj nenahodj — —
Běta. Ty!
Wjt. Wto se můžeš ráda spolehnaut;
Neb kamkoli mě cesta wodj,
Krásněgssj děwče nelze naleznaut.
Běta. A držjwe za žádnau gsi nechodjwal?
Wjt. Chraň Bůh! — Gen nebuď bláhowá!
Co před tebau gsem znal a mjwal,
To sskodu tobě nechowá.
Běta. Ai? Mezi náma uzawřjno,
Že musým prwnj twoge být;
A bude-li co na tě prozrazjno,
Zle ode mě se budeš mjt.
Gá muže, co gij holku mjwal,
Neb wdowce — až gde po mně strach!
Kdo u těch s důwěrnostj dljwal,
Ten sám byl swého sstěstj wrah.
Wjt (strgnau.) Gen počkey!
(hlasitě) Gakéž marné zdánj!
Tys prwnj holka, kterau znám,
Tak gako že — wěř mému slibowánj! —
Že wdowec negsem — to ti přisahám.
Běta (se otřese.) Brrr!
Wjt. Wěřjš?
Běta. Wdowec!
Wjt. Nezahnalo
To dussewánj nedůwěru twau?
Běta. Ba wssecku; twiby děcko rozeznalo,
Že — hezcj gako tys, být wdowci nemohau.
A stranu lásky twé — nu, buď gen stálým —
Mné w okamženj zase uwidjš,
Gen pro negaký ssat se wzdáljm.
Ať ale za mnau nesslidjš!

Dnes, chwála Bohu! gesstě w moci mogj,
Že rozkazy mé wyplnjš,
Wssak také za poslussnost swogi
Mě w zelenawém čepci uwidjš.
(na rameno mu poklepá a do domku odběhne.)

Třetj wýstup.

Wjt (chwilku se za nj djwá.)
W zeleném čepci bude k poljbenj!
Gij stogj w duchu předemnau.
Gaké to bude radowánj,
Až docela gi nazwu swau! —
Gen strany wdowce, — zda to k smjchu nenj,
Un ginák srdce dobré má?
Nu, ta bude aš u widěnj,
Až po weselce kluka uhljdá.
I třeba! — Kdybych měl i dwadcet dětj,
Předc musý Běta mogj být;
Čjm wjce u stolu těch snětj,
Tjm raděš bych musel matku mjt. —
Nu, ta si dáwá na čas! — Mluwjwá se,
Že město na sperk hledjwá;
Ba u nás také strogjwá se,
Když děwče hocha rádo má.
O kyžby mi to sstěstj přáno,
Bych Bětu před zrcádkem uwiděl!
(obcházj kolem domku)
Ač zdá se wssecko zawjráno,
Předc bych tam wrazit chuti měl.
A práwě proto, že mi zakázala,
Se do domečku podjwám,
Až, gak si čepec uwázala,
Okénkem někde uhljdám.
(wleze přes plot do zahrádky)

Čtwrtý wýstup.

Jenjk (čistě oblečen, kolem se ohljžj, a pot si stjrá.)
Ty milý Bože! toť ge hnánj,
Až mi se walj s čela pot. —
Gak wůkol krásné podjwánj! —
Zde sedátko ge — práwě whod.
(posadj se)
Mne arci tatjk uzawjral,
A myslj snad, že doma spjm;
Gá pak si okna zotewjral,
A teď se wenku procházjm. —

W den swátečnj mě uzawjrat!
To, wěru! nenj k snessenj;
Wždyť se mi musj srdce swjrat,
A pogjt wsseckо ztrpenj.
On chce se w městě ohljdnauti,
Než gá, prý, gsem gen gesstě kluk,
A neumjm nic rozhodnauti.
Což gsem, můg Bože, z dřewa suk?
Tu nosjwá mi pány na papjru,
A řjká: To gsau lidé z měst!
Tjm wssak gen upewnjwá wjru,
Že, co tam žiwo, gesstě hezčj gest.
To, tatjčku, ti nelze promiňauti!
Gá láskau bych se proň diw nezabil,
On wssak mě genom stále rmautj,
A gedná, gakobych gen děcko byl.
(wstane)
Teď musjm zase pospjchati k městu,
Neb hodný ge tam gesstě kus;
Wjm beztoho, že neugdu giž trestu,
J ať to stogj tedy za pardus!
Gá s chutj dál se budu bráti;
„Kde gaký muž, gde na slawnost!"
Sám otec řekl. Nač se tedy báti?
Gá wykonal gen powinnost.
(obchází; gak se k domku Běťusščinu přibližuge, spatřj Wjta, an práwě přes plot přelezti hodlá. Oba se uleknau, a státi zůstanau. Jenjk před – a Wjt za plotem.)

Pátý wýstup.

Wjt. Jenjk. Běta (w domě.)

Jenjk (segme po malé přestáwce klobauk.)
J dobré gitro, tatjčku!
Wjt. Toť na mau wjru —
Gaks, kluku, z dweřj zawřených se wytočil?
Jenjk. Zawřených?
Wjt. Nezawřel gsem každau djru?
Jenjk. Okno ne, neb gsem z něho wyskočil.
Wjt (přeleze přes plot.)
Nu počkey, za twé nezdárnosti
Se na notný teď weyprask těš!
(chopj se ho)
Jenjk (wywine se mu.)
Ach, na bitj máš času dosti,
Teď radssi se mnau k městu běž!
Běta (w domě.) Wjte!
Wjt (stranau.) Auwey! Auwey!
(rychle k Jenjkowi.) Wsse ti odpusstěno,
Gen domů hned ať pospjcháš,
Sic naložjm ti, co máš zasslauženo.
Jenjk (lichotiwě.)
A proč mě u sebe tu nenecháš?
Wjt. Gdi pryč!
Jenjk. Ach, zůstaňme gen oba tady,
Mě wsseckо mrzj, gak mě opustjš,
A rád gsem, že gsme přissli dohromady;
Než, radssi budu, když mi odpustjš.
Wjt. Nic neodpustjm!
Běta (w domě.) Wjte!
Wjt (se lekne.) To gest — odpustjm ti,
Genom, že umjš poslauchati, zkus.
Jenjk (s pláčky, hlasitě.)
Ach, tatjnek mě nemá rád!
Wjt (zadržj mu hubu.) Zakrautjm ti
Hnedle chřtán!
(stranau) Totě zpropadený kus!
(rychle ho poljbj)
J mám tě rád — (utjrá si pot — stranau)
— a strachy se mi potj čelo!
(nahlas) Ty — wylez tamto na gabloň —
Zdá se — žeby se mi gablek chtělo.
Jenjk (běžj ze scény.)
Wjt (chce hbitě přes plot, w tom wssak Jenjk zase přiběhne.)
Jenjk. Tu gedno práwě spadlo proň!
Wjt (zmatený.)
Tak Jenjčku — teď — abys gen spěchal —
To gablko se s chutj ohryze —
(kausne doň — a zahodj ge)
Doma gsem ssátek ležet nechal —.
Gdi, skoč mi tam.
Jenjk. Pro ssátek?
Wjt. Arci že,
Tu wezmi kljč! (strká mu geg)
Jenjk. Pro ten, co žlutě prokwetáwá?
Wjt. Nu owssem.
Jenjk. Tu gest; gá ho s sebau wzal.
(wytáhne ssátek z kapsy)
Wjt (stranau.)
Toť hrůza, co se to dnes se mnau stáwá!
(hlasitě a sápawě)
Nynj ti radjm, by ses domů bral!
Jenjk (se ho zachytj.)
Nech mě zde!
Běta (w domě hlasitě.) Wjte!

Jenjk. Slyš pak!

Wjt. Ani slowa!

Teď poslednj můg rozkaz slyš,
A budeš-li tu neposlušný znowa,
Na wěky se mi z domu uklidjš.

(to wšecko spěšně a potagmo)

Mne za to špatné poslauchánj
Dnes nikde otcem negmenug;
Co s kmotrem buď twé rozmlauwánj,
Neb raděg mlč, a tuto stůg!

(strčj njm stranau.)

[Budaucně skončenj.]

Plawec.

Žiwot můg to plawba blažená!
Wýchod plane, mladý den se rodj,
Pláň se leskne strjbrem zpěněná;
Plawec garý s břehu staupá w lodj,
Bugně ruka mladá wesluge.
Břehem zhrdá, dálka mu gen kyne,
Kde se blankyt s mořem celuge,
Tam geg tauha pudj, tam člun plyne.

A když chmúra blankyt zahalj,
Pohoda se náhle w bauři měnj,
Moře gasné wicher zakalj,
Kalné wlny diwoce se pěnj:
Plawec maudrý moři neběřj,
Prchá hlaubj, oko hledá břehu,
W dálku loďka wjce neměřj,
Plyne genom kragem, w gistém běhu.

„Loďko moge, draže rozmilá,“
Tak si wečer starý plawec zpjwá;
„Hora nám giž slunko zakryla,
Na břehu se mjlo odpočjwá;
Plawba naše byla blažená,
Šťastný běh náš, ačtě trochu krátký.
Noc giž kyne, plawba skončena,
S Bohem buď, gá gdu na břeh zpátky!“

Bog. Pichl.

Wečernj schůzky.

[Pokračowánj.]

Mně se zdá, že gsi se zmeylil! řekl gsem, když ke mně přicházel.

Peklo se mnau tropj šaškky! zwolal on hněwiwě, a z očj mu řjkage giskry srššely. — Wráskowitá panj s malým chlapcem sedj w kočáře, gen dle šatu mé krásce poněkud podobna. Zpátky pogdme do zahrady, tam musj gesstě býti — déle se srdce mořiti nenechám — widěti gi aspoň musjm — pogď, Hagský! gen nynj mě neopusť!

Co gsem si měl počjti? Šli gsme nazpět do zahrady. Jawornjk gako bezsmyslný běhal z mjsta na mjsto, gá za njm — a předc gsme se ničeho nedoběhali. Newjm, gak dlauho bychom byli gesstě zahradu křjž na křjž bystrým krokem proměřowali, kdyby mi nebylo napadlo, u wrat sedjcjho kluka, genž bjdným na bjdné hausle wrzánjm a sskřjpánjm okologdaucj k almužně nabjzel, zeptati se, gestli starého pána se spanilau djwkau w růžowých šatech ze zahrady giti newiděl.

I gak pak bych newiděl? odpowěděl on, odložiw bolestně křicj se smyčec, plný roztřepených strun. Ani půl hodiny tomu nenj, co mi slečinka dwaukreycárek do čepičky hodila, když ze zahrady s tjm ssediwým pánem odcházela. Prosjm také o kreycárek —

Chlapče, tobě štěstj wjc přege, než mně; tys widěl angela, a gá ani geho stopu nalezti nemohu! zwolal Jawornjk, a hodiw chlapci dárek do čepice, ze zahrady opět uháněl.

Předce prawda, milý Jawornjku, že láska slepá gest, řekl gsem, dlauhým krokem s njm ku koňské bráně spěchage. Ano, slepá gest, slepá, aneb aspoň zaslepuge ty, gež otrocky za podnož si klade. Ty se z mjsta na mjsto, gako bezsmyslný, honjš, swéwolně se mořjš, o čas se okrádáš, mnohé třeba welmi důležité wěci zanedbáš, a proč? že se na tě djwka usmála, a že se ti pěkně o nj zdálo, kdežto gi ostatně ani neznáš. Láska gest owšsem nade wšecko pozemské blaho; gest wšak klikatý labyrint, a běda tomu, kdo do něg wkročj, a rozum nemá za průwodčjho!

Gá wšak mohl až do wečera we swém mentorowánj pokračowati, Jawornjk zůstal gen předce Jawornjkem. Na můstku gsme se rozessli, neboť se bljžilo poledne, a gá byl k starému známému otce mého na oběd pozwán. Musel gsem wšak Jawornjkowi rukau dánjm slibiti, že neyděle do třech hodin k němu do bytu přigdu.

Tři hodiny ale bily, a gá seděl gesstě za howorem u stolu, a takž gsem i bezděky misto neydéle o třech, we tři čtwrtě na čtwrtau k obydlj Jawornjkowu přissel. Dwéře u geho pokogiku byly zawřeny, a na nich bylo křjdau napsáno: „Konec tauhy — konec trápenj." — Snad giž nassel — pomyslim si — anebo — ó hrůzné pomysslenj! — anebo se zaufanliwě chladné smrti w náruč wrhnul, aby trápenj swému konec učinil! — Mráz mi progel audy — zůstal gsem státi gako omráčený. — Nemožno to u něho nenj, gest prudké, wássniwé krwe, láska geg omámila, zaslepila; snad zmalomyslněl anebo shledal, že milowán nenj, neb milowán býti nemůže a nesmj.

Čjm wjce gsem o tom přemenyssel, tjm hlasitěgi mi znělo w ussjch hrůzné: Jawornjk gest mrtew! Giž gsem chtěl w domě powyk udělati, a dwéře dáti wywrátit, domnjwage se, že snad w pokogi geho mrtwolu nagdu: an mi napadlo, zeptati se držjwe dole w sjni sedjcj prodawačky, gestli geg z domu giti newiděla.

Ten mladý pán, odpowěděla mi, co w prwnjm poschodj w lewo w druhých dweřjch zůstáwá? Šel, ssel. Asi desetkrát gsem ho dnes po obědě brzo do domu, brzo z domu giti widěla. Bylo asi čtwrt na čtyry, tu přiběhl gako diwoký, a sotwa že se w pokogi otočil, giž se opět diwoce na ulici hnal, a od té doby gésstě nepřissel. Až přigde, wyřjdjm mu, že se tady někdo po něm ptal.

Toho wjc nespatřjte! řekl gsem, a giž se pod mýma nohama po ulici dlážení ozýwalo. Ona slowa dowrssila wjru mého domněnj. O že gsi nepřissel w určitau hodinu, gako gsi přislibil — wytýkal mi w srdci káragjcj hlas — tys tomu mohl předegiti, tys winau geho smrti, ty a to nesstastné hodowánj! — Gako bezsmyslný gsem běhal po městě, neweda ani, kam zaměřiti a kde geg hledati.

Na staroměstském náměstj stálo pohromadě několik ženských, a tu gsem zaslechl wyprawowati: Gednau mu prey selhalo, a tu opět natáhnul, pistol na prsa položil a spustil. Rána mu ssla sice lewým ramenem, ne srdcem, on ale hned gako mrtwý na zemi ležel. Tak mladý gesstě — někdo powjdá, že pro holku —

Už ho nesau! zkřikla giná, a wssecky se rázem obrátily k uličce za hlawnj strážnicj. Z uličky wycházeli dwa muži s nositkama, před nimi i za nimi hnalo se množstwj lidu. Pode mnau se zachwěla kolena, hlawa mi ssla kolem, dech se mi tagil w umjragjcjch prsau, a dewaterau hrůzau mi zahučelo w dussi: Jawornjka nesau! — Málembych byl beze wssj obrany na dlážení klesnul. O, když si na to okamženj zpomenu, gesstě mne powždy hrůza obegde, gakoby studená smrt se mne dotekla! Chtěl gsem běžeti blíže, bylo mi ale tak mdlo, tak těsno w srdci, že gsem ani pokročiti nemohl. Co gsem mohl, bylo, že gsem hrobowým hlasem oněch giž giž odcházegjcjch žen se zeptal: Koho nesau?

I tu se geden —

* * *

W tom mi péro z ruky wypadlo, o čemž ti tato kaňka nestranné swědectwj dáti může. Pod oknem zawzněl hlásek, nic ginák, než gakoby wesskeré pokolenj slawjků gedným hrdélkem prowádělo kauzelné zwuky. Gakobych do ráge, do něgž tisjcerá stráž cestu zastupuge, kradmo wklauznauti chtěl, blížil gsem se po prstech k oknu. Okno sslo na malau, leč welmi přjwětiwau zahrádku, a w zahrádce zaljwala Růženka červenau kropeničkau, práwě panensky zarděnau růži. Přitom zpjwala! — O djwky slowanské gménem — a neslowanské srdcem! gak srdečně gsem si přál, abyste wy byly na mém mjstě stály a tento zpěw poslauchaly; abyste slyssely, gak libě, gak lahodně, gak angelsky český zpěw z ust djwčiných se wine, a také sobě co Čessky českých pjsnj oblibily! Přeswědčily byste se, že sprostá pjseň česká často mnohem wjce srdečnosti miwá, nežli mnohá, umělecky wylíčená pjseň záhraničná. Tu plynau zwuky ze srdce, a srdce mluwj k srdci, mluwj tak, gak ge milostná, nelíčená přirozenost sswéholiti naučila. O, zpěw ge mocné kauzlo, sladká srdce rozkoš! Mé srdce tonulo w rozkossjch, a slast mi probjhala žily. Nebylo mi gináče, než gakobych w nadpozemské, wěčně kwetaucj krage patřil. Ta krásná, sterým kwjtjm oděná zahrádka, to rannj welebné ticho, Růženka w milostném rannjm oděwu s rozwjgegjcjmi se růžemi na ljcjch, gegi autlaunké, obratné pohybowánj při zaljwánj, a ten sladaunce klokotagjcj zpěw! ó přjteli, to gest přiliš mnoho w gednom okamženj. A když

Srdce wěrné, w srdci lásku
Tobě wěnugi —

zpjwala, a pozdwihnuwssi k nebesům zraky, lewau ručinku na srdce wložila: tu se rozplynulo mé srdce blahem, w prsau mi umjral dech a — prask! prostřednj tabule w okně byla na dwadcet kusů. Nesstastná hlawa, že se k oknu skláněla! Ale tak se obyčegně stáwá; když se člowěk srdci poddá, zapomene na hlawu, a když se

hlawě poddá, když si totiž, gak řjkáme, hlawu postawj, zapomene na srdce. — Co gsem w tomto okamženj dělal, a gak Růženka asi leknutj na gewo dala, newjm, neboť gsem newiděl, ani neslyssel, ani o sobě newěděl.

Když gsem opět wssech smyslů nabyl, widěl gsem sice w zahrádce kropeničku, Růženky tam ale wjce nebylo. O kyžbych sám sebe byl také newiděl! Co gsem si měl wssak počjti? Stalo se gjž. Aspoň budu pro budaucnost maudřegssj, a mjsto na okno, položjm hlawu na zed, tu aspoň hlawau nerozrazjm, ať si mne potom třeba swéhlawým nazýwagj, že si hlawu o zed stawjm; lépe gest býti swéhlawým, nežli cizohlawým, nebude aspoň třeba cizj hlawy i s tělem wydržowati. — An gsem tu gesstě z roztlučené tabule naučenj pro budaucnost si osnowal, přissel do pokoge pan Hagský, a nepowssimna si ani raněného okna, ani mé nesnázj se barwjcj twáře, řekl mi mezi ginými, že půgde před polednem do Prahy pošel, chci-li něco swým známým wzkázati; a proto gsem také bez messkánj sednul, a zapečatý list dokončil. Ozbrog se trpělivosti čtenárskau, co newiděť se na tě opět přižeuu s listem třetjm.

Powjdky.

Kdosi měl krátký zrak, ale dobrý sluch. W gisté společnosti stěžowal si na slabost zraku, a pro utěchu doložil takto: Gá mám owssem slabý zrak, ale co mi scházj na očjch, to mi přibylo na ussjch.

W gistém hostinci žádal kdosi služku, aby mu dobré howězj maso přinesla, a chtě gi zalichotit, prawil: Přineste mi, panenko, hezké howězj maso, gako gste wy. —

Otec učeného Johnsona prodáwal sám na trhu w gakémsi krámě knihy. Gedenkráte se roznemohl a prosil syna swého, aby se mjsto něho do baudy postawil. Tento wssak pyssný mu to odmrsstil. Padesáte let potom přissel Johnson opět do této kraginy. Swědomj mu gesstě neustále předhazowalo geho pýchu a neposlussnost; pročež se on za to potrestati chtěl. Smekuul klobauk, a po celau hodinu stál u baudy, kteráž geho otci byla náležela, práwě w tu dobu, když mnoho lidu kolem sslo. Sám se postawil na odiw wssem přjtomným, aby se takto sám s sebau smjřil. Nezapomenutelné gest dobrému člowěku gednokaždé přestaupenj powinnosti k rodičům.

Kw.

Průpowědi.

Šlechetnj a dobromyslnj lidé magj se za něco wyšssjho, a rádi se w tom zpamatugj, aby, pokudž kdy prwé w náhlosti křiwdu byli komu učinili, wěc zase w dobrém opatřili. — Zli pak a wssi dobré mrawopočestnosti spusstěnj zdaleka tomu se wyhýbagj, aby ginym učiněné bezprávj w dobré obraceli, teho si obáwagjce, žeby se tudy ponjžili.

Měg oči na lidi. Žeby o dwau dussj byli, pochybugi; to pak gistotně wjm, že dwogjho gazyka býwagj. Gak člowěk w srdci smeyssli a s sebau saukromě rozmlauwá, zřjdka kdy u weřegnosti ke komu mluwj.

Prawé lásky a přátelstwj wěrného nebýwá wždy při lidech, kteřj swého sstěstj u welikém swětě hledagj. Tamť srownalost času a přjhodnost wládnaucjch okolnostj cenu a wážnost přátelské laskawosti určj a wysazuge. Připlácjš a spaduge w ceně i ta neywěrněgssj láska a přátelstwj, gak totiž kdy gde trh. W dětinstwj můžeš cele, ano gesstě i w ginošstwj poněkud na tyto wzácné člowěčenstwa okrasy saditi; při dospjwagjcjch ale osobách býwá gjž často takowý úkaz gako hra umělecká, gižto se mnozj dle swé toliko potřeby, zisku a pohodlj swého wjce nebo méně objragj.

Starý, byť i u wssem neylépe zkussený přjtel býwá pánům gako starý, obnossený kabát, w kterémžto se wznessené, a toliko na weliký swět se tlačjcj osoby okázati stydj. Obyčegně se řjkáwá: Býwal mi sice gednau milý a přjgemný; rád gsem s njm w dětinských létech towaryssil; i pamatugi se, že mi někdy leccos dobrého prokázal: čas se ale změnil; on mi při těchto, nynj ginau podobu nesaucjch okolnostech nemůže dále prospěti; nemohu bez ugmy swého zakwětagjcjho sstěstj k geho osudem uložené temnosti se blj̈žiti.

Fr. Wlad. Hek.

Zdrawé tělo, gasný duch a sslechetné srdce gsau lepssj dědičnj statky, než mrtwý kow. Co platno dědicem býti welkých pokladů tomu, kdo gich maudře použiti nemůže?

Šlechetný duch w nesstěstj podobá se hwězdě za bjlého dne. W celém swém lesku se obgewj gen w temnu.

I na tomto swětě gest také wěčnost, wěčná totiž pomigitelnost.

Slownjk powěstných gmen.

Boccaccio, Giovanni, gehož gméno, gak Mazzuchelli wssjm práwem dj, samo giž za tisýceran pochwalu platj, byl syn kupce z Florence. Rodina ta pocházela z toskánské wesnice Certaldo, a proto se také B. da Certaldo nazýwal. B., mimo lože manželského zplozen, narodil se w Pařjži roku 1313, kdežto se času toho otec geho za obchodem zdržowal. W autlaunkém wěku do Florence se dostaw, započal tam swé studie, a giž co chlapec welikau náklonnost k básnictwj progewowal. Desjtiletého dal otec na kupectwj; kupec geg wzal s sebau do Pařjže, a ačkoli geg šest let u sebe měl, předce ani dost malau náklonnost ke kupeckému stawu w něm roznjtiti nemohl. Na to se zdržowal B. 8 let w Neapoli, ale ani to nic nespomohlo. Mjsto co obchodu hleděti měl, s mnohými neapolskými a florentinskými učenými muži spřáteliti se snažil, gež wědymilowný král Robert okolo sebe byl shromáždil. Nikde se zmjnky nečinj, žeby byl také podjlu na přjzni tohoto knjžete mjwal; těssil se wssak z obzlásstnj přjzně Robertowy dcery, pro niž i mnoho prosau a werssem sepsal, Fiammettau gi nazýwage. Gsa mohowitý, bystrého a bodrého ducha, autlého a přjwětiwého rázu, sstastným milownjkem králowské dcery, museltě si určený staw zosskliwiti. Srdečné zaljbenj princezčino na básnictwj, přátelské obcowánj s powěstnými muži, Wirgilowa hrobka, kterauž gedenkráte na procházce blizko Neapole spatřil, slowutný Petrarka, kterýž slawně a s welikau ctj u dworu přigat byl, a pak z Neapole do Řjma se odebral, aby za básnjka korunowán byl, a známost, w gakauž to s njm B. wessel: to a gesstě mnohé giné na něho působilo tak, že, poddaw se přirozené náklonnosti, na literaturu a básnictwj pauze se odhodlal. Dwě léta se we Florenci u otce pozdržew, wrátil se opět do Neapole, kdežto od králowny Johanny wljdně přigat byl. Prawj se, že negen proto, aby se swé Fiammettě, nýbrž i této mladé králowně zaljbil, Decamerone sepsal, gjmž se na stupeň prwnjho wlasstého prosaisty wznesl. Po smrti otcowě se oddal cele wědám, usadil se we Florenci, a tu bylo popjánj moru geho prwnj práce, kterauž i Decamerone započal. Pozděgi popsal žiwot básnjka Dante, i byl zwolen, w Padowě messkagjcjmu Petrarkowi zpráwu donesti, že se nawrátiti, a po zemkelém w klatbě otci statky nastaupiti může. Tenkráte uzawřel s Petrarkau wěčné přátelstwj. — Po několika létech kupowánjm drahých kněh a požjwánjm kratochwjlj B. gměnj se přjliš ztenčilo; tu geg Petrarka přátelsky podporowal, rádcem mu upřjmným gsa. Nowé we Florenci wypuklé nepokoge donutily geg, že se na swůg statek w Certaldo odebral, aby we swých pracjch pokračowati mohl. Tam zhotowil nemalý počet historických spisů w gazyku latinském. Geden z nich byl sbjrka mythologických powěstj, které až posud we spisech starých spisowatelů roztraussené se nacházely. Řecky uměl welmi dobře, a na geho autraty přissel Leontius Pilat Thessalonický z Benátek do Florenci, gegž tři léta u sebe podržel, aby se od něho řečtině důkladně wyučil, Homera s njm četl a do latiny překládal. On neyprwněgssj na wlastnj autraty opisy Homerowy Iliady a Odyssey ze Řecka přinesti dal, a wssemožně se přičiňowal, dobrých latinských a řeckých rukopisů si zaopatřiti, gakož se i staral, aby lásku k řečtině w kraganech roznjtil. Gsa u weliké wážnosti, byl dwakrát strany znamenitých záležitostj k papeži Urbanowi V. wyslán, což když wykonal, opět do Certaldo k studijm se nawrátil. Tu se těžce roznemohl, krutá nemoc geg dlauho na lůžko pautala, a déle gesstě po přestálé nemoci slabost a churawost mu audy swjrala. — Proto ale předce neustal pracowati, a literaturu slawně obohacowati. — Ode dáwna obdiwowal welikého Dante. Florenčané, kteřj zprwu tohoto nesmrtelného spoluobčana pronásledowali, ba i z města wypowěděli, zawedli nynj, aby mu učiněnau křiwdu poněkud nahradili, na uniwersitě weřegné čtenj, kteréžto se wyswětlowánjm geho básně objralo. B. byl swěřen tento auřad, gegž neunawenau horliwostj zastáwal, a tjm sobě gesstě wjce na zdrawj usskodil. K tomu dostal zpráwu o smrti swého učitele a přjtele Petrarky, načež po roce, 21ho prosince 1375, i on pozemského žiwota paut w Certaldo dokonal. — W geho spisech obgewuge se bohatá půwodnost, welmi žiwá obraznost, a nad mjru něžný a haraucj cit. Geho sbjrka nowel gest obzlásstnjm základem geho sláwy. Zde wykreslil žiwými barwami osoby každého stawu, rázu a stářj, a události wsseho druhu, neyweselegssj i neywážněgssj, a powznesl wlastký gazyk na stupeň až po tu dobu nedostižené. Geho spisy gsau od mnohých přeloženy, i často použity. Krom těchto četných nowel sepsal Boccaccio gesstě mnoho giných básnj, pokusil se prwnj o wlastnau epopei, giž to La Teseide nazwal, psal také mnoho w gazyku latinském, a gest wynálezcem tak nazwaných „ottave rime." Hrobnj nápis si napsal sám za žiwobytj, čtyry totiž hexametry w řeči latinské. —j—

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

KWĚTY.

29. října [Přjloha XXIIta.] 1835.

Národnj básnictwj Srbů.

Šlechetná rodina se raduge, když audowé gegj chwálu a uctu sobě wydobýwagj činem; národ nezůstáwá necitný, slyše kmeny a bratry hrdinské, an prostosrdečně opěwagj rekowské činy praotců swých. Nebude snad nemilo wlastencům našjm, o swých pobratřených Srbech za Dunagem něco pěkného se dozwěděti.

Gakož snjh autlinké zárodky ochraňugje ukrýwá, gežby třeskutá zima zničila: takž tu barbarstwj turecké zárodky národnosti zdrawé a čisté udrželo, an ge w ostatnj Ewropě gednostranné učené školnictwj téměř udusilo. Šrbowé posud stogj na pěkném stupni národnosti, a posud w takowém poměru společného žiwobytj se nacházegj, kdež cit wětšj wládu mjwá než rozum. Weškeré myšlénky, weškerá slowa Srbůw gsau báseň, gako celé gich konánj básnické gest. Protož i národ swé pjsně, zawznjwagjcj po wšech úwalech, hágjch, po rowinách kolem dědin, za přirozené wlastnj stwůry má, neptage se po gich původcjch; neboť ty původ w citu společném magj, gen že náhodau tu nebo tam swého slowa, wýrazu a hlaholu neyprwé dosáhly, ba neymladšjch pjsnj newj nikdo básnjka udati, a tentýž sám se waruge, we krásném studu, za takowého se wydáwati.

W horách nalezneme ğuslu (srbské hausle), která k pjsni přizwukuge w každém domě. Zimnjmi wečery, když se rodina okolo ohniska usadj, a ženy předau, začne pjseň, kdo neylépe tomu rozumj. Starci, magjce dospělé syny, mohauce se od práce namáhawé odstraniti, wnukům swé pjsně předřjkáwagj, genžto se pak dogemu radostně oddáwagj, a gimi se teprwa mnohobarewné žiwobytj swěta před gich očima otwjrá. Ani iğumen (mnich w klášteře) se neostýchá zpjwati při ğusle. Gest to ale wjce powjdánj nežli zpjwánj, a gednohlasý zwuk nástroge, magjcjho genom gednu strunu, na konci werše teprwa zaznj. W horách, kde lidé wětšj, bugařegšj a sprostšj gsau, slýchá se pjseň hrdinská, neměnliwá w pěti trochejch s gistau přestáwkau za druhau stopau, a skoro každý werš smysl skončuge. Hlauběgi po Dunagi a Sáwě, kdež w dědinách domy wjce pohromadě, a lidé uwětliwěgšj, ryčněgšj a menšj gsau, pomine ğusla, a milostné pjsně k tanci wábj, genžto článkowitěgšj a plynněgšj gsau, magjce daktyl rozmanitě s trocheem spogený, což i neméně národnj ráz na sobě okazuge.

We wětšjm společenstwu panuge hrdinská pjseň; w krčmách, kde hry w karty se neznagj, působj neywětšj zábawu. Tam zpjwá, kdo neydřjwe ğuslu uchwátil, nebo gj neylahodněgšj zwuky wylauditi zná. O slawnostech, při schůzkách we samostanech (klášteřjch) wystupugj pauze, kdož se byli gen zpěwu oddali; w Srbsku, gako i w Řecku neywjce slepj; pogmenowánj hoden tu zwláště Filip Wišnič z Bosny, muž welikých nadánj básnických; ten kolem sebe shromáždiw posluchače, začasto ge až ku slzenj zpěwem rozčiluge.

Srbowé Islamu oddanj tuto náklonnost k básnictwj také podrželi. Často obě strany tuž hrdinskau pjseň mjwagj, genom že každá strana společnjkům náboženstwj swého wjtěziti popřáwá. — Páni se sice zpěwem nezanášegj, ale předce ho rádi poslauchagj; we Sarajewě zagmutého křesťana proto od kadiho wyprosili, že se gim pjsně geho ljbily. Kauzlo mocné poesie w náboženstwu rozdjly zniččugje, spoguge wšechny kmeny, žige u weškereho národa. Hory, po nichžto pacholjk stádo pase, rowiny, kde hogná žatwa ruky zaměstnáwá, háge, lesy,

gimiž pocestnjk putuge — zawžnjwagj zpěwem. Zpěw weškeré konánj Srbů sprowázj. Wšady poesie obrazem žiwobytj gest. Srbská pjseň nás neyprwé uwádj do domu. Dlauho se nezdržj u rolnjka, „který černé ruce má, ale bjlý chléb gjdá,“ raději u starce, genž z kostela přišel, a gehož duše tak w čistém rozmaru gest, že wonnému wýdechu kwjtka se podobá; neywjce ale opěwagj náklonnosti, gimiž se rodiny zdělagj a spogugj. Se zaljbenjm a milostným usmánjm se raduge z panny, kteráž tancugjc hry prowádj, krásnému paupěti se podobagjc; sprowázj gegj wzrůstagjcj náklonnost od té doby, kdež gj wědoma gest, a genom wěnci awěřj, kterýž do potůčka hodj, až tam, kde se ginochowi wyzná, až k onné wnitřnj spokogenosti pospolitého žitj, kteráž newyrownaným způsobem se wyobrazuge. Dále wšak také gich básněnj netagjwá, gak se děge po zasnaubenj; gak hospodyně kytku, giž byla wečerem do wody strčila, kde se rozwila, nynj djtku dá, ježto gi do smetj wrhne; gak hněwiwé tchýně gsau; swáry swegruše. Laštowinka zezulku liboslawj, že to slauchati nemusj. —

Pozoru hodno gest, že gak žiwobytj, tak i děgepis básnictwjm sprowázen býwá, ba pjsnj teprwa we stálau magetnost národa se proměňuge. Minulé prastaré časy do zapomenutj upadly; národnj zpěwy se rozpomjnagj na poslednj blesk národa a geho záhuby. We welikých bohatýrských pjsnjch se nám toto značně maluge. Neydřjwe se nám představuge Stefan Dušan. Wytýká se mu, že založil náměstnictwa, gežto se stala záhubau řjše; nalezáme geg we středu welkých rodin, s nimiž pozorně zacházeti musj. Rázně se popisugj Ingowičowé zpupnj a prudcj, Merljawčowičowé s běsy a Wjlami we spogenj. Poslednj widjme hned po smrti Dušanowě wlády se zmocniti. Dějeprawa to připisuge negapnosti slabého Uroše. Pjseň ho představuge při smrti otce swého 40tidennj děcko. Wšem Merljawčowičům se toto zloběsné násilj neljbj. Z gegich středu wystaupj bohatýr národa, Marko Kraljewič, který se nikoho nebogj, než sprawedliwého Boha. Tento otci a streycům říši odegmuw, podáwá gi, komu náležj. Může se hrdina slawněgi uwáděti? Klatba a požehnánj gsau mu podjlem, oboge se wyplnj, proto se nám dalšj rozwinutj w dalekosti wyskytuge! Hrozilo se mu, že Turkowi slaužiti má. —

Giný djl wěnce těchto zpěwů Lazara nám wyobrazuge, gak Srbsko přišlo do moci turecké. Gak dějepis, takéž i báseň nám wnitřnj neswornost připomjná, i zradu, wšj pohromy gsaucj přjčinau. We wšem gakýsi bolný cit newyhnutelnosti panuge. Wšj hany prostý, krásný a ušlechtilý hrdina Lazarůw Miloš to zwěstuge; králowi se to nebeskými posly oznámj, který swůg národ od bitwy odwede. Chrabrost bogownjků se pěkně chwálj, a zrádcè co pekelnjk se prokljná. Dogjmawě se padlj opěwagj.

Marko nebyl w bitwě; zakryt nám předce nezůstane, gemu třetj oddjl pjsnj wěnowán gest. Ne gako člowěk, podoben ostatnjm hrdinům, ale podiwně se nám wyobrazuge; žige 160 roků, také tak dlauho gezdj na swém koni; na něm sedě, napágj ho ze swého kofljka wjnem. Drak na draku; geg nižádný meč, nižádný šjp zabjti nemůže. Wjlu, raniwšj mu společnjka smrtelně, prosleduge w powětřj na koni, dosáhnuw gj kopjm nepopustj, dokud geg o pobratřenj nepožádá, w každé nesnázi pomoc nepřipowj, a přjtele mu po boku newyhogj. Powěst podiwně tak našeho hrdinu wymalowawši, co geg nechá wykonati? — On slaužj Turkům. Slyšjme, že tau samau dobau pozwán od sausednjch králů k pobožným slawnostem, an geg sultán do wálky wolá; swé manské powinnosti pamětliw, táhne do boge. W něm wšak gako ginj bezpráwj nestrpj; zabige wezjra, genž byl geho sokolu zlomil křjdla, se 12 sprowoditeli: pomstj smrt swého otce na wrahu, pak wstaupj we wzteklém hněwu, mage kožich naruby, se swým burzikanem do stanu sultánowa, který se ho zbroziw zpět cauwne, geg slowy dary udobřuge.

Gakkoli wěc stogj, on slaužj; we wšelikém dobrodružstwj se nám to opakuge. Brzy

Mauřenjn daň a deeru sultánowi wynutj, brzy opět Alban s obrowskau silau ze swé wěže plawectwo, pútnictwo, přjwoz a daně zastawuge, — s njm Marko musj bogowati bog, gakowý nikdo podstaupiti nechce. On sleduge za wogskem do Arabie. Zdá se, gakoby národ w tomto bohatýru swau služebnost prwých časů, i podgarmenj představiti chtěl. Po bitwě na Kosowě táhlo srbské wogsko, gakž kronyka wyprawuge, každým rokem do wálek Bagazetowých; w bitwě u Angory ochránilo geho syna Solimana se zbytkem turecké moci téměř samo. Ale gak mile gednomu pomáhalo, zláště pak k wywýšenj turecké moci pod Muhamedem I. welmi přispělo, opět bylo druhému ne méně hrůzné a strašné; onen Soliman a Musa to zkusili. Národ také měl nesmjrnau sjlu, neohroženau mysl: ale slaužil. I to na swém bohatýru připomjná, wšemi tahy národnjho smeyšlenj w něm snad i slávu staršjch bohatýrů wyobrazuge. Někteřj pěgj, gak neranitelný posléze od boha „prastarého bigce“ zabit byl, kteráž pjseň plna prostoty, pohnutelného citu. Ginj kochagj se naděgj, že žige, prawjce: gak Marko poprwé pušku spatřil, a gegj gistý účinek poznal, do geskyně zašel w horách; tam wisj geho meč, a oř geho mech za potrawu má; on že zesnul. Padne-li meč, a oř mjti nebude wjce mechu, probudiw se opět přigde.

Wšechny tyto powěsti nepodáwagj se nám we spogitém celku, nýbrž w pjsnjch u wěnec genom náhodně spogených; negsau ale duchem gediné hlawy básnické wzdělány a spogeny; we wšech sice geden tón, geden a týž rozum, spolu také hluboká poetická a prawonárodnj názornost swěta panuge. I pozděgšj děge podobným způsobem zawité gsau do pjsnj. Děgůw Huňadowých se připomjná, gehož Srbowé co rodáka swého a kragana práwem powažugj, w pěkných pjsnjch důmyslné báge. Ano i pradáwným laupežnjkům (haidukům), bogugjcjm proti Turkům, obětowány gsau pjsně; až k wjtězstwjm Černohorců prowázj pjseň děgeprawu, ano i poslednj uwolněnj národa od Turků připomjná.

Milým přátelům.

Zasjlatel drobnůstek o srbské wlasti (w předešlém roku) nedlauho na to zlomky zaslal o zwykách a mrawjch, gakož i o národnj poesii Srbů, což snad i zanjmawěgšj bylo, gelikož se tu částka člowěčenstwa zláštnjm způsobem okazuge, a člowěk člowěku w gakémkoli národě, pod gakýmkoli podnebjm weždy důležitý zůstáwá, ledaby mu soběctwj trpaslických dušj rozum pochraumalo, udusiwši každý gemněgšj cit člowěčj. Bych wšak nezpustil z mysli, co práwě chci — poslal gsem to krom giných drobnůstek přjležitostně mým přátelům do staroslawné Prahy, žádage laskawost gegich, by to p. redaktoru Kwětů dodati sobě neobtěžowali. Tito pak, snad že gich poslánj moge přjhodau nepřjzniwau ani nedošlo, anebo w těsném zaměstnánj swém na to pozapomněli, a maličkosti — drobnůstky pohozené snadno w obyčegném žiwobytj zmizegj. Nemluwil bych o tom, kdyby se mne to z giné strany netýkalo. Byly w této zasjlce také spisky satyrické mého přjtele p. Wěnceslawa E. Krátkého, auda kanonie nowořjšské, genž mým powzbuzenjm národnj swůg gazyk lépe poznaw, úplně si geg obljbil, neunaweně se w něm cwiče. Na moge slowo sepsal ty satyrky, w gakowýchž by snad i někdy, procestowaw národ, sjlu gewil neywětšj. Mně se ty satyrky welmi ljbily; gestli by se wůbec byly zaljbily, owšem řjci nemohu, leda bych oblibu swau druhým despotycky wtjrati chtěl, a toho se budu warowati, sám swobody milowný milerád gi druhým dopřáwám. Snadnoby se nynj p. Krátký leccos o mně domeyšleti mohl, (ač o mé newině) coby mi snad přjzeň geho odňalo. Gá pak sobě, krom giných, i tu zásadu ustawěl, bych neznal pauze genom přátely sobě zjskati, ale zjskané, což owšem nesnadné gest, také wšemožně udržowati.

I to musjm powědjti, že tentýž můg přjtel, neuwěda nic o přewodu w Pánu zesnulého Černého, z wlaštiny přeložil Silvia Pelika, geg i G. M. arcibiskupowi olomúckému, knjžeti Chotku z Chotkowa a Wognjna, wěnowal.

Kdoby se nemrzel, tratě mizerně čas při swém přičiněnj, genž naposledy nic giného nenj, než z pjsku prowazy splétati? Proto se zdjlegme, opowjdagjce sobě, co kdo začjná, by dwa, tři na gedné wěci čas nemařili, mohauce geg w něčem giném lépe potřebowati. Z toho samého důwodu oznamugi, že i p. Krátký se chystá převáděti do národnj řeči půwodnjho španělského Don-Quixota. — — —

Hledagjcjmu cosi namanul se mi rukopis geště o poesii srbské národnj, pročež geg opětně podáwám, nic giného při tom w aumyslu nemage, než nepřjmo okázati našjm mladým básnjkům, co národnj poesie gest a býti má. Co národnjm citem ze žiwota wyňato, a individualnjm způsobem národu čistě podáno gest, každého gistě zagjmá; králodworský rukopis toho důkazem. Naše básnictwj posud málo samostatnosti a individualnosti gewj; gednotwárná znělka ge opanowala, a pauhý rým o titěrkách berly mu podáwá. Wěru, diwná wěc to, že na půdě ochotnictwj libowolně pučje, swobodu swau neužjwá a k wznešeněgšjm ideálům se newznášj. Owšem že tu samostatnosti a snahy třeba, gj pak se nechwalně wyhýbáme. Má-li se naše básnictwj podobati spanilému, nikdy nestárnaucjmu mládenci Gasoňowi, genž duchaplnau krásau každého rozčiluge, zapotřebj gest, bychom bystrým okem nazjrali do wnitřku člowěka, národa, člowěčenstwa, i přjrody. Tam nás ale dowede filosofie, děgeprawa, cestowánj, přjrodowěda. Že filosofie co prwnj wěda z neyprwněgšjch wěd w čele státi musj, popjrati nebude, kdo powážj, že tatéž weškeré člowěčenstwo pogawšj, geho wnitřek obgewugje, wněšně (äußerlich) w žiwobytj, w umě a wědě wše wystawuge. — Děgepis národa i národů do wnitra člowěka nám usnadňuge cestu; nebo tu se nám wyobrazuge, gak člowěk sám s sebau a proti sobě wálčiw, buďto tratj důstognost swau, přemožen gsa pudem; nebo wjtězj slawně swau důstognost wywyšiw, gsa pánem pudů swých, což poesii welké barwitosti podá. — Cestowánj mezi národem seznamuge nás s národem a geho potřebami, wedauc nás k národnosti, a tudy tjm samým k individualnosti. Znagjce minulost a přjtomnost, snadněgi nagdeme dráhu do budaucnosti. — Přjroda, genž co něžná matka naše tužby a žele kogjc neywětšj wlok na osud náš mjwá, gsauci sprowodnicj, utěšitelkynj našj neustálau, na neywyš nám důležitá gest; nebo gegj wodjtko kauzelnau moc w sobě chowá, z gehožto wazadel nižádný smrtelnjk se newykrautj, leda by sebe sám podrtil.

(*Budaucně ostatek.*)

Diwadlo.

(*Opozděno.*)

W Litomyšli d. 2. září 183.

Přeswědčen gsa, že wše, co se národnosti a milené našj řeči materské týká, Wám důležité gest, nemohu zamlčeti, gak radostně gsem zde překwapen byl.

Přigel gsem k wečeru do zdegšjho hostince k zlaté hwězdě, abych se tu dostawnjku dočkal, gjmž gsem ráno odgeti mjnil. — Neznám zde žádného, a giž gsem se toho wečera dlauhé chwjle obáwal, an mi nagednau tištěná cedule do očj padla. Wezmu gi, a „I co že? zwolám, Beraunské Koláče od našeho milého wlastence Štěpánka že se zde prowozowati budau? — a od diletantů pro chudé?“ Panj hospodská, žjnka geště mladá, následowně i ohybkého gazyka, mi wyprawowala, že zdegšj panj měšťanostka Rollerowa, dostawši wyššjho powolenj, několikrát hry diwadelnj pro chudé prowozowati, k tomu cjli i nowé diwadlo pěkně malowati dala, a wěci té s nesmjrnau přičinliwostj se ugjmá, a že gegj dwa synowé i dcera, giž wjcekrát, podporowáni od giných této wěci milownjch, hráli, a gak pro pohořelé, tak pro chudé že se giž hezké přispěnj wydobylo. — I radowal gsem se, a skoro neyprwněgšj byl gsem w diwadle.

Malba prwnj záclony giž mi gewila, že mistr diwadlo malowal; pěkné staupenj gi krášlj, tak i ostatnj wše čistě a uměle malowáno; i přál gsem, aby hra se malbě podobala. I podobala se wěru. Beraunské koláče se wýborně podařily, k čemu wšickni páni diletanti pěkně přispěli.

Starého kotláře Perljka představowal p. Petrus, zdegšj kupec, mluwy materské milowný muž. Apolenku panna Tabulářowa, Kiliána pan Roller wýborně, tak gako panna Rollerowa Werunku, představowali. — Prokůpka towaryše kotlárského představowal pan Šmeger, medik, který owšem tjm nad wšecky wynikl, že geho čeština plynaucj gewila, že w gegjm oboru domowem, a literatury i mluwy materské také mimo diwadla bedliw i milowný gest. Tleskali sme wšickni, až nás ruce brněly. — Blahocit mě opanowal, widaucjho, že se drahá naše řeč materská předce wšude od šlechetně smeyšlegjcjch podporuge! — Rád bych byl we gménu chudých, i mém, dobré toto podporugjcj panj měšťanostce poděkowal, nebylo mi wšak přáno, gi spatřiti; oznamugi to tedy Wám, a Wámi wlasti milené.

P....

Čjslo 45té.

2hý r. běh.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnářstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadeech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

5ho listopadu] [1835.

Hlediž — — oddat záhy
Rozmilé se češtině.

Jar. Puchmager.

Nowé české krakowáčky.

I.

Zem se přeodjwá,
Bjlé raucho beře:
Ptactwo gi opauštj,
W cizinu se beře.
Měg ty oděw bjlý,
Červený neb černý,
Gá ti, má djwenko,
Zůstanu wždy wěrný.

II.

W zahradě se kytka
Od wětérku třese,
Přiletj k nj wčela,
Medu si odnese.
Ginoch děwu krásnau
Náhle když přepadne,
Gj, než si pomyslj,
Hubičku ukradne.

III.

Růže se k potůčku
Mjle dolů sklánj,
On gi w běhu ljbá,
O to radowánj!
Djwka má ge krásná
Gako ona růže,
Předc gi nikdo ljbat
Nesmj a nemůže.

IV.

Wěge wětřjk libý,
Po zahradě wěge,
Stromy listem šustj,
Každý kwět se chwěge.
Negsem strom, ni kwjtek,
Když wšak ty, milenko,
Šatem gen zašustjš,
Tluče mi srdénko.

Lad. R.

WDOWEC.

(Ostatek.)

Šestý wýstup.

Wit. Jenjk. Běta.

Wit (stogj z gedné strany, a u welikém zmatku s klobaukem si hrage, nebo na oděwu posskubáwá.)

Jenjk (stogj z druhé strany, ssátek si před očima držj, a usedawě pláče.)

Běta (we swátečnjch ssatech — k Wjtowi.)
Což neslyssjš?

Wit. J slyssjm — gděme tedy!

Běta (postawj se před Wjta.)
Kaukni pak, zdali mi nic neschází.

Jenjk (si nařjká.)

Wit (stranau.) Auzkostj gsem giž celý bledý,
Ten kluk swým řwánjm wssecko pokazj.

Běta (znamená Wjtowu rozpačitost.)
Co gest ti, Wjte?

Wit. Nic — gen pogďme dále —
Pogď, Bětussko, gen rychle giž!
(chce gi odwesti)

Jenjk (hlasitě se zasskytne.)

Běta (se ohlídne.)
Gaký to nářek tady neustále?

Wit (Jenjkowi tagně wyhrožuge.)
Nářek?

Běta (zahljdne Jenjka.)
Což tamto chlapce newidjš? —
Co gest ti, milý hochu?

Wit (stranau.) Weta po mně!

Běta. Kdo ti co zlého způsobil?

Jenjk. J ssla gen; co pak gest gi do mne?
Chce, bych gi tagnosti swé wyzradil?

Běta. Ten klauček se mi ljbj.

Wit (rozpačitě.) O mně taky, —
Wssak nenj času — protož gděm!

Běta (k Wjtowi.)
Čj gest to hossjk s ohniwými zraky?

Wit. Sauseda Jenjk to, — gá geho kmotr gsem.

Jenjk (wzljkage.) Ach! ach!

Běta. Co gest ti?

Jenjk. Hlaupé ptanj!
Wždyť slyssj, že se kmotrem nazýwá.

Běta. Což nenj to?

Jenjk. Ach, gá gi nesmjm ani
Řjci, že on můg otec ge.

Wit (zlostně.) Hrome! Nu počkey, kluku!

Běta (s podiwenjm.) To wěc možná nenj!

Jenjk (k Bětě.) Snad posléz myslj, že to lež?

Běta. Syn! geho syn! — J totě k pomatenj!
(k Wjtowi) Ty okamžitě ať mi s očj gdeš.

Jenjk (chce k Wjtowi.)

Běta (geg zadržj.)
Ty zůstaň; s tebau mám co wygednati.
(k Wjtowi) Ty pak se mžikem dále kliď;
Za ssidbu twau tě musjm potrestati,
A protož gdi, a dle toho se řiď.

Wit. Gen poslyš, Běto! —

Běta. Nic tu k poslaucháni.

Jenjk. Gdi, tatjčku, gá přigdu za tebau.

Wit. Gá ti tu powjm —

Běta. Nic tu k powjdánj;
Git máš; — či neznáš wůli mau?

Wit (odpůrně.)
Gá nepůgdu!

Běta. Co? Ty se protiwugeš?
(postawj se před něho)
Teď poraučjm, bys pryč se bral.

Wit (se ulekne, a hodlá do Bětuščina domku.)

Běta (přjsně.)
Gen zpátky — tam ať wjce newstupugeš!

Wit (se ukloní a rychle odegde.)

Jenjk (stranau.)
Hle, otec spjš, než syn si řjci dal.

Sedmý wýstup.

Běta. Jenjk.

Běta (Jenjka k sobě přiwine.)
Teď Jenjku sem pogď, a řekni,
Co wssecko o té historii znáš;
Gen gesstě wjc mě nenlekni.

Jenjk. Wždyť ani newjm, nač se ptá?

Běta. Gak se to wssecko přihodilo?

Jenjk. Co wssecko?

Běta. Znáš co otce Wjta?

Jenjk. Znám;
Wssak, bych to smlčel, se mi poručilo.

Běta (stranau.) Kyž toho sselmu tady mám!

(nahlas)
Kde pak ge matka twá?

Jenjk. Ta hnige w hrobě.

Běta (rychle.)
Tak dobře — do toho mi nenj sice nic.
Což o ostatnjch dětech známo tobě?

Jenjk. Gá otcůw syn gsem, dětj nemá wjc.

Běta. Což byla matka zač?

Jenjk. Ta z dworce byla.

Běta. Lžda? Tak měla oči zkraucené?

Jenjk. Proto mě předce porodila.

Běta (stranau.) To byly gistě wdawky nucené!

Jenjk. Co pak se má tak na matku co ptáti?

Běta. Nu, welké nemám po nj taužení. —
Nedal ti otec nikdy znáti,
Zeby snad chuť měl zase k ženěnj?

Jenjk. J ondy přissel plný weselosti,
Ač gindá smutně domů chodjwá,
A obegmul mě se wssj upřjmnostj,
A zwolal: „Smutek náš teď konce má;
Zas matku dostaneš, můg milý kluku;
A gakau matku! — nu, wždyť uhljdáš;
Gá negsem hoden, že mi podá ruku,
Tak dobrau gi, a hezkau máš." —
Než potom zřjdka o tom zmjnka byla;
Gá sám wssak neznám newěstu,
Ať splnj gen, co otci přislibila. —
Nu, s Bohem! — Dám se zatjm na cestu.
(chce odegjti)

Běta (ho zadržj.) Ty, — chtělbys tedy matku mjti?

Jenjk. Žebych gi rád měl, upřjmně se znám;
Neb smutné bez ženských ge žiwobytj,
A matka whod by byla nám.

Běta (ho poljbj.)
Ty nesmjš trpět za otcowu winu;
Pogď, nech se, Jenjku můg, poljbit! —
Teď ale za otcem běž, synu,
A hleď mu aumysl můg wygewit.
Ať nechá prosby a wsse nařjkánj;
Chci gedenkrát giž pokog mjt,
A marno tedy geho namáhánj;
To wůle má, a ta se musj djt.

Jenjk. Wždyť dobře; chci mu wssecko powěděti.
Wj proč? — že hezká gest — a rád gi mám.
J mohlaby nás gednau nawsstjwiti,
Gá s otcem potom k nj se podjwám.
(odběhne)

Osmý wýstup.

Běta (djwá se za njm.)
Gaký to kluk, pln žiwobytj,
Gak čiperně si počjnal! —
Pro něg — — ne, nemůže to býti,
Sámby mě třeba zlobjwal. —
Giž pewně u mne uzawřeno,
Že nechci sobě wdowce wzjt;
Sausedky by zlehčily mé gméno,
By měla wybjrawá s wdowcem gjt.
Ne, ne — ten klauček arci, — mám ho radssj —
Než Wjta? — Ne, — ač byl mé lásky nehoden,
Genž byla nade wssecko sladssj! —
(kolem se ohljžj)
Gsem welmi ráda, že ssel ze wsi wen. —
Wssak do města se sama nepoženu,
Mě bolj hlawa, k chůzi nemám chuť,
A domow má dnes pro mě wětssj cenu. —
(pomalu se domů ubjrá, stále se kolem ohljžegjc)
Wjt gesstě negde —
(wzdychne si) Chwála Bohu buď!
(gak se ke dweřjm přibljžj, wkročj gi Wjt naproti a na kolena před nj padne)

Dewátý wýstup.

Wjt. Běta.

Wjt. Ach, odpusť!

Běta (chce odegjti.)

Wjt (gi zdržuge.) Běto!

Běta (upeypawě.)
Nech mě na pokogi!

Wjt. Ach Běto! promiň chybu mau.

Běta. Gen wstaň!

Wjt. Ne dřjwe, až mi podáš ruku swogi,
Sic umru z lásky před tebau.

Běta (poraučj.) Wstaneš?

Wjt (spěšně se wzchopj.)
Hned; wždyť bych za neposlussnost se styděl.

Běta (polohlasitě.)
Teď táhni!

Wjt. Dey mi dřjwe odpowěď.

Běta (se ohljžj — aufstěpačně.)
Kde pak máš Jenjka?

Wjt. Tam gsem na lukách ho widěl.
(hledj na nj. — Přestáwka)

Běta (také z něho očí nespustj.)
Nu?
Wjt. Genom se tak nesskareď;
Tokˇ ani nesluššj k twé kráse.
Běta. Což tobě po krásných a ššeredách?
Či nezbila Lida ššilhawá se
Tobě? — a nebyl gsi s nj wesel o wdawkách?
Wjt. Ach, Lidu gsem si musel wzjti,
Než lásku mau ty genom máš.
Běta. I ať si; — nemohu předc gista býti,
Že hezká gsem, an ty mě chwáljwáš.
Wjt. Nu, Lida ššilhala gen gedným okem,
To druhé bylo rowné dost.
Běta. Gá obě rowné mám; a protož ani krokem
Giž za mnau nechoď, — newjtaný's host.
Wjt. Což newidjš, že litugi swau chybu?
I že gsem trestu hoden, uznáwám;
Gen odpusť mi, a uwěř mému slibu,
Sic — do služby se někde dám.
(Přestáwka.)
Běta (si se zástěrkau zahráwá.)
Wjt. Gen powaž — kdybych s tebau byl měl swatbu mjti,
A umřel, zachowey Bůh! — před tebau,
A tebe teď si žádný nechtěl wzjti?
Widjš, tak práwě nakládáš ty mnau.
(Přestáwka.)
Běta (si ššaty urownáwá.)
Wjt (poněkud nakwaššen.)
Teď prawjm, bys mě wjce nezlobila!
Běta. Tys tedy wdowec? —
Wjt. A co wjc?
Cožbysi wěru wdowce nezwolila?
Běta (studeně.) Gá nechci wdowce.
Wjt. Proč pak, chceš-li to řjci?
Běta (se smjchem.) Proč? —
Wjt (wždy horliwěgi.) Ano; nechci wjce zapjrati,
Že wdowec gsem, i Jenjček ge můg;
Wššak pro ten staw mě odbýwati,
To lze gen — hlaupý rozum twůg.
Běta (pohoršsená.) Ty!
Wjt (zprudka.) Nech mě mluwiti, když huba gede,
Beztoho z naššj lásky nebude giž nic;
Mě moge zas tak slepě nezawede,
A k tobě ani nepřikročjm wjc.
Kdo lásku wdowci odepjrá,
Ten tropj pauhé hlauposti.
Ať prwnj tedy neumjrá,
Negsem-li druhé k libosti.
Kdo pro ženu se uwaluge w bjdu,
Rozumu nemá — na mau česť!
Gá pak gsem neměl ššilhawau kdy Lidu, —
Ta měla oči krásné.
Běta (se rozkřikne.) Lež to gest!
Wjt. Gen kdybys o Lidě mi nemluwila,
Kterau gsem z lásky wywolil;
Neb každý wj, že hezká byla —
Ba hezčj nežli ty.
Běta (pro sebe.) To w zlosti promluwil.
Wjt (mjrněgi.)
Teď očekáwám rozhodnutj,
Zda na aumyslu postogjš
A mě si newezmeš.
Běta. Nemáš wjce k řeči chuti?
Wjt. Giž hotow gsem.
Běta (prudce.) Hleď tedy, ať se odstranjš!
Wjt (taktéž.)
Giž gdu, — gdu — (pomalu odcházj) gdu —
(wrátj se) než pro tenkráte
Ti odpustjm, když hned se rozmyslljš.
Běta (welmi hněwiwá.)
Gen gdi; mě neuwidjš wjcekráte,
An se mi wjc a wjce protiwjš.
Wjt. To tedy twoge wůle nezkrocená?
Běta. Twau ženau bylabych gen bezděky.
Wjt. Nu s Bohem; — budiž tedy opušštěna.
Běta (neodpowjdá.)
Wjt (k nj přistaupj.)
Ge w skutku lásce konec?
Běta. Na wěky.
Wjt (si powzdychne.)
Ba na wěky! (pomalu odcházj.)
Běta (po chwjlce se kradmo ohljdne.)
On gde? — gá zle s njm hrála;
A muže nerádа bych ztratila.
(auzkostně)
Wždy kráčj dál — giž bych se o něg skoro bála —
A hned se raděgi s njm smjřila.
Wjt, (an se také po očku ohljžel, zůstane nazad státi.)
Běta (radostně.)
Teď zůstal stát. (zůstane stát, aniž se wjce obrátj.)
Wjt (pro sebe.) Předc musj srdce dobré mjti,
Stále se po očku sem ohljžj. —
(Pomlčenj)
Tak dlauho neměla by w mukách býti.
Běta (stranau.)

Smjření se mi gistě nezkijí;
Než, Bětuška se sama nezahodj,
A k udobření prwnj nekročj.
Wjt (neustále se po nj ohlíží — po chwjlce)
Zdá se mi, že giž hněw se sebe shodj,
Neb se tak škaredě wjc nemračj.
(několik kroků popogde)
By odpustila, budu prosby wzdáwat,
Neb giž to we zwyku; — nu, buď to zkušené!
(zase popogde)
Wšak stůg, — zde radš gi budu očekáwat,
An řjci by mohla — že ne!
Běta (stranau.)
Než bych mu měla prwnj slowo dáti,
Co žiwa raděgi se neprowdám.
Wjt (stranau.)
A kdybych zde měl dwadcet roků státi,
Nehnu se, až prwnjch slow se dočekám.
(bez pohnutj státi zůstanau, Běta w předu, Wjt nazad)

Desátý wýstup.

Wjt. Běta. Jenjk.

Jenjk (žádného nepozoruge — pro sebe.)
Tatjček řekl, že gde do zahrady,
A Bětu mi co matku přiwede;
J tok bych musel čekat dlauho tady,
Než on co do pořádku uwede.
Mě arci brzkau naděgi tu kogj,
Předc wšak se za hodinu newracj. —
(zahljdne ostatnj)
J hle! co to? — zde pantatjnek stogj,
A zde se panj matka odwracj!
Gak oba stogj bez pohnutj,
Gako když těžce přikowáni gsau!
(usměge se)
Nu, gestli gá gim nedodám teď chuti,
Na wěky se mi z mjsta nepohnau.
(gde od gednoho k druhému a do prostředka ge swede)
Hei, matko! — otče! — genom bljže! nechte zlosti!
(když oba tak bljzko sebe stogj, že gich dosáhnauti může, pogme ge za ruce, a do sebe wložj)
Geště bljž! (stranau) Gak se směge tatjček!
Wjt a Běta (na sebe pohledj, a obegmau se.)
Jenjk (stranau.)
Nu — nynj gsau si bljzko dosti!
(nahlas) Wywedl to tak dobře Jenjček?
Wjt. J pogď sem, kluku, — dey mi poljbenj —
(poljbj ho)
(stranau) Swůg žiwot za něho bych dal.
Jenjk. Což pak ti dáwno powědomo nenj,
Že pro tebe — co možného — bych udělal?
Běta (obegme Jenjka.)
J ke mně pogď — tak — bych tě poljbila,
Neb za milého synka tebe mám.
Jenjk (podá gi ruku.)
Tak, panj Běto! — teď se přeswědčila,
Že rád gi matkau nazýwám.
Wjt (ruku gi podáwá.)
Nu, panj Běto!
Běta (twáře zástěrkau si zakryge.)
Wjt. Gsi teď spokogena?
Běta. Až na wěc gednu, pro niž se mi neljbjš.
Wjt. Mluw tedy, a wěc bude zaprawena.
Běta. Že mjsto „Bětuško" giž panj „Běto" djš;
Bětuško, řjkal gsi mi, co se známe.
Wjt. J chceš-li, Bětuškau gsi wěčně.
Běta. S radostj!
Wjt (wezme gi za ruku, a druhau se chopj Jenjka.)
A tak i hned le oddati se dáme,
Pak pospjšjme k městské slawnosti.
Jenjk (se mu hbitě wyrwe.)
Ne, ne; — tok nadarmo se pozdržjme!
(k Bětě) Ach, panj — — (zpamatuge se)
Bětuško, ach nedey slowo swé!
Wždyť beztoho giž málo uwidjme,
(s rozmarem)
Pro wěčné upeypánj twé.
(pro sebe)
Musjm gá na ně pozor mjti! —
(Wjta gednau — Běty druhau rukau se uchopj)
Ty sem pogď, otče — matko, semhle pogď! —
Dnes nesmjte už nic mi odepřjti,
Aniž se wám snad pro hodinku žalost ploď;
Gak mile po městě se ohljdneme,
Hned s wáma půgdu na swatbu a ples,
Nynj se rychle ke slawnosti hneme; —
Či gsem si toho nezasaužil dnes? — —
(za sebau oba táhne, an se smjchem za njm pospjchagj.)

Opona spadne.

Ceſtowní hudebnjci čeſſtj. *)

Wýtečné hudebnj ſchopnoſti Čechů gſau tak známy, že i ti zagiſté někdy ſe potěſſili hudbau některého ceſtugjcjho zboru čeſkých hudebnjků, kdož gakteživ we wlaſti gich nebyli. Neboť zborowé tito wydáwagj ſe welmi daleko, a newracugj ſe do ſwé wlaſti třeba po kolik let. Daleko do Rus doſtali ſe giž nezřjdka, při čemž we hlawnjm této řjſſe měſtě uſſim wyſokého panſtwa a ſproſtého lidu rozkoš, ſobě pak hogný ziſk ſtrogili. Přihážjwáť ſe, že mnohý z nich kolik ſet domů přineſe, a za to ſobě nějaký ſtateček zakaupj. — Spatřjme-li ge na ceſtách gegich, neſlyſſewſſe ge nikdy dřjwe uměnj gegich prowozowati, lehko bychom uwěřili, že zbor takowý wjce na rozplaſſenj lidj, nežli ku přiwábenj gich hude. Gak libě ale lidé tito prwnj zwuky z náſtrogů ſwých wylákagj, zapomeneme na wſſecko wůkol ſebe, ſtanauce ſe řjkagjc cele uſſima. Uměnj ſwé prowozugj na ceſtách téměř gediné na ſaukacjch náſtrogjch. Zběhloſt gegich na nich, něžnoſt a čiſtota zwuků nimi wywozených dokážj wſſak brzo miſtrowſtwj gednoho každého. Komu ſe kdy ge ſlyſſeti poſſtěſtilo, býwá hudbau gegich tak pogat, že gi téměř wſſude a od každé giné rozezná. Sám gſem to kolikráte na ſobě poznal; kolikráte ſlyſſel gſem wenku hudbu, gižto gſem i hned za čeſkau uznal, a w ſkutku poptaw ſe bljže, byl gſem w domněnj ſwém potwrzen. Potud gſem to dowedl, že gſem we Wjdni negednau poznal, kdy při tamnějſſjch zborech hudebnjch we weřegných zahrádkách gednotliwj čeſſtj audowé hráli.

Mám za to, že pro ſwé důwody přjliš daleko nezacházjm, prawě, že kromě giſtého přirozeného hudebnjho daru zwláſſtě i politické ſrownánj Čech k wywinutj této hudebnoſti přiſpěly. Feudalnj zřjzenj za minulých čaſů zůſtawily w powaze národu gakauſi zaſmuſſiloſt, giž teliko hudbau mjrnj. Samo katolické náboženſtwj, gemuž lid ſrdečně oddán, podporuge ſlawnými obřady ſwými zamilowánj hudby. Kromě toho libuge ſobě lid w pautech na mjſta wjce méně wzdálená, při čemž powždy mnoho zpěwu též i hudby; wſſjm tjm probuzuge ſe onen dar, k wyšſſjmu doſpěnj ſám pak ſe ſnažj.

Dar tento newyſkytá ſe wſſak wſſude w Čechách ſtegnau měrau. Neyſkwělegi gewj ſe w hornjch kragjch, we hradeckém, boleſlawſkém, litoměřickém a žateckém; z nich pocházj též neywětſſj čáſtka ceſtugjcjch zborů. Že ſe zde neywýborněgi wzděláwagj, toho gſau opět zwláſſtnj přjčiny. W kraginách romantických probuzuge ſe ſmyſl hudebnj mnohem ſnáze, nežli w rowném kragi. Sám ohlas, wſſecku hudbu zdwihagjcj a zpřjgemňugjcj, zbudj w hudebnjku giſtau horliwoſt, přiſpjwage mnoho k geho dalſſjmu zdokonalenj. A wſſak záhy giž zamilugj hudbu pacholeti, když gakožto paſtýř na pjſſťalu (ſopeljnu) ſwau ſi zahráwá, a ohlas zwuky geho lahodě zpět mu přináſſj. Negednau ſlyſſel gſem w horách čeſkých paſtauſſky na gegich proſtické, od nich ſamých řezané pjſſťaly prawé koncerty hráti, a na neywýš byl gſem překwapen, ſpatřiw, blj že přicházege, chudobný náſtrog, z něhož tak ljbezné zwuky wyluzowati uměli.

Hudebnj konſerwator pražſký geſt obzwláſſtnjmu tomuto nadánj Čechů k weliké platnoſti. K gak wyſokému ſtupni doſpěl, známo geſt, neboť we wſſech haluzjch hudby wyſlalo giž miſtry do ſwěta. Kdo kdy koncerty nimi dáwané ſlyſſel, býwá tak zmlſán, že uſſim geho gedwa kde ginde za doſt ſe učinj. Na tomže konſerwatoři wycwičugj ſe oni mladjci, gežto ſe k učitelſkému ſtawu připrawugj. Obdržewſſe wenku úřad, přinášegj k němu netoliko náchylnoſt ſwau k hudbě, nýbrž nalezagj tamže též tolik ſaucitu, že ſe horliwoſt gegich geſſtě wjce rozohnj, a oni ſi w krátce celý hudebnj zbor zřjdj. Podiwugeme ſe, ſpatřugjce we wſjch, kdež bychom gedwa nějakého hoſpodſkého wrzáka ſe byli nadáli, prawé umělce a wirtuoſy, a ſhledáwagjce w každé téměř chyſſi hudebnj náſtrog, od někoho z rodiny wýborně-hraný. Tráwjce w takowé wſi garnj wečer, překwapeni býwáme wýbornau hudbau, kteráž nás tjm wjce zagjmá, poněwadž ſe pod ſſirým nebem prowozuge, a okolnj hory a křowiny zwuky gegj přerozmanitě odrážegjce, celku gakéſi kauzelnoſti dodáwagj. Děgeť ſe zde lidem gako ſlawjkům, gež ohlas anebo ſok wždy gen rozdráždj, aby ſe o wſſecky zwuky wynaſnažili.

Nikdy newygde mi z paměti, gak gednau přjtel můg, ſe mnau ſewernj čeſkau hornatinau ceſtugjcj, překwapen byl, uſlyſſew w hauſſtj, od nějaké wſi nás poſud laučjcjho, přewýbornau, welmi plnozwukau hudbu. Znage to giž a wěda, co že o tom ſmeyſſleti mám, přemluwil gſem geg, že na blj žku ubytowán geſt pluk králowſké pěchoty, a že geho welitel, w této weſnici meſſkagjcj, od plukownjho zboru ſobě

---

*) Tuto, p. Elsnerem w „Auslandu" podanau, zprávu sdělugeme se čtenáři swými w tom aumyslu, aby poznali, co že cizozemci o hudebnjcjch naſſich ſmýſſlegj.

hráti dáwá. Opogený obzwláštnj tauto a plnau hudbau wogenskau, přispjšil sobě co mohl do wsi. Gešště widjm udiwený geho obličeg, když místo wogáků toliko wesničany spatřil, a domnělj hautboisté we prosté tkadlcowské a sedlšké gonáky se proměnili. Celý zbor záležel z desjti, s sebau we- spolek gako o záwod hragjcjch osob. Zawděčiwše se gim maličkostj, měli gsme to potěšenj, že gsme hudbu gegich ge- ště as hodinu slyšeli.

Zastawenjčko hráwagj při každé slawnégšj přjležitosti, na př. o gmeninách wrchnostj, gegich úřadnjků, u swadeb, w masopustě a g. Pak se ale hýbe celá wes. Čemu se wšak při tom neywjce co diwiti, gest pokog, při takowých přjležitostech panugjcj. Slýcháť se owšem mezi tjm mlu- witi, nikdy wšak newýská se, aniž se tropj hluk, a zwlášště dokudkoli hudba hrage, neosmělj se nikdo ani se hnauti. Wjdal gsem, kterak zwlášště při dobře přednášených adagi- nách hluboké pohnutj na wšech oblicegjch se malowalo, ano mnohé oko i slza zalila. Přigde-li konečně řad na taneční kausky, obžiwne opět celé množstwj, djwky počjnagj poska- kowati, a mladjci přitlaukagj takt nohama, chwjlka — a bál gest zde; neboť Čechowé milugj tanec téměř tak náružiwě, gako hudbu. Ale gakož mistrowé w hudbě gsau, tak a ne ginák prokážj umělost swau i w tanci. Obzwlášštnj wšak obratnostj a půwabnosti tancugj národnj swůg tanec r e y- d o w á k a. Wida, kterak zde sprosté djwky sedlšké umělost a wnadnost takowau progewowaly, gakowých bych se byl gakté žiw do nich nenadál, pomyslil gsem si, gakby as nosek krči- wily, kdyby týž tanec widěly, gak se na bálech wyšší třjdy tancowáwá.

Gak libě se některá společnost dohromady ucwičj, a každý na swém nástrogi neywětšj umělostj hrage, ačkoli nikdy na giných naprosto nezběhlým býti nesmj, pak se na- wrhne celý způsob cesty. Menšj wětšj štěstj, gehož ginj před njm na cestách takowých došli, působilo hlawně při wolenj tomto. Gak giž swrchu podotknuto, paušštj se wětšj gich částka k sewеru, poněwadž tam obtud druhowé gegich neywjce peněz domů přináššegj. W Sasjch a Prusjch dařj se gim giž dobře, a to býwá gim polúdkau, aby se gešště dále paušštěli. Na gednoho ze sebe wznesau ředitelstwj; on má i při dělenj wýdělku gakausi, ačkoli nehrubě patrnau přednost. Kasu dělјwagj částkgi, aby každý sám o schowá- wánj podjlu swého pečowal. Zřjdka kdy pošlj některau částku zisku swého domů, poněwadž se autrat poštowských štjtěgj, aniž tuze wěřj, že to gistě domowa gegich dogde. Nosj tedy wšecko s sebau. Před olaupenjm gsau gisti, poněwadž společnosti gich z 6, 8 i 10 členů, obyčegně mla- dých a silných záležegj. Poněwadž gen k tomu hledj, aby sobě něco ušetřili a domů přinesli, žigj wšude welmi skrowně. Často zůstáwagj po kolik let w cizině, takže doma někdy giž i raděgi žádagj, by se opět wrátili; až se pak ko- nečně s nasчráněným penjzem přiberau, kterýž stačj k za- početj žiwota, weblé gegich způsobu pohodlného. Žeby byl který na cestě zbarebačil, snad se ani nepamatugi.—Možná twrditi, že ze čtyr oněch kragů, z hradeckého totiž, z bole- slawského, litoměřického a žateckého pařáde kolik set tako- wých hudebnjků swětem chodj. Tak se stáwá, že cestugjcj w hornatinách kragů těchto pěšky, hledá-li průwodce, ne zřjdka na takowého hudebnjka uhodj. Pak býwá rozprawka welmi zagjmawá. Sešel gsem se gednau s podobným hu- debnjkem, kterýž na cestách swých Bawory, Rakausy, Uhry, Sedmihrady až do Multan byl prošel. To mu wšak nesta- čilo; we čtyřidcátém roce wydal se znowu gešště do Prus a do Rus, a dorazil až do Petrowa. Wyrážejnjm se s njm utekla mi přjgemně cesta, a muž ten potěšil se sám welice, shledaw, že wšecka ta mjsta znám, w nichžto on byl bìel. Daleké tyto cesty a dlauhé nebytj doma neodnjmá gim wšak gich národnosti, takže na nich w málo letech po nawrácenj žádné stopy cizozemstwa se nespatřugj.

(Až potud p. Elsner, my pak gen gešště to přánj přidáwáme, aby i ti, kdož doma za kamny zůstáwagj, těch- to cestownjků následowati, a drahau národnost cizozemstwjm nespetřowati ráčili.) **B. St.**

Hádanka.

Sličné sestry, w ruce ruku
W spanilý zbor spogené,
Hlásky tři libého zwuku
Tworj gméno děwy mé.

Prwnj s druhau slowo tworj,
Kterým ginoch gmenuge,
Djwku swogi, an k nj horj,
A gj srdce wěnuge.

Druhá s třetj stegně splýwá
W gméno slávské bohyně,
Gižto mladé srdce wzýwá
Rádo w každé hodině.

A kdo t y t ř i kwěty swige,
Pěkný wjnek uplete,
Tagnau raušku odekryge
Z gména mého děwčete.

B. Pichl.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Kafrowé (w Africe), chtjce wola zabjti, položj geg na hřbet, řemeny takto upewněnému do žaludku djru prořjznau, a mocně mu rukau wnitřnosti z těla wyrwau. Wůkol stogj giž zástup lidu, a snědj wola hned takořka gesstě napolo žiwého s přenáramnau chutj.

Gistá panj w departementu sewerowýchodnjch Francauz podáwá 1500 franků za odměnu tomu, kdoby gj od 14ho kwětna 1833 nepřjtomného manžela budto přiwedl, anebo gj aspoň zprávu dal, kde se nynj zdržuge. Dle popisu gest 40 let stár, má weyssku 4 střewjců a dwau palců, černé wlasy, na hlawě pleš, twář snědau, ne přjliš přjgemnau, a na lewé ljci má gizwu w podobě V. — Wěru, weliká manželská láska! — 1500 franků za tak neauhledného, také ne mladého, a snad dokonce newěrného manžela.

Pan B. na otázku, proč swau dceru za muže prowdal, který až dosawád geho nepřjtelem byl, odpowěděl: Z pomsty gsem to učinil.

Kauřenj cigarra na weřegné ulici w Londýně giž tak zobecnělo, že i sskolnj klučjci s cigarrem w hubě wykračowat se spatřugj. Giž roku 1616 se přjlissně kauřenj tabáku tak horlilo, že gistý Derby celé swé znamenité gměnj gen pod tau wýminkau synu poručil, gestli tentýž kauřiti nebude. Napadneli ho kdo z přátel kaužjt — stálo wýslowně w kssaftu — má práwo, wssecko pozůstalé gměnj sobě přiwlastniti. — Tomuéby arci zabafnutj draze bylo přisslo!

Gistý muž w Southamptonu dal 14,000 flassj 6000 exemplárů powssechnjho dégepisu naplniti, pečliwě zacpati a zapečetiti, a na wlastnj autraty do neyhlubssj propasti ledu, bljže Grénlandu, donesti, aby totiž, kdyby země ku zkáze přissla, tyto flasse po wodě plawaly, a budaucj obywatele země o někdegssjm wěku zprawily. Zagisté wjc než weliká péče o potomstwo, aspoň onen muž tak mysliti musj. Tolika penězi se wssak potomstwu lépe pomoci mohlo gakýmkoli giným způsobem.

W Massillonu, w kragi Ohio nazwané, byl r. 1832 nalezen w bažině asi 2 stř. pod zemj obromný tesák (zub), kterýžto 9 střewjců, 6 palců délky a 8 palců w průměru měl. Dwau mužů bylo zapotřebj, geg pozdwihnauti. Nassło se též několik obromných hnátů, z čehož se saudj, že ono zwjře newméně 60 střewjců dlauhé, 22 wysoké, a 12 stř. ssiroké býti muselo.

Sny býwagj podiwné, a podiwně se někdy wygewugj. W Alexandrii, kdežto si mor wztekle počjná, zdálo se gistému moslemjnowi, kupci, že w geho domě gedenáct osob mor zachwátj. Probudiw se, počjtal osoby w domě, a s hrůzau shledal, že i on do počtu patřj, poněwadž krom něho gen deset osob w domě bylo. Strach se ho ale gesstě wjce zmocnil, když gesstě toho dne pět, a druhého dne druhých pět osob zemřelo. Že se mu žen wýslowně wygewj, a že nynj i naň, co na gedenáctého, dogde, bylo mu nynj hrůznau gistotau, a proto také swých přátel požádal, aby častěgi k němu do domu dobljželi, a nagdauli geg mrtwého, aby geg slussně pochowati dali. Gistý muž o tom slysse, použil kupcůw strach před smrtj, a wlezl mu o půl noci do pokoge. Kdo to? zwolal kupec. Posel smrti! odpowěděl zloděg, načež se kupec, gakoby se smrti schowati chtěl, w posteli celý se přikryl, a zloděg, kde gakých klenotů nassel, sbjral. Giž byl bjlý den, a kupec si gesstě nedůwěřowal, hlawy wystrčiti, a kdo wj, kdy by to byl učinil, kdyby geg byli před polednem přátele nawsstjwit nepřissli. Gdauce po schodech, spatřili tu mrtwolu; byl to onen zloděg, kterého giž s krádežj na schodech mor zachwátil. Ten byl tedy ten gedenáctý, a kupci zůstaly klenoty i žiwot.

—j—

Byloť práwě we středu ráno. Wausy mi od neděle narostly, a gá běžel k lazebnjkowi. Sotwa že se posadjm na stolici, a mládenec na dundel pěn po bradě rozhánj, přissla gakás selka, bradu magjc podwázanau, a prosila upěnliwě, aby gj ranlékř wytrhl zub, který gj, gak dokládala, předesslau noc hrozných bolestj byl způsobil. I hned se tu geden z přjtomných — tussjm ranlékř sám — welmi rychle k tomu měl; posadiw selku na stolici wyndal pelikán, a — nežli se kdo nadál, posskakowal onen zlopowěstný zub po zemi. Wssj bolesti zbawená selka wstala rychle z osudné stoličky, a wypláknuwssi si usta, bradu wssak opět podwázawssi, tázala se, coby dlužna byla. Dwadcetnjk, dal onen diwotwor za odpowěd, pelikán dočista wycjděný ukládage. Dwadcetnjk? tázala se selka protaženým hlasem, a bylo na nj widěti, že se nad tjm nemálo pozarazila. Pane! řekla konečně, toť bez swědomj. Gá si wloni dala trhati zub, a ten se se mnau natáhal a narasowal přes dwě hodiny po pokogi, gako s howadem, a požádal desetnjk. Wy pak gste byl hotow minutau, a můžete žádat dwadcetnjk? I to ge bez swědomj, prawjm. — Gak se konečně shodli a rozessli, newjm, má brada byla zatjm oholena, a gá ssel, odkud giem byl přissel.

J. W.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 46té.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, ať wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

12ho listopadu]

Pewná mysl, zbožná wjra —
Štjtem našjm buď!
S.

[1835.

C i z i n e c.

Ze swé wlasti w garnjm kwětě
Tagnau mocj gsa wyhnán,
Blaudil ginoch w cizjm swětě
Nerozuměn a neznán.

Swého wnitřku žalné zwuky
K gemné harfě smutně pěl;
Ale ohlas tagné muky
W žádném srdci nezawzněl.

Nikde nebylo proň stánj,
Nikde pokog, nikde klid;
Geho mluwy nikde zdánj,
Wšudy cizjm zwal ho lid.

Genom samoty a skály
K želu budil geho hlas —
Ach, to mrtwě wětry wály
Nazpět wlastnj nářky zas.

Genom kwjtky w nočnj mlze
S njm potichu plakaly —
Ach, to chladné byly slze,
Kwjtky citů neznaly.

Tak ho dál a dále hnala
Tauha neukogená,
W prsau hluboká zůstala
Rána nezahogená.

Až k twrdému přišel hradu,
Kde swé žely nocj pěl,
Ai tu k němu z wonných sadů
Stegný sauhlas tichem zněl.

Nebyl zwuk to w mrtwé skále,
Srdci přjbuzný byl cit;
Nešel odtud nikdy dále,
Milosti gsa blahem zpit.

A kdy den za horu zašel,
Nezazněl hlas taužjcj,
Neb co hledal, tady našel,
Srdce spolucjtjcj.

F. B. Trojan.

Angelina.

Meine Ruh' ist hin,
Mein Herz ist schwer,
Ich finde sie nimmer
Und nimmermehr.

Goethe.

W myssléńkách pohřjžen bral se hrabě Sokolow ke hřbitowu. Gemná bolest zastjnila mu nynj mužnau, pěknau twář, an tu oko geho posléz i pomnjk dostihlo, pod njmž milá geho sestra wěčný spala sen.

Tak tebe opět nalezám! zwolal, k nebi pohljžege, gakby tam chtěl zesnulau spatřiti. — Když gsem tě opausstěl, kwětla gsi co růže! Ani rozlaučiti gsme se nemohli, an gsi se brala ze swěta temného w kraginy gasněgssj; cizina mě pautala.

A wsseká minulost gakoby w ljbezné záři rozprostřela se nynj před geho dussj. Zpomjnalť na léta dětinstwj, gež byl ztráwil s drahau sestrau. I w letech ginošských byla dobrým geho angelem, a posléze i ctnostnau choť mu w náruč uwedla, stálými prosbami toho na matce wymohssi, že požehnánj swege tomu sňatku neodepřela.

Protož byla geho prwnj chůze w hlawnjm městě k hrobu sestřinu. Kočár geho gel zatjm k druhé sestře, owdowělé hraběnce Kamenské.

Gesstě seděl zamysslen na drnowém sedátku wedlé hrobu, čerwenawými a zažlautlými listy na podzimku pokrytého. Tuť za sebau hlasité sstkánj zaslechnul, i poslauchage se obrátil. — Pod wysokau ljpau seděla tu ženština s twářj zastřenau; nemohlť na ni, leč usslechtilau postawu, seznati. W ruce držela kytku zelených bylin, okem upřeným hledjc na zemi.

Ach, kdy se ukončj muka má! — zwolala třesawým a bázliwým, spolu wssak i lahodným hlasem; wstala na to, a hraběte nepozorugjc, brala se ze hřbitowa.

Podiwno! zasseptal Sokolow, a když mu napadlo, aby se za ženštinau podjwal, byla giž dáwno zmizela. — Nynj si k sestře pospjssil, kteráž geg, drahný čas newjdaného, upřjmně wjtala.

* * *

Bylo po prwnjm pozdrawenj a obapolných, negdůležitěgssjch otázkách. I předhodila nynj Florentinka bratrowi, že se po čtyry léta w hlawnjm městě ani widěti nedal, za náhradu žádagjc, aby tu nynj hodně dlauho se pozdržel. Nemohlať pochopiti, gakby se muž geho wzdělánj a ducha na wzdáleném zámku zdržowati mohl.

Mně tam kwete blaženost, odpowěděl hrabě poněkud roznjcen. Duch můg se odgakžiwa klonil k samotě. Gá nynj na swém starém zámku wladařjm, ačkoli w okresu malém, předce proto požehnaném. Poddanj mě ctěgj, Emilie mě miluge gako o dni swatebnjm, a můg malý, třičtwrtiletý Wiljmek usmjwá se na mne gako andjlek. Cožbych si mohl gesstě žádati?

Florentina umlkla; nepowedlo se gi wssak dobře, aby podiwenj swé nad změnau bratra neobgewila. Ze žiwého weseljka, a miláčka krásné pletě utwořila prostá, něžná manželka muže za wzor wssj domácnosti. Předce wssak neustala prosbami naň doléhati, aby se na delssj čas we městě pozdržel, ačkoli hned po zaprawenj swého řjzenj odgeti chtěl.

* * *

Když po dlauhém čase přátely swé opět spatřugeme, podobá se, gakobychom ge nacházeli w giné podstatě, ačkoli často genom náš duch proměnám se byl podrobil. Giné zwuky byly se zatjm w dussi nassi ozwaly, a podobných nynj wjce u přátel neshledáwáme.

Poněkud nemile překwapen chodil hrabě po pokogi. Florentina zdála se mu býti celá změněna.

Florentina byla spanilá, gako kdy gindy; a wssak ruměnec twářj gegjch byl genom na půgčku; celé gegj chowánj bylo gako na strogi, rozpočjtáno.

Přeresté množstwj mužů, řekl, gežto se kráse a bohatstwj gegjmu kořj, celau gi zkazili. Dnes na ni pozor dám, a nenj-li w skutku, gak býwala, musj se mnau na wzdálený zámek.

Hodina, k společnosti určena, padla. W auhledném oděwu wkročil do sálu. Co spanilý wěnec seděly tu dámy, a gich modré, i černé oči s oblibau stjhaly leporostlého muže. Potichu a potagmu nalezaly na něm mnoho chwályhodného.

I muselť o swých cestách wyprawowati; wssickni poslauchali s pozornostj, an se praud geho slow ljbezně i ohniwě rozléwal, a tichaunký powzdech wywinul se z mnohých spanilých prsau, an posléz rozprawkau o choti swé zmjnku učinil.

Musel wssak na to s přjtelem poněkud se wzdáliti; a takž oba we wýklenku wysokého okna stogjce, howořili spolu o záležitostech tagných, an se zatjm w společnosti hlučná rozwázala rozprawka. — Tu Sokolow náhle sebau trhnul: na bljzku zawzněl ženský hlas, pln přepodiwné ljbeznosti.

Mladá panička stála tu nedaleko, obklopená kolem pánů, s nimiž se w gazyku francauzském o diwadle bawila. Bezděky přistaupil také Sokolow. Neslyssel ale, o čem rozpráwěla; s obdiwenjm a wytrženjm tolikо se té čarodějné bytosti djwal.

Bylak to postawa lepotwárná, sstjhlá, wysoká; w twáři gi spočjwala usslechtilá důstognost. Gakoby růžowé obláčky přelétaly gi přes ljce, an mluwila. Nynj oči swých pozdwihla. Takowých očj Sokolow gesstě newiděl. Gako dwě hwězdy, ohněm kauzedlným, naň hleděly.

Ptal se sauseda na gméno krásné paničky.

Panj baronka Poleská, odpowěděl tento; wdowa a wesskerého pokolenj ženského koruna. Wnadná bez požadowánj, wtipná bez ausměssku, wzdělaná bez přepiatosti, dobročinná, spolu i bohatá, z dobrého rodu a dobré powěsti.

Slowem prawý angel! doložil hrabě, a wssude gi stjhal očima. Saused a přjtel geho učinil geg nynj na bratra gegjho, ritmistra Dobřanského, a na sestru, slečnu Fanisku, pozorna.

Newyslowné, nepowědomé pauto wábilo hraběte k panj Poleské. I prosilť přjtele, aby geg představil, a giž w nadobyčegném pohnutj před nj stál. — Kam se wssak řeč geho poděla? Dlauho musel přjtel sám mluwiti. Konečně se tento wzdálil, baronka pak znenáhla se zasmussila. Slza se gi wyronila z oka.

O, komuž tato slza obětowána? zwolal hrabě rychle i wraucně, njzko se k nj skloniw.

Bolnému zpomněnj! odpowěděla tato hláskem slawičjm, oči taužebně k němu pozdwihnauc.

Odpusstěnj, milostpanj, prosil hrabě, že gsem tak nepozorliw o wyswětlenj této drahé perle se osmělil; když ale duch opaután tolikerau wnadau — — w tom se zamlčel, gakoby se strachowal, že byl mnoho progewil, a zarděw se sklopil oči.

Wasse osoba mi žiwě podobu dáwno zésnulého přjtele na mysl uwedla, a toť gest, proč se mi také wy giž w prwnjm okamženj gako přjtel obgewugete.

Gestli gsem gá wassnost kdy widěl, čili gen wýtwor snů mě mámil — to wěru newjm; gen tolik mi powědomo, že se mi onau bytostj býti zdáte, kterau gsem dlauho wyhledáwal nadarmo. Milugi ženu gako angela, choť mau; se sestrau mi neywěrněgssj přjtelkyně zemřela; w srdci mém gesstě se mjsta nacházj, milostpanj, — ó kéžbyste ge chtěla wyplnit!

Bude-li w mé moci, pane hrabě — mohuť mužj přjtelkynj byti, gelikož duch můg wždy taužj po důstognégssjm. Tyto spolky mě unawugj. Co gsem dnes posledla, zegtra se mi opět powjdá; gsemť prostosrdečná, milugi prawdu, (při tom zbledla) city a myssléпky nerádа stawjm za hradby společenských obyčegů; w těchto spolcjch se ale každé upřjmněgssj slowo, každá žiwěgssj, mimoobyčegná myssljénka za zlé wykládá. Mně gest tichý žiwot na wenku neymilegssj; ale žádost bratrowa i sestry mě pautá we městě. Gak mile wssak garo přigde, nedám se déle držeti, a gako pták w powětřj se do prostory wywznesu.

O milostpanj, zwolal hrabě, takořka se zapomena, w tom saudu se zcela srownáwáme. I wás dlauhá chwile w těchto společnostech trápj? — Ano, my se lépe seznámiti musjme. Také swé Emilii budu o wassnostech psáti; i také gi se znáti naučjte, i také gi se stanete přjtelkynj; neboť i ona gesti dusse čistá, newinná.

Barwa smrtelná i opět plamenný zážeh střjdaly se nynj na barončinu krásném oblíčegi; leč ona se brzy opět sebrala, rozpráwku na giné wěci přewedauc.

Florentina se k nim připogila, několik mužských přisslo za nj, shromaždugjce se okolo Angeliny Poleské. Ta se brzo wygasnila, nástin těžkomyslnosti proměnil se w dowádiwý lesk. Žwatlala o wěcech nepatrných, o módě, tropila lehky posměssky, s gedným sskádlila se, druhému dáwala za prawdu. Brzy wssak opět celý ten zbor opustila, dwěma nepatrným slečinkám w austrety spěchagjc.

S obdiwenjm wždy zrůstagjcjm pozorowal Sokolow tu podiwnau, na okamžik proměnliwau ženssтinu. Nepochopitelné zdálo se mu, gakž gi z gednoho citu w druhý tak na kwap upadati lze. On sám neznal žádného wyljčenj, on smeyssel a cjtil powždy stegně: i bylоť mu tedy bolestné, an ženu usslechtilau o wěcech nepatrných s ginými žwatlati, a s mužj takořka swéwolně zahráwati spatřil.

W ritmistru, barončinu bratru, shledal sslechetného, dobře wzdělaného muže gemných způsobů, a Florentině bylo s tagnau radostj pozorowati, že se bratru we spolku gegjm ljbj.

Nežli se panj Poleská byla gesstě poraučela, požádal gi hrabě, aby gi nawsstjwiti směl.

* * *

Přisstjho gitra, gak mile slussnost dowolila, spěchal hrabě Sokolow k obydlj baronky Poleské.

Tagné, auzkostné tussenj přepadlo geg, an se bral po schodech; newyslowný, těžký wssak pocit zaugil mu prsa. Bylоť mu, gakoby se obrátiti měl — giž ale

na předsjni stál. Gesstě byl sám s sebau w odporu, an ljbezný gegi hlas w pokogi zawzněl. J poslal k nj komornau — a w několika okamženjch na to stál před Angelinau.

Sedělať Angelina w krásném ránnjm obleku na odpočiwadle, modlitebnj knjžky držjc w rukau. S usměchem, gi tolik přirozeným, pokynula na hraběte, aby se wedlé nj posadil.

Gste snad toho domněnj, že přeřjkáwám negaký monolog? — Gá, co mne pohne, častěgi o samotě w hlasitých slowech pronássjm.

A otewřewssi knihu přečjtala modlitbu tak dogjmawau zbožnostj, že se Sokolow pohnuta cjtil w dusse hlubinách. Na to knihu odložiwssi, w tiché pokoře před sebe hleděla.

Takowáto zbožnost genom w dussi ženské přebýwá, řekl hrabě; gen dussi neyčistěgssj lze gest takto se modliti.

Angelina hluboce wzdychla, řkauc: A předce — předce! — O milostiwý Boże, moge hlawy bolenj! — Odpusťte, pane hrabě! — Po těch slowech se wzdálila, užasnutého Sokolowa o samotě zůstawugjc.

On zatjm přjležitosti nabyl, w pokogi lépe se ohljdnauti. Bylť welmi wkusně, nikoli ale skwostně wykrássen. Kde slussného mjsta bylo, nacházely se nádoby s kwětinami; wedlé skřjně s knihami kytara wisela, po stěnách uměle zhotowené obrazy, některé kraginy, a Madonna s Jesulátkem.

Nynj se dwéře otewřely, a Faniska, husté kadeře pod čepečkem magjc ukryté, w domácjm ssatě do pokoge wstaupila.

Ubohá sestra, promluwila hlasem ljbezným, od několika let neustále trpj. Zdrawau a weselau náhle nesmjrné bolesti hlawy přepadagj, a z neypřjgemněgssjch společnostj gi na lože odwáděgj.

A cožby proti těm mukám prostředků nebylo? tázal se hrabě saucitně.

Žádných! — O milý pane hrabě, to gest mukau newyslownau, na osobu drahau se djwati, a sjly nemjti, gi pomoci. Ach! a sestra gesti tak dobrá — nad mjru dobrá!

Gako wy, slečinko! řekl Sokolow, s gemným pohnutjm w gegi modré, čisté oko se djwage. Ona se zarděla, a posadila se k swému wyssjwánj. — W tom se Angelina wrátila.

Gij mi opět lépe gest, řekla zběžně, gakby se gi nic nebylo přihodilo, a otewřela fortepiano. W diwém, nepořádném hránj gewila pohnutj dusse. Hrabě s wssem gegi umělosti diwiti se musel; a wssak zwukowé gakýsi nelibostný pocit w něm budili.

Takž dlauhau chwjli fantasii swé nechávala wůli. Přjwětiwě obrátila se na to k Fanisce. — Zazpjwey mi, dussinko, ať se rozweseljm, prosila. Zazpjwey mau zamilowanau.

Zwuky té pjsně Angelinau newyslowně pohnuly; onať se w hluboké myssénky zabrala.

Pjseň gest od nassj matky, řekla Faniska, a proud slzj wylil se gi po twáři. Hbitě opustila pokog.

Hrabě se byl, sedě na odpočiwadle, zamlčel. Tu k němu Angelina přistaupila, řkauc: Dnes mne u welikém pohnutj nalezáte, hrabě; nemyslete nic zlého, co neydřjwe swěřjm wám přjběhy mého žiwota.

* * *

U wečer prowázel Sokolow sestru Florentinu do diwadla. — Gij počjnalo druhé gednánj, an tu Angelina do wedlegssj lóže wstaupila. Nawracelať se z procházky, a gedauc okolo diwadla pauze snad za tau myssénkau doň wkročila, že Sokolowa spatřj. Newěděla ani, co se na gewissti předstawuge.

Nynj hraběte zpozorowala, s lahodjcj důwěrnostj hlawau kynula, a gakoby nic s několika důstognjch dále zwatlala.

Faniska, na wůkol stogjcj se neohljžegjc, s podjlem srdečným hře se djwala. — Angelinin wesely howor zamrzel wážného hraběte, a krew mu se wlila do twáři, nelibost progewugjc — ba snad i giný pocit, kterýž ani pogmenowati neuměl.

Hrálať se Schillerowa truchlohra: „Kabale und Liebe." Sokolow ginosskau tuto práci básnjka nesmrtelného na wzdor gegim wadám welice milowal; ta wraucj řeč geg zagjmala, i wěrnost a hrdost Ferdinandowa, gimiž se mu poněkud podobal. J bolelo geg, že Angelina skoro žádného saucitu neprogewuge. Mezi přestáwkau wstaupil k nj do lóže.

W tom témdni mě gesstě nawsstiwjte? possseptala mu přjwětiwě. On doswědčil, gakoby připaután wedlé nj státi zůstana.

Začalo se páté gednánj. — Sokolow neodwratně zraky swé na Angelinu upjral, gežto byla umlkla, a spanilau hlawu na ruku podepjragjc, tisse tu seděla.

Nastal poslednj wýgew mezi Ferdinandem a Luizj. S gakausi báznj hleděla Angelina na wýbornau herečku, a potom sladkobolný, okauzlugjcj pohled na Sokolowa upiala. On na ni, gakby se po swatém tagemstwj tázal, wážně pohljžel.

„Die Limonade ist gut!“ prohlásila se nynj na gewisst Luize, a na smrt ubledlá kácela se — Angelina se sesse. — Sokolow gi zachytil a z lóže wynesl. Hra se skončila, kočár giž pohotowě stál. Pomohl-li gi do něho. Faniska třesaucj se následowala, on pak za powinnost powažowal, ženstiny domů prowodit.

Doma nebyl žádný k spatřenj. Ritmistr byl se swým služebnjkem odgel; družina barončina byla gesstě w diwadle. Pomocj Fanisky dowedl gesstě we mdlobách se potácegicj Angelinu do gegjho pokoge. — Tu otewřela oči.

Dobře, dobře! ssептala zwuky polohlasitými, bázliwě se ohljžegjc. — Wy tu gste, pane hrabě? zwolala. Ach, giž wjm; starý můg neduh, o němžto wám Faniska wyprawowala. Učinila nehoda moge wýtržku?

Žádný si toho newssimnul; bylať wesskerá pozornost na hru práwě upřena.

Dobře tedy. —

Sokolow se porančel. Rychle se wzchopila, a měkce, s očima zarosenýma, řekla: Děkugi wám — děkugi wám srdečně — a gakoby umdlené djtko sklonila hlawu na prsa geho.

Dobrau noc, Sokolowe! zwolala na to, rychle se mu wywinauc. [Pokračowánj.]

Podiwné
přjhody lazebnického towaryše.

Neobyčegné přečasto gsau cesty, po kterýchž osud člowěka k ustanowenj a sstěstj přiwádj. Znamenitý toho důkaz nám podáwá žiwot Jakuba Reinegsa, býwalého někdy towaryše lazebnického.

Bylť syn Kristiana Rudolfa Ehlicha, měšťana a lazebnjka w Eislebenu, kdežto se roku 1744 dne 28. listopadu narodil. Od otce holenj brad se wyučiw, swůg kolotawý žiwot započal tjm, že se do Lipska odebral, a tam lékařstwj a lučbu (Chemie) sstudowati započal. Neobyčegnau schopnostj powzbudil brzy z gedné strany wsseobecné obdiwowánj, rozpásaným wssak a nemrawným chowánjm na druhé straně i neméně wsseobecné pohorssenj, a sice tak, že konečně pro dluhy, rwačky a giné neslussnosti z tamnjch sskol gest wyobcowán byl.

I whodiw ranec na bedra swá, a neweda kam, do ssjrého swěta se pustil.

Sem tam se taulage, prodáwal wěci swé kus po kusu, dokud co prodáwati měl; tak geg na přjklad přesky u střewjců po ssest dnj krmily; dwa páry hedbáwných punčoch propil za dwa wečery. Possta 24tí mil zaplatil studentským pláštěm. Střjbrné hodinky prodal sluhowi česského hraběte za 22 zlatých a 3 lib. klobas; studentský klobauk zase za kus howěziny, a ssňůru z něho za 10 pinet piwa zastawil. Nynj gesstě krásný kord se střjbrnau rukowětj zbýwal. Knoflikem z něho bránil se po čtyry neděle proti hladu, ostatek mu zaopatřil 265 pinet piwa, 10 zlatých do kapsy, a po ssest neděl chleba, masa a zelj.

Nynj wssak bylo wssemu konec. I proklinal Lipnice s geho neydokonalegssjm swětem, kdežto, gak se podobalo, málo pečených holaubátek gemu do ust ljtati se hotowilo. — Co dělati? — I počal, gak se u pocestných towaryssů řjká, „fechtowati.“ U auřednjků zle se mu dařilo, neb ti mu tuláků nadáwagjce, každého okamženj postrkau (Schub) hrozili. U protestantských pastorů hned paničky swůg hlásek, gako rozsstádlené husičky proti němu nazwukowaly. Neylépe se mu gesstě na česských farách dařilo. „Chudobný studiosus, řjkáwalo se tam; on také někdy farářem býti může“ — a takž mu se gjdla i pitj důstatečně poskytowalo.

I wessel gednau, hladem a žjznj puzen, do krčmy newelkého městečka w Čechách, kdež hlučnau společnost u plných sklenic nalezl. Po chwjli zasslechne ženský hlas takto bědowati: Co si počneme, gak to wypadne? Na zjtřek gsme ohlásili prince Šnudu a Cwakatli — a můg muž, princ Šnudy, pro náhlé roznemoženj hráti nemůže! — Pocestný nastawil ussi, a poznal, že se mezi cestugjcjmi čili se potulugjcjmi herci nacházj. — Nagednau se mu w mozku zablesklo. I wstana, předstawj se bědugjcj welitelkyni, mandel poklon wyssaustne a prawj: Madam! ráčjte-li dowoliti, zahrám gá zjtra na prince, neb do wassého cechu náležjm! — Ai, co tu bylo radosti, a wesskeré nesnázi konec! I hrál, do swé princezny se zamilowal, a w pocestné společnosti po celých Čechách se potulowal.

Žiwobytj takowé wssak geg záhy i s Cwakatličkau omrzelo, a odlaučiw se, přes Morawu, kdežto w Gihlawě, Brně a Znogmě se widěti dal, do Wjdně táhl, a tam brzo pod gménem „Reinegs“ k herecké společnosti přistaupil. Wssak ani zde mu podlé wůle nesslo; poděkowaw se odessel do Trnawy w Uhřjch, a w lékařských studijch dále tak pilně pokračowal, že w Pessti za doktora promowowán byl. Wssak i nawsstěwowánj nemocných se mu brzo znechutilo, a pan doktor lékařstwj co žák nawsstěwowati počal sskoly hornické,

kdežto brzo místo praktikanta, a ročně 100 dolarů platu dosáhl.

Nepokognému duchu nyní se uzdálo, žeby w Tureckém štěstí naň čekalo, i odegel do Benátek, a dále do Smyrny. W naděgi wšak zklamán, obrátil se do Georgie, kdež co lékař brzy miláčkem powěstného prince Heraklia se učinil.

I naučil Georgiany rozličnému umění, gako dělání střeleckého prachu, rozpauštění wšelikých kowů, slewání děl a g. w. Od Heraklia beyem neb knížetem učiněn, zcestowal hory kawkazské, a tu nagednau do Rus zaběhl.

W Petrowě swé úplné popsání hor těch některým učeným podaw, w krátké době od nich, i od samé Kateřiny za předůležitého muže uznán a gako takowý chowán byl. Brzo na to gako císařský ruský wyslanec do Georgie se wrátil, aby Heraklia podrobení pod wládu ruskau wymohl, což také skutečně a šťastně 1785 dowedl. Za kollegialního raddu, ředitele ustawu pro mladé lékaře, stálého tagemníka lékařského kollegium wywolen, náhlau smrtí w roce 1793 památný žiwot swůg dokonal. Sidorad.

Samogedi, země a gegí obywatelé.

Samogedi bydlegí w sewern náměstenstwa archangelského, a to w onom dílu, genž ku kragi mesenskému přináleží, a od prawého břehu řeky Meseny až k pohoří se rozprostírá, gežto Sibirii od ostatního Ruska dělí. Nesmírné kraginstwo to rozpadá dle dwau řek ge zwlažugících na dwě welké části, z nichž gedna kraginu mesenskau, druhá kraginu pečorskau zaugímá, a u samých Samogedů Arkaja, t. g. welkau zemí slowe. Kragina mesenská gest od kaninského předhoří až k břehům řeky Goubisty hornatina, odtud k Swiatoinosu čili až k Pečoře bezpřetržná rowina. Sewerní díl kraginy pečorské gest wšude mechowitá, brzy aurodná, brzy suchopárná rašelinowá půda, wztahuge se od pomoří skoro 200 werstů do wnitř, a slowe Tundra. W prostřed této stepy pozdwihuge se newelmi wysoká pahorčina, která asi 200 werstů u wýchodního břehu Pečory počínagíc, sewerowýchodně běží, až se se sibirským pohořím spogí. W gihu Tundry přigde se na welmi znamenité lesy, až k gižnému břehu řeky Oussy se táhnaucí.

Okršlek Samogedůw uzawírá při délce wíce než 1400 werst, množstwí gezer, řek a rybních potoků. Gezera gsau wšak prostřední welkosti, magíce nagwíce toliko něco málo přes 10 werst w obgemu, wygmauce některých wětších w kragině kaninské, gichžto obgem 50 werst obnášeti může. Wýchodně od Pečory na pomoří gest kragina welmi wodná, že ani 10 werst cestowati nelze, aby se na řeku nepřišlo; podnebí ge tím ostřegší, čím dále k wýchodu se dostaneme. W okolí řeky Wissas řečené, ledwa 100 werst wýchodně od Meseny, rozdíl tento giž nápadně se cítí. Wšecky řeky w kragině kaninské a timanické, t. g. we wýchodní a západní částce země mesenské, ustící se w ledowém moři, giž na konec září neb na začátku října ledem gsau pokryty, co zatím w Archangelsku Dwina před koncem října neb začátkem listopadu nezamrzne. W nadzmíněném čase lze giž s auplným bezpečím na saních po těchto řekách cestowati. Na konec dubna neb na začátku kwětna ustí Dwiny giž ledu prosto, co zatím welřeky w zemi Samogedů plawbě před druhau polowicí kwětna nepřístupny gsau. Tato powětrnost panuge gešště několik set werst za Pečorau na sewerowýchodním pomoří; wšak mezi Pečorau a Korotaikhau wstupuge zima na takowý stupeň, že sami Samogedi, zimy takto si newšímagíce, rozdíl ten pozorugí. Korotaikha a wšecky tamněgší řeky neroztagí před koncem čerwna neb začátkem čerwence, a zamrzugí giž u prostřed září. Tato sewerná kragina za Oussau gest téměř 9 měsíců zamrzlá. Sobi před sw. Petrem na pastwu se nepauštěgí. Kragina na gižném břehu Oussy má u srownání s předešlau mírné a gemné podnebí. Nalezagí se zde onde krásná luka a místa, na nichž gečmen se daří. Ostatně země ta málo rostlin poskytuge, gežby Samoged k swému pokrmu upotřebiti mohl, na pomoří neroste mimo šťowík a několik gidelných kořenů nic, než zakrnělé wrby, za paliwo slaužící. Lesiny w gihu Tundy a na březích Oussy zálezegí obzwláště ze smrkowých, březowých, olšowých a wrbowých stromů. Čím říše bylin chudší, tím žiwočišstwo aurodněgší. Ledowé moře poskytuge Samogedům mrože, tuleně, bílé medwědy, a za čas i welké wyzy (accipenser huso), Tundra psa ledního (canis lagopus), lišky, wlky, diwoké soby. A mimo to gest pomoří timanické bohaté na medwědy, zagíce, hranostage, nesčíslná hegna hus a diwokých kachen rozličného druhu, labutě, wodní ptáky a koroptwe. Lesy poskytugí wewerky, hranostage, zagíce, kuny, medwědy, nosomaky, diwoké soby a časem i wlky a lišky; řeky a gezera bohatau zásobu ryb, mezi nimiž sig (salmo lavaretus), štika, omul (salmo autumnalis), okaun, nelma (salmo nelma) gsau negzwláštněgší.

[Pokračowání.]

Slownjk powěstných gmen.

Beer Josef. Tento welký mistr na klarinet, a mnohoučený, duchaplný hudebnj umělec, gehož klarinetistowé co prwnjho zakladatele swého nyněgssjho uměnj ctjti magj, narodil se 18ho kwětna 1744 w Grünewaldu w Čechách. Otec geho, učitel tamže, byl rowně welmi zběhlý w hudbě, i cwičil chlapce, u něhož welmi záhy wlohy hudebnj na gewo se dáwaly, na rozličné nástroge, a by mu brzy něgakého mjsta zaopatřil, neywjc na lesnj roh a polnj traubu. Na tuto dosáhl B. obzwlásstnj obratnost, a giž w 16tém roku wěku swého stal se polnjm trubačem u rakauského wogska; změnil wssak mjsto toto po málo letech s francauzskau službau, w kteréž co polnj trubač při welkém polnjm taženj 1771 do Paříže přissel, kdež král. tělesnj stráži byl přiwtělen. I slyssel tu náhodau dobrého klarinetistu, gehož hra tak hluboce geg pogala, že od té doby pewně si umjnil, na nástrog tento hráti se učiti; a zakaupiw sobě dobrý klarinet, přiwedl to wlastnjm cwičenjm beze wsseho nawedenj w 4 měsjcjch tak daleko, že hned při prwnjm swém weřegném wystaupenj w Paříži za prwnjho klarinetistu celého Francauzska wyhlassen byl. Až po tu dobu klarinet toliko we swé surowosti slyssán byl, s ostrým, pronikawým a křiklawým zwukem; podiwenj způsobil tedy wssude měkký, gemný a zpěwuplný zwuk, gakýž z tohoto dřjw málo wssimaného nástroge wylauditi, a napotom neustálým cwičenjm wždy wjce zkrásiti uměl. W roku 1777 opustiw wogenský staw wstaupil co komornj hudec w službu k wéwodowi Orleanskému. Tuto opustil w 1782 aby uměleckau cestu přes Holland a Anglii do swé wlasti wykonal. Weliká powěst předcházela geg, a protož byl také wssude dobrého přigetj gist. W Němcjch nawrhowalo se mu za wýhodnými wýminkami množstwj služeb; cjl wssak geho cesty byl Petrohrad, a tam se bral z Beroljna, kdež wystaupenj geho neyskwělegssj bylo, gjmž se kdy umělec chlubiti směl. Na podzim 1783 přissel do Petrohradu, po několikerém wystaupenj geg chtěl ale giž zůstawiti; obdržew wssak tolik pozwánj k dalssjmu pozdrženj se, odhodlal se konečné mjsto cjs. ruského komornjho hudebnjka přigiti. Takowým byl 6 let. 1790 wrátil se do Německa, a přissed 1792 opět do Berolina, obdržel w tom roce mjsto král. pruského komornjho hudce u dwora. Wygjmage některé malé cesty do Wýmaru, Gothy, zdržowal se pořád w Potsdamu a někdy w Berolině, kdež i 1811 umřel. Až do poslednjho dne žiwota swého byl mistrem na swůg nástrog, nepředčen od žádného, gak w praktické obratnosti, tak i w tom, co se prawé uměnj gmenuge, w duchaplném, w každém ohledu zřetelném a wýrazuplném přednássenj. Pr.

Brandl, Petr Jan, powěstný maljř, narodil se roku 1660 w Praze. Giž w mladém wěku swého stáří dáwal na gewo, že wjc náklonnosti a wětssjch wloh k maljřstwj má, nežli k ostatnjm uměnjm, až proto také, gsa 15 let stár, zanechaw studij, k pražskému dwornjmu malíři, Janu Schretrowi do učenj ssel. Sotwa ale že u něho 4 léta we cwičenj byl, giž pozornost znatelů na se obrátil a dokázal, že očekáwánj swého mistra a swých přátel přewýssil. Gednau mu dal mistr zhotowiti obraz na oltář, a určil mu lhůtu, kdy hotow býti měl: B. geg zhotowil za geden den, a ostatnj čas howěnjm si ztráwil, začež se s njm ale mistr Schretr newljdně wywadil. Když mu ale B. w určitý den obraz přinesl, nemohl ginák, než pochwalu o té práci pronesti. Ona wáda B. wssak z mysli newyssla, a proto také brzy mistra opustiw, sám pro sebe pracowal. K geho zdokonalenj mu neylepssi příležitosti králowská, toho času welmi powěstná obrazowna poskytowala. Zde studowal práce neywětssjch umělců, a podal mnohé tak sstastné podařené odlitky (Kopie), že ge sotwa od originálu rozeznati bylo. Mimo to malowal podobizny a historické obrazy půwodné, tjm si w krátkém čase wsseobecné pochwaly zjskal. Až po dnes se gesstě pečliwě chowagj geho obrazy po Čechách i ginde, an ge dle usudku znatelů malířského uměnj obzlásstně značj gakási neobyčegná smělost w tazjch, žiwá barwitost, auhledné sestawenj osob a gakási umělecká nedbalost. Barew B. nessetřil. Geho umělecké, wýborné práce tjm wětssjho podiwenj působily, poněwadž B. pauze doma, we swé wlasti, takowé dokonalosti dosáhnul a ciziny k tomu nepotřebowal. Roku 1693 pogal manželku, dceru po nebožtjku Glosowi, měsstěnjnu a malíři král. nowého města pražského. B. žil takořka cele pro swé uměnj, o ostatnj se málo starage, a proto také w krátkém čase mnohému nedostatku se podrobiti musel. Aby si opět poněkud aspoň pomohl, počal na kopánj rudy w Gjlowé podjlu bráti, tjm ale mnohem wjce prodělal než zjskal. Roku 1739 zemřel umělec tento w neywětssj chudobě w Hoře Kutné, kdežto mu tamněgssj měsstané z ucty k wlasteneckému umělci nádherný pohřeb wystrogili. Wssecko duchowenstwo, wssickni auřednjci a přes 300 hawjřů s pochodněmi geg doprowázeli k swatobarborskému kostelu. — Od něho máme přes ssedesát nazwjce welkých na oltáře obrazů. Mnoho kostelů po Čechách se může honositi obrazem od nassého Brandla.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

We Francauzjch, w mjstě Vesoul nazwaném, zemřela před několika měsjci wdowa w 142ém roku swého stářj. Gsauc 100 let stará, wdáwala se po osmé. Z gegich děti gest dosawáde 8 dcer a 4 synowé na žiwě; neystarssj z nich, dcerusska totiž, zahráwá si giž s prawnuky.

Onen muž, o němž gsme před nedáwnem w těchto listech powěděli, že se zaufaliwě pod kola těžkého wozu wrhnul, byl krupař, a nazýwal se Nicole. Domnjwá se, že nesstastná láska geg k zaufánj přiwedla.

Gistý magitel sklenných hutj w Irsku, gmenowitě w Clorforte, (wyprawugj anglické listy) wynalezl, gak se může giž hotowé, zrublé sklo studené rozpustiti, čili tekutým učiniti. Tjm způsobem lze holau rukau se geg dotýkati, a neykrásnégssjch a neyautlegssjch wěcj z něho rukau twořiti. —j—

W dubnu 1812 zasáhla kulka z ručnice anglickému wogenskému důstognjkowi prawé ucho, a wyssla wzadu na ssigi opět wen; ačkoli po bolestné nemoci opět se zotawil, zůstala mu předce hlawa zkřiwena, a musel gi tak nositi, že přes prawé rameno hleděl. W bitwě u Waterloo 1815 obdržel týž důstognjk kulkau do lewého ucha, kteráž půl caule od prwnj rány wzadu na ssgi wyssla, a hlawu zase zpřjmula. Wěc tato znj gako nějaké žampatárstwj, ge wssak pauhá prawda, důstognjk ten ge poručjk Worsley, který podnes w Nottinghamshiru žige.

Rozdjl mezi Francauzem a Sspanělem. Francauz nosj wlasy dlauhé, Sspaněl krátké; Francauz gj mnoho a čerstwa; Sspaněl pomalu a welmi málo. Francauz dá si napřed maso přinesti, Sspaněl neyprw pečenj; Francauz pige obyčegně wodu po wjně, Sspaněl wjno po wodě; Francauz mluwj mnoho při stole, Sspaněl nemluwj ani slowa; Francauz procházj se po obědě, Sspaněl sedj aneb spj; slaužjcj francauzský chodj za swým pánem; sspanělský gde před pánem. Chceli Francauz na někoho kýwati, pozdwihne ruku a pohybuge gi k oblič egi; Sspaněl pak pozdwihna ruku, pohybuge gi k nohaum; Francauz gde neyzáze do domu a z domu, Sspaněl gde wždy napřed; Francauz žádá s pokorau o almužnu, Sspaněl s gakausi opowážliwostj; zchudneli Francauz, prodá wssecko až na kossili; kossile ge pak prwnj, kterauž Sspaněl prodá, koně a plássť podržj si až na posled.

Žebráci w Mekce. Nikde negsau žebráci tak nestydatj, gako w Hedssazu, okolj mekském a medinaském, kdež almužny ne co nějaký dar si wyprosugj, nébrž neputně wynucugj, gakoby nějakého práwa k tomu měli, genž se w pochybnost uwesti nedá. Když se Burkhardt w Dssiddě zdržowal, wystaupil po polednj modlitbě žebrák Jemerský na minaret (wěž, z njžto moslemjné modlitby odřjkáwagi), a křičel tak silně, že se to po celém bazaru rozléhalo: »Prosjm Boha o 50 dolarů, pořádný oděw a opsánj koranu.« To opětowal několik hodin, až konečně gakýsi turecký pautnjk, gehož podiwné to wywoláwánj mrzelo, geg prosil, s 30 dolary se upokogiti, a tjm křikem přestati, kterýž wssem přjtomným Hadssjm hanbu dělá. Ne, odwece žebrák; nechci ge přigmauti; neb gsem přeswědčen, že Bůh mne wssjm obdařj, o což geg tak horliwě prosjm. An tuto swogi weřegnau modlitbu gesstě několik dnj opakowal, dal mu onen Hadssi celau summu, giž byl žádal. W messitách w Mekce slysseti nezřjdka hned po modlenj lidé wykřikowati: »O bratřj, ó wěřjcj, slysste mne; žádám 20 dolarů od Boha, abych se domů nawrátiti mohl, gen 20 dolarů; wizteż, že Bůh wssedobrotiw gest, a mně 100 dolarů poslati může; gá toliko gen 20 žádám. Připomeňte si, že tato dobročinnost neygistěgssj cesta k rági.« A začasto dosáhne tato smělost swého aučelu.

Nosiči wody w Mekce. Sakasi čili nosiči wody w Mekce, z nichž mnoho cizinců gest, magj krátkau pjseň, gednoduchostj swau wssak welmi zanjmawau. Bohatj pautnjci odkaupj, když byli z messit (chrámů) wyssli, obzwlásstě w noci, sakasům často celau zásobu wody, dadauce gi zadarmo mezi chudé rozděliti. An nynj wodu do nádob naljwagj, gimiž každý chudý zaopatřen gest, wywoláwagj nahlas: Sebyl Allah ja atschan sebyl! (Pospěsste wy, genžto žjžnjte, k cestám božjm!) a pak w následugjcj krátký zpěw přegdau:

Ed — džene wa el moy fezata ty Sahelo es Sabyl.

Rág a milost budiž losem toho, genž wám tuto wodu dal.

Hra s chrastyssem (Klapperschlange.) Nadkorábnjk Lyon byl w Lipimeo (w Mechiku) swědkem hry, před njž by ewropské matky se zděsily. Množstwj malých djtek dowádělo si s welkým chrastyssem, gehož na řemen si byly přiwázaly; i těssilo a wyráželo ge to nemálo, gak had tento w kausek dřewa kausal, gež mu byly předložily. Když nadkorábnjk tyto malé k tomu měl, aby zwjře to zabily, wyjmály se mu a odessly s hračkau swau, aby w pokogi si čas s njm krátily. Pr.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Kwěty.

12. listopadu [Přjloha XXIIItá.] 1835.

Rozličnosti.

Milownjkům starožitnostj slowanských wjtány budau zagisté dwa spisky loni w gazyku ruském wydané. Geden obsahuge popis weliké zbrognice we Moskwě; druhý: Popsánj a wyobrazenj mincj staroruských s 28 rytinami.

Za časů dáwných geště wjce na skwostnau okrasu diwadel se nakládalo, nežli za dnů našich, kdež také pomalu giž powrchnj lesk částkau hlawněgšj se stáwá, nežli uměnj. — W Padowě na př., w městě 40000 dušj, bylo na začátku 17tého stoletj widěti gednau na diwadle wjtězoslawný tah, kdežto se 100 panen, 100 wogjnů, 100 gezdců, 40 trubačů, 6 skwostných wozů, 2 lwy, 2 slony a takto dále wše w hogném množstwj nalezalo.

Said Effendi Parizi-Zadé sepsal z pramenů hodnowěrných důkladnau historii ottomanské řjše, za kterauž mu sultán ročně 6000 piastrů penzj wykázal.

Professor Maciejowský, gehož knihu staroslowanských zákonů překladatel francauzský, německý a zláště ruský, dodatky rozmnožil od spisowatele obdrženými, ohlašuge, že také k djlu swému hodlá tyto články připogiti, ba geště nowými pogednánjmi w oboru staroslowanského děgepisu a literatury obohatiti.

Vaudeville, gméno weselých hřjček francauzských se zpěwy, odkudž počátek swůg wzalo? — W patnáctém stoletj žil prý w Normandii Olvier Basselin, saukenjk a walchář, genž při natahowánj suken pod šjrým nebem, po auwalech (Vaux) při řece, Vire nazwané, weselé pjsně zpjwáwal, genž hustě mezi lid se rozcházely, z počátku pod názwem „Vaux de Vire," až i konečně s obecnau oblibau na diwadlo se dostaly.

Z Prahy. Gakož lonského roku gjzdecká společnost panj de Bachowy — letos opět ona pana Alex Guerry w dřewěném cirkuse na reydirském plácku uměnj swoge prowozuge. Geauti andowé tohoto spolku weskrze žáci wlaské školy, a odwážliwostj učitelům swým ke cti slaužj. P. Branda, Fillipuzzi, gakož i pannu Schierowu nelze bez obdiwu spatřiti. — W celku powážjno: weškerá společnost ničjm giným na odiw se nestawj, než co gsme giž na giných, dobrých uměle̊jch tohoto druhu spatřili; a wšak protož předce gich představenj dostačj, lid hogně přilákati.

Tuty dny prowozowati budę se na staw. diwadle zdegšjm drama „Horimjr," sepsaná mladým německým básnjkem, gehož gméno prwotinnými pracemi giž dobré pověsti u přátel nabylo. Gsme na to djlo žádostiwi; za přjčinau: shledati, gak se dramatické nadánj básnjkowo k prospěchu zdegšj německé literatury asi wywine, a poznati pak, gakým způsobem se asi na lubách prastaré historie české opět geden z oněch otáčel, gimžto se až dosawáde nezdařilo, ráz onoho wěku slowanského žiwě představiti. Neopomineme zdánj swé pronesti. — Ostatně p. Hornowi upřjmně štěstj přegjce, nebogjme se předce djla geho — byť i sebe wýborněgšjho — tak, gako nowé frašky wjdeňského komika Nestroye, nazwané: Ebener Erde und erster Stock. Ta mál se giž w sobotu

(dne 15.) a hned na to i w neděli k prowozenj dostati; a gelikož připrawy k této hře tak weliké gsau, že několik hodin času k dostawenj a zřjzenj diwadla potřebugj: kdykoli na neděle ta nowotinka padne, česky se hráti nebude. —Kolikráte asi roku letošnjho, newjme.

„Wětew za wětwj se kácj,
Sotwa wetchý stogj kmen.
Geště rána — —"

žalostnj starý Borotjn; my bychme nerádi hlasu našeho přidali.

Mezi hrami, gežto se geště rokem letošnjm na diwadle zdegšjm prowozowati budau, wypočjtáwá se nám: „Král Lear," Shakespearowa tragödie (we prospěch p. Grabingra) — „Lew Kurdistanský, činohra dle W. Skotowa románu wzdělaná od Auffenberga, českým přeloženjm W. Filjpka (w prospěch p. Schmillera) — a gakž doslýcháme, i „Tři dnowé ze žiwota karbaujkowa — (?)" — powěstné djlo dramatikůw francauzských (we prospěch pána Silbernagla).

W impressj Pospjšilowské, w Praze, tiskne se, i brzy na swětlo wygde: „Epigramm," weselohra we 4 gednánj od Kotzebue, přeloženjm J. Wáwry.

Milým přátelům.

(*Dokončenj.*)

Za těmito prowoditely do sebe a wůkol sebe zjrati budeme nezkaleným okem gemné duše, a na perutjch nepokalené fantasie k ideálům se wzneseme, kde prawda, krása, dobro u wěčném blesku a trwánj bytuge; tam krásobarewné kwjtj do rozmanitých, newadnaucjch kytek natrhawše do pozemska přineseme, a pak gistoty nabudeme, že naše básně nebudau pauze školáci čjsti, aby se rýmowati a weršowati naučili, ale mládenci a panny, páni a dámy, starci a stařeny po weškerém národě; a rozčileni bywše, také k ideálům se powznesau. — Takž působj genius prawého básnictwj. —

Sestřediti se musjme, chceme-li oprawdowě část člowěčenstwa k něčemu wyššjmu powzbuditi, sjly takto nabywše důrazné. Láska upřjmná, gemnost slowanská, přjzeň přátelská, čisté člowěctwj mezi námi, mluwjcjmi a gednagjcjmi, obýwey wšady a wždy, což onen bohulibý zápal w srdcjch našich znjtiti, a nás i k něčemu wyššjmu powznesti musj; kdež naproti tomu malicherná osobnost, gakási lakota po drobtě slávy nás w našj nesworností ku posměchu rozdrtj. Držjce pewně ideu, hleďme gi mužně, ne třeštiwě, odstrkawě uskutečniti, a malichernosti nás gistě zhaubně neswedau. Dobrodėgstwj a krásný ráz gsau perutě ku prawé slávě, cti, wážnosti, slowem důstognosti. — Čas prudkau střelau kwapj! — Co tu ze srdce wyňato, přigměte laskawě od

Fr. Cyr. K.

* * *

My zagisté, ačkoliw do šlechetného a k blahu obecnému směřugjcjho smeyšlenj, s kraganem našjm, ačkoli na Morawě mezi pobratřenci gako usausedilým, úplně se srownáwáme. O čem on se tu z upřjmného srdce powrchně toliko zmjnil, o tom by se owšem, gakož o wěci předůležité, řeč lehko rozšjřiti dala; my tu wšak genom na srdečné, upřjmné se zdjlenj, gakož na neysilněgšj pauto našeho weškerého počjnánj, připomjnagjce, wyznáwáme, že se na brzký, a wždy gařegi rozkwetagjcj, spanilý žiwot slowanský ne bez dobrých přjčin těšjme. —

Ostatně p. Krátkému, gehož prácj, snad někde cestau ztracených, welice željme, gestliže k djlu geště nepřisedl, přátelsky wědomo činjme, že p. Bog. Pichl, zde w Praze, prwnj djl „Don Quixota" giž w gazyk náš přewedl, a w přeloženj sotwa se unawj. — Neylépe bylo by snad, kdyby se o wše pánowé oba mezi sebau unesli.

R.

Některé malby P. J. Brandla.

(*Dodatek k popisu geho žiwota, wiz čjslo 46.*)

Gméno Brandlowo po Čechách zagisté w znamenité powěsti; negen za přjčinau geho skwělé umělosti, ale i podiwného, poněkud dobrodružného žiwota, i wtipných, často smělých nápadů. Nebudeť snad newhod, túto některé geho znamenitěgšjch pracj wypočjtati. Mnohý z nás diwil se už snad obrazu, pln utěšenj zwolaw: „Toť mistr wlaský wytwořil!“ — aniž mu na mysl připadlo, žeby tjm ugmu činil na pochwale kragana Čecha.

Nalezá se (dle Dlabačowa slownjku umělců w.)

Křest Páně — w pražském hlawnjm chrámě sw. Wjta.

Na nebe wstaupenj matky božj, a zawražděnj sw. Wáclawa u minoritů na starém pražském městě.

Patero oltářnjch obrazů (zláště sw. Benedikt) w kostele Břewnowském.

Představenj egyptského Josefa, gakž ...v přigjmá — r. 1815 nacházel se w hraběcj ...é obrázowně w Praze. (Kdež nynj?) ...ı ten obraz chwáljwal.

...eonard w kostele u sw. Klementa w

...Nawřinec a Josef w klášteře stra...o.

... pražské stawowské obrazowně: Slepý ...š.

...le Jaroslawa Schallera i tyto obrazy Brand... hotowené gsau:

...š. Tomáš w litoměřickém chrámu děkan...ı na oltáři postrannjm.

14 sw. pomocnjků w Teplickém kostele.

S. Wáclaw a Jan Nepomucký w zámecké kapli na Mělnjce.

W zámku opočenském obrazy rozličné.

S. Jan Nepomucký we farnjm kostele, we Warnsdorfu w Čechách; — znamenité djlo.

We wjdeňské c. k. obrazowně: Cizoložnice před Kristem.

Diwadlo.

Dne 11. řjgna u přjtomnosti G. G. M. M. milowaného krále a králowny prowozen u wečer Stěpánkůw „Čech a Němec,“ kterémuž plodu garého rozmaru zláštnj hwězda přege, že giž po několikráte hostů neywzácněgšjch obweselowal. Tenkráte nad obyčeg hra, wýstup za wystupem žiwě se pohybowala, a panowé Feistmantel, Grabinger, gakož i panna Schikanedrowa s pannau Forchheimowau (zláště w scéně na zahradě, tom — abych řekl — diwokém wýstřelku newázané wenkowské weselosti) neywětšj částkau přispěli k zdařilému oživenj weselohry, kteráž takořka giž kpotěšenj diwákůw odomácněla na každém našem diwadle.

Druhau neděli na to prowozowala se „Uhljřka,“ činohra we 4 gednánj od Klicpery. — Obecenstwo, bohužel! welmi pozřjdku shromážděné, nerozešlo se uspokogeno. Djl toho snad na báseň samu a djl na prowozenj upadá. Wygmauce třetj gednánj, kdežto se děg ani o stéblo z mjsta nehýbá, gakož i nedramatického, a wšeliký děge pokrok umrtwugjcjho ukončenj — čtenj listu totiž: přemnohá báseň ta mjsta chowá dogemná i wýrazu plná, gen když aspoň Klárka w důstatečné ruce připadne. Panna Stroblowa ale geště welmi s gazykem našjm zápasj, aniž we tkliwých scénách srdcem našjm pohnauti může, anto nás pauhau wýslownostj nutj k usmánj. Gestli gj ono nadánj umělce: osobu dramatickau w sebe pogmauti, s wlastnj bytostj w gedno slaučiti, a pak pomocj důstatečného orgánu, sauměrného citu a přjměřeného pohybowánj, gakž w duchu básnjkowu žila, na odiw postawiti — gestli gj toto nadánj se dostalo, čili nic: pozděgi snad powěditi přjležitost nalezneme; po gedné, po druhé hře nerádi bychom začátečnici křiwdu učinili. — Gestli že wšak i giné osoby do neprawých rukau přišli? — Ai, snad že okolnosti diwadla našeho tak chatrně uspředené gsau, že někdy bez protrhnutj gich ředitelstwu z nich wyplesti se nelze? —

(dne 15.) a hned na to i w neděli k prowozenj dostati; a geľikož přjprawy k této hře tak weliké gsau, že několik hodin času k dostawenj a zřjzenj diwadla potřebugj: kdykoli na neděle ta nowotinka padne, česky se hráti nebude. —Kolikráte asi roku letošnjho, newjme.

„Wětew za wětwj se kácj,
Sotwa wetchý stogj kmen.
Geště rána — —“

žalostnj starý Borotjn; my bychme nerádi hlasu našeho přidali.

Mezi hrami, gežto se geště rokem letošnjm na diwadle zdegšjm prowozowati budau, wypošjtáwá se nám: „Král Lear,“ Shakespearowa tragödie (we prospěch p. Grabingra) — „Lew Kurdistanský, činohra dle W. Skotowa románu wzdělaná od Auffenberga, českým přeložením W. Filjpka (w prospěch p. Schmillera) — a gakž doslýcháme, i „Tři dnowé ze žiwota karbanjkowa — (?)“ — powěstné djlo dramatikůw francauzských (we prospěch paňa Silbernagla).

W impressj Pospjšilowské, w Praze, tiskne se, i brzy na swětlo wygde: „Epigramm,“ weselohra we 4 gednánj od Kotzebue, přeložením J. Wáwry.

Milým přátelům.

(*Dokončenj.*)

Za těmito prowoditely do sebe a wůkol sebe zjrati budeme nezkaleným okem gemné duše, a na perutjch nepokalené fantasie k ideálům se wzneseme, kde prawda, krása, dobro u wěčném blesku a trwánj bytuge; tam krásobarewné kwjtj do rozmanitých, newadnaucjch kytek natrhawše do pozemska přineseme, a pak gistoty nabudeme, že naše básně nebudau pauze školáci čjsti, aby se rýmowati a weršowati naučili, ale mládenci a panny, páni a dámy, starci a stařeny po weškerém národě; a rozčileni bywše, také k ideálům se powznesau. — Takž působj genius prawého básnictwj. —

Sestředìti se musjme, chceme-li oprawdowě část člowěčenstwa k něčemu wyššjmu powzbuditi, sjly takto nabywše důrazné. Láska upřjmná, gemnost slowanská, přjzeň přátelská, čisté člowěctwj mezi námi, mluwjcjmi a gednagjcjmi, obýwey wšady a wezdy, což onen bohulibý zápal w srdcjch našich znjtiti, a nás i k něčemu wyššjmu powznesti musj; kdež naproti tomu malicherná osobnost, gakási lakota po drobtě slávy nás w našj neswornosti ku posměchu rozdrtj. Držjce pewně ideu, hleďme gi mužně, ne třeštiwě, odstrkawě uskutečniti, a malichernosti nás gistě zhaubně neswedau. Dobroděgstwj a krásný ráz gsau perutě ku prawé slávě, cti, wážnosti, slowem důstognosti. — Čas prudkau střelau kwapj! — Co tu ze srdce wyňato, přigměte laskawě od

Fr. Cyr. K.

* * *

My zagisté, ackoliw do šlechetného a k blahu obecnému směřugjcjho smeyšlenj, s kraganem našjm, ačkoli na Morawě mezi pobratřenci gako usausedilým, úplně se srownáwáme. O čem on se tu z upřjmného srdce powrchně toliko zmjnil, o tom by se owšem, gakož o wěci předůležité, řeč lehko rozšjřiti dala; my tu wšak genom na srdečné, upřjmné se zdjlenj, gakož na neysilněgšj pauto našeho weškerého počjnánj, připomjnagjce, wyznáwáme, že se na brzký, a wždy gařegi rozkwetagjcj, spanilý žiwot slowanský ne bez dobrých přjčin těšjme. —

Ostatně p. Krátkému, gehož praci, snad někde cestau ztracených, welice željme, gestliže k djlu geště nepřisedl, přátelsky wědomo činjme, že p. Bog. Pichl, zde w Praze, prwnj djl „Don Quixota“ giž w gazyk náš přewedl, a w přeloženj sotwa se unawj. — Neylépe bylo by snad, kdyby se o wěc pánowé oba mezi sebau unesli.

R.

Některé malby P. J. Brandla.

(Dodatek k popisu geho žiwota, wiz čjslo 46.)

Gméno Brandlowo po Čechách zagisté w znamenité powěsti; negen za přjčinau geho skwělé umělosti, ale i podiwného, poněkud dobrodružného žiwota, i wtipných, často smělých nápadů. Nebudeť snad newhod, túto některé geho znamenitěgšjch prácj wypočjtati. Mnohý z nás diwil se už snad obrazu, pln utěšenj zwolaw: „Toť mistr wlaský wytwořil!“ — aniž mu na mysl připadlo, žeby tjm ugmu činil na pochwale kraganu Čecha.

Nalezá se (dle Dlabačowa slownjku umělcůw.)

Křest Páně — w pražském hlawnjm chrámě sw. Wjta.

Na nebe wstaupenj matky božj, a zawražděnj sw. Wáclawa u minoritů na starém pražském městě.

Patero oltářnjch obrazů (zláště sw. Benedikt) w kostele Břewnowském.

Představenj egyptského Josefa, gakž bratry přigjmá — r. 1815 nacházel se w hraběcj Černinské obrázowně w Praze. (Kdež nynj?) Brandl sám ten obraz chwáljwal.

S. Leonard w kostele u sw. Klementa w Praze.

S. Wawřinec a Josef w klášteře strahowském.

W pražské stawowské obrazowně: Slepý Tobiáš.

Dle Jaroslawa Schallera i tyto obrazy Brandlem zhotowené gsau:

S. Tomáš w litoměřickém chrámu děkanském na oltáři postrannjm.

14 sw. pomocnjků w Teplickém kostele.

S. Wáclaw a Jan Nepomucký w zámecké kapli na Mělnjce.

W zámku opočenském obrazy rozličné.

S. Jan Nepomucký we farnjm kostele, we Warnsdorfu w Čechách; — znamenité djlo.

We wjdeňské c. k. obrazowně: Cizoložnice před Kristem.

Diwadlo.

Dne 11. řjgna u přjtomnosti G. G. M. M. milowaného krále a králowny prowozen u wečer Stěpánkůw „Čech a Němec,“ kterémuž plodu garéha rozmaru zláštnj hwězda přege, že giž po několikráte hostů neywzácněgšjch obweselowal. Tenkráte nad obyčeg hra, wýstup za wystupem žiwě se pohybowala, a panowé Feistmantel, Grabinger, gakož i panna Schikanedrowa s pannau Forchheimowau (zláště w scéně na zahradě, tom — abych řekl — diwokém wýstřelku newázané wenkowské weselosti) neywětšj částkau přispěli k zdařilému oživenj weselohry, kteráž takořka giž kpotěšenj diwákůw odomácněla na každém našem diwadle.

Druhau neděli na to prowozowala se „Uhljřka,“ činohra we 4 gednánj od Klicpery. — Obecenstwo, bohužel! welmi pozřjdku shromážděné, nerozešlo se uspokogeno. Djl toho snad na báseň samu a djl na prowozenj upadá. Wygmauce třetj gednánj, kdežto se děg ani o stéblo z mjsta nehýbá, gakož i nedramatického, a wšeliký děge pokrok umrtwugjcjho ukončenj — čtenj listu totiž: přemnohá báseň ta mjsta chowá dogemná i wýrazu plná, gen když aspoň Klárka w důstatečné ruce připadne. Panna Strobl owa ale geště welmi s gazykem našjm zápasj, aniž we tkliwých scénách srdcem našjm pohnauti může, anto nás pauhau wýslownostj nutj k usmánj. Gestli gj ono nadánj umělce: osobu dramatickau w sebe pogmauti, s wlastnj bytostj w gedno slaučiti, a pak pomocj důstatečného orgánu, saumérného citu a přjměřeného pohybowánj, gakž w duchu básnjkowu žila, na odiw postawiti — gestli gj toto nadánj se dostalo, čili nic: pozděgi snad powěditi přjležitost nalezneme; po gedné, po druhé hře neráďi bychom začátečnici křiwdu učinili. — Gestli že wšak i giné osoby do neprawých rukau přišli? — Ai, snad že okolnosti diwadla našeho tak chatrně uspředené gsau, že někdy bez protrhnutj gich ředitelstwu z nich wyplésti se nelze? —

Přjtomnost Gegich c. k. Milostj

w král. swobodném městě

Německém Brodě

dne 15. řjjna 1835.

Radost, která weškeré Čechy pogala, když gistotau potěšena byla, že dobrotiwý a milowaný panownjk hned w prwnjm roce swého wladařenj přjtomnostj swau ge poctjti ráčj, — ta radost byla owšem weliká. A gakž toto swé opogenj na weškerých mjstech na gewo dáwali, zřegmě dokazugj zpráwy z mjst, kamž milowaného wladaře a geho neyoswjceněgšj choti cesta přiwedla. — Rozkoše milostiwého nawštjwenj pocjtilo též nadřečené město 13ho řjgna b. r. — Po odgezdu z hlawnjho města wlasti našj bylo přenocowánj w městě tomto určeno. Ples měšťanstwa byl hlasitý, a wšudy se gewjcj. Co sjla gich stačila, wynaložili pěčliwě k slawnému přiwjtánj neywznešeněgšjch wlasti rodičů.

Nad městem od strany čáslawské postawena byla brána wjtězoslawná, dle wzoru řjmské brány Titowy při wracenj se z boge wjtězného geruzalemského, s nápisem:

FerDInanDe!
ReX InsIgnIs
ČeChIae LVX bLanDa!
AVe!!!

U brány byli gsau neyoswjceněgšj hosté tamněgšjm magistrátem w hluboké pokoře přigati. — Mne, genžto gsem město nawštjwil z toho pauze ohledu, abych také štěstj dosáhl, krále a králownu uzřjti, pogmuly při prohljženj přjpraw k slawnému přjwjtánj tyto city:

Nawštjwil nás! Lásky Geho důkaz
K djtkám, žežlu Geho poddaným,
Žiwotem i statkem oddaným,
Gesti blahonosný Geho úkaz.
Nemůžeť On stále při nás dljti,
Rozšjřenáť moci Geho řjš;
Musj w středu wšechněch sjdlo mjti.
Žehney Bože Geho panowánj,
Ulew powinnosti Geho tjž,
Přey i matce wlasti dlauhé stánj.

Přigezd, určený k hodině 6té, zdržel se až po 7mé, kdež tjm krásněgi a slawněgi wše wyhljželo. Oswětlénj weškerých domů gasně oswětlowalo i ulice. Hned od brány wjtězně prowázen byl wůz Neyoswjceněgšjch pochodněmi a swjtilnami weškerých pořádků. Po ulicjch rozstaweni byli cechowé s praporci, dále k náměstj weškerá školnj mládež a studugjcj ginoši. — Mezi hogně opětowanau střelbau z možďjřů při rozléhánj se zwonů a zněnj hudby městské i wogenské pluku myslíwců z Kutné Hory, s gednau setninau sem obeslaných, a při neustáwagjcjm wolánj „Vivant,“ geli GG. MM. až k připrawenému bytu w hostinci u „Lwa.“

Gymnasialnj stawenj wesměs oswětlené s dwěma transparenty w latině opatřené, krásně wyhljželo. Neywábněgšj wšak podjwánj bylo na náměstj, kdežto zwláštnj okrasau byla oswětlená socha; i mohloby se wjce domů uwesti, kdež patrně k spatřenj bylo, že pro oslawu takowau ničeho nežele.

Za chwjli po slawném přigezdu byla od hogného shromážděnj zpjwána pjseň národnj. —

Na to zněla zwučná hudba až do půl desáté hodiny.

Zdařilá báseň, w gazyku německém, zhotowena p. praefektem tamněgšjm, Wjtem Danjčkem, byla Geh. Mstem. na atlasu tištěna, předložena a milostiwě přigata, gakož i po wšech domech, kdež prowoditelé Geh. Msti. přenocowali, rozdána.

Ráno o 8mi hodinách ráčili Geho Msti. w starobylém, slawném děkanském kostele mši sw. přjtomni býti, a po skončenj opět na dalšj cestu se odebrati.

Na konci města opět gako swrchu brána postawena byla s tjm samým nápisem, gen pauze, že na mjstě „Ave,“ „Vale“ se nacházelo.

Žehnánj weškerého množstwa Ge prowázelo.

Giž se laučj — laučj Otec wlasti drahý —
Giž geg wjce nenj w středu nás!
Nebes ochranowé prowázegte Wás,
Přiweďte i brzo mezi české prahy.

Wěrných Čechů prowázj Wás wraucj hlasy,
Prosba k Bohu o blahosti Wašj kwět;
Lásku naši wěnugeme za oběť,
W přjzni Wašj zlaté kwetau naše časy!

P. Mil. Weselský.

Čjslo 47mé.

Časopis tento wychází u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjslo 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá příloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

19ho listopadu] **[1835.**

Kdo gazyk český od mladictwj
Wážjš za neydražšj dědictwj:
Tys bratr náš!

Fr. Čelakowský.

Děwa na Orlici.

Smutně děwa chodjwala,
Chodjwala po břehu,
Žalostiwě plakáwala,
A měsjčku žalowala,
Žalowala swau winu.

Ne wšak sama chodjwala,
Nechodila samotná:
Plémě lásky nosjwala
Pod srdéčkem přesmutná. —

Tuž se modlj, tuž zas honj
Po břehu se diwoce,
Brzy hlawu smutně sklonj,
Mezi wlny slzy ronj,
Wzdychá sobě hluboce.

Ach, smrt krutá uchwátila
Miláčka gj wěrného,
Snjm i wjnek swůg ztratila,
Wjnek dala pro něho. —

Každý wečer wycházela
Děwa na břeh wzdáleně;
A když dost se wyslzela,
Z pautě strašné se wracela,
Wracela se zmateně.

Posléz hasly Luně ljce,
A tu děwa w trápenj
Zablaudila do Orlice, —
Ach! a děwy wjc nenj! —

J. Tuma.

Angelina.

[Pokračowánj.]

Podiwné stwořenj, řekl hrabě sám sobě, wstaupiw do swého pokoge. Plno ducha, citu, wtipu a krásy; — zdaž ale i dobroty? — Proč z gednoho pohnutj tak náhle w druhé upadá? proč dobami strach a leknutj twáře gegj trhá? — Mladář gest a giž owdowělá; w tom wssecka přjčina chowánj gegjho spočjwá; ztratilať wraucně milowaného manžela. — Abych o nj zlého nic nesmeyšlel? prosila. Nikoli! Zlého nebudu o tobě smeyšleti, ty wěčná pohádko w podobě neyspanilegšj. A wssak wyskaumati tě musjm, a byťbych, newjm co, odwážliwě podniknauti měl.

Žádného spánj dnes nenacházel. I zpamatowal se, že gesstě ani tjm neyměnšjm nezačal, proč wlastně do hlawnjho města byl přigel.

Zegtra swé řjzenj začnu, zwolal, a potom, gak možno, neyrychlegi zase na zámek domácj! — Ale Angelina? — Opautala mě? — O nikoli, gá toliko Emilii milugi — i gsemtě muž, a abych swau mužnost dokázal, gesstě zde zůstanu, budu s nj mluwiti, w hlubinu gegjho ducha se ponořjm, a potom se teprw rozlaučjm! —

A přitom gesstě pořáde Angelinin kauzelný hlásek zaslechal — „děkugi wám — dobrau noc, pane hrabě!"

* * *

Ach, gak často klame sebe sám člowěk! Takž také hrabě Sokolow. Onť byl čist a wěren, nadssen kdykoli milowal, w slibech stálý, w nebezpečj odwážliw — nebyl ale znatel srdce ženského. Gemuž se nezdálo, žeby Angelina, giž dřjwe, než geg spatřila, dle popsánj sestry Florentiny celý ráz ducha i smeyšlenj geho byla mohla poznati, a nynj před njm stegné mjněnj, stegný cit progewowati.

Byltě Sokolow, což arci mužowé pozřjdku býwagj, nad mjru skromný, aniž dogemu si powšsimnul, gakowý na Angelinu učinil, kterážto práwě srdce swoge nebyla gindy gesstě zadala. Nepozorowalť, že geho poklid a láska k Emilii Angelinu tjm wjce popuzowaly, aby w něm wášseň ginau wzbudila.

Gemuž zdálo se nemožné, žeby krom Emilie ženu ginau milowati mohl; sám před sebau tagil, že má srdce tak citliwé, že mu wedlé spanilé panj bez pohnutj poseděti nelze.

Dwa dny uplynuly Sokolowu mezi rozličným zaměstnánjm; třetj den u wečer zpomněl na swau připowěd, a šsel baronku Poleskau nawštjwit.

Nebyltť on na ni zapomněl; gen ustawičné zaneprázdněnj mu obraz gegj poněkud z mysli zapudilo, a srdečný, láskyplný list manželčin tauhu geho po domowě roznjtil. — Wěčně pohyblíwý, pestrý žiwot w pokogjch sestry Florentiny dlauhau chwjlj geg trápil, neboť Angelina scházela; spolu wssak i gemu se přeswědčenj dostalo, že sestra pauze w tomto praudu rozkoššj blahost nacházj, a že nadège nezbýwá, aby se kdy k domácnosti a tichému šstěstj wrátila.

Byltě krásný — gak rybj oko gasný wečer podzimnj. Skwěle zářila luna na modrém kruhu nebeském; tisjceré hwězdy otwjraly zraky swé na tichau zemi. W plášsti zahalen bral se hrabě k Angelininu obydlj. Wšsecko bylo ticho po domě; po prstech kráčel předsjnj — žádného nespatřil. Pozwolna otewřel dwéře u Angelinina pokoge — před obrazem Rodičky božj klečelať ona w hluboké modlitbě.

Sněhoskwělé raucho plynulo po spanilé postawě, ruce měla pewně sepiaté, oči k obrazu pozdwižené.

Dlauhau chwjli stál hrabě w pohledu na spanilau modlitelku pohřjžen — posléze malý šsustot učinil. Uleknutá se ohljdla, spatřjc ale hosta, rychle i laskawě w austrety mu spěchala.

Dnes mě o samotě nacházjte, milý Sokolowe, prawila, i protož wám přjběhy žiwota swého swěřjm. — Přitom posadila se na njzkau stoličku wedlé něho, a důwěrně zraků swých k němu pozdwihowala.

Otce ztratila gsem w roce dwanáctém, začala wyprawowati, matku we čtrnáctém. Teta se mě ujala; bratr wstaupil do cizj služby, sestra moge trá[illegible] žiwot w dobré wychowatelně, gá pak tetu prowázela do Itálie. Po dwau letech gsem se wrátila. Osud mě až do Frankobrodu přiwedl, kdežto gsem se barona Poleského znáti naučila, genžto mě láskau zamilowal bugaré mladosti. I gá w něm šstěstj swoge nacházela. Překážek nebylo — stala gsem se geho manželkau. Dnowé naši byli nepřetržený wěnec blahosti; tu mi wssak smrt odňala drahocenného, aniž gsem celý rok s njm byla stráwila. Žalost a bolest moge byla smrtjcj. Od těch časů přepadá mě ono bodawé, omámugicj hlawy bolenj. Sestra wystaupila z wychowatelny, aby u mne pobýwala, bratr ze služby wystaupil, gá prodala statky, a cestugic z mjsta na mjsto, přisšla gsem až w toto hlawnj město, kdež mi se zdálo, gakoby zde zaswitnauti měla hwězda utěšsugicj nadège. Gsemť bohatá — snad i ne bez wnady — kořj se mi, a wšsak gen pauhá zjskuchtiwost až dosawád o mau ruku se ucházela. Ach, málo mužů se nacházj,

gežto lásce ženské dobře rozumj, a dle toho i sobě wáži; o čistotě, wraucnosti, hlubokosti a wěrnosti často i částka wýbornějšj ledwa že chowá slabé tussenj. W lásku, gakowauž nám básnjcj rekyni swau oswěcugj, nikterakž newěřj, a gen fantasie učj gich onen cit poněkud poznáwati, pro kterýžto w žiwotě obyčegném ženě se posmjwagj. Gá nižádné dusse nenacházjm, kterážby wraucj dussj mau pochopila, nižádné srdce, kterézby mě tau láskau objalo, gakowá we mně přebýwá.

Nynj se zamlčela, a ruku o loket podepřewssj, hlawu na dlaň sklonila.

Angelino! zwolal Sokolow; ale na kwap se opět sebraw, mjrněgi doložil: — Obrazy ducha nasseho zřjdka na swětě skutečném nalezáme, a neyspanilegssj hwězdy žiwota i neydřjwe ublednau.

Angelina geg za dlauhau chwjli pozorowala; pohnutj gakési přeletělo zase přes obličeg gegj — až i wstanauc, z pokoge odessla.

Leč po několika minutách giž opět se wrátila; za nj služebnjk s čagem přicházel. Ona ssachy přinesla, s nesmjrně lahodjcj laskawostj dokládagjc: Wjm, že milugete hru w ssachy, pane hraběj; bude-li wám tedy libo — ?

A Sokolow hral s nj gesstě w ssachy, až se Faniska wrátila.

* * *

Čas giž prossel, kterýž byl hrabě Sokolow k pozdrženj se w hlawnjm městě určil, a předc ani slowem o swém odgezdu zmjnky nečinil. Florentina, spolky swoge ráda ussechtilým bratrem okrássleny widauc, zchytra mlčela. Nechtělať mu pásku s očj strhnauti; neboť w tom nic pohorssenliwého nenacházela, že se hraběj při každé příležitosti neyraděgi s Angelinau objral; i wěděla dobře, žeby slowjčko, o tom prohozené, hraběte i hned z města wypudilo, an sslechetně smeyssel, aniž by Emilii swau byl mohl zklamati.

Denně widěl Sokolow Angelinu w těch peřestých spolkách, kdež wnadau i duchem wssechny ženstiny přewyssowala, kdež gi mužsstj s uctau obklopowali, kdež kauzelnau swogj půwabnostj wssecko pautala.

A tato panj, wůbec uctěná, patrně na něm zaljbenj nacházela, naň wezdy pozornost obracela, s njm neyraděgi rozprawku wedla, proň wezdy doma byla, gemu darowala swau důwěru.

A když takto o samotě při nj dljwal, a gegj citowé yak co ohlas srdce geho se obgewowali, gegj myssléenky s geho žádostmi splýwaly, a nowé, spanilé obrazy twořily — když ussechtilau něžnostj každinkému slowu geho, i na polo wyřknutému, srozumjwala, i krásněgi, než on ge pronesl, opětowala: w těch dobách se mu zdálo, že nemožno s tauto panj rozlaučiti se, minulost, přjtomnost i přjsstj podobalo se nicostí — a hodinka, u nj strawená, byla mu okamžikem, slowo a pohled od nj postačowaly, celý wěk mu blaženým upamatowánjm oslazowati.

Láskyplný list od Emilie, z něhož i gemná domluwa wyswjtala, že se tak dlauho newracj, Sokolowa ze sladkého sněnj wytrhnul, i pohnul geg, hlawnj město co neyrychlegi opustiti.

Onť byl uwyklý, předsewzetj swoge i hned w skutek uwáděti; z gitra obdržel Emiliin list, odpoledne giž aumysl swůg sestře wygewil, řjzenj swoge ukončil, i wěci spořádal.

S přátely se byl giž rozlaučil, toliko na gediném mjstě gesstě se poraučeti měl, totiž: Angelině! —

Snjh se metal w hustých kotaučjch, ani hwězdy na daleké obloze. W plásstj zahalen spěchal k gegjmu pbydlj.

Wstaupil k nj do pokoge — bylať o samotě; ritmistr a Faniska byli na sanici.

Z krásné lampy rozléwalo se kolem přjgemné swětlo; Angelina seděla w oděwu idealnjm na njzké stoličce, kadeřemi winul se bobkowý wěnec, w rukau lýru držela.

Tak spanilau gi nebyl gesstě nikdy nalezl. Na celém gegjm oděwu nebylo ani neymenssjho ssperku, a předce mu se zdála gako slunce skwaucj; ze zraků gi zářilo poswátné wytrženj.

S radostným užasem pohljžel hrabě na spanilau ženu. Ona se usmála.

Dnes mě wytrhugete, Sokolowe, proto wssak gste předce mým milým hostem. W osmi dnech dáwá zemanka Lesowská k swátku swého manžela weliký kwas, a před tjm by ráda několik plastických obrazů uspořádala, k čemuž i mně osobu udělila. Tuto mě spatřugete co Korinnu. Zatjm ale hezky gazyček za zuby, pane hraběj!

Mého wyzrazenj se nestrachugte, milostiwá panj, odpowěděl Sokolow; neboť zegtra co neyčasněgi odgedu.

Že odgedete? a na wždy? zwolala Angelina zděssená. Nikoli; žerty se mnau tropjte.

Netropjm, drahá panj; nemožno mi, déle se zady pozdržeti, kdež denně —

— w tom se zamlčel.

[Pokračowánj.]

Wečernj schůzky.

List 3.

Přjteli! w prachu kolena zakotwi a děkug nebi, že prostora několika mil mezi námi ležj; kdybych tě při ruce měl, rozdrtilbych tě! Nemysli wšak, že zlostj; ó ne! zlost gest mi nynj tak neznáma, gako kritikowi mnohý spis, o němž byl práwě přehroznau kritiku čili nerozumnau hanu z nečistého péra na newinný papjr wycedil; radostj, blahem bych tě tak dlauho obgjmal a k srdci tisknul, až bysi se mi pod rukama sesypal, gako kaupená sláwa při swětle zásluh. Růženka mne miluge! gegj láska gest mi swětem, gest mi wěčnostj! Že mé srdce láskau k nj zahořelo, zpozorowal gsem giž, an gsem hlawau oknu smrtelnau ránu zasadil; že wšak i ona něco takowého w srdci pro mne chowá, wjm teprw nynj. —

Tu ondyno řekl odpoledne pan Hagský: Musjm do radnice; dnes ge tak deštiwo, zůstaňte, pane, doma, a zatjm si kraťte dobu s Růženkau, nežli přigdu. — Ach ano, my gsme si krátili dobu; Růženka šila u swého stolku, a opodál gsem seděl gá, objrage se s knihau. Ale místo šitj a čtenj gsme na se pokukowali, a místo howořenj gsme se přitom gako o záwod čerwenali. A když gsme se takto asi přes půl hodiny obweselowali, napadlo mi, žeby předc slušno bylo, také gednau aspoň slowjčko našj zábawě přimjsiti. Započali gsme tedy howor, a chwjlkami se ozýwali po pokogi naše hlasy. Nemluwili gsme sice nic o lásce, ale w každém slowjčku seděl potutelný Milek s taulem a šjpem. Co a o čem gsme howořili, giž ani newjm; o gedné wěci, to wjm: poněwadž se nám každau chwjli pramýnek započatého howoru doprcyštil. — Tu gsem poprwé w žiwobytj swém počal reptati, že mne přirozenost nenadala duchem básnickým, a to tjm silněgi, protože se mne Růženka, práwě když gsem gi něco o kometě powjdal, zeptala, gestli také werše b á s n j m? Kdyby byla řekla, gestli werše d ě l á m, nebylbych se snad tak byl zarazil, ale b á s n j m! Můg milý Bože, tato otázka by byla mnohého našeho, gak řjkáme, básnjka čili weršotrpce do přehrozných rozpaků zamotala, kdyby totiž zamhauřiw oko sobectwj, okem nestrannosti do swědomj si nahljdnul, čili lépe nahljdnauti mohl a uměl. Což pokom gá, kterýžto do této létawé kasty nepatřjm!

O, že negsem básnjkem, zwolal gsem w duchu, abych Růžence horaucj swau lásku w básni wygewil, a básnj gegj srdce si docela naklonil! Arci gsem mohl někde uchgakau báseň opsati a gi připsati, ale kdo mně za to ručj, žeby gi ona byla giž dřjwe nečetla, a mnau potom nepowrhla a posměch si ze mne neudělala? Předewzal gsem si tedy pewně, sám několik weršů aspoň u d ě l a t i. Ostatně se ale také musj řjci, že wlastně ten, který werše d ě l á, zásluhu má, nikoli ale ten, kterýž werše b á s n j, nebo to k zásluhám přirozenosti se připočjsti musj. — Gak mile se pan Hagský domů nawrátil, odebral gsem se do swého pokogjka, a začal gsem po dlauhém do weršů sháněnj citů čili slow psáti. Giž gsem měl dwě sloky, a práwě gsem třetj začjnal takto:

O, mé srdce láskau zagde,
Lásku hledá —

když pan Hagský, do pokogjka wkročiw, mně oznámil, že pan Hlinka, kupec, přišel, aby nás k sobě pozwal. Seskočil gsem tedy z Pegasa, totiž ze sedadla, a za malé čtwrt hodiny gsem byl u pana Hlinky, tělem totiž, nebo duše se wznášela nad krásnau Růženkau, což se owšem gak náležj do společnosti nehodilo. A pomysli si, přjteli, mé užasnutj, když gsem opět asi po desáté do mého pokogjku wkročil, a rozplaměněn láskau a p. Hlinkowým wjnem, započatau báseň — sit venia verbo — ukončiti chtěl, a na papjru za slowy „Lásku hledá," lásku nagde! spatřil. Z pjsmen bylo znáti, že autlá ručinka ženská perem wládla. Kdoby to byl giný, než Růženka? zwolal gsem blahostj umjragjcjm hlasem. Růženka to psala, Růženka mi tjm swegi lásku wyznala! — W tomto wytrženj gsem nemohl ani psáti ani spáti, a můg duch se objral budaucnostj krásnau — blaženau. Pewně gsem si předewzal, hned ráno weřegně moge city progewiti, a gi k nohaum wyznánj swé lásky složiti. Gak gsem ale ráno do gegich modrých očiček se podjwal, nebylo mi možno, předsewzetj w skutek uwesti. Ty modré oči! ty modré oči! ty mě powždy do náramných nesnázj uwedau, že newjm, stogjm-li na ledě nebo w ohni. Odložil gsem to wšecko tedy na přjležitěgšj dobu, a mezi tjm gsem přemeyšlel, gakbych gi asi neyslušněgi a bez welké nesnáze zřetelně wraucj lásku wyznal. —

Tak gsem přemeyšlel až do neděle. Neděle byla negen nedělnj, ale i také krásný, přjgemný den, a protož také pan Hagský ponawrhnul, abychme na procházku šli, a při té přjležitosti geho přjtele, magitele malého statku, půl hodiny od městečka nawštjwili. Růženka šla také, a ach! šla mi po prawém boku. Tu mi napadlo, gak blaze by mi asi bylo, kdybych tak s Růženkau gako s chotj, a s panem Hagským

gako s otcem kráčel. Nic neni nemožného! zassептalo mi srdce, a hned mně smělosti dodáwalo, abych aspoň z temna o mé lásce se zmjnil. K tomu byl také pan Hagský w obzláštně dobrém rozmaru, a protož gsem započal přemeyšleti, w gaká slowa to co neyslussněgi zaobaliti mám. Dřjwe ale, nežli gsem tuto obálku sosnowal, přissli gsme k statku pana Wintra, nadřečeného přjtele pana Hagského. Tam bylo weselo a hlučno, a my byli laskawě přigati. Sem se scházjwagi za pěkných swátečnjch dnů přátelé a známj p. Wintrowi z blizkého Maletjna, a obweselugj se, gak mladj tak stařj. Pan Wintr má pěknau zahradu, a w té se pěkně procházj, a w letohrádku se pěkně popjgi. Mne ale netěssily žádné kratochwjle, gá se objral gen swau láskau. Růženka se obweselowala se sswitornými družkami. Gak mi gen mozno bylo, wykradl gsem se z letohrádku, a usadil gsem se na osamělé sedátko wzadu w zahradě. Čjm se tu můg duch zabýwal, uhodneš snadno. Blahem a žalem takořka umořený wstal gsem a zaměřil úzaunkau cestičkau, abych se dále podjwal. Tu gsem potkal Růženku; ssla sama, swazugic několik růžj w kytičku. Chwjlku gsme stáli beze slowa promluwenj proti sobě, Růženka si hrála s kytičkau, a gá lámal wětwičku wedlé stogjcjho stromku. Tu se mi zdála neypřjhodněgssj doba, lásku gi wyznati. Na blizku nessel nikdo, a wzdáleněgssimu nás zakrýwaly husté řady autlaunkých strůmků. Růženko, zwolal gsem, nesměl bych wás o tyto růžinky požádati? — Růženka se začerwenala čerweněgi nežli byly růže, které w ruce držela, a podala mi ge. Tuk gsem se nemohl déle udržeti, srdce mne přemohlo; gako bez sebe gsem na kolena padnul a zassептal: Růženko, angeli! nesměl bych wás i o wasse srdce —

Tu gsau oba! zawzněl nedaleko nás p. Hagského hlas, blizjcjho se s několika přátely. Mně upadly leknutjm růže, zem se podemnau — tak se mi aspoň zdálo — zachwěla, gakoby mě na wěky pohltiti chtěla, a gá newěděl, mám-li klečet zůstati a pana Hagského weřegně o dceru požádati, anebo wyskočiti a někam w krag swěta uteci. Do prwnjho se mi nechtělo, poněwadž pan Hagský samoten nepřicházel, a druhé mi bylo [illegible]možné, poněwadž gsem leknutjm wssecku wládu těla pozbyl. Gak si Růženka počjnala, samau pomatenostj ani newjm. Konečně mi napadlo, abych se stawěl, gakobych na zem upadlé růže sbjral.

Copak to tu máte? usmál se p. Hagský.

Gá — Růžence upadly růže — tu gsau — nestalo se gim nic; řekl gsem zagjkawě a podal růže Růžence.

Pogďme, djtky, slunce se chýlj giž k západu, řekl na to pan Hagský, a my ssli. Ač bych swé tagenstwj rád byl panu Hagskému swěřil, byl gsem předce i rád, že si mého klečenj u wyznáwánj lásky newssimnul, neb aspoň činil, gakoby si byl newssimnul. To kleknutj mě počalo gakssi mrzeti; gest také prawda, mohl gsem stogě gi se swěřiti, k čemu tak komediantské pitwořenj, a snad se ke wssemu tomu gesstě w posměch uwáděti?

[Pokračowánj.]

Poslednj zpěw.

Mladý slawjk garnj nocj
Poslednj swau pjseň pěl,
Hoře lásky, sladkau tauhu,
A zpěw geho hágem mřel.

Zaplakalas, tichá noci,
Zaplakalť i temný hág,
Že tak krátký zpěw slawičj,
Že tak krátký wonný mág!

Zaplakal i ginoch hořem
W hlaubě srdce rozželen,
Že gsau krátké dny mladosti,
Krátký blaha lásky sen.

„Proč gsi umlk, nočnj pěwče,
Ztichl žel též w srdci twém?
Zhasla tauha, zhasla láska
Poslednjm twým dozpěwem?“

„„Zagde noc a zagde garo,
Garem zpěw můg umlká,
Wšak tjm zpěwem nezahyne,
Co w mém srdci stánek má.

Zagde mladost, zagde žitj,
Usne žel we srdci mém;
Láska wšak i nade hroby
Plane wěčným plápolem.““

Trojan.

Samogedi, země a gegj obywatelé.

[Pokračowánj.]

Kraginu, o njž gsme práwě byli mluwili, obýwagj netoliko Samogedi, nýbrž i Rusowé nalezagj se w Mesenu, hlawnjm mjstě krage téhož gména, gakož i w Pust-ozersku, Uht-tsulmě a Isině, a we wesnicjch w sausedstwu těchto třech městysů položených, na březjch Wissasy, Omy, Suopy a Judegy. Poněwadž tito tři městysowé se Samogedy w neyužssjm spogenj gsau, nebude zbytečno, obssjrněgi ge popsati.

Pust-ozersk ležj na tak zwaném „pustém gezeru", odkudž i gméno. Gezero toto gest w létě mělké; pročež gen welmi malé lodě snese, na gaře wssak welká břemena nosj. Od něho až k Pečoře ge 20 werst, a až k ustj této řeky 100. Pust-ozersk má 3 dřewěné kostely, zprávčj auřad; sklad na kořalku a pokrmy, třetj na prach ručničnj, a asi 50 domů. Asi 217 domů počjtá se w 17 wesnicjch, k městysi náležjcjch. Mužské obywatelstwo wsech těchto mjst dohromady neywjc na 6000 wynássj; hlawnj zaměstnánj těchto lidj ge honba, obzwlásstě pak zde welmi wýnosné lowenj ryb; orbu zanedbáwagj. Potřebu swau na obilj a giné wěci obdržjwagj ročně na 16—20,000 pudů kupcemi čerdanskými, nowouhsolskými a ust-suissolskými po wodě na pramicjch, z nichž na každau as 1000 se naložj. Z Archangelu, Kholmozony, Pinegy, Meseny, ba i z Wolozdy, časem i z Moskwy a z rozličných giných měst cestugj kupci do Pust-ozerska, aby tam hognost kožessin nakaupili. Přicházegj obyčegně w řjgnu aneb listopadu, a wracegj se před wánocemi. Obywatelé tohoto městyse magj malý, zakrnělý a hubený dobytek a sspatné koně, an celau swau péči na soby wynakládagj, genž gim co potažný dobytek slaužj, a hognost mléka dáwagj; gsautě tam magitelé, genž na 1000 kusů počjtagj.

Ust-tsulma, také Ust-tsulemskayawolost zwaný, ležj 150 werst od Pust-ozerska na prawém břehu Pečory. Nalezá se tam dřewěný kostel, geden wodnj, dwa wětrnj mlejny, a asi 120 domů. Čtyry malé wesnice, přiležjcj k tomuto městysi, počjtagj asi 200 stawenj. W celém tomto okrssleku mužské obywatelstwo nenj silněgssi, než 180 dussj, pocházegjcjch z přistěhowanců, genž asi před 250 lety z Nowgorodu sem byli přitáhli. Obywatelé w Ust-tsjulmě segj gečmen, ne wssak dostatečně, pročež obilim od kupců tolikamských se zaopatřugj. Dobytek gest zde malý a bezrohý. Koně gsau prostřednj weysky, silného wssak složenj těla. Nazwjce zanássegj se tam chowem sobů, a mnozj těchto zwjřat na 500 kusů čjtagj. Lowenj ryb gest tu welmi wýnosné a zdrogem znamenitého obchodu. Zřjdka wssak ryby za hotowý penjz se prodáwagj, nýbrž wyměňugj se za obilj, aneb přinássjwagj se s legem a máslem do Meseny na trh, genž na zwěstowánj panny Marie připadá, i zde se wyměňugj. I Ust-tsulma gako Pust-ozersk od cizjch kupců z rozličných měst nawsstěwowáno býwá, gmenowitě z Archangelu, Kholmogory, Pinegy, Meseny, Wologdy a giných gesstě wzdáleněgssjch mjst, kupugjcjch draze kožessiny.

Městys Issma čili Issemskaya, slobodka s dřewěným kostelem, wodnjm mlejnem a 64 domy, ležj na prawém břehu řeky téhož gména, 60 werst od ustj na lewé straně Pečory. Celá mužská lidnatost okrsleku tohoto udáwá se na 1000 dussj, a počet domů na 242. Prwnj osadnjci tohoto mjsta byli Syrjáni, Rusowé z Ust-tsulmy a několik rodin Samogedůw, genž se na křesťanstwj obrátili, později za rozličných časů sem přissli. W kragině issmaské sege se gečmen i žita něco; žeň wssak za přjčinau ostrého podnebj obyčegně nenj hogná, pročež skoro ročně pomocj kupců tolikamských obilim se zaopatřugj. Obywatelé zanássegj se mnoho chowem skotu; dobytek gegich gest krásný, ačkoli bezrohý; nalezagj se zde welmi welká stáda sobů. Rybárstwj gest méně znamenité.

Samogedi sami nemagj žádných městysů ani wesnic, aniž gakého pewného bytu, nýbrž žigj se stádem sobů kočugice, a bydlice w chyssjch, podobagjcjch se stanům. Samogedi, ku kantonu pust-ozerskému přináležjcj, slowau pust-ozerssti, potulugj se w kragině tundracké, a kragině mezi Pečorau a Karau. Ust-tsulmssti zdržugj se w létě na březjch řek do Pečory se ustjcjch, gakož i na tamněgssjch gezerách; na zimu táhnau nazwjce k lesům na blizku Ust-tsulmy, a někdy pro low na soby až k břehům Tsulmy a Pissmy, gež Pečora na prawé straně přigjmá. Issmassti putugj od kwětna až do prosince w kragině tundracké, toto swé taulánj wztahugjce až k gezerům a četným potokům, genž se w řeky Oussu, Kossim, Kossu a Lembu wléwagj. Ostatnj tři měsjce žigj na břehu řeky Obissa, Keody, Ukhty a Ayougi, což samé přjtoky řeky Issmy gsau.

Samogedi w kragině kaninské zálezegj z 102 rodin; w kragině timanické z 191; w zemi Pečoře až ku Káwě, podjl pomořj, sečteno s pust-ozerskými w giných lesjch 137 rodin; Ust-tsulmssti sestáwagj ze

104, a issmasstj ze 102, dohromady tedy z 636 rodin, totiž z 1349 osob mužského, a 1417 ženského pohlawj. Gedinká daň (jassak), giž každý Samoged, luk nesaucj, koruně coročně odwesti musj, záležj z tři černých lissek (pessi); kůže těchto zwjřat sesbjragj starostowé w měsjcjch prosinci a lednu, do Mesny ge odwádègice.

Gméno Samogedů, Rusům od gedenáctého stoletj giž známé, čte se w Nestorowě kronice. Tak i morská užina, nynègssj zem Samogedů, od ostrowa Waigač řečeného, dělicj se, podnes to gméno má, gakýmž Nestor gi nazýwá. Zdá se tedy, že Samogedi aspoň od 1000 let tamnègssjch obydlj zaugjmagj. Deyme tomu, žeby slowo Samoged ruského půwodu bylo; mážek tolik, co Lidoged znamenati; wssak pogmenowánj toto na Barbary sewernj se nehodj, kteřjž za wssech časů méně surowj a ukrutnj byli, nežli Barbarowé giznj. Fischer we swém dègepisu sibirském odwodj slowo to od loparského Samoyaedna, což tolik, gako zem Loparůw znamená, a snažj se dokázati, že Rusowé někdy Lopary a Samogedy za geden a týž národ měli, a že pak pozdègi Samoyaedna w Samoged se zkrátilo. Zatjm ležj kořen slowa tohoto snad blize, když připustjme, že chybným wyslowenjm z ruského Syroyged powstalo. Syroyged gmenuge se člowěk, sirowým masem se žiwjcj; slowo, kteréž Samogedy welmi dobře značuge, an ryby a maso sobj též sirowé gidagj. We swé řeči nazýwagj se Khassowa, zaugimagice pod tjm gménem netolko rodin na západ welkého sibirského pohořj usazených, nýbrž i Samogedy nesmjrného okresku podýl asiackých pomořj, ledowého moře od řeky Ob řečené až k Leně. Tak aspoň ugisstowal Samogeda Jan Kuderow, kterýž drahný čas mezi swými kragany w Sibirii nad Obdorskem gest žil.

Samogedi w náměstenstwj archangelském powažugi se za geden národ, záležegjcj ze třech kmenů. Prwnj slowe w gegich řeči Vanoita, druhý Tyssia-iloghei, třetj Khyroutssi. Kmen Vanoita žige na březjch řeky Meseny, Pečory a nad Obem, w kragině obdorské. Kmen Tyssia-iloghei u wnitř náměstenstwj archangelského, a kmen Khyroutssi w náměstenstwj tobolském za horami w kragjch berezowském a obdorském. Přjbuzenstwj těchto třj kmenů dokazuge se giž od mnoha stoletj obyčegem, že každý, kdo se ženiti chce, ženu swau z gednoho ostatnjch dwau kmenů wybrati si musj.

Dle Fischera byliby i Kamachowé krásnogarsstj a Ostiaci tamsstj w gižné Sibirii kmeni přjbuznj Samogedů: domněnj, gež ze srownánj gegich nářečj dokázati usiluge; i musilibychom kmennau kraginu Samogedů we wnitř Sibirska hledati, giž, okolnostmi nuceni, zůstawili, a za onen djl Ewropy, w němž nynj žigj, proměnili. Stopy ze země zmizeného starého obywatelstwa, genž na březjch řek a gezer, na horách a pahorcjch w mnohých kantonech krage mesenského, i w kragině tundracké a w lesinách se nalezagj, dokazugj bezodporně, že před Samogedy giný národ w této zemi bydlel. Gsautě to slugewitá obydlj, w nichž kamna a zlomky železného, měděného a hliněného nádobj se nasslly. Slowau u Rusů domami Čudů, u Samogedů Sirtiami. Pak i Samogedi we swé řeči pro obě neywětssj řeky země swé žádného zwlásstnjho gména nemagj, užjwagice ruského. Z čehož wyplýwati se zdá, gakoby Rusowé dřjwe w této zemi byli býwali, nežli Samogedi. W letopisech Nestorowých nepřichážj gméno Pečora čili Pečera gako gméno řeky, nýbrž co gméno národu giž před Rurikem, zakladatelem ruského mocnářstwj s ostatnjmi kmeny Čudů, gežlu Slawů nowogorodských podrobeného, a práwě toto gméno Pečora ukazuge na swrchu zmjněné sluge; neb w slowanském gazyku gmenuge se pečera neb pečora, geskyně neboli slug. W kterém čase národ tento, Pečora zwaný, geskyně swé byl zůstawil, tak málo, gakož i nowé geho bydlisstě nám známo; též mlčj dègepis o přjčinách swobodného tohoto čili wynuceného wystěhowánj se. Po Rurikowi tratj se gméno Pečora co gméno národu docela z listin sewernjch kmenů Čudůw.

[Pokračowánj.]

Slownjk powěstných gmen.

r…
st…
n…
w …
Tady w 14tém roku by…
Zwlásstě se …

…lawný přjrody zpytatel na…
…ardu w Alsácii, které hrab…
…u rewolucj k Wyrtenberğu
…kademii Karoljnské, sstudo…
…zeho slowesnosti se učil.
…jm sstudentského spolku.
…kému učenj, ačkoli giž w 12tém roce welikau lásku k přjrodopisu obgewowal, mage spisy Buffonowy za neyoblibenègssj čtenj. Wždycky okazowal mnoho zwědawosti a welikau náklonnost k zanássenj se s uměnjm konným.

Gsa chud a nemage tehdáž wyhljdek k nègakému znamenitému aufadu we Wyrtenberğu, odebral se dřjwe dokončenj swých sstudij akademických do Normandie we Fran…

caužjch, kdežto w gakési hraběcj rodiny byl přestaunem. Tady přebýwage od r. 1788 až k 1794 měl přjležitost ku zpytowánj morských zwjřat. Pracuge ustawičně, počjnage si rozmyslně, wssude pátral přjčinu, neminul nižádného ukazu, aby se nebyl tázal, odkud asi pochodj, k čemu i slaužj.

R. 1794, gsa 25 let stár, byl gesstě přestaunem w Normandii; náhodau ale seznámil se s Tessirem, tehdáž slawným znatelem rolnictwa. Tento muž seznámil geg s mnohými učenými w Pařjži, takže se Cuvier r. 1795 stal professorem na centrálnj sskole pařjžské, a r. 1796 kolegau neyslawnégssjch tehdáž mužůw na institutu národnjm. Géoffroy-Saint-Hillaire, pozděgi geho protiwnjk w přjrodopisu, neywjce přispjwal k geho rozslawenj. Gá, prawj tento slawný učený při gedné slawnosti, gá měl to sstěstj, učiniti swět pozorna na wtip, kterýž samého sebe neznal. — Přigďte, psal gsem gemu, přigďte k nám, a buďte mezi námi druhým Linnéem, druhým zákonodárcem přjrodopisu.

Proroctwj to se wyplnilo. Třjda čerwůw, Linnéem ustanowená, byla prawau směsicj; zwjřata neyrozdjlnégssj austrognosti byla tady pomjchaná. Cuvier neyprwnégssj tady nowoty započal. Těmi pracemi položil základ docela nowého rozdělenj zwjřat těchto, které nynj wůbec gest přigato. Neupokogil se ale pátránjm toliko těchto zwjřat; pytewské pátránj rozssjřil i po ostatnjch třjdách žiwočichůw. Pytwa porownacj tady geho wynasnaženjm takořka byla založena, a gj w žiwočichopisu auplná proměna způsobena byla. Dumeril a Duvernoy čtenj Cuvierowo o pytwě porownacj tiskem wydali, kterýžto spis potom do neymnožssjch ewropeyských gazykůw přeložen byl. Tato wěda wniká do tagnostj přjrody, ona ustanowuge rozličných djlů, tělo žiwočissné skládagjcjch, twar položenj a srownánj. Ona poskytuge zásady, dle kterých po gedné kosti ustanowiti možno, zdali zwjře, od kterého ta kost, žiwilo se masem, anebo rostlinami. Ona i umožňuge dle neymenssjho drobku kosti ustanowiti třjdu, řád, pokolenj a rod zwjřete, a určiti welikost geho. Tato nauka obzwlásstě náramný swůg prospěch okazowala, když Cuvier zkamenělémi kostmi se objral, kterých náramná hognost w lomech sádrowých blizko Pařjže a gindę we Francii se nacházj. Co gindá za kosti zkamenělé člowěčj se mělo, ustanowil Cuvier dle základů pytwy porownacj za ginozwjřecj. Takowým způsobem mohl swětu podati swůg klassičný spis o zkamenělých kostech zwjřat čtweronohých.

Cuvier, mage náramnau paměť, pamatowal si neysuchopárnégssj wěci; co si gednau do paměti wstjpil, to nezapomněl nikdy. Ustawičně pracowal; anobrž i w kočáře čjtáwal a psáwal; protož nenj diwu, že we státnj raddě sám někdy za rok 10,000 spisů wyhotowil.

Léta 1828 počal wydáwati spis obssjrný o rybách, o třjdě, která nad giné žiwočissné dosawad zanedbána a přemnohými zmatky přeplněna byla. Valencienne, mladý přjrodopisec, byl geho pomocnjkem. Pod očima Cuviera toliko osm djlů (w 8mině) na swětlo wysslo.

Cuvier nebyl toliko přjrody skaumatelem, anobrž 30 let po sobě neydůležitégssj auřady státnj zastáwal. L. 1807 připočten byl mezi generálnj dozorce weřegného wyučowánj, a dohljžel lycea, w Burdywalu a Marsilii založená. W tom čase byl od swých kolegů w národnjm institutu za stálého tagemnjka w oddělenj přjrodopisném wywolen. L. 1808 podal cjsařj Napoleonowi onu znamenitau zpráwu o pokrocjch přjrodopisu od léta 1789, načež od něho za raddu uniwersitatnjho na celý žiwot powýssen byl. Léta 1808 a 1811 bylo mu nařjzeno, akademie w Italii a Holandu zakládati. Zakládage l. 1813 w Řjmě uniwersitu, dostal zpráwu, že wywolen gest w státnj raddě za auřednjka maître des requettes, genž o wssech prosbách zadaných zpráwu dáwá. Brzo byl gakožto mimořádný komisař do Mohuče poslán, a l. 1814 byl učiněn státnjm raddau při komitě wnitřnjch důležitostj a obchodu, kdežto l. 1819 stal se prásidentem; léta 1824 powýssen byl na welmistra uniwersity pro fakultáty protestantského bohoslowj; léta 1827 swěřena gemu zpráwa služeb božjch nekatolických, a léta 1831 stal se pairem francauzským.

Při schůzkách auřednjch zdál se wždycky něčjm giným se zanássetí, a byl poněkud roztržitý. Gsa w posezenjch předsedatel čjtáwal někdy w knize, kteráž na předmět sezenj se newztahowala; wždycky neyposlednégssj mluwil; anobrž w posezenj sepsal celé nařjzenj, kteréž mělo býti wygednáno. We společnostech domácjch swau prostolibostj dodáwal wždycky nowé půwaby zábawce rozmanité a zanjmawé, při které ducha skutečně wsseobsáhlého obgewowal.

Když dne 10ho kwětna 1832 neyprwnégssj znamenj nemoci geg napadla, hned [illegible] swůg blizký konec. Litowal, že nemůže práce [illegible] sebraw se, učinil pořádek [illegible] a dne 23ho kwětna téhož [illegible] Wědy přjrodné náramně [illegible] ... ré znatel gegich neywětssj [illegible]

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 48mé.

2hý r. běh.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech wždy ještě půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnářstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

26ho listopadu] [1835.

Wlast má, ta krásná země,
Milá mi gest a wážená,
Milé gegj mi plémě.

Jar. Kamenický.

Pomněnky.

Překrásným snem se zdál mně žiwot býti,
Pozemské sjdlo rágem wznešeným;
Gen w blaženosti mnil gsem wěčně dljti,
W budaucnost zjral okem weselým.
O, kam se dělo garnj moge zdánj?
Sotwa zawála bauř we wonný kwět:
Již list po listu wětrem se zahánj,
A zcela giný, změněný mi swět.

I mého sněnj obraz neykrásněgšj,
Widina má, kam ta se ztratila?
S nj blaho mé, s nj slunce neygasněgšj,
S nj hwězda žitj se odwrátila.
Nadarmo lkám, nemožno gj nagjtí,
Mně ztracenau již osud zpět nedá;
Gegj mi zář wjc dráhu neoswjtj,
A temnau stezkau blaudj duše má!

Gen zpátky, zpátky, smutné zpomenutj!
Rozčilené mé srdce zničugeš;
Bolest budj se mi w twém procitnutj,
Nowým mi želem hled obkličugeš!
Poslednj záře w temnotu když klesla,
Ach! ještě gednau gsem se pustil wen,
A w temném moři žiwota, bez wesla
Plyna, gsem hledál ztracený swůg sen.

Wšak bauře diwá w dálku mne zahnala,
Na pustý břeh mne wlny hodily.
Widina má se wjc neukázala,
A žely mé se neukončily.
Znám osud swůg — neoželený zagdu.
Nechť! — krátký žel se w hrobě ulewj;
A swau widinu tam-li zase nagdu,
Lepšj než zemský rág se mi zgewj!

K. Sabinský.

Tetera.

Tetera byl mladý kozák; dusse geho byla bugná, horaucj, tělo geho pohyblivé a silné; bylk gakoby těkagjcj hřjbě po stepách.

Marina byla geho milenka; djwka mladá, s čelem stydlawým, ale srdcem wraucjm; bylak skromná, ljbězapáchagjcj kwětina w pustinách.

Oči Teterowy byly černé, gako baukliwá noc, i často blesky metaly; oči Marininy byly modré, gako nebe po dessti, i také tak nawlhlé.

Gednau z wečera seděl kozák s milenkau na břehu Dněpru; twáře Marininy podobaly se skwělému mléku, do něhož krůpěg krwe byla ukápla.

Tetera držel gi za ruku, a mluwil k nj těmito slowy: Wjš-li, Marino, co moge láska gest? Onak gest požár nebeský, gegž neuhasj lidé; onak gest žiwot můg, i wjce nežli žiwot můg; onak gest dusse má. Dokud se částečka ze mne nalezati bude, pomiluge tebe.

I Bůh ge swědkem, že mluwil prawdu; žádný člowěk by nebyl o tom pochybowal, wida geg, an mluwil; neboť oči i twáře geho mluwily se srdcem geho.

Na to pozdwihla Marina řasy swoge — řasy dlauhé, hedbáwné, a ponořila zraky swoge w pohled miláčka swého.

Ach, i gá milugi tebe! řekla pak hlasem, ljbezným co prwnj zpěwowé garnj. Ale rtowé gegi sotwa že se otewřeli, když toto řekla; i zarděla se napotom, neboť byla dusse newinná.

Tetera milenku k sobě přiwinul, a obadwa se posadili na skalisko, kdežto Dněper po gich boku se walil.

Často giž byli na tom mjstě seděli, a djwali se spádům hučjcj řeky; dnes ale nedjwali se ani zacházegjcjmu slunci, gežto dalekau stepu posypalo růžemi.

Tetera pohljžel toliko na Marinu, Marina myslila genom na Teteru; oči se gim zatáhly, a usta gich se spogila.

Bylať to poljbenj lásky — poljbenj dlauhé, gako blesk ge rozněcugjcj, a krew gegich rozplameňugjcj. —

Tichý, blahý mjr umjstil se potom mezi nimi; hrálik si gako děti. Tetera zhljžel se w nawlhlých očjch swého děwčete; Marinina bjlá ruka zahráwala si s kadeřemi drahého kochánka.

Otočilať si ty tmawé kotauče okolo prstů, a ginoch horaucj zůstal před nj na kolenau ležeti, tichý a mjrný gako beránek.

Marina sklonila hlawu, i sklauzla pak w obgetj mladého kozáka. Šedý stjn saumraku ztratil se w temnotách nočnjch, a okolo milugjcjch wisel černý plássť, zakrýwagjcj ge před zrakoma přjrody.

Hodiny ubjhaly, w chwjli už kohaut o půlnoci kokrhal; kůň kozákůw zařehtal, znamenj dáwage k odgezdu.

Nebralk se kozák pryč na den aneb dwa dny, ani k lowenj netáhl, ani gelena honit nessel.

Wálka geg wolala! — Wstalk gest Tetera, milenku ohniwě obegmul, a plamennau hubičkau přiwinul se k gegjm ustům.

Budeš-li wěrna, Marino? zwolal temným, hlubokým hlasem. Otewřela djwka usta k odpowědi, a wssak slowa gi na gazyku zemřela.

Neboť se náhle nepowědomá hudba na blizku ozwala. — Balalaika truchliwě zawzněla, a hlasem ausměssným, i gako žalostným, zpjwala se tato pjseň:

Posmjwámk se pocestnjku, genžto se bez plásstě studeným wětrům wydáwá; posmjwámk se plawci, genžto we spanj lodku swau w diwoké praudy pausstjwá.

Posmjwámk se bláznu, genž pewné sstěstj w knjžecj milosti wyhledáwá; leč ginoch gest třikráte possetilegssj, genžto w přjsahu ženskau se spoléhá.

Slyssfte!.. Fedor byl hrdý rek, gako lew na paussti, k byltě sslechetný a krásný, gak diwý kůň, a swobodný gako wjtr.

Při zářj pochodnj w kole se zatáčeti, a po stepách honbu prowáděti, bylo geg neyprwněgssjho widěti; sotwa že mu okolo rtů wausy pučely, gako hebaunké hedbáwj.

Mezi tisjci krasawic, gež milost geho powzbuzowaly, wywolilk on Iwanownu, děťátko neybázliwěgssj, kteréž kdy láskau bylo zbodnuto.

Bjlá růže nenj tak spanilá, ani wewerka tak lehká, gežto s kmenu na kmen skáče, ani rákos tak ohybký.

Milowalik se gako dwě hrdličky, a spogeni byli gako hwězdy bljženců, wěčně plynaucj po nebi.

Šjpem byl bysi snadněgi lunu dostřelil, nežli směl řjci, že tak milostné děťátko panenským slibům swým se stane newěrno.

Ale když přissel den, a pronikawý roh swolával k bitwě: tu musel odegjti Fedor, a zůstawiti swau djwenku, a u nj swého bjlého psa.

Slzami očj swých byla kráska smočena, i seděla w hlubokém smutku; a pes wyl otewřeným chřtánem, i čekal na prahu.

A bylo po bitwě; milý Fedor se nawracel. S radostj pohljžel ze dálky na stáda swoge, pasaucj se na zeleném pahorku.

Halau! Halau! zwolal hlastě; leč Ozwěna toliko poznala i přiwitala geg. Nikdo mu newyběhl w austrety.

I pobodal koně, že letěl; neboť nemyslil kozák, nežli že wssecko wymřelo. Prázden geho dům, ani ženy, ani muže w něm.

Ale písek mu okázal čerstwé stopy dwau koní a ssłépěge psa — sem a tam pod wrbjm.

Ubohý ženich gede w letu dále, i brzo we dálce milenku swau uwidj, a wedlé ni mladého gezdce. A pusti se za nima s napnutau pikau, leč prchagjcj žena nespatřuge w něm swého oswoboditele.

Milugi geg! zkřikla, mezi oba se wrhnaucj, až Fedor uleknut koněm nazpět utrhnul.

I odwedíž gi, zwolal na mladého lupiče: brzy dogde řád i na tebe; milugeš-li gi oprawdu, chraň se, abys gi na den opustil.

Wěrný pes ale poznal pána, a gakkoliw geg teuto zaháněl, předce za nim běžel.

Nadarmo wolala naň Iwanowna lichotiwým slowem; onť na ni zuby wycenil, a běžel za pánem.

Neboť pes co žiw gest wěren, ale o ženě ginau pjseň zpjwám. Bolesti gegj gsau lže, a žiwot gegj podobá se tenatům černé zrady. —

— Tetera poslauchal s tichým dýchánjm, s usty poloотewřenými a uchem napnutým, gako we strachu, aby mu žádné slowo neussło. Mužowé toho wždy žádostiwi býwagj, co ge trápjwá.

I brzoť ukáplo gedu žárliwosti do ňader mladého kozáka. Pohljžel na milenku, gakoby se giž gij za něgaké pohorssenj pomstiti měl; i třásl se, gakoby se propast před nim rozwjrala.

A když pjseň přestala, mráz geg obessel. Byloť, gakoby se byl náhle rozhodnul, a djwku táhl za sebau k mjstu, odkudž byla pjseň zawzněla.

Tam spatřili starce lesknaucjch se zraků, a stříbrných-wausů. Seděl na skalině, a djwal se za wycházegjcj lunau; balalaika spočjwala w geho rukau.

Struny se déle netřásly; ale ta zlá slowa zaznněla gesstě w prsau bugarého Tetery.

Starče, promluwil slowy, wztěkem zdussenými — starče, ty kauzelnjku anebo zlý duchu, twůg pekelný dech popálil dussi mau, a sstěstj moge w popel obrátil.

Kdož ale ránu zasadj, měgž i sjlu gi zhogiti. Ty, genžto gsi mne na wěrnosti milenky mogi pochybowati naučil, podey také léků, gimiž bych si srdce gegj zachowal.

Mluw, mluw, starče! neboť wěz: trpěliwost moge gesti krátká, ruka moge hbitá, ssawle moge ostrá.

Zpěwák se hořce usmál, gakoby řjci chtěl: Ty se strachug, nikoli gá.

Synu, řekl, známť gá snad kauzla k zastawenj wichru w letu neyprudssjm, i k umrtwenj blesků plápolagjcjch, i k probuzenj žiwota w těle umrlém.

Leč neznám prostředků, genž učiniti wěrnau; gj toliko zabrániti se může, státi se newěrnau. — Poslyš.

A oči starcowy swjtily, gako wlka hladowce, když se wrže na kořist.

Můžeš učiniti, co udatný Selim učinil, strasslwý bassa města bjlého, když do wálky táhl s odhognými Araby.

I přistrogilť on we swém haremu weliký kwas, i dáwaliť tu swým krásám „s Bohem buď;" a ty plynuly w slzách, aby se zaljbily pánu.

Wssechny rozpráwěly gen o swé lásce, a o bolestech, že se musj laučiti. A radostný Selim obgjmal gednu po druhé.

Aby pak ge potěssil, dessti wyklesstěncům kázal přigiti, desjti černým a strasslwým wyklesstěncům, genž měli bjlé turbany na hlawách, a břitké meče w rukau.

Ženy, řekl Selim, wy mě tedy milugete? — Milugeme! wssecky gedným hlasem odpowěděly. My tě, pane, nade wssecko milugeme. — A raděgi byste zemřely, nežli mi byly newěrné? — Raděgi, pane! odpowěděly gesstě gedenkrát.

A mluwily prawdu, aniž se gim o tom zazdálo. Neboť udatný Selim dal poslussným wyklesstěncům znamenj, a ti nemilosrdně milostným ženám hlawy srubali.

Nynj mohl bassa pokogně odgeti, a celau dussi swau wywesti do bitwy; neboť tak genom lze gest ubezpečiti se ženy w nepřjtomnosti. —

— Teď stařec utichl. Rtowé geho pohybowali se, gako wlka, ljzagjcjho gesstě se kaučjcj, horkau krew.

Tetera byl bez smyslů; wssecko se w něm točilo, a myssléuky geho mátly se mu w mozku, ač byly rtowé geho genom z čistého pramene skalnjho se napili.

Znenáhla protrhla se Marina z hlubokého zamysslenj, a miláčka oběma rukama obegmauc, zwolala: O miláčku! neposlauchey ta strasslwá slowa. Warug se nabádánj tohoto zlého ducha. Tyť wjš, že tebe milugi . . . .

Ach, a to byla posledni gegj slowa! — Teterowy prsty byly se křečowitě w gilec geho ssawle zaťaly; on

nic we swé ssílenosti newiděl, než hrozjwé slzy a krwawá těla, nic neslyssel, než powyk pomsty a hrůzy.

On sobě sám wjce nepatřil, a gak se obegmuta cjtil, wztěkal se. Šawle geho nad hlawau se mu zablesskla, i sletěla opět, gako paprsslek.

Hlawa krásné Mariny swalila se k nohaum zuřiwého kochánka, práwě když usta gegj o lásce mluwila. Wogin pak wydal pronikawý hlas, a gako poraněný diwoký kanec wrhnul se na skalinu, kdež seděl stařec.

A wssak stařec tu wjce neseděl, a gen ukrutný, aussklebný posměch roztrhowal ucho nessťastného kozáka, gakoby pochwalu wzdáwal zločinu, aneb si ssaššky tropil z geho zssjlenj.

A kozák mrsstil se na wranjka swého, pospjchagjcjho po stepách, gakoby se drápy sokolowy w boky geho byly zaťaly.

Uwrhlk se kůň do řeky, a rozbělowalk gi ssirokými prsy. Dostalk se na druhý břeh, ale we běhu swém neustal — ubjhal — ubjhal neustále!

Na skalissku gen tělo djwčj w bjlém rausse leželo, hlawa s wlasy poletugjcjmi opodál, a kolem krew.

A luna bjlila dalekau pustinu; spády Dněpru hučely — a kohaut podruhé kokrhal.

Samogedi, země a gegj obywatelé.

[Pokračowánj.]

Physický ráz, žiwobytj a zaměstnánj.

Samogedi kantonu mesenského gsau prostřednj welikosti, obličege kulatého, ssirokého a plochého, pleti snědožluté; oči magj malé černé, wlasy a obočj též černé, wausů magj welmi málo: samé tahy, genžto na gegich přjbuzenstwj s národy sewerowýchodnj Asie poukazugj.

Co obecnj nemoc panuge u nich horká a studená zimnice, pak nesstowice; obzwlásstě poslednj strassně mezi nimi zápolj, gakož i mezi Rusy téhož kantonu. Wracegj se prawidelně každých 8—9 let, přepadagjce bez rozdjlu děti a dospělé, a gsau nezřjdka nad mjru wraždiwé, neywjce proto, an se nikdo prostředků proti nim neuchopuge. Kurděgů wssak gsau Samogedi prosti, což obyčegi, krew sobj pjti, připisugj. I Rusowé na cestách swých pustami Samogedů nemoc tuto dostawsse, prostředku tohoto nezřjdka sstastně upotřebugj, často wssak i bez následku dobrého to zůstane.

Ostatně dosáhnau Samogedi, kteřj onu nehodu přestáli, neywjce wysokého stářj, 60—70 obyčegně, též i, wssak řjdčegi, 100 let. Hlawnj gegich potrawau gsau ryby, sobj máso a diwoká drůbeř; magj též chléb, rozličného druhu gahody a hauby, gež w létě nasbjrawsse si uschowagj. W domozprawj každého Samogeda může se na gednoho dospělého 5—15 pud žitné mauky počjtati. Každé ráno a každý wečer dělagj malé nekwassené placky, gež na plotnách na ohni sussj. Ryby a sobj maso gedj buďto sirowé, buďto wařené, usussené aneb nasolené. Nápog gegich gest woda. Kořalky, giž náružiwě milugj, dostanau zřjdka.

Gak mužům, tak i ženám slaužj za oděw kůže sobj, giž mjsto wydělánj někaký čas w kauř wywěssugj. Spodnj oděw mužů gest malitsa, pima a lipty, při nichž chlupatá část do wnitř obrácena gest. Co wrchnj ssat nosj sowjk, druh to dlauhého kabátu, a na nohy přigde rion, druh to bot; při těchto poslednjch ssatech chlupatá strana na wrch se obrátj. Zimnj oděw žen různj se od ssatů mužských tjm, že ony malitsu a sowjk neotewřené, nýbrž zpředu zassité magj, a že malitsu, pany a sowjk „kous" gmenugj. W létě nosj mužowé mjsto malitsy kossili z hrubého plátna aneb sukna, někdy i z červeně neb modře kostkowaného cagku; u žen gsau kossile buďto z hrubého plátna, buďto z kůže sobj. Ozdoba těchto lidj záležj w gegich „pi," koženém to, hustě měděnými knoflíky possitém pásu. Ženy possjgj swůg kous a swau sáwu, t. g. čepici, pestrými kausky sukna, a zawěsj na to swazek tenkých kowowých pljssků (maga-jessa.) Stany swé nebolž chysse (samogedsky „mekina") stawěgj si ze tři lokte dlauhých, ba i delssjch tyček, gež ssikmo w půdu zadělagj, w létě do země, w zimě do sněhu, takže dolegssj konce daleko, gak gen možná, od sebe odstáwagj, co zatjm hořegssj k sobě se klonj, a přjčnými dřewami spogeny gsau; přes tyto tyčky dle počasj aneb mohowitosti magitelů wětwe, hrubé hauně, kůry březowé aneb sobj kůže se roztáhnau, aby za stěnu slaužily. Gedna část, genž pohybliwau zůstane, slaužj za dwéře. Takowýto stan gest okrauhlicj, 7 i wjce sáhů w průměru, nahoře sspičatě se končjcj; w hřebenu pro kauř malá djrka zůstane. U prostřed takowéhoto stanu nalezá se železná plotna, na njž se wařj a topj; za chladného powětřj oheň se nezhasne. Nad tjmto ohnisskem pozdwihugj se slaupowé, na nichž přjčný trám spočjwá s dřewěným hákem, na němž kotel wisj.

Na obau stranách gsau prkna položena, aby se k ohni sednauti mohlo, a něco dále gsau na podlaze

až k ſtěnám ſpleteniny z březowých ratoleſtj aneb z lodyh roſtlinných (khoner), genž pak ſobjmi kožemi ſe pokrygj. Tok gſau gegich lože. Onen djl ſtanu, genž geſt naproti wchodu, ſlaužj za ſſpižjrnu (ſinikoni), geſt obzwláſſtě důležité mjſto pro ženy, a nikdo ſe neopowážj ginau wěc tam poſtawiti.

Chtěgj-li dále táhnauti, zbaurá ſe chyſſe tato, a tjm, gakož i opětným wyſtawowánjm zanáſſegj ſe ženy; za půl hodiny s tjm hotowy bývagj. Wygmauce nádobj k lowenj ryb a honbě welmi potřebné, geſt gegich celý nábytek několik železných kotlů, dřewěných lžic, zbjraček, mis, žbánů, koſſjků, ſudů a hrnců. Mauku uſchowáwagj gako Ruſowé w pytljch z hrubého plátna. Na dobré ſwé ſſaty magj welké pytle ze ſobowých a ptačjch kůžj.

Půda nehodj ſe k orbě, pročež téměř celau ſwau potrawu z žiwočiſſtwa berau, t. g. z lowenj ryb, z honby a chowánj ſobů. Welké množſtwj gezer a řek w této zemi poſkytuge gim netoliko wětſſj polowici potrawy, nýbrž i ſměnné zbožj, s gichž pomocj ſi oſtatnj potřeby zaprawj. Při honbě neywjce ſe ohled beře na drahé peřj a kožeſſiny, čjmž poplatky ſwé zaprawugj. Wětſſjho užitku, než low na zwjřata pozemnj, geſt low na gezernj zwjřata, z nichž ſádlo ſirowé aneb rozpuſſtěné do Meſenſka dowážegj, kdež ge pak kupcům archangelſkým prodáwagj, genž s njm wýnoſný a wýhradný obchod až do cizozemſka wedau. Korothaika může ſe za wſſeobecné shromáždiſſtě morſkých lowců powažowati. W proſtřed kwětna ſe zde ſcházjwagj, počjnagjce lowenjm tuleňů. Led geſt geſſtě ſilný, wyſekagj ſe wſſak djry, a když tuleni wyſkakugj, po wzduchu ſljdjce, zaſtřelugj ge ručnicemi aneb ſſjpy; low tento trwá až k ſw. Janu, tedy ſkoro 5—6 týdnů. Nynj ſegde na gezero. Někteřj harpunugj mrže, tulené, bjlé medwědy; ginj moře proplawugjce na malých lodjch, chytagj geſetny w ſytě. Na začátku zářj, když ſe low končj, čekagj giž ruſſtj kupcowé*) na blizkém pomořj, aby weylowek zkaupili; zde zůſtanau, až prwnj mráz uhodj, takže aſi w proſtřed liſtopadu domů ſe wrátj. Samogedi wſſak přes polowici liſtopadu low ſwůg nekončj. K nawrácenj ſe domů z Korothaiky až k Pečoře potřebugj 3 měſſjce, když totiž i na ceſtě w lowenj pokračugj; ginj s kořiſtj bezproſtředně domů ſe ubjragjce toliko měſſjc potřebugj, a 2—3 neděle dále do Meſeny.

Gruntownj magetnoſt Samogedů záležj w neſmjrných kraginách; řeky a potoky gſau hranice; zde ſe byli praotcowé té neb oné rodiny uſadili, zde žigj gegich potomci kočugjce. Geſtiť to wſſak bohatſtwj w ſobech, podlé čehož gměnj rodiny ſe počjtá. Samogeda kaninſký, timanický a puſt-ozerſký geſt bohatý, pak-li 1000, 1500—2000 kuſů má. Má-li 500—700, geſt zámožný; kdo nemá wjce než 20—30, geſt chudý, a kdo nemůže wjce než 10 užiwiti, geſt žebrákem, genž ſwůg žiwot co ſluha aneb nádennjk tráwiti muſj, aneb nechce-li to, muſj ſe s giným, w ſtegném ſtawu ſe nacházegjcjm, k lowenj a honbě ſpolčiti. Neyleppſſj ſob ſtogj 10, proſtřednj aſi 8 rublů, a ſſpatný 2—3 ruble.

Náboženſtwj, mrawy a powaha.

Nábožné ponětj Samogedůw ſpočjwá docela na auſtnjm podánj; neb ſurowý národ tento neznᠠžádného pjſma. Wěřj w gednoho neywyſſſjho a neyſwrchowaněgſſjho Boha, nazýwagjce geg Noum, čili Jelemoubart (dárcem žiwota.) Tento Noum ſám a bez přiſpěnj něgaké giné oſoby, nebe, zemi a wſſecko, což na nj geſt, ſtwořil. Geſt wždy w nebi, nenawſſtěwuge nikdy giného mjſta, poněwadž bytnoſt gako on, půwodce wſſeho dobrého, na zemi bydliti nemůže, kdež tolik zlého geſt. Nicméně panuge nad nebem a zemj. Geſtiť wſſak geſſtě nesčjſlné množſtwj bytnoſtj (tadebtſiy), gež Noum ſtwořil, a genž na zemi tak rozſſjřeny gſau, že ſe wſſude gedna nacházj.

[Pokračowánj.]

Wečernj ſchůzky.

[Pokračowánj.]

Počalo mne to gakſi wjc mrzeti, nežbych ſi byl kdy pomyſliti mohl. Onu ſklenici s wodau, roztlučené okno a giných na ſta nemotornoſtj uwáděla mi paměť před oči; gako w zrcadle gſem ſe widěl, gak ſměſſně w zahradě před nj klečjm, a gak ona s podiwenjm, ba opowrženě na mne hledj. Nynj teprw gſem ſe gj nemohl do modrých očiček podjwati, a dřjw nežli gſme ſe domů doſtali, pewně gſem uzawřel, hned ráno Maletjn opuſtiti, a kdybych pokradmo uteci měl.

---

*) Kupčenj toto geſt ſkoro weſkrz ſměnný obchod, zřjdka kdy hotowými penězi ſe platj. Wěci, gež Ruſowé ſem Samogedům přiwážegj, gſau: mauka, oleg, ſůl, kořalka, tabák, čerwené, modré, zelené, bjlé, černé ſukno, telecj kůže, dřewěné náčinj, měděné kotle, železné plotny, ſekery, nože, gehly, ručnice, prach ručničnj, olowo, ſytě, tětiwy, lodě, ſmůla, knoflj̃ky a giné drobnoſti.

Wesſli gsme do pokoge, pan Hagſký weſſel do ſſatnice, a gá zůſtal ſamoten s Růženkau. K zemi ſklopiw zraky, počal gsem přemeyſſleti, gakau zámjnku aſſ panu Hagſkému udati mám, že ſe tak na kwap s njm nyni rozlaučiti hodlám. Tu zaſſeptala Růženka neſmělým hlaſem: Což ty růže giž nechcete?

Mne pogal cit, že ti geg ani popſati nelze. Mluwiti gsem nemohl, ale gako bezſmyſlný gsem ſe k nj wrhnul, a mžiknutjm dlela gegi nežná ručinka na mých horaucých rtech. Dřjwe, než gsem ſe docela zpamatowati mohl, byla giž Růženka we ſwém pokogiku, a gá miſto gegi ručinky libal w kytičku ſpogené růže. Ona tě miluge — zwolal gsem u wytrženj w duchu — to geſt důkaz gegi láſky; s růžemi ti darowala ſrdce — ó ty růže bych nedal za dewaterau wěčnoſt, prowitau tiſicerým rágem! —

Leč doſti giž o tom — doſti o té blaženoſti, geſtli kdy twoge ſrdce pocjtilo láſku, a láſka ſe mu ſplatila láſkau, ſnadno ſi obraz mého blaha před zraky předſtawjš. Budu tedy pokračowati u wyprawowánj pana Hagſkého we ſpolečnoſti, a přitom tě hned přátelſky žádám, abys tyto moge liſty mezi papiry, které ſnad ſeyrářce prodati chceš, nedáwal; poněwadž by ſe tjm způſobem na wážky doſtaly, a ty wážky by mohly býti kritické, totiž od ſtarého ſſtiplawého ſeyra, který giž proto nelitoſtně ſſtipati a wlaſtnj wlaſtnoſtj zawáněti muſj, že ſtarý ſeyr geſt.

* * *

J tu ſe geden až na ſmrt potlaukl, odpowěděla gedna z nich. Ge zednjk, bauragj tam dům, kus zdi ſe s njm ſeſypalo. Ten ſe giž ſotwa z toho wyližé; co ſi gen ta ubohá žena počne — a ty čtyry děti!

Mně bylo, gakobych z přehrozného ſnu byl procitnul, a radoſtj bych byl bez mála oné aſſ kopuleté žince okolo krku padnul, a gegi wyſmahlau twář za tak utěſſenau odpowěd zlibal.

Tedy zednjk? zwolal gsem u wytrženj, a Jawornjk ſe nezaſtřelil?

Gaký pak Jawornjk?

O kom pak gſte to powjdali, že ſe zaſtřelil?

J to ſe ſtalo giž aſſ před třemi lety! ten byl —

Před třemi lety? řekl gsem, a hnal gsem ſe dále, pewné gſa naděge, že ſnad geſſtě Jawornjka žiwého ſpatřjm.

Ale giž ſe ſetmělo, a Jawornjk nebyl ani doma, ani kde ginde k nalezenj. Giž mně opět počalo auzko býti. Geſſtě gednau gsem uzawřel k němu do domu giti, a nenagdu-li ho, we ſtrachu a naděgi zegtřka očekáwati. Tu mně ale nagednau někdo okolo krku padl, že gsem leknutjm diw neklesnul. Byl to Jawornjk.

Přiteli! gá ſe zalknu blahem! mé ſrdce ſe rozplyne rozkoſſj! gá gsem ſſťaſtněgſſj než weſſkeré pokolenj lidſké! wolal Jawornjk, až ſe okologdaucj zaſtawowali.

Gen pak tak nekřič, a —

Celý ſwět má o mém blahu wěděti! oblohu muſſ moge rozkoš proniknauti —

Pogď tedy domů, mezi čtyrmi ſtěnami mi powěz, co tě tak náramně pobaukilo.

Karolinka mne miluge, ſama mi —

Gen pak pogď, wždyť widjš, že ſe až lidé zaſtawugj; pogď, w pokogi tě budu třeba až do rána poſlauchati, řekl gsem, a náſilně gsem ho s ſebau táhnul. Za malau chwjlku gſme byli u něho w pokogi. Jawornjk rozſwjtil, a počal takto wyprawowati:

Sotwa že gſi ode mne odeſſel, potkal gsem milenau djwku, gako angel kráčela po boku wěkem ſehnuté panj. Gá zarazil byſtrý krok, naſſi zrakowé ſe ſetkali, ona mne poznala a libezně ſe na mne uſmála. Ach, to pauhé uſmánj mi giž bylo přehognau náhradau za weſſkeré poſawádnj tauženj a trápenj. Giž gsem prawici k ſmeknutj klobauku pozdwihowal, a uſta k promluwenj připil — ona mi wſſak pokynula přátelſky zrakem, abych toho nečinil, abych ſe neprozrazowal, a dřjwe, než gsem u ſebe uzawřel, co aſſ počjti mám, byla giž několik kroků za mnau. Liſtek, který gsem wčera napſal, abych gi ho, kdybych gi ſnad ſpatřiti, a ſaukromě s nj promluwiti přjležitoſt neměl, tagně podſtrčiti mohl, gsem měl při ſobě. Okamžitě muſel z kapſy; předběhl gsem ge, a aby ſtará panj nepozorowala, předrahé milence gsem geg okázal. Ona na mne miloſtně pohledla, rukau na ſebe wýmluwně okazugic, gakoby řjci chtěla: Mně ten liſt náležj? Gá poſwědčil, gako náhodau gsem okolo nj těſně ceſtu zaměřil, ruka ſe dotkla ruky, a ona měla pſanjčko.

Kdy pak tedy předce půgdeme na Malau ſtranu? zeptala ſe ſtaré, pozorně liſtek ſchowáwagic.

Gak gsem giž gednau řekla, we tři hodiny, dřjw ſe nemohu odprázdniti, odpowěděla ſtará.

Djwka ſe po těch ſlowech na mne ohlidla, a gá prozatjm wjc wěděti nežádage, tauženě gsem očekáwal třetj hodiny. Tak leniwě ſe mi geſſtě nikdy neplazil čas, wěčnoſtj ſe mi těch několik hodin býti zdálo.

We tři hodiny gſi ſſel, nepochybně k moſtu, a —

Doſtal gsem také pokradmo od mé předrahé liſt. Tuto ge, čti a poznáš angela mého.

Gá lístek rozwinul a četl gsem:

Milý pane!

Wáš list mne potěšil i zarmautil. Potěšil, že se mé srdce, ačkoli gsem Wás gen gednau widěla, we Wás nezmeylilo; zarmautil, že snad budu násilně, bolestně mé srdce museti od Wás odwrátit. Gsem chudá djwka, zachowalost a počestné gméno gest mé gediné wěno. Uchází se o mau ruku starý, a wssak bohatý wdowec. Gá geg nemilugi a milowati nemohu. Matka by to wssak ráda widěla, aby k stářj pohodlněgi žjti mohla, a obzlásstě tenkrát mne k tomu nutj, když na ni silněgi nedůstatek dolehne, gako k. p. dnes. Tu ge powždy newrlá, a proto gsem také nechtěla, aby w dnessnj newrlosti o nassj náklonnosti zwěděla. Ach, ty proklaté penjze! gak často rozlučugi upřjmně se milugicj srdce! Nynj wjte, pane, wssecko. Zegtra opět tauto dobau půgdu a wssak sama, na Malau stranu. — Ať se mnau osud rozhodne, gak chce, na Wás předce nikdy nezapomene Karolinka.

Nepowjdal gsem to? řekl gsem, list na stůl dáwage. Tu se saužjš, trápjš, láskau a tauhau umjráš, a když k tomu přigde, wyskytne se giný, k tomu gesstě starý wdowec, i učinj twému blahu pogednau a na wždy konec. A při tom wssem můžeš blaženostj weyskat?

Mohu, přjteli! mohu, a to wssjm práwem. Poslyš gen dále. Sotwa že gsem lístek přečetl, gegž gsem hned na místě rozpečetil, kde gsem ho byl obdržel, a také, gako ty nynj, poněkud o mém neygasněgssjm blahu pochybowati počal; zaslechl gsem nedaleko u kupce přenáramný křik, prosenj a bědowánj.

Dnes wyprssela poslednj lhůta, wolal newljdně hlas mužský! desetkrát si nenechám blázna na nos wěsset.

Gen aspoň tři dni gesstě — prosil autlaunký ženský hlásek.

Ani hodinu ne'udu děle čekat'.

Tedy do zegtřka —

Ani minutu; načekal gsem se giž dost dlauho. Neberte zbožj, když wjte, že nemůžete čjm zaplatit.

Nedělegte takowý powyk —

A co powyk! celý swět to má wěděti, že chci od wás penjze, které gste giž tak dáwný čas dlužny. W tu chwjli ge chci, a nemáte-li gich, ssat z wás strhám, o němž gste mne ossáliti chtěly.

Zwědawě gsem přistaupil bljže, a koho gsem tam spatřil? Karolinka tam stála se slzawýma, k zemi sklopenýma očima, a wedlé gegj matka.

Co gest wám to ubohé děwče dlužno? zwolal gsem, gako blesk sebau mrsstiw do krámu. Chcete to zaplatit, že se ptáte? Mluwte, co ge wám dlužna?

60 zl. 42 kr.!

Nechte tedy křiku, než se wrátjm! řekl gsem rázně, a gako wjtr gsem se hnal na ulici a domů.

Snad pro penjze?

Ano! pro 60 zl. 42 kr., poněwadž gsem tolik při sobě neměl. Nawrátiw se, wypočjtal gsem mu ge na kreycar, a zuřiwý prodawač se proměnil w tichaunkého beránka, aniž slowa odpowěděl na mé nepřjliš zdwořilé řeči, které gsem mu podal na rozlaučenau. Přjteli, gá bych ti přál tu slzu widěti, která se Karolince wděčnostj w očjch zatřpytila, a to žasnutj, gakowým na mne gegj matka pokorně hleděla. Wyssli gsme wen; matka mi počala slowy swé podiwenj na gewo dáwati, srdečné djky wzdáwati a slibowati, že, gak gi gen možno bude, celý dluh mi opět splatj. Karolinka sice mlčela, ale gegj twář mi mnohem wjc gewila, nežli wssecka srdečná slowa matčina. Doprowodiw ge až k domu, do něhož se ubjraly, musil gsem se zaručiti, že ge zegtra w bytě nawsstjwjm, o němžto mně powěděly. A komuž to bylo wjtaněgssj, nežli mně! Při odchodu mi stiskla Karolinka ruku tak srdečně, že gsem rozkossj diw nesslzel.

Tak wyprawowal Jawornjk, a gá mohl cokoliw namjtati, on předce na swém stál, žeby negen celé swé gměnj, ale i žiwot milerád chtěl za Karolinku dáti. W deset hodin gsme se rozessli.

Druhého dne gsem se chystal pomalu k odgezdu z Prahy. U Jawornjka gsem byl, nenalezl gsem geg wssak doma; za to ale přissel on odpoledne ke mně. Z geho twáře a řečj gsem poznal, že se mu něco nemilého přihodilo; také se gakssi ostéychawě ke mně chowal, že gsem se zdržeti nemohl, abych se geg nezeptal, co se mu přihodilo, gestli geg snad něgaké nesstěstj nepotkalo.

Stěstj i nesstěstj, gak se to wezme, odpowěděl gakssi nesměle.

Ty gsi dnes gakssi podiwný člowěk. Snad něgaká nehoda w lásce — snad gsi giž domilowal?

O nikoli! Karolinka mne miluge z celého srdce, nasse láska gest pewná gako nebenosná skála.

Powěz tedy, co tě tak znepokoguge?

Jawornjk se zamlčel a upřel na mne zraky, w nichžto se důwěra s ostýchawostj stjhala. Potom uchopil ohniwě mau prawici a bolestně zasseptal: Gsi mým přjtelem, Hagský?

[Pokračowánj.]

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

Francauzský journal de la Meuse wyprawuge, že se w Baru listy ze zemčat tak dobře připrawiti a upotřebiti dagj, gako tabák, že i znatelowé kuřáci rozeznati nemohau, gestli bramborowau nať anebo tabák kauřegj.

Tokagské wjno, gežto se giž často tekutým zlatem a králem wsselkerého wjna wssjm práwem nazwalo, neroste gen u městečka, nazwaného Tokag, nýbrž i také w geho okolj. Pahorek Mezes-Male podáwá neylepssj druh tohoto nápoge. Když se wjno podařj, dostane se ho přes 400,000 wěder. Král Bela IV. udáwá se za prwnjho, genž tyto réwy tam wsaditi dal; wlasstj kolonisté se starali o geho wznik. Giž roku 1751 wynássely tyto winice biskupstwj erlawskému 10,000 dukátů desátku. Zbjrka hroznů tokagských gest welmi pozdnj, někdy až 28. ligna. Počjtá se na gedenáct druhů tohoto wjna, značně se lissjcjch.

Gistý amsterodamský zahradnjk prodal tulipán za 16,000 franků, gegž »citadellu antorsskau« nazwal. Drahý tulipánek!

Anglický doktor Addison wynalezl prássek a wodu na zuby, gjmžto i neyčernégssj zuby hned zbělegj, wyžjragjcj se zuby wjce se newyžjragj, a dech přjgemnau wůni dostáwá. Sháňka po tomto pramenu krásy gest náramná.

Baron Rothschild wystrogil na swém statku Ferrières wogwodowi Orleanskému welmi skwostné hody. 300 zagjců, 480 koroptwj a 110 bažantů se k těmto hodům zastřelilo. Každý myslliwec dostal darem slaužebnjka, psa a ručnici. Na dwoře w zámku hodowali wssickni toho mjsta obywatelé, a na wečer byl celý park slawně oswjcen.

Weselý saud. Malý, starý, welmi silně napudrowaný a titěrně oděný muž wstaupil dne 27. čerwence před saudnau stolici w Pařjži, a přiwedl s sebau osmiletého mladjka, oblečeného za dělostřelce. »Pánowé, uctiwě wás wssechny pozdrawugi,« řekl, třikráte hluboce se pokloniw. »Gmenugi se Ambrosius Matheus Legros, gsem 63 let stár, kapitalista a býwalý tanečnj mistr.« Při tom se opět hluboce poklonil. »Tuto wám, ctihodnj pánowé, představugi mého wnuka, syna mé dcery, panj Dureauwé. Konráde, powěz těm pánům, co se ti stalo.«

Dělostřelec (s pláčem.) Hi, hi, hi! on mne kausnul —

Děd. A sice do — s odpusstěnjm — zkrátka, ubohý chlapec nemohl 14 dnj ani seděti.

Předseda. Gak? obžalowaný by byl takowým způsobem chlapce pokausal?

Děd. Z ucty k prawdě se musjm wyznati, že geg obžalowaný nekausnul, nýbrž geho pes.

Předseda. Nepochybně že chlapec psa dráždil?

Dělostřelec. On na mne skočil a chtěl mi wzjti koláč, do něhožto gjem ani gesstě nekausnul, a gá ho upustil do bláta. — (Hlasitě pláče.)

Děd. Dostaneš giný koláč, Konrádku! Gen zmužile, zmužile, milý wnuku!

Obžalowaný. Tento tanečnj mistr, gakož i malý dělostřelec, tropj gen žerty, nic giného. Můg pes nenj ani w stawu, aby některému swých spolutworů ublјžil, když k tomu přjčiny nemá. Tento dělostřelec gedl swůg koláč, gá ssel se swým psem okolo, a tu geg dělostřelec ssawlj do hlawy ťal. Gá mám za to, že nemá nikdo práwa, chlapce gako dělostřelce obléci; to patřj do kategorie zapowězené zbraně. Proto také tuto žalobu za žádnau žalobu nemám, a připogugi k tomu, že wssecko, co tento stařec tady mluwil, ničemné žwatlánj gest.

Děd. A gá žádám wyssetřenj této wěci, náhradu, penjze za bolest! Nemámli práwa, abych se s tjm k adwokátowi utekl? A co se pokausánj dotýče, to se může widěti! He — Konráde, synáčku, ukaž pak předc —

Posluha gesstě w prawý čas přistaupil, aby tomuto ukazowánj důkazu zabránil; za to rozhodli swědkowé, kteřj ugisstowali, že chlapec ssawlj po psu ťal. Pes byl za newinného uznán — a saud skončen.

W Drážďanech byli před nedáwnem tři wrahowé odprawenj, a lipské nowiny wychwalugj obratnost, gakowau ge kat wssecky tři gedným rázem ze swěta sprowodil. Každé uměnj za nassich časů po wyšssjm stupni dychtj, pročby se i toto uměnj, žiwot nežiwotem učiniti, nezdokonáwalo?

Z wystěhowanců seweroamerikánských do Anglicka gest wěkem sesslý kmet neyssťastněgssj. Mluwj francauzsky, ale welmi nedokonale a pracně; i wyprawowal také mezi giným gednau, že znal biskupa Quebeka. Přjtomnj se tomu diwili a nemožnostj to nazýwali, protože tento duchownj pastýř kanadský od diwochů o žiwot připrawen byl. Ano, znal gsem ho welmi dobře, řekl kmet, a wjm, co do něho bylo; wždyť gsem ho také snjsti pomáhal. — Tak geg owssem znal. —j—

Tiskem a nákladem Jana H. Pospjssila.

KWĚTY.

26. listopadu [Příloha XXIVtá.] 1835.

Literatura.

Kytka. Dar Uměny zpěwu na rok 1836. Swil Dr. Josef K. Chmelenský. W Praze, w knjžecj arcibisk. knihtiskárně, wedenjm a nákladem W. Špinky. 12. str. 118 za 30 kr. na stř.

Zdráwa buďtež, usta zpěwná! — Šjrým swětem zawznjwey, harfo česká! Wy pak, genžto se wljbeznostech pjsnj domácjch rádi kocháwáte, i wy, genž na otcowský náš drahý poklad, spanilý gazyk, plnau hrstj hanu sypáwáte — wy wšickni nakloňte otewřené uši, a ušima otewře se wám srdce, že blahostj zagásáte, zwolagjce: Wjce, wjce takowých darů Uměny!

Zůstaňme w kolegi studeného, powážliwě rozměřugjcjho a pátragjcjho rozumu. — Býwáť pak tento rozum náš, dle swé lidské přirozenosti, takowého rozmaru, že oko často zamhuřuge, kterým by cizjch wěcj stránku skwělau stjhati měl, a ono chutě odewjrá, gjmžto mu na stranu černau djwati se udáwá. A wšak, wezmauce p. Dr. Chmelenského „Kytku" do rukau, obraceti gi můžete na stranu gakaukoli, a očima šilhati gakkoli: wždy kwjtků spanilých, libě dýchagjcjch, a byť i třeba některých gen prostých polnjch, předce wšech k sobě dobře se hodjcjch, — w pěkný auwazek uspořádaných kwjtků w nj shledáte.

Bylť to aumysl chwalitebný, z pramene též spanilomyslnosti se prýštěgjcj, gakowau p. wydawatel weškerá swoge djla rád přiodjwá — bylť to aumysl krásný, w důležité potřebě pomoc poskytugjcj, an se p. wydawatel wždy ušlechtilegi a wábněgi se zaplétagjcjho „Wěnce" odhodlal, wydáwati co rok i zláštnj zbjrku básnj, wlasteneckým komponistům přjhodných; a kdož byl důležitost dobrých pjsnj w ohledu na zláštnj lidské okolnosti, i na celý žiwot pospolitý uznal: s potěšenjm zagisté přečjtati musel pozwánj geho na české básnjky, aby k dosaženj pěkně wytknutého cjle silau swau napomáhali.

I pohleďmež nynj, gak tito páni wlastenecké prosbě zadost učinili gsau, a gakž se p. wydawateli s podniknutjm geho zdařilo! —

Páni nechwalně — gen se za prawdu, byť i winu naši odkrýwala, nestyďme! ano, páni nechwalně se zachowali gsau! — Čili by w skutku mezi počtem našich básnjků toliko šest se gich nalezalo, cjtjcjch se powolanými, několik „pjsnj" sepsati? — Nemůžeť tu slow mých smysl býti, gakobych „pjseň" za něco welmi snadného wydáwal: pjseň gesti tak něžná, tak autlým kwětem posypaná letorůstka na welikém stromě básnictwj, že gi prsty každého, byť i zpěwu zaswěcence, ulomiti nedowedau. A wšak porůznu giž k padesáti gmen gsme čjtali, podepsaných pod werši, „pjseň" nadepsanými. Kde gsau těchto „lyry střjbrem nastruněné a harfy sauzwukem naladěné" zůstaly? — Či-li p. wydawatel tak přjsnau prohljdku mezi pracemi zaslanými držel, že gich genom skrowný počet na saudu obstálo? — Dlauho se geště rozmeyšleti budu, nežli se o tom na mysli stanowjm.

I měl bych tu weliké chuti, slawným i neslawným našim básnjkům po přátelsku celau kapitolu o škodliwé neochotě, o drobiwém wzdalowánj se — ba geště o něčem giném přečjsti! — Řečj wázanau i newázanau gednotliwec pro sebe i wšickni dohromady stýskati umégj: Toho a onoho se nám geště nedostáwá! — Když se wšak gedná, gakž by se toho aneb onoho dosáhlo, s usty zawřenými gednotliwec i wšickni wespolek čekagj, kdo wyběhne na ránu. Mnoho prý se u

nás we prospěch národnj literatury, gakož i weškerého národnjho žiwota děge: chwála buď zásluhám — gá nikomú do swědomj nechci sáhnauti; leč to mohu bez urážky pronesti, že se předce tolik neděge, coby se giž djti mohlo! — Absque ira! —

Tjm wětšjho wděku wydobyl si p. wydawatel, že nedada se skrowninkým počtem přjspěwků zastrašiti, slibu swému tak pěkně dostál. Neywětšj částku „Kytky" museli owšem z kwjtků na wlastnjm sadě utrhaných uwjti — mezi 50 pjsněmi 35 od něho, a 15 od 6 giných básnjků nalezáme — a wšak to se stalo tak pěknau rozmanitostj pracj zdařilých, žebychom řjkage ničeho nebyli pohřešili, kdyby i sám a sám, toliko z wlastnjch kwětů, nám tak libowonnau kytici byl poskytnul.

Předeslaw proslow, začjná pjsnj: „Panny české." — Gesti to welmi půwabná stránka tohoto daru zpěwné Uměny, že se gjm naše krásná pleť tak upřjmně a horliwě opěwá, i nebudeť třeba, nad lichocenjm zardjwati se, až ty „djwky české" p. Picka, tu „Češku" Kamenického a ty „děwy slowanské" přečjtati bude!

Panny české, panny wnadné,
Chlaubo mého národu!
Gimiž bol i lkánj wadne —
Wemte mau si swobodu.
Wemte w dar si mne celého;
Kdož pěknègšj wazbu zná?
Nuž, pauteyte pěwce swého,
Řetěz wáš ge chlauba má.

Takto se wám, děwy českoslowanské, básnjk obětuge slowy, wšechněch nás wůli a cit pěkně zgewugjcjmi; i nadègemeť se do ušlechtilosti wašj, že nám dle nich tauž mjrau učinjte, gakowau se i wždy ochotnými prokázati dále žádáme, zpjwagjce:

Panny české wůlj silné,
Wy gste wlasti naděge,
Že se w sláwě neomylné
Nad ginými zaskwěge.

Mezi ostatnjmi zpěwy p. Chmelenského, libozwučně wyplaulými z hlubokosti básnického zanjcenj, gmenugi: Na newinnost, Růže Tetjnská, Pjseň cestugjcjho, Pjseň při wjně, Otčina, Žel milenčin.

Mně se Růže Tetjnská pro swau něžnost, tu hlubokau prawdu a snadnau pochopitelnost, pro plnost spanilých obrazů a celé národnj rauch o tak ljbj, že po každém čtenj přegi, aby p. Chm. nic giného, než pjsně té způsoby a té ceny psal.

Nad Beraunkau pod Tetjnem
Růže giž se čerwená;
Wedlé w stráni, tam s wogjnem
Dlj panenka blažená.

Gak nad námi tam ta skála,
Dj wogjn roztaužené,
Tak i má ge láska stálá,
Wěř mi děwče růžené.

Newěř, newěř, slib klamáwá,
Ptáček z lipy zapěge;
Skála též se rozpadáwá,
Wjrau roste naděge.

Wšak hlawičkau děwče krautj,
Ptáčka smjchem odbýwá:
Můg milý mne nezarmautj,
Twá pjsnička ge lžiwá.

Ptáček předce prawdu zpjwal!
Skála w stráň se rozpadá,
Kwět do praudu snášj přjwal,
Žlautne záhy stráň mladá.

Swadla růže pod Tetjnem;
Kdož se ugme paupěte?
Swadne paupě chladným stjnem —
Škoda wěčná děwčete!

Škoda, že wjce takowých pjsnj nečjtáme!

Mezi pracemi ostatnjch šesti přispjwatelů skwěge se pjseň společnj p. Čelakowského. Tu slowo za slowem, řádek za řádkem, gako perly neyspasitelnègšj filosofie winau se w patero krásných wěnečků, co šperk okolo skránj básnjka.

Radost a žel a sladkau tjseň
Kde znáš wyljti w takau pjseň:
Prawý ty poklad w duši máš!

Zpěwná komposicj této „Pjsně" od horliwého Škraupa giž také známa gest, a nic giného k přánj nezbýwá, než aby se zhusta, w každé společnosti, opět a opět zpjwala.

P. Šohag swým:

Wjtey, známý wětérku,
Přes ty dálné země,
Darmo od wlasteuských hor
Poletugeš ke mně — —

gakož i „Wzdálenau" wšechna ta pěkná očekáwánj na nowo utwrdil, gež pracičkami swými, porůznu na p. w „České Wčele" wyšlými, w nás giž dřjwe byl powzbudil; i lzeť nám s neklamnau důwěrau řjci, že někdy k oslawě českého zpěwu hlasem platným w lyru swogi sáhne.

P. Tomjčkůw „lidský žiwot," Kamenického upřjmná „Češka" a zbožná „pjseň slepého," rowněž gako p. Pickůw šlechetně powzbuzugjcj „zpěw českých ginochů" —

Bratřj, procitněme ze sna
Za tak drahný, smutný čas! —

a Winařického milostné hřjčky k ozdobné rozmanitosti celé „Kytky" dobře slaužj.

Zambauřilť gsem welmi lehaunce to člowěčj, gen po slabůstkách cizjch sljděcj oko při tak zdařilém začátku — a gestli se mně snad některá pjseň aučele p. wydawatelowa necele dostognau, k hudbě poněkud nepřjměřenau uzdála: za pauhé zdánj to sám sobě wputkám, a kdež mezi 50 woliti možno, p. komponistům na giné a giné poukáži. — Gestli co na Kytce skutečně litowati, zagisté pauze nedůstatek bodrých, weselých, žertownýeh pjsnj gest. Leč i tomu dá se snad budaucně pomoci! — Nenj-liž prawda, wy uctiwě zwanj páni básnjci? —

A což nynj o wydánj, o zewnitřnj způsobě této libowoané „Kytky?" — Nic, než kup gi každý, a mrštiw do nj okem, zwoley: To djlo nám čest dělá i wedlé skwostného cizozemského kořenj! —

F. L.

Horimjr.

Dne 18. listopadu r. t. prowozowána byla na zdegšjm diwadle německém nowá romantická drama, kdežto se nám co hrdina, (gak giž w listu předešlém oznámeno) náš skokem ze skal wyšehradských powěstný Horimjr a geho wětrem létagjcj Šemjk okázal.

Báseň tato gesti prwnj na poli dramatickém krok mladého básnjka, p. Horna, genžto se zdegšj německé pěkné literatuře náhle co naděgná kotwice nowé, wjtězné brány, a růžowý uswit spanilého přjštj wyskytnul; a gelikož děg této dramy obsahem swým wlastně w děginách našich, we wěku českém se pohybuge, a mimo to w našich milých Čechách od některého času dwogj literatura s bolestmi porodnjmi zápasj, gedna druhau řewniwě stjhá, i z gedné strany saud často welmi přewrácený se pronášj: nezdálo se mi zbytečno, gednau i z druhé strany na djla našich, stegným powětřjm se žiwjcjch saupeřů se podjwati, a zdánj swoge k blahu a spáse obau stran weřegně pronesti, ačkoli pohřjchu! dobrých přjčin mám, domeyšleti se, že hlawnj osobě při této záležitosti, p. Hornowi, nadarmo psána budau tato slowa česká, a moge přátelské mjněnj.

Tentoť gest obsah celé básně:

W Přjbrami zaražen nowý, bohatý důl pod zpráwau wrchnjho lezce Poměta, a při té přjležitosti držán kwas mezi kowkopy, radugjcjmi se z požehnánj hor. Nic u nich neplatj slowa starého rolnjka Dawora, uwáděgjcjho gim na mysl zpaustu rolj a sadů pro přjlišné wzděláwánj hor; ba na wzdor geho představowánj mladý rolnjk žádost progewuge, přigatu býti mezi zbory kowkopů. K tomu se nahodj geho pán — Horimjr Neumětelský, a rozhněwaw se na mladjka, že proti pánowu zákazu orbu opaustj, zbrognému lidu swému geg odwesti káže — k poprawě. Celému zástupu kowkopů stawj se na odpor, a zuřiwost geho uchlácholj se gen pohledem na Milu, dceru Daworowu. Zahroziw kowkopům, odegde. — Také tito se

rozcházegj, ano i stařec Milu swau napřed k domowu posjlá: a takž se (dle básnjkowy wůle) Pomětowi přjležitost naskytne, o samotě se Šediwcem promluwiti, a o ruku dceřinu geg poprositi. Rolnjk, ač nerád, s děwčetem promluwiti slibuge. — I přigde za njm domů, a wyprawuge o Pomětowě žádosti. Mila wšak se zpauzj, žádagjc, aby ženicha odbyl až na přes rok. Z té rozmluwy spolu i hned spozorugeme, že Mila giž wětšj zaljbenj na Horimjru nacházj, á kdoby to byl z rozmluwy nespozorowal, tomu to djwka w monologu powj, gjmžto uzawjrá — 1nj gednánj.

Mezi tjm byl kdosi z rodu Wršowců, na nichžto ubohých kletba spočjwá, že básnjkům wždy za osobu w dramě potřebného zlého slaužiti musegj — pražskému Křezomyslowi kdesi na břehu wltawském milau twrz wypálil; načež pan wéwoda u welikém hněwu zákon dáwá: „Palič ať ohněm zahyne," práwě an se byli wládykowé na Wyšehrad sešli, představiti mu bjdu po kragjch. Popisuget Horimjr horliwými slowy truchliwý staw orby, žádá o pomoc — ale w tom z Přjbrami čtwero mužů náramný kus ryzjho střjbra přinášj, a pan wéwoda neodpowjdage ani slowem na žádost wládyk, žene se k mamonu, přislibuge wšeho kopkopům, i na wůli gim zanecháwá, lid po wšech kragjch ke swému djlu sbjrati. Wládykowé ale usnesau se odpjrati rozmáhagjcj se neřesti. — Na cestě k domowu potká se w lesjch Horimjr s Milau, kdežto si oba powědj, že se milugj — a za nimi na skalině zgewj se wěštkyně, slibugjcj milencům šťastnau budaucnost. — (2 gednánj.)

We třetjm gednánj widjme a slyšjme posly, an se nawrátiwše z Wyšehradu, Pomětowi wyprawugj, (co giž wjme, a) gaké wýhrůžky gim činil Horimjr. Pomět hněwem zahořj, a dozwěděw se na to od Dawora, že na newěstu geště celý rok čekati má, i důwtipem swým na prawau přjčinu djwčjho se zdrahánj uhodiw, pomstu Horimjrowi, nepřjteli dolů i soku swému, přistrogiti se zawáže, a gakkoliw před chwjlj posel od wéwody nowý zákon stran paličů i zboru kowkopeckému byl ohlásil, a část kowkopů se proti náwrhu Pomětowu zpauzj: předce dosti neprozřetelně před starým Daworem (o němžto se mu nadjti možno, že Horimjru přege) té noci geště na twrz Neumětelského autok učiniti, osoby wládykowy se zmocniti, a dům geho rozkotati ustanowj. — Ginák ale uzawřeli bohowé! Horimjr musj býti uchráněn; to pak může gen Dawor dokázati, gelikož on gediný o nastrogené zradě wj; ale opět nemůže to Dawor dokázati, gelikož cesta do Neumětel wetchým geho audům poněkud daleká gest. Tu láska pomůže! Mila se postrannými stezkami do Neumětel rozběhne, i běžj tak rychle, že, gak gj Horimjr pozděgi sám swědectwj dáwá, ani kůň by takowý kus za dwě hodiny neuběhl. Miláček gegj, p. Neumětelský, práwě we swém otcowském domě u okna, nad wlastenskau kraginau wlastenecký monolog odřjkáwá: an se tu na wratech spěšné rány ozýwati začnau. Mila to gest! Překwapený Horimjr s hněwiwým užasem wyslechne, co mu strogj kowkopowé, i uchwátj prawicj zbraň swau, lewicj Milu, a na letoprudkém Šemjku prchá — ostawuge kowkopům prázné zdě. Milu zatjm wěštkyni Dogce pod ochranu odewzdá, sám pak po pomstě prahna; spěchá k dolům přjbramským; w dům otcowský nelze mu wjce, nebo otewřenými dweřmi chyše Dogčiny widj plamennau zářj nad Neumětely! Kowkopowé nametali požár w geho dům. —

(*Dokončenj.*)

Diwadlo.

W neděli, dne 29. t. m. prowozowati se bude na staw. diwadle:

we prospěch panny M. Forchheimowy

Drátenjk.

Komická zpěwohra we 2 gednánjch od Chmelenského. Hudba od Fr. Škraupa.

Čjslo 49té.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po árchu, k němužto se we čtrnácti dnech wždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

3he prosince] **[1835.**

Kde dobré wšecko roste
Wlastenci žjř a wjc? —
Gen w otčině!

J. Chmelenský.

M o g e p ř á n j.

(*Swobodně dle Kastelliho.*)

Mnoho žluče mi to wždycky dělalo,
Když gsem sleychal: Gábych to neb ono rád! —
Sjla slow tu bláznům od ust kapalo,
Přánj gich by člowěk sotwa stačil psát;
Gá tak negsem, ač i málo mjwám,
Předc gsem spokogen, a málo chtjwám.

Mnohý plné kádě dukátů si přál,
Aby zem i nebesa si zakaupil.
K čemu? Abych se tjm wětšj ztráty bál?
Tobych gá gen s malau prosbau přistaupil:
Hezké panstwj, dwadcet tisjc přjgmů —
Dosti mám, když z darů zemských wygmu.

Mnohý — gak se blázen naschne, napotj,
By se dotřel swětské cti a oslawy;
Po celinký žiwot pro lesk marný opotj!
Gábych w slawě nehledáwal zábawy:
Dwornjm raddau — neyweyš generálem —
Dost by bylo, spokogjm se málem.

Gakých trampot mnohému to narobj,
Nežli ze sta děwčat ženu wyhledá;
Buď i samau bohynj dle osoby,
Dnes má chuti — zegtra motýl odlétá.
Mně se hodj třeba holka weská,
Ge-li hodná, bohatá a hezká.

A gakž aupj mnohý, a gakž nařjká,
Sudy wjna we sklepě že neležj,
Sluky gen a bažanty že polyká!
Gá swé přánj ginák držjm w otěži:
Pět mis denně, flaši mělnického,
Někdy dwě — zdaž nenj dosti mého?

Přegte si, genž maudré mjry neznáte,
Gá w tu pošetilost nikdy nepadnu;
Mne co wzor wšech mjrných přánj poznáte,
Dokud samým přánjm w trupel neswadnu;
Ba i w hrobě nepožádám wjce,
Než by slzj skáplo na tisjce!

Angelina.

[Pokračowánj.]

Teprw o půl noci wrátil se hrabě do swého přjbytku — na polo zbawen smyslů. Byl ſice zwjtězil ſám nad sebau, gelikož mu w pobauřenj srdce wyznánj předce newyklauzlo, genž ho nessťastným učiniti mohlo i s manželkau, a předcby se byl gesstě zase k Angelině wrátil, kdyby tak pozdě bylo nebylo.

Podiwné obrazy wznássely se kolem něho, na loži nepokogně zdřjmagjcjho; brzy Angelinu co Korinnu — brzy sebe co taužjcjho Pindara — giž opět sebe co ssťastného milence a manžela widěl. — Neweselk mjr w srdce geho, až druhého wečera temným hágem k domowu gel, a posléze práh otcowského zámku překročil.

Tichosti wečernj po rozkossné kragině rozplynula se bolest geho w gemné, sladké trnutj — a gakž geg stěny domácj uwjtaly, ustaupilo trnutj tauže, wábjcj geg nowau silau w náruč drahé manželky.

Bylok gesstě swětlo w gegjm pokogi. — Přeradostná spěchala mu wstřjc. Upřjmné gegj plesánj geg k slzjm pohnulo, a když i chůwa s malinkým Wiljmkem přistaupila, Emilie pak roztomilé djtě mu do rukau wložila: tuk celau swogi mocj kauzelnau cit otcowský podobu Angeliny z mysli mu wypudil, a on se potagi horliwě zařekl, z domu swého nikdy wjce neodcházeti.

Nynj počala Emilie i zprávu dáwati, gak byla co w nepřjtomnosti geho řjdila, a Sokolowskému, wjce a wjce žasnaucjmu nad obezřetnostj milostné choti, bylo gakoby z krásného, ale podiwného snu procitowal, nynj teprw se nalezage w ljbezné a přjwětiwé skutečnosti. Brzy nassel i rozmanitého zaměstnánj, a takž na skwostné sestřiny spolky snadno zapomenul.

* * *

Uběhlo několik neděl, a opět se Sokolowu žiwot na wenku gednotwárným býti zazdál, opět w něm přánj wznikalo, s Angelinau se bawiti; a gakž i na začátku pilen byl, gi z mysli pustiti, předce, čjm déle od nj wzdálen byl, posléze mu milegssi bylo, w myssléňkách se s nj objrati. Skoro bezděky byl Emilii swau k Angelině přirownáwal, a gakž i na oné wssech zussłechťugjcjch ctnostj si wážil, předce něžnému duchu gegimu onen oslepugjcj lesk se nedostáwal, gakowý geg blahostj napágel u Angeliny.

Osamotnělost na wenku byla w něm zdřjmagjcj tauhu po zábawách společenských wzbudila, i zdálok se mu nad mjru býti wěcj přjgemnau, posledních zimnjch měsjců s chotj w hlawnjm městě stráwiti, a Emilii swé tjm radostné překwapenj připrawiti.

Oznámilk gi přjwětiwě aumysl swůg, ona pak, zwyklá gsauc každému pokynutj žádost učiniti, ochotně swolila, ačkoli se nelibosti gakési ubrániti nemohla.

Za několik dnj na to zastawil se kočár gegich w hlawnjm městě před obydljm hraběnky Florentiny. Radostně přiwjtala sestra milých hostj, a wssechnu péči wynaložila, Emilininy postawy lepost neywybraněgssjmi obleky gesstě powyssiti, a w neywzácněgssjch společnostech gi seznámiti.

Sokolow, gak mile se sestrau o samotě se octnul, giž na baronku Poleskau se wyptáwal, a zbledrnul, uslyssew, že od několika týdnů postonáwá.

Toho wečera gesstě spěchal k nj, i byl připusstěn. Wedlé nj seděl přjgemný, mladý muž.

Wy tu, Sokolowe! zwolala, a podáwala mu třesaucj se ruku. Mladého muže mu co dwornjho radu, pana z Postupic, předstawila, a spatřiwssi, že naň hrabě okem zasmussilým, pronikawým pohljžj, usmála se.

Ale gak se byla Angelina za ten čas změnila! — Čepec se ssirokými kragky zastiňowal gi twáře, kadeře wssechny ukrýwage. Ruměnec na ljcjch gegich byl zwadnul, oko se neleſklo obyčegnau žiwostj; wyhljžela welmi sesláblá. — Široký plásstjk přikrýwal gegi postawu, rukáwy až přes prsty dosahowaly.

Faniska přissla, a Sokolow se okamžikem přeswědčil, že péče pana Postupického wjce gi, než Angeliny se dotýká. Oni dwa samotni snažili se žiwot uwesti w tichý, umrtwělý spolek; nebok Angelina w hlubokém zamyssljenj pohřjžena mlčela, Sokolow pak, přjtelkyni wida trpjcj, žalostj mluwiti nemohl.

* * *

Druhého dne k Angelině, dle gegj žádosti, choti swau přiwedl. Hraběnka Sokolowská byla giž tak mnoho o nj slyssela, že se řjkagjc auzkostně k manželi winula, wstupugjcj k nj do domu.

Angelina byla sama. Gesstě slabssj zdála se, než wčera. Poněkud bázliwě bljžila se Emilie; baronka gi srdečně wjtala. Gegj tmawé, planaucj oko za hodnau chwjli potápělo se w Emilininu oku gasném, ljbezném; pak se slzjc do náručj gj uwrhla.

Budiž mi sestrau! prosila gi wraucně; ssťastná ženo, milug mne, gakož gá tebe milugi!

Emilie rozpačitě mlčela. — Hrabě se zamračil; Angelina, we swých bolestech gesstě krásněgssj a wnadněgssj, ssťastnau sokyni swau prosj o lásku, a Emilie

plná zdrawj, milowána, bodré mysli, ani slowa nemá pro nessťastnici!

Wkročilať Faniska, a gj Emilie co dáwnau přjtelkyni pozdrawila; ta neprosila o nic, a předc gj Emilie w prwnjm okamženj celé swé srdce obětowala.

Odpusť, drahý Wiljme! odpowěděla pak skromně, ale určitě manželi, on gj doma činil weyčjtky — odpusť; k Fanišce mě srdce wábilo, před Angelinau mě hlas geho warowal. Přičinjmť se, abych gj twář přjwětiwau ukázala; w srdci mém nebude nikdy bydleti.

* * *

Několik dnj na to byl skwostný bál. Sokolow tam i Emilii uwedl. Také Angelina byla přjtomna. — Weselá, kwetaucj stála tu před njm, celá gakž geg drjwe kdy byla očarowala. I Emilie s podiwenjm dnes na ni hleděla; zdálok se gj, že proti nj w temnostech zůstáwá. Sama Florentina widěla se gj býti Angelinau zastjněna.

Emilie byla wýborná tanečnice; wssem se ljbila, neylepssj tanečnici se o ni snažili; Sokolowu času zbýwalo, obě žensstiny pozorowati. — Práwě začala hanpawá, Sokolow byl Angelinu požádal — a letem se nynj s panj krásnau w dlauhé řadě wznássel.

Kaldero mě dnes až k zoufliwenj pronásleduge, promluwila k němu mezi přestáwkau; mně nelze, abych se s njm zabýwala. Dnes mě giž pod ochranu wzjti musjte.

Kdož byl Kaldero? — Hrabě neapolitanský, od několika roků tady, w hlawnjm městě, messkagjcj. Bylť mladý, půwabný, wtipný; o giných geho záležitostech nikdo newěděl.

Giž po celý rok snažil se o přjzeň Angeliny, kteráž ale na začátku snaženj geho ani si newssjmala, pozděgi pak se patrně geg sstjtila. Také on se wzdálil, až nynj opět bljžiti se začjnage, gedinau péči o milost Angeliny progewowal.

O tom Sokolowský owssem newěděl; a w Kalderu tolik přjtele bratra Angeliny spatřuge, ostliwost gegi pochopiti nemohl. — Tjm wjtaněgssj bylo mu zpozorowati, že se spanilé kauzelnici ten wečer zdařilo, Emilii sobě nakloniti, kteráž nepřjzniwý swůg předsudek chtjc naprawiti, sama také ochotně se přilnula.

* * *

Opět několik neděl uběhlo. Garo se bljžilo, Sokolow pak na cestu zpátečnj gesstě ani nezpomněl. — I seděl gednau z wečera wedlé swé Emilie, na gegichž rukau si Wiljmek zahráwal, an tu Angelina do pokoge wstaupila.

Přicházelať, aby Emilii k zegtřegssjmu plesu přemluwila, a tato swolila.

U welikém pohnutj se s nj laučila. — Šťastná choti! Šťastná matko! zwolala, horliwě gj ljbagjc. Sokolow se za nj djwal, Emilie pak řekla: Mladáť gest Angelina, plná ducha a krásy, a předc nikde pokljdu nenacházj! — Což tak gegj dussi haurj? Nak gj připomjná swědomj?

* * *

Na hodinu před plesem přigela Emilie, milostně ozdobená, k Angelině. Spočjwalať tato na lehadle, ubezpečugjc, že gj obyčegné gegj hlawy bolenj nepřipaussti, aby se dnes we společnosti ukázala; že musj doma zůstati, Faniska wssak že gj prowodj.

Emilie se uwolowala u nj zůstati.

Mně pomáhá ticho a pokog neylépe, ugisstowala Angelina, naléwagjc w skwostný ssálek čag.

Emilie pila — w tom okamženj zbledla Angelina, klesnauc na wysokau podussku.

Sokolowská se zděsila — ssálek gj z ruky wypadnul. — Faniska gj na ples odwedla — Angelina, zdálo se, že zdřjmá.

O půlnoci přiběhla panská hraběnky Florentiny plačjc do bytu baronky Poleské; měla okamžitě s Angelinau co mluwiti. Oznamowalať, že Emilie se smrtj zápasj, a s baronkau gesstě gednau mluwiti žádá.

Mně nenj možno, úpěla Angelina; gá sama se cjtjm welmi nemocnau — ale sestra moge půgde — — pláč gj udusil dalssj slowa.

Faniska přiběhla, a přehodiwssi plássťjk přes nočnj raucho, spěchala s kwiljcj služkau.

Bledá, wssak co angel spanilá, ležela Emilie na loži. Plačjc stála hraběnka Florentina wedlé nj; hořem oněmělý držel Sokolow ubledlau ruku drahé choti, gakby žiwot prchagjcj byl chtěl zadržeti.

Musjmť umřjti, ssептala Fanišce; takž mladá, a giž umřjti. Nerada umjrám, nebot choté a syna opaussťjm. Lékař prawj, že gsem se na plesu zahřála a pak zastudila; mezi tancem padly na mne strassné mrákoty. Wčera u twé sestry pukla moge mjska — ta modrá, z njž gsem obyčegně pjwala — to bylo znamenj. — Pozdrawug Angelinu — aby matkau byla mého Wiljmka. Měg se — dobře. —

Ruka gj klesala; gesstě gednau obracelo se oko k Sokolowu — twáře gj zesinaly — wzdychnutj — a nebylo gj wjce na zemi!

[Pokračowánj.]

Wečernj schůzky.

[Pokračowánj.]

Gaká to otázka?

Milugeš mne upřjmně, gako přjtele?

Gá tě nepochopugi, Jawornjku! Co tjm mjnjš? pochybugeš snad o mém přátelstwj?

Přjteli, gá gsem —

Tu se opět zamlkel, a geho obličeg patrně gewil, gak s ostýchawostj zápasj, a gakého namáhánj geg to stogi, aby dále promluwil. Gá na něg hleděl s autrpnostj a s podiwenjm, nebo co gsem geg znal, nikdy gsem geg takto byl newiděl.

16 zl. na střjbře potřebugi! řekl konečně, a hluboce si wzdychnul.

16 zlatých? Kdybys gen byl wčera o tom zmjnku učinil; práwě gsem se z peněz wydal, nakaupiw wěcj, kterých gsem newyhnutelně nakaupiti nemusel; co gesstě zbýwá, potřebugi na cestu. Mimo to také gesstě něco od zlata pro nassi radowu kaupiti mám —

Kdy hodláš odgeti?

Zegtra ráno.

Pozdrž se gesstě tři dni; psal gsem domů, do toho času penjze obdržjm — dnes ge wssak mjti musjm!

Snad ne opět —

Wjm, co řjci chceš — ano! Nawsstjwil gsem dnes Karolinku, gak gsem byl wčera přisljbil. Karolinka seděla u swého stolku, ssila a plakala. Ulekl gsem se, že mi sotwa sjly se dostáwalo, na přjčinu těch slzj se zeptati. — Pomyslete si, drahý pane, řekla matka plna newrlosti, wy gste náš přjtel, náš dobrodinec, proč bychom před wámi tagenstwj měly — pomyslete, co ta swéhlawá tropj! — Tu mi wyprawowala, o čem gsem giž wěděl, totiž o wdowci, gemužto Karolinka ruku podati nechce. — Snad geg ale Karolinka nemiluge, řekl gsem třesaucjm se hlasem, a bylaby s njm nessťastna. — Nessťastna? odpowěděla matka; nikoli, drahý pane! Wy znáte nassi chudobu, widěl gste wčera, gak newljdně se s námi gednalo; to samé hrozj nám dnes opět, gestli holka k sňatku neswolj. Nezaplatjmeli dnes nágem, musjme se zegtra stěhowati; náš bez toho skrowňaučký nábytek nám domácj newydá — kam se pak obrátjme? Gestli wssak Karolinka swolj, wyhowjme wssemu; gegi nastáwagjcj ge boháč, neydéle za čtyry neděle bude swatba, a konec nassj chudobě. To ti powjdám, holka, až dnes pan Wrtjlek přigde, ať se mi nemračjš, gako obyčegně děláwáš; ani se odmlauwati neopowažug, až mu řeknu, že —

Že ho nechci! přegala gj Karolinka řeč.

J ty — obořila se matka. Tu widjte, pane, tu swéhlawost. A giž mi chtěla býti po wůli; ale tu několik dnj a obzlásstně dnes — dnes gi ani neznám — dnes gen ustawičně pláče — dnes mi také giž ponenprw řekla, že si radégi smrt udělá, nežliby si pana Wrtjlka wzala! A dobře wj, že, gestli dnes panu Wrtjlkowi „ano!" neřekne, pan Wrtjlek gi seděti nechá — w bjdě a w nauzi. Ale gá tě naučjm, ty nerozumné děcko, abys rozumnau matku poslauchala! Ano — musjš řjci, a kdybych to z tebe holj wynutit měla.

Karolinka se dala do hlasitého pláče, a bolestně ke mně pozdwihla slzami zalité zraky, gakoby řjci chtěla: Bez twé pomoci gsem ztracena!

Déle gsem se zdržeti nemohl — déle gsem w srdci nemohl tagiti horaucj lásku. Matka užasla, Karolinka se strachem a nadégi třásla.

Wy byste mi byl owssem wjtaněgssjm zetěm, ale —

J na to „ale" wám chci důstatečnau odpowěd dáti. Můg otec ge mohowitý, má na wenku wýnosný statek, a mimo mne a sestru nemá giných dětj. Rok gesstě musjm pobyti w Praze, potom přegmu dle wůle otcowy statek, a požádám wás o Karolinčinu ruku. Prozatjm wás budu dle možnosti podporowati, genom Karolinku k nesstěstj nenuťte.

Matka mi gesstě ledacos strany swolenj mého otce namjtala, gá wssak gi ubezpečil, že otec ničeho proti tomu mjti nebude, neboť otce swého dobře znám, a wjm, že wjce na mé sstěstj hledj, nežli na penjze. Nágem, gegžto už půl léta dlužny zůstaly, zaplatiti gsem se uwolil. Obnássj to něco přes sedmdesát zl.; co gsem při sobě měl, nechal gsem tam giž, a ostatek odpoledne přinesti přislibil. Co se mi nedostáwá, wjš, a také daufám, že gako přjtel mogi prosbu neoslyssjš. Slowo splniti musjm, a kdyby mě to žiwot státi mělo!

Milý Jawornjku, řekl gsem mu na to powážliwě, mně se zdá, že se wjce slepé wássně, nežli rozumu přidržugeš, a že snad —

O, nech tak chladných, ledowých řečj! zwolal on. Ty neznáš lásku, neznáš Karolinku! Také gsem nepřissel, abys mne káral a mogi lásku zatracowal, o pomoc gsem tě, gako přjtele, žádat přissel, tu malau oběť můžeš snad přjteli přinesti, a gesstě tři dni w Praze pobyti. Čili snad nemáš we mě důwěru? — Gestli tomu tak, měg se dobře; odpausstjm ti to, a půgdu hledat přjtele giného.

Při těch slowech mi na rozlaučenau podáwal ruku, a tak bolestně na mne pohlédnul, že gsem z autrpnosti, bez dalssího rozmeysslenj, poslednj skoro mé penjze na stůl wysázel. Jawornjk ge wzal, přiwinul mne ohniwě k srdci, a pospjchal k swé Karolince.

Mně se celá ta geho láska začala neljbiti. — Jawornjk gest nepředložený, wássniwý člowěk, myslil gsem si; gak snadno by se mohlo státi, žeby ony osoby geho zaslepenau wássen toliko k swému užitku použjwaly. We wětssjch městech to nenj nic neobyčegného. — Tomu wssak můg přjtel připustiti nechtěl, a pokaždé, kdykoli gsem s njm o té wěci co přjtel rozmlauwati začal, za odpowěd mi dal: Ty neznáš lásku, neznáš Karolinku! — Že gi gako nadpozemskau bytnost ctj a welebj, poznal každý giž z geho básnj. Každý den napsal dwě, tři s citem horaucjm, a gá mu nezpůsobil wětssj radosti, gako když gsem ge četl a s usměchem řekl: Tok se ti celé srdce na papjr wypraudilo!

Tři dni uplynuly, Jawornjkowi gesstě z domowa peněz nepřicházelo, a gá musel chtěg neb nechtěg gesstě den w Praze zůstati. Den na to gsem ssel odpoledne k Jawornjkowi, pewné gsa naděge, že snad giž od rodičů, co byl žádal, obdržel. Jawornjk seděl u stolu gako bez sebe s twářj na smrt ubledlau, s hlawau swěssenau a rukama na kljně sepiatýma. — Probůh! co se ti stalo? zwolal gsem leknutjm. Jawornjk ukázal na stůl, promluwiti nemoha. Na stole rozpečetěné psanj leželo; mně hned napadlo, že mu nepochybně zklamanau geho lásku oznamuge. Meylil gsem se wssak, psanj bylo z domowa, psané rukau geho sestry, a w něm stálo, že mu žádaných peněz poslati nemohau, že ge přehrozné nesstěstj potkalo, že skoro o wssecko přissli, tjm totiž, že gegich strcyc obchodnjk, za něgžto se byli geho dlužnjkům celým swým gměnjm zaručili, bankerot udělal, a otce že při té hrůzné zpráwě mrtwice ranila. —

Ubohý Jawornjku! řekl gsem autrpně, za ruku geg pogaw.

O netěš mne, odpowěděl on hrobowým hlasem; mne nepotěssj gen studený hrob. Gá musjm za otcem!

Gá zapomenul na wssecko, na domow, na odgezd z Prahy, a zůstal gsem při něm až do druhého dne, neboť gsem se obáwal, aby si nezaufal. — Takť gest ten žiwot pozemský; Jawornjk gesstě před polednem plesal, opogen gsa prwnjm poljbenjm Karolinčiným, nepsličněgssjmi barwami si kreslil budaucnost, widěl se giž, gak swégi spanilau Karolinku co newěstu otci představuge, gak gi láskau a bohatstwjm gegj upřjmnost splácj, gak s nj co manžel, gako w rági, na otcowském statku přebýwá — a wžiknutjm zwrátila se wssecka ta naděge w niwec! — Až do wečera zápasil se zaufalstwjm, a málokdy mi na otázku odpowěděl. K wečeru zwolal s slzawýma očima: Odpusť, Karolinko! nemohu splniti, co gsem přislibil — a wrhnul sebau na lože.

Ráno si sednul k stolku a napsal elegii na smrt otcowu, a tjm si welmi ulehčil. Básnjci gsau w takowé připadnosti gako ženské, s tjm genom rozdjlem, že si ženské slzau odlehčegj, básnjci wersssem. — Než se wečer nachýlil, giž geg opět obletowala naděge a wygasňowala budaucnosti ssero. Byloť arci na pomysslenau, co nynj počjti. čeho se uchopiti? Z lékařstwj a z práw zběhnuw, byl se pauze hospodářskému uměnj oddal, poněwadž po otci statek přewzjti obmeyssel. Na to nebylo nynj skoro ani pomysslenj. Proto si ale předce Jawornjkům duch utěchy dáti wěděl. Karolinčina láska mu byla nade wssecko, s nj by mu byla neychudssj chalaupka skwostným palácem býwala.

Co se zatjm nad Jawornjkem wždy wětssj a wětssj naděge wznássela, wznássel se nade mnau wždy wětssj a wětssj strach. Tu gsem stál, tolik mil gsa wzdálen od domu, panj radowé gsem měl u zlatnjka wěci kaupiti (dalať mi na ně penjze), měl gsem platit za wezenj, w hostinci za dny, co gsem se byl déle pozdržel, potřebowal gsem penjze na cestu, a neměl gsem na to wssecko ani auplné tři zlaté w kapse. Žebych od Jawornjka dluh dostal, nebylo ani pomysslenj, ba ani gsem mu dost malé zmjnky o mé nesnázi učiniti nechtěl, boge se, abych geg tjm gesstě wjce nezarmautil a netrápil. Mohl gsem arci přjtele mého otce o penjze na splacenau požádati, ale pro samau ostýchawost gsem to nebyl w stawu. Konečně gsem ale předce k němu ssel, a lauče se s njm, požádal gsem geg, aby mi, až mu penjze po neyprwněgssj přjležitosti zasslu, náussnice a ostatnj, co gsem přiwezti měl, u zlatnjka kaupil a laskawě odeslal. On se mi wssak nabjdnul, chci-li, že mi zapůgčj, cobych potřebowal, a tak gsem se dostal z nesnáze na břeh.

Zařjdiw si, co gsem gesstě k zařjzenj měl, chwátal gsem s Jawornjkem se rozlaučit. Jawornjkowi se zatřpytily w očjch slzy, bolestně na mne pohlédnul, a tisknu mi třesaucj se rukau prawici, řekl; Přjteli! — odpusť — srdce mi krwácj — a wssak —

Nenechal gsem ho ale domluwit, a oznámil gsem mu, gak gsem si z nesnáze pomohl. Tak gsme se rozlaučili, wěčné sobě přislibiwsse přátelstwj.

Po někagký čas gsme si dopisowali; Jawornjk byl opět ssťastný — neb se aspoň ssťastným býti domnjwal — Karolinka mu splácela lásku láskau, a to mu bylo nade wssecko. „Karolinka gest krásná — psal mi gednau — každé tělesné kráse směle se po boku postawiti může; ale gako temná noc gest tato zewnitřnj krása w poměru s krásau gegj dusssewnj. Sama ctnost by si gi mohla za wzor wzjti. My gsme gedna dusse, gedno srdce, my spolu žigeme w giném, w blaženěgssjm swětě, a proto nám to také tento swět záwidj, proto se záwistiwě o nasse blaho pokaussj. Tjm wssak ge nemaudrý swět gen gesstě wjce powyssuge!" — Tak a mnohem gesstě wjce wychwalowal swau milenku, že gsem samau dychtiwostj, to děwče seznati, si umjnil, opět co neydřjwe Prahu nawsstjwiti. — Co gsem se o geho ostatnjch záležitostech dozwěděl, bylo, že kromě onoho nessťastného strsycowa bankerotu geho nebožtjk otec také gesstě něco wlastnjch dluhů měl; že se mu ale proto předce, kdyby i statek k upokogenj wěřitelů prodán byl, gesstě, gak daufá, obstogného podjlu dostane; mnoho-li, že gesstě nemůže řjci, poněwadž gesstě nic w pořádku nenj.

Nagednau wssak gakoby uťal; gá mu psal tři listy po sobě, on ale neodpowjdal. Tu gsem nemyslil ginák, nežli že paut tohoto žiwota dokonal. — J usslo několik let, a gá, přegmuw po otci hospodárstwj, gsem se oženil.

Gednau w neděli odpoledne, an gsem práwě s mau nebožkau w zahradě w besjdce seděl, a gi o mém přjteli, nebožtjku Jawornjkowi wyprawowal, přigde děwečka, a oznamuge mi, že se někdo cizj po mně ptá. Přiweď ho sem! řekl gsem, a u wyprawowánj gsem pokračowal, domnjwage se, že někdo strany obchodu w obilj přicházj. — Za malau chwjlku wegde do zahrady muž w městském, ale giž welmi sesslém, chatrném oděwu. Hustým wausem byla obrostlá geho wjce zármutkem než wěkem sesslá, hrobowá twář, zrak wpadlý a mdlý gako dwě giž giž dohořjwagjcj swětla. Nedaleko besjdky se zastawil, přeložil křjžem třesaucj se ruce, upřel na mne bolestj a radostj se mjhagjcj zraky, a wřelá slza mu polila ubledlé ljce. S podiwenjm gsem wstal, a pokročiw k němu, řekl gsem: Co byste rád?

On wssak neodpowjdal, a hluboce si powzdychnuw, gesstě bolestněgi na mne upřel slzawé oko.

Mne pogal přepodiwný cit; opět gsem chtěl na geho žádost se poptati a giž gsem i slowa na gazyku měl. W tom se mi ale w paměti zablesklo, srdce mi sewřel bolestný pocit, a spráskuuw autrpně ruce, zwolal gsem: Diwotworné nebe! gestli možná? tys to, přjteli?!

Gá gsem to! zasseptal on hlasem polomrtwým, a gá po něm wztáhna ruce, přiwinul k přátelskému srdci — Jawornjka.

[Pokračowánj.]

Samogedi, země a gegj obywatelé.

[Pokračowánj.]

Tadebtsiowé (geniowé) gsau služebnjci Nouma, neposlauchagj ho wssak wždy a we wssem, neb uwalugj začasto na lidi mnoho zlého, což gim Noum nebyl uložil. Každý Tadebtsiy gest brzo zlým, brzo dobrým. Samogedi magj též tussenj o trwánj po smrti, aniž pak na to myslegj — což se přirozené gim tuposti připsati musj — způsob tohoto trwánj wzhledem na osud dobrých a zlých lidj bljže určiti. Noumu w žádné podobě newzjwagj; neb newjme, dj oni, gakby co neywyššj bytnost představen býti měl. Bytnosti (tadebtsiy) wyřezáwagj si ze dřewa, dadauce gim lidskau podobu, a wěsjce na ně rozličné pestré wěci a řemeny, a postawj ge oblicegem k wýchodu do lesů aneb na giná mjsta. Modly tyto slowau khaë; stěhuge-li se rodina, bere i modly s sebau. Druhdy i oběti se gim přinásswaly. Weřegných slawnostj a obřadů nemagj. Gegich služba božj obmezuge se na saukromé pobožnosti, genž ani na čas, ani na mjsto pautané negsauce, w obětjch záležj, gež buďto gednotliwci, buďto rodina, buďto na honbě neb na lowu, kdež wždy w společnosti gsau, mnoho rodin společně přináššiwagj. Porazj se geden neb několik sobů, a wywoláwá se při tom, aby Noum to neb ono přánj wyplniti, to neb ono nessťěstj odwrátiti ráčil. Maso a krew oběti na témže mjstě se strávj. Při modlenj neužjwagj žádných nazpaměť naučených formulj, nýbrž krátkých wygádřenj wnitřnjho citu, na př. Noum tad, Bůh dáwá, aneb Noum arka, Bůh gest welik. Dřjwe měli na ostrowě, Waygac řečeném, mezi pewninau a Nowau zemj (Novaja zemlja) pospolný oltář, k němužto wssickni Samogedi gak i z Archangelska, tak i z Sibirska putowáwali. Gestit to předhořj, genž podnes po rusku Bolvanskoi nos (modlářské předhořj) slowe. Samoged porazil zde před swau modlau (khae) soba, a namočiw prstů swých w teplé krwi, pomazal pysky khaeowy. Napotom sob w společnosti se strávil, a k záwěrce byla lebka odřena na

památku této slawnosti nad hlawau Khaerwau na žerď nastrčena. Nábožný tento obřad, gegž snad někteří Samogedi podnes wykonáwagj, udržel se až ku konci 18ho stoletj. Gakožto důwod, proč wětssj počet obřad tento wjce newykonáwá, udáwá se následugjcj: Rozssjřila prý se mezi nimi powěst, že w powětřj dwa bjle oděnj Samogedi na bjlých sobech byli widjni, kteřjžto hlasem welitelským wolali, aby se wjce modlám žádných obětj nepřinásselo. Po tomto ukazu Samogedi modlám wjce soby neobětugi, aniž se k společnému oltáři wjce scházjwagi, wssecky oběti toliko Noumu připássegjce.

Mjsto duchownjch a učitelů zastupuge gakýsi druh kejklijřů, po samogedsku Tadibei. Samogedi powažugi ge za swaté a za wěsstce, s nimiž bytnosti důwěrně obcugi co s magiteli prorockého ducha a nadpřirozených sil, čjmžto nadáni gsau, aby lidem dobrého nebo zlého prokázali. Pomocj swých zažehnáwánj mohau Tadibeiowé nemoce přikauzliti aneb zahnati. Chce-li Tadibei na gewo dáti, že božských wnuknutj očekáwá, oděge se w poswátné raucho z hrubého plátna aneb ze sobjch kožj, a přikryge si hlawu čepicj, na gegimžto přednjm lemu kápě přidělaná gest, kterauž obličeg zakryge. Potom tluče na kauzelnický buben (peuzer); tento gest okrauhlý, přes geden konec gest sobj kůže natažena, druhý konec zůstane otewřen. We wnitřku gsau přjčná dřewa, slaužjcj za držátko. Chce-li Tadibei na buben tlauci, postawj geg dřjwe k ohni, aby kůže dobře se natáhla. Palička (ladouraptso), njž na buben tluče, gest kůžj potažena. Gak mile Samogedi hlas bubnu uslyssj, sbjhagi se k stanu Tadibeiowu, a posadj se okolo něho do kola. Kauzelnjk počjná swé zažehnáwánj (sambologou), a začne pak znowa bubnowati, z počátku zwolna, pak postaupně wždy silněgi, naposled ze wssj sily. Přjtomnj padnau hlasem swým w hřmot tento, a křičj konečně gako wzteklj: Noi! Noi! Noi! Na to zapřisahá Tadibei slawným mumlánjm bytnosti, a wyrážj se s nimi, pak přednássj swému obecenstwu hlasem kazatelským tagemstwj, gakáž mu zgewena byla. Často nutj geg bytnosti, rukau aneb něgakým nástrogem se bjti, aneb welj gednomu z přjtomných, aby to učinil. Někdy probodne tělo swé sspičatau metlau, njž soby se popoháněgj; aneb protáhne břichem kožený řemen, gehožto konce na obau bocjch wywstáwagj, zapřáhne soba k tomu, posadj se w sáně, a gede tak často dosti daleko.

Wsse to činj na poručenj bytnostj, aby za swé bolesti splněnj žádostj swých dosáhnul. Takowéto hrůzné diwadlo, kterež Samogedi za okauzlugjcj a krásné magj, trwá dwě i tři hodiny, načež Tadibei obyčegně obět Noumu aneb bytnostem přinássjwá. Obsah prorokowánj geho gest něgaká důležitá záležitost; gedná se tu o přirozenau aneb wkauzlenau nemoc; o powětrnost, o zdařenj honby, o wykládánj snů. Kape-li při obřadech z těla prorokowa krew, aneb cjtj-li následkem swých ran i tu neymenssj bolest, aneb rozstůně-li se, gest to znamenj nastáwagjcjho nesstěstj; necjtj-li wssak ničeho, dobrým znamenjm to býwá. Co se ran týká, wěřj Samogedi pewně, že se w tom okamženj zhogj, gakž se udělagj, ani té neymenssj gizwy nezůstawugjce, kromě stop na ssatech kauzelnjkowých. Kejklijřem nemůže každý Samoged státi se, gestiť to wýhradné práwo gistých rodin, gež na syny, ba i na dcery přecházj, a když některá dcera za sprostého Samogeda se wdá, přenese i nadánj na swau nowau rodinu. Tadibeiowé gistj, že pod zpráwau gednoho zkussenébo mistra bezprostředně od bytnostj cwičeni býwagj, a že bez zwlásstnjho powolenj těchto duchů stawu tomuto oddati se nesmj žádný, třebaťby i neywřelegssj žádost k tomu měl. Potřebné cwičenj počne giž w dětském wěku. Gakbrzo djtě, chlapec aneb holka, něčeho z toho bylo pochopilo, ukážj se mu bytnosti čili geniowé, nutjce ge, aby w gegich službu wstaupilo. Slowutný něgaký Tadibei dá na to žáku buben kauzelnický, cwičj geg, gakby ho upotřebiti měl, a ukáže mu způsob, gak se má k duchům mjti. Djtě wstupuge nynj s bytnostmi w bezprostředné spogenj, a když dospělo, může co dokonalý Tadibei zapřisahánjm se zanássetí. Tadibeiowé, neobdržugjce žádného platu, žigj gako ostatnj Samogedi swau pracj; když wssak geden nebo druhý gegich služby potřebuge, slibuge gim dle swé mohowitosti wětssj čili menssj počet sobů. Obyčegně wýminky giž napřed se ustanowugi. Wyplnj-li se, čeho byl Samoged žádal, podržj Tadibei soby; pak-li se to newyplnj, musj gich wrátiti. Toť gest wýminka, která wýslowně se přidá, když se o cenu byli shodli.

Prudká nenáwist a prudká láska gsau u tohoto surowého národu řjdcj ukazowé. I samo cizoložnictwj nemá žádných zlých následků. Uražený uspokogi se obyčegně skrowným darem, záležegjcjm w gednom neb wjce sobjch, a žena bitjm k wěrnosti napomenuta býwá. Wraždy rowně tak zřjdka se páchagi gako krádeže, o kterých se téměř nikdy neslyssj. Toliko při kořalce zapře Samoged swého tichého, pokogného, zasmussilého a do sebe wrytého rázu, genž mu gest přirozeným. Žalby gsau rowně tak zhusta gako u giných národů. Po-

wstane-li z toho hádánj a haſſtekenj, aneb snad i pranice: tudjž wýběrčjmi poplatku rownáni býwagj, kteřj w takowéto připadnosti auřad sudjho zastáwagj. Hlawnj wássěň Samogedů, gakož wesměs wssech sewernjch národů, gest opilstwj. Často propige Samoged w gednom okamženj celý wýdělek, z honby aneb z lowu nepodrži než poplatek, gegž zaprawiti musý. Rownau náružiwostj ššňupagj tabák, kauřegj, ba i žweykagj.

[Dokončenj.]

Obrazy cizokragné.

1. Lazzaroni pařjžsstj.

Lazzarona neapolitanského — naděgeme se, že wssickni čtenářowé nassi wědj, že se gménem »lazzaronie ona část obywatelstwa w Neapoli wyrozumjwá, gežto, žiwa gsauc po celý božj den na wekegné ulici, wýžiwu i zábawu toliko w žebrotě nacházj; — lazzarona tedy neapolitanského netrápjwagj welké starosti; na polo oděn, čerstwým powětřjm a pohledem na čistémodrau, gasnau oblohu opogen, leniwě se na zemi natáhnuw, za blaženého se pokládá. Nábožná důwěra mu zaopatřuge potrawu, a ta sama ruka, genžto wywolenému lidu na paussti s nebe manu poslala, a ze skály wodě preyssčiti se kázala; ona ruka, genž pět tisjc lidu pěti chleby a pěti malými rybičkami nasytila, ona ruka — myslj si lazzaron — také o mne a mé potřeby se postará, kausek makkaronky mi nadhodiwssi, a kapku studené wody mi opatřiwssi. Což potřebuge lazzaron wjce? Někdy skrogeček melaunu, nebo kausek frutta di mare, potom la morra, tuto prawau neapolitanskau hru, k tomu něgakau pjseň, a k zasmánj posléze komedii s panáčky polo bjlými a polo černými. Gak mile si neapolitanský lazzaron od Wssemohaucjho makkaronky na dennj potřebu wyprosj a dostane, ničeho wjce mu k žádánj nepozůstáwá; sladinká lenost geg uložj na zem, ačsi prachem posypanau nebo kamenjm dlážěnau; gemu wsse gedno, gen když si může pozdřimnauti a we snách se kochati.

W kraginách wýchodnjch k žiwobytj giž důstatečno gest, pod palmau anebo u čerstwé studnice obrazotworněmu rozgjmánj se oddati, dýmku tabáku wykauřiti, trochu káwy do sebe wsrknauti, několik fjků nebo oliw pogjsti a báchorky poslauchati, w nichžto se něco o zlatě a střjbře, o drahých kamenjch, o bůžkách a čarodègnicjch zableyskne. Na pokižj eufratském učinj sansto pokrmu chudého blaženým; dostaneli ge, obrátiw se twářj k slunci, poděkuge se Mahometowi, welikému proroku.

Takéť w oněch kraginách člowěk po práci se nesháni, ba naopak, on se gj stjtj. Práce mu gest mukau bez náhrady, namáhánjm bez odměny. Nepatrné geho potřeby a obweselenj mu dowolugj, že se po množstwj hodin zlaté zahálce oddati může, aniž mu přitom potřebj wýhrůžek swědomj aneb nedůstatku se strachowati.

Pamatugiť se, že gednau w Italii zdaleka po neykrásněgssjch, neyaurodněgssjch roljch, plných giž nawázaných snopů, wicher se přibáněl, gakowý tam častěgi co z kragin na gihu planaucjch přicházjwá — náhlý, strašliwý, a kolkolem wssecko hubjcj. I prosiliť gsau tu zděssenj, bohatj magitelowé chudinu, aby pomáhala obilj we stodolu odnássěti, gežto, ač bylo sice mohowitosti několika osob, předce obžiwu poskytnauti mělo wesskeré kragině. — Ale místo odpowědi a přjchylnosti k djlu lhostegné se žebráci usmáli; nadarmo gim podáwali páni dwogj plat: nestarostný Wlach se pohodlně usadil, a zawinuw se do kusu chatrného plásstě, hotowil se, s tichau myslj na zkaubu wztěkawého wichru se djwati; čekalť na blizkau bauři, gakoby w diwadle před oponau sedél — až bude komedie začátek. Rolnjk geden na pytel rejže poukázal, stogjci w kautě geho baráku, s nepochopitelnau mjrnostj doložiw: Pane, tjm sebe a swau rodinu osm dnj užiwjm; po ten čas bych se wám za wasse wesskeré zlato z mjsta nepohnul. A wedle proč? — Nynj se musjm wyspati. Přigďte ale na konec týhodne, zatjm se pytel wyprázdnj, a za několik kreycarů wám potom žádanau službu wykonám.

W nassjch západnjch kraginách owssem se chudjk takto nedařj; zde gen přičiněnjm a namáhánjm žiwota swého uchránj; zde musjš hlubokými brázdami učiniti zemi poslussnau. Zde se gj toliko zdrawý rozum hodj, sněnj gest na sskodu; zdeť potřebj dlauhých dnů a neustálé práce, krátkých nocj a nedlauhého wyspánj. Pod nassjm podnebjm netřeba toliko nesmjřitelnému hladu se brániti: také před mlhau, desstěm a mrazem slussno se opatrowati.

Gsauté to nepřjwětiwé, nelidské, surowé kraginy — ty kraginy západnj. Dle přirozenosti swé hognými dary opatřeny, gesstě wjce gich potřebugj dle wzdělanosti swých obywatelů.

[Pokračowánj.]

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 50té.

2hý r. běh.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

10ho prosince]

Tichá slowa — platný čin,
Zamiluge wlasti syn.
L.

[1835.

P j s n ě.

1.

Djwčj zármutek.

Zelená se lauka, ba, ach! zelená,
W ztrápeném wšak srdci bol neusedá.
Rosa kwjtko wlažj,
Slza srdce blažj;
Zelená se lauka, ba, ach, zelená,
Darmo wšak nešťastná utěchy hledá.

Obiljčko zrage, slunéčko pálj,
Mne nešťastnau trápj žel neustálý;
Zem po wlaze taužj,
Bolest prsa aužj;
Zrageť obiljčko, prahne wyschlá zem,
Rozmáhá se tichá žalost w srdci měm.

Kwjtj wadne, z stromů žlutý list padá,
Naděge poslednj srdci wýhost dá.
Mlha zemi kryge,
We tmách mysl žige;
Přjroda giž hledá odpočinutj,
Gá gen w hrobě naleznu oddechnutj.

Mrtwý krag probjhá wjtr mrazowý,
Sstydlo djwce srdce, na wěky už spj,
Bjlé raucho kryge
Zem, pod kterau hnige;
Přjroda, hle! kwjtj; zdali pro swůg kwět,
Zdali pro djwku, to rozhodne swět!

Jakub M.

2.

W o g á k.

Když gsem slaužil na faře,
Myslil gsem si cos;
Gezdjwal gsem w kočáře,
Roztahowal šos.

Teď mám swého konjčka,
Pěkné ostruhy,
Z boku mého šawlička
Swjtj do struhy.

Heisa! teď gsem wogákem,
Poznalť gsem i wlast,
A že pán i s sedlákem
Nést má pro nj strast.

Wlasti! ty gsi sláwa má,
Pro tě snesu wše;
Gak to milý Pán Bůh dá,
Dobré nebo zlé.

Že tě ale wraucně ctjm,
Musjš dowolit
Gešťě s někým, hádey s kým?
Srdce rozdělit!

W tom mém srdci mjsto mjt
Musj Kačenka,
Wždyť i tebe wraucně ctjt
Bude milenka! —

Silorad P.

Angelina.

[Pokračowánj.]

Po pohřbu se bral, na těle i na dussi sesláblý, k Angelině, chtěge u přjtelkyně hoře swoge wyljti. Nebyl wssak připusstěn. Prawilok se mu, že baronka na den před smrtj choti geho se roznemohssi, s neyprudssj zimnicj teď zápasj; ani slowa že nemluwj, a lékař že každé nawsstjwenj zakázal.

Tu nynj stál Sokolow samoten a opusstěn; Florentina newěděla, gak geg potěssiti — sestra Julie a drahá manželka u wěčném spanj odpočjwaly, a nynj mu smrt i Angelinu wzjti hrozila. Kamkoli oka obrátil, kam ucha naklonil, žaly nad nebezpečnau nemocj usly ssel.

I nemohlk w hlawnjm městě wydržeti, a zůstawiw swé djtě péči sestřině, na swůg tichý, wenkowský zámek se utekl. — A wssak tam bylo gesstě smutněgi, an mu každé mjstečko Emilii na pamět uwádělo. I zanesslk se pracemi, aniž kdy wjce sstastných dnj užjti daufal.

Po několika nedělјch dossla geg listem sestřiným zpráwa ožiwugjcj. Angelina byla se uzdrawila!

Naděgj blahostnau opogen w okamženj spěchal do hlawnjho města, w náruč sestřinu. Wiljmek geho libostně kwetl, Angelina byla uchráněna — mnoho byl, ubohý, ztratil: leč i mnoho byl, sstastný, gesstě podržel.

S hlasitým pláčem přissla mu Angelina wstřjc; i gemu bylo do pláče, a gelikož wěděl, že se mu zde rozumj, slzj swých nezatagowal.

Oba mluwili mnoho o Emilii, obá měli sj mnoho zdjleti, a Sokolow sobě sám déle nezapjral, že Angelinu gesstě wraucněgi miluge, an se mezi ně žádná powinnost wjce nestawj. — Denně rozkwetaly opět růže na ljcjch spanilé ženy — rozkwetaly wždy krásněgi a půwabněgi, a w dewátém měsjci po úmrtj milé manželky připomněl gi Sokolow na slowa Emilie umjragjcj: „Angelina budiž djtěte mého matkau!" — Pohnutá sljbila mu Angelina státi se geho chotj.

Také Faniska a Postupický, dusse ussleehtilé, w tentýž den zasnaubenj swoge slawili.

* * *

Bylk possmaurný podzimnj wečer. Hraběnka Florentina byla spolek přátel u sebe shromáždila. — I o cizinci byla řeč, kterýž tu dnes uweden býti měl, a gegž muži wesměs nad mjru wzdělaným, ženssiny pak, gežto geg byly už seznaly, nad mjru půwabným nazýwaly.

Angelina pozorně poslauchala. — Nynj se dweře otewřely, a cizinec, prowázen domácjm přjtelem, wstaupil do sjně. Gakoby okauzlena upřela naň Angelina zraků; nebylak gesstě nikdy tak zagjmawého muže widěla.

Šlechtic Dolinský nemohlk se za krásného wydáwati; leč podstata geho, oko a ducha plný usměch kolem rtů tak zagjmawé byly, že wsseobecnau pozornost na se obracely. Cokoliw promluwil, důležité, a předce gen prosté bylo — nikdy geg nebyla Angelina tak rozpráwěti slyssela. I k nj se byl obrátil, Sokolowem předstawen — a ona by geg byla wždy poslauchala, také wssak ráda s njm mluwila.

Co žiwa poprwé neměla wssak slow k wygádřenj swých citů; dnes poprwé sama sobě nemluwnau, negapnau býti se widěla; co w tu dobu w prsau se gj pohybowalo, nikdy gesstě nebyla cjtila. Onak newssimala sobě ani Sokolowského — gediný Dolinský žil w gegj dussi. — Newěděla, co mluwj, nepřemeyssela, gakby slowy swými okauzlila, a předce nebyla nikdy spanilegssi, nikdy zagjmawěgssi.

Newyslowitelná, ale sladká bolest žžala se w gegjch prsau — nemluwnau prowázel gi Sokolow domů. U welikém pohnutj přecházela po swém pokogi.

Musilak nynj sama sobě wyznati, že gakkoliw gindy po mužjch, genž se gi byli zaljbili, sjtě swých wássniwých a žádaucjch smyslů mocj usilownau rozprostjrala: u Dolinského takto činiti nemohla. Tu poprwé opausstělo gi gegj uměnj, ba nepřála sj ani, aby se mu ljbila; genom geg widěti, geg poslauchati a s njm rozpráwěti žádala; a blaženost swau bylaby obětowala, kdyby gemu tjm byla mohla spokogené okamženj zgednati.

Bylak Angelina třimecitma let, aniž kdy byla oprawdowě milowala. Žádost zaljbiti se, ženská marnost i ona potřeba wzdělaných ženssin, s muži zabýwati se, brzy k onomu, brzy k ginému gi pautaly. Wássen gegj ale wždy brzce zmizela. Také Sokolowa nebyla láskau obgala. — Nynj nagednau cjtila, že prázdnota w srdci gegjm wyplněna, aniž po lásce taužila. Nynj byla předmět nalezla, gegž wesskerau silau a wraucnostj ducha swého milowati mohla. — Modljcj na kolena klesla.

Pane, ty mi odpausstjš, an mi Dolinského sesjláš! zwolala. Tato láska mě zase k tobě, wěčně Swatý, přiwede! —

* * *

Druhého dne nebylo gi možno na Sokolowa se podjwati; nemohlak nic giného, nežli s Dolinským na mysli se objrati. Láska očisstowala žiwot gegj — dnes

tolikto s nj a s sebau zabýwati se chtěla. — Na wečer se opět s Dolinským sešla — a wšak opět se rozpaku zbawiti nemohla.

Dolinský znal dobře ženské srdce; o Angelině byl tak mnoho slyšel; — proč u geho přjtomnosti tak nenapně si počjnala? Zdaliž ta gegj negistota o pohnutj srdce neswědčila? — I pozorowalť gi pilněgi, a wždy patrněgi zdálo se mu, že se w domjnce swogi nemeylj. Bylo ť mu s potěšenjm, milowánu býti tauto ženštinau, leč on sám wážným zůstal i studeným, proto že se gi strachowal.

Sokolowský powažowal změnu w chowánj Angelininu za následek tělesného neduhu, aniž na ní otázkami doléhal. Dolinského byl zamilowal, i s domácnostj newěsty swé geg seznámil, a zde ť teprwa, we swé nelíčené prostotě, ač předce plna ženské důmyslnosti, stala se mu Angelina milau a milegšj.

* * *

Milost hraběcj nenj doma! — oznamowal sluha hraběte Kaldera Dolinskému, kterýž geg byl přišel nawštjwit. I wracel se tento, a na předsjni hedbáwnau tobolku našel, kterauž byl před několika dny na stolku u Angeliny widěl. Bylo ť w nj několik ljstků papjru, a Dolinský na nich gméno swoge zpozorowal. I četl:

Podiwný, strašliwý osude! gsem-liž narozena, abych gen hubila? — Prawjť se, že člowěk pánem swých činů gest. A kdež gesti ta swoboda — kde? Co řjdjwá skutky člowěka? — Nenj-liž to cit —? a nezachwacuge-li nás cit bezděky?

Ach, bylať gsem newinna — šťastna nikdy! Žádného gsem nenáwiděla — ani Emilii; ale proč gsem gi musela spatřiti — proč Sokolowa? Osudem tak bylo řečeno; mělať gsem —

Wiljma nemilugi, nikdy gsem geg nemilowala, nikdy! — Genom gédnau gala mě milost — milost k tobě, Dolinský! A wšak musjm před tebau prchati; neboť za mnau chodj nehoda, a kdož mne miluge, w propast upadá.

Modliti se budu, dobrodinj konati — snad že Boha usmjřjm! — —

Což gest to? zwolal Dolinský, a nemile překwapen skládal papjry w tobolku. — Nepochopitelné pohádky — a gakž se tobolka semto dostala? — I zabral se w podiwné myšlénky — nelibé obrazy děsily geho dušši. Předsewzalť si, pozorně gi zkaumati!

* * *

Několik dnj na to nacházel se šlechtic Dolinský u barony Pokrské. Bylať weselé, gasné mysli, a mezi žiwau rozprawkau utjkala doba. — Tázalať se geg mezi giným, coby nepatrný prsten na prstě geho wyznamenáwal?

Gsau to wlasy mogi manželky, odpowěděl Dolinský.

Wy gste manželem? zkřikla Angelina, zbledna uc a zwědawě naň hledjc.

Giž dwě léta; — Gindřiška moge spanilá gest, newinná dušše! Moge prwnj a gediná láska.

O Bože, Bože! upěla Angelina, a skwělé slzy kanuly gi po twářjch.

Což gest wám, milostpanj? tázal se Dolinský s auzkostj. Gste-li snad nemocna?

Nikoli — nemocna negsem, ale že sna gsem se protrhla. Po wššemť ge weta — po wšsem! — — S bolestným usmě́chem, očima slzawýma hleděla na drahého muže. Po malé přestáwce začala opět:

Pro spásu dusše swé a poklid srdce swého musjm w několika dnech hlawnj město opustit. Dolinský! se wšjm se tu rozlaučjm — cokoliw mi drahého. — Při tom wzala dlauhau šňůru drahých perlj ze stolku, a Dolinskému ge podala. — Wezměte, prawila dále, tyto perle, a s mým pozdrawenjm ge nešťastněgšj mezi ženami dodeyte, waššj Gindřišce.

Milostpanj! užasnul Dolinský, i zpauzel se bohatý dar přigmauti.

O prosjm — prosjm! — Gak Gindřišku milugi.

* * *

Hrabě Sokolow shledal druhého dne newěstu swau nad mjru bledau; přjwětiwa byla gak obyčegně, ale nepokogna. Bylať neytěžšj bog sama s sebau přestála, Dolinského se odřekla; tu wšak nowá nehoda gi zbauřila.

Hedbáwnau swogi tobolku pohřešila. Tázalať se Wiljma, zdali gi newiděl, a patrně ztrnula, an o nj newěděl. Gakoby myšlénku stjhagjc, řekla: Snad že Kaldero — ? — a Sokolow žádal o wyswětlenj, slibiw, že bude Neapolitana zkaumati.

Ponechte mně tu záležitost, odpowěděla ona poněkud s prudkostj, a začala na prostředky mysliti, gak by prawdy dostihla.

Ale s podiwenjm a žasnutjm bylo gj, an se několik dnj na to některé dámy gegjho přibližowánj se wyhýbaly, když do společnosti wstaupila; gediný Kaldero zůstal sobě rowným, a giž se Angelina domnjwati začala, že mu učinila křiwdu. Faniska chowánj ženštin za nepřjzeň prohlásila, že newěstau bohatého Sokolowa gest, a tjm sestru upokogila.

Angelina wssak giž nehledala we společnostech příležitosti, aby se zaskwěla. Gediný Dolinský byl cjlem gegi pozornosti. W duchu se s podiwnými aumysly zanássela. —

I bylk weliký bál w diwadle. Gesstě gednau umjnila si býti **Angelinau**, skwělau, gakož kdy býwala. W knjžecjm ssperku wkročila do sálu. Rauchs barwy ohniwé, střjbrem prossjwané, lepotwárnost postawy gegi powyssowalo; wěnec pestrých kwětin spočjwal na plných kadeřech. Rozčilená wznássela se po hladké podlaze. —

Nastala přestáwka. W myssénkách, s očima pozdwiženýma stála Angelina.

Nadssená Sibylla! zasseptal Dolinský Sokolowu, a spěchal, aby gi k tanci požádal. Bylk to známý quadrill.

Přisslo k tomu, kdežto si tancugjcj proti sobě do očj djwagj. Dolinský pewně a pronikawě na swau tanečnici oko upřel, ona wssak blednauc i se zardjwagic, we mdlobách mu klesla w obgetj.

Rychle gi domů odwezli. Semotam sestawowali se panj a pánj mezi sebau sseptagjce; Kaldero s ausměchem se wůkol ohljžel.

[Budaucně dále.]

Wečernj schůzky.

[Pokračowánj.]

Radostj a bolestj se mi zalily oči; radostj, že gsem Jawornjka spatřil, bolestj, že gsem geg **tak** spatřil.

Gá tě giž za mrtwého měl, drahý přjteli! řekl gsem po chwjli, tisknu mu srdečně ruce.

Můg žiwot také zhasnul; celý swět gest mi hrobem, trapným hrobem! —

Bože! s tebau se weliká změna stala!

Tak weliká, že ani sebe sám wjce neznám!

Pogď, přjteli; gsi, gak pozorugi, po cestě; zde w besjdce si odpočineš, zde si pohoworjme. — Tu widjš mau manželku.

Manželku?! wzdychnul si hluboce Jawornjk. Tys sstastný, přjteli!

Usadili gsme se, moge nebožka ssla na mé pokynutj pro láhwici wjna, a my se dali do howoru. I ostýchal gsem se, řjkage, zeptati se geg, gakž do takowého stawu přissel, a co se s njm po ten celý čas bylo dělo. Konečně gsem ale předce o Karolince zmjnku učinil.

O nezpomjnej mi na tu hanebnici! zwolal on diwoce. Tys měl dobře, kdyžs mne napomjnal, abych se tak slepě wássni neoddáwal. Slepá byla moge láska; wássen mi omámila rozum, a toho uměla ta hanebnice s podwodnicj matkau použiti. Laskawě se ke mně twořila, s ljčenau láskau wždy wjc a wjce mé nezkussené srdce pautala, a lstiwě antrpnost we mně rozněcugic, o penjze mne připrawowala. Gá gi měl za žiwau ctnost, newinnost, ani ruku gsem gi nectně nestisknul; ona wssak si ze mne po straně smjch tropila, a w moři wilnosti se potápěla.

Že gsi gi ale hned na začátku lépe nesesznal?

Slepá láska ničeho newidj, ničemu newěřj! Owssemk gsem častěgi ledaco zpozorowal, mnozj mně o gegi hanebnosti powěděli; gá tomu wssak newěřil! — Takby se předce přetwařowati nemohla, myslil gsem, a srdce mé se upokogilo. A když gsem i gednau mé podezřenj gi poněkud na gewo dal, tu na mne pohledla gako urážkau rozhněwaná ctnost, a s neobyčegnau wážnostj mi řekla: Pane, toho bych se byla nenadála, že tak nectně o mně smeyssleti můžete! Gá wás milugi, we wassi lásce spočjwá celé mé blaho; ale raděgi se wás odřeknu, násilně od wás odwrátjm srdce, aiby i třeba w tom okamženj zahynulo bolestj, než bych wás milowala s tjm wědomjm, že třebas gen dosti malau pochybnost o tom gedinkém, čjm se ubohá djwka honositi mohu, o mé poctiwosti máte. Znáte mne giž něgaký čas, netagila gsem wám mogi lásku; řekněte, gestli gsem gen kdy nectně na wás pohledla? — Na to se dala do pláče, a gá zlořečil w duchu sám sobě, že gsem gi tak urazil, ač bych i z těch slow, tak neohroženě pronessených, byl měl wětssjho důkazu swého podezřenj čerpati; gelikož prawá newinna na sebe sama hágic, nikdy o swé newinnosti hluky nečinj. Měl gsem co dělati, abych gi odprosil a opět gi sobě naklonil. Od toho času gesstě wjce gsem gi milowal, a kdožkoli nectné slowo o nj gen prehodil, mým nepřjtelem byl!

Gak gsi předce k přeswědčenj přissel?

O, bylo to hrůzné přeswědčenj! Byl gsem w hostinci, a samoten sedě u malého stolku, práwě gsem se objral myssénkau, gakbych asi neyrychlegi cjle dossel, a napotom s Karolinkau k oltáři přistaupil. Tu se přihnalo několik heysků, a usadiwsse se nedaleko u welkého stolu, dali se, gak obyčegně, do nemaudrého tlachánj. Konečně přissli na Karolinku, geden z nich gmenowal gegi byt, gegi matku, a co o hanebnici o nj mluwil. We mně se pěnila krew; když gi ale ney-

podlegšj osobau w městě nazwal, tu gsem se déle zdržeti nemohl; gako blesk gsem se wzchopil a zwolal: Pane! wy gste hanebný utrhač!

Wšickni na mne s podiwenjm zraky upřeli, a mjsto odpowědi do náramného smjchu se dali. Potom ale wstal, co byl o nešlechetnici mluwil, a gakši opowrženě mi řekl: Týká se to mne?

Gá. Ano, wás — wás!

On. Negste-li opilý, pomyslete, co mluwjte?

Gá. To učiňte wy, a rozwažte lépe, co činjte, abyste hanebně o počestnosti nemluwil.

On. Hahaha! o počestnosti?

Dali gsme se do hádky, a málem bychom byli nelaskawě a nepřjgemně skončili.

On žádal zadostučiněnj za wěčegnau urážku, gá mu ge slibowal, když mne přeswědčj. Konečně přišlo na sázku; gá bych byl na gegj ctnost žiwota se odwážil, a proto gsem se také nerozmyslel, 100 zl. na stříbře na stůl wypočjtati. Za něho se mi pjsemně zaručil hospodský, gakož i, že ode mne sázku převzal. Zegtra se rozhodne, řekl, a určil hodinu, kdy a kde se segiti máme.

Tak gsme se rozešli. Mně bylo, gakobych na wyřknutj saudců čekal, gjmžto se nad žiwota blaženostj anebo zkázau rozhodne. Spanj gsem měl nepokogné, přepodiwnj snowé zmjtali dušj mau; brzo gsem widěl Karolinku, newinnostj rauchem nad snjh bělegšjm oděnau, z twáře gj zářila ctnost, z oka gj kanula slza utrpenj a lásky, a srdce mé se rozplýwalo blahem; brzo gsem gi widěl w necudném šatě broditi se smrdutým bahnem hanebnosti, s usměchem wilnosti a se zrakem, soptjcjm nečistau wášeň, newěru a zradu, a duše má umjrala hořem a wztekem. A ačkoli gsem giž poněkud o gegj ctnosti pochybowati, a strach na mne padati začal: předce gsem gi opět angelem w duchu nazýwal, když gsem gi druhého dne před polednem nawštjwil, a ona, zpozorowawši můg wnitřnj nepokog gako upřjmnost, sama mne za ruku wzala a hlasem starostliwé lásky se mne zeptala, co se mi nelibého přihodilo? Takby se ani ďábel sám přetwařiti nemohl, pomyslil gsem si, a giž opět gsem gi horaucně k srdci přiwinul. — O zrádné pokolenj ženské! Tu mne wraucněgi nežli negstarostliwěgšj matka přiwinula k srdci, autrpnostj až slzela, widaucj, že zármutek srdce mi swjrá, každým dechem mi gewila negčistšj, negupřjmněgšj, negrozkošněgšj lásku; ale sotwa několik okamženj uběhlo, giž — o hanebnosti negbanebněgšj! tak šplácjš wěrnau lásku, tak se odměňugeš za upřjmnost negwraucněgšj!

Tu se zamlčel Jawornjk, geho bledá twář zahořela diwým plamenem, ljtostj a wztekem se mu zalily oči, a třesaucj se ruce mu dlely pewně spráštnuté w ljně. Mně umjralo srdce autrpnostj. Po několika okamženj si wzdychnul, přegel si prawicj twář a mdlým hlasem mluwil dále:

W určitau dobu gsem se dostawil w hostinci, pewně gsa naděge, že sázku wyhrám. Nebyl gsem sice tak přiliš oněch penez dychtiw, utrhače zahanbiti bylo mi wjce, nežli zlato weškerého swěta. Giž se šeřilo, když gsme z hostince wyšli, a k osudnému mjstu zaměřili. Gá se po celém těle třásl, brzo nadějj, brzo strachem. Wešli gsme do malého pokogjka, w prawo wedly dwéře do wedlegšjho pokoge. — Zde setrwáme w tichosti, řekl můg průwodčj, do wedlegšjho pokoge ge zwláštnj wchod, zde uslyšjte každé slowo. — Za chwjli bylo tam slyšeti někoho wegjti, po hláse gsem poznal Karolinčinu tetu, a z gegj řeči gsem giž nabyl hrůzného přeswědčenj! Giž gsem tam chtěl wegjti, a té hanebné osobě hrůzně před oči se postawiti; průwodčj můg mi ale w tom zbraňowal. Matka odešla a dcera weselý počala howor.

Gen z ticha, z ticha, pane! šeptal průwodčj můg, snad také něco o sobě uslyšjte.

O sobě?! řekl gsem, a sotwa gsem se giž na nohau držel. Wedlé se ozýwal nestaudný howor. — Konečně slyšjm:

Mužský hlas. Ale gakž pak, Lotanšku, gák slyšel, že se máš wdáwati?

Karolinčin hlas. Gá? hahaha! koho pak si mám wzjti?

Mužský hlas. Koho? nemáš-li ženicha? nedocházj k tobě den gak den?

Karolinčin hlas. Který pak?

Mužský hlas. Wčera gsem wás spolu potkal, tys —

Karolinčin hlas. Ah ten! hahaha! A toho hlupáka bych si měla wzjti? pěkně děkugi! Ten gest wlastně mým kasjrem! Potřebugi-li se gen trochu pomazlit, nějaké potřebné wýlohy si wymyslit, několik slzj z očj wynutit, anebo někoho nawesti, aby u geho přjtomnosti nás hrubě o dluh upomjnal, a pan kasjr kasu třeba až do dna wyprázdnj. Hlupák gest, ale dobrý hlupák; dokud má, ař klopj, potom —.

Tu gsem se déle zdržeti nemohl; gako wzteklý gsem rozprásknul dwéře, a wyrwaw gi zuřiwostj wýgra,

wrsstil gsem ni o zem. Hanebnice zůstala bez sebe, z hlawy se gi wyprynsstila krew, a dřjw než mne kdo zadržeti mohl, byl gsem na ulici.

Gá. A Karolinka byla mrtwa?

Jaworník. O, hanebnost mjwá žiwot pewný! — Druhého dne časně ráno přissla ke mně matka gegj gako rozgitřený drak, nazýwala mne wrahem, hrozila mi, že mne obžaluge, gestli raněné dceři lékaře nezaplatjm. — Gdi do horaucjch plamenů, swodnice i s hanebnau dcerau! zwolal gsem, a hodiw gi sáček s penězi, wystrčil gsem gi z pokoge a se schodů dolů. Mohlť gsem gi u práwa za podwodnici udati, kteráž tolik set na mne wyssidila: ale stud, že gsem s takowau osobau známost měl, mně w tom zbraňowal. — O, pekloby bylo gesstě rágem přjslussným pro takowau matku, genž dceru w prostopássnosti podporuge, a gi wlastnj rukau, rukau materskau do wjru hanebnosti uwádj, aby gen swé lenosti wyhowěla, a za hanebnau mzdu bez starosti w marnostech rozkossný žiwot trávila. O, gá bych nikdy neuwěřil, žeby matka takowým osskliwcem, takowým ďáblem býti mohla, kdybych se byl sám — a wssak welmi draze o tom nepřeswědčil. Každé gegj slowo, každý pohled byl hanebný podwod, lest každé dechnutj. Ona wáda s kupcem, gak gsem ti w Praze wyprawowal, byla umluwena lest, onen dluh za nágem byla lest; hanebnosti platila hanebnice nágem, ono nucenj, aby si z nauze bohatého wdowce wzala, byla přetwářka, umluwa, lest, wssecko, wssecko bylo ďábelský podwod! a gá krátkozraký gi tak wraucně milowal, i mé budaucnosti sstěstj gsem té hanebnici obětowal. Onať gest přjčinau, že mne takto spatřugeš!

[Pokračowánj.]

Samogedi, země a gegj obywatelé.

[Skončenj.]

Ačkoli mnohoženstwj u tohoto národu dowoleno gest, nemagj chudssj předce nic wjc než gednu ženu, a zámožněgssj zřjdkakdy wjc než dwě, nanegwýš tři. Shodnuly-li se obě strany, tudjž sňatek pomocj námluwčjho (arwouta) bez slawnosti a bez přispěnj Tadibeiowa w skutek se uwede. Na stářj málo ohledu se bere. Často zasnubuge se muž s děwčetem nedospělým, a naopak. Ženich platj za newěstu dle poměru swého gměnj aneb schopnosti námluwčjho brzy wětssj, brzy menssj počet sobů. Bohatý dá obyčegně 100—150 kusů, zámožný 50, chudý 10—30. Naproti tomu přinese newěsta, co wěno, chyssi se wssjm domácjm nářadjm k dokonalému hospodárstwj, a wjce auplných oděwů pro sebe samu, gichžto počet dle počtu sobů se řjdj, gež ženich gi byl dal. Za saněmi s nářadjm následugj dwoge giné saně, na gedněch sedj newěsta, na druhých gsau ssaty pro muže a giné potřebné nářadj. U každých gest geden ze sobů ženichowých zapřažen, gež takto zpátky dostane. Manželstwj nenj nerozlučitelné spogenj. Muž a žena, pakli k tomu chuť magj, mohau se w každé chwjli dát rozwesti: toliko přigde muž, který swau ženu zapuzuge, o soby, kteréž byl prw za nj dal; odegde-li žena od něho, dostane wssecky nazpátek. Rozwedenj mohau bezwýminečně w nowé manželstwj wstaupiti. — Chce-li se Samoged zasnaubiti, wyssle swého námluwčjho, aby wyzwěděl, mnoho-li sobů otec newěstin žádá. Druhého dne přigde milownjk s námluwčjm. Námluwčj gde do stanu; milownjk zůstane dotud před stanem, dokud se wssecko nerozhodne. Pokaždé, když byl otec newěstin něco slewil, gde námluwčj wen a pewj to swému přjteli, posléz, když byl otec gistau cenu určil, zatleská námluwčj w ruce, a smlauwa gest uzawřena. Otec wyčastuge nynj ženicha a přjtele geho, potom odebeře se s ženichem do geho stanu, aby si soby přewzal, z nichž wssak předběžně polowic aneb dwě třetiny odžene; ostatek ponechá co zástawu za swau dceru a gegj wywěnowánj. Téhož dne shromáždj ženich swých přjbuzných a přátel, a nawsstjwj s nimi swau milenku. Zůstanau wssak přede dweřmi státi, a newstaupj dřjwe w stan, až námluwčj ženám, po obau stranách newěsty sedjcjm, kus sukna aneb giný dar byl odewzdal; pak se posadj, ženich si sedne za něg, a ostatnj přátelé posadj se dle řady. Otec newěstin zabige soba, kůže se daruge námluwčjmu. Kwas swatebnj počne naljwánjm kořalky; prwnj ssálek dostane námluwčj, druhý ženich a newěsta, ostatek rozdělj se mezi společnost. Při stole předložj se zasnaubencům maso zwlásstě, aby spolu gedli, an si zároweň lásku a wěrnost w manželstwj slibugj. Po tomto kwasu gdau hosté domů. Ženich zůstane sám se swau newěstau w chyssi, aniž pak gakého práwa manželského užjwá. Druhého dne z rána wracj se we swůg stan, daw swau nastáwagjcj swým otcem aneb negstarssj ženau ze swé rodiny přiwesti. Gak brzo děwče k swé chyssi se blj̇žj, postawj se přjbuznj a přátelé gegj, kteřj gi byli předessli, w řady wolagjce: „Irt amdy; agmy jouzida? nessér ilz, ne-

der ilé!" (Powstaň! proč ležjš? Otec twůg žige, matka twá žige.) Gede k za swau průwodkynj na swých wlastnjch sanjch čerstwě, gak gen možná oběma kadama, při čemž ženy gj na oblićeg sahagj, a „Saeta sovo!„ (krásná postawa!) wolagj. Třikráte to učiniwssi, od průwodkyně ženichowi se odewzdá, kterýž od tohoto okamženj gegjm manželem gest.

Ge-li Samogedka s autěžkem, a čas porodu se blјžj, odebere se w chýš, kteráž zwlásst k tomuto aučelu se wystawj, a nečistý dům (saemai moediko) slowe. Giná žena wždy wolna gest, gj přispěti, zastáwagic auřad babj. Sestinedělka musj dřjw než byla porodila, této aneb wssem giným ženám, které přjtomné gsau, přiznati se, zdaliž s giným mužem neobcowala krom s manželem swým; a tento gest k stegnému wyznánj zawázán, ne ale w chyssi, kde ona gest, a do njž on wkročiti nesmj, nýbrž na giném mjstě. Neymnozssj poznamenagj počet manželských hřjchů na gednom dřewě, gež napřed do chysse posslau, aby otázkám předessli. Tento podiwný obyčeg má swůg základ w domněnj, že takowéto wyznánj těhotné ženy čistj a porod ulehčuge. Protož i ženy w těhotenstwj swém w ustawičné auzkosti gsau, obáwagice se, aby mužowé prawdu nezatagili, a nezřjdka Tadibeiů na poradu berau, aby twrdossignj kauzelnými mocmi k přiznánj se přinutili. Gakbrzo djtě na swět přigde, kaupá ho bába we wodě, w njž černobeyl wařen byl, potom se wložj w kolébku, kteráž dlauhému kossi se podobá. Djtě dostane gméno od něgaké přjhodné okolnosti, aneb přenechá se to Rusu, kterýby práwě přjtomen byl, aby mu gméno dal, takže nynj mnoho Samogedůw ruských gmen má. Pohřeb Samogedů wiz „Kwěty české" 1834 čjslo 45.

Samogedi nemagj žádných pjsmen pro swau řeč, kteráž ostatně, gakž se snadno domysliti můžeme, welmi chudá a nedokonalá gest. Poněwadž wssak gim se často přihážj, při wsseligakých záležitostech se podepisowati, přigali gakási znamenj. Každý má swau wlastnj známku, a třebaťby i onu swých rodičů podržel, předce na nj něgakau aspoň změnu udělá, takže nikdy dwa bratři totéž znamenj nemagj. Tohoto znamenj užjwagj Samogedi i když od sauseda soby, penjze a g. si wydlužj a gemu na to gakési upsánj dá. Toto wssak záležj ze dřewa, do něhož tolik wraubků se udělá, kolik byl si sobů aneb peněz wypůgčil, a kteréž we dwě půlky se rozsstjpne, z nichž gednu swému wěřiteli dá, a druhau si podržj sám. Každý mimo to wyřeže si swé znamenj na onu půlku, kterau u sebe chowá. Pomocj tohoto wýkazu může wěřitel, kdyby potřeba toho kázala, před saudem swého práwa dobýwati.

Chce-li Samoged přjsahu skládati, udělá hromadu w zimě ze sněhu, w létě ze prsti (země) na způsob třihraného gehlance (Pyramide.) Nožem pak kus odraziw, přisahá, že pogiti chce, gako snjh, kterýž se roztage, aneb gako prsť (zem,) která na půdu padá, když přjsahu zrussj.

Samogedi gsau powěrčiwi, ničeho z domácjch kořenů aneb bylin za lék neužjwagjce. Tadibeiowé wědj pro wssecko radu; w některých nemocech otewrau nožem břicho a nemoc wytáhnau wen. Samogedi ubezpečugj, že takowáto operacj ani tu neymenssj bolest nepůsobj; tak zaslepen gest tento národ hrubým mámenjm několika leykljků, genž se důwěry geho zmocnili. Pr.

Wyswětlenj některých slow.

Mrž (mrož) Trichecus Rosmarus, Wallroß. Sob, Cervus Tarandus, Rennthier. Hranostag, Mustela Erminea, Hermelin. Rosomak (w čjsle 46tém stogj chybně nosomaky, Gulo articus, Vielfraß. Tuleň, Phoca vitulina, Seehund, chybně tulen. Geseter (ryba) Stör (w čjsle 48. chybně gesetny mjsto gesetry.)

Ostatně přidey laskawý čtenář na stránce 472: Spodnj oděw mužů gest malitsa, pima a lipty. Malitsa zastáwá u nich mjsto kossile, pima mjsto podwljkaček a lipty mjsto bot. Trochu njže stogj, že ženy malitsu, pany a sowjk „kouš" gmenugj. Což takto se čjsti má, že ženy malitsu „pany" a sowjk „kouš" gmenugj.

Obrazy cizokragné.

[Pokračowánj.]

Gakž mnohý zdrawý, silný, poctiwý, pracowitý člowěk, od djtěte počjnage až k muži wěku dospělegssjho, ráno w nassich městách wstane, aniž wj, odkudž toho dne chleba wzjti! Geho potřebám nenj saustem pomožjno. Tu při zahálce ani Mahomet, ani Gennaro, ani Madonna nepomohau; běda, kdoby se na gich pomoc spolehal.

Takž wj lazzaron pařjžský, že gen w sebe samého wssecku naděgi složiti musj, a za tau přjčinau tak chytrý, důmyslný a schopný gest, gako geho druh we Wlassjch a wýchodnjch kraginách leniw na těle i na dussi. — Žádná práce nenj sspatná, řjkáwá pařjžský lazzaron.

Podjweyme se na zwlásstnj třjdu těchto nuzáků, gakowá se ginde nenalezá nikde. Gsauť to pjů kaupači,

Nacházegj se byliny, toliko w gistém podnebj še dařjcj; naleznes kwjtj, gež uschne a zhyne, když ge daleko

z mjsta odnesek, kdežto se zrodilo. — I kaupač psů — a to gest, upřjmně řečeno, gebo gedinká poetická stránka — takowéto bylině a kwjtku se podobá. Gen w Pařjži gest k spatřenj; ginde na wenku by se nerozumělo řemeslu, gežto člowěka nutj, celé dny we wodě strawiti, a denně wjc než patnácte kreycarů newynássj.

A wssak gesti až ku podiwu, gak tohoto druhu lazzaron Pařjž miluge, a gak wděčen za to gest, co mu k wýžiwě poskytuge. Kdo se o tom přeswědčiti chce, nechť si gen takowého lazzarona za průwodčjho zgedná, když totiž ubohému sspatná powětrnost zbraňuge, obyčegnému zaměstnánj se oddati. — I zpozorugete hrdost geho, až wás městem powede; uwidjte, gak se usmjwati bude, až wám ten powěstný Nottre-Dame, Wendomský slaup, weliké diwadlo, dům churawců, králowský palác, ano i ty pěkné wozjky — mimo giná zanimitá stawenj a pamětnosti ukáže; a což, až k Sekwánu (řece) přigde! k Sekwánu! — Widěli-liste kdy takowau řeku, pane? řeku, z njžto celý Pařjž pige, a wody gj předce neubýwá, ba spjsse naopak! — Ten ubohý powažuge tuto řeku za swau matku! a ona geg také w skutku žiwj a žiwot geho zachowáwá.

I máť řemeslo těchto kaupačů tu ctnost do sebe, že k němu mnoho potřebj nenj. Otep slámy a kausek meydla gsau dostatečny, aby se začalo; meydlem totiž wykonáwá kaupač djlo swé, a na slámu se natáhne, když ničeho na práci nemá.

Zřjdka a skoro nikdy nenj kaupač psů samoten; obyčegně se spogj s dwěma přátely a dělj se s nimi o práci. Geden musj čjhati, a magitelům psů dokazowati, že sspinawé psy magj; a ten se dohazowač gmenuge. Druhý stogj až po kolena we wodě, kausek meydla mage w ruce, a drhne a mydlj psa, dohazowačem opatřeného. Třetj konečně ge hljdage, dáwá na starý kabát a střewjce kaupačowy pozor. — Nesmj se wssak mysliti, že gedenkaždý napořád tu samau službu zastáwá; nikoli! ti lidé se střjdagj. Hljdač se stane dohazowačem, dohazowač kaupačem a t. d. Kdyby toho nebylo, každýby nerad ěgi hljdačem byl, aby se na slámu položiti, a z plné dýmky si zakaufiti mohl.

Oděw takowýchto lazzaronů gest náramně gednoduchý — nohawice a kabát z hrubého plátna; punčochy, kossile, westa, ssátek na krk gsau gim nepotřebnau marnostj. Na hlawě mu sedj stará wogenská čepice, gjžto wsseligaké pitworné podoby dáti umj.

Nezabýwáť se wssak lid tento pauze kaupánjm psů, i koně čistj a chytá drobné rybičky, gakéž se pak u hokynů za skrowný penjz prodáwagj.

Obyčegně se kaupač psů neženj, a wssak i toho se nacházegj wýminky. Byt geho nagwjce býwá na předměstj we chlewách; někteřj geg w zbořeninách Cité přjbytkem býti prawj.

Nebudeť snad newhodno, když tu přjběh chudáka takowého připogjme — přjběh prawdiwý, nelj čený — powěstj a knihami gesstě půwodnjho rázu nezbawený.

Jean Louis byl stářj 18 let, když z wychowatelny nalezenců wystaupil. I wkročilť w tom wěku do ssirého swěta, na tuto welikau, pro chudé pustau, prázdnau zemi, aniž měl přjtele, podpůrce neb ochrance. We wychowatelně byl se řemeslu řezničowskému naučil, gjm daufal nabýti swau budaucj wýžiwu; ale w Pařjži musj býti člowěk znám a čistě ossacen, chceli djlo dostati. Kdykoli se pan mistr wyptáwati začal, a Jean Louis powěděl, že se byl we wychowatelně wyučil, s ausměsskem se na geho prostinký kabát podjwal, a ramenama pokrčiw, řekl: Můg milý, to negde — wasseho nabjdnutj nemohu užiti.

I zatlaukl Jean Louis ginde, ale nadarmo; zaufanliwě obrátil se opět k býwalému domowu, k wychowatelně, a wssak i tu prosil nadarmo; geho mjsto bylo giž obsazeno.

Přemeyssleltě Jean, co činiti? — Podepřen na oba lokte djwal se u wečer s mostu, a žádostj planaucjma zrakoma pozorowal řeku. I uwiděl tu lidi, gežto psy wykaupawsse, penjze dostáwali. To bys také dowedl, pomyslil si — a gelikož mezi lidem stegnými neduhy stljčeným náklonnost panuge, druhého dne do spolku kaupačůw přigat byl.

Zatjm poznal djwku, i zamilowalť gi, gakž prwnj láska obyčegně miluge — zprudka a náružiwě. A wssak gakoby žádného sstěstj proň nebylo mělo zkwetati — djwka se roznemohla — těžce roznemohla. Lékař, genž gi byl z milosrdenstwj nawsstjwil, saudil, žeby gj mohlo spomoženo býti, kdyby se gj kapek dalo, genž byly asi za 20 kreycarů. — Leč odkud těch 20 kreycarů wzjti? Jean ge chudý, žádný mu nepůgčj, gest welmi chudý, nic nemůže prodati.

I napadne mu sstastná myssl énka. Ostawj nemocnau, utjká, běžj k řece. Nebylť tu práwě giných kaupačů, a pán tu čeká se psem. Jean Louis nepřege si oddechu, neochladj se; skočj, gak byl přiběhl, do řeky, zima geg popadne, mrtew skácj se do wody. —

Za týden uzdrawila se milenka. — —

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

KWĚTY.

10. prosince. [Příloha XXVtá.] 1835.

Horimjr.

(Dokončenj.)

We čtwrtém gednánj widjme Horimjra — a sice na Šemjku — an se bige s kowkopy, Poměta i zabige, a pak w byty gich i doly oheň wrže a zpaustu položj. Zpráwa o nehodě hor přjbramských rychle na Wyšehrád zaletj, a owšem že uchem i srdcem p. Křezomysla zatřese. Onť i hned káže Horimjra spautati a do wězenj odwesti. — Kam wšak se zatjm ubohá Mila poděge? Ta mezi tjm dlauhými slowy na Dogku dotjrá, až gj žena čaroděgná o miláčku gegjm powj, načež djwka rychlonohá opět za wládykau na Wyšehrad pospjchá.

Drama dokonáwá. — Po páté wyhrne se opona — tři wládykowé powjdagj, že wyswobodj uwězněného přjtele; gsau wšak chytráci, a o sebe geště wětšj starosti magj než o wězně, a protož gen powjdagj; podniknauti pro Horimjra, byť i proti wládykowě nezasycené stříbra chtiwosti, ničeho ge žádný newiděl. — Nynj přigde Mila se strážnjkem wězných, prosjcj, aby gi pustil k miláčku. Ten sice nad mjru swědomitý powinnostj swau se ohražuge; ale an se tu práwě přjtel Horimjrůw, statný wládyka, nahodj, gemuž wolný přjstup k wězni: radj a swoluge, aby tentýž djwku, ale w šatech mužských, do wězenj uwedl. — Horimjr práwě rozgjmánj o swé wině, o wlasti a lásce dokončil, a zpomenuw na Šemjka, i cestu k oswobozenj swému nalezl: an tu Mila s wládykau přicházj. Wězeň těšj přjtele i djwku; gi domů posjlá, a přisljbiw že gi tam geště před wečerem obegme, nechá se k saudu odwesti. Tam od wéwody na smrt odsauzen, o posledni milost prosj, aby totiž na swém Šemjku se progeti směl. Křezomysl prosbu řjkage umjragjcjho oslyšeti nesmj; Horimjr na kůň wyskočiw, w boky geg pobodne, a před očima shromážděného lidstwa — herců i diwáků — zmizj. Zkřiknutj oněch oznamuge těmto, že skočil i s koněm s wyšehradských skal. Rozpálen káže Křezomysl za uprchlým spěchati, ale tu se zgewj Dogka, napomjnagjcj pána, aby odpustil. On odpauštj — a opona padá po páté. —

Prostinké sice, ale whodné, rozbjrawé přjslowj panuge i mezi obyčegnými — ba neysprostšjmi čtenáři: „Co si mám z toho wzjti?“ — Stokráte gsem ge slyšel, wida čtenáře odkládati knihu přečtenau. I obraťmež gedenkráte několik těchto slow na hru a diwáky, a zepteymež se: Co si máme z Horimjra wzjti? —

Gednu — byť i ne hlawnj ideu slušno i nutno hledati w každém djle uměleckém; gedna idea wede básnjka — byť i w zápalu swém úplně o nj newědaucjho, swětem kauzelně oživených tworů. W djle pana Horna zdá se mi že hlawnj osoba gediná rozněcowala obraznost básnjkowu; gj gedině postaweny tu osoby ostatnj gakoby k posluze; gj gediné, hrdiny Horimjra, se držjm a slow geho u wězenj: „I žiwot byl bych podal k obětí, kdybych gjm wlasti blaho byl zakaupil!“

Pan Horimjr chce, anebo chtěl tedy wlasti prospěšné služby prokázati. Stane se zastupitelem lidu, gakž prawj, horami zchudlého, nuzného. Gesti to wěc krásná, mluwiti a gednati we prospěch kragin domácjch; gesti člowěka neydůstogněgšj, zastáwati člowěčenstwa práwo; a wšak předce — —! proč asi nižádného saucitu, nižádné podjlnosti Horimjr swau řečj před wéwodau we mně newzbudil? — Horliwosti geho gsem newěřil! Bylоť mi, gakoby osoban geho smělý odbůgce pánu swému se protiwil, záwidě

mu bohatých dolů, že gich nepožjwá sám. — Newiděliž gsme onu zchudlost a bjdu po kragjch, gakowáž se kowkopům a gich přjzniwci, wéwodowi, předhazuge, neboť celá ta oppositnj strana gewila se w **zámožném** rolnjku a **bohatých** wládykách; a wšak měli gsme tu zchudlost a bjdu widěti, mělo se nám nad nj slitowati; pak bychom byli srdcem i rozumem za slowy Horimjra spěchali; onť by byl co angel pomsty wyniknul, s gazykem co požahugjcjm bleskem, a s mečem, co s drtjcjm hromem.

Ale takž nepohnuw ani wéwodau, ani námi, na swůg hrad se odebeře. Snad se tam k činu hotowj? — Měl by owšem, a wšak djwka geg musj dřjwe upamatowati a powzbuditi, nežli se k skutku odhodlá; tjm se čin geho stane spjše plodem wlastnj pomsty, než odhodlanosti pro obecnj spásu. A gakýž i **tohoto** činu — w této způsobě — prwopočátek? Bogjm se, bogjm, že celá ta weystawnost p. Hornowy básně na welmi sypkých základech spočjwá! Což aby Pomět — gakož se i nadjti bylo — opatrněgi byl s umyslem swým za zuby držel, a neobgewil geg před Daworem? Čili mu tentýž hor nepřjzniwec, orby milownjk a Horimjrůw ctitel ani trochu býti se nezdál nebezpečným? — Horimjr si měl wlastnj silau z nesnázj pomoci, a nenjž pochybnosti, žeby se to bylo stalo důstogněgi i rázněgi bez Mily.

Wůbec i ta celá episoda, Horimjrowa láska k Mile, s hlawnjm děgem genom co pawučinau spogena gest, a beze wšeho intresse zůstáwá. Mila gest djwka obyčegná, beze zwláštnjch ctnostj, beze zwláštnjch poklesků, duchem asi na polowičnj cestě mezi djwkau ze wsi a dcerau wládyky; ta bez odporu po šlechetném, spanilém ženichu sáhne. A má-liž on, swobodný wládyka, překážek na cestě, aby rolnjkowu dceru pogmauti nemohl? Nad gich štěstjm leda člowěk, gako Pomět, málomocně zuby zaskřjpá, wěštkyně Dogky potřebj nebylo, aby gim zdaru předpowěděla.

Beztohoť **tato** wěštkyně od prwnjho swého zgewenj se až do posledných slow nigakého nepůsobj dogemu; neboť což to welikého aneb obzwláštnjho, že wládyka rolnjkowu dceru dostane? Gá z básnj dramatických podobné postawy newylučugi; slúgtež tam ale k powzbuzenj duše, k dosaženj cjle dostogného. Gakž ginák stogj čarodějnice před Makbetem, prorokugjce mu, že bude **králem**! — Dogka nepatrna gest; cokoliw mluwj, aneb giž wjme, aneb žádného očekáwánj newzbudj; onať nic nepůsobj, a protož i wzdor gegj w poslednj sceně gakoby s oblak spadlý, nepřirozený gest, a ubohého Křezomysla gen gestě w hanebněgšjm swětle ukazuge.

A takž se celau dramau wleče neduh — že nikde řjci nemohu: „takž to býti **musj**," nikde nutnost idey newyswjtá! Tjmto nedůstatkem rozwalena ležj báseň w gednotliwé zdařilé sceny, gen tolikeré kwěty pěkněgšjch děl budaucjch; a wšak že se wšecko nezdařilo, ne wždy slabosti básnjkowě, gakož předmětu básně připočjsti dlužno. Čin šlechetný, weliký, strašliwý wždy může býti základem dramatické básně — gen že básnjk méně wjce musj **twořiti**. I Horimjr a doba geho se hodj ke dramě, dowede-li se básnjk **skoku** wyhnauti, pauze w romanci, w román nebo báseň epickau patřjcjmu. Kůň, a byť i ušlechtilegšj nad Šemjka, nenj dramatická osoba, a gen rozohněné fantasii mladistwého básnjka připočjtám, že geg na gewiště uwedl. Widělť, gakého měly ty sceny aučinku! —

Naděgi se, že p. Horn tato moge **poznamenánj** za nepochlebná, upřjmná, s **wlohami** geho přátelsky smeyšlegjcj přigme; **básnické** geho **nadánj**, **úplná wláda nad gazykem** a zdokonalená známost potřeb dramatické básně dráhu mu proklestj wšemi překážkami. Naděgi se dále, že — budeli kdy gestě hrdinu slowanského malowati — i s wěkem geho, s obyčegi a smeyšlenjm doby se dobře seznámj, aniž už wati bude swětel a stjnů germanských, gako weskrze w Horimjru; a tak zdokonaliw se wšestranně, pokračuge krokem **mužněgšjm**, oprawdowě k tomu cjli **dospěge**, u gakéhož by geg přátelé geho **nynj** giž rádi widěli. — Šťastnau cestu!

F. L.

Weselá přástewnice,

aneb rozmanité wyprawowánj, čili pohádky dle Grimmowých báchorek. Od Fr. B. Tomsy. Djlek třetj. U Jana H. Pospjšila 1835. 18. str. 196 za 16 kr. stř.

Báchorky kragin wýchodnjch, německé literatuře pod názwem „Tisjc a gedna noc" (Tausend und eine Nacht) důstatečně známé, pro dogemnost a rozmanitost zábawného, dobrodružného wyprawowánj, wzácným pokladem básnictwj téhož druhu nazwány gsau. Pan A. L. Grimm, genž učiniw wýbor z tohoto wzácného pokladu, z množstwj welikého toliko báchorky neyzdařilegšj w šesti djlcjch pečliwě a prozřetedlně byl spogil, přirownáwá báchorky ty w předmluwě swé welmi důwtipně k diwotworné králowské zahradě, kteráž skwostnostj a přjgemnostj wšecky zahrady sausednjch řjšj přewyšugje, k diwům swěta připočtena byla. W této zahradě prý se procházeli wznešenj i sprostj obého pohlawj, králowé i poddanj wěků pozdějšjch se zaljbenjm, howjce sobě tu w ozdobených besjdkách, tu kráčegjce po stezičkách růžemi a libowonným kwjtjm porostlých, tu zas opogugjce se s wýšin, na které bylo potěhmo přjgemným chládkem přigjti, wyhljdkau po rozkošné kragině — a opět ginák a ginák se blažjce. — A předce ť měla zahrada ta i hany do sebe! Byla totiž mládeži w nj sobě pohráwagjcj nebezpečna, neboť dosti bylo přjkladů, kterak mnohý mladjk, mnohá djwčinka, zablaudiwše w nj procházkau, a gati omamugjcjm hukotem diwokrásného wodospádu, po přjkré kluzké skále zahynuli gsau w hlubinách; ginj, chtěgjce sobě pohowěti na hebaunkém palaukowém čalaunu, rozkošj spiti usnuli, a we spanj uštknuti štjrem w tráwě záštiwě ukrytým záhy zemřeli. Neynebezpečněgšj ale w zahradě té hogně rozkwjtala kwětina milokrásná, dospělým sice neškodná, mládež ale libau, silnau wůnj swau gako gedem neyškodliwěgšjm napágegjcj a pozwenáhla usmrcugjcj. — Aby se pak předešlo tomu, zawřeli gsau zahradu tu před mládežj, kteráž to newěděla tudy nebezpečenstwj gj hrozjcjmu, zbawena byla i wšj krásy a rozkošj, gakých by tam byla požjwati mohla. — Po čase přišel do zahrady té sprostý, mládeže milowný zahradnjk; ten přemeyšlel, kterakby odpomohl? I chopil se posléz motyky a rýče, a odebraw se ku práci, ohradil mjsta kluzká i přjkrá zábradljm, geštěry wyplemenil, a kwětinu onu nebezpečnau buď wykořenil, buď obmezil opatrně, aby mládež přjmo k nj nemohla. A když byl odstranil nebezpečenstwj, odewřelť zahradu opět, a bylo se w nj teď blažiti každému, i nedospělé mládeži, i djtkám neyautlegšjm, prospěšně a w bezpečnosti.

Podobně tomuto sprostému, zdrawým wšak usudkem obdařenému zahradnjku naložil spanilomyslný A. L. Grimm s oněmi diwokrásnými, mládeži nebezpečnými báchorkami, a wymjsiw z nich i záwrať, smyslnost rozněcugjcj, i gedowatost náruživosti a oplzlosti, podal — gak swrchu podotknuto — w šesti djlcjch krásného, zábawného, neškodného, i pro zostřenj obraznosti užitečného čtenj kraganům swým, a zasloužené došel pochwaly.

Pan Fr. B. Tomsa, tento o prostonárodnj čtenářstwo negen obljbeným přeloženjm 14 djlků Klaurenowých powjdek, nýbrž i ginými prospěšně wolenými překlady a djlem i pracemi půwodnjmi zasloužilý spisowatel, přeswědčen gsa o neomylné prawdě, že literatuře znamenitě prospjwá, kdo u wšeobecnosti rozněcuge chuť ke čtenj podánjm spisků prostonárodnjch, přeložil i tento wýbor Grimmowých báchorek, a znage saudružný lid wlasti swé i obyčege geho po kragjch, kterak se zwláště mládež w městech, městečkách i po wesnicjch za delšjch wečerů na přástwy scházjwá, a pracugjc pospolitým báchorek a powěstj wyprawowánjm a čjtánjm utěšeně se bawj, nazwal whodně i důwtipně wýbor báchorek těchto „Weselau přástewnicj," djlem i tudy přeloženj swé w gazyk wlastenský, přiodiw ge tjmto rauchem národnosti, zdokonalil.

Wyšlyť giž práce této djlky tři:

Prwnj obsahuge na stránkách 175 báchorek pět: 1. O Kogia Hassanu Alhabalu; 2. O Alim Babowi, a čtyrycjti laupežnjcjch; 3. O rybáři a geniu; 4. O slepém Babowi Abdallu; 5. O mladém králi Zein-Alasnamu a o králi duchů.

Druhý na stránkách 199 rowně báchorek pět, totiž: 1. O mluwjcjm ptáku, o pěgjcjm stromu a o zlatorudém pramenu; 2. Sedmero cestowánj Sindbada plawce; 3. O třech gablkách; 4. O oliwách; 5. O zakleném Sidy Numanu.

Třetj na stránkách 196 báchorky tři: 1. O Aladdinu a diwotworné lampě; 2. O dobrodružstwj Perského prince Firuz-Šaha, aneb okauzlený kůň; 3. O princi Achmedu a o čarodějnici Pari-Baně.

Ostatnj tři djlky k tisku připrawené podagj čtenj následugjcjho:

Djlek čtwrtý báchorky dwě: 1. O nočnjm dobrodružstwj kalifa Haruna Alrašida s třemi kalendáři, syny králowskými a s pěti ženami w Bagdadu; 2. O princi Bederu a princezně Gyauhaře.

Djlek pátý báchorky tři: 1. O princi Kamaralzamanu a princezně Baduře; 2. O princi Anigiadu a Assadu; 3. O hrbáčku w Kasgaře.

Djlek šestý báchorek šest: 1. O Faethonu a geho truchljcjch sestrách; 2. O široko daleko powědomém zpěwci Arionu; 3. O oswobozenj Thesea; 4. O Gygesowu prstenu; 5. O krásné Psyše; 6. O Rhamsinitowě wěži.

Dlužnoš i připomenauti, že nakladatel a wydawatel, hleděw na wšemožné použitj papjru, při tomto slušném wydánj pjsma nešetřil, a lewnau cenau (každý djlek po 16 kr. stř.) wšjm práwem hogný počet odbjratelů rozmanitého, přjgemného čtenj tohoto nagjti daufage, zawděčiti se wynasnažil.

Z dopisů přátelských.

Z Drážďan 15. června 1835.

Srdce mně wždy plesá w těle, kdykoli zpráwy čjtám o rozmáhánj se a o zwelebowánj našeho milého gazyka českého. Tuto wšak kaljwalo mně gediné to pomyšlenj, že gá též, wzdálen gsa od wlasti, ku rozšiřowánj češtiny alespoň austnjm wyučowánjm přispjwati nemohu. Ale i tento zármutek hryzaucj na srdci mém, obrátil se letos w neočekáwanau radost. Za to, že na škole nemohu býti českým hlasatelem, přjzní nebes powolán gsem hlásati češtinu w prwnjm palácu sáském. Co zde od wěku nebylo slýcháno, stalo se, neginak, než gakoby slawný wlasti našj otec, cjsař Karel IV. byl powstal ze hrobu, a ukázaw na slowa zlaté bully, mocným hlasem byl zahřjmal:

„Wy, co nade Slávy panugete,
„Králi, wolenci a knjžata,
„I řeč gegich zneyte, mluwte, ctěte.“ —

Geho králowská Wýsost Jan, wéwoda saský, tento učenostj swau wynikagjcj princ, s neobyčegnau horliwostj učj se češtině. Giž někaký čas sám bezewšeho napomáhánj saukromně objral se mluwnicj gazyka českého. Z té přjčiny otec geho, princ Maximilian, bratr králůw, chtěge ke gmeninám geho (16 máge) geg obdarowati přjslušně, dal we zdegšjm dworském knihkupectwj hledati klassickau knihu českau, a nedostana ničeho, byl poukázán na mne. Gakau gsem měl wywoliti k tomu aučelu? Wěda, že princ Jan gest milownjk básnických spisů, saudil gsem žeby k takowému obdarowánj ze wšech spisů, kteréž sem měl před rukama, žádný lépe se nehodil, nežli Rukopis králodworský. Poslal gsem tedy knihu ke princowi Maximilianu, kterýž gsa w tom ohledu nad mjru potěšen, gi synu swému k geho swátku gakožto wázaného obětowal. Brzo na to princ Jan dal mne powolati k sobě a wygewiw radost swau nad tjm českým darem, připogil též žádost, žeby totiž, slyšew mne nazýwati znatelem češtiny, mau pomocj rád důkladněgi se seznámil s gazykem českým. S podiwenjm slyšel gsem z ust geho, že on giž wětšjmu djlu prawidel mluwnice české se naučil, a že tedy i hned překládánjm z češtiny do němčiny začjti chce. Domnjwage se ale, žeby mu Rukopis králodworský na počátku k překládánj byl těžek, žádal mne, abych mu sám něco českého přinesl, a na otázku mau, gakého obsahu knihy by překládati chtěl, odpowěděl, že knihy dějepisné. W rozmlauwánj mezi giným podotkl princ Jan: „Česká země gest nám tak blizka, a my gi a gazyk geji tak málo známe.“ Chtěge tedy neykratšj cestau dogjti tohoto záměru, mysljm, že gsem nechybil, wywoliw ku wykládánj knihu historickau wážného a neywjce wlasteneckého obsahu, totiž historii řeči a literatury české od Jungmanna. *J. H.*

Z Waršawy 20. řjgna 1835.

Samuel Bohumil Linde, polský lexikograf, aud rady wěregného wychowánj a ředitel wogewodského gymnasium waršawského, na snažnau prosbu z přjčiny neduživosti, obdržel propuštěnj, a na geho mjsto gmenowán gest dosawádnj ředitel gymnasium waršawsko-lešenského Tomáš Dziekański. — Obdrželi gsme smutnau zpráwu z Drážďan, že dne 10. řjgna b. r. zesnul na wěčnost slawný básnjk Kazimèr Brodziński, professor literatury na bywalých wysokých školách waršawských, a aud b. společnosti přátel nauk. Po několikoměsjčné nemoci zesnul muž ten w Pánu s tau samau lahodnostj, kterážto byla hlawnjm tahem geho powahy, a kteraužto se wyznačugj ljbezné geho básně. Učený swět polský ztratil w něm gednu z neywýtečněgšjch ozdob swých. Posledni práce geho byla synonymický slownjk, kterýžby byl wšem slowanským slownjkům toho druhu za wzor slaužiti mohl.

České diwadlo w Praze.

W neděli, dne 13. prosince 1835
bude se
we prospěch p. J. W. Grabingra
prowozowati:
(*poneyprw*)

Král Lear.

Shakespearowa tragödie w 5 gednánjch.

Dle zásluh p. beneficianta o naše diwadlo sauditi se dá, že diwadlo k této hře přehogným počtem wlastenců se naplnj, a gelikož se i dle přjpraw podobá, že toto djlo Britta nesmrtelného, co do sjly herců, i do zewnitřnj ozdoby a dobrého sestawenj celku, plně se prowede, krásného odpůldne se opět nadjti můžeme. *T. H.*

Čjslo 51ní.

Časopis tento wycházj u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech weždy geště půlarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnárstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

17ho prosince]

Šetřme mluwy swé nebeské,
Wlast na nás se spoléhá!
W. J. Picek.

[1835.

Wýgew radosti přjtelkyně wlasti

při obdržené zpráwě o obdarowánj našeho důstogného wlastence p. professora

SEDLÁČKA

w Plzni zlatým čestným penjzem 1835.

Gako záře slunečnj wše křjsj,
Co w čas zimnj wadne, umjrá;
Tak se sladkost w utrpenj mjsj,
Srdce radosti se otwjrá,
Když se blaho na přjtele smĕge,
Když mu štěstj růže w cestu sege!

Gako kdy se w bauři koráb zmjtá,
A pak ruka božj pokyne;
A slunéčko gasné opět swjtá,
A loď w gistý přjstaw doplyne;
Takž i srdce přátelské okřege,
Když se š l e c h e t n o s t i sláwa děge.

Gako truchlj djtky osiřelé,
Drahau máť když hrob gim odgjmá,
A zas twářinky gim kwetau skwěle,
Přjtel ctný když gich se ugjmá:
Tak i nám wšem wůkol rozkoš wěge,
Když se d o b r o d i n c i pocta děge.

Gako když se ohně wztek rozljtj,
A wše zhubj w gednu hodinu;
Ach, tu otci slza w oku swjtj,
Spatřiw we zdrawj swau rodinu:
Tak i w bauři osud kwjtj sege,
Z á s l u h á m když odměna se děge.

Tak i zpráwa o T w é m oslawenj,
Přjteli! — w mau temnost zaswitla,
A mně newyslowné potěšenj
W churawosti mogj poskytla:
Že se T o b ě tato sláwa děge,
Semnau celá Čechie T i přege.

*M. Dobr. R**a.*

Angelina.

[Pokračowánj.]

Druhého dne zaſſel Dolinſký k zemance Poleſké, aby ſe přeſwědčil, gak ſe nacházi. Na předſſinj doſtihl panſkau we ſpanj — w patách za njm wkročil Sokolow. Bylit oba giž gako dáwnj přátelé.

Nechme Lidunku ſe proſpati, řekl hrabě; překwapjme mau newěſtu.

Gegj pokog byl ale prázdný, gakož i tři wedlegſſj komnaty. Octnulit ſe nynj přede dweřmi, gimiž nikdy geſſtě nebyli wkročili. Za nimi ſſuſtot zaſlechli, a pozwolna ge otewřeli.

Temnoſt byla po komnatě, lampau ſlabě ozářené, ſtěny koſem černě potaženy, u proſtřed černý oltář, a na něm obraz Ukřižowaného. — Na ſtupnjch oltáře ležela Angelina w černém oděwu; ruce měla gako w křeči ſepnuté, ani ſebau nehnula; gen rtowé ſe gj třáſli, a teſkné upěnj s neſrozumitelnými ſlowy gimi prchalo. Nezpozorowala přjchozjch.

Ti po několika okamženjch opět odeſſli.

Dolinſký, co ſe wám o tom zdá? zwolal hrabě pln auzkoſtného tuſſenj. — Tento ſe zamlčew, ramenama pokrčil. — Mělaby wina duſſi gegj tjžiti? ptal ſe Sokolow dále.

Mně ſe zdá, odpowěděl Dolinſký, že na ſmyſlech zmatena geſt! — Nehrozte ſe, Sokolowe — ač to uchu ženichowu zpráwa nemilá; pewně ſe domyſſljm, že to geſt tichá zſſilenoſt, gežto ſe gi čaſto tak podiwně w očjch zrcadlj. Onať geſt plna ducha, welmi odwážliwá na ženſkau — rádaby ſe nad mezi wzneſla, lidſkému wěděnj určenau; onať mi, abych řekl, ženſkého Fauſta na myſl uwádj.

O Bože! upěl Sokolow; a co mám nynj, přjteli, činiti? Mám-li od neſſťaſtné, drahé ženy upuſtit?

Tobych wám radil. K čemu to zlé na ſebe pautati? — Podiwte ſe, milý Sokolowe; onať mi patrně na gewo dala, že mě miluge!

Skoro w zaufalſtwj potácel ſe neſſťaſtný ženich pod ſſirým nebem, oddechu a ulehčenj hledage. —

Angelina byla giž nad ſebau rozhodla. Nechtěla Sokolowa zklamati, a poſpjſſila ſi, úmyſl ſwůg gemu oznámiti. Třeſaucj ſe rukau mu pſala:

Domnjwalať gſem ſe druhdy, že Wás milugi. Klamná záclona roztržena geſt — nemohu nikdy býti Waſſj manželkau. Nebe deyž, abyſte po boku ctnoſtné ženy brzo blaha doſáhl, gakéhož hoden gſte. Wiljmka Waſſeho ſeſtře Waſſj odewzdám — ſama po málo dnech za hranicemi w kláſſteře ſe octnu. Neodſuzugte mne přjsně, geſtli gſem Wás z pěkného ſnu protrhla — i moge procitnutj bylo ſtraſſliwé. Ničeho mi nepřegte, ale na modlitbách wzpomeňte na mne neſſťaſtnau. —

Dychtiwě četl Sokolow tento ljſtek, a kwapil s njm pak k ſeſtře, hraběnce Florentině. — I tato byla od Angeliny pſanj obdržela, kdežto ſe gi za wſſecku přjzeň a láſku děkuge, malého Wilimka w péči gegj porančela. Zlaté hodinky, brillianty wykládané, na památku gj poſlala.

I ſpěchal Sokolow k Poleſké. Na ſchodech potkal hraběte Neapolitana, bez pozdrawenj kwapně kolem ſpěchagjcjho. S podiwenjm za njm pohleděw, k Angelině wkročil. Ona we mdlobách ležela na zemi. W rukau geho otewřela oči.

Proč mě k nowým mukám zbuzuješ? Tak libě gſem už ſpala — ! zwolala na to, diwoce kolem ſebe hledjc.

W tom ſe otewřely dwéře; gimi wkročil Kaldero, a za njm policegnj kommiſar. — W krátkých ſlowech oznámil tento baronce, že s njm giti muſj, a na prudké dotazowánj Sokolowa newěděl giné odpowědi, nežli že poručeno má, Poleſkau zabawiti, a mimo to i od něho ſlowo přigmauti, že hlawnj měſto prozatjm neopuſtj.

Sokolow upřel oko na Angelinu. Wſſechen žiwot byl gi z twáři zmizel; na celém těle ſe mocně třáſla, ani oka nepozdwihnauc do kočáru ſedla. — Pokoge ſe zapečetily.

W diwém pohnutj zůſtawil hrabě barončin přjbytek, a ſpěchal k ugci ſwému, policegnjmu präſidentowi.

Geſt mi tě ljto, milý ſynowče! odpowěděl tento na mnohé, kwapně po ſobě prohozené otázky. Ty gſi s peřeſtau geſſtěrkau zahráwal, gežto nás wſſechny zklamala. Nechtěg ſe gi přjliš ugjmati, abys i ty w podezřenj nepadl.

Smrtjcj hrůza trhla neſſťaſtným ženichem, an mu ugec dále oznámil, že gi Kaldero z otráwenj obwinil, i znamenitých důkazů přineſl.

Šlechtic Dolinſký ſe dáwal práwě ohlaſſowati. — Zda-li možno, waſſe excellencj! zwolal při ſwém wſtaupenj — baronka Poleſká ge prý zabawena? O, pakž proſjm, abyſte Kalderu neráčili úplně wěřiti. Onť baronku nenáwidj. Ani ſlowům gegjm nelze wěřiti, neboť geſt zſſilena!

I přiſljbil präſident, že ſe powinnoſti ſwé ſſetrně a wljdně podrobj, a gelikož dle zákonů tamněg-

ssjch wsseliký výsledek a saud wesegně držán bývá, obadwa muži předsewzali, že se k němu dostawj, a bude-li potřeba kázati, Angelině swědectwj wydagj.

Sokolow na to k Fanišce pospjšil, aby gi pozorně s osudem sestry seznámil. J ztrnulak sslechetná, brzo wssak se zpamatowala, a s poklidem newinné dusse ugistila, že se to wsse záhy wyswětlj, a že gen pomsta, aneb strasslíwé nedorozuměnj toho býti může přjčinau.

* * *

Přjsstjho dne wkročili s prásidentem do saudnj sjně hrabě Sokolow a sslechtic Dolinský. Brzy na to wstaupil hrabě Kaldero, a k poslednu baronka Polesská. — Tatok byla černým rauchem oděna, kolem čela, po ssjgi winul se gi černý záwog, ljce měla na smrt ubledlé, oči suché, nic se netřásla.

Důstogně se uklonjwssi, na sesli se posadila, gež gj byla podána, a zraky před sebe k zemi upřela.

J welel nynj prásident hraběti Kalderu, aby u přjtomnosti obžalowané žalobu swau opětowal, a ten se wzchopiw, proti Angelině se postawil, začjnage s potměssilau studenostj swé udánj.

Od dwau let giž panj baronku Polesskau znám, i musjm se přiznati, že prwnj na ni pohled we mně lásku zplamenil. Onak nezdála se, že wássen mogi pozoruge, pozděgi se mi wyhýbala, gá pak také gsem ustal we swém snaženj. Hleděl gsem, abych na ni zapomněl, a wssak nechtělo se mi dařiti; bezděky gsem se k nj pautána cjtil, i museli gi bystrým zrakem lásky stjhati.

Gegj přepodiwný rozmar, gegj náhlé zblednutj a znemocněnj, kdykoli o prowiněnj se mluwilo, gegj nepokog, co raussakau weselé mysli proswjtal, — to wsse mě učinilo pozorna.

J přisselk tenkráte do spolků nassich hrabě Sokolow, a mému oku neusslo, že panj baronka wsseliké swoge uměnj — čili sytě rozprostřela, aby geg lapila; widěl gsem wssak také, gakž on wássen gegj toliko klidným přátelstwjm splácel, i nacházelk gsem w tom zábawu, ducha gegjho úplně zpytowati.

Přisslak pozděgi i hraběnka Sokolowská, mně pak, co přjteli bratra panj baronky často se příležitost naskytla zpozorowati, gakž se tato k oné wssj péčj winula, by lásku gegj zjskala.

Tenkráte gsem se domnjwal, že panj baronka hraběnku s manželem rozwesti zamejssljl. Ale tato zemřela — náhle zemřela; panj baronka se roznemohla, aniž pak se na umjragjcj, aniž na mrtwol gegj podjwati nemohla.

Nad tjm gsem užasnul. Náhoda mi strhla s očj raussku. Několik neděl po hraběnčině smrti wedla mě cesta po hřbitowě. J spatřjm tu asi deset kroků před sebau panj baronku, ana k zemi shýbnuta byliny gakési trhala, a mě neuwiděwssi druhau stranau pak ze hřbitowa odessla. J přistaupjm na mjsto, kdež byla stála; něco lupenj leželo utrháno po zemi; poznalk gsem, že to druh bylin gedowatých, gakéž na hřbitowech často zrůstagj.

[Dokončenj.]

Wečernj schůzky.

[Pokračowánj.]

J ptal gsem se ho dále na geho domácj okolčnosti a na přjčinu, že mi nagednau, z ničeho nic, listy zasjlati přestal.

Stud mi w tom zbraňowal, řekl Jawornjk, stud, že gsem tak přenáramně oklamán byl, a pozděgi myssIénka: „W nesstěstj nenagdeš přátel; a máš-li prawého přjtele, snásseg nesstěstj sám, nekal přjteli stýskánjm rozkoš žiwota." — Gak se ostatně se mnau dělo, krátkými slowy powjm. — Statek náš byl prodán, dluhy se zaplatily; nám zbylo wssak gesstě každému několik tisjc; sestra se wdala, matka zemřela, a gá, gak wjš, studowal w Praze. Práwě toho dne, an gsem powěst té hanebnice zastáwal, wyzdwihnul gsem u winaře Klaubka sestře penjze, gežto mu byla ze swého wěna do obchodu půgčila — něco přes tisjc zlatých. S těmi penězi byl gsem zassel do hostince, z těch gsem, pewné gsa naděge, že sázku neprohrám, sto zlatých na stůl wypočjtal, a z těch gsem také část oné zlořečené podwodnici matce hodil. Djlem hněw na hanebnau milenku, djlem ztráta tolik newlastnjch peněz mne celého pobauřily. Gako zssjlený gsem se honil z mjsta na mjsto, zaufalstwj mne učinilo marnotratným; kde hlučno bylo, i gá gsem byl, tam gsem chtěl bolest a swědomj omámiti, a za krátký čas neměl gsem ze sestřiných peněz ani halíře, a k tomu ke wssemu náramných dluhů. Tak gsem přissel skoro o polowičku swé pozůstalosti, a k tomu ke wssemu byl gsem za mrhače wyhlássen, a ačkoliw giž w dospělých letech, předce gesstě poručnjku podroben, kterýžto mi toliko nepatrné auroky z mé pozůstalosti měsjčně wyplácel. Co gsem měl počjti, kam se obrátiti? Kdekoli gsem zaklepal, nikde se mi neotewřelo; nessel gsem sice žebrat o dobrodinj, o milosti; upotřebiti gsem chtěl, čemu

gsem se byl nanečil: ale nikdo mi nepodal ruky; cizj mě chladně odbyli, přátelé pokrčili ausměšně ramenama. Giž gsem se potácel gako na stéble mezi žiwotem a smrtj, a také by mne snad wjce giž ani nebylo, kdyby mne byl Zeman, přjbuzný z matčiny strany, ředitel na panstwj t—ském, k sobě do kanceláře newzal. Přičinjte-li se, řekl mi, w krátkém čase wám k chlebu dopomohu; nasse milostiwá wrchnost mnoho na mé slowo dáwá. Prozatjm wám, gakožto přjbuzný, strawu a byt poskytnu, ssatit se můžete ze swých auroků. Odložte gen wssak swogi lehkomyslnost, a pamatugte na budaucnost. — Gá počal celý giný žiwot. Dnem i nocj gsem pracowal, gen abych se zachowal. W kanceláři gsem pracowal, řjkage, za dwa, a mimo to gsem také byl učitelem ředitelowých djtek. Zeman mi také spokogenost swau na gewo dáwal, i slibowal, že co neydřjwe wrchnost na mne pozornu učinj. Zůstalo wssak ustawičně gen při slibowánj; čekal gsem rok za rokem, a předce gsem se ničeho dočekati nemohl. Mnohý giž, který po mně do kanceláře přissel, wýsse postaupil a mne předessel. A předce byl pan Zeman můg přjbuzný, muž, gemužto můg otec takořka do tohoto stawu dopomohl! Trpělivost mne giž počala pecházeti, Zemanůw přjbytek se mi zdál býti mučjrnau, a každé sausto z geho stolu pelyňkau. Předce gsem se ale gesstě násilně nutil wytrwati, až gsem gednoho dne slowa zaslechnul, kterážto mně srdce mečem prohnala. Šel gsem totiž gednoho dne odpoledne do pokoge p. Zemanowa, chtěge se geg strany něgakého spisu cosi zeptati. Přigda ke dweřjm a giž giž zaklepati chtěge, zaslechnu w pokogi cizj hlas. Giž gsem se chtěl obrátiti a počkati, až ředitel samoten bude; tu wssak zaslechnu swé gméno oným cizjm hlasem pogmenowati, a hned na to hrdě pánowitau panj Zemanowu řjci: Toho zde máme gen tak z milosti — k čemuž pan Zeman připogil: Gest poněkud s námi spřátelen, člowěk musj mjti s njm autrpnost, a chtěg neb nechtěg, sí geg uwážati na krk. — Déle gsem giž neposlauchal; gako ssipka gsem letěl do swého pokogjka, a za hodinu gsem měl wssecko, co mého bylo, swázáno, wssecko uspořádáno, a gakoby wězeň z dáwnoletých okowů gsem z domu uháněl.

Na stolku gsem ljstek zanechal, kdežto gsem w krátkosti powěděl, co tak mocně w dussi mé se ozwalo.

Hagský. Tos ale předc —

Jawornjk. Činiti neměl? Snad gsem déle otročiti měl? Aneb sí za milost pokládati, že gsem mu giž tolik let s oprawdowau pilnostj pracowal? Měl gsem w domě přebýwati, kde každý kámen we stěně se na mne pánowitě usskljbal: „Ty zde býti nezasluhuges, ty tu gen z milosti gsi." — Z milosti nechci žiwu býti, raděgi neytěžssj práci se podrobjm, raděgi černý, plesniwý chléb mozolenjm zkrwácenau rukau lámati, a k wodě přikusowati budu; aspoň mi žádný neřekne, že z milosti to sausto pojjwám. Swět gesstě ssiroký gest, pročbych na mjstě ljpnul, kde pes we wětssj wážnosti gest, nežli gá; o něm se neřekne: Ten gest z milosti u nás. — Zkrátka, gako opowrženec gsem nechtěl, nemohl žiti, a proto gsem uháněl gako před gistau záhubau, neweda ani, kde cjle krokům mým postawiti. Tak gsem blaudil po něgaký čas; na to gsem se roznemohl, a skoro půl leta gsem polomrtwý ztráwil na lůžku pod cizj střechau, mezi cizjm lidem. Z přátel, z přjbuzných sí mne nepowssimnul nikdo, nikdo z nich mně nechtěl popřáti mjstečka, kde bych aneb umřjti, aneb se byl uzdrawiti mohl. Tak gsem přissel do stawu, w gakém mne nynj spatřuges. — Když gsem se pozdrawil, byla prwnj myssljenka má, opustit zemi, kdežto mne wssecko nenáwidj, w njžto mne wssecko opowrhugicjm zrakem stjhá, a zagiti do wzdálených kragů, w zi cizj lid, a tam třeba za neysprostěgssjho nádennjka se nagmauti. To také nynj w skutek uwádjm. Tebe gsem chtěl předce gesstě gednau spatřiti, s tebau se rozlaučiti, a pak do wln osudu swého se wrhnauti.

Tak wyprawowal Jawornjk, a bolestj a žalem se mu kalily oči. Gá mu domlauwati a namjtati mohl, co mi možné bylo, neupustil předce od swého předsewzetj. A když gsem mu konečně řekl, aby u mne prozatjm zůstal, nežli se něco přjhodného proň wyskytne, a byť by to i rok, a gesstě déle trwati mělo; tu na mne zostra pohledl a řekl: Proto gsem k tobě nepřissel, Hagský! Nepřissel gsem žebrati, nýbrž rozžehnati se s tebau, a poděkowat se ti za upřjmné přátelstwj. Zničen gesti Jawornjk, z milosti wssak předce gesstě nebude, nechce žiwu býti. Buď s Bohem!

J měl gsem co dělati, abych geg zdržel a přinutil, aby aspoň několik dnj u mne wytrwal. Že odemne při odchodu ani haljře nepřigme, pozorowal gsem, a protož gsem mu také raděgi něco peněz do ssatu po kradmo wprawil. — Po ssesti dnech odessel, ani sám neweda, kde cjle dogde, a protož mi také přisljbil, že do dne do roka psáti bude, s tjm doloženjm, že, nedostanu-li do toho času žádné zprávy od něho, na žiwě nebude. — A wssak giž osmého dne gsem od něho list dostal, a sice as tohoto smyslu:

Zde ti odesjlám penjze, gežto gsi mi tagně podstrčil. Kdybych byl wěděl, že se mnau tak gednati budeš, nikdy bych byl přes práh domu twého nekročil. Mne beztoho giž srdce bolj, pomysljm-li, že až dosawáde twým dlužnjkem zůstáwám, i gesstě zůstati musjm, a protož nesmjm gesstě wětssjho dluhu na se uwalowati. Gestli to ale dar — almužny nepřigjmám.

W listu ležely penjze na kreycar, gak gsem mu ge byl podstrčil. I nemohlk gsem se dost nadiwiti, gakž w nauzi postawen, takto gednati může. Kam se ale dostal, a gak se s njm dále dělo, newjm, neboť gsem od něho wjce ani řádku neobdržel. —

Tak dokončil swé wyprawowánj pan Hagský, a po krátkém gesstě o Jawornjku a geho wássniwém počjnánj howoru, společnost se rozessla.

* * *

Druhého dne gsem nebyl s panem Hagským při schůzce, a z té gednoduché přjčiny také newjm, o čem se we společnosti wedla řeč. To gedinké wjm, že wyprawowánj na mydláře pana Sogku dosslo, poněwadž třetjho dne, když gsme se opět ke stolu usadili, tenkýž pan Sogka ponabjdnut byl, aby swau ulohu dokončil. K tomu wssak nedosslo; neboť práwě, když řečnjk počjnati chtěl, přissla poslice z possty k panu Hagskému s listem.

Ze Šweycar? řekl pan Hagský, s podiwenjm přečjtage nápis. — Kdož pakby mi ze Šweycar psáti mohl —? Ai, totě gsem předce žádostiw!

Po těch slowech rozewřel list, a pohlednuw na podpis, zwolal: Jawornjk!!

Jawornjk?! opakowali wssickni; čtěte pak, čtěte! toť nám práwě whod přicházj!

Hagský četl:

Odpusť, přjteli gediný! že gsem swému slowu nedostál. Twá sstědrá upřjmnost mne welice ranila, proto gsem ti také nazpět newljdně poslal, co twé přátelstwj k podpoře poskytlo, a protož gsem si také umjnil, buďto nikdy Tobě nepsáti, anebo tenkráte, až si s myslj pokognau k swému sstěstj zasednu. Giž se předc gedenkrát unawil osud, krwawým mečem mne stjhati, a mé srdce nynj giné tauhy nezná, než po wlasti a po Tobě, můg předrahý Hagský! Ach, gá gsem mnoho přetrpěl, mnoho zkusil; osud mne prohnal wesskerau tjssj bjdy, strasti a nauze. Mnohý mozol zakrwácel na mých gindy autlých rukau, mnohdy mne nedůstatek tak skljčil, že gsem giž giž w zaufalstwj klesnul, a smrti, co wyswoboditeli, k studeným nohaum se násilně wrhnauti chtěl. Tu mi wssak powždy napadlo: Chtělbys se osudu poddati? osud by měl nad tebau zwjtěziti? — a osudu na wzdor gsem wssj silau plaul proti praudu. Gakž ale nynj pozorugi, sám gsem si gasno blaha swého kalil. Byl-li gsem w bjdě, kreslil mi gi wássniwý duch můg gesstě hrůzněgi, než skutečně byla; naklonilo-li se ke mně sstěstj, odstrčil ge mocně ode mne, a nečerněgssj geho stránku obraznosti mi před zraky postawil. O ta nesstastná wássniwost, bez té — leč proč běduji? kdybych byl tutu sskolu neprossel, newjm, gestli bych byl kdy tak blaženě žiti mohl, gako nynj. — Kdybys mi byl řekl, když gsem s Tebau posledně mluwil, že se i otcowských radostj dočkám, bylbych toto předpowjdánj lžj nazwal, neboť, gsa tak hanebně oklamán, pewně gsem si předsewzal, a předsewzetj přjsahau otužil, že nikdy wjce nedám w srdci mém si ustlati lásce, že nikdy ženě, a byťby i krásau a ctnostj dosahowala nadpozemské twory, ruky nepodám. Dlauho gsem se pewně přjsahy držel, konečně mi wssak sila umdlela, a na rumech přjsahy wzessla blaženost mého žiwota. Gaký diw ale, když to sám můg gindy nepřjzniwý osud tak laskawého twora mi w cestu uwedl? — W krátkém čase blaudil gsem w horách sswcycarských; namáhawau chůzi, hladem a žjznj zemdlen seděl gsem na studeném kamenu w hlubokau propast sebjhagjcj skály, diwokým okem zjrage dolů, gakoby w tmawé hlubině se leskla slowa: „Zde nagdeš utěchy!“ Tu přigde djwka gako strážný můg duch, posilnj a uwede mne k otci, k otci sice chudobnému, a wssak rozssafnému, laskawému, gehožto přičiněnjm gsem se do mohowitého domu za wychowatele djtek dostal, a tjm sobě welmi ulehčil. Giž na prwnj okamžik pogal přepodiwný cit moge srdce, a každým dnem se w něm zmáhal wjc a wjc. Myslilk gsem owssem zprwu, že to cit wděčnosti; ale ach, byla to láska, a ta láska zwjtězila nad slibem, nad přjsahau. Pán, u něhožto gsem wychowatelem byl, se o mne postaral, a gá žiwot tráwjm nynj skrowně, a wssak blaženě s rozmilau chotj a přemilými djtkami. — Giž po několik let gsem se strogil, wlast a přjtele swého nawsstjwiti, a proto gsem Ti také až posawad nepsal, chtěge Tě swau přjtomnostj překwapiti, leč až posud nebylo mi možno. Gak tento list obdržjš, hned mi odepiš, abych wěděl, gsi-li gesstě žiw, a možno-li mi bude, tak dáwný dluh Tobě splatiti. Daufám wssak, že gesstě žigeš, a žes tak sstastný, gáko nynj Twůg wěčně upřjmný přjtel

Jawornjk.

[Dokončenj.]

Obrazy cizokragné.

[Pokračowánj.]

2. Spanilá Dalkulla.

Djwka ze sewernjch, wysokých hor skandinawských loňského roku weliké pohnutj učinila mezi obywately w Stockholmu — pohnutj až k neuwěřenj weliké. Bylať to spanilá Dalkulla.

»Dalarnee gmenugj Swedskau kraginu nad mjru lidnatau, a protož přitom chudau; zlásstě na zwýsseném gegjm djle, mezi wrchy, Swedsko od Norwegska oddělugjcjmi, zgewuge se půdy neplodnost — každoročnj strassliwá neauroda. Toto břjmě tak těžko na obywately doléhá, že se gich neyčetněgssj část přinucenu widj, na podzim každého roku s wysokých dědin swých sestupowati w aurodněgssj krage wlastenské, tamo pak wýdělku a wýžiwu wyhledáwati.

Od časů neydáwněgssjch těssj se tito horané po celém Swedsku z powěsti prostých i zachowalých mrawů — mrawů, gakými se poznamenáwá neyprwněgssj lidský wěk. Wssude ge milugj, wssude wljdně wjtagj.

Obyčegně se gich k pracjm užjwá neytěžssjm. Při těch pak gim pomáhagj manželky, gichžto wěrnost, oddanost a přjtulnost tak weliká gest, že w tom swé neykrásněgssj powolánj a neymilegssj zábawu nalezagj, když se s manžely o péče a strasti zdělugj. Mezi žněmi wymlacugj po wenku obilj, a když gim kruté zimnj počasj ze Stockholmu wygjti zabraňuge, tuť na přewoznjch lodjch plawecké služby konagj. — S koncem přjsstjho roku pak teprwa obyčegně tento čacký lid do swých hor se nawracj, pyssen na swůg skrowný wýdělek, blažen při swé spokogenosti, a opogen nowau nadějj. —

Loňského roku, za letnjch měsjců, stáwala djwka podiwné spanilosti, ale weliké postawy, každým gitrem na hlawnjm náměstj, prodáwagjc mléko. J poletowaliť tu kolem sswiháci, zastawowalať se tu chudina i panstwo, stářj a mládj — a wssickni se diwili prawidelné kráse, tomu gemnému wzezřenj a ljbezným slowům panny wesnické. Nahromadilot se tu častěgi takowé množstwj, že posléze i weřegnj stráže pořádku hleděti musela.

A mezi těmito zwědawými zbory, často před nestaudnými pohledy a při nesslussných wtipech stála djwka napořád we swé angelské čistotě, zachowala swého newinného usměchu. Gen gednau — ale gen tenkráte zapálily se gj ljce růženněgssjm plamenem, když totiž králowský princ množstwjm se prodraw, pln úžasu spanilau prodawačku o sklenici mléka požádal.

A od té chwjle zmizela se [illegible] obyčegného stogisstě, i bylot gi tolika w b[illegible]dách bo[illegible] a wznessených widěti. Mladá, newinná [illegible]wka stala se dennj rozprawkau, modau a potřebau společenskau. Ukazowalať se Katinka Ersdotterowa každého dne we swé p[illegible]ostotě a půwabnosti, wždy silné dogemem gaté mladosti.

U prostřed wyssperkowaných a skwaucjch pan[illegible] pohybowala se Katinka bezewssj rozpačitosti, a swým [illegible]stým, k uctě nutkagjcjm pohledem i poněkud hlasité ctitely u slussné wzdálenosti zdržela. A gegj prostý mraw, gegj čistá newinnost, gegj přirozená neohroženost tak hluboce gjmala wedlé wylíčeného se pitwořenj a přepiaté uhlazenosti wzácných dam, že i neyzkaženěgssj mužsstj kauzlům gegj newinnosti se kořili.

Wssechněch úsudek w tom se zlássté srownáwal, že čarownau wnadu gegiho pohledu chwálili, genžto se pod dlauhými řasami prodjral, kdykoli swé weliké, modré oko na pole odclenila. — Ona sama owssem pochopiti nemohla, gakž gegj ukaz takowého diwenj se působiti může, a s milostnau prostosrdečnostj se genom zmjnila, že se to wssecko trochu pozdě přihážj, gessto giž před několika lety byla do Stockholmu přissla, k[illegible] po dlauhý čas wápno hasiti a pjsek donássetí musela, nenaděgjc se, že by kdy přjčinau tak wsseobecného pohnutj státi se mohla, gež gi nynj spjsse obdiwem, než potěssenjm plnilo. —

Zima uprchla — Dalkulla gesstě napořáde předmětem wsseobecného obdiwowánj zůstáwala; při wssechněch slawnostech se zaskwěla. A wssak onde a onde gi prostinké gegj zaljbenj giž opět k býwalému zaměstnánj wodilo. Pak se protiwila prosbám a předstawowánjm, co prawdiwé d[illegible]o přjrody swého nawyklého djla se chápagjc — záři nehrubě básnickau na ni rozléwagjcjho. Často gi tu widěti bylo s lopatau mezi wlhkým pjskem — a předce spokogeněgssj w tu dobu, než kdy se skau opatrnostj z čjnského porcelanu čag srkati musela. Těch osm i dewět grossů, denně wydělaných, zdály se gi wětssjm a dražssjm pokladem, nežli wsseckeré zlato, gež gj panj a páni do zástěrky sypali. J milowalať také wlastnjma rukama wydělaný penjz, gakoby drahý pokládek, a okem mateřským geg střežila.

Wssecko we swětě genom na čas! — J pocjtilať chudobná Katinka Ersdotterowa posléze potřebu, do dědin domácjch opět se nawrátit, a čerstwým wzduchem po swých horách se posilnit. — Brzoť se rozhlásil gegj aumysl. Roznesla se powěst, že na párnj lodi až do Westerasu poplynge, odkudž nedaleko měla k domowu.

Nesčjslné množstwj prowázelo gi k lodi. Neyznamenitěgssj osoby nacházely se mezi dawem lidstwa. Tam

ení gegí bylo srdečné — bylo plno wraucí wděčnosti. Někteří gi litowali, mnozí lásku swau za ní posjlali — ale wážnost wsschněch gi následowala.

Katinka Ersdotterowa nyní se doma nacházj; sstastnégssj gest, než byla, opausstégic otčinu. Nalezlaťť opět miláčka swé mladosti — on pak s ní k oltáři přikro= čil. — Čeho gj wjce přáti potřeba? —

3. Gediný ze wssech.

Byloť weselo na korábě, nazwaném le Glorieux. Po [illegible] wlnách zrcadlila se podoba geho s wysokými stěžni [illegible] sirokými plachtami a wywěssenými praporečky, i se stem hořjcjch lamp. Držel se na rozlaučenau před zegřegssjm odplutjm skwostný ples. Hudba, zpěwy, ta= nec — ty rozmanité postawy důstogníků, pozwaných panjček, plawců — bdité a radostné pobrbowánj — to wsse dodáwalo korábu podoby z wln kauzelné powsta= lého ostrowu.

Gediné dwě osoby nacházely se mezi tjmto skwau= cjm se a strakatým množstwjm, gichž pohled nedobře se srownáwal s twářností hlučné lodě. Bylť to Julius a geho nedáwno mu zasnaubená Irma. Posledni weče= ráwili tu spolu před odgezdem drahého manžela, gegž měl s gitrem le Glorieux nésti k břehům brasilianským.

Stálit wedlé sebe na zadnjm djlu lodě; za ssirokau plachtau stálit w pewném obgetj, zraky upřeny magjce na Lisabon, a geho nočnj rausskau zastřené wůkolj, ga= kož i na hwězdnatau nad njm oblohu. — —

Druhého dne zapadalo slunce pocestnjkům na ko= rábě le Glorieux w pozlacených wlnách, a plawci umj= tali posledni zbytky wčeregssjho kwasu. Julius newiděl giž ani okrag země, kdež geho Irma truchlila. —

Na třetjho dne swé cesty zarazil se tentýž při spatřenj mladého plawce s namodralau twářj. I zawolalť geg, a wyptáwage se, zdali nemocen, radil mu, aby se na lože odebral. Ten ale nedbage na radu, gesstě s wětssj usi= lau do djla se hnal, wstaupage na stěžeň, kdež plachtu upewniti měl. Náhle wssak po hlawě sletěl na lodnj podlahu. Julius přiskočil, začal geg zdwihati, ale ne= sstastnjk byl giž mrtew, a twářnost geho giž giž dostá= wala podobu nahniwagjcjho mrtwolu. Nicméně wssak předce mladjk gen co náhodau spadlý a zabitý w regi= stříku zaznamenán, a w moře pochowán byl; nadarmo činil Julius ředitele na rychlé těla zapáchnutj pozorna. Nedbalo se naň.

Zatjm wssak na druhý den giž několik giných mužů polehati začalo — nemoce a umrtj rychle gedno druhé stjhalo. To kapitána zaleklo, a brzoť se mezi lidem polo= hlasitá powěst roznesla, že to zlé z portugalských rukau po= cházj, pomstau aneb nenáwisti wedených, a že bylo maso gedem napusstěno, gežto se při poslednjm kwasu hogně rozdalo. —

Táhliť owssem až do dne desátého wětrowé přjzni= wj: tu wssak se nagednau powětřj ztissilo, a koráb na wysokém moři, gakoby přikowený, zůstal wězeti. Čtr= nácte dnj nadarmo se na dosti malau změnu čekalo: wěčná skalina strměl koráb z wln. Slunce při tom tak plamenné paprsky wysilalo, že plawci po čerstwém wzdu= chu žjžnjce, a mimo to nakažliwému puchu ugjti nemo= hauce, wedrem umořeni po podlaze po rukau giž lezli. Strassliwé diwadlo! Znemocnělj se tu w křečjch wálegi, a zdussenými zwuky smrt wolagj. Onde umjragjcj gesstě se wzchopugj, gesstě gednau lůžko si chystagj, onde giž na polo zssileni, na polo bez dechu gesstě čisté prádlo k přewleknutj hledagj — ach! dusse trne při pauhém po= myssleni na ten hrůzný wýgew!

Ale Julius kolem sebe hledj nesskonalau odwahau a dusse mužnostj. Žigeť w něm wjra, že se nikdy w hrob strhnauti nechat nemáme, když w rukau nassjch gesstě giný žiwot spočjwá; a takž se tu na lásku podpjrá, aby w zau= falost nepadnul. — Posléze wssak předce i gemu se uzdálo, že nenalezne pomoci, an swé neyzmužilegssj saudruhy hy= nauti uwiděl. Zňaloť se w něm pomyssleni, že ruka Páně tu na wssechny dolehne, a obrátil se k západu, dwoge pozdráwa budě zassepta ge, a po wlnách dále posjlage.

[Dokončenj.]

Giskry.

Mnozj lidé kladau welikau cenu na uměnj cizjch řečj, myslice, žeby daleko byli we wzdělanosti pokročili, an se gim byli mistrně naučili; a předce w skutku žádné prawé ceny nemagj, gežto člowěk, bytby i sterým gazy= kem mluwil, předce gimi maudřegssjm se nestane; neboť deyme, že někdo wj, gak se kůň w němčině, w latině, w franssřině, gak po rusku, sspanělsku i wlasku a ginák gmenuge; činj geg to o něco maudřegssjm anebo konč o něco lepssjm? —

Mrawenci shromážďugj w letě, aby žiwota zacho= wali w zimě. Tohoto příkladu následug, kdož w sstěstj postawen gsi. Pozorug, že ne každého dne slunce swjtj, že i toho, kdož tu sstěstjm oplýwá, protiwné mohau po= tkati nehody, a že geg tjm wjce trápiti budau, čjm méně se byl na ně připrawil.

Častokráte mluwj dětky hluboké prawdy bez wě= domky, což nás u wnitřnostech srdce nasseho tak tkne, gakobychom hlas wěčného lidu učitele slysseli.

Gsau čtyry dobré matky, genž častokráte čtyry nesstastné dcery plodj. Prawda zplozuge nenáwist, sstěstj pýchu, gistota nebezpečenstwj a důwěra opowrženost.

Historie nám uwádj zlopowěstnjky, gežto s gedné strany pozorowáni, welicj muži byli; žeby se ale Lakomec welikým mužem kdy byl stal, důkazů žádných nemáme. Tak welice snižuge neprawost welikého taužený po statcjch každého člowěka! —

Mnozj lidé wolj přátel gako karbanjk karet, genž gich tak dlauho užjwá, gak dlauho gimi wyhráwati mjnj.

Neygistěgssj prostředek žiwota swého prodlaužiti gest: sprawedliwě žiwu býti.

Žiwot lidský gest podoben těžkému snopu, w němž plné a prázdné klasy pohromadě ležj. — Žiwot lidský gest garnj den, kdež brzy slunce swjtj, brzy hrom bige. — Žiwot lidský gest kniha, mladost ale předmluwa; gestli tato dobře psána, i dobrého spisatele se nadjti můžeme.

Kdož neobyčegné bláznowstwj prowozuge, přicházj do blázince; kdož ale obyčegné blázniwosti pásse, o tom se prawj, že se dle swěta chowá, a žiwu býti rozumj.

Dětinstwj a stářj stegné ucty zaslauhugj; ono, že práwě z ruky božj přicházeti se zdá; toto, že tam giž wracj.

Zrcadlo časůw a ducha lidského.

W gednom dwoře w osadě kolebrukské slaužj pět pacholků, gichžto stářj wesměs 317 let obnássj. Mimo to gest nágemnjk 92 let stár, geho manželka 88, dcera 68, geden kůň 28, wepř 23 a pes 18.

Kůň francauzského krále Childericha prý okolo l. 481 prwnj podkowu nosil.

Abbé Riviere prý prwnj wlásenku na hlawě měl. — Ořechowý strom přissel z Persie za časů řjmských králů do Řjma. — Lyskowé ořechy přissli z Pontu do Řek a Wlach, a odtud pozděgi k nám. — Plinius znal giž 35 druhů hrussek; Řjmanům bylo giž 29 druhů slјwowého stromowj známo, které djlem z Afriky a Řecka, djlem ze Syrie a Egypta přinesti dali. — Třessně byly neyprw z Řek do Řjma přinessený. Lukul z Pontu ge z města Cerasuntu přinesl, když byl Mithridata na hlawu porazil. Nebyloť tomu ani padesát let před narozenjm Kristowým, léta 580 po wystawěnj města Řjma.

Zikmund mladssj z Puchowa wyprawuge we swé kosmografii, že Sspanělowé, plugjce k Molokům, k gednomu ostrowu, gménem Gilony, se dostali, kde prý lidé tak weliké ussi magj, že gim až na ramena wisj, a že, když se tomu Sspanělowé byli diwili, tito gim k srozuměnj dali, že nedaleko od nich ležj giný ostrow, gehožto obywatelé netoliko tak wisutých, ale tak welikých a ssirokých ussi magj, že gedným toliko uchem celau hlawu si přikrýti mohau.

O powstánj swěta wyprawugj sewernj Indianowé toto: Gistý muž, gehožto hlawa až do oblak dosahowala, srownal zemi; holj naznamenal moře a řeky, naplniw ge hned wodau. Na to roztrhl psa, a hodil střewa do wody, z čehož i hned ryby učiněny gsau. Některé ryby rozházel napotom po zemi, z nichž čtwernohá zwjřata possla, některé w powětřj, z nichž ptactwo powstalo.

Na swětě sotwa se národu nagde, genžby neunewěgi a weselegi zpjwal nad Rusa. Wssecko, od neyautlegssjho djtěte až do neystarssjho kmeta — při každé přjležitosti, ano i při neytrpčegssj práci hlučně zpjwá. — Wssjm práwem Rusy zpěwawým národem nazwati můžeme; neboť po silnicjch rozléhagj se zpěwy wozatagů, gakož po poljch a lučinách prowyskowánj blažených djwek. W krčmách pěnj neustane. — Gich hudebnj stroge k doprowázenj zpěwů neylépe slaužj. Ruské národnj pjsně gsau welmi gednoduché, zdagj se wsseho uměnj prázdné. Wssecky takořka pjsně začjnagj buď z mol, a skončugj w hlawnjm tónu tercice dur, aneb začjnagj w dur, a skončugj w ssestici mol. Gsau z wětssjho djlu wssecky gednoho slohu, tak sice, že toliko ucho hudebnické gednu od druhé rozeznati lze.

Půwodce geslicek — toho upamatowánj radostného — byl prý sw. Frantissek, rodem z města Assisi, kteréž ležj w kragině, někdy Umbria řečené, nynj pak se k wéwodstwj Spoleto počjtá, což prwé k papežským zemjm přináleželo. Geho zrozenj uwádj se na rok 1182. On, prawj se, prwnj byl, genž, gsa o samotě w pustém lese, památku narozenj Gežjsse Krista lidem smyslně představowal.

Gakýsi učitel wida žáka, nezpůsobně se chowagjcjho, kázal mu, aby na mjsto hanby se postawil. Onen, wezma čepici, položil gi na to určité mjsto a wstaupil na ni. Učitel pozoruge nesssetrnost žákowu, prawil: Padagj otci twému penjze s oblak, že čepici tak kazjš? — Ach, ne, pane učiteli! byla odpowěd žákowa; nerádbych ale na mjstě hanby stál.

Přibyk.

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

Čjslo 52hé.

Časopis tento wychází u Jana Host. Pospjšila, w Praze, na starém městě, w liliowé ulici, čjsle 946, a k dostánj gest w kněhoskladu wydawatelowu každý čtwrtek po archu, k němužto se we čtrnácti dnech wždy geště pálarchowá přjloha přikládá.

2hý r. běh.

Předplacenj u wydawatele i u wšech řádných kněhkupců rakauského mocnářstwj na celý rok za 3 zl. 12 kr., na čtwrt leta za 48 kr. na stř. se přigjmá. I po c. k. poštow. auřadech, a wšak gen za půlletnj předplátku 2 zl. 12 kr. na stř., týdennjk tento se rozesjlá.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky.

24ho prosince]

— *i posledni můg wzdech:*
Ach, mé Čechy!
T. H.

[1835.

Starý rok nowému roku.

Bylať to od počátku swěta, aneb aspoň od oněch dob, když se u weliké směsici wšselikých tworů stegné k stegnému hodilo, a takž i spolky lidské powstaly — bylať, prawjm, giž za oněch časů wěc welmi pěkná i wzácná, když stářj wěku mladému prospěšné naučenj dáwalo; a wšak bylať to po wšechny wěky wěc geště pěkněgšj a wzácněgšj, když mládj wěku starému po wůli se ukazowalo. — Prosjm tě, bey dobrý pozor na slowa má!

Gá gsem stár, toho mi zagisté neodepřeš, wida mne s hlawau šedivau stogjcjho nad hrobem; a tys mladý, toho gá ti neodepru, wida tě s kwětaucj twářj ležjcjho w kolébce, a protož tě prosjm, bey dobrý pozor na slowa má!

Gesti to swět strakatý — i opět gednobarewný — na kterýž gsi přišel, i měnj barwu dle očj twých.

Uwidjš některých, an se s dušj nepokognau po slawě honiti — a opět giných, co pod střechau slaměnau tiše chléb swůg pogjdati budau; uwidjš, co samau učenostj do nebeských oken se djwati — a opět giných, co blaženau sprostotu po zemi w prachu hledati budau; uwidjš postřelených milenců a wylécených manželů; uwidjš — bude-li oko twé gasné a schopné — postaw na tisýce a podob silu nesčjslnau; a wšak bude-li oko twé gasněgšj a geště schopněgšj: opět gedinau barwau natřený uwidjš weškerý swět — barwau marnosti a pomjgegjčnosti. — Prosjm tě, bey dobrý pozor!

Leč gaké i podjwánj koliw mjti budeš na swětě: gediné budeš mjti poslauchánj na tomž swětě — wšickni budau o něco žádati, wšickni důwěru swau w tebe skládati!

Kdož we tmách postawen gest, wolá: Rozswěť pochodeň!

Kdož po žebrotě chodj, skuhrá: Naplň tobolku!

Kdož w nemoci ležj, aupj: Wlij silu do těla!

To gesti ten weliký kruh, genž od wěčnosti držj a upewňuge celý swět, že nenj postánj na swětě, alebrž gednoho žádosti postihugj druhého, a u wěčném kolotánj se splitagj. — Prosjm tě, bey dobrý pozor!

Ty, milý nowý roku, gsi gako stogjště, kdežto se swěta žádosti k běhu o záwod scházegj; tys gako role, gemuž k požehnané žni daufánj swoge swěřugj, tys gako skalina, gežto na hlasité prosby: „Budu mjti?" — „Mjti" — ozwěnau odpowědjti máš.

Zkrátka, milý nowý roku, k tobě hlasů swých pozwedne pamlsktář u mjsy s čerstwými ustřicemi, i chudas u hrnce kaurjcjch se zemčat; zámožný kněhku-

pec a nuzný spisowatel, wzácná dáma i weská holčice; giných láskau wadnaucj i muž manželstwjm uswadlý — k tobě wssecko wssude — strakaté a gednobarewné — wolati bude: Dey, dey! — i naděgeš se, že odpowjš: Měg, měg! —

Poslyssetí musjš wolánj wssechněch — k tomus přissel na swět; wyslysseti — — tu čiň, gak za hodné uznáš, a gakž před wěčnostj, matkau swogi, budeš moci zodpowjdati. W tom ti gen radau přispěti mohu — w tom se ti weleti nedá. Tu každý z nás sám za sebe musj aučty skládati.

A wssak i prositi smjm zárowen se swětem, který nynj opausstjm, prositi za swé milé, genž byli mau přjzeň zjskali; prositi smjm — a protož prosjm, dey pozor na slowa má!

Sám rozkwetagjcj, zasměg se na Kwěty! — Gim popřeg zdaru, a wssechněm, kdož pěstowánjm gich se objragi, nahraď wůnj libostnau.

Wydawatele otuž trpělivostj; gesti to přeskwostný poklad, při skrowném počtu odbjratelůw; i učiň, aby z pokladu toho zlaté owoce wyrostlo — tisjc předplatitelů.

Redaktora naplň důwěrau; gesti to proň posilňugjcj nápog, když nadarmo na psacjm stolku rukopisy hledá, a posléze si zasednuw, péra se chápe s powzdechem: Snad přigde něco do čjsla přjsstjho!

Prosjm tě, dey dobrý pozor na slowa má!

Wzhledni na spisately! — Kteřj se nebyli dáwno péra chopili, poznegtež: Slabosti pramen gest zahálka; pilná radlice se leskne!

A kteřj nebyli ruce složili do klina, brž pilně péra ořezáwali, opsané na přjspěwkách do Kwětů — nepocjtež náhle umdlenj, a prsty za pás nestrčte.

Gák ge tobě, milý nowý roku, wesměs i zwlásstě co neywraucněgi poraučjm. Šetři gich, mladý můg nástupče, abys wjce žalosti než radosti neužil. Uměgž ge w prawý čas podněcowati, w prawau chwjli se na ně usmáti, w prawau dobu slabostem gich wyhowěti — a takž gednau ranau prosbu mogi wyslyssjš stran spisowatelů, stran redaktora, stran wydawatele!

Gesti to sice gediná wěc nemožná na swětě, wssechněm wssudy, gakž řjkáme, do noty trefiti — a wssak prosjm, dey pozor na slowa má.

Gsauť gesstě po kragich českých předplatitelé, demantowj slaupowé nassich Kwětů! — Milý můg nowý roku, na ty zwlásstnj obrať pozornost. Ti gsauť záwěrek mé prosby — gakož i základu dali wssechněm slowům mým; w těch spočjwá daufánj a rozkoš wydawatele, redaktora i spisowatelů.

Učiň ge pamětliwými — žes přissel, nowý roku, a wydawatel že giž mjstečko chystá, kdežby zaznamenal gich wážená gména. — Gesti to potěssenj nemalé, i po létech gména laskawých přátel w tobolce hogným počtem čjtati.

A učiň ge zapomenliwými — na ty některé částky Kwětů lonských, gežto gim nedýchaly dost libým zápachem. — Ani gedowatá bylina bez užitku nebýwá.

Učiň ge důwěrnými — w ochotu wydawatele i redaktora, za času wlády twé wsse dobré slibugjcjch. — W přjzniwém očekáwánj gen wěcj dobrých se dočekáš.

A učiň ge newěřjcjmi — kdykoli hana záwistiwá bitým gazeyčkem listy Kwětů paplýwá. — Nenjť hruška neytrpčj, do njž se wosy wjragj.

Učiň ge ochotnými — k powzbuzenj přátel swých, neodbjragjcjch Kwěty, aby se stali odbjragjcjmi — slowem: učiň ge we prospěch i neučiň na sskodu Kwětům, aby se zaradowal wydawatel, redaktor i spisowatelé — a s nimi se wssemi neywjce sami předplatitelé.

Tys, milý nowý roku, gediný na swětě — to wjm — co bez předsudků, strannosti a giných sskodných neřestj, gakož gest: zaslepenost při zásluhách, na swětlo wycházjš, i wjmť, že k slussným žádostem laskawě ucha nakloňjš, a protož tobě Kwěty gesstě gednau poraučjm, se wssj gich snahau, gich péčj, gich wůlj, gich obtjžnostmi a prospěchem.

Naděgiť se, že až se po skončené wládě twé opět spatřjme, ty mi radostnau zpráwu přineseš: Kwěty se w tisjci rukau nacházegj! — Těmi slowy mi neylépe doswědčjš, že gsi byl bratr srdce nakloněného, wůle ochotné, bratr mně nadewssechny milý, an gsem prosil: dey pozor na slowa má! T. H.

Wečernj schůzky.

List poslednj.*)

Dnes mi tak gest, přjteli, gako po wyhořenj; wssecka má naděge, wssecko mé sstěstj gest prach a popel, a w srdci mi gesstě dodautnáwá oharek lásky. Wčerabych byl gesstě w tuto dobu nebenosný hrad na naděgi wystawěl, a dnes — ach! po naděgi giž

---

*) Pro obmezenost času a mjsta se wyňalo w předesslých listech pauze wyprawowánj Hagského, a připogilo se k listu třetjmu.

weta. To byla rána! gen si pomysli. — Sedjme wčera u stolu, Růženka totiž, pan Hagský a gá, howorem se zatáčjme brzo sem, brzo tam, až se konečně k stawu manželskému dostaneme, a pan Hagský řekne: Což ty tomu řjkáš, Růženko? Bylo totiž praweno, že gen láska a sgednocenost srdcj tento staw blažj. Růženka na mne pohledla a zardiwšši se sklopila oči, gá pak zahořel smělostj a láskau, a gesstě w tu chwjli gsem chtěl pana Hagského o dceru požádati, neb, gak gsem pozorowal, byl mi welmi nakloněn, a Růženka, ačkoli gsme nikdy o lásce spolu zřetelnými slowy nemluwili, předce mi na gewo dala, že mi nepřjzniwa nenj. W rychlosti tedy uspořádám slowa, začerwenám se, a temným hlasem žádost přednásseti počnu. — Pane Hagský! mne i mé okolnosti znáte; gestliby wám —

W tom někdo zaklepá. Gen dál! řekne pan Hagský, a do pokoge wkročj můg bývalý spolužák, nynj kupecký mládenec Duchoslaw. Wssickni tři gsme mu wkročili wstřjc, a on nás obegmul gednoho po druhém, mě naposledy, skoro giž polomrtwého tjm, že se Růženka wraucně poljbiti nechala, a sama také ustička k poljbenj horliwě sspěssila. Na to geg ponabjdl pan Hagský, aby se k nám posadil, načež mi řekl: Gak pozorugi, wy se spolu znáte? to mne těssj.

Duchoslaw. Před ssesti lety gsme spolu studowali, od toho času se widjme teprw podruhé.

Hagský. Ai, toť tedy snad ani gesstě newjte, že gest pan Duchoslaw Růženčin ženich?

Gá. Ženich? — Růženčin? —

Wjc gsem nemohl promluwiti, neboť mi bylo, gakoby se mi srdce w tu chwjli rozpuknauti mělo.

Gesstě toho dne bylo wssecko w pořádek uwedeno, Duchoslaw že se totiž usadj w Maletjně, a než dwakrát dwadcet dnj uplyne, Růženka že bude geho manželkau, panj kupcowau. Růženku polily při té rozmluwě slzy, a mně bylo, gakoby w této wěci wjc otce, nežli wlastnj srdce poslauchala. — Na to gsme brzy wstali od stolu, a pan Hagský Duchoslawu brzy to, brzy ono w domě ukazowal, a gak mu wssecko ke kupectwj připrawj, wyprawowal. Gá chodil sice s nimi, ale duch můg zapletal w giných kragjch. Růženka slzela — zmjtalo mi dussi — snad toliko z nucenj — snad Duchoslawa nemiluge — bylaby snad nesstastna — wěděti to aspoň musjm — pomoci — wyswoboditi gi musjm! —

Gak mi možno bylo, odkrad gsem se od nich, a chwátal gsem do pokoge, daufage, že tam Růženku o samotě nalezu, a gi, co mně srdce tjsnj, s upřjmným srdcem přednesu. Naděge mne nezklamala, Růženka byla samotna, a — plakala. Mé důmněnj bylo nynj gako neygasněgssj den, a proto gsem přistaupil s neobyčegnau srdnatostj k djwce, a pogaw gi za ruku, třesaucjm se hlasem gsem řekl: Gen tenkrát se mnau gako s přjtelem promluwte, neostýchegte se, upřjmně mi odpowězte. Milugete Duchoslawa?

Růženka. Z celého srdce.

Gá. A wasse slzy — ?

Růženka. Ach, kdyby má drahá matka se byla dočkala —

Co gsem si měl počjti? s wyswobozowánjm bylo konec, a mně nezbylo nic, než gi ke wssemu gesstě srdečně sstěstj přáti, a tjm se upokogiti, že aspoň ona sstastna bude.

Prwnj láska se mi tedy nepodařila, a abych budaucně opět w takowé přjpadnosti ostrauhati nemusel, nebudu se přjliš do modrých očiček kaukati, nebudu z nich slabikowati, co w nich nenj, newyrazjm žádné djwce sklenici s wodau, a stane-li se to někdy swéhlawostj krutého osudu, nezůstanu gako omráčený s wodau w klobauce před děwčetem státi, ale řeknu: Prosjm, neračte býti giž newěstau? gste stegného se mnau smeyssljenj? — aspoň se tolikerým nesnázjm uhnu, nebudu se w trapné negistotě potápěti, a láskau z bůhdarma srdce bauřiti a trýzniti a mučiti, a k tomu ke wssemu gesstě wersse dělati! — Ty zpropadené wersse, co ty mne namáhánj stály — a pro nic za nic. Tu gedinau zásluhu snad při nich — při těch werssjch totiž — mám, gežto gsem ke cti a chwále panny Růženky složil čili stlaukl, že gsem ge tisknauti nedal, a swět w promrzenj neuwedl. Ach, kéžby i mnohý giný — gmenowati geg nechci — zásluhu si zjskal, a tak se obecenstwu zawděčil! — — Ostatněby mi ale ani tak milo nebylo, kdybych za swé wersse pochwaly byl utržil, gako že gsem swau lásku k Růženě panu Hagskému nezgewil, a geg o gegi ruku nepožádal. Do desetkrát wětssjch rozpaků bych byl přigiti musel, nežli mnohý recensent, gsa rozumným mužem o auplný obsah knihy poptán, o njžto byl práwě krwawý usudek napsal. — Tak se aspoň bez zarděnj s panem Hagským rozžehnám, a gesstě tyto dny Maletjn opustjm. Pozdrawug tjmto mým poslednjm listem wssecky přátely, požádey ge we gménu mém o dalssj přjzeň, gestli gsem totiž kdy aspoň částečky gegich přjzně byl zaslaužil, a očekáwey, že tě go neydřjwe k bratrskému srdci přiwine twůg a wssech twých pobratřenců upřjmný přjtel

Wácl. Filjpek.

Angelina.

[Dokončenj.]

Takto mluwil Kaldero, pichlawě zrak swůg na obžalowanau upjraje. A wšak sotwa uzdánj swoge až „k gedowatým bylinám" přiwedl: an sám zbledna, po sedadle se sháněti začal, na náhlé bolesti nařjkage.

Nynj se rozplamenily zraky Angelině, a gakoby mstitelný žalobnjka duch wzchopila se žena k smrti bledá ze swého sedadla, wážným, odměřeným hlasem počnauc mluwiti:

Każte pana hraběte domů dowesti, prawila, ať se w čas gesstě k smrti připrawj. Prawdiwá gest žaloba geho, že gsem lidi otráwila: onť sám s bolestmi žrawého gedu zápasj.

Gako powzteklý sebral se Wlach we swých bolestech, i byloť se co nadjti, že we swé zůřiwosti Angelinu rukama usmrtj, a wšak aučednj sluhowé k obsluze geho přistoupiwsse, zachytili geg, a kwaucjho wztekem odwedli.

Celé shromážděnj ztrnulo. Sokolow a Dolanský blednauce, auzkostnýma očima pohljželi na sebe.

Angelina žádala, aby se w saudu gen dále pokračowalo, a nenabjdnuta žalowala sama na sebe.

W autlinkém stářj ztratiwssi otce, prawila, toliko matkau gsem byla wychowána, gežto uměti se skwěle ukázati a pohybowati u wznesseném swětě, za neypotřebněgssi wěc powažowala, gakauž měla dceři wsstjpiti. Gediná gsem doma byla, an sestra i bratr we wychowatelnách se nalezali, a protož i také matčin miláček úplnau gsem wůli mjwala w domě, nad čeledj i nad učiteli. Štěstj moge, že se mne byla přjroda upřjmněgi ugala než wlastnj matka. Mimo moge wássniwé chowánj při každé připadnosti — chwalné gsem činila w uměnj a wědách prospěchy. Wůbec mi se diwili — i pochlebowali. Mladá byla gsem hrdá — čeho se mi zachtělo, musila gsem mjti. — Tu mi matka zemřela, okolnosti se truchliwě — a protož i pro pýchu mogi trpce změnily; musilať gsem se k tetě utecí. Přjsnau gsem u nj sskolu přestála. Nemohlať gsem nowau dobroditelkyni swau milowati — gessto gsem se gj strachowala. I přjlissné modlářstwj mně gi odcizowalo. —

Zatjm gsem ssestnáctého roku dosáhla. W ten čas pohněwala se teta moge se starým přjbuzným, gehož měla býti gedinau dědičkau. — Nawsstjwili gsme w těch dnech městský hřbitow. Teta si tam byliny natrhala, mnk neznámých, ale nepatrných, k ozdobě nikoli slaužjcjch. Diwila gsem se sice — ale zeptati gsem se nedůwěřowala, gessto gsem se nikdy ani slowem w záležitosti gegj mjchati nesměla. Umjnila gsem si ale, bedliwý pozor dáwati, k gakému cjli těch smrdutých zrostlin trhala.

I zpozorowalať gsem, že ge swářela a scezowala. Tekutinu w malau lahwičku ukryla. — Gesstě toho dne smjřila se s chorým přjbuzným — a třetjho dne ležel stařec na márách.

Strasslíwá myšlénka mě progela. — W noci zaslechla gsem tetu ze spanj o gedu mluwiti. Pátrala g em po lahwičce — i nalezla napolo wyprázněnau. — Třáslať se mi w rukau, krew mi se we žluč měnila — newiděla, neslysſela gsem — gediné celý swět gsem w tom okamženj nenáwiděla!

Skoro celý zbytek moku wlila gsem malému psjku do chřtánu — a s klopotným srdcem aučinku čekala. Sotwa deset minut uběhlo, a giž se ubohé zwjře swjgelo — gá se stolu zachytit musela, abych we mdlobách neklesla, an gsem té strasslíwé gistoty nabyla. W tom wessla teta. Gediný pohled na stolek, kdež wyprázněná lahwička ležela, přeswědčil gi, co se bylo stalo. Gako wzteklice se mě chopila. Mocně se gi ale wymknauc, pokřik učiniti gsem hrozila. Čeleď nebyla wšak na blizku, a žena zůřiwá dwéře uzamkla. I domyslela gsem se w tu chwjli, že přissla posslednj má hodina. — Musilať gsem gi před obrazem Ukřižowaného ukrutnau přjsahu složiti, že ani slowem nepřegde přes rty moge, w čem gsem gi byla dostihla.

Držela ť gsem slowo swoge — a wšak nemohly gsme déle při sobě pobyti.

Gáť mohla nynj wolně kasau swé tety wládnauti — swědomj gi to aspoň za pokánj a za powinnost ke mně ukládalo — a takž gsem brzy co společnice s kněžnau W... do Francie se pustila. Po dwau letech gsem se w Italii s tetau opět sessla. Nemilowala gsem sice žádného na celém swětě, ale pohled na ztrápenau ženu hryzenjm swědomj k autrpnosti mě pohnul. Chtělať čin swůg mezi klássternjmi zděmi oplakáwati: — ale gá gi w hlučný žiwot opět uwedla.

Daly gsme se na cesty. — Přigely gsme do Frankobrodu. — Mně bylo osmnácte let; spanilost moge, gakž prawili, a duch můg staly se zábawau wssech spolků.

I zpozorowalať gsem zlásstě zemana Poleského, genžto se ssetrnau pozorliwostj o mau přjzeň snažil.

Oddanost geho mě pohnula. Zdálk se mi prwnjm a gediným býti, genž mi se wzdal upřjmně. I darowalať gsem mu přízeň swau — ale bohatý geho ugec se známosti naffi protiwil, an s njm ginák obmeyffel.

Poleský mne milowal; a wffak milowalk i ugce swého náklonnosti synowskau, aniž geg pohorffiti mohl, a protož spěchal ke mně, aby se nawždy rozlaučil.

Tu teprw pocjtila gsem, čjm se mi už byl stal, i zaklinalať gsem geg, aby semnau prchnul, a když pewně na aumyslu swém setrwal, odwážila gsem se, ugce geho sobě nakloniti; leč pokauffenj moge marné zůstalo.

Nynj uzdálo se mi, žebych ničeho se obáwati, ničeho se wystřjhati nesměla, abych Poleského swým nazwati mohla. W strafflíwé té hodině uchopila se mne zaufanliwá myfflénka, ugce zawraždití, a takž i překážku k ffřestj swému z cesty odstraniti.

Ozýwalk se sice proti aumyslu tomu hlas mého swědomj, i umjnilať gsem sobě, Poleského se odřjci; a wffak přánj ono poznowu zase we mně wznikalo, a nikde gsem giž pokoge nalezti nemohla.

Připrawilať gsem gedu, kterýž nezanechá po sobě patrných známek — a w několika dnech byl ugec mrtew.

Ted gsem nabyla pokliðu, nelitowalať gsem skutku swého. — Zesnulý, myslila gsem, nacházi se w žiwotě kráſněgffjm — gá pak byla cjle swého dostihla.

Poleský w prwnjch dobách truchlil náramně, ale za půl léta po ugcowě umrtj stala gsem se s přiwolenjm mé tety geho manželkau. — Ona w několika týdnech po naffem zasnaubenj zemřela.

Cokoliw láska neyaútlegffj a neystarostliwěgffj smysliti může, Poleský mi nynj připrawowal. Wffelikau žádost, ba myfflénku mogi w skutek uwáděl, dřjw nežli gsem gi slowem pronesla. — Osm měsjců byla gsem nad mjru blažena.

Poleský byl wtělená dobrota, wždy ochotný a laskawý; nikdy mi neodpjral, neodmlauwal; gediná chyba geho — to wffak, Bůh swědek můg, bez přjčiny — byla žárliwost.

Geho tichá, mjrná mysl stala se wffak duchu mému protiwnau. Gaký howor měla gsem s njm začjti, geffto gsem giž napřed odpowěd wěděla? Onk mi we wffem dáwal za prawdu; nebylk wjce — galž geg byla obraznost moge twořila.

Osoba mladé, bohaté panj nebyla mi déle nowau, w srdci mém nastala hrozná prázdnota — necjtila gsem, že gsem Poleského nikdy nemilowala.

Bylať gsem neffťastnau, že mi nic wjce k daufánj nezbýwalo, a hognost wffeho mě obklepowala!

Mužffti mi lichotili, i přednost mi dáwali před ginými ženami: to bylo přjčinau nepřjgemných wýgewů mezi mnau a manželem — gá od té chwjle neznala srdečněgffjho přánj, než abych byla opět swobodnau. Poleský stal se mi lhostegným — ba protiwným.

Gá to před njm neskrýwala, i přjwětiwě gsem k rozwedenj radila. On to na začátku powažowal za žert, pozděgi za rozmar churawé mysli, i přjsahal, že se nikdy ode mne neodlaučj.

To mě popudilo. — Poznalať gsem pak mladau wdowu, ani gako gá bohatau, ani pěknau; předce wffak žiwot welmi lákawý — w rozkoffi tráwila, an se zastřjti mohla swobodau ženy i děwčete.

Gj se wůbec kořili, mne si z bázně před žehrawým manželem déle newffimagjce.

Podiwné myfflénky zmjtaly mau duffi — poklid můg opět se zmizel — nadarmo gsem se o pokog srdce swého snažila. I tuffilať gsem, kam mě wáffniwost moge asi zawede, a prosilať gsem Poleského w pokogné hodině, aby se dal rozwesti.

On neswolil — a tjm byl usudek sám nad sebau pronesl. Několik dnj po naffi rozmluwě natrhala gsem bylin do nápoge pro chotě swého — a za tři dny potom zesnul Poleský rychle a bez bolesti.

Gá opět sama s sebau se smjřila, bauře w prsau mých se byla ztiffila. —

Ale widauc geg, an tiffe a pokogně spočjwal — záwiděla gsem mu geho umrtj. Onk weffel bez winy w brány nebeské.

I želelať gsem, neboť mně byl wždy manželem laskawým; želeti gsem wffak skutku swého nemohla, anť předhůzek swědomj gsem nepocjtila, w tom domněnj, že gsem zbožnau duffi mezi angely uwedla.

Nynj gsem byla swobodna; milownjci kořili se mi, sotwa že manžel pochowán byl; mně wffak začalo se mjsto mého přebýwánj znechucowati. — Powolalať gsem k sobě sestru, a w gegj společnosti progela gsem půl Ewropy.

Z města do města — nikde gsem nenacházela pokoge; tichá moge sestra mě pochopiti nemohla.

Konečně gsem tady pobyti ustanowila. — Nedlauho trwalo, i stalak gsem se wjtanau w neywzácněgssjch domech.

Wsseobecná ucta mě těssila, leč swědomj se utissiti nechtělo.

Tu přissel hrabě Sokolow — na hřbitowě gsem geg poprwé spatřila, kdežto gsem — gakoby smyslů na tu chwjli zbawena, častěgi gedowaté byliny hledáwala.

Hrabě se mi zalibil, on wssak nawzdor mému uměnj předce wěrným choti swé zůstáwal, mně prchage. J slibilak gsem sama sobě, čiň co čiň, Sokolowu lásku ziskati.

Přiwedl choti swau. Bůhtě můg swědek! Muselak gsem gi pro ljbeznost gegi milowati; a wssak stála mi na cestě — gá gi musela odstraniti. Bolestně zápasila gsem tenkráte sama s sebau — ale wássni mogi zůstalo wjtězstwj.

Hraběnku Emilii Sokolowskau gsem otráwila! —

Bože! zkřikl Sokolow, a we mdlobách klesl. Odwedli geg do postrannjho pokoge. — U diwém pohnutj djwala se Angelina za njm — slzj wssak giž neměla. — Mluwila dále:

Stala gsem se newěstau, a gakž gsem se domnjwala, sstastnau, milugjcj newěstau. Předsewzala gsem si swatě, státi se dobrau, i lásky Sokolowy hodnau. Tu wssak sslechtic Dolanský w nassjch společnostech se obgewil — a nynj teprwa poznala gsem, co láska gest, prosta wssj ženské marnosti a hrdosti, wsseho sobectwj, wsseho zisku. Co w prsau mých po celý žiwot bylo zdřjmalo, nynj náhle obžiwlo — prázdnota w dussi mé nynj nenadále se naplnila.

Ale prawá láska nenj žádostiwa, uspokogi se — netaužila gsem hřjssně, Dolanského swým nazwati; ani choť geho gsem nenáwiděti nemohla.

Muselak gsem se ale wssech swěta rozkossj odřjci — Sokolowa ossáliti nemohauc, w samotě gsem pokánj činiti chtěla. A wssak tussenj gakéss mi prawilo, že Kaldero aumysl můg wyskaumal — bylyť se mi papjry ztratily — widěla gsem se zraženu.

Gesstě on musel zhynauti — poslednj geho náwsstěwa byla chůze pro smrt. — Otráwen gest!

Nic wjce k wyznánj nemám. Gen před gedinym — zrakowé gegi spočjwali při tom na Dolanském — gsem se chtěla poněkud ospraweblniti; on mě mjrněgi odsaudjž. — Ostatně gsau sestra moge i bratr můg — na to se přjsahau dokládám — cele newinni; na mně samotné wina ležj.

U wečer obdržel Dolanský lisstek od präsidenta, kdež geg žádal, aby k Angelině pospjssil, gežto mu gesstě nĕgaké tagemstwj swěřiti chce.

Děkugi wám, počala tato, an k nj sslechtic wessel; s wámi gsem gesstě mluwiti — wás odprositi chtěla.

Odpausstjm, wzdychl Dolanský.

To gest angela mého slowo těssjcj, zwolala Angelina. — Měg se dobře, drahý muži — pokogně umjrám.

Bůh ti budiž milostiw!

Nechtic lidu na odiw slaužiti, sama sebe otráwila gedem, w prstenu uschowaným. — Po tichu byla pohřbena.

* * *

Faniska s manželem obrátila se do Sweycar. — Florentina, opustiwssi město, u bratra žiwot wedla, genž se po dlauhé, těžké nemoci uzdrawil. — Kwětaucj Wiljmek gest geho gediná utěcha. — Dolanský w obgetj milowané manželky hledal zapomenutj.

* * *

Za rok na to nacházel se obraz Angeliny w oděwu a postawě nadchnuté Sibilly, mistrně prowedeu, u znamenitém wystawenj malijrských děl. — Wsseckо před njm státi zůstáwalo. Wzpomenutj i pohled zbuzowal autrpnost.

Gisté znamenj.

Gsau-li spolu pán a panj, a pán mlče, zrowna před sebe hledj, gsau muž a žena; hledj-li ale pán na panj, anebo s nj neustále howořj, negsau muž a žena. Sedj-li pán wedlé panj w diwadle, a pohljžj po lóžjch a sedadlech, gsau muž a žena; sedj-li ale k nj napolo obrácen, a brzy na gewisstě, brzy na nj pohljžj, negsau muž a žena. Upadne-li paničce rukawička a gegj saused se zwolna po nj natahuge, gsau muž a žena; zwedne-li gi ale mrsstně, negsau muž a žena. Gede-li pán a panj w kočáře, a pán tabák kauřj, gsau muž a žena; nekauřj-li ale, a držj-li gi na kljně ssál, negsau muž a žena. Zpjwá-li panj, a pán při nj stogjcj gi listy newobracj, gsau muž a žena; držj-li ale, gak w polowici straně zpjwá, giž list k obrácenj w ruce, negsau muž a žena. Přigde-li pán a panj něco kupowat do krámu, a pán gi řekne, že takowé zbožj o wýročnjm trhu laciněgi dostane, gsau muž a žena; řekne-li ale: To ge překrásné! negsau muž a žena.

Obraz wečernj.

Slunéčko se za bor chýlj,
   Den se k hrobu ubjrá,
Nad údolj saumrak pjlj,
Z wýšky hlásek zwonků kwjlj,
   Krásný den giž umjrá.

Chwjle swatá! — Mlknau pláně,
   Rolnjk končj práci swau;
Klinkot opětugj stráně,
Lid se modlj: Angel Páně!
   Utišenau kraginau.

Wjc a wjce swětlo hasne,
   Černj rostau stjnowé;
Chmury kalj nebe gasné,
Genom západ diwokrásné
   Barwj pruhy růžowé.

Pastýř, sehnaw různé stáda,
   Wolně k wjsce putuge;
Pustě černagj se lada,
Na lučinách bludná řada
   Swětýlek si hopkuge.

W prostřed náwsi, u studánky,
   Ginoši se scházegj,
S nimi čilé wesnířanky
Hlučné swětj radowánky,
   Stařj si giž howěgj.

Hegna brauků wětrem bzučj,
   Nedopýři ljtagj;
W staré wěži sowa skučj,
Pod skalinau potok hučj,
   Mleyny w zdálj klapagj.

Ai! noc temná žežlem kyne,
   Tma se sype pustotau;
Nad propastj měsjc plyne,
Patřj, bledě gak se wine
   Družka země mrákotau.

Tiše plynau w šeru krage,
   W chalaupky se laudj sen;
Opuštěné strmj háge,
W nich gen slawjk klokotage
   Oplakáwá — zašlý den.

Fr. Jar. Rubeš.

Obrazy cizokragné.

[Skončenj.]

Opatřiw gednoho wečera několik churawců, nad mjru zemdlen na lože se položil, strassliwých obrazů, gež dussi geho tjžily, spanjm se sprostiti daufage. Ale gakž se ulehl, an geg nenadále gakés neznámé bolenj přepadlo! Gakoby omámenj na mozku geg skljčilo — wesskeré žilky se w něm třásly — lože se s njm gakoby w wjru točilo! — Nakrátce nastala doba mjrněgsj. I počal rozwažowati, a smrt mage před očima, poznáwal, že tjm trnutjm zimničnjm rozum geho trpj. Prosilť o wodu, ale žádný mu neodpowjdal; i wywlekl se na lodnj podlahu, daufage trochy čerstwého wzduchu nabýti, gelikož bylo slunce giž před několika hodinami zapadlo. Na hřbetě natažen, s očima k nebi pozdwiženýma, s usty otewřenými, polykal gen těžké, wlhkau párau obtěžkané powětřj, gež mimo to co nesnesitelná tjže na prsa mu dolehalo. Wolalť na lékaře, a wssak lékaře tu žádného giž nebylo, a pomocnjk geho nynj wjce měl na práci, nežli sjla geho stačila. Posléze mu podal někdo sklenici wody; leč nápog ten byl wlažný, a zdál se nakaženinau přeplněn. Julius předce wssak ulehčenj pocjtiw, w těžké, nepokogné spanj upadl.

Probudiw se, wssecky audy swé wywyklané cjtil, a bez náramných bolestj ani se pohnauti nemohl. Poznáwalť, že nemoc i geg byla uchwátila, a w tom pomysslenj poslednj sjlu sebraw, až k nočnj lampě se doplazil, a na prsau swých čerwené sskwrny uwiděl. Bolestně se w stranu obrátiw, kdež břehy portugalské ležely, hlasem umjragjcjm zwolal: Zdráwa buď — !

Přistaupil k němu pomocnjk hogičůw.

Znáte-li giž, pane, zlé, řekl k němu Julius, gežto nás tu zchwátilo? — *Morowá rána* to gest! — doložil strassliwě, ukazuge na swá odhalená prsa.

I doswědčowal to hogič, ale nemocný giž slowa geho neslyssel; neboť smyslůw opět pozbyl, a audy geho těla chwěly se gakoby w nápadu horké zimnice. Pomocnjk wprawil mu do hrdla ulehčugjcjch kapek, i nechal geg pak ležeti co na polostydlý mrtwol, o sebe sám péči neweda, gessto se ochráněna býti domnjwal proti nakažliwosti. Takto se bral wzhůru po schodech, na swrchnj podlahu, an geg náhle záwrat popadl; žiwotné sjly w něm trnuly a ledowatěly — mrtew swalil se na zemi, a od toho okamžiku přestáwalo mužstwo lodnj w prozřetelnost wěčnau daufati. Plawci křičili se k swému řediteli, ale i ten we swé komnatě ležel — bez dusse.

Nynj se w každém wýgewu této dramy hrůza množila. — Asi pátého dne po zhynutj hogičowu procitnul Julius ze swého smrtelného spanj, ze swé zimničnj zssilenosti. I bylť mu, gakoby se na swětě cele neznámém nacházel, a několik okamženj uběhlo, nežli nabyl paměti. Ležel gesstě na podlaze, ale w hauni zaobalen. Wedle něho stála sklenice wjna, a kus naloženého masa. Wj-

no gedným dausskem wypil, masa wssak giž giž zapáchagjcjho nemohl se dotknauti. Pozwolna sebral smyslůw swých, a wssak gen aby diwadlo hrůzyplné uwiděl.

Wůkol něho mrtwoly ležely w rozličných podobách. Geden w zaufalstwj zemřelý gesstě si rukama we wlasech hrabal; giný náramnau bolestj zhrocen, s rozkausanýma rtoma se ussklibal; zde onde wylámané zuby, zkraucené dásně a wypuklé oči posledný bog s násilnau smrtj označowaly. Bylot widěti, že tu smrt gakoby bleskem byla drtila. Z kořisti gegj smrdutý zápach se giž rozplýwal.

Koráb, nedáwno gesstě tak ozbrogen, že se s každým nepřjtelem potkati mohl — w plawbě wýborný, nynj se na wlnách wznássel co utrhlý z pewné země hřbitow, co prázdná tůň. — Ani wětru, ani wzduchu pohnutj, ani plachty na dalekém obzoru — genom obloha kolem, gakby kolem uwězniti chtěla ty gedowaté, z korábu wystaupagjcj wýpary.

I ztrnulť Julius při tomto diwadle — srdce geho na okamžik tlauci přestalo. Zaufanliwě odwrátil zraků swých, twáře w hauni zakrýwage, na njž byl přeležel. Bylot mu po té hrůze odpočinutj potřeba. — Neyprwě mu napadla modlitba; napotom wypil tolik kořalky, že by po nj w giných okolnostech smyslů byl pozbyl, a nabyw takto sjly, kolem i do wnitř korábu se podjwati, ohljžel se, zdažby kde nemocnému gesstě přispěti mohl. —

Byltě také odhodlán, nesstastným saudruhům swým posledni službu prokázati — pochowati ge we wlnách. A wssak, chtěge prwnjho pozdwihnauti, slabostj sklesnul na swé břemeno, i poznalť, že dřjwe sjly wětssj nabyti musj, nežli hrobnickau swogi ulohu začjti může. Ale gakž tu na dlauho mezi mrtwoly, giž giž se rozpadáwagjcjmi, žiwota wlastnjho uchrániti?

Poneyprw rozprostřela se noc po hladině mořské, co se Julius, gediný ze wssech, na korábě, w té plowaucj rakwi, nacházel.

Gediný, rozmlauwal sám s sebau, gediný! — A předce — Bohu djky! že o n a se mnau negela! — Pomážjmli, žebych snad na tři sta hodin nazpět plauti musel, nežlibych člowěka napadnul; že na této lodi ani pat desáte krokůw učiniti nemohu, abych se na okragi propasti neoctnul, ani pak kroku, abych na mrtwol newstaupil — že ani silněgi dýchati nesmjm, abych sám mezi ně nepadl — — —

Strasslivá byla tato prwnj noc geho duchu, geho zimnicj sesláblým smyslům. Kdykoliw sirowitý zábřesk na hladině mořské powstal, zdálo se mu, gakoby na podlaze mrtwoly wstáwaly, nad nimiž on tu držel dohljdku, a praskánj stěžňů podobalo se stonánj umjragjcjch, w posledním tažení po zwlažugjcjm nápogi wolagjcjch.

Gakž ale při takowých nemocech býwá, i Julius giž druhého dne tak sesjlil, že za možno uznal, mrtwé do moře wházeti. Předce wssak srdce geho trnulo, i častěgi se posaditi musel, aby we mdloby nepadnul. — Slunce potápělo se w dalekých wlnách, an posledni mrtwol we hluboký, mokrý hrob uložil. —

Kdyby byl člun aneb loď řjditi dowedl, dnem a nocj by se byl wynasnažil, aby wsselikau práci plawectwa sám gediný zastal; a wssak poznáwalť nemožnost takowého wywedenj, a ta nemohutnost geg bolestně tjsnila. Onť tráwil hodiny w sladkobolestném rozgjmánj, a přissla-li tichá noc, do plásstě se zaobaliw, pod ssjrau oblohau leže, gesstě se lahodjcj naděgi oddáwal.

Usnulť — a we snách s láskau swogj se obiral. — Takž prchali dnowé, a Julius giž ani čas déle nepočjtal, genom po obloze, po wlnách se djwal, praporečky na neywyšssjm stěžnu pozorowal, zásobu swé potrawy přehljžel.

Konečně se wjtr pozdwihl; ale tak náhle a násilně, že se wlny zazelenaly a pěnau zakryly. Zasmáltě se při myssléncе na bauři, a když opět noc přikwapila, do dálky se djwal, na dmaucj se wlny, a s pokognégssj myslj se uložil.

O půlnoci se wjtr zwětssil i w strasslivau wichřici zrostl. Julius tam a sem házena se nejtiw, wyskočil, a u radostném wytrženj djwal se na zlé powětřj.

Ach, gakěž blaho, zwolal, plným hrdlem čerstwého zduchu ssáti, a zraky s naděgj před sebau wysjlati, že w brzce zemi, a na ni manželku spatřjm, kteráž mě s náručj otewřenau přigme — anebo že na skalinu přistanu, o njž hlawu roztřjsstjm! —

Ubohý Julius! — Newěděltě, že koráb od delssjch časů na předným djle dwě djry měl, gežto nynj náhlým wln pohnutjm ucpánj swého pozbywsse, wodu silným praudem do korábu wpausstěly. — Gesstě gednau poslal gediný ze wssech pozdrawenj swoge k břehům portugalským, gež nynj prudký wicher zanássel. — —

Dwadcet dnj na to procitnul Julius we skwostné komnatě, a když po dlauhém zimničnjm zssjlenj opět s utisstenau myslj oči otewřel, spatřil, že mu Irma geho pot s čela stjrá.

W tom okamženj, an le Glorieux wlnami pohlcen býti měl, wyswobozen byl Julius giným anglickým korábem, gegž k Lisabonu nesly rychlé wlny. —

Tiskem a wedenjm Jana H. Pospjssila.

KWĚTY.

24. prosince [Přjloha XXVIté.] 1835.

Diwadlo w Berauně.

Milug wěrně swé překrásné wlasti
Hleď gj slowem, skutky prospjwat;
Wěř, že za to mnohé slasti
Od swých bratrů budeš požjwat.

Kamarýt.

Bylit owšem časy, kde mnohý Čech gazyka toliko w čas neydůležitěgšj potřeby — s čeledj swau — užjwal. We spolčitém žiwobytj zřjdka kdy česky mluwiti se slýchalo. Ale ai! gak se pěkně měnj časowé!

Staroslawný Beraun chowal giž před dáwnými lety milownjky gazyka českého, a wšak i nynj chowá mnžů, genžto se gménem wlastenců honositi mohau.

A také podobné chwály sobě zjskal welewážený měšťanosta p. F. Březina, an náwrh učinil, aby se tu diwadlo zřjdilo, kdežby se negen obecenstwu dlauhé zimnj wečery přjgemně ukrátily, ale aby i mluwa obywatelů se wzdělawala, a zřjzenému ustawu pro chudé hogná podpora se dostala. —

Podniknutj to giž takowého dosáhlo kwětu, že každých 14 dnj řjzenjm p. Jana Nechanického, kupce, hra se prowozuge. Dne 15. listopadu b. r. prowozowána tu půwodnj fraška od J. N. Štěpánka: Haštroš a Weselohra na mostě od Klicpery; dne 20. t. m. Kotzebuowa: Podiwná nemoc, přeloženjm Gilemnického, s přidanými k tomu čtyrmi zpěwy.

Mezi herci zwláštnj pochwaly zasluhuge giž gmenowaný p. ředitel, co kantor, a lékař Zub; p. Mart. Podstatný co Sykoš, Filjpek a Kopernjk. Oběma bylo mnoho tleskáno. Též p. Fr. Špot dobře Tobiáše představowal, a p. Fr. Amert w prowozowánj šibalských kausků pěkně wynikal. Mezi krásnau pletj hrály zdařile panny Cec. Seydlowa, p. M. Hauškowa a Barb. Řehořowská. I panna Hendlowa dobře hrála; proč pak se ale usmjwala, kdežto smrt giž před očima měla?

J. Přibjk.

Ze Šwerjna 12. listop. 1835.

W nowě zřjzené Společnost pod zwláštnj ochranau panugjcjho Welewéwody welebrodsko-šwerjnského pro welebrodské děginy a starožitnosti, zameyšlj při snaženj swém též bohužel skrowné zůstatky Slowanstwa chrániti a na swětlo wydobyti. Ač někdy Welebrod neyskwělegšj mjsto slowanské lidnatosti býwal, nic nám z geho weystawnostj nepozůstalo, pokudž nám wědomo gest. O weystawnostech gest to pohřjchu gisto, o gazyku toho wšak gistiti nemůžeme. Nemagjce žádné spogené průpowědi w řeči slowanské, máme listiny, w nichž ku konci 12ho a zpočátku 13ho wěku slowanská slowa při latinském wýkladu se nacházegj. *A. L.*

Rozličnosti.

Lazebnjk Sewillský byl we španělském gazyku w Sewille prowozowán. Přjtomnj Španělowé se domnjwali, že gest to djlo některého gegich spoluobčana, a wywoláwali Rossiniho.

W Mediolaně wyšel tiskem na swětlo žiwot Lorda Byrona we čtyrech swazcjch. Spisowatel gest Josef Niccolini, onen wýborný překladatel mnoha Byronowých spisů.

Chateaubriand přeložil do francauzského gazyka Miltonůw „ztracený rág“ a dostal zaň 40,000 franků, kdežto Milton prý gen 200 franků za original obdržel.

České diwadlo w Praze.

W sobotu, dne 26. prosince 1835

bude se

we prospěch p. W. Schmillera

prowozowati:

(*poneyprw*)

Lew Kurdistanský.

Romantická činohra w 5 ged., přeloženjm W. Filjpka.

Náwěsstj.

W knéhoskladu Jana Host. Pospjssila

na Starém městě, w Liliowé ulici, čjsle 946 s počátkem roku 1836 opět se wydáwati bude časopis:

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany a Slowáky w Uhřjch.

Od wzkřjssenj — čili počatj časopisu tohoto w nyněgssj geho způsobě dokonalegssj, od roku 1833 až po dnessnj dobu ničeho gsme zagisté nezanedbali, coby s prospěchem bylo býwalo, aby týdennj tito listowé aučele swého wssemožně postihli. Sjmě citů neysslechetněgssjch — lásky k zeměpánu, k wlasti, národu, gazyku a mrawu domácjmu roztrussowati, a giskru, zde onde dautnagjcj, w blahoděgný plamen rozněcowati — zábawu s poučenjm poskytowati měly Kwěty nasse, a toho dle sil swých, dle podpory laskawých wlastenců swědomitě po wssechen čas učinily gsau, gakž gim saud nestranný nikdy odpjrati nebude. Gestliže někdy některá gich částečka chuti čtenářů wssechněch whodnau býti se nezdála, aneb wýborná w skutku nebyla — (a kdež na swětě nalezá se časopis, genžby takowýmto předhůzkám se byl wždy ubránil?) — giž přirozenosti časopisu, pro chut rozmanitau odhodlaného, gakož i okolnostem připočjsti se mussj, s gakowýmiž mladá literatura nasse zápasj, nikoli wssak nassj wině, nassj lhostegnosti aneb nessetrnosti. Gsautě práce we Kwětech — netagjme, než přiznáwáme se! — nawjce djla nedokonalého, wssak naděge wěku daufagjcjho, a cokoli mladost i slabého poskytá, délkau času, zrůstem a uzránjm se zmůže i zdokonalj; a takž nám při neochablé wlastenců podpoře s potěssitelnau důwěrau gistiti možno, že časopis náš den po dni wětssj půwabnosti nabýwati a wětssjho užitku přinássetí bude. — Nuž, tedy genom setrwánj! —

Článkowé „Kwětů" w tomtéž rozsáhlém i rozmanitém oboru, gako posawad, pohybowati se budau. Básně, a sice druhu wsselikého, powjdky, powěsti a báchorky (zlásstě ohledem na žiwot, krage a děginy nasse, ne přjliš dlauhé, ale zagjmawé a gadrné) zlomky cestopisné, wygjmky z děgepisu, popsánj národůw, gich wlasti a obyčegů, ukazy w přjrodě a djlnách lidských, zpráwy umělecké, liternj a g. dopisy, dennj přjhody a pamětnosti budau obsahem časopisu nasseho. Obor tento gesti tak rozmanitý a rozsáhlý, že literatora nenagdeme, kterýž by přispjwati nemohl, a na čtenáře neuhodjme, kterýžby čtenj přjhodného neshledal. Cokoliw do obsahu, wssemožnau péči naložjme, abychom Kwěty učinili prawým zábawným časopisem česko-slowanským.

I s liternjm listem, neohljžegjce se na walné překážky, s nimiž nám letossnjho roku zápasiti bylo, pokračowati dále hodláme w tomtéž počtu a s tjmže aučelem. Napomáhegž on ku wzbuzenj a zostřenj saudu wáženého čtenářstwa; ceniž wljdně zásluhy, a mjrně i snássenliwě poučug, slowem: staniž on se, gakož geden z nassich ctěných saudruhů se wygádřil, rafigj nasseho literárnjho žiwota. Má-li wssak tjmto způsobem w prawdě užitečným se státi, na Wás gest ugmauti se ho, wy duchem strannosti nepodgatj spisowatelé, genžto pewni w mysli swé heslem sobě máte: že lépe oprawdowě, byť i málem prospjwati, než ustawičně toliko plány, coby wydáwati se mělo, osnowati.

Co do zewnitřnj způsoby a ceny Kwětůw, snažili gsme se powždy slussným žádostem laskawých wlastenců wyhowěti. Podobau swogj postawiti se mohau i podlé sličněgssjch časopisů záhraničných, a lácj ge nepřekoná žádný. Ačkoli nám pak od některých přátel raženo, bychom budaucně Kwěty wesměs

literau latinskau tlačiti dali, z důležitých přjčin, o kterých snad gindy udá se pogednati, w přjsstjm roce toho posud neučinjme, zewnitřnost, titul, formát, pjsmo nezměněné nechagjce, kromě že časem do přjloh mjsto menssj litery latinské nowau usslechtilegssj, též latinskau dáwati budeme. Papjr — ne-li pěkněgssj — bude aspoň takowý gako posawad, tisk čistý.

Wycházeti budau Kwěty, gakož obyčegně, w každý čtwrtek, po archu; přjloha půlarchowá každý druhý čtwrtek, tedy gednau za čtrnáct dnj.

Předplacenj potrwá totéž gako posawad, a sice 3 zl. 12 kr. str. celoročně. Nebudau pak se kra-gané horssiti, že, chtjce se w budaucnosti ubrániti sskodě, kterážto wydawatelstwu nedobránjm toho neb onoho čtwrtletj powždy způsobena byla, nynj toliko

pololetnj předplacenj 1 zl. 36 kr. str.

přigjmati budeme. Může se předpláceti w následugjcjch mjstech:

w Praze a w Hradci Králowé u nižepsaného;
w Plzni w kněhkupectwj p. M. Ssmida;
w Gičjně „ „ p. Fr. Kastránka;
w Hoře Kutné u kupce p. Wácl. Fialy;
w Mladé Boleslawi u kupce p. W. E. Lauterbacha;
w Chrudjmi w kněhtiskárně p. J. Kossiny;
w Brně w kněhkupectwjch Seidlowu a Gastlowu;
w Olomauci w kněhkupectwj p. Jana Neugebaura;
w Mikulowě „ „ p. J. Bádra;
w Gihlawi „ „ p. Leupolda z Löwenthalu;
w Znogmě „ „ p. E. J. Fourniera (prwé Haberlera;)
we Wjdni w kněhkupectwjch Geroldowu a Benediktowu;
w Liptowském sw. Mikulássi w Uhřjch u p. Kasspara Fejérpatakyho;
w Baňské Bystřici (Neusohl) w Uhřjch, w kněhkupectwj p. Sam. Eiserta;
w Presspurcé w kněhkupectwj p. D. Sswaigra;
w Hradci Sstyrském w kněhkupectwj Ferstlowu,
i we wssech řádných kněhkupectwjch mocnárstwj rakauského.

Komužby na neyrychlegssjm zasjlánj gednotliwých archů záleželo, ať sobě na c. k. posstě před-platiti obljbj. Wssickni c. k. posstownj auřadowé w zemjch rakauských přigjmagj pololetnj předplacenj 2 zl. 12 kr., na zasjlánj pak každého archu we zwlásstnj obálce 2 zl. 36 kr. str.

W Praze, dne 24. prosince 1835.

Wydawatel a redaktor.

Obsah

uspořádaný podlé gmen spisowatelůw a čjsel, kde se djla gegich nacházegj.

V inoté zá ba o:

Radosti mateřské Prazského
spolku [illegible] 18[illegible] 53

Koho lyže rád a [illegible]
[illegible] 73 —

Jinopolka — 218 —
Dýmka — 259 —

